

ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ
ΤΩΝ ΤΕ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΔΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ ΑΓΙΩΝ
ΠΑΤΕΡΩΝ,
ΕΚΔΟΘΕΝ,

*Ἐν πλείστοις ἕλλησι τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν
διεπούσαις διατάξεσι,*

ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΞΗΓΗΤΩΝ,

Καὶ διαφόρων ἀναγνωσμάτων,

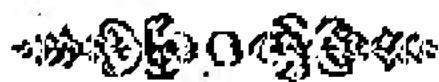
ΥΠΟ

Υ. Α. ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ Μ. ΠΟΥΛΗ,

*Ἐγκρίσει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας,
καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.*

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ,

*Περιέχων τὸ κατὰ στοιχεῖον Σύνταγμα τοῦ Βλαστάρως,
καὶ γενικὸν ἀναλυτικὸν πίνακα.*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΓΗΣ.

(Ὀδὸς Ἀγ. Μάρκου καὶ Μιλτιάδου).

1859.

ΜΑΤΘΑΙΟΥ

ΤΟΥ

ΒΑΣΤΑΡΕΩΣ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ

ΤΩΝ

ΕΜΠΕΡΙΕΙΛΗΜΜΕΝΩΝ ΔΙΑΣΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΤΟΙΣ ΘΕΙΟΙΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΙΣ ΚΑΝΟΝΙ,

ΜΕΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΩΝ

ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

*Ἰῶν ἐν τοῖς δὲ τόμοις τοῦ Συντάγματος τῶν Δείων
καὶ ἱερῶν Κανόνων περιεχομένων,*

ΥΠΟ

Γ. Α. ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ Μ. ΠΟΤΑΠ.

~~ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΓΗΣ.~~

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΓΗΣ.

(Ὀδὸς ἀγ. Μάρκου καὶ Μιλτιάδου).

1859.

ΤΩ ΦΙΛΟΓΕΝΕΣΤΑΤΩ ΚΥΡΙΩ ΣΙΜΩΝΙ ΣΙΝΑ,

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Β Α Σ Ι Λ Ε Ω Σ

ΠΑΡΑ ΤΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ ΑΥΛΗ

ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΒΑΣΙΛΙΚΑΙΣ

ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΙΟΥ,

Χ Α Ι Ρ Ε Ι Ν .

Πάν αντίτυπον μὴ γέρον τῆς ἰδιόχειρον ὑπογραφήν μου θεωρεῖται ὡς ἐκ τυποκλοπίας προερχόμενον.

ΠΡΟ δὴ οὐ πολὺ ἐνιαυτῶν ἐς τὴν γλῆνὴν πατρίδα ἐκ Παρισίων ἐπαυρόντι μοι καὶ ἐς τὴν βασιλεύουσαν τῆς Αὐστρίας πόλιν ἀφικομένῳ, ἐντυχθεὶς μὲν τῇ Σῆ φιλογενεστάτῃ κορυφῇ οὐ παρέσχεν ἢ τύχῃ, τοτηρικαῦτα ἀποδημοῦσα, ἔδοξε δὲ, τὴν Σῆν εἰδῶσι περὶ τὰ καλὰ σπουδῆν καὶ φιλοτιμίαν, διὰ γραμμῶν δηλώσαι. Σοι, τί δὴ βουλόμενος μακρῶν οὕτως ἀνηγήμην πορεῖαν καὶ ἐς τὰς μητροπόλεις ἐκεῖνας διεγνώκειν ἐλθεῖν. Τὸ γὰρ τῶν θείων καὶ ιερῶν καθήκον τῆς Ὀρθοδόξου Ανατολικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας Σύναξις τύποις ἐκδοῦναι ἐπιβαλλόμενος, καὶ ἐπιτακτικῶς ἔτι διατρέψας περὶ τὸ ἔργον, πλήρη δ' ὡς οἶδόν τε καὶ χρησιμωτάτην παρασκευάσαι τὴν ἐκδοσιν ἐγκείμενος, προὔργου ἠγησάμην εἶναι, ἐς τὴν τῶν Γάλλων μητρόπολιν καὶ τὴν τῆς Αὐστρίας ἀπᾶραι, τὰς ἐκεῖ πλουσιωτάτας βιβλιοθήκας διερευνήσω, καὶ ἐκ αὐτῶν οὕτω πολυχευμόρων ἀρυσόμενος εἴ τι χρησιμὸν ἦν ἐς τοῦμὸν ἀνευρέσθαι ἐγγέλημα. Σὺ δ', ἄγε φιλογενεστάτε, οὐ πολλῷ ὑστερον ἐς τὴν Αὐτοκρατορικὴν πόλιν ἐπανακάμψας, ἀντεπιστεῖλαι μοι οὐκ ἀπηξίωσας, ἅμα μὲν φιλόδοξου Σεαυτῶν

Τοῖς ἐντευξομένοις.

μοι παρέχων, ἅμα δὲ τὴν ἐμὴν πρόθεσιν ἐπαινῶν καὶ γενναίως ἐς ἀποπεράτωσιν τοῦ κοινωφελοῦς ἔργου παραθαρσύνων με. Ἐπειδὴ οὖν νῦν, τοῦ Δελου συναιρομένου, ἐπὶ τὸ τέρμα ἀφῆγμαι, προσῆκόν μοι ἔδοξε τοῖς δε τοῖς γράμμασι τὴν ἀγγελίαν διαπέμψαι Σοι ταύτην, ὥσπερ ἀγαθόν τινα οἰωνόν κρειπτόνων φιλολογικῶν ἔργων τῷ κλεινῷ τῆς νῦν ἐν Ἀθήραις ἀνεγειρομένης Ἀκαδημίας ἰδρυτῆϊ Δυσμῆρη βδομένην. Ἔοικε δὲ καλόν εἶναι καὶ τὸ συγκύρημα· εἰ τῷ αὐτῷ γὰρ συνενήτεχται χρόνῳ τό τ' ἐμὸν ἔργον συντελεσθῆναι καὶ τὴν καταβολὴν τοῦ Δεμελίου τῆς Ἀκαδημίας λίθου, τοῦ μεγάλου δὴ τούτου καὶ κοινωφελεστάτου τῆς Σῆς φιλογερείας ἔργου, παρασκευάζεσθαι. Δέξαι δὴ, ἄνερ φιλογερέστατε, τοῦμόν τουτὶ φιλοπόνημα ὡς τινα τῶν γενναίων καρπῶν προάγγελον, οὗς ἐκ τῆς νεοδμήτου Ἀκαδημίας, ὡς ἐξ ἀγροῦ τινος δριβώλακος, φιλοπόνως μὲν ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων γεωργομένου, βλευθερίως δ' ὑπὸ Σοῦ ἀρδευομένου, οὐκ ἐς μακρὰν ἢ Ἑλλάδα συγκομισθῆναι ἐλπίζει. Ἐρῶωσο.

Ἀθήνησι, Σωτηρίῳ ἔτει 409^θ, Μαρτίου Χ'.

Γ. Α. ΠΑΛΑΜΕΙ.

Τὸ κατὰ στοιχεῖον Σύνταγμα τῶν τοῖς Δελοῖς καὶ ἱεροῖς καρδοῖν ἐμπεριελημμένων ἀπασῶν ὑποθέσεων ὑπὸ Ματθαίου τοῦ Βλαστέρεως ἐπιστέφει ἤδη τὸ ἀπὸ ἐπταετίας ἐπιχειρηθὲν ἡμῶν πολύμοχθον ἔργον τῆς ἐκ πρωτοτύπων πηγῶν ἐκδόσεως τῶν κανονικῶν συλλογῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ανατολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἀρχαίων ἐξηγήσεων. Οὐδεὶς δὲ, πεποθήμεν, τῶν μετ' ἐπιστασίας τῆ βιβλίου ταύτης ἐντευξομένων κακίσει τὴν βραδείαν αὐτῆς ἀποπεράτωσιν, ἀν, παραβάλλων τὰ καίμενα τῆς παρούσης ἐκδόσεως πρὸς τὰ τῆς ἐν τῷ Συνοδικῷ τοῦ Βενετηγίου, σταθμισθῆ ἀκριβῶς τὴν γενομένην νέαν ἐπεξεργασίαν.

Εἰ γὰρ καὶ τὸ εὐμέθοδον καὶ περιεκτικόν τοῦ κατὰ στοιχεῖον Συντάγματος κοινοτάτης αὐτὸ παρὰ τῆ ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀνέδειξε χρήσεως, πολλαπλασιασθὲν τούτου ἕνεκα ὑπὲρ πάν ἄλλο βιβλίον διὰ τῆς ἀντιγραφῆς, ἀ.λ.λ' ἐκ τῆς τῶν γραφῶν ἀμαθίας παρεσέδυσαν ἐν τοῖς πλεῖστοις τῶν σωζομένων αὐτοῦ ἀντιγράφων οὐσιωδέσταται ἐλλείψεις καὶ οὐκ εὐάριθμα παροράματα, κἀντεῦθεν ἡ ὀλίγη ἀκρίβεια τῆς ἐν τῷ Συνοδικῷ σωζομένης αὐτοῦ πρώτης καὶ μόνης ἄχρι τοῦδε ἐκδόσεως 1), ἧς πλεῖστα μὲν χωρία στεροῦνται παντάπασι ἐννοίας, ἀναριθμητὰ δὲ τοῦ κειμένου μέρη ἐλλιπῆ ἢ παρεμφαυμένα ἐξελέγχονται.

Τῶν παραμορφούντων τὸ πολλοῦ λόγον ἄξιον τοῦτο σύγγραμμα στιγμάτων ἐκκαθῆραι προθέμενοι δύο τῆς Γαλλίας

1) Ἐξεδόθησαν καὶ πρὸς Λευγκλαβίῳ ἐν τῷ Γραικο-Ρωμαϊκῷ ἀνεσῶ νομίμῳ τεμάχιό τινος τῆς περὶ γάμου πραγματικῆς τοῦ Βλαστέρεως.

Ἑλληνισται, ὅτε Ἰάκωβος ὁ Γοάριος, γνωστὸς ἐκ τῆς εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἔκδοσιν τῆς Βυζαντινῆς συμπράξεως αὐτοῦ 1), καὶ Ἰωάννης ὁ Κοτελέριος, ὁ διασώσας ἡμῖν μεταξὺ ἄλλων ἑλληνικῶν πραγματειῶν καὶ πλεῖστα τῆν ἡμετέραν Ἐκκλησιαστικῶν ἀφορῶντα πονημίτια 2), ἐν λόγῳ δὲ τῷ τοῦ Βλαστάρειος Σύνταγμα ἐν ταῖς ἀρίσταις τῶν ἀνατολικῶν καγονικῶν Συλλογῶν κατατάσσοντες, καὶ πλείστης αὐτῷ ὄσης ὠφελείας τοῖς περὶ τὴν μελέτην τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἐσχολακόσι κρίνοντες, παρεσκεύασαν ἑκάτερος δι' ἰδιοχείρου ἐπιμελεστάτης ἀντιγραφῆς τὰ πρὸς τὴν διὰ τοῦ τύπου προθεθεῖσαν ἔκδοσιν ἀναγκαῖα χειρόγραφα, πλουτισαυτες αὐτὰ δι' ὑποσημειώσεων, ἰδίως δὲ ὁ Γοάριος καὶ διὰ λατινικῆς ἐρμηνείας· ἀλλ' οὐδέτερος ἔφερεν εἰς πέρας τὴν μελετηθεῖσαν ἔκδοσιν. Τὰ χειρόγραφα ταῦτα διατηροῦνται παρὰ τῆ ἐν Παρισίοις αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ 3).

- 1) Ἐξέδοτο Κωδινὸν τὸν Κουροπαλάτην ἔτει 1676 καὶ τὸ Εὐχολόγιον.
 2) *Ecclesia Graeca Monumenta* εἰς 4 τόμους.
 3) Ἰδοὺ αἱ ἐν τισὶ τῶν πριωτίστων εὐρωπαϊκῶν βιβλιοθηκῶν σωζόμεναι χειρόγραφοι βιβλία τοῦ κατὰ στοιχεῖον Συντάγματος τοῦ Βλαστάρειος.
 Ἐν ταῖς κατὰ τὸν Ἄθω ἱεραῖς μοναῖς τοῦ Ἁγίου Ὄρους,
 τοῦ Βατοπαιδίου, ὑπ' ἀρ. 7, τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος·
 τοῦ Διονυσίου, » 4, τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος·
 » 5, τοῦ ἔτους 1648·
 τοῦ Δοχειαρίου, » 4, τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος·
 τῶν Ἰβήρων, » 7, τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος·
 » 9, τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος·
 » 10, τοῦ ἔτους 1570·
 τοῦ Κουτλουμουση » 2, τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος·
 τοῦ Σταυρονικήτου » 1, τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος·
 τῆς Ἁγίας Λαύρας » 8, τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος·
 » 9, ὡσαύτως·
 » 10, ὡσαύτως·
 » 11, τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος·
 » 12, τοῦ ἔτους 1694·
 » 13, τῆς ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος·
 Ἐν τῇ κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην ἱεραῖς μοναῖς
 τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀρ. 1, τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος·

Ἐπὶ τοιούτων ἀνδρῶν καὶ ἐν μέσῳ τοσοῦτου πλούτου παρτοδαπῶν φιλολογικῶν βοηθημάτων προεπεξεργασμένου τοῦ βιβλίου, τολμηρὸν ἡμῖν καὶ ἀσύγγνωστον ἀντικρυσ εἰδῆκει, γεωτέραν αὐτοῦ διαπράξασθαι ἔκδοσιν, μὴ ἐρευνησασί τὰ πρὸ ἡμῶν ἐκείνοις ἐπὶ τῷ αὐτῷ τέλει πεπονημένα· διὸ οὐδὲ πέρας τῷ ἡμετέρῳ ἐπιθεῖναι ἠρεσχόμεθα ἔργῳ, ἕως οὔ, βασιλικῇ εὐδοκῆσει, εἰς τὴν μητροπόλιν τῆς Γαλλίας ἀπάραιτες,

- τῆς Παναγίας, ἀρ. 7, τῆς ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος·
 Ἐν τῇ κατὰ τὴν Τραπεζοῦντα μητροπόλιν, ἀρ. 2, τοῦ ἔτους 1570·
 » 3, τοῦ ἔτους 1746·
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἀρ. 2, τοῦ ἔτους 1746·
 (ἀμφότερα τὰ τελευταῖα ἀντιγραφα τοῦ πρώτου.)
 Βοδληϊάνειος Κώδιξ 458, Βάροκκ. φύλλ. 1-443 τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος·
 » » Σιθωντιανὸς, φύλλ. 1-597 τῆς ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος·
 Ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων,
 ὑπ' ἀρ. 4259 τοῦ ἔτους 1516·
 » » 4337 φύλλ. 1-196, τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος·
 » » 4338 φύλλ. 1-205 τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος·
 » » 4339 φύλλ. 1-232 τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος·
 » » 4341 τῆς 18 Ἰουλίου 1593, (ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ Ἰωάννου Ἀγιομαυρίτου τοῦ Κυπρίου.)
 » » 4342 τῆς ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος·
 » » 4373 τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος·
 » » 4374 ὡσαύτως·
 » » 4375 φύλλ. 1-305 τοῦ ἔτους 1541 (ὑπὸ Κυρίλλου τοῦ Ναυπακτινοῦ.)
 Παράρτ. Ἑλλην. 484 τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος·
 Ἐν Γενεύῃ, Χειρ. Ἑλλ. 23 τῆς ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος·
 Ἐν Μεδιολάνοις, Ἀμβροσιανὸς, Ε. 145,
 Ἐν Νεαπόλει, Βραγκιατιανὸς III, C. 27,
 Ἐν τῷ Οὐατικανῷ 1184, φύλλ. 2-213.
 Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Ἐσκουριαλλοῦ II. X. 18. φύλλ. 1-234, τῆς ΙΣ' ἑκατονταετηρίδος.
 Ἐν Βιέννῃ VIII. 51 φύλλ. 23-288.
 52 φύλλ. 1-292.
 53 φύλλ. 1-174.
 54 φύλλ. 1-288.
 55 φύλλ. 1-310.

ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ οὐ μόνον τὰ τοῦ Γοαρίου καὶ Κοτελερίου ἔργα, ἀλλὰ καὶ μῦθε' ἄλλα ἐπὶ τὴν μεγάλην ἐκσίγησιν ἀτεχνῶς λυχνίαν τεθειμένα τηλαύγη βοηθήματα ἐπισκέψασθε ἐγένετο 1).

Ἐχρησάμεθα δὲ ἰδίως πρὸς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν ταῖς ἐξῆς χειρογράφοις βιβλίοις.

Α'. Τῇ ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 1340 τοῦ τῆς Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης καταλόγου, γεγραμμένη, ὡς ἄρτι εἴρηται, τῇ χειρὶ Ἰωάννου τοῦ Κοτελερίου, καθηγητῆ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Παρίσι, ἐν ἔτει αχπ'. Σύνκειται δὲ αὕτη ἐκ σελίδων φρο', κοινῶ χάρτου, μετὰ σημειώσεων ἐν περισπιδω 2).

Β'. Τῇ ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 406 τοῦ αὐτοῦ καταλόγου, ἐκ σελίδων φπ' κοινῶ χάρτου, γεγραμμένη τῇ χειρὶ Ἰακώβου τοῦ Γοαρίου, ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς δηλοῦται 3). Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ αὐτῆς μέρει ἀναγινώσκεται τὸ ἑλληνικὸν κείμενον, οὐ

1) Χάριτας ἐνταῦθα ἀπονέμοιεν δημοσίᾳ, ἐν γένει μὲν τοῖς τὰ τῆς ἐν Παρίσι Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης διέπουσιν, ἰδίως δὲ τῷ πόν τε νοῦν, τὴν τε καρδίαν, καὶ τὴν γλῶτταν Ἑλληνι, τῷ περικλεῖ καθηγητῇ Κ. Ἄσιω (M. Hase), πᾶσαν πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔργον παρασχόντι ἀρωγὴν, ὡς οὐ μόνον ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς μεγάλης λυχνίας ἀγασθῆναι φώτος, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀναγκαίους ἡμῖν βίβλους κατ' οἶκον μεταγαγεῖν, ὅπου ἐν τεσσαράκοντα ὅλαις ἡμέραις, συμπράξει καὶ τῶν ἡμετέρων Ἀλεξάνδρου καὶ Ἐλένης, τρεῖς οὐ μετρῶν ὄγκου βίβλοι μετ' ἐπιστάσεως παραβέβληνται.

2) Ἐν κεφαλίδι τῆς βίβλου ἀναγινώσκεται τὰδε: Codex isto scriptus est manu viri doctissimi Joannis Baptistæ Cotelarii, literarum græcarum lectoris regii, mihi dono datus à nobili viro Josepho Hectore Cotelario, consiliario regio apud clarissimam Coloniam Nemausensem, anno MDCLXXXVI, idibus Septembriis. Stephanus Baluzius.

3) Matthæi Blastaris collectio elementaria sacrorum et divinarum Canonum, e codice manuscripto probato bibliothecæ Regiæ Parisiis apud F. F. Minores asservato, per R. A. P. F. Jacobum Goar Parisinum, ordinis FF. Prædicatorum, conventus Parisiensis S. Mariæ Annunciatæ alumnus, ex congregatione S. Ludovici, Regis Francorum, vicarium generalium anno 1683 die 23 Septembris in eodem conventu Parisiensi ætatis suæ anno 55 defunctum, propria manu fidelissimè transcripta et latina interpretatione donata.

πάντη καθαρεῖον παροραμάτων ἐν τῷ δευτέρῳ, ἐρμηνεῖα λατινικῇ ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ἔλεγχος τῶν ἐν τῷ Συνατάγματι ἀπαρτωμένων ἐπιστημονικῶν ἢ ἐκκλησιαστικῶν σπανίων ὄρων μεθερμηνευομένων λατινιστί.

Γ'. Τῇ ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 1373 ἐκ τοῦ Βυζαντίου εἰς τὴν ἐν Παρίσι Αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ μετενεχθεῖσα, γεγραμμένη δὲ Ἰαν ἐπιμελῶς ἐν ἔτει ζμθ' (1541), τῇ τετάρτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου, ὑπὸ Κυρίλλου ἀρχιερέως τοῦ Ναυπακτίου. Ἐν τῇ βιβλῷ ταύτῃ ἀπαρτᾶται πολλῶν τὸ πλάτος τῶν ἐτέρων ἀντιγράφων τοῦ Συνατάγματος ἀπλῶς μνημονευομένων κανόνων.

Ἐκτὸς δὲ τοῦ κατὰ στοιχεῖον Συνατάγματος, περιέχονται ἐν αὐτῇ καὶ τὰ ἐξῆς:

Φωτίου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἀρωγαὶ καὶ ἀποδείξεις ἀκριβεῖς, συλλεγεῖσαι ἐκ τε συνοδικῶν καὶ ιστορικῶν γραφῶν, περὶ ἐπισκόπων καὶ μητροπολιτῶν, καὶ λοιπῶν ἐτέρων ἀναγκαίων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, κατ' ἐρωτηπόκρισιν. (ἀνέκδοτον.)

Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατριάρχου Πέτρου Ἀλεξανδρείας ἀντιγραφῆ πρὸς τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην Γράνδης ἤτοι Ἀκυλίας, περὶ τοῦ μὴ εἶναι δεκτῶν ὡς μηδὲ ἀκουσθῆν ποτε ὀνομάζεσθαι Πατριάρχην τὸν τοιοῦτον ἀρχιεπίσκοπον, καὶ περὶ τῶν ἀζύμων.

Νόμοι Γεωργικοί.

Κανονικὸν Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.

Νικήτα Ἰρακλείας ἀποκρίσεις πρὸς τινα Κωνσταντῖνον ἐπίσκοπον, περὶ ὧν ἠρωτήθη.

Τοῦ ἐν ἁγίοις Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὀμολογητοῦ κανόνες ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ συντάξεων καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων Πατέρων.

Ἐκ τῶν ἀποκρίσεων τοῦ ἱερωτάτου ἐπισκόπου Κίτρον, πρὸς τὸν ἱερωτάτον ἐπίσκοπον Δυρραχίου τὸν Καβάσιαν.

Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὄργων.

Ἡ γεγονηῖα ὑποτύπωσις παρὰ τοῦ Βασιλέως Λέοντος τοῦ

Σοφοῦ, ὅπως ἔχουσι τάξεως οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ὑποκειμένων τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐρμηγεία ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ὄρων.

Ἐρωτήσεις τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μάρκου, καὶ ἀποκρίσεις ἐπ' αὐταῖς τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Κυροῦ Θεοδώρου.

Ἐρωτήσεις τινῶν μοναχῶν ἐξω τῆς πόλεως, καὶ ἀποκρίσεις παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας Συνόδου, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Νικολάου, βασιλεύοντος τοῦ αἰοδιμου βασιλέως Κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ.

Τάξις τῶν θρόνων τῶν ὑποκειμένων τῷ μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης.

Ἐν τέλει δὲ ἡ ἐξῆς μαρτυρία: Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα βιβλος διὰ χειρὸς ἐλαχίστου Κυριλλοῦ ἀρχιερέως τοῦ Ναυπακτοῦ, ἔτους ς' μθ', ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ δ' 1).

Ἐκ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀυτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ Βιέννης βιβλων ὁ κατὰ τὴν προκειμένην ἐκδοσιν ἀξιότιμος ἡμῶν συνεργάτης Κ. Μ. Ποτλῆς παρέβαλε μέχρι τινὸς τὰς ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ Β1, Β2, Β3, καὶ Β4 βιβλους, παρατιθεμένας ἐν ταῖς ἡμετέραις ὑποσημειώσεις διὰ τῶν στοιχείων α. β. γ. καὶ δ. Ἀλλὰ τῆς ὥρας τοῦ χρόνου ἐπιγούσης, διεξελθεῖν αὐτὰς ἐντελῶς οὐκ ἠδυνήθη.

Ἀλλ' οὐδ' ἐν Ἀθήναις ἐξέλιπον ἡμῖν τοιαῦτα βοηθήματα. Ἄντι γὰρ ἐνετύχομεν βιβλοῖς, τῇ μὲν παρασχεθεῖσιν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν θρόνων Φθιώτιδος εὐκλεῶς διέπορος σεβασμιωτάτου Κυρίου Καλλιπικοῦ τοῦ Καστόρχη, τῇ δὲ, ὑπὸ τοῦ φιλοτιμοῦ φοιτητοῦ τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ καθ' ἡμᾶς Ὁθωνίου Παρεπιστημίου Κυρίου Γεωργίου Βιδάλη.

Κάκεινη μὲν, γεγραμμένη ὑπὸ Ἰωάννου ἱερέως καὶ μεγάλου Σακελλαρίου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τοῦ Βυζαντίου, ἐν ἔτει αχ' δ', εἰ καὶ μὴ πάντη καθαροῦσα παροραμάτων, ὁσμηκρὰν παρέσχετ' ἡμῖν ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις χωροῖς τῆν ἀρω-

γήν. Περιέχονται δ' ἐν αὐτῇ, ἐκτὸς τοῦ κατὰ στοιχεῖον Συντάγματος ἐν σελ. 1—264, καὶ διάφοροι ἄλλαι πραγματεῖαι περὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Ἡ δευτέρα δὲ, κτῆμα τοῦ ἐκ Τήνου Ἰακώβου Βιδάλη τοῦ ἱερέως, ἀρίστης ἐστὶ γραφῆς, τῆς 15', ὡς εἰκόσιν, ἑκατοντατηρίδος, περιέχουσα, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει, φύλλ. α—σξδ', τὸ κατὰ στοιχεῖον Σύνταγμα, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, τοὺς καρδίας Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ, τὰς τοῦ Ἰρακλείας Νικήτα ἀποκρίσεις, τοὺς καρδίας Νικηφόρου τοῦ Ὁμολογητοῦ, καὶ τὰς ἀποκρίσεις Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου Κίτρους πρὸς τὸν ἐπισκοπὸν Δυρραχίου τὸν Καβάσιλαν· τέλος δὲ ἐν τῷ τρίτῳ, ἐν σελισιν ἕλαις υἰθ', τὰς ἐξῆς πραγματείας περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ζητημάτων.

Περὶ τῶν παρ' αἰρετικῶν κεχειροτονημένων.

Περὶ τῆς παραιτήσεως τοῦ Μάκρης Θεοδοῦλου.

Καρδίας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνόδων, καὶ τῶν κατὰ μέρος ἁγίων Πατέρων.

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, κεράλλιον κωνορικόν.

Περὶ τῶν τῆς συγγενείας βαθμῶν ἐκ τοῦ γ' βιβλίου τῶν Ἰστοιούτων.

ὑποτύπως Ἀέοντος τοῦ Σοφοῦ ὅπως ἔχουσι τάξεως οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀέξις Λατινικαί.

Ἐκ τῆς πρὸς Καισαρίαν πατρικίαν ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου Βασιλέου περὶ τῆς ἁγίας κοινωρίας.

Ἀέξις αἰρεσιάρχων.

Καρδίας Θεοδώρου Σκυθουπόλεως.

Τοῦ μητροπολίτου Κρήτης Ἡλίου, ἀποκρίσεις περὶ ὧν ἠρωτήθη παρὰ τινος μοναχοῦ Διονυσίου.

Νικήτα Ἰρακλείας, ἀποκρίσεις πρὸς Κωνσταντῖνον ἐπισκοπὸν.

Ἐρωτήσεις τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μάρκου, καὶ ἀποκρίσεις ἐπ' αὐταῖς Θεοδώρου τοῦ Βαλαμῶρος.

Φωτλου συναγωγή καὶ ἀποδείξεις ἀκριβῶς συνειλημμένας

1) Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ ἀναγιγνώσκεται καὶ ταῦτα: Ἡ παροῦσα βιβλος ὑπάρχει τῆς μεγάλῃ τῆς μεγαλομάρτυρος ἁγίας Ἀγκστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας.

27.

ἐκτε συνοδικῶν καὶ ιστορικῶν γραφῶν περὶ ἐπισκόπων καὶ μητροπολιτῶν, καὶ ἑτέρων ἀναγκαίων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Ἐρωτήσεις τινὸς μοναχοῦ καὶ λύσεις τούτων γενοῦνται παρὰ τοῦ μακαριωτάτου χαρτοφύλακος τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης Ἐκκλησίας Πέτρου.

Κυρίου Ἀλεξάνδρου περὶ τῆς τετοκυίας διδύμα.

Νικολάου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ζητουρίου λύσεις περὶ ὧν ἐκεῖνος ἐγγράφως ἐδεήθη.

Μιχαὴλ Χούμρου τοῦ Θεσσαλονίκης περὶ τῶν βαθμῶν τῆς συγγένειας.

Ἐκ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου διάταξις τῶν ἀγίων Ἀποστόλων περὶ ἐορτῶν, περὶ νηστειῶν, καὶ περὶ τῆς τσσαρακοστῆς τοῦ ἀγίου Πάσχα.

Τάξις γινουμένη ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῷ ἐσπερινῷ, τῷ ὄρθρῳ, τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ λειτουργίᾳ, καὶ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου.

Τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὄφελια.

Οἱ λοιποὶ Κανόνες Πέτρου, Ἀλεξάνδρου.

Τὰ λοιπὰ κεφάλαια Θεοφίλου, Ἀλεξάνδρου.

Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας ἐπιστολὴ πρὸς Ρουβινιανὸν ἐπίσκοπον.

Ἡμφίλου ἱερομάρτυρος ἐκ τῆς ἐν Ἀρτιοχείᾳ τῶν Ἀποστόλων συνόδου, τουτέστιν ἐκ τῶν συνοδικῶν αὐτῶν κανόνων, μέρος τῶν ὑπ' αὐτοῦ εὐρεθέντων εἰς τὴν τοῦ Ὁριγένους βιβλιοθήκην.

Ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ Σωφροῦλου, Ἱεροσολύμων, ὃν ἐπέμψεν ἐν Ῥώμῃ περὶ τῆς παραγίας καὶ ζωοποιῆς Τριάδος.

Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνδὸς τῆς ἀγίας Τριάδος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ Κυρίου ἡμῶν.

Ὁ μεμνησταγώγηται προτροπὴ τῆς Θεοτόκου, παρὰ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Εὐαγγελιστοῦ, Γρηγόριος ὁ Δαυματουργός.

Τοῦ ἀγίου Βασίλειου, ἐκ τοῦ πρὸς Εὐθούλιον, πῶς ὁ Υἱὸς καὶ λόγος ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐγεννήθη.

Τοῦ ἀγίου Βλαζίμου, τίρος τύπος καὶ εἰκόνα ἔχει ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία.

Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, περὶ τῶν Μακεδόνων μηνῶν, ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐκδόσεως.

Καὶ βάσει μὲν τῆς παρούσης ἐκδόσεως ἐθέμεθα ἰδίως τὰς τῆς Ἀυτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων ὑπ' ἀρ. 1340 καὶ 1375 βιβλίους, ὡς τῶν λοιπῶν ὑπερεχούσας κατὰ τε τὴν μείζονα τῶν κειμένων ἀκρίβειαν, καὶ τὴν εὐμεθοιώτεραν τῆς ὕλης κατάταξιν· οὐ παρεμέληται δὲ οὐδ' ἡ ἐν ὑποσημειώσεσι παράθεσις τῶν ἐν τε ταῖς λοιπαῖς καὶ τῷ Συνοδικῷ ἀξιολογωτέρων διαφόρων ἀναγνωσμάτων, ἢ καὶ ἡ δι' αὐτῶν ἀνόρθωσις τῶν ἐν ἐκείταις ἐνιαχοῦ ἠμαρτημένων.

Τέλος, ὡσεὶ κάτοπτρον τῶν ἐν τοῖς ἐξ τόμοις περιειλημμένων, εὐρήσει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ παρόρτι ἔλεγχον καθολικὸν ἀπάσης τῆς ἐκδόσεως κατὰ τάξιν ἀλφάβητικὴν, οὐ σμικρὸν ἐς τὴν μελέτην καὶ λύσιν τῶν ἀναγνωσμένων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων συντελέσοντα.

Ἀφικόμενοι οὕτω, θεῖα συνάροσει, ἐς τὸ τέλος τοῦ ἡμετέρου ἐγχειρήματος, εὐλόγως ἀν' ἀχαριστίας γραφὴν φεύγομεν, εἰ μὴ παρθήμους ἐνταῦθα τὰς χάριτας τοῖς τε παρ' ἡμῶν καὶ τοῖς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ λογίοις καὶ σοφοῖς ἀνδράσι ἀποδοίημεν, ἀνθ' ὧν περὶ τοῦ ἡμετέρου ἔργου εὐνοστάτα ἐδημοσίευσαν. Ἐπιτραπέτιω δὲ ἡμῶν ἰδίως μνημορεῦσαι τοῦ ἐξόχου τῆς Σαξωνίας καθηγητοῦ Κυρίου Βινερίου 1), καὶ τοῦ Σ. Π. Κυρίου Ι. Β. Πιτρά, ἐκ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ Δρησκευτικοῦ τάγματος τῶν Βενεδικτίνων 2), ἐγνώμονάς τε ἡμῶν αὐτοῖς διομολογήσασθαι, οὐ μόνον χάριν τῆς ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος εὐνοϊκωτάτης αὐτῶν κρισεως, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὴν ἐκδοσιν ταύτην ἀφορμὴν ἀνέδειξαν πολλῶν καὶ μεγίστης προσοχῆς ἀξίων

1) Kritische Zeitschrift für Rechts-Wissenschaft und Gesetzgebung des Auslandes, Heidelberg 1856, 2 Heft.

2) Des Canons et des collections canoniques de l'Église grecque, d'après l'édition de M. G. A. Rhalli, président de l'Aréopage, par le R. P. Dom J. B. Pitra, religieux Bénédictin de la Congrégation de France. Paris: Librairie de A. Durand, Rue des Grès, 7. 1855.

σκέψεων, ἕς τς διαφόρων ιστορικῶν ζητημάτων ὀρθοτέραν λύσιν, καὶ πρὸς μείζονα τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἀνάπτυξιν.

Ἐγγραφορ ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει μωνθ', Μαρτίου κθ'.

Γ. Α. ΡΑΛΛΗΣ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΕΤΜΗΜΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

- Γ. Χειρόγραφορ Παρισίων ὑπὸ Γουαρλου γεγραμμένον.
- 1340. Χειρόγραφορ Παρισίων ὑπὸ Κοτελερίου.
- 1375. Χειρόγραφορ Παρισίων ὑπὸ Κυρίλλου τοῦ Ναυπακτιου.
- Β. Συνοδικὸν Βενετηγίου.
- α. Χειρόγραφορ Βιέννης ἀριθ. 51.
- β. Χειρόγραφορ » ἀριθ. 52.
- γ. Χειρόγραφορ » ἀριθ. 53.
- δ. Χειρόγραφορ » ἀριθ. 54.
- ε. Χειρόγραφορ Βιδάλη.
- κ. Χειρόγραφορ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Φθιώτιδος Κ. Καλλιρίκου.

Σ Υ Ν Τ Α Γ Μ Α

**ΚΑΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΛΑΗΜΜΕΝΩΝ
ΑΠΑΣΩΝ ΤΗΘΕΣΕΩΝ ΤΟΙΣ ΙΕΡΟΙΣ ΚΑΙ ΘΕΙΟΙΣ ΚΑΝΟΝΙ,
ΠΟΝΗΘΕΝ ΤΕ ΑΜΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΕΘΕΝ 1)
ΤΩ ΕΝ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΙΣ 2) ΕΛΑΧΙΣΤΩ
Μ Α Τ Θ Α Ι Ω. 3).**

Π ρ ο θ ε ω ρ ί α.

Τὸ τῶν ἱερῶν καὶ θεῶν χρῆμα κανόνων ἦνθησε μὲν ἀπ' αὐτῆς, ὡς ἔπος εἶπεν, τῆς Θεανδρικῆς ἐν τῷ κόσμῳ πολιτείας τοῦ Λόγου, ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὸ τῶν Χριστιανῶν σεβάσμιον δόγμα, τῆ πολυστόμῳ τῶν Ἀποστόλων σάλπιγγι, ἀνὰ τὴν οἰκουμένην σύμπασαν τῷ δώρῳ τῆς χάριτος ἤχησε· ταῖς κατὰ μέρος δὲ προσθήκαις αὐξάνον καὶ πλατυνόμεναν διὰ τῶν ἐμπιπτόντων τῆ Ἐκκλησίᾳ κατὰ διαφόρους αἰτίαις καὶ χρόνους νεωτέρων πραγμάτων, ἀχρι τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἐκδύμης Συνόδου ἔστη σχεδόν· ἀκραιφνῆ μὲντοι καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν οἰκειάν ἀκρῆν Θεοῦ χάριτι διατετήρηκε, μηδὲν τῆς τοῦ χρόνου παραπολαύσαν ἐπιβουλῆς. Οὗτοι γάρ μοι δοκοῦσιν εἶναι οἱ πολὺ μὲν τὸ ποικίλον καὶ διάφορον ἔχοντες τίμιοι λίθοι, μίαν δὲ τὴν τῆς Ἐκκλησίας ὑφαίνοντες οἰκονομίαν 4), συντιθέμενοι καὶ συναρμολογούμενοι, ὧν τὰς τοῦ ἔδου πύλας μήποτε κατισχύσειν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἀπεφῆνατο. Ἐπεὶ γὰρ μετὰ τὸ ἀναθῆλαι τὸ σωτήριον κήρυγμα, ὃ τῆς εἰδωλομαχίας πλάνος ἀπήνηται καὶ ἐμαραίνετο, καὶ εἰς τὸ ἀνύπερκτον, ὡς εἶχε φύσεως, διελύετο, ὡσπερὶ σκότος τῆ ἐπισκοπῶγῃ τοῦ φωτός, μὴ ἐνεγκῶν τὰ τῆς ἥττης ταύτης ὁ πονηρὸς, οὐκ ᾔετο δεῖν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ τῆς οἰκειᾶς διπλόης

1) συνταχέν δ. — 2) κυρῶ, ἄνευ τοῦ, ἐλαχίστω δ. καὶ 1340. — 3) 1340. 1375, καὶ Γ. — τῷ Ηλάσττρη Β. — 4) οἰκοδομίαν 1340. καὶ 1375.

ἐπιμνησθῆτε, καὶ ἀνθρώπους δλέθρους 1) καὶ δυσσεβεῖς ὑποδύς, ἐτέρω τρόπῳ, νόθοις καὶ ἀπατηλοῖς δόγμασι, τῆς ἀληθείας αὐτοῖς ἐπειράτο περιγενέσθαι, τοῖς δευτέροις φιλονεικῶν ἀποκρύψαι τὰ φθάσαντα· ἀλλὰ λύκος ὄφθη, τὸ τοῦ λόγου, μάτην χανῶν· Σύνοδοι γὰρ ὡς τάχιστα Θεοφόρων Πατέρων, οἰκουμενικαὶ τε ἅμα καὶ τοπικαὶ, καιροῖς ἰδίῳις ἠθροίζοντο, καὶ τῆς τούτου λύσεως τὴν λύσιν ἀπεωθοῦντο 2). Αἱ μὲν γὰρ ταύτην εἰλήφασιν τὴν ἐπωνυμίαν, τῷ 3) κελεύσει τῶν κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ βασιλέων, οἰκειότερον δ' εἶπεν, τοῦ ἁγίου Πνεύματος, συνδραμηκῆναι εἰς τινα πόλιν τοῦς ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἀρχὴν ποιήμνης προσετηκότας· οἷς δὲ γε μὴ πικρὸν τὴν ἐκδημίαν στείλασθαι ταύτην, ἀποστούλοις χρησαμένους οἰκειοῖς, ἐφ' ᾧ δημοτελεῖ τῆ χειροτονία ἤτοι ψήφισμα περὶ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως τροπαίου κρείττον ἐξενεγκεῖν, ἢ κοινῆς προσδοκωμένης περὶ τὴν εὐσέβειαν ζημίας, τοῖς ὑπλοῖς φραξομένους τῆς ἀληθείας, τὴν ταύτης λύμην ἀπόσκαθαι 4). Αἱ δὲ τοπικαὶ προσηγορεύθησαν, ἅτε μιᾶς ἐπαρχίας ἐπισκόπων πρὸς τὸν αὐτῶν ἕξαρχον συνεληλυθότων β), οὐ τῶν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην μετακληθέντων 6), οὐδὲ μὴν περὶ κοινοῦ δόγματος τῆς ζητήσεως οὔσης, ἀλλ' ἢ πρὸς βεβαιώσιν τῶν ὀρισθέντων ταῖς προλαβοῦσαις Συνόδοις, ἢ πρὸς καθάρσιν τῶν ἀπ' ἐναντίας αὐτοῖς τολημσάντων ἵεναι, ἢ περὶ κανόνων καὶ ζητημάτων εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν συντελούντων τῆς Ἐκκλησίας· οὗτοι δὲ πάντες, οὐχ ὅπως τὰ ἐπισκοπόμενα νόθα τῶν δογμάτων ῥίζαις αὐταῖς ἠξίωσαν ἐξελεῖν, σπουδῆν πᾶσαν εἰσενεγκάμενοι, ἀλλὰ γε καὶ Θεομῶς συντάξαι βιωφελῆς, τὴν ἱερὰν ἡμῶν πολιτείαν ἐπανορθοῦντας, καὶ πρὸς ἀκρίθειαν δογμάτων ἅμα καὶ βίου Θεοφιλοῦς ἡμᾶς ἐκπαιθεύοντας, διπλῆν ἀνθ' ἀπλῆς τῷ τυράννῳ, ὡς τῆς ἱερᾶς τοῦ Χριστοῦ ποιήμνης πρόβουλοι, ἐντείνοντες τὴν πληγὴν· οὕτως ἔγνω καθ' ἑαυτοῦ σοφισάμενος, καὶ, ὡς τὰ πανοῦργα τῶν Θηρίων, ταῖς ἑαυτοῦ τέχναις ἀλόως βεβαιότερον γὰρ ταύτη τὸ

1) δλεθρίους β. — 2) ἀπεωθοῦντο γ. — ἐν περισελίδῳ· Τίνες αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι; Γ. 1378. — 3) τῷ Β. καὶ ε. — 4) Τίνες αἱ τοπικαὶ Γ. ἐν περισελίδῳ καὶ 1378 ἐν τίτλῳ. — 5) 6) συνδραμηκῶν, γ.

θεῖον ἔλαθε κήρυγμα καθιστᾶς, ὀχυρώμασι πλείοσι τῆς Ἐκκλησίας ἐκυτὴν ἀσφαλισμένης, καὶ νηπίων τοξοῦματτα τὰ τούτου μηχανήματτα ἐλεγχούσης· τοσοῦτο γὰρ ἀπέσχον τοῦ καταπτῆξαι τὴν πρὸς τοῦτον ἀγωνίαν καὶ διαμάχην οἱ τῆς ἱερᾶς ἀγελάρχαι ποιήμνης, ὥστε καὶ τῆς σφῶν ἀνδρείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἐπίδειξιν, καὶ ἀφορμὴν βραβείων, τὰ ἐκεῖνου ἠγήσαντο σκκιωρήματα· οὕτω τῆ προθυμίας τοῦς ἐν τοῖς στεφανίταις 1) διαύλους ἀπέκρυψαν, τοσοῦτω θαυμασιώτερον 2) τὴν εὐψυχίαν ἐπίδειξάμενοι, ἕσω καὶ περὶ καλλιόνων ἀθλῶν ἦν αὐτοῖς ὁ ἀγών· οὐ γὰρ ἔδει καὶ μὴ ἀναιμωπὶ τῆς ἀληθείας ὑπερμαχησῆσαι, εἰς τοῦθ' ἦκον προθυμίας καὶ γενναιότητος, ὡς μικροῦ καὶ τῆ σφῶν ἐπιμέμφεσθαι φύσει, μὴ πεφυκυῖα μυρίους ὑπὲρ τῆς ἀληθείας θανάτους ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ μέχρι τοῦ ἐνὸς στῆσαι τὸ τῆς παρασκευῆς ταύτης φιλότιμον· τοσοῦτο τῆς ἐξαπάτης οἱ τῆς εὐσεβείας περιεγένοντο πρόβουλοι, μηδὲν ἴχνος δαιτίας ἢ δείματος ταῖς ὕψεσιν ὑποσφῆναντες. Τούτων τοίνυν τῶν ἀριστείων, τῶν κοινῆ συνεληλυθότων, τοῦς ἱεροῦς καὶ θεῖους κανόνας, ὡς ἀνωθεν κατενεχθέντας θεῖους χρησμοῦς, ἢ Ἐκκλησία εἰς τὰδε τοῦ χρόνου σέβει τε καὶ τιμᾶ, τῶν θεῶν εὐαγγελίων οὐκ ἔλαττον, ἐπεὶ κἀκεῖνα, πηγαὶ τούτων ἀτεχνῶς καὶ ῥίζαι καθέστηκαν 3). Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἕσα τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν ἔνιοι, τῶν ὁ μεταξὺ χρόνος τὸ περιὸν οὐκ ἔσχυσεν κρύψαι τῆς ἀρετῆς, ἐν ἐπιστολαῖς, ἰδίᾳ κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν συντεθείσας, εὐσεβῶς εἰρήκασιν, κανόνος φέροντα τύπον, ὡς κανόνος ἢ Ἐκκλησία ἐδέξατο, καὶ τοῖς προλαβοῦσι τῶν Συνόδων εὐ μάλα συνήρμοσεν 4). Εἰ γὰρ καὶ τοῖς μεγάλοις Βασιλείῳ τῷ πάνυ, καὶ Γρηγορίῳ τῷ Θεολόγῳ δοκεῖ χρῆναι κανόνος ἐκκλησιαστικῶς ἐκεῖνους λέγειν τε καὶ νομίζειν, αὐς οὐ καθ' ἑαυτὸν τις, ἀλλὰ πλείους ἅγιοι Πατέρες εἰς ταυτὸ συνιόντες, κοινῆ γνώμῃ καὶ μεμεριμνημένη βασιάνῳ διετάξαντο, ἀλλὰ γε τῷ διὰ πάντων ἐκλάμψαι, καὶ τοῦς ταῦτα γράψαντας ὡσπερ ἀστέρας, καὶ τῷ πολλοῖς μαρτυρίαις ἐπιγνωσθῆναι, μὴ Θειοτέρας χῶρις

1) σσιφάνοις β. δ'. στεφανίταις γ. — 2) θαυμασιώτερον Γ. — 3) ἀτεχνῶς καὶ περιήματα 1340. καὶ ε. — 4) προσήρμοσε δ.

ἐπιπνοίας ταῦτα συντεταχέναι, ἥκιστα ταῖς τῶν Συνόδων ζήτη-
σεσιν ἀπεμφάλλοντα, ἀλλὰ τὸ συγγενές τῆς προκειμένης πόρ-
ρωθεν ἐμφανίζοντα πραγματείας, τοῖς ἱεροῖς ἐνεγράφησαν καὶ
τὰ τούτων κανόναι. Τούτοις τοίνυν προσήκει τοὺς τῆς εὐσεβείας
τροφίμους ἐκάστοτε προσανέχειν, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἀεικίνητον
προσδεσμεῖν, καὶ μὴ διδόναι καιρὸν αὐτῇ τῶν γνησίων ἀφε-
μένη δόγματων πρὸς τὰ νόθα κατολισθαίνειν· οὕτω γὰρ αὐτῇ
λόγοις καὶ πράγμασιν ἀγαθοῖς ἐνδιατριβοῦσα, καὶ τὰς ἐξ ὕψους
δνειρῶν φαντασίας ἐνθέους ἔχειν ὑπάρξει· τούτοις γὰρ τὸ περὶ
τὰ δόγματα εὐθὺς τοῦ σχολιοῦ, καὶ τὸ γνήσιον τοῦ νόθου,
πάσης λίθου λυδίας ἀκριβέστερον διακρίνεται· οὗτοι δεσπόταις
νομοθετοῦσι καὶ δούλοις, ἔρχουσι καὶ ἀρχομένοις, γονεῦσι καὶ
τέκνοις, ἀνδράσι καὶ γυναῖξιν, γάμοι καὶ ἀγαμία, ἐγκρατεία
καὶ τρυφή, σοφία καὶ ἀμαθία· ταῦτ' ἄρα καὶ βασιλέως παντὸς
μᾶλλον τιμᾶν ἐπιτάττοντες, πλεόν αὐθις ἢ χρῆ, ταῖς ἀλογί-
στοις τούτων οὐκ ἐφιάσιν ὑποπίπτειν ἐπιταγαῖς, πολλοῦ γὰρ
δεῖ ὑπάρχων ἢ στρατηγῶν. Ἦγε μὴν πλείων τούτοις σπουδῇ
περὶ τὸ βασιλεῖον τῆς Ἐκκλησίας καθέστηκεν ἱεράτευμα, ὅπως
μὴ ἀνάξιοι τοῦ ἐγγίζοντος ὑφείεν Θεοῦ οἱ ἐγγίζειν λαχόντες
αὐτῷ, τῷ μὴ κατὰ θέλησιν ἐκείνου βιώναι, ἀλλ' εἰς τοῦθ' ἦκον-
τας ἀρετῆς, ὡς ταῖς περὶ Θεὸν ἀγγελικαῖς δυνάμεσι, τὸ τῆς
ψυχῆς ἐκ τῶν ἐνότων ἀφομοιοῦν εὐγενές, καὶ τὰ τούτων μετὰ
τῆς ὕλης δεινόντα, μὴ τὸ τῆ φάσι περιχεῖμενον 1) ἄχθος 2)
προϊστάμενοι 3)· τούτους οὐκ ἂν τις ἀμάρται κοινὸν προσει-
πὼν ἰατρῆον, ἐκάστοις τῶν νοσοῦντων κατ' ἄλληλα κεραινύοντας
τὰ φάρμακα. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν νοσῶντων περὶ τὴν Θεραπεῖαν
διακειμένων τοὺς μὲν, ἀναπεινόμενοι τὰ δεινότατα, διεγείρου-
σι, τοῖς δὲ, τὰς τῶν μελλόντων ἐπαγγελίας προμνόμενοι, εὐ-
χαλεπῶς προσάγονται· ἔστι δὲ οὗς μὴ προσιεμένους μήτε τὰ
φάρμακα, μήτε τὰ ἐπιτάγματα τούτων, ἀλλ' ἐαυτοῖς τὸν τῆς
μετανοίας λιμένα τῆ ἀπειθείας 4) προσχώσαντας, παντὸς βασι-
λέως αὐθεντικώτερον μετιόντες, τῆς αἰωνίου κληρονομίας ὑπερο-

ρίζουσιν. Ἔνθεν τοι, καὶ τὸ πάλαι τιμὴ τῶν θύραθεν εἰρημένον,
τοῖς θεοῖς οὐχ ἥκιστα θεσμοῖς, ὡς γέ μοι δοκεῖ, ἀρμόσειεν ἔν'
πεπείσμεθα γὰρ τούτους, εὐρημα μὲν καὶ δῶρον εἶναι Θεοῦ,
δόγμα δὲ γενναίων καὶ θεοφόρων ἀνδρῶν, συνθήκην τῆς Ἐκκλη-
σίας κοινήν, ἐπανόρθωμα τῶν ἐκουσίων καὶ τῶν παρὰ βούλη-
σιν ἀμικρημάτων, καὶ πολιτείας εὐσεβοῦς τε καὶ πρὸς ἀτελεύ-
τητον ἀγούσης ζωὴν ἡγεμόνας καὶ ἀγωγούς. Ἐγὼ γοῦν τοὺς
ἐπὶ βεβαιώσει τοῦ σωτηρίου δόγματος, καὶ χρηστῇ πάντων
ἀνθρώπων, ὡς εἴρηται, διδασκαλίᾳ θεοπρεπεῖς σύμπαντας κα-
νόνας ἀθροίσας, καὶ τούτων τὸν νοῦν, ἅμα δὲ καὶ τῶν αὐτοῦς
φιλοθέῳ γνώμῃ ἐρμηνευσάντων, ὡς οἶόν τε, περιφράσεως ἐν εἴ-
δει ἐπιτεμῶν, μηδὲν μέντοι παραλελοιπέναι τῆς αὐτῶν διανοί-
ας, τὸ γὰρ εἰς ἡμᾶς ἦκον, φροντίσας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα τοῖς
τούτων ἐξηγήταις ἔσθ' ὀπη παρεῖται, ἡμῖν δὲ ἐπὶ νοῦν συνέβη
πεσεῖν, ἀναγκαῖα οἶμαι, καὶ φιλοθέων ψυχαῖς περιμύχνηται, τοῖς
ἐντυγχάνουσι μὴ φθονήσαντες, πρόχειρον κατὰ τὴν ἡμετέραν
δύναμιν πεποιθήκαμεν σύνταγμα. Πάντων δὲ τῶν συνειλεγμέ-
νων κανόνων τὴν δύναμιν, εἰς τίτλους εἴκοσι πρὸς τοῖς τέσσαρ-
σι, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν παρ' ἡμῖν στοιχείων, διελθὼν, καὶ
τούτων ἐκάστη τὴν προϊσχυομένην ὑπόθεσιν, τὸ πρῶτον τῆς Ἰ-
δίας λέξεως συγγενές αὐτῷ γράμμα καλῶς ἐφαρμόσας, τὰς τε
προσηγορίας τῶν αὐτῶς εὐραμμένων δηλώσας, καὶ τὰ τῶν τί-
τλων αὐθις κεφάλαια διὰ τῶν ἀριθμητικῶν ἐμφήνας στοιχείων,
ραδίαν, ὡς οἶμαι, καὶ ἐπιτετμημένην πρὸς τὴν αὐτῶν γνώσιν
φέρουσιν ἔτεμον τρίτον· τὴν πρόφασιν ἐντεῦθεν περιαιρῶν,
τῶν ἐντυγχάνειν αὐτοῖς ἀποκνοῦντων, τὸ προσκορὸς τῆς τού-
των πολυεπειίας προβαλλομένων τὴν αὐτῶν διάνοιαν καταβα-
πτίζούσης, πρὸς δὲ, καὶ τὸ μὴ ἐν ἐνὶ μέρει ἐκάστης τῶν ὑπο-
θέσεων τοὺς κανόνας ἀφωρίσθαι. Τῶν χρησίμων δ' ἄρα γενήμι-
κα, καὶ τῆς πολιτικῆς νομοθεσίας βραχέα τε καὶ συντετμημένα,
τοῖς συγγενέσι τῶν κανόνων κεφαλαίοις συναρμόσαι, τοῖς ἱε-
ροῖς κανόναι συμπαχοῦντα καὶ συμφθεγγόμενα, καὶ ἐκ περιου-
σίας τὸ ἀσφαλές αὐτοῖς ἐπιμαρτυροῦντα.

Κανόνας δὲ οἱ Πατέρες τὰ σφῶν αὐτῶν ἐπιωνόμασαν δια-
τάγματα, τροπικῶς τῇ λέξει χρυσάμενοι, ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ

1) περιεστώμενον. — 2) ἄθος Β. — 3) προϊστάμενος. 1350. δ. —

4) ἀπειθεία.

ὀρθοῦ ξύλου, ᾧ χρῆσθαι εἰώθεσαν. 1) οἱ τὰς βανζύσους τῶν τεχνῶν μετιόντες, εἰς ξύλων, ἢ λίθων, ἢ ὁποιοῦν ἑτέρων εὐθύτητα· ἀποξυόμενοι γὰρ ἐκεῖνοι παρατιθέμενον ὀρθοῦ ταῦτα καὶ ἐξισοῦ πρὸς τὴν ἀλλήλων ἀκριβῆ σύμπεξιν. Ἡ δὲ τοῦ κανόνος αὕτη προσηγορία καὶ πολλοῖς ἑτέροις παρελήπται 2) λογικῶν τεχνῶν ἐπιστήμοσι· καὶ οἱ τὴν γραμματικὴν γὰρ τεχνήσαντες, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ἰατροὶ, καὶ οἱ τὰς ἀρμονίας τῶν μελῶν συντιθέντες, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ τοὺς πολιτικοὺς συντετάχασιν νόμους, ὡς οὐκ ἀσύμφωνον τὸ τοῦ κανόνος ὄνομα τοῖς ἑαυτῶν συντάγμασιν ἐπεφῆμισαν. Εἰσι δὲ καὶ οἱς ἕρους ἤρεσε τὰ τοιαῦτα ἐπονομάσαι, ὡς ἀποδιαιρούντα τῶν ἄλλων καὶ ἀποδιεστάντα, καὶ ἀπευθύνοντα, τοῦ μὴ παρέγγραπτόν τι καὶ νόθον τοῖς ὀριζομένοις εἰσφέρεισθαι, ὡς καὶ τῷ Ἰπποκράτει καλῶς ἔδοξεν ἔχειν, οὕτω τὰ κεφαλαιώδη τῶν πονηθέντων αὐτῷ ἐπονομάσαι συγγράμματα. Ἀλλὰ τοῖς μὲν τῶν ἄλλων συγγράμμασιν, εἰ κυρίως ἢ τοῦ κανόνος ἐπεφῆμισθη ἐπωνυμία, ἑτέροις δεδύσθω σκοπεῖν· τὰ δὲ γε τῶν Πατέρων εὐσεβῆ διατάγματα, πάντως μᾶλλον εἰκότως ταύτην ἔσχε τὴν πρόσρησιν, οἷα τοὺς πειθόμενους αὐτοῖς πρὸς τὴν ὀρθὴν ἀπευθύνοντα πίστιν, καὶ πρὸς θεοφιλῆ βίον ἀπλανῶς ἐφελκόμενα. Ἐπιχειρότατον δ' ἂν εἴη καὶ κατὰ μέρος ἐξῆς, ὡς γούν ἡμῖν ἐφικτόν, ιστορῆσαι, πότε, καὶ τίνων, καὶ ὅπως εἰς φῶς ἕκαστος τῶν κανόνων προήλθον, καὶ λόγος τοῖς ἡμῶν ποσὶ, καὶ φῶς ταῖς κατὰ τὸν βίον ἐγεγόνεισαν τρίβοις. Ἴνα δὲ καὶ καθ' εἰρμὸν ὁ λόγος προῖοι, ἐκάστης συνόδου καὶ τῶν ἰδίᾳ γραφάντων Πατέρων μνημονεύειν, κατὰ τὴν τοῦ χρόνου μὲν τοὶ ἀκολουθίαν, καὶ ἦν οὗτος τάξιν τούτοις 3) ἐπέθηκεν. Ἐπιμνηστέον δὲ καὶ τῶν βασιλέων, καθ' οὓς οἱ ὑποφῆται τῶν θείων τουτωνῶν κανόνων ἐξέλαμψαν· οὕτω γὰρ ἂν ὁ λόγος εὐσύννοπτος εἴη.

Α'. Περὶ τῶν κανόνων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Πρώτοι τοίνυν οἱ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων πέντε πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα κανόνες ἐν τῇ τοῦ κηλοῦ πρώτῃ μοίρᾳ

ἐκδέδονται, συγγραφέα σχόντες, ὡς φασί τινες, τὸν μέγαν ἐν μάρτυσι Κλήμεντα. Πέτρου δὲ ἦν ἕρμ οὗτος ὀμιλητῆς τοῦ μεγάλου· ἀλλὰ δὴ καὶ Παύλου τοῦ Θείου, ὡς αὐτὸς δήπου περὶ ἑαυτοῦ ιστορεῖ· θς τρίτος μετὰ τὸν διδάσκαλον Πέτρον τῆς Ρώμης ἐπίσκοπος κεχρημάτικε, τὸν Αἴνον διὰδεξάμενος, καὶ τὸν μαρτυρικὸν ἀνεδήσατο 1) στέφανον, ἐπὶ Τραϊανοῦ βασιλέως. Κλήμεντα δὲ τούτους γράψαι τινὲς ἐστοχάσαντο, ἐκ τοῦ τὸ οἰκεῖον εἰσάγειν πρόσωπον τῷ τελευταίῳ κανόνι, ὡς γε δὴ καὶ ὁ Θεῖος Λουκᾶς ἐν ταῖς Πράξεσι ποιῶν δείκνυται· οὐδὲ γὰρ ἱστόρηται πού πάντας εἰς ταυτὸ συναλθεῖν τοὺς ἱεροὺς Ἀποστόλους, καὶ κοινῇ τούτους συντεταχέναι· καὶ εἰκόσ γε τοὺς ἄκρους τῶν Ἀποστόλων, τῷ πολὺν ἤδη χρόνον τῆς συνοσίας αὐτῶν ἀπολελαυκότι, τούτους ὑπαγορεύσαι, καὶ γραφῆ δοῦναι κελεύσαι. Τούτῳ καὶ τῆς πρὸς Ἐβραίους ἐπιστολῆς τὴν πρὸς τὴν ἐλλάδα φωνὴν ἑρμηνεῖαν ἀνατιθέσαι· πολὺ γὰρ τὸ συγγενὲς καὶ ἄμφω φέρουσι ταῦτα τῆς ἰδέας καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν λόγων ἐκείνου. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, ὡς τινες τῶν ἀρχαίων, ἀμφιβόλους διὰ ταῦτα τοὺς κανόνες τούτους ἠγήσαντο, ἕως 2) ἢ ἁγία καὶ οἰκουμενικῆ ἕκτη Σύνοδος, τὴν ἀπαρίθμησιν ποιουμένη τῶν ἱερῶν ἀπάντων κανόνων, οὓς αἱ τε οἰκουμενικαὶ καὶ τοπικαὶ συνετάξαντο Σύνοδοι, καὶ οὓς αὐθις ἰδίᾳ τῶν ἐπ' εὐσεβείᾳ διενεγκόντων καὶ ἀρετῇ Πατέρων ἔνιοι, προὔργου τούτων ἀπεμνημόνευσε. Φησὶ γάρ· Τοὺς ὑπὸ τῶν πρὸ ἡμῶν ἁγίων Πατέρων καὶ δεχθέντας, καὶ κυρωθέντας, ἀλλὰ μὴν καὶ παραδοθέντας ἡμῖν ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων Ἀποστόλων ὀγδοήκοντα πέντε κανόνες, τὸ κῦρος ἔχειν καὶ ἡμεῖς κελεύομεν, πλὴν τῶν τοῦ Κλήμεντος ἐπιστολῶν τε καὶ διατάξεων· αὗται γὰρ πρὸς τῶν δυσσεβῶν παλὺ τὸ νόθον καὶ σφαλερὸν εἰσπέδξαντο. Ἡ τοιαύτη τοίνυν αὕτη φωνὴ τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων ἀνδρῶν πάντα λογισμὸν περὶ τῶν ἀποστολικῶν κανόνων ἀμφίβολον ἐκ τῆς τῶν πιστῶν καρδίας μετὰ πολλοῦ τοῦ κρείττονος περιεῖλεν.

1) ἀνεδύσατο 1379 καὶ Β. — 2) ἕως οὗ Γ.

1) ἀνεδύσατο 1379 καὶ Β. — 2) ἕως οὗ Γ.

Β'. Περὶ τῆς ἐν Καρχηδόνι Συνόδου.

Τῶν γε μὴν οἰκουμενικῶν τε καὶ τοπικῶν ἀνασῶν, ἡ ἐν Καρχηδόνι Σύνοδος ἀρχαιοτέρα ἱστόρηται, ἔξαρχον μὲν ἐσχηκυῖα τὸν μέγαν Κυπριανόν· εἰς ἐπισκόπους δὲ ἐπληθύνετο πρὸς τοὺς τέσσαρσιν ὀγδοήκοντα· οἱ δὲ καὶ ἐν μόνον ἐξήνεγκαν ὡς ἐν εἶδει κανόνος ψήφισμα, τοὺς καθάπαξ ὑπὸ πάντων αἰρετικῶν τε καὶ σχισματικῶν βαπτισθέντας, τῇ καθολικῇ προσερχομένους Ἐκκλησίᾳ, αὐθις βαπτίζεσθαι, σχισματικούς τοὺς περὶ Ναυάτον αἰνιττόμενοι· τῆνικαῦτα γὰρ ἡ τούτου αἵρεσις εἰσεφθάρη τῇ Ἐκκλησίᾳ· τούτου τοῦ ψηφίσματος καὶ ὁ μέγας μνηται Βασίλειος ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ κανόνι, δι' ἐπαίνου μὲν αὐτὸ τιθέμενος, οἰκονομίας δὲ χάριν ἀργίαν αὐτοῦ καταψηφίζόμενος. Ἀλλὰ καὶ ἡ δευτέρα οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐν τῷ ἐβδόμῳ ταύτης κανόνι, τάναντία τούτου διατάττεται· διὰ τοιούτου ἡ ἕκτη καὶ οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὁ ἐκδοθεὶς, φησὶ, τοῖς Πατέρας τούτοις κανῶν, ἐν τοῖς τύποις αὐτῶν καὶ μόνοις κατὰ τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ἔθος ἐκράτησε· τούτο γὰρ, ὡς ἔοικε, τῷ τότε συνετέλει καιρῷ καὶ τοῖς πράγμασι· διὸ καὶ ἡ τούτων μεταβολή, εἰς τὸ μηκέτι ἐνεργεῖν καὶ τούτον μετέβαλεν. Ὁ δὲ μέγας αὐτός Κυπριανός, ἐπὶ Δεκίου τὸ τῆς μαρτυρίας βραβεῖον ἤρπασε. Δέκιος δὲ μετὰ τὸν ῥηθέντα Γραϊανόν ἐκκαιδέκατος ἐβασίλευσεν, ἐτῶν ἕξ ἐκείνου παρῶν καὶ ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν.

Περὶ τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Διονυσίου.

Κατ' ἐκείνο τοῦ καιροῦ καὶ ὁ μέγας ἠύγασε Διονύσιος, ὅς πρὸς τινὰ Βασιλίδην 1) περὶ διαφορῶν ἔγραψε κεφαλαίων, καὶ ὡς κανόνας ταῦτα ἡ Ἐκκλησία ἐδέξατο. Οὗτος τοιγαροῦν ὁ ἴδιος Διονύσιος γέγονε μὲν ἀκροατῆς Ὀριγένης ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας ἔτει Φιλίππου, ὅς μετὰ Γορδιανὸν ἐβασίλευσε· τὸν δὲ βίον μεταλλάξαντος Ἡρακλᾶ τοῦ τρισκαιδεκάτου τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπισκόπου, τὴν προστασίαν ταύτης ὅδε ἀπολαμβάνει, καὶ προστάς ἐπὶ δέκα καὶ ἑπτὰ ἔτεσιν, ἦτοι τοῖς τρισὶ λοιποῖς Φιλίππου, καὶ τῷ ἐνὶ Δεκίου, καὶ τῷ ἐνὶ Γάλλου, καὶ Βολοσσια-

ναῦ τοῦ υἱοῦ Δεκίου, ἐν τῷ δωδεκάτῳ Οὐαλεριανοῦ καὶ Γαλήνου τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, (πεντεκαίδεκα γὰρ οὗτοι ἐβασίλευσαν), πρὸς Κύριον μαρτυρικῶς ἐξεδήμησε τέλει. Ὁ δὲ Βασιλίδης κατὰ τὴν Πεντάπολιν τῆς Λιβύης ἦν παροικίας τινὸς ἐπίσκοπος, ὅς φησιν Εὐσέβιος ἐν τε τῷ ἕκτῳ καὶ ἐβδόμῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας λόγῳ.

Γ'. Περὶ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας πρώτης Συνόδου.

Μετὰ τὴν ῥηθέντα Οὐαλεριανὸν ἔτος ἐν Κλαύδιος ἐβασίλευσε, μεθ' ἧν Λύρηλιανὸς ἕξ ἔτη τὰ τῆς βασιλείας διήκνησεν. Ἐν τούτων τοῖς τούτου χρόνοις, ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας γέγονε Σύνοδος κατὰ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, ὅς ταύτης ἐπίσκοπος ὢν, πονηρῶς αἰρέσεως ἀρχηγὸς ἐγεγόνει· Χριστὸν γὰρ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, ἄνθρωπον ἔλεγε ψιλόν, Θεῖας χάριτος, καθάπερ οἱ προφῆται, ἡξιωμένον· τὸν δὲ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, λόγον προφορικόν. Τοῦτο μαθόντες οἱ τὰς πρὸς ἑῷ Ἐκκλησίᾳ ἰθύνοντες, οὐκ ὀλίγοι ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν συνέδραμον· ὧν ἐξήρχον Ἰρέναιος Ἱερασολύμων, Γρηγόριος Νεοκαισαρείας ὁ Θαυματουργὸς, Ἀθηνόδορος ὁ ἐκείνου ἀδελφός, Φιρμιλιανὸς, Καισαρείας τῶν Καππαδοκῶν, καὶ Ἐλένας τῆς Ταρσέων. Καὶ πρῶτον μὲν εἰσηγήσασιν καὶ συμβουλίας ἐπειράθησαν τῆς κακοδοξίας μεταθεῖναι τὸν Παῦλον, ταῖς ἀπὸ τῶν Γραφῶν ἀποδείξεις κεχρημένοι· ὅτε δὲ εἶδον ἀνίατα νοσοῦντα, τότε σύμφωνον ψῆφον ἐξενεγκόντες, τῆς ἱερωσύνης τοῦτον ἐγύμνωσαν, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξέτεμον· ἀντιτείνοντος δὲ αὐτοῦ καὶ τὴν τῆς Ἐκκλησίας παρανόμως κατέχοντος ἡγεμονίαν, Λύρηλιανοῦ τοῦ βασιλέως ἡ ἀγία Σύνοδος ἐδεήθη, τὰ περὶ τῆς Παύλου θρασύτητος αὐτὸν ἀναδιδάξαντας· ὁ δὲ, καίπερ Ἕλληνα ὑπάρχων, ἀπεφώνησε μὲν, τὸν ἀντιλέγοντα τῇ τῶν ὁμοπίστων ψήφῳ, τῆς ἐκείνων ἀποτριμθῆναι συμμορίας, καὶ οὕτω τῆς Ἐκκλησίας ἐξελαθῆναι· τὰ κατ' αὐτὸν δ' ὁμοῦς ἀνέθετο τῷ τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας ἐπισκόπῳ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀρχιερεῦσιν, ὡς ἂν ἐπισκεψαμένων 1) εἰ δικάως καθήρητο, τῆς Ἐκκλησίας ἐκδιωχθεῖν· καὶ ταῦτα δὲ ὁ

1) Βασιλίδην, 6.

1) ἐπισκεψαμένους Γ. — ἡ περίοδος αὐτὴ εὐ καίται ἐν Ν. 1310.

Παμφίλου Ευσέβιος ιστορεῖ κανόνες δὲ τῆς συνόδου ταύτης οὐχ εὐρηγται,

Περὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ.

Ὅτι μὴ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ μόνον τοῦ Θαυματουργοῦ ἐπιστολή, κανόνες ἔχουσα δώδεκα, ὅς καὶ τῆς Συνόδου ταύτης, ὡς εἴρηται, μέρος ἐγένετο· τὰ δὲ κατ' αὐτὸν, ἰδίαν ὁ μέγας Γρηγόριος Νύσσης ἐποίησατο πραγματεῖαν.

Περὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πέτρου.

Μετὰ τὸν μακάριον Διονύσιον, ὡς ἠδῆ μοι εἴρηται, τεσσαρεσκαίδέκατον Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον χρηματίσαντα, Θεωνᾶς τὴν προστασίαν ταύτην 2) ἐδέξατο, μεθ' ὧν Μάξιμος· εἶτα ὁ μέγας ἱερομάρτυς Πέτρος. Τούτου ἐν τῷ περὶ μετανοίας λόγῳ κανόνες φέρονται δεκατέσσαρες, περὶ τῶν ἐν τοῖς καιροῖς τῶν διωγμῶν παραπεπτωκότων, εἶτα μετανοησάντων, ὅπως δεῖ τούτους προσδέχεσθαι· ἔτι δὲ καὶ ἐξ ἑτέρου λόγου περὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα, οὗς καὶ τοῖς λοιποῖς ἐναριθμούς κανόνισιν ἡ Ἐκκλησία πεποίηκεν· οὗτος ἐπὶ Διοκλητιανοῦ τὸ τῆς μαρτυρίας εὐψύχως διήνησε στάδιον· πέμπτος δὲ Διοκλητιανὸς μετὰ Λύρηλιανὸν ἠρξεν, ἐτῶν παρεληλυθότων ἐξ ἐκείνου πεντεκαίδεκα.

Δ'. Περὶ τῆς ἐν Ἀρχύρα Συνόδου.

Ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὑποθέσει, καὶ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου 3) καὶ ἡ ἐν Ἀρχύρῃ τῇ μητροπόλει τῆς Γαλατίας Σύνοδος εὐσεβῶς συνελήλυθεν, ἀκριβέστερον ἐκζητήσαντες, ὅπως ἄρα προσῆκεν οἰκονομεῖν τοὺς μετὰ τὴν ἄρνησιν μεταμελομένους. Ἐξῆρχον δὲ τοῦ ἱεροῦ τοῦδε συλλόγου Οὐιτέλιος Ἀντιοχείας τῆς Συρίας, Ἀγρικὸλαος Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ ὁ μάρτυς Βασιλεὺς 4), ἐπίσκοπος Ἀμασείας· οἱ καὶ κανόνες περὶ τῆς ταύτης, καὶ δὴ καὶ περὶ ἑτέρων ὑποθέσεων, πέντε πρὸς τοῖς εἴκοσι συνεγράψαντο· ὁ δὲ Βασιλεὺς 5) αὐτοῖς ἐπὶ Λικινίου τὸν τῆς μαρτυρίας στέφανον ἀνεδήσατο.

Ε'. Περὶ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου.

Μετὰ ταύτην, ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ τῇ κατὰ Πόντον συνέστη Σύνοδος· συνῆν δὲ καὶ τούτοις ὁ ἅγιος μάρτυς Βασιλεὺς 1) ἐπίσκοπος Ἀμασείας· οἱ καὶ κανόνες συντάττουσι τέσσαρας πρὸς τοῖς δέκα, εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας εὐταξίαν συντείνοντας.

Σ'. Περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Λοιπὸν, ἡ πρώτη καὶ Οἰκουμενικὴ ἁγία Σύνοδος τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτώ Θεοφόρων Πατέρων ἐν τῇ κατὰ Βιθυνίαν συνεκροτήθῃ Νικαίᾳ, ἔπει δεκάτῃ τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, μετὰ χρόνους τῆς τοῦ Κυρίου ἐνανθρωπήσεως εἰς οὐρανοὺς τε ἀναλήψεως 2) τοῖς θεοῖς ἄντικρυς ἰσχυρίθους Πατράσιν, ὀκτωκαίδεκα δηλαδὴ πρὸς τοῖς τριακοσίοις, ὧν ἐξῆρχον Σίλβεστρος καὶ Ιούλιος, τῆς παλαιᾶς Ῥώμης περιφανεῖς πρόεδροι, αὐτῶν μὲν οὐδέτερος παραγεγονὸς, Βίτωνα δὲ καὶ Βικέντιον ἐκάτερος ἀνθ' ἑαυτοῦ, κατὰ τὸν τῆς οἰκείας ἱερουσίας χρόνον, τῇ κοινῇ πέμψαντες παρεσομένους Συνόδῳ Ἀλέξανδρος τε Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, συναγωνιστὴν καὶ τὸν μέγαν ἐπαγόμενος Ἀθανάσιον, ὅς τῆνικαῦτα τοῦ τάγματος ἠγεῖτο τῶν διακόνων· Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Μακάριος· συνήλθον δὲ κατὰ Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς, ὅς ἐξ Ἀλεξανδρείας ἔλκων τὸ γένος, καὶ εἰς πρεσβυτέρου τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας βαθμὴν ἀναβεβηκώς, τὸν ἴδον τοῦ Θεοῦ καὶ λόγον, ὃ Θρασείας γλώττης! εἰς κτίσμα καὶ ποίημα καταβίβαζεν· ἀλλ' οἱ τῆς Συνόδου, τὸ ὁμοούσιον τῶν τριῶν τῆς Θεαρχικῆς φύσεως ὑποστάσεων τοῖς πᾶσι κηρύξαντες, τοὺς περὶ τὸν Θεομανῆ Ἀρείον, τῷ φρονήματι σφῶν μὴ συμβαίνοντας, αὐτοῖς αὐτῶν δόγμασι 3) τῷ ἀναθέματι παραπέμπουσι· ταύτην τοίνυν καὶ περὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως κανόνες ἐξεφώνηθησαν εἴκοσιν.

1) Βασιλεὺς Β καὶ Γ. — 2) εἰς οὐρανοὺς τε ἀναλήψεως, εὐ κεῖται παρὰ Β.

2) ταύτης 1340. — 3) κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Γ. — 4) 5) Βασιλεὺς Β καὶ Γ.

1) Βασιλεὺς Β καὶ Γ. — 2) εἰς οὐρανοὺς τε ἀναλήψεως, εὐ κεῖται παρὰ Β. 1340 καὶ 1375. — 3) στόμασι δ. καὶ δ.

Ζ'. Περὶ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ δευτέρας Συνόδου.

Ἐτέρα Σύνοδος ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας αὐθις συνεκροτήθη ἐπὶ Κωνσταντίου, υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, μετὰ πέντε ἔτη τῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πρὸς Θεὸν ἀνακλήσεως 1)· οἱ καὶ κανόνας πέντε πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς κοινὸν ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας ἐκδεδώκασιν.

Η'. Περὶ τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ δηλωθέντος ἠθροιστο Κωνσταντίου· ὁ γὰρ βασιλεὺς αὗτος τῇ τῶν Ἀρειανῶν αἰρέσει προσθέμενος, σπουδὴν ἐποιεῖτο τὰ ἐν τῇ πρώτῃ δογματισθέντα Συνόδῳ μεταποιῆσαι· ὅπερ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κώνστας, τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης κρατῶν, ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ τότε Πάπα μαθῶν, πόλεμον ἠπέλησε διὰ γραμμάτων τῷ ἀδελφῷ, εἰ μὴ παύσαιτο κυμαίνων τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν ὀρθὴν πίστιν παρασαλεύων 2)· ὁ δὲ τὸ ἀκριβὲς τῆς πίστεως ζητεῖν 3) ἀντεπέστειλε τῷ ἀδελφῷ, κἀκεῖνο βεβαιωθῆναι διὰ σπουδῆς τυγχάνειν αὐτῷ. Ἔδοξε τοίνυν τοῖς αυτοκράτορσιν ἀμφοτέροις, Σύνοδον γενέσθαι ἀρχιερέων, καὶ τὴν παρ' ἐκείνων δογματισθεῖσαν πίστιν κρατεῖν· διὸ κελεύσει τούτων ἠθροίσθησαν ἐπίσκοποι τὸν ἀριθμὸν εἰς καὶ τεσσαράκοντα πρὸς τοῖς τριακοσίοις ἐν Σαρδικῇ, τῇ λεγομένῃ Τριαδίττῃ, οἳ δὴ καὶ τὰ τοῖς Πατράσι δογματισθέντα ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν Συνόδῳ βεβαίως ἔχειν ἐθέσπισαν, καὶ πάντων οὐχ ἥκιστα τὸ παρ' αὐτῶν συντεθὲν ἱερὸν τῆς πίστεως σύμβολον· τοὺς δὲ τοῦτο τολμῶντας μεταποιεῖν, κληρονόμους εἶναι τοῦ ἀναθέματος· οὐμὴν ἀλλὰ καὶ κανόνας συντάττουσιν εἴκοσι, τὸ ἀσφαλὲς ὄμοῦ καὶ ὠφέλιμον κοινῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ πορίζοντας.

Θ'. Περὶ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου.

Μετὰ τὴν ἐν Σαρδικῇ καὶ ἐν τῇ τῆς Φρυγίας μητροπόλει Λαοδικείᾳ, ἑτέρα Σύνοδος συνέστη ἀγίων Πατέρων, καὶ κανόνας ἐξέθετο ἑννέα καὶ πενήκοντα, ὅσα γε εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας ὠφέλειαν οὐδὲν ἐλλείποντας τῶν πρὸ αὐτῶν.

Περὶ τοῦ μεγάλου Αθανασίου.

Εὐρεῖν ἔχεις, ἡ φιλόκαλος ἀκοή, καὶ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐρείσματος, τοῦ μεγάλου Πατρὸς Αθανασίου, φημί, οὐκ ὀλίγα τῷ παρόντι ἐμπεριειλημμένα συγγράμματι· δὲ τῇ κατὰ Νίκαιαν Συνόδῳ παρῶν, ὡς δεδήλωται, μετ' οὐ πολὺ τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας Ὁρόνον ἐνεχειρίζετο, Ἀλέξανδρον τὸν Θεῖον διαδεξάμενος· τὸν γοῦν ἀνωτέρω ρηθέντα ἱερομάρτυρα Πέτρον Ἀχιλλᾶς διεδέξατο· τὸν δὲ, ὁ Θεὸς Ἀλέξανδρος οὐκοσί· τῶν δὲ τοῦ μεγάλου Αθανασίου τροπαίων πλείη μὲν γαῖα, κατὰ τὸ ἔπος, πλείη δὲ θάλασσα· ἀτεχνῶς γὰρ ὑπὲρ ἄνθρωπον ὤφθη τοῖς κατὰ Θεὸν ἀγωνίσμασιν.

Περὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

Ἄλλ' ἀνεχώρει μὲν τοῦ κατὰ τὸν βίον σταδίου ὁ ὀλυμπιονίκης οὗτος, τὰ βραβεῖα τῶν ἄθλων φιλοτίμως ἀποληφόμενος· ἵνα δὲ μὴ κενὴ προμάχου ἢ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας εἴη παράταξις, εὐθὺς τῷ μεγάλῳ Πατρὶ Βασιλείῳ τὸ σύνθημα δίδοται τῆς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως πάλης· καὶ αἶμαι μηδένα γε ἀγνοεῖν τῶν καὶ βραχὺ γευσασμένων τῆς ἡδίστης μέλιτος βροῦσης γλώττης ἐκείνου, ὅπως τοὺς μὲν ἐκ περιουσίας κατηγωνίσαστο, ἡλίου δὲ φαιδρότερον δαψιλεῖ τῷ φωτὶ τῶν λόγων τὴν Ἐκκλησίαν κατηύγασεν· ὁ μὲν γε παραχωρεῖ τῇ νυκτὶ, ὁ δὲ τοῦ τῆς πονηρίας σκοτόους περιεγένετο· μᾶλλον μὲν οὖν ὅπόσον ἢ λογικῇ φύσει διενήνοχε τῆς ἀψύχου, τοσοῦτον ἑκατέρων τὸ τῆς ἐνεργείας διάφορον· ὁ μὲν γὰρ τὰς ἀκτῖνας τῇ γῆ ἀφίει, τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν μόνον παρρησίαν μετὰ γάνους χαρίζεται· αἱ δὲ τούτου τῶν λόγων ἀκτῖνες ἐξότου περιεγένονεν 1) ἕχρι καὶ τῆμερον, οὐχ ὅπως τὴν ἐν τῇ γῆ λογικὴν φύσιν, ἀλλὰ τέμνουσαι τὸν αἴρα, καὶ τὸν οὐρανὸν ὑπερκύπτουσαι, πολλῆς ἡδονῆς καὶ τοὺς τῶν ἀγγέλων ἐμπιπλάσι χορούς· εἰ γὰρ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι χαρὰ γίνεται ἐν ταῖς οὐρανοῖς, αὐτὸς δὲ καὶ περιῶν ἔτι τῷ βίῳ καὶ ἀπὸν τοῖς λόγοις ἀριθμοῦ κρείττους ὁσημέραι πρὸς μετάνοιαν ἔλκων δείκνυται, ἥπου γε οὐδ' ἂν εἰς εἴποι

1) περιεγένοντα B. — ἐξ ἔτου περ γέγοναν ε.

1) περιεγένοντα B. — ἐξ ἔτου περ γέγοναν ε.

μὴ τὴν τῶν ἀγγέλων φύσιν ἐκείστοτε τοῦτον εὐφραίνειν· τούτου τὸ παρὸν φέρει σύνταγμα τὰς πρὸς τὸν ἅγιον Ἀμφιλόχιον, ἐπίσκοπον Ἰκονίου, κανονικὰς ἐπιστολάς τρεῖς, εἰς κανόνας διηρημένους τέσσαρας καὶ ὀγδοήκοντα· καὶ ἕτερ' ἅττα πρὸς ταύτας κεφάλαια διαφόρων ὑποθέσεων περὶ.

Περὶ τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης.

Τούτῳ καὶ ὁ ἀδελφὸς Γρηγόριος σύμμαχος ἦν, ὁ τὸν τῆς Νύσσης Ὁρόνιον κατακοσμήσας, μᾶλλον δὲ τὴν ὑψ' ἡλίῳ σύμπασαν πλουσίῳ τῷ βεῖθρῳ τῶν λόγων ἀρδεύσας· ὅς οὐχ ἥττον τῷ περιόντι τῆς ἀρετῆς καὶ τῷ ὑπὲρ εὐσεβείας ζήλῳ ἢ καὶ αἷμα προσήκειν ἡξίου τῷ ἀδελφῷ· ἵνα δ' ὡς 1) ἐν βραχεῖ τὸ πᾶν τοῦδε γνώρισμα παραστήσω, τούτου τὴν πρὸς Ἀητότιον, ἐπίσκοπον Μελιτηνῆς, κανονικὴν ἐπιστολὴν, ὁ παρὼν ἔρανος τοῖς ἄλλοις συγκρίθμει.

II. Περὶ τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου.

Καὶ ἡ ἐν Γάγγρα δὲ τῆ μητροπόλει τῶν Πικραγόνων Σύνοδος μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ πρώτην συνέστη κατὰ τινος Εὐσταθίου καὶ τῶν ὁμοδόξων ἐκείνῳ. Λέγεται γοῦν Εὐστάθιος οὗτος, ὡς ὁ Ἑρμείας Σωζόμενος ἱστορεῖ, τὴν ἐν Σεβαστείᾳ τῆς Ἀρμενίας Ἐκκλησίαν ἐπιτροπεύσαι, μοναχικῆς τε φιλοσοφίας ἄρξαι, καὶ τῆς ἐν ταύτῃ σπουδαίας ἀγωγῆς· ἐδεδασμάτων τε ὄντος μετέχειν καὶ ἀπέχεσθαι δικαιῆσαι, καὶ ἐσθῆτος ἢ δεῖ χρῆσθαι, ἡθῶν καὶ πολιτείας ἀκριβοῦς εἰσηγητῆς γενόμενος, ὡς καὶ τὴν ἀπικητικὴν βίβλον, ἣτις πατέρων καὶ δημιουργῶν τὸν μέγαν Βασιλείου ἐπιγράφεται, ἰσχυρίζεσθαι τινὰς αὐτῷ πονηθῆναι· τοῦτο δὲ ψεῦδος ἔντικρυ· οὐδὲ πωστισθῆναι γὰρ ἐκείνῳ τὰ τῆς βίβλου ταύτης προσήκειν· εἰ γὰρ καὶ ἐν λόγοις ὁ ἀνὴρ ἐθρυλλεῖτο, καὶ τὸ ἦθος θαυμάσιος ἦν, καὶ ἰκανώτατος πείθειν, ὡς καὶ πολλοὺς τῶν ἐκπορευομένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν μεταπεῖσαι σὺφρονα καὶ σπουδαίου βίον ἐλέσθαι, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, οὐ προσὴν καὶ τὸ δεινῶς γράφειν αὐτῷ, οὐδὲ γὰρ τὴν περὶ τούτου ἐπιστήμην ἐξήσκητο· τοῦτον τοίνυν φασὶν ὑπὸ

πολλῆς ἀκριβείας εἰς παραλόγους ἐπιτηρήσεις παντάπασι ἐκπεσεῖν ἀπεχθούσας κομιδῆ τῶν τῆς Ἐκκλησίας νόμων τε καὶ ἐθῶν· οἱ δὲ, αὐτὸν μὲν τοῦ ἐγκλήματος ἐξαιρούσιν, ἐπαιτιῶνται δὲ τινὰς τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, ὡς τὸν ἔννομον διαβάλλοντα γάρμον, πάσης σωτηρίας ἐλπίδα τοῖς τούτῳ συνεσχημένοις περιηρῆσθαι· οἱ δὲ πειθόμενοι ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, οἱ μὲν τὰς ἐαυτῶν ἐξώθουν, αἱ δὲ τοὺς ἄνδρας ἠρίεσαν, σωφροσύνης δῆθεν ἐφέσει 1), εἶτα τὴν ἄζυγα μὴ φέροντες βίον, εἰς μοιχείαν ἐξώλισθον· ἀμέλει καὶ ἐν οἴκοις γεγαμηκότων οὔτε εὐχεσθαι, οὔτε μὴν τροφῆς μεταλαμβάνειν ἠνεύχοντο, ἀλλὰ καὶ τοὺς γεγαμηκότας τῶν πρεσβυτέρων 2) ὑπερεφρόνουν· καὶ τὰς μὲν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκείωντο καρποφορίας, τὰς δὲ ἐν αὐταῖς συνάξεις αὐτοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκτρέπεσθαι παρηγγύων, ἐν οἰκίαις δὲ μᾶλλον ἐκκλησιαζέειν, κἀκεῖ ποιεῖσθαι τὴν κοινωνίαν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἱερῶν οἴκων, ἐν οἷς μαρτύρων ἀπέκειτο λαίψανα, ὡς κοινῶν κατεφρόνουν· καὶ τὰς μὲν ὠρισμένους νηστείας ἠθέτουν, ἐν ταῖς κυριακαῖς δὲ νηστεύειν μᾶλλον ἀνέπειθον· τὰ κρέα καὶ τοὺς ταῦτα ἐσθίωντας ἐβδελύσσοντο· τοὺς συνήθεις χιτῶνας καὶ στολὰς ἀμφιέννυσθαι οὐκ ἡξίουσαν, ἀλλὰ ξένας παντάπασι καὶ ἀθήεις· γυναῖκες παρ' αὐτοῖς τὴν κόμην ἀποκείρουσθαι, στολὰς ἀνδράσι πρεπούσας ἐκέχρηστο 3)· δούλους, προσχῆματι Θεοσεβείας, τῶν δεσποτῶν ἀφίστασθαι συνεβούλευον· τοὺς χρήμασι πλουτοῦντας καὶ μὴ χαίρειν αὐτὰ καθάπερ ἐὼντας, ἀμοιρῆσαι τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας δυνάμει· ῥίζοντο· καὶ πλεῖστα ἕτερα παραπλήσια τούτοις νεωτερίζοντες, ἐδιδασκόν τε καὶ ἐδασμάτιζον. Κατὰ τοίνυν τούτων τοὺς πλησιοχώρους φασὶ συνῆραμειν ἐπισκόπους, ἢ προειρήκαμεν, καὶ οὐς ἴσμεν κατὰ τῶν ταύτη φρονούντων ἐκθέσθαι κανόνας ἐνεακαίδεκα· ἄλλοτρίους δὲ κἀκείνους τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ψηφίσασθαι, ἐν μὴ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς Συνόδου ἕκαστον τῶν σφίσι νενομισμένων ἀποκηρύξωσιν· ἐντεῦθεν λόγος Εὐστάθιου ἐπιδεικνύμενον, ὡς οὐκ αὐθαδείας ἔνεκεν ἀλλὰ τῆς κατὰ Θεὸν

1) σωφροσύνην δῆθεν ματαίως βουλόμενοι 1340 — 2) καὶ ἱερέας γεγαμηκότας ἀπεστρέφοντο 1340. — 3) ἀνδράσι στολὰς ἀμφιέννυστο 1340.

ἀσκήσεως εἰσηγεῖτο ταῦτα, καὶ ἐπετήδευεν ἀμειψαί τε τὴν στολὴν, καὶ παραπλησίως τοῖς ἄλλοις 1) ἱερεῦσι τὰς προόδους ποιεῖσθαι· ἐνόμιζε γὰρ ἔσσεσθαι τὰ τελευταῖα τῶν πρόσθεν παραίτησιν, εἰ καὶ μηδὲν τῆς αὐτοῦ ἐπινοίας ἀπώλυτο, οὐδὲ ἀποδράναι ἴσχυσε τὸ μὴ οὐ δίκην ὑποσχεῖν τῶν τετολμημένων, τὴν τῆς ἱερωσύνης ἀφαίρεσιν· οὐκ οἶδα δὲ τί παθόντες οἱ θεῖοι οὗτοι Πατέρες, ἐφ' ἑκάστῳ κανόνι οὐκ ἀφορισμὸν ἀλλὰ τὸ ἀνάθεμα προσετίθεσαν, τὴν πολλὴν, οἶμαι, τῆς κακίας ῥύμην 2) ἐκ περιουσίας ἀναστεῖλαι βουλόμενοι.

Περὶ ἀναθέματος.

Τούτῳ δὲ τῷ ἀναθέματι ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη Σύνοδος εἰς μόνους ἐχρήσατο τοὺς ἐπὶ χρήμασι χειροτονηθέντας 3)· ἐπιφέρει δὲ τοῦτο καὶ μοναχοῖς τε καὶ κληρικοῖς, στρατιωτικὸν ἐπανηρημένοις σχῆμα καὶ μὴ μεταμελομένοις· ἀλλ' ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς, ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῇ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἀναθεματίζειν, οὐκ οἶσται δεῖν ὅπως πιστὸν ἄνθρωπον ἀνάθεμα λέγειν· τοῦτο γὰρ παντελῶς τοῦ Χριστοῦ ἀποκόπτει, φησὶ, καὶ τῷ διαβόλῳ ἀνατίθῃσιν, ὡς μηκέτι χῶραν ἔχειν τὸν τοιοῦτον σωτηρίας· ἀλλοτριοῦται γὰρ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς τῶν πιστῶν ὁμηγύρεως ὁ ἀνάθεμα γενόμενος, καὶ προσκληροῦται τῷ Σατανᾷ· καὶ ὡσπερ τὰ τῷ Θεῷ ἀνατιθέμενα τῶν κοινῶν καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων χωρίζεται, οὕτως ἐκ τοῦ ἐναντίου τὰ τῷ πονηρῷ ἀφορισθέντα ἀποδιαιρεῖται τῶν θείων. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ συνοδικὸς, ὡς εἶπε, τόμος ἠθέτηται, ὁ γεγονώς ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου, ὁ τοὺς ἀποστάτας ἀναθεματίζων τῶν βασιλέων, καὶ κατ' αὐτῶν αἶροντας ὄπλα, καὶ τυραννίδα 4) μελετῶντας, οἷα τὰ τοῦ μεγάλου πατρὸς Χρυσόστομου ὑφαίλοντα μᾶλλον κρατεῖν ἢ τὰ τῆς τετάρτης Συνόδου καὶ τὰ τῆς ἐν Γ' ἀγγρα ταυτησί· ἀλλὰ γε καὶ οὗτοι συνειδότες ἐκυτοῖς, οἶμαι, πέρα τοῦ μετρίου τὰ τῆς ἐπιτιμίας ἐκτείνουσι, 5) τελευτῶντες φα-

σί· Ταῦτα δὲ ὠρίσκαμεν, οὐ κατὰ τῶν ἀσχεῖν προαιρουμένων ἀγανακτοῦντες, ἀλλὰ τῶν ὑπερηφάνῳ διαθέσει τὴν ἀσκήσιν μετιόντων, καὶ καινὰ τινα παρὰ τὰς θείας εἰσαγόντων Γράφας· ἡμεῖς γὰρ καὶ 1) παρθενίαν μετὰ ταπεινοφροσύνης θαυμάζομεν· καὶ ἐγκράτειαν μετὰ θεοσεβείας ἀποδεχόμεθα· καὶ ἀνγκώρησιν μετὰ τοῦ προσήκοντος κόσμου τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων ἀγάμεθα· καὶ γάμους τιμῶμεν σεμνοῦς· καὶ πλοῦτον μετὰ δικαιοσύνης καὶ εὐποιίας οὐκ ἐξουθενοῦμεν· καὶ λιτότητα ἐνδυμάτων οὐκ ἀτιμάζομεν· τοὺς δὲ ἐλκεχίτωνας καὶ ἐκνευρισμένους καὶ ὀρύπτοντας ἐκυτοῦς μαλακοῖς ἐσθήμασιν ἀποστρεφόμεθα· τοὺς οἴκους τοῦ Θεοῦ σέβομεν, καὶ τὰς ἐν τούτοις συναζαίεις ὡς ἐπωφελεῖς ἀσπαζόμεθα, οὐ τοῖς οἴκοις συγλείοντες τὴν εὐσέβειαν, ἀλλὰ πάντα τὸν ἐπ' ὄνοματι τοῦ Κυρίου ἀνεγερθέντα ἱερὸν οἶκον σεπτὸν ἡγούμενοι· καὶ τὰς εἰς τοὺς πτωχοὺς εὐποιίας τῶν ἀδελφῶν κατὰ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας προσιέμεθα· καὶ συλλήβδην εἶπειν, τὰ ὑπὸ τῶν θείων Γραφῶν, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀποστολικῶν παραδύσεων ἀγράφῳ ἔθει παραδοθέντα, καὶ στέργομεν, καὶ μήποτε παύσασθαι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας εὐχόμεθα.

II A'. Περὶ τῆς β' καὶ οἰκουμενικῆς ἀγίας Συνόδου 2).

Μετὰ τοῦτο καὶ ἡ δευτέρα τῶν οἰκουμενικῶν, νεύσει θεία, συνελήλυθε Σύνοδος, τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, χρόνοις ὑστερίζουσα τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης δύο καὶ πενήκοντα· αὕτη τοίνυν, τὴν μὲν βασιλίδά πόλιν, ἱερὸν ἐδείκνυε φροντιστήριον· εἰς πενήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν ἄνδρας ἱεροῦς συνηγείρετο, ἐξάρχους ἔχουσα Τιμόθεόν τε τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν ἀξιάγαστον τῆς Ἀντιοχείας Μελέτιον, Κύριλλον τε τὸν Ἱεροσολύμων, καὶ δὴ καὶ Νεκτάριον, ὅς ἔρτι τῆς τῶν κατηγουμένων ἀγέλης ἀφορισθεῖς, καὶ τῷ θείῳ λουτρῷ τὸν τοῦ βίου ῥύπον ἀποπλυνάμενος, καθαρὸς ἤδη τὸ καθαρὸν τῆς ἱεραρχίας ἀξίωμα περιβάλλεται· καὶ ἅμα τῆς τε βασιλευού-

1) τοῖς ἀγίοις Γ. — 2) ὁμὴν Β. — 3) χειροτονηθέντους Γ. — 4) τυραννίας 1310. — 5) ἐκτείνοντας 1340 καὶ Β.

1) ὁ καὶ οὐ καίτι παρὰ Γ. — 2) περὶ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς δευτέρας συνόδου Γ. 3) ἐδείκνυτο 1378 καὶ ε.

σης ἐπίσκοπος, καὶ τῆς Συνόδου ἑξαρχὸς ἐχρημάτιζε· μεθ' ὧν Γρηγόριος ὁ τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Νύσσης ἐπίσκοπος, καὶ ὁ τῆς Θεολογίας ἐξ ἔργων ἐπώνυμος, τὸν Ὁρόνον μὲν ἔτι διέπων Κωνσταντινουπόλεως, στάσεως δὲ γενομένης, προθυμότερον ἢ οἱ ληψόμενοι, τοῦ Ὁρόνου τοῖς βουλομένοις παραχωρήσας, ὃς καὶ τῷ συντακτηρίῳ λόγῳ μᾶλλον ἢ πρότερον καταπλήξας τὴν Σύνοδον, εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα Ναζιανζὸν ἐπάνεισι, καὶ ἦν ἐκ πολλοῦ ὠδινεν ἡσυχίαν ἀσπάζεται· οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ὁ τῆς παλαιᾶς Ῥώμης Δάμασος, τὰ αὐτὰ τῇ Συνόδῳ κρατόνων 1) ἐδείκνυτο. Ὁ οὖν ἱερός οὗτος χορὸς τὸν πνευματομάχον διωσάμενοι Μικεδόνιον, ὃς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ὁρόνον ἄρπαγμα πάλαι πεποίητο, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῷ ἀναθέματι καταδικάζαντες, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁμότιμον Πατρὶ καὶ Υἱῷ ὡς Θεὸν ἀληθινὸν ἐδογματίσαν· ἔτι δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν ἄνουν Ἀπολινάριον καταψηφισάμενοι, ἔννοιον καὶ ἔμφυχον ἀνελήφεναι σάρκα τὸν Κύριον ἐπεψήφισαν 2)· φέρει καὶ τούτων τὸ παρὸν Σύνταγμα οὗς καὶ μόνους ἐκδεδώκασι κανόνας ἑπτὰ.

Περὶ Τιμοθέου, Θεοφίλου, καὶ τοῦ μεγάλου Κυρίλλου, οἱ τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκ διαδοχῆς ἐκόσμησαν Ὁρόνοι 3).

Ἀλλὰ καὶ τοῦ ρηθέντος τοῦδε Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας κανόνες φέρονται κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν πεντεκαίδεκα. Τοῦ γοῦν μεγάλου Πατρὸς Ἀθανασίου τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας Ὁρόνον πρὸς τῶν Ἀρειανῶν ἀφρημένου, Γρηγόριος ὁ Καππαδόκης τῆς Ἀρειανικῆς ὑπάρχων αἵρέσεως, εἰσεφθάρη· καὶ τούτου δίκην δόντος δικαίαν, ὁ μέγας πάλιν ἐπάνεισιν Ἀθανάσιος, ὃν Πέτρος ὁρθόδοξος διαδέχεται· καὶ τούτου πρὸς τοῦ Οὐάλεντος ὑπερορισθέντος, Λούκιος Ἀρειανὸς ἀντιστασάμενος καὶ τούτου ἀποφθαρέντος, Πέτρος αἰθίς τοῦ Ὁρόνου ἐπιλαμβάνεται· εἶτα Τιμόθεος οὗτος ὁ πᾶν, ἀναχθεὶς μὲν ἐπὶ τὸν Ὁρόνον κατὰ τὸ τέταρτον

1) κρατύνειν Π. καὶ 1340. — 2) ἐπεψήφισαντο Γ. Β.

3) Περὶ τῶν Κανόνων τοῦ ἁγίου Τιμοθέου καὶ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, Ἀλεξανδρείας πατριαρχῶν. Β.

ἔτος τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, παρὼν δὲ καὶ τῇ ρηθείᾳ οἰκουμενικῇ δευτέρᾳ Συνόδῳ μετὰ δὲ τὴν ἑπταετίαν πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, διάδοχον ἐσχληκῶς Θεόφιλον, οὗ καὶ αὐτοῦ ἐπιστολαὶ φέρονται δύο, καὶ κανόνες δύο· τοῦτον ὁ ἀδελφιδοῦς, ὁ μέγας, φημι, Κύριλλος διεδέξατο. Εἰσι καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ δύο, εἰς κανόνας ἑπτὰ μεριζόμεναι.

III. Περὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς τρίτης Συνόδου.

Ἦγε μὴν ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη Σύνοδος, ἔτει τῆς ἀρχῆς τρισκαίδεκάτῃ τοῦ νέου Θεοδοσίου, ἐν τῇ κατὰ Ἀσίαν συνεκροτήθῃ Ἐφέσῳ, εἰς διακοσίους πληθουνομένη, ἐνὸς καὶ τεσσαράκοντα ἔτων ἀπὸ τῆς δευτέρας μέχρι ταύτης ἐκμετρηθέντων· ἐν οἷς ἡγεμόνες ἐγνωρίζοντο ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας περιώνυμος ἐν Πατράσι Κύριλλος, καὶ τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Κελεστίνου καὶ τὸ πρόσωπον πληρῶν καὶ τὸν Ὁρόνον, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, καὶ ὁ τῆς Ἐφεσίων πρόεδρος Μέλμων· οἵτινες, τὸν ἐναγῆ Νεστόριον ἐκ τῆς Ἀντιοχείας μὲν ὁρμώμενον, τὸν δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ὁρόνον οὐκ εὐαγῶς ἐγκεχειρισμένον, δίκας τῆς ἀσεβείας ἀπήτουν, ἀνθ' ὧν τὸν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς δύο υἱοὺς τέμνειν οὐ πεφρικῶς, τὸν μὲν, ψιλὸν ἄνθρωπον τοῦ προσλαβόντος λόγου χωρὶς, τὸν δὲ, Θεὸν ἀνά μέρος καὶ γυμνὸν τοῦ προσλήμματος ὁ ἀνόητος ἐπλαττεν, ἐνωθέντα δὲ κατὰ σχέσιν ἐκείνῳ, καὶ ὡσπερ τὸν Σωτῆρα Χριστὸν ἀπεστέρει τῆς Θεότητος 1), οὕτω καὶ τὴν κυρίως Θεοτόκον, τῆς Θεοτόκου κλήσεως· ἀλλ' ἡ τῶν Θείων Πατέρων Σύνοδος, σαρκὲ καὶ ὑπόστασιν ἠνώσθαι τὸν ἐκ Θεοῦ Πατρὸς Λόγον λαμπρῶς ἐδογματίσει, ἕνα τε εἶναι Υἱὸν μετὰ τοῦ προσλήμματος, ἐν δυσὶ μὲν φύσεσι, μιᾷ δὲ γνωριζόμενον ὑποστάσει· ὡς τὸν αὐτὸν εἶναι Θεὸν ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, ἐν ἀμφοτέροις τὸ τέλειον ἔχοντα, ἐκ περιουσίας περιγενόμενον τῆς συγχύσεως· τὴν δὲ αὐτὸν ἀσπόρως καὶ ὑπὲρ φύσιν τεκοῦσαν ἀειπάρθενον κόρην, ἀληθῶς καὶ κυρίως ἀπεφῆνατο Θεοτόκον, τὸν ληρώδη Νεστόριον, αὐτοῖς αὐτοῦ

1) ἐνέτατος Β.

δόγμασι, τῷ ἀναθέματι παράπεμψασα· συντάττουσι δὲ καὶ οὕτως κανόνες ὁκτώ.

ΙΓ'. Περὶ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Καρθαγένῃ τῷ τηνικαῦτα γέγονε Σύνοδος, βασιλεύοντος, ἐν μὲν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ρώμῃ, Ὀνώριου, ἐν δὲ τῇ Κωνσταντινουπόλει, τοῦ ρηθέντος Θεοδοσίου τοῦ νέου, συνελθόντων εἰς Καρχηδὸνα θείων Πατέρων σιζ' ἐξ Ἀφρικῆς καὶ τῶν ὑποκειμένων ταύτῃ χωρῶν· ἡ γὰρ Καρθαγένῃ 1) μέρος τῆς Καρχηδόνος ἐστίν, ἡ δὲ Καρχηδὼν, ἐπαρχία τῆς Ἀφρικῆς· τῆς δὲ Ἀφρικῆς μοῖραι εἰσὶν ὁκτώ· πρώτη μὲν, ἦν ἡ Ἀλεξανδρεία, καὶ ἡ Πεντάπολις Λιβύης, καὶ ἡ καλουμένη Ἔρημος Τρίπολις συμπληροῦσι· δευτέρα δὲ ἡ τοῦ Βυζακίου· τρίτη, ἡ τῆς Καρχηδόνος ἡ καὶ προκουνσουλαρία, ἧτοι ἀνθυπατική· εἴτα, Νουμηδίαι δύο, παλαιά τε καὶ νέα· ἔπειτα, Μαυριτανίαι τρεῖς, ἧτοι ἡ Καισαρινσία, ἡ καὶ Καισαριανὴ καλουμένη, ἀπὸ τῆς μητροπόλεως αὐτῆς Καισαρείας, Σιτιφενσία, ἧς ἡ μητρόπολις Σιτίφαινα· καὶ Τίγγιανῆ, ἡ μητρόπολιν ἔχουσα Τίγγην. Ἐξῆρχε δὲ τῆς Συνόδου Αὐρήλιος ἐπίσκοπος Καρχηδόνος, ὃν καὶ Πάπαν ὠνόμαζον, καὶ οἱ σταλέντες ἐκ τοῦ Πάπα Ρώμης τοποτηρηταὶ Φαυστίνος ἐπίσκοπος, Φίλιππός τε καὶ Ἄσελος πρεσβύτεροι· παρῆσαν δὲ καὶ ἕτεροι τοποτηρηταὶ τῶν ἤδη εἰρημένων 2) ἐπαρχιῶν τῆς Ἀφρικῆς τοὺς τόπους ἀναπληροῦντες τῶν μὴ δυναθέντων ἐλθεῖν εἰς τὴν Σύνοδον· ὅθεν καὶ τὸ τῆς τοποτηρησίας ὄνομα ἐλήφθη ἀπὸ τοῦ τηρεῖν, ὅ ἐστι φυλάσσειν ἧτοι ἀναπληροῦν τοὺς τόπους τῶν στελλόντων αὐτοῦς.

ΙΔ'. Περὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς τετάρτης Συνόδου.

Ἀλλὰ γὰρ πρὶν χρόνους ἀπὸ τῆς τρίτης ἐξῆκειν τριάκοντα, ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη Σύνοδος, τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ τοῦ χρηστοῦ 3) ἐν τῇ περιώνυμῃ πόλει

1) Καρθαγένη 1340 ε. — 2) τὰ ἀπὸ τοῦ Φαυστίνου μέχρι τοῦ, ἤδη εἰρημένων, οὐ καίνται ἐν τοῖς 4 κώδικι Βιέννης, εὐρηγται δὲ ἐν Χ. 1330, 1373, ε, καὶ παρὰ Γ. ἐν περιτελίδῳ. — 3) τοῦ φιλοχρίστου Γ.

τῆς Βιθυνίας ἠθροίζετο Χαλκηδόνι, εἰς τριάκοντα δὲ καὶ ἑξακοσίους τὸν ἀριθμὸν ἐξετείνετο· ἧς λογάδες ἐγνωρίζοντο Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Μάξιμος Ἀντιοχείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων· καὶ δὴ, Πασχασίνος 1) τε καὶ Λουκίνσιος ἐπίσκοποι, σὺν Βονιφατίῳ πρεσβυτέρῳ, τὸν τόπον ἐπέχοντες Λέοντος τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, οὐ μέγα τὸ κλέος, καὶ πολλὸς ὁ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλος· ὅς οὐ μόνον ἀποστόλοις οἰκείοις ἀλλὰ καὶ τῇ θαυμασίᾳ ἐπιστολῇ ἐπακύρου τῆς Συνόδου, ἦν καὶ στήλην ὀρθοδοξίας οἱ Πατέρες προσηγορεύκασιν· οἵτινες τὸν ἀρχιμανδρίτην Κωνσταντινουπόλεως Εὐτυχῆ, καὶ τὸν προασπιστὴν αὐτοῦ Διόσκορον Ἀλεξανδρείας, εἰς μίαν φύσιν ἀνακρινόντας τε καὶ συγγέροντας τὸν ἐν δυσὶ φύσεσι γνωριζόμενον ἕνα Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Θεὸν, φεύγοντας δὴθεν τὴν τοῦ Νεστορίου διαίρεσιν, ἀσεβείας ἕνεκα, τῷ ἀναθέματι κατεδίκασαν· κανόνες οὗτοι διαρῶνται τῇ Ἐκκλησίᾳ τριάκοντα. Ζῆτει τὰ περὶ ταύτης καὶ ἐν τῷ ἀ. κεφαλαίῳ τοῦ Ε' στοιχείου.

Περὶ τοῦ ἁγιωτάτου Γενναδίου Κωνσταντινουπόλεως.

Τῷ δευτέρῳ ἔτει Λέοντος τοῦ μεγάλου, ὃς μετὰ Μαρκιανὸν ἐβασίλευσεν, ὁ θεὸς Γεννάδιος εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ὀρόνον ἀνάγεται, τὸν Ἀνατόλιον διαδεξάμενος, καὶ μετὰ τεσσαρεσκαιδέκατον ἔτος πρὸς Κύριον ἐκδημεῖ· ἐπιστολῇ δὲ φέρεται ταύτου πρὸς τὴν ἐν Ρώμῃ Σύνοδον, δεικνῦσα, ὡς οὐδεμιᾶς ἀτοπίας ὑπερβολὴν καταλείπει τὸ χειροτονεῖν ἐπὶ χρήμασι 2).

ΙΕ'. Περὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ε'. Συνόδου.

Τῇ δὲ γε ε'. καὶ οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, κανὼν οὐδοτιοῦν ἐμέλησεν, ὅτι μὴ τῷ ἀναθέματι καθυποβαλεῖν 3) τοὺς περὶ ἑριγένην, Διδύμους τε καὶ Εὐαγγρίους, τοὺς τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ φιλονεικήσαντας παρειανεγεῖν· προὔπαρξιν γὰρ ἐληρώδουν ψυχῶν, καὶ πολλὰ σώματα τὴν αὐτὴν ψυχὴν μετενδύεσθαι, καὶ τέλος εἶναι τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως.

1) Πασχασίνος 1373 Β. καὶ Γ. — 2) τὸ ἐπὶ χρήμασι χειροτονεῖν Γ. — 3) ὑπεβάλλει Γ.

ως· ἠθροιστο δὲ τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, ὑστερίζουσα τῆς πρὸ αὐτῆς τετάρτης χρόνοις δύο πρὸς τοὺς ἑκατὸν· καὶ τέμενος μὲν ὡσπερ ἱερὸν ἑαυτῇ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων Ἰδρυτο, πέντε δὲ καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν Θεοφόρων Πατέρων συνδρομῇ ἐκρατύνετο· ὧν ἡγοῦντο τὰ πρῶτα μὲν Μηνᾶς, εἶτα Εὐτύχιος, ἐκ διαδοχῆς τοὺς ἀρχιερατικούς τῆς βασιλευούσης ἰθύνοντες οἴκκας, Ἀπολινάριος Ἀλεξανδρείας, Δόμνος Ἀντιοχείας, πρὸς δὲ καὶ Δίδυμος, καὶ Εὐάγριος, Εὐστοχίου 1) τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων τόπον ἀναπληροῦντες· ὁ δὲ γε Ρώμης Βιγίλιος 2), παρῶν μὲν τῆνικαῦτα τῇ πόλει, οὐ παρῶν δὲ τῇ Συνόδῳ, τὴν κοινὴν τῶν Πατέρων πίστιν οὐκ ἥκιστα ἐπεκύρου λιβέλλῳ.

ΙΓ'. Περὶ τῆς ἀγίας καὶ Οἰκουμενικῆς 5'. Συνόδου 3).

Οὐ μὴν οὐδὲ τῇ κυρίως ἑκτῇ προῦργου εἶναι νενόμισται κανόνας συγγράφειν, ἑτέροις ἐχούσῃ τὸν νοῦν· ἥτις χρόνοις ἐνδὸς δέοντος πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν κατόπιν τῆς προγεγονυίας ἐλθοῦσα, τὴν βασιλίδα καὶ αὕτη πόλιν ἱερὸν ἐπήξατο θέατρον· ἐβδόμηκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν Θεοφόρους ἄνδρας ἀποδυσάμενους σχοῦσα πρὸς τὸν ἀγῶνα, λαμπρῶς νικῶσαν τὴν εὐσέβειαν ἐπεδείκνυ 4) ἔτει τρισκαιδεκάτῳ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ λεγομένου Πωγωνάτου· ταύτης ἀρχηγοὶ ἐγνωρίζοντο Γεώργιος τε Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Θεόδωρος καὶ Γεώργιος πρεσβύτεροι, ἅμα Ἰωάννη διακόνῳ τὸν τόπον ἀναπληροῦντες Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου Πάπῃ Ρώμης· τοῦ δὲ Ἀλεξανδρείας Πέτρος μοναχὸς ἐξεπλήρου τὸν τόπον· Γεώργιος δὲ μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, τοῦ Ἱεροσολύμων· οὗτοι δὲ τοὺς περὶ Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον, Πέτρον, τοὺς δυσσεβῶς τῆς Κωνσταντινουπόλεως προεδρεύσαντας, ἔτι δὲ καὶ Ὀνώριον Ρώμης, Κύρον Ἀλεξανδρείας, Μακάριον Ἀντιοχείας, Θεόδωρον τῆς Φαράν, Στέφανον καὶ Πολυχρόνιον, τῇ τοῦ ἀναθέματος καθυπέβαλον δίκῃ· ἀνθ' ὧν ἐν

1) Εὐστοχίου Β. — 2) Βιγίλλιος 1378. — 3) Ἐν χειρογράφῳ α προστίθεται, εἰς πεντήκοντα ἐνιαυτοὺς ἢ τῶν μονοθελητῶν διήρκεσεν αἴρεσις. — 4) ἀπεδείκνυ 1340 καὶ Γ. — 5) ἐξεπλήρου . . . μοναχὸς, εὐ καὶ τὰ παρὰ Β.

Θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐδογματίζον ἔχειν· οἱ δὲ τῆς Συνόδου, δύο θελήματα φυσικὰ, καὶ δύο ἐνεργείας ὁμοίως 1) ἔχειν μετὰ τὴν σάρκωσιν τὸν Κύριον ἡμῶν ἀπεφῆναντο καὶ ἐκύρωσαν, οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων, ἀλλ' ὅτι οὐδεμίαν φύσιν τῶν δύο ἐπὶ Χριστοῦ φύσεων ἀθέλητος ἦν, ἢ ἀνενέργητος· ἵνα μὴ τῶν ἰδιωμάτων τούτων ἑκατέρας φύσεως ἀναιρουμένων, τῆς ἐνεργείας, λέγω, καὶ τῆς θελήσεως, καὶ αἱ φύσεις, ὧν αὐταὶ εἰσιν ἰδιώματα, συναναιρεῖσθαι δοκῶσιν.

ΠΖ'. Περὶ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς πενθέκτης Συνόδου.

Ἀμέλει καὶ τοῦ δευτέρου Ἰουστινιανοῦ, τοῦ Ῥινοτμήτου δηλαδὴ, βασιλεύοντος, ὅς ἦν υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, τῇ τούτου κελεύσει συνῆλθον ἐπίσκοποι ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ διακόσιοι, ἐν τῷ λεγομένῳ Τρούλλῳ· οἶκος δὲ ἦν αὐτὸς περιφανῆς ἐν καλῷ τῶν βασιλείων Κωνσταντινουπόλεως κείμενος· ἔργον δ' ἦν αὐτοῖς, πάντα τε τὰ πεπραγμένα ταῖς πρῶτην Συνόδοις κυρῶσαι, καὶ κανόνας συντάξαι εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀφορῶντας κατάστασιν· συνέζευκται δὲ καὶ αὕτη τῇ ἑκτῇ, καὶ τὴν προσηγορίαν ἐκείνης ἐδέξατο· οὐ γὰρ περὶ πίστεως καὶ δογματικῶν αὐτῇ ζήτησις γέγονεν, ὥστε καὶ αὐτὴν ἰδιαίτατα παρὰ τοῦτο λογίζεσθαι Σύναδον· μᾶλλον δὲ κυρίως πενθέκτη λέγοιτ' ἂν, ἅτε τὸ ὑστέρημα τῆς τε πέμπτης καὶ τῆς ἑκτης ἀναπληρώσασα, τὴν τῶν ἱερῶν, φημι, κανόνων συνθήκην· ἔστι δὲ καὶ οἰκουμενικὴ· ἡγεμόνες γὰρ ἐν αὐτῇ ἐγνωρίζοντο Παῦλος Κωνσταντινουπόλεως, Πέτρος Ἀλεξανδρείας, Γεώργιος Ἀντιοχείας, Ἀναστάσιος Ἱεροσολύμων, Ἰωάννης νέας Ἰουστινιανουπόλεως, Βασίλειος τῆς Ἰορτυναίων μητροπόλεως τῆς Κρήτης νήσου, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων πάσης τῆς Συνόδου· τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας Ρώμης· οὕτω γὰρ ἐν τοῖς παλαιαῖς εὐρηνται βιβλίοις μετὰ τὴν τοῦ βασιλέως ὑπογραφὴν ἕκαστοι τῶν πατριαρχῶν τε καὶ μητροπολιτῶν ὑπογραφῇ τὸ οἰκεῖον σημειωσάμενοι ὄνομα καὶ ἀξίωμα·

1) Δυσίας Γ. καὶ ε. 1310, εὐ καὶ τὰ δ' ἕλως ἢ λέξις ἐν 1378.

καὶ οἱ Λατίνοι, καιρίως ὑπὸ ταύτης πληττόμενοι, μὴ εἶναι ταύτην οἰκουμενικὴν διατείνονται, τῷ μὴ τοποτηρητὰς ἐσχηκέναι τοῦ Πάπα Ρώμης, ὡς ἄλλης οὔσης τῆς ἑκτῆς Συνόδου, ἣ καὶ κεῖνος συνήνεσεν, ἥτις ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγονάτου συνήθροιστο· ταύτην δὲ μετὰ χρόνους γενέσθαι συχνούς, κελεύσει τοῦ Ρινοτμήτου Ἰουστινιανοῦ· πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἠνέσχοντο οἱ τοσοῦτοι ἅγιοι Πατέρες ἐπιφανοῦς οὕτω ψεύδους ἀλῶναι, λέγοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν κανόσιν, ὥρισεν ἡ ἅγια αὕτη καὶ οἰκουμενικὴ Σύνοδος· ἄλλως τε καὶ οὐς ὁ Πάπας εἶχε λεγάτους, ἀντιπροσώπους δηλαδή, τῆς ἡμετέρας μὲν ὄντας ἐπαρχίας, ὥστε καὶ 1) ταῖς κοιναῖς συνελεύσεσιν ἀντ' ἐκείνου τούτους ἐπιδημεῖν, δυσχεροῦς οὔσης αὐτῷ τῆς ἀφίξεως διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος· οὐ γὰρ δὴ καὶ παρ' ἐκείνου χειροτονοῦντο, ὡς ὁ Καισαρεὺς ἱστορεῖ Κωνσταντίνος· πάντες τοίνυν οὗτοι τῇ ἅγίᾳ Συνόδῳ παρῆσαν, λέγω δὴ ὁ Θεσσαλονίκης, ὁ Δαρδανείας, ὁ Ἡρακλείας Θράκης, ὁ Κορίνθου, ὁ Ραβέννης, καὶ ὁ Κρήτης οὗτος Βασίλειος, ὃς ἰδίᾳ φέρειν τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας Ῥωμαίων ὑπέγραψε· κανόνας δὲ καὶ οὗτοι συντάττουσι δύο πρὸς τοὺς ἑκατόν.

III. Περὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἐβδόμης Συνόδου.

Χρόνων δὲ παρερῤυηκότων εἴκοσι καὶ ἑκατόν, ὀγδόου δὲ ἱσταμένου τοῦ Κωνσταντίνου τῇ βασιλείᾳ, καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εἰρήνης, Νίκαιαν μὲν τὴν τῶν Βιθυνῶν μητρόπολιν 2) κριτήριον τῆς εὐσεβείας καὶ ἡ ἐβδόμη Σύνοδος δείκνυσιν, ὡς γε δὴ καὶ ἡ πρώτη Σύνοδος πάλαι. Εἰς ἑπτὰ δὲ καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίους ἄνδρας ἱεροῦς ἐπληθύνετο, ταξίαρχος τῆς ἱερᾶς ταύτης φάλαγγος προβαλλομένη Ταράσιον Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ἐν ἱερεῦσι Θεοῦ περιβόητον, Πέτρον τοῦ τῶν ἱερέων τάγματος πρῶτον, καὶ ἕτερον Πέτρον πρεσβύτερον καὶ ἡγούμενον τῆς τοῦ ἁγίου Σάββα μονῆς, τὸν τόπον Ἰαδριανοῦ τοῦ Πάπα Ρώμης κληρωσαμένους, Ἰωάννην τε καὶ Θωμᾶν πρεσβυτέρους,

καὶ καλὸν ἐν ἀσκηταῖς λάμποντας, τῶν τῆς Ἀνατολῆς πατριαρχῶν τὸν τόπον ἐπέχοντας, λέγω δὴ, Ἀπολιναρίου Ἀλεξανδρείας, Θεοδωρήτου Λυτιοχείας, καὶ Ἠλία Ἱεροσολύμων. Αὕτη τοίνυν ἡ ἅγια Σύνοδος, τοὺς εἰδῶλα τὰς προσκυνητὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ εἰκόνας, ὧ μισραῖς γλώττης, ἀποκαλοῦντας, δι' ὧν εἰδώλων πλάνη διώκεται, κοινῇ ψήφῳ, δεσμοῖς ἀλύτοις τοῦ ἀναθέματος 1) υποβάλλουσι· καὶ κανόνας δύο πρὸς τοὺς εἴκοσιν εἰς τὴν τῶν πιστῶν ὠφέλειαν συντιθέασιν, ἑξάκισ χιλιοστοῦ διακοσιοστοῦ ἐνενηκοστοῦ ἕκτου τηνικαῦτα διῆπτεῦντος ἔτους.

Περὶ τοῦ ἁγίου Ταράσιου Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀλλὰ καὶ ὁ δηλωθεὶς Θεὸς Ταράσιος, πρὸς Ἀδριανὸν τὸν Πάπαν ἐπέστειλε Ρώμης, οὐκ ὀλίγοις ἐκ τῆς Θείας Γραφῆς μαρτυρίαις χρησάμενος, καὶ ἀποφῆνας, μηδὲν ἀσεβείας ἐλλείπειν τὸ ἐπὶ χρήμασι χειροτονεῖν.

10'. Περὶ τῆς λεγομένης 2) ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἁ καὶ 6' Συνόδου.

Γέγονέ τις καὶ ἕτερα κατὰ τὴν Κωνσταντινουπόλιν Σύνοδος, ἐν τῷ περιφανεῖ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νεῷ, ἥτις ἐπιγέγραπται « Ἡ ἅγια καὶ μεγάλη πρώτη καὶ δευτέρα Σύνοδος ». Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν δὲ φασὶ ταύτην ἠθροῖσθαι Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἠνίκα Βασίλειος ὁ Μακεδὼν τὰ σκήπτρα τῆς Ῥωμαίων διεῖπεν ἀρχῆς, ἐβδομηκοστοῦ καὶ πέμπτου ἔτους μετὰ τὴν ἐβδόμην ἐξήκοντος Συνόδου· στάσεως δὲ τινος κατὰ τὴν πρώτην ἐπισυμβάσης συνέλευσιν, καὶ δευτέρας συνδρομῆς τοῖς θείοις Πατράσιν ἐδέχσεν, ἐν ἣ καὶ τὰ δογματισθέντα κυρωθῆναι τε καὶ γραφῇ δοθῆναι, ὡς ἐντεῦθεν διηρημένως τὴν μίαν ὀνομάζεσθαι Σύνοδον· κανόνας δὲ καὶ αὕτη συντέθεικεν ἑπτακαίδεκα.

1) δὲν, α. β. — 2) ἐν τῷ γὰρ τῷ ἐπισημῶ τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας, α. ἐν τῷ γὰρ τῷ περιωνύμῳ, 6'.

1) τῷ ἀναθέματι 1310 καὶ 11. — 2) τὸ, λεγομένης οὐ κεῖται ἐν 1340.

Κ'. Περὶ τῆς περὶ 1) τὸν Φώτιον Συνόδου.

Ἀλλὰ καὶ ἕτεροι τρεῖς κανόνες ἐξεφωνήθησαν τῇ Συνόδῳ, ἧτις τὸν Φώτιον τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως τελευτῶσα ἐνίδρυσεν, μετὰ τὴν τοῦ Θεοῦ μετάθεσιν Ἰγνατίου, ἐκατέρου πολλάκις πρότερον ἐκβαλλομένου καὶ ἀντεισαγομένου.

Ἀνακεφαλαίωσις τοῦ συντάγματος. 2)

Ἀυτὴ τῶν ἱερῶν Συνόδων μετὰ τοὺς Θεοὺς Ἀποστόλους ἡ τῶν χρόνων τάξις ἱστορεῖται, καὶ ταύτας εἶναι τῆς συνελεύσεως τὰς αἰτίας, καὶ οἷδε οὖς ἐκάστη κανόνας ἐκδέδωκε, καὶ οὗς ἰδίᾳ τῶν Θεσπεσίων αὐθις ἀνδρῶν ἐνιοὶ συνεγράψαντο· ἐπειδὴ γὰρ τὴν ἐξ ἔθνων ἅμα καὶ Ἰουδαίων πληθύν, τῇ ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον ἐνσάρκῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου οικονομίᾳ τῆς ἐξαπάτης τοῦ διαβόλου καὶ τυραννίδος ἀποφοιτήσασαν, καὶ πρὸς τὸν ἀληθῆ Βασιλέα καὶ Κύριον τῆς δόξης ὀρθῇ τῇ πίστει καὶ εὐκρινεῖ προσκολληθεῖσαν τῇ διανοίᾳ, Θεοῖς ἔδει νόμοις πρὸς τὰ κρείττω δημαγωγεῖσθαι, καὶ τοὺς μὲν καλῶς τούτων βιοῦντας ἐπιστηρίζεσθαι 3), τοὺς πρὸς κακίαν δὲ ἀπορρέοντας ἐπανάγεσθαι, οἱ Θεοὶ Πατέρες τοῖς πολιτικοῖς ἐβρῶσθαι πολλὰ φράσαντες νόμοις, Θεσμοὺς Θελοῦς καὶ κανόνας ἐκπεφωνήκασιν, τὸν ἐκάστου βίον καὶ τρόπον ρυθμίζοντας. Τοὺς γε μὴν πλημμελοῦντας, οὐκ ᾔοντο δεῖν, καθάπερ ἐκεῖνοι, μετέρχεσθαι, καὶ λώροις στίζειν 4), καὶ πληγαῖς ἀνηκέστοις καθυποβάλλειν, ζώων δίκην ἀλόγων, ὡςπερ οὐ τῇ κακίᾳ μάχεσθαι, τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων κακῶς ποιεῖν προαιρούμενοι σώματα, τῆς ἀληθοῦς μετανοίας τῇ τελευταίᾳ τούτους πληγῇ προαρπάζοντες· ἀπάδοντα γὰρ τῶν τοῦ Θεοῦ οἰκτιρμῶν ἄντικρυς ταῦτα ἠγήσαντο, τοῦ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέφειν, καὶ τὸ ἀπολωλὸς ἐκζητεῖν, καὶ τὸ ἀσθενὲς ἐνισχύειν, ὁπόση δύναμις, ἐπιτάξαντος· καὶ ταῦτα χάριτος ὄσης καὶ υἰοθεσίας ἡξιοκότες τοὺς ἀπαλλάξαντας τέως τῆς ἐπαχθείας τοῦ νόμου· προσέτι γε μὴν καὶ τοὺς θαυμάσαντας, ὅπως πρῶην

1) κατὰ τὸν Φώτιον B. 1340. — 2) X. 137B. — ἡ ἐπιγραφή οὐ κεῖται ἐν 1340Γ. B. — 3) καὶ τοὺς μὲν . . . ἐπιστηρίζεσθαι, οὐ κεῖται παρὰ B. — 4) μαστιίζειν B.

τὰ τῶν δαιμόνων ἦγον ἐν θαύματι· τὸ μέντοι σεσηπὸς ἤδη τῶν μελῶν, τῇ μαχαίρᾳ τοῦ Πνεύματος εὖ μάλα καὶ σοφῶς ἀποξέειν, ὅπως μὴ καὶ τοῖς ἔγγιστα τῇ κοινωνίᾳ λυπηνῆται, ἄριστον ἔγνωσαν, καὶ κάλλιστα ἔχειν τῷ κοινῷ πρὸς ἀσφάλειαν. Ἴνα τοίνυν οἱ μετ' ἐκείνου ποιμένες τε καὶ διδάσκαλοι τύπον ἔχουεν ὡςπερ διδαχῆς 1), οὕτω δὴ καὶ λατρείας πνευματικῆς 2), γραφῇ τὸ κατάλληλον ἐκάστη τῶν νόσων ἐσημειώσαντο φάρμακον, πρότερον μετὰ τοῦ ἁγίου ταῦτα σκεψάμενοι Πνεύματος, τοῦ σοφῶς οικονομούντος καὶ διευθύνοντος 3) τὰ ἡμέτερα. Ὅθεν οἱ τὰ τούτων ἐν τοῖς τοιούτοις περὶ ἐλαχίστου τῶν σφετέρων τιθέμενοι λογισμῶν, τῶν ἐσχάτων ἂν εἶεν τιμᾶσθαι δίκαιοι, ὅτι τοὺς ἀνθρωπίνους καὶ δειλοὺς καὶ τὰς ἐπισηφαλεῖς ἐπινοίας κατὰ τὸ λόγιον, τῶν τ' ἀληθινῶν καὶ βεβαίων τοῦ Πνεύματος νόμων αὐθεκᾶστον προτετιμήκασιν γνώμῃ· ἀλλὰ τούτων μὲν ἕλις. Εἴη δὲ μήτε τοὺς ἐντυγχάνοντας τῷ συγγράμματι τῷδε τινὸς τῶν χρησίμων, μήτε 4) μὴν ἡμᾶς τῶν ἀμοιβῶν τοῦ πόνου διαμαρτεῖν· ὡς ἂν δὲ μηδὲ ὁ χρόνος λαυθάνων εἴη τοὺς ἐντυγχάνοντας, ὅς ὑπ' αὐγὰς ἡλίου τὰ τῆς πραγματείας προήνεγκε ταυτησί, μετὰ τὴν ἐξαπλῆν τῶν ἐτῶν χιλιάδα, καὶ τὴν ὀκταπλῆν αὐθις ἑκατοντάδα, τρίτον καὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος τὴν φορὰν ἀτεχνῶς ἐμέτρει τοῦ χρόνου.

Ἔτι καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν νόμων, ὅθεν ἔσχον τὴν ἀρχὴν, καὶ ὅπως συνέστησαν.

Οὐδὲν δὲ οἷον καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν νόμων βραχέα διαλαβεῖν, καὶ ὅθεν ἔσχον καὶ οὗτοι τὴν γένεσιν, ὡς ἐφικτὸν, ἱστορεῖσθαι· ἐπειδὴ καὶ τούτων ἐνίοις τοῖς τῶν ἱερῶν κεφαλαίοις κανόνων, ὡς ἂν τινὰς ἐπικούρους, δεῖν ἐβήθημεν προσαρμόσαι. Κατὰ τὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα, καθ' ἣν ὕγδοον μετὰ τὸ ἑπτακοσιοστὸν καὶ τετρακισχιλιοστὸν ὁ κόσμος ἦνυσεν ἔτος, Ῥωμύλος βασιλεύει τῆς Ῥώμης· μεθ' ὃν ἕτεροι τὸν ἀριθμὸν ἐξ ἀλλήλους ἦσαν διαδεχόμενοι· καὶ χρόνος αὐτοῖς τὰ τῆς βασιλείας ἐμέτρει τέταρτος καὶ τεσσαρακοστὸς πρὸς ταῖς διακοσίαις· ὑπὸ

1) διαδοχῆς 1340. — 2) πατρικῆς, περ' ἄλλοις. — 3) διεξάγοντος Γ. — 4) τοὺς ἐντυγχάνοντας . . . τῶν χρησίμων, μήτε, οὐ κεῖται παρὰ Η.

βασίλειας 1) ταίνυν Ιουνομένης τῆς πόλεως, ῥήγες τὰ τῆς πολιτείας διώκουν, δευτέραν μετὰ γε τὸν βασιλέα τὴν ἐξουσίαν ἀνηρημένοι· καὶ τὸ ἐκείνοις δοκοῦν νόμου δύναμιν εἶχε τῆ πολιτεία, οὐδέπω γὰρ ἐν γράμμασι νόμος ἦν· κατὰ δὲ τὴν ὀγδόην καὶ ἐξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα, εἰς δημοκρατίαν τῆς βασιλείας μεταπεσούσης, καὶ τῶν ῥηγῶν γενομένων ἐκ μέσου, τῆς δὲ τῶν ὑπάτων εἰσαχθείσης ἡγεμονίας, ὁ δῆμος Ῥωμαίων ἀορίστω τινὶ νόμῳ, ἢ συνθηαίᾳ, μᾶλλον εἰπεῖν, ἐκέχρητο· ἀλλὰ πρὶν εἰκοσι χρόνους ἐξήκειν, ἄνδρας ὁ δῆμος ἐκλεζάμενοι δέκα, ὧν ἦρχεν Ἄππιος Κλαύδιος, νόμους τούτοις ἐπιτετράφασι θεῖναι· οἱ δὲ συναγαγόντες τὰ σποράδην κείμενα, ὡσπερὶ νόμιμα τῆς Ῥώμης ἔθου, ἐρανισάμενοί τε καὶ Ἀθήνηθεν οὐκ ὀλίγους τῶν Ἑλληνικῶν νόμων, ὅσοι τε εἰς Σόλωνα τὴν ἀναφορὰν αὐχοῦσι καὶ Δράκοντα, πρὸς δὲ καὶ ὅσους τὸν Λυκοῦργον λόγος ἐσχηκέναι πατέρα, καὶ Μίνωα, καὶ τοὺς τοιούτους, βιβλίους ἐκ τούτων συντάσσουσι δυοκαίδεκα· Σόλων μὲν γὰρ καὶ Λυκοῦργος τοὺς ἀρίστους τοὺς Ἕλλησι συγγεγραφέναι λέγονται νόμους, ὁ μὲν, Ἀθήνησι, Λυκοῦργος δὲ, παρὰ Λακεδαιμονίοις· ἀλλ' ὁ μὲν Λυκοῦργος 2) παλαιὸς ἦν· τῷ γὰρ ἐξηκοστῷ καὶ πέμπτῳ ἔτει τῆς Ἰλίου ἀλώσεως ἐγνωρίζετο, Λατίνων βασιλεύοντος Πρόξα Σιλουίου· Σόλων δὲ τοὺς Ἀθηναίους νόμους ἐτίθει τῇ ἕκτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ Ὀλυμπιάδι, τοὺς τοῦ Δράκοντος περιελών, πλὴν τῶν φονικῶν. Ταῖς οὖν εἰρημέναις βίβλοις ὁ δῆμος ἐχρήτο ἕως ὑπατείας ἤγετο καὶ δημοκρατίας, ὡς εἴρηται· κατ' ἐνιαυτὸν γὰρ ὁ δῆμος δύο τῶν εὐπατριδῶν προῖσχύμενοι 3), ὥστε τὰ πολιτικὰ πάντα καὶ τὰ τῆς στρατείας διοικεῖν πράγματα, ὑπάτους τούτους ὠνόμαζον· καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο τῆς πολιτείας ἐπὶ χρόνοις ἤρκεσε τέσσαρσι καὶ ἐξήκοντα πρὸς τοὺς τετρακοσίους. Γαίου δὲ τὴν ὑπατείαν τε καὶ δημοκρατίαν εἰς βασιλείαν αὐθις ἀμείψαντος, καὶ τῆς πολιτείας ἐπιδιδούσης, αὐξάνεσθαι καὶ τὰς ὑποθέσεις συνέβαινε καὶ τὰς δίκας, ὡς καὶ ποικιλοτέρων καὶ καινοτέρων δεῖσθαι νόμων τὴν πολιτείαν. Ταύτητοι καὶ

1) βασιλέα 1340 καὶ ε. — 2) τοὺς ἀρίστους . . . ἀλλ' ὁ μὲν Λυκοῦργος, εὐ καίτι κατὰ Β, — 3) προῖσχύμενοι Γ.

ὁ σεβαστὸς Αὐγούστος ἐκεῖνος ὁ Καῖσαρ, ὅς μετὰ Γάιον ἐβασίλευσαν, οὐχ ὅπως ὅσοι σοφία τῶν πολλῶν ἦσαν κρείττους, ἐφῆκε νομοθετεῖν, ἀλλὰ γε καὶ τοῖς τοῦ δήμου καὶ στρατηγοῖς, καὶ ὅ,τι ἂν ἕκαστος εἴποι, παρὰ πᾶσιν ἐδοκιμάζετο· καὶ εἰ τῶν χρησίμων ἔδοξε, τοῖς προλαβοῦσι τῶν νόμων εὐθὺς ἀνεγράφετο. Ταῦτα πάλιν ὁ πολὺ μετὰ τὸν Αὐγούστον ἄρξας Ἀδριανὸς, ἀθροίσας εἰς ἓν, τὰ μὲν τῶν ἄλλων πάντων, ἰδίαν ἐποίησεν· τοπραγματεῖαν ἐν βίβλοις θεωρουμένην πεντήκοντα, δίγεστα τούτοις ἦτοι Πανδέκτην ὄνομα θέμενος, ὡς ἐκ πολλῶν δηλαδὴ συλλεγέντα· ἰδίᾳ δὲ ὅσα οἱ βασιλεῖς διωρίσαντο, ἐν βίβλοις ἔγραψε δώδεκα, ἅπερ ὠνόμασε κώδικας, ἦτοι βασιλικὰς διατάξεις· ἀλλὰ καὶ οὕτω δυσχερὴς ἦν ἡ τῶν νόμων κατάληψις, πλάτος ἐχόντων τοῖς λογισμοῖς οὐχ ὀρίζον· καὶ μάλιστα τῶν κατὰ καιροὺς βασιλέων τὰ δοκοῦντα σφίσι προστιθέντων 1) τοῖς κώδιξι, περὶ ὧν οὐπω πρότερον ἔκειτο νόμος. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ λατινικὴ λέξις καὶ φράσις εἰσέτι τοὺς νόμους κρύπτουσα τοὺς συνιέναι 2) ταύτην μὴ δυναμένους, ἰσχυρῶς ἀπατείχιζε, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἐστέρει, περὶ ἓν ἔθνος ταύτην ἰστάσα. Ὁ δὲ περιώνυμος ἐν βασιλευσιν Ἰουστινιανὸς, τοῦ πλήθους τῶν τοῦ νόμου κεφαλαίων τὰ τῷ καιρῷ καὶ τοῖς πράγμασι μόνον χρήσιμα ἐκλεζάμενος, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τὸ πλάτος ὡς οἶόν τε ἐκτεμῶν, καὶ τὰ δις περὶ αὐτῶν κείμενα ἐξελὼν, ἔτι καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν τὰ τε τῶν κωδίκων καὶ τὰ τῶν διγέστων μεταβέβληκε φράσιν· πρὸς δὲ καὶ νόμων εἰσαγωγὴν ποιησάμενος, ὡσπερ τινὰ πρῶτα στοιχεῖα, ἰστυτοῦτα τὸ βιβλίον ὠνόμασεν· εἰσαγωγὴν γὰρ τοῦτο δηλοῖ· ἀλλ' ἐπεὶ τὸ σύνταγμα τῶν διγέστων κατ' ἐπιτομὴν, ὡς εἴρηται, συνετέθη, ἔδοξέ τισι πολλὰ τῶν καιριωτέρων ἐκ τῆς σπουδασθείσης συντομίας παραλελειφθαι· διὸ πάλιν ὠρίσθη καὶ ἐγένοντο τὰ λεγόμενα παράτιτλα, καθ' ἕκαστον τίτλον ἀναπληρώσεις ἔχοντα τῶν παραλελειμμένων χρησίμων· ἐξηγηταῖς δὲ καὶ ὑπουργοῖς οὐκ ὀλίγοις ὁ βασιλεὺς εἰς ταῦτα ἐχρήσατο. Στέφανος γὰρ τις εἰς πλάτος τὰ δίγεστα ἐξηγήσατο· Κύριλλος κατ' ἐπιτομὴν Δωρόθεος μέση τάξει ἐχρή-

1) προστιθέντων 137δ. — 2) συνιέναι: Β. ε.

σατο· Θαλέλαιος Κήνσωρ τοὺς κώδικας εἰς πλάτος ἐκδέδωκε· Θεόδωρος Ἐρμουπολίτης συντετραμημένως· ἔτι δὲ συντομώτερον Ἀνατόλιος· ὁ δὲ Ἰσιδωρος στενωτέρον μὲν τοῦ Θαλελαίου, πλατύτερον δὲ τῶν λοιπῶν δύο. Ἀμειψαὶ δὲ Θελήσας ὁ βασιλεὺς καὶ τινὰς τῶν παλαιῶν διατάξεων, νεαρὰς ἐβδομηκοντα καὶ ἑκατὸν ἐφιλοπόνησε διατάξεις, καὶ ἰδίαν ταύταις χώραν ἀπένειμεν· ἤμειψε γὰρ τὸ περὶ γάμων, τὸ περὶ φαλκιδίου, καὶ τῶν τοιούτων, καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ νόθων, ἅπερ ὁ μέγας πρῶτος διετάξατο Κωνσταντῖνος, συμπλοθέστερον περὶ τοὺς τοιούτους διατεθείς. Ταύτας δὲ τὰς νεαρὰς διὰ τινος ἐξέθετο Τριβουνιανοῦ, δεξιῶ μὲν ἄλλως τὴν φύσιν, καὶ εἰς ἄκρον πᾶσαν παιδείαν ἐξησκηνμένου, φιλοχρηματία δὲ δαιμονίως ἀλισκομένου· διὸ καὶ ἐν τῷ ταύτας συγγράφειν, πολλοὶ τῶν ἐχόντων δίκας χρήμασιν αὐτὸν ὑποφθείροντες παρέπειθον, τὰ μὲν πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῖς μεθαρμύττειν, τὰ δὲ πρὸς ἀσάφειαν καὶ διχόνοιαν σχεδιάζειν· τελευταῖος δὲ πάντων, ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος Λέων ὁ σοφός, μίαν τὰ πάντα ποιησάμενος πραγματείαν διὰ τινος Σαββατίου πρωτοσπαθαρίου, καὶ τὰ διέχοντα τῇ θέσει συνάψας εἰς ἓν, τὰ τε δίγιστα καὶ τοὺς κώδικας, καὶ πολλὰ τῶν ἰνστιτούτων, καὶ αὐτὰς τὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ νεαρὰς, ἐν βιβλίοις μὲν ἐξήκοντα, τεύχεσι δὲ ὠργάνωσεν ἕξ, πᾶν ἐναντίον καὶ τὴν χρῆσιν οὐ παρεχόμενον ἐν τοῖς πράγμασιν ἀποκρίνας τε καὶ ὑπεξελάων, διὰ τὸ, ὡς εἶδος, πολλὰ τῶν ἀρχαίων νομοθετημάτων παρῆδοκιμηθῆναι 1) τοῖς ὑπτερον· ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκλεγέντων τὴν συνθήκην τῆς φράσεως, μηδὲν περιττὸν ἔχειν καὶ παρέλκον ἐφρόντισεν· ἔπειτα τὰ ἀνὰ μέρος καὶ διεσπαρμένως περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος εἰρημένα, εἰς μίαν κατέστησε τίτλου περιοχὴν· πεποίηκε δὲ καὶ οὗτος νεαρὰς διατάξεις εἴκοσι πρὸς ταῖς ἑκατὸν· ἀλλ' οὐ πᾶσαι τὴν τήμερον πολιτεύονται· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον. Δεῖ δὲ ἄρα καὶ τὰ κεφάλαια κατὰ στοιχεῖον τοῦ παρόντος συντάγματος ὡς ἐν πίνακι γραφῇ παραδοῦναι. (Ζήτει περὶ νόμων καὶ ἐν τῷ Ζ'. κεφ. τοῦ Ν στοιχείου).

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

Ματθαῖος οἰκτρὸς ἐν μονασταῖς καὶ θύτης.

Πίνακα τοῦτον ὄργανοῖ τῶν Κανόνων 1).

Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ Α' στοιχείου.

Περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

α'. Περὶ τῶν ἀρνησαμένων τὴν ἀμώμητον τελευτὴν τῶν Χριστιανῶν πίστιν, καὶ ὕπως τοὺς μεταμελομένους τούτων προσιεσθαι δεῖ.

β'. Περὶ αἰρετικῶν, καὶ ὕπως χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἐξ αἱρέσεων ἐπιστρέφοντας.

γ'. Πῶς δεῖ τὰς λεγομένας ἀγάπας ποιεῖν, ἦτοι συμπόσια.

δ'. Περὶ ἀγορᾶς καὶ πράξεως. Νόμοι 2).

ε'. Περὶ ἀλυγευσταμένων, ἦτοι ζωοφθόρων.

ς'. Περὶ ἀναγνωστῶν.

ζ'. Περὶ ἀναθέματος.

η'. Περὶ ἀντιμινσίου.

θ'. Περὶ ἀποδημίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

ι'. Περὶ ἀπολυτικῶν γραμμᾶτων.

ια'. Περὶ τῶν ἀρπαζόντων ἐπισκόπων τὰς μὴ ἀνηκούσας αὐτοῖς Ἐκκλησίας.

ιβ'. Περὶ τῶν ἀρπαζόντων ληστρικῶς τὰ ἀλλότρια.

ιγ'. Περὶ τῶν ἀρπαζόντων ἐπὶ γάμῳ γυναίκας.

ιδ'. Περὶ ἀρρενομανίας.

ιε'. Περὶ ἀρχόντων, ὁποίους εἶναι δεῖ τούτους. Νόμοι.

ισ'. Περὶ τῶν ἐν ἀφῆδρῳ γυναικῶν.

ιζ'. Περὶ ἀφηλίτων.

ιη'. Περὶ ἀφορισμοῦ. Νόμοι.

1) παραδοκιμασθῆναι ἢ παραδεθῆναι 1340.

1) Ματθαῖος οἰκτρὸς ἐν μονασταῖς καὶ θύτης, Πίνακα τοῦτον ὄργανοις κανόνων· α. Ματθαῖος οἰκτρὸς ἀρετῆς πάσης ξένος κτλ. ὡς ἐνωτέρω. 6. 8.

Ἀρχὴ τοῦ Β στοιχείου 1).

Κεφ. α. Περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

β'. Περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων νηπίων εἰ ἐβαπτίσθησαν.

γ'. Περὶ τῶν βαπτιζομένων νηπίων τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ περὶ τῶν βαπτιζομένων παρὰ ἀνιέρων 2).

δ'. Περὶ τῶν βαπτιζομένων ἐξ Ἰουδαίων.

ε'. Περὶ βασιλέως Νόμοι.

ς'. Πότε ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἅγιον εἰσεῖσι θυσιαστήριον.

ζ'. Ὅτι βασιλέα ὑβρίζειν οὐ δεῖ.

η'. Περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου. Νόμοι.

θ'. Περὶ τῶν βδελυττομένων τοὺς ἐννόμους γάμους, τὴν οἶνον, τὰ κρέα, καὶ ἕτερα.

ι. Περὶ βίας καὶ δυναστείας. Νόμοι.

ια'. Περὶ βιβλίων τῆς θείας Γραφῆς γνησίων καὶ νόθων.

ιβ'. Περὶ βιοθανῶν, ἥτοι τῶν ἑαυτοὺς ἀναιροῦντων.

ιγ'. Περὶ βισέκτου.

Ἀρχὴ τοῦ Γ στοιχείου 3).

Κεφ. α. Περὶ τῶν τοῦ γάμου βαθμῶν. Νόμοι.

β'. Περὶ γάμων ἐπιτετραμμένων καὶ κεκωλυμένων. Νόμοι.

γ'. Περὶ τῶν τοὺς ἐννόμους γάμους βδελυττομένων.

δ'. Περὶ διγάμων, τριγάμων, καὶ πολυγάμων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.

ε'. Περὶ τῆς δευτερογαμῆσαι βουλομένης γυναικὸς, ἐν τῇ ἀποδημίᾳ ἢ στρατείᾳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀφανισθέντος.

ς'. Ὅτι τῷ διγαμοῦντι οὐ δεῖ συνεστῆσθαι τὸν ἱερολογῆσαντα πρεσβύτερον.

ζ'. Ὅτι τοὺς εἰς γάμον ἀπιόντας Χριστιανούς, οὐ δεῖ παιγνίους προσέχειν.

η'. Περὶ τῶν γαμουμένων παρθένων γυναικῶν παρὰ γνώμην τῶν οἰκείων 4) γονέων.

θ'. Περὶ γάμων παρανόμων συγγενικῶν 4).

ι. Περὶ τῶν ἐπὶ 2) γάμῳ γυναίκας ἀρπαζόντων.

ια'. Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ λαμβανόντων τὰς τῷ Θεῷ ἀφιερωμένας.

ιβ'. Ὅτι οὐ δεῖ γάμους συναλλάττειν μετὰ αἰρετικῶν.

ιγ'. Ὁ γάμος ἐκ πόρων αἰτιῶν λύεται 3). Νόμοι.

ιδ'. Περὶ γυναικῶν διακόνων καὶ χηρῶν.

ιε'. Περὶ γυναικῶν μεμνηστευμένων, ἐν ᾧ καὶ περὶ μνητείας.

ισ'. Περὶ τῶν τὰς ἰδίας γυναίκας ἐκβαλλόντων προφάσει εὐλαθείας ἢ παραλόγως.

ιζ'. Ὅτι τῶν ἰδίων γυναικῶν χωρίζεσθαι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους.

ιη'. Ὅτι τῶν ἰδίων γυναικῶν δεῖ τοὺς ἱερωμένους ἐγκρατεῦσθαι, ὅτε τὰ ἅγια μεταχειριεῖσθαι μέλλουσιν.

ιθ'. Περὶ τῶν γυναικῶν συνεισάκτους ἔχόντων ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν.

κ'. Περὶ τῶν γυναιξὶ συλλουομένων.

κα'. Ὅτι γυναίκας οὐ δεῖ πρεσβυτίδας γίνεσθαι.

κβ'. Ὅτι γυναίκας οὐ δεῖ εἰσερχεσθαι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον.

κγ'. Ὅτι τὰς γυναίκας δεῖ ἐν Ἐκκλησίᾳ σιγᾶν.

κδ'. Ὅτι οὐ δεῖ γυναῖκα ἀνδρικήν περιβεβληθῆσθαι στολήν.

κε'. Ὅτι γυναῖκα λεγὼν οὐκ ἀναγκαῖον τὰς νενομισμένας νηστείας τηρεῖν.

κς'. Περὶ τοῦ γυναῖκα ἔχοντος δαιμονῶσαν.

κζ'. Περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἐν ἀφῆδρῳ, ἥτοι τῶν οὐσῶν ἐν ῥύσει.

κη'. Περὶ τῶν γυναικῶν πρὸς τὸ ἀμβλῶσαι φάρμακα δεχομένων.

κθ'. Περὶ γυναικὸς τῆς ἀμελῶς ἐχούσης περὶ τὸ κύημα, ἢ ἐκτιθεμένης.

λ'. Περὶ τῶν γυναικῶν παρθένους βιαζομένων.

λα'. Περὶ γοητείας.

1) Στοιχεῖον τὸ Πῆτζ. α. β. δ. — 2) καὶ περὶ τῶν ἡμῶν ἀνιέρων, οὐ κεῖται ἐν τοῖς Κώδ. α. β. γ. δ. 1340, 1376 καὶ Γ. — 3) Στοιχεῖον τὸ Γάμ. α. β. δ. — 4) ἰδίων Γ.

1) γυναικῶν β. Γ. — 2) ἐν γάμῳ, α. — 3) καὶ λύσις γάμου ἀζήμιε' καὶ παρὶ τοῦ δι' ἄσκησιν λυομένου γάμου, α.

Ἀρχὴ τοῦ Δ στοιχείου 1).

- Κεφ. α. Περὶ δαιμονόντων, ἢ δαιμονῶν υποκρινομένων.
 β'. Περὶ δανειστών καὶ δανείου καὶ ἐνεχύρων. *Νόμοι.*
 γ'. Περὶ διαζυγίου. *Νόμοι.*
 δ'. Περὶ διαθήκης. *Νόμοι.*
 ε. Περὶ διακόνων.
 ς'. Περὶ διγάμων.
 ζ'. Πῶς δεῖ διδάσκειν τὸν λαὸν τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσ-
 βυτέρους.
 η. Περὶ δικαιοσύνης. *Νόμοι.*
 θ'. Περὶ δικαστηρίων, καὶ τῶν δίκας ἔχόντων κληρικῶν τε
 καὶ λαϊκῶν, ἐν ᾧ καὶ περὶ κατηγορῶν καὶ μαρτύρων 2).
 ι. Ὅτι δὲς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐκδικεῖν οὐ χρῆ.
 ια'. Περὶ τῶν διωκόντων τιγὰς δι' εὐσέβειαν.
 ιβ'. Περὶ δούλων ἐλευθερίας ἢ κληρώσεως. *Νόμοι.*
 ιγ'. Περὶ δωρεῶν. *Νόμοι.*

Ἀρχὴ τοῦ Ε στοιχείου 3).

- Κεφ. α. Περὶ ἐγγύτης. *Νόμοι.*
 β'. Περὶ ἐθνῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀγράφων.
 γ'. Περὶ ἐθνῶν Ἑλληνικῶν.
 δ'. Περὶ ἐθνῶν πολιτικῶν.
 ε. Περὶ εἰρηνικῶν γραμμῶν.
 ς'. Περὶ εἰκότων θείων 4).
 ζ'. Περὶ ἐμπρησμοῦ. *Νόμοι.*
 η. Περὶ ἐμφυτεύσεως. *Νόμοι.*
 θ'. Περὶ ἐνδυμάτων ἀρροδίων τοῖς ἱερωμένοις.
 ι. Περὶ ἐνεχύρων. *Νόμοι.*
 ια'. Περὶ ὧν ἔχουσιν αἱ Ἐκκλησίαι καὶ οἱ ἐπίσκοποι πρεσβείων
 καὶ προνομίων.

1) στοιχείον τὸ Δέλτα. α. β. δ. — 2) ἐν ᾧ . . . μαρτύρων, ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν· ἀλλὰ ταῦτα οὐ κεῖνται ἐν τοῖς ὑπ' ὄψιν ἡμῶν κώδικι. 1376. καὶ α. γ. ε. — οὐ κεῖται 1340 Γ. καὶ δ. παρὰ Βενετηγίφ δὲ ἀναγινώσκειται, θ. Περὶ τῶν δικαζομένων δι' οἰκεία ἐγκλήματα ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν. — 3) στοιχείον τὸ Ε. α. β. γ. — 4) ἀγίων D, E.

- ιβ'. Περὶ Ἐκκλησιῶν οἰκοδομῆς καὶ καθιερώσεως.
 ιγ'. Περὶ τῶν ἐν Ἐκκλησίᾳ προσφύγων. *Νόμοι.*
 ιδ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἐν Ἐκκλησίαις δύο πόλεων ἓνα εἶναι κληρικόν.
 ιε. Ὅτι οὐ δεῖ τῆς Ἐκκλησίας ἔνδον τὰς λεγομένας ἀγάπας ἢ συμπόσια γίνεσθαι, ἢ τῶν ἱερῶν ταύτης ἔνδον περιβόλων καπηλεία εἶναι, ἢ τι κατ' ἐμπορίαν προτίθεσθαι, ἢ κτήνος χω-
 ρὶς ἀνάγκης εἰσάγειν, ἢ τινα μετὰ γυναικὸς καταμένειν.
 ις'. Ὅτι τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν πράγματα ἀνεκποίητα εἶναι δεῖ·
 καὶ ὅπως δεῖ τοὺς ἐπισκόπους ταῦτα διοικεῖν.
 ιζ'. Περὶ ἐπισκόπων.
 ιη. Ὅτι τοὺς ἐπισκόπους χωρίζεσθαι δεῖ τῶν ἰδίων γυναικῶν.
 ιθ'. Περὶ ἐπισκόπων Ἐκκλησίας λαμβανόντων διὰ προστασίας ἀρχόντων.
 ια'. Περὶ ἐπισκόπου χειροτονηθέντος καὶ μὴ καταδεχομένου ἀπελθεῖν εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἐκκλησίαν, ἢ ἀπελθόντος καὶ μὴ δεχθέντος· ἢ μὴ δυναθέντος ἀπελθεῖν τῷ 1) ὑπὸ ἐθνῶν τὰς Ἐκκλησίας κατέχεσθαι 2).
 ιβ'. Περὶ ἐπισκοπῶν μητροπόλεων γινομένων, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο εἶναι μητροπολίτας.
 ιγ'. Ὅτι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους τὰς ἐπισκοπὰς καὶ τὰ μονα-
 στήρια ἀνακαλεῖσθαι, εἰ κοινὰ γένοιτο καταγώγια.
 ιδ'. Περὶ τῶν τοῦ ἐπισκόπου ἰδικῶν πραγμάτων, καὶ ὅπως δεῖ τὰ τῆς Ἐκκλησίας διοικεῖν αὐτόν.
 ιε. Ὅτι τὸν ἐπίσκοπον καὶ οἰκονόμον ἔχειν δεῖ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων.
 ις. Ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον μοναστήριον κτίζειν ἐπὶ λύμῃ τῶν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ πραγμάτων.
 ις'. Ὅτι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον χορηγεῖν τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσι τῶν κληρικῶν ἐκ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων.
 ιζ'. Ὅτι τοῦ ἐπισκόπου τελευτήσαντος οὐ χρῆ τὰ τούτου πράγματα ὑπὸ τῶν κληρικῶν αὐτοῦ ἢ τοῦ μητροπολίτου ἀρπά-
 ζεσθαι, ἀλλὰ φυλάσσεσθαι τῷ χειροτονηθήσεσθαι μέλλοντι.

1) διὰ τὸ Β. — 2) ἐνταῦθα καὶ περὶ προνομίων βασιλικῶν.

κή. Ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον εἰς πρεσβυτέρου κατιέναι βᾶθ-
μόν 1).

κθ'. Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος κατὰ μοναχοὺς ἀποκαρεῖς τῆς ἱερω-
σύνης ἐκπίπτει.

λ'. Ὅτι οὐ δεῖ γίνεσθαι ἐπίσκοπον ἐν κώμῃ ἢ πόλει μικρᾷ.

λα. Περὶ χωρεπισκόπων.

λβ'. Περὶ ἐπιτορκίας. *Νόμοι.*

λγ'. Περὶ ἐπιτρόπων καὶ κουρατόρων. *Νόμοι.*

λδ'. Περὶ εὐνούχων.

λε. Περὶ εὐχῶν εὐταξίας.

λς'. Περὶ ἐφορκιστῶν.

Ἀρχὴ τοῦ Ζ' στοιχείου 2).

α. Περὶ τοῦ ζέοντος ὕδατος τοῦ τοῖς θεοῖς μυστηρίοις ἐμ-
βαλλομένου.

β'. Περὶ ζωγραφίας δι' ἡδονῆς τὰς ψυχὰς λυμαινομένης.

γ'. Περὶ ζωοφθόρων ἢ τοι κτηνοβατῶν.

Ἀρχὴ τοῦ Η' στοιχείου 3).

Κεφ. α. Περὶ ἡγουμένων.

β'. Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων κληρικῶν.

γ'. Περὶ τοῦ τῆς ἡμέρας διαστήματος. *Νόμοι.*

Ἀρχὴ τοῦ Θ' στοιχείου 4).

Κεφ. α. Περὶ θεάτρων καὶ θυμελικῶν διαφόρων παιγνίων.

β'. Περὶ θεολογίας καὶ ὀρθοδόξου πίστεως β).

γ'. Περὶ τῶν ἀγίων Θεοφανείων β).

δ'. Περὶ τῶν θυσιαστήρια ἱστάντων κληρικῶν παρὰ γνώμην
τῶν οικείων ἐπισκόπων.

ε. Ὅτι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἱερωμένοις μόνοις ἐπιβάλλειν
ἀσφαλές· εἰσέρχονται δὲ καὶ βασιλεῖς, ὅτε τὰ δῶρα τῇ θεῷ
τραπέζῃ προσοίσουσιν μέλλουσι· λαϊκοῖς δὲ ἢ γυναιξίν εἰσιέναι
ἀπείρηται.

) καὶ περὶ παραιτήσεως, ε. — 2) στοιχεῖον τὸ Ζ' α. β. δ. — 3) στοι-
χεῖον τὸ Η' α. β. δ. — 4) στοιχεῖον τὸ Θ' α. β. δ. — β) β) οὐ κεῖται ἐν
1340, 1373, Γ. καὶ ε.

Ἀρχὴ τοῦ Ι' στοιχείου 1).

Κεφ. α. Περὶ ἱερῶν σκευῶν καὶ ἱεροσυλίας.

β'. Ὅτι οὐ δεῖ ἔνδον τῶν τοῦ ἱεροῦ περιβόλων τὰς λεγομένας
ἀγάπας ποιεῖν, ἢ καπηλεῖα εἶναι, ἢ τι κατ' ἐμπορίαν προτιθέ-
ναι, ἢ κτήνος χωρὶς ἀνάγκης εἰσάγειν, ἢ τινα μετὰ γυναικὸς
καταμένειν.

γ'. Περὶ τῆς θείας ἱερουργίας.

δ'. Περὶ Ἰουδαίων, καὶ ὅτι μετ' αὐτῶν κοινωνίαν ὁλῶς ἔχειν
οὐ δεῖ τοὺς πιστοὺς 2).

Ἀρχὴ τοῦ Κ' στοιχείου 3).

Κεφ. α. Περὶ τῶν καθαιρεθέντων ἤδη ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν,
καὶ ὑπὸ πόσων ἐπισκόπων καθαιροῦνται.

β'. Περὶ τῶν καινιζομένων ἐκ βασιλέων Ἐκκλησιῶν ἢ πόλεων.

γ'. Περὶ καινοτομιῶν 4). *Νόμοι.*

δ'. Περὶ καλκιδῶν, καὶ κληδονισμῶν.

ε. Περὶ κανόνων Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ πόσους, καὶ ποίους
δεῖ κανόνας κρατεῖν.

ς'. Περὶ κανονικοῦ.

ζ'. Ὅτι εἰς καπηλεῖον οὐ δεῖ τὸν κληρικὸν εἰσιέναι.

η. Περὶ καρποφορίας τῆς εἰς τοὺς θεοὺς νουός.

θ'. Περὶ κατηγορίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ τίνες εἰς
κατηγορίαν δεκτέοι, καὶ τίνες ἄδεκτοι.

ι. Περὶ κατηγουμένων.

ια. Τίνες δεῖ κληρονομεῖν τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου.

ιβ'. Περὶ κληρονομίας καὶ ἀποκλήρων υἱῶν ἢ γονέων. *Νόμοι.*

ιγ'. Ὅτι κληροῦσθαι δεῖ καὶ τοὺς μὴ καταγομένους ἐκ γένους
ἱερατικοῦ, εἰ ἄξιοι εἶεν.

ιδ'. Ὅτι οὐ δεῖ τοὺς κληρικοὺς μετατίθεσθαι.

ιε'. Ὅτι τῶν κληρικῶν τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσιν ἐκ τῶν τῆς Ἐκ-
κλησίας δεῖ χορηγεῖν.

ισ'. Ὅτι οὐ δεῖ τοὺς κληρικοὺς ἀρπάζειν τὰ τοῦ τελευτή-
σαντος ἐπισκόπου πράγματα.

1) στοιχεῖον τὸ Ι' α. β. δ. — 2) Περὶ ἀξίμων κατὰ Λατίνων. ε. — 3) στοι-
χεῖον τὸ Κ' α. β. δ. — 4) ἢ τοῖς ἐκδομοῦν παλαίῳ καὶ νέῳ οἴκῳ, ε.

ιζ'. Ὅτι οὐ δεῖ κληρικὸν ἓνα ἐν δυσὶν εἶναι πόλεσιν, ἢ ἐν μιᾷ πόλει δύο Ἐκκλησίας ὑπηρετεῖν.

ιη'. Ὅτι οὐ δεῖ τοὺς κληρικοὺς πράττειν τι ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου.

ιθ'. Ὅτι οὐδὲ οἱ κληρικοὶ ἀπολελυμένως ἐχειροτονοῦντο.

κ'. Ὅτι τοὺς κληρικοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν εἶναι δεῖ τοῦ ἐπισκόπου.

κα'. Ὅτι ὁ κληρικὸς, ἐν ᾧ ἂν περιπέσῃ ἁμαρτήματα, καθαιρεῖται μόνον, οὐ μὴν καὶ ἀφορίζεται.

κβ'. Ὅτι τῶν κληρικῶν οἱ πρὸς μείζονα βαθμὸν ἀνιέναι μὴ πειθόμενοι, ἐκπίπτουσι καὶ οὐ νῦν εἰσι.

κγ'. Περὶ κλοπῆς.

κδ'. Ὅτι οὐ δεῖ κοινωνεῖν τῷ ἀκοινωνήτῳ.

κε'. Περὶ τῶν μὴ κοινωνούντων τῆς ἱερᾶς τελουμένης λειτουργίας, ἢ τὴν κοινωνίαν ἐπὶ τρεῖς κυριακὰς ἀναβαλλομένων.

κς'. Ὅτι οὐ δεῖ κοινωνίαν διδόναι τοῖς σώμασι τῶν ἤδη τελευτήσαντων.

κζ'. Ὅτι τὸν κοινωνήσειν μέλλοντα, οὐ δεῖ προσιέναι τῇ ἰδίᾳ γυναικί.

κη'. Πότε κοινωνεῖ ὁ ὄνειρασθεὶς.

κθ'. Ὅτι τῆς θείας κοινωνίας χάριν, οὐ δεῖ τι μεταλαμβάνειν.

λ'. Περὶ τῶν κοινωνεῖν διακρινομένων ἀπὸ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος.

λα'. Περὶ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ εὐταξίας πρεσβυτέρων καὶ λαϊκῶν.

λε'. Ὅτι κοσμικὰς φροντίδας οὐ δεῖ μετιέναι κληρικοὺς ἢ μονάζοντας, εἰ μήπου κατ' ἐπιτροπὴν βασιλέως.

λγ'. Περὶ κουρατέρων. *Νόμοι.*

λδ'. Περὶ κριτηρίων, ἐνθα δεῖ κρίνεσθαι κληρικοὺς τε καὶ μοναχοὺς, καὶ περὶ κριτῶν αἰρετῶν.

λε'. Περὶ τῶν κύβοις καὶ μέθαις σχολαζόντων.

λς'. Ὅτι ἐν Κυριακῇ κατ' ἐξαίρετον τοὺς ἐπισκόπους διδάσκειν δεῖ τὸν λαόν.

λζ'. Ὅτι ἐν Κυριακῇ οὐ δεῖ νηστεύειν, ἢ γόνυ κλίνειν, ἢ ἐργάζεσθαι, ἢ θεώρια γίνεσθαι.

λή. Περὶ κωδικέλλου. *Νόμοι.*

Ἄρχὴ τοῦ Λ στοιχείου 1).

Κεφ. α'. Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων.

β'. Περὶ τῶν εἰς λαϊκοῦ τάξιν ἐρχομένων ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν, ἢ μοναχῶν.

γ'. Ὅτι τοὺς λαϊκοὺς ἐπ' Ἐκκλησίας διδάσκειν οὐ δεῖ.

δ'. Περὶ τῆς θείας λειτουργίας.

ε'. Περὶ Λατίνων 2).

ς'. Περὶ ληστῶν μετανοούντων.

ζ'. Περὶ τῶν ληστὰς ἀναιρούντων.

η'. Περὶ τῶν ληστρικῶς ἀρπαζόντων τὰ ἀλλότρια.

θ'. Ὅτι λούεσθαι οὐ δεῖ τὸν ἄνδρα ὁμοῦ τὰς γυναῖξιν.

ι'. Περὶ τῆς λοχείας τῆς ἀλοχεύτου Θεοτόκου.

ια'. Περὶ λύσεως γάμου. *Νόμοι.*

Ἄρχὴ τοῦ Μ στοιχείου 3).

Κεφ. α'. Περὶ μάγων, μαθηματικῶν, καὶ μάντεων, ἔτι δὲ ἀστρολόγων, ἐπκοιδῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ γοητειῶν, φαρμακειῶν, καὶ περιάπτων.

β'. Περὶ μαλακίας.

γ'. Περὶ μεθυόντων 4).

δ'. Περὶ μεταθέσεως καὶ μεταβάσεως ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

ε'. Ὅτι τοὺς μετανοούντας οὐ δεῖ ἀποβάλλεσθαι.

ς'. Περὶ τῶν τῆς μετάνοιας τόπων.

ζ'. Ὅτι κατὰ τὴν τῶν μετανοούντων διάθεσιν ἔξεστι τῷ ἐπισκόπῳ ἢ ἀνιέναι ἢ ἐπιτεῖναι τούτοις τὰ ἐπιτίμια.

η'. Ὅτι δεῖ τοὺς ἔτι μετανοοῦντας, τῆς τελευτῆς ἐφισταμένης, τῆς θείας ἀξιοῦσθαι κοινωνίας, εἰ δὲ ἀνακληθεῖεν, ταύτης πάλιν ἀπέχεσθαι.

1) στοιχεῖον τὸ Λάμβδα. α. β. δ. — 2) ἐν τῷ α. β. γ. ε. καὶ 1340 ἐλλείπει ἐν τῷ πίνακι τὸ Περὶ Λατίνων. — 3) στοιχεῖον τὸ Μι. α. β. δ. — 4) Παρεντίθενται πρὸ τοῦ, Περὶ μεθυόντων, καὶ κεφάλαιον Περὶ μαρτύρων ἄνευ ἀριθμοῦ. ε. γ. 137δ.

θ'. Ὅτι τῶν μετανουόντων τοὺς λογισμοὺς δέχεσθαι, καὶ λύειν καὶ δεσμεῖν τὰ ἡμαρτημένα, τοῖς ἐπισκόποις ἐδόθη, κατ' ἐπιτροπὴν δὲ τούτων, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις.

- ι. Περὶ μισροφαγησάντων.
- ια. Περὶ μίμων καὶ σκηναίων.
- ιβ'. Περὶ μισθώσεως. *Νόμοι.*
- ιγ'. Περὶ μνηστείας. *Νόμοι.*
- ιδ'. Περὶ μοιχείας. *Νόμοι.*
- ιε. Περὶ μοναστηρίων καὶ μοναχῶν.
- ις'. Περὶ τοῦ ἁγίου μύρου.

Ἀρχὴ τοῦ Ν στοιχείου 1).

Κεφ. α'. Περὶ νεῶν οἰκοδομῆς καὶ καθιερώσεως.

β'. Ὅτι οὐ δεῖ ἔνδον τῶν τοῦ νεῶ περιβόλων συμπόσια γίνεσθαι, ἢ καπηλεῖα εἶναι, ἢ τι κατ' ἐμπορίαν προτίθεσθαι, ἢ κτηνὸς χωρὶς ἀνάγκης εἰσάγειν, ἢ τινα μετὰ γυναικὸς καταμένειν.

γ'. Περὶ νηπίων ἐκτιθεμένων, ἢ ἀμφιβαλλομένων, εἰ ἐδαπτίσθησαν.

- δ'. Περὶ νηστείας.
- ε. Ὅτι οὐ δεῖ νηστεύειν ἐν τοῖς σάββασιν καὶ ταῖς Κυριακαῖς.
- ς'. Ὅτι τοὺς νηστεύοντας οὐχ ὡς βδελυκτῶν τῶν βρωμάτων ἀπέχεσθαι δεῖ.
- ζ'. Περὶ νόμου. *Νόμοι.*
- η. Περὶ νομῆς. *Νόμοι.*

Περὶ τοῦ Ξ στοιχείου 2).

Κεφ. α'. Περὶ ξοάνων καθαιρέσεως.

β'. Ὅτι δεῖ τοὺς ξένους τῶν κληρικῶν ὑποδέχεσθαι.

Ἀρχὴ τοῦ Ο στοιχείου 3).

Κεφ. α'. Ὅτι οἰκονόμον ἔχειν δεῖ τὸν ἐπίσκοπον, καὶ τὸν ἡγουμένον.

β'. Περὶ οἰωνισμῶν.

γ'. Περὶ ὄνειρασθέντος.

δ'. Περὶ ὄρκων.

Ἀρχὴ τοῦ Π στοιχείου 1).

Κεφ. α'. Περὶ παιγνίων θυμελικῶν.

β'. Περὶ τῶν ἐν πανδοχείῳ ἐσθιόντων κληρικῶν.

γ'. Περὶ παραιτήσεως ἐπισκόπων.

δ'. Περὶ τῶν παρθενίαν ἐλομένων γυναικῶν.

ε. Περὶ τῆς ἐν παρασκευῇ νηστείας.

ς'. Περὶ προκαταθήκης. *Νόμοι.*

ζ'. Περὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα.

η. Περὶ πατριάρχου 2).

θ'. Περὶ περιοδευτῶν, ἧτοι ἐξάρχων.

ι. Περὶ πίστεως ὀρθοδόξου.

ια. Περὶ πλεονεξίας καὶ ἀρπαγῆς.

ιβ'. Πῶς δεῖ τοὺς πνευματικοὺς πατέρας οἰκονομεῖν τοὺς αὐτοῖς ἐξομολογουμένους.

ιγ'. Ὅτι οὐ δεῖ πνικτὰ ζῶα ἐσθίειν.

ιδ'. Περὶ ποινῶν.

ιε. Περὶ πορνείας.

ις'. Περὶ τοῦ πορνεῦσαι ἐπιθυμήσαντος καὶ μὴ πράξαντος.

ιζ'. Περὶ πορνοβοσκῶν.

ιη. Περὶ πρεσβείων καὶ προνομίων, ὧν ἔχουσιν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ αἱ Ἐκκλησίαι, καὶ περὶ τῶν παροικιῶν αὐτῶν.

ιθ'. Περὶ ὧν ἔχουσιν οἱ πρεσβύτεροι δικαίων.

κ'. Περὶ προικῶν πραγμάτων. *Νόμοι.*

κα. Περὶ προδοτῶν.

Ἀρχὴ τοῦ Ρ στοιχείου 3).

Κεφ. α'. Περὶ τῶν ἐν ῥύσει ἀπροαιρέτως γενομένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.

Ἀρχὴ τοῦ Σ στοιχείου 4).

Κεφ. α'. Ὅτι τοῖς σάββασιν οὐ δεῖ νηστεύειν.

1) στοιχεῖον τὸ Νδ ἢ Νε α. β. δ. — 2) στοιχεῖον τὸ Ξδ ἢ Ξε. — 3) στοιχεῖον τὸ Ο. α. β. δ.

1) στοιχεῖον τὸ Ρδ ἢ Ρε. α. β. δ. — 2) θ'. περὶ Πεντηκοστῆς. Γ. — 3) στοιχεῖον τὸ Ρε. α. β. δ. — 4) στοιχεῖον τὸ Σιγμ. α. β. δ.

- β'. Περὶ σκηνηκῶν.
 γ'. Ὅτι σταυρὸν ἐν ἐδάφει γράφειν οὐ δεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὄντας ἀπαλείφειν.
 δ'. Περὶ συμβολαίων καὶ συμφώνων. *Νόμοι.*
 ε'. Περὶ συμποσίων.
 ς'. Περὶ τῶν τὰς ἱερὰς συνάξεις ἀποστρεφόμενων.
 ζ'. Περὶ τῶν συνεισάκτους γυναῖκας ἐχόντων κληρικῶν.
 η'. Περὶ τῶν συνεπισταμένων κληρικοῖς ἁμαρτήματα καὶ μὴ ὁμολογούντων.
 θ'. Περὶ τῶν Συνόδων τῶν ἐτησίων γινομένων.
 ι. Περὶ συστατικῶν γραμμάτων.
 ια'. Περὶ τῶν συνωμοσίας, ἢ φατρίας, ἢ στάσεις ποιούντων.
 ιβ'. Περὶ σχισματικῶν.

Ἄρχὴ τοῦ Τ στοιχείου 1).

- Κεφ. α'. Περὶ τῆς τάξεως τῶν κληρικῶν.
 β'. Περὶ ταφῆς. *Νόμοι.*
 γ'. Ὅτι τοὺς τελευτήσαντας οὔτε βαπτίζειν θεμιτὸν, οὔτε τοῖς σώμασιν αὐτῶν κοινῶνιαις μεταδιδόναι.
 δ'. Περὶ τῶν τέκνων τῶν κληρικῶν.
 ε'. Περὶ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τελουμένων ἐθῶν.
 ς'. Περὶ τῆς ἐν τετράδι νηστείας.
 ζ'. Ὅτι τόκους λαμβάνειν ἀπέριηται παντὶ κληρικῷ, καὶ περὶ τόκων. *Νόμοι.*
 η'. Περὶ τοῦ τρισαγίου ὕμνου.
 θ'. Ὅτι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς οὐ δεῖ καλλωπίζειν.
 ι. Περὶ τυμβωρύχων.
 ια'. Ὅτι τύπτειν κληρικοῖς οὐκ ἐφείται.

Ἄρχὴ τοῦ Υ στοιχείου 2).

- Κεφ. α'. Περὶ ὕβρεων.
 β'. Περὶ ὑδροπαραστατῶν αἰρετικῶν.

1) στοιχεῖον τὸ Ταῦ. α. β. δ. — 2) στοιχεῖον τὸ Γ. α. β. δ.

- γ'. Περὶ υιοθεσίας.
 δ'. Περὶ ὑπηρετῶν ἢ τοι ὑποδιακόνων.
 ε'. Περὶ ὑποβόλου. *Νόμοι.*

Ἄρχὴ τοῦ Φ στοιχείου 1).

- Κεφ. α'. Περὶ φαλκιδίου.
 β'. Περὶ φαρμακῶν καὶ μάγων.
 γ'. Περὶ φθορῆς παρθένων.
 δ'. Περὶ φιλαργυρίας.
 ε'. Περὶ φόνων ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων.
 ς'. Περὶ τῶν φονευόντων ἑαυτούς.
 ζ'. Περὶ τῶν φόνων τῶν ἐν πολέμοις, καὶ τῶν φονευόντων ληστὰς.
 η'. Περὶ τῶν φονευουσῶν γυναικῶν διὰ φαρμάκων τὰ ἔμβρυα.
 θ'. Ὅτι οὐ δεῖ φυλακτῆρια παιεῖν.
 ι. Περὶ τῶν ἐν φυλακαῖς κατακρίτων. *Νόμοι.*

Ἄρχὴ τοῦ Χ στοιχείου 2).

- Κεφ. α'. Ὅπως τῶν χειροτονουμένων ἐπισκόπων αἱ ψῆφοι γίνονται, καὶ περὶ τῆς γινομένης ἐν ταύταις ἀντιλογίας.
 β'. Ὅτι τὰς τῶν χειροτονουμένων ψήφους, οὔτε παρ' ἀρχόντων οὔτε παρὰ τοῦ δήμου γίνεσθαι χρή.
 γ'. Περὶ τοῦ χρόνου οὐ ἐντὸς δεῖ τοὺς ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι.
 δ'. Ὅπολους εἶναι δεῖ τοὺς χειροτονουμένους ἐπισκόπους, καὶ τίνα πρὸ πάντων γινώσκειν χρή.
 ε'. Ἰπὸ πόσων ἐπισκόπων χειροτονοῦνται οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί.
 ς'. Ὅτι τὸν χειροτονηθῆσεσθαι μέλλοντα ἐπίσκοπον δεῖ πρότερον τῆς ἰδίας χωρίζεσθαι γυναικός.
 ζ'. Περὶ τῆς τῶν χειροτονουμένων ἡλικίας.
 η'. Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονεῖν ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ τὸν τελευτῶντα ἐπίσκοπον.

1) στοιχεῖον τὸ Φι ἢ Φε. α. β. δ. — 2) στοιχεῖον τὸ Χι, ἢ Χε. α. β. δ.

υ'. Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι τινὰ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἀν μὴ πρότερον τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πάντα ποιήσῃ Χριστιανούς.

ι'. Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι ἀθρόον τὸν λαϊκὸν ἐπίσκοπον, οὐδὲ τὸν ἄρτι φωτισθέντα 1).

ια'. Πότε χειροτονεῖται εὐνοῦχος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς, ἢ ἄλλως τὸ σῶμα λελωθήμενος.

ιβ'. Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι ἐπίσκοπον ἐν Ἐκκλησίᾳ, ἧς ὁ προϊστάμενος ἔτι περίεστιν.

ιγ'. Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι ἐπίσκοπον ἐν πόλει μικρᾷ ἢ κώμῃ.

ιδ'. Περὶ χειροτονίας χωρεπισκόπων.

ιε'. Περὶ τοῦ χειροτονηθέντος ἐπισκόπου καὶ μὴ καταδεχομένου ἀπελθεῖν εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἐκκλησίαν.

ισ'. Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονίας ποιεῖν τὸν ἐπίσκοπον ἐν ταῖς μὴ ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐνορίαις.

ιζ'. Ὅτι χειροτονεῖν ἐπισκόπῳ οὐκ ἐφείτῃ κληρικὸν ἐνορίας ἑτέρας 2).

ιη'. Τίσι τῶν ἐπισκόπων δέδοται ἄλλοτρίους λαμβάνειν κληρικούς, καὶ χειροτονεῖν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοῦ Ἐκκλησίαις.

ιθ'. Ὅτι χειροτονεῖται κληρικὸς καὶ ὁ μὴ ἐκ γένους ἱερατικοῦ καταγόμενος.

κ'. Πότε χειροτονοῦνται καὶ δοῦλοι.

κα'. Περὶ χειροτονίας ἀναγνωστῶν.

κβ'. Ὅτι οὐκ ἐχειροτονοῦντο ἀπολελυμένως οἱ κληρικοί.

κγ'. Ὅτι χειροτονεῖται ὁ πρὸ τοῦ βαπτίσματος θύσας κατηχούμενος.

κδ'. Ὅτι ἀναχειροτονήσεις οὐ δεῖ γίνεσθαι.

κε'. Περὶ τοῦ ὑποκειμένου ἀμαρτήμασι καὶ χειροτονηθέντος.

κς'. Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι τὸν ἐν νόσῳ φωτισθέντα.

κζ'. Περὶ τῶν τὴν χειροτονίαν ὀμνυόντων μὴ καταδέξασθαι.

κη'. Περὶ τῶν χειροτονουμένων ἐπὶ χρήμασιν.

κθ'. Περὶ χηρῶν γυναικῶν.

λ'. Περὶ τῶν χλευαζόντων τοὺς ἀσθενῶς τοῦ σώματος ἔχοντας.

λα'. Περὶ τοῦ ἁγίου χρίσματος, καὶ τίνας χρίονται μόνον τῶν προσερχομένων τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱρετικῶν.

λβ'. Περὶ χριστιανισμοῦ.

λγ'. Περὶ χωρεπισκόπων.

Ἀρχὴ τοῦ Ψ στοιχείου 1).

Κεφ. α'. Πῶς δεῖ ψάλλειν καὶ εὐχεσθαι.

β'. Περὶ ψαλτῶν καὶ ἀναγνωστῶν.

γ'. Ὅτι πρὸς τοὺς ψευδομάρτυρας τῶν αἱρετικῶν οὐ δεῖ ἀπιέναι.

δ'. Ὅπως αἱ ψῆφοι γίνονται τῶν μελλόντων χειροτονεῖσθαι.

Ἀρχὴ τοῦ Ω στοιχείου 2).

Κεφ. α'. Τίνας δεῖ ἰωράριον φορεῖν.

1) Στοιχεῖται τὸ ψι ἢ ψι α. β. γ. δ. — 2) στοιχεῖται τὸ ω. α. β. γ. δ.

1) Καὶ διὰ ποίας αἰτίας ὁ κληρικὸς τῆς ἱερωσύνης ἀφαιρεῖται B. — 2) Ἰτέρας ἐπαρχίας B.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ 1).

ΤΑΣ τῶν ἱερῶν τοίνυν ὑποθέσεις κανόνων κατὰ στοιχείον διελεῖν δοκιμάσαντες, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὡς οἶόν τε τό γε εἰς ἡμᾶς ἦκον ταύτας ἐπιτεμαῖν, ὡς ἂν ῥαδίως ἐντεῦθεν οἰανδηποτοῦν ὑπόθεσιν τοῖς ζητοῦσιν εὐρίσκειν ὑπάρξει, δεῖν ᾤθημεν καὶ οὕτως ἄρα προθέμενοι, τοὺς τὴν ὀρθὴν πίστιν ὀρθοῦντας θεοπνεύστους κανόνας τεταχέναι προτέρους· τοῖς γὰρ ἐπὶ τῷ θεμελίῳ ταύτης ἀσφαλῶς ἰδρυμένοις ἐν καλῷ κείσεται, μὴ ἐν παρέργῳ καὶ τὰ τῶν λοιπῶν ἐκθεῖναι κανόνων· οἱ δὲ τῆς ἀληθοῦς ἡλλοτριωμένοι πίστεως, καὶ τὸν θησαυρὸν τῶν ὀρθῶν σεσυλημένοι δογμάτων, ποῖαν τῶν ἱερῶν κανόνων ἐπιστροφὴν σχοῖεν ἂν· ταύτη τοι καὶ τὰ φύσει πρότερα, οὐκ ἐχρῆν τῶν ἀριθμῶ καὶ τάξει τοῦτο κληρωσαμένων στοιχείων δεύτερα θεῖναι, οἶον ἄρα καὶ τοῖς ζωῆς μεταλαχοῦσι, τροφὴν προσέσθαι 2) ὃ τῆς φύσεως δίδωσι νόμος· καὶ ταύτην δὴπου μὴ προσιεμένους, ἐπὶ πλεῖστον ἴσμεν ἔστιν οὗς τῶν θείων ἀνδρῶν διαρκέσαντας· τοῖς δὲ γε τὸ ζῆν ἀφηρημένοις, παρέλκον οἶμαι καὶ περιττὸν τὰ γε πρὸς ὄνησιν ἢ τροφὴν, τῆς ὀρεκτικῆς καὶ μεταληπτικῆς οἰχομένης δυνάμεως· ἄλλως τε καὶ πίστει μὲν σωθέντας ἐνίους ἔστιν ὅπου λόγος αἰρεῖ, καὶ αἱ τῶν πραγμάτων ἱστορίαι διδάσκουσιν· ἔργων γε μὴν, πίστεως μὴ προηγησαμένης, τοσοῦτον οἱ μετιόντες ἀπώναντο, ὅποσον καὶ οἱ τὰς ὕψεις ἐκκεκομμένοι τοῦ ἡλιακοῦ τοῦδε φωτός.

Συνόδου δευτέρας κατ. α. καὶ β.

Τῆς μὲν οὖν ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς δευτέρας Συνόδου εὐθὺς

1) Παρὰ δὲ Β. οὕτω· Ματθαίου μοναχοῦ ἢ Βλάσταρη Σύνταγμα ἀλφαθητικόν. Στοιχ. Α. Πρόλογος. Περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. — Περὶ τῆς ἐρθῆς 1340.

2) προσέσθαι, 1340, καὶ ε. προσέσθαι: Γ.

ὁ πρῶτος κανὼν, μόνην εἶναι κυρίαν πίστιν ἐνόμισεν, ἣν οἱ ἐν Νικαίᾳ τριακόσιοι δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόροι Πατέρες ἐκπεφωνήκασιν, ὡς ἐξ ὑγιῶν συνισταμένην δογμάτων· ἀπάσας μὲν τοι τὰς ἄλλως ἢ ὡς αὕτη φρονούσας αἰρέσεις ἐλάσας ἐρῶσθαι, τῷ ἀναθέματι παραπέμπει.

Ὁ δὲ γε ἐ. αὐτῆς, καὶ τοὺς εἰς Σαρδικὴν συνεληλυθότας δι' ἐπαίνου τίθεται, ἀνθ' ὧν τὸν περὶ τῆς πίστεως τόμον τῶν ἐν Νικαίᾳ προσεπεκύρωσαν.

Συνόδου τρίτης κατ. σ. καὶ ζ.

Ἡ ἁγία δὲ καὶ οἰκουμενικὴ γ'. σύνοδος, ἐν ἔκτῳ καὶ ἐβδόμῳ κανόνι, τοὺς εἰς τοῦτο τόλμης ἰόντας, ὡς ἕτερον παρὰ τὸ ἐν Νικαίᾳ συντεθὲν ἱερὸν σύμβολον συγγράφειν, ἔτι δὲ καὶ τοὺς τὰ δυσσεβῆ Νεστορίου δόγματα προσιεμένους, καὶ οὕτω τοὺς Ἐκκλησίᾳ προσιόντας πειρωμένους μυσταγωγεῖν, τοῦ κλήρου μὲν ἐξωθεῖ, εἰ κληρικοὶ εἶεν, λαϊκοὺς δὲ ἐφήσει τῷ ἀναθέματι.

Συνόδου ἑκτῆς κατ. α.

Ἦγε μὴν ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ-δ'. Σύνοδος ἐν τῷ πρώτῳ κανόνι, τὴν πρὸς τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων παραδοθεῖσαν ἡμῖν πίστιν, παρεγγυᾷ μὴ καινοτομεῖν· πρὸς δὲ, καὶ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ δογματισθέντα μὴ παρεξίεναι Συνόδῳ· οἱ δὲ τὸ ὁμοούσιον τῶν τριῶν τῆς θεαρχικῆς πίστεως ὑποστάσεων τοῖς πᾶσι κηρύξαντες, τοὺς περὶ τὸν θεομανῆ Ἄρειον τῷ φρονήματι σφῶν μὴ συμβαίνοντας τελέως ἀποκηρύττουσιν· ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ θεσπισθέντα Συνόδῳ προσκυνητέα εἶναι προστάττει· αὕτη γὰρ τὸν πνευματομάχον διωσαμένη 1) Μακεδόنيον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῷ ἀναθέματι καταδικάσασα, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁμότιμον Πατρὶ καὶ Υἱῷ ὡς Θεὸν ἀληθινὸν παραδέδωκεν· ἀλλὰ δὲ καὶ τὸν ἄνουν Ἀπολινάριον κατακρίναςα, ἔννου καὶ ἐμφυχον ἀνειληφέναι σάρκα τὸν Κύριον ἐδογμάτισεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα γε ἡ τρίτῃ Σύνοδος ἐφήρῃσατο, κρατύνειν ἐσπούδακεν. Ἔνα γὰρ ἐκείνη Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν

1) διωξαμένη Β.

σάρκωσιν ἐδογματίσει, καὶ τὴν αὐτὸν ἀσπόρως καὶ ὑπὲρ φύσιν τεκοῦσαν ἀειπάρθενον κόρην, ἀληθῶς καὶ κυρίως ἀπεφώνητο θεοτόκον, καὶ τὸν ληρώδη Νεστόριον, τὸν ἕνα Χριστὸν εἰς δύο διαιροῦντα Υἱούς, αὐτοῖς αὐτοῦ δόγμασι τῷ αἰωνίῳ ἐφήνησιν ἀναθέματι· ὡς δὲ καὶ τῶν ἐν τῇ δ΄. Πατέρων τὰ ἱερὰ δόγματα ἐμπέδοι, οἵ τὴν ἐξέχριστον σύγχυσιν Εὐτυχοῦς τε καὶ Διοσκοῦρου, τῶν οὐδῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐξοστρακίσαντες, τὸν ἕνα Χριστὸν ἐκ δυοῖν φύσεων συντεθέντα, καὶ ἐν δυοῖ φύσεσι καὶ μετὰ τὴν ἔνωσιν θεωρούμενον, ἀτεχνῶς ἐδογματίσει· τούτους γὰρ τὴν ἐκ διαμέτρου τῆς Νεστορίου ἀσπασαμένους δυσσέβειαν, καὶ δοκῆσαι τὸ μέγα τῆς οἰκονομίας τελεσθῆναι μυστήριον οἰομένους, τὸν μὲν, τῆς δυσσεβοῦς διαίρεσεως, τοὺς δὲ, τῆς δυσσεβεστερας συγχυτικῆς ἐνώσεως, ἐνδίκως μισήσαντες, Θεοῦ πόρρω βάλλουσιν· ἀλλὰ δὲ καὶ ὅσα ἢ πέμπτη θεῖα ἐμπνευσθεῖσα πνεύματι ἐδογματίσειν, ἐπισκῆπτει ἀσπάζεσθαι, καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς καταψηφισθέντων ἀποδείκτασθαι, τῶν ὁληθρίων, φημί, Ωριγένους καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ληρημάτων· ἀλλὰ καὶ ἡ τὰ τῶν πρὸ αὐτῆς ἱερῶν Συνόδων ταύτη βεβαιωσαμένη καὶ στηρίξασα, ἡ ἕκτη, φημί, Σύνοδος ἥδε, ἐν αὐτῷ τῷ ρηθέντι ἀ. κανόνι, δύο θελήσεις, ὡς καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν δογματίσαντες, τοὺς περὶ Πύρρον καὶ Σέργιον μίαν θέλησιν ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἀλογίστως κηρύξαντας, ἐκκηρύκτους τιθέασιν· πάντων δὲ τῶν ἐπὶ εὐσεβείᾳ γνωρίμων κρατεῖν τὴν πίστιν βεβαίαν μέχρι συντελείας αἰῶνος εὐσεβῶς τελεσπίκασιν· καὶ τοὺς προστιθέντας τι ἢ ἀφαιροῦντας τῆς ἡμῖν παραδεδομένης ὀρθῆς καὶ ὑγιῶς πίστεως, τοῦ ἀναθέματος ἀξίους ψηφίζονται.

Τῆς ἐν Καρθαγένῃ κωνόρος α΄. καὶ β΄.

Τούτοις συνάδουσα καὶ ἡ ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδος, ἐν τε τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ ταύτης κανόνι, τὰ τῶν ἐν τῇ πρώτῃ Συνόδῳ θεϊῶν Πατέρων δογματισθέντα, περὶ τε τοῦ ὁμοουσίου τῆς προσκυνητῆς καὶ ἀγίας Τριάδος, καὶ τῆς εἰς αὐτὴν ἡμῶν πίστεως, διαφερόντως ἐπισκῆπτει πρεσβεύειν, ὧν καὶ τὸ ἱερὸν τῆς πίστεως σύμβολον πρὸς λέξιν ἐκτίθεται.

Νόμοι.

Οἱ δὲ πολιτικοὶ οὕτω κατὰ ῥῆμα θεσπίζουσι νόμοι· Χριστιανός ἐστίν ὁ πιστεύων μίαν εἶναι θεότητα, ἐν ἴσῃ ἐξουσίᾳ, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· ὁ δὲ παρὰ τὰ εἰρημένα δοξάζων αἰρετικὸς ἐστίν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Α ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῶν ἀρνησαμένων τὴν ἀμώμητον ταύτην τῶν Χριστιανῶν πίστιν, καὶ ὅπως τοὺς μεταμελομένους τούτων προσέσθαι δεῖ.

Ἐπικαιρότατον δ' ἂν εἴη μετὰ τοῦτο διεξιέναι, ὅπως τοὺς ἄπαξ φωτισθέντας, Παῦλος ἂν δὴπρὸ ὁ μέγας ἔφησε, γευσασμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας Πνεύματος ἁγίου, καὶ καλὸν γευσασμένους Θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας (ὡ τῆς ζημίας) καὶ ἀρνησαμένους τὴν εἰς τὸν Κύριον πίστιν, οἱ θεοὶ Πατέρες, σπλάγγνοις ἀφάτων οἰκτιρῶν, αὐθις ὠδίνουσι (Παῦλος καὶ τοῦτο ἀναπληροῦτω μοι) μέχρις ἂν μορφωθῆ Χριστὸς ἐν αὐτοῖς, οἷς μόντοι πολὺς ὁ μετὰ μελὸς τῆς δεινῆς ἀβουλίας εἰσῆει· πλείους γὰρ οἱ Πατέρες κἄν τούτοις ἐπιτετηρήκασιν τὰς διαφορὰς, ταῦτ' ἄρα καὶ διασῆρους προσενηνόχασιν τὰς ἐκ τῶν ἐπιτιμῶν Θεραπείας.

Τοῦ Νύσσης ἀ. Περὶ τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς.

Ὅ τοίνυν μέγας τῆς Νύσσης Γρηγόριος, τῷ τῆς σοφίας περιόντι καὶ πνευματικῆς ἐπιστήμῃς, συμπάντων τῶν ἡμῖν ἀμαρτανουμένων τὴν γένεσιν ἀκριβοῦμενος, εὐθύς ἐν τῷ πρώτῳ κανόνι, τρία, φησί, τὰ κατὰ ψυχὴν ἡμῶν θεωρούμενα, τὸ λογικόν, τὸ θυμικόν, καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν· ἐν τούτοις καὶ τὰ κατορθώματα τῶν ἀρετῆν μετιόντων, καὶ τὰ πτώματα τῶν εἰς κακίαν ἀπορρέοντων.

Τόμ. Γ΄.

Λογικόν.

Καὶ τοῦ μὲν λογικοῦ ἀρετὴν εἶναι τὴν εὐσεβῆ περὶ τὸ θεῖον ὑπόληψιν, καὶ τὴν τοῦ καλοῦ τε καὶ κακοῦ διακριτικὴν ἐπιστήμην, καὶ τί μὲν ὀρεκτὸν ἐν τοῖς οὔσι, τί δὲ βδελυκτὸν ἐπίστασθαι καὶ ἀπόβλητον· κακίαν δὲ τούτου, τὴν ἐκ τοῦναντίου περὶ τὸ θεῖον ἀσέβειαν· οἷον, εἴ τις τὴν εἰς Χριστὸν ἀρνησάμενος πίστιν, πρὸς Ἰουδαϊσμόν, ἢ εἰδωλολατρείαν, ἢ Μανιχαϊσμόν ἐξεστράπη, ἢ πρὸς γόητας καὶ μάγους ἀπιὼν ἐάλω, καὶ τοὺς διὰ δαιμόνων καθάρσιά τινα καὶ ἀποτροπιασμοὺς ἐνεργεῖν ὑπισχυομένους· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, τὸ περὶ τὴν κρίσιν τῶν πραγμάτων ἐσφάλλει, ὡς τιθέναι τὸ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς, κατὰ τὴν Γραφήν.

Ἐπιθυμητικόν.

Τοῦ δ' αὖ ἐπιθυμητικοῦ ἀρετὴν ἀτεχνῶς εἶναι τὴν τῆς ἀρετῆς ἔφεσιν· τὸ ἐρωτικῆ τε πάσῃ δυνάμει καὶ ψυχῆς ὀλοσχερεῖ διαθέσει Θεῷ κολλᾶσθαι, καὶ μηδενὸς τὴν εἰς αὐτὸν ἀγάπην προτεσθαι, παρ' οὗ πηγάζεται τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἀρετὴ καὶ πᾶν δώρημα πέλειον, ἢ που φησὶν ὁ Θεὸς Ἰακώβος· τούτου δὲ γε σκαιότητα, τὴν φιληδονίαν, τὴν φιλοχρηματίαν, τὴν τῆς κενῆς δόξης ἔφεσιν, καὶ τοῦ ἐπιχεχρωσμένου τοῖς σώμασιν ἄνθους, ἢ γε δὴ καὶ εἰς πορνείαν ἐν καρδίᾳ μελετωμένην τελευτᾶ, ἢ καὶ μοιχείαν· ταῦτας οὖν, τὴν μὲν, ἐπιβουλήν ὠρίσατο καὶ ἀδικίαν τοῦ ἀλλοτρίου· τὴν δὲ γε πορνείαν, ἐπιθυμίας μόνης ἐκπλήρωσιν, τὸν τοῦ πέλας γάμον μὴ διορύττουσαν· τῆς δὲ ἀτόπου μοιχείας καὶ τὴν παιδεραστίαν ἠρτῆσθαι, καὶ τὴν ζωοφθορίαν· φύσεως γὰρ καὶ ταῦτα κρίνει μοιχείαν, ὡς ἂν εἰς ἀλλότριον δῆπου καὶ παρὰ φύσιν γενομένης τῆς ἀδικίας.

Θυμικόν.

Τῆς γε μὴν θυμώδους διαθέσεως ἐπαινουμένην καὶ κατὰ φύσιν ἐνέργειαν, τὴν πρὸς τὸ κακὸν ἀπέχθειαν, τὸ τοῖς πάθουσι πολεμεῖν, πρὸς ἀνδρίαν τε ἐστομῶσθαι, καὶ μὴ τὰς τοῦ θανάτου ἀπειλὰς δεδιέναι· πεῖράν τε ἀλγεινῶν μὴ καταπτῆσαι βασιάνων, καὶ πρὸς τὴν τῶν ἡδίστων ἢ συνήθων διάλευξιν μὴ

μαλακίζεσθαι, τῆς πίστεως καὶ ἀρετῆς ἀντεχόμενον· ἐκτροπὴν δὲ ταύτης καὶ ἀπόπτωμα, τὸ φθονεῖν τε καὶ μνησικακεῖν, τὰς ἐμφιλονεῖκους ἐρεσχελίας, αἱ δὴ καὶ εἰς πληγὰς ἔσθ' ὅτε τελευτῶσι καὶ φόνους.

Περὶ μὲν οὖν τῶν δύο τῆς ψυχῆς δυνάμεων, θυμοῦ τε, φημί, καὶ ἐπιθυμίας, καὶ τῶν ἐν τούτοις συνισταμένων ἀμαρτημάτων, τῷ προσήκοντι τόπῳ, καὶ ὡς ἡ τάξις ἀπαιτεῖ τῶν στοιχείων, ρηθῆσεται· ἅττα δὲ ἡ τοῦ λογιστικοῦ παρὰ φύσιν δημιουργεῖ κινήσεις, τὸ νῦν ἤδη σκοπήσωμεν· ταῦτα γὰρ καὶ χαλεπώτερα τοῖς Πατράσιν ἐκρίθη, καὶ μείζονος καὶ ἐπιπονωτέρας δεόμενα τῆς ἐπιστροφῆς, καὶ τούτων οὐχ ἥκιστα τὴν τῆς ὀρθῆς πίστεως ἄρνησιν, περὶ ἧς καὶ εἰπεῖν προσθέμεθα.

Αὕτη τοίνυν, μὴ ὅτι γε τῆ τῶν τρόπων διαφορᾶ, ἀλλὰ καὶ τῷ διαλλάττοντι κρίνεται τῶν καιρῶν· ἦτοι γὰρ μόνην καταπλαγέντες ἀπειλήν, ἢ κολακεία ὑποκλαπέντες, εἰσὶν οἱ κατηνέχθησαν, ἢ καὶ βρασάνων πειραθέντες, καὶ πρὸς τὴν δριμύτητα μὴ ἀντισχόντες τῶν αἰκισμῶν· καὶ οἱ μὲν, ἐθέλοντι τὰ τῆς ἀσεβείας ἠσπᾶσαντο, πραγμάτων ἀπαλλάχθαι νομίζοντες· οἱ δὲ, καὶ μετὰ τὴν τῆς πίστεως ἀθέτησιν, διώκται φεῦ! τῶν εὐσεβῶν 1) γεγονῶσι· καὶ τούτων αὐθις, οἱ μὲν τὴν πλάνην 2) τῆς ἀληθείας ἠλλάξαντο, ἐν προοιμίῳ οὔσης τῆς εὐσεβείας, καὶ μηδέπω καλῶς ἰδρυμένης, ἠνίκα καὶ ὁ διωγμὸς σφοδρὸν ἐπνεῖ καὶ μακρὸν, τῶν τυράννων ἀνηκέστοις καθυποβαλλόντων βασιάνοις τοὺς πρεσβεύοντας τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ, ὅτε τὰ τῆς εὐσεβείας τὴν ὑφ' ἡλίῳ περιέσχε, καὶ βασιλέας οὐχ ἥττον ἐκόσμιε οὐ περιέκεινται, διαδήματος.

Περὶ τῶν διὰ φόβον ἀρνησαμένων κληρικῶν τὴν πίστιν.

Ἀποστόλων ἔβ'.

Περὶ μὲν οὖν τῶν φόβῳ κινδύνου κατενεχθέντων κληρικῶν, ὁ ἔβ'. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανόν, εἴτις, φησί, κληρικὸς διὰ φόβον ἀνθρώπινον, Ἰουδαίου, ἢ Ἑλλήνου, ἢ αἰρετικοῦ, εἰ μὲν τὸ τοῦ Χριστοῦ ἀρνήσεται ὄνομα, πάντα ἀποβαλλέσθαι· εἰ δὲ τὸ

1) φεῦ τῶν ἀσεβῶν! B. — 2) τὴν πλάνην B. Γ. 1310. α.

τοῦ κληρικοῦ, καθαιρέσθω· μετανοήσας δὲ, χώραν λαϊκοῦ λαμβανέτω.

Αγκύρας α. και β'.

Ὁ μὲν τοι α. και β'. τῆς ἐν Ἀγκύρα Συνόδου κανῶν, τοὺς φόβω βασάνου θύσαντας πρεσβυτέρους και διακόνους, εἴτα ἀναπαλαίσαντας ἦτοι μετανοήσαντας, και τῶν τυράννων ἐνώπιον τὸν Χριστὸν ὁμολογήσαντας, τῆς μὲν τιμῆς μετέχειν και τῆς καθέδρας κελεύει, ἱερατικὸν δέ τι ἐνεργεῖν οὐκ ἐφήσιν.

Πέτρου ι'.

Ὁ δὲ ἅγιος Πέτρος Ἀλεξανδρείας, ἐν τῷ ι. κανόνι, Οἱ τὸν ἴδιον καταλιπόντες, φησὶ, κληρον, και τοῖς κινδύναις σφᾶς αὐτοὺς ἐπιδεδωκότες, στεφάνων ἐφέσει μαρτυρικῶν, ἠττιθέντες δὲ τῶν βασάνων και τεθυκότες, εἰ και εἰσκῦθις ἀναπαλαῖσαι τούτοις ὑπῆρξε, και Χριστιανοὺς ἐαυτοὺς ἐνώπιον τῶν τυράννων ὁμολογήσαι, δίκαιοι ἂν εἴεν τῆς τῶν λαϊκῶν ἀξιοῦσθαι κοινωνίας και μόνης· ἀγκισθῆτως δ' ἔχειν αὐτοὺς ἀποφκίεται, εἰ τῆς λειτουργίας αὐθις μεταποιεῖντο 1), ἧς ἐκπεπτώκασιν ἐκοντί· τῷ γὰρ τοῦ κλήρου ἅπαξ ἀποφοιτήσαντι, οὐδὲ ἡ ὑπὲρ Χριστοῦ ὁμολογία τοῦτον αὐθις χαρίσασθαι οἱ διὰ τὴν ἐκπτώσιν δύναται.

Συνόδου πρώτης ι'.

Ὁ δὲ τῆς α. Συνόδου ι. κανῶν, Εἰ και προεχειρίσθησαν, φησὶ, οἱ παραπεπτώκοτες και ἀρνησάμενοι, ἀγνοούντων ἢ εἰδότην τῶν χειροτονησάντων, γνωσθέντες ὕστερον, καθαιροῦνται, μηδὲν ἐκ τῆς χειροτονίας ὠφεληθέντες.

Περὶ τῶν ἀρνησαμένων λαϊκῶν. Αγκύρας ε'.

Λαϊκοὺς γέ τοι, τοὺς ἀπειλή και μόνῃ κολάσεως, ἢ δημείσεως, ἢ ἐξορίας, τῇ ἀσεβείᾳ ὑπέϊξαντας, ὁ ε'. τῆς ἐν Ἀγκύρα Συνόδου κανῶν ἐπὶ ἐξαετίαν τῶν ἱερῶν μυστηρίων ἀπέριγει.

Πέτρου γ'. α'. β'.

Ταύτης οὐκ ἀπέχει τῆς ψήφου και ὁ τρίτος τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πέτρου Ἀλεξανδρείας.

Ὁ δὲ γε α. αὐτοῦ, τοὺς μετὰ πείραν ἀνηκέστων τεθυκότας βασάνων, ἐπὶ τριετίαν καταδικάζει.

Ὁ δὲ β'. τοὺς μετὰ τὴν ἐν φυλακῇ μόνῃ ταλαιπωρίαν, και μέχρι τετραετίας.

Αγκύρας δ'. ε. η'.

Οὕτω και ὁ τῆς ἐν Ἀγκύρα δ'. τῶν τοιούτων καθάπτεται, πρὸς δὲ και ὁ ε. πλὴν τοὺς μετὰ τὸ θῦσαι ἐν ἐσθῆτι δειπνήσαντας φαιδρότερα μᾶλλον ἐπιπλήττει, ἢ τοὺς ἐν τῷ δείπνῳ δακρυμένους και πενθικὸν ἐσθῆμα περιχειμένους.

Ὁ δ' αὖ ἡ. ταύτης, τοὺς δις και τρις θύσαντας μετὰ βίας, εἰς ἑβδομὸν ἔτος 1) τῆς κοινωνίας ἐξοστρακίζει.

Νύσσης α'.

Ὁ δὲ Νύσσης μέγας Γρηγόριος, ἐν τῷ α. κανόνι, Οἱ βασάνοις χαλεπαῖς ἀγκισθέντες, φησὶ, και θύσαντες, ἐν ῥητῷ χρόνῳ ἑτῶν ἐννέα ἐπιτιμήθησαν.

Αγκύρας ζ'.

Ὁ δὲ ζ'. τῆς ἐν Ἀγκύρα, τοὺς ἐν εἰδωλείῳ ἐθνικοῖς συνεστιαθέντας, εἰ και ἴδια βρώματα ἐπικουμίζημενοι βεβρόνκασιν, πικρὰ δὲ γε τὸ δόξαι τοῖς ἀπίστοις συνεορτάζειν, μετὰ διετίαν εἰς κοινωνίαν κελεύει δέχεσθαι. Ὅθεν, φασὶ τινες, και τοὺς πρέσβεις, ἢ αἰχμαλώτους, ἐθνικοῖς συνεστιαθέντας, χρὴ μετρίως ἐπιτιμᾶν· τοὺς δὲ καταφρονήσει και ἀδιαφορία τοῦτο ποιοῦντας, σφοδρότερον.

Βασιλείου πα'.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐν πα', Τοὺς μετὰ πείραν βασάνων περιγενέσθαι τῶν πόνων μὴ ἐξαρκέσαντας, και εἰδωλοθύτων γευσασμένους, και ὄρκους ὁμωμοκότας Ἑλληνικοὺς, μετὰ χρόνους ἐξ τῆ ἱερᾶ προσιέναι ἀξιοῖ κοινωνία· τοὺς μὲν τοι μεγάλης ἄνευ ἀνάγκης τὴν πίστιν προδεδωκότας, και τραπέζης δαιμονίων ἡμιμένους, εἰς ἔτος ἄγδοον παρατείνει.

1) ἀντιποιεῖντο ι. και ιβ'.

2) εἰς ἑπτὰ ἔτη β'.

Περὶ τῶν ἀρνησαμένων ἐκουσίως. Συνόδου Α'. ια', καὶ ιβ'.

Ἡ πρώτη γέ μὴν τῶν οἰκουμενικῶν Σύνόδος, ἔντε τῷ ια'. καὶ ιβ'. κανόνι, τοῖς χωρὶς οἰασοῦν ἀνάγκης τὰ τῶν Χριστιανῶν ἐξομωσαμένοις, ἐπὶ τῆς τυραννίδος τοῦ δυσσεβοῦς Λικινίου, καὶ γνήσιον αὐθις τὸν μετὰ μελὸν ἐπιδειξαμένοις, εἰς δωδέκατον ἔτος τὴν μέθεξιν τῶν ἁγιασμάτων ἀπέρηκεν, εἰ καὶ ἀνάξιοι πάσης ἦσαν φιλανθρωπίας. φησὶ, οὕτω δόξαν τοῖς ἁγίοις Πατράσι ψηφίσασθαι, τοῦ κυριοῦ καταστοχασαμένοις, οἶμαι, καὶ τῶν πραγμάτων τῷ τῆνικαδε γὰρ σφοδρὸν κατὰ Χριστιανῶν ὁ διωγμὸς ἔπνει.

Βασιλείου ογ'.

Ἀλλὰ γὰρ οὐχ οὕτω κρίσεως ὁ μέγας ἔχει Βασιλεῖος, οὐδὲ ὁ ἀδελφὰ τούτῳ φρονῶν ἀδελφὸς Γρηγόριος Νύσσης. Ὁ μὲν γὰρ ἐν ογ'. κανόνι, τοῖς τὸν Χριστὸν ἠρνημένους, διὰ βίου τῆς ἱερᾶς κοινωνίας ἐκβάλλει, προσκλαίοντας ἑσκαὶ καὶ ἐξομολογουμένους ἀπαίροντας δὲ τοῦ βίου, τῶν ἁγιασμάτων ἀξιοῦσθαι κελεύει, τῆ τοῦ Θεοῦ τεθαρρήκότητας καὶ πεπιστευκότητας φιλανθρωπία.

Νύσσης α'.

Ὁ δὲ Νύσσης μέγας Γρηγόριος ἐν τῷ α'. κανόνι, ὁ ἐκουσίως, φησὶ, τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνησάμενος πίστιν, καὶ Ἰουδαϊσμῷ, ἢ εἰδωλολατρείᾳ, ἢ Μανιχαϊσμῷ, ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν τῆς ἀθείας 1) εἰδῶν ὄντων πλειόνων προσθέμενος, εἶτα καταγνοὺς ἑαυτοῦ, μετάνοιαν εἰσπράττεται τῷ χρόνῳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ συμπαρατεινομένην 2)· οὐδέποτε γὰρ τῆς μυστικῆς εὐχῆς ἐπιτελουμένης συνάμα τοῖς πιστοῖς τὸν Θεὸν προσκυνεῖν τούτῳ ἐφείται, ἀλλὰ καὶ κατὰ μόνας προσεύξεται, καὶ τῆς κοινωνίας τῶν ἁγιασμάτων καθόλου ἀλλότριος ἔσται· τοῦ δὲ θανάτου ἐφισταμένου, τῆς μερίδος τῶν Θεῶν μεταλήφεται δώρων· εἴγε μὴν συμβαίη παρ' ἐλπίδα τοῦτον ἐπιβιώναί, τῶν αὐτῶν εἰσαυθις ἐπιτιμίων ὑπόδικος ἔσεται διὰ βίου, τῶν ἁγιασμάτων μέχρις αὐτῆς ἐργόμενος τῆς ἐξόδου.

1) ἀσεβείας Β'. — 2) ἀντὶ τοῦ μετάνοιαν κτλ., χρόνον τὸν τῆς μετανοίας ἔχει ἔλον τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ. 1375.

*Περὶ τῶν μετὰ τὴν ἀρῆσιν καὶ ἐτέρους διωξάντων.
Ἀγκύρας θ'.*

Εἰ δέ τινες, ὁ ἔννατος τῆς ἐν Ἀγκύρα φησὶ κανὼν, τοσοῦτον κατεπλάγησαν τὸ βαρὺ 1) τῶν κολάσεων, ὡς μὴ ὅτι τῆς πίστεως ἀποστῆναι, ἀλλὰ καὶ κατεξαναστῆναι οἷς ἐμῆλησε τῶν τῆς πίστεως, ὥστε καὶ θύειν προτρέπειν δαίμοσιν, ἢ ἀγνωσομένους ἔστιν οὗς, καταμηνύειν οἷα Χριστιανούς, ἢ καὶ κρυπτομένους εἰς μέσον ἔλκειν, ὁ τῆς δεκαετίας τέλειος ἀριθμὸς τῆ τέλειον τῆς ἀφέσεως τούτοις μεταμελομένοις ἐπιμστρήσαι. Οὐ γὰρ δὴ που περὶ τῶν ἐξάρνων πάντη γεγεννημένων, καὶ ἀπειναντίας ἰσταμένων τῆ ἀσεβείᾳ, ὁ κανὼν οὗτος διέξεισιν, οἵπερ ἄρα καὶ διώκται τῆς Ἐκκλησίας πεφῆνασιν ἀτεχνῶς· ἐκεῖνοι γὰρ, εἴ γε καὶ ἀληθῶς μεταγνοῖεν, καὶ βαρυτέρων, εἰ οἷόν τε, πειραθήσονται τῶν ἐπιτιμίων, ἢ οἱ πρὸ τούτου βροθέντες ἄμφο δικαιοῦσι κανόνες· οὐ δὴ τούτους φησὶν, ἀλλὰ τοὺς ἔτι μὲν τὰ τῶν ὀρθοδόξων φρονοῦντας, δεῖ γέ μὴν τῶν βασάνων τὰ τῶν ἀσεβῶν ὑπέρχεσθαι σκηπτομένους.

Ἀθανασίου.

Ὁ δὲ μέγας Ἀθανάσιος, ἐν τῇ πρὸς Ρουφινιανὸν ἐπιστολῇ, τῶν κεκοινωνηκότων τοῖς τὰ Ἀρείου φρονοῦσιν ἱερωμένων, φησὶ, οἱ μὲν βία καθυπαχθέντες, κανονικῶς μὲν εὐθύνονται, τοῦ τόπου δὲ ἧς μετέλαχον τάξεως οὐκ ἐκβάλλονται, καὶ μάλιστα εἰ τὸν λογισμὸν ἥκιστα εἶχον ἐκεῖνοις συμβαίνοντα, ὡς φασὶ, δι' οἰκονομίαν δὲ κεκοινωνηκέναι προσεποιήσαντο, δεῖ τοῦ μὴ φθορῆναι τὰς Ἐκκλησίας τῆ τῶν δυσσεβῶν ἀντεισαγωγῇ, αὐτῶν ὑπερορίων μετὰ τῆς εὐσεβείας γεγεννημένων· οἱ δὲ πρὸς τῷ κεκοινωνηκέναι καὶ τῆς ἀσεβείας ὑπεραγωνιζόμενοι, καὶ συνηγοροῦντες εἰς δύναμιν, οὐ τοῖς ἐπιτιμίοις μεταμελόμενοι καθυποβάλλονται, ἀλλὰ γυμνούμενοι τῆς ἱερωσύνης, ἐν τῇ τῶν λαϊκῶν τάττονται χώρα· τοῖς δὲ ἀπατηθείσιν, ἢ βίαν παθοῦσι λαϊκοῖς, συγγνώμη δίδοται, κανονικῶς πρότερον ἐπιτιμωμένοις, καὶ φανερώς ἀναθηματίζονται τὰ τῶν αἰρετικῶν, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ ὀρ-

1) τῷ βάρει Η'.

Θόδοξον πίστιν πρᾶξουσιν ὑπισχνουμένοις· ταύτην οὐκ ἐγὼ φησὶ, μόνος τὴν ψῆφον, ἀλλ' οἱ καὶ εἰς Συνόδους τροπικὰς ἄθροισθέντες Θεῖοι Πατέρες ἐξήνεγκαν.

*Περὶ τῶν ἀρνησαμένων κατηγουμένων.
Συνόδου πρώτης ιδ'.*

Οὐδὲ τοὺς περιπεπτωκότας τῶν κατηγουμένων ἀνευθύνους περιῦδειν οἱ Θεῖοι Πατέρες ἐνόμισαν. Ὁ γὰρ ιδ'. τῆς α'. Συνόδου κανῶν, εἰς τρίτον ἔτος ἐν τῷ τῶν ἀκροωμένων ἐπιτιμίῳ κελεύει γίνεσθαι τοὺς τοιούτους, εἴθ' οὕτω πρὸς τὴν προτέραν τάξιν ἐπανιέναι, καὶ τοῖς κατηγουμένοις συνεύχεσθαι.

Ἀγκύρας ιβ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀγκύρα ιβ'. κανῶν, τοὺς πρὸ τοῦ βαπτίσματος τεθυκότας, μετὰ τὸ βάπτισμα, εὖ μάλιστ' ἀποπλυνάμενους, καὶ εἰς Ἱερωσύνην ἐπισκίπτει 2) προάγεσθαι.

Περὶ τῶν ἀναγκασθέντων ἀρνήσασθαι καὶ μὴ ὑποκυφάντων. Ἀγκύρας γ'.

Ὅγε μὲν γ'. τῆς ἐν Ἀγκύρα κανῶν, τοὺς ἐκποδῶν τοῖς διώκουσι γενομένους, κατὰ τὴν φύσιν ὅταν διώκωσιν ὑμᾶς κελεύουσιν ἐντολήν, διαδράναι δὲ τελέως μὴ δυναθέντας, ἀλλὰ συλληφθέντας καὶ πρὸς βίαν ἀναγκασθέντας 3) ἢ λιθωνωτῶν εἰς χεῖρας δέξασθαι, ἢ τῷ στόματι τῶν ἀνιέρων σπονδῶν γεύσασθαι 4), οὐ μὲν ἀνεχομένους ἔχειν σιγῆν, ἀλλὰ βοῶντας εἶναι Χριστιανούς, αἷα τὸν λογισμὸν κεκτημένους ἀήττητον, τούτους ὡς ἥμισυ ἀμαρτόντας, τῆς κοινωνίας δεῖν ἔκρινε μὴ ἐξείργεσθαι· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ εἰς Ἱερωσύνην μηδὲν ἐπιδοιάζοντας προβιβάζειν, εἶγε καὶ ὁ προτοῦ βίος τοῦτοις εἶχε τὸ ἀνεπίληπτον· οὐ γὰρ τοῦ τῆς ὁμολογίας στεφάνου διήμαρτον.

Πέτρου ιδ'.

Οὕτω περὶ τῶν τοιούτων καὶ ὁ ἱερομάρτυς Πέτρος ψηφίζεται ἐν τῷ ιδ'. κανόνι.

Νόμοι πολιτικοί.

Οἱ ἀξιοθέντες τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ πάλιν ἐλληνίζοντες, ἐσχάτη τιμωρία ὑπόκεινται 1).

Οἱ ἀποστάντες τῆς τῶν ὀρθοδόξων πίστεως, καὶ αἰρετικοὶ γενόμενοι, ἢ οὖσαντες, ἢ οὖσαι τινι ἐπαγγειλάμενοι, οὐ δύναται διατίθεσθαι, ἢ δωρεῖσθαι, οὔτε ἐκ διαθήκης, οὔτε ἐξ ἀδιαθέτου λαμβάνειν τι δύνανται 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ αἰρετικῶν, καὶ ὅπως χρῆ δέχεσθαι τοὺς ἐξ αἱρέσεων ἐπιστρέφοντας.

Βασιλείου α'.

Ἀλλὰ γὰρ ὅπως, καὶ τοὺς ἐξ αἱρέσεων ἐπιστρέφοντας, καὶ τῇ καθολικῇ προσιόντας Ἐκκλησίᾳ, οἱ Θεῖοι Πατέρες προσδέχεσθαι τεθεσπίκασιν, ἥδη σκοπητέον· ἀλλὰ μήπω περὶ τούτου 3), ὡς ἐν εἶδει δὲ διαιρέσεως τῶν ἀποδοῦσταμένων τοῦ ὀρθοῦ φρονήματος, τὰς γενικωτάτας πρῶτον ρητέον προσηγορίας, ὡς δὴ τὸ ἀπατηλὸν καὶ πολυσχιδὲς 4) τῶν νόθων δογμάτων ἐκάστοις αὐτῶν ἐπεκλήρωσε· τὰς μὲν γὰρ αἱρέσεις προσηγορεύκασιν, ἐν τῷ α'. κανόνι φησὶν ὁ μέγας Βασιλεὺς, τὰ δὲ, σχίσματα· τὰς δὲ, παρασυναγωγὰς· αἱρέσεις μὲν οὖν, τοὺς πάντη ἀπερρήγμενους, καὶ κατ' αὐτὴν ἀπηλλοτριωμένους τὴν πίστιν, οἷον Μανιχαίους, Οὐαλεντίνους, Μαρκωνιστάς, Πεπουζηνούς, καὶ τοὺς ἐκείνοις παραπλησίους· σχίσματα δὲ, τοὺς δι' αἰτίας τινὰς ἐκκλησιαστικὰς καὶ ζητήματα ἰάσιμα πρὸς ἀλλήλους διενεχθέντας, καὶ μάλιστα τοῦ διαφέρεσθαι περὶ τοῦ τρόπου τῆς μετανοίας πρὸς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν· παρασυναγωγὰς δὲ, τὰς παρασυνάξεις, οἷον, εἴτις τῶν ἐπισκόπων ἢ πρεσβυτέρων, πταίσματι ἀλοῦς, ἐπεσχέθη 5) τῆς λειτουργίας, καὶ τοῖς κανόνισιν ὑποκύψαι μὴ ἀνασχόμενος, ἐκυτῶ τὴν προεδρίαν ἐξεδίκησε καὶ λειτουργίαν, καὶ τούτῳ συναπῆλθον οἱ ἀπαιδευσίαν νοσοῦντες ἐκ

1) ῥύπου Β. — 2) κελεύει 1340. — 3) οὐ κεῖται παρὰ Β. τὸ πρὸς βίαν ἀναγκασθέντας. — 4) δέξασθαι: 1340.

1) 16. Κώδ. 1. 8. — 2) 22. Κώδ. 1. 3. — 3) τὸ, ἀλλὰ μήπω περὶ τούτου, εὐ κεῖται παρὰ Β. — 4) πολυσχιδὲς Β. ι. — 5) ὑπισχέθη Β.

τοῦ λαοῦ, τὴν καθολικὴν καταλειπότες Ἐκκλησίαν. Δέδοκτο τοῖνυν, φησὶν, ἐξ ἀρχῆς, τὸ μὲν τῶν αἰρετικῶν βάπτισμα παντελῶς ἠθετηκέναι, περὶ γὰρ αὐτὴν τὴν εἰς Θεὸν πίστιν πέφυκε τούτοις ἡ διαφορά· παραδέχασθαι δὲ τῶν ἀποσχισάντων, τοὺς μὲντοι παρασυνάγοντας, ἀξιολόγῳ μετανοίᾳ τὴν ἐπιστροφὴν ἐπιδειξάμενους, ἐνοῦσθαι πάλιν τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἔστι δ' ὅτε καὶ τοὺς ἐν βαθμῷ συναπελύθοντας τοῖς ἀνυποτάκτοις, εἶτα μεταμελομένους, εἰς τὴν προτέραν τάξιν ἐπανιέναι.

Τοὺς γε μὴν Καθαρούς, τῶν ἀπεσχισμένων καὶ αὐτοὺς ὄντας, καὶ Ἐγκρατίτας, καὶ Ἰδροπαραστάτας, ἔδοξε, φησὶ τοῖς περὶ Κυπριανόν, καὶ Φιρμιλιανόν τὸν ἡμέτερον, πάντας ἀναβαπτίζεσθαι· εἰς γὰρ τὴν Καρχηδόνα, ἧς ἐπίσκοπος ὁ μέγας Κυπριανὸς ἦν, Σύνοδος Πατέρων ἀρχαιοτέρα πασῶν ἠθροιστο, οἷς ἤρεσεν ἐκ κοινῆς ψήφου, πάντας αἰρετικούς τε καὶ σχισματικούς προσιόντας τῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτίζεσθαι· συνελογίζοντο γὰρ οὕτως· εἰ καὶ μὴ περὶ δόγματα οἱ σχισματικοὶ σφάλλοιντο, ἀλλ' ἐπεὶ τοῖ γε κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας ὁ Χριστὸς ἔστι, κατὰ τὸν Θεῖον Ἀπόστολον, ἐξ οὗ τὰ μέλη πάντα ζωοῦται, καὶ τὴν πνευματικὴν αὐξήσιν δέχεται, οὗτοι δὲ τῆς ἁρμονίας τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἀπερβάγησαν, οὐκέτι παραμένουσιν αὐτοῖς ἔχουσι τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος· ὅ τοῖνυν οὐκ ἔχουσι, πῶς ἂν τοῖς ἄλλοις μεταδοῖεν; ἀλλ' ὅμως, φησὶν ὁ μέγας οὗτος Πατὴρ, ἐπεὶ τισὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἔδοξε δι' οἰκονομίαν τὸ τῶν Καθαρῶν βάπτισμα δέχασθαι, ἔστω δεκτόν.

Περὶ Ἐγκρατιτῶν.

Τὸ τῶν Ἐγκρατιτῶν μὲντοι οὐκ ἐξῆν· Μαρκιωνιστῶν γὰρ ἔστιν ἀντικρὺς ἢ κατ' αὐτοὺς αἵρεσις βλάστημα· κατ' ἐκείνους γὰρ καὶ οὗτοι τὸν γάμον βδελύσσονται, τοῦ Σατανᾶ εἶναι αὐτὸν ἀποφαινόμενοι, τὸν οἶνον ἀποστρέφονται, τὴν τῶν ἐμψύχων ἀπαγορεύουσιν ἐδώδην, καὶ τὴν κτίσιν τοῦ Θεοῦ μεμιασμένην εἶναι ληροῦσι· μὴ γὰρ λεγέτωσαν, ὅτι εἰς Πατέρα, καὶ Υἱόν, καὶ ἅγιον Πνεῦμα βαπτίζονται, οἱ γε κακῶν ποιητὴν τὸν Θεὸν εἶναι λέγουσιν, ἐφ' αὐτῶν τῶν Μαρκίωνι· ἀλλ' ἵνα μὴ τῆς ἀκριβείας ἐχόμενοι ἀκνηροτέρους αὐτοὺς ποιήσῃμεν εἰς τὸ προσιέ-

ναι τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, χρηστέον, φησὶ, τῷ ἔθει, καὶ τοῖς τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομήσασιν Πατράσιν ἀκολουθητέον, καὶ ὡς ἐκείνοις δοκεῖ, χριόμενοι τῷ ἁγίῳ μύρῳ, οὕτω τῶν ἁγιασμάτων μεταλαμβάνέτωσαν.

Περὶ Ἰδροπαραστατῶν.

Ἰδροπαραστάται δ' εἰσὶν οἱ μόνον ὕδωρ ἐν τῇ ἱερουργίᾳ τοῦ ἁγίου προσφέροντες ποτηρίου, οἶνον δὲ τούτῳ μιγνύναι μὴ ἀνεχόμενοι, καὶ τὸν ἔννομον γάμον μηδὲν διεγνησθέναι πορνείας οἰόμενοι· τὰ αὐτὰ καὶ ὁ μζ'. κανὼν τοῦ αὐτοῦ διορίζεται. Ζῆται περὶ Ἰδροπαραστατῶν καὶ Ἀρμενίων ἐν τῷ ἡ. κεφ. τοῦ Κ στοιχείου.

Τίτες μόνῳ χρίονται μύρῳ. Συνόδου Β'. ζ'.

Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁ ζ'. κανὼν τῆς οἰκουμένης Β'. Συνόδου, ὅπως χρὴ δέχασθαι τοὺς ἐξ αἰρέσεως ἐπιστρέφοντας ἀριδῆλως νομοθετεῖ· εἰς δύο γὰρ μοίρας ἅπαντας διελθὼν, τοὺς μὲν, μύρῳ χρίσθαι, τοὺς δὲ, ἀναβαπτίζεσθαι διορίσατο. Ἀρειανούς μὲν οὖν, καὶ Μακεδονιανούς, καὶ Σαββατιανούς, καὶ Ναυκτιανούς, τοὺς λέγοντας ἐκυτοὺς Καθαρούς, καὶ Ἀριστεροὺς, καὶ Τεσσαρασκαιδεκατίτας ἢτοι Τετραδίτας, καὶ Ἀπολιναριστὰς, ἐπεὶ περ ἐξίσσης ἡμῖν τῷ Θεῷ τελειοῦνται 1) βαπτίσματι, οὐκ οἶεται δεῖν τούτους ἀναβαπτίζεσθαι, ἀλλὰ, μετὰ τὸν τῆς σφετέρως αἰρέσεως ἔγγραφον ἀνάθεματισμὸν, τῷ ἁγίῳ χρίσιν μύρῳ κελεύει τό, τε μέτωπον αὐτῶν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τὰς ῥίνας, τὸ στόμα τε, καὶ τὰ ὦτα, καὶ σφραγίζοντας λέγειν· Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου.

Περὶ Ἐνομιανῶν. Τίτες ἀναβαπτίζονται.

Ἐνομιανούς γε μὴν, τοὺς εἰς κατὰδυσιν βαπτίζομένους μίαν, καὶ Μοντανιστὰς, τοὺς καλουμένους Φρύγας, καὶ Σαβελλιανούς, τοὺς διδάσκοντάς τὴν υἱοπατρίαν, καὶ τοὺς παραπλησίους τούτοις, ὡς οὐδὲν ἄμεινον τῶν ἀβαπτίστων 2) Ἑλλήνων ἀληθείας δικαζούσης διακειμένους, τῇ καθολικῇ προσιόντας Ἐκκλησίᾳ, εὐθὺς κελεύει βαπτίζεσθαι· ἡ γὰρ ὅλως οὐκ ἐβαπτίσαντο, ἢ καὶ

1) τελειοῦνται· B. 1310 — 2) ἀναβαπτίστων 1378.

βαπτισάμενοι οὐ κατὰ τοὺς θεσμοὺς τῆς τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας ἐνεσημάνθησαν· ταύτητοι καὶ ἀφώτιστοι τοῖς θεοῖς Πατράσι λογίζονται.

Περὶ Ἀρειανῶν.

Ἀρειανοὶ μὲν οὖν εἰσὶν οἱ τὰ Ἀρείου φρονοῦντες, ὃς πρεσβύτερος ὢν τῆς κατ' Ἀλεξάνδρειαν Ἐκκλησίας, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἑτερούσια τῷ Πατρὶ καὶ κτίσματα ὁ βέβηλος ἐδογματίζε.

Περὶ Μακεδονιανῶν καὶ Ἡμιαρείων 1).

Μακεδονιανοὶ δὲ οἱ περὶ μὲν τοῦ Υἱοῦ ὀγιῶς φρονοῦντες, τὸ δὲ ἅγιον Πνεῦμα κτιστὸν βλασφημοῦντες, καὶ ἀλλότριον τῆς Θεότητος 2), παρ' ὃ καὶ Ἡμιάρειοι ἐκαλοῦντο· ταυτησι δὲ τῆς κλήσεως καὶ ἑτέρα τῶν ἐξαγίστων αἱρέσεων ἔτυχεν· οἱ δὲ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὔτε κτίσματα ὡς ὁ Ἀρειος, οὔτε μὴν ὁμοούσια τῷ Πατρὶ δοξάζειν ἠνεύχοντο, ξένῳ δὲ τινι τρόπῳ ὁμοούσια τῷ Πατρὶ ἐδεδίεσαν γὰρ, ὡς ἔφασκον, μὴ πάθος περὶ τὸν Πατέρα διὰ τῆς γεννήσεως νομισθῆ.

Περὶ Ναβάτου.

Ναβάτος δὲ πρεσβύτερος ὢν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης, τῆς τῶν λεγομένων Καθαρῶν αἱρέσεως ἤρξε, σχισματικὸς ὢν κυρίως, οὐχ αἰρετικός· οὐ γὰρ περὶ τι τῶν ὀρθῶν δογμάτων τοῖς πιστοῖς διεφέρετο, ἀλλὰ τοῖς ἐν τῷ διωγμῷ ὑποκύψασι καὶ θύσασιν ἀπηγόρευε τὴν μετάνοιαν· τοῖς τε διγάμοις οὐκ ἐκοινῶνει· ἀνθ' ὧν, εἰ καὶ μὴ περὶ τὴν πίστιν ἔσφαλτο, διὰ μέντοι τὸ ἀσυμπαθὲς αὐτοῦ καὶ μισᾶδελφον, Συνόδου γενομένης ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Κορνηλίου τοῦ Πάπα, Δεκίου βασιλεύοντος, ἀπεβλήθη καὶ ἀνεθεματίσθη, ὡς ὁ τοῦ Παμφίλου Εὐσέβιος ἱστορεῖ.

Περὶ Σαββατίου.

Σαββατιανοὶ δὲ, ὧν ἠγήσατο Σαββατίος τις πρεσβύτερος, τῆς αἱρέσεως μὲν κάκεινος ὢν τοῦ Ναβάτου, τῆ δὲ περὶ τὰ χεῖρα φιλοτιμίᾳ καὶ ἰουδαϊκῶς σαββατίζειν ἠρείτο, νηστειαν ἐν τούτῳ

1) Περὶ Μακεδονίου Β. — 2) τὸ, καὶ ἀλλότριον τῆς Θεότητος εὐ κεῖται ἐν 1373.

μετιῶν, καὶ τ' ἄλλα παράπλησίως ἐκείνοις, καθὼς δὴ καὶ οἱ Ἀιγίτινοι τινῶν.

Περὶ Ἀριστεριῶν.

Οἱ αὐτοὶ δὲ κηλοῦνται καὶ Ἀριστεροὶ, ὅτι τὴν ἀριστεράν εἰς βδελυττόμενοι χεῖρα, δι' αὐτῆς προσέσθαι τὸ οἰονοῦν μὴ τολμῶντες.

Περὶ Τεσσαρεσκαίδεκατιτῶν.

Τεσσαρεσκαίδεκατίται δὲ, οἱ τὸ πάσχα τελοῦντες οὐκ ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, κατὰ τοὺς ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας θεσμοὺς, ἀλλ' ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ τεσσαρεσκαίδεκαταίαν τύχη τὴν σελήνην γενέσθαι, ὃ τῆς τῶν Ἰουδαίων ὀρησκείας ἐστὶν ἰδιαιτάτον.

Περὶ Τετραδίτων.

Οἱ δ' αὐτοὶ καὶ Τετραδίται, ὅτι τὸ πάσχα ἐορτάζοντες οὐ κατεκλύειν ἀλλὰ νηστεύειν αἰροῦνται, ὡς ἐν ταῖς τετράσιν ἡμεῖς, Ἰουδαίους κὰν τούτῳ μιμούμενοι, τοὺς μετὰ τὸ πάσχα ἄζυμα καὶ πικρίδας ἐσθίοντες.

Περὶ Ἀπολιναρίου.

Ἀπολιναρισται δὲ, ὧν ἤρχεν ὁ πολὺς τὴν κακίαν Ἀπολινάριος, τῷ τῆς ἐν Συρίᾳ Λαοδικείᾳ Ὀρόνω ἀνοχῇ Θεοῦ εἰσφθαρῆς, ὃς περὶ τὴν οἰκονομίαν φανερώς ἐβλασφήμει, λέγων τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ σῶμα μὲν ἔμφυχον, νοῦ δὲ παντάπασιν ἄμοιρον, ἐκ τῆς ἀγίας ἀνειληφέναι πνεύματος, ἅτε τῆς Θεότητος ἀποχρώσεως ἀντὶ τοῦ νοῦ, ἄλογον ὡσπερ τὴν ψυχὴν τοῦ Κυρίου φρονῶν· ἀλλὰ καὶ μίαν φύσιν ἐπὶ τοῦ Κυρίου ἐδίδασκεν· οὔτοι πάντες ἐρρώσθη πολλὰ ταῖς οἰκείαις αἱρέσεσι φράσαντες, μύρω μόνῳ χριόμενοι τοῖς Ἐκκλησίαις ἐναριθμοῦνται τροφίμοις.

Ἐντεῦθεν οἱ ἀναβαπτίζομενοι.

Ἄθρει δὴ μοι ὅσοι τε καὶ οἰοί, οὗς οἱ θεοὶ Πατέρες ἀξιοῦσιν ἀναβαπτίζεσθαι.

Εὐνομιανοὶ, ὧν ἠγεῖτο Εὐνόμιος. Γαλάτης δὲ ὢν, Κυζίκου γέγονεν ἐπίσκοπος, χεῖρονα μακρῶ τοῦ Ἀρείου φρονῶν· τρεπτὸν γὰρ καὶ δοῦλον, καὶ κατὰ πάντα ἀνόμιον τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ἐδογματίζε· τοὺς γε μὴν τῆ ἀπάτη τούτου προστιθεμένους εἰς

μίαν κατάδυσιν ἐβάπτιζεν ὁ ἐξάριστος, κατὰ κεφαλῆς αὐτοὺς καταδύων ἄνω τῶν ποδῶν αὐτοῖς τετραμμένων· ἀλλὰ καὶ τὰς μελλούσας κολάσεις μὴ ἀληθεῖς εἶναι ἀπεφλυάρει, δι' ἐκφόβισιν μόνην ἀπειληθείσας.

Περὶ Μοντανοῦ τοῦ Φρυγῶς.

Μοντανισταί, οἱ ἀπὸ Μοντανοῦ τινὸς σχόντες τὴν κλήσιν, οἳ δὴ καὶ Φρύγες ὠνομάζοντο, ἢ τοῦ αἰρεσιάρχου τούτων Φρυγῶς ὄντος, ἢ τὴν ἀρχὴν ἐκ Φρυγίας τῆς τοιαύτης φησίσης 1) αἰρέσεως. Ὁ τοίνυν Μοντανὸς οὗτος Πανάκλητον ἑαυτὸν προσηγόρευε, καὶ δύο γυναῖκας ἐπαγόμενος Πρίσκιλλαν καὶ Μαξιμίλλαν, προφήτιδας αὐτὰς ἐκάλει.

Περὶ Πεπουζηνῶν.

Καὶ Πεπουζηνοὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι προσηγορεύοντο· Πέπουζαν γὰρ τῆς Φρυγίας κόμην ἐκθειάζοντες, Ἱερουσαλήμ αὐτὴν ὠνόμαζον· οὗτοι καὶ τοὺς γάμους λύειν ἐπέτρεπον, καὶ βρωμάτων ἔστιν ἓν ἀπέχεσθαι· ἐδίδασκον 2) τὸ πάσχα διέστρεφον· εἰς ἓν πρόσωπον τὴν ἁγίαν Τριάδα συνήρουν τε καὶ συνέχσον· καὶ αἷμα παιδὸς ἐκκεντούμενου, ἀλεύρω συμφύροντες καὶ ἄρτοποιοῦντες προσέφερον, καὶ αὐτοῦ μετελάμβανον.

Περὶ Σαβελλίου.

Σαβελλιανοί, οἵτινες ἀπὸ Σαβελλίου τοῦ Λίβυος ὠνομάσθησαν, ὃς Πτολεμαῖδος τῆς Πενταπόλεως ἐπίσκοπος γεγονώς, συναλοίφην ἐπὶ τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ σύγχυσιν ἐδογματίζε· τὰς τρεῖς ὑποστάσεις τῆς μιᾶς οὐσίας καὶ θεότητος εἰς ἓν πρόσωπον συναρῶν καὶ συγχέων, τριώνυμον τὸν αὐτὸν λέγων, νῦν μὲν ὡς Πατέρα φαίνεσθαι, νῦν δὲ ὡς Υἱὸν, ἔστι δ' ὅτε ὡς ἅγιον Πνεῦμα, ἄλλοτε ἄλλως μεταμορφούμενον καὶ μετασχηματιζόμενον· ὡς ἐκ τῆς καινῆς ταύτης ἀναλύσεως ἢ συνθέσεως, κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, μὴ μᾶλλον ἐν τὰ πάντα, ἢ μηδὲν ἕκαστον εἶναι ὑριζόμενος· φεύγει γὰρ εἶναι ὑπερ ἔστιν, εἰς ἄλληλα χωροῦντα καὶ μεταβαλόντα, ψιλῶν καταλειπομένων τῶν ὀνομάτων.

1) ἐκφυσίσης 1310. ε.—2) ἐδίδασκεν εὐ κατὰ ἐν 1310 καὶ 1375. ε καὶ Γ.

Περὶ Παυλιανιστῶν. Συνόδου πρώτης ιθ΄.

Ὁ δὲ τῆς Α΄. Συνόδου ιθ΄. κανὼν, καὶ τοὺς παυλιανίσαντας, εἴτα τῇ καθολικῇ προσπεφυγύτας Ἐκκλησίᾳ, προστάττει ἀναβαπτίζεσθαι· σκοπήσει δὲ δεῖ, τίνας ὁ κανὼν ἀναβαπτίζειν ἐπιτρέπει, τοὺς ἀπὸ ὀρθοδόξων παυλιανίσαντας, ἢ τοὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐκείνων ἐθιάδας αἰρέσεως· εἰ δὲ τινες αὐτῶν, φησὶν, ἐν τῷ κλήρῳ ἐξητάσθησαν, ἀγνοησάντων ἴσως ὅπως εἶχον ἀσεβείας τῶν αὐτοῦ χειροτονησάντων, καὶ τούτους μετὰ τὸ γνωσθῆναι δέον ἀναβαπτίζεσθαι, μηδὲν ἐκ τῆς χειροτονίας ἀποναμένους· καὶ εἰ μὲν εὑρεθεῖεν μετὰ τὸ βάπτισμα καὶ κατὰ τὸν βίον ἄμαρπτοι, χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας, ἢ προσήλθον, εἰδ' οὖν, τοῦ κλήρου εἶναι ἀπεωσμένους.

Περὶ Παυλικιανῶν.

Παυλικιάνοι δὲ οἱ Μανιχαῖοι μετωνομάσθησαν ἀπὸ τινῶν ἀδελφῶν δύο, Παύλου καὶ Ἰωάννου, ὀρρωμένων ἐκ Σαρματῶν, υἱῶν γυναικὸς τινος Μανιχαίας, Καλλινίκης τοῦνομα, δυσσεβείᾳ μᾶλλον ἢ γάλακτι τοὺς υἱοὺς θρεψαμένης· οὗτοι, ἓνα εἶναι Θεὸν ἐκήρυσσον, Πατέρα Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα τὸν αὐτὸν προσαγορευόμενον· εἰς γὰρ φησι Θεός, καὶ ὁ Υἱὸς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, ὡς ὁ λόγος ἐν ἀνθρώπῳ· ὁ δὲ λόγος οὗτος ἐπὶ γῆς ἐλθὼν, ἐν ἀνθρώπῳ ἦκησεν, Ἰησοῦ καλουμένῳ, καὶ τὴν οἰκονομίαν πληρώσας, ἀνῆλθε πρὸς τὸν Πατέρα· ὁ δὲ Ἰησοῦς οὗτος, κάτωθεν ἦν ἀπὸ Μαρίας ἀρξάμενος· ἀπὸ τοίνυν τῶν δύο τούτων Παύλου καὶ Ἰωάννου, τοῖς σφῶν μαθηταῖς ἢ τῶν Παυλικιανῶν ἐπετέθη προσωνομία, βαρβαρικώτερον συντεθεῖσα· ἀντὶ γὰρ Παυλαῖωνοι, Παυλικιάνοι κατονομάζονται· τὰ δὲ τῆς τούτων αἰρέσεως, Φώτιος ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως χρηματίσας, ἐν ἑκαστῷ στηλιτεύει λόγῳ.

Συνόδου ἑκτης ιε΄.

Τοὺς οὖν ἄρτι καὶ προσεχῶς ρηθέντας ἄμφο κανόνας, τὸν τε ζ΄. τῆς Β΄. Συνόδου, καὶ τῆς Α΄. τὸν ιθ΄. ὁ ιε΄. τῆς σ΄. Συνόδου κανὼν ἐνώσας, καὶ τοῖς αὐτῶν σχεδὸν χρησάμενος ῥήμασι, προσεπάγει, χρῆναι ἀναβαπτίζεσθαι τοὺς τε Μανιχαίους, καὶ Οὐα-

λεντίνους, και Μαρκιωνιστάς· Νεστοριανούς δὲ, λιβέλλους διδόναι, γράμματα δηλαδὴ τὴν σφῶν αἵρεσιν στηλιτεύοντα, ὀνομαστί τε τὸν Νεστόριον ἀναθέματι καθυποβάλλειν· οὐ μὴν, ἀλλὰ και Εὐτυχέα, και Διόσκορον, και Σεβήρον, τοὺς ἐκ διαμέτρου τοῦ Νεστορίου ἐτέραν ἐξευρηκότας δυσσέβειαν.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὸν Νεστόριον ὅσον οὕτω ρηθήσεται· περὶ μὲν τοι τοῦ Εὐτυχούς και Διοσκόρου ἤδη ρητέον.

Περὶ Διοσκόρου και Εὐτυχοῦς.

Ὁ τοίνυν Διόσκορος, τῆς περιωνύμου πόλεως Ἀλεξανδρείας τοὺς ἱεροὺς ἀνιέρως διαχειρίζεν οἴκαας· Εὐτυχῆς δὲ, τῶν ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἱερῶν σεμνείων ἀρχιμανδρίτης ἐτύγγανεν ὧν. Οὗτοι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὁμοούσιον μὲν ἐπίστευον τῷ Πατρὶ, περὶ δὲ γε τὴν ἐνανθρώπησιν βλάσφημον γλώτταν ἐκίνουν, και φεύγοντες δῆθεν τὴν τοῦ Νεστορίου διαίρεσιν, δύο υἱοὺς εἰσάγοντος, εἰς ἕτερον κρημνὸν ἀπεναντίας ὠθοῦντο· τὰς γὰρ δύο ἐπὶ τοῦ Κυρίου φύσεις, τῆς τε θεότητος και τῆς ἀνθρωπότητος, μετὰ τὴν ἐνωσιν συγκραθῆναι, και εἰς μίαν ἀποτελεσθῆναι φύσιν δυσσεβῶς ἐδογματίζον, ὡς ἐντεῦθεν και τῇ θεότητι προσαρμύζεσθαι ἅπερ ἡ ἀνθρωπότης ὑπέστη θεία παθήματα· ἀλλὰ και τὴν σάρκα οὐχ ὁμοούσιον ἡμῖν ἀνειληφέναι τὸν Κύριον ἔλεγον, οὐδ' ἐκ τῶν παρθενικῶν συμπαγῆναι αἱμάτων, ἀλλ' ἀρρήτως πως και θειοτέρως σεσαρκῶσθαι αὐτὸν ἀνέπλαττον· οὗς καθέλεν ἡ ἐν Χαλκηδόνι οἰκουμένη Ἀ' Σύνοδος τῶν χλ'· Πιτέρων.

Περὶ Σεβήρου.

Ὁ γε μὴν Σεβήρος, Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος ἦν, κατ' οὐδὲν ἐνδέων τὰ γε εἰς ἀσέβειαν Διοσκόρου και Εὐτυχοῦς· ταύτη τοι και πρὸς τῶν ὀρθοδόξων τοῦ Θρόνου ἅμα και τῆς πόλεως ἐξοστρακισθεὶς, τὴν Ἀλεξανδρείαν κατειλήφει, ἐνθα και βίβλον συντάττει πάσης γέμουσαν δυσσεβείας, ἐν ἣ κατέτρεχε μὲν τῆς ἐν Χαλκηδόνι δ'· Συνόδου, κρατύνειν δ' ἐπειράτο τὴν δογματίζουσαν αἵρεσιν, μίαν φύσιν ἐπὶ τοῦ Κυρίου μετὰ τὴν ἐνωσιν· ταύτην δὲ τὴν βίβλον ἐπέγραψε « φιλαλήθη » τὴν οὐχ ἥκιστα τῷ τοῦ ψεύδους πεφιλημένην πατρὶ, ἣν οἱ ἀπ' ἐκείνου λεγόμενοι Σεβηριανοὶ τιμῶ-

σιν ὑπὲρ τὰ Εὐαγγέλια· οἱ αὐτοὶ δὲ λέγονται Ἀκέφαλοι, τῷ μὴ μόνον πολλοὺς ἐσχηκέναι γεννήτορας και ἀρχηγούς τῆς αἵρεσεως, ἀλλὰ και διαφόροις δόξαις μεριζομένους, και ἀλλήλοις ὅλως μὴ συμβαίνοντας.

Περὶ Μανιχαίων.

Μανιχαῖοι δὲ λέγονται οἱ προσβεύοντες τὰ τοῦ Μάνεντος· ὃ δὲ Μάνης οὗτος, πρῶτα κλητὸν ἑαυτὸν ἐκάλεσε, δοκῆσει δὲ και φαντασίᾳ τὸν Χριστὸν ἠγεῖτο πεφηνέναι· δύο ἀρχὰς ἐδογματίζε, πονηράν τε και ἀγαθὴν, ἥτοι Θεὸν τε και ὕλην· τὴν πλαιάν ἐβλασφήμει διχθήκην· σελήνην και ἀστέρας προσκυνεῖν οἴα θεοὺς ἐπέτρπε· σαρκὸς ἀνάστασιν ἠρνεῖτο· μετεμψύχωσιν ἐδίδασκε, βοτάνας και ὕδωρ και δένδρα ἐμψυχ εἶναι φάσκων.

Περὶ Οὐαλεντιανῶν ἥτοι Εὐχιεῶν, Βογομίλων, και Μασσαλιανῶν.

Οὐαλεντιανοὶ δὲ, ἡ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Οὐαλεντίνου και Οὐάλεντος βλαστήσασα αἵρεσις τῶν Βογομίλων ἥτοι Μασσαλιανῶν· τοῦτο δὲ ἐξελληνιζόμενον Εὐχίτας δηλοῖ· πολὺ γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸ τῆς εὐχῆς ὄνομα, ἣν και τοῖς πολλοῖς ποιῶσιν ἀνεκφορον· καλοῦνται δὲ ἐκ τοῦ πράγματος και ἐνθουσιαστικῆ· δαίμονος γὰρ ἐνέργειαν λαμβάνοντες, Πνεύματος ἁγίου εἶναι ταύτην ὑπολαμβάνουσιν· οἱ γὰρ τέλεον τὴν νόσον ταύτην εἰσδεδεγμένοι, ἀποστρέφονται μὲν τὴν τῶν χειρῶν ἐργασίαν ὡς πονηράν· ὕπνω δὲ τὰ πολλὰ σφᾶς αὐτοὺς ἐκδιδόντες, ἐνθουσιασμὸν τὰς τῶν ὄνειρων φαντασίας ἀποκαλοῦσι· φύσει λέγουσιν εἶναι τὰ κακά, και ἐν ἐκάστῳ ἀνθρώπῳ πνευμά τι θεῖον συνοικεῖν, και δαίμονα· τοὺς τικτομένους παῖδας ἐκ τοῦ προπάτορος ἔλαειν Ἀδὰμ, ὥσπερ τὴν φύσιν, αὐτῷ δὴ και τὴν πρὸς τοὺς δαίμονας δουλείαν, και συνοικωμένον φέρειν δαίμονα ἐκάστῳ τούτων συνοικοῦντα και κατεξουσιάζοντα· και τὸ μὲν βάπτισμα ἀδυνάτως ἔχειν ἐξελάνειν αὐτὸν, ἢ τὰς ρίζας ἀνασπᾶν τῶν ἀμαρτημάτων, μόνην δὲ τὴν ἐπιτεταμένην εὐχὴν ἐκείνόν τε ἐξωθεῖν και ταύτας καθάρειν· και μετὰ τὴν γενομένην τοῖς αὐτῶν τελοτέροις ἀπάθειαν, ἐπιφοιτᾶν αὐτοῖς ὁρατῶς τὸ ἅγιον Πνεῦμα, και τῆς τῶν

παθῶν κινήσεως τὸ σῶμα ἐλευθεροῦν, ὡς μηκέτι λοιπὸν δεῖσθαι μήτε νηστείας πιεζούσης αὐτὸ, μήτε διδασκαλίας χαλινοῦσης, καὶ μὴ βαίνειν ἔτκκτα παιδευούσης· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αἰσθάνεσθαι τούτους τῆς τοῦ ἐπουρανίου νυμφίου κοινωνίας, ὡσπερ ἡ γυνὴ τῆς τοῦ ἀνθρώπου συνουσίας, καὶ τὴν ἁγίαν Τριάδα αἰσθητοῖς ὄραν ὀφθαλμοῖς, μόνοις γὰρ τοῖς τοιούτοις ὑπ' ὕψιν ἐμφανίζεσθαι ταύτην, κἀντεῦθεν τὰ μέλλοντα τούτοις προβλέπειν· νομοθετοῦσι μὴ δεῖν μεταδιδόναι τοῖς προσαιτοῦσιν, ἀλλ' ἐαυτοῖς μόνοις, ἐαυτοὺς εἶναι λέγοντες πτωχοὺς τῷ πνεύματι, οὓς ὁ Κύριος ἐμακάρισε· λύουσι τοὺς γάμους· ὀρνύουσιν ἀδελῶς καὶ ἐπιουχοῦσι· καὶ ἕτερα μυρία τερατεύονται· καὶ παρανομοῦσιν, καὶ φιλοθέων ἀκοαῖς παραδιδόναι οὐκ εὐαγέες.

Περὶ Βογομίλων.

Ἡ δὲ τῶν Βογομίλων αἵρεσις οὐ πρὸ πολλοῦ συνέστη τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς, μέρος οὗσα τῆς τῶν Μασσαλιανῶν, καὶ συμφερόμενη τὰ πολλὰ τοῖς ἐκείνων δόγμασιν· ἔστι δὲ καὶ προσεξευροῦσα, καὶ τὴν λύμην αὐξήσασα· εἴη δ' ἂν Βογόμιλος, κατὰ τὴν τῶν Μυσῶν γλῶσσαν, ὁ τοῦ Θεοῦ τὸν ἔλεον ἐπισπώμενος· Βόγ γὰρ καλεῖται παρ' αὐτοῖς ὁ Θεός, μίουλι δὲ, ὁ ἔλεος· οὗτοι τὰς τῆς παλαιᾶς, καὶ καινῆς ἀθετοῦσι βίβλους, μετὰ τοῦ ἐν αὐταῖς γεγραμμένου Θεοῦ, ὡς κατ' ἐπίπνοϊαν γραφείσας τοῦ Σατανᾶ, πλὴν μόνων ἐπτὰ, ὧν ἔστι καὶ τὸ Εὐαγγέλιον· παρερμηνεύουσι δὲ καὶ ταύτας βλασφήμοις ἐννοίαις καὶ μυσαραῖς, καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν αὐτοῖς μεταφέρουσιν· ἀτιμάζουσι τὸν Θεῖον Σταυρὸν, ὡς ἀναιρέτην τοῦ Κυρίου· ἔτι δὲ καὶ τὴν φρικτὴν ἱεουργίαν τοῦ δεσποτικοῦ σώματος καὶ αἵματος, τῶν ἐνοικούντων τοῖς ναοῖς δαιμόνων Ουσίαν ταύτην ἀποκαλοῦντες· λέγουσι γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τοὺς δαίμονας καταιρεῖν· καὶ τὸ μὲν παρ' ἡμῶν βάπτισμα, τοῦ Ἰωάννου λέγοντες, τὸ δὲ παρ' αὐτοῖς, τοῦ Σωτῆρος· μόνην ὀνομάζουσι προσευχὴν τὴν, Πάτερ ἡμῶν, τὰς δ' ἄλλας ἀθετοῦσι, βαπτολογίαν ἀποκαλοῦντες· θεοτόκους λέγουσι τοὺς παρ' αὐτοῖς ἐνοικον κτησαμένους τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὡς ἂν τὸν λόγον ἐν τῷ διδάσκειν γεννῶντας· λέγουσιν οὐ μόνον ὄναρ, ἀλλὰ καὶ ὕπαρ βλέπειν, τὸν μὲν Πατέρα, ὡς γέροντα καθειμένον

ἐκανῶς τὴν ὑπὴνεν, τὸν δὲ Υἱὸν, ἄρτι τὸν ἱουλον παραμείθοντι· εὐκρίβτα· τὸ δὲ ἅγιον Πνεῦμα, ὡς νεανίαν δεινῶς ἐψιλωμένον τὰς παρειᾶς, τῶν δαιμόνων οὕτως ἐξάπλώντων αὐτοῖς, καὶ διδασκόντων, ἄνισον εἶναι τὴν ἁγίαν Τριάδα κατὰ τὴν τῶν σχημάτων τούτων διαφορὰν· Καὶ τὰ πλείω παρείσθω μοι τῆς τούτων καὶ τῆς τῶν Μασσαλιανῶν δυσσεβείας, ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖστον τὰς τῶν ἐντυγχανόντων ἀκοὰς ἀποκναίω· ἔστις δὲ μὴ ἐν παρέργῳ τοὺς αὐτῶν γνῶναι βούλεται λήρους, τὴν περὶ τούτων διεξιούσαν βίβλον ἀνελιττέτω, καὶ ἀφρέστερον εἴσεται.

Λαοδικείας ζ', καὶ η'.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ζ'. κανὼν, ἔτι δὲ καὶ ὁ η'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, τοὺς ἐπιστρέφοντας τῶν προῤῥηθέντων Φρυγῶν, εἰ καὶ κληρικοὶ νομίζονται εἶναι, καὶ μέγιστοι παρ' αὐτῶν ὀνομάζονται, ὡς τῶν ἄλλων προέχοντες, καὶ διδασκάλων ἐν ἐκείνοις πληροῦντες τάξιν, ἀναβαπτίζεσθαι ἀξιοῦσιν.

Ὅτι πάντες οἱ εἰς μίαν κατὰδυσιν βαπτίζόμενοι ἀναβαπτίζονται.

Ἐν κεφαλαίῳ δὲ εἰπεῖν, ἅπαντας τοὺς εἰς μίαν κατὰδυσιν πρὸς τῶν ἑτεροδόξων βαπτισαμένους, καὶ τῇ καθολικῇ προσείντας Ἐκκλησίᾳ, αὐτοῖς βαπτίζεσθαι οἱ θεοὶ κανόνες θεσπίζουσι.

Συνόδου δευτέρας α'.

Καὶ ὁ προδιαληφθεὶς δὲ τῆς β'. Συνόδου α'. κανὼν, ἐν τῷ περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κεφαλαίῳ, ὑπὸ ἀνάθεμα τίθησι τὴν τῶν Εὐνομιανῶν αἵρεσιν, εἴπουν Εὐδοξιανῶν, καὶ τὴν τῶν Ἱμιαρείων, ἧτοι Πνευματομάχων, καὶ τὴν τῶν Σαβαλλιανῶν, καὶ Μαρκελλιανῶν, Φωτεινικῶν τε, καὶ Ἀπολλιναριστῶν.

Περὶ Εὐδοξίου.

Καὶ περὶ μὲν τῶν Εὐνομιανῶν εἴρηται· οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ Εὐδοξιανοὶ ἐκαλοῦντο, ἀπὸ τινος Εὐδοξίου, συναρσιώτου τῷ Εὐνομίῳ, ὃς Κωνσταντινουπόλεως γεγονὼς ἐπίσκοπος, τὸν Εὐνόμιον Κωνσταντινου ἀρχιερέα κατέστησεν.

Περὶ Ἀνομοίων.

Οἱ δ' αὐτοὶ καὶ ἄνθρωποι ὀνομάζοντο, διὰ τὸ λέγειν τὸν Πῶν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα μηδεμίαν ὁμοιότητα κατ' οὐσίαν ἔχειν πρὸς τὸν Πατέρα.

Περὶ Μαρκελλιανῶν.

Ἡ δὲ τῶν Μαρκελλιανῶν, Μάρκελλον τινα ἔσχεν αἰρεσιάρχην, ὃς ἐξ Ἀγκύρας μὲν ὤρμητο τῆς Γαλατίας, καὶ αὐτῆς ἐπίσκοπος ἐγεγόνει, ἐπίσης δὲ τῷ προῤῥηθέντι ἐδογματίζετο Σαβελλίω.

Περὶ Φωτεινοῦ.

Οἱ δὲ Φωτεινικοὶ ἀπὸ Φωτεινοῦ εἶλκον τὴν κλήσιν, ἐκ Συρμίου μὲν ὤρμητον, κἀνταυθα ἐπισκοπήσαντος, τὰ αὐτὰ δὲ τῷ προλεχθέντι Πύλῳ φρονήσαντος τῷ Σαμοσατεῖ.

Ὅπως δεῖ δέχεσθαι τοὺς ἀπὸ Ναβάτου.

Συνόδου πρώτης ἡ.

Ὁ δὲ ἡ. τῆς πρώτης Συνόδου κανὼν, οὗς φθάσαντες εἶπομεν Καθαροὺς ἦτοι Ναβατιανοὺς, τῇ καθολικῇ προσιόντας Ἐκκλησίᾳ, ἐγγράφως κελεύει ὁμολογεῖν, ὡς ἀσφαλῶς τὰ δόγματα πάντα τηρήσουσι ταύτης, τοὺς τὸν Χριστὸν τε ἀρνησαμένους ἐπιστρέφοντας δέξονται, καὶ κατὰ τοὺς ὠρισμένους τῇ μετανοίᾳ τῶν παραπεπτωκότων καιροῦς, ἐκείνους οἰκονομήσουσι, τοῖς τε διγάμοις κοινωνήσουσι καὶ εἰ τούτοις συγκατάθωιντο, τοὺς οἰκείους αὐθις ἐκκλησιαστικούς ἀπολαμβάνειν βαθμοὺς, οὗς πρῶτον καταλελοίπασιν, πρεσβύτεροι δὴπου πυγχάνοντες ἢ διάκονοι· εἰ δὲ καὶ ἐπίσκοποι, καὶ τούτοις ταῖς ἰδίαις ἐπισκοπαῖς ἀποκαθίστασθαι, εἴπερ μὴ ταύτας ἐν τῷ μεταξὺ μετελήφασιν ἕτεροι.

Ὅπως χρὴ δέχεσθαι τοὺς Δονατιστάς.

Καρθαγένης γ' καὶ ε'.

Ὁ δὲ γ' καὶ ὁ ε' τῆς ἐν Καρθαγένῃ, τοὺς ἐκ τῆς αἵρέσεως τῶν Δονατιστῶν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει προσερχομένους, μήτε, εἰ τοῦ λαοῦ εἴεν, ἀναβαπτίζεσθαι διατάττονται, καὶ τοὺς κληρικούς ἔχειν αὐθις τοὺς ἰσραηλικούς βαθμοὺς, προνοίᾳ τοῦ πλείονος οὕτω τῇ καθολικῇ προσιέναι πίστει.

Περὶ Δονάτου.

Τούτων αἰρεσιάρχης ἦν Δονάτος τις ὄνομα, ὃς μὴ ἄλλως τῶν θείων μεταλαμβάνειν ἐδίδασκε μυστηρίων, εἰ μὴ τις, ὅσπου ἀνθρώπινον κατέχων ἐν τῇ χειρὶ, τοῦτο πρῶτον ἀσπάζοιτο, καὶ οὕτω μεταλαμβάνειν.

Περὶ Ἀγγελιατῶν. Λαοδικείας λέ.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ λέ., ὁ τὴν τοῦ Θεοῦ, φησὶ, καταλιμπάνων Ἐκκλησίαν, καὶ ἀγγέλους ἐπονομάζων καὶ ἐπικαλούμενος, συνάξεις τε τούτοις ἐπιτελῶν, καὶ τῇ κεκρυμμένη ταύτῃ σχολάζων εἰδωλολατρεία, ἔστω ἀνάθεμα, οὐχ ὡς τῆς πρὸς ἀγγέλους τιμῆς εἰδωλολατρείας οὔσης, ἀλλὰ τέχνη τις ἦν τοῦτο τηνικαῦτα τοῦ πονηροῦ, ἀγγέλοις μόνους πείθοντος προσανέχειν, καὶ μὴ τὸν Χριστὸν ἐπικαλεῖσθαι, ἵνα τοὺς πειθομένους κατὰ μικρὸν εἰς τὸ τῆς εἰδωλολατρείας λαθῶν ἐκκυλίση 1) βάραθρον· φιλεῖ γάρ, ὡς ἐπίπαν, ἐκ τῶν δεξιῶν ὑποκλέπτειν ὁ δόλιος· ἔφρασκον γάρ οἱ μύσται τοῦ πλάνου, μὴ δεῖν τὸν Χριστὸν, τοὺς δὲ ἀγγέλους εἰς βοήθειαν ἐπικαλεῖσθαι, καὶ εἰς τὴν προσαγωγὴν τὴν πρὸς τὸν Πατέρα· τὸ γὰρ ἐπικαλεῖσθαι τὸν Χριστὸν ἐν τούτοις, μείζον ἢ καθ' ἡμᾶς. Ταύτης τῆς αἵρέσεως, παλαιὰ γάρ ἦν, καὶ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος, ἐν τῇ πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῇ μέμνηται, λέγων· Μηδεὶς ἡμᾶς καταβραβεύετω ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ ὀρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἐώρακεν ἐμβατεύων· ἦτοι μηδεὶς ὑμῖν ἐπηρξαζέτω, νικῶσιν ἐν τῇ ἀνωμότητι πίστει καὶ πολιτείᾳ, μηδὲ τοῦ βραβείου ἀποστραείτω, ἐπὶ ξένης παραδόσεως μεταφέρων ὑμᾶς, ἐκ τῆς ὀρθῆς δηλαδὴ πίστεως εἰς τὴν τῶν ἀγγέλων ὀρησκείαν διὰ ταπεινοφροσύνης, ὡς ὑπὲρ ἡμᾶς ἔντος τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸν Κύριον, καὶ αὐτῷ κεχρηθῆσθαι πρὸς τὸν αὐτοῦ Πατέρα προσαγωγῆ· καταβραβεύειν δ' ἐστὶ, τὸ μὴ τῷ νικήσαντι τὸ βραβεῖον ἀλλ' ἑτέρῳ διδόναι, ἀδικουμένου τοῦ ἀριστέως. Ὡς δὲ ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ἱστορεῖ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Παναρίων, αἵρεσιν εἶναι ἑτέραν τῶν Ἀγγελικῶν λεγομένην, ἢ ὡς ἀγγελικῶς οἰόμενοι βιοῦν, οὕτως ἐκυτοὺς ὀνομάζοντες, ἢ ὡς παρ' ἀγγέλων τὰ θεία μυεῖσθαι νομίζοντες.

1) ἐκκύση ε.

Περὶ Μάξιμου τοῦ κυνικοῦ 1).

Συνόδου δευτέρας δ'.

Ἀλλὰ καὶ ὁ δ' τῆς β'. Συνόδου, Μάξιμον ἀποκηρύττει τινὰ, μήτε ἐπίσκοπον αὐτὸν γενέσθαι ἢ εἶναι ἀποφαινόμενος, διὰ τὸ ἐκθέσμιως χειροτονεῖσθαι, μήτε τοὺς ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας κληρικούς ὑπάρχειν· τούτου καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τινι τῶν μὴ ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναγνωσσομένων αὐτοῦ μέμνηται λόγων· οὗτος δὲ ὁ Μάξιμος, Αἰγύπτιος ἦν φιλόσοφος κυνικός· κυνικοὶ δὲ ἐλέγοντο παρὰ τὸ αὐθαδέσκαλ θρασύ· καὶ προσελθὼν τῷ μεγάλῳ Πατρὶ Γρηγορίῳ τῷ Θεολόγῳ, καὶ κατηχηθεὶς ἐβαπτίσατο, εἶτα καὶ τῷ κλήρῳ συγκατελέγη, καὶ τῷ μεγάλῳ ἐκείνῳ Πατρὶ ὁμοδίαιτος ἦν. Ἐν ἐφέσει δὲ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ὄρονος τῆς βασιλευούσης γενόμενος, χρήματα εἰς Ἀλεξάνδρειαν πέμπει, κάκειθεν ἐπισκόπους ἄγει τοῦτον χειροτονήσοντας, ἔχων καὶ τινὰ συνεργὸν τῶν οικείων τῷ Θεολόγῳ· ἤδη δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἔνδον γενόμενοι, καὶ φωραθέντες, πρὶν ἢ τὴν τελετὴν τελέσασθαι, παρὰ τῶν πιστῶν ἀπηλλάθησαν· ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἠσύχασαν· οικίαν δὲ εἰσδύντες χοραύλου τινός, ἐκεῖ χειροτονοῦσι τὸν Μάξιμον, εἰ καὶ μηδὲν τῆς περὶ ταῦτα μοχθηρίας ἀπώνατο, οὐ γὰρ ἀνύσται τι ὄλως δεδύνητο· ἐς ὕστερον γὰρ γνωσθεὶς, καὶ τὰ Ἀπολλιναρίου φρονῶν, ἀνεθεματίσθη.

Συνόδου τρίτης α'. β'. γ'. δ'. ε'.

Τῆς δὲ γε τρίτης Συνόδου ὁ α'. καὶ β'. κανὼν, ἔτι δὲ καὶ ὁ γ'. καὶ ὁ δ'. καὶ ὁ ε', τοὺς τὰ Νεστορίου καὶ τοῦ ὁμοδόξου τούτου Κελεστίνου φρονούντας ἐπισκόπους ἢ κληρικούς, τῆς ἱερωσύνης ἐξοστρακίζουσιν· οὗς δὲ ὁ Νεστόριος τῆς ἱερωσύνης ἐξέωσε, μὴ συντεθειμένους τῇ ἐκείνου κακοδοξίᾳ, αὐθις ἀπολαύειν κελύουσι τοὺς οικείους βαθμούς· ὅσους γε μὴν ὑπὸ τῆς Συνόδου ἢ τῶν ἰδίων ἐπισκόπων ἐπὶ ἀτόποις πράξεσιν ἐλεγχθέντας τε καὶ καθαιρέσει ὑποβληθέντας ἀκανονίστως εἰς κοινωνίαν δεξάμενος ὁ Νεστόριος τοῖς οικείοις βαθμοῖς ἐγκατέστησε, τούτους μηδὲν ἥττον εἶναι καθηρημένους.

Περὶ Νεστορίου 1).

Ὁ μὲν οὖν Νεστόριος οὗτος, πατριάρχης ὢν Κωνσταντινουπόλεως, ψιλὸν ἄνθρωπον ἔλεγε τὸν Χριστὸν, ἐνωθῆναι δὲ αὐτῷ κατὰ σχέσιν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, παρὸ οὐδὲ Θεοτόκον ἀλλὰ Χριστοτόκον τὴν ἁγίαν παρθένον ὠνόμαζεν, ὅς ψήφῳ τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἀθροισθέντων ἁγίων Πατέρων καθήρητο, προσζάροντος τούτων τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου Πάπα Ἀλεξανδρείας, ἐπέχοντος δὲ καὶ τὸν τόπον Κελεστίνου τοῦ Πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, συναιρομένου καὶ Μέμνωνος, ἐπισκόπου Ἐφέσου.

Περὶ τῆς γενομένης διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου καὶ τοῦ μακαρίου Θεοδώρητου.

Μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν, Ἰωάννης παρῆν ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας σὺν πλείοσιν ἐπισκόποις, μεθ' ὧν ἦν καὶ Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Κύρου, καὶ Ἰβας Ἐδέσσης· οἱ καὶ τῆς ἀπολείψεως ὑβριοπαθήσαντες, τῇ καθαιρέσει Νεστορίου ἐμέμψαντο, καὶ τὸν ἅγιον Κύριλλον τὸν τε Ἐφέσου Μέμνωνος παραλόγως 2) κατήλων· ὁ μὲντοι Θεοδώρητος καὶ εἰς ἀνασκευὴν τῶν ἰβ' κεφαλαίων, ὃν ὁ μέγας ἐξέθετο Κύριλλος, εἰς ἔλεγχον μὲν τῆς Νεστορίου κακοδοξίας, σφριγμὸν δὲ τῆς ὁρθοδόξου πίστεως, κεφάλαια ἕτερα τσαῦτα ἐκδέδωκε, καὶ ὁ Ἰβας ὁμοίως ἐπιστολήν· καὶ μέγιστον γέγονε μεταξὺ τούτων ἡ διαφορὰ, ὡς καὶ καθαιρέσει αὐθις τὴν Σύνοδον τῶν ἀρχιερέων ἐκείνων καταψηφίσασθαι, οἷα δὴ τοῖς τοῦ Νεστορίου ὑποπτευθέντων στοιχεῖν. Ἐπεὶ οὖν οὕτω δι' ἀλλήλων οἱ ἀρχιερεῖς κεχωρήκασιν, καὶ σχίσμα ἦν παρ' αὐτοῖς, ὁ βασιλεὺς πάντας εἰς τὴν βασιλεύουσαν μετακαλεσάμενος, τὰ τῆς ὁμοφροσύνης καὶ ἅμφω τὰ μέρη ἀσπάσασθαι παρεσκεύασεν· ὁ μὲντοι Θεοδώρητος, πρὸς ἔριν καὶ τὰ ἰβ' κεφάλαια συντέταχέναι μὴ ἀρνησάμενος, τῇ ἀποβολῇ τούτων καὶ ἀθετήσει ἐαυτὸν τε τῆς αἰτίας παρητήσατο, καὶ τῆς προτέρας ἔτυχε τιμῆς τε καὶ τάξεως, ἀγαπήσας τε τοὺς πεπραγμένους τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ, τῇ καθαιρέσει Νεστορίου καὶ οὗτος ἐπεψηφίσασατο.

1) τοῦ ἁγιατοῦ Β.

1) ἐνταῦθα ἔπιται ἐν 1375 καὶ ε. τὸ περὶ Κελεστίνου. — 2) παρανόμως Β.

Περὶ Κελέστιου.

Ὁ δὲ Κελέστιος, μαθητὴς ἦν Πελαγίου τινὸς μοναχοῦ· ὠρμηνητο δὲ καὶ ἄμφω τῆς Καρθαγένης, ὡς ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος ἱστορεῖ, καὶ καινότερα ἐπεισῆγον τῇ Ἐκκλησίᾳ δόγματα· θνητὸν γὰρ πλασθῆναι τὸν Ἄδὰμ τὴν ἀρχὴν διετείνοντο, ἀλλὰ μὴ ἐκ παραβάσεως τούτῳ καταδικασθῆναι· τὰ τε ἀρτίτοκα βρέφη μὴ χρεῖαν ἔχειν βαπτίσματος, οὐ γὰρ ἐφέλκονται τὴν προγονικὴν ἐξ Ἀδὰμ ἁμαρτίαν· τόπον τε εἶναι μεταξὺ τοῦ Παραδείσου καὶ τῆς κολάσεως, εἰς ὃν τὰ μὴ φωτισθέντα 1) βρέφη μετατιθέμενα μακαρίως ζῆν· ταῦτα καὶ ἕτερα ἐξ παραπλήσια τούτοις κεφάλαια τοῖς περὶ Πελάγιον καὶ Κελέστιον ἐπρεσβεύετο, ἃ δὴ καὶ ἡ παροῦσα οἰκουμενικὴ τρίτη Σύνοδος τῷ ἀναθέματι καθυπέβαλεν, ἀλλά γε καὶ ἡ ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδος· καὶ ζῆτει τοὺς περὶ τούτων διεξιόντας ταύτης κανόνας ἐν τῷ α. κεφ. τοῦ Β στοιχείου, τὸν ρθ'. φημί καὶ τοὺς καθεξῆς τρεῖς ἑτέρους· ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τῷ λβ. κεφαλαίῳ τοῦ Ε στοιχείου κανόνας τῆς αὐτῆς Συνόδου ριδ'. καὶ ριε. ἅπερ γὰρ οὗτοι τοῦ ἀναθέματος ἀξιούσι, παρ' ἐκείνοις ἀφρόνως ἐδογματίζετο· καὶ ὁ μέγας δὲ Λέων ὁ Πάπας, τοὺς περὶ Πελάγιον καὶ Κελέστιον ἐπιστρέφοντας ἐγγράφως ἀναθεματίζειν τὸ σφῶν ἐθέσπισε φρόνημα.

Ἀποστόλων μέ, μς'. ξδ'.

Ὁ δὲ μέ. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, τοὺς συνευξαμένους αἰρετικοὺς ἐπισκόπους ἢ πρεσβυτέρους ἀφορίζει· ἐπιτρέψαντας δὲ τισὶ τούτων τὰ τῶν κληρικῶν ἐνεργῆσαι, καθαιρεῖ.

Ὁ δὲ μς'. καὶ τοὺς δεξαμένους τὸ ἐκείνων βάπτισμα, τοὺς ὑπ' ἐκείνων δηλαδὴ βαπτισθέντας, ἢ ὅσα εἰς θυσίαν προσάγουσι, καθαιρεῖ.

Ὁ δὲ ξδ'. τὸν εἰσερχόμενον κληρικὸν ἢ λαϊκὸν εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων ἢ αἰρετικῶν προσευχῆς χάριν, τὸν μὲν καθαιρεῖ, τὸν δὲ ἀφορίζει· τίς γὰρ, φησὶ, συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν; τίς δὲ μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου;

Λαοδικεῖας ε'. λβ'. λγ'. λδ'. θ'. λδ'.

Καὶ ὁ μὲν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ε'. τοὺς περιπεσόντας αἵρέσεσι,

1) ἀέπτιστα, ἀντὶ τοῦ, τὰ μὴ φωτισθέντα, ε.

καὶ ἔτι ταύταις ἐνεσχημένους, πόρρω βάλλει τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰς οἶκον Θεοῦ εἰσιέναι οὐ συγχωρεῖ.

Ὁ δὲ λβ'. οὐδὲ τὰς τῶν αἰρετικῶν εὐλογίας, ἢ ἀλογίας εἰπεῖν οἰκειότερον, λαμβάνειν ἐφήσιν.

Ὁ δὲ λγ'. αἰρετικῶ ἢ σχισματικῶ ὕλως ἡμᾶς οὐκ ἐπιτρέπει 1) συνεύχεσθαι.

Ὁ δὲ λδ'. οὔτε τὰ παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἢ αἰρετικῶν πεμπόμενα ἑορταστικά λαμβάνειν, ἢ συνεορτάζειν τούτοις ἐφήσιν.

Ὁ δὲ θ'. καὶ λδ', τοὺς καταλιμπάνοντας τοὺς τοῦ Χριστοῦ μάρτυρας, καὶ ἀπιόντας εἰς τοὺς τῶν αἰρετικῶν ψευδομάρτυρας, καὶ εἰς τὰ λεγόμενα τούτων μαρτύρια καὶ κοιμητήρια, ὡς ἄλλοτριουώντας ἑαυτοὺς τοῦ Θεοῦ, ὁ μὲν τῆς κοινωνίας μέχρι τινὸς ἀπείργει, ὁ δὲ ἀναθεματίζει· εἰκὸς γὰρ τινὰς ὑποκειμένους αἵρέσεσιν, ἐν τοῖς διωγμαῖς, ἐνστήναι μέχρι θανάτου, οὓς καὶ μάρτυρας οἱ ὁμοδοξοῦντες αὐτοῖς ἐκάλουν, μαρτύριά τε τοὺς οἴκους, ἐν οἷς τὰ ἐκείνων ἐτέθαπτο σώματα.

Τιμοθέου θ'.

Ὁ δὲ θ'. Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, τῆς θείας τελουμένης ἱερουργίας, τῇ εὐχῇ κελεύει τοὺς 2) αἰρετικοὺς μὴ παρεῖναι, εἰμῆ που μετανοεῖν ἐπαγγέλλονται· εἰ γὰρ τοῖς κατηχομένοις τοῦτο οὐκ ἐφείται, πολλοῦ γε δεῖ τοῖς αἰρετικοῖς· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπαγγελλόμενοι, ἐν τόπῳ, ὅς ἀνεῖται τοῖς κατηχομένοις, ἐστήξουσι, μὴ βουλόμενοι δε μετανοεῖν, καὶ τούτου ἐκβληθήσονται.

Ὅτι τοὺς ἐν ἐξόδῳ μετανοοῦντας τῶν αἰρετικῶν δέχεσθαι χρή.

Βασιλείου ε'.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐν τῷ πέμπτῳ κανόνι, σύμπαντας τοὺς ἐν ἐξόδῳ μετανοοῦντας τῶν αἰρετικῶν ἐπιτάττει προσδέχεσθαι, δοκιμάζοντας μὲν εἰ ἀληθῆ τὴν μετάνοιαν ἐπιδείκνυνται, καὶ εἰ τοὺς καρποὺς ἔχουσι μαρτυροῦντας τῇ πρὸς τὸ σωθῆναι σπουδῇ.

1) ἡμᾶς ἐπιτρέπει Β. — 2) ἔνευ τοῖς, ε.

Καρθαγένης κβ'. πιά.

Ὅγε μὴν κβ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, ἐπισκόποις ἢ κληρικοῖς ἀπείρηκεν εἰς κληρονομίαν τῶν ἰδίων πραγμάτων ὅπως εἰσάγειν ἄπιστον ἢ αἰρετικόν, εἰ καὶ τούτοις κατὰ γένος ὤκειωνται.

Ὁ δὲ πά, Ἐπίσκοπε, φησὶ, τῷ ἐπὶ τέλει διατιθεμένῳ τοῦ βίου, αἰρετικούς τῶν τούτου κληρονομεῖν, καὶ εἰ καθ' αἷμα τούτῳ προσήκουσι, καὶ μετὰ θάνατον ἀνάθεμα δεόν τῷ τοιούτῳ λεχθῆναι, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τῆς τῶν ἱερέων μνήμης ἀπαλειφθῆναι.

Νόμοι πολιτικοί.

Καὶ παρὰ διαφόρων δέ γε βασιλικῶν νόμων αἰρετικοῖς οὐκ ἐπιτέτραπται κληρονομεῖν, μὴ ὅτι γε τῶν τοῖς ἐπισκόποις προσόντων ἢ κληρικοῖς, ἀλλ' οὐδὲ τῶν τοῖς λαϊκοῖς Χριστιανοῖς, εἰ καὶ παῖδες αὐτῶν τύχοιεν ὄντες· οἱ δέ γε τῶν αἰρετικῶν παῖδες, Χριστιανοὶ γινόμενοι, ἀναγκάζουσι τοὺς ἰδίους γονεῖς τρέφειν αὐτοὺς καὶ ἐνδύειν, καὶ προῖκα τούτοις διδόναι κατὰ τὸ μέτρον τῆς αὐτῶν περιουσίας 1).

Ὁ μὴ δοξάζων τὴν ἁγίαν Τριάδα ἐν μιᾷ Θεότητι ἰσοδύναμον, οὔτε Χριστιανὸς λέγεται, καὶ ἄφρων ἐστὶ, καὶ αἰρετικὸς, καὶ ἄτιμος, καὶ τιμωρεῖται 2).

Αἰρετικὸς ἐστὶ καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἰρετικῶν ὑπύκειται νόμοις ὁ μικρὸν γοῦν ἐκκλίνων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· ἀλλὰ καὶ μηδεμίαν στρατείαν, ἢ τὴν οἰκνοῦν δημόσιον φροντίδα μετιέναι τοὺς αἰρετικούς Θεσπίζομεν, μὴτε ἀξιωματικούς γίνεσθαι, μὴ διδάσκειν τούτους, μὴ χειροτονίας ποιεῖν, μὴ λιτανεύειν· αἰρετικὸς δὲ λέγομεν πάντας εἶναι τοὺς μὴ μεταλαμβάνοντάς τῶν ἁγιασμάτων παρὰ τῶν ἱερέων κατὰ τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν 3).

Μανιχαῖοι καὶ Δονατισταὶ μὴ ἐχέτωσαν τὰ τῶν ὀρθοδόξων προνόμια, ἀλλὰ καὶ ἐσχάτως τιμωρεῖσθωσαν· ὡσαύτως καὶ οἱ

1) Νεκρὰ Ἰουστ. ριέ. κ. 57.—λς'. Βασ. ΑΠ'. 8. — 2) ε. Βασ. Α'. 1. — 3) κβ'. Βασ. Α'. 1.

Ἀπολλιναρισταὶ, καὶ οἱ μὴ ταῖς ἁγίαις τέσσαρσι Συνόδοις πειθόμενοι, καὶ οἱ κατὰ τῆς ἁγίας δ'. Συνόδου ἢ λέγειν τι ἢ διδάσκειν τολμῶντες 4).

Μανιχαῖος, εἰ ἐν Ῥωμαικῷ τόπῳ ὀρθεῖν διάγων, ἀποτεμνέσθω 2).

Μοντανισταὶ ἐξαιρέτως μηδένα τῶν παρ' αὐτοῖς καλουμένων Πατριαρχῶν ἢ κληρικῶν ἐντὸς ἐχέτωσαν Κωνσταντινουπόλεως· κωλύεσθωσαν δὲ καὶ ἐντὸς αὐτῆς στρατεύεσθαι, ἢ συσσίτια ποιεῖν, ἢ ἀνδράποδα ἐμπορεύεσθαι 3).

Αἰρετικὸς κατὰ ὀρθοδόξου μὴ μαρτυρεῖται 4).

Ἐκβαλλέσθωσαν δὲ καὶ αἱ αἰρετικαὶ γυναῖκες τῶν δεδομένων προνομίων ταῖς ὀρθοδόξοις· οὐ γὰρ περὶ τὴν ἐκάνωσιν τῆς προικῆς αὐτῶν καὶ τῶν προγαμιαίων δωρεῶν προτιμηθήσονται τῶν προτέρων δανειστῶν τοῦ ἀνδρός, ὡσπερ αἱ ὀρθόδοξοι· ἐπειδὴ γὰρ φησιν, ἑαυτὰς τῶν τοῦ Θεοῦ χωρίζουσι δωρεῶν, καὶ τῆς ἀχράντου κοινωνίας τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀλλοτριούσι, δίκαιον ἂν εἶεν καὶ τῶν παρ' ἡμῶν δωρημένων ταῖς εὐσεβέσι τῶν γυναικῶν δικαίων καὶ προνομίων ἀλλοτριουθῆναι· τῶν γὰρ εὐσεβῶν εὐσεβεῖς ὄντες εὐεργέται καὶ νομοθέται πρὸς Θεοῦ καθεστήκαμεν, οὐ τῶν περὶ ἐλαχίστου τὰ τῆς ὑγιούς πίστεως τιθεμένων· κοινὸν γὰρ ἡμῖν οὐδὲν πρὸς ἐκαίνουσ. Ταῖς νομίμοις γε μὴν τοὺς αἰρετικούς ταφαῖς παραδίδοσθαι συγχωροῦμεν 5).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Πῶς δεῖ τὰς λεγομένας ἀγάπας ποιεῖν, ἦτοι τὰ συμπόσια.

Γάγγρας ις'.

Ὁ μὲν ις'. τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου κανὼν, τοὺς κοινωνεῖν μὴ ἀνεχομένους τοῖς ἐκ πίστεως καὶ εὐλαθείας τὰς λεγομένας ἀγάπας ἐν Ἐκκλησίᾳ ποιοῦσι, καὶ εἰς τιμὴν τοῦ Κυρίου τοὺς ἀδελ-

1) κδ'. κς'. Βασ. Α. 1. — 2) κθ'. Βασ. αὐτόθι. — 3) ἢ συσσίτια . . . ἐμπορεύεσθαι, οὐ καίτοι ἐν 1378. λγ'. Βασ. Α. 1. — 4) κθ'. Βασ. αὐτόθι. — 5) λδ'. Βασ. Α. 1.

φους εις ἐστίασιν πρόσλαμβάνουσιν, ὡς βδελυσσομένους τὸ γινόμενον, τῷ ἀναθέματι παραπέμπει· εἰ γὰρ καὶ τοῖς ῥηθισμένοις κανόνι ταῦτα γίνεσθαι ἀπείρηται, ἀλλ' οὖν τοῖς ἀγαθῇ γνώμῃ τοῦτο δρῶσιν ἔστιν ὅπῃ ἐφείται.

Συνόδου ἐκτῆς δ'. Λαοδικείας κή.

Ὁ δὲ δ'. τῆς σ. Συνόδου κανὼν, καὶ ὁ κή. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, ἀφορισμὸν ἐπανατείνονται τοῖς ἐνδὸν Ἐκκλησίαις ἢ τοῦ κυριακοῦ δειπνοῦσι, καὶ ἀγάπην δῆθεν ἐσθίουσι, καὶ ἀκούμβιτα σρωγνύειν τολμῶσιν· ἀλλὰ γὰρ ἅπας τόπος τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένος, κυριακὸς λέγεται· ἀρχαῖον δὲ ἦν ἔθος, μετὰ τὴν τῶν θείων κοινωνίαν μυστηρίων κοινὴν τράπεζαν τοὺς πλουσίους τοῖς πένησι προτιθέναι· τούτου τοῦ ἔθους καὶ ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους μέμνηται ἅ. ἐκεῖνος γὰρ καὶ ἀγάπην τοῦτο καλεῖ, ἢ ὡς εἰς ἀγάπην συνάγον, ἢ ὡς δι' ἀγάπην γενόμενον· ἀλλ' ὡς παραίτιον σκανδάλου γεγονὸς ὕστερον, οἱ Θεοὶ Πατέρες ἐκώλυσαν· ἀκούμβιτα δὲ λατινικῶς σρωμνάς εἰς ὕψος ἡρμέναις δηλοῖ· ἀκούμβω γὰρ παρ' ἐκείνοις, τὸ ἀναπίπτω.

Καρθαγένης μβ'.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ τῆς ἐν Καρθαγένῃ μβ'. διατάσσεται, κωλύων ὅπως ἐν Ἐκκλησίᾳ συμπόσια γίνεσθαι· εἰ μὴπου τις ἐν ἀλλοδαπῇ ὁδεύων, καὶ καταγωγίου ἀπορῶν, εἰς Ἐκκλησίαν ἐξ ἀνάγκης εἰσέλθοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ἀγορᾶς καὶ πράσεως.

Νόμοι πολιτικοί.

Ἀγορασίᾳ καὶ πράσις συνίσταται, ἡνίκα ἂν περὶ τοῦ τιμήματος ἐκάτερον τῶν συμφωνούντων συνκινέσειε μέρος· ὁ μὲν, τὴν καταβολὴν ποιησάμενος τοῦ τιμήματος, ὁ δὲ, παραδοὺς τὸ κίπρασκόμενον· ἀρράβωνος δὲ δοθέντος, καὶ διαλυομένης τῆς πράσεως, εἰ μὲν ὁ ἀγοραστής εἴη ὁ διαλύων, ἀπόλλυσι τὸν ἀρ-

ράβωνα· εἰ δὲ ὁ πρῶτος, διπλοῦν ἂν ἔλαβεν ἀρράβωνα παρασχέιν ἀναγκάζεται 1).

Ὁ κρατῶν ὀφφίκιον ἐν ἐπαρχίᾳ οὐ δύναται κινήτων ἢ ἀκίνητων ἐν αὐτῇ ἀγοράζειν πρᾶγμα, ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἑτέρου, εἰ μὴ παρὰ τοῦ δημοσίου, καὶ γὰρ καὶ τοῦ πράγματος ἐκπίπτει, καὶ τὸ δοθὲν τίμημα οὐκ ἀναλαμβάνει 2).

Ὁ ἀρπάσας πρᾶγμα ἢ βίβλιν ἀφελόμενος, ἐὰν μὴ ἀποκαταστήσῃ τοῦτο, ἀνισχύρως αὐτὸ ἀγοράζει 3).

Ἐὰν ὁ δημόσιος διὰ δημόσια χρέη πωλήσῃ πρᾶγματα τοῦ χρεώπτου, οὐδὲ αὐτῆς ὁ χρεώστης, οὐδὲ ὁ δανειστής δύναται προσαγαγεῖν τὸ χρέος, καὶ ἐκδικῆται τὰ πρᾶγματα· πάντων γὰρ προτιμότερός ἐστιν ὁ δημόσιος 4).

Ἐὰν ὁ τῶν δημοσίων ἀπαιτητής, κατὰ κέλευσιν τοῦ ἄρχοντος πωλήσῃ τὸν ἀγρὸν τοῦ ἀγνωμνοῦντος ἐν τοῖς δημοσίοις, οὐκ ἀνατρέπεται ἡ πρᾶσις· ἐὰν δὲ χωρὶς κελεύσεως τοῦ ἄρχοντος γένηται, ἢ κατὰ δόλον, ἢ δίχα τιμήματος, ἀνατρέπεται 5).

Τὸ τοῦ ἀφήλικος ἀκίνητον πρᾶγμα καλῶς πωλεῖται δι' ἴδιον αὐτοῦ χρέος, ἢ διὰ πατρῶν, ἢ διὰ δημόσιον, δηλονότι ἐπὶ φανεράς κριτοῦ ἀποφάσεως 6).

Κἂν συγγνώμην ἡλικίας ἀπαιτήσῃ ὁ ἥττων, οὐ πωλεῖ ἀκίνητον πρᾶγμα χωρὶς δεκρέτου, ἀλλ' οὐδὲ ὑποτίθεται· εἰ δὲ πωλήσῃ, δύναται οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι τὸ πρῶθεν ἀνατρέψαι εἴσω ἑνῆαυτοῦ μετὰ κέ. ἔτη· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ κακῶς ἠγόρασεν ἢ ἐνήλλαξε, δύναται αὐτὸ ἀνατρέψαι, τὸ καταβληθὲν ἐπαναλαμβάνων τίμημα εἴσω τοῦ εἰρημένου χρόνου· ἢ δὲ ἀρμόζουσά τινι ἀποκατάστασις, παραπέμπεται καὶ ἐπὶ τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους 7).

Συγγνώμην δὲ ἡλικίας αἰτεῖ, ὁ μὲν ἀνὴρ ἀπὸ κ'. ἔτους, ἢ δὲ θήλεια ἀπὸ ιγ'. σὺ δὲ γινῶθι τὴν τελείαν ἡλικίαν εἶναι ἀπὸ κέ. ἔτους 8).

1) Ἰνατ. 3, 23. Πρῶχ. Νόμος ἅ. Τίτλ. ΙΑ'. ἀρμεν. Βιβλ. Γ'. γ'. 20. — 2) 62 Πανδ. 18, 1. ἅ. Βασ. ΙΘ'. 13. — 3) σ'. Βασ. Α'. 11. — 4) ἅ. Βασ. ΙΘ'. 13. — 5) γ'. Βασ. Ι. 19. — 6) μδ'. Βασ. ΙΘ'. 1. — 7) Ἀρμ. Α. ιβ'. ις'. — 8) δ'. Βασ. Ι'. 27.

Ἐπίτροπος οὐ δύναται ὀρφανοῦ ἀγοράσαι πρᾶγμα, ἢ κουράτωρ, ἢ προκουράτωρ 1).

Καλῶς ἀνατρέπουσιν οἱ ἥττονες ἅπερ κατὰ δόλον κακῶς ἐπώλησαν οἱ αὐτῶν κηδεμόνες 2).

Τὰ χωρὶς δόλου σύμφωνά καὶ μὴ τοῖς νόμοις ἐναντιούμενα, ἔρρωται 3).

Οἱ τῆ εὐθηνίᾳ ἐπιβουλεύοντες διὰ τοῦ προαγοράζειν 4) τὰ ὄνια, ἢ ἀποτίθεσθαι, ἢ καὶ καιρὸν ἀφορίας ἐκδέχεσθαι, ἔμποροι μὲν ὄντες, τῆς πραγματείας εἴργονται, ἢ ἐξορίζονται, εὐτελεῖς δὲ, εἰς δημόσιον ἔργον καταδικάζονται 5).

Περὶ αἰχμαλώτων.

Ὁ ἀγορασθεὶς αἰχμάλωτος, εἰ μὲν εὐπορος εἴη, ἐκπληροῦται τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ τιμὰς ἀπορῶν δὲ, τριετίαν δουλεύτω τῷ ἀγοράσαντι, καὶ οὕτως ἀπολυέσθω 6).

Ὁ ἐπὶ παρανόμῳ συναλλάγματι διδούς, ἀγωγὴν οὐκ ἔχει εἰς τὸ ἀναλαβεῖν τὸ δοθέν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ ἀλογευσμένων ἤτοι ζωοφθόρων.

Ἀγκύρας ις'. ιζ'.

Τῶν ἀλόγοις συμφορῶντων ζώοις, ὁ ις'. τῆς ἐν Ἀγκύρα κανῶν θαυμασίην πεποίηται τὴν διαίρεσιν· οἱ μὲν γὰρ τὴν ἐπάρατον ταύτην ἅπαξ τελευτάμενοι πρᾶξιν, φησὶ, μήπω τὸ εἰκοστὸν ἐκπληρώσαντες ἔτος, μηδὲ γυναικὶ συζευχθέντες, καὶ τῆ μετανοίᾳ τὴν Θεραπείαν ἐπιζητήσαντες, εἰς πεντεκαίδεκατον ἔτος τοῦ τόπου τῆς ὑποπτώσεως μὴ ἐξιέτωσάν, καὶ εἰς ἑτέραν πεντατηρίδα τοῖς εὐχομένοις εἰς ταῦτὸ συνιόντες, οὕτω τῆς κοινωνίας καταξιούσθωσαν, εἴγε Θερμυτάτην ἐπιδείξαιντο τὴν μετάνοιαν.

1) ιβ'. Βασ. αὐτάθ. — 2) Ἀρμ. Α. ιβ'. 13. — 3) Ἀρμ. Α. θ'. ιζ'. — 4) προαγοράζειν 1378. Β. — 5) γ'. Βασ. Ξ. 22. — 6) ιθ'. Βασ. ΔΔ. 2.

οἱ δὲ μέχρι κόρου τοῦ πάθους ἐμφορηθέντες, τῆ μακρᾷ τῆς εἰκοσαετηρίδος προσκείσθωσαν ὑποπτώσει, καὶ εἰς ἕτερον ἑ. ἔτος τοῖς πιστοῖς συνιστάμενοι, οὕτω τῆ κοινωνίᾳ προσίτωσαν. Τοῖς γε μὴν τούτῳ συνεσχλημένοις, τὴν νέαν ὑπερβεβηκόσι, καὶ ἐν ἡλικίᾳ γενομένοις, καὶ γυναικὶ συζῶσιν, ὁ πεντάκις πέντε τὴν ὑπόπτωσιν ἐπιμετρήσει, καὶ ἑτέρα πενταετηρὶς τῶν θείων δώρων μνηστεύσει τὴν μετᾶληψιν· ὅστις μέντοι παντακοντούτης ὢν, ἢ καὶ πρὸς γῆρας ἤδη κλίνων, καὶ τῆ ἰδίᾳ χρώμενος γυναικί, τούτῳ ἑάλω, ἐν ἅπαντι τῷ τῆς ζωῆς χρόνῳ τῶν μυστηρίων εἰργόμενος, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου κοινωνήσει καὶ μόνον.

Ὁ δὲ ιζ'. ταύτης, λελεπρωμένους τούτους ἐπονομάζει· οὕτω γὰρ ὁ Μωσαϊκὸς νόμος τοὺς ἀκαθάρτους καὶ μεμιασμένους ἐκάλει καὶ τοῖς χειμαζομένοις προστάττει συνεύχεσθαι· εἴεν δ' ἂν οὗτοι οἱ τὸν ἀχειμαστον λιμένα τῆς Ἐκκλησίας προσχώσαντες ἑαυτοῖς τῆ πρὸς τὰ πάθη βροπῆ, καὶ θύραν τοῖς πνεύμασι τῆς πονηρίας ἀνοίξαντες, ἃ δὴ μυρίαν ἐπεγείρει τῆ φυγῆς τρικυλίαν καὶ ζάλην.

Βασιλείου ζ'. καὶ η'.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ ζ'. ἔτι δὲ καὶ ἐν τῷ η'. κανόνι τοὺς ἀλογευσμένους μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν εἰς ἔτος δέκατον πέμπτον τῆς κοινωνίας ἀπείργει.

Νύσσης γ'.

Ὁ δὲ Νύσσης μέγας Γρηγόριος, ἐν τῷ γ'. κανόνι, τὴν ἀλόγηστον ζωοφθορίαν εἰς ὑπὸ καὶ δέκατον ἔτος ἐκτείνει.

Νόμος γ'.

Ὁ μὲν τοι πολιτικὸς νόμος, οἱ ἀλογευστάμενοι, φησὶν, ἤτοι κτηνοβάται, καυλοκοπέσθωσαν 1).

1) ἄδικτόν μοι δοκεῖ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν περισελίθρ. ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ ἀγαγνωσῶν.

Συνόδου ἑκτης λγ΄.

Ὁ λγ΄. τῆς ἑκτης Συνόδου κανὼν, Μηδεὶς, φησι, κουρῆς ἄνευ καὶ σφραγίδος τοῦ οικείου ποιμένος, ἐπὶ Ἐκκλησίας ἀναγινωσκέτω τὰς ἱερὰς βίβλους, ἐπὶ τοῦ ἁμβωνος ἱστάμενος· τοὺς δὲ παρὰ τοῦτο ποιεῖν τολμῶντας ἀφορισμῶ ὑποβάλλεσθαι.

Συνόδου ἐβδόμης ιδ΄.

Ὁ δὲ τῆς ζ΄. Συνόδου ιδ΄. οὐδὲ τὴν κεκαρμένον ἐκ μειρακίου ἢ φαιᾶ ἐνημμένον, ἢ μοναχικὸν ἢ ρηφισμένον σχῆμα, τοῦτο ποιεῖν ἐφίησι, μὴ πρὸς τοῦ ἀρχιερέως τὴν χειροθεσίαν 1) δεξάμενον· ἐξεῖναι δὲ καὶ ἡγουμένοις, φησὶν, ἱερωσύνη σεμνυνομένοις, ἀναγνώστῃς ἐν τοῖς οικείοις μοναστηρίοις χειροτονεῖν, εἰ ἐπὶ ἐρημίας οἶμαι τὰ μοναστήρια τυγχάνουσι κείμενα· τοῦτο δὲ καὶ χωρεπισκόποις ποιεῖν ἐφεῖται. Ζήτει καὶ τὸ δ΄. κεφ. τοῦ Γ στοιχείου, καὶ τὸ κά. τοῦ Χ στοιχείου, καὶ ἐν τῷ ε. κεφαλαίῳ τοῦ Δ στοιχείου κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου να΄.

Νόμος.

Ἡ δὲ Ἰουστινιάνειος Νεαρὰ κελεύει μὴ γίνεσθαι τινα ἀναγνώστην εἰμὴ ἐπὶ ἐτῶν γένοιτο. Ζήτει καὶ τὸ ιγ΄. κεφ. τοῦ Κ στοιχ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ ἀναθέματος.

Ζήτει τὰ περὶ τούτου ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου, ἥτις τῷ καταλόγῳ τῶν λοιπῶν Συνόδων ἐν τῇ ἀρχῇ συνηριθμηται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ ἀντιμυσίων.

Τὰ ἀντιμύσια, τῆς ἀγιαστικῆς μετέχοντα δυνάμεως, ἦν αὐτοῖς ἢ τῆς καθιερώσεως τῶν νεωστὶ ἀνεγειρομένων ναδῶν ἀκο-

1) τὴν οὐθεσίαν δεξάμενον ἦτοι χειροθεσίαν. 1375.

λουθία καὶ ἡ ἑπταήμερος ἐν τῷ ἐκεῖ Ουσιαστηρίῳ κειμένοις ἱεουργία χαρίζεται, ἐνθα ἂν χρεία γένηται τούτων, ἀκολούτως παραπέμπονται, καὶ οὐ περιγράφεται ἐν τῇδε τῇ ἐνορίᾳ, ἢ ἐν ἐκείνῃ, ἀλλὰ καὶ ὑπερόρια γίνονται, καθὼς δὴ καὶ τὸ ἅγιον μῦρον, καὶ ἕτερα ἅγια· ἐκλήθησαν δὲ οὕτως, ὡς ἀντιπρόσωπα καὶ ἀντίτυπα τῶν πολλῶν τοιούτων μίσεων, τῶν καταρτιζόντων τὴν ἁγίαν δεσποτικὴν τράπεζαν· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ κατ' Ἰταλοὺς μίσεως ἢ τούτων παρήχθη προσηγορία· κυρίως δὲ ἐπὶ ἐκείνων τῶν τραπέζων τίθενται, ἃς καθιέρωσις οὐχ ἡγίασεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ ἀποδημίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

Συνόδου πρώτης καὶ δευτέρας ις΄.

Οὐδὲ τὰ τῆς ἀποδημίας τῶν ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν περὶ ταῦτα τοῖς Πατράσιν ἐκρίθη· ὁ γὰρ ις΄. τῆς λεγομένης α. καὶ β΄. Συνόδου κανὼν, Ὁ πλεόν τῶν ἐξ μηνῶν, φησὶ, τῆς ἐαυτοῦ Ἐκκλησίας ἀποδημῶν ἐπίσκοπος, καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ διατρέψων, μὴ βασιλικῷ ἢ πατριαρχικῷ εἴργοντος αὐτὸν ἐπιτάγματός, ἢ βαρείας νόσου κλινοπετῆ διόλου ποιούσης, ὡς ἀκινήτως πρὸς μετάδοσιν ἔχειν, ἀλλοτριωθήσεται τῆς ἱερωσύνης, καὶ ἕτερος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ἐκείνου ἀντισταχθήσεται.

Σαρδικῆς ζ', η', θ', κ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Σαρδικῇ ζ', εἰ μὴ γράμμασι βασιλικοῖς μεταπέμφθῃ, φησὶν, ὁ ἐπίσκοπος, ἀπιέναι μὴ τολμᾶτω πρὸς βασιλέα, ἀξιωματῶν ἕνεκα μάλιστα, ἃ δὴ κοσμικοῖς οὐχ ἦττον ἢ ἐπισκόποις προσήκει· εἰ δὲ δι' ἐπικουρίαν προφανῶς ἀδικουμένων πενήτων, χηρῶν τε καὶ ὀρφανῶν, τὴν ὡς τὸν βασιλέα στείλασθαι προθυμηθῇ, ἢ παρρητησόμενος τοὺς ἐπὶ πταίσμασιν ἐξορία περραπέμφθῆντας, ἢ ἑτέροις ἐξεταζομένους κολάσασιν, ἐπαινετέος μᾶλλον ἢ μεμπτέος τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν.

Ὁ δὲ ἡ. ταύτης, εἰ μέντοι δι' ὑπηρέτου, φησὶ, τὴν δεδηλωμένην ἱερείαν ὡς τῶν προσφευγόντων τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ δεσ-

μένων επικουρίας ὁ ἐπίσκοπος ποιήσαιο, καὶ τῆ τῶν πολλῶν οὐχ ὑποπεσεῖται μέμψει, καὶ τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ταλαιπωρίαν ἐκφεύξεται.

Ὁ δὲ θ', Τὰς μετὰ συνοδικῆς, φησὶ, διαγνώσεως πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ ἐπισκόπου πεμπομένας ἐπιστολάς, ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ἐκείνης μητροπολίτου, ἐν ἧ τὰς διατριβάς ὁ βασιλεὺς τῷ τῆνικαῦτα ποιεῖται, ἀνακρίνεσθαι δεῖ, καὶ εἰ μὴ φορτικαὶ τούτῳ δοκοῦσιν, ἐπιδίδουσαι· εἰ δ' οὖν, πρὸς τὸν πέμψαντα ταύτας ἀνακομίζεσθαι.

Ὁ δὲ κ', Τῆς ἐνίων ἀναισχυντίας εἵνεκεν, ἵνα μὴ τὰ τῆς ἱερωσύνης διαβάλλοιτο, καὶ παρὰ τῶν ἐν ταῖς παρόδοις καθεστηκότων ἐπισκόπων, ἀνακρίνεσθαι τοὺς ἀπιόντας ποιεῖ τῶν ἀρχιερέων χρῆ, τῶν μητροπολιτῶν, οἶμαι, οἷς οἱ τοιοῦτοι πάντως ὑπόκεινται· πρὸς ἐκείνων γὰρ καὶ μόνον τοὺς ὑπ' αὐτοῖς ἀνακρίνεσθαι χρεῶν ἐπισκόπους, ἔστι δ' ἕτε καὶ τοὺς μὴ ὑποκειμένους αὐτοῖς, καὶ τούτοις παρὰ κανόνας τι πράξειν ὠρμημένοις, οὐχ ἕπως μὴ συνακτινῆ, ἀλλὰ καὶ ἀπελέγχειν, καὶ ὡς οἶόν τε, διακωλύειν. Ἐὰ μὲν γὰρ ἀπίοιεν πρὸς βασιλέα, ἢ ὑπ' αὐτοῦ προσκληθέντες, ἢ τῶν προεδηλωμένων εὐλόγων ὑποθέσεων χάριν, ἐφεῖναι τούτοις τὴν πάροδον, τὰς εἰρηνικὰς αὐτῶν σημειωσαμένους ἐπιστολάς· εἰ δὲ δι' ἐπίδειξιν ἄλογον εἰς ἄλλοτρίαν πόλιν ἀπέρχονται, διδάξει τὸν ἐνταῦθα λαὸν οἰόμενοι, καὶ καταισχύναι τὸν ταύτης ἐπίσκοπον, ἢ πρὸς βασιλέα ἰδίως ποιησόμενοι ἀξιῶσεις, μὴ κοινωνῆσαι τούτοις, ὡς ἐκ τοῦ κανόνος οὔσι καθηρημένοις.

Ἀντιοχείας ια'.

Ὁ γὰρ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ια' καὶ τῆς κοινωνίας ἀποκηρύττει, καὶ τῆς ἀξίας ἀπόβλητον τίθησι πάντα ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον, ἢ ἕλως ὄντα τοῦ κανόνος, τὸν ἄνευ γνώμης καὶ γραμμάτων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων, καὶ μάλιστα τοῦ μητροπολίτου, ἀπιέναι πρὸς βασιλέα, καὶ ὑπὲρ ἀνάγκαιων, φημι, πραγμάτων, τολμήσαντα.

Καρθαγένης κγ' καὶ οἱ.

Ἀλλ' οὐδὲ ὁ τῆς ἐν Καρθαγένῃ, διὰ θαλάσσης μακρὰν ὁδὸν

στέλλεσθαι τὸν ἐπίσκοπον ἐπιτρέπει, εἰ μὴ τοί γε μετὰ κοινοῦ ψηφίσματος τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων, κατ' ἐξαιρετον δὲ τοῦ τῆς Συνόδου τὰ πρῶτα φέροντος Πατριάρχου ἢ μητροπολίτου ἐντετυπωμένης καὶ σεσημασμένης γραφῆς, συνιστάσης τοῦτον πρὸς οὓς ἄπεισι, καὶ ἀξιούσης περὶ αὐτοῦ.

Ὁ δὲ οἱ. ταύτης, οὐδὲ πρὸς ἑτέραν ὑπ' αὐτῷ τελοῦσαν παροικίαν εὐπρόσοδον ἀποδημεῖν δικαιοῖ, ἀλλὰ διατρίβειν ἐπὶ πολὺ τὴν πρωτότυπον Ἐκκλησίαν καταλιμπάνοντα, καὶ τῶν σωτηριαστικῶν αὐτῇ παραγγελμάτων ὀλιγοροῦντα 1), κέρδους ἰδίου τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ προέμενον.

Βαλσαμών. Ἐκ τούτου τινὲς συλλογίζονται μὴ ἐξεῖναι, μήτε τὸν ὑπὸ ἐθνῶν τῆς οἰκείας ἐπισκοπῆς ἐκβληθέντα, ἐν ἑτέρῳ ὑπ' αὐτῷ τελοῦσῃ κατοικεῖν παροικίᾳ, μήτε τὸν φύλης καὶ μικρῆς ἐπισκοπῆς προϊστάμενον, εἰς ἑτέραν πολυανθρωπατέραν χώραν, ὑποτελή καὶ ταύτην αὐτῷ τυγχάνουσαν, αὐθόρμητον μεταβαίνοντα κατοικεῖν, ἢν μὴ βασιλεὺς ἐφῆ, καὶ διάγνωσις ἐπικρίνη τοῦτο συνοδικῆ.

Σαρδικῆς ιδ'.

Ὁ δὲ ιδ'. τῆς ἐν Σαρδικῇ, τὴν εἰς ἀκινήτους αὐτοῦ κτήσεις ἀπιόντα ἐπίσκοπον, ὑπερόριους οὖσας τῆς αὐτοῦ ἐπαρχίας, ἐπὶ τῷ συγκομίσαι τοὺς οἰκείους καρπούς, ὡς ἂν ἔχη τοῖς δεσπόταις ἐπαρκεῖν, ἐπὶ τρισὶ καὶ μόναις κυριακαῖς κελεύει τοῦτον τῷ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης πρεσβυτέρῳ συνέρχεσθαι, καὶ τοῖς ἐνταῦθα πιστοῖς συναύχεσθαι, καὶ συμπάλλειν, ἵνα μὴ προσκεχρουκῶς ἢ τῷ ἀφορίζοντι κανόνι τὸν ἐπὶ τρισὶ κυριακαῖς τῆς Ἐκκλησίας ἀπολιμπανόμενον· ἔστι δὲ καὶ οὗτος ταύτης ια' οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πυκνῶς εἰς τὴν πόλιν τῆς χώρας ἐκείνης μὴ ἀπιέναι, οὕτω γὰρ καὶ ζημίαν οὐχ ὑποστήσεται, συνεχέστερον ἐπιτηρῶν τὰ οἰκεία, καὶ ὁ ἐγγώριος ἐπίσκοπος κενῆς δόξης καὶ ὑπεροφίας αὐτὸν οὐ γράφεται, ὡς ἂν εἰς αὐτοῦ αἰσχύνῃ τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν διδάσκειν ἐθέλοντα.

1) καὶ τῶν σωτηριαστικῶν... ὀλιγοροῦντα, εὐ κεῖται παρὰ Β. καὶ Γ.

Βαλοσαμίων. Εἰς γὰρ τὰς ἀκινήτους κτήσεις τῶν ἀλλοτρίων Ἐκκλησιῶν, ὁ ἐγγχώριος ἐπίσκοπος τὰ ἀρχιερατικὰ ἐνεργεῖ δίκαια.

Ὅτι μόνῳ τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως σταυροπήγια παρταχῆ πέμπειν δέδοται.

Μόνῳ δὲ τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ συνηθείας ἐφείται μακρὰς, σταυροπήγια τε διδόναι, καὶ τὴν ἀναφορὰν καὶ μνήμην τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔχειν, οὐ μόνον ἐφ' οἷς κέκτηται ἰδίοις χωρίοις ὅπουδ' ἄποτε κειμένοις, καὶ τοῖς ἀκινήτοις κτήμασι τῶν ὑποκειμένων τούτῳ μοναστηρίων, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τῶν μητροπόλεων αὐτοῦ ἐνορίαις, ἐνθα ἂν παρὰ τοῦ τὸν νεὼν ἀνεγείροντος δηλαδὴ προσκληθεῖη.

Τί ἐστι μετάθεσις, μετάβασις, καὶ ἐπίβασις.

Εἰ δέ τι περαιτέρω τῆς ἀπραγματεύτου ἀποδημίας καινοτομηθεῖη τοῖς ἐπισκόποις, ἢ μετάθεσις λέγεται τοῦτο, ἢ μετάβασις, ἢ ἐπίβασις.

Μετάθεσις.

Καὶ μετάθεσις μὲν ἐστὶ, τὸ ἐξ ἐλάττονος Ἐκκλησίας εἰς μείζονα χηρεύουσαν ἀναχθῆναι 1) τινὰ τῶν λόγῳ καὶ σοφίᾳ διαφερόντων, καὶ τὴν εὐσέβειαν κινδυνεύουσαν δυναμένων σπρίξαι, οἷα καὶ τὰ κατὰ τὸν μέγαν ἔσχε Ἰρηγόριον, τὸν τῆς Θεολογίας ἐπώνυμον, ἣν οὐκ ἂν τις εὖ φρονῶν εἴπῃ μὴ τῶν σφόδρα ἐπαινουμένων εἶναι.

Ἀποστόλων ιδ'.

Τοῦτο καὶ ὁ ιδ' τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, τῶν ἀναγκαίων εἶναι κρίνει, μὴ ἐξεῖναι λέγων ἐπίσκοπον καταλιπόντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, ἑτέρῃ ἐπιπηδᾶν, κἂν ὑπὸ πλειόνων ἀναγκάζεται, εἰ μὴ τις ἀνγκαιὰ εἴη αἰτία ἢ τοῦτο ποιεῖν αὐτὸν κατεπείγουσα 2), οἷα δυνάμενον τοῖς ἐκεῖ τὰ γε εἰς εὐσέβειαν συλλαβεσθαι· καὶ τοῦτο δὲ οὐκ οἴκοθεν ἐλέσθαι δεῖ, ἀλλὰ καὶ κρίσει πολλῶν ἐπισκόπων, καὶ ἱκανῆ παρακλήσει.

Μετάβασις.

Μετάβασις δὲ, ὅταν τις τῶν ἐπισκόπων, τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ καταληφθεῖσης ὑπὸ ἔθνῶν, γνώμῃ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπισκόπων εἰς σχολάζουσαν ἑτέραν μεταβῆ, διὰ τε τὸ περὶ τὴν ὀρθοδοξίαν αὐτοῦ ὑγιᾶς, καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιστήμην νόμων τε καὶ δογμάτων.

Ἀντιοχείας ιγ'. κβ'.

ἔχει δὲ καὶ αὕτη πάντως τὸ ἀνεπίκλητον 1), ὡς ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδος ἐν τῷ ιγ'. κανόνι καὶ κβ'. διέξεισι, Μὴ δεῖν λέγουσα πρὸς ἑτέραν ἐπίσκοπον ἐπαρχίαν ἀπιέναι καὶ χειροτονίας ποιεῖν, εἰ μὴπου παραχωρηθεῖη πρὸς τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης· εἰδ' οὖν, καὶ τὰς χειροτονίας, καὶ τὰ ἄλλως ὑπ' αὐτοῦ πραττόμενα τυγχάνειν ἄκυρα, καὶ αὐτὸν καθαιρέσει καθυποβάλλεσθαι, ὡς σκανδάλου καὶ ταραχῆς αἴτιον ὑπάρξαντα.

Ἐπίβασις.

Ἐπίβασις δὲ ἐστὶν ἢ κατὰ αὐτονομίαν, ἢ κατὰ τινὰ φαύλην οἰκονομίαν τοῦ σχολῆν ἄγοντος, ἢ καὶ τοῦ ἔχοντος Ἐκκλησίαν ἐπισκόπου πρὸς χηρεύουσαν Ἐκκλησίαν παράλογος ἐπεισαγωγὴ, ἣν τοσοῦτον ἐβδελύξαντο οἱ ἐν Σαρδικῇ θεῖοι Πατέρες, ὥστε καὶ ἀκοινώνητον εἶναι παντὶ Χριστιανῷ τὸν ἐργάτην ταύτης διωρίσαντο, καὶ μηδὲ ἐν ταῖς τελευταίαις ἀναπνοαῖς λαϊκῆς γούν κοινωνίας ἀξιούσθαι.

Σαρδικῆς α. β'.

Εὐθὺς γὰρ ἐν τῷ α. κανόνι, καὶ μέντοι καὶ τῷ β', οὕτω φασὶ· Μηδενὶ τῶν ἐπισκόπων ἐξεῖναι τὴν πόλιν, ἐν ἣ κεχειροτόνητο, καταλιπόντα, πρὸς ἑτέραν μεταβῆναι· τεκμήριον γὰρ ἀλαζονείας καὶ πλεονεξίας ἀτεχνῶς καθέστηκεν ἢ τοιάδε μετάβασις, καὶ δόξης κενῆς ἔφεσις, καὶ τοῦ πλείονα κτήσασθαι πράγματα· ἐπεὶ τοί γε πῶς οὐχ εὐρηταί τις ποτὲ ἐκ μείζονος πόλεως εἰς ἐλάσσονα μεταβεβηκώς; ταῦτ' ἄρα καὶ δίκαιος ἂν ὁ τοιοῦτος εἴη, τῆς τῶν πιστῶν ἐκκόπτεσθαι ὀμηγύρεως· εἰ δὲ καὶ δούλους

1) ἀνεγκλήτων 1373 καὶ Γ. — 2) ἀναγκάζουσα Γ.

1) τὸ ἀνεγκλήτων Γ.

ἀλοῖα ῥάπτων, φησί, καὶ κατασκευαζόμενος, καὶ χρήμασι τινὰς ὑποφθείρων ἀνακρίθει, στάσεις κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἐγείρειν, τὴν αὐτοῦ προστασίαν ἐπιζητοῦντας, μηδὲ θνήσκων τῆς τῶν λαϊκῶν ἀξιούσθω κοινωνίας· καὶ τῶν πιστῶν γὰρ ὅλως ἐν ἀριθμῶν εἶναι τοῦτον οὐκ ἀνέχεται.

Συνόδου δευτέρας β'.

Ὁ δὲ τῆς δευτέρας Συνόδου β', τοὺς ὑπὲρ διοικήσιν ἐπισκόπους, καὶ ὑπερορίας Ἐκκλησίας, ταῖς ὑπὲρ τὰ ἐκάστη διλαδὴ ἀφορισμένα κειμέναις ὅρια, ἀκλήτους θεσπίζει μὴ ἐπιέναι, τὴν ἄτακτον αὐτῶν καὶ ληστρικὴν ἔφοδον ἐντεῦθεν ἐμφαίνων· μηδὲ ταύταις ἐπιδημεῖν 1) ἐπὶ χειροτονία ἢ ἐτέρῃ οἰαδῆτινι ἱερατικῇ διοικήσει. Τὰς μὲν τοὶ καθ' ἐκάστην ἐπαρχίαν ἐκκλησιαστικὰς διοικήσεις, ψήφους, φημί, καὶ χειροτονίας, καὶ ἀμφιβολιῶν λύσεις, ἐν ἀφορισμοῖς δεικνυμένας καὶ ἐπιτιμίοις, καὶ λοιποῖς τοιούτοις, τὴν ἐκάστης ἐπαρχίας οἰκονομεῖν Σύνοδον· τὸ δὲ γε ἔθος κρῆναι τῶν ἐν τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι κειμένων Ἐκκλησιῶν, ὥστε ἀνευδοκίμως ἐπιφοιτᾶν καὶ ταῖς τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν παροικίαις, εἴ τις ἐν λόγῳ διαλάμπων, τοὺς λοιποὺς ἐπιστηρίζει δύναιτο· τοῦτο δὲ συγκεχώρηται παρὰ τὸ μὴ εἶναι κακεῖ ἐπισκόπους ἀποχρῶντας εἰς Συνόδου πλήρωμα.

Συνόδου ἑκτῆς κ'.

Ὁ δὲ τῆς ἑκτῆς Συνόδου κ', ἐπισκόπῳ διδάσκειν ἐν πόλει δημοσίᾳ οὐκ ἐπιτρέπει· τῆ τούτῳ μὴ ὑποκειμένῃ· ἰδίᾳ μὲν τοὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἐρωτῶντα διδάξει, καὶ μὲν τοὶ καὶ δημοσίᾳ τοῦ ἐγγχωρίου ἐπιτρέψαντος ἐπισκόπου, ἔτι δὲ καὶ χειροτονίας ποιῆσαι οὐ κακώλυται· εἰ δέ τις παρὰ ταῦτα, φησί, πράττων φωροθεῖται, τῆς μὲν ἐπισκοπῆς παύεσθω, τὰ δὲ τοῦ πρεσβυτέρου ἐνεργείτω, ἀντὶρρόπον τῷ ἐξ ἐπάρσεως πταίσματι τὴν ἐν τῷ πρεσβυτερίῳ ταπεινώσιν ὑπενεγκῶν· ἐπεὶ καὶ τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἴσμεν ἰάματα· οὐ γὰρ ἄλλο τι τούτῳ ἡμάρτηται τελείας ἕξιον καθαιρέσεως.

Ἀγκύρας ιή.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ ιή, Οἱ χειροτονίαν ἐπισκόπου, φησί, δεξάμενοι, καὶ πρὸς τὴν παροικίαν ἀπιόντες, ἐν ἧ ἐπωνομάσθησαν, κωλυόμενοι δὲ καὶ τῶν ἐκείνοις ἐπιβῆναι ὀρίων πρὸς τοῦ ἐνταῦθα λαοῦ, καὶ ἐνταῦθεν ἐτέραις ἐπιέναι τολμῶντες, καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς ἐπισκόπους βιάζεσθαι, καὶ στάσεις κινεῖν, ἀφορίζεσθωσαν. Εἰ μὲντοι ἀποχρῶν ἠγήσαιντο τῆς τιμῆς καὶ καθέδρας ἡξιῶσθαι μόνῃς τῶν πρεσβυτέρων, ἐνθα καὶ πρότερον ὑπῆρξεν τοῦτοις πρεσβυτέροις εἶναι, μενέτωσαν ἡσυχῇ βιοῦντες· εἰ δὲ πρὸς τοὺς καθεστῶτας ἐπισκόπους φωροθεῖεν στασιάζοντες, καὶ τὴν τιμὴν ἀφαιρέσθαι τούτους τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐκπτώτους γίνεσθαι.

Ἀντιοχείας ις'. κα.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ις', Ὁ τελείως, φησὶν, ἐκβεβλημένος ὑπὸ ἔθνων τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, καὶ ὡς σχολάζων εἰς σχολάζουσαν ἐπιρρίψας ἐαυτὸν Ἐκκλησίαν, καὶ τὸν ταύτης ὑφαρπάσας ὀρόνον, μὴ τελείας ἐπιτρεψάσης Συνόδου, ἀπόβλητος καὶ τῆς ἰσρώσυνης ἔστω, καὶ ἅπας ὁ λαὸς, ὃν ὑφῆρπασε, τοῦτον αἰροῖτο· τελεία δὲ ἐστὶ, φησί, Σύνοδος, ἧ σύνεστι καὶ ὁ μητροπολίτης· οὐ γὰρ ἐφείτῃ ταῦτα πράττειν μόνοις τοῖς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόποις.

Ὁ δὲ κα, Πῶς μεταβαίνειν ἐπίσκοπον ἀπὸ τῆς ἰδίας παροικίας 1) εἰς ἐτέραν διορίζεται, μήτ' αὐθαιρέτως ἐπιρρίπτουται ἐαυτὸν, μήτε μὴν ὑπὸ λαῶν ἐκβιαζόμενον 2), μήθ' ὑπὸ ἐπισκόπων ἀναγκαζόμενον· μένειν δὲ ἐν ἧ κεκλήρωτο ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ μεθίστασθαι.

Σαρδινῆς γ'. ια. ιβ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Σαρδικῇ γ', Εἰ καὶ συνεληλύθασι, φησὶν, εἰς ἡντιναοῦν ἐπαρχίαν πλείους τῶν ἐπισκόπων, ὥς τι τελέσοντες ἐκκλησιαστικόν, μὴ ἀκλήτους πρὸς αὐτοὺς ἀπιέναι τοὺς ἀφ' ἐτέρας ἐπαρχίας· καλουμένους γε μὴν, μὴ ἀναδύεσθαι τὴν ἀφίξιν διὰ τὸ φιλάδελφον.

1) ἐπιβῆναι B.

1) ἐπαρχίας 137B. — 2) βιαζόμενον, ε.

Ὁ δὲ ιβ', Ἐάν τις τῶν ἐπισκόπων, φησί, λόγων παιδείαν 1) ἑκα-
νῶς ἠσκημένος, πρὸς ἑτέραν ἀπὴ πόλιν ἢ ἐπαρχίαν, ζήτησεως
ἐκεῖ γενομένης περὶ τῆς ἐν ἡμῖν Ὁρησκείας, ἥτοι λατρευομένης
εὐσεβείας, μὴ κατ' ἐπίδειξιν καὶ κόμπον ἀλάγιστον συνεχῶς
τοῖς λαοῖς ὁμιλείτω, ἐν περιφρονήσει τὸν τῆς χώρας ποιμένα
τιθέμενος, καταισχύνων αὐτὸν, καὶ προφέρων τὸ περὶ λόγους
ἀνάσκητον· αἴτιον γὰρ τοῦτο παραχῆς καὶ ὑπονοίας οὐκ ἐλεύθε-
ρον, οἷα ταῦτα ποιῶν ἐξεπίτηδες τῷ ἐποφθαλμιᾷ τῆ τῆς πόλεως
ἐκείνης καθέδρα· δεῖ τοίνυν, φησί, καὶ τὸν ἀτάκτως ἄττοντα
καταστελεῖν, καὶ νομοθετῆσαι τὸ φιλάδελφον· μήτε οὖν ὁ ἐπί-
σκοπος παντάπασιν ἀπωθείτω τὸν συνεπίσκοπον, ἀπάνθρωπον
γὰρ τοῦτό γε καὶ σκαῖον, καὶ φαῦλον, καὶ πονηρόν· μήτε μὴν οὗτος
ἐνταυθοῖ διατρίβων, πλέον τῶν τριῶν ἐβδομάδων τῆς οικείας
Ἐκκλησίας ἀπολυμπνέσθω· εἰ γὰρ ὁ ἀγράφως φερόμενος κανὼν
τῆς κοινωνίας ἀπείργει τὸν ἐν πόλει διάγοντα λαϊκὸν 2), καὶ
ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας τῆ κοινῆ συνάξει τῆς Ἐκκλησίας μὴ συν-
όντα, πολλῶ γε δήπου τὸν ἐπίσκοπον οὐ δέον τῆς ἑαυτοῦ Ἐκ-
κλησίας ἀποδημεῖν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, βαρυτάτης ἄνευ
ἀνάγκης, καὶ παραλιπεῖν τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποίμνιον· ἀλλὰ
γὰρ ὕστερον ὁ ἀγράφως φερόμενος οὗτος κανὼν, ὀγδοηκοστὸς
ἐχρημάτισε τῆς ἑκτῆς Συνόδου 3).

Ὁ δὲ ιζ'. αὐθις τῆς ἐν Σαρδικῆ, τὸν ἀδίκως, φησί, τῆς ἰδίας
ἐκβεβλημένου ἐπισκοπῆς, ἢ ὑπὸ αἰρετικῆς δυναστείας περὶ
πλείονος τὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως ποιούμενον δόγματα, ἢ τῷ τὴν
ἑνσάρχον οικονομίαν ὁμολογεῖν, παρὰ εἰδωλόλατρῶν ἐξωσθέντα,
ἢ τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης μεταποιούμενον, ὑπὸ τῶν κακῶς
τὴν πλῆσιν ποιεῖν εἰωθότων, ὡς καθωσιωμένον, καὶ εἰς κόλα-
σιν ἀφορισμένον ἀπελκυνόμενον, ἀθῶόν γε μὴν αὐτὸν ἀληθείας
δικαζούσης ὑπάρχοντα, τὸν δὴ τοιοῦτον ἐν ἑτέρῃ διατρίβειν
πόλει μὴ κωλύεσθαι, μέχρις ἂν εἰς τὴν οικείαν ἐπανήκη, τὸν
φόβον διαδράς τοῦ κινδύνου, καὶ τὴν δοκοῦσαν ἐκ τῆς ἐξορίας
ἀπατρίψῃται ὕβριν· σκληρόν γὰρ καὶ ἀπάνθρωπον, τὸν ἀδίκως

τῆς αὐτοῦ πόλεως ἀπεληλαμένον, μὴ πρὸς τῶν συνεπισκόπων
ἰλαρῶς καὶ φιλοφρόνως ξενίζεσθαι.

Συνόδου ἑκτῆς ιθ'.

Ὁ δὲ τῆς ἑκτῆς Συνόδου κανὼν ιθ', Τοὺς προφάσει βαρβα-
ρικῆς ἐφόδου ἢ φορολόγων ἀπάνθρωπίας 1), ἢ λιμοῦ ἀνάγκης,
ἢ ἡσθητοῦν ἄλλης αἰτίας πρὸς ἀλλοδαπὴν ἀπάραντας ἐπι-
σκόπους, ἢ κληρικούς, καὶ, τῆς αἰτίας διαλυθείσης, μὴ ἐπανήκειν
προθυμουμένους, ἀφορίζεσθαι κελεύει, μέχρις ἂν εἰς τὴν Ἐκ-
κλησίαν ἐπανέλθωσιν, ἢς μετανάσται γεγόνασιν· οὐ μὴν, ἀλλὰ
καὶ τὸν ὑποδεξάμενον τούτους ἐπίσκοπον, καὶ εἰσέτι κατέχειν
πειρώμενον, ἀφορισμῶ ὑποτίθωσιν.

Συνόδου τετάρτης κγ'.

Ὁ δὲ κγ'. τῆς τετάρτης Συνόδου, Τοὺς ἀποδημεῖν ἐλθόνους
ῶν κεκλήρωνται Ἐκκλησιῶν κληρικούς τε καὶ μοναχοὺς, παρὰ
γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, προφάσει ὡς μὴ παρ' αὐτοῦ διοί-
κησιν ἐγκεχειρισμένους τινὰ, ἴσως μὴ ἐπιτηδείως ἔχειν αὐτοὺς
περὶ τὰ τοιαῦτα κρίναντος, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀκοινωνήτους πρὸς
αὐτοῦ γενομένους, καὶ εἰς βασιλεύουσαν ἢ εἰς ἑτέραν ἀπιόντας
πόλιν, καὶ ἐπὶ πλείστον αὐτόθι διατρίβοντας, καὶ τὴν τῆς Ἐκ-
κλησίας ταρασσόντας καὶ θορυβοῦντας κατάστασιν, ἀνατρέπον-
τας τέτινων οἴκους τῷ ἡμελημένως βιώναι, καὶ ἄκοντας ἐξω-
θεῖσθαι· διορίζεται παρὰ τῆς ἐν τῇ πόλει Συνόδου, ὥστε τοὺς
οικείους τύπους καταλαθεῖν.

Συνόδου ἐβδόμης ι.

Ὁ δὲ τῆς ζ'. Συνόδου ι. καθαιρεῖ οὐ μόνον τὸν ἀπὸ πόλεως
εἰς πόλιν μεταβαίνοντα ἱερέα, ἀλλὰ καὶ τὸν εἰς τὴν βασιλεύου-
σαν 2) εἰσιόντα, καὶ ἐν ταῖς εὐκτηρίαις οἴκοις τῶν ἀρχάντων
λειτουργοῦντα ἄνευ γνώμης τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου καὶ τοῦ Κων-
σταντινουπόλεως.

1) Ὁ Βουερ. ἀνέγνω σπανίας ἀντὶ ἀπάνθρωπίας, ἐκ τοῦ τίγλου ἀπανίας. —

2) βασιλεύουσαν πόλιν 1376.

Συνόδου τετάρτης δ'.

Ὁ δὲ δ'. τῆς τετάρτης Συνόδου, Κληρικούς, φησι, τῆς οἰασοῦν Ἐκκλησίας, μὴ ἐξεῖναι εἰς ἄλλης πόλεως τάττεσθαι Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ στέργειν ἐκείνην, ἐν ἣ λειτουργεῖν ἐξ ἀρχῆς ἠξιώθησαν, ἐκτὸς τῶν κατ' ἀνάγκην τῆς ἰδίας πατρίδος ἐκπεπτωκότων· ἐπίσκοπος δὲ τὸν ἐτέρου δεξάμενος κληρικὸν, ἀκοινώνητος ἔστω, ἕως ἂν ὁ κληρικὸς εἰς ἣν καταλέλοιπεν Ἐκκλησίαν ἐπιστρέψῃ.

Νεοκαισαρείας ιγ'.

Ὁ δὲ ιγ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου, τοὺς ἐκτὸς ἡστινοσοῦν πόλεως πρεσβυτέρους εἰς ταύτας εἰσέρχεσθαι καὶ προσφέρειν, ἢ τῆς θείας μεταδιδόναί τινα κοινωνίας οὐκ ἐπιτρέπει, παρόντος τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου· ἐὰν δὲ ἀπῶσιν οὗτοι, καὶ εἰς εὐχὴν κληθῆ μόνος, εἰσελθεῖν αὐτὸν οὐ κωλύει, καὶ τῶν ἁγιασμάτων τισὶ μεταδοῦναι, εἰ τῆς ὑποκειμένης εἴη τῆ πόλει καὶ οὗτος δηλαδὴ ἐπαρχίας· ἐτέρας γὰρ πρεσβυτέρω οὐκ ἐφείται λειτουργεῖν, παρὰ γνώμην τοῦ ἐγχωρίου ἐπισκόπου· ὡς περ οὐδὲ ἐπισκόπῳ παροικίας ἐτέρας, τοῦ γνησίου μὴ ἐπιτρέποντος ἐπισκόπου 1), εἰ καὶ ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ἐκείνης μετακληθεῖν λαοῦ.

Περὶ τῶν διδομένων τοῖς ἀποδημοῦσι κληρικοῖς παρὰ τῶν ἐπισκόπων ἐπιστολῶν συστατικῶν, ἀπολυτικῶν, καὶ εἰρηρικῶν.

Ἀποστόλων λγ'.

Καὶ ὁ μὲν λγ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, τοῦτο ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐρχομένους ἐπισκόπους καὶ λοιποὺς κληρικοὺς συστατικῶν ἄνευ γραμμάτων παρεγγυᾶται 2) μηδὲν εἰς κοινωνίαν προσίσθαι· εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἐπιφέροιντο, μηδ' οὕτως ἀνεξέστατως αὐτοῖς κοινωνεῖν· συμβαίνει γὰρ ἔσθ' ὅτε, κατὰ πίστιν τινὰς σφραλλομένους, πρὸς τὴν τῶν πολλῶν ἐξαπάτην συστατικὰς ἐπιστολάς τινῶν ἐπισκόπων λαβεῖν, ἀγνοησάντων ἴσως τὴν ἐγκεκρυμμένην αὐτοῖς περὶ τὰ δόγματα λύμην· πολλὰ γὰρ τὰ

κατὰ συναρπαγὴν ἴσμεν 1) γινόμενα· πολλοῖς γοῦν πιστεύσασιν μὲν μεγάλη ἀπῆντησε συμφορὰ, ἀπιστία δὲ φραξαμένοις, λαμπρὰ περιγέγονε σωτηρία· εἰ οὖν ἀναμφιβόλως δειχθεῖσιν ὀρθόδοξοι, τῆς κοινωνίας τούτοις μεταδιδόναί· εἰ δ' οὖν, τὰ πρὸς τὴν χρείαν ἐπιχορηγοῦντες ἐκπέμπειν, ἵνα μὴ φειδωλίας γραφὴν ἐαυτοῖς προστριψώμεθα.

Ὡς ἐν βραχεῖ δὲ ῥητέον περὶ τῶν διδομένων ἐπιστολῶν πρὸς τῶν ἐπισκόπων τοῖς τῶν οἰκείων ἀποδημοῦσι πόλεων ἢ χωρῶν, ὧν αἱ μὲν λέγονται συστατικαί, αἱ δὲ ἀπολυτικαί, αἱ δὲ εἰρηνικαί.

Περὶ συστατικῶν.

Καὶ συστατικαὶ μὲν εἰσιν αἱ κληρικοῖς διδόμεναι παρὰ τῶν αὐτοῦ 2) χειροτονησάντων ἐπισκόπων, πρὸς ἐτέραν μεθισταμένοις, καὶ συνιστάσαι, ἥτοι δηλοποιεῖσαι, ἢ τὸν περὶ τὴν ἱερωσύνην βαθμὸν τουτωνί, ἢ καὶ ὡς τὰ τῆς ὑγιῶς πρεσβύουσι πίστεις, ἢ κατηγορίας κατ' αὐτῶν κινήσεως, ἢ καὶ συκοφαντίας, καὶ τινάλλως 3) ἀπελεγχθείσης εἰρηθεῖσαι, τὸ ἀνεπίληπτον τοῖς ἐπιφερομένοις προσμαρτυροῦσαι, ὡς ἀθῶοι πεφύνασι· δίδονται δὲ καὶ λαϊκοῖς ὑποβληθεῖσιν ἀφορισμῶ, καὶ πρὸς ἀλλοδαπὴν ἀπάραι τούτους δεῖσαν, συνιστάσαι τῷ ταύτης ἐπισκόπῳ, ὡς τοῦ δεσμοῦ τῶν ἐπιτιμῶν ἤδη λέλυνται.

Περὶ ἀπολυτικῶν.

Ἀπολυτικαὶ δὲ αἱ δηλοῦσαι κατὰ γνώμην τοῦ ἀρχιερέως ἐφείσθαι τῷ ἐπισκόπῳ ἢ τῷ κληρικῷ τὴν μετοίκησιν, καὶ συγχωροῦντος, κάκει τὰ τῆς ἱερωσύνης ἀνεμποδίστως αὐτοῦς ματιέναι.

Περὶ εἰρηρικῶν.

Εἰρηνικαὶ δὲ ῥηθεῖεν μὲν καὶ αὗται, περὶ ὧν ἄρτι διέξιμεν, ὅτι τοιάσδε γραφὰς τοῦ κληρικοῦ διακομίζοντος πρὸς ἕν ἄπεισιν, οὐκ ἂν εἴη ῥαγῆναι τὰ συνδέοντα πρὸς εἰρήνην τῆς θείας ἀγάπης δεσμὰ καὶ ἄμφω τοὺς ἐπισκόπους· οὔτε γὰρ ὁ τὸν ἀλλότριον ταύτῃ δεχόμενος κληρικὸν, τὸν συνεπίσκοπον λυπήσας

1) εἶλαι 1375. — 2) παρεγγυᾶ 1375.

1) εἶλαι 1375. — πολλὰ κατὰ συναρπαγὴν γίνεται Γ. — 2) ἐκείνου 1375. — 3) μάτην, ε.

σκανδάλου γενήσεται πρόξενος, οὔτε ὁ τὴν ἀρχὴν τοῦτον χειροτονήσας, ὡς ἀναξιόπαθῆσας δυσχερανεῖ λέγοντο δ' ἂν εἰρηνικαὶ καὶ αἱ πρὸς τοὺς συνεπισκόπους ἰδία πεμπόμεναι, μηδὲν ἔχοντος τοῦ διακομίζοντος αἴτιον. Δεῖ οὖν, τὸν ἀποδημῆν ἐλόμενον κληρικόν, διττὰς ἐπιφέρειν ἐπιστολάς, συστατικὴν τε καὶ ἀπολυτικὴν, ὡς ἂν τῇ μὲν εἰς σύστασιν χρήσηται, τοῦτε περὶ τὴν ὀρθὴν πίστιν ὑγιοῦς αὐτοῦ φρονήματος, καὶ τοῦ περὶ τὸν βίον ἀνεπιλήπτου, ἔτι τε τοῦ προσόντος αὐτῷ ἱερατικοῦ βαθμοῦ· τῇ δὲ, εἰς τὸ ἀνεμποδίστως καὶ ἐφ' ἑτέρας Ἐκκλησίας ἐξεῖναι ἱεουργεῖν, ἢ καὶ τῷ κλήρῳ ταύτης συγκαταλεγῆναι.

Ἀποστόλων ιβ', ιγ', ιε', ις'.

Ὁ δὲ γε ιβ'. ἔτι δὲ καὶ ιγ'. τῶν αὐτῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὃν ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος χειροτονῆσαι οὐκ ἀξιοὶ κληρικόν, τοῦτο ἴσως δι' αἰτίας τινὰς ὑπερτιθέμενος, μέχρις ἂν διαλυθῶσι, μηδαμῶς ἑτέρῳ προσιέναι διὰ ταῦτα τὸν κληρικόν ἐπισκόπῳ κελεύουσιν 1) οὐ μὴν 2) οὐδ' ἐκείνῳ τὸν ἀλλότριον ἐπιθεῖν κληρικόν ὑποδέχεσθαι, συστατικῶν ἄνευ γραμμάτων τοῦ παρ' ᾧ ἐξητάζετο ἐπισκόπου· τοὺς δὲ παρὰ ταῦτα πράξαι τολμήσαντας, τῇ μιᾷ τοῦ ἀφορισμοῦ καταδικῆ καὶ ἀμφοτέρους ὑπάγεσθαι, τὸν τε κληρικόν, φημι, καὶ τὸν προσδεξάμενον ἐπίσκοπον· εἰ δὲ κεχειροτονημένος μὲν εἴη ὃν προσεδέξατο κληρικόν ὁ ἐπίσκοπος, ἀφορισμένος δὲ ἐπὶ τινι πταίσματι, αὐτῷ μὲν ἐπιτείνεσθαι τὸν ἀφορισμόν, τὸν γε μὴν προσδεξάμενον ἐπίσκοπον ἀφορίζεσθαι.

Ὁ δὲ ιε'. πρὸς δὲ καὶ ὁ ις', τῆς λειτουργίας ἀπείργουσι τὸν ἀπὸ παροικίας εἰς ἑτέραν παροικίαν μεταβαίνοντα κληρικόν, γνώμης ἄνευ τοῦ κεχειροτονηκότος αὐτὸν ἐπισκόπου, καὶ μάλιστα, εἰ καλούμενος πρὸς αὐτοῦ οὐκ ἐπάνεισι· κοινωνεῖν μὲν τοῖς ἐκεῖ ὡς γε δὴ λαϊκόν, οὐ κωλύουσιν· ὁ δὲ προσδεξάμενος αὐτὸν ἐπίσκοπος, εἰ τὰ κατ' αὐτὸν μὴ ἀγνοήσας τῷ οἰκείῳ κλήρῳ συναριθμήσει, καὶ ἀδελῶς ἐνεργεῖν ἐπιτρέψειεν, ἀπολυτικῆς

1) ἑτέρῳ μηδαμῶς προσιέναι ἐπισκόπῳ τὸν κληρικόν διὰ ταῦτα κελεύουσι 1376. — 2) οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ 1310.

ἄνευ γραφῆς τοῦ οἰκείου 1) ἐπισκόπου, ἀφορισμῷ ὑποβαλλέσθαι, φησὶν, ὡς ἀταξίας καὶ ἀκαταστασίας διδάσκαλος, εἰ δὲ καὶ ἐπὶ μείζονα βαθμὴν τοῦτον κεχειροτόνηκεν, ἄκυρον εἶναι τὴν τοιαύτην χειροτονίαν· ὥστε εἰ μὴ ἀπολυτικὴν ἐπιφέροιτο γραφὴν ὁ κληρικὸς, ἱεουργεῖν τούτῳ ἐν ἀλλοδαπῇ οὐκ ἐφείται.

Συνόδου πρώτης ις'.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ ις'. τῆς α'. Συνόδου διέξεισιν.

Ἐν Ἀντιοχείᾳ γ'.

Ὡς δὲ καὶ ὁ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ γ'. πλὴν ἐπὶ πολὺ ἐπιμένοντα τῇ ἀπειθείᾳ τὸν κληρικόν ταλέως καθαιρεῖσθαι προσταττει, καὶ ἐλπίδα μηκέτι ἔχειν ἀποκαταστάσεως.

Συνόδου τετάρτης ιγ', καὶ Ἀντιοχείας ζ'.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ιγ'. τῆς δ'. Συνόδου, καὶ ὁ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ζ'. ξένους κληρικούς καὶ ἀγνώστους, κελεύουσι μὴ λειτουργεῖν συστατικῶν ἄνευ τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου.

Συνόδου ἕκτης ιζ'.

Ὁ δὲ τῆς ἕκτης ιζ'. μιᾷ ὑπάγει τῇ καταδικῇ τῆς καθιρέσεως τὸν ἐπισκόπῳ τε προσελθόντα, καὶ αὐτὸν τὸν προσδεξάμενον συστατικῶν ἄνευ καὶ ἀπολυτικῶν γραμμάτων, ὡς καταισχύνοντας, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, τὸν παρ' οὗ τὴν χειροτονίαν ἐδέξαντο.

Λαοδικείας μβ', μζ'.

Ἀλλ' οὐδὲ ὁ μβ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, ἔτι 2) δὲ καὶ ὁ μζ', κληρικόν ἢ ἱερατικόν ὅπως ὑδεύειν οὐκ οἶεται δεῖν δίχα κελεύσεως τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἢ κανονικῶν τούτου ἐπιστολῶν.

Καρθαγένης ρς'. ιθ'.

Ὁ δὲ ρς'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, μετὰ ἀπολυτικῆς γραφῆς τοῦ μητροπολίτου ἀπιέναι θεσπίζει τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὸ κοινοτάτον, ἢ γουν ἐνθα ἐστὶν ὁ κύριος, ἢτοι ὁ βασιλεὺς.

Ὁ δὲ νθ', οὐδὲ πλεῖν κελεύει ἄνευ ταύτης τῶν ἐπισκόπων τινά.

1) ἴδιον Β. α. — 2) οὔτε δὲ . . . ὅπως ὑδεύειν οἶεται. Β.

Ἀντιοχείας ἡ.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἡ, κανονικὰς ἐπιστολάς, ἦτοι συστατικὰς καὶ ἀπολυτικὰς ἐπισκόποις μόνοις ἐφεῖται διδόναι, οἷς καὶ ἡ τῶν χειροτονιῶν ἀφώρισται τελετὴ· οὐ μὴν καὶ τοῖς πρώτοις τῶν ἱερέων, διὰ τὸ μὴ ἐξεῖναι καὶ τούτοις χειρονεῖν· τοῖς δὲ γε χωρεπισκόποις, ἦν ἀνεπίληπτοι ὦσιν, εἰρηνικὰς πέμπειν ἐφεῖται, τοῖς ὑπόροις 1) τῶν ἐπισκόπων· ἐπεὶ καὶ ἄλλοις 2) προνομίαις τούτους οἱ κανόνες ἐδώρησαντο.

Συνόδου τετάρτης αἰ.

Ὁ δὲ τῆς τετάρτης Συνόδου αἰ, τοῖς προσερχομένοις τῇ Ἐκκλησίᾳ, φησὶ, πένησι, καὶ βρηθείας προσδεομένοις, εἰρηνικὰς ἐπιστολάς διδόναι δεῖ, ἀλλὰ μὴ συστατικὰς· ταύτας γὰρ τοῖς οὖσι ἐν ὑπολήψει μόνῃ προσώποις προσήκει διδόναι, ὡς τὴν αὐτῶν συνιστώσας ὑπόληψιν· τοὺς δὲ ἱεουργεῖν βουλομένους κἂν τῇ ἀλλοδαπῇ, σὺν ταύταις καὶ συστατικὰς δεῖ κομίζεσθαι.

Συνόδου τετάρτης ε. Σαρδικῆς ιε'.

Ὁ δὲ ε. τῆς αὐτῆς τετάρτης Συνόδου, καὶ ὁ τῆς ἐν Σαρδικῇ ιε'. περὶ τῶν μεταβαινόντων ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν, ὁ μὲν τοὺς περὶ τούτων τεθέντας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανόνας θεσιάζει κρατεῖν· ὁ δὲ, περὶ τῶν εἰς Θεσσαλονίκην ἀπιόντων, κακῆ διακριβόντων ἐπιπολῶν, τὰ περὶ αὐτῶν ὠρισμένα τηρεῖσθαι προστάττει.

Συνόδου πρώτης ιε.

Ὁ δὲ τῆς πρώτης ιε., ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν μεταβαίνειν κωλύει τὸν ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, τῆς αὐτῆς οὔσαν καὶ ταύτην ὁμοίαν ἐπαρχίας· τοῦ μὲν γὰρ, τὴν τῆς καθέδρας αἰτιᾶται μετ' ἄλλου, ὡς καὶ ἀνωτέρω μοι εἴρηται, τῶν δὲ, τὸ μεταπίπτειν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς μονῆς, ἐν αἷς ὑπηρετεῖν ἐχειροτονήθησαν· καὶ γὰρ οὐδὲ οὗτοι ἀπολελυμένως τῷ τότε τὰς χειροτονίας ἐδέχοντο κατὰ τὸν ε'. κανόνα τῆς τετάρτης Συνόδου, ἀλλ' ἐν τῇ δε τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἢ τῷ δεῖνι μοναστηρίῳ· διὸ καὶ ἀκυροῦ τὴν τοιάνδε μετάβασιν.

1) ἐμοίσις 1310. — 2) ἐνεργίαις προνομίαις, K.

Σαρδικῆς ιε.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Σαρδικῇ ιε, Εἴτις, φησὶν, ἐξ ἐτέρας παροικίας ὑπηρετήν δεξάμενος χωρὶς τῆς τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου συγκαταθέσεως, ἐν τινὶ βουλῇ τοῦ οικείου κλήρου ἐγκαταστήσειεν, ἄκυρος ἔστω καὶ ἀβέβαιος ἡ τοιαύτη κατάστασις.

Καρθαγένης ιγ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ιγ', ὅστις δήποτε ἐν Ἐκκλησίᾳ, εἰ καὶ ἄπαξ ἀνέγνω, φησὶ, χειροθεσίαν εἰς τοῦτο δεξάμενος, εἰς ἑτέραν πρὸς κλήρωσιν μὴ μεταβαινέτω.

Τίσι τῶν ἐπισκόπων δέδοται ἀλλοτρίους λαμβάνειν κληρικούς καὶ χειροτονεῖν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοὺς Ἐκκλησίαις.

Μόνῳ δὲ τῷ ἐπισκόπῳ Καρθαγένης δέδοται, τῷ οικίῳ κλήρῳ συγκαταλέγειν κληρικούς ἑτέρων ἐνοριῶν, καὶ χωρὶς ἀπολυτικῆς γραφῆς τῶν χειροτονησάντων αὐτούς· καὶ τοῦτο εἴσα σαφῶς ἐκ τοῦ νέ. ταύτης κανόνος, ὅς ἐπικυρῶν δείκνυται τὴν ἀνωθεν διδομένην ἄδειαν τῷ Καρχηδόνης ἐπισκόπῳ, ὥστε μετ' ἐξουσίας λαμβάνειν ἄφ' ἐκείνης Ἐκκλησίας οὓς βούλεται κληρικούς, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ χειροτονεῖν Ἐκκλησίᾳ· διὰ δὲ τὸ φιλέδελφον, ὑποτίθεται μετ' εἰδήσεως τοῦτο ποιεῖν τῶν ἐχόντων αὐτοὺς ἐπισκόπων· τοῖς δὲ λοιποῖς μητροπολίταις, κληρικῶν ἀλλότριον οὐκ ἐφίκει δέχεσθαι, καὶ χειροτονεῖν αὐτὸν πρεσβύτερον ἢ διάκονον, εἰ μήπου τις χρήσιμος εἰς προστασίαν εὐρεθεῖται λαοῦ· τοῦτον γὰρ δέδοται καὶ τῷ ἀλλοτρίῳ μητροπολίτῃ μεταπέμψασθαι, εἴγε βουληθεῖεν ἀμφοτέρω, καὶ ἐπισκοπικῶ τιμῆσαι ἀξιώματι· τοῦτο δὲ φησὶ συγκαχώρηται τῷ μὴ τοσαύτον ἀναγκαίαν εἶναι τὴν τῶν ἱερέων καὶ διακόνων χειροτονίαν, ὅσον τὴν τῶν ἐπισκόπων, καὶ τῷ σπανίως εὐρίσκεισθαι τοὺς δυναμένους ἔργῳ καὶ λόγῳ δι' ἑαυτῶν πρὸς τὰ κράτιστα τοὺς λαοὺς ὁδηγεῖν· τὸν δὲ μὴ δεχόμενον κληρικὸν τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἀξίωμα, ἀναγκάζειν οὐ θέμις· οὐδαμοῦ γὰρ εὐρεταὶ ἕκοντά τινα καὶ βίᾳ εἰς τὴν τοιάνδε προεδρίαν ἀνάγειν. Ἐφιλοτιμήθη δὲ καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως Ὁρόνῳ, λαμβάνειν ὅθενδήποτε τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ Ἐκκλησιῶν οὓς βούλεται κληρικούς, καὶ τοῖς

οικείοις συναριθμείν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῷ Βουλγαρίας, καὶ τῷ Κύπρου, διὰ τὴν ρλ'. Ἰουστινιάνειον Νεαράν, ἣν καὶ ζήτει ἐν τῷ ιά. κεφαλαίῳ τοῦ Ε' στοιχείου. Ἐδόθη δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ τὰς τῶν κληρικῶν ὡσαύτως μεταθέσεις ποιεῖν.

Νόμοι πολιτικοί.

Τοῖς Θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις τὰς οικείας καταλιμπάνειν Ἐκκλησίας, καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας παραγίνεσθαι, ἀπαγορεύομεν· εἰ δὲ ἀνάγκη τις ἀπαιτεῖ τοῦτο ποιῆσαι, μὴ ἄλλως ἢ μετὰ γραμμάτων τοῦ μακαριωτάτου αὐτῶν Πατριάρχου ἢ μητροπολίτου, ἢ κατὰ βασιλικὴν δέησιν κέλευσιν τοῦτο ποιεῖτωσαν. Ἀλλὰ μὴδὲ εἰς τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων ἄλλως ἢ οὕτως ἐπιδημείτωσαν. Ἀλλ' εἰ καὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐπίσκοπος οἷος-δήποτε ἀποδημήσειε, μὴ πλέον ἐνὸς ἐνιαυτοῦ τὴν ἰδίαν καταλιμπανέτω Ἐκκλησίαν. Τοὺς δὲ ἐπισκόπους, τοὺς κατὰ τὴν βασιλίδαν πόλιν, ὡς εἴρηται, προκρινόμενους, καὶν οἰασθήποτε διοικήσεως ὄσι, πρὸ πάντων ἀπιέναι δεῖ πρὸς τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καὶ Πατριάρχην, καὶ οὕτω δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν ἡμετέραν εἰσιέναι γαληνότητα. Τοῖς δὲ πρὸς ταύτην ἡμῶν τὴν διατύπωσιν ἀποδημοῦσιν, ἢ ὑπὲρ τὸν ὁρισμένον τοῦ ἐνιαυτοῦ χρόνον ἔξω τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας ποιοῦσι, κελεύομεν πρῶτον μὲν μὴ χορηγεῖσθαι παρὰ τῶν οἰκονόμων τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας δαπάνας, ἔπειτα ὑπομιμνήσκεσθαι αὐτοὺς διὰ γραμμάτων τῶν ἀρχιερέων, ὑφ' οὓς τελοῦσιν, ὥστε ἐπανελθεῖν εἰς τὰς ἰδίας Ἐκκλησίας ὑπερτιθεμένους δὲ τὴν ὑποστροφὴν, κατὰ τοὺς ἱεροὺς καλεῖσθαι καὶ αὐθις κανόνας· καὶ εἰ μὴ ἐντὸς τοῦ ὁρισμένου χρόνου ὑποστρέψουσιν εἰς τὰς ἰδίας Ἐκκλησίας, αὐτοὺς μὲν τῆς ἐπισκοπῆς ἐξωθεῖσθαι, γνώμη καὶ κρίσις καὶ δοκιμασίαι τοῦ οικείου ἀρχιερέως· ἐτέρους δ' ἀντ' αὐτῶν καλλίονας χειροτονεῖσθαι κατὰ τὴν τοῦ παρόντος νόμου δύναμιν· ταῦτα δὲ καὶ ἐπὶ κληρικῶν οἰασθησομένων ὑπηρεσίας, ἔτι δὲ καὶ μοναχῶν, κελεύομεν κρατεῖν· τοὺς δὲ παραβαίνοντας, ἐκπίπτειν τοῦ οικείου 1) σχήματος 2).

Ἀλλὰ καὶ ἄμφω ταῦτα ὁρῶμεν ταυτὸν ἀθετούμενα· οὔτε γὰρ

1) ἰδίου II. — 2) κεφ. θ'. Νεαράς Ἰουστ. ρκγ'.

οἱ ἀρχιερεῖς διὰ γραμμάτων τοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐπιδημοῦσιν, ἀλλ' αὐθόρμητοι παραγενόμενοι, καὶ τὰς πύλαις ταύτης προσιόντες, μηνύματι τὴν σφετέραν ἔλευσιν τῷ Πατριάρχῃ δηλοῦσι, καὶ οὕτως ἀκινδύνως τῆς μεγάλης ἐπιβαίνουσι πόλεως· καὶ ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἐν αὐτῇ διατρίβοντας οὐδεμίαν ὑφίστανται κάκωσιν· καίτοι γε καὶ τοῦ αἰοδίου βασιλέως Μανουὴλ πρὸ ὀλίγου θεσπίσαντος μὴ πλείονα τοῦ παρὰ τῶν φιλευσεβῶν νόμων καὶ τῶν θείων κανόνων ὀρισθέντος καιροῦ διατρίβειν τοὺς ἀρχιερεῖς ἐν τῇ μεγίστῃ τῶν πόλεων, μὴ τινοσ ὄντος ἀπαρκετήτου ἐμποδισμοῦ, ἢ καὶ ἄκοντας τῆς πόλεως ἐκβάλλεσθαι· ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς ταύτην τούτων ἐπιδημίαν, κατὰ τὴν ἐκ παλαιοῦ κανονικῶς καὶ νομίμως κρατήσασαν συνήθειαν γίνεσθαι 1).

Θεσπίζομεν καὶ τοὺς κληρικοὺς, τοὺς ἐτέρᾳ ἐνορίᾳ τεταγμένους, μηδαμῶς παρὰ γνώμην τοῦ οικείου ἐπισκόπου εἰς ἐτέραν ἐνορίαν μεταπίπτοντας, ἢ ἐν Ἐκκλησίᾳ καταλέγεσθαι, ἢ χειροτονίαν δέχεσθαι· ἐκ γὰρ τοῦ μὴ τὰ τοιαῦτα 2) παρατηρεῖσθαι, πολλῆς ἀταξίας καὶ πλάνης πολλαὶ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπληρώθησαν· εἰ δὲ τις φωραθεῖν τὴν παρούσαν διάταξιν ἀθετῶν, εἰ μὲν τὴν οικείαν ἐνορίαν ἀπολιπὼν 3) ἐν ἐτέρᾳ καταλεγῇ Ἐκκλησίᾳ, μηδένα βαθμὸν χειροτονίας προσλαβὼν, τῆς ὑπερορίου Ἐκκλησίας ἐλαυνόμενος, ἐπανασρεφέσθω καὶ ἄκων πρὸς τὸν οικεῖον ἐπίσκοπον· εἰ δὲ καὶ χειροτονίαν προσεῖληφεν, οὗτος μὲν ἐπὶ τριετίαν τῆς λειτουργίας ἀργεῖτω· ἐπὶ δὲ τῇ κρίσει τοῦ οικείου ἐπισκόπου ἢ ἐπ' αὐτῷ συγγνώμη καταλιμπανέσθω 4).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἀπολυτικῶν γραμμάτων.

Περὶ τῶν διδομένων παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἀπολυτικῶν γραμμάτων τοῖς ἀποδημοῦσι τῶν κληρικῶν, ἱκανῶς ἐν τῷ προσεχῶς ἐκτεθέντι περὶ ἀποδημίας διεῖληπται κεφαλαίῳ.

1) Βαλαμ. εἰς Νομοκάν. τ. ἡ. κεφ. θ'. — 2) τοῦ τοιαῦτα μὴ Γ'. — 3) καταλιπὼν Γ'. — 4) Ἀρμ. τίτλ. διάφοροι Δ. ιθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τῶν ἀρπαζόντων ἐπισκόπων τὰς μὴ ἀνηκούσας αὐτοῖς Ἐκκλησίας.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πεποινημένων ἐπισκόπων ἀρπαγμὰ τὰς μηδοτιοῦν διαφερούσας αὐτοῖς Ἐκκλησίας, ἐν τῷ αὐτῷ τῷ περὶ ἀποδημίας φημι ἐγκατέσπαρται κεφαλαίῳ, καὶ παλιλλογεῖν ἔξω λόγου καθέστηκε.

Καρθαγένης γγ΄.

Λέγει δὲ καὶ ὁ γγ΄. κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου· Εἰσὶ τινες τοῖς οικείοις θαρρόυντες 1) πλήθει, κνήθουσι τὰς αὐτῶν ἀκοάς, ἢτοι κολακεύουσι 2), καὶ ἐτέρων Ἐκκλησίας ἀρπάζοντες· ἀλλὰ ταύτας χρὴ μετ' ἐξουσίας τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἀρχιερέων, Πατριαρχῶν, ἢ μητροπολιτῶν, ἐξ αὐτῶν ἀφελέσθαι τοὺς ἔχοντας· τὸ δὲ κνήθειν τὰς ἀκοάς, ἐκ τοῦ Ἀποστόλου εἴληπται· δηλοῖ δὲ, τὸ λόγοις ἀπατηλοῖς τὰς ἀκοάς τινῶν ἠδύνειν, ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἀλόγων ζώων· ταῦτα γὰρ καταψώμενα, καὶ κνηθόμενα, καὶ γαργαλιζόμενα χερσὶν ἀνθρώπων, ἡμεροῦνται καὶ χειροῦν γίνονται 3).

Ζήτει καὶ ἐν τῷ κδ΄. κέφ. τοῦ Χ. στοιχείου κανόνα ταύτης γ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῶν ἀρπαζόντων Ἀστροικῶς τὰ ἀλλότρια.

Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ γγ΄. ι΄.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θαυματουργός, ἐν τῷ γγ΄. κανόνι, τὸν ληστεύοντα καὶ πλεονεκτοῦντα, καὶ τῶν ἀλλοτρίων αἰσχροῦ κέρδους χάριν ἐφαπτόμενον, ἐκκήρυκτον καὶ ἀπόβλητον τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας καθίστησιν, οἷα καὶ τοὺς δι' αἰτίας ἀτόπους τῆς πατρικῆς οὐσίας ἐκβαλλομένους καὶ ἀποκηρυσσομένους υἱούς·

1) συμπνέοντες Β. — 2) κνήθοντες . . . κολακεύοντες. Β. — 3) ἡμεροῦνται . . . γίνονται Γ.

τὸ δὲ τολμήσαι τινὰς, φησὶν, ἐν οἰμωγῇ τοσαύτῃ καὶ θρήνοις τοσοῦτοις, τῶν βαρβάρων τὰ πάντα ληϊζομένων, τὸν ἐπ' ὀλέθρῳ πάντων ἐπιόντα καιρὸν, κέρδους εἶναι νομίσαι καιρὸν, ἀνθρώπων ἐστὶν ἀσεβῶν καὶ θεοστυγῶν, καὶ μηδεμίαν ἀτοπίαν καταλειπομένων ὑπερβολῆν· ὅθεν ἔδοξε τοὺς τοιοῦτους ἅπαντας ἐκκηρύξαι, μήποτε ἐφ' ὅλον ἔλθῃ τὸν λαὸν ἡ ὀργή, καὶ ἐπ' αὐτοὺς πρώτους τοὺς προστώτας, τῷ μὴ σπουδῇ τούτους ἐπιζητῆσαι καὶ διορθώσασθαι· οἱ γὰρ ἐφιέμενοι τὰ τῶν αἰχμαλώτων κερδαίνειν, ὀργὴν καὶ ἑαυτοῖς καὶ παντὶ ἐπισωρεύουσι τῷ λαῷ· ἐξαίρων δὲ ταυτηνὴ τὴν πλεονεξίαν, πολλῶ χείρονα καὶ τῆς τοῦ Ἄχαρ εἶναι κατασκευάζει· καὶ γὰρ οὗτος, φησὶν, ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος μόνος καὶ ἰδίῳ λαβῶν, ἐπὶ πάντα τὸν Ἰσραὴλ τὴν ὀργὴν ἤγαγε τοῦ Θεοῦ· ταύτη τοι, καὶ οὐκ ἐκεῖνος μόνος, ἀλλὰ καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες καταλειψθέντες ἀπέθανον· εἰ γὰρ ἐκ προνομῆς καὶ οὗτοι κακείνος ὑφέλλοντο, ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, τὰ τῶν πολεμίων, οὗτοι δὲ, τὰ τῶν ἀδελφῶν· οὕτω χαλεπωτέρα ἢ τούτων παρανομία, ἢπερ ἡ ἐκείνου· λαμβάνει δὲ τις ἐχυτὸν ἀπατῶν, ὡς ἄρα ἐβριμμένοις λέγων περιτύχοι, καὶ μὴ τινος ἀντιποιουμένου ἀνέλοιτο, τὸν κεκτημένον ἴσως ἠγνοηκῶς· οὐ γὰρ ἔξεστι καὶ οὕτως εὐρόντι κερδάναι καὶ οικειώσασθαι τὸ ἀλλότριον, ἀλλὰ περιφυλάξαι 1) τῷ κεκτημένῳ· εἰ γὰρ ὁ παλαιὸς κελεύει νόμος, ὅτι ἂν ὁ ἀδελφός σου ἢ ὁ ἐχθρός σου ἐκ βραθυμίας ἀπολέσῃ τὸ ἴδιον, καὶ ταῦτα ἐν καιρῷ 2) εἰρήνης, οὐ καθέξεις, ἀλλ' ἐπανάσσεις τῷ ἀπολέσαντι, πῶσω μᾶλλον τοῦ φεύγοντος ἀδελφοῦ, ἢ τοῦ γεγονότος 3) αἰχμαλώτου δέον περιφυλάξαι τὰ ἐγκαταλειφθέντα πράγματα, καὶ ἀποδοῦναι οἱ δυσπραγοῦντι; Πολλῆς μὲν τ' ἂν εἴη καὶ τοῦτο ἀνοίας, τὸ μεταποιεῖσθαι τῶν ἀλλοτρίων ἀντὶ τῶν ἰδίων τῶν ἀπωλομένων, καὶ οἴεσθαι μηδὲν εἶναι δεινόν, καὶ τοι μηδὲν εἰς κακίας λόγον τῶν εἰρημένων ἀπολειπόμενον· ὅπερ γὰρ αὐτοῖς γεγονάσιν οἱ πολέμιοι, τοῦτο τοῖς ἀδελφοῖς οὗτοι γενέσθαι σπουδάζουσιν. Ἀπήγγειλε δὲ τις ἡμῖν, ὡς καὶ τινὰς τῶν πολεμίων τὰς χεῖρας διαφυγόντας, βία τινὰς κατέχουσιν

1) περιφυλάξαι Β. — 2) εἰς καιρὸν Γ. — 3) ἔντι τοῦ γεγονότος Γ.

ἐπιστοι πάντως ὄντες καὶ ἀσεβεῖς, καὶ Θεὸν ὄλως μὴ ἐπιγνώκότες· πέμψατέ τινας εἰς τὴν χώραν ἐρευνῆσαι τὰ περὶ τούτου, μὴ σκηπτοὶ κατενεχθῶσιν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.

Ἐν τῷ ι. δὲ κανόνι, ὁ αὐτὸς μέγας Γρηγόριος, τοὺς ἀλλοτρίους οἴκοις ἐπιέναι τολμήσαντας, εἰ μὲν κατηγορηθέντες ἐλεγχθεῖεν, οὐδὲ τῆς ἀκροάσεως ἀξιοὶ· ἑαυτοὺς δὲ ὁμολογήσαντας ἔκοντι, καὶ ἅπερ ἀφείλοντο ἀποτίσαντας, ὑποπίπτειν κελεύει, καὶ τοῖς καταηγουμένοις συνεξέρχασθαι.

Νόμοι.

Ὁ δὲ νόμος, τὸν ἀπὸ ἐμπρησμοῦ ἀρπάζοντα, ἢ ναυαγίου, ἢ καταπεσοῦσης οἰκίας, εἴσω μὲν ἐνιαυτοῦ, εἰς τὸ τετραπλοῦν ἀποδοῦναι καταδικάζει 1), μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν, εἰς τὸ ἀπλοῦν· ὡσαύτως καὶ τὸν κατὰ δόλον ταῦτα ὑποδεχόμενον. Τοὺς δὲ ἔρπαγας, καὶ πρὸ καταδίκης προσάγοντας τὸ ὑπ' αὐτῶν ἀρπαγὲν, οὐ προσίεται, ἀλλ' εἰς τὸ τετραπλάσιον καταδικάζει 2).

Ἐάν τις βιαίως ἀρπάσῃ κινητὰ πράγματα, ἐντὸς μὲν ἐνιαυτοῦ εἰς τὸ τετραπλοῦν ἐνέχεται, ἐάν μαρτυρηθῇ ἢ ποσότης καὶ τὸ εἶδος τῶν πραγμάτων, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν, εἰς τὸ ἀπλοῦν. Ἐάν δὲ ἡ βίαία ἀρπαγὴ δεικνυται, τὰ δὲ ἀρπαγέντα ἀγνοοῦσιν οἱ μάρτυρες, ἐπόμνυται ὁ τὴν βίαίαν ἀφαίρεσιν ὑποστάς, καὶ ἀπολαμβάνει ἀπὸ τοῦ ἔρπαγος ὅσα ἐπομόσεται διαρπαγῆναι, εἰς τὸ ἀπλοῦν 3).

Ἐάν τις χωρὶς δικαστικῆς ἀποφάσεως ἀφέληται τι πρᾶγμα, εἰ μὲν δεσπότης ἐστὶ τοῦ πράγματος, ἐκπίπτει τῆς δεσποτείας αὐτοῦ· εἰ δὲ ἀλλότριόν ἐστὶ τὸ πρᾶγμα, καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῦ δίδωσι. Κάνταῦθα τοίνυν, ἔσωθεν τοῦ ἐνιαυτοῦ κινουμένης τῆς ἀγωγῆς, δίδεται ἡ ποινὴ, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν, τὸ πρᾶγμα μόνον καὶ οἱ καρποὶ 4).

Ὁ ἀρπάζων γῆν, ἢ μετατιθεὶς ὄρια, διπλῆν τὴν ἀρπαγὴν ἀποδίδωσιν 5).

Οἱ μεθ' ὄπλων ἐπιόντες, καὶ πορθοῦντες ἀλλοτρίους οἴκους ἢ ἀγροὺς, εἰς κεφαλὴν τιμωροῦνται 6).

1) ἀποδοῦναι καταδικάζει, οὐ κεῖται παρὰ Β. — 2) ἀ. Βασ. Ξ. κ'. — 3) τιδ'. Βασ. Ξ. ιζ'. — 4) νέ. Βασ. Ν. γ'. — 5) Πρὸχ. Ν. λθ'. μ.α. — 6) γ'. Βασ. Ξ. 18.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ.

Περὶ τῶν ἀρπαζόντων ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας.

Ἀγκύρας ια.

Ὁ ια. κανὼν τῆς ἐν Ἀγκύρα Συνόδου, τὰς μνηστευθείσας κόρας τισὶν, εἴθ' ὑπ' ἄλλων ἀρπαγείσας, εἰ καὶ παρὰ νόμῳ αὐτὰς ἐβιάσαντο, κελεύει τοῖς μνηστευσαμένοις αὐτῆς ἀποκαθίστασθαι, εἴγε αἰροῦντο δηλονότι ταύτας λαβεῖν· ἔκοντες γὰρ οὐκ ἀναγκασθήσονται.

Βασιλείου κβ'.

Ὁ δὲ τοῦ μεγάλου Βασιλείου κβ', Οὐ χρὴ, φησὶν, εἰς μετάνοιαν προσίεσθαι τὸν ἐξ ἀρπαγῆς εἰληφότα γυναῖκα, πρὶν ἂν ταύτης ἀφαιρεθῇ· καὶ εἰ μὲν ἦν προμνηστευθεῖσά τινα, ἐκείνη εἰς ἐξουσίαν ἀποκαθίστασθαι, εἴγε βουλευθεῖη ταύτην λαβεῖν· εἰ δὲ μήπω τινὶ προμεμνήστευτο, πρὸς τοὺς γονέας ἐπανιέναι, ἢ καὶ ἄλλως καθ' αἷμα ταύτη προσήκοντας· κἂν μὲν ἔλονται οὗτοι, συναινούσης κακείνης, τὴν κηδεῖαν 1) τοῦ ἔρπαγος, τὸ συνοικέσιον ἴστασθαι· εἰ δ' οὐκ, μὴ βιάζεσθαι. Ὁ μέντοι συμφθαρὲς γυναικὶ, εἴτ' οὐκ λαθραίως ἐκούσῃ, εἴτ' οὐκ βιασάμενος, τῷ τῶν πορνευόντων ἐπιτιμίῳ ὑποβαλλέσθω· καὶ ἐν τέσσαρσι χρόνοις, τοὺς τέσσαρας τόπους 2) διερχέσθω τῆς μετανοίας, ἐνὶ μὲν ἔξω τῆς θύρας τοῦ νεῷ προσκλαίων, ἐνὶ δ' ἀκροώμενος, ἐτέρῳ δ' εἰς μετάνοιαν ὑποπίπτων, τῷ δὲ τετάρτῳ, τοῖς μὲν πιστοῖς συνιστάμενος, τῶν δὲ θείων ἀπεχόμενος μυστηρίων· ἐξήκοντος δὲ καὶ τούτου, τῆνικαῦτα τοῦ τελείου τυγχανέτω.

Ὁ δὲ λ', Τοὺς ἀρπάζοντας γυναῖκας, καὶ τοὺς συνεργοῦντας 3) αὐτοῖς, ἐπὶ τριετίαν πόρρω μὲν τῶν εὐχῶν, μετὰ δὲ τῶν ἀκρωμένων ἴστασθαι κατεδίκασεν· εἰ μέντοι ἐκούσα, φησὶν, ἐπιδέδωκεν ἑαυτὴν ἢ γυνῆ, μήτε φθορᾶς προηγησαμένης, ἥτις ἐπὶ τῶν παρθένων κυρίως λέγεται, μήτε μὴν κλοπῆς, λαθραίας οἰονεὶ μίξεως, ἀνεύθυνος ὁ ταύτην λαβὼν τῶν ἐκ τοῦ κανόνος ἐπιτιμιῶν, οἷα μὴ βίας μεσολαβούσης· καὶ μάλιστα, εἰ αὐτεξου-

1) τὴν μνηστεῖαν, ἀντὶ κηδεῖαν, Κ. — 2) οὕτω 137B καὶ Γ. — παρὰ δὲ Β. 1340, ε. καὶ Κ χρόνους, — 3) συνιόντας Γ.

σία ἐτύγχανεν οὖσα, χήρα δηλαδή, καὶ ἐπ' αὐτῇ ἦν τὸ ἀκολουθῆσαι, ἢ μὴ τῶν γὰρ σχημάτων ἡμῶν, φησὶν, οὐ φροντιστέον, τοῦ πλάσματος δηλαδή, καὶ τῆς ὑποκρίσεως· αἰδουμένη γὰρ ἐσθ' ὅτε ἡ γυνὴ ἑαυτὴν ἐπιδοῦναι τῷ ἐραστῇ ἢ τῷ ἐρωμένῳ, ἐσχηματίσατο μὲν ἀρπαγῆναι, πρὸς δὲ ἀλήθειαν, ἐκοῦσα ἐπικολούθησεν· εἰ τοίνυν κατὰ προσποίησην ἢ ἀρπαγὴ γέγονεν, οὔτε τὰ ἐπιτίμια χώραν ἔξουσιν, οὔτε οἱ κατὰ ἀρπακτῶν κείμενοι νόμοι· μόνη δὲ τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ ἔνοχοι τοῖς πατράσιν οἱ λαβόντες τὰς ὑπεξουσίας ἔσονται· οὗτοι γὰρ καὶ τὸν παρὰ γνώμην αὐτῶν γενόμενον γάμον διασπῶσι.

Συνόδου τετάρτης κη'. καὶ ἑκτης ιηθ'.

Ὁ δὲ κη'. τῆς τετάρτης Συνόδου, καὶ ὁ τῆς ἑκτης ιηθ'. οὕτως αἱ διορίζονται· τοὺς ἐπ' ὀνόματι συνοικεσίου γυναῖκας ἀρπάζοντας, ἢ συμπράττοντας, ἢ συναίρομένους, κληρικούς μὲν ὄντας, καθαιρεῖσθαι, λαϊκοὺς δὲ, ἀναθεματίζεσθαι· ὑπὸ ταῖς αὐταῖς γὰρ εὐθύναις ποιοῦνται καὶ τοὺς ἀρήγσειν αὐτοῖς ἐλομένους, καὶ μάλιστα εὐκότως· ὁ μὲν γὰρ τὸν ἔρωτα τῆς ἀρπαγῆς, εἰ καὶ πάνυ σαθρὰν ἀπολογίαν προΐσχηται, πρὸς τὴν ἀθέμιτον ὑποκνίζοντα πράξιν, καὶ τοῦ λογισμοῦ γενόμενον βιαίωτερον· τῷ δὲ γὰρ συντρέχοντι, τίς ἂν τῶν νοῦν ἔχόντων συγγνώμη, μηδὲν ἕτερον ἢ τὴν οἰκοθεν μοχθηρίαν πρὸς τὴν ἐξάγιστον πράξιν ἔχοντι συνελαύνουσαν, ἢ δὴ, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀτόποις, καὶ τὴν τῆς πολιτείας ἀνάστατον τίθησι κοσμιότητα· συμπράττων δ' ἂν εἴη ὁ πράξει τῇ ἀρπαγῇ συνεργῶν 1)· συναιρόμενος δὲ, ὁ μηχανᾶς ὑποτιθέμενος καὶ βουλᾶς.

Νόμοι.

Οἱ ἀρπάζοντες γυναῖκα ἢ μεμνηστευμένην, ἢ ἀμνήστευτον, ἢ χήραν, εἴτε εὐγενῆς ἐστίν, εἴτε δούλη, ἢ ἀπελευθέρη, καὶ μάλιστα, εἰ τῷ Θεῷ εἴη καθιερωμένη, καὶ εἰ τὴν ἰδίαν τις μνηστήν ἤρπασεν, εἰ μὲν μεθ' ὄπλων, ἢ τοι ξιφῶν, ἢ ροπάλων τὴν ἀρπαγὴν ἐποιήσατο, ὁ τοιοῦτος ξίφει τιμωρεῖσθαι· οἱ δὲ συν-

1) συμπράττων δ' ἂν εἴη ὁ τῇ πράξει συνεργῶν, καὶ τῇ ἀρπαγῇ συναιρόμενος, ὁ μηχανᾶς ὑποτιθέμενος καὶ βουλᾶς. Γ.

υπουργοῦντες αὐτοῖς, ἢ συνειδότες, ἢ ἐκόντες ὑποδεξάμενοι, ἢ οἰωνδήποτε σπουδὴν εἰσενεγκόντες, τυπτόμενοι σφοδρῶς καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπεῖσθωσαν· ἐπειδὴ οἱ ἀρπάσαι προθέμενοι 1), ἔτοιμοι καὶ φονεύειν τοὺς ἀνθισταμένους εἰσὶ· εἰ δὲ χωρὶς οἰωνδήποτε ὄπλων τὴν ἀρπαγὴν ἐποιήσαντο, ὁ μὲν ἀρπάσας χειροκοπεῖσθω, οἱ δὲ καθ' οἰωνδήτινα τρόπον συνεργήσαντες, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι ἐξοριζέσθωσαν, εἴτε βουλομένων τῶν γυναικῶν, εἴτε μὴ βουλομένων ἢ ἀρπαγὴ γέγονε, καὶ μάλιστα, εἰ συνοικούσας τισὶν ἀνδράσιν ἐπειράθησαν ἀρπάσαι· ἀλλὰ καὶ οἱ γονεῖς τῆς γυναῖκος, ἂν μὴ τὴν ἀξίαν παρ' αὐτῶν δίκην πειραθῶσι λαβεῖν, περιοριζέσθωσαν· εἰ δὲ καὶ δοῦλος ἀλοῖνη συνεργήσας τῇ πράξει, καιέσθω 2).

Οἱ ἀρπάζοντες, ἢ ὑπονοθεύοντες, ἢ διαφθείροντες ἀσκήτριαν, ἢ μονάστριαν, ἢ διάκονον, ἢ ἄλλο εὐλαβὲς ἔχουσαν σχῆμα, καὶ οἱ μετασχόντες, τὸν ἄνωθεν εἰρημένον ἐκ τοῦ νόμου κίνδυνον ὑπομένουσι, καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἢ τῷ μοναστηρίῳ τῆς ὕβρισεως προστίθενται διὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἀρχόντων· αὕτη δὲ μετὰ τῶν ἰδίων πραγμάτων τῷ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται ἀσφαλῶς φυλαχθησομένη· εἰ μὲντοι γὰρ διάκονος εἴη, νομίμους ἔχουσα παῖδας, τὸ κατὰ νόμους τῆς περιουσίας αὐτῆς λαμβάνουσι 3).

Ὁ παρθένον ἢ χήραν ἀρπάσας, οὐ δύναται ταύτην γαμεῖν, οὐδὲ συναίρουντος τοῦ ταύτης πατρὸς, καὶ συγχωροῦντος τὸ ἔγκλημα 4).

Μὴ γαμείσθω ἢ ἀρπαγεῖσα τῷ ἀρπάσαντι αὐτήν, ἀλλ' εἰ καὶ συναιέσσοι τῷ τοιοῦτῳ συνοικεσίῳ οἱ γονεῖς αὐτῆς περιορίζονται.

Ἄλλως δὲ κολάζεται ὁ ἀρπάσας κόρην, καὶ ἄλλως ὁ κατὰ βίαν φθείρας παρθένον· ἡ μὲν γὰρ ἀρπαγὴ, διὰ τὴν ἀναίδειαν τοῦ ἀρπάσαντος, οὐ συγγινώσκειται· ἡ δὲ κατὰ βίαν γενομένη φθορὰ, ἂν παρὰ τῆς βιασεως καταδέχηται, συγγινώσκειται, καὶ συνοικῆσαι ταύταις δέδοται.

Ἡ ἀρπαγεῖσα κερδαίνει τὰ τοῦ ἀρπαγῆος πράγματα μὴ θελήσασα συζευχθῆναι νομίμως αὐτῷ· ἐπεὶτοι γὰρ, εἰ θελήσει τοῦτο, δημεύεται ἢ τε αὐτῆς περιουσία καὶ ἢ τοῦ ἀρπαγῆος, καὶ ἢ τῶν

1) Θερωμένοι 1375 καὶ Κ.—2) 4. Βασ. ξ'. γή. — 3) μγ'. Νεαρ. Ισοστ. ρηγ'. — 4) ε'. Βασ. ξ'. γή.

συναιρομένων ἐπὶ τῷ κακῷ, κἄν τε γονεῖς τούτων ᾧσι, κἄν τε ἀλλότριοι 1).

Ἡ ἄρπαγὴ μείζων ἐστὶ τῆς μοιχείας· καὶ ὁ ἄρπάσας γεγαμημένην, ἢ παρθένον, ἐσχάτως τιμωρεῖται, καὶ ξένου κατηγοροῦντος, καὶ εἰ ὁ πατήρ τῆς κόρης παρακληθεὶς συνεχώρησεν 2).

Ἐὰν δούλος ἄρπαγὴν παρθένου καταμηνύσῃ, ἐλεύθερος γίνεται, ἢ ἐὰν τὴν ἤδη συγχωρηθεῖσαν ἄρπαγὴν ἀπελέγξῃ 3).

Ὁ δούλην ἀλλοτρίαν, πόρνην οὔσαν 4), ἄρπάζων ἢ κρύπτον, οὔτε ὡς κλέπτης, οὔτε ὡς ἀνδραποδιστῆς ἐνέχεται· οὐ γὰρ κλοπῆς ἀλλ' ἡδονῆς χάριν τοῦτο πεποίηκε· πλὴν εἰς χρήματα ζημιούται παρὰ τοῦ ἄρχοντος, καὶ σωφρονίζεται.

Ἡ δὲ ιζ'. Ἰουστινιάνειος Νεαρά ἀπαγορεύει ὄρους ἀσουλίας φυλάττεσθαι τοῖς ἄρπαξι τῶν παρθένων, ἣν καὶ ζῆτει ἐν τῷ ιγ'. κεφ. τοῦ Ε στοιχείου.

Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Πάσχα, οἱ τῶν παρθένων ἄρπαγες ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται· καὶ ζῆτει ἐν τῷ ζ'. κεφ. τοῦ Π στοιχείου νόμους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ ἀρβυροματίας.

Βασιλείου ζ'. καὶ ξβ'.

Ὁ μέγας Βασίλειος, ἐν τῷ ζ'. κανόνι, ἔτι δὲ καὶ τῷ ξβ', ὁ τὴν ἀσχημοσύνην, φησὶν, ἐν τοῖς ἄρβυροις διαπραξάμενος, καὶ μετανοήσας, εἰς ιε'. ἔτη τοῖς προσήκουσι τῆς μετανοίας ἐπιτιμίοις ὑποβαλλέσθω, καὶ μετὰ τοῦτο τῆς κοινωνίας ἀξιούσθω.

Νύσσης γ'.

Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος, ἐν τῷ γ'. κανόνι, εἰς ιη'. ἔτη τὴν τούτων ἐπεκτείνει μετάνοιαν.

Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.

Ὁ δὲ Νηστευτῆς Ἰωάννης, εἰ παιδίον, φησὶν, ὑπὸ τίνος ἀνδρὸς

μαλυνθείη, εἰ μὲν εἰς τοὺς μηρούς τὴν ῥοὴν δέξαιτο, προσφόρως ἐπιτιμώμενον, εἰς ἱερωσύνην ἐρχέσθω· εἰ δὲ εἰς ἀφεδρώνα, μηδὲ ὁλως ἱερατικοῦ ἀξιούσθω βαθμοῦ· εἰ γὰρ κάκεινο οὐχ ἤμαρτε διὰ τὸ ἀνήλικον, ἀλλ' ὅμως τὸ σκευὸς αὐτοῦ ἐβράγῃ, καὶ ἱεουργῆσαι αὐτὸν οὐκ ἐνδέχεται· μεμόλυνται γάρ.

Νόμος.

Οἱ ἀσελγεῖς, ὅ, τε ποιῶν καὶ ὁ πάσχων, ξίφει τιμωρεῖσθωσαν, εἰ μὴ ἄρα ὁ πεπονθὸς ἐλάττων εἴη τῶν ιε'. ἐτῶν· τότε γὰρ τὸ ἐνδεὲς τῆς ἡλικίας τῆς τοιαύτης αὐτὸν ἀπαλλάττει ποινῆς 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ ἀρχόντων, ὁποῖους δεῖ εἶναι τούτους.

Νόμοι.

Δεῖ τὸν ἄρχοντα, τὴν θείαν, ὡς οἶόν τε, φύσιν μιμεῖσθαι, καὶ εἶναι πρὸς ἅπαντα συμπαθῆ, ἀμνησικακόν, ἀνεξίκακον, ἀόργητον, ἀπροσωπόληπτον, ἀδωροδόκητον, καὶ μὴ εὐχερῶς μηδὲ ἀνεξετάστως διαβολαῖς καὶ λοιδορίαις πείθεσθαι· ἐκ γὰρ τοῦ δουλεύειν τὸν ἄρχοντα τοῖς ἐναντίοις τῶν ἀπηριθμημένων ἀρετῶν πάθει, πολλοὶ πολλάκις ἀδίκως κινδυνεύουσι 2).

Τρία χαρακτηρίζει τὸν ἀληθῆ ἄρχοντα, τὸ ταπεινὸν πρὸς τοὺς ἀφιερωμένους Θεῷ, τὸ ἀπλοῦν ἐν ταῖς τραπέζαις, καὶ εὐμετάβλητον 3), καὶ τὸ ἀπροσωπόληπτον ἐν ταῖς κρίσεσι, καὶ ἀδωροδόκητον.

Ὁ ἄρχων εὐέντευκτος ἔστω τοῖς προσιοῦσιν, ἀλλὰ μὴ εὐκαταφρόνητος, καὶ μὴ ἐξίσου ἀναστρεφέσθω 4) τοῖς ἀρχομέναις, καὶ μὴ δηλοῦτω τῇ ὄψει ἐλεῶν ἢ ὀργιζόμενος· μετὰ φρονήσεως ἔσω πρὸς τοὺς συνηγόρους, καὶ μὴ δεχέσθω τοὺς κεκωλυμένους 5).

Ἵπαρχοι δὲ λέγονται οἱ τῶν ἐπαρχιῶν ἐξάρχοντες· ἑπαρχος δὲ, ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

1) Νεαρά ῥμ. γ'. καὶ β'. ε. Βασ. Ξ. νη'. — 2) ε. Βασ. Ξ. ιη'. — 3) γ'. Βασ. μη. ιη'. — 4) ἄνευ τοῦ, οὔσαν Γ. — 5) λθ'. Βασ. Ξ. ιβ'.

1) Ἀρμ. ε'. Δ. γ'. — 2) Ἐπιτομ. ΙΑ'. β'. — 3) καὶ εὐμετάβλητον μετὰ τὸ, ἀδωροδόκητον, παρὰ Β. — 4) ἀναστρέφεσθαι ε. — 5) νθ'. Βασ. ε'. δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῶν ἐν ἀφένδρῳ γυναικῶν.

Διορυαίου β'.

Ὁ ἅγιος ἱερομάρτυς Ἀλεξανδρείας, ἐν τῷ β' κανόνι, τὰς ἐν ἀφένδρῳ οὔσας τῶν γυναικῶν, κελεύει μὴ προσιέναι τῇ θείᾳ τραπέζῃ, μηδὲ τῶν ἀχράντων κοινωνεῖν μυστηρίων· οὐδὲ γὰρ ἡ αἱμορροοῦσα ψαῦσαι τοῦ Κυρίου τετόλμηκε, πλὴν τοῦ κρασπέδου τῶν αὐτοῦ ἱματίων· μεμνήσθαι δὲ τοῦ ἀσπύτου, καὶ βοηθείας δεῖσθαι τυχεῖν καθ' ἑαυτάς, οὕτω διακειμένας, ἀνεπίφθονον· τοῖς δὲ τῶν ἀγίων ἀγίοις, τῷ μὴ πάντῃ καθαρῷ, ἐπισηφάλες προσιέναι καὶ ἐπικινδύνον· ἐν ἀφένδρῳ δὲ φησὶν εἶναι τὰς ὑπὸ τῆς ῥύσεως τῶν ἐμμήνων ἐνοχλουμένας, παρὰ τὸ κεχωρεῖσθαι αὐτάς τῆς τῶν λοιπῶν ἕδρας, ὡς ἀκαθάρτους· αἱ γὰρ τῶν Ἰβραίων γυναῖκες τοῦτο πάσχουσαι, ἐν ἰδίῳ τόπῳ καθήμεναι ἡσυχάζουσιν, ἕως ἂν ἡμέραι παρέλθωσιν ἑπτὰ, καὶ ἡ τῶν ἐμμήνων παύσηται ῥύσις· ἀλλὰ γὰρ αἱ τοιαῦται τὸ νῦν εἶναι, οὐχ ὅπως τοῦ θυσιαστηρίου, εἰς ὑπερπάλας ταύταις ἐφεῖτο εἰσέρχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῦ νεῶ, καὶ τοῦ πρὸ τοῦ νεῶ τόπου ἐκβάλλονται.

Καὶ ὁ 5'. Τιμοθέου τὰς οὕτως ἐχούσας τῶν γυναικῶν, πρὶν καθαρθῆναι, ἀθέμιτόν, φησὶ, τῶν θείων κοινωνεῖν μυστηρίων 1).

Νόμοι.

Ἡ δὲ ιζ'. Νεκρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ὀρίζομεν, φησὶ, περὶ τῶν τεκουσῶν γυναικῶν, αἱ τῇ φυσικῇ καθαίρεσθαι εἰώθασιν ῥύσει, ἐτέρας μὴ ἐπικειμένης αὐταῖς ἐπικινδύνου ἀσθενείας, μέχρι μ' ἡμερῶν ὑπερτίθεσθαι, τὰς μὲν ἀτελέστους, τὸ φῶτισμα, τὰς δὲ μεμυσταγωγημένας, τὴν τῶν θείων μυστηρίων μετάληψιν· νοσήματος δὲ τινος αὐταῖς κατασκήψαντος, καὶ τὴν καταστροφὴν ἀπειλοῦντος τοῦ βίου, τὰς μὲν, τοῦ φωτίσματος, τὰς δὲ, τῶν ἀγιασμάτων εὐθὺς ἀξιοῦσθαι.

1) καὶ ὁ 5'. Τιμοθέου κτλ. οὐ κεῖται ἐν ταῖς ὑπ' ἑσπιν Κώδιξιν, ἀλλὰ παρὰ Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ ἀφελίκων.

Νόμος.

Ὁ ἀφήλιξ ἐν τοῖς ἀμαρτήμασιν οὐ βοηθεῖται, οἷον κλοπὴν ἢ ζημίαν ποιήσας, κὰν μηδὲν εἰς αὐτὸν ἐντεῦθεν περιέλθῃ 1). Ζήτει καὶ τὸ δ' κεφ. τοῦ παρόντος στοιχ. καὶ τὸ λγ' κεφ. τοῦ Β στοιχείου· ζήτει καὶ ἐν τῷ η' κεφ. τοῦ Β στοιχείου, καὶ ἐν τῷ δ' κεφαλαίῳ τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ ἀφορισμοῦ.

Ἀλλὰ γὰρ καὶ ταῦτα συντεταχέναι τοῖς φθάσασιν, τίς ἂν φησάιτο μὴ δεῖν, τὸν νοῦν προσέχων τοῖς γιγνομένοις, φημι δὲ περὶ τῶν ὅσοις μὲν ὑπῆρξε τῇ χάριτι τῆς ἀληθείας ἀφορίσθαι Θεῷ, τῇ δὲ γε πονηρᾷ σφῶν προαιρέσει πρὸς τὰς φαύλας ἀπερρυηκότας τῶν πράξεων, καρπὸν ἐντεῦθεν ἐσχηκέναι, τὸ ἀφορισθῆναι Θεοῦ.

Ἀποστόλων ι'. ια', ιβ'.

Ὁ γοῦν ι'. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανὼν, Ὁ τῷ ἀφορισμένῳ τῆς κοινωνίας, φησὶν, εὐχῆς κοινωνήσας, ἐν οἰωδήποτε τόπῳ, καὶ οὗτος ἀφορίζεσθαι· ἢ γὰρ διαβέβληται τούτῳ, ἢ καταπεφρόνηται ὁ ἐκείνον ἐπιτιμήσας, οἷα μὴ καλῶς ἀφορίσας μηδὲ δικαίως· ἀπλῶς μὲντοι τοῖς ἐπιτιμηθεῖσιν ὀμιλεῖν οὐκ ἀπέργει.

Καθαιρεθέντι δὲ κληρικῷ, καὶ μετὰ τοῦτο αὐθὺς ἱεροουργήσαντι, τὸν συνευξάμενον κληρικὸν ὁ ια'. τῶν αὐτῶν κανῶν καθαιρεῖ.

Ὁ δὲ ιβ', Ὁν ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος τῆς κοινωνίας ἀφώρισεν, ἐτέρῳ δέχεσθαι μὴ ἐξέστω, φησὶν· εἰ δὲ ὁ ἀφορίσας οἴχεται θανάτων, ὁ τὴν ἐκείνου προστασίαν διαδέξάμενος 2), τὰ κατ' αὐτὸν δοκιμάσας, ἢ ἀνεῖναι ἢ ἐπιτεῖναι τὸ ἐπιτίμιον ἐχέτω τὴν ἄδειαν· ἐτέρῳ δὲ οὐκ ἐφήσει τοῦτο δρᾶν, εἰ μὴ τῇ συνοδικῇ ἐξετάσει, καὶ ζῶντος καὶ τετελευτηκότος τοῦ ἀφορίσαντος.

1) ἀρμιν. Α. 12. 20. — 2) ἀναδεξάμενος 1375.

Καρθαγένης θ'.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ θ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ ψηφίζεται, ὅτι τὸν μὴ ἀσυντηρήτως ἀλλ' ἀξίως τῶν ἀποπημάτων καθαιρεθέντα κληρικὸν ὁ δεξάμενος εἰς ἱερατικὴν κοινωνίαν, καθαιρεθήσεται· καὶ ὁ τῷ ἀφορισθέντι συνευξάμενος, τὰ ὅμοια τούτῳ πείσεται.

Ἀντιοχείας ς'.

Τούτοις συνάδει καὶ ὁ ς'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, κληρικούς τε καὶ λαϊκούς ἀφορισμοῦ καθυπαχθέντας δεσμοῖς παρὰ τῶν ἐπισκόπων, μὴ παρ' ἐτέρων λύεσθαι, πρὶν ἢ ἂν ὁ δεδεκὼς ἀνῆ, ἢ Σύνοδος κοινῇ τὰ κατ' αὐτοὺς σκέψηται.

Σαρδικῆς ιγ'. ιδ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Σαρδικῇ ιγ', τὸν ἀκοινωνήτον γενόμενον παρὰ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ ὅπως τοῦ κλήρου, ἐτέρῳ ἐπισκόπῳ τὰ κατ' αὐτοὺς εἰδῶτι, εἰς κοινωνίαν μὴ ἐξεῖναι δέχεσθαι· ὕβριν γὰρ τοῦτο φέρει τῷ ἀφορισαντι.

Ὁ δὲ ιδ', εἴ τινα τῶν τοῦ κλήρου, θυμοῦ ἠττηθεὶς ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος πρὸς ὀργὴν ἀφορίσει, ὅπερ οὐκ ἔδει, οὐ χρεῖ, φησὶν, ἀθρόον τὸν τοιοῦτον τῆς κοινωνίας χωρίζεσθαι, ἀλλ' ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὸν τῆς ἐπαρχίας μητροπολίτην, ὑφ' ἧν ὁ ἀφορίσας τελεῖ, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ ἀφορισμοῦ πρὸς αὐτοῦ ἐξετάζεσθαι, μὴ δυσχεραίνοντος παρὰ τοῦτο 1) τοῦ ἐπισκόπου· οὕτω γὰρ ἢ βεβαιωθήσεται αὐτοῦ ἢ ἀπόφασις, ἢ, μὴ καλῶς ἔχουσα, διορθωθήσεται· πρὸ μέντοι γε τῆς τελείας διαγνώσεως, οὐ δέον ἀνέδην προσιέναι τὸν ἀφορισθέντα τῇ κοινωνίᾳ, ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν κληρικῶν τὸ προσῆκον νέμοντας σέβας τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς γε δὲ καὶ οὗτος αὐτοῖς τὰ τῆς ἀγάπης δίκαια, ἐπιπλήττειν τῷ ἐπιτιμηθέντι πρὸς τὴν ἐπιτιμίαν ἀφηνιάζοντι, μέχρις ἂν ἡ ἐξέτασις τὸ δέον ἐπ' αὐτῷ ψηφίσῃται· ὁ δὲ προστίθῃσιν ὁ κανὼν, τὸ μὴ, ἐνδημοῦντος τοῦ οικείου μητροπολίτου, ἀνατιθέναι τὰ τῆς ὑποθέσεως τῷ πλησιοχώρῳ, τὸ πολιτευόμενον τανῶν ἔθος οὐ προσίεται.

1) παρὰ τούτου Β.

Καρθαγένης ρλθ'.

Τούτῳ συνάδει καὶ ὁ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ρλθ'. Εἴ τις γὰρ, φησὶ, τῶν ἐπισκόπων, ὀργίλος ὢν, ὅπερ οὐκ ἔδει, τραχέως κινηθεὶς ἐξέωσέ τινα τῶν ὑπ' αὐτὸν κληρικῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς κοινωνίας, προνοητέον μήπως ἀδίκως ὁ ἐπιτιμηθεὶς ἐκβέβληται· ἀδειαν τοιγαροῦν ἐχέτω τοῖς ὁμοίοις προσιέναι τῶν ἐπισκόπων, παρ' ὧν καὶ τὰ τῆς αἰτίας ἀκριβεῖ δοθήτω βασάνῳ· ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπίσκοπον πρῶτως δεῖ φέρειν καὶ ἰλαρῶς τὴν ἐξέτασιν, καὶ ταῖς τῶν πλειόνων προσηνῶς τίθεσθαι ψήφοις, ὑφ' ὧν ἢ κυρία ἢ ἄκυρος ἢ αὐτοῦ γνώμη γενήσεται.

Συνόδου πρώτης ε'.

Ὁ δὲ ε'. τῆς πρώτης Συνόδου, Χρὴ μὲν, φησὶ, κατὰ τῶν γενομένων ἀκοινωνήτων, παρὰ τῶν καθ' ἐκάστην ἐπαρχίαν ἐπισκόπων, εἴτε τοῦ κλήρου εἶεν, εἴτε τοῦ λαοῦ, τὸν διαγορεύοντα κρατεῖν κανόνα, τοὺς παρ' ἐνίων ἀποβληθέντας, ἐτέροις προσιτούς μὴ εἶναι· προνενοητέον μὲντοι γε δεῖ, μὴ ἄρα μικροψυχία, ἢ φιλονεικία, ἢ ἀηδία, ἢ ἑτέρα οἰαδῆτινι ἐμπαθείᾳ τοῦ ἐπισκόπου, ἀποσυναγωγὸς συμβεβήκει τοὺς ἀνθρώπους γενέσθαι ταύτη τοι καὶ παρὰ ταῖς ἐτησίως γινομέναις Σύνοδοις ἐξετάσει τὰ κατ' αὐτοὺς δίδασθαι, καὶ ἢ τὸν ἀφορίσαντα παραλόγως εὐλόγως εὐθύνεσθαι, ἢ τὸν παραλόγως δυσχεραίνοντα τῷ ἀφωρίσθαι, εὐγνωμόνως τὴν ἐπιτιμίαν δέχεσθαι.

Συνόδου ἐβδόμης δ'.

Ἀλλὰ καὶ ὁ δ'. τῆς ἐβδόμης Συνόδου, Ὁ αἰσχροκερδῶς, φησὶν, εἰσπράττων ἐπίσκοπος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, ἢ μοναχοὺς, χρυσὸν, ἢ ἄργυρον, ἢ οἷονδῆποτε εἶδος, προφασίζόμενος προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις, μὴ τοῖς θείοις δηλαδὴ ἐμπεριειλημμένας κανόσι, καὶ τοὺς μὴ βραδίως πορίζοντας τὸ ἐπιταχθὲν, ἀφορισμῷ ἀμυνόμενος, ἢ δι' ἑτέραν ἐμπαθείαν τῆς λειτουργίας ἀπείργων τινὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν κληρικῶν, ἢ σεπτὸν κλείων ναδὸν, ὥστε τὰς ἐν ἔθει τοῦ Θεοῦ λειτουργίας ἐν αὐτῷ μὴ τελεῖσθαι, εἰς ἀναίσθητον τὴν ἑαυτοῦ μανίαν ἐκπέμπων, ἀναίσθητος ὄντως ἐστὶ, φησὶ, καὶ ταῖς αὐταῖς ὑποπεσεῖται ποιναῖς,

ὁ μὲν ἐπίσκοπος, παρὰ τοῦ μητροπολίτου ἀφορίζόμενος, ὁ δὲ, παρὰ τοῦ Πατριάρχου εὐλόγως ὑφιστάμενος ἢ παραλόγως ἐτέροις ἐπήνεγκε.

Παῦλος γοῦν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, οἶονεὶ κανόνα τιθεῖς, τοῖς Ἐφεσίων εἶρηκε πρεσβυτέροις Ἀργυρίου, ἢ χρυσοῦ, ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα 1), καὶ τὰ ἐξῆς καὶ αὖθις· Οὐκ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις 2). Ἀλλὰ καὶ Πέτρος, ἡ κορυφαία τῶν Ἀποστόλων ἀκρότης, « Ποιμαίνετε, φησὶ, τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ Θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως, κατὰ Θεόν· μὴ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· μὴ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γενόμενοι τοῦ ποιμνίου· οὐ γὰρ ὡς δούλοις καὶ ὑπηρέταις χρῆσθαι τοῖς κληρικοῖς, ἀλλὰ χωρὶς ἐμπαθείας καὶ ἀνάγκης κελεύει ποιμαίνειν τούτους καὶ διορθοῦσθαι.

Καρθαγένης κθ'. ρε'. ριβ', ριγ'.

Ὁ δὲ κθ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, Ὁ διὰ ῥαθυμίαν, φησὶν, ἦτοι πλημμέλειαν, τῆς κοινωνίας ἀφορισθεῖς, εἴτ' οὖν ἐπίσκοπος, εἴτε οἰοςδήποτε κληρικὸς, εἰ καὶ ἀναξιοπαθεῖν οἶοιτο, οὐ χρὴ καταλιγοῦρῆν αὐτὸν τῆς ἐπιτιμίας, μέχρις ἂν κρίσει τὰ κατ' αὐτὸν δοθῆ τελειότερα· πρὸ δὲ γε τῆς ἐξετάσεως, εἰ κοινωνῆσαι τινη φωραθῆ, οὐκ ἂν φθάνοι κατ' αὐτοῦ αὐτὸς τὴν ψήφον ἐπενεγκῶν τῆς τελείας καθαιρέσεως.

(Θεόδωρος Βαλαμῶν 1). "Ὅτι οὐ δεῖ διχα εὐλόγου αἰτίας ἀφορίζειν τινά.

Ἐκ τούτου φασὶ τινες, ὡς ὁ μὲν δι' αἰτίαν ἀφορίζόμενος, τοῖς θεοῖς ἀπειρημένην κανόσι, δι' ἀλόγιστον μέντοι τοῦ ἀφορίσαντος θέλημα, ἀκινδύνως καταφρονῆσει τοῦ ἀφορισμοῦ, καὶ μᾶλλον ὁ ἀφορίσας ὑπόδικός ἐσται κολάσει· εἰ γὰρ εὐκαίρως ἢ ἀκαίρως ἄδεια δοθῆ τῷ ἐπισκόπῳ κληρικούς τε καὶ λαϊκοὺς ἀφορίζειν, καὶ πρὸς ἀνάγκην ἔχειν τοὺς ἐπιτιμωμένους τὸν ἀκαιρον ἀφορισμὸν δεδιέναι καὶ φυλάττειν, καὶ τυραννίδος κατατολμήσαιεν οἱ ἐπίσκοποι, καὶ τῆς εὐσεβείας κατορχήσαιεντο,

καὶ πολλῶν κακῶν γένοιτο· οἱ θεοὶ κανόνες παρτίτοι, ὅπερ ἀτοπίας οὐδεμίαν ὑπερβολὴν καταλείπει· διὰ τοι τοῦτο, καὶ μετὰ προσδιορισμοῦ, εἰ διὰ ῥαθυμίαν ἀφώριστά τις, φησὶν ὁ κανὼν, δι' ἁμάρτημα τυχόν, ὅπερ οἱ θεοὶ κανόνες ἀπαγορεύουσι. Τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Διονύσιος ὁ Ἀρειοπαγίτης ἐν ἐπιστολῇ λέγει· Οὐ γὰρ ἔλκεται τὸ θεῖον ταῖς τῶν Ἰσρέων παραλόγοις ὁρμαῖς 1).

Ὁ δὲ ρε'. αὐτῆς, Τὸν ἐν Ἀφρικῇ τῆς κοινωνίας ἀφρηισθέντα κληρικόν, εἰ εἰς τὴν Ῥώμην πραιωθεὶς ἱερουργῆσαι τολμήσειε πρὸ τελείας τῆς ἐπ' αὐτῷ κρίσεως, τελεία καθυποβάλλει τῇ καθαιρέσει.

Ὁ δὲ ριβ'. ἔτι δὲ καὶ ὁ ριγ', Ὁ λέγων, φησὶν, ἐπίσκοπος, ὡς ἐξομολογηθῆ τις αὐτῷ πταίσμα, οἷον τῆς κοινωνίας αὐτὸν ἐκβαλεῖν, ὁ δὲ διατείνεται μηδέποτε τοιοῦτό τι τούτῳ προσαναθεῖναι, οὐ πιστευθήσεται μόνος, κατὰ τοῦ δῆθεν ἐξομολογησαμένου μαρτυρῶν ὁ ἐπίσκοπος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συγκοινωνεῖν ἐκείνῳ ἀναγκασθήσεται· εἰ δὲ δεινοπαθῶν τὴν συνειδήσιν, καὶ σκανδαλιζόμενος ἐπ' αὐτῷ, οὐκ οἶεται δεῖν εἰς κοινωνίαν προσίσθαι, ἐφ' ὅσον χρόνον οὐ κοινωνεῖ τῷ ἀφορισθέντι, μηδὲ οἱ ἄλλοι τούτῳ ἐπίσκοποι κοινωνεῖτωσαν· ὥστε μᾶλλον παραφυλάττεσθαι τὸν ἐπίσκοπον, μὴ λέγειν κατὰ τινος ὑπερ ἀποδείξεσιν ἐλέγξαι παρ' ἐτέροις οὐ δύναται. Ζῆτει καὶ ἐν τῷ θ'. κεφ. τοῦ παρόντος στοιχείου κανόνας ἀποστολικούς ιβ'. ιγ'. ιδ'. καὶ ἐν τῷ ιε'. κεφ. τοῦ Π στοιχείου κανόνας τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου θ'. καὶ ι'. καὶ Θεοφίλου ἡ. 2).

Νόμοι.

Ἡ δὲ Ἰουστινιάνειος Νεαρά, Πᾶσι, φησὶ, τοῖς ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις ἀπαγορεύομεν χωρίζειν τῆς ἁγίας κοινωνίας, πρὶν ἂν ἡ αἰτία δειχθῆ, δι' ἣν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες τοῦτο γίνεσθαι κελεύουσιν· εἰ δὲ τις παρὰ ταῦτα τῆς ἁγίας κοινωνίας χωρίσει τινά, ἐκεῖνος μὲν, ὃς ἀδίκως τῆς κοινωνίας ἐχωρίσθη, λυόμενος τοῦ χωρισμοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως, τῆς ἁγίας

1) Θεόδωρος Βαλαμῶν, οὐ καίται ἐν τοῖς Κώδιξιν ἡμῶν, ἀλλὰ παρὰ Β.

1) ἐκ τοῦ 1378. ἐν ταῖς λοιπαῖς οὐ καίται ἢ περίοδος αὐτα. — 2) τὰ ἐπὶ τοῦ καὶ ἐν τῷ ιε'. κεφ. τοῦ Π. στοιχείου κληρ. οὐ καίται ἐν ταῖς Κώδιξιν.

ἀξιοῦσθω κοινωνίας· ὁ δὲ ἀδίκως τινὰς ταύτης χωρίσαι τολμήσας, ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ὑφ' ὃν τέτακται, χωρισθήσεται τῆς κοινωνίας, ἐφ' ὅσον ἂν χρόνον ἐκεῖνος συνίδῃ, ἵνα, ὅπερ ἀδίκως ἐποίησε, δικαίως ὑπομείνῃ.

Οὐ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους ἢ κληρικούς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν ἢ ἀγγαρίας διδόναι, ἢ τοὺς μὴ οὕτω ποιοῦντας ἀφορίζειν, ἢ ἀναθεματίζειν, ἢ μὴ διδόναι κοινωνίαν, ἢ μὴ βαπτίζειν· ἀθέμιτον γάρ.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Β ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος.

Ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τὸ ἐξῆς ἤδη μετιόντες στοιχεῖον, τὰ περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος προὔργου οἶμαι διεξιέναι.

Ἀποστόλων μζ΄.

Ὁ μζ΄. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, τὸν μὲν τοῦ ἀληθοῦς ἠξιωμένον βαπτίσματος, ὡς τὸ τοῦ Κυρίου ἐπίταγμα, καὶ ἡ τῶν Ἀποστόλων ἔχει παράδοσις, μὴ ἀναβαπτίζειν κελεύει· τὸν δὲ γε δυσσεβῶς πρὸς τῶν ἀσεβῶν μολυνθέντα μᾶλλον ἢ βαπτισθέντα, μηδὲν ἐπιδοιάζοντας ἀναβαπτίζειν· εἰ δὲ τὸ μὲν ἀληθινὸν ἤδη βαπτισάμενος ἔτυχε, πρὸς δὲ τῶν ἀσεβῶν μεμόλυνται ὑστερον, μύρω χρίσθαι μόνον· καὶ τοῦτο γὰρ μέρος εἶναι πιστεύεται τοῦ Θεοῦ βαπτίσματος· τοῦ δὲ μὴ οὕτω ποιοῦντος, εἴτ' οὖν ἐπισκόπου, εἴτε πρεσβυτέρου, τελείαν καταψηφίζεται τὴν καθάρσειν, ὡς ἐγγελῶντος τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου, καὶ τὸν σωτήριον αὐτοῦ διακωμωδοῦντος θάνατον. Φησὶ γὰρ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος· Ἐκουσίως ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται οὐσία, ἥτοι διὰ βαπτίσματος κάθαρσις· εἰς γὰρ ὁ τοῦ Χριστοῦ θάνατος, καὶ ἐν τῷ καθαρτήριον βάπτισμα.

Καρθαγένης ν΄.

Τὰ κῦτὰ καὶ ὁ τῆς ἐν Κάρθαγένῃ Συνόδου ν΄. διατάσσεται.

Ἀποστόλων μθ΄. ν΄.

Ὁ δὲ μθ΄. αὐθις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα βαπτίζειν, κατὰ τὸ τοῦ Κυρίου παρεγγυᾶται λόγιον, ἀλλὰ μὴ εἰς τρεῖς ἀνάρχους, ἢ τρεῖς υἱοὺς, ἢ τρεῖς παρακλήτους· εἰς γὰρ ὁ ἀναρχος Πατὴρ, διὰ τὸ ἀναίτιον, καὶ εἰς ὁ Υἱός, διὰ τὴν ἀρρήτον γέννησιν, καὶ εἰς ὁ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἀγεννήτου ἐκπόρευσιν· οἱ δὲ μὴ οὕτω ποιοῦντες ἐπίσκοποι ἢ πρεσβύτεροι, ἐπιτιμίαν ὑφίστανται τὴν καθάρσειν.

Ὁ δὲ γε ν΄, τρία βαπτίσματα μιᾶς μυήσεως ἐπιτελεῖν, τρεῖς δηλαδὴ καταδύσεις ἐν ἐνὶ βαπτίσματι, καὶ ἐκάστη τῶν καταδύσεων ἐν ὄνομα τῆς ἁγίας ἐπιλέγειν Τριάδος· ἀλλὰ μὴ ἐν βάπτισμα εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου διδόμενον, ἥτοι ἅπαξ καταδύειν τὸν βαπτιζόμενον, καὶ εἰς μίαν κατάδυσιν τὸν τοῦ Κυρίου ἐπιφημίζειν θάνατον, ὡς ἡ παραπληξίας γέμουσα τῶν Εὐνομιανῶν αἵρεσις ὑποτίθεται· ἥς καὶ ὁ ζ΄. τῆς β΄. Συνόδου κανῶν μέμνηται· οὐ γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος, εἰς τὸν θάνατόν μου βαπτίσατε, ἀλλὰ, πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· τὸν δὲ μὴ οὕτω δρῶντα ἐπίσκοπόν, ἢ πρεσβύτερον, τῇ ἀφαιρέσει ζῆμιοῖ τῆς ἱερωσύνης. Ζήτησι καὶ ἐν τῷ β΄. κεφ. τοῦ Α. στοιχείου τὸν ζ΄. κανόνα τῆς β΄. Συνόδου, ἀφ' οὗ δὴ καὶ εἴση σαφῶς, τινὰς δεῖ ἀναβαπτίζειν, καὶ τινὰς μόνω χρίειν τῷ ὀείῳ μύρω.

Λαοδικείας μῆ.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ μῆ. καὶ τῇ ἐπουρανίῳ χρίεσθαι μύρω τοὺς φωτιζομένους θεσπίζει· τοῦτο γὰρ ταῖς εὐχαῖς καὶ τῇ ἐπικλήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀγιαζόμενον, τοὺς χριστομένους ἀγιαρίζει, καὶ μετόχους τῆς ἐπουρανίου τοῦ Χριστοῦ βασιλείας καθίστησιν, εἰ μὴ τὸ τοῦ βίου ἡμελημένον, καὶ ἡ τῶν ἔργων φουλότης ἡμᾶς ταύτης ἀλλοτριώσκειν.

Περὶ τοῦ ἁγίου μύρου.

Τύπον δέ τινες φέρειν φασὶ τὸ ἅγιον μύρον, τοῦ παρὰ τῆς πόρνης ἐπιχεθέντος τῷ Ἰησοῦ μύρου, δῆλωσις γὰρ ἦν κακίονο καὶ τοῦτο ταφῆς καὶ ἀναστάσεως.

Συνόδου ἑκτης λβ', καὶ νθ'. Συνόδου ΑΒ, ιβ'.

Ὁ δὲ λά. τῆς ς'. Συνόδου, ἔτι δὲ καὶ ὁ νθ'. ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας Συνόδου ιβ'. μιᾶ καθαιροῦσι ψήφῳ τὸν παρὰ γνώμην τοῦ ἐγκληρίου ἐπισκόπου βαπτίζοντα ἱερέα ἐν εὐκτηρίῳ ἔνδον οἰκίας τυγχάνοντι.

Συνόδου ἑκτης σή, Λαοδικείας με', μς', μί'.

Ὁ δὲ σή. αὐθις τῆς ς'. Συνόδου, καὶ ὁ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ μς'. τὸν πρὸς τὸ σωτήριον ἐτοιμαζόμενον βάπτισμα, τὸ τῆς πίστεως πρότερον ἐκμανθάνειν μυστήριον ἐπισκῆπτουσι, καὶ τῇ ε. ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος ἐκάστης, τῷ ἐπισκόπῳ, ἢ τῷ πρὸς αὐτοῦ ἐπιτετραμμένῳ κατηχεῖν αὐτὸν πρεσβυτέρῳ, ἀπαγγέλλειν δὲ μεμαθήκει τῆς ἐβδομάδος, ἵνα μὴ βαπτισάμενος, καὶ τῇ μυήσει τοῦ καθ' ἡμᾶς μυστηρίου ἀσφαλῶς ἰδρυμένος μὴ εὐρεθεῖς, αἰρετικοῖς λόγοις καὶ νόθοις ὑποσυρῆ.

Ὁ δὲ τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ με', τὸν μὴ κατὰ πάσαν τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν διὰ νηστείας καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως προκαθαρθέντα, οὐκ ἐφίησι κατὰ τὸ μέγα βαπτισασθαι σάββατον· νόμος γὰρ ἦν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν τούτῳ τοὺς πλείους τῶν κατηχουμένων βαπτίζειν· διότι τὸ βάπτισμα τὴν ταφὴν ζωγραφεῖ καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου· κακίονο τὸ σάββατον μεθόριόν ἐστι τῆς ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως· Ὅσοι γὰρ, φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου ἐβαπτίσθημεν· καὶ αἱ τρεῖς γὰρ καταδύσεις τὴν τριήμερον αὐτοῦ ταφὴν καὶ ἀνάστασιν ὑπεμφαίνουσιν.

Εἰ δὲ τις νοσήσας, ὁ μς'. φησὶ, καὶ ἐν χρόνῳ κινδύνου γενόμενος 1), τοῦ θεοῦ ἀξιοθεῖν βαπτισματος, πρὶν τὰ τῆς εὐσεβείας κατηχηθῆναι, βαίτας τῆς νόσου, μανθανέτω τῆς πίστεως τὸ μυστήριον, καὶ ὅπως χάριτι καὶ δωρεᾷ μηδὲν προεισηνεγκά-

1) καὶ ἐν καιρῷ κινδύνου γενόμενος Γ. καὶ ε.

μενας, τῆς τῶν ἀμαρτημάτων ἐνοχῆς ἀφθεῖν, ἐπιγνώσεώς τε ἀξιοθεῖν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ βαπτίσματος.

Νεοκαισαρείας ιβ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ ιβ', τὸν διὰ νόσον βαπτισάμενον, καὶ ἐξάντη ταύτης γενόμενον, ἱεραῖσθαι οὐκ ἐπιτρέπει, οἷα μὴ προαιρέσει τὸ ἀγαθὸν ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης ἰσως ἐλόμενον, τὸν φιλήδονον βίον μεταδιώκοντα πρότερον καὶ φιλόσαρκον, εἰ μήπου διὰ τὴν εἰσέπειτα περὶ τὴν πίστιν σπουδῆν, καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων σπάνιν συγκατάβασις γένοιτο.

Καρθαγένης με'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένη με', βαπτίζειν ἀπειρήκε τὸν νόσοις ἢ ἑτέροις συμπτώμασι τὸ ὑγιὲς ἀφρημένον τοῦ νοῦ· εἰ μὴ βαίτας μικρὸν, τὴν ὑπὲρ τῆς πίστεως προαίρεσιν, καὶ τὸν προσήκοντα πόθον σημήνειε τῇ φωνῇ· εἰ δὲ πρὸ τῆς ἀσθενείας μαρτυρηθεῖν τὸ βάπτισμα ἐπιζητῶν, καὶ δι' αἰτίας τινὰς ὑπερτιθέμενος, ἀναμφιβόλως βαπτισθῆσεται. Ζήτει καὶ ἐν τῷ α. κεφ. τοῦ Α στοιχείου κανόνα ιβ'. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Συνόδου.

Νεοκαισαρείας ς'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου, τῶν γυναικῶν τὰς ἐγκύμονας οὐκ ἀπειργεῖ βουλομένας βαπτισασθαι· οὐ γὰρ κοινωνεῖ ταύταις τοῦ φωτισματος καὶ τὸ ἔμβρυον, μήπω παρὰ τῆς φύσεως δεξάμενον τὴν τοῦ ἀγαθοῦ προαίρεσιν καὶ τοῦ χείρονος, οὐδ' οἷον τε ταῦτα περιεργάσασθαι ὅπως ἔχουσι διαθέσεως· τὰ δὲ γενήπια, διὰ τῶν ἀναδόχων κατατιθέμενα, καὶ ἔργοις αὐτοῖς φωτιζόμενα, τῆς θείας κοινωνοῦσιν ἐλλάμψεως.

Τιμοθέου ς'. καὶ α.

Ὁ δὲ ς'. τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, ἢ κατηχουμένη γυνή, φησὶ, εἰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐν ἣ βαπτισθῆναι προέθετο, τὰ κατ' ἔθος αὐτῇ συμβαλῆ, εἰς τὴν ἐπιούσαν ὑπερτιθέσθαι τὸ φῶτισμα.

Ὁ δὲ α. αὐτοῦ, Εἰ παιδίον, φησὶ, κατηχούμενον, ἢ καὶ ἀνὴρ τῆς ἱεραῖς τελουμένης ουσίας, προσελθὼν ἀπονήρως, τῶν θείων μεταλήψεται δώρων, ἀγνοοῦντος τοῦ ἱερέως εἶναι τοῦτον κατηχούμενον, εὐθὺς βαπτίζεσθαι, ὑπὸ γὰρ τοῦ Κυρίου προσκέκληται.

Βασιλείου κ'.

Ὁ δὲ κ' τοῦ μεγάλου Βασιλείου, Ἐὰς αἰρετικὰς γυναῖκας καὶ μήπω τοῦ θείου ἠξιώμενας βαπτίσματος, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν κατηχουμένων τάξει παραμενούσας εἰσέτι, εἰ παρθενίαν ὁμολογήσαιεν, εἶτα ἀνδράσιν ἑαυτὰς ἐκδοῖεν, μὴ καταδικάζεσθαι ὡς ψευσαμένας τὴν ὁμολογίαν· ὅσα γὰρ ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· βαπτισάμενοι γὰρ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος σφαλμάτων ἀπάγτων συγχώρησιν ἔχουσιν, ἐπεὶ καὶ σύμπαντες οἱ πιστεύσαντες καὶ βαπτισάμενοι οὐδ' ἠντιναοῦν ὑπέχουσι δίκην ἀνθρώπων πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἡμάρτον· ταῦτα γὰρ τὰ πρεσβεῖα καὶ ἐξαίρετα τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως.

Θεοφίλου δ'.

Ὁ δὲ δ' τοῦ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, περὶ τινος τῆ ἰδίᾳ συμφθαρέντος ἀδελφιδῆ, εἰ μὲν πρὸ τοῦ βαπτίσματος, φησὶ, ταύτη ἐμίγνυτο, καὶ μετὰ τοῦτο ταύτης ἀπέσχετο, μενέτω διάκονος, τὸ γὰρ ἅγιον βάπτισμα τὰ πρῶην αὐτοῦ ἐκαθάρισεν ἀμαρτήματα· εἰ δὲ μετὰ τὸ βάπτισμα ἔσχε ταύτην, ἐκβλήθητω τοῦ κλήρου· τῷ δὲ ἐξ ἀγνοίας αὐτὸν χειροτόνησαντι, οὐδὲν βλάβος ἐκ τούτου γενήσεται.

Κυρίλλου δ'.

Ὁ δὲ δ' τοῦ ἁγίου Κυρίλλου κανῶν, Κὰν χωρισμὸν, φησὶν, ὑπομείνωσι τινες τῶν κατηχουμένων, πταισμάτων ἕνεκεν ἐπιτιμηθέντες, καὶ μέλλωσι τελευτᾶν, βαπτίζεσθωσαν, καὶ μὴ ἀμέτοχοι τῆς χάριτος τῶν ἀνθρωπίνων ἀποδημείτωσαν.

Πῶς δεῖ βαπτίζειν τοὺς δαιμονώοντας.

Τιμοθέου β'. δ'.

Ὁ δὲ β' τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, Κατηχούμενον δαιμονώοντα, πρὶν ἢ τοῦ ἀκαθάρτου δαίμονος καθαρθῆναι, κωλύει βαπτίζεσθαι· ἀθέμιτον γὰρ τὸν παρασχόντα ἑαυτὸν τῷ πονηρῷ δαίμονι εἰς ἐνοίκησιν τῇ πρὸς τὰ φαῦλα ῥοπῇ, καὶ τὸ φῶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὑποδέχεσθαι, μὴ τελῶς ἀπαλλαγέντα τοῦ σκοτεινοῦ καὶ πονηροῦ πνεύματος· εἰ δὲ καὶ ἡ τελευταία τούτου

ἐπιστάτη, κωλύει βαπτίζεσθαι, ἵνα μὴ κενὸς ἐξέλθοι τοῦ βίου, τὸ ἐφόδιον μὴ τῆς θείας φέρων χάριτος.

Ὁ δὲ δ', Εἰ καὶ μὴ ὑπὸ δαίμονος, φησὶν, ὁ κατηχούμενος ἐνοχλεῖται, ἀλλ' ὑπὸ νόσου τῶν φρενῶν ἐξεκρούσθη, ὡς μηδὲ ἀποκρίνεσθαι οἷός τε εἶναι, ἀφηρημένος καὶ τὴν φθογγὴν, ἀλλ' ἐπεὶ φθάσας ἔδειξεν ἐκ προαιρέσεως τὴν πίστιν ἀσπάζεσθαι, ἐκὼν εἰς τοὺς κατηχουμένους καταλεγείς, ἀναμφιβόλως βαπτισθήσεται.

Καρθαγένης ρθ', ρι, ριά, ριβ', ριγ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ρθ' καὶ ὁ ρι' ἀνάθεμα κατεψηφίσαντο τῶν λεγόντων, ὅτι θνητὸς ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἀδάμ ἐπλάσθη, καὶ τεθνήξασθαι ἔμελλε, κὰν εἰ μὴ παρέβη τὴν ἐντολήν, καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ἀμαρτίαν ὑπεισηλοῦν ὁ θάνατος· ἡ γὰρ Ἐκκλησία οὔτε θνητὸν αὐτὸν δοξάζει πλασθῆναι παρὰ Θεοῦ, οὔτε ἀθάνατον, ἀλλὰ μέσον μεγέθους καὶ ταπεινότητος, δεκτικὸν δηλαδὴ τὸν αὐτὸν ἀμφοτέρων, ὡς ὁ τῆς Θεολογίας ἐπώνυμος ἔφη, ἢ ὡς μετέχοντα καὶ τοῦ μεγέθους τῆς νοερᾶς φύσεως, καὶ τῆς ταπεινότητος τῆς αἰσθητῆς φύσεως· ψυχὴ γὰρ ἀνθρώπου διὰ τοῦ θείου ἐμφυσήματος τὸ εἶναι λαβοῦσα, μείζων τοῦ πηλίνου τούτου καθέστηκε σώματος 1)· δῶρον δὲ εἰληφὼς καὶ τὸ αὐταξούσιον, καὶ τὰ τῆς κακίας ἀντὶ τῆς ἀρετῆς ἐλόμενος, τὸν θάνατον ἠλλάξατο τῆς ζωῆς. Ἐπειδὴ τοίνυν δι' ἑνὸς τοῦ παραβεβηκότος ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, ὡς εἶρηκεν ὁ Ἀπόστολος, καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν, ὡσπερ τις κληρὸς δηλαδὴ πατρῶος διαβάς ἐπὶ τοὺς ἐγγόνους, ἐφ' ᾧ γὰρ πάντες, φησὶν, ἡμάρτον, οὐδὲ τὰ νήπια τῆς τοῦ Ἀδάμ ἄρα ἀμαρτίας ἐλεύθερα, ὡς τῆς συλλήψεως αὐτῶν ἐν ἀνομίαις γινομένης· ἐξ ἡδονῆς γὰρ ἡ συνάφεια καὶ ἡ ἐπομένη σύλληψις, καὶ εἰ μὴ ὁ νόμος ἐπειτούρει τῷ γάμφῳ, ἀμαρτία ἂν ἐλογίζετο, φιληδονίας σαφῶς καὶ ὀρέξεως σαρκικῆς κινούσης εἰς αὐτὸν, κὰν διὰ παιδοποιεῖαν γίνηται. Εἰ οὖν αἰτίαν ἔχει τῆς σαρκὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἀνθρώπων ἢ γένεσις, οὐκ ἐλεύθερα καὶ τὰ νεογνὰ τῆς προγονικῆς ἀμαρτίας, ἢν καθαρ-

1) ἢ ὡς μετέχοντα . . . σώματος, οὐ καίτοι· ἐν Κώδικι ε'.

Θῆναι δεῖ τῷ Θεῷ τῆς παλιγγενεσίας λουτρῷ· εἰ γὰρ καὶ ἀναίσθητως τῷ ἀτελεῖ τῆς φύσεως ἔχει τὰ νήπια, ἀλλὰ παρὰ τὴν πίστιν τῶν προσαγόντων τὸν φωτισμὸν τοῦ Πνεύματος δέχεται, καὶ τούτου τὰς πίστεις φθάσας ἐναργῶς παρέσχεν ὁ Κύριος, ἡνίκα διὰ τὴν ἑτέραν πίστιν, ἑτέρους τὸ φρονεῖν ὑπὸ νοσημάτων ἀφηρημένους, οὐ μόνον σωματικῆς, ἀλλ' ἤδη καὶ ψυχικῆς ἀρρώστιας μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἀπήλλαττε· γρηὶ τοίνυν καὶ ταῦτα εἰς ἄφεσιν βαπτίζειν ἁμαρτιῶν· τὸν δὲ μὴ οὕτω καὶ φρονούντα καὶ δρῶντα, ἀλλὰ πλαστὸν οἰόμενον καὶ οὐκ ἀληθῆ τὸν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἐπὶ τῶν νηπίων τοῦ βαπτίσματος τύπον, τοῦ ἀναθέματος ῥηξιοῦσιν.

Ὁ δὲ ρι'α', Ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος, φησὶ, χορηγουμένη χάρις ἡμῖν, οὐ μόνον τῶν ἡμαρτημένων ἄφεσιν, ἀλλὰ καὶ δύναμιν ἐνίσχιν εἰς τὸ μηκέτι ἁμαρτάνειν ἡμᾶς, εἰ μὴ διὰ βραθυρίαν ἐκόντες τὰ τῆς ἁμαρτίας ἀσπασαίμεθα· τοὺς δὲ μὴ οὕτω φρονούντας 1), τῷ ἀναθέματι παραπέμπει.

Ὁ δὲ ρι'β', Ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος χάρις, φησὶ, τὴν γνῶσιν ἡμῖν τῶν ἁμαρτημάτων ἀποκαλύπτουσα, βοήθειαν εἰς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν παρέχει, τῷ γνῶναι τίνα δεῖ ἐπιζητεῖν, καὶ τίνα παντὶ σθένει φεύγειν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δύναμιν παρέχει κρυπτῶς, ὥστε ἀγαπᾶν καὶ προθυμεῖσθαι πράττειν τὸ ποιητέον· ἐκάτερον γάρ, ἢ τε γνῶσις καὶ ἡ ἀγάπη, δῶρον Θεοῦ· τὸν δὲ μὴ οὕτω δόξης ἔχοντα, ἀλλὰ τὸ εἰδέναι τί δεῖ ποιεῖν μόνον τὴν χάριν ἡμῖν διδόναι οἰόμενον, οὐ μὴν καὶ τὸ ἀγαπᾶν ὃ δεῖ ποιεῖν, τοῖς κληρονόμοις συντάττει τοῦ ἀναθέματος· διότι ἡ γνῶσις μόνη φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ.

Ὁ δὲ ρι'γ', Τοῖς λέγουσι δύνασθαι ἡμᾶς καὶ δίχα τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος χάριτος τὰς ἐντολάς πράττειν μὲν, δυσχερέστερον δὲ, αὕτη γὰρ εὐχέρειαν μόνην εἰς τὸ ταύτας ἀνύττειν 2) δίδωσι, τοῦ ἀναθέματος τιμᾶται σαφῶς· τὸ πᾶν γὰρ ἐστὶ τῆς Θείας χάριτος, κακείνης ἀνευ οὐδὲν τῶν δεόντων κατορθῶσαι δυνάμεθα· οὐ γὰρ εἶπε, φησὶν, ὁ Κύριος, χωρὶς ἐμοῦ εὐχερῶς οὐ δύνασθε ποιεῖν, ἀλλὰ χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

1) τοὺς δὲ μὴ οὕτω ποιοῦντας μᾶλλον δὲ φρονούντας B. — 2) ἀνύττειν I'.

Ὅτι οὐ δεῖ βαπτίζειν τοὺς τελευτήσαντας, ἢ κοινῶν μεταδιδόναι.

Καρθαγένης ιθ'.

Ὁ δὲ ταύτης ιθ' τοὺς ἤδη τετελευτηκότας, οὐτε βαπτίζειν, οὐτε τῶν Θεῶν κελεύει μεταδιδόναι μυστηρίων· μὴ συνιέντες γάρ τινες τῶν ἀποστολικῶν ῥημάτων τὴν δύναμιν, ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους γράφοντος πρώτῃ, Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅπως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; οἱ μὲν, τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἐβάπτισον, οἱ δὲ, ἄλλους ὑπὲρ τῶν νεκρῶν ζῶντας, ἀλλ' ὁ κανὼν τοῦτο κωλύει γίνεσθαι· οὐ γὰρ τοὺς ἤδη τεθνηκότας ὁ Ἀπόστολος κελεύει βαπτίζειν, ἢ ἀντ' ἐκείνων ἄλλους· ἀλλ' ἐπεὶ οἱ βαπτιζόμενοι, μανθάνοντες τοῦ καθ' ἡμᾶς μυστηρίου τὴν δύναμιν, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἀνάστασιν νεκρῶν ἦτοι σωμάτων ἐλπίζειν διδάσκονται, καὶ τὴν ἐν τῇ κολουθήθῃ κατὰδυσιν καὶ ἀνάδυσιν τὸν θάνατον ὑπεμφαίνειν καὶ τὴν ἀνάστασιν, πρὸς τοὺς περὶ ταύτην ἀμφιβόλως ἔχοντας, φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι εἰ μὴ ἀνάστασις ἐστὶ, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ἐπ' ἐλπίδι τοῦ ἀναστῆναι τοὺς νεκροὺς, ματαιοπονοῦντες λοιπὸν, εἴ γε περὶ τῆς ἀναστάσεως ἀμφιβόλλουσιν· οἷς μὲν γὰρ πράττουσιν, ὁμολογοῦσι προσδοκᾶν τὴν ἀνάστασιν· οἷς δὲ νῦν λέγουσιν, ἀρνοῦνται αὐτὴν· βαπτίζονται γὰρ ὑπὲρ τῶν νεκρῶν τῇ φύσει σωμάτων, εἰς ἀφθαρσίαν καὶ αὐτὰ μετασκευασθῆναι πιστεύοντες· ἐπεὶ τοῖς γὰρ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος φύσει πέφυκε καὶ ἀτελεύτητος· ταῦτα δὲ φθορᾶ καὶ ἀλλοιώσει ὑπόκειται· διὰ γὰρ τοῦτο ἄπερ τις διὰ ῥημάτων ὁμολογεῖ πιστεύειν, διὰ τῶν πραγμάτων δείκνυσιν ὁ ἱερεὺς, εἰκονίζων ἐν τῷ ὕδατι τὴν ἀλήθειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων νηπίων, εἰ ἐβαπτίσθησαν.

Συνόδου ἑκτῆς πδ'. Καρθαγένης οβ'.

Ὁ πδ'. τῆς ἑκτῆς Συνόδου, ἐτι δὲ καὶ ὁ οβ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, τὰ ἀμφιβαλλόμενα νήπια, εἰ τοῦ Θεοῦ τετυχῆκε βαπτί-

ματος, μήτ' άλλων ασφαλώς ἐπ' ἑαυτοῦντων, χωρὶς ἐπιδοιασμοῦ, βαπτίζειν προστάττουσιν· εἰ γὰρ καὶ ἐν ὁμολογεῖν βάπτισμα ἀπὸ τοῦ θεοῦ συμβόλου δεδιδάγμεθα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἔφη, Ἐάν μὴ τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, εὐλαβητέον μὴ τῆ στερήσει τοῦ θεοῦ φωτισματος, τὸ προσήκον τῷ πνευματικῷ γάμῳ μὴ περικείμενα ἐνδυμα, τοῦ νυμφῶνος ἅμα καὶ τῆς βασιλείας ἀπορρίψῃ· δέον γὰρ ἐν τοῖς ἀμφιβάλοις νικᾶν φιλανθρώπως 1) τὸ ἀναμφίβολον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν βαπτιζομένων νηπίων τῶν Ἀγαρηνῶν.

Ἰδεῖν ἐστὶ καὶ τῷ βιβλίῳ σκότῳ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν δυσσεβείας, τὸ φῶς ἐνδυναστεῦον τῆς χάριτος, καὶ ὑπὸ ταύτης μὴ καταλαμβάνμενον ἢ σβεσνόμενον· ἐπεὶ τῶν σημείων οὐδὲ τοῖς ἀπίστοις ἐφθόγησεν, ἐνάγουσα τούτους πρὸς τὴν θεῖαν ἐπίγνωσιν· ἔθος γοῦν ἐστὶ τῶν Ἀγαρηνῶν τοῖς πλείστοις, μὴ πρότερον τὰ σφέτερά περιτέμνειν βρέφη, πρὶν ἂν οἱ ὑποτελεῖς ὄντες αὐτοῖς τῶν Χριστιανῶν ἱερεῖς, καὶ ἄκοιτες ἀναγκασθῶσι ταῦτα βαπτίσει· ἐζητήθη τοίνυν τὰ περὶ τούτου ἐν τῇ κατὰ τὴν βασιλεύουσαν Συνόδῳ, Λουκᾶ τοῦ ἱεροῦ τὸν πατριαρχικὸν ἰθύνοντος ὀρθῶν, εἰ δεῖ τοὺς τοιοῦτους, τῇ ἀληθινῇ τῶν Χριστιανῶν πίστει προσερχομένους, ἀναβαπτίζειν, ἢ μόνον χρίειν τῷ μύρῳ, καὶ ἐψηφίσθη, τούτους ἀναντιρρήτως αὐθις βαπτίζειν· ὅπερ γὰρ ἐλούσαντο βάπτισμα, οὐ κατὰ σκοπὸν εὐσεβῆ, ἀλλ' ὡς φαρμακεία ἢ ἐπαοιδία τινὲ τούτῳ ἐχρήσαντο· ἐφ' ᾧ μὴ νοσώδης ἢ δυσώδης ἢ κράσις τῶν σωματίων τοῖς περιτμηθησομένοις γενήσεται.

Ἔτι περὶ τῶν βαπτιζομένων παρ' ἀνιέρων.

Ἐζητήθη καὶ τοῦτο· Τοῦ Ἡρακλείας ἐρομένου 2) Μανουῆλ, εἰ χρὴ δέχεσθαι ὡς πιστὸν, ὃν ἀνιέρως ἐβάπτισε, τὸ ἱερασθαι πλασάμενος· τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῆς ἐνορίας αὐτοῦ τηνικαῦτα

1) νικᾶν ἀναμφίβητος τὸ ἀμφίβολον Β. — 2) ἱερωμένου, Β.

συνέβη, καὶ ἐψηφίσθη ἡ Σύνοδος καὶ τούτους ἀναβαπτίζεσθαι· ἐπεὶ γὰρ, φησὶ, κατὰ τοὺς ἱεροὺς τῶν Ἀπαστόλων κανόνας, τὸν μς'. καὶ μζ'. μόνοις ἐπισκόποις ἐδόθη καὶ ἱερεῦσιν ἡ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τελετή· δεικνύται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ κς'. καὶ μς'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, τοῦ μὲν μὴ ἐφορκίζειν τοὺς μὴ προαχθέντας ὑπὸ ἐπισκόπων κελεύοντος, τοῦ δὲ, τοὺς φωτιζομένους τὴν πίστιν ἀπαγγέλλειν τοῖς ἐπισκόποις ἢ πρεσβυτέροις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ βηθέντες τῆς ε'. Συνόδου καὶ τῆς ἐν Καρθαγένῃ, τοὺς ἀμφιβόλως ἔχοντας εἰ ἐβάπτισαντο, ἀμελητὶ βαπτίζειν προστάττουσιν· οὐ μὴν ἦν ὀσιον οὐδὲ ἀσφαλές, τὸν βαπτισθέντα παρὰ τοῦ μὴ λαβόντος ἐξουσίαν βαπτίζειν, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος ἄφεσιν διδόναι ἁμαρτημάτων (ῥυπτικὸν γὰρ τούτων τὸ βάπτισμα), τῷ θεῷ τῶν πιστῶν καταλέγειν 1) χορῶ· οὐ μικρὸς γὰρ ὁ κίνδυνος, μήποτε παρὰ τὸν τοιοῦτον δισταγμὸν, αὐτὸς μὲν τῆς ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καθάρσεως στερηθῆ, ἡμεῖς δὲ ἀβαπτίστω λάθωμεν κοινωνοῦντες· εἰ δὲ τις ἐνίσταται λέγων, διὰ τὰς γινομένας παρὰ τοῦ λαϊκοῦ εὐχὰς, καὶ τὴν κρίσιν τοῦ ἁγίου μύρου, ἀλιθῶς χρῆναι τὸ πρὸς τοῦ ἀνιέρου διδόμενον λογίζεσθαι βάπτισμα, οὕτως ἂν φῆσαι καὶ τοὺς χειροτονηθέντας πρὸς τινος ἀνιέρου καὶ τὸν ἐπίσκοπον ὑποκρινόμενου, δεῖν εἶναι κληρικοὺς καὶ μετὰ τὸ φωραθῆναι· ὅπερ ἄτοπον, ἀλλὰ καὶ ὑπεναντίον τῷ δ'. κανόνι τῆς Β'. Συνόδου, τῷ περὶ Μαξιμου τοῦ κυνικοῦ διαταττομένῳ, μήτε αὐτὸν γενέσθαι ἢ εἶναι ἐπίσκοπον, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας μηδὲν πλέον ἐντεῦθεν ἀπόνασθαι, πάντων ἀκυρωθέντων ὧν ἀθέσμως ἐκεῖνος ἔδρασεν· ἔτι μὴν καὶ τῷ ιθ'. τῆς ἐν Σαρδικῇ, τοὺς παρὰ Μουσαίου καὶ Εὐτυχιανοῦ ἀνιέρων ὄντων χειροτονηθέντας, τοῦ κλήρου τελέως ἐκβάλλοντι, καὶ εἰς τὴν τῶν λαϊκῶν κατάγοντι χώραν· ὡς περ οὖν ἐκεῖνοι ἀχειροτόνητοι, οὕτω καὶ οὗτοι ἀβάπτιστοι λογισθήσονται· καὶ ὡς περ οἱ τῶν Ἀγαρηνῶν βαπτιζόμενοι παῖδες τῷ μὴ δυσωδίας ἀπόζειν, Χριστιανοὶ οὐ λογίζονται, οὕτως οὐδὲ οἱ μύρῳ χριόμενοι πρὸς τῶν ἀνιέρων, ὅτι μηδὲ δέδοται τοῖς τοιοῦτοις ἁγιασμοῦ τινος ὅλως μεταδιδόναι· εἰ δὲ τις ἀν-

1) ἀντιλέγειν Β.

ουποφέρει τὸ παρὰ τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, ἔτι παιδὸς ὄντος, γεγονὸς, ἐνθυμηθῆτω τὸν θεσπίζοντα πολιτικὸν νόμον, ὅτι τὸ παρὰ κανόνας οὐχ ἔλκεται εἰς ὑπόδειγμα, καὶ οὐ νόμος Ἐκκλησίας τὸ σπάνιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῶν βαπτισομένων ἐξ Ἰουδαίων.

Συνόδου ἐβδόμης ἡ.

Περὶ δέ γε τοῦ σκληροτραχήλου καὶ ἀπεριτμήτου τῆ καρδίας γένους τῶν Ἰουδαίων, οὕτως ὁ τῆς Ζ΄. Συνόδου ἡ. γινώσκει κανόνων. Εἰ γάρ τις αὐτῶν, φησί, ἐξ εἰλικρινοῦς καρδίας τὰ Χριστιανῶν ἔλοιτο, καὶ ἡμῖν ἐξ ὅλης καρδίας ὁμολογήσειε, θριαμβεύων ὅσα πράττειν τῷ τῶν Ἰβραίων εἴθισται γένει, ἐφ' ᾧ καὶ ἑτέρους ἐλεγχθῆναι καὶ διορθωθῆναι, οὕτως καὶ προσδεχθήτω, καὶ τοῦ θεοῦ ἀξιοθήτω βαπτίσματος, πρὸς δὲ καὶ οἱ αὐτοῦ παῖδες· καὶ ἀσφαλιζέσθω τῶν Ἰουδαϊκῶν ἐπιτηδευμάτων ἀποδιέστασθαι· εἰ δὲ μὴ οὕτω φρονοίη, μηδὲ δι' αὐτὸ τὸ καλὸν τὸν χριστιανισμὸν αἰροῖτο, ἀλλ' ἢ τινος βουλόμενος ἐκφυγεῖν ἐπιηρείας, ἢ δόξης ἐπικαίρου καὶ ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας ἄλως ἔρωτι, τῆ πίστει σκῆπτοίτο προσιέναι, τὸν γε δὴ τοιοῦτον βαπτίζειν οὐκ ἐπιτρέπει· εἰ δὲ καὶ οὕτω γνώμης ἔχοντες ἔλαθόν τινες βαπτισάμενοι, καὶ ὑποκρίνονται μὲν τὰ Χριστιανῶν, κρύφα δὲ τῶν Ἰουδαϊκῶν ἐθῶν καὶ παρατηρήσεων φωραθεῖεν ἐχόμενοι, μήτε εἰς Ἐκκλησίαν εἰσέλθωσαν, φησί, μήτε οἰκισθῆτινος ἀξιούσθωσαν κοινωνίας, μηδὲ οἱ παῖδες αὐτῶν τῷ θεῷ βαπτίσματος σημειούσθωσαν, μήτε δοῦλον παραχωρεῖσθωσαν κτᾶσθαι Χριστιανὸν, ἀλλὰ φανερώς κατὰ τὴν τῶν Ἰβραίων ὀρησκείαν ἐπιτρέπέσθωσαν πολιτεύεσθαι.

Νόμοι.

Ὁ δὲ νόμος φησὶν Ἰουδαῖος τὸ θέλειν εἶναι Χριστιανὸς προσποιούμενος, ὡς ἂν τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν, ἢ τὴν ἀπὸ χρέους ἀγωγὴν παραμένων, τῆ Ἐκκλησίας φύγη, εἰ μὴ ἀποδοῖη τὰ

χρέα, ἢ ἐλευθερωθεῖη τοῦ ἐγκλήματος, μὴ δεχέσθω 1).

Ἰουδαῖος Χριστιανὸν ἀνδράποδον μὴ ἐχέτω, μήτε κατηχοούμενον περιτεμνέτω, μήτε ἄλλος αἰρετικὸς τοῦτο ποιέτω 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Βασιλείας.

Νόμοι.

Βασιλεύς ἐστὶν ἔννομος ἐπιστάσις, κοινὸν ἀγαθὸν πᾶσι ταῖς ὑπηκόοις· μήτε κατὰ προσπάθειαν ἀγαθοποιῶν, μήτε κατ' ἀντιπάθειαν τιμωρῶν, ἀλλ' ἀναλόγως ταῖς τῶν ἀρχομένων ἀρεταῖς, ὥσπερ τις ἀγωναθέτης, τὰ βραβεῖα ἐξ ἴσου παρεχόμενος, μηδὲ κενὰς εὐεργεσίας εἰς βλάβην ἄλλων τισὶ χαριζόμενος 3).

Σκοπὸς τῷ βασιλεῖ τῶν τε μενόντων καὶ ὑπαρχόντων 4) δι' ἀγαθότητος ἢ φυλακῆ καὶ ἀσφάλειας, καὶ τῶν ἀπολωλότων δι' ἀγρύπνου ἐπιμελείας ἢ ἀνάληψις, καὶ τῶν ἀπόντων διὰ σοφίας καὶ δικαίων τρόπων καὶ ἐπιτηδεύσεων ἢ ἐπίκτησις 5).

Τέλος τῷ βασιλεῖ, τὸ εὐεργετεῖν· διὸ καὶ εὐεργέτης λέγεται· καὶ ἡνίκα τῆς εὐεργεσίας ἐξατονήσῃ, δοκεῖ κτεθληεῖν κατὰ τοὺς παλαιοὺς τὸν βασιλικὸν χαρακτήρα 6).

Ἐπισημότατος ἐν ὀρθοδοξίᾳ καὶ εὐσεβείᾳ ὀφείλει εἶναι ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐν θεῷ ζήλω περιβόητος 7).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Πότε ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἅγιον εἰσεῖσι θυσιαστήριον.

Συνόδου ἕκτης ἔθ'.

Ὁ ἔθ' τῆς ἕκτης Συνόδου κανὼν, Μόνους μὲν τοῖς ἱερεῦσι, φησὶν, ὁ τῆς Ἐκκλησίας Θεσμός, τὸ ἅγιον ἀνήκε θυσιαστήριον· ἢ δὲ ἀρχαία τῶν θεῶν Πατέρων παράδοσις, καὶ τοὺς βασιλέας

1) μ. ἡ. Βασ. Α. ἀ. — 2) γὰ. Βασ. ἀγ. ἡ. τὰ τελευταῖα αὐ κείται παρὰ Β. — 3) Ἐπαναγ. Τ. Β. κ. ἀ. — 4) ὑπαρχόντων δυνάμεων Β. Γ. καὶ 1340. ἄνευ δὲ τοῦ, δυνάμεων 1376, καὶ γ. — 5) αὐτόθι κ. β'. — 6) αὐτόθι κ. γ'. — 7) αὐτόθι κ. ε'.

εὐσεβείας ἀμειβομένη τε καὶ τιμῶσα, οὐκ ἀποκλείει τῆς εἰς τοῦτο παρόδου (ἕτε χριστοῦς 1) ὄντας Κυρίου, καὶ πατριάρχας προβάλλεσθαι εἰωθότας τῇ τῆς Θείας ἐπικλήσει Τριάδος,) ἠνίκα μέντοι τὰ νενομισμένα καὶ μόνον δῶρα τῇ Θεῷ τραπέζῃ προσοίσειν μέλλουσι· λαϊκοῖς δὲ, τὰ ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου εἰσιτητὰ εἶναι παντάπασί γε ἀπερίρηκεν. Οἱ γὰρ μὴν Λατῖνοι, κατὰ πάσης ἐκκλησιαστικῆς θεσμοθεσίας ὁμῶσε χωρεῖν προθέμενοι, οὐχ ὅπως τῇ τῶν λαϊκῶν ἀνδρῶν εἰσόδῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν γυναικῶν τὸ θεῖον βεβηλοῦσι θυσιαστήριον. Εἰς τοσοῦτον δ' ἤκον παραπληξίας, ὥσθ' οἱ μὲν ἄνδρες, καὶ ἐν αὐτῷ καθῆσθαι οὐ φρίττουσιν, ἰσταμένων αὐτοῖς τῶν ἱερουργούντων· αἱ γυναῖκες δὲ, καὶ τὴν ἱεράν περιίστανται τράπεζαν ἀνερυθριάστῳ πρῶσῳ, ἱερουργούντος τοῦ ἱερέως.

Συνόδου ἑκτης ε'.

Μὴ ἐξέστω σινὶ τῶν ἀπάντων ἐν λαϊκοῖς τελοῦντι, ἔνδον ἱεροῦ εἰσιέναι θυσιαστηρίου, μηδαμῶς ἐπὶ τούτῳ τῆς βασιλικῆς εἰργομένης ἐξουσίας καὶ αὐθεντίας. Ἢνίκα δ' ἂν βουλευθῆς προσάξει δῶρα τῷ πλάσαντι κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ὅτι βασιλέα ὑβρίζειν οὐ δεῖ.

Ὁ πδ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, ὅστις ὑβρίζει βασιλέα, φησὶν, ἢ ἄρχοντα παρὰ τὸ δίκαιον, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρεῖσθω, λαϊκὸς δὲ, ἀφορίζεσθω. Καὶ ὁ Μωσαϊκὸς γὰρ νόμος Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς, ὑποτίθεται. Καὶ Πέτρος, ἡ κορυφή τῶν Ἀποστόλων· Τὸν βασιλέα τιμᾶτε· καὶ Παῦλος ὁ μέγας, ὑπερέχεσθαι κελεύει τῶν βασιλέων, καὶ τῶν ἐν ὑπεροχῇ πάντων, καὶ ταῦτα ἀπίστων· παρὰ τὸ δίκαιον δὲ προσθεῖς, (καὶ γὰρ αὐτὸν ἀμεταβλήτως τὸν ἱερόν ἐξεθέμην κανόνα), τὴν

1) Χριστιανὸς Β. — 2) Ὁ § οὗτος ἐκ τοῦ 1376. οὐ κεῖται δὲ παρὰ τοῖς λατιπέις.

μὲν ἀπεικυῖαν ὕβριν ἀνείλεν, οὐ μέντοι καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου ἔλεγχον, ὅτε τούτων καθάπτουτό τις, ἔστιν 2 παρὰ τὸ προσήκον δρώντων, καὶ εἰς ὕβριν αὐτοῖς οἱ ἔλεγχοι λόγοι λογίζονται.

Νόμοι.

Ὁ τὸν βασιλέα ὑβρίζων οὐκ εὐθὺς τιμωρεῖται, οὔτε τι ἄλλο σκληρὸν ἢ τραχὺ ὑπομένει· ἢ γὰρ ἀπὸ κουφότητος εἶπε, καὶ περιφρονεῖται, ἢ ἐξ ἀνοίας, καὶ ἐλαεῖται, ἢ ὡς ἀδικούμενος, καὶ συγχωρεῖται· ἀναφέρεται δὲ τὰ περὶ τούτου τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου κρίνει, εἰ ὀφείλει συγχωρηθῆναι ἢ τιμωρηθῆναι 1).

Ὁ καθοσίωσιν πλημμελῶν, ἤτοι φατριάζων κατὰ βασιλέως, ξίφει τιμωρεῖσθω 2).

Πᾶς ὁ εὐρίσκων φλυαρίαν κατὰ βασιλέως ἐν χάριτι ἐσφραγισμένην ἢ ἀσφράγιστον, καὶ μὴ παραχρήμα καίων, ἀλλὰ ἀναγινώσκων, ὑποκείσθω τιμωρίᾳ, ἢ τινι ὑπέκειτο καὶ ὁ συντεθεικῶς τὴν φλυαρίαν 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῶν τοῦ γάμου βαθμῶν.

Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔν τις αἶμαι τῶν εὖ φρονούντων, ἀωρίας ἡμῶς γράψαντο, κατὰ γε τὸ νῦν διεξιόντας καὶ τὰ τῶν λεγομένων τοῦ γάμου βαθμῶν, καὶ τῆς αὐτῶν συγγενείας τὴν τε ἐγγύτητα καὶ ἀπόστασιν· ὅθεν δὴ τῶν συγκεχωρημένων οἱ τὴν κώλυσιν ἔχοντες σαφῶς διακρίνονται καὶ ἐλέγχονται. Τοὺς μὲν οὖν βαθμοὺς ἀπὸ μεταφορᾶς εἰρησθῆι φησὶ τινες τῶν τῆς κλίμακος ἀναβαθμῶν· ὡς γὰρ δι' ἐκείνων ἡ ἀνάδος, καὶ ἡ κάθοδος γίνεται, οὕτω διὰ τῶν τῆς συγγενείας βαθμῶν, οἱ τε ἀνιόντες καὶ οἱ κατιόντες εὐρίσκονται· οἱ δὲ μὴ οὕτως ἔχοντες, ἐκ πλαγίου γνωρίζονται. Προβαίνειν μέντοι πεφύκασιν κατὰ τὴν τῶν γεννήσεων τάξιν· ἐκάστην γὰρ γέννησιν βαθμὸν ἀποτελεῖν ἕνα νενομισται.

1) κ. ιγ'. Βασ. Ξ'. λς'. — 2) σχολ. ἐπὶ ιθ'. Βασ. Ξ'. λς'. Πρωγ. Νόμ. Π. Αθ'. κ. 10. — 3) κ. 4. Βασ. Ξ'. εγ'.

Τούτων οἱ μὲν εἰς πλάτος, οἱ δὲ εἰς βάθος ἐκτείνονται· καὶ οἱ μὲν τοῦ πλάτους, τὴν αὐτὴν πρὸς ἀλλήλους ἀποσώζουσι τάξιν· υἱοὶ μὲν γὰρ ὄντες, τὸν πρῶτον ἅπαντες πληροῦσι βαθμὸν· ἀδελφοὶ δὲ, πρὸς ἀλλήλους τὸν δεῦτερον, καὶ ἐπέκεινάν ὡσι τῶν δέκα· διότι τοὺς γαμικῶς συναπτομένους ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος, ἀνάγκη πάσα μὴ πλείους εἶναι τῶν δύο· ταύτη τοι καὶ τοὺςδε μόνους ἐκ τῶν ἀδελφῶν θεωροῦντες, δευτέρου φαρμὸν εἶναι βαθμοῦ, κατὰ τὴν διπλὴν αὐτῶν πάντως γέννησιν· ὡσαύτως οἱ ἀνεψιοὶ τὸν τρίτον ἐπέχουσι, καὶ οἱ πρωτεζᾶδελφοὶ τὸν τέταρτον, καὶ τὸν ἕκτον οἱ δισεζᾶδελφοὶ, καὶ ἐφεξῆς ἀναλόγως. Οἱ δὲ κατὰ βάθος, οὐ πάντες τὸν αὐτὸν βαθμὸν ἔχουσιν, ἀλλ' οἱ μὲν υἱοὶ τὸν πρῶτον, οἱ ἔγγονοι τὸν δεῦτερον, καὶ οἱ δισέγγονοι τὸν τρίτον, καὶ ἐφεξῆς ὁμοίως· παρ' ὅ καὶ οὐ κατὰ τὰς γενέσεις, ὡς γε ἔδοξε τοῖς ἀρχαιοτέροις, ἀλλὰ κατὰ τὴν οικειότητα καὶ τὴν τοῦ γένους ἐγγύτητα, καὶ τὴν ἀπόστασιν αὐθις πρὸς τὴν πρώτην τοῦ γένους ἀρχὴν, κάλλιον τοὺς βαθμοὺς ὀνομάζεσθαι· μεταξὺ γὰρ πατρὸς καὶ υἱοῦ, μικρὰ τὶς διάστασις· πάππου δὲ καὶ ἐγγόνου, μείζων· δισεγγόνου δὲ πρὸς τὸν αὐτὸν, ἔτι μείζων· οὕτω σχέσεως ἔχουσι καὶ οἱ ἐκ πλαγίου.

Διαιρέσεις τῆς συγγενείας.

Γενικὸν δὲ ὄνομα οὖσα ἡ συγγένεια, εἰς δύο κατὰ πρώτην διαιρέσειν τέμνεται, εἰς τε τὸ φύσει, καὶ τὸ θέσει· καὶ φύσει μὲν συγγενής ἐστι, πατὴρ τυχόν, υἱός, μήτηρ, θυγάτηρ, ἀδελφός, ἀνεψιός, ἐξανεψιός, ὁ ἐκ τοῦ ἀνεψιοῦ γεννηθείς, καὶ ὅσα τοιαῦτα· θέσει δὲ, πενθερός, γαμβρός, γυναικάδελφος, θετὸς υἱός· τὸ φύσει δὲ πάλιν ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο, εἰς τε τὸ μετὰ γάμου νόμιμον, καὶ τὸ ἐκ πορνείας γεγονός· τὸ δὲ θέσει ὑποδιαιρεῖται καὶ αὐτὸ εἰς τε ἀγχιστείαν, καὶ θέσιν· καὶ ἐστὶν ἀγχιστεία μὲν, ἡ ἐξ ἐπιγαμβρίας συγγένεια· ἀγχιστεία δ' ἐστὶν οικειότης προσώπων ἐκ γάμων ἡμῶν συνημένων συγγενείας ἐκτός 1)· θέσις δὲ, ἡ χωρὶς σαρκικῆς συναφείας υιοθεσία.

Περὶ ἀδελφοποιίας.

Ἡ μέντοι ἀδελφοποιία οὐ νόμιμὸν ἐστὶν· ἅπαιδες μὲν γὰρ

1) ἀγχιστεία δ' ἐστὶν . . . ἐκτός. ἐκ τοῦ 1378.

ὄντες, ἐσοφισάμεθα τὴν υιοθεσίαν εἰς διαδοχὴν τῶν πραγμάτων· τὴν δὲ ἀδελφοποιίαν οὐδεμίαν εἰσάγει εὐλόγος πρόφασις· τὰ μὲν οὖν τὸ εὐλόγον ἔχοντα, καὶ ὁ νόμος ἐδέξατο· τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα, οὐ παρεδέξατο.

Πάλιν καθ' ὑποδιαίρεσιν, τὰ ἐξ ἀγχιστείας ἢ ἐκ δύο γενῶν συνίσταται, ὡς θεῖος καὶ ἀνεψιός συναφθέντες θεῖα καὶ ἀνεψιά, ἢ δύο πρωτεζᾶδελφοὶ, δύο πρωτεζαδέλφαις, καὶ καλεῖται ἀγχιστεία· ἢ παρεμβέβληται καὶ ἕτερον πρόσωπον μεταξὺ τῶν δύο τούτων γενῶν, καὶ καλεῖται ἐξ ἀγχιστείας τριγένεια· εἰσι δὲ ταῦτα καὶ κωλυτὰ καὶ ἀκώλυτα, ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις δειχθήσεται.

Ἡ δὲ θέσις ἢ κατὰ υιοθεσίαν γίνεται διαδοχῆς χάριν, ἢ κατὰ ἀναδοχὴν τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος στηριγμοῦ καὶ διδασκαλίας, ἔτι δὲ καὶ μαρτυρίας ἕνεκα· ἀλλ' ἡ μὲν υιοθεσία καὶ εἰς κληρονομίαν εἰσέρχεται· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐγεγόνει· ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εἰς τοὺς γαμικοὺς μόνους ζητεῖται βαθμούς· καὶ αὕτη μὲν ἡ καθολικωτέρα τῆς συγγενείας διαίρεσις· ἐφεξῆς δὲ περὶ τῶν κατὰ μέρος ἐροῦμεν, καὶ πρῶτόν γε τῶν ἐξ αἵματος.

Περὶ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας.

Διαιρεῖται τοίνυν τὸ ὁμογενὲς καὶ ἐξ αἵματος, εἰς τε ἀνιόντας, καὶ κατιόντας, καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου. Καὶ ἀνιόντες μὲν εἰσιν, οἱ ἡμᾶς γεγεννηκότες, οἷον πατὴρ καὶ μήτηρ, πάππος καὶ μάμμη, καὶ οἱ τούτων ἀνωτέρω κατιόντες δὲ, οἱ ἐξ ἡμῶν γεννηθέντες, οἷον υἱός, θυγάτηρ, ἔγγονος, ἐγγόνη, δισέγγονος, δισεγγόνη, καὶ οἱ τούτων ἐφεξῆς· ἐκ πλαγίου δὲ, οἱ μήτε ἡμᾶς γεγεννηκότες, μήτε ἐξ ἡμῶν γεννηθέντες, ὑπὸ δὲ τὴν αὐτὴν καὶ μίαν ἀρχὴν καὶ γονὴν ἡμῶν ἀναγόμενοι, οἷον, ἀδελφός, ἀδελφή, θεῖος, θεῖα, ἀνεψιός, ἀνεψιά, ἐξαδελφός, ἐξαδέλφη, καὶ οἱ τούτων ἐπέκεινα, οἱ ἀπὸ λοζότητος δηλαδὴ συγγενεῖς.

Περὶ ἀνιόντων καὶ κατιόντων.

Ἀλλ' οἱ μὲν ἀνιόντες πρὸς τοὺς κατιόντας, καὶ μὴ ἐξ ἐννόμων ὡσι γάμων, ἐπ' ἄπειρον κωλύονται· οὐ γὰρ οἶόν τε τὸν πάππον

τῆ αὐτοῦ ἐγγόνη συναφθῆναι· ἀπειρον δὲ φαρὲν κατὰ τὸ δυνα-
τόν, οὐ τὸ φύσει ἀπειρον· οὐ γὰρ ἀθάνατα τὰ γένη.

Περὶ τοῦ ἐξ αἵματος ἐβδόμου βαθμοῦ.

Τοῖς δὲ ἐκ πλαγίου, ὁ ὕψους ἐφίησι τὸν γάμον βαθμῆς
τοῦ ζ'. τοῦτον παντάπασιν εἰργοντος· οὐ γὰρ δυναταί τις τὴν
τοῦ δισεξαδέλφου θυγατέρα γυναῖκα λαβεῖν· ἀλλὰ πρότερον
μὲν τὸ τοῦ ζ'. βαθμοῦ ἐξ αἵματος, ἐρωτώμενον μὲν ἐκωλύετο,
ὅπως δῆποτε δὲ προβαίνον· οὐκ ἐκωλύετο μὲν, ἐπιτιμᾶτο δὲ,
διὰ τὸ σιωπηθῆναι τῷ νόμῳ, μέχρι τοῦ σ'. κωλύοντι μόνον.

Νόμος.

Φησὶ γάρ· Τὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἢ τῆς ἀδελφῆς μου θυγα-
τέρα λαμβάνειν εἰς γάμον οὐ θέμις, οὐδὲ τὴν τούτων ἐγγόνην,
τετάρτου οὖσαν βαθμοῦ· οὐδὲ τὴν θυγατέρα τοῦ θεοῦ, ἢ γον
ἐξαδέλφην· οὐδὲ ὁ υἱός μου τὴν ἐγγόνην αὐτῶν, ὅτινες λέγονται
δισεξάδελφοι 1).

Ἐπεὶ δὲ τινες τῷ βάρει τῶν ἐπιτιμιῶν κρύφα τοὺς τοιοῦτους
ἐπετέλουν γάμους, ἀνηνέχθη τὰ περὶ τούτου τῆ Συνόδῳ, Λουκᾶ
τοῦ θεοῦ τὸν πατριαρχικὸν ἰθύνοντος Ὀρόνον, καὶ ἐξ ἐκείνου
ὠρίσε καὶ ἔστησεν ἡ ἁγία Σύνοδος, μηδὲ ὅπως τὸν τοιοῦτον προ-
βαίνειν ἢ ἴστασθαι γάμον, ἀλλ' ἐρωτώμενον μὲν κωλύεσθαι, προ-
βαίνοντα δὲ, διασπᾶσθαι, καὶ τοὺς πράξαντας ἀφορίζεσθαι,
καὶ τὸν ἱερολογήσαντα ἱερέα, εἰ μὴ ἀγνοία ἐκλάπη, καθαιρεῖ-
σθαι· ἐπεκύρωσε δὲ τὴν συνοδικήν ταύτην πράξιν καὶ θέσπισμα
τοῦ ἐν βασιλεῦσιν ἀοιδίου Μανουήλ τοῦ Πορφυρογεννήτου·
ταύτη τοι καὶ οὐκ ἐφείταί τινι τὴν τοῦ δισεξαδέλφου αὐτοῦ
θυγατέρα λαβεῖν, ἀνεψιᾶν τούτου τυγχάνουσαν· τὸ γὰρ φύσει
δίκαιον, καὶ εὐπρεπές, καὶ σεμνὸν, ὡσπερ τινὰ χαλινὸν, ὁ νόμος
τρὶς γάμοις ἐπέθηκεν.

Περὶ τοῦ ἡ. βαθμοῦ ἐξ αἵματος.

Εἷς γε μὴν τὸν ἡ. βαθμὸν προβαίνων ὁ ἐξ αἵματος γάμος,
συγκεχώρηται· τὴν γὰρ τρισεξαδέλφην, ἢ τὴν ἐγγόνην τοῦ δισ-

εξαδέλφου λαμβάνειν, οὐδ' ἠντιναοῦν ἔχει κώλυσιν. Πλατῦναι
γὰρ οἱ πολιτικοὶ νόμοι τὴν τῶν ὑψηλῶν βουλόμενοι γνησιότητα,
καὶ μὴ περὶ μόνην περικλείεσθαι τὴν συγγένειαν, τοὺς μεταξὺ
τῶν ἐκ πλαγίου διεκώλυσαν γάμους, ὡς ἂν τοῖς ἔξωθεν τῆς
ἐαυτῶν συγγενείας ἐξ ἀνάγκης συναπτόμενοι, τὴν πρὸς αὐτοὺς
σχοῖεν γνησιότητα καὶ εὐνοίαν 1).

Περὶ τῶν ἐκ πορνείας γεννωμένων.

Τὸ δὲ ἐκ πορνείας οὐκ ἔχει ἅπαν ὄνομα ἐν, ἀλλ' ὑποδιαίρει-
ται καὶ τοῦτο· εἰ μὲν γὰρ ἐκ γυναικὸς συνοικουσίης τινὲ φανε-
ρῶς καὶ δόλου γέγονε παῖς, φυσικὸς οὗτος ὀνομάζεται, καὶ
ἔχει δευτέραν τάξιν ὡς πρὸς τὸ φύσει νόμιμον, καὶ προτιμᾶ-
ται εἰς κληρονομίαν καὶ τῶν ἀνιόντων, οὐχ ὅπως τῶν ἐκ πλα-
γίου· εἰ δὲ φανερός μὲν ἐστίν, οὐ μόντοι ἐκ συνοικουσίης τῷ ἀνδρὶ
γυναικὸς, ὀνομάζεται νόθος· εἰ δὲ παντελῶς ἀφανῆς, λέγεται
σκότιος, ὡς φησὶν Ὀμηρος,

Σκότιον δ' ἐγείνατο μήτηρ,

περὶ οὗ λόγος ἡμῖν οὐδεὶς· οὔτε γὰρ εἰς γαμικὰ συναλλάγ-
ματα, οὔτε μὴν εἰς κληρονομίαν ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἐστὶν ἀμ-
φισβήτησις.

Νόμος.

Φησὶ δὲ καὶ ὁ νόμος· Τὴν ἐκ πορνείας ἀδελφὴν οὐδεὶς λαμ-
βάνει 2)· καὶ ὁ πορνεύσας μετὰ τινος γυναικὸς, εἴπερ ἐστὶ φανερὰ
ἡ πορνεία, τὴν μὲν μητρικὴν αὐτῆς κωλύεται λαβεῖν, λαμβάνει
δὲ τὴν δισεξαδέλφην αὐτῆς.

Περὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας.

Καὶ αὕτη μὲν ἡ τῶν ἐξ αἵματος· τῶν δὲ ἐξ ἀγχιστείας, ποι-
κιλοτέρα ἢ εὐρεσίς· ἐν τούτοις γὰρ βαθμῶν ποσότητα ζητεῖν
οὐδὲ ὅπως τοῖς παλαιοῖς ἔδοξε, ἀλλὰ τὰ συγκεχυμένα κατὰ τὴν
τοῦ γένους κλησὶν καὶ ἀπρεπῆ ῥητῶς κωλύσαντες, τὰ λοιπὰ
ἀνέγκλητα εἶασαν· οἱ δὲ νεώτεροι καὶ βαθμοὺς αὐτοῖς ἐπενόη-

1) τὰ ἀπὸ τοῦ πλατῦναι . . . καὶ εὐνοίαν, οὐ κείται ἐν τοῖς ἀπ' ἄψιν ἡμῶν
Κώδικειν· εἴληπται δὲ ἐκ τοῦ Β. — 2) ζ', Βασ. ΚΗ', ε.

σαν, και τὰ ὑπὲρ τὸν ἕκτον βαθμὸν προβαίνειν δεδώκασι, και τοι ρητῶς εὐρίσκομεν και ἕκτον συγκεχωρημένον, και ἑβδομον κεκωλυμένον, τὸν μὲν, ὡς ἀσύγχυτον, τὸν δὲ, ὡς συγκεχυμένον· ὥστε οὐ χρὴ βαθμοὺς παρεισάγειν εἰς ταῦτα· ἀλλ' ὁ μὲν ὁ νόμος ρητῶς ἐκώλυσε, φεύγειν· ὁ δὲ μὴ ἐκώλυσε, παραδέχεσθαι· ἐκώλυσε δὲ ὁ μὲν παλαιότερος νόμος τὰ προσεχέστερα και ἐγγύτερα.

Νόμος.

Φησὶ γάρ· Πενθερά ἐστὶν ἡ μήτηρ και ἡ μάρμη, και ἡ προμάρμη τῆς γαμετῆς μου, και οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω· και νύμφη λέγεται ἡ τοῦ υιοῦ και τοῦ ἐγγόνου, και ἡ τοῦ προεγγόνου γαμετή· και προγονή λέγεται ἡ ἐξ ἄλλου θυγάτηρ, και ἐγγόνῃ, και προεγγόνῃ τῆς γαμετῆς μου, και οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω 1)· οὐδὲ τὴν μητριάν μου, εἰ και πολλάς ἔσχεν ὁ πατήρ μου, ἐπειδὴ μητέρων ἔχουσι τάξιν 2)· οὔτε μητριὰ τὸν γενόμενόν ἀνδρά τῆς προγονῆς μου, οὐδὲ τὴν θυγατέρα τῆς ἀποζευχθείσης μοι γυναικὸς, τὴν μετὰ τὴν ἀπόζευξιν τεχθεῖσάν ἐξ ἑτέρου ἀνδρός 3). Ὁ δὲ τοῦ Σισινίου τόμος, δύο ἀδελφοὺς ἐκώλυσε λαμβάνειν θείαν και ἀνεψιάν, και ἀνάπαλιν· ἐτι δὲ δύο ἀδελφοὺς λαμβάνειν δύο πρωτεξαδέλφας· ἐνοιωρεῖται δὲ τῷ μὲν πρώτῳ ὁ πέμπτος βαθμὸς, τῷ δὲ δευτέρῳ, ὁ ἕκτος. Μέχρι μὲν οὖν τοῦ πέμπτου βαθμοῦ, πάντῃ τὸ ἐξ ἀγχιστείας κεκώλυται, εἰ δεῖ καν τούτοις βαθμοὺς ἀριθμεῖν· τὰ δὲ τοῦ ἕκτου βαθμοῦ, εἰ μὲν αὐτὰ οὐκ ἔχει σύγχυσις περὶ τὰ τοῦ γένους ὀνόματα, οὐ κωλύεται· εἰ δὲ τις ὀρθῶς σύγχυσις, εἴργεται.

Βαθμὸς ἕκτος ἀκώλυτος.

Και δὴ, τὸν μὲν ἐξ ἑνὸς και πέντε βαθμῶν γινόμενον γάμον, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες κωλύουσιν· ὁ δὲ γε Θεσσαλονίκης Μιχαὴλ ὁ Χοῦμος, ἐν ἰδίῳ ψηφίσματι, ἀκώλυτον ἀποφαίνει, οἷον, εἰ πατήρ και υἱὸς, πρώτου ὄντες βαθμοῦ, συναφθεῖεν μικρᾷ θείᾳ και ἀνεψιᾷ, πέμπτου οὔσαις βαθμοῦ.

"Ἐκτος κεκωλυμένος.

Εἰ δὲ ὁ ζητούμενος ἕκτος ἐξ ἀγχιστείας βαθμὸς, ἐκ δύο σύγ-

1) ε'. Βασ. ΚΠ', ε. — 2) ζ, Βασ. αὐτόθι. — 3) ζ, Βασ. αὐτόθι.

κείται και τεσσάρων, εἰ μὲν γίνεται σύγχυσις, ὁ δεύτερος κεκώλυται· οὐ γὰρ δυνατὸν δύο αὐταδέλφους, δυσὶ συναφθῆναι πρωτεξαδέλφαις, ἢ τὸ ἀνάπαλιν· γίνονται γὰρ ἀντὶ αὐταδέλφων σύγγαμβροι, και συγγέονται ἐντεῦθεν τὰ τῆς συγγενείας ὀνόματα· φησὶ δὲ ὁ ἱερὸς και μέγας Βασίλειος· Ἐν οἷς τὰ τοῦ γένους ὀνόματα συγγέονται, ἐν τούτοις ὁ γάμος ἀθέμιτος.

"Ἐκτος ἀκώλυτος.

Εἰ δὲ οὐ γίνεται σύγχυσις, και ὁ ἕκτος ἀκώλυτός ἐστιν· πάππον γὰρ και ἐγγονον ἀκώλυτόν ἐστι συναφθῆναι μεγάλη θεία και ἀνεψιᾷ· ἕκτου γὰρ και τοῦτο βαθμοῦ, ἀλλ' ἐστὶν ἀσύγχυτον· πάλιν γὰρ μετὰ τοὺς γάμους πάππου και ἐγγόνου ἀποσώζουσι τόπους· τὴν γὰρ μεγάλην θείαν, και τὸν μέγαν θεῖον, ἦτοι τοῦ πάππου τὴν ἀδελφὴν, και τὸν ἀδελφόν, μάρμην και πάππον οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσι· διὰ τοῦτο οὔτε ἀπὸ τοῦ νόμου τὸ παρὸν κεκώλυται ζήτημα, και τῷ τόμῳ παρεῖται τοῦ Σισινίου, ὡς ἀκώλυτον· ἐκεῖνο δὲ, ὡς σύγχυσις ἔχον, κεκώλυται.

"Ἐκτος ἀκώλυτος.

Εἰ δὲ ἐκ τριῶν ἐστὶ και τριῶν, εἰ μὲν οὐκ ἔχει σύγχυσις, ἀκώλυτόν ἐστιν· οἷον, ὅταν μὲν θεῖος και ἀνεψιὸς, θείαν λάβῃ και ἀνεψιάν, οὐδεμίᾳ γίνεται σύγχυσις· πάλιν γὰρ θεῖου και ἀνεψιοῦ σώζουσι τόπον· διὰ τοῦτο και ἀκώλυτον εἶναι παντάπασιν, ἢ τε τοῦ ρηθέντος νόμου σιωπῆ, οὐ μὴν ἀλλὰ και θεσπίσματα βασιλικὰ, και πράξεις συνοδικαὶ πᾶσιν ἐγνώρισαν.

"Ἐκτος κεκωλυμένος.

Ὅταν δὲ ὁ μὲν θεῖος προλαβὼν ἔσχε τὴν ἀνεψιάν, ὁ δὲ ἀνεψιὸς βούλεται συνοικῆσαι τῇ θείᾳ, τὸ ἐπιγινόμενον διὰ τὴν σύγχυσις κεκώλυται· γίνονται γὰρ ὡς ἀπὸ τῶν γάμων, ὁ μὲν θεῖος ἀνεψιὸς, ὁ δὲ ἀνεψιὸς θεῖος· και ἐστὶ τοῦτο σαφῆς τῶν ὀνομάτων τοῦ γένους σύγχυσις.

"Ἐβδομος κεκωλυμένος.

Ἀλλὰ και ὁ μέχρις ἑβδομοῦ βαθμοῦ θεωρούμενος ἐξ ἀγχιστείας γάμος, εἰ μὲν ἐξ ἑνὸς εἴῃ και ἐξ, κεκώλυται· οὐ γὰρ οἷον

τε πατέρα και υιόν δισεξαδέλφαις συναφθῆναι δυσί· γίνονται γάρ, ἀντί πατρὸς και υιοῦ, σύγγαμβροί.

"Εβδομος ἀκώλυτος.

Εἰ δὲ ἐκ δύο και πέντε, οὐδαμῶς· εἴτε γάρ πάππος και ἔγγονος, εἴτε δύο ἀδελφοί συναφθεῖεν μικρᾷ θείᾳ και ἀνεψιῶ, ὁ δεύτερος γάμος ἀνέγκλητός ἐστιν.

"Εβδομος ἀκώλυτος.

Εἰ δὲ ἐκ τριῶν και τεσσάρων, πάλιν, εἰ μὲν ἐστὶν ἀσύγχυτον, συγκεχώρηται· θείος γάρ και ἀνεψιὸς δύο πρωτεξαδέλφας ἀκωλύτως λαμβάνουσιν.

"Εβδομος κεκωλυμένος.

Εἰ δὲ σύγχυσιν ὁρᾶται ἔχον, οὐ δῆτα· πάππος γάρ και δισηγγονος, δύο πρωτεξαδέλφας λαβεῖν εἴργονται, ἵνα μὴ και οὗτοι σύγγαμβροί λογισθεῖεν· ἀλλ' ὁ μὲν προλαβὼν μένει ἀκίνητος, κωλύεται δὲ ὁ ἐπιγινόμενος, ἢ προβάς διασπᾶται· τὰ δὲ ὑπὲρ τὸν ἑβδομον ἐξ ἀγχιστείας ἀπολυπραγμόνητά εἰσι και ἀκώλυτα, ὡς περ ἐν τοῖς ἐξ αἵματος τὰ ὑπὲρ τὸν ὕγδοον. Οὐ καλῶς δὲ τισιν εἴρηται, ὅτι τὰ εὐρισκόμενα ἐξ ἀγχιστείας ἕκτου βαθμοῦ, ὅτε μὲν ἐξ ἴσης εἰσὶν, ὡς ἐξ ἑκατέρου μέρους τρεῖς εἶναι βαθμούς, ἀκώλυτά εἰσι· κεκωλυμένα δὲ, ὅτε εἰσὶν ἄνισα· ἐκ γάρ τῶν εἰρημένων ἀνωτέρω δέδεικται, μὴ τὸ ἴσον και τὸ ἄνισον, ἀλλὰ τὸ συγκεχυμένον και ἀσύγχυτον, ἢ ἐπιέναι, ἢ ἀπειργεῖν τὸ συνάλλαγμα.

"Οτι οὐ δεῖ τὸν αὐτὸν δύο δευτέρας ἐξαδέλφας λαβεῖν.

Κεκώλυκεν ἡ Ἐκκλησία τὸν αὐτὸν και ἕνα δύο δευτέρας ἐξαδέλφας λαμβάνειν· οὐ γάρ ἑβδομος ἐξ ἀγχιστείας, ὡς οἴονται πινες, συνάγεται βαθμός, ἀλλὰ ἕκτος, διὰ τὸ ἐνὸς βαθμοῦ λογίζεσθαι τὸν ἄνδρα μετα τῆς γυναικὸς· τοῦτο γάρ ζητηθὲν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πατριάρχου Νικολάου, ἐκωλύθη παρὰ τῆς Ἐκκλησίας· προῦθη δὲ και θέσπισμα τοῦ ἐν βασιλεῦσιν ἀοιδίου Μανουήλ, μὴ γίνεσθαι ποτε τοῦτο διοριζόμενον 1). Διὰ τί δὲ τὰ ἐξ ἀγχιστείας, εἴπουν διγενείας, εἰς τὸν ἑβδομον λύεται βαθμός;

τὸ ἐν, ἢ φύσει ἐστὶν, ἢ θέσει· και φύσει μὲν, ὡς εἰς ἄνθρωπος· θέσει δὲ, ὡς ὁ ἄνθρωπος μετὰ τῆς νομίμου γυναικὸς, οὗς σχέσις ἦνωσε και συνάφεια σαρκική, ὡς εἴρηται· και ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν 1). Ἦταν μὲν οὖν ἐξ αἵματος ἢ ἢ οἰκειώσις και γένους ἐνὸς, τὸ οἰκεῖόν τε και τὸ ἐν, φύσει ἐστὶν· Ἦταν δὲ ἐξ ἀγχιστείας και δύο γενῶν, θέσει τὸ ἐν, και ἢ οἰκειότης αὐτοῖς οὐ κατὰ τὴν ἐξ αἵματος οἰκειότητα· διὸ και τῷ υποθεβηκότι βαθμῷ, και πρὸ τοῦ ὕγδου, εὐθὺς ἢ τοιαύτη οἰκειότης τε και ἐνωσις λύεται· τὰ γάρ μᾶλλον τὴν ἐνωσιν ἔχοντα, πλείονος και τῆς ἀποστάσεως πρὸς τὴν διάλυσιν δέονται, ὡς περ τὰ ἥττον ἠνωμένα, ἐλάττονος.

Περὶ τῶν ἐκ τριγενείας.

Τὰ δὲ ἐκ τριγενείας γαμικά ζητήματα, εἰσὶ μὲν και ταῦτα ἐξ ἀγχιστείας, ἀλλὰ τῆ τοῦ τρίτου γένους ἐπιπλοκῆ ῥῆον ἢ τὰ ἐκ δύο συμπεπλεγμένα γενῶν λύονται· ὡς περ γάρ ταῦτα δυσὶ βαθμοῖς υποθεβηκε τῶν ἐξ αἵματος, (τὰ μὲν γάρ εἰς τὸν ὕγδοον, τὰ δὲ ἐξ ἀγχιστείας ἐκ δύο γενῶν, γένοιν ἔσθ' ὅτε και εἰς τὸν ἕκτον λύονται), οὕτω πάλιν τὰ ἐκ τριγενείας, δυσὶν υποθεβασθέντα βαθμοῖς τῶν ἐκ δύο γενῶν, τὴν ἀρχὴν τῆς λύσεως κατὰ τὸν τέταρτον εὐθὺς λαμβάνει βαθμόν, εἰ και πολλῷ μᾶλλον εἰς ταῦτα βαθμοῦς λαμβάνειν οὐ δεῖ, ἀλλὰ ζητεῖν, εἰ οὐκ ἐκωλύθη παρὰ τοῦ νόμου ῥητῶς. Τοῖς δὲ μάλιστα ἀκωλύτοις ὁ τέταρτος ἐπακολουθεῖ βαθμός.

Τέταρτος βαθμός ἀκώλυτος.

Οἶον τὸ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Στυπῆ ἀπορηθὲν τε ὁμοῦ και λυθὲν· Κωνσταντῖνος γάρ τις ἔλαβεν εἰς γυναῖκα Θεοδώρου τινὸς ἀδελφὴν Ἄνναν· θανούσης ἐκείνης, ἔλαβεν εἰς δευτέρον συνοικέσιον τὴν τοῦ Θεοδώρου γυναικαδέλφην Εἰρήνην, ὡς γενέσθαι τὸν Κωνσταντῖνον και γαμβρόν τοῦ Θεοδώρου και σύγγαμβρον· εἰσὶ δὲ ἐν τούτῳ βαθμοῖ τέσσαρες· ὁ Θεόδωρος γάρ και ἡ Ἄννα, βαθμοῦ δευτέρου· ἢ γυνὴ τοῦ Θεοδώρου και ἢ Εἰρήνη, βαθμοῦ δευτέρου, ὁμοῦ τέσσαρες· ὁ μὲν γάρ νόμος δύο

1) Νομοκάν. τὸν. Α'. σελ. 284.

1) Γεν. Β'. 24.

μόνα ἐκ τριγενείας ἐκώλυσεν, ἃ καὶ ἐνὸς μόνου βαθμοῦ τυγχάνουσι, καὶ οὐ πλείονος.

Νόμος.

Οἶον, ὅτι οὐ δύναμι λαβεῖν τὴν ποτὲ γυναῖκα τοῦ προγόνου μου, οὐδ' ἡ μητριὰ λαβεῖν τὸν ποτὲ ἄνδρα τῆς προγόνης αὐτῆς 1), καὶ τούτοις γὰρ τριγένεια ἐστίν· ἀλλ' ἐπεὶ ὁ πρόγονος καὶ ἡ προγόνη υἱοῦ ἢ θυγατρὸς λόγον ἐπέχουσι πρὸς τὸν πατρῶν, ἢ τὴν μητριάν, καὶ ἡ γυνὴ ἢ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, νύμφης ἢ γαμβροῦ, ἀθέμιτα τὰ τοιαῦτα τυγχάνουσι συνοικέσια· τὰ γὰρ ἄκρα δύο γένη ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή, βαθμὸν οὐκ ἔχουσιν οὔτε πρὸς ἀλλήλα, οὔτε πρὸς τὸ μέσον γένος· τὴν γὰρ ἀνδρὸς μετὰ γυναικὸς συνάφειαν εἰς βαθμὸν οὐκ εἰσάγομεν, ἀλλ' ἐν μὲν εἶναι ταύτην λογιζόμεθα, ὅτε καθ' ἑαυτὴν ὁράται· καὶ γὰρ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ μου γυνή, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἄκραν ἔνωσιν, δευτέρου μοι ἐστὶ βαθμοῦ, ἰσχυραῖς ἐπινοίαις διὰ τὴν ἐντολὴν ἐνουμένην 2)· ὅτε δὲ πρὸς ἕτερον συγγενικὸν αὐτῆς πρόσωπον ὁ βαθμὸς ζητεῖται, οὐχ οὕτως· ἡ γὰρ ἀδελφὴ τῆς νύμφης, πρὸς μὲν αὐτὴν, δευτέρου ἐπὶ βαθμοῦ, πρὸς ἐμὲ δὲ τετάρτου· καὶ ἡ αὐτῆς θεία, πρὸς ἐκείνην μὲν τρίτου, πρὸς ἐμὲ δὲ πέμπτου· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως· τῶν οὐκ ἐνδεχομένων γὰρ ἐστίν, ὡσπερ τὸν ἄνδρα, οὕτω δὴ καὶ τὸν τούτου ἀδελφὸν, σάρκα λογίσασθαι μίαν μετὰ τῆς νύμφης, καὶ δι' ἐπινοίας ἐπίνοιαν συνάψαι παρὰ τὴν τοῦ νόμου δύναμιν· οἱ γὰρ ἐκ πλαγίου πρῶτον βαθμὸν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ δευτέρου ἄρχονται· ὁ μὲν οὖν νόμος τὰ ἐκ τριγενείας πρῶτου βαθμοῦ μόνα κεκώλυκεν, ὡσπερ εἴρηται· ἡ δὲ κρατοῦσα συνήθεια καὶ τὰ παρὰ ταῦτα, καὶ ὑπὲρ τὸν πρῶτον βαθμὸν ἐκ τριγενείας ὄντα, ἀκώλυτα οὐκ ἔχει.

Τρίτος ἀκώλυτος.

Οἶον, ἔσχε τις γυναῖκα χρόνῳ δ' ὕστερον, ἐκείνης θανούσης, τὴν γυναῖκα τοῦ θείου αὐτῆς εἰς δεύτερον ἔλαβε συνοικέσιον· ἄλλος τὴν προγόνην τοῦ γυναικαδέλφου αὐτοῦ ἔλαβεν· ἐν τούτοις γὰρ βαθμοὶ μὲν ἀναφαίνονται τρεῖς, λύονται δὲ ὁμοῦς κατὰ

τὴν συνήθειαν· ἡ μὲντοι ἀκρίβεια, ὡσπερ εἶπομεν, τὸν τέταρτον ἐν τούτοις βαθμὸν ἀπαιτεῖ· δεῖ γὰρ τὴν οικειότητα τῆς ἀγχιστείας πλαγιασθῆναι μικρὸν, καὶ τῆνικαῦτα ἔσται θεμιτὸς ὁ γάμος.

Τέταρτος.

Οἶον, ὅτι τοῦ γυναικαδέλφου μου ἡ γυνὴ προσεχῶς φκείται πρὸς τὸ μέσον γένος, ὡσπερ καὶ γὰρ πρὸς αὐτόν· ὁ οὖν ἡμέτερος ἀδελφὸς δύναται ταύτην ἀμέμπτως λαβεῖν, θανόντος τοῦ γυναικαδέλφου μου, ἢ ἐγὼ τὴν ἐκείνης ἀδελφὴν, αὐτὴν δὲ οὐ θέμις λαβεῖν.

Τέταρτος.

Πάλιν ἔλαβον εἰς τὴν ἀδελφὴν μου γαμβρὸν, οὗ τὴν ἐπ' ἀδελφῷ ποτὲ νύμφην αὐτὸς ἔλαβον εἰς γυναῖκα, καὶ ἐστὶν ἀκώλυτον, ἐπεὶ καὶ τετάρτου βαθμοῦ εὐρίσκεται, καὶ μακρύνεται μικρὸν καὶ τῆς οικειότητος τοῦ μέσου γένους· τὸ γὰρ πρὸς αὐτὸ προσεχῶς συναπτόμενον πρόσωπον, ἡ ἀδελφὴ μου ἐστίν, ἐγὼ δὲ ἐκ πλαγίου, καὶ μικρὸν ἀπωτέρω τοῦ μέσου.

Τέταρτος.

Πάλιν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ ἐγένετό μοι γαμβρὸς· τούτου τὴν ποτὲ μὲν νύμφην ἐπ' ἀδελφῷ λαβεῖν με εἰς γυναῖκα οὐ θέμις, ὡς προσεχῶς συναπτομένην πρὸς τὸ μέσον γένος· τὴν δὲ αὐτῆς ἀδελφὴν, οὐκ ἀθέμιτον.

Ἀλλὰ καὶ γαμβρὸς, καὶ γυναικάδελφος χηρεύσαντες, θείαν καὶ ἀνεψιάν οὐδαμῶς λαμβάνουσιν· οὐ δὲ τετελεύτηκεν ἡ γυνὴ, λαμβάνειν τούτῳ ἐφείται τὴν τοῦ συγγάμβρου αὐτοῦ ἀδελφὴν.

Ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν θυγατέρα τῆς δισεξαδέλφης τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς, ἔτι δὲ καὶ τὴν μικρὰν θείαν τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς, ἦτοι τὴν πρωτεξαδέλφην τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ 1).

Κεκώλυται δὲ λαβεῖν τὴν θυγατέρα τῆς πρωτεξαδέλφης τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς.

1) μικρὰν θείαν τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς οὐ καίται ἐν 1375 καὶ Γ. ἀλλ' ἐν 1340 Β. καὶ Ε.

1) γ'. Β. α. ΚΗ', ε. — 2) συνημμένη Β.

Δύο δὲ ἀδελφῶν γυναικάδελφον καὶ γυναικαδέλφην συνάπτεισθαι θεμιτόν.

Τὸ δὲ ψήφισμα τοῦ πατριάρχου Λέαντος τοῦ Στυπῆ ἐφίησιν λαβεῖν γαμβρὸν καὶ γυναικάδελφον δύο ἀδελφάς, οἷα πέμπτου γινομένου βαθμοῦ.

Τὸ δὲ αὐτὸ ψήφισμα, ἔτι δὲ καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου, δύο ἀδελφοὺς νύμφην λαβεῖν καὶ ἀνδραδέλφην, ἀκώλυτον εἶναι κρίνουσιν.

Ὁ θεῖος καὶ γαμβρὸς ἐπ' ἀνεψιᾶ πρώτη, δύο λαβεῖν ἀδελφάς οὐ κωλύονται, εἰ καὶ ε'. γίνεται βαθμός.

Ἀλλὰ καὶ γαμβρὸς καὶ γυναικάδελφος, δύο πρώτας ἐξαδέλφους λαβεῖν οὐ κωλύονται, εἰ καὶ ζ'. γίνεται βαθμός.

Τὸ δὲ ψήφισμα τοῦ πατριάρχου Μιχαήλ, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰωάννου τυχόν, καὶ τὴν ἀνεψιάν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, δυσὶν ἀδελφοῖς ἐπιτρέπει συζευχθῆναι.

Ἀθέμιτα μέντοι τῶν εἰρημένων ἕνια τινὲς ἐψηφίσαντο, τό, τε λαβεῖν τὸν σύγγαμβρον τὴν ἀδελφὴν ὑστερον τοῦ συγγάμβρου αὐτοῦ 1).

Ἔτι δὲ καὶ τὸν γυναικάδελφον τὴν ἐπ' ἀδελφῷ νύμφην τοῦ ἰδίου αὐτοῦ γαμβροῦ· ὡσπερ δὴ καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ τὸν Χοῦμνον Θεσσαλονίκης ἰδίῳ ἔφημεν λῦσαι ψηφίσματι, τὸ, πατέρα καὶ υἱὸν λαβεῖν μικρὰν θεῖαν καὶ ἀνεψιάν.

Νόμος.

Φησὶ γὰρ ὁ νόμος· Ἐν τοῖς γάμοις, οὐ μόνον τὸ ἐπιτετραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὰ εὐπρεπὲς ζητοῦμεν 2).

Περὶ υἰοθεσίας.

Καὶ οὕτω μὲν τὰ ἐκ τριγενείας· τὴν γε μὴν διαδοχῆς ἕνεκα γινομένην υἰοθεσίαν παραφυλάττειν, καθὰ δὴ καὶ τὴν ἕξ αἵματος, πρὸς τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν φιλευσεβῶν δεδιδάγμεθα νόμων· κατὰ τε τοὺς γαμικοὺς δηλαδὴ βαθμοὺς, καὶ τὴν τῶν γονέων κληρονομίαν.

1) ἢν ἕξ ἐπίρας ἔσχε γυναικὸς δηλονότι ε. — 2) ε'. Βασ. ΚΗ', ε.

Νόμος.

Φησὶ γὰρ ὁ νόμος· Οὐ δύναμαι τὴν πρὸς πατρός ἢ μητρός θεῖαν λαβεῖν εἰς γυναῖκα, εἰ καὶ εἰσὶ θεταί, ἐπειδὴ μητέρων τάξιν ἔχουσιν, ἥτις τυχόν τῷ πάππῳ μὲν υἰοθετήθη, ἀδελφῆς δὲ τόπον ἐπέιχε πρὸς τὸν πατέρα, πρὸς ἐμὲ δὲ θελαίς· οὔτε ὁ θετὸς πατήρ τὴν τοῦ θετοῦ υἱοῦ θυγατέρα, ἢ τὴν ἐγγόνην· οὔτε ὁ θετὸς υἱὸς, τὴν τοῦ θετοῦ πατρός γαμετήν, ἢ τὴν μητέρα, ἢ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, ἢ τὴν ἀπὸ υἱοῦ ἐγγόνην 1).

Ἐὰν δὲ ὁ ἐπίτροπος, ἢ ὁ γενόμενος κουράτωρ υἰοθετήσαι βουληθῆ τὸν ἄνδρα τῆς ἐπιτροπευομένης ἢ κουράτωρευομένης, ἢ τὸν πατέρα αὐτῆς, ἢ θεσίς ἄκυρος ἐστίν· οὐ μὴν ὁ γάμος λύεται· λύεται δὲ, ἡνίκα τις τὸν ἴδιον γαμβρὸν εἰσποιήσαιο 2).

Νεαρά.

Ἡ δὲ κδ'. νεαρά τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ, κωλύουσα τοὺς εἰσποιουμένους πρὸς γαμικὴν ὀμιλίαν συνάπτεσθαι τοῖς τοῦ εἰσποιησαμένου παισίν, ἐπάγει· Ἀλλὰ πάλαι μὲν μὴ κατὰ λόγον, νῦν δὲ κατὰ τὸν πρέποντα θεσμόν καὶ δίκαιον τῆς υἰοθεσίας γινομένης, καὶ διὰ τελετῆς ἱερᾶς, τῶν μὲν εἰς γονέων τάξιν καθισταμένων, τῶν δὲ εἰς τὴν τῶν παίδων, οὐκέτι περιλείπεται λόγος εἰς γάμον συνάπτεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν τοῦ εἰσποιησαμένου παισὶ τοὺς εἰσποιητοὺς παῖδας, μηδὲ τὸ τῶν ἀδελφῶν ἔνομα πρὸς τὸ τῆς συζυγίας μεθαρμύζεσθαι, ὥστε γαμβροὺς ἀντὶ ἀδελφῶν καλεῖσθαι.

“Ὅτι υἰοθετοῦσι καὶ εὐνοῦχοι.

Τοῦ δὲ νόμου λέγοντος, ὅτι ἡ θεσίς μιμείται τὴν φύσιν, καὶ διὰ τοῦτο κωλύοντος τοὺς εὐνούχους εἰσποιεῖν τινα, καὶ ἔχειν αὐτὸν ὑπεξούσιον, ἢ κς'. νεαρά τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἐθέσπισε καὶ τοῦτο γίνεσθαι ἀκωλύτως.

“Ὅτι υἰοθετοῦσι καὶ παρθένοι.

Ἡ δὲ κζ'. καὶ ταῖς παρθένοις εἰσποιεῖν δίδωσι, καὶ τοὺς εἰσποιηθέντας ὑπεξουσίου ἢ αὐτεξουσίου, δίκαια κληρονομίας

1) ἢ. Βασ. ΚΗ', ε. — 2) κδ' Βασ. ΚΗ', δ'.

ἔχειν ἐπ' αὐταῖς· καὶ μὴ δεῖσθαι βασιλικοῦ ἐπιτάγματος, ἢ πράξεως δικαστῶν.

Περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναδοχῆς.

Συνόδου ἑκτης γη'.

Ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος κατὰ ἀναδοχὴν γινομένη υιοθεσία, οὐκ εἰς κληρονομίαν εἰσέρχεται, ἀλλ' εἰς τοὺς γαμικούς μόνους, ὡς εἴρηται, ζητεῖται βαθμούς. Φησὶ γὰρ ὁ νη'. κανὼν τῆς ἑκτης Συνόδου· Ἐπειδὴ μείζων ἐστὶν ἢ κατὰ πνεῦμα οἰκειότης τῆς τῶν σωμάτων συναφείας, τοὺς ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ σωτηριώδους βαπτίσματος παῖδας ἀναδεχομένους, καὶ μετὰ τοῦτο ταῖς ἐκείνων μητέρας χηρευούσας γαμικῶς συναπτομένους, ὀρίζομεν, ἀφίστασθαι μὲν τοῦ τοιούτου συνοικεσίου, ἔπειτα καὶ τοῖς τῶν πορνεύοντων ἐπιτιμίαις ὑποβάλλεσθαι· ὁ γὰρ μὴ ἐτοίμως τοῦ κακοῦ ἀφιστάμενος, καὶ ἐξομολογούμενος, ὡς αἰμομίκτης κρίνεται.

Νόμος.

Ὁ δὲ Νόμος φησὶν· Ὁ μέντοι ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τινὰ δεξάμενος, οὐ δύναται αὐτὴν ὕστερον πρὸς γάμον ἀγαγέσθαι, ὡς ἤδη γενομένην αὐτοῦ θυγατέρα, οὐδὲ τὴν ταύτης μητέρα ἢ θυγατέρα· ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ἐπεὶ οὐδὲν ἄλλο δύναται οὕτως εἰσαγαγεῖν πατρικὴν διάθεσιν καὶ δικαίαν γάμου κώλυσιν, ὡς ὁ τοιοῦτος δεσμός, δι' οὗ, Θεοῦ μεσιτεύοντος, αἰψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται 1).

Ἰσχυρίζονται τοίνυν τινές, ὡς, ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ κανόνος καὶ τοῦ νόμου, μείζων ἢ πνευματικὴ τῆς κατὰ σάρκα συγγενείας ὀρίζεται, χρῆναι τοὺς ταύτη συνδεδεμένους παρατηρεῖν τοὺς κωλυμένους βαθμούς ἄχρι τοῦ ἐβδόμου, ὅσους δηλαδὴ καὶ εἰς τὴν καθ' αἶμα συγγένειαν· τοῖς δὲ πλείοσι τοῦτο οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ μόγα τὰ τῷ ρηθέντι νόμῳ περιεχόμενα κωλύεσθαι πρόσωπα.

Οἱ μέντοι βαθμοὶ τῶν ἐξ υιοθεσίας ἀμφοτέρως ἐνηλλαγμένως ἀριθμοῦνται πρὸς τοὺς βαθμοὺς τῶν ἐξ αἵματος· ἐκεῖ μὲν γὰρ

1) ἰδ'. Βασ. ΚΗ', ε'.

ὁ πατήρ πρὸς πάντας τοὺς αὐταδέλφους, πρώτου πάντως ὑπάρχει βαθμοῦ· ἐνταῦθα δὲ ὁ πνευματικὸς οὗτος πατήρ, πρὸς μὲν τὸν παῖδα, ὃν εἰσεποιήσατο, πρώτου ἐστὶ βαθμοῦ, πρὸς δὲ τὸν σαρκικὸν τοῦ παιδὸς πατέρα, δευτέρου· ἀδελφὸς γὰρ αὐτοῦ λογίζεται· πρὸς δὲ τοὺς αὐταδέλφους τοῦ πνευματικοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τρίτου· οὐ γὰρ κἀκείνους ἔσχεν υἱούς· ὁ υἱὸς δὲ, πρὸς τοὺς σαρκικοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, δευτέρου, καὶ πρὸς τὸν σαρκικὸν αὐτοῦ πατέρα, πρώτου, ὡσπερ καὶ πρὸς τὸν πνευματικόν.

Διὰ τοῦτο ἔξεστι τῷ βουλομένῳ λαβεῖν εἰς γυναῖκα τὴν τοῦ συντέκνου αὐτοῦ ἀδελφήν.

Ὁ δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναδεχόμενος, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ διαζεύγνυται.

Περὶ τῶν κεκωλυμένων γάμων καὶ χωρὶς συγγενείας.

Ἔστι δ' ὅτε καὶ χωρὶς συγγενείας ὁποιασοῦν τῶν εἰρημένων πέντε συγγενειῶν κωλύεται τὸ συνάλλαγμα· οἷον, ὁ κατηγορηθεὶς μοιχὸς, εἰ καὶ μὴ προφανῶς ἀπηλέγχθη, οὐ δύναται ταύτην εἰς γυναῖκα λαβεῖν· οὐδὲ ὁ ἀπελεύθερος τὴν γυναῖκα τοῦ πατρωνοῦ αὐτοῦ, μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον· δίδωσι γὰρ ὑποψίαν ὅτι καὶ ζῶντος ἐκείνου ταύτην μοιχεύων ἦν.

Περὶ ἐπιτρόπου καὶ ἀφηλικῶν.

Οὐδὲ ὁ ἐπίτροπος τὴν ὀρφανὴν, ἢ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, πρὸ τοῦ λυθῆναι τὴν ἐπιτροπὴν· λύεται δὲ ἡ ἐπιτροπὴ τὸν τριακοσὸν χρόνον· πέντε γὰρ καὶ εἴκοσι χρόνοι εἰσὶ τῆς ἐνηλικιώσεως, καὶ τέσσαρες τῆς ἀποκαταστάσεως, καὶ τῇ ἀρχῇ τοῦ τριακοστοῦ χρόνου αὐτίκα ἡ ἐνοχὴ τοῦ ἐπιτρόπου λύεται· καὶ ἔχει ἄδειαν ἐξ ἐκείνου συζυγῆναι τῇ ἐπιτροπευομένῃ, πρὸ τούτου δὲ οὐδαμῶς.

Ἢ δὲ μήτηρ τῆς ἐπιτροπευθείσης δύναται καὶ πρὸ τούτου τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς μητρὸς αὐτῆς γαμηθῆναι.

Ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἀπλῶς οἰκειακοὶ ὑποχείριαι, εἰ καὶ μήεσι δοῦλοι, ἢ ἐγένοντό ποτε, τάξιν ἀπελευθέρου ἔχουσιν, οὐδὲ οὗτοι μετὰ θάνατον τῶν ἰδίων δεσποτῶν τὰς ἐκείνων λαμβάνειν δύνανται γαμεῖν, ἵνα μὴ δοῖεν προλαβοῦσης μοιχείας ὑπόνοιαν.

Οὐδὲ ὁ σκηνικὸς, ἢ τοι ὁ δημόσιος παιγνιώτης, ἢ ὁ τούτου υἱὸς, συγκλητικοῦ θυγατέρα δύναται λαβεῖν.

Νόμος.

Φησὶ γὰρ ὁ νόμος, ὅτι ἐν τοῖς γάμοις, οὐ μόνον τὸ ἐπιτετραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς δεῖ ζητεῖν 1).

Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐξ αἵματος, καὶ τῶν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ τῶν ἐξ υιοθεσίας, βαθμοὺς δεῖ ζητεῖν, καὶ τὰ ὑπὲρ τὸν ζ'. τοῦτοις ἀκόλυτα· ἐπὶ δὲ τῶν ἐξ ἀγχιστείας, καὶ τῶν ἐκ τριγενείας, τὰ ῥητῶς κωλυθέντα ἢ σύγχυσις ἔχοντα φυλάττεσθαι· χρή· ἐπὶ δὲ τῶν ἔξω συγγενείας, τὸ εὐπρεπὲς.

Νόμοι.

Ἡ οὖν πικρανόμως γαμηθεῖσα δύναται διαλύειν τὸν γάμον, καὶ γαμῆσθαι ἄλλῳ ὕστερον.

Οἱ δὲ ἀπὸ κωλυμένων γάμων τικτόμενοι παῖδες, οὐδὲ τῆς τῶν νόθων ἀξιοῦνται προσηγορίας, οὐδὲ διαδέχονται κατὰ τινὰ τὸν ἴδιον πατέρα 2).

Ὁ πρὸς ἐλευθέραν, μὴ ποιησαμένην πόρον ἐκ τοῦ σώματος, ἔχων συνήθειαν, οὐ παλλακὴν, ἀλλὰ γαμετὴν ἔχειν δοκεῖ 3).

Δύναται ὁ κουράτωρ συνάψαι τὴν ἴδιαν θυγατέρα τῷ κουρατωρευομένῳ ὑπ' αὐτοῦ· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ τῇ κουρατωρευομένῃ οὐ δύναται χωρὶς βασιλικῆς κελεύσεως, ἐπεὶ ἀτιμοῦται 4).

Οὔτε ὁ πατὴρ τοῦ ἐπιτρόπου, οὔτε ὁ συνυπεξούσιος αὐτοῦ ἀδελφὸς δύναται γαμεῖν τὴν ὀρφανὴν 5).

Αἱ τῶν πενθουμένων γαμεταὶ κωλύονται ἐν τῷ πενθίμῳ χρόνῳ γαμῆσθαι, εἰ μὴ κατὰ κέλευσιν βασιλέως 6)· αἱ δὲ τῶν μὴ πενθουμένων, ἥτοι τῶν ἐπὶ καθοσιώσει καταδικασθέντων, οὐ κωλύονται.

Ἢ ἐν τῷ πενθεῖν τὸν ἄνδρα γεννήσασα, ἔτι κωλύεται γάμῳ προσελθεῖν· ἢ δὲ ἐν τῷ πενθίμῳ χρόνῳ τεκοῦσα, οὐ κωλύεται· κατὰ δύο γὰρ αἰτίας ὁ πένθιμος ἐτυπώθη καιρὸς, διὰ τὸ μὴ σύγχυσις γίνεσθαι τῆς γονῆς, καὶ διὰ τὴν ὀφειλομένην τοῖς ἀνδράσι τιμὴν· ὧν ἡ μὲν λύεται διὰ τοῦ τόκου· ἡ δὲ ἑτέρα, οὐκ ἔτι, διὰ τὴν ὀφειλομένην αἰδῶ καὶ τιμὴν τῷ ἀνδρὶ· αἱ οὖν γυναῖκες τῶν μὴ ἀξίων πενθεῖσθαι, διὰ τὸ εἰς δημόσια τυχὸν περιπεσεῖν ἐγκλήματα, μετὰ τὸν τόκον οὐ κωλύονται λοιπὸν καὶ ἐν τῷ πενθίμῳ γαμῆσθαι 7).

Ἡ πρὸ τοῦ πενθίμου χρόνου δευτερογαμοῦσα γυνὴ ἀτιμοῦται, μὴδὲν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου κερδαίνουσα, καὶ μὴδὲν πλέον τοῦ τρίτου μέρους τῆς ἰδίας οὐσίας δοῦναι δυναμένη τῷ δευτέρῳ ἀνδρὶ, ὅτε παῖδας δηλαδὴ οὐκ ἔχει 1).

Ἐὰν μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς τελευτήν, περὶ τὸν ἐνδέκατον μῆνα τέκη ἢ γυνὴ, πορνεία ἐστὶ τὸ γεγονός, καὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίαις ἐνέχεται, οἷς ἢ περὶ τὸν πένθιμον γάμον δευτερογαμοῦσα· ἐκπίπτουσα δηλονότι τῆς τε προικῆς καὶ πάσης ἀνδρῶς ὑποστάσεως 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν βδελυσσομένων τοὺς ἐγγόμους γάμους, τὸν οἶνον, τὰ κρέα, καὶ ἕτερα.

Ἀποστόλων νά.

Ὁ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νά. κανὼν, Ἐπίσκοπος, φησὶν, ἢ πρεσβύτερος, ἢ ἄλλος τοῦ κλήρου, ὁ μὴ δι' ἄσκησιν καὶ ἐγκράτειαν, ἀλλ' ὡς βδελυκτῶν ἀπεχόμενος γάμου τε, καὶ κρεῶν, καὶ οἴνου, ἐπιλελησμένος, ὅτι ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὅτι πάντα καλὰ λίαν, καὶ βλασφημῶν διαβάλλει τοῦ Θεοῦ τὴν δημιουργίαν, ἢ διορθούσθω, ἢ καθαιρεῖσθω, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὡς πορρωτάτω γινέσθω 3), ὡς ἀπεναντίας τοῖς ὀρθοῖς τούτοις ἱστάμενος δόγμασιν· εἰ δὲ καὶ λαϊκὸς ταύτη φρονεῖν εἴη, τῆς Ἐκκλησίας ἀφοριζέσθω· οὐδὲν γὰρ τῶν παρὰ Θεοῦ γενομένων κακῶν, ἀλλ' ἢ τούτων παράχρησις βλαβερόν· εἰ δὲ κακίας ταῦτα αἰτία ἦν, οὐκ ἂν παρήχθησαν παρὰ τοῦ Θεοῦ ὥστε ὁ τὰ τοῦ Θεοῦ διαβάλλον ποιήματα, εἰς τὸν ποιήσαντα τὴν βλασφημίαν ἐκτείνει.

Γάγγρα α, δ, ι, θ, γγ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Γάγγρα α, τῷ ἀναθέματι παρὰ πέμπει, ὅς ἀκαθάρτον εἶναι τὸν νόμιμον γάμον ἡγεῖται, καὶ τὴν ἀνδρὶ συνεζευγμένην κοσμίαν γυναῖκα καὶ σώφρονα βδελυσσομένος, διὰ

1) ε'. Βασ. ΚΗ', ε. — 2) Ἀρμ. Δ'. ζ'. 8. — 3) ιγ'. Βασ. ΚΗ', δ'. — 4) Ἀρμ. Δ'. ζ'. 23. — 5) ε. Βασ. ΚΗ', ε. — 6) ιε'. Βασ. ΚΗ', ε. — 7) λδ'. Ἀρμ. Δ'. ζ'.

1) ε. Πατ. ΚΗ'. εδ'. — 2) Ἀρμ. Δ'. θ'. 31. — 3) καὶ τῆς Ἐκκλησίας... γινέσθω, οὐ κεῖται ἐν 1373.

τὴν πρὸς τὸν σύναυον ὀμίλιαν, ἅτε μὴ δυναμένην ἐντεῦθεν τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐπιτυχεῖν. Φησὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος· Τίμιος ὁ γάμος, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· καὶ πάλιν· Ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων καὶ κεκαυτηριασμένων τὴν συνειδήσιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἀ ὁ Θεὸς ἐκτίσεν εἰς μετάληψιν.

Ταύτην καὶ ὁ τέταρτος τὴν δίκην ἐπανατείνεται τῷ 1) διακρινομένῳ καὶ μὴ μεταλαβεῖν ἀνεχομένῳ παρὰ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος, τὴν ἱερὰν τελέσαντος λειτουργίαν, οἷα τὸν τίμιον γάμον βδελυσομένῳ.

Τούτῳ καὶ ὁ νβ'. ὑπάγεσθαι κελεύει τῷ ἀναθέματι τὴν τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς ἀναχωροῦσαν γυναῖκα, οἷα βδελυκτὸν τὸν γάμον νομίζουσιν· ὁ γὰρ τοῖς Ἀπόστολος, Μὴ ἀποστερεῖτε, φησὶν, ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου γένηται· καὶ αἰδοῖς· Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· εἰ δέ που δι' ἔφεσιν τοῦ μονήρους βίου τὴν ἀναχώρησιν ἔλοιτο, ἀνεπίκλητος.

Ταύτη καὶ ὁ θ'. τῇ δίκῃ δίδωσι τὸν παρθενίαν μετιόντα καὶ τοῦ βίου ἀναχωρήσαντα, ἅτε τὸν γάμον βδελυσομένον, καὶ μὴ δι' αὐτὸ τὸ τῆς παρθενίας καλὸν καὶ σεβάσιμον.

Ἀποστόλων γγ'.

Ὁ δὲ γγ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, Οὐ δεῖ, φησὶν, ἐν ταῖς τῶν ἑορτῶν ἡμέραις, σαββάτου τυχὸν καὶ κυριακῆς, ἢ οἰαςδὴ ποτοῦν ἐτέρας, οἴνου καὶ κρεῶν, ὡς ἐβδελυγμένων, ἀπέχεσθαι· ὁ δὲ οὕτω καὶ φρονῶν καὶ ποιῶν, ὡς τὴν ἰδίαν κεκαυτηριασμένος συνειδήσιν, καὶ σκανδάλου τοῖς πολλοῖς γινόμενος αἴτιος, εἰ μὲν τοῦ κλήρου εἴη, καθαιρεῖσθω, εἰ δὲ τοῦ λαοῦ, ἀφοριζέσθω· εἰ μὴπου τις ἐν ἀφωρισμέναις ἡμερῶν περιόδῳ ἀσκῶν, ἐξ ἴσης ταῖς ἄλλαις, κὰν τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τηρήσει τὴν ἐγκράτειαν.

Ἀγκύρας ιδ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀγκύρα ιδ'. τοῖς τῶν κρεῶν ἀπεχομένοις δι' ἄσκησιν, γέβασθαι 1) μόνον ἐπὶ τῶν συνάξεων παρεγγυᾶται·

καὶ οὕτως, εἰ βούλοιντο, τὴν τούτων ἐδωδὴν μὴ προσίεσθαι, ἀλλὰ γε τῶν συνεφομένων τούτοις λαχάνων μὴ ἀπαναίνεσθαι τὴν μετάληψιν, ὡς ἂν ἐντεῦθεν πᾶσαν πρόφασιν σκανδάλου περιέλωσι τῶν οἰομένων τούτους διὰ βδελυρίαν τῶν τοιούτων ἀπέχεσθαι· καὶ οὐχ ἥκιστα τούτοις ἐστιᾶσθαι προσῆκε κατ' ἐκείνας τῶν ἡμερῶν, ἠνίκα τῶν αἰρετικῶν ἔνιοι νηστεύειν ἀπὸ τούτων εἰώθασιν, ὡς ἂν μὴ συμβαίνειν δόξαιεν τῷ ἐκείνων φρονήματι, καὶ μάλιστα εἰ τύχοιεν ἐπιχωριάζοντες πόλει, τῷ πλείστῳ γειμέρει ταῦτα νοσοῦσιν· εἰ δὲ μὴ ὑπέκοιεν τῷ κανόνι, κληρικούς μὲν ὄντας, τῆς ἱερωσύνης ἀπογυμνοί, λαϊκοὺς δὲ, ἀφορίζει.

Τῶν δὲ Λατίνων οἱ μοναχοί, τῶν μὲν κρεῶν ἀπεχόμενοι, τὸ δὲ στέαρ τούτων μετὰ λαχάνων ἀδιαφόρως ἐσθίοντες, οὐ μοι δοκοῦσι τοῦ παρόντος μέλειν αὐτοῖς κανόνος· οὐ γὰρ ἵνα σκάνδαλον περιέλωσιν, ἀλλ' ἵνα τὴν γαστέρα ἐμπλήσωσι τοῦτο δρῶσι σαφῶς.

Βασιλείου κή.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ κή. κανόνι, γελοῖον ἡγείται τὸ εὐξασθαι τινα ὑείων κρεῶν ἀπέχεσθαι· ἔθεν καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἀθετεῖσθαι κελεύει, καὶ τὴν χρῆσιν τῶν κρεῶν ἀδιάφορον ἔχειν, (οὐδὲν γὰρ κτίσμα Θεοῦ ἀπόβλητον μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον), καὶ τοῦ λοιποῦ τῶν ἀπαιδευτῶν ἐπαγγελιῶν ὡς καταγελάστων ἀπέχεσθαι.

Ἐκ τῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν.

Ἐν δὲ μιᾷ τῶν πρὸς τὸν ἅγιον Ἀμφιλόχιον ἐπιστολῶν, φησὶ· Τοῖς δὲ κομφοῖς ἐγγρατευταῖς, πρὸς τὸ σεμνὸν αὐτῶν πρόβλημα, διὰ τί καὶ ἡμεῖς οὐχὶ πάντα ἐσθίομεν, ἐκεῖνο λεγέσθω· ὅτι οὐδὲν θαυμαστὸν εἴ τινων ἀπεχόμεθα, ἐπειδὴ καὶ τὰ περιττώματα ἡμῶν βδελυττόμεθα· κατὰ μὲν γε τὴν ἀξίαν οὐδὲν διενήνοχε λαχάνου χόρτου τὰ κρέα· κατὰ δὲ τὴν τῶν συμφερόντων διάκρισιν, ὡς καὶ ἐν τοῖς λαχάνοις τὸ βλαβερὸν τοῦ καταλλήλου χωρίζομεν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς κρέασι, τοῦ χρησίμου τὸ βλαβερὸν διακρίνομεν· ἐπεὶ λάχανόν ἐστι τὸ κώνειον, ὡσπερ κρέας τὸ γύπειον· ἀλλ' ὁμῶς οὔτε υλοσκύαμον φάγοι ἂν τις νοῦν

1) τῷ μὴ εἰ. — 2) γενέσθαι: B. 1375.

1) γενέσθαι: B'. 1375.

ἔχων, οὔτε γυπὸς ἔψαιτο, μὴ μεγάλης ἀνάγκης κατεπειγούσης ὥστε ὁ φαγὼν οὐκ ἠνόμησεν.

Γάγγρας β'. ι'. ε'. κ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Γαγγρα Συνόδου β'. ἀνάθεμα καταψηφίζεται τοῦ κατακρίνοντος τὸν μεταλαμβάνοντα κρεῶν μετ' εὐλαβείας καὶ πίστεως, χωρὶς αἵματος, καὶ πνικτοῦ, καὶ εἰδωλοθύτου, ὡς ἂν διὰ τὴν τούτων μετάληψιν ἐλπίδα σωτηρίας μὴ ἔχοντα.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ι', τὸν ἀδρὰ περιβεβλημένον ἱμάτια, καὶ βδελυττόμενον τοὺς τῆσυνήθει κεχρημένους ἐσθῆτι, ἢ σηρικὰ ἐνημμένους μετ' εὐλαβείας καὶ μὴ διὰ βλακείαν ἢ ἔπαρσιν, τῷ ἀναθέματι δίδωσι.

Ταύτην καὶ ὁ ε'. κανὼν ἐπάγει τὴν δίκην, τῷ ἐν καταφρονήσει τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ τιθεμένῳ, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ βδελυττομένη συνάξεις ἐν παντὶ μὲν γε τόπῳ εὐχεσθαι ὁ μακάριος κεύθει Παῦλος, ἀλλ' οὐχ ὥστε καταφρονεῖν τῶν συνάξεων, καὶ τοῖς ἱεροῖς μὴ προσιέναι.

Ὁ δὲ κ'. καὶ τοὺς ὑπερηφάνῳ φρονήματι βδελυσσομένους τὰς τελουμένας συνάξεις καὶ λειτουργίας, ἐνθα μαρτύρων τεθησαύριστα λείψανα, τῷ ἀναθέματι καταδικάζει. Ζήτηί καὶ τὸν ις'. ταύτης ἐν γ'. κεφ. τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ βίας καὶ δυναστείας.

Ζήτηί τὸ ιβ'. κεφάλαιον τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ βιβλίων τῆς θείας Γραφῆς γνησίων καὶ νόθων.

Ἀποστόλων πέ.

Ὁ πέ. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανὼν, Ταῦτα, φησί, τὰ βιβλία διαφερόντως πρεσβεύειν χρὴ σύμπαντας κληρικούς τε καὶ λαϊκούς, τῆς μὲν Παλαιᾶς Διαθήκης τὰ πέντε Μωσαϊκὰ, ὧν αἱ κλήσεις τῶν ἐπιγραφῶν· Γένεσις· Ἔξοδος· Λευϊτικόν· Ἀριθμοί·

Δευτερονόμιον· Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ, ἐν· Κριτῶν, ἐν· Ρούθ, ἐν· Βαβυλωνίων, δ'. Παραλειπομένων τῆς βίβλου τῶν ἡμερῶν, δύο· Ἔσθρ, δύο· Ἔσθρ, ἐν· Μακκαβαίων, τρία· Ἰώβ, ἐν· Ψαλτήριον, ἐν· Σολομώντος, τρία· Παροιμίας, Ἐκκλησιαστήν, Ἄσμα Ἄσματων· Προφητῶν, ιβ'. Ἠσαίου, ἐν· Ἰερεμίου, ἐν· Ἰεζεκιήλ, ἐν· Δαυιδ, ἐν· ἔξωθεν δὲ προσιστορῆσθαι τοῖς νέοις καὶ ἡ τοῦ πολυμαθοῦς σοφία Σιράχ. Τῆς Καινῆς δὲ Διαθήκης, Εὐαγγέλια τέσσαρα· Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ, Ἰωάννου· Παύλου ἐπιστολάς ιδ'. ἤτοι πρὸς Ῥωμαίους α'. πρὸς Κορινθίους, β'. πρὸς Γαλάτας, α'. πρὸς Ἐφεσίους, α'. πρὸς Φιλιππησίους, α'. πρὸς Κολασσαεῖς, α'. πρὸς Θεσσαλονικεῖς, β'. πρὸς Ἑβραίους, μίαν· πρὸς Τιμόθεον, β'. πρὸς Τίτον, α'. πρὸς Φιλήμονα, α'. Ἐπιστολάς καθολικὰς ἑπτὰ, ἠγούν, Πέτρου, β'. Ἰακώβου, μίαν· Ἰωάννου, γ'. Ἰούδα, α'. Ἄς δὲ προστίθῃσι διὰ τοῦ Κλήμεντος δύο ἐπιστολάς, καὶ τὰς πονηθείσας τούτῳ Διατάξεις τῶν Ἀποστόλων ὕστερον ὁ τῆς ε'. Συνόδου β'. κανὼν διέγραψεν, ὡς πολὺ τὸ νόθον πρὸς τῶν αἰρετικῶν καὶ παρέγγραπτον δεξαμένας.

Λαοδικεῖας ε'.

Τοιαύτην ἀπαραλλάκτως τῶν βιβλίων ποιεῖται τὴν ἀριθμῆσιν καὶ ὁ ζ'. τῆς ἐν Λαοδικεῖα κανὼν, ἄνευ τῶν διὰ τοῦ Κλήμεντος ἐπιστολῶν τε καὶ Διατάξεων.

Καρθαγένης κδ'. μς'.

Ἀριθμεῖ δὲ ταῦτα καὶ ὁ κδ'. τῆς ἐν Καρθαγένη· Καὶ τῶν κανονικῶν, φησὶν, ἐκτὸς τούτων Γραφῶν, μηδὲν ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναγινωσκέσθαι· προστίθῃσι δὲ αὐτὸς καὶ τὴν Ἰουδήθ, τὸν Γωβλιαν, καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου.

Ὁ δὲ μς', καὶ τὰ ὑπομνήματα τῶν μαρτυρικῶν παθημάτων, ἐν ταῖς ἐτησίαις αὐτῶν ἀναγινώσκεσθαι μνήμας διορίζεται· ταύτητοι καὶ τὰ παρὰ τῶν ἀγίων Πατέρων καὶ ὁμολογητῶν συγγραφήντα, καὶ ἀναγινώσκειν δεόν, καὶ κατασπάζεσθαι, ἅτε πρὸς τὴν ἀληθινὴν καὶ ὀρθόδοξον πίστιν ἡμᾶς ἀνάγοντα.

Τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου.

Ὁ δὲ μέγας Ἀθανάσιος, τῶν μὲν τοῖς αἰρετικαῖς πονηθέντων
Γόμ. Γ'.

καὶ ὀνομαζομένων πρὸς αὐτῶν ἀποκρύφων, ἀπείρηκε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν δὲ τέως ρηθέντων ἱερῶν βιβλίων, ὁμοίαν καὶ οὗτος ποιεῖται τὴν ἀπαρίθμησιν· ταῦτα γὰρ ἐπινοία, φησὶ, θειοτέρα γεγράφθαι πιστεύομεν καὶ τῆς μὲν Παλαιᾶς Διαθήκης κβ'. εἶναι βίβλους τῶν παρ' Ἑβραίοις ἰσαριθμούς γραμμάτων· τὰς γὰρ τέσσαρας τῶν Βασιλειῶν, δύο βίβλους εἶναι λέγει, καὶ τὰς δύο τῶν Παραλειπομένων, μίαν, τὰς τῶν ιβ'. προφητῶν, μίαν, καὶ τῶν τεσσάρων, τέσσαρας· τῷ δὲ Ἰερεμῖα προστίθησι τοὺς τοῦ Βαροῦχ θρήνους, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀριθμήσας δὲ καὶ τὰς τῆς Καινῆς, προστίθησι ταῖς ῥηθείαις καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου· καὶ ταύταις προστιθέσθαι ἢ ἀφαιρεῖν, ἀνόσιον εἶναι κρίνει. Ἐξώθεν δὲ τῶν κανονιζομένων εἶναι φησὶ τὴν σοφίαν Σολομῶντος, τὸν Σιράχ, τὴν Ἑσθήρ, τὴν Ἰουδῆθ καὶ τὸν Ἰωβίτ, τὸν Ποιμένα 1), καὶ τὴν διδασχὴν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· ταύτην δὲ καὶ ἡ ζ'. Σύνοδος ἠθέτησεν, ὡς δεδήλωται.

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

Τοιαύτην τῶν ἱερῶν βιβλίων ποιεῖται τὴν ἀπαρίθμησιν δι' ἑμμέτρων ἠρωϊκῶν στίχων καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἰσαριθμούς τὰς τῆς Παλαιᾶς εἶναι λέγων τῶν παρ' Ἑβραίοις εἴκοσι δύο γραμμάτων· στιχηρὰς δὲ λέγει τὰς πέντε· Ἰώβ, Δαβὶδ τοὺς ρν'. ψαλμοὺς, καὶ τοὺς τρεῖς Σολομοντεῖους, καὶ τῶν δώδεκα προφητῶν μίαν, ὧν αἱ κλήσεις· Ὡσηὲ, Ἀμμῶς, Μιχαίας, Ἰωὴλ, Ἰωνᾶς, Ἀβδίου, Ναοὺμ, Ἀββακούμ, Σοφονίας, Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας, Μαλαχίας· τῶν δὲ τῷ μεγάλῳ ρηθέντων Ἀθανασίῳ ἀκανονιστῶν οὗτος οὐ μέμνηται.

Ἀμφιλόχιου.

Τούτοις καὶ ὁ ἅγιος ἔπεται Ἀμφιλόχιος, δι' ἰάμβων τὴν ἑμμέτρησιν ἐκποιησάμενος.

Ἀποστόλων ξ'.

Ὁ δὲ ξ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, τὰ ψευδεπίγραφα τῶν ἀσεβῶν βιβλία τὸν ἀναγινώσκοντα δημοσίᾳ, πνευματικῶν, φημι,

1) τὴν Ἑσθήρ, τὴν Ἰουδῆθ, τὸν Ἰωβίτ, τὸν Ποιμένα, οὗ κεῖται ἐν 1375.

ἢ κληρικῶν 1), ἐπὶ λύμῃ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου, καθαιρέσεως ἀξιοί· οὐ μόνον γὰρ οἱ περὶ πλείστου τὸ ψεῦδος ποιούμενοι λόγοις οικείοις τὸ δυσσεβὲς αὐτῶν φρόνημα κρατύνειν πειρῶνται, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν εὐσεβῶν συγγράμμασι τὰ σφέτερά παρενέρουσιν, ὡς ἐν ταῖς ῥηθείαις ἐπιστολαῖς τοῦ ἱεροῦ Κλήμεντος καὶ ταῖς Διατάξεσιν ἐσκαιώρηται· εἰσὶ δ' οἱ καὶ τοῖς ἑαυτῶν ἐπιγραφὰς ἁγίων τεθείκασιν πρὸς ἐξαπάτην τῶν ἀπλουστέρων ἢ εὐηθεστέρων, οἶονεὶ μέλιτι τοῦ δηλητηρίου τὴν κύλικα περιχρίσαντες.

Συνόδου ἑκτης ζη'.

Ὁ δὲ ζη'. τῆς ἑκτης Συνόδου, καὶ τὰ ψευδῶς συντεθέντα μαρτυρολόγια πρὸς τὸν μηδὲν ὕγιες φρονούντων, ὕβριν μὲν τοῖς ἁγίοις μάρτυσιν οἰομένων προστρέψασθαι, τοὺς δ' ἐντυγχάνοντας τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀπιστᾶναι τιμῆς, πυρὶ κελεύει δίδασθαι· τοὺς δὲ τούτοις ὡς ἀληθέσι προσέχοντας, ἀναθεματίζεσθαι· τοῖς γὰρ ἁγίοις μάρτυσι τῶν ἄθλων καὶ τῆς εὐδοξίας βασκῆναντες, ψευδῆ καὶ ἀλλόκοτα συντεταχέναι βιβλία προήχθησαν, τῶν δὴθεν ὑπὸ τῶν ἁγίων μαρτύρων πραχθέντων ἢ λαληθέντων, ἐφ' ᾧ τοὺς ἐντυγχάνοντας εἰς ἀπιστίαν ἢ γέλωτα ἀνάγεσθαι.

Περὶ τοῦ Μεταφραστοῦ.

Πόσου τοίνυν ἄξιος ἂν εἴη μακαρισμοῦ ὁ θαυμάσιος Συμεὼν, ὁ τὸ καλεῖσθαι Μεταφραστῆς διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀπενεγκάμενος, ὁ τῆ ἐπιπνοίᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὰ τῶν ἁγίων μαρτύρων ὑπὲρ ἀληθείας σκάρμματα πολλοῖς ἰδρῶσι καὶ πόνοις συγγραφάμενος, καὶ δυνάμει λόγου καὶ σοφίας καλλύνας εἰς ὕμνον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ δόξαν διαικονίζουσιν τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἠγωνισμένων ἁγίων μαρτύρων· καὶ πᾶν δυσσεβὲς ἀπορράψας στόμα, καὶ μηδ' ἠντινασοῦν πρόφασιν ἀμφιβολίας τοῖς εὐσεβέσι καταλιπῶν.

Συνόδου ἑβδόμης θ'.

Ὁ δὲ θ'. τῆς ἑβδόμης Συνόδου κανὼν, τὰ συγγεγραμμένα, φησὶ, τοῖς κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων λυττήσασιν, τὰς ἀσυλλογίστους αὐτῶν ὑπολήψεις συλλογιζόμενα, ὁ κατέχων καὶ κρύ-

1) τὸν ἀναγινώσκοντα κληρικῶν, ἐπὶ λύμῃ 1375, Κ. καὶ ε.

πτων, κληρικῶν ὦν, τῆς ἱερωσύνης ἀποδυέσθω, λαϊκῶς δὲ, ἀφορίζέσθω ἀθυρμάτων γὰρ, φησί, παιδικῶν, οὐδὲν ταυτὶ διενήνοχε, μανίας ἄντα καὶ ἀκολασίας βακχεύματα· εἰδωλα, φεῦ τῆς παραπληξίας, τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἀποκαλοῦνται· ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ὁ εὐρὼν ἐπισκοπεῖον παραπεμπέτω, ἐφ' ᾧ παντελεῖ τῇ ἀφανείᾳ δοθῆναι, ἢ, ὡς ὁ πολιτικὸς κελεύει νόμος, εὐθὺς κατακαιέτω.

Λαοδικείας ιε', τθ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ιε'. καὶ ὁ νθ'. οὐκ ἐπιτρέπεται πλέον τῶν κεκανονισμένων βιβλίων τῆς τε Παλαιᾶς καὶ Καινῆς, ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναγινώσκεσθαι, ἄπερ τῷ πέ. δηλαδὴ ἀποστολικῷ κανόνι διείληπται· οὐδέ γε πλὴν τῶν ρν'. ψαλμῶν τοῦ Δαβὶδ ἰδιωτικῶς ἑτέρους ἄδειν ἐφήσιν, ὡς οἱ τοῦ Σολομῶντος λεγόμενοι, καὶ τινῶν ἑτέρων.

Συνόδου ἑκτης ιθ'.

Ὁ δὲ τῆς ἑκτης Συνόδου ιθ', ἐν ταῖς κυριώνυμοις τῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς εἰώθασιν ὁ λαὸς, τῶν ἔργων ἀφόμενοι, προσεδρεύειν ταῖς Ἐκκλησίαις, τοὺς ἐπισκόπους κελεύει τῷ τῆς διδασκαλίας νόματι τούτους κατάρθειν, ἐρανίζομένους ἐκ τῶν ἄνω ρηθέντων τῆς Θείας Γραφῆς βιβλίων· τὰ τῷ καιρῷ προσήκοντα ρητὰ, καὶ τοῖς πράγμασι καὶ ταῦτα ἐρμηνεύειν, κατὰ τὴν τῶν Θεῶν Πατέρων ἐξήγησιν, ἀλλὰ μὴ ἐξ οικείων νοημάτων καὶ λογισμῶν· καὶ μᾶλλον ἐν τούτοις εὐδοκιμεῖν, ἢ τοῖς οἴκοθεν ἐξευρημένοις, ἵνα μὴ ἀπορία ἔσθ' ὅπου συνεσχημένοι, δόξωσι τοῦ σκοποῦ τῆς Γραφῆς μὴ ἐπιβατεύειν. Ἐκ δὲ τῆς τῶν Θεῶν Πατέρων διδασκαλίας εἴσονται οἱ λαοὶ τίνα δεῖ αἰρεῖσθαι, καὶ τίνων ἀποδιέστασθαι, καὶ τὴν οικείαν ζωὴν πρὸς ἀρετὴν ρυθμίσουσι, δέσει τῶν ἐπήρητῶν κολάσεων, καὶ τῷ τῆς ἀγνοίας οὐχ ἀλώσονται πάθει· τὸν δὲ μὴ οὕτω δρῶντα ἐπίσκοπον, ὁ μὲν παρῶν οὐκ ἐπιπλήττει κανῶν.

Ἀποστόλων τή.

Ὁ δὲ γε ἀποστολικὸς νή, τὸν ἀμελοῦντα τοῦ οικείου κλήρου, καὶ μὴ ἐκπαιδεύοντα τὴν εὐσεβείαν, ἐπίσκοπον ἢ κληρικόν, ἀφορίζει ἐπιμένοντα δὲ τῇ βραθυμίᾳ, καθαιρεῖ.

Ὅτι οὐ χρὴ τὰς ἱεράς κατατέμνειν βιβλους.

Συνόδου ἑκτης ξη'.

Ὁ δὲ ξη', τὰ βιβλία τῆς Θεοπνεύστου Γραφῆς, τῆς Παλαιᾶς τε καὶ Καινῆς, καὶ τῶν ἐγκριθέντων καὶ δεδοκιμασμένων Πατέρων καὶ διδασκάλων, ἐπισκῆπτει φυλάττειν, καὶ μὴ κατατέμνειν ἢ διαφθεῖρειν, μηδὲ τοῖς βιβλιοκαπήλοις ἢ μυρεψοῖς ἀποδιδόναι πρὸς ἀφανισμόν, εἰ μὴ τι ἄρα τέλεον ὑπὸ σπητῶν, ἢ ὕδατος, ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ ἀχρειωθείη· τὸν δὲ τοιοῦτόν τι ποιεῖν ἀλισκόμενον, ἐπ' ἐνιαυτὸν ἀφορίζεσθαι.

Νόμοι.

Τὰ κατὰ Χριστιανῶν συγγράμματα Πορφυρίου, καὶ ἄλλων αἰρετικῶν, καιέσθωσαν, καὶ τὰ Νεστορίου, καὶ ὅσα μὴ συμφωνεῖταις ἐν Νικαίᾳ καὶ Ἐφέσῳ Συνόδοις, καὶ Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρείας, ὧν οὐκ ἔστι παρεξίεναι τὴν πίστιν. Οἱ δὲ τὰ λεχθέντα βιβλία ἔχοντες καὶ ἀναγινώσκοντες, ἐσχάτως τιμωρείσθωσαν 1).

Οἱ μαθηματικοί, μὴ καίοντες ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων τὰς βιβλους αὐτῶν, καὶ τῇ εὐσεβείᾳ προσιόντες, πάσης ἀπωθοῦνται πόλεως· εὐρισκόμενοι δὲ ἐν ταῖς πόλεσι, δεπορτατεύονται, ἢτοι ἐξορίζονται 2).

Ὁ ἔχων βιβλία Μανιχαϊκὰ, καὶ μὴ φανερῶν αὐτὰ ἐπὶ τῷ καιρῷ θῆναι, τιμωρεῖται 3).

Οἱ ἔχοντες τὰ Σεβήρου συγγράμματα καὶ μὴ καίοντες αὐτὰ, χειροκοποῦνται 4).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τῶν βιοθανῶν, ἢτοι τῶν ἑαυτοὺς ἀναιρούντων.

Τιμοθέου ιθ'.

Τοὺς βιοθανεῖς, ὁ Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος, ἐν ιθ'. κανόνι, τῆς εὐσεβείας ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν προσφορᾶς, καὶ εὐχῆς, καὶ ψαλμωδίας, καὶ τῆς νομιζομένης ὁσίας, στέρεσθαι ἀξιοῖ· ὅσοι δηλαδὴ

1) γ'. Βασ. Α. α. — 2) κα. Βασ. αὐτίθι. — 3) δβ'. Βασ. αὐτίθι — 4) Νεαρέ Ιευστ. 42 §. 1.

τὸν λογισμὸν ὑγιᾶ κεκτημένοι, καὶ μὴ τὰς φρένας ὑπὸ νόσου παρατραπέντες, διὰ λύπην ἢ μικροψυχίαν, ἐκ φόβου, ἢ ἐπιηρείας ἡστινοσοῦν, ἐαυτοὺς διεχειρίσαντο.

Νόμος.

Ὁ ἐαυτὸν ἀνελὼν, ἢ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσας, διὰ φόβον ἐγκλήματος καὶ μὴ διὰ νόσον, τιμωρεῖται ὡς ἀνελὼν ἕτερον, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ ὀημεύεται 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ βισέκτου.

Τὸ τοῦ βισέκτου, ὄνομα Ῥωμαϊκὸν ἐστὶ, δηλοῦν τὸ δις ἕξ· αἱ γὰρ Ῥωμαϊκαὶ λέξεις ἀντὶ τοῦ δ τὸ β προσλαμβάνουσι. Λέγεται δὲ οὕτω, διὰ τὸ δις ἕξ εἶναι τὰς ὥρας τῆς προστιθεμένης ἡμέρας τῷ Φεβρουαρίῳ, καὶ δις ἕξ τῆς νυκτός, ἧτις κατὰ τετραετίαν εἶωθεν ἀπαρτίζεσθαι, τοῦ περιττεύοντος τεταρτημορίου τῆς ἡμέρας καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν εἰς μίαν ἡμέραν τηνικαῦτκ συντιθεμένου, ἧτις καὶ προστίθεται τῷ Φεβρουαρίῳ, ὡς εἶναι τὰς τούτου ἡμέρας καθ' ἑκάστην τῶν ἐνιαυτοῦ ἡμέρας τξς'.

Συνέδη δὲ τούτῳ καὶ ἀλλαχόθεν τὴν προσηγορίαν ταύτην λαβεῖν. Εἰς τρία διήρουν οἱ Ῥωμαῖοι τῶν μηνῶν τὰς ἡμέρας· καὶ τὰς μὲν, ὠνόμαζον καλάνδας· τὰς δὲ, νόννας· τὰς δὲ, εἰδοὺς, ἀπὸ τινῶν τριῶν Ῥωμαίων εὐπατριδῶν οὕτω κληθείσας, ἐν καιροῖς λοιμοῦ θρεψάντων τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ· καὶ καλάνδαι μὲν ἐλέγοντο παρ' αὐτοῖς αἱ παρ' Ἕλλησι νουμηνίαι· ἐπὶ μὲν Μαρτίου καὶ Μαΐου, Ἰουλίου τε, καὶ Ὀκτωβρίου, ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς ζ'. αἱ δὲ μετ' αὐτὰς εὐθὺς λέγονται νόνναι, μέχρι τῆς ιε'. αἱ δὲ λοιπαί, εἰδοί· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων πάντων μηνῶν, τὰς μὲν νόννας ἀπὸ τῆς ε'. ἔλεγον τοῦ μηνός, τὰς δὲ εἰδοὺς ἀπὸ τῆς ιγ'. διὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἀνισότητά, καθ' ἑκάστην νουμηνίαν, ὁ ἱερεὺς ἐκάλει τὸν λαὸν καὶ ὑπεδείκνυ τούτοις τὴν τῶν νοννῶν ἡμέραν καὶ τῶν εἰδῶν· παρὸ καὶ μᾶλλον καλάνδας οἶονταί τινες τὴν πρώτην λέγεσθαι τοῦ μηνός, διὰ τὸ καὶ καλεῖσθαι παρὰ

1) γ'. Βασ. Ξ. γγ'.

τοῦ ἱερέως τὸν λαόν. Ὠνόμαζον τοίνυν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἕλλων μηνῶν, τὴν α'. Φεβρουαρίου καλάνδας Φεβρουαρίου· τὴν β'. πρὸ τεσσάρων νονηῶν Φεβρουαρίων· τὴν δὲ γ'. πρὸ τριῶν· τὴν δὲ τετάρτην, πρὸ μιᾶς νονηῶν· τὴν δυάδα γάρ, ὡς ἀποφράδα, οὐκ ἠξίου ὄλως καλεῖν· καὶ διὰ τοῦτο τὸν μονάδι μείζονα ἢ ἐλάττονα προκατελάμβανον αὐτὸν ἀριθμόν· τὴν δὲ πέμπτην, νόνηας Φεβρουαρίας· τὴν δὲ ιγ'. εἰδούς· τὴν δὲ ιδ'. πρὸ δεκαῆς καλανδῶν Μαρτίων· ἡνίκα τοίνυν εἶχεν ὁ Φεβρουάριος κθ'. ἔλεγον καὶ τὴν κέ. πάλιν πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων, ὡσπερ καὶ τὴν κδ'. τὴν δὲ κς'. πρὸ πέντε· τὴν δὲ κζ'. πρὸ τεσσάρων· τὴν δὲ κη'. πρὸ τριῶν· τὴν δὲ κθ'. πρὸ μιᾶς, εἴτα καλάνδας Μαρτίου· ἐκαλεῖτο οὖν καὶ διὰ τοῦτο βίσεκτος, ἡνίκα εἶχεν ὁ Φεβρουάριος κθ'. διὰ τὸ λέγεσθαι δις τὸ πρὸ ἕξ καλανδῶν Μαρτίων.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Γ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῶν τοῦ γάμου βαθμῶν.

Ζήτει τὸ ὄγδοον Κεφ. τοῦ Β στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ γάμων ἐπιτετραμμένων καὶ κεκωλυμένων.

Ἀποστόλων κς'. Συνόδου ἑκτης ε'. Καρθαγένης ις'.

Ὁ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κς'. κανὼν, καὶ ὁ ε'. τῆς ε'. Συνόδου, καὶ ὁ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ις'. τοῖς τῷ κλήρῳ κατειλεγμένοις εἰς ἀναγνώστας ἔτι καὶ ψάλτας τελοῦσι, νομίμως συγχωροῦσαι γαμεῖν· μετὰ δέ γε τὸ εἰς βαθμὸν προαχθῆναι ὑποδιακόνου, ἢ διακόνου, ἢ πρεσβυτέρου, οὐκέτι· τῶν γὰρ ἱερωμένων τοὺς πρὸς γάμον ἐκκλίνοντας, καθαιροῦσιν εὐθύς.

Νεοκαισαρείας α'.

Καὶ ὁ α'. γὰρ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, τὸν δῆθεν νομίμως γυναικὶ συναφθέντα πρεσβύτερον, τῆς ἱερωσύνης ἀπογυμνοῖ.

Συνόδου ἑκτης ιγ'.

Οἱ δὲ τῆς ς'. Συνόδου θεῖοι Πατέρες, ἐν ιγ'. κανόνι ἀνατρέποντες τὸ ἐν τῇ τῶν Λατίνων Ἐκκλησίᾳ κρατῆσαν ἔθος, τὸ τοὺς χειροτονουμένους ἱερέας τε καὶ διακόνους πρίσταις πρότερον δίδοναι, ἢ μὴν τελέως μετὰ τὴν χειροτονίαν ἀφέξεσθαι τῶν πρὸ ταύτης νομίμως συζευχθεισῶν αὐτοῖς γυναικῶν, ἡμεῖς, φασί, καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἐβρώσθαι τὰ συνοικέσια βουλόμεθα, τῶν ἀξίως τῆς ἱερωσύνης ἡξιωμένων, ἵνα μὴ τὸν εὐλογηθέντα τῇ τοῦ Κυρίου παρουσίᾳ γάμον λάθωμεν ὑβρίζοντες, καὶ προσέτι ἀποφνηαμένου, ὃ ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω· καὶ μὴν καὶ ὁ Ἀπόστολος, Τίμιον εἶναι λέγει τὸν γάμον, καὶ τὴν κοίτην ἀμίανταν· καὶ πάλιν· Δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν.

Ὁ τοίνυν ἀποστερωὴν διάκονον, ἢ ὑποδιάκονον, ἢ πρεσβύτερον τῆς πρὸς τὴν νόμιμον γυναῖκα συναφείας, καθαιρείσθω, ἐκτὸς ὠρισμένου δὴ τινος καιροῦ, ὅτε μεταχειρίζειν τὰ ἅγια μέληριεν, ἵνα καθαροὶ τῷ καθαρῷ προσιόντες, τῶν αἰτημάτων μὴ διαμάρτοισιν.

Ἀλλὰ καὶ τισὶ τῶν περὶ τὴν Νίκαιαν τὴν πρώτην συστησαμένων Σύνοδον ἐδόκει νόμον ἐπεισάγειν, ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, διακόνους τε, καὶ ὑποδιακόνους, μὴ συγκαθεύδειν ὄλλως ταῖς γαμεταῖς, ἅς, πρὶν ἢ ἱεραῖσθαι, νομίμως ἡγάγοντο. Ὁ μὲν τοι Παφνούτιος, μίας τῶν κατὰ τὰς Θήβας πόλεων ἐπίσκοπος ὢν, ἀνὴρ ἐκ παιδὸς ἐν ἀσκητηρίῳ τεθραμμένος, καὶ πᾶσαν κατωρθωκῶς ἀρετὴν, ἐπὶ σωφροσύνη δὲ καὶ μάλιστα γεγονώς περιβόητος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῷ τῆς ὁμολογίας στεφάνῳ κεκοσμημένος (ἄτερος γὰρ αὐτῷ τῶν ὀφθαλμῶν δι' εὐσέβειαν ἐξορώρυκτο); ἀντείπε τοῖς οὕτως ἔχουσι γνώμης, τίμιόν τε τὸν γάμον ἀποκαλῶν, καὶ σωφροσύνην τὴν πρὸς τὰς ἰδίας γαμετάς ὁμιλίαν· συνεβούλευσε τε τῇ Συνόδῳ, μὴ τοιοῦτον θέσθαι νόμον, δυσχερὲς εἶναι τοῖς ἐν κόσμῳ διάγουσι τὸ πρᾶγμα φέρειν ἀποφκινόμενος· ἴσως γὰρ ταυτὸ γε καὶ αὐτοῖς, καὶ ταῖς τούτων γαμεταῖς, τοῦ μὴ σωφρονεῖν αἰτία γενήσεται· κατὰ δὲ τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἐκκλησίας παράδοσιν, τοὺς μὲν ἀγάμους τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος κοινωνήσαντας, μηκέτι γαμεῖν· τοὺς δὲ μετὰ τὸν

γάμον εἰς ἱερωσύνην προβιβασθέντας, ὧν ἔχουσι γαμετῶν οὐ χωρίζεσθαι. Ταῦτα μὲν ὁ Παφνούτιος, καὶ ταῦτα γάμου ἄπειρος ὢν· ἐπήνεσε δὲ τὴν τοῦ Θεσπεσίου ἀνδρὸς εἰσήγησιν καὶ ἡ Σύνοδος, καὶ οὐδὲν περὶ τούτου νενομοθέτηκεν, ἀλλὰ τῇ ἐκάστου γνώμῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἀνάγκη θέσθαι νενομικεν· οὕτω Θεοφιλῆς ὁ Παφνούτιος οὗτος ἦν, ὡς καὶ σημεῖα θαυμαστά γίνεσθαι ὑπ' αὐτοῦ· σφόδρα δὲ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐτίμα τὸν ἄνδρα, καὶ συνεχῶς ἐπὶ τὰ βασίλεια μετεπέμπετο, καὶ τὸν ἐξορωρυγμένον ὀφθαλμὸν κατεφίλει.

Ἀγκύρας.

Τῷ δὲ ι'. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ μηδὲ ὄλλως πρόσχης τὸν νοῦν, δύνασθαι λέγοντι γαμεῖν τὸν διάκονον καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν τῇ τοῦ οικείου ἐπισκόπου ἐπιτροπῇ.

Νόμος.

Φησὶ γὰρ ἡ νεαρά τοῦ Βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ὡς εἰ καὶ ἀπὸ συνήθειας ἀγράφου ἐξῆν τοῖς ἱερωμένοις ἐντὸς δεκαετίας μετὰ τὴν χειροτονίαν ψηφίζομένης λαμβάνειν νομίμους γυναῖκας, ἀλλὰ τοῦτο, ὡς ὑπὸ τῶν κανόνων κεκωλυμένον, οὐκ ὀφείλει κρατεῖν 1).

Ὁ χειροτονῶν ἄγαμον ἐρωτάτω αὐτὸν, εἰ δύναται χωρὶς νομίμου γαμετῆς σεμνῶς βιοῦν, καὶ εἰ κατάθαιτο, τοῦτον χειροτονείτω· ὁ δὲ ἐπιτρέπων· διακόνῳ γυναῖκα μετὰ τὴν χειροτονίαν λαβεῖν, τῆς ἐπισκοπῆς ἐκβαλλέσθω· πρεσβύτερος δὲ, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος, μετὰ τὴν χειροτονίαν γαμῶν, ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου.

Τοῖς κληρικοῖς ἐπιτέτραπται νομίμους ἔχειν γαμετάς.

Οἱ ψάλται καὶ οἱ ἀναγνώσται δύνανται νομίμως γαμεῖν· οἱ δὲ ὑποδιάκονοι, καὶ διάκονοι, καὶ πρεσβύτεροι, καθάπαξ κεκωλυνται· ἔθεν τούτων οἱ γάμῳ κοινωνήσαντες, ἐκπίπτουσι τῆς ἱερωσύνης.

Ὁρος γάμου.

Γάμος ἐστὶν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνάφεια καὶ συγκλήρωσις πάσης ζωῆς, Θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία 2), εἴτε

1) Νεαρά Γ'. — 2) ἁ. Βασ. ΚΗ'. δ'.

δι' εὐλογίας, εἴτε διὰ στεφανώματος, ἢ διὰ συμβολαίου· τὰ δὲ πρὸς ταῦτα γενόμενα ὡς μὴ γεγονότα λογίζονται.

Ἐννόμους δὲ γάμους μεταξὺ ἀλλήλων συνιστῶσι Ῥωμαῖοι, ἢ νίκῃ τὰ περὶ τῶν γάμων τοῖς νόμοις διηγορευμένα φυλάξωσι. Δεῖ δὲ τοὺς μὲν ἄρρενας, ἐφήβους εἶναι, τὰς δὲ θηλείας, ἀνδρὸς δεκτικὰς, τουτέστι, τοὺς μὲν, ὑπερβεβηκέναι τὸν τεσσαρεσκαιδέκατον χρόνον, τὰς δὲ, μείζονας εἶναι τῶν δώδεκα ἐνιαυτῶν. Ταῦτα δὲ λέγομεν, εἴτε αὐτεξούσιοι, εἴτε ὑπεξούσιοι εἰσιν οἱ πρὸς γάμον συνιόντες 1).

Οὐ γίνεται γάμος εἰμὴ συναινέσουσιν οἱ συναπτόμενοι, καὶ οἱ ἔχοντες αὐτοὺς ὑπεξουσίου 2).

Τὸν γάμον, οὐ τὸ συγκαθευδῆσαι ἀλλήλοις τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα συνίστησιν, ἀλλ' ἡ γαμικὴ αὐτῶν συναίνεσις 3).

Ὁ αὐτεξούσιος, τελείαν ἔχων τὴν ἡλικίαν, καὶ χωρὶς τῆς τοῦ πατρὸς συναινέσεως γαμεῖ 4).

Τὰ πένθη τῶν ἀνιόντων οὐκ ἐμποδίζει τοὺς γάμους τῶν πενθούτων προσώπων 5).

Ὁ ἐν σωφροσύνῃ διάγων μὴ ἀναγκαζέσθω πρὸς γάμον ἐλθεῖν πρὸς τοῦ ἰδίου πατρὸς, καὶ ὑπεξούσιος ἤ 6).

Μηδεὶς μυστικῶς στεφανούσθω, ἀλλὰ παρόντων πλειόνων· ὁ δὲ τοῦτο κατατολήσας, τιμωρία σωφρονείσθω, δηλονότι καὶ τοῦ ἱερέως, ὡς ἐν τοῖς ἀπρεπέσιν ἑαυτὸν παρεμβάλλοντος, τὰς ἀξίας εὐθύνας εἰσπραττομένου, κατὰ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων διάταξιν 7).

Κωφός, καὶ ἄλαλος, καὶ τυφλός, καὶ γαμεῖν δύνανται, καὶ περὶ προικὸς ἐνέχονται 8).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν τοὺς ἐννόμους γάμους βδελυττομένων.

Ζήτει τὸ θ'. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ διγάμων, τριγάμων, καὶ πολυγάμων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, καὶ περὶ διγάμων ἱερομένων.

Ἀποστόλων ιζ'.

Ὁ ιζ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, Ὁ δυσὶ γάμοις, φησὶ, μετὰ τὸ βάπτισμα ὁμιλήσας, ἢ πορνείᾳ περιπεσὼν, οὐ δύναται εἶναι ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὄλιος τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου· ἢ γὰρ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος, τῷ τοῦ Θεοῦ βαπτίσματος μυστηρίῳ, τῷ μῆτε λόγῳ ῥητῷ, μῆτε νῶ καταληπτῷ, παντὸς ῥύπου τὸν βαπτισάμενον ἀποπλύνασα, καὶ φωτὸς δεκτικὸν ἀποφήνασα, οὐ κωλύει λοιπὸν καὶ τῷ καθαρῷ φωτὶ τῆς ἱερωσύνης τοῦτον καταφαιδρύνεσθαι· μετὰ δέ γε τὸ θεῖον λουτρὸν, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ὑπολείπεται θυσία, οἷα καὶ ἱερωσύνην χαρίσασθαι.

Περὶ ἀναγνωστῶν.

Ἔστω παρὰ κανόνας δρῶσι τῶν ἀναγνωστῶν οἱ διγαμήσαντες, καὶ τὴν οικεῖαν τάξιν ἔτι διατηροῦντες.

Βασιλείου ιθ'.

Τοῦ κανόνος τούτου καὶ ὁ μέγας μέμνηται Βασίλειος ἐν τῷ δωδεκάτῳ αὐτοῦ κανόνι, τοὺς διγάμους, λέγων, παντελῶς ὁ κανὼν τῆς κατὰ πῶν κλήρον ὑπηρεσίας ἀπέκλεισε, τοῦτον δὲ λέγων.

Ἀποστόλων ιη'.

Ὁ δὲ ἀποστολικὸς ιη'. Οὐδὲ ὁ χήραν λαβὼν, ἢ ἐκβεβλημένην πρὸς τοῦ οικείου ἀνδρὸς, ἢ ἑταίραν, ἢ οἰκέτιν, ἢ τῶν ἐπὶ σκηνῆς, αἱ τῷ ἀσέμνως βιώσασθαι οὐ πιστεύονται σωφρονεῖν, δύναται εἶναι ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ ὄλιος τοῦ κλήρου.

Συνόδου ἑκτης γ'.

Τοῖς δυσὶ τούτοις ἀποστολικοῖς κανόσι καὶ ὁ γ'. τῆς ε'. Συνόδου συνάδει κανῶν.

Νόμοι.

Μηδεὶς δευτερογαμήσας χειροτονείσθω πρεσβύτερος ἢ διάκονος, μῆτε μὴν εἰ γυναικὶ συνοικεῖ τὸν οικεῖον ἄνδρα καταλιπούσης,

1) Πρ. Νόμ. Τ. 4 Κ. 2 καὶ 3. — 2) 6'. Βασ. ΚΗ'. 8'. — 3) Πρ. Ν. 4. 17. — 4) Πρ. Ν. Τ. 4. Κ. 12. — 5) ἀδελφ. Κ. 13. — 6) ἀδελφ. Κ. 22. — 7) Π. Ν. 4. 27. — 8) 10. Βασ. ΚΘ'. 4.

μήτε ει παλλακὴν ἔχει· ἀλλ' ἢ μιᾶς ἀνὴρ γενόμενος σόφρονος, καὶ ἐκ παρθενίας. Εἰ δέ τις τούτων γαμετὴν ἢ παλλακὴν εἰσαγάγοιτο φανερώς ἢ λαθραίως, εὐθέως τῆς ἱερᾶς ἐκπιπτέτω τάξεως, καὶ ἰδιώτης ἔστω.

Νεαρά.

Ἡ δὲ οὐ. νεαρά τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ, τοὺς διγαμοῦντας τῶν κληρικῶν, μήτε τοῦ σχήματος ἀλλατριοῦσθαι κελεύει, μήτε τῆς ἐκτὸς τοῦ βήματος ὑπηρεσίας· φησὶ γάρ· Οὐκ ἀποδεχόμεθα τῆς προαιρέσεως τὸν παλαιὸν νομοθέτην, ὅς βούλεται, πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ ὑποδιάκονον, μετὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ χειροθεσίαν συναφθέντα γυναικί, παντελῶς τοῦ τοιοῦτου ὑπεξίστασθαι σχήματος, καὶ πρὸς τὸν λαϊκὸν βίον ἐπαναστρέφασθαι, ἀλλ' ἀκυροῦμεν τὸ δόγμα. Θεσπίζομεν δὲ, μόνη τῇ ὑποχωρήσει τῆς τάξεως, ἐφ' ἣ πρὸ τοῦ γάμου ἐγνωρίζοντο, ἀρκεῖσθαι τὴν δίκην αὐτοῖς· τοῦ δὲ κληρικοῦ σχήματος καὶ τῆς ἄλλης ἐν ταῖς Ἐκκλησιαῖς ὑπηρεσίας ἐφάπτεσθαι οὐκ ἀθέμιτον 1).

Περὶ διγάμων λαϊκῶν.

Ἄλλ' ὁ μὲν θεὸς Ἀπόστολος Παῦλος, πᾶς νεωτέρας χήρας γάμοις αὐθις προσομιλεῖν, εἰ βούλοιντο, συνεχώρησε, τὸ εὐόλισθον τῆς φύσεως ὑπειδόμενος· οἱ δὲ θεοὶ Πατέρες, καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς διγαμεῖν αἰρουμένους ᾤοντο δεῖν μὴ κωλύειν, τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος μὴ ἀγνοοῦντες τὴν ἐπανάστασιν· οὐ μὴν ἀνεπιτιμήτως εἶχσαν ἔχειν.

Λαοδικεῖας α.

Φησὶ γάρ ὁ α. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κανὼν· Οἱ νομίμως δευτέροις ὀμιλήσαντες γάμοις, ὀλίγου δι᾿ ὑπεύσαντος χρόνου, καὶ ταῖς εὐχαῖς καὶ ταῖς νηστεῖαις σχολάσαντες, τῆς κοινωνίας κατὰ συγγνώμην ἀπολαύεσθαι. Εἰ δὲ, πρὶν τὰ τοῦ νομίμου γάμου τελέσασθαι, λαθραίᾳ μίξει συνῆλθον, καὶ ὡς πεπορνευκότες ἐπιτιμᾶσθαι.

1) τῶν τε εἰς κληρὸν προεληλυθῶτων ἀγάμων κελεύομεν βουλομένους γαμεῖν ἀνεπιτιμῶν καὶ ψάλτας μόνον. 1375.

Βασιλείου δ'.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ δ'. κανόνι, οἱ μὲν, φησὶν, ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἓνα, οἱ δὲ, ἐπὶ δύο, τῆς ἱερᾶς εἰργουσι κοινωνίας τὸν διγαμοῦντα.

Περὶ γυναικῶν εἰς δεῦτερον ἐρχομένων γάμον.

Ἐν δὲ τῷ μ. κανόνι, Ἡ χήρα γυνή, φησὶν, εἰ καὶ τῶν προσεχῶν γονέων ἀφῆρηται, καὶ εἰς δεῦτερον ἐλθεῖν αὐθαίρετως εὐ κεκώλυται συνοικέσιον· φησὶ γάρ ὁ Ἀπόστολος· Ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρᾳ ἐστὶν ἢ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ, τουτέστιν ἀνδρὶ πιστῷ συναφθῆναι· ζῶντες δὲ οἱ γονεῖς, ὧν ὑπεξούσιος οὐσα τυγχάνει, καὶ μὴ συναινέσαντες, διςπᾶσαι δύνανται τὴν τοῦ γάμου συνάφειαν.

Νόμοι.

Φησὶ γάρ ὁ νόμος· Ἡ ἐλάττων τῶν κέ. ἐνιχυτῶν αὐτεξουσία, μέλλουσα δευτερογαμεῖν, γνώμη τοῦ πατρὸς γαμείσθω 1).

Ἡ χήρα γυνή ἀναγκάζεται μεῖναι τὸν πένθιμον ἐνιχυτὸν, διὰ τὴν σύγχυσιν τῆς γονῆς, ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἔστι. Γαμηθεῖσα δὲ πρὶν ἢ πληρωθῆναι τὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἐνιχυτὸν, ἀτιμοῦται, καὶ οὐ δύναται πλέον τοῦ τρίτου τῆς οὐσίας διδόναι τῷ δευτέρῳ ἀνδρὶ, ἢ ἐν διαθήκῃ καταλιπεῖν, ὅτε παῖδας δηλαδὴ οὐκ ἔχει· καὶ αὐτὴ δὲ οὐδὲν ἔξει ἀπὸ κληρονομίας, ἢ ληγάτου, ἢ μόρτις καύσα, ἢ γονεῖς ἐπιτελευτίου δωρεᾶς, ἀλλὰ ταῦτα λαμβάνουσι οἱ κληρονόμοι τοῦ καταλιπόντος· καὶ εἴ τι κατέλιπεναὐτῇ ὁ πρῶτος ἀνὴρ, λαμβάνουσι κατὰ βαθμὸν τὰ δέκα πρόσωπα, τουτέστιν ἀνιόντες καὶ κατιόντες, καὶ ἐκ πλαγίου, μέχρι δευτέρου βαθμοῦ· ἐξ ἀδιαθέτου δὲ κληρονόμος τῶν συγγενῶν αὐτῆς μέχρι τρίτου βαθμοῦ· ἀλλὰ καὶ πάσης ἀξίας στερεῖται, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς εἰς αὐτὴν ἐλθόντων προφάσει μνήστρων, ἢ κατὰ βούλησιν τοῦ τελευτήσαντος 2).

Νόμος.

Κατὰ κέλευσιν δὲ βασιλέως δύναται γυνή ἐν τῷ πένθιμῳ χρόνῳ δεῦτερον νυμφίον ἐκυτῇ ἐπεισαγαγεῖν· ἢ δὲ τεκαῦσα ἐν τῷ

1) ἡ δ'. Βασ. ΚΗ'. δ'. — 2) ἡ Βασ. ΚΗ'. εδ'.

πενθίμω χρόνῳ παραχρῆμα δύναται γκρηθῆναι. Ζήτηί τὰ περὶ τούτου καὶ ἐν τῷ ἡ. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου.

Οὐδεὶς δύναται ὑπὸ τὴν πολιτείαν ὄντων Ῥωμαίων, δύο γαμετάς ἐνταυτῷ ἔχειν 1).

Ὁ δύο γαμετάς ἐνταυτῷ ἔχων τυπτέσθω, ἐκδιωκομένης τῆς ἐπιστάκτου γυναικὸς μετὰ τῶν τεχθέντων ἐξ αὐτῆς παίδων 2).

Περὶ τριγάμων.

Βασιλείου δ', γ'.

Ὁ μέγας Βασιλεὺς, ἐν τῷ δ'. κανόνι, Ἐπὶ τῶν τριγάμων, συνήθειαν, φησί, κατελάβομεν, πενταετίας ἀφορισμὸν, τοῦ γάμου δηλαδὴ μὴ διασπώμενου· καλοῦσι δὲ τὸν τοιοῦτον οὐκέτι γάμον, ἀλλὰ πολυγαμίαν, μᾶλλον δὲ πορνείαν κεκολλημένην, τουτέστι μὴ διακεχυμένην, ἀλλὰ συνεσταλμένην, καὶ ἐν μιᾷ περιγραφομένην γυναικί· διὸ καὶ ὁ Κύριος τῆ Σαμαρείτιδι, πέντε ἄνδρας διαμειψάσῃ, ὄντων, φησὶν, ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνὴρ· ὡς οὐκ ἔτι ἀξίων ὄντων τῶν ὑπερεκπεσόντων τοῦ μέτρου τῆς διγαμίας, τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῆς γυναικὸς καλεῖσθαι προσήματι· δεῖ δὲ, φησί, μὴ πάντη τούτους ἀπειργεῖν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν τοῖς τόποις μόνοις τῶν ἀκρωμένων καὶ συνισταμένων μετρεῖσθαι τούτοις τὴν καταδίκην, οὐ μὴν καὶ τῶν προσκλαιόντων.

Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ γ', Τριγαμίας νόμος, φησὶν, οὐκ ἔστιν, ἐκκλησιαστικὸς δηλαδὴ· τὰ μέντοι τοιαῦτα, οἷα ρύπη τῆς Ἐκκλησίας ὀρώμεν· δημοσίαις δὲ καταδίκαις οὐχ ὑποβάλλομεν, ὡς τῆς ἀνεπιμένης πορνείας αἰρετώτερα· οὐ γὰρ καταδικάζομεν τὴν πράξιν ὥστε καὶ διασπῆν κατὰ δὲ τὸν αὐτίκα ῥηθησόμενον τῆς ἐνώσεως τόμον, καὶ τὴν διαστολὴν καὶ ψῆφον αὐτοῦ, τούτους δεχόμεθα.

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

Ὁ δὲ τῆς Θεολογίας ἐπώνυμος καὶ μέγας Γρηγόριος, τὸ πρῶτον, φησί, συνοικέσιον, νόμος· τὸ δεύτερον, συγχώρησις· τὸ τρίτον, παρανομία· τὸ δ' ὑπὲρ τοῦτο χοιρώδης βίος, οὐδὲ πολλὰ ἔχων τῆς κακίας τὰ παραδείγματα.

Περὶ τοῦ τόμου τῆς ἐνώσεως.

Ἦδη μὲν οὖν τοῖς παλαιοῖς νόμοις τρεῖς ἐπεγνώσκοντο γάμοι· ὁ δὲ βασιλεὺς Λέων ὁ σοφὸς, καὶ εἰς τέταρτον ἐλθὼν συνοικέσιον, ἀφορισμῶ παρὰ τοῦ πατριάρχου Νικολάου καθυπεβλήθη· οὐ καὶ ἐδεῖτο ὁ βασιλεὺς λυθῆναι τοῦ δεσμοῦ· ὡς δ' ἐκεῖνος τὸ παράπαν ἀδυσώπητος ἦν, τῆς Ἐκκλησίας τοῦτον ἐκβάλλει, καὶ τὸν Εὐθύμιον σύγκελλον, ἄνδρα ἱερὸν, προχειρίζεται πατριάρχην, ὃς καὶ τὸν βασιλέα θεσπίσαι βουλόμενον καὶ μέχρι τοῦ τετάρτου βαθμοῦ παρατείνεσθαι τοῖς βουλομένοις τὰ συνοικέσια, πάσῃ σπουδῇ διεκώλυσεν, οὐχ ὅπως τὴν τετραγαμίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν τριγαμίαν ἀθέμιτον εἶναι μετὰ τῶν πλειόνων ἀρχιερέων διατεινόμενος· διὰ δὲ τοῦτο καὶ σχίσμα περὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἐγένετο, καὶ τὰ τῆς στάσεως μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ πενθεροῦ τούτου διήρκεσε· καὶ τῆνικαῦτα ἐξηνέχθη τόμος ὁ λεγόμενος τῆς ἐνώσεως, τῷ συκῆ ἔτει, διαλαμβάνων πότε, καὶ τίσι τὸν τρίτον δεῖν γάμον παραχωρεῖν, ταῖς ἀνεπιμέναις τῶν ἐρώτων ἐπιθυμίαις ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἐπιτιθεὶς χαλινὸν, ὃς καὶ κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα ἐτησίως ἐπ' ἄμβωνος ἀναγινώσκειται· πρὸς γοῦν τῷ τέλει ταῦτα φησί· Τούς εἰς ἔτος ἀναβεβηκότας τεσσαρακοστὸν, καὶ πρὸς τρίτον ἑαυτοὺς ἐπιβρίπτοντας γάμον, οἷα ρύπη τῆς Ἐκκλησίας τυγχάνοντας, μέχρι πενταετίας ἀκοινωνήτους εἶναι θεσπίζομεν, καὶ τοῦ τοσοῦτου χρόνου ἐξήκοντος, ἅπασι τοῦ ἔτους τῆ κοινωνία προσιέναι, κατὰ τὴν σεβάσμιον τοῦ σωτηρίου Πάσχα ἡμέραν, ἐν τῇ πρὸ ταύτης νηστείας καθ' ὅσον οἶόν τε ἀποκαθαίροντας ἑαυτοὺς, ὁ δὲ τολμῶν ἱερεὺς, παρὰ τὸν διατεταγμένον ἄρον, μεταλήψεως θείας τινὰς τούτων ἀξιῶσαι, περὶ τὸν ἴδιον κινδυνεύσει βαθμὸν. Ταῦτα δὲ φάμεν, ὅταν μὴ τέκνα τούτοις ἐκ τῶν προτέρων γάμων παρῆ· εἰ δ' οὖν, ἀσυγχώρητος αὐτοῖς ἔσται ἡ τριγαμία· εἰ δὲ τις τριακονταύτης ὢν, καὶ τοῦ γένους ἔχων ἐκ τῶν φθισάντων γάμων διαδοχὴν, ὅμως γε μὴν διὰ τὸ τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας ἀκόλαστον τρίτη συνοικεῖν γυναικί, ἐπὶ τετραετίαν 1) ἀκοινωνήτος ἔστω· εἰθ' οὕτω,

1) εἰ καὶ παρὰ Β.

τρὶς τοῦ ἐνικυτοῦ μεταλαμβάνετω, ἐν τῇ ἀναστασίμῳ τοῦ Πά-
σχα ἡμέρα, ἐν τῇ κοιμήσει τῆς ἀχράντου Θεοτόκου, καὶ ἐν τῇ
τῶν γενεθλίων τοῦ Κυρίου ἑορτῇ, τῶν πρὸ τούτων νηστειῶν
τὸ πλεῖστον τῆς ἐντακείσης αὐτῷ κηλίδος ἀποσημήχειν πιστεύου-
μένων· εἰ δὲ ἄπαις ὢν τυγχάνει, συγγνώμης ἀξιοῦται, δι' ἔρε-
σιν παιδοποιίας τὸν τρίτον γάμον αἰρούμενος, καὶ τῷ συνήθει
ἐπιτιμῶν θεραπευθήσεται, ἐπὶ τρισὶ χρόνοις τῆς κοινωνίας εἰρ-
γόμενος.

Περὶ πολυγάμων.

Νεοκαισαρείας γ'.

Ὁ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου τρίτος κανὼν, Περὶ τῶν πλεί-
στοις, φησὶ, γάμοις περιπεσόντων, ὡς καὶ τῆς τριγαμίας προ-
ελθεῖν περαιτέρω, ὁ μὲν ὠρισμένος χρόνος σαφής· εἰ καὶ ἀτεχ-
νῶς ἀσαφής, μὴ τινος τῶν παλαιοτέρων δηλώσαντος· ἡ δὲ πίσις
καὶ ἡ ἀναστροφή τῶν μετανοούντων συντέμνειν αἶδε τὸν χρόνον,
φησὶ.

Βασιλείου π'.

Ὁ δὲ τὰ πάντα σοφὸς Βασιλεὺς, ἐν τῷ π'. κανόνι, τὴν πολυ-
γαμίαν οἱ Πατέρες, φησὶ, τῷ τῆς ἀφασίας συνέκάλυψαν σκότει,
αἶα κτηνώδη, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀπεικουῖαν διαγωγῆς· ἡμῶν
δὲ παρίσταται, ἥτοι δοκεῖ καὶ κρίνεται, πλεον ἢ τὴν πορνείαν
ταύτην κολάζεσθαι· πολυγαμία δὲ ἐστὶ οὐ τὸ πολλὰς ἀδιαφό-
ρως μίγνυσθαι, ἀλλὰ τὸ πολλὰς ἀγαγέσθαι τὸν αὐτὸν, εἰ καὶ
μὴ ἀθρόον· γάμος γὰρ οὐ τὸ γυναικί συμφθρῆναι μόνον ἐστὶ
κατὰ χυδαιότεραν διάλεκτον, ἀλλ' ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνά-
φεια, καὶ συγκλήρωσις τοῦ βίου παντὸς Θεοῦ τε καὶ ἀνθρωπί-
νου δικαίου κοινωνία, ὡς οἱ νόμοι διαγορεύουσιν 1)· οὐ γὰρ ἀπὸ
μόνης τῆς συναφείας γινώσκειται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς διαθέσεως
τῶν συναλλαξάντων· ἀποσεσιωπήσθαι δὲ φασὶ τοῖς Πατράσιν,
ὅτι ἡ μὲν τριγαμία τῷ νόμῳ ἐπιγινώσκειται, ἡ δὲ πολυγαμία
καὶ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς κανόσιν ἀπειρῆται· πᾶν γὰρ συνάλλαγ-
μα, τοὺς ὄρους ὑπερβάνον τῆς τριγαμίας, πολυγαμία σαφῶς

1) ε. Βασ. ΚΗ'. δ'.

ὀνομάζεται· καὶ τῆς πορνείας δὲ εἴρηκε χείρονα, καὶ μάλα εὐκότως·
ὁ μὲν γὰρ πορνεύων, εἰς ἐαυτὸν μόνον τὴν ἀδικίαν προέστησιν,
ἐκοντὶ τῷ βαράθρῳ τῆς ἀκολασίας ἐαυτὸν ἐπιρρίπτων· ὁ δὲ δ'.
ἢ ε. γάμον δᾶθεν ἐαυτῷ συναλλάξας, κατορχεῖται μὲν τῶν κω-
λύοντων τοῦτον θείων κανόνων, ἀδικεῖ δὲ τοὺς γνησίους αὐτοῦ
παῖδας, παρκαταίρειν τούτοις καὶ νόθους· διὰ καὶ μετὰ τὴν
τῆς παρανομίας ἀπαλλαγὴν, καὶ τὴν γνησίαν ἐξομολόγησιν, καὶ
πλέον τῶν πορνευσάντων εὐθύνεσθαι ἀξιοί· τοὺς μὲν γὰρ, εἰς
ἑπταετίαν, τοὺς δὲ, καὶ εἰς ὀκτὼ παρκατείνει χρόνους, εἰ ἀκριβῶς
τὸν νοῦν ἐπιστήσεις τοῖς τοῦ ἁγίου Θεοπίσμασιν· εἰ γὰρ τῶν δύο
τόπων τῆς μετανοίας μόνον μνησθεῖς, τέσσαρας ἐν αὐτοῖς διελεῖν
ὄρισε χρόνους. ἤπου καὶ ἐν τοῖς δυσὶν ἑτέροις, οὓς παρήκε διὰ
συντομίαν ὡς δήλοις, ἑτέρουσ δει τέσσαρας διαγαγεῖν, πρὸ τῆς
τῶν ἁγιασμάτων μεθέξεως.

Νόμος.

Ὁ δὲ νόμος φησὶν· Ἔστω οὖν τοῦτο πᾶσι κατάδηλον, ὡς εἴ τις
πολησέει πρὸς τέταρτον γάμον, τὸν αὐτὸν γάμον, ἐλθεῖν, οὐ μόνον
ἀντ' αὐθενδὸς ὁ τοιοῦτος νομιζόμενος γάμος λογισθήσεται, ἀλ-
λ' οὐδὲ οἱ ἐξ αὐτοῦ τεχθέντες παῖδες γνήσιοι λογισθήσονται,
καὶ ταῖς ποιναῖς δὲ τῶν μεμολυσμένων τῇ πορνείᾳ ὑποβληθή-
σονται οἱ τοιοῦτοι, ἀπ' ἀλλήλων πρότερον διακριθέντες 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

*Περὶ τῆς εἰς δεῦτερον γάμον ἐλθεῖν βουλομένης γυναικὸς,
ἐν ἀποδημίᾳ ἢ στρατείᾳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀγαρισθέντος.*

Βασιλείου λά.

Ὁ λά. τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν, ἢ ἀναχωρήσαντος, φησὶ,
τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφανοῦς ἄντος, μὴ ἀναμείνασα τὴν ἐπά-
νοδον, μὴτ' αὖ πρὸς τῶν ἀκριβῶς τὰ κατ' αὐτὸν ἐγνωκότων
μαθοῦσα, εἰ ἀληθῶς ἐτεθνήκει, καὶ γαμουμένη ἑτέρῳ, τῷ τῆς
μοιχείας ἐνέχεται κρίματι.

1) Πρ. Νόμ. Γ. 4. Κ. 23.

Ὁ δὲ λς', Καὶ αἱ τῶν ἐπὶ μακρὸν ἀποδημούντων στρατιωτῶν σύγγενοι, τῷ αὐτῷ, φησὶ, τῆς μοιχείας ἐγκλήματι περιπίπτουσιν· ἔχουσι δὲ τινα συγγνώμην τῷ ἐν χρόνῳ θανάτου αἰετὸς τοὺς στρατιώτας ὑποπτεύεσθαι, ἢ τε περὶ πολέμους, καὶ κινδύνους, καὶ σφαγὰς ἀναστρεφομένους.

Συνόδου ἑκτης κγ'.

Τοῖς δυοῖς τούτοις τοῦ Βασιλείου κανόσι καὶ ἡ ἕκτη Σύνοδος ἀρροθεῖσα, ἐννενηκοστὸν τρίτον κανόνα ἐαυτῆς ἐποιήσατο, αὐτοῖς τοῖς αὐτοῦ ῥήμασι χρησαμένη, καὶ προστίθῃσιν, ὡς ἐπανήκων ὁ στρατιώτης ἐκ τῆς χρονίας ἀποδημίας, εἰ βουληθεῖη, λήψεται τὴν ἰδίαν γυναῖκα· συγγνώμη δὲ καὶ ταύτη καὶ τῷ νομίμως συναφθέντι δίδοται ἀνδρὶ· οὐ γὰρ ἐπιτιμῶνται διὰ τὴν ἀγνοίαν· ἡ δὲ τοῦ μὴ ὄντος στρατιώτου, ἀσύγνωστος, μὴ ἀναμείνασα τὴν ἐπάνοδον· εἰ δὲ οὐχ αἰρεῖται ἡ γυνὴ τὴν μετὰ τοῦ ἐπανελθόντος στρατιώτου συμβίωσιν, οὐδὲ μετὰ τοῦ δευτέρου ἀνδρὸς καὶ βουλομένη συνοικεῖν ἐαθήσεται· εἰ γὰρ βουληθεῖη ὅλως, μετὰ τὴν ἐκείνου ἐπάνοδον, εἰ καὶ μὴ προσίεται ταύτην, ἔτι συνοικεῖν τῷ δευτέρῳ, ὡς μοιχαλὶς τιμωρηθήσεται, καὶ ὁ γάμος αὐτίκα διασπασθήσεται· ἐκεῖνας γὰρ συγγνώμης ἀξιοῦσθαί φασιν οἱ Πατέρες, τὰς ἐτοίμως ἀφισταμένας τοῦ δευτέρου συνοικεσίου, καὶ τῷ ἐξ ἀγνοίας μὴ συντιθεμένας ἀμαρτήματι, οὐ μὴν τὰς ἀνθισταμένας, καὶ τὴν μοιχείαν προαιρουμένας.

Νόμοι.

Ἐὰν στρατιώτης ἐν ἐξπιδίτῳ διάγῃ, ἤγουν ἐν δημωφελείᾳ κατασκευάσῃ, ὅσους δὴ ποτε ἐνιαυτοὺς, περιμενέτω τοῦτον ἢ αὐτοῦ γαμετὴν, κἂν εἰ μὴ γράμματα ἐδέξατο παρ' αὐτοῦ· εἰ δὲ καὶ τελευτήσαντα πύθοιτο, μὴδ' οὕτως εὐθέως γαμείσθω, ἀν μὴ πρότερον τοὺς χαρτουλαρίους ἔρηται, εἰ τῇ ἀληθείᾳ ἐτελεύτησε, κἀκεῖνοι, τῶν ἀγίων Εὐαγγελίων προκειμένων, ὄρκῳ πιστώσωνται τὴν αὐτοῦ τελευτὴν· ἀλλὰ καὶ οὕτω μενέτω αὐθὶς ἐνιαυτὸν, καὶ τότε νομίμως γαμείσθω· εἰ δὲ παρὰ τὸν προσδιορισμὸν γαμηθεῖη τοῦτον, καὶ αὐτῇ, καὶ ὁ λαβὼν αὐτὴν, ὡς μοιχοὶ τιμωροῦνται· εἰ δὲ οἱ καταθέμενοι ἀποδειχθεῖεν ψευ-

σάμενοι, ἀποστρατεύονται· καὶ ἔχει ἄδειαν ὁ ἐπανελθὼν στρατιώτης τὴν ἰδίαν λαβεῖν, εἰ βούλοιο, γαμετὴν 1).

Περὶ δὲ αἰχμαλώτων, ἡ νεαρὰ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, μὴ λύεσθαι διορίζεται προφάσει τῆς αἰχμαλωσίας γάμον, μὴδὲ τῷ ἐλευθέρῳ συντηρηθέντι μέρει ἐξεῖναι πρὸς ἕτερον ἀπιδεῖν συνοικέσιον· εἰ δὲ καὶ συναφθεῖη ἑτέρῳ, ἄδειαν ἔχειν τὸ ὑποστρέψαν μέρος ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, τὸ οικεῖον ἀνακαλεῖσθαι μέλος, καὶ τὸν δεύτερον γάμον διασπᾶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Ὅτι τῷ διγαμοῦντι οὐ δεῖ συνεστιᾶσθαι τὸν ἱερολογήσαντα πρεσβύτερον.

Νεοκαισαρείας ζ'.

Ὁ ζ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου κανὼν, πρεσβύτερον ἐν τῷ γάμῳ τοῦ δευτερογαμοῦντος ἐστιᾶσθαι οὐκ οἶεται δεῖν· ὅν γὰρ ἐπιτιμᾶν μέλλει καὶ ἐπ' ἐνιαυτὸν τῆς θείας εἴργειν μεταλήψεως, πῶς οἶόν τε κοινωνεῖν τούτῳ τραπέζης τηνικαῦτα, καὶ κατὰ τοῦτο δοκεῖν τῷ γινομένῳ συμπράττειν; μετὰ μέντοι τὸν γάμον αὐτῷ συνεστιεῖν οὐ κωλυθήσεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ὅτι τοὺς εἰς γάμον ἀπιόντας Χριστιανοὺς οὐ δεῖ παιγνίοις προέχειν.

Λαοδικείας ηγ'.

Ὁ ηγ'. κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κελεύει τοὺς εἰς γάμον ἀπιόντας Χριστιανοὺς, τῆς προσηκούσης αὐτοῖς ἀντιποιεῖσθαι σεμνότητος 3), καὶ μὴ τοῖς ὀρχουμένοις ἢ παίζουσι προέχειν τὸν νοῦν· ἠρέληται δὲ τανῦν τὰ τοῦ κανόνος τούτου. Ζήτει καὶ ἐν τῷ α'. Κεφ. τοῦ Θ στοιχείου κανόνα ταύτης νδ'. καὶ τῆς σ'. Συνόδου κδ'.

1) Νεαρ. Ἰουστ. ριζ'. Κ. ια. — γ'. Βασ. ΚΗ'. ζ'. — 2) Νεαρὰ λγ'. — 3) καὶ νοσημύτητος 1375.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ'.

Περὶ τῶν γαμουμένων παρθένων γυναικῶν παρὰ γνώμην τῶν οἰκείων γονέων.

Βασιλείου λή. μ'. μβ'.

Ὁ λή. τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν, τὰς ὑπεξουσίας κόρας, ἀλλ' παρὰ γνώμην τῶν ἰδίων πατέρων τοῖς ἐρασταῖς εἰς γάμου κοινωνίαν ἐκδεδώκασιν ἑαυτάς, ὡς πόρνας καταδικάζει· εἰ μὲντοι, φησί, διαλλαγεῖν αὐταῖς οἱ γονεῖς, καὶ τὴν μετὰ τοῦ ἐραστοῦ καὶ φθορέως αὐτῶν συνολίχησιν καταδέξαιντο, τὸ ἐξ ἀρχῆς παράνομον τῆ τῶν γονέων ὕστερον συναινέσει δοκεῖ θεραπεύεσθαι· πλὴν καὶ οὕτω γε διὰ τὴν προτέραν παρανομίαν, μετὰ τρία ἔτη τῆς κοινωνίας αἱ τοιαῦται ἀξιωθήσονται. Ἀλλὰ τότε μὲν συναινέσει μόνη ὁ γάμος ἴστατο· ἐφ' ἡμῶν δὲ οὐκ ἂν συσταίη χωρὶς ἱερολογίας.

Ἀλλὰ καὶ ὁ μ'. ἔτι δὲ καὶ ὁ μβ', τὴν ἀνευ γνώμης τοῦ οἰκείου δεσπότου γαμουμένην δούλην, οὐδὲν ἄμεινον πόρνης ἔχειν ψηφίζονται· αἱ γὰρ συνθήκαι τῶν ὑπεξουσιῶν οὐδὲν ἔχουσι βέβαιον· ταύτη τοι καὶ οἱ παρὰ γνώμην τῶν κρατούντων γάμοι, πορνεῖαι λογίζονται· εἰ δὲ γε μετέπειτα τὰ τοῦ τοιούτου παρουσιασθεῖν γάμου, τοῦ κυρίου αὐτῆς ἢ τῷ γάμῳ μόνον συγκατανεύσαντος, ἢ καὶ τὴν ἐλευθερίαν χαρισαμένου, ὁ γάμος μὲν ἔσται ἀνεύθυνος, ἢ δὲ προτέρα ἁμαρτία, οἷα πορνεία, δικαίως ἐπιτιμηθήσεται. Δούλη δὲ γαμικῶς ὀτιδήποτε συναφθεῖσα ἐλευθέρῳ, τοῦ δεσπότου εἰδύτος καὶ μὴ ἀντιλέγοντος, οὐχ ὡς πόρνη λογισθήσεται· ἢ γὰρ ἐκείνου σιγῇ τὴν ἐλευθερίαν ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ ἀναμάρτητον ταύτη χαρίζεται.

Νόμος.

Ἡ ὑπεξουσία, ἢ ὁ ὑπεξουσίος, οὐ δύνανται νομίμως γαμεῖν, μὴ συναινούντος καὶ τοῦ ἔχοντος αὐτοὺς ὑπεξουσίους, εἰ μὴ που ὁ πατήρ. γεγονούαν αὐτοῦ τὴν θυγατέρα χρόνων κέ. ἀιδρὶ συζευξαι ὑπερέθετο· τότε γὰρ ἐλευθέρῳ συζευχθῆναι μόνη οὐ κεκώλυται 1). Ζήτει καὶ τὸ λ'. Κεφ. τοῦ παρόντος στοιχείου.

1) Βασ. ΚΗ'. δ'.—Νεκρὰ ριέ. κ. γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ γάμων παρανόμων καὶ ἀθεμίτων συγγενικῶν.

Τῶν μὴ ἐννόμως γινομένων γάμων, οἱ μὲν λέγονται ἀθέμιτοι, ὡς οἱ μετὰ συγγενῶν, ἢ αἰρετικῶν· οἱ δὲ, παράνομοι, ὡς οἱ μετὰ ἐπιτροπευομένης· οἱ δὲ, κατάκριτοι, ὡς οἱ μετὰ τῆς ἀνατεθειμένης τῷ Θεῷ· οὗς οἱ μὲν θεοὶ κανόνες διασπᾶσθαι μόνον θεσπίζουσιν, οἱ δὲ νόμοι, καὶ δημείεσθαι τοὺς συναλλάξαντας, καὶ ἐξορίζεσθαι· εὐτελεῖς δὲ ὄντας, καὶ μαστίζεσθαι. Λατινικῶς δὲ, ὁ μὲν παράνομος γάμος λέγεται νεφάριος, ὁ δὲ κατάκριτος, δαμνάτος, ἔγκεστος δὲ, ὁ ἀθέμιτος.

Περὶ κληρικῶν ἀθεμιτογαμουμένων.

Ἀποστόλων ιθ'.

Ὁ τοίνυν ιθ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, ὁ δῖο, φησὶν, ἀδελφὰς ἀγόμενος, ἢ ἀδελφιδὴν, κληρικὸς εἶναι οὐ δύναται· πᾶς γὰρ ἀθέμιτος γάμος, εἴτε ἐξ αἵματος, εἴτε ἐξ ἀγχιστείας, διασπᾶται, καὶ ὁ τούτῳ ἄλοος, οὐχ ὅπως τοῦ κλήρου ἐξωθεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐπιτιμίαις ὑποβάλλεται.

Βασιλείου κζ'.

Ὁ γὰρ κζ'. τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἱερέα τὸν ἀθέσμων γάμῳ ἐν ἀγνοίᾳ περιπαρέντα, τὴν καθ' αἷμα τυχὸν προσήκουσαν εἰσοικησάμενον, ἢ μονάστριαν τὸ ἱερὸν ἀρνησαμένην σχῆμα, ἢ τὴν τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐπιτροπευθεῖσαν, τοῦτον τῆς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καθέδρας μόνης μετέχειν ἀξιοῖ, τῶν δὲ λοιπῶν ἐνεργειῶν τῆς ἱερωσύνης ἀπέχεσθαι, μετανοοῦντα διὰ παντός Θεῷ καὶ ἀνθρώποις μετὰ δακρύων, τῷ μὲν, ὡς μόνῳ δυναμένῳ τὰς ἁμαρτίας ἀφιέναι, τοῖς δὲ, ἵνα τὴν συγχώρησιν αὐτῷ παρὰ Κυρίου αἰτήσωνται· εὐλογεῖν δὲ τὸν τὰ οἰκεία θεραπεύειν ὀφείλοντα τραύματα, οὔτε ἰδίᾳ, οὔτε δημόσιᾳ πρᾶσῃ φησὶν· ἢ γὰρ εὐλογία, χάριτος πνευματικῆς καὶ ἁγιασμοῦ μεταδίδωσιν· ἢ δὲ τούτων οὐ μέτεστι διὰ τὸ ἀνόμημα, εἰ καὶ κατὰ ἀγνοίαν γέγονε, πῶς οὕτως ἐτέρῳ δυνηθεῖν μεταδαῦναι; εἰ δὲ τοῦτο, σχολῆ γ' ἂν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου διανεμῆι· ἀποχρῶσα γὰρ αὐτῷ συγγνώμη διὰ τὴν ἀγνοίαν, τὸ μὴ ἐπιτιμηθῆναι, ἀλλὰ καὶ τῆς καθ' ἑδρας εἰσέτι μετέχειν.

Συνόδου ἕκτης κς'.

Τὸν δὲ κανόνα τοῦτον ἐν καλοῦ μοίρα τῇ πρώτῃ λεχθῆναι νομίσαντες οἱ τῆς σ'. Συνόδου Θεῖοι Πατέρες, κς'. κανόνα ἑαυτοῖς πεποιήκασιν, αὐταῖς ταῖς αὐτοῦ χρησάμενοι λέξεσι προσθέντες μόνον, ὡς ὁ τοιοῦτος ἄθεσμος γάμος προδήλως διαλυθήσεται, καὶ οὐδαμῶς ὁ ἀνὴρ μετουσίαν ἔξει πρὸς τὴν δι' ἧς τῆς ἱερᾶς ἐνεργείας ἐστέρηται· εἰ γὰρ μὴ διασπασθεῖν τὸ ἄθεσμον συνοικέσιον, οὔτε τὴν καθέδραν ἔξει, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωσθήσεται μετὰ τῆς παρὰ νόμου αὐτῷ μιγνυμένης, καὶ διὰ τῆς τῶν ἀρχόντων ἐξουσίας ὁ γάμος διαλυθήσεται. Ὁ γὰρ μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν ἐπιμένων τῆ ἀμαρτία, ὡς αἰμομίκτης ἀτεχνῶς τιμωρηθήσεται.

Περὶ λαϊκῶν ἀθεμιτογαμούντων.

Βασιλείου ἐπιστολῆς πρὸς Διόδωρον καὶ κγ'. κανών.

Ἡ δὲ πρὸς Διόδωρον, τὸν ἐπίσκοπον Ταρσοῦ, τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐπιστολὴ, πάσης μὲν σοφίας πεπλήρωται, καὶ ῥητορικῇ περιήνθισται πιθανότητι· ἀνασκευάζει δὲ ἅττα οὐδὲ εἰς διάνοιαν ἀνθρώπων Χριστιανῶ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι τὴν τήμερον ἔρχεται. Ἐρωτηθεὶς γὰρ πρὸς τινος ὁ Διόδωρος, εἰ δύναίτο τῆς γυναικὸς αὐτοῦ θανούσης τὴν ἐκείνης ἀδελφὴν ἀγαγέσθαι πρὸς γάμον, ἀπεκρίνατο ἐγγράφως τοῦτο μὴ κωλύεσθαι· τῷ δὲ μεγάλῳ Πατρὶ Βασιλεῖ τὴν τοιοῦτον ἀπαγορεύοντι γάμον, ἢ τοῦ Διοδώρου ἐγγράφος ἀπόφασις ἐμφανίζεται· ὑπὲρ ἧς καὶ δεινοπαθήσας ὁ ἅγιος, τὴν πολλῆς ὠφελείας γέμουσαν συνέταξε ταύτην ἐπιστολὴν, μὴ μόνον τὸν τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ πάντα ἄθεσμον ἀνατρέπουσαν γάμον· τῷ γὰρ γενικῶ χρησάμενος τῆς ἀκαθαρσίας ὀνόματι, τούτους ἅπαντας συμπεριεῖληφεν ἐν βραχεῖ.

Ἐν δὲ τῷ κγ'. κανόνι, Περὶ τῶν δύο, φησὶν, ἀδελφὰς γαμούντων, ὅπως ἔχομεν κρίσεως, ἀπὸ τοῦ ἐκπεφωνημένου ἡμῶν ἐπιστολίδιου, οὗ τὸ ἀντίγραφον ἀπεστάλκαμέν σου τῇ εὐλαβείᾳ, εὖ μάλα εἶσα· ταύτην δὲ λέγων τὴν πρὸς Διόδωρον ἐπιστολὴν, ἣν καὶ πρὸς τὸν ἅγιον πέπομφεν Λμφιλόχιον· τῷ δὲ λαβόντι, φησὶ, τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ τὴν γυναῖκα, οὐ πρότερον τόπος μετανοίας δοθήσεται, πρὶν ἂν ταύτης ἀποστῇ.

Συνόδου ἕκτης ςδ'.

Ταύτης τῆς ἐπιστολῆς καὶ ὁ ςδ'. τῆς ἕκτης Συνόδου κανὼν μέμνηται, καὶ φησὶν· Εἰ καὶ ὀλίγους τῶν ἀπειρημένων γάμων ὁ ἅγιος ἠριθμήσατο, σιωπῇ δὲ τοὺς πλείους τούτων παρέδραμεν, ἵνα μὴ τὸν λόγον καταρρυπάνῃ τοῖς βεβήλοις ὀνόμασι, τῇ τῆς ἀκαθαρσίας μόνον γενικῇ προσηγορίᾳ τοὺς παρανόμους σύμπαντας ὑποδείξας γάμους, ἀλλ' ἡμεῖς ὀρίζομεν, τὸν τῇ οικείᾳ ἐξάδελφῃ γαμικῶς συναπτόμενον, ἢ πατέρα καὶ υἱὸν, μητρὶ καὶ θυγατρὶ, ἢ δύο ἀδελφαῖς, πατέρα καὶ υἱὸν, ἢ ἀδελφοὺς δύο, δυοὶν ἀδελφαῖς, ὑπὸ τὸν τῆς ἐπταετίας πίπτειν κανόνα, ἀφιστάμενους πρότερον τοῦ παρανόμου συνοικεσίου.

Βασιλείου ἐξ', ἐή, οέ, ος', οή, οθ'.

Ὁ δὲ τοῦ μεγάλου Βασιλείου αὐθις ἐξ', τὴν ἀδελφομιξίαν εἰς εἴκοσι χρόνους, ὡς καὶ τὸν φόνον, τῆς κοινωνίας ἐκβάλλει.

Ὁ δὲ ἐή, Ἡ τῆς ἀπειρημένης, φησὶ, συγγενείας πρὸς γάμον σύστασις, εἰ φωραθῆναι, τὰ τῶν μοιχῶν ἐπιτίμια δέξεται· ἅπερ εἰσὶν ἢ εἰς ἰε. χρόνους τῆς κοινωνίας στέρησις, πρότερον τοῦ γάμου διασπωμένου.

Ὁ δὲ οέ, Ὁ ἀδελφῇ ἰδίᾳ, ἐκ πατρὸς ἢ μητρὸς, συμμιανθεὶς, καὶ τοῦ οἴκου τῆς προσευχῆς ἐξωθείσθαι, φησὶν, ἕως ἂν ἀποστῇ τῆς ἀθεμίτου καὶ παρὰ νόμου μιξείας· ἀποσχόμενος δὲ καὶ ἀξίως μετανοήσας, μετὰ δώδεκα ἔτη τῆς θείας ἀξιούσθαι κοινωνίας.

Ὁ δὲ ος', Ὁ αὐτὸς ἔστω, φησὶ, τύπος καὶ περὶ τῶν τὰς νύμφας αὐτῶν λαμβανόντων.

Ὁ δὲ οή, Οἱ δύο ἀδελφὰς εἰς συνοικέσιον λαμβάνοντες, εἰ καὶ κατὰ διαφόρους χρόνους, μετὰ τὸ διασπασθῆναι τὸν ἀθέμιτον γάμον, τῷ τῆς μοιχείας ὑπόκεινται κρίματι.

Ὁ δὲ οθ', Καὶ οἱ ταῖς μητρικαῖς αὐτῶν ἐπιμεινόμενοι, τῷ κανόνι ὑπόκεινται, ἢ καὶ οἱ ταῖς ἑαυτῶν ἀδελφαῖς συμμεινόμενοι.

Νεοκαισαρείας β'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου β', Τὴν δυοὶν ἀδελφοῖς γημαμένην ἐξωθεῖσθαι τῆς Ἐκκλησίας ἕως θανάτου κελεύει,

μη πειθομένην λύσαι δηλαδή τὸν γάμον· νόσω δὲ περιπεσοῦσαν τὸν θάνατον ἀπειλοῦσα, εἰ ἐπαγγέλλεται, ὡς βασίσασα λύσει τὸν γάμον, προσδέχεται εἰς μετάνοιαν· εἰ δὲ καὶ τὴν γυναῖκα τελευτήσαι συμβαίη, ἢ καὶ τὸν ἄνδρα, ἔτι τῆ τοιαύτη παρανομία ἐνεσχημένους, δυσχερῆς ἢ μετάνοια τῷ περιλειφθέντι ἐλέγχεται γὰρ ὡς οὐκ ἂν ἀπέστη τῆς ἀμαρτίας, εἰ ἔτι περιῆν τὸ ἀποιχόμενον πρόσωπον.

Ἀγκύρας κέ.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀγκύρας κέ, ἰδικῶς περὶ τινος ἐκπεφώνηται, ἕς κόρην μὲν τινα ἐμνηστεύσατο, τῆ δὲ ταύτης ἀδελφῆ συμφθαρὲς ἐγκύμονα πεποίηκε· μετὰ δὲ τοῦτο γήμαντος αὐτοῦ τὴν μνηστῆν, ἢ φθαρῆσα ὑπὸ τῆς λύπης ἀπήγατο. Τοὺς οὖν συνειδότας, ἐψηφίσαντο οἱ Πατέρες, ἐπὶ δέκα ἔτη μὴ κοινωνῆσαι· συνειδότες δὲ εἰσιν οἱ συμπράξαντες, οὐ μὴν οἱ ἔχοντες ἀπλῶς εἶδῃσιν καὶ κωλύσαι μὴ δυνάμενοι· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀθεμίτων πράξεων οὐχ ἥττον αἱ συνεργοῦντες τῶν αὐτουργῶν τιμωροῦνται.

Τιμοθέου ιά.

Ὁ δὲ ιά. τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, τοὺς κληρικοὺς κελεύει μὴ ἀπιέναι καλουμένους εἰς γάμον, εἰ πύθοιντο εἶναι παράνομον, εὐχῆς χάριν καὶ προσφορᾶς· πολλοῦ γε δεῖ μεθ' ἱερολογίας συζευγῆναι τοὺς οὕτω γῆμαι προσελομένους, ἵνα μὴ ἀλλοτρίαις κοινωνήσωσιν ἀμαρτίαις. Ζήτηι καὶ ἐν τῷ ιέ. κεφ. τοῦ παρόντος στοιχείου, περὶ τοῦ συμφθαρέντος τῆ ἰδία πενθερᾶ.

Νόμοι.

Ὁ ἀθέμιτος οὐ βεβαιούται γάμος· διὰ τοῦτο, ἐὰν πρὸς κατηγορίας λυθῆ, συγχωρεῖται ἢ ποινή.

Ἐπὶ τοῦ ἐν ἀγνοίᾳ γενομένου ἀθεμίτου γάμου, δίδωσι συγγνώμην καὶ ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἡ ἐπ' ἀνόρθωσις τοῦ ἀμαρτήματος, καὶ μάλιστα εἰ μήπου τις αὐτοῦ κατηγορήσεν.

Οἱ αἰμομίχται, εἴτε γονεῖς πρὸς τέκνα, ἢ τέκνα πρὸς γονεῖς, ἢ ἀδελφοὶ πρὸς ἀδελφάς, ζίφαι τιμωροῦσθωσαν· οἱ δὲ κατ' ἄλλην συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους συμφθειρόμενοι, τουτέστι, πατήρ εἰς γυναῖκα υἱοῦ, ἢ υἱὸς εἰς γυναῖκα πατρὸς, ἢ γονὺν μητρικῶν, ἢ

πατρὸς εἰς προγόνην, ἢ ἀδελφὸς εἰς ἀδελφοῦ γυναῖκα, ἢ θετός εἰς ἀνεψιῶν, ἢ ἀνεψιὸς εἰς θεῖον, ἢ εἰς δύο ἀδελφάς, ἢ εἰς μητέρα ξένην καὶ τὴν αὐτῆς θυγατέρα, καὶ ἐν εἰδήσει οὗτοι μιγνύμενοι, τυπτόμενοι βινοκοπέσθωσαν, αὐτοὶ τε καὶ αἱ συνεφθάρησαν 1).

Οἱ πρὸς γάμον συναπτόμενοι, ἢ ἄλλως σαρκικῶς συμφθειρόμενοι ἐξ ἀδελφοὶ, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τικτόμενοι παῖδες καὶ μόνον, ἢ καὶ πατήρ καὶ υἱὸς πρὸς μητέρα εἰσίνοντες καὶ θυγατέρα, ἢ δύο ἀδελφοὶ εἰς δύο ἀδελφάς, ἢ δύο ἀδελφοὶ πρὸς μητέρα καὶ θυγατέρα, πρὸς τῆ χωρισμῶ καὶ τυπτέσθωσαν 2).

Ὁ τῆ ἰδίας συντέκνω ἢ ὀνόματι γάμου μιγνύμενος, ἢ ἄλλως λαθραίως συμπλεκόμενος, ἅμα τῆ αὐτῆ βινοκοπέσθωσαν 3)· εἰ δὲ ὑπανδρὸς εἴη, πρὸς τούτῳ καὶ τυπτέσθωσαν 4).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἀρπαζόντων.

Ζήτηι τὸ ιγ'. κεφ. τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ λαμβανόντων τὰς τῷ Θεῷ ἁγιερωμένας.

Συνόδου τετάρτης ις'.

Ὁ ις'. τῆς τετάρτης συνόδου κανὼν, Παρθένον, φησὶν, ἀναθεῖσαν ἑαυτὴν τῷ δεσπότη Θεῷ, ὡσαύτως καὶ μονάζοντα, μὴ ἐξεῖναι γάμῳ προσομιλεῖν· εἰ δὲ παραβαλεῖν τὰ ὡμολογημένα, τῆς θείας ἀφορίζεσθαι κοινωνίας· τὸν δὲ χρόνον τῆς αὐτῶν μετανόιας, ὁ κατὰ τόπον ἐπίσκοπος πρὸς τὴν διάθεσιν ἐκάστου οἰκονομήσει. Φησὶ γὰρ καὶ ἡ θεολόγος Γρηγορίου φωνή· Εἰ γὰρ τὰς πρὸς ἀνθρώπους ὁμολογίας ἐμπεδοῖ Θεός, μέσος παραληφθεὶς, πόσος ὁ κίνδυνος εἶναι πρὸς αὐτὸν ἐθέμεθα τὸν Θεὸν συνθηκῶν, τούτων παραβάτας εὐρίσκεισθαι;

1) Ἡρ. Νόμ. εἴθ'. τ. 20'. — 2) αὐτόθι 26'. — 3) ἅμα βινοκοπέσθωσαν 1340. ἅμα βινοκοπέσθω 1375, Β. — 4) αὐτόθι 5γ'.

Συνόδου ἑκτης δ'.

Ὁ δὲ δ' τῆς ἑκτης συνόδου κανὼν, Τὸν γυναικί μιγνύμενον ἀφιερωμένη Θεῷ, εἴτε παρθένος εἴη δηλαδὴ, εἴτε χήρα, κληρικὸν μὲν ὄντα, καθαιρεῖ, κληρικὸν δὲ, ἀφορίζει· ἄλλως δὲ ὁ νόμος τούτους κολάζει.

Τῶν μὲν τοι τοῖς ἐξῆς ῥηθησομένων κανόσιν, ἀπραξίαν μὲν ἢ τῶν πραγμάτων κατεψηφίστατο μεταβολή, λεγέσθω γε μὴν.

Ὁ ἰε. τῆς τετάρτης συνόδου κανὼν, Μὴ χειροτονεῖσθω, φησί, γυνὴ διάκονος, πρὶν εἰς μ'. αὐτὴν ἔχειν χρόνον· τὴν δὲ μετὰ τὴν χειροτονίαν εἰς τὴν Θεῖαν ἐνυθρίσασαν χάριν, καὶ γάμῳ ἑαυτὴν ἐπιδοῦσαν, ταύτην τε ἀναθεματίζεσθαι καὶ τὸν αὐτῆ συμφοαρέντα.

Βασιλείου κδ'.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐν κδ'. κανόνι, Εἰ καὶ ἀνδρὶ, φησί, χηρεύσαντι, οὐδεὶς ἐπίκειται νόμος ὁ κωλύων δευτερογαμεῖν, εἰ μὴ τὸ τῶν διγάμων ἐπιτίμιον μόνον, ἀλλὰ γε τὴν τῷ τάγματι τῶν χηρῶν καταλεγείσαν γυναῖκα, ὑπερον γαμουμένην, ἔκρινεν 1) ὁ Ἀπόστολος παρορᾶσθαι, καὶ μὴ τρέφεσθαι παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἢ μὲντοι ἐξηκοντούτις, εἰ πρὸς δεῦτερον ἀποκλίνει γάμον, τῆς κοινωνίας ἀποκλεισθήσεται μέχρις ἂν τοῦ πάθους ἀποστῆ, τὸ ἐναγὲς τούτου μισήσασα καὶ ἀκάθαρτον· εἰ μὲντοι πρὸ ἐξηκοντα, φησὶν, ἐτῶν ταῖς χήραις αὐτὴν ἀριθμῆσωμεν, ἡμέτερον τὸ ἔγκλημα, οὐ τοῦ γυναιίου.

Νόμος.

Οἱ ταῖς μοναζούσαις, ἢ ταῖς διακόνοις, ἢ ταῖς ἀσκητρίαις ἐνασελγαίνοντες, ὡς τὴν νύμφην Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν, ὑβρίζοντες, βινοκοπεῖσθωσαν αὐτοὶ τε καὶ αἰεὶ οὗτοι συνεφθάρησαν 2).

Αἱ χειροτονοῦμεναι διάκονοι, εἰ τολμήσαιεν καταισχύναι τὴν χειροτονίαν προσομιλοῦσαι γάμῳ, ἢ ἄλλῃ βίου πορνείᾳ, θανάτου γενήσονται ἔνοχοι, καὶ τοῖς αὐτῶν μοναστηρίοις ἢ ταῖς αὐτῶν Ἐκκλησίαις αἱ αὐτῶν περιουσίαι προσκυρωθήσονται· οἱ δὲ γῆμαι καὶ φθεῖραι αὐτὰς τολμήσαντες, ὑπεύθυνοί εἰσι ξίφει, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν τὸ δημόσιον λήφεται 3).

1) Ὁρίσεν ὁ Ἀπόστολος Γ. — ὁ Παῦλος 1373. — 2) Πρὸχ. Ν. 50'. Γ. ΔΘ'. — 3) Νεαρά Ιευσ. Γ'. Κεφ. Γ'.

Περὶ γυναικῶν διακόνων, καὶ χηρῶν.

Ἔτερον δ' ἦν ποτε τὸ τῶν διακόνων γυναικῶν τάγμα, καὶ ἕτερον τὸ τῶν χηρῶν· τὰς μὲν γὰρ τὸ τῆς παρθενίας 1) ἐλομένας σεμνὸν, καὶ πείραν τῆς ἐν ἀγνεῖα ζωῆς ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ χρόνῳ παρασχομένας, διακόνοισι οἱ Πατέρες ἐχειροτόνουσι· τὸ γὰρ εὐεξαπάτητον αὐτῶν καὶ πρὸς κακίαν εὐδύσθον ὑφορώμενοι, εἰς τοῦτο τοῦ χρόνου χειροτονεῖν αὐτὰς ὄντο δειν· τὰς δὲ γε κατελεγμένας τῷ τάγματι τῶν χηρῶν, μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξηκοντα εἶναι ὁ Ἀπόστολος διορίζεται· καὶ εἰκότως γε· ἐκεῖναι μὲν γὰρ ἄγευστοι τῆς τοῦ κόσμου τυγχάνουσαι ἡδονῆς, οὐ βραδίως τῷ πάθει μετὰ τὸν τοσοῦτον ἀλώσονται χρόνον· αἱ δὲ χηραι, ἀνδρὸς εὐνῆς πειραθεῖσαι, μᾶλλον ἂν σχοῖεν πρὸς τὸ πάθος ἐπιφρέπεστερον, τὸ σαρκικὸν αὐτῶν φρόνημα τῆς συνηθείας ἐρεθιζούσης· παρὸ καὶ ἐξηκοντούτην τὴν χήραν εἶναι ὠρίσαντο, ὡς πρὸς γῆρας κλινάσαν ἤδη, ἠνίκα καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἀπομαραίνεσθαι φλόξ εἰώθει· ἦσαν μὲντοι καὶ μήπω πρὸς ἐξηκοστὸν ἀναβηθικῆται χρόνον, αἰρούμεναι μετὰ λαϊκοῦ σχήματος σωφρονεῖν· ὧν καὶ πλειόνως οἱ Πατέρες ἐφρόντιζον, ἢ τῶν χηρευσάντων ἀνδρῶν· καὶ τὰ πρὸς τροφήν αὐταῖς ἀπὸ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐχορήγουν, ἵνα μὴ προφάσει τοῦ ἐνδεῶς ἔχειν, πρὸς δεῦτερον ἀναγκασθεῖεν γάμον ἰδεῖν, ἦν οἱ χηρεύσαντες οὐκ ἔχουσι προβάλλεσθαι, πολυτρόπως τὰ πρὸς ζῶν πορίζόμενοι. Ἐκ δὲ τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης τοῦ μεγάλου Παύλου ἐπιστολῆς εἴση σαφῶς, ὅσης παρὰ τῆς Ἐκκλησίας αἱ χηραι φροντίδος ἠξίοντο.

Αἱ μὲντοι διάκονοι γυναῖκες τίνα τὴν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ κλήρῳ τῷ τότε ἐξεπλήρουν, τοῖς πᾶσι σχεδὸν ἠγνόηται νῦν· πλὴν εἰσὶν οἱ λέγουσιν, ὅτι ταῖς βαπτίζομέναις τῶν γυναικῶν ὑπηρετούν, ἀνδρῶν ὀφθαλμοῖς οὐ θεμιτὸν ὄν γυμνουμένας ταύτας ὀρᾶσθαι, ὑπεράκτους ἤδη βαπτίζομένας. Ἄλλοι δὲ φασιν, ὅτι καὶ εἰς τὸ ἅγιον Οὐσιαστήριον ἐφείτο ταύταις εἰσέρχεσθαι, καὶ τὰ τῶν διακόνων ἀνδρῶν παραπλησίως αὐταῖς μετείναι. Κεκόλυν-

4) τὰς μὲν γὰρ βίον ἐλομένας σεμνὸν Γ'.

ται δὲ παρὰ τῶν ὕστερον Πατέρων τούτου τε ἐπιβαίνειν, καὶ τὰ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης μετέρχεσθαι, διὰ τὴν τῶν ἐμμήνων ἀπροαίρετον ῥύσιν· ἀλλὰ βατὸν μὲν εἶναι πάλαι καὶ γυναῖξί τὸ ἅγιον Ὑσιαστήριον, ἐκ πολλῶν μὲν ἐστὶ καὶ ἄλλων καταστοχάσασθαι, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ ἐπιταφίου λόγου, ὃν ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος πεποίηκε· γυναῖκα δὲ τῆς ἱερᾶς καὶ ἀναιμάκτου γίνεσθαι Ὑσίας διάκονον, οὐ μοι δοκεῖ τὸ πιθανὸν ἔχειν· ὡς ἐστὶν οὐ λόγον σῶζον, τὰς μὴ συγχωρουμένας δημοσίᾳ διδάσκειν, εἰς διακόνου βαθμὸν ἀνιέναι, οἷς ἔργον τὸ διὰ λόγου καθαίρειν τοὺς προσιόντας τῶν ἀπίστων ἐπὶ τὸ βάπτισμα.

Τὰ γε μὴν παλαιὰ τῶν βιβλίων, οἷς ἡ τῶν χειροτονιῶν ἀπασῶν ἀκριβῶς ἐγγέγραπται τελετὴ, καὶ τὸν καθ' ἡλικίαν ὁποῖον εἶναι δεῖ χρόνον ὑφηγεῖται τῆς διακόνου, ὅτι τεσσαρακοστός· καὶ τὸ σχῆμα, ὅτι μοναχικόν, καὶ τοῦτο τέλειον· καὶ τὸν βίον, ὅτι τῶν ἀνδρῶν ἀμιλλασθαι χρὴ ταύτην τοῖς ἄκροις τὴν ἀρετὴν τελείσθαι· δὲ καὶ ἐπ' αὐτῇ, πλὴν ὀλίγων, ὅσα καὶ ἐπὶ τοῖς διακόνου· τῇ γὰρ ἱερᾷ τραπέζῃ προσαγομένην μαφορίᾳ καλύπτεσθαι, τῶν ἄκρων τούτου ἔμπροσθεν ἀπηρωρημένων· καὶ μετὰ τὸ ῥηθῆναι τό, *Π* θεία χάρις, ἢ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, οὐδέτερον τῶν ποδῶν εἰς γόνυ κλίνειν, ἀλλὰ μόνον τὴν κεφαλὴν· καὶ ἐπιτιθέντα ταύτῃ τὸν ἀρχιερέα τὴν χεῖρα, ἐπεύχεσθαι ἀμέμπτως αὐτὴν τὸ τῆς διακονίας ἔργον ἐπιτελέσει, σωφροσύνην καὶ σεμνὴν πολιτείαν μετερχομένην, καὶ τοῖς ἀγίοις οὕτω ναοῖς προσκαρτερεῖν οὐ μὴν καὶ τοῖς ἀχράντοις μυστηρίοις ὑπηρετεῖν ἐπιτρέψει, ἢ ριπίδιον ἐγχειρίζεσθαι, ὡς ἐπὶ τοῦ διακόνου, εἶτα τῷ τραχήλῳ ταύτης ὑπὸ τὸ μαφόριον ἐπιτιθέναι τὸν ἀρχιερέα τὸ διακονικὸν ὠράριον, φέροντα εἰς τὰ ἔμπροσθεν τὰς δύο τούτου ἀρχάς, ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς μεταλήψεως, μετὰ τοὺς διακόνους τῶν θείων κοινωνεῖν αὐτὴν μυστηρίων· εἶτα λαμβάνουσιν τὸ ποτήριον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀρχιερέως, μηδὲν μεταδιδόναι, ἀλλ' εὐθὺς ἐπιτιθέναι τοῦτο τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ὅτι οὐ δεῖ γάμους συναλλάττειν μετὰ αἰρετικῶν.

Περὶ κληρικῶν.

Συνόδου τετάρτης ιδ'.

Ὁ μὲν ιδ' τῆς δ' Συνόδου κανὼν, ὀρθοδόξους κληρικούς αἰρετικῶς συνάπτεσθαι γυναῖξί πάντῃ ἀπέριχε· τῶν δὲ ἤδη συμφικηκότων τοὺς παῖδας, τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ κελεύει προσάγεσθαι· καὶ εἰ μὲν ὑπὸ αἰρετικῶν ἔτυχον βαπτισάμενοι, ὧν τὸ βάπτισμα τοῖς ὑγιῶς φρονοῦσιν ἀπόβλητον, ἀνωθεν βαπτίζεσθαι· εἰ δ' οὖν, μόνῳ τῷ θεῷ χρίεσθαι μύρῳ· εἰ δὲ μήπω βαπτίσματος σφραγίδι πρὸς τοῦ ἐνεσημάνθησαν, μηκέτι ὑπὸ αἰρετικῶν βαπτίζεσθαι· ἀλλὰ μὴν μηδὲ γαμικῶς συνάπτειν τούτους αἰρετικοῖς, μήτε μὴν Ἰουδαίους, μήθ' Ἕλλησιν· αἰρετικούς μὲν τοὺς τὸ καθ' ἡμᾶς δεχομένους μυστήριον λέγων, ἐν τισὶ δὲ σφαλλομένους, παρὸ καὶ διαφερομένους τοῖς ὀρθοδόξοις· Ἰουδαίους δὲ, τοὺς Χριστοκτόνους, καὶ Ἕλληνας, τοὺς περιφανῶς ἀπίστους καὶ εἰδωλομανίαν νοσοῦντας. Εἰ δ' ἴσως ὁ αἰρετικὸς, ἢ ὁ ἄπιστος συνθέσθαι τῇ ὀρθοδόξῳ ἐπαγγέλλεται πίστει, τὸ μὲν συνάλλαγμα προβαινέτω, φησί· ἢ δὲ γε συνάφεια ὑπερτιθέσθω, μέχρις ἂν καὶ τὰ τῆς ἐπαγγελίας ἔργοις βεβαιωθῇ. Ταῦτα καὶ τῶν λατίνων ποιεῖν εἰσπράττονται, οἱ ὀρθοδόξους ἀγαγέσθαι γυναῖκας αἰρούμενοι· οἱ δὲ μὴ πειθόμενοι τούτοις, κανονικοῖς ἐπιτιμίοις ὑπόκεινται· σὺν τῇ διαλύσει γὰρ τοῦ γάμου καὶ ἐπιτιμῶνται οἱ παραβαίνοντες.

Λαοδικείας ι.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ι, Οὐ δεῖ, φησί, τοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἀδιαφόρως πρὸς κοινωνίαν γάμου τὰ ἑαυτῶν τέκνα συνάπτειν αἰρετικοῖς.

Καρθαγένης κα'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ κα', Τὰ τέκνα τῶν κληρικῶν, ἐθνικοῖς, ἢ γοῦν ἀπίστοις ἢ αἰρετικοῖς, γαμικῶς ἐπαγορεύει συνάπτεσθαι.

Συνόδου έκτης οβ'.

Ὁ δὲ οβ'. κανὼν τῆς ε'. Συνόδου οὕτω κατὰ ῥῆμα θεσπίζει· Μὴ ἐξέστωι ὀρθόδοξον ἀνδρα αἰρετικῆ συνάπτεσθαι γυναικί· μήτε μὴν αἰρετικῶ ἀνδρὶ γυναῖκα ὀρθόδοξον συζεύγνυσθαι· ἀλλ' εἰ καὶ φανείη τι τοιοῦτον ὑπὸ τινος τῶν ἀπάντων γινόμενον, ἄκυρον ἡγεῖσθαι τὸν γάμον, καὶ τὸ ἄθεσμον διαλύεσθαι συνοικέσιον· οὐ γὰρ χρὴ τὰ ἄμικτα μιγνύναι, οὐ δὲ τῷ προβάτῳ λύκον συμπλέκεσθαι, καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ μερίδι τὸν τῶν ἁμαρτιῶν κληρὸν· ἂν δὲ παραβῆ τις τὰ παρ' ἡμῶν ὀρισθέντα, ἀφορίζεσθω. Εἰ γὰρ κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον γάμος ὀρίζεται κοινωνία καὶ συγκλήρωσις θεοῦ τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου, πῶς ἂν συμβαίεν ἀλλήλοις οἱ περὶ τὰ μείζω διαφερόμενοι τῇ τῆς ψυχῆς διαθέσει, τάναντία φρονούντες περὶ τὴν πίστιν; διὸ καὶ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ ἀθεμίτου γάμου, καὶ ἀφορίζεσθαι τοὺς παραβαίνοντας 1) ἀξιοῖ.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τῶν γαμικῶς τὸ νῦν εἶναι συναπτομένων, καὶ τοῦ μὲν ἐνὸς μέρους αἰρετικοῖς προσανέχοντος δόγμασι, θατέρου δὲ τὰ τῆς ὀρθῆς προσβεύοντος πίστεως· εἰ δὲ καὶ ἔμφω τὰ μέρη, φησὶ, ὅτε γαμικῶς συνῆλθον τὸ ἐξ ἀρχῆς, τῆς τῶν ὀρθοδόξων ἡλλοτριῶντο μοίρας, εἶτα τὸ μὲν ἐπέγνω τὴν ἀλήθειαν, θατέρον δὲ τῷ σκότῳ τῆς ἀσεβείας εἰσέτι δουλεύει, οὐ παρὰ τοῦτο τὸ συνοικέσιον διαλυθήσεται, ὡς ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους πρώτη ὁ μέγας διορίζεται Παῦλος· Εἰ γὰρ αἰρεῖται, φησὶ, τῷ ἀπίστῳ συνοικεῖν ἢ πιστῇ, ἢ τοῦναντίον ὁ πιστὸς τῇ ἀπίστῳ, μὴ χωριζέσθω· ἡγίασται γὰρ ὁ ἀπίστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ τὸ ἔμπαλιν· πλὴν ὅρα, ὅπως καὶ ὁ θεὸς Ἀπόστολος, συγκαταβάσει χρώμενος, Εἰ αἰρεῖται, φησὶ, τὸ πιστὸν μέρος συνοικεῖν τῷ ἀπίστῳ, ὥστε, εἰ μὴ αἰρεῖται, ἀναμφιβόλως ὁ γάμος λυθήσεται.

Πέπεισμαι δὲ ὅτι τῆς ἀρχῆς ἦν ταῦτα καὶ τῶν προσημίων τοῦ κηρύγματος· τὸ δὲ τήμερον ἔχον, πῶς οἶόν τε Ἰουδαῖον ἢ Ἀγαρηνὸν βαπτισθέντα συνοικεῖν ἔτι τῇ 1) ἀβαπτίστῳ, ἢ τὴν βαπτισαμένην τῷ μὴ πιστεύοντι; καθὰ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ πατρι-

1) παρεμύοντες 1340 Γ. καὶ ε. — 2) τῇ ἀπίστῳ ἔχουν τῇ ἀβαπτίστῳ 1373.

άρχου γέγονε Θεοδότου. Βυκινάτωρ γὰρ βασιλικῆς βαπτισθεὶς, πατριάρχικῳ γράμματι διεζύγη τῆς γυναικὸς, μὴ πειθομένης τῷ ἀνδρὶ, πολλὰ παρακαλοῦντι τὰ τῆς εὐσεβείας ἐλέσθαι.

Λαοδικεῖας λά.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικεῖα λά, Οὐ δεῖ, φησὶ, πρὸς πάντα αἰρετικὸν ἐπιγαμίαν ποιεῖν, οὐδὲ υἱοὺς διδόναι ἢ θυγατέρας, δέσι τοῦ μὴ τὴν ἐκείνων κακοδοξίαν μεταμαθεῖν, ἀλλὰ μάλλον λαμβάνειν, εἴγε ἐπαγγέλλοιντο Χριστιανοὶ γενέσθαι. Τὸ δὲ, οὐ δεῖ πρὸς πάντα αἰρετικὸν, ἀντὶ τοῦ, πρὸς οὐδένα· ἰδίωμα γὰρ ἐστὶ γραφικόν, ὡς τὸ, Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκῃ αὐτὸν λήφεται τὰ πάντα· οὐ γὰρ οἶόν τε καὶ τινα λαβεῖν· καὶ ἀλλαχοῦ· Μὴ γὰρ ματαίως ἔκτισας πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ εἰσι καὶ οἱ ματαίως κτισθέντες· ἀσεβὲς γὰρ τοῦτο νομίζειν.

Νόμος.

Μὴ λαμβανέτω Ἰουδαῖος Χριστιανὴν, μήτε Χριστιανὸς Ἰουδαίαν, μήτε αἰρετικὸς καὶ ἀλλότριος τῆς πίστεως κατὰ τινα πρόφασιν Χριστιανοῖς πρὸς γάμον συναπτεσθῶ 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ὁ γάμος ἐκ πολλῶν αἰτιῶν λύεται.

Νόμος.

Περὶ τῆς τῶν γάμων διαλύσεως ἐν πολλοῖς τόποις ὁ πολιτικὸς διέξεισι νόμος· τελειώτερον δὲ ἡ Ἰουστινιάνειος νεμρὰ, ῥητῶς

1) λή. Μασ. Α. α. — Ἐνταῦθα ἀναγινώσκειται ἐν Χ. 1373 τὰ ἐξῆς· Συνόδου τετάρτης ιδ'. — Ἐπειδὴ ἐν τισὶν ἐπαρχίαις συγκεχώρηται τοῖς ἀναγνώστασι καὶ ψάλταισι γαμεῖν, ὄρισεν ἡ ἀγία Σύνοδος, μὴ ἐξεῖναι τινι αὐτῶν ἑτερόδοξον γυναῖκα λαμβάνειν. Τοὺς δὲ ἤδη ἐκ τοῦ τοιοῦτου γάμου παιδοποιήσαντας, εἰ μὴ ἔφθασαν βαπτίσει τὰ ἐξ αὐτῶν τέκνα παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς, προάγειν αὐτὰ τῇ κοινῶν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας· μὴ βαπτίσαντας δὲ, μὴ δύνασθαι ἔτι βαπτίζειν αὐτὰ ἐπὶ τοῖς αἰρετικοῖς, μήτε μὴν συνάπτειν πρὸς γάμον αἰρετικῶ, ἢ Ἰουδαίῳ, ἢ ἔλληνι, εἰμὴ ἄρα ἐπαγγέλλοιτο μετατίθεσθαι εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τὸ συναπτόμενον πρόσωπον τῆς ὀρθοδόξου. Εἰ δέ τις τοῦτον τὸν ὅρον παραβεῖη τῆς ἀγίας Συνόδου, κανονικῶς ὑποκεισθαι ἐπιτιμίῳ.

τάς αἰτίας ἐκτιθεμένη, δι' ἧς ὁ ἀνὴρ ἢ ἡ γυνὴ δύναται βεπούδιον πέμπειν, ἥτοι, ἀποστάσιον τῷ ὁμοζύγῳ, καὶ τὴν προῖκα ἀποκερδαίνειν, φυλαττομένης τῆς ἐπ' αὐτῇ δεσποτείας τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισίν, ἢ, παιδῶν οὐκ ὄντων, ἀπολαύειν καὶ τῆς δεσποτείας τὸ ἀνάτιον πρόσωπον· εἰ γὰρ καὶ πάλαι τοῖς ἀνθρώποις ἐξῆν καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων, καὶ ἐξ ἔθους μακροῦ ἀναιτίως λύειν τὰ συνοικέσια, ὥστε λέγειν τὸν ἄνδρα τῇ ὁμοζύγῳ· Γύναι, πρᾶττε τὰ σά· καὶ ταύτην ἐκείνῳ· Ἄνερ, πρᾶττε τὰ σά· καθὰ δὴ καὶ τοῖς τῶν Ἰβραίων ἀνδράσι πάλαι νενομοθέτητο, βιβλίον πέμπειν ἀποστασίου τῇ γυναικί· ἀλλὰ τὸ νῦν εἶναι τοῦτο παρὰ Χριστιανοῖς ἀνήρηται· αἰτίαι δὲ πρὸς τῶν εὐσεβῶν ἠρίθμηνται βασιλέων ὀνομαστί, δι' ἧς καὶ μόνος τὸν γάμον ἔξεστι διαλύειν, καὶ μιᾶς ἄνευ ἐκείνων ἀθέμιτον διασπᾶν.

Αἱ αἰτίαι τῆς γυναικός.

Καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ πέμπει βεπούδιον τῇ γυναικί, καὶ τὴν προῖκα ταύτης ἀποκερδαίνει, ὡς εἴρηται, διὰ τὰς αἰτίας ταύτας·

α'. Εἰ σύνοιδέ τινας ἢ γυνὴ τῇ βασιλείᾳ ἐπιβουλεύοντας, καὶ τῷ ἰδίῳ μὴ ἐφάνέρωσεν ἀνδρὶ.

β'. Εἰ κατηγορία μοιχείας κατὰ τῆς γυναικὸς γένοιτο, καὶ κατὰ τοὺς νόμους ἀπελεγχθεῖν μοιχευθῆναι αὐτήν.

γ'. Ἐάν οἰωδῆποτε τρόπῳ τῇ ζωῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιβουλεύσῃ, ἢ ἄλλοις τοῦτο ποιῶσι συνειδυῖα, τοῦτο μὴ φανερώσῃ.

δ'. Ἐάν ἀνδράσι ξένοις παρὰ γνώμην τοῦ ἀνδρὸς συμποσιάζῃ, ἢ συλλοῦηται.

ε'. Ἐάν ἔξω τοῦ οἴκου μείνῃ παρὰ γνώμην τοῦ ἀνδρὸς, εἰ μήπου τυχὸν παρὰ τοῖς ἰδίῳις γονεῦσιν· ἢ αὐτὸς χωρὶς τῶν εἰρημένων αἰτιῶν ἐξωθήσῃ, καὶ, γονέων αὐτῇ μὴ ὑπαρχόντων, ἔξω τὴν νόκτα διαβιβάσῃ.

ς'. Ἐάν ἵππικοῖς, ἢ θεάτροις, ἢ κυνηγεσίῳ παραγένηται, ἐπὶ τῷ θεωρῆσαι, ἀγνοοῦντος ἢ κωλύοντος τοῦ ἀνδρὸς 1).

Τὸ μὲν τοι γραφικὸν τὸ λέγον, Μὴ ἐπιστρέφειν τὴν μοιχευθεῖσαν πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα, περὶ ἀνδρὸς νόσι μὴ θέλοντος

ἀναλαβέσθαι ταύτην· εἰ γὰρ συγχωρεῖ τὸ ἔγκλημα ὁ ἀνὴρ, ἀκωλύτως αὐτὴν ἐντὸς διετίας ἀναλαμβάνει, κατὰ τὴν τοῦ Ἰουστινιανῶν νεαράν, καὶ Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

Αἱ αἰτίαι τοῦ ἀνδρός.

Ἡ δὲ γυνὴ πέμπει βεπούδιον τῷ ἀνδρὶ διὰ τὰς αἰτίας ταύτας, δυναμένη ἀναλαβεῖν τὴν τε ἑαυτῆς προῖκα, καὶ τὴν διὰ τοὺς γάμους δωρεάν τοῦ ἀνδρὸς, ὁμοίως τοῖς παισὶ φυλαττομένης τῆς ἐπὶ τῇ δωρεᾷ δεσποτείας, ἢ, παιδῶν οὐκ ὄντων, ἔχειν καὶ τὴν αὐτῆς δεσποτείαν 1).

α'. Ἐάν τι κατὰ τῆς βασιλείας ἢ αὐτὸς βουλεύσῃται, ἢ τοῦτο τισὶ βουλευομένοις συνειδῶς μὴ φανερώσῃ τῇ βασιλείᾳ ἢ δι' ἑαυτοῦ, ἢ δι' οἰουδῆποτε προσώπου.

β'. Ἐάν οἰωδῆποτε τρόπῳ ἐπιβουλεύσῃ τῇ ζωῇ τῆς γυναικός.

γ'. Ἐάν τῇ τῆς γυναικὸς σωφροσύνῃ ἐπιβουλεύων, ἄλλοις αὐτὴν εἰς τὸ μοιχευθῆναι ἐπιχειρήσῃ παραδόναι.

δ'. Ἐάν κατηγορήσῃ αὐτῆς ὁ ἀνὴρ ἐπὶ μοιχείᾳ, μὴ ἀποδείξῃ.

ε'. Ἐάν ἑτέρῳ συνέρχηται γυναικί ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ, ἢ τῇ αὐτῇ πάλαι, καὶ ὑπομνησθεῖς παρ' αὐτῆς ἢ τῶν γονέων αὐτῆς, ἢ οἰουδῆτινος ἑτέρου, ἀποσχέσθαι μὴ βούληται.

Ἐπὶ τούτοις μὴ μόνον τὴν πρὸ γάμου δωρεάν ὁ ἀνὴρ ζημιούται, ἀλλὰ καὶ ἕτερον τρίτον αὐτῆς ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ περιουσίας, καὶ τὰς τιμωρίας ὑφίσταται ἧς ἐμελλε παθεῖν 2) ἢ γυνὴ καταδικαζομένη.

Πλὴν οὔτε ἡ γυνὴ αὐτονόμως ἀνχωρεῖν δύναται τοῦ ἀνδρὸς, αὐτὴ οὗτος ἐκείνης, χωρὶς κρίσεως καὶ ψήφου τῶν δικαστῶν, ὡς διάφοροι τοῦτα θεσιζουσιν Ἰουστινιάνειοι νεαροί· διὰ τοῦτο ὁ γαρῆσας τὴν μὴ οὕτως ἀπολυθεῖσαν μοιχεύεται.

*Ἄθισι γάμου ἀζήμιος, καὶ περὶ τοῦ δι' ἡσκησιν
λυομένου γάμου.*

Ἀζήμιος δὲ λύεται γάμος, ὅτε, τριετίας παρελθούσης, ὁ ἀνὴρ οὐχ οἷός τε εἶη συνιέναι τῇ γαμestῇ, εἰ καὶ αὐτὸς τὴν διάζευξιν

1) ἡ Βασ. ΚΗ', ζ'. — Νεαρ. Ἰουστ. ριζ'. κεφ. θ. — 2) τὸ, παθεῖν, ἐν κείτῃ παρὰ Β. καὶ ε.

1) Νεαρ. Ἰουστ. ριζ'. κ. ἢ. α. Θέμ. α—γ. Βασ. ΚΗ'. ζ'.

οὐχ αἰρεῖται, μενούσης παρὰ τῷ ἀνδρὶ τῆς πρὸ τοῦ γάμου δωρεᾶς, μηδὲν οἰκοθεν ζημιουμένῳ 1).

Λύεται γάμος καὶ ὅταν ἄσκησιν θάτερον ἔληπι τῶν μερῶν, πρὸς τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω, μεταβαίνον ἑδὸν, καὶ τὸν ἀμείνω βίον κλοῦμενον· τῆνικαῦτα γὰρ κελεύομεν κερῆσαι εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ πρὸς τὰ βελτίω μερισταμένοις, διαλύειν τὸ συνοικέσιον, καὶ ἀναχωρεῖν μετὰ τινος βραχείας ὑπολιμπανομένης τῷ καταλειμμένῳ παραμυθίας· ὅπερ γὰρ ὅν συμφωνήσαιεν οἱ συμβαλόντες ἀπὸ τελευταῖης γενέσθαι κέρδος, τοῦτο ἔχειν δεῖ τὸν καταλειμμένον παρὰ θατέρου, εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνὴ καθεστήκοι· διότι καὶ οὗτος τό γε ἐπὶ τῷ συνοικήσαντι δοκεῖ τελευταῖον, ἑτέραν ἀνθ' ἑτέρας βίου πορείαν ἐλόμενος 2).

Ἢ γὰρ ἀπόκαρσις, καὶ ἄκοντος θατέρου τῶν ὁμοζύγων, γίνεται ἀσφαλῶς· καὶ λέγομεν ἀγαθὴ χάριτι τὴν διάζευξιν γίνεσθαι· καὶ τὸ περιλειφθὲν πρόσωπον δύναται πρὸς ἑτέραν συζυγίαν ἐλθεῖν 3)· ἀλλὰ τῇ τοῦ χειροτονηθέντος ἐπισκόπου γυναικὶ τοῦτο οὐ δέδοται· καὶ διὰ τοῦτο μετὰ συναίνεσεως αὐτῆς δεῖ γενέσθαι τὴν χειροτονίαν, καὶ οὕτως ἐπακολουθεῖν ἀπκραιτῆτως τὴν ταύτης ἀπόκαρσιν.

Λύεται γάμος καὶ ὅταν αἰχμάλωτος γένηται ὁ ἀνὴρ, ἢ ἡ γυνὴ, ἄδηλον ὅν ἐπὶ πενταετίαν, εἰ ζῆ 4).

Εἰ δὲ παρὰ τὰς ὑφ' ἡμῶν, φησί, διωρισμένας αἰτίας τολμήσουσι τινες διαλύειν τὸν γάμον, κελεύομεν, εἰ μὲν κατιόντας ἔχοιεν, εἴτε ἐξ αὐτοῦ, εἴτε ἐξ ἄλλου γάμου, τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐκείνοις δίδοσθαι, καὶ αὐτοὺς εἰς μοναστήριον ἐμβάλλεσθαι ἐπὶ πάντα τὸν τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνον, καὶ μέρος τῷ μοναστηρίῳ δίδοσθαι ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῶν· εἰ δὲ μὴ ἔχοιεν κατιόντας, ἀλλὰ ἀνιόντας, τούτους τὸ τρίτον μέρος τῆς οὐσίας αὐτῶν λαμβάνειν, εἰ μὴ τῇ λύσει τοῦ γάμου συνήνεσαν· εἰ δὲ μήτε ἀνιόντες, μήτε κατιόντες εἶεν, κελεύομεν πᾶσαν τὴν οὐσίαν τοῖς μοναστηρίοις οἷς ἐνεβλήθησαν δίδοσθαι· ἀλλὰ καὶ τοὺς τὰ τριαῦτα συντιθέντας ἀθέμιτα συμβόλαια, κελεύομεν ταῖς εἰς σῶμα ποιναῖς ὑποβάλλεσθαι, καὶ εἰς ἐξορίαν πέμπεσθαι· εἰ δὲ οἱ τὸν γάμον λύειν

1) δ'. Βασ. ΚΗ', ζ'. — 2) αὐτόθι. — 3) Νεαρ. ρηγ'. μ'. — 4) Βασ. αὐτόθι.

ἐπιχειρήσαντες· βουληθεῖεν πάλιν ἑαυτοῖς 1) συνελθεῖν, πρὶν ἂν ἐμβληθῶσι μοναστηρίοις, ἕδεια τούτοις δίδοται παρ' ἡμῶν, καὶ τὰς προειρημένας ποινὰς συγχωροῦμεν αὐτοῖς, καὶ τὰς ἰδίας ἔχειν περιουσίας· τοῦ δὲ ἐνὸς προσώπου βουλομένου τὸν γάμον ἀνακαλέσασθαι, εἰ μὴ συναίνεσιν καὶ τὸ ἕτερον, κατὰ τοῦ μὴ βουλομένου κρατεῖν τὰς ποινὰς· ταῦτα δὲ κελεύομεν γίνεσθαι καὶ κατὰ πρόνοιαν τῶν Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων 2).

Εἰ δὲ κατὰ συναίνεσιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἢ κατ' ἔρωτα σωφροσύνης λυθεῖη ὁ γάμος, κελεύομεν εὐθὺς ἐκάτερα τὰ μέρη προσέρχεσθαι τῷ μονήρει βίῳ, ἀζημίαν δηλονότι φυλαττομένων αὐτῶν. Εἰ δὲ τις τούτων ἢ γάμῳ προσέλθοι, ἢ πορνείᾳ περιπέσοι, τὴν πᾶσαν αὐτοῦ περιουσίαν οἱ παῖδες λήφονται· εἰ δὲ παῖδας οὐκ ἔχει, τὸ δημόσιον αὐτὴν διαδέξεται 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ γυναικῶν διακόρων καὶ χηρῶν.

Ζήτησι τὸ ια'. Κεφ. τοῦ παρόντος στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ γυναικῶν μεμνηστευμένων, ἐν ᾧ καὶ περὶ μνηστείας.

Βασιλείου ξθ'.

Ὁ ξθ'. τοῦ Μεγάλου Βασιλείου κανὼν, Εἰ ἀναγνώστης, φησί, τῇ αὐτοῦ μεμνηστευμένη πρὸ τοῦ γάμου μιχθεῖν, κἀκείνης τοῦτο ἐλομένης, ἐπ' ἐνιαυτὸν ἀφοριζόμενος, εἰς τὸ ἀναγινώσκειν πάλιν ἐπάνεισιν, εἰς μείζονα μὴ προκόπτων βαθμῶν· εἰ δὲ μνηστείας χωρὶς συνέλθοι γυναικὶ, καὶ εἰ λαθεῖν αὐτὴν εἰς γυναῖκα λόγους ἴσως μετ' αὐτῆς ἐποιεῖτο, καὶ τῆς τοῦ ἀναγνώστου ὑπηρεσίας ἐκπίπτει· εἰ δὲ ὑπηρέτης, ἢ τοι ὑποδιάκονος τῷ δευτέρῳ πάθει ἀλοίη, τῆς ὑπηρεσίας τελέως ἐκβάλλεται.

Συνόδου ἑκτης κη'.

Ὁ δὲ κη'. τῆς σ'. Συνόδου κανὼν, Ἴδὸν εἰς γάμου κοινωνίαν

1) ἄνευ ἑαυτοῖς, Γ. — 2) σ'. Βασ. ΚΗ', ζ'. — 3) Πηγ. Ν. ια'. 4. — Νεαρ. ρηγ'. μ'.

ἀγόμενον τὴν ἐτέρω μεμνηστευμένην, ἔτι τοῦ μνηστευσαμένου περιόντος, τοῖς τῆς μοιχείας ὑποβάλλει ἐγκλήμασιν· εἰ δὲ μὴ γαμικῶς, ἀλλὰ πυρρικῶς μετὰ τοιαύτης τις συμφυλακείῃ, καὶ οὗτος ὡς μοιχὸς τιμωρεῖται, καὶ ἡ γυνὴ ὡς μοιχαλὶς· ὁ δὲ τὴν μοιχείαν ἀγνοῶν, ὡς πόρνος.

Περὶ μνηστείας.

Ὅρος μνηστείας.

Τὴν γὰρ μνηστείαν οἰνομοθεταὶ ὀρίζονται, μνήστην καὶ ἐπαγγελίαν τῶν μελλόντων γάμων 1). Καὶ ὁ μὲν Μωσαϊκὸς νόμος, ὡς γάμον τὴν μνηστείαν ἐλογίζετο· καὶ ὁ τὴν ἄλλω μεμνηστευμένην φθείρων, ὡς μοιχὸς ἐκολάζετο 2). Καὶ ἐπειδὴ τὰ τῆς μνηστείας, αὐτοῖς συνήροττε σύμβολα, καὶ γυναῖκα τὴν μνηστὴν προσαγορεύει· Ἐταπεινώσε γὰρ, φησὶ, τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον 3), ἤγουν διεπικροθένευσε τὴν τούτου μνηστὴν· οὕτω καὶ ἡ ἄγία παρθένος, γυνὴ τοῦ Ἰωσήφ ἐχρημάτισε· Μὴ φοβηθῆς γὰρ, φησὶ, παραλαβεῖν Μαριάμ, τὴν γυναῖκά σου 4). Παρ' ἡμῖν δὲ, πρόην μὲν φιλήματι τῶν συναπτομένων καὶ ἀρραβῶνι προὔβαινεν ἡ μνηστεία· καὶ ἐξῆν ταύτην λύειν, τῆς ποινῆς τοῦ προστίμου παρεχομένης· μήπω δὲ τῆς μνηστείας λυθείσης, εἰκότως ὡς μοιχὸς ὁ τὴν γυναῖκα λαμβάνων ἐκρίνετο, ὡς ὁ βηθεὶς κανὼν διορίζεται. Ὅπου δὲ οὐτὲ μνηστεία προὔβη, οὐτε φιλήμα, οὐτε δόσις ἀρραβῶνι ἐπηκολούθησε, μόνοι δὲ οἱ λεγόμενοι διὰ φιλῶν γραμμάτων δεσμοῖ, κἄν ἕτερος λάβῃ τὴν γυναῖκα, τῷ τῆς μοιχείας ἐγκλήματι οὐχ ὑπόκειται. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐξαναχθείσης ὑστερον νεαρᾶς τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ κατὰ τὸ ρϛϛ' ἔτος, τὰ ἴσα δύναται τῷ τελείῳ γάμῳ σχεδὸν ἡ μνηστεία, ἅτε μετὰ ἱερᾶς καὶ αὐτῆς τελουμένης εὐχῆς· καὶ ἄλλως οὐ λύεται, εἰ μὴ καθ' οὗς τρόπους καὶ τὸ τέλειον διασπᾶται συνοικέσιον· φησὶ γάρ·

Νεαρὰ περὶ μνηστείας τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ

Κομνηνοῦ, γεγονυῖα κατὰ τὸ ρϛϛ' ἔτος.

Μνηστεῖαι παρ' ἡμῶν ἐτυπώθησαν ἀληθεῖς, ἔσαι μετὰ τῆς

ἱερᾶς εὐλογίας καὶ κατὰ τὸν ὠρισμένον ἡμῶν καιρὸν τελεσθεῖσαι γνωρίζονται· ἀρμόδιος δ' ἂν εἴη μνηστείας καὶ γάμου καιρὸς, τῆς μὲν ὀηλείας, τὸν δωδεκαετῆ χρόνον διατρεχούσης, τοῦ δὲ ἀρρένος, τὸν τεσσαρεσκαιδέκατον διατρέποντος· μετὰ δὲ τὴν ἱερὰν τῶν εὐχῶν ἐπαρδῆν, καὶ τὴν συνήθη τοῦ ἀρραβῶνι καὶ τοῦ φιλήματος παρατήρησιν, βραχέος ἢ καὶ πλείονος καιροῦ διαλείποντος, ὡς ἂν ᾄξῃς τοῖς συναλλάττουσιν, ἀπαραιτήτως καὶ τὸν ἐννομον γάμον προβαίνειν κελεύομεν, καὶ μὴ κατὰ ταυτὸ συμβαίνειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ πολλάκις καὶ ὥρα· εἰ δὲ πρὶν τὸν παρ' ἡμῶν ὀρισθέντα ἐπιστῆγχι καιρὸν, καὶ τῶν εἰρημένων μὴ γενομένων παρατηρήσεων, μνηστεία προβήσονται καὶ συμβόλαια, ταύτας μνηστείας ἀληθεῖς μηδὲ εἶναι, μηδὲ ὀνομάζεσθαι, εἰ καὶ προστίμου ποινὴ πρόσκειται· αἱ γὰρ κυρίως μνηστεία, οὐ προστίμων λυθήσονται δόσεσιν, ἅπερ οὐδὲ τοῖς συμβολαίοις τὸ λαιπὸν ἐγγραφήσονται· ὅτι μηδὲ παρ' αὐτῶν αἱ μνηστεῖαι κρατύνονται, ἀλλὰ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικλήσεως, ἀίπερ καὶ ἄλυτοι τὸ παράπαν μένουσι, μόναις λυόμεναι ταῖς αἰτίαις, αἷς καὶ οἱ γάμοι. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν παλαιὰν τῶν νόμων συνήθειαν, μετὰ τὸν ἑπταετῆ χρόνον τῆς κόρης οὐ καλοῖς αἱ μνηστεῖαι προὔβαινον (ἀδεῶς γὰρ ἐπὶ τὰς μνηστευομένας εἰσερχόμενος ἕκαστος τῆ συνεχεῖ ὀέᾳ, καὶ τῷ ἐλευθερίῳ τῆς ὀμιλίας, τὸ τοῦ ἔρωτος φλεγμαῖνον προσανέκαιον, ἡμεῖς καὶ τοῦτο θεσπίζομεν· τὰ μὲν κατὰ τὸν ἑπταετῆ τῶν συμβαλλόντων χρόνον ἄχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου ἢ δωδεκάτου τῆς ἡλικίας χρόνου γενόμενα, ὡς ἐν τύπῳ μνηστείας, συμβόλαια, μὴ τάξιν ὅλως ἐννόμου μνηστείας καὶ ἀσφαλοῦς ἀποφέρεσθαι, ἀλλ' ὡς ἐπερωτήσεις μόνον ἠσφαλισμένας κρίνεσθαι τε καὶ ἐνεργεῖν, κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων· ἐνεργεῖν δὲ τὸν παλαιὸν νόμον, τὸν ἐπὶ τῆ μνηστείας ἐκφωνηθέντα, ἐν τοῖς κεκωλυμένοις προσώποις μόνον, ἐπὶ τῆ ἀποζευχθείσῃ μνηστῆ, διὰ τὸ περιὸν τοῖς παρὰ Χριστιανοῖς ἐμπολιτευομένης καταστάσεως· εἰ γὰρ καὶ μὴ μνηστεία ἐστὶ, κατὰ τὸ ἀκριβὲς, ἐντελής τὸ γινόμενον, ἀλλ' ὅτι σκοπὸν ἔχειν μνηστείας δοκεῖ, καὶ θεμέλιος γάμου ἐντεῦθεν προκαταβάλλεται, καλοῖς ἂν ἔχοι, τὰ κεκωλυμένα τῷ νόμῳ πρόσωπα καὶ αὐθις κωλύεσθαι, καὶ μηδένα εἰς γυναῖκα λαμβάνειν, ἢν ὁ παλαιὸς

1) ε. Βασ. ΚΗ', ε. — 2) Δευτερ. ΚΒ', 23. — 3) Δευτερ. ΚΒ', 24. — 4) Ματθ. Α', 20.

νόμος μνηστήν τινος γενομένην, καὶ τῆς μνηστείας λυομένης 1), οὐκ ἀφήκεν ἑτέρω κατὰ γάμον συνέρχεσθαι 2).

Περὶ μνηστείας κληρικῶν.

Βαλσαμῶν. Ἀμέλει καὶ οὐκ ἐφείται τινι τῶν τοῦ βήματος, θανάτῳ ἢ ἄλλῃ αἰτία τῆς οἰκείας διαζευχθέντι μνηστῆς πρὸ τοῦ γάμου, ἑτέρα συνάπτεσθαι γυναικί· ὁ γὰρ πεποιηκέναι τοῦτο φωραθεὶς, ὡς δευτερογαμήσας καθαιρεῖται· καὶ ὁ ἐμπροσθὼν εἰς τι τοιοῦτον ἀναγνώστης, εἰς ἕτερον οὐ προκόπτει βαθμόν.

Εἰ δὲ ἀσύστατός ἐστιν ἡ μνηστεία, εἰ μὲν τὸ κατεγγυηθὲν πρόσωπον τῷ θέλοντι ιερωθῆναι τὸν ἕκτον ὑπὲρ ἑβη χρόνον, οὐ παραχωρηθήσεται ὁ μνηστευσάμενος ἑτέρα συναφθῆναι γυναικί, καὶ οὕτως ιερωθῆναι· δίγαμος γὰρ λογίζεται διὰ τὴν ἐπιθυμίαν, τῷ δεκτικῆν ἔρωτος εἶναι τῆνικαῦτα τὴν γυναῖκα. Εἰ δὲ ἥττων τῶν ἑξ χρόνων ἦν τὸ κατεγγυηθὲν αὐτῷ πρόσωπον, ἅτε ἡ ἀθέτησις τῶν συμφώνων 3) ἐγένετο, δύναται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἑτέρα γυναικί συζευχθεὶς, ἀκολούτως εἰς ιερωσύνην ἐλθεῖν· τοῦτο δὲ ἐπὶ λαϊκῶν οὐ κρατεῖ· μόνους γὰρ τοὺς τοῦ βήματος, μιᾶς γυναικὸς καὶ ταύτης παρθένου, ἄνδρας εἶναι δεῖ, οἷα καὶ αὐτοὺς πάντως τῇ πενθενίᾳ πρὸ τούτου σεμνυνομένους.

Τελείας δὲ τῆς μνηστείας οὐσης, καὶ εἰ πρὸ τοῦ συμμιγῆναι τῇ μνηστευσάμενῃ τὸν ἄνδρα θανάτῳ ταύτης διέζευκται, οὐδὲ ὁ λαϊκὸς λαβεῖν δύναται ἢ ἐξαδέλφην ταύτης, ἢ ἕτερον πρόσωπον ἐκ τοῦ νόμου κεκωλυμένον· οὐ γὰρ ἡ συνάφεια, ἀλλ' ἡ τῆς εὐχῆς τελετὴ ποιεῖ τὴν μνηστείαν ὡς γάμον λογίζεσθαι.

Περὶ τοῦ συμφυθαρῆτος τῇ ἰδίᾳ πενθερᾷ.

Εἰ μὲν τοι πρὸ τελείας ιεροτελεστίας, μόνης δὲ μνηστείας συνισταμένης, τὸν νυμφίον τῇ πενθερᾷ συμφυθαρῆναι συνέβη, ἢ ἑτέρῳ συγγενικῷ προσώπῳ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ, κωλυθήσεται ὁ γάμος· οὐ γὰρ θεμιτὸν αἰμομιξίαν ἐν εἰδήσει προβῆναι· εἰ δὲ μετὰ τὸν καλῶς συστάντα γάμον τὸ παράνομον τοῦτο συμβαίη, ὁ γάμος οὐ λύεται, ἀλλ' ἐπιτιμῶνται οἱ τὴν αἰμομιξίαν ποιή-

1) κωλυμένης, Β. — 2) Σύντ. Γ. ε. σελ. 284. — 3) τῶν νόμων Β.

σαντες· φησὶ γὰρ νόμος· Τὰ ἐξ ἀρχῆς βέβαια ἐκ τῶν ἐπισυμβαίνοντων οὐκ ἀκυροῦται 1).

Ἐκ πολλῶν αἰτιῶν αἱ μνηστεῖαι λύονται. — Νόμοι.

Λύεται δὲ ἡ μνηστεία, ὡςπερ καὶ οἱ γάμοι, δι' εὐπροσώπους ταύτας αἰτίας.

α'. Εἰ ἀνυπόστατός ἐστιν ἡ μνηστεία, καὶ ἀθέμιτος διὰ τὸ ἀνήλικον τῶν παίδων 2).

β'. Εἰ ἐγγάστριος ἐξ ἀλλοτρίων σπερμάτων ἡ γυνὴ πεφώραται 3).

γ'. Λύεται καὶ διὰ καινοτάτην θρησκείαν ἀγνοηθεῖσαν, καὶ δογμάτων διαφορὰν 4).

δ'. Ἢ διὰ τρόπων αἰσχροτήτα 5).

ε'. Ἢ τύχης ἐναλλαγὴν 6).

ς'. Ἢ διὰ γάμων ὑπέρθεσιν ὑπὲρ τετραπέταν μὴ ἐξ εὐλόγου ἐκταθεῖσαν αἰτίας, διὰ νόσον ἴσως χρονίαν, ἢ θάνατον γονέων, ἢ κεφαλικά ἐγκλήματα, ἢ μακρὰν ἀποδημίαν ἐξ ἀνάγκης γενομένην 7).

ζ'. Ἐτι δὲ διὰ βίαν ἔρχοντος ἐπαρχίας τῆς μνηστείας γενομένης, τῆς τε κόρης καὶ τῶν γονέων αὐτῆς μὴ συναινούντων 8).

η'. Ἢ δι' ἀπόκαρσιν ἀληθῆ, καὶ τὴν πρὸς τὸν μονῆρη βίαν μετάθεσιν 9).

θ'. Ἢ τὸ εἶναι βουλευτὴν 10).

ι'. Ἢ διὰ τὸ ὑποκεῖσθαι τῷ δημοσίῳ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ· ἢ ἄλλῳ λειτουργήματι ἔνοχον εὑρεθῆναι 11).

Τούτων οὖν τῶν ἀπηριθμημένων τινὸς τὴν ἔνωσιν μὴ διαστήσαντος, ὁ τὴν ἑτέρῳ μνηστευθεῖσαν ἀγόμενος, ἔτι τοῦ μνηστευσάμενου ζῶντος, μοιχᾶται.

Νόμοι.

Μνηστεία ἐστὶ μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν μελλόντων γάμων 12).

Καὶ ἐγγράφως καὶ ἀγράφως μνηστεία γίνεται· καὶ ψιλῆ συναινέσει συνίσταται, καὶ μετὰξὺ ἀπόντων 13).

1) π. Βασ. Β', γ'. — 2) Νεαρ. Λέον. ρθ'. καὶ Ἀλεξ. Κομν. — 3) Ν. Α. ηγ'. — 4) Β. Κωδ. Υ. Γ. — 5) αὐτόθι — 6) Ἀρμ. Δ'. ε. 28. — 7) ιζ'. Βασ. ΚΗ'. ε. — 8) κ'. Βασ. ΚΗ'. β'. — 9) Νεαρ. ργ'. 39. — 10) Ἀρμ. Δ'. ε. 28. — 11) αὐτόθι. — 12) α. Βασ. ΚΗ'. ε. — 13) ε, αὐτόθι.

Τὴν τοῦ πατρὸς μου ἢ τοῦ ἀδελφοῦ μου μνηστὴν οὐ δύναμαι λαβεῖν εἰς γυναῖκα, εἰ καὶ γαμεταὶ αὐτῶν οὐ γεγονάσιν· ἡ μὲν γὰρ μητρειᾶς, ἡ δὲ νύμφης τάξιν ἐπέχει· οὐδὲ τὴν μητέρα τῆς ποτέ μου μνηστῆς, γέγονε γὰρ μου πενθερά 1).

Παρὰ γνώμην τῆς ὀρφανῆς ὃ ἐπίτροπος οὐ συνίστησιν αὐτῇ μνηστειάν, οὔτε διαλύει τὴν γενομένην 2).

Ἡ μανία ἐμποδίζει τῇ μνηστείᾳ· ἐπιγενομένη δὲ, οὐ λύει τὴν σύστασιν 3).

Οἱ συναινοῦντες τῷ γάμῳ, καὶ τῇ μνηστείᾳ συναινοῦσι 4)· συναινοῦσι δὲ οἱ συναπτόμενοι, καὶ οἱ τούτων γονεῖς· συναινεῖν δὲ δοκοῦσιν οἱ μὴ ῥητῶς ἀντιλέγοντες· τότε δὲ μόνον ἀντιλέγειν δύνανται οἱ ὑπεξούσιοι, ὅτε τοῖς τρόποις ἀναξίους καὶ αἰσχροὺς αὐτοῖς μνηστεύονται οἱ γονεῖς· τοιούτων δὲ μὴ ὄντων τῶν μνηστευομένων, καὶ εἰ ἀποκλήρους ἑαυτοὺς αἰροῦνται τὰ τέκνα ποιεῖν, μόνον ἵνα μὴ τὴν τῶν γονέων, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν ἐκπληρώσῃσι θέλησιν, ἀνίσχυρον εἶναι αὐτῶν θεσπίζομεν διὰ παντὸς τὸ βούλημα· τὰ γὰρ ἐπὶ ἰδίᾳ καταστροφῇ καὶ ἀπώλειᾳ τῶν νέων ὀρμήματα, παντὶ τρόπῳ κωλύειν οἱ νόμοι ἐγνώκασιν.

Διχονοοῦντων δὲ τῶν γονέων περὶ τῆς ἐκλογῆς δηλονότι, ἡ τοῦ πατρὸς γνώμη κρατεῖ· διχονοοῦντος τοῦ ὑπεξουσίου, οὐ γίνεται μνηστεία ὀνόματι αὐτοῦ 5).

Ὁ πατήρ τῆς ὑπεξουσίας δύναται διαλύειν τὴν μνηστειάν· οὐ μὴν καὶ τῆς αὐτεξουσίας 6).

Ἢ τὸ γινόμενον δοκοῦσα νοεῖν, καλῶς μνηστεύεται, τουτέστιν ἢ μὴ οὐσα ἤτιτων τῶν ἐπτὰ ἐτῶν 7)· εἰ μὲν τοι γε τῆς μνηστείας γεγεννημένης ἔσωθεν τοῦ τρισκαιδεκαετοῦς χρόνου, τολμήσαιέν τινες τοῖς μνηστευομένοις, ἢ τὴν λεγομένην εὐλόγησιν ἢ τὸ στεφάνωμα περιθεῖναι, ὡς τῶν θείων νόμων παραβάται γεγεννημένοι, αὐτίκα τὴν μὲν προελθοῦσαν μνηστειάν, ἅμα τῇ δοκούσῃ συναφείᾳ διαλύεσθαι, καὶ τὰ παρ' ἑκατέρου τοῦ μέρους ἐν τῇ μνηστείᾳ συμβληθέντα προστίματα 8), τοῦ τολμήματος ζημίαν ὑπέχοντας, τῷ τοῦ δημοσίου εἰσκομίζεσθαι μέρει· μηδὲ

τοῦ τολμῶντος ἱερέως ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ παρεῖναι πράξει, ἀνευθύ-νου καθεστηκότος, ἀλλὰ τῇ αὐστηρίᾳ τῶν ἱερῶν ὑποκειμένου κανόνων 4).

Τὸ πένθος τοῦ ἀνδρὸς οὐ κωλύει τὴν γυναῖκα μνηστευθῆναι 2).

Ὁ μνηστευσάμενος κόρην ἔφησον, καὶ μὴ συμφωνήσας χρόνον ἐν τῇ μνηστείᾳ· ὀφείλει ταύτην, εἰ μὲν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ διέγει, εἴσω διετίας γαμεῖν, εἰ δὲ ἐν ἀπρουσίᾳ, εἴσω τριετίας· εἰ δὲ ὑπέρθηται χωρὶς εὐλόγου αἰτίας, δύναται ἢ κόρη ἐτέρῳ συναπτεσθαι 3).

Οὐ χρὴ τοὺς ἄρχοντας ἐξ ἐκείνης τῆς ἐπαρχίας, ἧς ἄρχουσι, μνηστεύεσθαι· εἰ δὲ τοῦτο ποιήσουσιν, ἔξεστι τῇ κόρῃ, καὶ τοῖς γονεῦσιν αὐτῆς, ἢ ἐπιτρόποις, ἢ κουράτωρσι, πραιτεῖσθαι τὸν γάμον, καὶ κερδαίνειν τοὺς ἀρραβῶνας, τοῦ αὐτοῦ κρατοῦντος καὶ ἐπὶ υἱῶν, καὶ ἐγγόνων, καὶ συγγενῶν, καὶ συγκαθέδρων, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἐν τῇ τάξει, καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, ἐὰν κατὰ σπουδὴν τοῦ ἄρχοντος ἐμνηστεύσαντο· εἰ μὲντοι καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν βούλεται ἡ κόρη συναφθῆναι αὐτῷ, ἔρξεται ὁ γάμος 4).

Σημείωσαι γοῦν, ὅτι τότε κωλύει τὸ συνάλλαγμα ὁ νόμος, ὅτε τὸ ὀφθίκιον ὁ ἄρχων διαχειρίζει, καὶ δύναται φοβερὸς εἶναι τοῖς γονεῦσι τῆς κόρης· ὥστε, εἴγε ἄρχων μὲν ἦν, οὐκ ἦν δὲ ἱκανὸς ἐκφοβῆσαι τοὺς γονεῖς τῆς κόρης, οὐ κακόλυται ἡ μνηστεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ'.

Περὶ τῶν τὰς ἰδίας γυναῖκας προφάσει εὐλαβείας ἐκβαλλόντων κληρικῶν.

Ἀποστόλων ε'.

Ὁ ε' τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, προφάσει εὐλαβείας, ἐκβάλλοντα, ἀφορίζει, μέχρις ἂν αὐθις προσλάβῃται, ἐπιμένοντα δὲ, καθαιρεῖ· τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Κύριος ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἐθέσπισε, μὴ ἐξεῖναι τινι τῷ παλαιῷ προσέχοντι νόμῳ, ὅτε βού-

1) α. Βασ. ΚΗ', ε. — 2) Πρὸξ. Ν. 1, 4. — 3) τ'. Βασ. ΚΗ', ε. — 4) ε. αὐτόθι. — 5) ε. αὐτόθι. — 6) ἡ. Βασ. ΚΗ', ε. — 7) ε'. αὐτόθι. — 8) προστίματα, Κ.

1) Νεαγ. ἀλεξ. Κομν. — 2) Πρὸξ. Ν. 1, 12. — 3) ε'. Βασ. ΚΗ', ε. — 4) κ'. Βασ. αὐτόθι.

λοιτα, τὴν ἰδίαν ἐκβάλλειν γυναῖκα, χωρὶς ἀπειρημένης αἰτίας· ἔοικε γὰρ τὸν γάμον διαβάλλειν, ὡς ἀκάθαρτον ὃν τὸ νομίμως μίγνυσθαι· Τίμιον δὲ ἡ Γραφή τὸν γάμον ἀπεφήνατο, καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον 1).

Συνόδου ἑκτης ιγ'.

Τούτου καὶ ὁ ιγ' τῆς ἑκτης Συνόδου κανὼν αὐτοῖς ῥήμασι μένεται, ἄνευ τῆς τοῦ ἐπισκόπου προσθήκης· αὕτη γὰρ ἡ Σύνοδος πρώτη ταῖς γαμεταῖς ἀποτάττεσθαι τοὺς ἐπισκόπους ἐθέσπισεν.

Ἐπι περὶ τῶν τὰς ἰδίας γυναῖκας ἐκβαλλόντων λαϊκῶν.

Ἀποστόλων μὴ.

Ὁ δὲ ἀποστολικὸς μὴ τὸν ἐκβάλλοντα λαϊκὸν παραλόγως τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ ἑτέραν λαμβάνοντα, καὶ τὸν ὑποποιούμενον τὴν παρ' ἄλλου ἀπολελυμένην, μὴ κατὰ νόμους δηλαδὴ, ἀφορισμῶ ὑποβάλλει.

Βασιλείου θ, κί, λέ, οζ'.

Ὅσα γε μὴν περὶ τούτου τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τῆς τοῦ μεγάλου Πατρὸς Βασιλείου γλώττης ἐχρησιμοδότησεν ἐν τῷ θ' αὐτοῦ κανόνι, ἄγνωμον κομιδῇ μὴ κατὰ μέρος διεξιέναι. Ἴν μὲν γὰρ, φησὶν, ἀκόλουθον, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀπόφασιν, ἐξ ἴσης καὶ ἀνδράσι καὶ γυναῖξι, τὴν τῆς πορνείας αἰτίαν λύσιν εἶναι τοῦ γάμου· ἡ δὲ γε τῆς Ἐκκλησίας συνήθεια οὐχ οὕτως ἔχουσα δείκνυται· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν γυναικῶν πολλὴν εὐρίσκομεν τὴν ἀκρίβειαν, τοῦ μὲν Ἀποστόλου λέγοντος· Ὁ κολλώμενος τῇ πόρνη ἐν σῶμα ἐστί 2)· τοῦ δὲ Ἱερεμίου, ὅτι, ἴδὼν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ, οὐκ ἐπιστρέψει πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ἀλλὰ μαινομένη μισανθήσεται, εἰ μὴ βουληθεῖν δηλαδὴ ὁ ἀνὴρ αὐτὴν προσλαβέσθαι 3)· καὶ ὁ Σολομών ἐν ταῖς Παροιμίαις· Ὁ ἔχων μοιχαλίδά, ἄφρων καὶ ἀσεβής 4)· τούτέστιν, ὁ μιγνύμενος ὑπ' ἀνδρὶ γυναῖκα, ἥτις δείκνυται μοιχαλὶς. Τοὺς δὲ μοιχεύοντας τῶν ἀνδρῶν, ἢ πορνεύοντας, κατέχεσθαι ὑπὸ τῶν ἰδίων γυναικῶν ὑποτίθεται· εἴτε γὰρ καὶ ἐμπικραίνονται τῇ γυναῖκι, καὶ πληγὰς ἐντείνουσι, καρτερεῖν

ταύτην δεῖ· εἴτε εἰς χρήματα ζημιοῖ, κακείνη τὴν προῖκα δαπανωμένην ὁρῶν, ἢ καὶ ζηλοτύπως ἔχοι τῷ ἑτέρῳ τὸν ἄνδρα συμφθεῖρεσθαι, οὐκ ἐφείται ταύτη διαζεύγυσθαι τοῦ ἀνδρὸς παρὰ ταῦτα· εἰ γὰρ, ἀπίστου θατέρου τῶν συνοικούντων τυγχάνοντος, θατέρῳ χωρισθῆναι οὐ δέδοται, κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον, διὰ τὸ ἔδηλον τῆς ἐκβάσεως (Τί γὰρ οἶδας, γυναῖ, φησὶν, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; 1) πῶς ἀνεύθυνος ἔσται ἡ δι' ἑτέραν αἰτίαν λύουσα τὴν συζυγίαν; ὥστε ἡ τὸν ἄνδρα παραλόγως ἀπολιπούσα, εἰ ἄλλῳ συνοικήσει, μοιχαλὶς λογίζεται· ἡ δὲ τῷ καταλειφθέντι ἀνδρὶ συναφθεῖσα νομίμως, οὔτε ὡς μοιχαλὶς, οὔτε ὡς πόρνη κατακρίνεται. Εἰ μὲντοι ὁ ἀνὴρ ἀποστὰς τῆς γυναικὸς, ἐπ' ἄλλην ἦλθε, καὶ αὐτὸς μοιχὸς, ὡς ποιῶν αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ἡ συνοικοῦσα τούτῳ, μοιχαλὶς, διότι πρὸς ἑαυτὴν ἀλλότριον μετέστησεν ἄνδρα· ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως. Ἀπὸ δὲ τῆς ὕστερον ἐξενηθείσης Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, ἦν τὸ ιγ' τοῦ παρόντος στοιχείου περιέχει κεφάλαιον, καὶ αὕτη ταῖς ἄλλαις αἰτίαις ἠρίθμηται, δι' ἃς λύειν ταῖς γυναῖξι τὰ συνοικέσια δίδεται· εἰ ἐν τῇ αὐτῇ δηλαδὴ οἰκίᾳ ἢ πόλει, ἑτέρα ὁ ἀνὴρ συμφθείροιτο γυναῖκι, καὶ τοῦ μέρους τῆς ἰδίας γυναικὸς ἐπιτιμιῶντων αὐτῷ καὶ ὑποτιθεμένων, ἀποστήναι τῆς πρὸς ἐκείνην ὀμιλίας μὴ πείθειτο· τῆν καῦτα γὰρ λύειν τοὺς γάμους διὰ τὴν ζηλοτυπίαν ἐφήσιν.

Ἐν δὲ τῷ κ', τὸν συνοικοῦντα γυναῖκι, δι' ἀσέλγειαν δὲ καὶ ἑτέρα συμφθειρόμενον, πορνείας μὲν ὑπόδικον εἶναι κρίνει, ἐπὶ πλεον δὲ τοῖς ἐπιτιμίαις καθικνεῖται τοῦ μὴ συζῶντος γυναῖκι, καὶ τῷ πάθει τούτῳ ἀλόντος· τῷ μὲν γὰρ συγγνώμη τις διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως· ὁ δὲ, ταύτης ἐστέρηται, ἅτε τῆς φυσικῆς τυραννίδος, τὴν νόμιμον ἔχων παραμυθίαν, διὰ δὲ μόνην ἀκρασίαν τῷ τῆς ἀκολασίας βορβόρῳ ἐγκυλινδούμενος· οὐ μὲντοι καὶ κανόνα, φησὶν, ἔχομεν, ἐάν εἰς ἐλευθέραν γάμου ἢ ἁμαρτία γένηται, τῷ τῆς μοιχείας αὐτὸν ὑπάγοντα ἐγκλήματι, ἢ τῆς πρὸς τὴν οικίαν γυναῖκα συνοικήσεως ἀποκλείοντα· ὥστε ἡ μὲν γυνὴ ἀπὸ πορνείας ἐπανιόντα τὸν ἄνδρα δέξεται· οὗτος δὲ τὴν γυναῖκα μιγείσαν ἑτέρῳ, τῶν οἴκων ἀποπέμψει, καὶ ἔκων ταύτην

1) Ἐξ. ΙΓ', 4. — 2) ἁ. Κορ. 5', 10. — 3) Ἱερ. Γ', 1. — 4) Παρ. Ζ', 7.

1) ἁ. Κορ. Ζ', 10.

πρὸς λαβέσθαι οὐκ ἀναγκασθήσεται· τούτων δὲ ὁ λόγος, φησὶν, οὐ βῆδιος, ἢ δὲ συνήθεια οὕτω κεκράτηκεν.

Ἐν δὲ τῷ λέ, Ἐπὶ τῶν διαλυόντων τὸν γάμον, τὴν αἰτίαν χρῆ, φησὶ, σκοπεῖν· καὶ εἰ μὲν παραλόγως τοῦ ἀνδρὸς ἀνεχώρησεν ἢ γυνή, ἢ μὲν, ἐπιτιμίων, ὁ δὲ, συγγνώμης ἄξιος κρίνεται, πρὸς τὸ κοινωνεῖν μέντοι τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐ μὴν καὶ ἑτέρα, δηλαδὴ κεχρησθαι.

Ἐν δὲ τῷ οζ', Ὁ μέντοι καταλιμπάνων τὴν νομίμως αὐτῷ συναφθεῖσαν καὶ ἑτέραν ἀγόμενος, τῷ τῆς μοιχείας ὑπόκειται κρίματι· οἱ δὲ Πατέρες ἡμῶν, φησὶν, εἰς ἐπταετίαν τοῖς τοιοῦτοις ἐπιτετιμήκασι, καὶ οὕτω τῆς προσφορᾶς ἄξιοῦσιν, ἐὰν μετὰ δακρύων μετανοήσωσι.

Συνόδου ἑκτης πζ'.

Ταῦτα καὶ οἱ τῆς ἑκτης Συνόδου ἐν τῷ πζ'. κανόνι ἐπικυροῦσιν αὐτοῖς τοῦ ἁγίου χρησάμενοι ῥήμασι· καὶ τὴν μὲν παραλόγως ἀπολιποῦσαν τὸν ἄνδρα, ὡς μοιχαλίδα κατακρίνουσι· τὸν δὲ, συγγνώμης ἄξιοῦσι, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ κοινωνεῖν παρεγγυῶσι· τὸν γε μὴν καταλιμπάνοντα τὴν νομίμως συναφθεῖσαν, καὶ μεθ' ἑτέρας γαμικὸν δῆθεν ποιοῦντα συνάλλαγμα, ὡς τῷ κρίματι τοῦ μοιχοῦ ὑποκείμενον, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀπόφασιν, μέχρις ἐπταετίας τῶν ἁγιασμάτων ἀπειροῦσι.

Βασιλείου μς'. μθ.

Καὶ αὐθις ἡ βασιλείος τῆς Ἐκκλησίας στολή, ἐν τῷ μς'. τῷ πρὸς ὀλίγον πρὸς τῆς ἰδίας κατάλειφθέντι γυναικὸς, διατιναλύπην ἴσως, ἢ μικροφυλίαν, τούτω ἢ κατὰ ἄγνοιαν γηραμένη, εἶτα τῆς πρώτης ἐπανελθούσης ἐξ ἀλλοδαπῆς ἴσως χώρας, παρ' αὐτοῦ ἀφεθεῖσα ἐπάρνευσε μὲν ἐν ἀγνοίᾳ, γάμων δὲ οὐκ εἰρχοθήσεται· οὐ γὰρ ἀνδρὸς ἀφείθη νομίμου, μήπω τοῦ προτέρου γάμου λυθέντος, ἀλλὰ πορνείας ἀπήλλακτο· κάλλιον δὲ, φησὶν, εἰ οὕτω μείνοισεν οὐ γὰρ εὐσχημον τὴν ὀνομασθεῖσαν τινδὲς, ἑτέρω συμβιοῦν· φησὶ γὰρ ὁ νόμος, ὅτι ἐν τοῖς γάμοις, οὐ μόνον τὸ ἐπιτετραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπρεπὲς σκοποῦμεν 1).

Ἐν δὲ τῷ μθ. κανόνι, Ἡ καταλειφθεῖσα πρὸς τοῦ οικείου ἀνδρὸς παραλόγως, κατ' ἐμὴν γνώμην, φησὶν, οὕτω μένειν ὀφείλει· εἰπὼν γὰρ ὁ Κύριος, Ἐάν τις τὴν ἰδίαν καταλείπη γυναῖκα, ποιεῖν αὐτὴν μοιχᾶσθαι 1), ἀπέκλεισεν αὐτὴν τῆς πρὸς ἕτερον κοινωνίας· οὐ γὰρ εἰκὸς τὸν μὲν ἄνδρα ὑπεύθυνον εἶναι, ὡς μοιχείας αἴτιον, τὴν δὲ, ἀνεπίκλητον, ἥτις μοιχαλὶς παρὰ τοῦ Κυρίου προσαγορεύεται διὰ τὴν πρὸς ἕτερον κοινωνίαν. Ἀλλὰ γὰρ ὅπως ταῦτα θεραπεύεται, ἀκριβέστερον ἐκ τῶν πολιτικῶν μεμάρηκας νόμων.

Καρθαγένης ρς'.

Ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ρς', τοὺς διαλυθέντας τῆς τοῦ γάμου συναφείας, ἢ ἀλλήλοις καταλλάττεσθαι, ἢ οὕτω μένειν διακελεύεται, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀπόφασιν· Οὗς ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωρίζετω 2)· καὶ τοῦ Ἀποστόλου· Δέδεσται γυναικί· μὴ ζήτει λύσιν 3). Ζήτει καὶ τὸ θ'. Κεφάλαιον τοῦ Β στοιχείου περὶ τῶν τοὺς ἐνόμους γάμους βδελυττομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

"Ὅτι τῶν ἰδίων γυναικῶν χωρίζεσθαι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους.

Συνόδου ἑκτης ιθ'.

Οἱ τῆς ἑκτης Συνόδου θεοὶ Πατέρες, ἐν τῷ ιθ'. κανόνι, ἀπειροῦσι τοὺς ἀρχιερεῖς μετὰ τὴν χειροτονίαν συνοικεῖν ὅλως ταῖς πρὸς τῆς χειροτονίας θεσμοῖς γάμου συναφθείσας αὐτοῖς γυναῖξι, καὶ φασιν· Οὐκ ἐπ' ἀθετήσαι τῶν ταῖς ἱεροῖς Ἀποστόλοις ἐν τῷ πέμπτῳ νενομασθημένων κανόνι τοῦτο θεσπίζομεν, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν τῆς Ἐκκλησίας πραγματευόμενοι. Οἱ μὲν γὰρ θεοὶ Ἀπόστολοι, ἄρτι τῆς Ἐκκλησίας τῇ τῶν Ἰουδαίων παχύτητι, καὶ τῇ ἑλληνικῇ δεισιδαιμονίᾳ, πολλὰ χαίρειν εἰπούσης, ἔστιν οἷς τῶν πατρῶων ἐθῶν, ἐνεδίδωσαν χρῆσθαι· οἳ τε γὰρ τῶν Ἰουδαίων, καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων ἀρχιερεῖς, τῶν συ-

1) 5'. Βασ. ΚΗ, ε.

1) Ματθ. Ιε', 32. — 2) Ματθ. ΙΘ', 6. — 3) ἁ. Κορ. Ζ', 27.

νεύνων οὐκ ἐχωρίζοντο· τὸ δὲ τήμερον εἶναι χρῆναι φασί, τοὺς ἀρχιερεῖς τὸν βίον πρὸς ἀκριβῆ σωφροσύνην ἀπευθύνοντας, οὐχ ὅπως τῆς τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἰδίων γυναικῶν ὁμιλίας ἀποδιέστασθαι· τοῦτο γὰρ σκανδάλου πρόφασιν οὐδ' ἦν-τιναοῦν τοῖς ὑπὸ χεῖρα καταλείπει· καὶ ἐπιφέρουσι τὸ ἀποστολικόν· Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἑλλῆσι, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ ἐξῆς 1)· εἶτα τοῖς μὴ τὰ τοῦ κανόνος πρεσβεύουσιν ἐπιτίμιον ἐπάγουσι τὴν καθαίρεσιν.

Ὅτι δεῖ καὶ ἀποκαρῆναι τὴν χωρισθεῖσαν τοῦ ἐπισκόπου γυναῖκα.

Τῆς ἕκτης μὴ, λ.

Ἐν δὲ τῷ μὴ τὴν μὲν τοι κατὰ κοινὴν συμφωνίαν διαζευχθεῖσαν 2) τοῦ μέλλοντος ἐπὶ τῶν τῆς ἐπισκοπῆς καθεδεῖσθαι οἰάκων, συνοικεῖν ὅλως αὐτῷ οὐ μεθίσσει, ἀλλ' εἰς μοναστήριον κελεύουσιν εἰσιέναι, μὴ ἐν γειτόνων τῆς τοῦ ἐπισκόπου καταγωγῆς κείμενον· οὐ γὰρ οἶόν τε συνεχῶς εἰς ἀλλήλους ὀρώσι, μὴ ἀνάπτεσθαι σφίσι τὸν ἔρωτα τῇ μνήμῃ τῆς προτέρας διαγωγῆς· κακεῖ δὲ τῆς τοῦ ἐπισκόπου προνοίας ἀπολαύειν αὐτὴν ἀξιοῦσιν, εἰ ἐνδεῶς ἔχουσα εἴη· εἰ γὰρ αὐτῷ δὴ τῷ ἐπισκόπῳ, περαιτέρω τῶν ἀναγκαίων εἰς ἑαυτὸν δαπανᾶν ἐκ τῶν τῆς ἐπισκοπῆς οὐκ ἐφαίται, σχολῆ γ' ἂν ταύτῃ τῶν τῆς Ἐκκλησίας δοθήσεται, οἴκουθεν ἐσχηκυῖα τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς· εἰ δὲ καὶ ὁ βίος αὐτῆς σεμνὸς εἴη, καὶ εἰς τὸν τῆς διακονίας βαθμὴν προσιβάσθαι· εἰς μοναστήριον δὲ εἰσιέναι κελεύουσιν, ὡς ἀπαραίτητον ἐν ἀποκείρασθαι ταύτην. Ἐξῆν μὲν γὰρ αὐτῇ πρὸ τῆς χειροτονίας τοῦ ἀνδρὸς μὴ διαζυγῆναι, κἀντεῦθεν καὶ τὴν χειροτονίαν κωλυθῆναι καὶ τὴν ἀπόκαρσιν· ὅτε δὲ γὰρ τὰ τῆς χειροτονίας συνήνεσε, δεόν καὶ τῇ ἀποκάρσει τὴν διάζευξιν βεβαιώσασθαι. Ἐζήτηται δὲ τὰ περὶ τούτου καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, τῶν τριῶν πατριαρχῶν συνεδριαζόντων, τοῦ Οἰκουμενικοῦ, τοῦ Ἀντιοχείας, καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ μητροπολιτῶν ὡσεὶ τεσσαράκοντα, οἳ καὶ ἐψηφίσαντο, ἀπαραιτήτως

ἐφείλειν ἀποκείρασθαι τὴν τοῦ χειροτονηθέντος ἐπισκόπου γυναῖκα, συνοδικοῖς γράμμασι τοῦτο σημειωσάμενοι καὶ κυρώσαντες· ἐντεῦθεν δεικνύται μὴδὲ τὰς τῶν ἱερέων γυναῖκας θεμιτὸν εἶναι δευτερογαμεῖν.

Ὁ δὲ γε ταύτης λ'. ἰδικῶς ἐκπεφώνηται τοῖς Θεοῖς Πατράσι, περὶ τῶν ἐν ταῖς βαρβαρικαῖς Ἐκκλησίαις ἱερέων καὶ διακόνων, τῶν προφάσει εὐλαβείας μετὰ τῶν οἰκείων δῆθεν γαμετῶν συμφωνούντων τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας ἀπέχεσθαι· τούτους γὰρ μὴκέτι ταύταις συνοικεῖν διακελευόμεθά φασιν, ὡς ἂν ἦν ἐντεῦθεν ἐντελῆ τῆς ὑποσχέσεως παράσχωσι τὴν ἀπόδειξιν· καὶ τοῦτο αὐταῖς ἐνδεδώκαμεν, διὰ τὸ ἀπεξενωμένον αὐτῶν καὶ βάρβαρον ἦθος, καὶ διὰ τὸ περὶ τὴν πίστιν ἀπαγῆς, καὶ μὴ πάνυ ἐδραῖον, καὶ ἵνα πρὸς σωφροσύνην μᾶλλον ἐπιβρῶνούοιντο, πύργω τῶν πρώην διάγοντες γαμετῶν· τὸ γὰρ αὐταῖς συνοικεῖν εἰς παροξυσμὸν πέφυκε φέρειν τῆς πρὸς αὐτὰς ὁμιλίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΙ'.

Ὅτι τῶν ἰδίων γυναικῶν δεῖ τοὺς ἱερωμένους ἐγκρατεῦσθαι, ὅτε τὰ ἅγια μεταχειρισθαι μέλλουσιν.

Καρθαγένης γ'. δ'. κέ. καὶ ε'.

Ὁ τρίτος τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανὼν, τοὺς ἱερωμένους λαχόντας, φησὶν, αἶψα μὲν καὶ ἐν πάσιν ἐγκράτειαν καὶ σωφροσύνην, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν μετιέναι δεῖ, ὅπως καθαρῶ τῷ καθαρῷ προσιόντες, τῶν αἰτημάτων ἐπιτυγχάνοιεν, μεσίται Θεοῦ χρηματίζοντες καὶ ἀνθρώπων· ὥστε διαπρεσβεύομενοι πρὸς τὸν Θεόν, τούτοις ἐκείνον, ὡς ἐφικτόν, ἐξιλάσκεσθαι, καὶ εἰρήνην τῷ κόσμῳ αἰτεῖσθαι· οὐχ ἥκιστα δὲ τοῦ καιροῦ καλοῦντος αὐτοὺς, πρὸς τὴν τῶν θείων μεταχείρησιν τε καὶ μετάληψιν μυστηρίων, ἔργω τὰ τῆς σωφροσύνης δεικνύοναι ὀφείλοντας, καὶ τῆς τῶν ἰδίων γαμετῶν ὁμιλίας ἀπέχεσθαι χρή.

Ὁ γε μὴν δ'. ταύτης καὶ ὁ κή, προσέτι καὶ ὁ σγ'. ἀσαφῶς εἰρημένοι, καὶ τοὺς τὰ θεῖα μυστήρια ψηλαφώντας ἱερωμένους ἐκ τῶν ἰδίων ἐγκρατεῦσθαι συμβίωσιν κελεύοντες, πρόφασιν τοῖς Λατί-

1) ἐ. Κορ. ἰ, 32. — 2) προδιζευχθεῖσαν 1373, 1370 καὶ ε.

νοις ἐνῆκαν, τοὺς ἱερωθήσεσθαι μέλλοντας εἰσπράττειν, τῶν ἰδίων χωρίζεσθαι γυναικῶν· εἰ τοίνυν οὕτω δόξης ἔχουσιν οἱ τοιοῦτοι κανόνες, αὐτοὶ ἂν εἴεν μᾶλλον δίκαιοι τῶν ἱερῶν κανόνων χωρίζεσθαι, τῶν τε ἀποστρλικῶν καὶ συνοδικῶν, ὡς τάναντία τοῦτοις ἄντικρυς δογματίζοντες. Τοῦτο γὰρ ἐκ πολλοῦ τοῦ κρείττονος ἀνατρέπων ὁ ἐν τῷ β'. Κεφαλαίῳ ρηθεὶς τοῦ παρόντος στοιχείου ιγ'. τῆς σ'. Συνόδου κανῶν, ἀφορισμὸν ἐπισεῖσι τοῖς οὕτω καὶ φρονούσι καὶ πράττουσιν. Ἐν μὲν τοι τῷ καιρῷ τῆς τῶν Θείων μεταχειρήσεως μυστηρίων, τοὺς τῷ κλήρῳ κατελεγεμένους, τῆς ὁμιλίας τῶν ἰδίων ἀπέχεσθαι γυναικῶν, καὶ οὗτος καθῆκον εἶναι κρίνει καὶ ὕσιον, τῷ Θεῷ Παύλῳ πειθόμενος, Μὴ ἀποστερεῖτε, λέγοντι, ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου γένηται, ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ καὶ τῇ νηστείᾳ 1), τὴν ἐν ὠρισμένοις δηλαδὴ καιροῖς νηστείαν δηλῶν, ὅτε τις μέλλει τῶν ἁγιασμάτων μελέξαι, καὶ τὴν ἐπιτεταγμένην μετὰ θερμῶν δακρύων προσευχὴν, οὐ μὴν ἢ προσανέχειν ἀδιαλείπτως ἐπιτετάγμεθα· Ἀδιαλείπτως γὰρ, φησί, προσεύχεσθε 2)· καὶ τοῖς Ἰουδαίοις γὰρ πάλαι ἐπετέτακτο, τῶν ἐν ὄρει μέλλουσι Θείων ἔπαύειν φωνῶν, ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις γυναικὶ μὴ προσιέναι.

Διονυσίου γ'.

Ὁ δὲ γ'. τοῦ ἱερομάρτυρος Διονυσίου Ἀλεξανδρείας, ἀρκοῦντας ἐφίστησι σφίσι αὐτοῖς τοὺς ἱερωμένους δικαιοτάτας, ἡνίκα τοῖς φρικτοῖς προσιέναι μέλλουσι μυστηρίοις, ἀπέχεσθαι μὲν τῶν ἰδίων γυναικῶν, ἀλλ' ἐκ κοινῆς συμφωνίας, κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου Παύλου φωνὴν, ὅτι ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, καὶ τὰ ἐξῆς 3).

Τιμοθέου ε', ιγ'.

Ὁ δὲ ε'. καὶ ὁ ιγ'. τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, τοὺς σαρκικῶς τῆς νυκτὸς συναφθέντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, μεθ' ἡμέραν ἀπείργει, τῆς ἱερᾶς τελουμένης συνάξεως, τῶν Θείων κοινωνῆσαι μυστηρίων, μαρτύριον ἀσφαλές τὴν προῤῥηθεῖσαν τοῦ Ἀποστόλου ρῆσιν καὶ οὗτος προϊσχύμενος· μάλιστα γέ τοι τοῦ σαββά-

του καὶ κυριακῆς φυλάττεσθαι χρὴ φησι τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, οἷα τὴνικαῦτα τῆς ἱερᾶς οὐσίας τῷ Κυρίῳ ἀναφρομένης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τῶν γυναικῶν συνεισάκτους ἐχόντων
ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν.

Συνόδου πρώτης γ'.

Ὁ γ'. τῆς πρώτης Συνόδου κανῶν, Ἐπίσκοπον, ἢ τινὰ τῶν τοῦ κλήρου, συνείσακτον ἔχειν γυναῖκα, οὐκ οἶεται δεῖν, εἰ μὴ ἄρμητέρα, ἢ ἀδελφὴν, ἢ Θεῖαν, ἢ δὲ μόνον πρόσωπα πᾶσαν δικπέφυγεν ὑποψίαν· συνεισάκτους δὲ φησι τὰς ἐλομένας συνοικεῖν ἱερεῦσιν ἀζύγοις, εἰ πρὸς τὰς ἀναγκαίας χρείας αὐτοῖς διακονοῦμένας.

Συνόδου ἑκτης ε'.

Τοῦτου καὶ ὁ ε'. τῆς ἑκτης Συνόδου μεμνημένος κανῶν, τοὺς τοιοῦτους γυναῖκα κεκτῆσθαι, ἢ θεραπαινίδα, πάντη ἀπείρηκε, πρόφασιν σκανδάλου τούτου· μὴ διδόναι προνοούμενος· τῷ δὲ παραβαίνοντι ἐπανατείνεται τὴν καθαίρεσιν· προσεπάγει δὲ καὶ τοὺς εὐνούχους πᾶσαν εἶναι ἀνάγκην τοῦτο παραφυλάττεσθαι, τὴν ἐντεῦθεν μέμψιν ὑφορωμένους, εἰ μὴ βούλοιντο, κληρικούς μὲν ὄντας, καθαιρεῖσθαι, λαϊκοὺς δὲ, ἀφορίζεσθαι.

Συνόδου ἑβδομῆς ιθ'.

Ὁ δὲ ιθ'. τῆς ζ'. Συνόδου κανῶν, ἀπροσκόπους εἶναι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τοὺς τοῦ κλήρου ἀξιοῖ, μὴ ὅτι τοῖς πιστοῖς, ἀλλὰ γε καὶ οἷς οὐδὲν τῶν τῆς εὐσεβείας ἐμέλησε· διὰ τοι τοῦτο, καὶ τὸν ἡντιναοῦν διακονίαν ἐπιτρέποντα γυναικὶ δούλῃ, ἢ ἐλευθέρῃ, ἐν ἐπισκοπαίῳ ἢ μοναστηρίῳ, ἐπιτιμᾶσθαι παρεγγύεται, ἐπιμένοντα δὲ, καθαιρεῖσθαι. Εἰς ἴδιον δὲ ἀπιόντα προάστειον τὸν ἐπίσκοπον ἢ τὸν ἡγούμενον, ἐνθα γυναῖκες τὰ τῆς ὑπηρεσίας μετίασιν, οὐχ ὑπὸ τούτων καὶ αὐτοῦς, ἀλλ' ὑπὸ ἀνδρῶν ὑπερετεῖσθαι βούλεται· ἐκείνας δὲ ἐν ἐτέρῳ διάγειν τόπῳ, ἕως ἂν

1) ἔ. Κεφ. Ζ', β. — 2) Θεσσαλ. Ε', 17. — 3) ἔ. Κεφ. Ζ', ε.

ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ ἡγούμενος ἐκεῖθεν ὑποχωρήσῃ· εἰ γὰρ εἰς ἀλλότριον προάστειον ἢ ξενοδοχεῖον οὗτοι καταλύσουσι, δυσχερὲς οἶμαι τὰ τοῦ κανόνος τηρηθῆναι.

Ἀγκύρας ιθ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀγκύρα ιθ', παρθένους γυναῖκας κωλύει συνέρχεσθαι τισιν ὡς ἀδελφοῖς.

Βασιλείου πη'.

Ἐπὶ τούτοις, ἡ μεγάλη τῆς ἀληθείας σάλπιγξ, ὁ μέγας Βασίλειος, ἐπιστολὴν πρὸς τινὰ Γρηγόριον πρεσβύτερον πέμψας, ἐπιπληκτικώτερον τούτου καθάπτεται, τῷ τοιούτῳ προσανέχοντος πάθει· Οὔτε πρῶτοι γὰρ, φησιν, οὔτε μόνοι νενομοθετήκαμεν, γυναῖκας ἀνδράσι μὴ συνοικεῖν· ἀλλ' ἀνάγνωθι τὸν ἐξενεχθέντα κανόνα παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, ἐν τῇ Συνόδῳ Νικαίας, ὅς φανερώς ἀπηγόρευσε συνεισάκτους μὴ εἶναι· ἀγαθία δὲ ἐν τούτῳ ἔχει τὸ σεμνόν, ἐν τῷ κειρωθῆναι τῆς μετὰ τῶν γυναικῶν διαγωγῆς· ὡς ἐάν, ἐπαγγελλούμενός τις αὐτὴν τῷ ὀνόματι, ἔργῳ τὰ τῶν γυναιξὶ συνοικούντων ποιῆται, δηλὸς ἐστὶ τὸ μὲν τῆς παρθενίας σεμνόν ἐν τῇ προσηγορίᾳ διώκων, τοῦ δὲ καθ' ἡδονὴν ἀπρεποῦς μὴ ἀφιστάμενος· οὔτε γὰρ τὸν ἐβδουηκονταετῆ γεγονότα πείθομαι ἐμπαθῶς γυναικὶ συνοικεῖν, οὔτε ὡς ἐπὶ γενομένη τινὶ ἀτόπῳ πράξει ὠρίσαμεν ἃ καὶ ὠρίσαμεν· ἀλλ' ἐπεὶ ἐδιδάχθημεν παρὰ τοῦ Ἀποστόλου, μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ σκάνδαλον, οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ παρὰ τινῶν ὑγιῶς γινόμενον ἄλλοις ἀφορμὴ πρὸς ἁμαρτίαν ὑπάρξει, τούτου ἕνεκα προσετάξαμεν, ἐπόμενοι τῇ διαταγῇ τῶν ἁγίων Πατέρων, χωρισθῆναί σε τοῦ γυναιίου. Ἐκβαλε τοίνυν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ οἴκου σου· κατὰστησον αὐτὴν ἐν μοναστηρίῳ· ἔστω ἐκεῖνη μετὰ παρθένων, καὶ σὺ ὑπηρετοῦ ὑπὸ ἀνδρῶν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ἡμᾶς βλασφημηθῆται. Ἐως δ' ἂν ταῦτα ποιῆς, αἰ μυριάδες, ὡς περ σὺ γράφεις διὰ τῶν ἐπιστολῶν, οὐδὲν ὠφελήσουσί σε, ἀλλὰ τελευτήσεις ἀργῶν, καὶ δώσεις τῷ Κυρίῳ λόγον τῆς σεαυτοῦ ἀργίας. Ἐάν δὲ τολμήσῃς, μὴ διορθώσάμενος σεαυτὸν ἀντέχεσθαι τῆς ἱερωσύνης, ἀνάθεμα ἔσῃ παντὶ τῷ λαῷ, καὶ

οἱ δεχόμενοί σε, ἐκκήρυκτοι κατὰ πάσαν Ἐκκλησίαν γενήσονται.

Ἐκ δὲ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης πάρεστι γινῶναι, μὴ δεῖν εὐθὺς ἀφορίζεσθαι τὸν ἀλλοτρίῳ γυναικὶ συνοικούντα πρεσβύτερον, ἀλλ' εἰ μετὰ παραγγελίαν ταύτης ἀποστῆναι μὴ βουληθείη.

Νόμοι.

Ἐπίσκοπον, μηδεμίαν παντελῶς γυναῖκα ἔχειν, ἢ μετ' αὐτῆς συνοικεῖν συγχωροῦμεν· εἰ δ' ἀποδειχθεῖη τοῦτο, τῆς ἐπισκοπῆς ἐκβαλλέσθω 1).

Μηδείς κληρικὸς γυναῖκα μὴ ἔχων, ἐπίσκοπον ἐγέτω ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, πλὴν μητρὸς, καὶ θυγατρὸς, καὶ ἀδελφῆς, καὶ τῶν ἄλλως ἀνυπόπτων. Εἰ δὲ μὴ ταῦτα παραφυλάξαι, καὶ δις ὑπομνησθεῖς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ἢ τῶν συγκληρικῶν μὴ ἐκβάλῃ αὐτὴν, ἢ κατηγορηθεῖς ἀποδειχθεῖη συναναστρεφόμενος ἀσέμνως αὐτῇ, καθαιρεῖσθω 2).

Ἐπίσκοπος μὴ συνοικεῖτω οἰαδήποτε γυναικί· μηδὲ γυνὴ διάκονος συνοικεῖτω ἀνδρί 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τῶν γυναιξὶ συλλουομένων.

Συνόδου ἑκτῆς οζ'.

Ὁ οζ' κανὼν τῆς ε' Συνόδου, τὸ ἐν βαλανεῖοις τοὺς ἀνδρας μετὰ γυναικῶν λούεσθαι, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἔθνεσιν ὑπὸ κατάγνωσιν γινόμενον, πάντα ἀπέριχε· καὶ κληρικὸς μὲν τοῦτο ποιοῦσι καθάρεσιν δρίζει τὸ ἐπιτίμιον, ἀφορισμὸν δὲ, μονάζουσιν, ἢ λαϊκοῖς.

Λαοδικεῖας λ'.

Οὗτος δὲ τριακοστός ἐστὶ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, χωρὶς τῶν ἐπιτιμίων. Εἰ γὰρ ὁ ἐντυχὼν κατὰ τὸ παρῆκον γυναικί, πολλῆς δεῖται σπουδῆς, μὴ προσαναχρωσθῆναι τὸν λογισμὸν τῇ

1) μ.ε. Βασ. Γ. ε. Νεαρ. Ἰουπ. ρκγ'. κεφ. κθ'. — 2) Αὐτόθι. — 3) μ.ε. Βασ. Γ. ε. Νεαρ. ρκγ'. λ'.

πρὸς ταύτην ἐπιθυμίᾳ, σχολῆ γ' ἂν ὁ γυμνουμένος ταύτας ὁρῶν ἐν βαλανείῳ δυναθῆναι φυλάξασθαι τῆς ἡδονῆς τὴν ἐπιβουλὴν τοῖς γὰρ ἀλλήλων μέλεσιν, ὡς βέλεσιν ὁ ἐχθρὸς καθ' ἡμῶν χρῆται. Εἴτ' οὐκ αἰσχυρὸν ἐστὶν αἰσχιστον, τὸ γυμνοῦς ἄνδρας τε καὶ γυναίκας ὑπ' ἀλλήλων ὁρᾶσθαι, καὶ ἀναφλέγειν σφίσι τὸν ἔρωτα, καὶ τῆς σαρκὸς ἀνάπτειν τὴν πύρωσιν; ἀρκετὸν γὰρ τῷ σώματι ἡ κακία αὐτοῦ καὶ ἡ φυσικὴ τούτου κίνησις· τί δεῖ τῆ φλογὶ πλεονος ὕλης, ἢ τῷ θηρίῳ δαψιλεστέρας τροφῆς ἐκ τῆς τῶν ὀφθαλμῶν ἐστιάσεως, ἵνα μάλλον δυσκάρτερον γένηται, καὶ τοῦ λογισμοῦ βιαιότερον; ἄλλως τε καὶ σκανδάλου τοῖς πολλοῖς ἀφορμὴν ἂν παράσχοιμεν, οἵτινες ἐπετάχθημεν μὴ τιθέσθαι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, καὶ ἀπρόσκοποι γίνεσθαι καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἑλλήσι, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' οὐδὲ τοῖς ὁμοζύγοις ἐφείται τοῦτο ποιεῖν· εἰ γὰρ ἐν πεφύκασι σῶμα, καὶ ἀλλήλων μέλη τυγχάνουσιν, ἀλλ' οὐν χρῆσθαι κακῶς οὐ χρὴ τοῖς οἰκείοις μέλεσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΛ'.

"Ὅτι γυναῖκας οὐ δεῖ πρεσβύτιδας γίνεσθαι.

Λαοδικεῖας ια'.

Ὁ ια'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανῶν, οὐκ ᾤθη δεῖν κατὰ γε τὸ παλαιὸν ἔθος, πρεσβύτιδας γίνεσθαι, καὶ τῶν ἄλλων ἐν Ἐκκλησίᾳ προκαθέζεσθαι γυναικῶν, ὡς διδασκάλου τάξιν πρὸς αὐτάς ἐπεχούσας· σιωπᾶν γὰρ ὁ λόγος καὶ διδάσκεσθαι, οὐχὶ διδάσκειν, κοινῇ συμπάσαις ἐπέταξε γυναῖξιν. Ἐξαιρῶ τοῦ λόγου τὰς ἐν τοῖς τῶν γυναικῶν μοναστηρίοις τῶν λοιπῶν προῖσταμένας· ἡ γὰρ, ἐνδὸς σώματος τρόπον, ἐκ δικφόρων μελῶν ἀρμογῆς, διὰ τὴν σύμπνοιαν καὶ κατὰ Θεὸν τῶν λοιπῶν ὑποταγὴν, κεφαλῆς ταύταις δίδωσι χώραν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

"Ὅτι γυναῖκας οὐ δεῖ εἰσερχεσθαι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον.

Ὁ μδ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κανῶν, εἰσιτητῶν εἶναι γυναῖξιν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, τῶν ἀνθρώπων ἡγεῖται, εἰ καὶ πρῶτον

ἦν ἀνεπιμένον καὶ ταύταις. Εἰ γοῦν λαϊκοῖς ἀνδράσι τοῦτο ἀπειρηται, πολλοῦ γε δεῖ γυναῖξιν· ἐκβέβληνται δὲ, ὡς φασίτινες, παρὰ τὴν τῶν ἐμμήνων ἀπροαίρετον ῥύσιν. Ζήτει καὶ τὸ ια'. Κεφάλαιον τοῦ παρόντος στοιχείου, καὶ τὸ σ'. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΙ'.

"Ὅτι γυναῖκας δεῖ ἐν Ἐκκλησίᾳ σιγᾶν.

Συνόδου ἑκτης δ'.

Ὁ δ'. τῆς σ'. Συνόδου κανῶν, σιγὴν ἀσκεῖν ταῖς γυναῖξιν ἐπιτάττει, κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου Παύλου φωνὴν 1), οὐκ ἐν τῷ τῆς λειτουργίας μόνῳ καιρῷ, ἀλλὰ γε καὶ ἐπὶ πάσης τῶν πιστῶν συνελεύσεως· εἰ δέ τι μαθεῖν ἐθέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· τοῦτο δὲ καὶ τοῖς θύραθεν ἀρμόδιον ἔδοξε φησὶ γὰρ τις·

Ἰύναι, γυναῖξί κέσμον ἢ σιγὴ φέρει 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

"Ὅτι οὐ δεῖ γυναῖκας ἀνδρικήν στολήν ἐνδύεσθαι 3).

Γάγγρας ιγ'.

Ὁ ιγ'. τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου κανῶν, οὐδὲ τῶν γυναικῶν ἀνεπιτηρήτους εἶασεν, ὅσαι διὰ νομιζομένην ἀσκησιν, ἀντὶ τῆς εἰωθυίας γυναῖξιν στολῆς, ἀνδρῶν ἔσθημα περιβέβληνται, ἀλλὰ καὶ ταύτας τῷ ἀναθέματι περαπέμπει· ἕκαστος γὰρ, φασίν, ἐν τῷ ἐκλήθη, ἐν τούτῳ μενέτω 4)· ἴσμεν δὲ τὰς δι' ἀσκησιν ἀληθῆ, καὶ οὐ καθ' ὑπόκρισιν τοῦτο ὑπελθούσας τὸ σχῆμα, ὅσους ἀσκητικούς ἀγῶνας διήνυσαν, καὶ τοῦ ἄκρου τῆς ἀρετῆς ἐπελάβοντο. Ζήτει καὶ ἐν τῷ γ'. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου κανὸνα ζε'. τῆς σ'. Συνόδου.

1) ἀ. Κορ. ΙΔ', 35.—2) Εσφοκλ. Δίας μ.α.στ.γ. σ. 292.—3) περιβέβλησθαι ε.—4) ε. Κορ. Ζ', 24.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

**Οτι γυναῖκα τὴν λεχῶ, οὐκ ἀναγκαιῶν τὰς ἕνενομι-
σμένας νηστείας τηρεῖν.*

Τιμοθέου ἡ.

Ὁ ἡ. κανὼν τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, τὴν τεκοῦσαν γυ-
ναῖκα κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν τοῦ Πάσχα, μὴ φυλάττειν τὴν
νενομισμένην νηστείαν κελεύει, ἀλλὰ καὶ οἴνου μεταλήψει, καὶ
μυστήριον βρώμασιν, ὀπίση δύνανται, ἐαυτὴν ἀνακτασθαι· ἡ γὰρ
νηστεία διὰ κατάλυσιν τοῦ σώματος ἐπινενόηται, τοῦτο δὲ ἀσ-
θενῶς ἔχον, οὐ δεῖται παιδαγωγίας ἀλλὰ βοήθειας, εἰς τὸ ῥωσι-
θῆναί τε, καὶ τὴν προτέραν συναγαγεῖν δύναμιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ΄.

Περὶ τοῦ γυναῖκα ἔχοτος δαιμονῶσαν.

Τιμοθέου ιβ΄.

Ὁ μὲν Τιμοθέος Ἀλεξανδρείας, ἐν τῷ ιβ΄ κανόνι, ὅστις, φησὶ,
δαιμονώσης τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ δεσμὰ περικεῖσθαι ταύτην
σιδήρῳ πεποιημένα, σωφρόνως μὴ δυνάμενος ἔχειν, ταύτης μὲν
διαζυγῆναι, ἑτέραν δ' ἀγαγεῖσθαι βουλευθείη, οὗτος, ὡς οἶμαι,
γραφὴν μοιχείας οὐ διαπέφευγε· πλὴν ἐν οἷς οὐκ οἶδα βεβαίως
εἶπειν, ἄμεινον ἢ γῆραι σιωπᾶν.

Νόμος.

Ἐκ δὲ τῆς νεαρῆς τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ δέδοται
τῷ ἀνδρὶ, διηνεκῆ μανίαν νοσοῦσης τῆς γυναικὸς, λύειν τὸν γά-
μον, καὶ ἑτέραν συνάπτεσθαι· πλὴν τὸν μὲν ἄνδρα ἐπὶ τριστίαν
διακαρτερεῖν αὕτη κελεύει, καὶ ἐντὸς ταύτης μὴ διαλύειν τὴν
μετὰ τῆς μανείσης γυναικὸς αὐτοῦ συζυγίαν· τὴν δὲ γυναῖκα
μὴ διαζεύγεσθαι τοῦ μανέντος ἀνδρὸς αὐτῆς, εἰ μὴ παρέλθοι
πενταετία 1). Τοῦτο καὶ ἡ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου τοῦ Βοτα-
ναϊάτου νομοθετεῖ νεαρὰ· εἰ καὶ ὁ νόμος φησὶ, μανία ἐμποδίζει
τὸν γάμον, οὐ μὴν διαλύει τὸν καλῶς συστάντα 2).

1) Νικηφ. Λέοντ. ριβ', ριβ'. — 2) Βασιλ. εἰς Νομ. ΙΓ', 30. Γ. Α'. σελ. 334.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

*Περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἐν ἀφένδρῳ, ἤτοι τῶν
οὐσῶν ἐν ῥύσει.*

Ζήτει τὸ ις΄. Κεφάλαιον τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

*Περὶ τῶν γυναικῶν τῶν πρὸς τὸ ἀμβλῶσαι φάρμακα
δεχομένων.*

Συνόδου ἑκτης ιη΄.

Ὁ ιη΄. τῆς σ΄. Συνόδου κανὼν, φόνου δίκαις ὑπέχειν κελεύει,
ἔσαι τῶν γυναικῶν ἢ δέχονται, ἢ ἀλλοίως ὀρέγουσι πρὸς τὸ ἀμ-
βλῶσαι φάρμακα· λάθρα γοῦν τινες ἀνδράσι μιγνύμεναι, καὶ
συλλαμβάνουσαι, δεῖ τοῦ μὴ ἀλῶναι πορνείας γονεῦσιν ἰσως
ἢ δεσπόταις, τῆ τοῦ ὀφθαλμοῦ πύσει τὰ ἔμβρυα φθείρειν ἐπι-
τηδεύουσιν, ἢ καὶ βάρει τὰς κοιλίας πιέζουσιν, ὥστε νεκρὰ τῆς
γαστρὸς ἐκπεσεῖν· καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐαυτὰς ἐπίοτε
προσαπολλύουσιν.

Ἀγκύρας κβ΄.

Ὁ δὲ κβ΄. τῆς ἐν Ἀγκύρας· εἰ καὶ ὁ πρότερος, φησὶν, ἕως
μέχρις ἐξόδου τῆς κοινωνίας ἐξέωσε τὰς δεχομένας τὰ φάρμακα,
ἀλλ' ἡμεῖς φιλανθρωπότερόν τι ποιῶντες, δεκαετὴ χρόνον ὠρί-
σασμεν ἀρκεῖν αὐταῖς εἰς μετάνοιαν.

Βασιλείου β΄.

Ἀλλὰ καὶ ὁ β΄. τοῦ μεγάλου Βασιλείου, τὸ μέτρον τοῦτο τῆς
δεκαετίας ταῖς τοιαύταις ὀρίζεται· καὶ τὴν θεραπείαν οὐ τῷ
χρόνῳ μᾶλλον ἢ τῷ τρόπῳ πιστεύει τῆς μετανοίας. Ἐπεὶ δ' ὁ
Μωσαϊκὸς νόμος, ὅτε μὲν οὐκ ἐξαικονισμένον τὸ ἔμβρυον ἡμ-
βλωτο, εἰς χρήματα ἐξημίου, ἐξαικονισμένου δ' ἐκπίπτοντος,
εἰς ψυχὴν κατεδίκαζε, ὀνήσκειν κελεύων τὸν τὴν γυναῖκα πα-
πάξαντα, τοῦτου μνησθεῖς ὁ ἅγιος, Διαφοράν, φησὶν, ἡμεῖς οὐκ
ἔχομεν, εἴτε μεμορφωμένα, εἴτ' οὖν ἀμόρφωτά εἰσι τὰ ἀποβαλ-
λόμενα· οὐ γὰρ εἰς χρήματα ζῆμιούμεν, ἀλλὰ φόνου κείνομεν

τὴν τοῦτο ποιήσασαν, διὰ τε τὴν τοῦ ἐμβρύου φθορὰν καὶ αὐτῆς δὲ τῆς ἀποθεβληκυίας· ἐπισυμβαίνει γὰρ ἔσθ' ὅτε τῷ ἐμβρῷ καὶ ταύτην συμφεیرهσθαι· τὸ γοῦν σπέρμα τῆ μητρὸς καταβαλλόμενον, πρότερον μὲν ἐξαιματοῦται, εἶτα εἰς ἀμόρφωτον πήγνυται· σάρκα, εἰθ' οὕτως ἐξεικονίζεται καὶ διατυποῦται εἰς μέλη καὶ μέρη.

Ἄλλ' ἐν μὲν τῷ τέλει τοῦ ἡ. κανόνος, Καὶ αἱ διδοῦσαι, φησὶ, καὶ αἱ δεχόμεναι τὰ ἐμβρυοκτόνα δηλητήρια, ἐν τοῖς ἐκουσίως φονεύουσι καταλογίζονται· ἐνταῦθα δὲ τὸ τοῦ ἀκουσίου φόνου ἐπιτίμιον τὴν δεκαετίαν ἐπιτίθησι ταύταις, οἷμαι, παρὰ τὸ μήπω γεγονέναι τὸ κυοφορούμενον ἐν φύσει, καὶ τὸ μὴ ἐκ διαθέσεως ἀπανθρώπου μελετηθῆναι τὸν φόνον, ἀλλὰ δι' αἰσχύνην ἢ φόβον ἀγενῆ, γονέων τυχόν, ἢ δεσπότου, ἢ ἄλλου τινός, κίνδυνον ἀπειλοῦντος.

Νόμοι.

Ἢ ἐπίτηδες ἐκτρώσασα προσηκίρως ἐξορίζεται 1).

Ἢ δὲ νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ἄδειαν δίδωσι τῷ ἀνδρὶ διασπᾶν τὸν μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γάμον, ἐξεπίτηδες ἀμβλωσκούσης τὴν ἐκείνου σποράν 2).

Ὁ πόμα δεδωκὸς ἀμβλωθρίδιον, εὐτελὲς μὲν ὄν, μεταλλάσσεται, τίμιος δὲ, ἐξορίζεται μετὰ καιρικῆς δημεύσεως· ἐσχάτη δὲ τιμωρία ὑπάγεται, εἴ τις ἀπέθανεν ἐκ τούτου, καὶ εἰ χωρὶς ὁλόου τὸ ἀμβλωθρίδιον δέδωκεν 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ γυναικὸς τῆς ἀμελῶς ἐχούσης περὶ τὸ κῆγμα ἢ ἐκτιθεμένης.

Βασιλείου λγ', ςβ'.

Ὁ λγ' τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν, ἔτι δὲ καὶ δ. νβ', τὴν κατὰ τὴν ὁδὸν κηύσασαν, εἶγε παρὸν σῶσαι καταπεφρόνηκε τοῦ κηήματος, φόνου δίκης ὑπέχειν οἴεται δεῖν, καὶ εἰ ἕτερος ἀνε-

λόμενος, καὶ φιλανθρώπως χρησάμενος, τὸ ζῆν αὐτῷ κεχάρισται, αὐτῆς θηριώδει καὶ ἀπανθρώπῳ λογισμῷ χρησαμένης, ἐκ πορνείας ἴσως τοῦτο ἢ μοιχείας συνειληφύιας, καὶ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην πειραθείσης συγκρούσαι· εἰ δὲ παρὰ τὴν ἀπορίαν τῶν προστησομένων, ἢ τὴν ἐνδειαν τῶν ἀναγκαίων, ἢ αἰγμάλωτος ἀγομένη, ἢ τῷ φεύγειν πολεμίους κρυπτομένη, καὶ τοῦ βρέφους κλαυθμυρίζομένου, κινδυνεύουσα μηνηθῆναι, ἐαυτὴν ἁμα καὶ τὸ τεχθὲν οὐκ ἤρκεσε περισώσασθαι, συγγνωστὴ μᾶλλον ἢ μήτηρ, τῆς ἐπιηρείας.

Ἐκ δὲ τούτου καὶ περὶ τῶν ἐκτιθεμένων τὰ οἰκεία βρέφη πρὸς ταῖς εἰσόδους τῶν ἱερῶν λόγος πολλάκις ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου γέγονε· καὶ ἤρρεσεν, ὡς φονευτριάς ταύτας κολάζεσθαι, καὶ ἕτερος ἀνέληται, καὶ ἐπιμελησάμενος ζωογονήσῃ.

Νόμος.

Φονεύει τὸ τικτόμενον, οὐ μόνον ὁ πνίγων, ἀλλὰ καὶ ὁ ρίπτων, καὶ ὁ μὴ τρέφων, καὶ ὁ ἐν δημοσίαις τόποις ἐκτιθέμενος ἐπὶ ἐλεημοσύνη, ἢν αὐτὸς οὐκ ἔσχηεν 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

Περὶ τῶν γυναικῶν παρθένους βιαζομένων.

Ἀποστόλων ἐζ'.

Ὁ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐζ' κανὼν, τὸν βιασάμενον παρθένον ἀμνήστευτον, ἀφορίζεσθαι ἀξιοῖ· (τὸν γὰρ τοι μεμνηστευμένην, τίς ἀντερεῖ μὴ οὐχὶ καὶ ὡς μοιχὸν τιμωρεῖσθαι δεῖν;) ἔχειν δὲ ταύτην καὶ μὴ ἐκβάλλειν, εἰ καὶ τῶν πενησάτων οὔσα τυγχάνει, καὶ τῷ ἐκείνου μὴ προσήκουσα γένει.

Νόμοι.

Φησὶ γὰρ ὁ νόμος· Τὸν μετὰ σῶφρονος παλλακευόμενον γυναικὸς, ἀναγκάζεσθαι δεῖ καὶ εἰς γάμου κοινωνίαν λαμβάνειν αὐτήν 2).

Ὡς ἔοικε τοίνυν καὶ ὁ κανὼν, ὑπὲρ μὲν τῆς βίας ἀφορίζεσθαι

1) δ'. Βασ. ε'. κς'.—2) Νεαρ. Λέοντ. λβ'.—3) Οἷμ. ε'. λδ'. Βασ. ελ. νβ'.

1) δ'. Βασ. Λλ'. ς'.—2) ε'. Βασ. ελ. λδ'.

τὸν πλημμελήσαντά ἐπιτάττει, διὰ δὲ γὰρ τῆς παρθένου τὴν σωτηρίαν, ἀναγκάζεσθαι καὶ νομίμως αὐτῇ συναφθῆναι.

Οὐ μὴν ἐν τῇ περὶ βίας ἀγωγῇ, οὕτω θεσπίζειν ὁ νόμος δείκνυται.

Νόμοι.

Φησὶ γάρ· Ὁ βιασάμενος κόρη, καὶ φθείρας αὐτήν, ῥινοκοπέσθω, διδοὺς αὐτῇ καὶ τὸ τρίτον τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ 1).

Ὁ παρθένω κόρη μιγνύμενος, ἐκείνης μὲν προαιρέσει, ἀγνοούντων δὲ τῶν γονέων, τῆς πράξεως διαγινωσκομένης, εἰ μὲν θέλει λαβεῖν αὐτήν εἰς γυναῖκα, καὶ συναινοῦσι καὶ οἱ γονεῖς, γινέσθω τὸ συνάλλαγμα· εἰ δὲ τοῦ ἐνδὸς προσώπου οἱ γονεῖς τοῦτο οὐ καταδέχονται, εἰ μὲν εὐπορῆς ἐστὶν ὁ φθορεὺς, τῇ φθαρείσῃ κόρῃ διδοῦτω λίτραν μίαν χρυσοῦ· εἰ δὲ ἐνδεῆς, τὸ ἥμισυ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ· εἰ δὲ παντελῶς ἄπορος, τυπτόμενος καὶ κουρευόμενος ἐξοριζέσθω 2).

Ὁ ὠρισμένος εἰς κατήγορίαν τῆς μοιχείας χρόνος τῆς πενταετίας, οὐκ ἔχει χώραν ἐπὶ τῆς κατὰ βίαν γενομένης φθορᾶς, ἀπροσδιορίστως γὰρ κινεῖται, ἐπειδὴ καὶ δημοσίᾳ ἢ βίᾳ πλημμελεῖται 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΪ.

Περὶ γοητείας.

Ζήτει τὸ α΄. Κεφάλαιον τοῦ Μ στοιχείου.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Δ' ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ δαιμονίων ἢ δαιμονῶν ὑποκρινομένων.

Ἀποστόλων οθ΄.

Ὁ οθ΄. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανὼν, Ἴδὸν δαιμονδίντα, μήτε κληρικὸν ἐπιτάττει γίνεσθαι, μήτ' εὐχῆς τοῖς πιστοῖς κοινωνεῖν.

1) π΄. Βασ. αὐτόθι.—2) οθ΄. Βασ. αὐτόθι.—3) θέμ. ζ΄. κ. λ΄. Βασ. αὐτόθι.

ἀπαλλαγθέντα δὲ τελείως τοῦ δαίμονος, καὶ εἰς κλῆρον προβαίνειν, εἶγε καὶ τὰ τοῦ βίου συμβαίνει τῷ ἀξιώματι· ἐπεὶ γὰρ τὸν ἐκ διαλειμμάτων νοσοῦντα, συγκαταλεγῆναι τῷ κλήρῳ οὐχ ὅσιον, ἵνα μὴ τῷ καιρῷ τῆς μανίας αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς ἱερωσύνης ὑβρίζεται, καὶ τὸ θεῖον ἀτεχνῶς βλασφημηῆται. Πῶς γὰρ οἶόν τε τὸ καθαρὸν τῆς ἱερωσύνης φῶς ψυχῇ πιστευθῆναι, τὸ ἐξάγιστον εἰσοικισαμένη τῆς πονηρᾶς δυνάμεως σκότης, διὰ τὴν πρὸς τὰ φαῦλα ῥοπὴν; καὶ σαπρῶ γὰρ δήπου δοχεῖω μύρον, οὐδ' ἂν εἰς νοῦν ἔχον πιστεύσειεν· ἢ γὰρ ἐλευθέρᾳ τῶν ἀκαθάρτων παθῶν ψυχῇ, καὶ τῇ ἀγιωσύνῃ 1). τῶν ἀγαθῶν χαίρουσα πράξεων, φοβερὰ τῇ πονηρᾷ τῶν δαιμόνων εἶναι πιστεύεται φάλαγγι. Ἄλλως τε καὶ λογισμοῦ καὶ φρονήσεως ἔρημος ὢν ὁ δαιμονῶν, καὶ φαῦλά τινα καὶ ἄσεμνα διαπραττόμενος, καὶ δαιμονιώδεις φωνὰς προϊέμενος, τὸν λαὸν συνταράττει, καὶ τὴν ἐν τῷ νεῷ ψαλμωδίαν ἀχραιοῦν ἐμελλεν.

Τιμοθέου γ΄. ιδ΄.

Ὁ δὲ γ΄. τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, τὸν μὴ δι' ὄλου, ἀλλ' ἐκ διαλείματος, τὴν μανίαν νοσοῦντα, μεταλαμβάνειν ἐφίησι τῶν ἀγιασμάτων, εἶπερ, ἐν ᾧ σωφρονῶν ὁρᾶται καιρῶ, μὴ διασύρη τὰ θεῖα, καὶ βλασφημῇ τὸ μυστήριον, μηδὲ κατὰ τῆς πίστεως φλέγγηται· οἷα καὶ ὁ Ἰούδας ἔδρασεν, ἐκκαλύψας ἃ ἐδιδάχθη τοῖς Ἰουδαίοις, ὡς τοῖς γινομένοις διαπιστῶν, καὶ τῷ διδασκάλῳ ὡς ἀνθρώπῳ ψιλῶ προσέχων, καὶ οὐ Θεῷ.

Ὁ δὲ ιδ΄, Εἴ τις, φησὶ, μὴ ὑγιᾷ τὸν λογισμὸν ὡς ἀληθῶς κεκτημένος, ἑαυτὸν διεχειρίσατο, καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ προσφορᾶς, καὶ τῆς εὐθυίας εὐχῆς ἀξιοῦσθαι στέρεσθαι γὰρ καὶ τῆς νενομισμένης ὁσίας τὸν γὰρ τοιοῦτον οὐ χρῆ.

Συνόδου ἑκτης ε΄.

Ὁ δὲ ε΄. τῆς ε΄. Συνόδου, τοὺς δαιμονῶν ὑποκρινομένους, καὶ τρόπων φαυλότητι, διὰ τὸ πρὸς κέρδος ὄρεσθαι, τὰ ἐκείνων σχηματιζομένους, ἐπιτιμᾶσθαι παντάπασι δικαιοῖ, καὶ πόνοις ὑποβάλλεσθαι, οἷσις γὰρ ἀληθῶς δαιμονῶντες ὑποβληθεῖεν πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ δαίμονος ἐνεργείας· τὸν γὰρ ὑπὸ Θεῷ ζῆν ἐλόμενον,

1) ἀγιωσύνη Β. καὶ ε.

καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἡμεληκότα πραγμάτων, τὴν ἀπλανῆ καὶ ταῖς θεοῖς Πατράσι βάσιμον ἔδει, μὴ μὲν τοι τὴν ἐπικίνδυνον καὶ πολλοῖς αἰτίαν αἰρεῖσθαι σκανδάλου· πολλῆς γὰρ νήψεως τοῖς τοιούτοις χρεῖα καθέστηκε, ὡς τις φησὶ τῶν ἁγίων, μήπως ἐμπούζω ἐπιχειρήσαντες, εἰς ἐμπαιγμὸν ἑαυτῶν καταλήξωσιν, εἶγε καὶ ὀρθῶ λογισμῶ τὴν ὁδὸν ταύτην εἴλοντο.

Ζῆται καὶ ἐν τῷ α. κεφ. τοῦ Β στοιχείου κανόνα μέ. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας β'. καὶ δ'. καὶ ἐν τῷ ιβ'. κεφ. τοῦ Ε στοιχείου, κανόνα πγ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, καὶ τὸ κς'. κεφ. τοῦ Γ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ δανειστῶν, καὶ δανείου, καὶ ἐνεχύρων.

Νόμοι.

Ἡ γυνὴ προτιμάσθω περὶ τὴν προῖκα τῶν προτέρων δανειστῶν τοῦ ἀνδρός· οὐ προτιμάται δὲ τούτων περὶ τὴν πρὸ γάμου δώρεάν 1).

Ἡ γυνὴ προτιμάται περὶ τὴν προῖκα τοῦ δημοσίου χρέους, εἰ μήπου προγενέστερον ὑπῆρξεν 2).

Ἀπαγορεύει ἡ διάταξις τῷ ἀνδρὶ, ἐκποίησην ποιῆσθαι καὶ ὑποθήκην τῶν προικιμαίων πραγμάτων, εἰ καὶ τοῖς γινομένοις ἡ γυνὴ συναινέσει, ἵνα μὴ τῆς γυναικείας φύσεως τὸ σαθρὸν ἀπώλειαν τοῖς αὐτῆς πράγμασιν ἐμποιήσῃ· εἰ δὲ ἡ γυνὴ ὀρώσῃ τὸν ἀνδρα τὰ ἴδια ὑποτιθέμενον, ἐσιώπησεν ἐπίτηδες, ὡς ἀπατήσαι βουλομένη τὸν συναλλάσσοντα τῷ ἀνδρὶ, τότε οὐ βοηθεῖται· ταῖς γὰρ ἀπατωμέναις γυναῖδι βοηθεῖ τὸ δόγμα, οὐ ταῖς πανούργοις 3).

Ἐὰν διὰ τὴν τοῦ ἀνδρός ἐνοχὴν παρενέβαλεν ἑαυτὴν ἡ γυνὴ τῷ δεσμῷ τοῦ ἀλλοτρίου συναλλάγματος, καὶ διὰ τῆς ἰδίας ὑποστάσεως τοῦτον ἀπαλλάξαι βούλεται τῆς ἐνοχῆς, καὶ ἐμελέτησεν, εἰ μὲν ὑποσχομένη οὐ κατέβαλεν, οὐδὲ καταβάλειν ἔτι

ἀπαιτηθῆσεται· εἰ δὲ κατέβαλε, διεκδικεῖν οὐ δύναται, δηλονότι τῶν ἐντελῶν οὔσα 4).

Ἐἴ τις γυνὴ ἐν δανειακῷ γραμματεῖῳ συναινέσει τῷ ἴδιῳ ἀνδρὶ, ἢ ὑπογράψει, καὶ τὴν οἰκειάν περιουσίαν, ἢ καὶ ἑαυτὴν ἐνοχοποιήσῃ, οὐδὲν τοιοῦτον ἰσχύει ἢ κρατεῖ, κἂν τε ἀπαξ, κἂν τε πολλάκις τοιοῦτον ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ πράγματος γένηται, εἴτε ἰδικόν, εἴτε δημόσιον εἴη τὸ χρέος, ἀλλ' οὕτως εἶναι ὡς ἂν εἰ μὴδὲ γεγραμμένον ἦν, εἰ μὴ φανερώς ἀποδειχθῆι, ὅτι τὰ χρήματα εἰς ἰδίας αὐτῆς τῆς γυναικὸς χρεῖας ἐδανείσθη 2).

Ὁ δανειστῆς τὰς οἰκείας ἀρνησάμενος ἀποδείξει, δίπλάσιον τὸ περιεχόμενον αὐταῖς ποσὸν ἐλεγχόμενος καταλογιζέσθω τῷ χρεώστῃ 3).

Οἱ ἐκ τοῦ ἐνεχύρου ληφθέντες καρποὶ ψηφίζονται εἰς τὸ χρέος· καὶ ἐὰν ἱκανοὶ γένωνται πρὸς τὸ ἔλον χρέος, λύεται ἡ ἀγωγὴ, καὶ ἀποδίδεται τὸ ἐνέχυρον· εἰ δὲ καὶ πλείονές εἰσι τοῦ χρέους οἱ καρποὶ, ἀποδίδονται οἱ περιττεύοντες 4).

Οἱ καρποὶ τοῦ ἀγροῦ ψηφίζονται εἰς τὸ χρέος, οὐ μόνον οὓς ἔλαβεν ὁ δανειστῆς, ἀλλὰ καὶ οὓς ἠδύνάτο λαβεῖν· εἰ δὲ καὶ ἔβλαψε τὸν ἀγρὸν, ἐνάγεται καὶ περὶ τούτου 5).

Ἐὰν ὁ δανειστῆς μὴ παρ' ἰδίαν αἰτίαν ἀπώλεσῃ τὸ ἐνέχυρον, οὐκ ἐγκαλεῖται· χρὴ δὲ αὐτὸν ἀποδείξαι ὅτι ἀπώλεσε· τὰ γὰρ τυχηρὰ οὐ κινδυνεύεται τῷ δανειστῇ, ἀλλὰ δύναται κατὰ τύχην ἀπώλεσας τὸ πρᾶγμα, ἀπαιτεῖν τὸ αὐτῷ κεχρεωστημένον· εἰ δὲ μεταξὺ τῶν συναλλασσόντων ἤρρεσεν, ἵνα ἡ ἀπώλεια τῶν ἐνεχύρων ἐλευθερώσῃ τὸν χρεώστην 6), τοῦτο ἰσχύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ διαζυγίου.

Ζῆται τὸ ιγ'. κεφάλαιον τοῦ Γ στοιχείου.

1) Πρ. Ν. 9. 15 καὶ 16—ζ. καὶ γ'. Βασ. Θ', 0'. — 2) ε'. Βασ. αὐτόθι.—Πρ. Ν. 9. 17.—3) Πρ. Ν. 9. 19. καὶ ζθ'. Βασ. Κς'. ζ'.

1) Πρὸς. Ν. 10, 19. καὶ ζθ. Βασ. Κς'. ζ'. — 2) Καρ. ρλδ'. Ε. Πρὸς. Ν. 9. 20. — 4) μγ'. Βασ. ΚΕ. ζ. — 5) μέ. Βασ. αὐτόθι. — 6) μζ'. Βασ. αὐτόθι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ διαθήκης.

Ὁ μ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, τὸν ἴδια κεκτημένον πρὸ τῆς χειροτονίας ἐπίσκοπον, κελεύει δῆλα ταῦτα ποιεῖν, καὶ μὴ τοῖς τῆς Ἐκκλησίας μιγνύναι, ἐν ἐξουσίαν ἔχει τελευτῶν, οἷς βούλεται καὶ ὡς βούλεται, ταῦτα καταλιπεῖν, ὀρθοδόξοις μὲν τοῖς Χριστιανοῖς, καὶ μὴ προφάσει τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων ἀπόλλυσθαι τὰ τοῦ ἐπισκόπου, γυναῖκα καὶ παῖδας ἔσθ' ὅτε κεκτημένου, ἢ συγγενεῖς, ἢ οἰκέτας· δικαίον γὰρ παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις, μήτε τὴν Ἐκκλησίαν ζημιουῖσθαι ἀγνοίᾳ τῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, μήτε τὸν ἐπίσκοπον ἢ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς, προφάσει τῶν τῆς Ἐκκλησίας, ζημίαν ὑπομένειν βάρει χρεῶν ἰσως ὑποκειμένης, καὶ εἰς πράγματα τούτους ἐμπίπτοντας, τῷ αὐτοῦ διαλοιδορεῖσθαι θανάτῳ· εἰ γὰρ μὴ δῆλα ποιήσασθαι τὰ τε πρὸ τῆς χειροτονίας, καὶ τὰ μετὰ ταύτην αὐτῷ περιελθόντα ἐξ αἰτίας εὐπροσώπου, ὁ μετ' αὐτὸν χειροτονηθεὶς τῶν αὐτοῦ πάντων ἀνθέξεται, ἀναδεδεγμένος πάντως καὶ τὴν τῶν χρεῶν ἔκτισιν.

Καρθαγένης λβ'.

Ὁ δὲ λβ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, οἱ εἰς ἐπισκοπὴν, φησὶ, προελθόντες, ἢ κληρον, καὶ πρὸ τούτου μὲν ἀπορία καὶ πανία συζῶντες, εὐπορήσαντες δὲ μετὰ τοῦτο, ἵσπε καὶ ἀγροῦς ἑαυτοῖς πρίασθαι, καὶ χωρία, ἐπεὶ δοκοῦσιν ἐκ τῶν πραγμάτων ταῦτα τῆς Ἐκκλησίας κτήσασθαι, ὀφείλουσι μὴ ἑτέροις, ἀλλὰ πῆ Ἐκκλησίᾳ ταῦτα καταλιπεῖν, τὴν τῆς ἱεροσυλίας γραφὴν φυλαττόμενοι. Εἰ δὲ κατὰ δωρεάν, ἢ συγγενῶν κληρονομίαν, καὶ μὴ καθ' ὄντιναοῦν ἕτερον τρόπον, εἰς ἀναρρώσεις τυχόν αιχμαλώτων, ἢ νεῶν οἰκοδομίας, ἔστιν ἃ προσκτήσαντο, δεῖ καὶ τούτων τὴν Ἐκκλησίαν μερίτιν ποιήσασθαι· εἰ δ' οὖν, οὐκ ἄξιοι τῆς ἱερατικῆς τιμῆς κριθήσονται· κατὰ τῶν ἐπισκόπων δὲ τοῦτο κρατήσῃ μάλιστα, ἐπεὶ οὐδ' ὑπάρχει τρόπος αὐτοῖς ἰσως ἕτερος, δι' ὃν κτήσονται πράγματα, ὅτι μὴ μόνος ὁ ἀπὸ τῶν τῆς ἐπισκοπῆς δικαίων. Ζήτηε καὶ ἐν τῷ β'. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου, τῆς Συνόδου ταύτης κανὼνα κβ'. καὶ πά.

Νόμος.

Ἡ δὲ ρλά. Ἰουστινιάνειος νεαρά, ἀπαγορεύομεν, φησὶ, τοῖς ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις, τὰ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῖς οἰωδῆποτε τρόπον περιελθόντα πράγματα, κινήτα, ἢ ἀκίνητα ἢ αὐτοκίνητα, εἰς ἰδίους συγγενεῖς, ἢ πρὸς ἄλλους οἰωδῆποτε τρόπον μεταφέρειν, ἀλλὰ δαπανᾶν αὐτὰ εἰς λύσιν αιχμαλώτων, καὶ πτωχῶν ἀποτροφὴν, καὶ εἰς ἄλλας εὐσεβεῖς αἰτίας, ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας· τὰ γὰρ μετὰ τὴν αὐτῶν τελευτῆν ἐκ τούτων περιττεύοντα, ἢ κατ' αὐτοῦς Ἐκκλησία οἰκειοῦται· ἄδειαν δὲ ἔχουσιν ἐκποιεῖν ἅτινα ἂν πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἐσχηκότες ἀποδειχθῶσι, καὶ ὅσα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν εἰς αὐτοῦς ἀπὸ συγγενῶν περιέλθῃ, οὗς ἐξ ἀδιαθέτου μέχρι τετάρτου 1) βαθμοῦ διαδέχεσθαι· δύνανται· ταῦτα δὲ κρατεῖ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δαικητῶν τῶν σεβασμιῶν μονῶν. Ἐὰν δὲ ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς οἰωδῆποτε βαθμοῦ ἄνευ διαθήκης, ἢ νομίμων διαδόχων τελευτήσῃ, ἢ τούτων διαδοχὴ προσκυροῦται τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ κεχειροτόνηται 2).

Νόμοι περὶ διαθήκης.

Διαθήκη ἐστὶ δικαία βούλησις περὶ ὧν ἂν τις θέλῃ μετὰ θάνατον αὐτοῦ τὴν διαίκτησιν γενέσθαι 3).

Ὁ διατιθέμενος ὀφείλει τὸν νοῦν, οὐ μὴν καὶ τὸ σῶμα, ἐξῆρῶσθαι 4).

Ὁ ἄρρην πληρώσας τὰ ιδ'. ἔτη διατίθεται· ἢ δὲ θήλεια τὰ ιε' 5).

Ἐὰν πατὴρ ἢ μήτηρ, εἰς γάμον ἐκδώσῃ παιδὰ θήλειαν ἢ ἄρρην, καὶ συμβῇ τελευτᾶν τὸν πατέρα, οὐκ ἔχει ἐξουσίαν διαθέσθαι, εἴτε προῖξ ἐστὶν, εἴτε ὑπόβολον, ἔτι τῶν γονέων περιόντων· εἰ δὲ ἐν μέρος ἐξ αὐτῶν ἐτελεύτησεν, εἰς τὸ τοῦ θανόντος διατίθεται 6).

Οὔτε ὑπεξούσιος διατίθεται, οὔτε ἀνήθος, οὔτε μαινόμενος, οὔτε ἄσωτος· ἄλαλος δὲ καὶ κωφὸς ἐστὶν ὅτε διατίθεται 7).

1) Δευτέρου 1340 — 2) Νεαρά ρλά, κ. ιγ'. — 3) ἁ. Βασ. 118, ἁ. — 4) β'. αὐτόθι. — 5) γ'. αὐτόθι. — 6) Ἀρμ. Ἐ. θ'. 14. — 7) ιε'. καὶ ιθ'. Βασ. αὐτόθι.

Ἡ προγενεστέρα διαθήκη ἀνατρέπεται ὑπὸ τῆς μεταγενεστέρας, τελείας οὐσης 1).

Μὴ ἀναιρεῖσθω τῆ τῆς δεκαετίας παραδρομῆ ἢ διαθήκη, εἰ μὴ ἄρα τελείας γενομένης ἑτέρας ἐγγράφου, ἢ ἀγράφου, ἐναντίαν γνώμην τοῦ διατιθεμένου δηλούσης, ἐπὶ ἑπτὰ ἢ πέντε μαρτύρων 2).

Τελευτώντος τοῦ διατιθεμένου, καὶ ἐπομνύντος μηδὲν ἄλλο κεκτηῖσθαι, εἰ μὴ ἄπερ ἐν τῇ διαθήκῃ ἐντέταχεν, οὐκ ἔχει ἄδειαν οἷοςδήποτε κληρονόμος ἐρευνᾶν καὶ βάσανον δούλων ποιῆσθαι, ἢ ὄρκους ἀπαιτεῖσθαι τοὺς συνευρεθέντας ἐν τῇ αὐτῇ καταγραφῇ μάρτυρας· ἀλλὰ καὶ μὴ βουλόμενος πιστούσθω τῇ τοῦ τελευτήσαντος ἐξωμοσίᾳ, δηλονότι μὴ φωραθέντος τοῦ διατιθεμένου ἄλλως καὶ ἄλλως ὀμνύειν ἐπὶ τῷ αὐτῷ πράγματι 3).

Ἄγραφος συνίσταται διαθήκη, ὅταν ἑπτὰ μαρτύρων ἄρα εὐρισκομένων, τὴν αὐτοῦ ὁ διατιθέμενος φανερώσῃ βούλησιν· εἰ δὲ ἐν ᾧ τις ἀγράφως διατίθεται τόπων, ἑπτὰ οὐχ εὐρίσκονται, δύναται καὶ ἐπὶ πέντε μαρτύρων οὐκ ἔλαττον, τὴν οικίαν φανεράν ποιεῖν βούλησιν 4).

Ὁ γραφεὺς τῆς διαθήκης καλῶς ἐν αὐτῇ μαρτυρεῖ 5).

Ἡ διαθήκη ἑπτὰ μάρτυρας ἔχειν ὀφείλει· ὁ δὲ κωδικελλος 6). Ὁ μὲν τοι ἐν πολέμῳ πληγεὶς, καὶ ἐν ὁδῷ περιπικτῶν, καὶ πρὸς τὸ θανεῖν ἐγγίσας, οὐ μόνον ἐπὶ τριῶν διαθήκην δύναται ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δύο προσώπων διὰ τὴν συμβῆσαν περίστασιν 7).

Ἡ δὲ νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ, Θεσπίζομέν, φησι, ἐν πάσῃ χώρᾳ καὶ πόλει, καὶ ὑπ' ἀμαθῶν κυροῦσθαι τὰς διαθήκας, εἰ μόνον ἐκ τοῦ τρόπου τὸ ἀξιόπιστον οἱ μάρτυρες ἀποφέρονται· καὶ τὸν ἀριθμὸν δὲ οὐ μόνον ἄχοι τῶν πέντε περιορίζομεν, ἀλλ' ἐν τόποις, ἐν οἷς, ὡς εἰκὸς, συμβαίνει σπάνιν ἀνδρῶν εἰς μαρτυρίαν ἀξίων εἰσιέναι, καὶ μέχρι τριῶν φθάνοντα τὸ εὐαπόδεικτον ἔχειν, καὶ εἶναι ἀθετήσεως κρείττω τὴν μαρτυρίαν 8). Ζῆτει καὶ τὸ λή. Κεφ. τοῦ Κ στοιχείου, καὶ τοὺς ἐν τῷ ις'. Κεφ. τοῦ Μ στοιχείου νόμους.

1) Πρ. Ν. 21, 13. — 2) κδ'. Βασ. Αἴ. 6'. — 3) Πρ. Ν. 30, 22. — Νεαρ. Ἰου. μ. 4. — 4) κδ'. Βασ. Αἴ. 6'. — 5) Πρ. Ν. 21, 7. — κη'. Βασ. αὐτόθι. — 6) κδ'. Βασ. λγ'. ε. — 7) Πρ. Ν. 21, 16. — ις'. Βασ. αὐτόθι. — 8) Νεαρ. Δέ. μ. 4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ διακόνων.

Συνόδου ἑκτης ιδ'. ιέ.

Ὁ ιδ'. τῆς ε'. Συνόδου κανὼν, προσέτι καὶ ὁ ιέ, τὰς ἡλικίας ὀρίζοντες τῶν χειροτονουμένων, τὸν μὲν πρεσβύτερον, ἐτῶν Θεσπίζουσιν εἶναι λ', εἰ καὶ ὁ βίος ἐκ περιουσίας συμβαίνει τῷ ἀξιωματι· πρὸς γὰρ ἀρχέτυπον παράδειγμα, τὴν τοῦ Σωτῆρος χρῆ βλέπειν οικονομίαν, ὃς τριακοντούτης βαπτισάμενος, εὐθὺς τοῦ διδάσκειν ἀπήρξατο· τὸν δὲ γε διάκονον ε. εἶναι καὶ κ', τεσσαράκοντα δὲ τὴν διάκονον· τὸν δὲ ὑποδιάκονον, μὴ ἐλαττόνως ἔχειν τῶν κ'. Τὸν γε μὴν πρὸ τῶν ρηθέντων χειροτονηθέντα χρόνῳ, ἀφειδῶς καθαιρεῖσθαι κελεύουσι.

Καρθαγένης ις'.

Τοὺς αὐτοὺς τῆς ἡλικίας τοῦ διακόνου χρόνους καὶ ὁ ις' κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ὀρίζεται· τῆς δὲ διακόνου, ὁ ιέ. τῆς δ'. Συνόδου. Ζῆτει τὰ περὶ τῶν διακόνων γυναικῶν ἀκριβέστερον ἐν τῷ ιά. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου.

Νεοκαισαρείας ιέ.

Καὶ ὁ μὲν τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ ιέ, τῇ ὁμωνυμίᾳ τῶν ἐν ταῖς Πράξεσιν ἑπτὰ διακόνων καθυπαχθεὶς, μὴ πλείονας εἶναι τῶν ζ'. διακόνων ἐτύπωσεν, εἰ καὶ ταῖς μείζουσι τῶν πόλεων τὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἔχον ἄστυ συναμιλλᾶται.

Συνόδου ἑκτης ις'.

Ὁ δὲ τῆς ε'. Συνόδου ις'. τὸν παρόντα διαγράφων κανόνα, καὶ τὰ ρητὰ τῆς βίβλου τῶν Πράξεων ἐξηγούμενος, καὶ τὸν τὴν γλώτταν παράγων χρυσοῦν, τῶν ρητῶν τὴν διάνοιαν παντὸς μᾶλλον ἀκριβέστερον ἀναπτύσσοντα, δεικνυσι, μὴ διακόνους λέγειν ἐνταῦθα τὴν θεϊαν Γραφήν, τοὺς ἐν τοῖς θελοῖς διακονομένους μυστηρίοις, οὐδέπω γὰρ ἦσαν οὔτε ἐπίσκοποι, οὔτε πρεσβύτεροι, οὔτε μὴν διάκονοι, πλὴν μόνων τῶν Ἀποστόλων, ἀλλ' οἷς ἔμελεν, ὅπως τρέφοιντο οἱ περὶ τοὺς Ἀποστόλους ἀθροίζόμενοι καὶ πιστεύοντες, οὓς καὶ εἰς τύπον ἡμῖν γεγονέναι τῆς περὶ τοὺς δεομένους σπουδῆς τε καὶ μεταδύσεως.

Ὁ τοίνυν τῆς ἐν Νεοκαισαρεία κανὼν μὴ εὐστόχως ρηθεὶς, οὐδὲ πρὸ τῆς σ'. ἐτηρείτο Συνόδου· ὁ μὲν γὰρ Ἰουστινιανὸς πρὸ ταύτης γεγονῶς, ἐξήκοντα πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, ἑκατὸν ἄρρενας, καὶ θηλείας μί. ἐν τῇ μεγάλῃ κατέστησεν Ἐκκλησίᾳ. Ἰράκλειος δὲ, πρὸ τῆς σ'. ὦν καὶ αὐτὸς Συνόδου, καὶ ἐπηύξησε τούτων τὸν ἀριθμὸν· τοῦτο καὶ περὶ τὰς ἄλλας τῶν Ἐκκλησιῶν ἐγένετο, τοῦ ἐν Νεοκαισαρεία κανόνος μέχρι τοῦ γραφῆναι μόνον προκόψαντος.

Συνόδου πρώτης ιη.

Ὁ δὲ τῆς πρώτης Συνόδου ιη κανὼν, τοὺς διακόνους ἀπειργεῖ τῆς εὐχαριστίας μεταδιδόναι τοῖς πρεσβυτέροις, ὅτι μὴδὲ προσφέρειν τοῖς διακόνοις τὴν ἀναίμακτον ἐφείται θυσίαν, μήτε μὴν πρὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς εὐχαριστίας αὐτοὺς ἄπτεσθαι, ὑπηρετῶν γὰρ τάξιν πληροῦσι πρὸς τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους· διὰ καὶ μετὰ τούτους τοῖς θείοις δώροις δεῖ προσιέναι, ἐκείνων αὐτοῖς μεταδιδόντων· οὐ μὴν, οὐδὲ τοῦ ἱεροῦ βήματος ἔνδον, μέσον τῶν ἱερέων τοὺς διακόνους ἐπιτρέπει καθίζειν· τὸν δὲ μὴ ὑπείκοντα, παύεσθαι τῆς διακονίας κελεύει· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἔξω τοῦ βήματος συνόδων, ὀρώμεν παλὸ πρὸ τῶν ἱερέων καθημένους τοὺς ἔχοντας ὀφθίκια διακόνους, μὴδὲν ὄλωσ ὄμαι προσῆκον αὐτοῖς.

Περὶ τῆς τοῦ χαρτοφύλακος τιμῆς.

Μόνῳ γὰρ τῷ χαρτοφύλακι δέδοται τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἐξ ἔθους μακροῦ, καὶ ἐξ ἐπιτάγματος ἐγγράφου τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως Μανουὴλ 1), καὶ τῶν ἀρχιερέων, ἐν ταῖς ἔξω προκαθῆσθαι συνόδοις 2).

Συνόδου ἑκτης ζ'.

Ὁ δὲ ζ'. τῆς σ'. Συνόδου, ὅστις τῶν διακόνων ἐκτὸς τοῦ βήματος μετὰ πρεσβυτέρων καθήμενος, οὐ στέργει τὴν ὑφεδρίαν, ἀλλὰ τῆς προεδρίας μεταποιεῖται, τῆς θείας φωνῆς κατολιγῶρων, ὅτι Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται 3), οὐ καθαιρεῖσθαι ἀλλὰ ὑποβιβάζεσθαι τοῦτον τῆς τοῦ ἰδίου ὀφθικίου κελεύει τι-

1) Ἰωαν. Αὐξάνου. — 2) Σύγκ. Τόμ. Β', σελ. 158. — 3) Ματθ. ΚΙ'. 12.

μῆς· ἀποσταλεῖς δὲ πρὸς τοῦ οἰκείου ἀρχιερέως εἰς τινὰ πόλιν τὸν ἐκείνου τόπον ἀναπληρώσων, καὶ τὴν ἐκείνου δῆπου καθέξει καθέδραν. Τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν ταγμάτων γίνεσθαι δεόν, ὥστε μὴ τινὰ κοσμικῶ θάρρουντα ἀξιώματι, ἢ ἐκκλησιαστικῶ ὀφθίκῳ, τοῦ μείζονος κατεπαίρεσθαι, τὸν ὑποδιάκονον τοῦ διακόνου τυχόν, ἢ ἐκείνου τὸν ἀναγνώστην. Ὡς ἔστι δεινόν, ἐν μὲν τοῖς κοσμικοῖς ἀξιώμασι μὴ ἐξεῖναι τῷ ἡττονα λαχόντι τιμὴν, τῶν ἐν τέλει προτετιμῆσθαι, ἡμᾶς δὲ χεῖρους ἐκείνων ὡς ἀτάκτους ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἀξιώμασι φαίνεσθαι, ταῖς κρείττοσιν ἢ ἐκείνοι.

Λαοδικεῖαι κ'.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ κ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ διορίζεται, ἐπίπροσθεν πρεσβυτέρου διάκονον μὴ καθέζεσθαι, εἰ μὴ πρὸς αὐτοῦ κελευσθεῖν· τὴν δὲ αὐτὴν ἔχειν τιμὴν καὶ τοὺς ὑποδιάκονους ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν καὶ λοιπῶν κληρικῶν. Ζήτει καὶ ἐν τῷ ζ'. Κεφ. τοῦ Ε' στοιχείου κανόνα κβ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Περὶ διγάμων.

Ζήτει τὸ δ'. Κεφ. τοῦ Γ' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Πῶς δεῖ διδάσκειν τὸν λαὸν τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους.

Ἀποστόλων νη.

Ὁ νη. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, Ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις διδάσκειν ἐπισκήπτει τοὺς ὑπὸ χεῖρα, τὰ πρὸς ὀρθόδοξίαν καὶ σεμνὸν βίον ρυθμίζοντα δόγματα· τούτοις ὁ Θεὸς δι' Ἰεζεκιὴλ βοᾷ τοῦ προφήτου· Εἰ μὴ διαστείλῃ μὴδὲ λαλήσῃς, ἀποθανεῖται μὲν ὁ ἄνομος ἐν τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ, τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρός σου ἐκζητηθήσεται 1). Παῦλος δὲ ὁ μέγας,

1) Ἰεζεκ. Ι'. 20.

μὴ ὅτι τὸν ἐπίσκοπον, ἀλλὰ καὶ τὸν πρεσβύτερον νηφάλιον εἶναι κελεύει, ἐγρηγορότα δηλαδή, καὶ μὴ ἀνειμένον, ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, καὶ δυνατὸν παρακαλεῖν τὸν λαὸν ἐν τῇ υγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν 1)· ἐπίσκοπος γὰρ ὠνόμασαι, παρὰ τὸ σκοπεῖν ἀκριβῶς ὡς ἔξ ἀπόπτου καὶ μετεώρου τὰ τοῦ λαοῦ· ταῦτα τοι καὶ τοῖς ἀδύτοις τοῦ ἱεροῦ ἢ καθέδρα συμβολικῶς ἐφ' ὕψους ἱδρυται τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἐνταῦθα συνέστᾶναι τούτῳ καὶ συγκαθῆσθαι δέδοται· κοινὸν γὰρ ἔργον ἀμφοῖν ἢ τοῦ δήμου πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσις· τοὺς δὲ περὶ τὴν τοῦ λαοῦ διδασκαλίαν ὀλιγώρως διακειμένους ἀφορίζεσθαι· ἐπιμένοντας δὲ τῇ ἀμελείᾳ, καὶ καθαιρέσει κελεύει ἐπιτιμᾶν 2).

Ταῦτα καὶ ὁ 10'. τῆς 5'. Συνόδου κανὼν παρεγγυᾶται, ὃν καὶ ζῆτει ἐν τῷ 14. κεφ. τοῦ Β στοιχείου.

Καρθαγένης ρκά, ρκγ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ρκά, τοῖς κατολιγωροῦσι, φησὶ, τῶν οἰκείων ποιμνίων ἐπισκόποις, καὶ μὴ διδάσκουσι τὰ σωτήρια, παρεγγυᾶσθαι δεῖ πρὸς τῶν πλησιοχώρων, μεθεμένων τὰ τῆς ραστώνης, τῆς προσηκούσης γενέσθαι σπουδῆς· ἐξήκοντος δὲ καιροῦ μηνῶν ἔξ, καὶ μετὰ ραστώνης ἔτι βιούντων, τῷ ἔγγιστα ἐπισκόπῳ τὴν χώραν καὶ τὸν λαὸν προσανατιθέναι, τῷ δυναμένῳ τε καὶ προθυμμένῳ τῇ διδαχῇ τούτους πρὸς τὸ κρεῖττον ρυθμίζειν· εἰ δὲ καὶ δι' οἰκονομίαν τινὰ τὴν σιγὴν αἰρεῖσθαι φησιν, ὡς ἂν οὕτω μᾶλλον ἐνίους τῶν αἰρετικῶν ἐφελεύσῃται, καὶ μὴ πρὸς ἀπειθειαν ἐρεθίσῃ, τρεῖς τῶν ἐπισκόπων ἐκλέγεσθαι παρὰ τοῦ τῆς ἐπαρχίας πρωτεύοντος, εἰς τὴν περὶ τούτου ἐπίκρισιν· καὶ εἰ ταῦθ' οὕτως ἔχειν δειχθεῖη, πρὸς αὐτὸν αὖθις τὴν χώραν ἐπαναστρέφεσθαι.

Ὁ δὲ ρκγ'. καὶ τῆς τῶν λοιπῶν κοινωνίας τὸν ἀμελῶς διακείμενον ἐξοστρακίζει, μετὰ τὴν τῶν ἔξ μηνῶν παραδρομὴν, εἰ μὴ πιστοῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἀπίστοις τὰ ὑγιᾶ τῶν δογμάτων ἐνηγοῖη, καὶ ὁσημέραι διαμαρτύροιτο, ὅπως τὰ τῆς ἀληθείας

1) Τιτ. Β', 2. — 2) καθαιρέσεως τιμᾶν Η. ε.

ἔχει, εἰ μήπου ἢ νόσω κατείληπτο, ἢ μείζοσι τῆς Ἐκκλησίας ὑποθέσειν ἐνησχόλητο, ἢ ὁ ταῦτα διεκδικῶν ἔργων ἀπῆν.

Συνόδου ἑκτης ξδ'.

Ὁ δὲ ξδ'. τῆς ε'. Συνόδου, τῷ δημοσίᾳ διδάσκοντι λαϊκῶ τὰ περὶ τῆς πίστεως δόγματα, καὶ μὴ τὸ οὖς ἐπέχοντι· μᾶλλον τοῖς τῇ θεῷ ψήφῳ διδασκαλεῖον ἐπ' Ἐκκλησίας ἀνοιξαμένοις, εἰ καὶ ἐπ' ἄκρον ἀπάσης ἐληλάκει σοφίας, ἀφορισμὸν εἰς μ'. ἡμέρας ἐπιτιμᾶται· ἰδίᾳ δέ τις ἀποκρίνασθαι τοῖς πυνθανομένοις οὐ κωλυθήσεται.

Νόμος.

Βιηδεὶς κληρικὸς, ἢ μοναχὸς, ἢ στρατευόμενος, ἢ οἷοςδήποτε πληθὺν συνάγων, δημοσίᾳ περὶ τῆς πίστεως διαλεγέσθω· ὑβρίζειν γὰρ δοκεῖ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, τὴν δεόντως πάντα διατυπώσασαν, ὥστε, εἰ μὲν κληρικὸς εἶη ὁ ταῦτα ποιῶν, τοῦ συλλόγου τῶν κληρικῶν ἐκπεσεῖται, εἰ δὲ στρατευόμενος, τῆς στρατείας· οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὴν οἰκείαν τύχην τιμωρηθήσονται 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ δικαιοσύνης.

Δικαιοσύνη ἐστὶ, σταθερὰ καὶ διηνεκὴς βούλησις ἐκάστῳ τὸ ἴδιον ἀπονέμωσα· δίκαιον 2).

Ἰδία δικαιοσύνης, τὸ κοσμίως ζῆν, ἄλλον μὴ βλάπτειν, ἐκάστῳ τὸ ἴδιον ἀπονέμειν 3).

Σοφία δικαιοσύνης, τὸ εἰδέναι τὰ θεῖα, καὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον 4).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ δικαστηρίων καὶ τῶν δίκας ἐχόντων κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν.

Σαρδικῆς γ'.

Ἄλλ' ὁ μὲν θεὸς Ἀπόστολος, Κορινθίοις ἐπιστέλλων, φησὶ·

1) δ'. Βασ. Δ'. ε. 2) ἰ. Βασ. Β'. ε. — 3) αὐτόθι. — 4) αὐτόθι.

Ὅπως ἤττημα ὑμῖν ἔστι, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν 1). Ὅμως γε μὴν ὁ τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου τρίτος κανὼν, εἰ δίκην σχοῖεν πρὸς ἀλλήλους ἐπίσκοποι δύο, φησὶν, οἱ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἐπίσκοποι καλῶς αὐτοῖς δικαζέτωσαν, καὶ μὴ ἐξ ἑτέρας τολμάτω τις αὐτῶν ἐπίσκοπον μεταπέμπεσθαι, δόξει γὰρ ὡς ἀμαθῶν ἢ ἀδίκων τῶν ἰδίων δήπου καταγινώσκειν· τοῦ δὲ πρὸς τούτων καταδικασθέντος, καὶ αὐθις ἀδικεῖσθαι διατεινομένου, τῷ Πάπᾳ καὶ ἀμφοτέρους οἱ τῆς ἐπαρχίας πεμπέτωσαν, γράψαντες καὶ τὰ κατ' αὐτούς· καὶ ἐπ' αὐτῷ κείσται, ἢ τὰ τῆς υποθέσεως αὐθις κρίσει δοθῆναι, ἢ τὰ ἐψηφισμένα βέβαια μένειν.

Καρθαγένης ρζ'.

Ὁ δὲ ρζ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, ἓνα ἐπίσκοπον δυσὶ δικάζειν ἐπίσκοποις, δίκην ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἐπιτρέπει· ἀλλ' οὐδὲ κληρικῶ, δίκην ἔχοντι μετὰ ἐπισκόπου.

Συνόδου τετάρτης ιζ'.

Ὁ δὲ ιζ'. τῆς δ'. Συνόδου, τὰς παροικίας ἀναφαιρέτους διαμένειν κελεύει παρὰ τοῖς ἔχουσιν αὐτὰς ἐπισκόποις, εἴτε ἀγροικικαὶ εἶεν, ἐν ἐσχατιαῖς δηλαδὴ κείμεναι, καὶ ὑπὸ ὀλίγων οἰκούμεναι, εἴτε ἐγγῶριοι, ὡς ἀγροῖς καὶ κώμαις πλησιάζουσαι, καὶ πολυανθρωπία βρύουσαι 2)· καὶ μάλιστα εἰ τριακονταετὶ χρόνῳ ταύτας κατέσχον καὶ ἠκονόμησαν, μὴ τινὰς βιασάμενοι, ἢ τινῶν παρασπάσαντες· εἰ δέ που τοῦ χρόνου τούτου ἐντὸς, ἕτερος ἐπίσκοπος περὶ τινος παροικίας ἀμφισβήτησιν, παρὰ τῇ Συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας τὴν ἀμφισβήτησιν λύεσθαι. Εἰ δέ τις τῶν ἐπισκόπων ἀδικεῖσθαι νομίζει πρὸς τοῦ οικείου μητροπολίτου, ἐξεῖναι τούτῳ δικάζεσθαι ἢ παρὰ τῷ ἐξάρχῳ τῆς διοικήσεως, ἢ παρὰ τῷ Ὁρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως, εἴπερ δηλαδὴ τούτῳ ὑπόκεινται· οὐ γὰρ πάντων οὕτως κἀθῆται 3) δικαστῆς· ἐπέπερ τοὺς τῆς Συρίας, τῷ τῆς Ἀντιοχείας ὑποκεῖσθαι γενόμεναι, τοὺς δὲ τῆς Παλαιστίνης, τῷ Ἱεροσολύμων, τοὺς δὲ τῆς Αἰγύπτου, τῷ Ἀλεξανδρείας.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ κέ. τῆς ε'. Συνόδου διέξαισιν.

Καρθαγένης ρκά.

Ὁ δὲ ρκά. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, Οὐ δεῖ, φησὶ, δυναστεία χρωμένον τὸν ἐπίσκοπον, χώρας ἐπιδράττεσθαι, ὑφ' ἑτέρου ἔτι κατεχομένης, ὡς αὐτῷ δῆθεν διαφερούσης, καὶ βουλομένου καὶ μὴ τοῦ ἐνταῦθα λαοῦ, τῇ δὲ τῶν ἐπισκόπων κρίσει τοῦτο ἀνατιθέναι, καὶ παρ' αὐτῆς ἀπολήψεσθαι προσδοκᾶν τὸ οικεῖον· αὐτεκδίκητος δὲ γενόμενος, δίκαιος ἂν εἴη τοῦ ἰδίου στέρεσθαι δικαίου, ζημιούμενος τὸ ἀφαιρθεὶν δυναστεία· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς κρίσεως τὰ πέρας τῆς ψήφου μὴ ἀναμείνας, τὴν χώραν ἀρπάσαι πειραθεῖς, εἰ καὶ γράμματα εἰληφέναι τοῦ τῆς ἐπαρχίας μητροπολίτου προβάλλεται, τὴν τοῦ τόπου κατάσχασιν ἐπιτρέποντα, τοῦ δικαίου ἐκπίπτει, εἰ μὴ αὐτοῦ λάβοι γράμματα τοῦ τῆνικαῦτα κατέχοντος τὸν λαόν, δι' ὧν φανήσεται εἰρηνικῶς κατασχῶν μετὰ τῆς ἐκείνου γνώμης τὴν ἀληθῶς αὐτῷ διαφερούσαν χώραν. Κριτὰς δὲ ἢ ὁ τὰ πρῶτα φέρον τῆς ἐπαρχίας ἐκλέξεται, ἢ οὓς ἂν ἀμφοῖν ἀντίδικοι συμφωνήσαντες ἔλυνται, ὡς ἂν τὰς παρ' ἑκατέρων ἀλλήλοις ἐπαγομένης αἰτίας ἀκριβῶς βασανίσαντες διαλύσωνται· πλημμελῶς δὲ τινος ἐπισκόπου τὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ διοικήσαντος, καὶ ἑτέροις τὰς ἰδίας ἐνορίας παραχωρήσαντος, εἰ καὶ γράμματα προὔβησαν, οὐκ ἀποκλεισθήσεται ὁ μετὰ τοῦτον χειροτονησάμενος, ἀναζητεῖν τῆς ἑαυτοῦ Ἐκκλησίας τὰ δίκαια, κἂν εἰ πολὺς ὁ μεταξὺ παρελθὼν εἴη χρόνος. Ζῆτει καὶ ἐν τῷ λβ'. Κεφ. τοῦ Ιε στοιχείου, κανὼνα ι. τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

Συνόδου τετάρτης θ'.

Ὁ δὲ θ'. τῆς δ'. Συνόδου, Τοὺς κληρικοὺς ἐπισκῆπτει καὶ μοναχοὺς, πράγματα πρὸς ἀλλήλους καὶ δίκας ἔχοντας, πρὸς τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου κρίνεσθαι, χαίρειν ἔδοντας τὰ κοσμικὰ δικαστήρια, ὡς ὁ γε τούτοις προστρέχων περὶ ἐλαχίστου τιθέναι καὶ ὑβρίζειν δοκεῖ τὸν ἴδιον ποιμένα· ἀλλ' ἔσθ' ὅπη τῇ ἐκείνου γνώμῃ ἐφείται τοὺς τοιοῦτους δικάσασθαι, καὶ παρ' οἷς ἀμφοῖν τὰ ἀντίθετα μέρη ἀρέσκειται· τὸν δὲ παρὰ ταῦτα ποιοῦντα, ἐπιτιμίαις ὑποκεῖσθαι κανονικαῖς· εἰ δὲ πρὸς τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον ὁ κληρικὸς ἔχει τὴν δίκην, οἱ τῆς ἐπαρχίας ἐπίσκοποι τούτους

1) ἡ Κορ. ε', 7. — 2) βεβίθασαι Β. — 3) κελίσσεται Β.

φησι, δικαζέτωσαν. Εἰ δὲ πρὸς τὸν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας μητροπολίτην ἐπίσκοπος ἢ κληρικός ἔχει τὴν ἀμφισβήτησιν, ὁ τῆς διοικήσεως ἑξάρχος ἢ ὁ τῆς βασιλευούσης πατριάρχης δικαζέτω· διοικήσεις δὲ λέγεται ἡ ἐπαρχίας πολλάς περιέχουσα. Τὸ δὲ τῶν ἐξάρχων προνόμιον, τὸ νῦν ἔχον οὐκ ἐνεργεῖ· εἰ γὰρ καὶ λέγονται τινες τῶν μητροπολιτῶν ἑξάρχοι, ἀλλὰ τοὺς ἐν ταῖς διοικήσεσιν ἐτέρους μητροπολίτας οὐκ ἔχουσιν ὅλως ὑποκειμένους αὐτοῖς.

Καρθαγένης ιε. κη. ρκβ. ρδ. λ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ιε, ἱερωμένοις ἅπασιν καὶ μοναχοῖς, ἐνάγουσι καὶ ἐναγομένοις, τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνόητοι δικαστήριον, εἴτε ἐγκλήματα, εἴτε χρήματα τὸ ζητούμενον εἶη. Ἄν δὲ τις τούτων πολιτικὸν ἔληται δικαστήριον, ἐκείνου καταφρονήσας, παρ' αὐτό γε τοῦτο, φησι, τοῦ ἰδίου ἐκπεσεῖται βαθμοῦ, καὶ εἰ ἀθῶος ἐν τούτῳ· δεχθεῖη τῶν ἐγκλημάτων ἢ τῆς χρηματικῆς ἀγωγῆς· ἐπισκόπων δὲ ἐπὶ τινι κρίσει ψηφισαμένων, καὶ ἔκκλητον 1) κατ' αὐτῶν γενέσθαι δεῖσαν, ἥτις ἐπὶ μείζονας κριτὰς εἴωθε γίνεσθαι, μητροπολίτας τυχόν ἢ πατριάρχας, καὶ τῆς ὑποθέσεως βασάνῳ δοθείσης, καὶ τῆς τῶν προλαβόντων κριτῶν ψήφου ἀνατραπέσης, οὐ δεῖ βλάπτεσθαι τοὺς πρῶτον ἀποφηνάμενους, εἰ μήπου ἢ δωροδοκηθέντες ἐλεγχθεῖεν, ἢ δι' ἔχθραν θατέρου καταψηφισάμενοι μέρους, ἢ προσπαθῶς καὶ φιλίως πρὸς τὸν ἀδικήσαντα διακείμενοι· εἰ δὲ ἀμφω δῆπου τὰ μέρη δικαστὰς ἔλοιnton, εἰ καὶ ἐλάττονες εἶεν τῶν ἐν ἄλλοις ὀρισθέντων, δώδεκα δηλαδή ἐπὶ ἐπισκόπων, καὶ ἕξ ἐπὶ πρεσβυτέρων, καὶ τριῶν ἐπὶ διακόπων, ὁ καταδικασθεὶς ὑπ' ἐκείνων οὐ δύναται ζητεῖν ἔκκλητον· οὐ δεῖ δὲ κληρικούς ὄντας, πολιτικούς αἰρεῖσθαι, ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας δικαστὰς, ἵνα μὴ κανονικαῖς ὑποβληθῶσιν εὐθύναις.

Ὁ δὲ κη. πρὸς δὲ καὶ ρκβ, Τοῖς κληρικοῖς αἰτιωμένοις τὴν τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου ἀπόφασιν, ὡς ἂν μὴ δικαίως ἐξενεχθεῖσαν, τοὺς ἐκ γειτόνων ἐπισκόπους κριτὰς κελεύει καθίζειν, θελήσει.

τοῦ ἤδη κρίναντος ἐπισκόπου· εἰ δὲ καὶ μετὰ τούτους ἐφείσιν αἰτοῦσιν οἱ δικαζόμενοι, πρὸς τὸν τῆς ἐπαρχίας ἀπίεναι μητροπολίτην· εἰ δὲ πέραν τῆς θαλάσσης πρὸς ἄλλας ἐπαρχίας ἀπίοιεν ἀφορίζεσθαι, τῶν ἐν Ἀφρικῇ εἰς κοινωσίαν αὐτοὺς μὴ προσιεμένων. Ἐντεῦθεν δεικνύεται μὴ ἐξεῖναι τῷ Ρώμης 1), πάσας τὰς Ἐκκλησίας ἐπιτηρεῖν· εἰ γὰρ τὰς ἐν Ἀφρικῇ τηρεῖν οὐ δίδωσιν ὁ κανὼν, πέραν τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν Ρώμην διακειμένας, σχολῆ γ' ἂν καθ' ἐτέρων χωρῶν τὸ τοιοῦτον δίκαιον σχολῆ.

Ὁ δὲ ρδ' καθαιρεῖ τοὺς προσιόντας ἱερωμένους τῷ βασιλεῖ, καὶ αἰτοῦντας πολιτικούς δικαστὰς, τὰ τῆς ὑποθέσεως αὐτῶν ἐξετάσαι, τὸ τῆς Ἐκκλησίας παραιτούμενους δικαστήριον· ἐπισκόπων μόντοι δικαστήριον παρὰ βασιλέως αἰτοῦντας οὐκ ἐπιπλήττει.

Ὁ δὲ λ', Ἐὰν δύο, φησι, δικάζωνται, ὧν ἕτερος, ἐν ᾧ τὸ δικαστήριον συνίσταται τόπῳ, τὴν ἐξέτασιν παραιτεῖται, ὑπειδάμενος ἴσως τὴν τοῦ λαοῦ ἐπανάστασιν, τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ προσκειμένου 2), ὡς ἐκεῖ παραδυναστεύοντος 3), ἢ καὶ μάρτυρας οὐκ εἴωθος παραγαγεῖν, ἐφείτα τούτῳ τόπον ἐπιλέξασθαι ἕτερον, κακεῖ τὰ τῆς δίκης ἐξετασθῆναι, ἔγγιστα μόντοι διακείμενον, ἵνα μὴ δυσχερῆς τοῖς κριταῖς ἢ ἐκείσε εἶη ἀποδημία, τῷ τε ἀντιδίκῳ καὶ τῇ τῶν μαρτύρων προσέτι παραγωγῇ.

Νόμος.

Ἡ ρκγ'. Ἰουστινιάνσιος νεαρά, Εἰ δὲ τινες, φησι, δσιώτατοι ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς Συνόδου, ἀμφισβήτησιν τινα πρὸς ἀλλήλους ἔχοιεν, εἴτε ὑπὲρ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, εἴτε ὑπὲρ ἄλλων τινῶν πραγμάτων, πρότερον ὁ μητροπολίτης αὐτῶν μεθ' ἐτέρων δύο ἐκ τῶν τῆς αὐτῆς Συνόδου ἐπισκόπων τὸ πρᾶγμα κρινέτω· κἂν μὴ ἐμμεῖνη ἐκάτερον μέρος τοῖς κεκριμένοις, τῆνικαῦτα ὁ μακαριώτατος πατριάρχης τῆς διοικήσεως ἐκείνης μεταξὺ αὐτῶν ἀκράσθω, κακεῖνα ὀρίζετω, ἥτινα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόσι καὶ νόμοις συνάδει, οὐδενὸς μέρους κατὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ ἀντιλέγειν δυναμένου 4)· οὐ γὰρ καὶ ἐκκλήτῳ αἰ τῶν πατριαρχῶν ὑπάκεινται ψήφοι.

1) Ἐκκλητον 1373—ἐκκλήτου γενομένης B.

1) τῷ Ρώμης Πάπῃ B. — 2) προσκειμένων 1373. — 3) 1373—παραδυναστεύοντι 1340. — 4) N. ρκγ'. κεφ. κβ'.

Εἰ δέ τις τῶν παρὰ τοῖς ἐπισκόποις δικαζομένων, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀντείπῃ τοῖς κεκοιμένοις, τηλικαῦτα ὁ τῶν τόπων ἄρχων τὸ πρᾶγμα ἐξετάζτω, καὶ ἢ βεβαιούτω τὴν ψῆφον, ἢ ἐκβιβαζέτω, καὶ μὴ ἐξέστω τῷ δεύτερον ἐν τῷ τοιοῦτῳ πράγματι ἠττηθέντι ἐκκαλεῖσθαι. Ἐναντίως δὲ τοῦ ἄρχοντος τοῦ ἐπισκόπου ψηφίζομένου, ἢ τοῦ ἄρχοντος ψῆφος ὑπόκειται ἐκκλήτῳ, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀναφέρεται καὶ γυμνάζεται· εἰ μὲντοι γε ἐκ βασιλικῆς κελεύσεως ἢ δικαστικῆς προστάξεως ἐπίσκοπος κρίνει, ἢ ἐκκλητος ἐπὶ τὸν παραπέμφαντα τὴν ὑπόθεσιν ἀναφέρσω· εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἴη τὸ πρᾶγμα, μηδεμίαν κοινωνίαν ἐχέτωσαν οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν, ἀλλ' οἱ δσιώτατοι ἐπίσκοποι κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῷ πράγματι πέρας ἐπιτιθέτωσαν 1).

Τὸ αὐτοκρατορικὸν καὶ βασιλικὸν κριτήριον ἐκκλήτῳ οὐχ ὑπόκειται, οὐδὲ ἀναψηλαφᾶται ὑφ' ἑτέρου, ἀλλ' ὑφ' ἑαυτοῦ ἀεὶ ἐπανακρίνεται, καθὰ καὶ ὁ θεόπτης Μωϋσῆς νομοθετῶν, Ἐπανακρίσεις τὰς κρίσεις σου 2), διηγόρευσεν.

Τὸ τοῦ πατριάρχου κριτήριον ἐκκλήτῳ οὐχ ὑπόκειται, οὐδὲ ἀναψηλαφᾶται ὑφ' ἑτέρου, ὡς ἀρχὴ καὶ αὐτὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κριτηρίων· ἐξ αὐτοῦ γὰρ πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ κριτήρια, καὶ εἰς αὐτὸ ἀναλύει, καὶ ἀναστρέφεται, αὐτὸ δὲ οὔτε ἐκ τινος, οὔτε πρὸς ἕτερον· τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀρχὴ ἐπανακρίνεται δὲ πνευματικῶς καὶ αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ 3). Ζῆτει καὶ τὸ ἦ. Κεφ. τοῦ II στοιχείου.

Οὐδένα τῶν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς τελούντων βαθμοῖς ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ ἀπλῶς τινὰ τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, ἄκοντὰ ἢ ἐκόντα, κριτηρίοις κοσμικοῖς παρίστασθαι ἀνεχόμεθα· εἰ γὰρ ἄκοντὰ τις ἀπαγαγὼν τινὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κοσμικῶ κριτηρίῳ παραστῆναι βιάσῃται, παρὰ τῆς ἡμετέρας γαληνότητος τὴν πρέπουσαν παιδευσιν δέξεται· εἰ δὲ ἐκὼν ὁ ἱερατικὸς τῷ κοσμικῶ κριτηρίῳ παρασταίη, ἢ καὶ αὐτὸς πρῶτος τὴν ἐκείθεν κρίσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κριτηρίου προτιμήσῃτο, οὗτος καὶ ἐκείθεν νομίση τὸ δίκαιον λαβεῖν, ὑπὸ τῶν

ἱερῶν κανόνων καταδικάζεται· ποῦ γὰρ ἄξιός τις εἶναι τὸν ζητεῖν ἢ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος ἀπὸ τῆς τῶν θείων θεσμῶν καταβαλλόμενος ὕβρεως 4).

Ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν βασιλέων Ἡρακλείου καὶ Κωνσταντίνου νεερά, μήτε ἐπίσκοπον διαρίζεται, μήτε κληρικόν, μήτε μοναχόν, χρηματικῆς ἢ ἐγκληματικῆς χάριν αἰτίας παρὰ πολιτικῶ ἢ στρατιωτικῶ ἀνάγεσθαι ἄρχοντι, ἀλλὰ παρὰ μόνοις τοῖς ἰδίοις ἐπισκόποις, ἢ μητροπολίταις, ἢ πατριάρχεις 5).

Ἡ δὲ τοῦ Βασιλέως Ἀλεξίου, Εἰ μερισμὸς, φησί, ἐν τοῖς διαμαχομένοις ἐστὶ, καὶ ὁ μὲν τῆς κοσμικῆς φαίνεται καταστάσεως, ὁ δὲ τῷ θείῳ κλήρῳ ἐγκατείλεκται, ὁ ἐνάγων τηλικαῦτα τῷ φόρῳ τοῦ ἐναγομένου ἐκ παντὸς ὑποκείσεται, καὶ ἕκαστος εἰς τὸ πρόσφορον ἀπελεύσεται δικαστήριον 6).

Τοὺς ἐκκλητικὸν ἔχοντας δικαστὰς μείζονας εἶναι δεῖ τῶν ἐξ ἀρχῆς δικασάντων 4).

Πᾶσα ἀγωγὴ ἀρμόζουσα σεπτῶ οἴκῳ εἰς τεσσαρακονταετίαν ἐκτείνεται· ἀντὶ γὰρ χρονίων παραγραφῶν τῶν ι. καὶ κ'. καὶ λ'. ἐνιαυτῶν, ταῖς ἀγίαις Ἐκκλησίαις καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν σεβασμίοις τόποις, μόνην τὴν τῶν μ'. ἐτῶν παραγραφὴν ἀνατίθεσθαι προστάττομεν· τοῦτου αὐτοῦ φυλαττομένου, καὶ ἐπὶ τῇ ἀπαιτήσει τῶν λεγμάτων καὶ τῶν κληρονομιῶν, τῶν εἰς ἀσθεῖς αἰτίας καταλελειμμένων Ζῆτει καὶ ἐν τῷ ἦ. Κεφ. τοῦ II στοιχείου 5).

Μονάστριαν ἢ ἀσκήτριαν δι' οὐδεμίαν ἀγωγὴν συγχωροῦμεν ἀφέλκεσθαι ἐκ τῶν ἰδίων μοναστηρίων 6).

Πᾶσα ὑπόθεσις, χωρὶς τῶν μὴ ἐπιδεχομένων ὑπέρθεσιν, ἐκκλήτῳ ὑπόκειται οὐχ ἕπαξ, ἀλλὰ καὶ δις 7).

Κελεύοντος ἄρχοντος, δικαίως νεμόμεθα, ὁ δὲ ἀνάρχως τὸ ἴδιον ἀφελόμενος, ἐκπίπτει αὐτοῦ.

Τὰ κακῶς κριθέντα καὶ τυπωθέντα, οὔτε χρόνος, οὔτε νόμος, οὔτε συνήθεια βεβαιοῖ.

Θεσπίζομεν μηδενὶ ἐξεῖναι, τοῦ τελευτήσαντος τοὺς γονεῖς, ἢ τὴν γυναῖκα, ἢ τοὺς κληρονόμους, ἢ τοὺς ἐγγυητὰς, πρὸ τῆς

1) Νεαρ. ρηγ'. κ. κ. — 2) 3) ἐπαναγωγῆς ΙΑ. ε. καὶ ε'.

1) Ἐπαναγ. ΙΑ. ια. — 2) Γβμ. Ε. Συντ. σελ. 225. — 3) Σύντ. Α. σελ. 106. — 4) 2θ'. Βασ. Θ'. α. — 5) Νεαρ. ρηγ'. κ. — 6) μά. Βασ. Θ'. ε. — 7) Λβμ. Η'. 4. 18'.

τῶν ἐννέα ἡμερῶν προθεσμίας τοῦ πένθους, αἰτιᾶσθαι ἢ παρενοχλεῖν, ἢ εἰς δικαστήριον ἔλκειν, εἴτε ὀνόματι χρέους παρὰ τοῦ τελευτήσαντος καταγομένου, εἴτε ἄλλης οἴασθαι αἰτίας χάριν εἰς τὰ μνημονευθέντα ἰδικῶς ὁρώσης πρόσωπα· εἰ δὲ ἐντὸς τῶν ἐννέα ἡμερῶν τολμήσει τινὰ ὁμολογίαν, ἢ ὑπόσχεσιν, ἢ ἐγγύην παρ' αὐτοῦ κομισασθαι, ταῦτα πάντα ἀνίσχυρα εἶναι θεωροῦμεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ χρέους καὶ τῆς ἀγωγῆς παντελῶς τοὺς ἐνάγοντας ἀλλοτριουῖσθαι. Εἰ δέ τις συκοφαντῶν ἐλεγχθῆναι τὸν ἀποικχόμενον, ὅσον παρ' ἐκείνου ἀπῆται, τοσοῦτον καταβαλέσθω τοῖς κληρονόμοις ἐκείνου· μετὰ δὲ τὴν τῶν ἐννέα παρελευσιν ἡμερῶν, εἴ τις κατὰ τῶν τοιούτων προσώπων τινὰς ἔχειν νομίσειεν ἀγωγὰς, ταύτας κατὰ τοὺς νόμους ἐγγυμναζέτω 1).

Περὶ δικαστῶν αἰρετῶν.

Καρθαγένης 45', ρκβ'.

Ὁ 45'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανῶν, ἴαν ἐπιλέξηται, φησιν, ὁ ἐκκαλεσάμενος δικαστὰς, καὶ μετ' αὐτοῦ κἀκείνος καθ' οὐ ἐξεκαλέσατο, τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τούτων μηδενὶ ἐξέστω ἐκκαλεῖσθαι· ἐὰν γὰρ κατὰ κοινήν γνώμην οἱ δίκην ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους ἔλονται δικαστὰς, οὐκ ἐξέσται τούτοις κατὰ τῆς ἐξενεχθείσης παρ' αὐτῶν ἐκκαλεῖσθαι ψήφου.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ ρκβ'. ψηφίζεται, καὶ τοὺς μὴ πειθομένους ἀφορίζεσθαι ἀξιοί.

Νόμοι.

Ὁ αἰρετὸς δικαστῆς τὸ δοκοῦν αὐτῷ ψηφίζεται, καὶ οὐ πολυπραγμονεῖ τὴν ψῆφον ὁ Πραίτωρ 2).

Εἴτε δικαία, εἴτε ἀδικός ἐστιν ἡ τοῦ αἰρετοῦ δικαστοῦ ψῆφος, βεβαία μένει καθόλου 3).

Μὴ χρεῖαν ἐχέτω ἐκκλήτου ἢ τοῦ αἰρετοῦ δικαστοῦ ἀπόφασις 4).

Τὸ αἰρετὸν δικαστήριον ἔοικε κυρίῳ δικαστηρίῳ, καὶ ἀνήκει πρὸς τὸ περατοῦσθαι τὰς δίκας. Οὐχ ἀρμόζει δὲ ἐξ αὐτοῦ παραγραφή, ἀλλὰ ποινῆς ἀπαίτησις 5).

Ἐὰν δύο ὧσιν αἰρετοὶ δικασταί, καὶ διχονοῶσιν, ἀναγκάζονται καὶ τρίτον τινὰ ἐπιλέξασθαι, καὶ τῆ αὐτοῦ ἐμμεῖναι δοκιμασίᾳ 1).

Οὐ γίνεται αἰρετὸς δικαστῆς μετὰ τῆς ἐξ ἔρκων ἀσφαλείας, ἀλλὰ μετὰ ποινῆς αὐτοῦς οἱ δικαζόμενοι ἐπιλεγέσθωσαν, καὶ ἀνάγκην ἐχέτωσαν ἢ ἐμμένειν τῆ ψήφῳ, ἢ τὸ πρόστιμον δίδδναι, ὅποσον ἂν τὰ μέρη ἀμφοτέρω συμφωνήσωσιν 2).

Εἰ μὴ ἔγκειται ποινὴ τῷ αἰρετῷ δικαστηρίῳ, ὁμολογήσει δέ τις ἐμμένειν τῆ ψήφῳ, ἐνάγεται ἀορίστως 3). πληρέστατον δὲ ἐστὶ τὸ μνημονεῖον τοῦ κεφαλαίου τοῦ δόλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ.

Περὶ τῶν δικαζομένων δι' οἰκεῖα ἐγκλήματα ἐπίσκοπων καὶ κληρικῶν.

Ἀποστόλων οδ'.

Ὁ οδ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, τὸν κατηγορηθέντα ἐπίσκοπον πρὸς ἀνθρώπων ἀξιοπίστων, ἐπὶ τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀναγκαίως χρῆναι μετακαλεῖσθαι 4) φησι δικαστήριον, δύο ἐπίσκοπων ἐπ' αὐτὸν στελλομένων· κὰν μὲν εὐθὺς ὑπακούσας παραγένηται, καὶ μὴ οἶός τε ὦν ἀποδύσασθαι τὰ ἐγκλήματα, ὁμολογήσει ἢ ἐλεγχθῆ, ὀρίζεσθαι τὸ προσήκον αὐτῷ ἐπιτίμιον· μὴ ἀπαντήσαντος δὲ παραυτίκα, ἐκ τρίτου τὴν αὐτοῦ μετάκλησιν γίνεσθαι· εἰ δὲ καὶ οὕτως ἐπιμένει τῆ ἀπειθείᾳ, τὴν Σύνοδον τὰ δόξαντα κατ' αὐτοῦ ὀρίζεσθαι κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ ἐγκλήματος, μηδὲν τῆς ἀπειθείας ἀποναμένου.

Καρθαγένης ιβ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ιβ', τὸν ἐγκλήμασι, φησι, περιπεσόντα ἐπίσκοπον, ὑπὸ πάσης προσήκει κρίνεσθαι τῆς Συνόδου, εἰς ἣν ὁ τιοῦτος τελεῖ δηλαδὴ· εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τοὺς πάντας ἢ τοὺς πλείονας συνελθεῖν, μὴ ἐλάττονας γοῦν εἶναι τῶν ιβ'. οὕτω γὰρ

1) 8. Βασ. ΚΡ'. 6'. — 2) 10'. Βασ. Ζ. 6'. — 3) Θέμ. γ'. κβ', αὐτόθι. — 4) μετ' αὐτόθι. — 5) Λογ. Α, δ'. 51.

1) 13'. Βασ. Ζ. 6'. — 2) Λογ. Α, δ'. 62. — 3) κβ'. Βασ. αὐτόθι. — 4) μετ' αὐτόθι γίνεσθαι 1378.

πάσης περιαιρέσεως ἀμφιβολίας, οὐ περιοπτός ἐστὶ τῶν
ὑπὸ χεῖρα τῶν δὲ γε πρεσβύτερον, ἐξ κρίνουσιν ἐπίσκοποι, καὶ
τρεις τὸν διάκονον· ἀσφαλέστερόν πως τὰς τῶν ἱερέων κρίσεις
τῆς Συνόδου ταύτης γίνεσθαι προμηθουμένης, ὡς ὑστεριζού-
σης τῷ χρόνῳ πρὸς τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἢ περ ἐν τῷ δ' κανόνι, τὰς
τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καθαιρέσεις ὑφ' ἑνὸς ἐπισκόπου
γίνεσθαι διορίζεται, ὑπὸ τῆς Συνόδου δὲ, τὰς τῶν ἐπισκόπων.

Πράξις Συνοδική.

Ταύτη τοι καὶ ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Λουκᾶς, ἄκυρον ἡ-
γήσατο τὴν τοῦ ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος Ἰωάννου καθαιρέσιν, ἣν
ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐποιήσατο Κύπρου, ὅτι ἑνδεκα μόνους συνῶν
ἐπισκόπους, μὴ ἐπέκεινα ἦν αὐτὸς τῆς τῶν λοιπῶν δωδεκάδος.

Καρθαγένης ιδ'.

Καθὰ δὴ καὶ ὁ ιδ' τῆς αὐτῆς ἐν Καρθαγένῃ διορίζεται· Ἐν-
δείας γὰρ οὔσης, φησὶν, ἐπισκόπων, ἔσθ' ὅτε καὶ ὑπὸ ε. κρίνε-
ται ὁ πρεσβύτερος, καὶ ὑπὸ τριῶν ὁ διάκονος, τοῦ ἰδίου αὐτῶν
ἐπισκόπου ἐπέκεινα τούτων προκαθεζομένου· ὥστε οἱ ἐφ' ἑαυ-
τοὺς ἔχοντες τοὺς δικαζομένους, ἐκτὸς ὀφείλουσιν εἶναι τοῦ τε-
ταγμένου ἀριθμοῦ τῶν συνδικαστῶν.

Ἀντιοχείας ιδ', ιε'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ιδ', Ἐπισκόπου, φησὶν, ἐπὶ τισὶν ἐγ-
κλήμασι κρινομένου πρὸς τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων, καὶ πρὸς
ἀλλήλους τούτων διαφωνούντων, τῶν μὲν, ἀθῶον, τῶν δὲ, ὑπαί-
τιον ἀποφαινομένων, δεῖ τὸν μητροπολίτην τῆς ἐπαρχίας ἐ-
κείνης καὶ ἑτέρους ἐκ τῆς ὁμοῦ μεταπέμπεσθαι χώρας, καὶ
τὴν ἀμφισβήτησιν δι' ἐκείνων λύεσθαι τῆς τῶν πλειόνων ψήφου
βεβαιωθείσης.

Ὁ δὲ ιε', Εἰ δὲ πάντες, φησὶ, μίαν κατ' αὐτοῦ ψήφον ἐξενέγ-
κοιεν, μηκέτι παρ' ἑτέροις τοῦτον δικάζεσθαι, ἀλλὰ μένειν βε-
βαίαν τὴν σύμφωνον ψήφον τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων.

Σαρδικῆς δ' ε.

Οὗτος δὲ ἀνήρηται παρὰ τοῦ δ' τῆς ἐν Σαρδικῇ, οὕτως δὲ
διεξιόντος· Τοῦ κοινῆ ψήφῳ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων κα-

θαιρεθέντος, καὶ τῆ ψήφῳ μὴ ὑποκύπτοντος, ἀλλ' ἔτι ἀποδύ-
σασθαι λέγοντος δύνασθαι τὰ ἐγκλήματα, μὴ πρότερον εἰς τὸν
θρόνον αὐτοῦ χειροτονεῖσθαι ἕτερον, πρὶν ἂν ὁ Πάπας Ῥώμης μα-
θῶν τὰ τῆς ὑποθέσεως, ὄρον ἐξενέγκῃ, καὶ ἀποφάνηται ἢ κυ-
ρωθῆναι, ἢ ἀνατραπῆναι τὴν καταδίκην, τῆς δυτικῆς ὄντος
ἐπαρχίας τοῦ ἐπισκόπου δηλαδὴ, ἣτις καὶ μόνη τῷ Ῥώμης ἀ-
νεῖται, ἔνθα καὶ ἡ Σύνοδος αὕτη συνήθροιστο· καὶ δις γὰρ ἐκ-
καλεῖσθαι τῷ κρινομένῳ ἐφείται.

Ὁ δὲ ε., Καθαίρεθέντος, φησὶ, τοῦ ἐπισκόπου ψήφῳ κοινῆ
τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων, καὶ ἐκκλητον ἐπὶ τὸν Πάπαν ποι-
ησαμένου, κακείνου ἑτέροις τῶν ἀστυγειτόνων ἐπισκόποις τὴν
ἐξέτασιν τῆς δίκης διὰ γραφῆς ἐπιτρέψαντος, τοῦ δὲ καὶ ὑπὸ
τούτων καταδικασθέντος, αὐθὺς γε μὴν ἐπιζητοῦντος ἐξέτασιν,
εἰ μὲν τὰ ἤδη κριθέντα ἀρκεῖν ὁ Πάπας νομίσῃ, τὸ κύρος ἢ
τῶν ἐπισκόπων ἐχέτω ἀπόφασις· εἰ δὲ καὶ αὐθὺς κριθῆναι τὸν
ἐπίσκοπον δοκιμάσῃ, μὴ ἀναγκαζέσθω ὁ καταδικασθεὶς εἰς Ῥώ-
μην ἀπιέναι, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν ὁ Πάπας ἐξουσίαν πρεσβυτέροις
τῶν οικειοτάτων αὐτῷ δεδωκώς, καὶ πέμψας ἐκεῖσε μετὰ τῶν
ἐγγχωρίων ἐπισκόπων, τὰ τῆς ὑποθέσεως ἐξετασθῆναι κελευσάτω,
καὶ οὕτω τελεία ἢ ἀπόφασις γενέσθω.

Καρθαγένης ιθ'.

Ὁ δὲ ιθ' τῆς ἐν Καρθαγένῃ, Τὸν κατηγοροῦντα ἐπίσκοπον,
παρὰ τῷ τῆς χώρας τὰ πρῶτα φέροντι, τὴν κατηγορίαν δεῖ,
φησὶν, ἐνιστᾶν· ὁ δὲ γε κατηγορούμενος πρὸ τῆς τελείας ἀποφά-
σεως τῆς ἰδίας τιμῆς οὐκ ἀποκλείεται· γράμμασι μόντοι κλη-
θεὶς ἐπὶ τὸ δικαστήριον, εἰ μὴ ἀπαντήσῃεν ἑνὸς παραρρυέντος
μηνός, ἐξ ὅτου τὰ γράμματα ἐδέξατο, εἰς ποινὴν τῆς ἀπειθείας
ἀφορίζεται, μὴ ἐξὸν αὐτῷ ἱερουργίας ἄψασθαι ὅπουδὴποτε· εἰ
δὲ ἀληθῶς ὑπὸ ἀναγκαιῶν αἰτιῶν δειχθεῖν κωλυόμενος, ἕτερος
μὴν εἰς προθεσίαν αὐτῷ δίδοται· ἐξήκοντος δὲ καὶ τούτου, ἂν
μὴ ἀφίκηται, τῆς τῶν πιστῶν κοινωνίας ἐκβάλλεται, μέχρις ἂν
τὰ κατ' αὐτοῦ λαλήθῃεντα δέξηται πέρας. Μήτε δὲ πρὸς τὸν τῆς
ἐπαρχίας ἐξαρχον, μήτε μὴν πρὸς τὴν ἐτησίως γενομένην Σύν-
οδον ἀφικέσθαι φροντίσας, αὐτὸς καθ' ἑαυτοῦ τὴν δίκην ἐξ-

ἤνεγκεν, ὑποβλήθεις καθαιρέσει. Ὁ μέντοι κατήγορος, τῷ δικαστηρίῳ ἐνδιατρίβων, τῆς κοινωνίας οὐκ εἴργεται· ὑποχωρήσας δὲ κατά τινα σκῆψιν, αὐτὸς μὲν ἀφορίζεται, ὃ γε μὴν ἐπίσκοπος τοῦ ἀφορισμοῦ ἀπολύεται· δείξας δὲ μὴ κατὰ σκῆψιν, ἀλλ' ἐξ αἰτίας εὐπροσώπου γενομένην τὴν ὑποχώρησιν, καὶ αὐθις τὴν ὑπόθεσιν κινεῖν οὐ κωλύεται. Εἰ δὲ διαβεβλημένος εἴη τοὺς τρόπους, κατηγορίαν μὲν τῆς ἱερωσύνης τοῦ ἐπισκόπου καταπτομένην λέγειν οὐ συγχωρεῖται, ἰδίας δὲ καὶ χρηματικὰς κατ' αὐτοῦ κινεῖν ἀγωγὰς οὐ κωλύεται. Ἀλλ' οὐχ οὕτω τανῦν αἱ προθεσμῖαι τῆς κλήσεως τῶν ἡμερῶν γίνονται.

Νόμος.

Κατὰ δὲ γε τὴν νεκρὰν τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως Μανουὴλ, διὰ τριῶν παραγγελμάτων τριακονθημέρων μετακαλοῦνται πάντες ἐνάγοντές τε καὶ ἐναγόμενοι, κὰν οἷας ὡς καταστάσεως, κὰν οἷας ἢ τὸ ἔγκλημα ὑποθέσεως 1).

Καρθαγένης κ'.

Ἀλλ' οὐδ' ὁ πῆ. ἐπιτρέπει, τὸν ὑπὸ κατηγορίαν ἢ ἀφορισμὸν γεγόμενον ἐπίσκοπον τῆς ἐπισκοπῆς ἐξωθεῖσθαι, ἕως ἂν τὸ κατ' αὐτοῦ λυθῇ δικαστήριον.

Πρώτης καὶ δευτέρας ις'.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ ις'. τῆς λεγομένης α. καὶ β'. Συνόδου κανὼν σφωδρῶς διατάττεται, μὴ χειροτονεῖσθαι τινα κελύων εἰς Ἐκκλησίαν, ἧς ὁ ἐπίσκοπος ἔτι περιῶν, οὐπω τῆς ἰδίας τελέως ἀπεκινήθη τιμῆς, εἰ καὶ πρὸς τινῶν ἐπὶ ἐγκλήμασιν ἠτιάθη, καὶ μικροψυχῆσας ἴσως παραίτησιν ἐποιήσατο· στάσεως γὰρ καὶ ταραχῆς αἴτιον τοῦτό γε. Δεῖ δὲ τοὺς τῆς Ἐκκλησίας, πᾶσάν γε φιλαπεχθνημοσύνην μάλιστα περιέστασθαι, ἀλλὰ κανονικῶς τὰ κατ' αὐτὸν ἐξετάζεσθαι· καὶ εἰ κατὰ λόγον ἢ παραίτησις ἐγεγόνει, ἢ κανονικῶς διὰ τὰ ἐγκλήματα καθρέθη, τῆνικαῦτα ἕτερον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προχειρίζεσθαι. Ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἐν τῇ ἰδίᾳ τιμῇ καλῶς ἰδρυμένος, μὴ τὸν οἰκεῖον ἐθέλοι ποιμαίνειν λαόν,

1) Σύγτ. Τέμ. Γ'. σελ. 361.

ἀλλὰ τῆς οἰκείας ἀποστάς ποιμνης, ὑπὲρ τὸ ἐξάμηνον ἐν ἑτέρῳ διατρίβοι τόπῳ, μὴ τινος ἀναγκαίου κατείργοντος, τὴν τοῦ ἐπισκόπου τιμὴν καὶ καθέδραν δικαίως ἀφαιρεθῆσεται.

Καρθαγένης κ'.

Ὁ δὲ κ' τῆς ἐν Καρθαγένῃ, Πρεσβυτέροις ἢ διακόνοις περὶ τινῶν ἐγκαλουμένοις, τὸν ἴδιον αὐτῶν ἐπίσκοπον ἐφίστησι δικαστήν, σὺν γε ἑτέροις ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, οὓς ἂν ἐκλέξωνται οἱ κατηγορούμενοι, ἐξ μὲν ἐπὶ πρεσβυτέρων, καὶ τρισὶν ἐπὶ διακόνων· προθεσμίας δὲ καὶ ἐπιτιμῆσεις τὰς αὐτὰς εἶναι καὶ τοῦτοις σαφῶς καὶ οὕτως διέξεισιν, οἷας δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων, ὁ προλαβὼν· τὰ δὲ γε τῶν λοιπῶν κληρικῶν αἰτιάματα, μόνος ὁ αὐτῶν ἐπίσκοπος ἐξετάσει, καὶ πέρατι δώσει, φησὶν.

Ὁ δὲ οθ'. ἀποκλείεσθαι λέγων τὸν κληρικόν, ἐνὸς ἐξήκοντος ἔτους, καὶ μὴ δεξαμένης πέρας τῆς αὐτοῦ ὑποθέσεως, τὸ νῦν ἔχον οὐκ ἐνεργεῖ.

Νόμος.

Κατηγορίαν ἱερέως, οὐδεὶς τῶν λαϊκῶν ἀρχόντων δικάζει, πλὴν εἰ μὴ καθοσιώσεως ἔγκλημα ἢ κατηγορία περιέχει 1). Ζήτει καὶ ἐν τῷ ις'. Κεφ. τοῦ Πστοιχείου κανόνας τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου θ'. καὶ ι. καὶ Θεοφίλου ε'.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις κατηγορῶν.

Συνόδου δευτέρας ε'.

Ὁ ε' τῆς δευτέρας Συνόδου κανὼν, εἰς κατηγορίαν, φησὶν, ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν, οὔτε πάντας ἀνεξετάστως προσίεσθαι δεῖ, οὔτε μὴν πάντας ἀποκλείειν· εἰ μὲν γὰρ ἰδιωτικὴν τις ἐνίστησι κατ' αὐτῶν δίκην, ἠδικεῖσθαι λέγων αὐτὸς ἐπὶ πράγμασι κινουμένοις ἢ ἀκινήτοις, ἢ ὑβρίσθαι, ἢ τι τοιοῦτο παθεῖν, μῆτε πρόσωπον τοῦ κατηγοροῦντος, μῆτε θρησκείαν σκοπεῖν, μηδένα γὰρ τῶν δικαίων ἀποτυγχάνειν δίκαιον, ἀλλ' ἴσῃν ἅπασιν ἡμᾶς ἐπιφέρειν τὴν ἀδέκαστον ψῆφον, ἐλεύθερον καὶ τῆς οἰασοῦν ἀδικίας τὸν ἐπίσκοπον μάλιστα ἢ τὸν κληρικόν καθιστάντας,

1) Ἐπαναγ. Ιλ. κ. ιδ'.

Εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἴη τὸ ἔγκλημα, ἔκπτωσιν τῆς ἱερωσύνης ἐπισκοπῆς ἐπισκόπου, ὅπερ καὶ δημόσιον λέγεται, τοῦ ἰδιωτικοῦ ἀντιδικαστέλλον, καθότι πρὸς τοῦ δήμου παντὸς εἰσέθι γυμνάζεσθαι, οὔτε αἰρετικούς οἰουσιδηποτοῦν προσέσθαι δεῖ, οὔτε μὴν σχισματικούς καὶ παρασυνάγοντας, οὔδὲ τοὺς κατ' ἄλλας αἰτίας τελῶς ἐκθεβλημένους τῆς Ἐκκλησίας· οὐ μὴν οὔδὲ τοὺς πρὸς ὀλίγον τῆς Ἐκκλησίας ἀφορισθέντας, εἴτε τῶν τοῦ κλήρου εἶεν, εἴτε τῶν τοῦ λαοῦ, ἂν μὴ πρότερον τὰς κατ' αὐτῶν αἰτίας ἀποτρίψωνται· οὔδὲ τοὺς ὑπὸ κατηγορίαν ὄντας, πρὶν ἂν τῶν ἐγκλημάτων ἀθῶοι φανθῶσιν· εἰ δὲ τούτων ἀπάντων ἐλευθεροὶ εἶεν οἱ κατήγοροι, τότε δὴ, ἅττα ἂν ἐπάγωσι τῷ ἐπισκόπῳ ἐγκλήματα, οἱ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἐπίσκοποι, φησὶν, ἐξετάσουσιν· εἰ δὲ οὗτοι μὴ οἰοί τε εἶεν ταῦτα διαλύσασθαι, ἢ τῆς διοικήσεως μείζων Σύνοδος δοκιμάσασα πέρατι δώσει. Τὰ δὲ γε τοῦ κληρικοῦ ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος ἐξετάσει· ἀτονήσαντος δὲ πρὸς τὴν διάλυσιν, τῇ μείζονι καὶ ταῦτα Συνόδῳ παραπεμφθήσεται. Μὴ μόντοι πρότερον, φησὶ, τὴν κατηγορίαν ἐνίστασθαι, πρὶν ἂν ἐγγράφως οἱ κατήγοροι τὸν ἴσον ὑποσχεῖν ἀσφαλίσωνται κίνδυνον, εἴπερ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων ἐξετάσει συκοφαντοῦντες τὸν ἐπίσκοπον ἐλέγχουσι. Τὸν δὲ μὴ οὕτω δρᾶν ἀνεχόμενον, ἀλλ' ἢ βασιλεὶ προσιόντα, ἢ κοσμητικῶς ἄρχουσιν, ἢ οἰκουμένη τῇ Συνόδῳ, μὴ δεκτὸν εἶναι παντάπασιν εἰς κατηγορίαν, ὡς ἀτιμάσαντα τοὺς τῆς διοικήσεως ἐπισκόπους, καὶ εἰς τοὺς θείους κανόνας ὑβρίσωντα, καὶ τὴν τῆς Ἐκκλησίας εὐταξίαν συγχέοντα.

Συνόδου τετάρτης κἀ.

Τούτῳ συνέδει καὶ ὁ κἀ. τῆς δ'. Συνόδου, μὴ ἀδοκιμάστως λέγων προσέσθαι τοὺς κατηγοροῦντας ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν, εἴτε τῶν τοῦ κλήρου, εἴτε τῶν τοῦ λαοῦ εἶεν, εἰ μὴ πρότερον αὐτῶν ὁ βίος δοκιμασθῆι, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα.

Καρθαγένης ἢ.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἢ. τῆς ἐν Καρθαγένῃ οὐκ ἐφήσιν ἐπισκόπου κατηγορεῖν τὸν διαβεβλημένον τοὺς τρόπους.

Ὁ δὲ ρκῆ, οὔδὲ τὸν ἀφορισμένον καὶ ἀκοινωνητον, μέχρις ἂν λυθῆ τοῦ ἀφορισμοῦ.

Ὁ δὲ ρκθ'. οὔδὲ δοῦλοις κατηγορεῖν δίδωσιν, οὔδὲ ἀπελευθεροῖς, τῶν αὐτοῦς ἐλευθερωσάντων κληρικῶν, ἢ τῶν παίδων αὐτῶν, ἢ τῶν κληρονόμων· ἑτέρων μόντοι κατηγορεῖν ἐφήσιν· ἀλλ' οὔδὲ ἀτίμοις, οἶονεὶ μίμοις, καὶ θηριομάχοις, καὶ μονομάχοις· ἀλλ' οἱ μὲν ἐπὶ σκηνῆς μίμοι, οἱ ἐν πανηγύρεσι καὶ δημοτικῆς παίζοντες συνελεύσεσιν, ἀτίμοι· οἱ δὲ παρὰ βασιλεῖ ἀστεία πρὸς μετρίαν τέρψιν ἐπιτηδεύοντες, ἐντιμαί· θηριομάχοι δὲ καὶ μονομάχοι, εἰ μὲν πρὸς ἐπίδειξιν ἀνδρείας ὄρῳεν καὶ δόξης ἔρωτα, ἀριστεῖς ἂν λογίζοντο· εἰ δὲ πρὸς μισθόν, ἀτίμοι· οἱ γὰρ τῆς οικείας ζωῆς μὴ φειδόμενοι, ἀλλὰ μισθοῦ ταύτην προϊέμενοι, σχολῇ γ' ἂν αὐτοῖς μελήσει ἐπαινουμένης ὑπολήψεως· ἀλλ' οὔδὲ Ἰουδαίαις ἢ αἰρετικοῖς κατηγορεῖν ἐπιτρέπει, εἰ μήπου περὶ ἰδίων οὗτοι πάντες ἐνάγουσιν ὑποθέσεων.

Ὁ δὲ ρλ', Τὸν ἐν πολλοῖς, φησὶν, ἐγκλήμασιν ἐπισκόπου κατηγοροῦντα ἢ κληρικοῦ, καὶ τούτων ἐνδὸς ἐξετάσει δοθέντος ἀποδείξει μὴ δυναθέντα, οὔδὲ περὶ τῶν λοιπῶν εἰκὸς τοῦτον πιστεύεσθαι.

Νόμοι.

Κρεῖσσον τὰ ἁμαρτήματα καταλιμπάνειν ἀνεκδίχητα, ἢ τινας ἀναιτίως κολάζεσθαι 1).

Οὐ δεῖ πιστεύειν ταῖς καταθέσεσι τῶν κρινομένων, εἰ μὴ καὶ ἀπόδειξις· διδάσκει τὸν δικαστήν.

Τῶν ψυχικῶν ἁμαρτημάτων τῶν ὑπεξουσίων παίδων, ἴσως οἱ πατέρες δίκην ὑπέχουσιν, οὐ μὴν καὶ τῶν ἐγκληματικῶν· οὐ γὰρ κολάζονται πατέρες ὑπὲρ τέκνων· φησὶ γὰρ ὁ νόμος· Τὰ ἁμαρτήματα τῇ κεφαλῇ ἔπονται.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις μαρτύρων.

Ἀποστόλων οέ.

Ὁ οέ. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανῶν, οὔδὲ εἰς μαρτυρίαν τὸν αἰρετικὸν προσέσθαι διορίζεται, ὅπου γε οὔδὲ πιστὸν ἓνα μόνον· Ἐπὶ στόματος 2) γὰρ, φησὶ, δύο μαρτύρων ἢ τριῶν, σταθήσεται

1) ε. Βασ. Ε'. γἀ. — 2) ε'. Κορ. ΙΙ'. 1.

πάν ῥῆμα· καὶ ὁ Ἀπόστολος· Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων 1).

Καρθαγένης γθ. ρλά.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ρλά, Ἀρχὴν, φησι, τοὺς κεκωλυμένους ἐγκληματικῶς ἐνάγειν, οὐδὲ εἰς μαρτυρίαν προσέσθαι χρή· τοὺς δ' αὖ τὸν βίον ἀστείους, ὧν τὴν μαρτυρίαν ἀληθῆ ποιήσει τὰ προβεβιωμένα, μὴ ἀνήθους εἶναι, ἐντὸς δηλαδὴ ιδ'. ἐτῶν, τῷ μήπω τούτοις εὐσταθὲς εἶναι τὸ φρόνημα· ἀλλ' οὐδὲ οἰκειακοὺς τὸν κατηγοροῦντα παράγειν δεῖ μάρτυρας, καὶ ὑπεξουσίου αὐτῷ, ἢ ὑποχειρίους, οὗς, εἰ μὴ πείθονται τὰ κατὰ νοῦν αὐτῷ λέγειν, ἐξέσται οἱ κολάζειν· σερμῆς δὲ μεταποιούμενοι πολιτείας οἱ ὑποχείριοι, ἱερεῖς, φημι, καὶ διάκονοι, καὶ λογικῶν ἐπιστήμονες μαθημάτων, οὐκ ἀπόβλητοι πρὸς μαρτυρίαν ἔσονται.

Ὁ δὲ νθ', Εἰ κληρικοί, φησι, παρὰ τῷ τῆς Ἐκκλησίας κριθεῖεν δικαστηρίῳ, (ὡς ὁ Ἀπόστολος παραγγέλλει, Τολμᾶ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; 2) καὶ θάτερον μέρος τῆς ἐξενεχθείσης καταγνοίῃ ψήφου, μὴ ἐξεῖναι θατέρῳ μέρει εἰς τὸ τῆς ἐκκλήτου δικαστήριον ἔλκειν πρὸς μαρτυρίαν τὸν πρότερον τὴν ὑπόθεσιν δοκιμάσαντα, ἢ καὶ κρινομένης παρατυχόντα, μηδὲ τοὺς γένει προσήκοντας προβάλλεσθαι μάρτυρας.

Νόμοι.

Ἀξιοπίστους εἶναι δεῖ τοὺς μάρτυρας.

Καὶ παράγονται καὶ ἐπὶ χρηματικῶν καὶ ἐγκληματικῶν ὑποθέσεων, εἰ μὴ κεκωλυμένοι ὑπὸ τοῦ νόμου, ἢ ἐξκουσατευόμενοι 3).

Ἀπόβλητος εἰς μαρτυρίαν γίνεται ὁ καταδικασθεὶς διὰ τὸ ποιῆσαι ταραχώδη φλυαρίαν 4).

Δεῖ τοὺς μάρτυρας πρότερον ὁμνῦναι, πρὶν ἢ μαρτυρήσωσι τοῖς τιμιωτέροις δὲ μᾶλλον πιστεύειν· ἐνὸς δὲ μαρτυρία οὐκ ἔστι δεκτὴ ἐν οἰαδήποτε δίκῃ, κἂν συγκλητικὸς ᾖ 5).

Τῇ κατὰ τοῦ ἐπισκόπου ἀγωγῇ, εἰ μὲν χρηματικῆ εἶη, μέχρι

λίτρας μιᾶς, δύο πιστοὶ ἔντιμοι μάρτυρες ἐνομότως μαρτυρήσουσιν· εἰ δὲ μέχρι ν'. λιτρῶν, τρεῖς· εἰ δὲ ἐπέκεινα, ἑ. εἰ δὲ ἐγκληματικὸν εἶη τὸ αἷτιμα, διὰ ἑ. μαρτύρων πιστῶν καὶ ἐντίμων ὁμνούντων, ἀποδείκνυται.

Οὐκ ἔστιν ἀξιόπιστος μάρτυς ὁ κελεύεσθαι δυνάμενος παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῷ μαρτυρῆσαι 1).

Ὁ κατήγορος οἰκειακοὺς μάρτυρας οὐ δύναται παράγειν 2).

Ὁ κατὰ συκοφαντίαν ἐπὶ παραστάσει παρὰ δικαστῆ προσφῶρω αἰτιώμενος ἐπίσκοπον, λ'. δίδωσι λίτρας 3).

Κατὰ τρεῖς τρόπους ἡ συκοφαντία γίνεται, καὶ τριπλῆ ἡ ἐπεξέλευσις· ἢ γὰρ συκοφαντεῖ τις ὡς πλαστῶς κατηγορῶν, ἢ προδότης τῆς ἰδίας ὑποθέσεως γίνεται, τ' ἀληθῆ ἐγκλήματα κρύπτων, ἢ φευγοδικαί, τελείως ἀναχωρῶν τῆς κατηγορίας. Οὐ πάντως δὲ συκοφάντης ἐστὶν ὁ μὴ ἀποδεικνύς ὁ κατηγορήσεν, ἀλλ' ἐν τῇ κρίσει τοῦ δικαστοῦ ἐστὶ, μετὰ τὸ ἐλευθερωθῆναι τὸν κατηγορούμενον, ζητῆσαι περὶ τούτου· κἂν μὲν εἴπη οὐκ ἀπέδειξας, ἐφείσατο αὐτοῦ· ἂν δὲ εἴπη ἐσυκοφάντησας, κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς συκοφαντίαν· κἂν μὴδὲν εἴπη περὶ τῆς ποινῆς, ἐπακολουθεῖ γάρ· ἂν δὲ εἴπη, προπετῶς ἐκίνησας, ἤγουν οὐκ ἀπέδειξας, οὐ ποιεῖ αὐτὸν συκοφάντην, οὐδὲ ποινὴν ἢ τοιαύτην ὑφίσταται 4).

Ἡ γυνὴ οὐ μετέρχεται ἀνδρῶν ὀφφίκιον, οὐδὲ ἐν διαθήκῃ μαρτυρεῖ, εἰ μὴ ἐν οἷς ἄνδρες οὐ προσκαλοῦνται· ἀλλ' οὐδὲ συνηγορεῖν ταύταις ἐφέλται δημοσίᾳ, ἐκυταῖς δὲ μόνον συνηγοροῦσι καὶ γυνὴ καὶ τυφλός· οὗτος δὲ καὶ δικάζειν δύναται 5).

Νεαρά.

Ἡ δὲ μ.ή. νεαρά τοῦ βασιλέως Λέοντος κωλύει τὰς γυναῖκας ἐπὶ συμφῶνοις μαρτυρεῖν καὶ συναλλάγμασιν· ἐπὶ δὲ τοκετῶν, καὶ ἐφ' ὧν μόνη θηλειῶν ὄψις ὄρεῖν συγκεχώρηται, ἐπιτρέπονται μαρτυρεῖν.

Ἐκ τῆς ρκγ'. Ἰουστινιανέου Νεαρᾶς 6).

Τοῖς εὐλαβεστάτοις πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις, εἰ εὐρεθῶν

1) ἁ. Τιμ. Ε. 10. — 2) ἁ. Κορ. γ', 1. — 3) ἁ. Βασ. ΚΑ. ἁ. — 4) κ'. Βασ. αὐτόθι. — 5) λγ'. Βασ. αὐτόθι.

1) γ', Βασ. ΚΑ. ἁ. — 2) κγ'. Βασ. αὐτόθι. — 3) δ'. Βασ. Γ. ἁ. — 4) ἁ. Βασ. Ε'. ἁ. — 5) ιζ'. Βασ. ΚΑ. ἁ. καὶ δ'. Βασ. Η. ἁ. — 6) Ἐπαν. Θ'. κ' καὶ ιε'.

ὑπὲρ χρηματικῆς αἰτίας ψευδομαρτυρήσαντες, μὴ μέντοι γε ὄρω καὶ τὸ ψεῦδος βεβαιωσάμενοι, τούτοις ἀρχῆσει, ἀντὶ βασιάνων, ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς ἰχωρίζεσθαι τῆς θείας ὑπηρεσίας, καὶ μοναστηρίοις παραδίδοσθαι· εἰ δὲ καὶ τῷ ψεύδει τὸν ὄρκον προσέθηκαν, ὁ κανὼν αὐτοὺς προέκοψε τῆς ἱερωσύνης· ὑπὲρ δὲ ἐγκληματικῶν αἰτιῶν εἰ ψευδομαρτυρίαν εἴποιεν, ἐγγραψάμενοι δηλονότι, ὡς τοῖς θείοις ὄρισταί κανόσι, τοῦ κλήρου ἀπογυμνοῦνται καὶ ταῖς νομίμοις ποιναῖς ὑποβάλλονται.

Ἀρκοῦσι πρὸς ἀπόδειξιν πέντε μάρτυρες, ἐγγράφων μὴ ὄντων· εἰ δὲ εἰσὶν ἐγγράφα, ἤτοι συμβόλαια, τρεῖς μόνον ἀρκοῦσιν 1).

Οἱ μάρτυρες ἀκοῇ μὴ μαρτυρεῖτωσαν, λέγοντες ὡς ἠκούσαμεν· ἐκ τινος τόνδε χρεωστεῖν, ἢ τόνδε καταβάλλεσθαι, καὶ εἰ ταβουλάριοι εἴεν οἱ ταῦτα μαρτυροῦντες· ἐπὶ γὰρ τῶν ἐγκληματικῶν ἀνάγκη πᾶσα παραχθῆναι τοὺς μάρτυρας καὶ μὴ τὰς φωνὰς αὐτῶν 2).

Τοῖς μάρτυσι καὶ οὐ τοῖς μαρτυρίοις πιστευτέον· αὐτοπροσώπως γὰρ ἐρωτῶνται παρὰ τῶν δικαστῶν ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων, καὶ ὁ μὴ δεικνὺς τὸ παρ' αὐτοῦ προτεθὲν ἐξορίζεται 3).

Οἱ πένητες οὐ μαρτυροῦσι· πένης δὲ ἐστὶν ὁ μὴ ἔχων ν', νομισμάτων περιουσίαν 4).

Οὐ μαρτυρεῖ ἀπελεύθερος κατὰ πατρωνος, ἢ παιδὸς αὐτοῦ 5).

Οὐ μαρτυρεῖ ὁ ἥττων τῶν κέ. ἐτῶν, οὔτε ὁ ἐν δημοσίῳ δικαστηρίῳ καταδικασθεὶς, καὶ μὴ ἀποκαταστάς, ἢ ἐν δεσμοῖς, ἢ ἐν δημοσίᾳ φρουρᾷ βληθεὶς· οὔτε ὁ ἐλεγχθεὶς λαβεῖν χρήματα ἐπὶ τῷ μαρτυρῆσαι, ἢ μὴ μαρτυρῆσαι· οὔτε ὁ καταδικασθεὶς ἐπὶ μοιχείᾳ 6).

Υἱὸς πατρὸς, ἢ πατὴρ υἱῶ, οὐ μαρτυρεῖ 7).

Οὔτε οἷοςδὴποτε ἐν ἰδίῳ πράγματι 8).

Ὁ δούλος οὐ μαρτυρεῖ· οὐ γὰρ χρὴ πιστεύειν προπετῶς τοῖς υἰκέταις λέγουσι κατὰ δεσποτῶν· φύσει γὰρ ὁ δούλος τῷ δεσπότη πολέμιος 9).

1) Πρ. Ν. Η. κεφ. 2. καὶ 6. καὶ κεφ. 3. 4. — 2) κεφ. 5'. Πραχ. Ν. ΚΖ'. — 3) γ'. θ. β'. Βασ. ΚΑ. α. — 4) Πρὸχ. ΚΖ'. κβ'. — 5) Βασ. Ξ'. λδ'. — 6) Λγ'. Βασ. αὐτίθι. — 7) Πρ. Νόμ. ΚΖ'. κεφ. 21 καὶ 26. — 8) ἢ, Βασ. ΚΑ'. — 9) Ὁ. Βασ. αὐτίθι. — 9) Πρὸχ. Ν. ΚΖ'. 28.

Ὁ κατὰ τινος ἤδη μαρτυρήσας, οὐ μαρτυρεῖ πάλιν κατ' αὐτοῦ 1).

Κωλύεται μαρτυρεῖν ἀνήθως, κωφῶς, ἄλλως, μαινόμενος, ἄσωτος, υἱὸς ὑπεξούσιος, ὅταν ὁ πατὴρ αὐτοῦ παρ' ἄλλου γραφῇ κληρονόμος ἐν διαθήκῃ 2).

Ἡ παραγραφή, κατὰ μὲν τοὺς νόμους πολλαχῶς, κατὰ δὲ τοὺς ῥήτορας τετραχῶς γίνεται· ἀπὸ τοῦ λείποντος· οἷον ἀσώτου πατὴρ, ἀφανῆς ἐγένετο, καὶ φόνου ὁ υἱὸς φεύγει· ἀπὸ τοῦ ὑπερβάλλοντος· οἷον δέκα νέοι ἐπωμόσαντο μὴ γῆμαι, καὶ φεύγουσι κακοῦ βίου· ἢ ἀφ' ἑνῆτεροι πεποιήκασιν οὐ δεῖ κρίνεσθαι, οἷον ὁ τρισχιστὺς, οὐ εἰκόνα ἔστησαν οἱ πολέμιοι, καὶ προδοσίας φεύγων· ἢ κατὰ χρόνον, οἷον δειλοῦ παῖς ἠρίστευσε, καὶ μοιχείας κρίνει τὴν γυναῖκα.

Ἔτι περὶ τῶν ἐνδίκως καθαιρεθέντων.

Ἀντιοχείας δ, ιβ'.

Ὁ δ' κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, ὁ ὑπὸ Συνόδου καθαιρεθεὶς, φησὶν, ἐπίσκοπος, ἔτι δὲ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦτο παθὼν ἐπισκόπου, εἰ μετελθεῖν ὀτιοῦν βουληθεῖν, ἢ τοῖς ἱερεῦσιν ἔθος, μὴ ἐξεῖναι τούτῳ ἀδίκως ἔτι διατεινομένῳ παθεῖν, ἑτέρα προσιέναι Συνόδῳ, καὶ ζητεῖν ἐξετάσει τὰ κατ' αὐτὸν δοθῆναι, μηδὲ χώραν ἀπολογίας αὐτῷ μετεῖναι· τοὺς δὲ γε συνειδότες τὴν κατ' αὐτοῦ ἀπόφασιν, καὶ κοινωνεῖν αὐτῷ τολμήσαντας, καὶ τούτους τῆς Ἐκκλησίας ἐκκόπτεσθαι.

Ὁ δὲ ιβ', τὸν ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐθις ἐπισκόπου καθαιρεθέντα πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ ὑπὸ Συνόδου ἐπίσκοπον, ἀπαγορεύει προσιέναι τῷ βασιλεῖ, καὶ παρ' αὐτῷ ζητεῖν τὴν ἐξέτασιν, ἀλλὰ μείζονι ἐπισκόπων Συνόδῳ, καὶ ἢ νομίζει δίκαια ἔχειν, τούτοις προσαναφέρειν, καὶ τὴν παρ' αὐτῶν ἐξέτασιν ἐκδέχεσθαι καὶ ἐπίκρισιν· εἰ δέ τις τούτων ὀλιγωρήσας ἐνοχλήσῃ τολμήσῃ τῷ βασιλεῖ, μηκέτι χώραν ἔχειν ἀπολογίας, μηδὲ ἐλπίδα μελλούσης ἀποκαταστάσεως. Εἰ γὰρ καὶ παντὶ καταδικαζομένῳ καὶ ἀδικεῖσθαι δεομένῳ ἢ τῆς Ἐκκλησίας βοήθεια δέδοται, ἀλλ' ἐρεῖ

1) κβ'. Βασ. ΚΑ. α. — 2) Πρὸχ. Ν. ΚΖ'. 33.

τοι γε τῶν πατριαρχῶν αἰψήφοι ἐκκλήτω οὐχ ὑπόκεινται, δεικνύμενος ἐκκλήτων εἰς βασιλέα ποιήσασθαι, μετὰ τὴν τοῦ πατριαρχοῦ ἐξενεγθεῖσαν ἀπόφασιν, τιμωρεῖται κατὰ τὸν παρόντα κανόνα.

Ἀποστόλων κή.

Ὁ δὲ κή. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, τὸν καθαιρεθέντα δικαίως ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἐπὶ ἐγκλήμασι φανεροῖς, καὶ ἄψασθαι τολμήσαντα τῆς ἀφαιρέσεως αὐτοῦ λειτουργίας, ἐκκόπτεσθαι παντάπασι κελεύει τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὸ τυχόν τῆς ἀυθαδείας τὸ περιόν, καὶ ὅτι ἄλλως κολασθῆναι κανονικῶς οὐκ ἐνὶ τὸν ἤδη καθαιρεθέντα.

Καρθαγένης ξέ, γ'.

Ὁ δὲ ξέ. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, δικαίως κληρικοῦ καταδικασθέντος, φησὶ, πρὸς τοῦ οικείου ἐπισκόπου, μηκέτι ἐκκλήτω βοηθουμένου, τοῦ κληρικοῦ δηλαδὴ, τοὺς χειρὶ χρωμένους, καὶ κωλύοντας τὴν ὀριθεῖσαν κατ' αὐτοῦ ψήφον τὸν ἐπίσκοπον ἐπενεγκεῖν, αἰτεῖσθαι χρὴ τὴν Σύνοδον πρὸς τοῦ βασιλέως ποινῆ τούτους χρηματικῇ, καὶ ἀφαιρέσει τῆς τιμῆς ὑποβάλλεσθαι, εἴτε τῆς Ἐκκλησίας εἴεν οἱ τοιοῦτοι δήπου, εἴτε τοῦ λαοῦ, καὶ ὁποίας ὡς καὶ ἡλικίας καὶ φύσεως.

Ὁ δὲ γ'. καὶ τῶν ἐπισκόπων τοὺς μὴ ταῖς ψήφοις ὑποκύπτοντας τῆς Συνόδου, τῆ τῶν ἀρχόντων ἐξουσία κελεύει δίδοσθαι πλὴν οὐκ ἔννομον τοὺς ἱερωμένους εἰς κόλασιν κοσμικοῖς ἔρχουσι παραδίδοσθαι, εἰ μὴ πρότερον καθαιρεθεῖεν. Τοῦτο δὲ γίνεται, ἢ ὅταν μὴ δυνατὴ ἡ Σύνοδος ἢ τὴν οικεῖαν ἀπόφασιν εἰς ἔργον ἐξενεγκεῖν, ἢ ὅταν μέγα ἢ τὸ ἀμάρτημα, καὶ δεῖ τῆ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν παρὰ τῶν ἀρχόντων ἐπακολουθῆσαι κόλασιν. Πι γὰρ εὐρεθεῖν τυχόν ἱερωμένος ἐπιβουλευῶν τῷ βασιλεῖ, πρὸς τῆ καθαιρέσει, καὶ τοῖς ἄρχουσι πρὸς ἐξέτασιν ἐκδοθήσεται, ὥστε καὶ κατεπειν τοὺς συνίστορας, ὡσπερ δὴ καὶ ἡ ρηθεῖσα ρηγ'. Ιουστινιάνειος νεαρά περὶ τῶν τοιούτων διακελεύεται.

Νόμοι.

Ἐπίσκοπος κανονικῶς τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσὼν, καὶ ἐπιθάλτων

τῆ πόλει ἀφ' ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλιμπάνων τὸν τόπον ἐν ᾧ διάγειν ἐκελεύσθη, μοναστηρίῳ ἄλλης ἐπαρχίας ἐμβάλλεται 1).

Ἐπίσκοπος ἀπὸ Συνόδου καθαιρεθεὶς, καὶ ποιήσας τι στασιῶδες πρὸς τὴ αὐθις ἀναλαβεῖν τὴν ἐπισκοπὴν, ἀπὸ ἑκατὸν μυρίων ἧς ἐξεβλήθη πόλεως οικεῖτω, μηδὲ βασιλεῖ προσιτὸς ἔστω· εἰ δὲ καὶ προσιῶν ἀντιγραφα λήψοιτο, ἄχρηστα ἔστω· καὶ ὁ ἐδικῶν αὐτὸν ἀγανακτεῖσθαι 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὅτι δις ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐκδικεῖν οὐ χρὴ.

Ὁ κέ. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, Ἐπίσκοπος, φησὶν, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἐπὶ πορνείᾳ ἀλόου, ἢ ἐπιουρχίᾳ, ἢ κλοπῇ, καθαιρεῖσθαι καὶ μὴ ἀφορίζεσθαι. Οὐ γὰρ ἐκδικήσεις δις ἐπὶ τὸ αὐτό· οἱ γὰρ ἱεραῖοι λαχόντες, εἰ καθαιρεθεῖεν, ἀλλὰ γε τῆς τῶν πιστῶν κοινωνίας οὐκ ἀφορίζονται, καὶ οἰωδῆποτε πάθει περιπαρῶσι· μόνοι γε μὴν τῶν εὐθυνῶν ἀμφοτέρων τιμῶνται διὰ τὸ περιόν τῆς κακίας, οἱ διὰ χρημάτων ἢ δυναστείας ἀρχόντων, ἱερωσύνης, ἢ προστασίαν ἄλλως λαοῦ δεξάμενοι· τοὺς γὰρ δ' κθ'. ἀποστολικὸς κανὼν, ἔτι δὲ καὶ ὁ λ'. καὶ τοὺς αὐτοῖς κοινωνοῦντας, αὐ μόνον καθαιρέσει, ἀλλὰ καὶ ἀφορισμῶ ὑποτίθησιν.

Βασιλείου λβ'. γά.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ λβ'. κανόνι, τὴν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν καθολικῶν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου καὶ Θεολόγου ἐκλέξεως φωνῆν, τὴν οὕτως πῶς διεξιοῦσαν· Ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον 3)· τοὺς τὴν πρὸς θάνατον ἁμαρτίαν, φησὶν, ἁμαρτάνοντας κληρικοὺς, τὴν μέχρι πράξεως δηλαδὴ προχωρήσαντες, ἐκπίπτειν μὲν τοῦ βᾶθμοῦ τῆς ἱερωσύνης, τῆς ἐν τῇ εὐχῇ δὲ κοινωνίας τῶν λαϊκῶν μὴ ἐξείργεσθαι ἐν οὐδενὶ γὰρ τῶν τέτραχα διαιρουμένων τῆς μετανόιας σταθήσονται τόπων· οὐ γὰρ ἐκδικήσεις δις ἐπὶ τὸ αὐτό. Ὡσπερ δὲ τὴν

1) Νεαρά ρηγ'. κ. ιζ. — 2) ἁ. Βασ. Γ'. 4. — 3) ἁ. Ἰω. β. 10, 17.

πρακτον ἀμαρτίαν πρὸς θάνατον λέγει φέρειν τὸν τῆς ψυχῆς, πορνείαν τυχόν, ἢ φόνον, ἢ τι τῶν τοιούτων, οὕτω τὴν ἀκριβοῦσιν καὶ συγκαταθέσεως προϊούσαν, οὐκ ἀνεπιτίμητον μὲν εἶναι, οὐ μὴν καὶ τὸν παντελῆ τῆς ψυχῆς μνηστεύεσθαι θάνατον, ὥστε καὶ καθαιρέσιν ἐπάγειν, κατὰ τὸν δ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου κανόνα, ὃν ζήτηι ἐν τῷ ιε. κεφ. τοῦ II στοιχείου· οὐ δὲ γὰρ ἂν πόρνος κριθείη, ὁ πορνεῦσαι μὲν προθέμενος, τὴν πράξιν δὲ μὴ τελέσας· ὡς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ φονέως λογιστέον, ὡς φησιν ὁ μέγας Θεολόγος Γρηγόριος, Εἰ κρίνεις φόνου τὸν φονικὸν ἐκ μόνου τοῦ βούλεσθαι, καὶ τὰ ἐξῆς. Τινὲς δὲ φασὶ πρὸς θάνατον εἶναι ἀμάρτημα τὸ κεφαλῆς ἀφαίρεσιν, καὶ θάνατον ἐπάγον τῷ ἀμαρτάνοντι, καὶ κρίνειν τὸν ἅγιον μηδὲν πλέον τῆς καθαιρέσεως τὸν ἱερέα ὑφίστασθαι, καὶ μεγάλων αὐτουργῶς γέγονεν ἐγκλημάτων, ὅ, δὴ καὶ θάνατον κατὰ τοὺς νόμους, καὶ κεφαλικὴν τὸ δὴ λεγόμενον ἐφέλκονται κόλασιν.

Ἐν δὲ τῷ νά. μίαν ἐπὶ τοῖς παραπεσοῦσι τῶν κληρικῶν ἀπάντων τὴν τιμωρίαν ὠρίσαντο, φησιν, οἱ Πατέρες, τὴν ἐκπτώσιν τῆς ὑπηρεσίας, εἴτε ἐν βαθμῷ τύχοιεν ὄντες, καὶ χειροτονίαν πρεσβυτέρου ἢ διακόνου ἢ ὑποδιακόνου δεξάμενοι, εἴτε ἐν ἀναγνώστου σφραγίδι ἢ ψάλτου, ἢ θυρωροῦ, οὐ γὰρ τοὺς μείζονος ὄντας βαθμοῦ μᾶλλον κολάζουσι, κουφότερον δὲ τοὺς ἐλάττονος· ἀλλ' ὡσπερ ἐκεῖνοι τῆς ἱερωσύνης εἰργονται, οὕτως οἱ ἀναγνώσται, τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὸ βῆμα, ἢ ἐπὶ ἄμβωνος ἀναγνῶναι, ἢ εἰς μείζονα προκόψαι βαθμὸν.

Καρθαγένης κζ'.

Τούτοις συνάδων καὶ ὁ κζ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, οἱ ἐπὶ ἀνηκέστοις φησιν, ἀμαρτήμασιν ἐληλεγμένοι κληρικοὶ, καὶ παρὰ τοῦτο τῶν οικείων βαθμῶν ἐκπίπτοντες, οὐκ ἀφορίζονται μὲν τῆς τῶν πιστῶν ὁμηγύρεως, ἀρκεῖν γὰρ αὐτοῖς εἰς κόλασιν τὴν καθαιρέσιν μόνην· ἀλλ' οὐδ' ἠντιναοῦν χειροτονίαν τῆς ἐκτὸς τοῦ βήματος ὑπηρεσίας οἴεται δεξασθαι, οὐδὲ ἀναβαπτίζονται, ὡς δὴθεν τοῦ ἐγκλήματος ἐκπλυθῆναι, ὡς τινες κακῶς οἴονται, καὶ εἰς βαθμὸν αὐθις κλήρου προκόψαι· ἐν γὰρ τὸ σωτήριον βᾶπτισμα· διὰ δὲ τοῦτο καὶ οἱ μετὰ τὴν καθαιρέσιν ἐπ' ἄμβωνος

ἀναγινώσκοντες, ἢ εὐχὰς, ἢ εὐλογητὸν λέγοντες, οὐχ ὅσιν δρῶσαι. Ζήτηι καὶ ἐν τῷ θ'. κεφ. τοῦ παρόντος στοιχείου, κανόνα ν'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου. Ζήτηι καὶ ἐν τῷ ιε. κεφ. τοῦ II στοιχείου, κανόνα γ'. τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν διωκόντων τινὰς δι' εὐσεβείαι.

Ζήτηι ἐν τῷ α'. κεφ. τοῦ Α' στοιχείου κανόνα θ'. τῆς ἐν Ἀγκύρα Συνόδου καὶ τὴν πρὸς Ρουφινιανὸν τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου ἐπιστολήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ δούλων ἐλευθερίας καὶ κληρώσεως.

Ὁ πέ. τῆς ς'. Συνόδου κανὼν, ἐπὶ τῆς τῶν δούλων ἐλευθερίας, μὴ πλείους τῶν τριῶν μαρτύρων παραλαμβάνεσθαι ἀξιότ'· ἰπὶ δύο γὰρ, ὡς φησιν ἡ Γραφή, ἢ τριῶν μαρτύρων πᾶν ῥῆμα βεβαιούμενον ἴσμεν 1).

Ὁ δὲ γε γ'. τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου, ἀγνωμον οἴεται κομιδῆ, δούλον ἀναπειθεῖν, προφάσει θεοσεβείας καὶ ἀσκήσεως, δεσπότη καταφρονεῖν, καὶ μὴ μετ' εὐνοίας καὶ τιμῆς ὑπέλκειν τούτω, καὶ διακονεῖσθαι· ταύτη τοι καὶ τὴν δικαίαν ἐνδεικνύμενος ἀγανάκτησιν, τῷ ἀναθέματι τὸν τῆς ἀγνωμοσύνης παραπέμπει διδάσκαλον. Ὁ γὰρ τοι θεῖος Ἀπόστολος, τοῖς τὸν ζυγὸν ἔλκουσι τῆς δουλείας διὰ Τιμοθέου παρεγγυᾶται τοῦ πάνυ, πάσης τιμῆς ἀξιούς τοὺς δεσπότης ἡγεῖσθαι· Εἰ δὲ καὶ πιστοὶ εἰσιν οἱ δεσπότης, φησὶ, μὴ περιφρονεῖτωσαν αὐτοὺς, ὅτι ἀδελφοὶ εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι 2)· καὶ πρὸς τὸν θεῖον αὐθις Τίτον· Δίδασθε δούλους οικείοις δεσπότης ὑποτάσσεσθαι, καὶ ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσηζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθῶν 3).

1) 6'. Κορ. ΙΓ'. 1. — 2) 4. Τιμ. ς'. 2. — 3) Τίτ. Β', 9, 10.

Αποστόλων πβ'.

Ὁ δὲ πβ' τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, πᾶσαν πρόφασιν σκηνδάλου περιαιρῶν, οὐκ ἐπιτρέπει δούλον ἀλλότριον παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη κληροῦσθαι, ὅλου γὰρ οἴκου ἀνατροπὴ ἔσθ' ὅτε γίνεται τοῦτο, καὶ λύπης καὶ ἀτιμίας αἴτιον τῷ δεσπότη· ἡ γὰρ τοῦ οἴκου τοῦτον εἶχε διοικητὴν, ἢ ἐργαστηρίου προϊστάμενον, ἢ χρήματα εἰς ἐμπορίαν πεπίστευτο. Εἰ δὲ ἄξιός ὁ οἰκέτης ἰσραηλικοῦ κριθείη βαθμοῦ, κοινοῦσθαι χρὴ τὸν ἐπίσκοπον τὰ περὶ αὐτοῦ τῷ δεσπότη, καὶ εἰ κάκεινον σχολίη πειθόμενον, χειροτονεῖν ἀδελῶς τὸν οἰκέτην· καὶ ὁ μέγας γὰρ Παῦλος τὸν Ὀνήσιμον, δούλον ὄντα Φιλήμονος, καὶ τοι εὐχρηστον αὐτῷ κριθέντα εἰς διακονίαν, ὅμως ἄνευ γνώμης τοῦ δεσπότη κατέχειν οὐκ ἔβητο δεῖν, ἀλλ' ἐπεμψεν αὐτὸν πρὸς Φιλήμονα.

Συνόδου τετάρτης δ'.

Ὁ δὲ δ' τῆς τετάρτης Συνόδου, καὶ ἀκοινώνητον εἶναι κελεύει, τὸν δεχόμενον εἰς μοναστήριον δούλον ἐπὶ τῷ μονάσαι παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου δεσπότη.

Νόμοι.

Ὁ δὲ νόμος, ἀρκεῖν εἰς ἐλευθερίαν, φησὶ, τοῦ δούλου, τὸ, εἰδότες τοῦ δεσπότη καὶ μὴ ἀντιλέγοντος, τῷ κλήρῳ αὐτὸν καταλεγεῖναι 1).

Ἡ δὲ νεαρά τοῦ σοφοῦ Λέοντος, τὸν κληρωθέντα δούλον, φησὶν, ἀγνοοῦντος τοῦ δεσπότη, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν μονάσαντα, καὶ τὸν γεγονότα ἐπίσκοπον, τῷ προτέρῳ δεσπότη καὶ ἄκοντα ἀποκαθίστασθαι, μὴδὲν τῆς χειροτονίας ἀπονάμενον· οὐ μὴν ἀπροσδιορίστως δύναται ὁ δεσπότης ἀνακαλεῖσθαι τοῦτον, ἀλλ' ἐντὸς τριετίας μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτὸν εἶδησιν τοῦ γεγονότος ἀριθμουμένης 2).

Ἡ τῶν προσώπων ἄκρα διαίρεσις αὕτη ἐστίν· ὅτι τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν εἰσιν ἐλεύθεροι, οἱ δὲ δούλοι· καὶ ἐλευθερία μὲν ἐστίν, εὐχέρεια φυσικὴ, ἐκάστῳ συγχωροῦσα πράττειν ἢ βού-

1) Νεαρὰ ργ'· κεφ. ις'. — 2) Νεαρὰ Λέοντος Θ', ι. καὶ ιβ'.

λεται, εἰ μὴ νόμος ἢ βία κωλύει 1). δουλεία δὲ ἐστίν, ἐθνικοῦ νόμου διατύπωσις, καὶ πολέμων ἐπίνοια, ἐξ ἧς τις υποβάλλεται τῇ ἑτέρου δεσποτείᾳ, ὑπεναντίως τοῦ φυσικοῦ νόμου· ἡ γὰρ φύσις πάντας ἐλευθέρους προήγαγεν.

Πάλιν οἱ ἐλεύθεροι διαίρουσθαι εἰς δύο, εἰς εὐγενεῖς καὶ ἀπελευθέρους· καὶ εὐγενῆς μὲν ἐστίν, ὁ εὐθέως ἅμα τῷ τεχθῆναι ἐλεύθερος ὢν, καὶ μὴπω τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας γευσάμενος· ἀπελεύθερος δὲ, ὁ ἐκ δούλου ἐλευθερωθέντος γεννηθείς 2).

Δύναται τις ἐλευθεροῦν τὸν ἑαυτοῦ δούλον, ἢ ἐν ταῖς ἀγιωτάταις Ἐκκλησίαις, ἢ ἐπὶ ἄρχοντος, ἢ ἐπὶ φίλων πέντε ἐπὶ τοῦτο προσκληθέντων, ἢ καὶ μέχρι τριῶν ἀπογραφομένων, ἢ δι' ἐπιστολῆς, ἢ ἐν διαθήκῃ, ἢ ἐν οἰαδήποτε τελευταίᾳ βουλήσει· καὶ ἐὰν τὸν ἴδιον δούλον ἐλευθέρῳ προσώπῳ ζεύξῃ, ἢ παρὰ γνώμην αὐτοῦ ζευγνόμενον ἀκούσας ἀνάσχηται 3).

Δούλος στρατευόμενος εἰδήσει τοῦ οἰκείου δεσπότη ἐλευθεροῦται 4).

Ὁ μνηστὴρ τὸν φόνον τοῦ οἰκείου δεσπότη, τὴν ἐλευθερίαν ἐχέτω ὡς ἔπαθλον 5).

Ποινὰς ὑφίσταται ὁ ἀπελεύθερος μὴ τιμῶν τοὺς παῖδας τοῦ ἰδίου πάτρωνος· ὁ δὲ ὑβρίζων, καταδουλοῦται ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἀχάριστος 6).

Τὸν πενόμενον πάτρωνα ἀναγκάζεται τρέφειν ὁ ἀπελεύθερος 7).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ δωρεῶν.

Νόμοι.

Πᾶσα δωρεὰ τελεία γενομένη οὐκ ἀνατρέπεται, εἰ μὴ ἐξ ἀχαριστίας.

1) Θεοφίλ. Εἰσαγ. 1. 2 § 1. — 2) Ἐπαναγ. ΛΖ'. κεφ. α, β, γ. — 3) Θεοφ. Εἰσαγ. Β'. §. 1. 3 καὶ 1. Ἐπαναγ. αὐτόθι Κ. ε. — 4) Εἰσαγ. Θεοφ. 1. 4. — Ἐπαναγ. αὐτόθι κεφ. η. — 5) Ἐπαναγ. αὐτόθι κεφ. ι. καὶ ια. καὶ ιβ'. Βασ. ΝΖ'. ρ. γ'. ι καὶ α. Βασ. ΜΗ, ιη. — 6) α. Θίμ. β'. Βασ. ΜΗ. κ. ε'. — 7) ε. Βασ. ΛΔ'. ε'.

Ἐάν ὁ τὴν δωρεάν εὐληφώς, ἀχάριστος ὀφθῆ περὶ τὸν δωρη-
σάμενον, σκαιαῖς κατ' αὐτοῦ χρησάμενος ὑβρεσιν, ἢ χειρας ἀδι-
κούς ἐπαγάγη, ἢ ζημίαν μεγίστην ἐπενέγκῃ, ἢ εἰς τὴν ζωὴν
ἐπιβουλεύσῃ, ἢ τὰ ἐν τῇ δωρεᾷ πάντα εἴτε ἐγγράφως ἢ ἀγρά-
φως γεγονότα μὴ πληρώσῃ, μία γὰρ ἐκ τούτων τῶν αἰτιῶν, ἐάν
ἐν δικαστηρίῳ κατὰ σύστασιν φανερῶς ἀποδειχθῇ, ἀνατραπέσ-
θωσαν αἱ γενόμεναι δωρεαί 1).

Οὔτε ἀνηθός, οὔτε ἄνους δύναται δωρεῖσθαι, ἐν οὐδενὶ γὰρ
τούτων ἐστὶ βούλησις 2).

Ἐάν χαρίσῃται τις ἀφῆλιξ τινὶ πρᾶγμα αὐτοῦ, δύναται μετὰ
τὸ παρελθεῖν τὰ κέ. ἔτη, ἐντὸς τετραετίας ἀγωγὴν ποιῆσθαι,
καὶ τὸ οἰκεῖον ἐπαναλαμβάνειν πρᾶγμα 3).

Εἴ τις δωρεάν ἄμετρον εἰς τινα, ἢ τινὰς τῶν παίδων ποιή-
σαιτο, ἀνάγκην ἔχει ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κλήρου, τοσοῦτον ἐκάστω
τῶν παίδων φυλάττειν τὸ ἐκ τοῦ νόμου μέρος, ὅσον ἦν πρὶν ἀν-
τὴν δωρεάν ὁ πατὴρ εἰς τοὺς παῖδας τοὺς ταύτῃ τετιμημένους
ποιήσαιτο 4).

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ε ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ ἐγγύης.

Ἀποστόλων κ΄.

Ὁ μὲν κ΄. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, μηδὲν περὶ διαφο-
ρᾶς ἐγγύης διαστείλαμενος, ἀπροσδιορίστως κελεύει τὸν ἐγγύας
διδόντα κληρικὸν καθαιρεῖσθαι. Δίδωσι δέ τις ἐγγύας ἢ ὑπὲρ
ἑαυτοῦ, ἢ ὑπὲρ ἄλλου· καὶ εἰ μὲν εἰς δικαστήριον ἀχθεῖς ὁ κλη-
ρικὸς, καὶ ἐγγύας εἰσπραττόμενος δόση, τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι τυ-
χόν, οὐδὲν περὶ τὸ οἰκεῖον ἀζώμιμα ζημιωθήσεται.

Συνόδου τετάρτης Α΄.

Ἐπεὶ καὶ οἱ ἐν τῇ οἰκουμένη τετάρτῃ Συνόδῳ Θεῖοι Πατέ-
ρες, ὡς ὁ λ΄. αὐτῆς διέξεισι κανὼν, καὶ οἱ συνόντες τούτοις ἐκ
τῆς συγκλήτου, ἐγγύας ἀπήτησαν τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου ἐπισκό-
πους προσεδρίας χάριν, ἢ τούτων ἀποροῦντας, ἐξωμοσίαν ποιή-
σασθαι, ὑπέρθεσιν ζητοῦντας καιροῦ, καὶ οὐδὲν οὐδενὶ βλάβος
ἐκ τούτου γεγένηται· τρεῖςκαίδεκα γὰρ ὄντες οἱ ἐξ Αἰγύπτου
ἀρχιερεῖς, γράμμασιν οὐκ ἐπίειθοντο τὰ τῇ ἁγίᾳ δογματισθέντα
Συνόδῳ ὑποσημήνασθαι, εἰ καὶ τοὺς περὶ τὸν Διόσκορον καὶ
Εὐτυχέα, συνάμα τοῖς ἄλλοις τῷ ἀναθέματι καθυπέβαλον· πα-
ρητοῦντο γὰρ οὐχ ὡς ἀπαρεσκόμενοι τοῖς δρωμένοις, ἀλλὰ τῷ
ἔθους ἔχειν, ὡς ἔλεγον, μηδὲν τι πράττειν ἐκκλησιαστικὸν δίχα
γνώμης τοῦ σφῶν αὐτῶν πατριάρχου, τοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας
δηλαδή, οὗ τηνικαῦτα ὁ θερόνος ἐκεῖνος χηρεύων ἦν ἀμέλει καὶ
καιρὸν ἠτοῦντο σφίσι δοθῆναι μέχρις ἂν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκο-
πὸς γένηται. Καὶ οἱ μὲν τῆς Συνόδου Θεῖοι Πατέρες, τὴν ἀναβο-
λὴν ὑποπτεύοντες, οἳαί τε ἦσαν καθίρεσιν ἐκείνων καταψηφί-
σασθαι· οἱ δὲ τῆς συγκλήτου μένειν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ οἰκείου σχή-
ματος ᾤοντο δεῖν, εἰ δοῖεν ἐγγύας μὴ ἀποδρᾶναι, ἢ τούτων
ἀποροῦντες, ἐξωμοσίαν ποιήσαιντο· ὅπερ ἤρεσε καὶ τῇ τῶν Πα-
τέρων Συνόδῳ. Ἐξωμοσία δέ ἐστι, τὸ ἐξω τῶν ἐ. ὅρκων ὀμῶ-
σαι, τῶν ἐμπεριειλημμένων τῷ νόμῳ, ἢ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ
βασιλέως τυχόν, ἢ εἰς τὴν οἰκεῖαν σωτηρίαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν
ταύτῃ συμβέβηκεν. Εἰ μὲντοι τὰς ἐγγύας ὑπὲρ ἑτέρου τις δόση,
εἰ μὲν αἰσχροῦ κέρδους χάριν, τοῦτο καὶ τοῖς Θεοῖσι κανόσι καὶ
τοῖς νόμοις ἀπειρηται· καὶ δείκνυται ἐκ τῆς ργ΄. Ἰουστινιανείου
Νεαρᾶς οὕτω θεσπιζούσης·

Νόμος.

Ἀλλ' οὐδὲ ἀπαιτητὴν δημοσίων συντελειῶν, ἢ ἐκλήπτορα, ἢ
μισθωτὴν τελῶν, ἢ ἀλλοτριῶν κτήσεων, ἢ κουράτορα οἴκου, ἢ
ἐντολέα δίκης, ἢ ἐγγυητὴν ὑπὲρ τούτων τῶν αἰτιῶν, ἐπίσκοπον
ἢ οἰκονόμον ἢ ἄλλον κληρικὸν οἰουδήποτε βαθμοῦ, ἢ μοναχὸν
ιδίῳ ὀνόματι, ἢ τῆς Ἐκκλησίας ἢ τοῦ μοναστηρίου ὑπεισιέναι
συγχωροῦμεν· ἵνα μὴ διὰ τῆς προφάσεως ταύτης, καὶ τοῖς ἁγί-

1) ε. Βασ. ΜΖ'. 6'. καὶ Πρ. Ν. ΙΓ'. 3.—2) κθ'. Βασ. ΜΖ'. α. καὶ Πρ. Νομ.
ΙΓ'. 2.—3) Προχ. Νόμ. ΑΓ'. 8.—4) Προχ. Νομ. ΑΒ'. 4.

εις οἴκοις ζημία γένηται, καὶ αἱ θεῖαι ὑπηρεσίαι ἐμποδίζονται· καὶ ταῦτα μὲν ἢ νεαρά 1).

Εἰ δὲ ἀγάπη τὸ κινεῖν εἴη, δι' ἣν καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν τιθέσθαι ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἐντετάλαμεθα, οἷον, εἰ ἐλκόμενόν τινα, καὶ ἐγγύας ἀπαιτούμενον ὑπὲρ τινος παραστάσεως, καὶ τῷ μὴ δύνασθαι δοῦναι εἰς εἰρικήν ἀπαγόμενον, τῶν τις κληρικῶν ἐλεήσας, ἐγγύας ὑπὲρ αὐτοῦ δοίη, μὴ ὅτι καθαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ λαμπρῶν ἀξιοθήσεται τῶν γερῶν, οἴμαι, παρὰ τῷ δικαίῳ κριτῇ, ὡς εὐαγγελικὴν πεπληρωκῶς ἐντολήν.

Νόμος.

Ὁ δὲ νόμος, τοὺς κληρικοὺς δικαζομένους, ἐγγύας κελεύει δίδοναι 2).

Ἡ δὲ ρηθεῖσα Ἰουστινιάνειος νεαρά, τοὺς κληρικοὺς δικαζομένους κελεύει μὴ δίδοναι ἐγγύας, ἀλλ' ὁμολογίαν ποιεῖν ἐνυπόθηκόν ἀνευ ὄρκου· τοὺς δὲ ἐπίσκοπους δικαζομένους, μήτε ἐγγύας δίδοναι, μήτε ὁμολογίαν ποιεῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ ἰθῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀγράφων.

Βασιλείου ἐπιστολῆς.

Ὁ μέγας Βασίλειος, ἐν μὲν τῇ πρὸς Διόδωρον ἐπιστολῇ, τὸ ἀγραφον ἔθος νόμου δύναμιν ἔχειν φησί, διὰ τὸ ὑπὸ ἀγίων ἀνδρῶν τοὺς θεσμοὺς ἡμῖν παραδοθῆναι.

Ἐν δὲ τῷ κζ'. τῶν πρὸς τὸν μακάριον Ἀμφιλόχιον περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος γεγραμμένων κεφαλαίων, τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, φησί, φυλαττομένων δογμάτων καὶ κηρυγμάτων, τὰ μὲν ἐκ τῆς ἀγράφου διδασκαλίας ἔχομεν, τὰ δὲ ἐκ τῆς τῶν Ἀποστόλων παραδόσεως διαδοθέντα ἡμῖν ἐν μυστηρίῳ παρεδεξάμεθα, ἅπερ ἀμφοτέρω τὴν αὐτὴν ἰσχύον ἔχει πρὸς θεοσέβειαν, καὶ τούτοις αὐθεῖς ἀντερεῖ, ὅστις κατὰ μικρὸν γοῦν θεσμῶν ἐκκλησιαστικῶν

1) Νεαρά Ἰουσ. ρκγ'. κεφ. 5'. — 2) λζ'. καὶ λη. Βασ. Γ'. 4. Νεαρά Ἰουστ. ρκγ'. κεφ. κ4. κ6'.

πεπεῖραται. Εἰ γὰρ ἐπιχειρήσαιμεν τὰ ἀγραφα τῶν ἐθῶν, ὡς μὴ μεγάλην ἔχοντα τὴν δύναμιν παραιτεῖσθαι, λάθοιμεν ἂν εἰς αὐτὰ τὰ καίρια ζημιούντες τὸ εὐαγγέλιον, μᾶλλον δὲ εἰς ὄνομα ψιλὸν περιεστάντες τὸ κήρυγμα· οἷον, τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ κατασημαίνεσθαι, τίς ὁ διὰ γράμματος διδάξας, ἢ τὸ πρὸς ἀνατολὰς ἐπεστράφηται κατὰ τὴν προσευχὴν; ὀλίγοι γὰρ ἴσμεν, ὅτι τὴν ἀρχαίαν ζητοῦμεν πατρίδα, τὸν παράδεισον, ὃν ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς ἐν Ἐδέμ. κατὰ ἀνατολὰς καὶ ὀρθοὶ μὲν πληροῦμεν τὰς εὐχὰς τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, τὸν δὲ λόγον οὐ πάντες οἶδαμεν· οὐ γὰρ μόνον ὡς συναναστάντες Χριστῷ, καὶ τὰ ἄνω ζητεῖν ὀφείλομεν, ἀλλ' ὅτι καὶ δοκεῖ πως αὕτη τοῦ προσδοκωμένου αἰῶνος εἶναι εἰκὼν, μία οὖσα ἢ αὐτὴ ἀνακυκλουμένη καὶ ὀγδόη, ἀναγκαίως τὰς ἐν αὐτῇ προσευχὰς ἐστῶτες ἀποπληροῦμεν, ἵνα τῇ συνεχεῖ ὑπομνήσει τῆς ἀτελευτήτου ζωῆς, τῶν πρὸς τὴν ἀνάστασιν ἐκείνην ἐφοδίων μὴ ἀμελῶμεν.

Περὶ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

Καὶ πᾶσα δὲ ἡ Πεντηκοστὴ τῆς ἐν τῷ αἰῶνι προσδοκωμένης ἀναστάσεώς ἐστιν ὑπόμνημα· ἡ γὰρ μία ἐκείνη καὶ πρώτη ἡμέρα, ἑπτάκις ἑπταπλασιασθεῖσα, τὰς ἑπτὰ τῆς ἱερᾶς Πεντηκοστῆς ἑβδομάδας ἀποτελεῖ· διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ μέγας οὗτος Βασίλειος, τὰς ἱλαστηρίους εὐχὰς, ἐπὶ τῇ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιδημία, ἄριστα πάντων θεολογήσας τε καὶ συνθέμενος, καὶ δουλικῶ τῷ σχήματι κλίνειν γόνυ παρεγγυήσας τῷ λαῷ, τούτων ἐπ' Ἐκκλησίας ἐκφωνουμένων, τὴν αὐθεντίαν τῆς φυσικῆς θεότητος προσμαρτυρῶν κἀντεῖθεν τῷ Πνεύματι, οὐκ ᾤετο δεῖν ταύτας ὑπαναγινώσκεσθαι, τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τῆς κυριωνύμου καὶ πεντηκοστῆς τοῦ Πάσχα ἡμέρας, καθ' ἣν ὥραν τε καὶ ἡμέραν, τὸ πανάγιον Πνεῦμα τοῖς Ἀποστόλοις ἐπιδηδήμηκεν· οὐ γὰρ ἦν σῶζον λόγον, τὸν ὑποφήτην τῶν ὀργίων τοῦ Πνεύματος, καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὸν νομοθέτην, τῆς Κυριακῆς ὁμοῦ καὶ Πεντηκοστῆς τὰ ρηθέντα καταλύειν πρεσβεῖα, μεγάλων μυστηρίων ἐξηρητημένα. Ταύτη γοι καὶ τῇ ἑσπέρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τούτων ἐταρμιεύσατο τὴν ἀνάγνωσιν, καθ' ἣν ἢ τε κυρία τῶν ἡμερῶν καὶ ἡ Πεντηκοστὴ τέλος ἤδη λαμβάνει, αἱ δὲ τῆς δευτέρας

ἡμέρας ἀρχαὶ καταβάλλονται, ἀπὸ ἐβδόμης ὥρας τὰς ἀρχὰς τῆς ὑστεραίας ἐκάστης εἰώθης 1) δῆπου λογίζεσθαι τοῦτο γὰρ οὐχ ὅπως τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῖς πολιτικοῖς δοκεῖ νόμοις, καὶ τοῖς τῇ ἀστρολογίᾳ ἐσχολακόσιν· εἰ καὶ πλάνον τοῖς πολλοῖς ἐνῆκεν ἢ τῶν εὐχῶν ἐπὶ τῆς ἐσπέρας ἀνάγνωσις, τῇ δευτέρᾳ τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιφοίτησιν ἐπιγράφεσθαι, ἢ δὲ ἐστὶ μεθεορτος, ὡς γε δὴ καὶ αἱ καθ' ἑξῆς ἡμέραι τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος· καθ' ἣν τε ἡμέραν ὁ παλαιὸς ἐδίδετο νόμος, (Πεντηκοστὴ δὲ ἦν αὕτη,) κατ' ἐκείνην καὶ ἡ τοῦ Παρακλήτου ἐπιφοίτησις, καὶ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐντεῦθεν τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας νομοθέτην γνωρίζεσθαι καὶ αὐθις φησί. Καὶ καθ' ἐκάστην δὲ γονυκλισίαν καὶ διανάστασιν, ἔργῳ δεικνυμέν, ὅτι διὰ τῆς ἁμαρτίας εἰς γῆν κατερρύημεν, καὶ διὰ τῆς φιλανθρωπίας αὐθις τοῦ κτίσαντος ἡμᾶς εἰς οὐρανὸν ἀνεκλήθημεν. Τὰ δὲ τῆς ἐπικλήσεως ῥήματα ἐπὶ τοῦ ἄρτου τῆς εὐχαριστίας, καὶ τοῦ ποτηρίου τῆς εὐλογίας, τίς τῶν ἁγίων ἐγγράφως ἡμῖν καταλέλοιπεν; οὐ γὰρ τούτοις ἀρκοῦμεθα, ὧν ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἐλεμνήσθη, ἀλλὰ προλέγομεν, καὶ ἐπιλέγομεν ἕτερα, ὡς μεγάλην ἔχοντα πρὸς τὸ μυστήριον ἰσχύον, ἐκ τῆς ἀγράφου διδασκαλίας παραλαβόντες· τὸ εὐλογεῖν τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, καὶ τὸ ἐλαίον τῆς χρίσεως, καὶ προσέτι αὐτὸν τὸν βαπτίζομενον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ ἐλαίου χρίσιν, καὶ τὰ ὅσα περὶ τὸ βάπτισμα· τὸ ἀποτάσσεσθαι τῷ σατανᾷ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, ἐκ ποίας ἐστὶ Γραφῆς; οὐκ ἐκ τῆς ἀδημοσιεύτου ταύτης καὶ ἀπορρήτου διδασκαλίας, ἣν ἐν ἀπολυπραγμονήτῳ καὶ ἀπεριέργῳ σιγῇ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἐφύλαξαν, καλῶς ἐκεῖνοι δεδιδαγμένοι τῶν μυστηρίων τὰ σεμνὰ σιωπῇ διασώζεσθαι; ἀ γὰρ οὐδὲ ἐποπτεῦειν ἔξεστι τοῖς ἀμυήτοις, τούτου πῶς ἦν εἰκὸς τὴν διδασκαλίαν θριαμβεύειν ἐν γράμμασιν; αὐτος ὁ λόγος τῆς τῶν ἀγράφων ἐθῶν παραδόσεως, ὡς μὴ καταμεληθεῖσαν τῶν δογμάτων τὴν γνῶσιν, εὐκαταφρόνητον τοῖς πολλοῖς γενέσθαι διὰ συνήθειαν· ἄλλο μὲν γὰρ δόγμα, καὶ ἄλλο κήρυγμα· τὰ μὲν γὰρ δόγματα σιωπᾶται, τὰ δὲ κήρυγματα δημοσιεύεται· σιω-

1) ἐντεῦθεν 1375.

πῆς δὲ εἶδος καὶ ἡ ἀσάφεια, ἢ χρῆται ἡ Γραφή, δυσθεώρητον κατασκευάζουσα τῶν δογμάτων τὸν νοῦν, πρὸς τὸ τῶν ἐντυγχανόντων λυσιτελέει καὶ ἀποστολικὸν δὲ οἶμαι, τὸ ταῖς ἀγράφους παραδόσεις παραμένειν. Ἐν γοῦν τῇ πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτῃ, Ἄρα οὖν ἀδελφοί στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγων, εἴτε δι' ἐπιστολῶν 1), τοῦτο πάλιν ὁ θεὸς ἐξηγούμενος Χρυσόστομος, Ἐντεῦθεν, φησί, δῆλον, ὅτι αὐτὰ πάντα δι' ἐπιστολῆς παρεδίδοσαν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ἀγράφως ὁμοίως δὲ κακεῖνα καὶ ταῦτά ἐστιν ἀξιόπιστα, ὥστε καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ἀξιόπιστον ἡγούμεθα· παράδοσις ἐστὶ, μηδὲν πλέον ζήτει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ ἐθῶν ἐλληνικῶν.

Συνόδου ἕκτης ξβ΄.

Ὁ ξβ΄. τῆς ε΄. Συνόδου κανῶν, τὸ ἐλληνικοῖς ἔθεσι τοὺς πιστοὺς προσανέχειν, τῶν ὀλεθρίων ἡγείται. Καλάνδας γοῦν, καὶ βοτὰ, καὶ βρουμάλια, καὶ τοιαῦτα μέμνηται ἄττα, ἐν οἷς τελετὰς ἄγειν ταῖς Ἑλλησιν εἶθιστο. Καὶ ἡ μὲν τῶν καλανδῶν ἑορτὴ, ἐτησίως ἐν τῇ α΄. τοῦ Ἰανουαρίου ἐτελεῖτο μηνός, τῇ τῆνικαῦτα τὴν σελήνην ἀνακαινίζεσθαι, καὶ τὸν θεμέλιον ταύτης αὐτόθεν ψηφίζεσθαι, οἰομένους μετ' εὐθυμίας τὸν ὄλον διάγειν χρόνον. Εἰς τρία δὲ διήρουν οἱ Ῥωμαῖοι τῶν μηνῶν τὰς ἡμέρας· καὶ τὰς μὲν ὠνόμαζον καλάνδας· τὰς δὲ, νόνας· τὰς δὲ, εἰδούς· τὰ δὲ γε βοτὰ τῇ Πηνί, ὡς ὁ λῆρος ἔχει, ἀνεῖντο, οἷα τῶν βοτῶν, ἢτοι τῶν προβάτων ἐφάρω· τὰ μὲντοι βρουμάλια, ἢ ρουσάλια, καὶ τὸ τήμερον εἶναι μετὰ τὸ ἅγιον Πάσχα ἐν τοῖς ἀγρόταις γενόμενα ἴδοι τις ἂν, ἅπερ ἐτελοῦντο ποτὲ τῷ Διονύσῳ παρὰ τοῖς Ἑλλησι· βροῦμος γὰρ παρ' αὐτοῖς τούτῳ ἐπίθετον. Περιαιρεθῆναι δὲ βούλεται ὁ κανὼν καὶ τὴν ἐν τῇ α΄. τοῦ Μαρτίου τελουμένην ἑορτὴν, (ἐλληνικὴ δὲ ἦν καὶ αὕτη,) ὑπὲρ τῆς τῶν ὠρῶν τάχα καὶ τοῦ ἀέρος εὐκрасίας. Κωλύει καὶ τὰς τῶν γυναικῶν δημοσίας ὀρχήσεις, ὡς πρὸς ἀκολασίαν ἐρεθίζούσας· καὶ

1) ε΄. Θεσσ. Β΄, 13.

τὸ γυναικείαν στολὴν τοὺς ἀνδρας ἐνδύεσθαι, ἢ γυναικας τὴν ἀνδράσιν ἀρμόδιον, ὡς γε δὴ ἔδρων οἱ τῷ Διονύσῳ βακχεύοντες· ἔτι τε προσωπεῖα κωμικὰ ὑποδύεσθαι, εἰς σκώμματα ἔστιν ὧν ἐπιτηδεύμενα· ἢ τραγικὰ, τὰ περιπαθῆ, καὶ θρήνους ἐμποιοῦντα· ἢ σατυρικὰ, τὰ εἰς τιμὴν τῷ Διονύσῳ τελούμενα παρὰ Σατύρων καὶ Βάκχων. Τὸ δὲ ἐν τοῖς ληνοῖς τὸ τοῦ Διονύσου ἐπιλέγειν ὄνομα, καὶ τοῖς πίθοις ἐπιχεομένου τοῦ οἴνου ἐπικαγγάζειν, πῶς οὐκ ἀτεχνῶς δυσσεβές; Ὁ τοίνυν κανὼν, τοὺς ἐν γνώσει τοιοῦτόν τι ποιοῦντας, ἱερωμένους μὲν ὄντας, καθαιρεῖσθαι προστάττει· λαϊκοὺς δὲ, ἀφορίζεσθαι.

Συνοδου ἔκτης ξέ.

Ὁ δὲ ξέ. καὶ τὸ κατὰ τὰς νουμηνίας πυρκαϊὰς ἐν ταῖς πλατείαις ἀνάπτειν, καὶ ὑπεράλλεσθαι τούτων, ὡς ἀσεβείας ἠρτυμένον ἐλληνικῆς, ἐξαιρεθῆναι τελείως κελεύει· ὅς δὲ τοῦτο ποιῶν φωραθῆι, τοῦτον μὲν κληρικὸν ὄντα, καθαιρεῖσθαι, λαϊκὸν δὲ, ἀφορίζεσθαι. Ἐκ δὲ τῆς τετάρτης τῶν Βασιλειῶν, ἀπειρημένον εἶναι τοῦτο καὶ τῷ παλαιῷ δείκνυσι νόμῳ, ἔνθα, φησὶ, Καὶ ἠκοδόμησε Μάνασσης Ουσιαστήριον πάση τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διήγαγε τὰ πέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ, καὶ ἐκκληδονίζετο, καὶ οἰωνίζετο, καὶ ἐποίησαν ἐγγαστριμύθους, καὶ γνώστας ἐπλήθυνε, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τοῦ παροργίσει αὐτόν 1). Ἐν μὲν οὖν ταῖς νουμηνίαις, εἴθιστο καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἕλλησιν ἐορτάζειν καὶ γόνυ κλίνειν, ὡς τὸ μηνιαῖον διάστημα διέλθοι εὐτυχῶς, περὶ ὧν καὶ ὁ Θεὸς εἶρηκέ που διὰ τοῦ προφήτου, Τὰς νουμηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα μισεῖ ἡ ψυχὴ μου 2), ὥσπερ οὖν καὶ ἐν τῷ τέως Θεοῦ χάριτι, εὐχαὶ πρὸς Θεὸν Ἰλαστήριοι πρὸς τοῦ πιστοῦ λαοῦ γίνονται, καὶ ἁγιασμοὶ, καὶ τῷ ὕδατι τῆς εὐλογίας χριόμεθα· πυρκαϊὰς δὲ ἀνάπτοντες ὑπερήλλοντο, ἴσως οἰόμενοι, τὰ μὲν φθάσαντα δὴπουθεν δυσχερῆ, ὥσπερ αἰ κατακαυόμενα φροῦδα γίνεσθαι, αἴσια δὲ ἀνακύπτειν εἰσέπειτα· στρατιᾶν μὲντοι τοῦ οὐρανοῦ τοὺς ἀστέρας νοητέον. Καὶ αἱ μὲν θεοὶ οὗτοι Πιχτέρες, τὸ διήγαγεν ἐν πυρὶ, ἀντὶ τοῦ

1) Βασιλειῶν Β'. ΚΑ'. Ὑ. Ὑ. — 2) Ἦσ. Α. 14.

ὑπερπηδῶν τοῖς τέκνοις ἐπέταττεν, ἐξελάβοντο· ὁ δὲ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, τὸν προφήτην ἐξηγούμενος Ἰσαΐαν, ἀντὶ τοῦ, ὠλοκαύτωσεν αὐτοῦ τοῖς δαίμοσιν, ἠρμήνευσε. Κληδὼν δὲ ἔστιν ἢ διὰ τινῶν σημείων μαντεία, οὐτινοσοῦν ἐθέλοντος τὴν ἰδίαν τύχην καταμαθεῖν· οἰωνισμὸς δὲ ἔστι τὸ ἐπιτηρεῖν τὰς τῶν ὀρνέθων πτήσεις τε καὶ κλαγγὰς, ἢ καὶ οἰωνοσκοπία παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὠνομάζετο· ἐγγαστριμύθοι δὲ καὶ γνῶσται λέγονται οἱ σατανικῶς ἐνθουσιῶντες, καὶ προλέγοντες δηθεν τὰ ἄγνωστα, οἳ αἱ εἰσιν αἱ τῶν Ἀθιγγάνων γυναῖκες, καὶ αἱ διὰ τῶν κριθῶν μαντευόμεναι. Εἰ τοίνυν παρὰ τοῖς δεξιμένοις τὸν ἀτελέστερον νόμον πονηρὰ ταῦτα ἐδόκει, καὶ τὴν ὀργὴν Κυρίου ἠρέθιζε, πόσῳ μᾶλλον ταῖς τὸν τελεώτερον καὶ πνευματικώτερον νόμον παραλαβοῦσιν ἡμῖν, ὡς ἄθεσμα καὶ ἀσεβῆ παντάπασιν ἀπεστράφθαι προσήκει;

Ὁ δὲ οἱ. καὶ τοῖς διδασκομένοις τοὺς πολιτικοὺς νόμους ἀφορισμὸν ἐπανατείνεται, εἰ ἔτι τοῖς ἐλληνικοῖς ἔθεσι κεχρημένοι, στολὰς ἐνδύσονται, ἰδίως μὲν οἱ τῶν μαθημάτων ἀρχόμενοι, ἰδίως δὲ οἱ τῶν τελεωτέρων ἐφικόμενοι, τοῖς τε ἐπὶ θεάτρων ἀνιοῦσιν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς λεγομένας κυλίστρας παίζουσιν, ὅποιαί ποτ' ἂν ἦσαν. Ταῦτα γὰρ ἅπαντα εὐχαὶ τῶν θεσπεσίων τούτων νομοθετῶν τὸ τήμερον εἶναι σεσίγηται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ἐθῶν πολιτικῶν.

Νόμος.

Περὶ ὧν ἐγγραφὸς οὐ κείται νόμος, παραφυλάττειν δεῖ τὸ ἔθος καὶ τὴν συνήθειαν· εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἐκλείπει, ἀκολουθεῖν δεῖ τοῖς μᾶλλον πλησιάζουσι καὶ εοικῶσι τῷ ζητούμενῳ· ἂν δὲ μηδὲ τοῦτο ἦ, τῶν συνετωτέρων ἅμα καὶ πλειόνων ἢ γνώμη κρατεῖται. Τότε κεχρήμεθα τῇ συνήθειᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπαρχίας, ὅτε ἀμφισβητηθεῖσα ἢ τοιαύτη ἐβεβαιώθη· διὸ καὶ τὰ μακρᾶ συνηθεῖα δοκιμασθέντα, καὶ ἐπὶ πολλοὺς ἐνιαυτοὺς φυλαχθέντα, οὐχ ἥττον τῶν ἐγγράφων κρατεῖν εἴωθεν 1).

1) καὶ μά. Βα. Π'. — Ἐπαρχ. Β'. Κ. ι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ εἰρηλικῶν γραμμῶν.

Ζήτει τὸ θ΄. Κεφάλαιον τοῦ Α' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

*Περὶ εἰκόνων ἁγίων.**Συνόδου ἑκτης πβ΄.*

Ὁ πβ΄. τῆς ς΄. Συνόδου κανὼν, τοὺς τύπους, φησὶ, τοῖς χρώμασι γράφειν, πεφοιτηκότων ἤδη τῶν πρωτοτύπων, ἀπειρόκαλον ἂν εἶη καὶ περιττόν. Ἐνθεν τοι καὶ τὸν ἐν τῷ τύπῳ ἁμῶν, θεσπίζει μὴ ζωγραφεῖσθαι, οὐ τῷ αἵματι ὁ μέγας πάλαι Μωσῆς, τὰς φιλίας χρίων, οὐκ εἰσιτητὰ ἐτίθει τὰ ἔνδον τῷ ὀλεθρίῳ δαίμονι· μηδὲ τὸν Βαπτιστὴν δακτύλῳ τοῦτον ὑποδεικνύοντα, καὶ φωνοῦντα τοῖς λαοῖς, Ἴδε ὁ ἁμῶν τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰς μὲν γράφας διαγράφειν τῶν τύπων· τὸν δὲ ἀνθρώπινον χαρακτήρα τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἀναστηλοῦν ἐν εἰκόσι· τοῦτον γὰρ ὁρῶντες καὶ προσκυνῶντες, τῆς αὐτοῦ συγκαταβάσεως τὸ ἀπόρρητον ἐκ τῶν δυνατῶν λογιζόμεθα, καὶ τὸ ὑπὲρ ἔννοιαν τῆς ταπεινότητος, τὰ τε ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ πολιτεύματα, τὰ πάθη, τὸν τῆς ζωῆς πρόξενον θάνατον, καὶ ὅσοις σεσῶσμεθα· σεπτοὶ μὲν γὰρ καὶ οἱ τύποι, τιμητέον δὲ μάλιστα τὴν ἀλήθειαν, καὶ ταῦτα ἡμῖν ἐπιχωριάσασαν. Ἐντεῦθεν δεικνύται μὴ εἶναι προσήκον, περιστεράς ἐπ' Ἐκκλησίας ἀντὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀπολύειν· ἢ, ἀντὶ τοῦ ἀστέροσ, κηρὸν ἀνάπτειν, καὶ ἀντὶ τῆς ἀπορρήτου γεννήσεως, παῖδα καὶ στρωμνὴν ὑποτιθέναι.

Φωτίου Πατριάρχου καὶ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.

Εἰκὼν λέγεται παρὰ τὸ εἰκέναι· ἄλλο φυσικὴ εἰκὼν, καὶ ἄλλο μιμητικὴ· ἢ μὲν, οὐ φυσικὴν διαφορὰν ἔχουσα πρὸς τὸ αἷτιον, ἀλλ' ὑποστατικὴν, ὡς οὐίδος πρὸς τὸν πατέρα· μία μὲν γὰρ τούτων φύσις, δύο δὲ ὑποστάσεις· ἢ δὲ τούναντίον, οὐχ ὑποστατικὴν διαφορὰν ἔχουσα πρὸς τὸ ἀρχέτυπον, ἀλλὰ φυσικὴν, ὡς ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Χριστόν· μία μὲν γὰρ ἡ

ὑπόστασις τούτων, δύο δὲ φύσεις, ἄλλη γὰρ φύσις ὑλογραφίης, καὶ ἄλλη Χριστοῦ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, καθ' ἣ καὶ περιγράφεται, καὶ ἀρχέτυπον εἰκόνοσ καθίσταται· Προσκυνουμένης τῆς εἰκόνοσ, ὁ Χριστὸς προσκυνεῖται, οὐ ἐστὶν ὁμοίωσις, καὶ οὐχὶ ἡ ὑποδεξαμένη τὴν ὁμοίωσιν ὕλη, ὡς ἐπὶ τῆς φαινομένης ἐν τῷ κατόπτρῳ εἰκόνοσ· ταύτῃ γὰρ προσφύόμενοι, οὐ τὴν ὕλην, τὴν δὲ εἰκόνα περιπτυσσόμεθα· καὶ ἀφανισθέντοσ τοῦ ἐκτυπώματοσ, ἐφ' ἣ ἡ προσκύνησις, ἢ ὕλη μεμένηκεν ἀπροσκύνητοσ, μηδέν τι κεκοινωνηκυῖα τῷ ὁμοιώματι· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν τῷ δακτυλίῳ σφραγίς, τῇ ἐπινοίᾳ οὔσα τῆς ὕλησ κεχωρισμένη, οὐδὲν πρὸς τὴν ὕλην τὰς ἀληθείας ἔχει κοινόν, εἰ καὶ περὶ τὴν ὕλην ἡ σφραγίς τῆς εἰκόνοσ ὑφέστηκεν.

Παντὸς μιμητικῶσ εἰκονιζομένου, οὐχ ἡ φύσις, ἀλλ' ἡ ὑπόστασις εἰκονίζεται· καὶ διὰ τοῦτο ταῦτόν τῷ ἀρχέτυπῳ ἢ εἰκὼν αὐτοῦ, οὐ τῇ φύσει, ἀλλὰ τῇ ὑποστάσει, ἤγουν τῇ μιμήσει τῆς ὑποστάσεωσ.

Τὰς ἱεράσ εἰκόνας ἀναστηλοῦμεν, ἵνα ταύτασ ὁρῶντεσ, δι' αὐτῶν δοκῶμεν ὁρᾶν τὰ τοῦτων ἀρχέτυπα, καὶ γίνωνται ἡμῖν ὑπομνήματα καὶ παρηγορία τοῦ πόθου, τοῦ πρὸς τὰ τούτων πρωτότυπα· ὅσον γὰρ συνεχῶσ αἱ εἰκόνεσ ὁρῶνται, τοσοῦτον αἱ ταύτασ ὁρῶντεσ διανίστανται πρὸς τὴν τῶν ἀρχετύπων μνήμην καὶ ἐπιπόθησιν.

Ἢ μὲν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ λατρεία, τῇ μακαρίᾳ Τριάδι παρὰ τῶν ὀρθοδόξων ἀπονενέμηται· ταῖσ δὲ ἁγίαισ εἰκόσιν αὐ λατρεία πάντωσ, ἀλλὰ προσκύνησις, καὶ ἀσπασμὸσ, καὶ τιμὴ· εἰ γὰρ καὶ ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνοσ ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει, ἀλλ' ἡ λατρεία τῆς μακαρίας μόνησ ἐστὶ Τριάδοσ, καὶ οὐ τῶν σεπτῶν εἰκόνων, ἵνα μὴ κτισματολάτρι, καὶ ὑλολάτρι δόξωμεν.

Ἐπ' αὐτοῦ μὲν τοῦ Χριστοῦ λατρευτικὴ ἢ προσκύνησις καὶ φυσικὴ· ὁ προσκυνῶν γὰρ αὐτόν, συμπροσκυνεῖ καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὴν ἐν Τριάδι μίαν φύσιν, ὑπερ ἐστὶν ἡ τριαδικὴ προσκύνησις καὶ λατρεία· ἐπὶ δὲ τῆς εἰκόνοσ τοῦ Χριστοῦ, σχετικὴ ἢ προσκύνησις, καὶ ὁμόνυμοσ· ὁ προσκυνῶν γὰρ αὐτήν, οὐ συμπροσκυνεῖ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, ἀλλὰ μόνον

τὸν ἐν αὐτῇ Χριστὸν, τὸν διὰ τὸ σαρκωθῆναι εἰκονιζόμενον κατὰ τὴν σωματοειδῆ θεάν αὐτοῦ, ἅπερ ἐστὶ σχετικὴ προσκύνησις καὶ ὑποστατικὴ.

Ὁ μὲν Χριστὸς ὁράται ἐν τῇ εἰκόνι αὐτοῦ, αὕτη δὲ ὑφίσταται ἐν αὐτῷ, ὅπερ ἡ σκιά τῷ σώματι, οὗ καὶ μερισθῆναι ταύτην ἀμήχανον, καὶ μὴ διὰ παντὸς αὕτη φαίνεται· ἀλλ' ὡσπερ ἡ σκιά τῇ ἐπιλάμπει δεικνύται τοῦ ἡλίου, οὕτω καὶ ἡ Χριστοῦ εἰκὼν τῇ διατυπώσει τῆς ὕλης.

Οὐχ ὡς θεοὺς τὰς εἰκόνας προσκυνοῦμεν, οὐδὲ τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἐν αὐταῖς ἔχομεν, οὐδὲ τὸ θεῖον σέβας αὐταῖς ἀπονέμομεν, ὡς οἱ Ἑλλήνων παῖδες, ἀλλὰ μόνον τὴν σχέσιν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς ἡμῶν ψυχῆς, ἣν ἔχομεν εἰς τὰ πρωτότυπα, διὰ τῆς τοιαύτης προσκυνήσεως ἐμφανίζομεν ὅθεν τοῦ χαρακτῆρος λυθέντος, ὡς ξύλον ἀργόν, τὴν ποτὲ κατακαίωμεν εἰκόνα.

Περὶ σταυροῦ.

Τὸν τοῦ σταυροῦ τύπον ἐκ δύο ξύλων συνάπτοντες, ἠνίκα τις ἡμῖν τῶν ἀπίστων ἐγκαλέσαιεν, ὡς ξύλον προσκυνοῦσι, δυνάμεθα τὰ δύο ξύλα χωρίσαντες, καὶ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ διαλύσαντες, ταῦτα νομίζειν ἀργὰ ξύλα, καὶ τὸν ἄπιστον ἐπιστομίζειν, ὅτι οὐ τὸ ξύλον, ἀλλὰ τὸν τοῦ σταυροῦ τύπον σεβόμεθα.

Σὺν φόβῳ καὶ ἀληθείᾳ προσιτέον, καὶ προσκυνητέον τὰς ἀγίας εἰκόνας, καὶ πιστευτέον χάριν θεῖαν ἐπιφοιτᾶν ἐν αὐταῖς, ἀγιοσμοῦ μετὰδοτικὴν.

Διαφορὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων πρὸς τὰ εἰδωλα.

Ἡ σεβασμία εἰκόνων πρὸς τὸ βδελυκτὸν εἰδωλον ταύτην ἔχει τὴν διαφορὰν, ὅτι τῶν μὲν εἰδωλῶν τὰ πρωτότυπα ψευδῆ τυγχάνει, θεῶν γὰρ ἐκτυπώματα εἶναι λεγόμενα, οὐ θεῶν ἀλλὰ δαιμόνων εἶσιν, ὡς φησὶν ὁ προφήτης, ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια· τῶν δὲ τιμίων εἰκόνων ἀληθῆ τὰ ἀρχέτυπα πάντα· τῆς μὲν γὰρ, ὁ Χριστὸς· τῆς δὲ, ἡ Θεομήτωρ, τῆς δὲ, ὁ Πρόδρομος· καὶ ἐκάστης ἕκαστος τῶν ἄλλων ἁγίων· ὧν δὲ τὰ πρωτότυπα ψευδῆ, τούτων οὐδὲ εἰκόνας, οὐδὲ εἰδωλα λέγοντ' ἂν δικαίως, ἀλλ' ἀπλῶς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων μάταια καὶ ἄχρη-

στα, καὶ γῆς ὕλη κωφὴ· καὶ ταῖς μὲν εἰκόσιν αἱ μορφαὶ τῶν πρωτοτύπων ἐμφαίνονται, τοῖς εἰδώλοις δὲ, οὐδαμῶς· τοῦ μὲν γὰρ εἰδώλου τοῦ Διὸς πρωτότυπον ὁ αἰθῆρ· τῆς δὲ Ἥρας, ὁ αἴθρ· τοῦ Ποσειδῶνος, τὸ ὕδωρ· τῆς Δήμητρας, ἡ γῆ· τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ἥλιος· τῆς Ἀρτέμιδος, ἡ σελήνη· τοῦ Ἄρεως, ὁ θυμὸς· τοῦ Διονύσου, ἡ μέθη· τῆς Ἀφροδίτης, ἡ λαγνεῖα· καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως· καὶ μᾶλλον τῶν δώδεκα τῶν παλαιωτέρων· τὰ μὲν οὖν εἰδωλα τούτων πάντων ἀνθρωπόμορφα· τὰ δὲ λεγόμενα πρωτότυπα τῶν τοιούτων εἰδωλῶν, τὰ μὲν ἑτερόμορφα, λέγω δὲ τὰ στοιχεῖα, τὰ δὲ παντελῶς ἄμορφα, φησὶ δὴ τὰ πάθη· πάντα δὲ ἄζωα καὶ ἀνάσθητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ ἐμπρησμοῦ.

Νόμος.

Εἴ τις καλὰ μὴν τοῦ ἰδίου χωραφίου βουλόμενος καῦσαι, ἐνέβηλε κατ' αὐτοῦ πῦρ, τὸ δὲ πῦρ καὶ περαιτέρω προελθὼν τὰ ἀλλότρια κατέκαυσε χωράφια, ἢ τὸν ἀλλότριον ἀμπελῶνα, δεῖ τὸν ἀκροατὴν ἐξετάζειν· καὶ εἰ μὲν κατὰ ῥαθυμίαν ἢ ἀπειρίαν τοῦ ἀνάψαντος τὸ πῦρ τοῦτο γέγονεν, ἢ εἰ μὴ παρεφυλάχατο πάσῃ δυνάμει, τοῦ μὴ προελθεῖν τὴν φλόγα περαιτέρω, ὡς ἀμελήσας ὁ τοιοῦτος καὶ ῥαθυμήσας καταδικάζεται· εἰ δὲ πάντα μὲν ἐκείνος παρεφυλάχατο, ἀθρόον δὲ πνεῦμα προσπεσὼν τὴν τοῦ πυρὸς φλόγα ἐπὶ τὸν βλάφθέντα μετήνεγκεν, ἀνεύθυνος ὁ τὸ πῦρ ἀνάψας διατελεῖ 1).

Ἐὰν ἀπὸ τινος τύχης οἶκός τινος ἐμπρησθῆ, κακείθεν τὸ πῦρ ἐκδραμὼν τὰ συμπαρακείμενα ἐμπρήσῃ, οὐδὲν ὑπόκειται ὁ κατ' ἀρχὰς ἐμπρησθεὶς. Ὁ κατὰ τύχην γενόμενος ἐμπρησμός συγγινώσκειται 2).

Ὁ οἰκίαν ἢ σωρὸν σίτου καύσας ἐν εἰδήσει, τυφθεὶς πρότερον πυρίκαυστος γίνεται 3).

1) Ἐκλογὴ 12'. 41. Πρωτ. Ν. 16'. 75. — 2) Ἐκλογ. 12'. Πρωτ. Ν. αὐτίθα 76. — 3) Πρωτ. Ν. 16'. 18.

Ὁ κατὰ δόλον καύσας οἶκόν τινος, κεφαλικῶς τιμωρεῖται.

Εἴ τις ἐμπρησμοῦ γενομένου, διὰ τὸ σῶσαι τὸν ἴδιον οἶκον, καταστρέψει τὸν τοῦ γείτονος, ἀργεῖ ὁ Λκουέλιος, ἥτοι ἡ ζημία, εἴτε τὸ πῦρ ἔφθασεν, εἴτε προσέβεσθη 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ ἐμφυτεύσεως.

Ζήτησι ἐν τῷ ις΄. κεφ. τοῦ παρόντος στοιχείου κανὼν ιβ΄. τῆς ζ΄. Συνόδου.

Νόμος.

Ἡ δὲ ρκ΄. Ἰουστινιάνειος νεαρά, Ἀπαγορεύομεν, φησί, τοῖς οἰκονόμοις, καὶ διοικηταῖς, καὶ χερτουλαρίοις τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, καὶ τοῖς αὐτῶν γονεῦσι τε καὶ παισίν, ἢ κατὰ γένος ἄλλως προσήκουσιν, ἐμφυτεύσεις τε καὶ μισθώσεις, ἢ γάρ ὑποθήκας ἀκινήτων πραγμάτων, τοῖς αὐτοῖς εὐαγέσιν οἴκοις προσκόντων, ὑπεισιέναι, ἢ δι' ἑαυτῶν, ἢ διὰ παρενθέτων προσώπων, ἐπεὶ ἀνίσχυρον εἶναι κελεύομεν τὸ συνάλλαγμα· καὶ ἐκπίπτειν μὲν τὸν ἐμφυτευσάμενον καὶ ἐκμισθωσάμενον τοῦ ἐμφυτευθέντος πράγματος, ζημιῶσθαι δὲ καὶ τὴν καταβληθεῖσαν εἰς αὐτὸ τιμή· τοὺς δὲ τὴν τοιαύτην ἐμφύττεισιν διαπραξαμένους οἰκονόμους, τοσοῦτον ζημιῶσθαι καὶ προσκυροῦσθαι τῷ οἴκῳ, ὅσην καὶ ὁ ἐμφυτευσάμενος τῆς καταβληθείσης τιμῆς ὑπέστη ζημίαν. Εἰ δὲ ἡ ἐμφύττεισι κατὰ λόγον πραχθεῖη, τὸν ἐμφυτευτὴν τὸ πάκτον τελεῖν κατὰ τὴν δύναμιν τῶν ἐμφυτευτικῶν συμβολαίων 2).

Αἱ κτήσεις τῶν εὐαγῶν οἰκῶν δύνανται μισθοῦσθαι καὶ ἐμφυτεύεσθαι, πάντων τῶν μοναχῶν ἢ τῶν κληρικῶν ἐν τῷ συμβολαίῳ τῆς πράξεως συναινούντων, καὶ φανερούτων συμφέρειν τὸ γινόμενον 3).

Ὁ ἐμφυτευτὴς καὶ ἐκμισθωτὴς, ἐπὶ διστίαν ἢ τριετίαν ἀγνο-

1) β΄. Βασ. Ξ΄. κ΄. — 2) Νεαρ. ΡΚ΄. κ. ε. — θ΄. Βασ. Π. ε΄. — 3) Νεαρ. ρκ΄. κ. β΄. — σ΄. Βασ. Π. β΄.

μονῶν περὶ τὸ ἐτήσιον πάκτον, ἢ χειρόν ποιῶν τὸ πρᾶγμα, ἐκβαλλέσθω τῆς ἐμφυτεύσεως, μὴ δυνάμενος περὶ τῆς ἐργασίας κινεῖν τοῦ ἀγροῦ· οὐκ ἐκβάλλεται δὲ, ἐφ' ὅσον δίδωσι τὸ ὀρισθὲν πάκτον, εἰ καὶ παρὰ τοῦ δημοσίου ἐνεφυτεύσατο 1).

Οὐ δύναται ἐκβαλεῖν ἄκοντα τὸν μισθωσάμενον ὁ μισθώσας, κἂν ἄλλος πλείονα τούτου εἰσαγάγῃ μισθώματα, δηλονότι πρὸ τοῦ ὀρισμένου χρόνου, καὶ ἐὰν εὐγνωμονῇ ἐκεῖνος περὶ ἡ ὠμολόγησε δοῦναι μίσθωμα 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ ἐνδυμάτων ἀρμοδίων τοῖς ιερομέτροις.

Συνόδου ἑκτης κζ΄.

Ὁ κζ΄. τῆς ς΄. Συνόδου κανὼν, Μηδεὶς τῶν ἐν κλήρῳ κατελεγμένων, φησὶν, ἀνοίξειον ἀμφιεννύσθω χιτῶνα, μήτ' ἐν πόλει διάγων, μήτε μὴν ἐν ὁδῷ βαδίζων, ἀλλὰ στολῆ κεκρήσθω, ἢν ὁ χρόνος καὶ ἡ συνήθεια συμβαίνειν τῷ τῶν κληρικῶν ἐδιδάχῃ τάγματι· ὁ δὲ περὶ ἐλαχίστου τιθέμενος τοῦ προσήκοντος τούτου σχήματος τὴν συνήθειαν, ἐπὶ ἐξδομάδα μίαν ἀφορίζεσθαι.

Συνόδου ἐβδόμης ις΄.

Ὁ δὲ τῆς ζ΄. ις΄. οὐκ οἶεται δεῖν ιερατικὸν ἄνδρα πολυτελεῖσιν ἱματίοις κεκρήσθαι· πᾶσα γὰρ, φησὶ, βλακεία καὶ κόσμησις σωματικῆ, ἀλλοτρίως τῆς ἱερατικῆς ἔχουσι τάξεως. Τοὺς οὖν ἑαυτοὺς κοσμοῦντας ἐπισκόπους ἢ κληρικούς ἀνθηραῖς ἐσθῆσι, δεῖον ἑαυτοὺς διορθοῦσθαι, ἐπιτιμᾶσθαι δὲ τῷ κακῷ ἐπιμένοντας· ὡσαύτως καὶ τοὺς τὰ μύρα χριομένους· πρὸς δὲ, καὶ τοὺς ἐγγελλῶντας ταῖς τὴν εὐτελεῖ καὶ σεμνὴν περιεπιμένους ἀμφίεσιν, τοῖς προσήκουσιν ἐπιτιμίοις διορθοῦσθαι. Ἐκ γὰρ τῶν ἀνωθεν χρόνων, πᾶς ιερατικὸς ἀνὴρ μετὰ μετρίων καὶ σεμνῶν ἀμφίων ἐπολιτεύετο· πᾶν γὰρ ὃ μὴ διὰ χρείαν, ἀλλὰ διὰ καλλωπισμὸν παραλαμβάνεται, περπερείως ἔχει κατηγορίαν, ὃ μέγας ἔφη Βασίλειος· ταύτηται οὐδ' ἐκ σαρικῶν ὑφασμάτων ἐσθῆτας ἐνε-

1) Νεαρὰ ρκ΄. κ. θ. — ι. Βασ. Π. ε΄. — 2) πγ΄. Βασ. Κ. ε.

δέδυντο, ὑφ' αὐτῶν περιεργεῖα πεποικιλμένας, οὐδέ τινα προσετίθεσαν ἑτερόχροα ἐπιβλήματα τοῖς ἄκροις τῶν ἱματίων ἤκουσαν γὰρ τῆς θεοφθόγγου γλώττης, ὅτι οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσὶ. Ζήτει τὸ κδ'. κεφ. τοῦ Γ στοιχείου.

Λαοδικεῖας κβ', κγ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κβ', καὶ ὁ κγ', Οὐ δεῖ, φησι, τὸν ὑπηρέτην, ἤτοι ὑποδιάκονον, ὠράριον περιβεβληθῆσθαι, ἀλλὰ τῶν τῆς Ἐκκλησίας θυρῶν ἔχεσθαι, ὥστε τοὺς κατηχουμένους καὶ τοὺς ἐν μετανόᾳ εἰσάγειν τε καὶ ἐξάγειν· διὰ τοι τοῦτο καὶ τὴν τήμερον παρ' αὐτοῖς ἄδεται τὸ, Ὅσοι πιστοὶ ἴστασθε δηλονότι, τὴν τῶν ἁγίων μυστηρίων θυσίαν ὀψόμενοι· ἔξιτε δὲ οἱ τούτων ἀμύητοι. Ἀλλὰ μηδὲ ἀναγνώστας ἢ ψάλτας τοῦτο περιεῖσθαι, καὶ οὕτως ἀναγινώσκειν ἢ ψάλλειν· τοῖς μὲν γὰρ, τοῦ ψάλλειν ἔμελε μόνον· τοῖς γε μὴν ἀναγινώσταις, οὐ τούτου, τοῦ δὲ γε τὰς θείας Γραφὰς εἰς κοινὴν ἀναγινώσκειν ἀκρόασις, εἰ καὶ νῦν ἐπ' ἐλάχιστον αὐτοῖς τοῦτο γίνεται· πολλὰ γὰρ τῶν πλαιῶν ἔθων εἰς ἑτέραν τάξιν μετέβαλε· τοῖς διακόνοις γὰρ δέδοται καὶ μόνοις τῷ λαῷ 1) τῶν ὤμων τοῦτο περιτιθέναι· ἐκλήθη δὲ ὠράριον ἐκ τοῦ ὠρῶ, τὸ φυλάσσω καὶ ἐπιτηρῶ· οἱ γὰρ ἐξαρτῶντες τοῦτο διάκονοι, τοῖς ἱερουργοῦσι παριστάμενοι, καὶ τὰς τῆς ἱερᾶς τελετῆς ἐπιτελοῦντες εὐχὰς, τῷ ὠραρίῳ τοῖς ἐν τῷ ἁμβωνι σημαίνουσι διακόνοις τὸν καιρὸν τῆς ὀφειλομένης γίνεσθαι ἐκφωνήσεως ἐν τῇ ἐκτενεῖ τῶν αἰτήσεων τῶν τε κατηχουμένων καὶ τῶν πιστῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ ἐνεχύρωι.

Ζήτει τὸ β'. Κεφάλαιον τοῦ Δ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ ὧν ἔχουσιν αἱ Ἐκκλησίαι καὶ οἱ ἐπίσκοποι πρεσβείων καὶ προνομίων.

Ἀποστόλων λδ'.

Ὁ λδ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, τοὺς ἐπίσκοπους ἐκάστου ἔθνους πράττειν μὲν ἰδίᾳ κελεύει τὰς τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς Ἐκκλησιῶν, καὶ λοιπῶν χωρῶν διοικήσεις· περιττῆς δὲ ζητήσεως ἀναφυσίσης, τῆς σπανίως μὲν κινεῖσθαι συμβαινούσης δηλαδὴ, εἰς κοινὴν δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἀφορώσης κατάστασιν, εἴτε περὶ δογμάτων δεῆσαν ἐξητακέναι τυχόν, εἴτε ἀρχιερεῶν χειροτονῆσαι, ἐνθα οὐπω πρότερον ἦν, εἴτε κοινὸν διορθώσασθαι σφάλμα, εἴτε τι τοιόνδε, εἰδέναι χρὴ τοὺς ἐπίσκοπους τὸν παρ' αὐτοῖς τὰ πρῶτα φέροντα μητροπολίτην, καὶ ὡς κεφαλὴν τοῦ τῆς Ἐκκλησίας σώματος τοῦτον ἡγεῖσθαι, καὶ συνιόντας περὶ τῶν ἐμπιπτουσῶν ὑποθέσεων συνδιασκέπτεσθαι, καὶ τὸ πᾶσιν ἄριστον δόξαν ψηφίζεσθαι· οὐ μὴν οὐδὲ τὸν μητροπολίτην δέον τῇ τιμῇ καταχρῶμενον, εἰς δυναστείαν ταύτην ἀμείβειν, καὶ γνώμης ἄνευ κοινῆς τῶν οικείων συλλειτουργῶν, ἕνια πράττειν τῶν εἰρημένων· ἀλλὰ τῇ ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ συνδεδεμένους περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων σκοπεῖν· οὕτω γὰρ κοινὸν παράδειγμα τοῖς ὑπ' αὐτοὺς ἔσονταί· πλήθησι, καὶ δοξασθήσεται ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Υἱοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι· ὡς τοῦ μὲν Υἱοῦ, τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς φανερώσαντος, καὶ τοῖς ἀνθρώποις τὴν ἀγάπην νομοθετήσαντος, τοῦ δὲ Πνεύματος, διὰ τῶν Ἀποστόλων τὰ ἔθνη φωτίσαντος.

Τούτῳ συμφωνεῖ ἐν ἅπασιν, εἰ καὶ μὴ τοῖς ῥήμασιν, ἀλλὰ γε τῇ διανοίᾳ, καὶ ὁ θ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου. Ζήτει καὶ ἐν τῷ ε'. κεφ. τοῦ Δ στοιχείου, κανὼνα ιη'. τῆς α'. Συνόδου.

Ἐντεῦθεν κοῖται τῶν Ἐκκλησιῶν ἰδίῳις πρεσβείοις ἡξίωται.

Συνόδου πρώτης ε', ζ'.

Καὶ ὁ μὲν ε'. τῆς α' Συνόδου κανῶν, τοὺς ἀρχαίους θεσμοὺς τῶν Πατέρων στέργειν οἶεται δεῖν, οἱ τῷ μὲν Ἀλεξανδρείας τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ Λιβύῃ, καὶ Πενταπόλει ἐνεῖμαντο· τῷ δὲ γε

1) λαῖ B.

Ἀντιοχείας, τὰ τε τῆς Συρίας, καὶ τῆς Κοίλης Συρίας, καὶ Κιλικίας ἑκατέρας, καὶ Μεσοποταμίας· τῷ δὲ Ῥώμης, νόμος ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ἑσπερίων κρατεῖν· καὶ γνώμης ἄνευ τῶν εἰρημένων, μηδένα τῶν τῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν τοὺς ὑπὸ χεῖρα τελεῖν, ὧν ἡ κορωνίς 1), ἢ τῶν ἐπισκόπων καθέστηκεν ἐκλογή· τοῖς πατριαρχαῖς καὶ γὰρ τοὺς ὑπ' αὐτοὺς μητροπολίτας, ὁ κανὼν ὑπέκειν νομοθετεῖ, καὶ τούτοις αὖθις τοὺς ἐπισκόπους. Εἰ τοίνυν γνώμης ἄνευ τοῦ μητροπολίτου κατασταλῆ ἐπίσκοπον, τοῦτον μὴ εἶναι ἐπίσκοπον διατάσσεται· εἰ γὰρ καὶ ἦν ὅτε ἦν, τὰ πλήθη τῶν πόλεων τὰς τῶν ἐπισκόπων ποιεῖσθαι ψήφους, ἀλλὰ γε καὶ τότε ὃν ὁ μητροπολίτης ἐδοκίμασε τῶν ἄλλων ἀπολεξάμενος, τῆς χειροτονίας ἐκεῖνος ἠξίωτο· ψήφου δὲ, φησὶ, γενομένης, ὡς οἱ θεσμοὶ τῆς Ἐκκλησίας διαγορεύουσι, καὶ τῶν μὲν πλειόνων συμφωνούντων, δύο δὲ ἢ τριῶν φιλονείκως ἀντιλεγόντων, ἢ τῶν πλειόνων ψῆφος κρατεῖται.

Ὁ δὲ ζ', τὸν Αἰλίας θεσπίζει ἐπίσκοπον, τῶν ἐν Παλαιστίνῃ, Ἀραβίᾳ τε, καὶ Φοινίκῃ κατάρχων πόλεων, μὴδ' ὀτιοῦν παρρηδοκιμουμένης περὶ τὰ οἰκεῖα πρεσβεῖά τε καὶ προνόμια τῆς κατὰ τὴν Παλαιστίνην μητροπόλεως Καισαρείας, ἥπερ καὶ τοῦ Στρατωνος ὀνομάζεται· ταύτη γὰρ ποτε ἡ Αἰλία ὑπέκειτο· χρόνοις δὲ ὑπερὰν ἀποσπασθεῖσα τετίμηται, αἰδοῦ τῶν ἐν αὐτῇ τελεσθέντων σωτηρίων τοῦ Χριστοῦ παθημάτων καὶ ἐκ παλαιοῦ μὲν ἄχρι τοῦ δευρο, ἢ τε Αἰλία, καὶ σύμπασα ἢ περὶ αὐτὴν χώρα, Παλαιστίνην ἐπεφημίζετο· ἢ δὲ γε πόλις, τὸ μὲν ἀρχαῖον, Σόλυμα, καὶ Ἰεβοῦς ἐκαλεῖτο· ἀφοῦ δὲ πρὸς τοῦ Σολομῶντος ὁ περιφανὴς ἐκεῖνος ἠγέρθη νεὸς, καὶ τὰ ἱερὰ τῆς παλαιᾶς ἐν αὐτῷ εἰσφικίσθη, τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἀπειλήφει προσωνομίαν· ἀναστάτου δὲ γενομένης ὑπὸ Ῥωμαίων, ὁ βασιλεὺς Ἀδριανὸς, ὁ καὶ Αἴλιος, αὖθις ἀνεγείρας, Αἴλιαν αὐτὴν ἐπωνόμασεν.

Συνόδου δευτέρας β', γ'.

Ὁ δὲ β'. κανὼν τῆς δευτέρας Συνόδου, τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ διέπειν θεσπίζει· τοὺς δὲ ἐπισκόπους

τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν, πρὸς τῶν ἰδίων Συνόδων κατὰ τε τὸ παλαιὸν ἔθος χειροτονεῖσθαι· τοῦτο δὲ τοῖς ἔπειτα τῶν θείων κανόνων θεσμοῖς τελέως ἀνήρηται.

Περὶ τῶν πρεσβείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίας.

Ὁ δὲ γ', τὸν μέντοι, φησὶ, Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον ἔχειν θεσπίζομεν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ῥώμην. Ἀρχαῖα μὲν γὰρ πόλις ἦν τὸ Βυζάντιον, καθ' ἑαυτὸ διοικούμενον· ἐπὶ δὲ Σευήρου, βασιλέως Ῥωμαίων, εἰς τρεῖς ἐνιαυτοὺς ὑπὸ Ῥωμαίων πολιορκηθὲν, ὕστερον ἐάλω, τῶν ἀναγκαίων ἐπιλιπόντων ταῖς ἐν αὐτῷ, καὶ καθήρητο μὲν αὐτοῦ τὰ τεῖχη, ἀφῆρέθη δὲ τὰ πολιτικὰ δίκαια, καὶ ὑπετέθη Πειρινθίοις. Πείρινθος δὲ ἐστὶν ἡ Ἰράκλεια.

Διὰ τί ὑπὸ τοῦ Ἰρακλείας ὁ πατριάρχης χειροτονεῖται.

Παρὸ δὲ καὶ τῷ Ἰρακλείας ἡ χειροτονία τοῦ πατριάρχου ἀπονεμένηται, ἅτε πρότερον ἔθος ὃν πρὸς αὐτοῦ χειροτονεῖσθαι τὸν ἐπίσκοπον Βυζαντίου. Ὁ μέγας δὲ Κωνσταντῖνος τὴν ἐν καλλίστῳ τοῦ κόσμου κειμένην ταυτηνὴν πόλιν, καὶ μεγέθους καὶ κάλλους εὖ ἤκουσαν ἀνεγείρας, τὴν ἰδίαν αὐτῇ κλήσιν ἀπεχαρίσατο, καὶ νέαν πρᾶσσωνόμασε Ῥώμην.

Συνόδου τετάρτης κή.

Ὁ δὲ κή. τῆς δ'. Συνόδου, τὰ αὐτὰ καὶ ἡμεῖς ὀρίζομεν, φησὶ, τῷ γ'. τῆς β'. Συνόδου κανόνι, καὶ ψηφίζομεθα, τὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως τὰ ἴσα φέρειν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πρεσβεῖα, ἅτε βασιλεία καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν· ταύτη τοι, καὶ οἷά περ ἐκείνην, ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς δεῖ μεγαλύνεσθαι προνομίαις, πασῶν μὲν τῶν ἄλλων προτιμωμένην, δευτέραν δὲ μετ' ἐκείνην ὑπάρχουσαν, τῶν ἴσων γὰρ ἐν ἅπασιν ἀξιοῦσθαι ταύτην ἀμύχανον· εἰ καὶ τινες τὴν, μετὰ, πρόθεσιν, πᾶνυ βεβιασμένως 1), μάλλον δὲ ἀπαιδεύτως καὶ ἀ-

1) βεβιασμένως Β.

1) ὧν ἡ κορωνίς καὶ ἡ τῶν ἐπισκόπων Γ. ἕστις ἐν περισελίδῳ σημειεῖ, ἀνεγνωστὴν, μὴ καθέστηκεν.

μαθῶς ἐρμηνεύοντες, οὐχ ὑφεδρίας καὶ ὑποβιβασμοῦ, χρόνου δὲ εἶναι δηλωτικὴν ἀξιούσιν· ἐν γὰρ ταῖς τῶν ὀνομάτων ἀναφοραῖς ἀνάγκη, τὸν μὲν, πρότερον, τὸν δὲ, ὕστερον ἐκφωνεῖσθαι· ὡς δὲ καὶ ταῖς καθέδραις, καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς συμβήσεται.

Εἰ μήπου τις εἴποι, ὁ ὑπερφυῆς καὶ τοῦτό φησι Ζωναρᾶς, ὅτι τὸ μέλλον, ὡς παρὸν, οἱ θεῖοι Πατέρες ἐνοπτριζόμενοι, ὡς ἀποτμηθῆσεται τῆς τῶν ὀρθοδόξων δλοκληρίας ἢ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία, καὶ τῆς τῶν πιστῶν ὁμηγύρευς ἐξοστρακισθῆσεται, δόγμασιν ἑτεροδόξοις καθυπαχθεῖσα, πρῶτην ἐλογίσαντο ταύτην, καὶ οὕτω τῶν αὐτῶν ἐκείνη πρεσβείων ἠξίωσαν, πρεσβεύειν ἐν ἅπασιν μέλλουσαν, οἷά περ ἐκείνη ποτέ. Περὶ μὲν δὲ τῶν πρεσβείων τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἄλλος διαταξάμενος ὁ κανὼν, καὶ περὶ τῶν ὑποκεισομένων αὐτῇ διέξεισι διοικήσεων. Ταύτας δὲ εἶναι, φησί, τὰς τῆς Ἀσίας, τοῦ Πόντου, καὶ Θράκης· καὶ Ἀσιαναὶ μὲν εἰσι διοικήσεις αἱ μέχρι τῶν Ταυρικῶν ὄρων διήκουσαι· Ποντικαὶ δὲ, αἱ τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ παρακείμεναι, Τραπεζοῦντος ἄχρι καὶ ἐνδοτέρῳ· Θρακικαὶ δὲ, αἱ μέχρι τοῦ Αὐβραχίου.

Διὰ τί ἦν ὁ Θεσσαλονίκης ἀσγάτος τοῦ Πάπα.

Εἰ γὰρ καὶ πάλαι τὸν τε Θεσσαλονίκης καὶ ἐτέρους δυτικούς ἐπισκόπους, τὸν Ἀθηνῶν, φημί, τὸν Κορίνθου, τὸν Πατρῶν, τὸν Ῥαβέννης, λεγάτους εἶχεν ὁ Πάπας, οἷοναί ἐκ προσώπου αὐτοῦ, τοῦτο γὰρ καθ' Ἑλληνας ἢ λέξις δηλοῖ, ἔν' ὅτε δεήσει παρεῖναι τινος τῶν τοῦ Πάπα ταῖς κοιναῖς συνελεύσεσιν, ἀναπληρῶσιν οὗτοι τὸν ἐκείνου τόπον, ἀλλὰ τῆς ἡμετέρας ἐτύγχανον ὄντες ἀγέλης· οὐ γὰρ τοσοῦτους εἶχεν ὑπερορίους ἐπισκόπους ὑφ' αὐτὸν, ὥστε καὶ χειροτονεῖν αὐτούς, ὡς τινες οἶονται· ἐπινενόηται δὲ τοῦτο, διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, ἵνα μὴ ἀποκναίωσιν οἱ πρὸς ἡμᾶς ἐκεῖθεν στελλόμενοι διαπόντιοι· καὶ δῆλον ἐκ τοῦ μὴ τούτοις αἰεὶ ἐκ προσώπου τοῦ Πάπα καθίστασθαι, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐτέρους, οὓς ὁ κατὰ καιροῦς τῆς Ῥώμης εἴλετο Πάπας.

Περὶ ψήφου καὶ χειροτονιας ἐπισκόπων.

Τούτων τοιγαροῦν τῶν διοικήσεων τοὺς μητροπολίτας μόνους

χειροτονεῖν δίδωσι τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως· καὶ τούτων οὐχ οὕσπερ αὐτὸς κατ' ἐξουσίαν βεβούληται, ἀλλ' οὓς ἂν ἢ ὑπ' αὐτὸν συμφωνήσασα ψηφίσηται Σύνοδος. Εἰθ' οὕτω τῶν ψήφων ἐμφανιζομένων αὐτῷ, ὃν ἂν τῶν ψηφισθέντων, τριῶν ὄντων, ἐκλέξηται χειροτονεῖν· οὐ γὰρ ἐφείται τῷ Πατριάρχῃ ταῖς τῶν μητροπολιτῶν παρεῖναι ψήφοις, οὔτε μὴν τῷ μητροπολίτῃ, ταῖς τῶν ἐπισκόπων· πρὸ δὲ τοῦ κανόνος τούτου οὐχ οἱ Πατριάρχαι τοὺς μητροπολίτας ἐχειροτόνουν, ἀλλ' οἱ ἐκάστης ἐπαρχίας ἐπίσκοποι· χειροτονεῖν δ' ἐφίησι τῷ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν ἐπισκόπους, τοῖς δμοῖοις τῶν ἀφορισμένων αὐτῷ διοικήσεων, ὡσπερ εἰσὶν οἱ Ἀλάνοι, καὶ οἱ Ῥῶς. Οἱ μὲν γὰρ, τῇ Ποντικῇ, οἱ δὲ, τῇ Θρακικῇ παρακείνται διοικήσει· ἐκάστῳ δὲ μητροπολίτῃ χειροτονεῖν ἐπισκήπτει τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους, τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων παραπλησίως ποιουμένων τὰς ψήφους, ὡς καὶ τοῖς θείοις κανόσι τῶν πρὸ ἡμῶν ἁγίων, φησί, διηγόρευται.

Συνόδου ἕκτης λς'.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ λς' τῆς ς'. Συνόδου διέξεισι περὶ τῶν πρεσβείων τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, τῷ τῆς β'. Συνόδου β'. κανόνι, πρὸς δὲ καὶ τῷ τῆς δ'. ἐπιψήφίζόμενος, καὶ τοῖς σφῶν ῥήμασι χρώμενος, ὥστε τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως τῶν ἴσων ἀπολαύειν πρεσβείων τῷ τῆς πρεσβυτέρης Ῥώμης, δεῦτερον μετ' ἐκεῖνον ὑπάρχοντα· μεθ' ὃν ἀριθμεῖται ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας, εἶτα ὁ τῆς Ἀντιοχείας, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ τῶν Ἱεροσολύμων.

Διὰ τί ὁ Πατριάρχης εἰς τὰς τῶν μητροπόλεων ἐνορίας πέμπει σταυροπήγια.

Ἐπισ. Ἐπειδὴ τοίνυν τοῖς πέντε Πατριαρχαῖς ἀπενεμήθησαν αἱ ἐνορίαὶ τῶν τεσσάρων τῆς Οἰκουμένης κλιμάτων, πλὴν ὀλίγων Ἐκκλησιῶν, καὶ μητροπολίτας ἐφείται τούτοις χειροτονεῖν εἰς τὰς ἀφορισθείσας αὐτοῖς διοικήσεις, ἀνακρίνειν τε αὐτούς, καὶ κατὰ τοὺς θείους εὐθύνειν κανόνας, καὶ τὴν ἐκφώνησιν καὶ μνήμην ἔχειν τῶν οικείων ὀνομάτων, πρὸ πάντων τῶν ἐν ταῖς διοικήσεσι μητροπολιτῶν· ταύτη τοι καὶ σταυροπήγια πέμπου-

σιν εἰς τὰς αὐτῶν ἐνορίας, καὶ κληρικοὺς ἐξ αὐτῶν λαμβάνου-
σιν οὕς αἰροῦνται· οὐ μὴν ἐφείταί τινι τούτων, καὶ εἰς χώραν
πέμπειν σταυροπήγιον, ἧτις ἐτέρῳ ὑπόκειται πατριάρχῃ, οὔτε
κληρικὸν λαβεῖν ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συγχέωνται τὰ δίκαια τῶν
ἐκκλησιῶν.

Περὶ τοῦ Βουλγαρίας, τοῦ Κύπρου, καὶ τοῦ Ἰβήρων.

Ἄτι δὲ μὴ ὑποκείμεναι Πατριάρχῃ τινὶ, ἢ τῆς Βουλγαρίας ἐστὶν
ἐκκλησία, ἣν ἐτίμησεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς, ὡς ἐκ τῆς ῥη-
θησομένης νεκρῶς αὐτοῦ γνώριμον εἶσθαι· ἢ τῆς Κύπρου· ταύτην
δὲ ἢ τρίτη Σύνοδος καὶ ἢ 5'. τετιμῆκασιν, ὡς αὐτίκα δὴ μάλα
ῤηθήσεται ἢ τῶν Ἰβήρων, ἣν ἐτίμησε διάγνωσις τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ
Συνόδου, ὑποκειμένην πρῶτην αὐτῇ· τούτων γὰρ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπὸ
τῶν ἰδίων ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι εἴωθασιν.

Συνόδου τρίτης ἢ.

Ὁ μὲν τοι ἢ. τῆς τρίτης Συνόδου κανὼν, μὴ ἐφ' ἑαυτὸν ἔλ-
κειν τὸν τῆς Ἀντιοχείας ἐπίσκοπον· τὰς τῶν Κυπρίων ἐπισκό-
πων χειροτονίας διακελεύεται, διὰ τὸ πάλαι στρατηγὸν δῆθεν
ἐκείσε παρὰ τοῦ δουκὸς Ἀντιοχείας πέμπεσθαι· ἀλλὰ κατὰ τὸ
ἀρχαῖον ἔθος, διὰ τῶν ἐν τῇ νήπῳ 1) ἐπισκόπων τὰς ἐν ταύτῃ
χειροτονίας γίνεσθαι· μηδὲ τινα ἕτερον τῶν Θεοφιλεστάτων ἐπι-
σκόπων ἐπαρχίαν καταλαμβάνειν, τὴν μὴ αὐτῷ ἀνήκουσαν ἄνω-
θεν καὶ ἐξ ἀρχῆς· ἀλλ' εἰ καὶ ὑφ' ἑαυτὸν πεποίηκε βιασάμενος,
ταύτην ἀποδιδόναι, ἵνα μὴ τῶν Πατέρων οἱ κανόνες παραβαί-
νωνται· μηδὲ ἐν ἱερουργίας προσχῆματι ἐξουσίας τύπος κρσμιῆς
παρεισδύηται, μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπο-
λέσαντες, ἣν ἡμεῖν ὁ Χριστὸς τῷ οικείῳ ἐδωρήσατο αἵματι. Εἰ
δὲ τις μαχόμενον τύπον τοῖς νῦν ὀρισμένοις κομίσει, πρῶσταγ-
μὰ βασιλικὸν δηλαδὴ, ἄκυρον εἶναι ποῦτο κελεύει παντάπασιν.

Συνόδου ἕκτης 18'.

Ὁ δὲ 18'. τῆς 5'. Συνόδου, νέαν Ἰουστινιανούπολιν τὴν Κυ-
πρίων ἐκκλησίαν ἐπονομάζει, καὶ τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κων-

σταντινουπόλεως δίδωσι, καὶ τὸν τῆς Ἑλλησπόντου καὶ Κυζίκου
ἐπίσκοπον ὑπ' αὐτοῦ χειροτονεῖσθαι· εἰ δὲ καὶ εἰς ἔργον ὁ κανὼν
ποτε προελήλυθεν, ἔργον εὔρειν ἀτεχνῶς.

Καρθαγένης 19'.

Ὁ δὲ 19'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ κωλύει τὸν τῆς πρώτης καθέδρας
ἐπίσκοπον, ἔξαρχον λέγεσθαι τῶν ἱερέων, ἢ ἄκρον, ἢ ἄλλο τι
τῶν τοιοῦτων, ἢ μόνον ἐπίσκοπον, τὸν ἐπιφυόμενον, οἶμαι, τῇ
τιμῇ καὶ τῇ ἀρχῇ τύπον, εἰς δύναμιν καθαιρῶν, καὶ νομοθετῶν
τὸ ταπεινὸν τε καὶ μέτριον· ταύτη τοι καὶ οἱ πλείους τῶν Πα-
τριαρχῶν καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων, ταπεινοὺς ἑαυτοὺς καὶ εὐτελεῖς
ἐν ταῖς οικείαις ὑπόγραφαῖς ὀνομάζουσι· τοῦτο δὲ ἢ οἰκουμε-
νικὴ δ'. Σύνοδος, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἀποδεξαμένη, οὐκ ὀλίγον ἐκεί-
νης ὑπερέζουσα, ἐξάρχους τῶν ἐπαρχιῶν τοὺς μητροπολίτας
καλεῖ ἐν τῷ 19'. τῆς πρώτης κανόνι, ὃν καὶ ζῆτει ἐν τῷ 19'. κεφ. τοῦ
Δ. στοιχείου· οὕτω δὲ καὶ ἕτεραι Σύνοδοι τούτους ἐπονομάζουσι.
Ζῆτει καὶ ἐν τῷ 19'. κεφ. τοῦ Α. στοιχείου κανόνα τῆς ἐν Καρ-
θαγένῃ Συνόδου νέ.

Νόμοι.

Ἢ δὲ ρλ'. 2) Ἰουστινιάνειος νεκρῶ, Θεσπίζομέν, φησι, κατὰ
τοὺς τῶν ἁγίων Συνόδων ὅρους, τὸν ἀγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας
Ῥώμης Πάπαν, πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων· τὸν δὲ μακα-
ριώτατον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως γέας Ῥώμης, δευτέ-
ραν τάξιν ἐπέχειν μετὰ τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέ-
ρας Ῥώμης, τῶν δὲ ἄλλων πάντων προτιμᾶσθαι· τὸν δὲ μακα-
ριώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς, τῆς ἡμετέρας
πατρίδος, ἔχειν ἀεὶ ὑφ' ἑαυτὸν τοὺς ἐπισκόπους τῶν ἐπαρχιῶν
Δακίας Μεδιτερράνικας, καὶ Δακίας Ρίπενσας, Τριβαλλέας, Δαρ-
δανίας 1), καὶ Μυσίας τῆς ἀνωτέρας, καὶ παρ' αὐτοῦ τούτους
χειροτονεῖσθαι, αὐτὸν δὲ ὑπὸ τῆς οικείας Συνόδου χειροτονεῖσθαι,
καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐπαρχίαις, τὸν τόπον
ἐπέχειν αὐτὸν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου κατὰ τὰ ὀρισθέντα ὑπὸ
τοῦ ἁγίου Πάπα Βιγιλίου. Τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ τῷ ἐπισκόπῳ

1) κατὰ τὴν γῆσον Β.

1) Κερδανίας 1378. — 2) Νεκρ. ρλ. κεφ. γ'.

Καρχηδόνος τῆς Ἀφρικῆς δεδώκαμεν, ἐξ οὗ περ ὁ Θεὸς ταύτην ἡμῖν ἀποκατέστησεν.

Τὰς ἀναφουρένας κανονικὰς ἀμφισβητήσεις ἐν ὧν τῷ Ἰλλυρικῷ, οὐ δεῖ τέμνεσθαι παρὰ γνώμην τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς αὐτοῦ Συνόδου, ἧτις ἔχει τὰ προνόμια τῆς ἀρχαίας Ρώμης. Ζῆτει καὶ τὸ ἡ. κεφ. τοῦ Π στοιχείου.

Θέσπισμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ἄλλ' ὡς τοῦ λόγου γενόμενος, τὸ τοῦ μεγάλου Θεσπισμα σιωπήσωμεν Κωνσταντίνου; καὶ πῶς οὐκ ἂν ἀπειροκαλίας μέμψιν ὀφλήσαιοι, ὡς ἔγωγε τῆς ἴσης τίθεμαι ἀτοπίας τότε φθέγγεσθαι τὰ μὴ δέοντα, καὶ τὸ τὰ καλὰ διδόναι σιγῆ; Τούτου γὰρ οὔτε θεσπεσιώτερον ἴδοι τις ἂν, οὔτε δημοσίᾳ, ὡς γε οἶμαι, κηρύττεσθαι ἀξιώτερον. Συμπάντων γὰρ τῶν ὑπερφυῶς κατορθωθέντων τῷ βασιλεῖ προσήγορον ἀτεχνῶς πεφυκὸς καὶ ὀμόλογον, ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, τὸν τε θερμὸν περὶ τὴν εὐσεβειαν ἔρωτα δείκνυσι τοῦ ἀνδρός, καὶ πάσης ἄμεινον στήλης βοῆ, οἷοις πρεσβεῖοις δίκαιδι ἂν εἶεν οἱ μὴ ἐν παρέργῳ τὰ τῆς εὐσεβείας τιθέμενοι βασιλεῖς, τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν δωρεῖσθαι· ὁ γὰρ βασιλεὺς οὗτος, μηδεμιᾶς λειπόμενος ἀρετῆς, εὐσεβῆς μὲν τὰ πρὸς Θεὸν, δίκαιος δὲ τὰ πρὸς ἀνθρώπους ὑπῆρχεν· ὡς καὶ τῷ ἐκτὸς εἶδει τὴν ἔνδον τῆς ψυχῆς ὑπογράφεσθαι ὠραιότητα· καὶ γὰρ ἀξίεπαινον εἶχε τὸ τοῦ σώματος μέγεθος, ὡς ἢ περὶ αὐτοῦ ἱστορία διέξεισιν· ἀξιάγαστον δὲ τὴν ὥραν, θαυμασιωτέραν δὲ τὴν τοῖς μετώποις ἐπικαθημένην αἰδῶ· πέφυκε γὰρ, ὡς ἐπίπαν, τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασι τὸ τοῦ σώματος ἦθος ἐξεικονίζεσθαι· οὐχ ἥκιστα δὲ τῷ ὑπὲρ εὐσεβείας ζήλῳ πυρούμενος, ἔργῳ πᾶσιν ἐδείκνυεν, οἷοις ἡμέροις κατάκρας ἠλίσκετο τοῦ Χριστοῦ, ἀμέλει καὶ μὴ οἶός τε ὢν, ἀξίως τὸν ἐρώμενον δεξιούσθαι· (εἰ γὰρ καὶ πᾶσαν τὴν ἐν ἀνθρώποις εὐπορίαν εἰς ἓν τι συνενεγκῶν, τιμῆσαι θελήσειε, τῆς ἀξίας ἀνάγκη διαμαρτεῖν), ὃ δεύτερον ἦν, τὴν νόμην αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, ἣν τοῦ ἰδίου ἐπρίατο αἵματος, ἐκ τῶν ἐνόντων κοσμεῖν ἔσπευδε, καλὸν ἑαυτὸν εὐσεβείας παράδειγμα τοῖς πᾶσι δημοσίᾳ προθεῖς. Φησὶ γοῦν·

Θεσπίζομεν σὺν πᾶσι τοῖς σατράπαις, καὶ τῇ συγκλήτῳ τῆς ἡμῶν βασιλείας, τὸν Ρώμης ἐπίσκοπον καὶ διάδοχον τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων καὶ κυρίου μου Πέτρου, πλείονα τῆς βασιλείας ἔχειν ἐξουσίαν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, καὶ παρὰ πάντων πολλῷ πλέον ἢ τὸν βασιλέα τιμᾶσθαι καὶ σέβασθαι, κεφαλὴν τε εἶναι τῶν τεσσάρων πατριαρχικῶν Ὁρόνων, κρίνεσθαι τε πρὸς αὐτοῦ καὶ ψηφίζεσθαι τὰ τῇ ὀρθοδόξῳ συμβαινόντα· πιστεῖ· δωρούμεθα δὲ τῷ πατρί μου τῷ μακαρίῳ Σιλβέστρῳ, καὶ τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις, τὸ ἡμέτερον παλάτιον, τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διάδημα, ἐκ λίθων τιμίων καὶ μαργάρων συγκείμενον, τὸ κυκλοῦν τὸν τράχηλον ὠμοφόριον, τὴν πορφύραν γλαμύδα, τὸν κόκκινον χιτῶνα, καὶ πάντα τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα, τὰ τῶν βασιλικῶν ἵππων ἀξιώματα, τὰ σκῆπτρα, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς βασιλείας κοσμήματα, καὶ τὴν δόξαν ἅπασαν τῆς ἡμῶν ἐξουσίας· τοὺς δὲ τῷ κλήρῳ τῆς ἀγιωτάτης Ρώμης κατειλεγμένους κοσμεῖσθαι κελεύομεν παραπλησίσις τῇ συγκλήτῳ ἡμῶν ἐνδύμασιν, ἵπποις ἐποχουμένους, ὀθόνας περικειμένους λευκάς, ὡς δὲ καὶ τὰ ὑποδήματα τούτων ὀθονίων εἶναι πεποιημένα λευκῶν· καὶ ὅς ἂν αἰροῖτο κληρικὸς ἐκ τῆς ἡμῶν συγκλήτου γενέσθαι, τούτον πρὸς τινος μηδαμῶς εἶργεσθαι· ὅτι γε μὴν τὴν ἐκ χρυσοῦ στεφάνην φρονήματος μετριότητι, ὁ πατήρ μου ὁ ἀγιώτατος Σιλβέστρος παραιτεῖται, ταύτην τοι τὸν ὑπέρλαμπρον λῶρον, σημαίνοντα τὴν ἀγίαν Ἀνάστασιν, τῇ ἀγίᾳ κεφαλῇ αὐτοῦ ἰδίαις χερσὶν ἐπέθηκαμεν· ἡμεῖς δὲ στρατῶρος ὀφθίκιον ὑπελθόντες, καὶ τὰ χαλινὰ τοῦ ἵππου αὐτοῦ κατέχοντες, τῆς αὐλῆς τῶν ἱερῶν αὐτοῦ ἔξιμεν ἀνακτόρων, αἰδοῖ καὶ φόβῳ τοῦ κυρίου μου τοῦ ἀγίου συνεχόμενος Πέτρου· τῶν χρησίμων δὲ κομιδῇ καὶ Θεοφιλῶν νενομίκαμεν, ἐκστηναι μὲν τῆς πόλεως Ρώμης καὶ τῶν δυτικῶν χωρῶν ἁπασῶν τε καὶ πόλεων, τῷ ἀγιωτάτῳ Πάπα· τὸ δὲ τῆς βασιλείας κράτος πρὸς τὰ τῆς ἐώας μέρη μετενεγκεῖν, καὶ τὴν ἐν καλλίστῳ κειμένην τῆς ὑφ' ἡλίῳ τοῦ Βύζαντος πόλιν καταλαβεῖν, καὶ ἐν αὐτῇ ἰδρύσασθαι τὰ βασιλεια, ἀδικον οἰκθέντες ἐξουσίαν ἔχειν τὸν ἐπὶ γῆς βασιλέα, ἐνθά ἡ ἀρχὴ τῆς τῶν Χριστιανῶν Ὁρησκείας ἐκ τῶν οὐρανῶν ὑπῆρξεν ἡμῖν. Ταῦτα ταῖς ἰδίαις χερσὶ γράψαντες, καὶ τῷ νεκρῷ τοῦ κυρίου μου ἐπι-

θέμενοι Πέτρου, πίστεις ἐνόρκους ποιούμεθα, ἢ μὴν ὅλως πάντας ταῦτα μὴ παραβῆναι· ἀλλὰ καὶ τοῖς τὸ ἡμέτερον διαδεξαμένοις κράτος φυλάττειν ἀπαράθραυστα παρεγγυώμεθα πρὸς τὸν πάτερᾶ ἡμῶν Πάπαν καὶ τοὺς αὐτοὺς διαδόχους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ Ἐκκλησιῶν οἰκοδομῆς καὶ καθιερώσεως.

Συνόδου ἐβδόμης ζ΄, ιζ΄.

Ὁ δὲ ζ΄ τῆς ιζ΄. Συνόδου κανὼν, τὸν χωρὶς ἁγίων λειψάνων Ἐκκλησίαν καθιεροῦντα, τῆς ἱερωσύνης ἀλλοτριοῖ. Καὶ τοῦτο γὰρ, φησί, ποτὲ πρὸς τοὺς ἄλλοις κακοῖς τοῖς εἰκονομάχοις ἐπράττετο καὶ Χριστιανοκατηγόροις, οἷα τοῖς Χριστιανοῖς τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων, ὡς εἰδωλολατρείαν, ἐπικαλοῦντας, προσκύνησιν· ἀλλ’ ἡ τοῦ ναοῦ καθιέρωσις οὕτως εἰώθει γίνεσθαι. Πρῶτον μὲν δι’ εὐχῆς καὶ σταυροπηγίου τοῦ κατὰ χώραν ἐπισκόπου ὁ τούτου θεμέλιος πηγνύται· τελεσθείσης δὲ τῆς οἰκοδομῆς, ἢ τε καθιέρωσις γίνεται καὶ τὰ ἐγκαίνια, καὶ ὁ ἐνθρονισμὸς, καὶ ἡ τοῦ ἀντιμυσίου ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης ἐπίθεσις.

Περὶ ἀντιμυσίων.

Λέγονται δὲ ἀντιμύσια ὡς ἀντιπρόσωπα καὶ ἀντίτυπα τῶν πολλῶν τοιούτων μύσιων, τῶν καταρτιζόντων ἁγίαν δεσποτικὴν τραπέζαν, εἶτα τῷ ἁγίῳ μύρῳ, ὅ, τε ναὸς καὶ ταῦτα χρεῖται πάντα, καὶ οὕτω τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων ὑπὸ τὴν ἁγίαν ὀπισχυρίζεται τραπέζαν.

Ὁ δὲ ιζ΄, τῶν μοναχῶν τοὺς φιλαρχίας πάθει τὸν τῆς ὑπακοῆς ἀποσεισαμένους ζυγὸν, καὶ εὐκτηρίους οἴκους κτίζειν ἐπιχειροῦντας, καὶ ταῦτα πρὸς ἀπαρτισμὸν ἐνδεῶς ἔχοντας, εἵργεσθαι πρὸς τοῦ κατὰ χώραν ἀξιοῦ ἐπισκόπου· τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν γίνεσθαι· εἰ δὲ τὰ πρὸς ἀπαρτισμὸν εὐποροῖεν, τὰ αὐτοῖς βεβουλευμένα εἰς ἔργον καὶ πέρας ἄγεσθαι.

Καρθαγένης πγ΄.

Ὁ δὲ πγ΄, τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, τὰ δι’ ἐνυπνίων, ἢ μαν-

τειῶν, ἢ ἀποκαλύψεων γινόμενα ἐν τοῖς ἀγροῖς εὐκτήρια, καταστρέφεσθαι πρὸς τῶν ἐγγυρίων ἐπισκόπων προσταττει, εἰ μήττου σώματα μαρτύρων ἐν αὐτοῖς ἔχουεν ὑποκείμενα, ἢ τινὰ τούτων λείψανα, ἢ ἐξ ἀρχαίων φθοροποιημένον ἦν τὸ ἐνταῦθα οὐσιαστικόν, μηδὲ τοὺς ὄχλους ἐκείσε συγέοργεσθαι, καὶ μνήμας μαρτύρων ἐπιτελεῖν.

Περὶ τῶν ἐνθουσιῶν ὑπακρινομένων.

Διὰ τοῦτο καὶ τὰς ἐνθουσιώσας τῶν γυναικῶν κατὰ δαιμονικὴν ἐπήρειαν καὶ ἀπάτην, καὶ προφοβεζούσας δῆθεν τὰ μέλλοντα, ἢ τῶν ἀνδρῶν τοὺς προσποιουμένους δαιμονῶν, καὶ τοιαῦτα ληροῦντας, ἀπελαμβάνει παντὶ τρόπῳ καὶ ἐπιστομίζειν χρή. Ζήτει καὶ ἐν τῷ β΄. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου κανὼνα λδ΄ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου.

Νόμοι.

Τὸν θέλοντα εὐκτήριον ἢ Ἐκκλησίαν κτίσαι, διαλέγεσθαι δεῖ πρὸς τούτου τῷ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ, καὶ δωρεῖσθαι τὰ ἀρκούντα πρὸς λυχνοκαίαν καὶ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν, καὶ τὴν ἀδιάφορον τοῦ τόπου τήρησιν, καὶ τὴν ἀποτροπὴν τῶν προσεδρευόντων, καὶ τότε τὸν ἐπίσκοπον τὸ πρᾶγμα πᾶσι φανεροῦντα δημοσίᾳ ἐκείσε προσιέναι, καὶ σὺν εὐχῇ πηγνύναι σταυρὸν, καὶ τότε τοῦ ἔργου ἄρχεσθαι 1) τὸν οἰκοδομεῖν ἡρημένον· καὶ ὅτι ὁ ἀρχάμενος νέον κτίζειν, ἢ παλαιὸν ἀνανεοῦν, ἀναγκάζεται μετὰ τῶν αὐτοῦ κληρονόμων παρὰ τῶν οἰκονόμων, καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ ἄρχοντος, ὃ ἤρξατο πληρῶσαι· εἶτα καὶ τὰς ὑπεσχημένας ἀποδοῦναι τῷ ναῷ δωρεάς.

Πᾶσα ἀγωγὴ προσήκουσα σεπτῷ οἴκῳ, εἴτε προσωπικὴ, εἴτε καὶ ὑποθήκην ἐστίν, οὐχ ὑπερβαίνει τὰ μ. ἔτη 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ τῶν ἐν Ἐκκλησίᾳ προσφύγων.

Νόμοι.

Θεσπίζομεν μὴ ἐξεῖναι τινι, τοὺς ἀφ’ οἷας δῆποτε τύχης πρόσ-

1) ἄπτεσθαι Γ. — 2) ιγ΄. Β. σ. κ. β΄.

φυγας ἐκ τῆς ἀγίας ἐξωθεῖν Ἐκκλησίας· τοὺς δὲ τοῦτο τολμήσαντας, τῷ τῆς ἱεροσυλίας ἐγκλήματι ὑποβάλλεσθαι 1).

Ὁ τὸν προσφεύγοντα εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἰδίᾳ ἀθηντία ἀποσπάσας, τυπτόμενος καὶ κουρευόμενος ἐξοριζέσθω.

Μέχρι τῶν πρὸ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς τῆς Ἐκκλησίας ὄρων τὰ ἀσφαλῆς ἐχέτωσαν οἱ προσφυγόντες, τοῖς ἐνδοτέροις λουτροῖς, ἢ κήποις, ἢ οἰκήμασιν, ἢ στοαῖς, ἢ αὐλαῖς χρώμενοι· καὶ κωλυέσθωσαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὑπνοῦν ἢ ἐσθίειν· ὅπλοις δὲ μὴ ἀσφαλίζεσθωσαν ἐκυτοῦς, ἀλλ' ἀποτιθέσθωσαν ταῦτα παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ 2).

Μεθ' ὅπλων ὁ οἰκέτης προσφυγῶν, εὐθὺς ἐκβαλλέσθω· ἀντιστάμενος δὲ, μείζονι βιαζέσθω δυνάμει· κἂν μαχόμενος τελευτήσῃ, ἀνεύθυνος ἔστω ὁ ἐπελθὼν αὐτῷ καὶ κτείνας δεσπότης 3).

Οὔτε δὲ ἀνδροφόνοις, οὔτε μοιχοῖς, οὔτε παρθένων ἄρπαξι, τὴν ἐκ τῶν ἱερῶν φυλάξεις ἀσφάλειαν, ἀλλὰ κἀκεῖθεν ἐξελεύσεις, καὶ τιμωρίαν ἐπάξεις. Οὐ γὰρ τῶν τοιαῦτα ἁμαρτανόντων φεῖδεσθαι προσήκει, ἀλλὰ τῶν περιόντων, ἵνα μὴ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν τολμηροτέρων πάσχοιεν· ἄλλως τε καὶ ἢ ἐκ τῶν ἱερῶν ἀσφάλεια, οὐ τοῖς ἀδικοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις δέδοται παρὰ τοῦ νόμου, καὶ οὐκ ἂν εἴη δυνατὸν, ἐκάτερον ἰσχυρίζεσθαι 4) τῆ παρὰ τῶν ἀσύλων τόπων ἀσφαλείᾳ, καὶ τὸν ἀδικοῦντα, καὶ τὸν ἀδικούμενον 5).

Μηδεὶς τὸν ἐπ' Ἐκκλησίας προσφεύγοντα βία ἀφαιρείσθω· ἀλλὰ τὴν αἰτίαν τοῦ πρόσφυγος 6) δῆλῃν ποιείτω τῷ ἱερεῖ, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀσφαλῶς λαμβανέτω τὸν προσπεφευγότα, τοῦ νόμιμως ζητηθῆναι καὶ διοικηθῆναι τὸ κατ' αὐτὸν κεφάλαιον.

Εἰ δὲ τις δοκιμάσει χεῖρ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποσπάσαι τὸν πρόσφυγα, ὁ τοιοῦτος δώδεκα ἀλλακτὰ λαμβανέτω· καὶ τότε κατὰ τὸ πρέπον τὸ τοῦ πρόσφυγος ζητεῖσθω κεφάλαιον.

Δεῖ δὲ παρὰ τοῖς προσφόροις δικάζεσθαι δικασταῖς τοὺς πρόσφυγας, καὶ οὐχὶ παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς ἀντιδίκους αὐτῶν μετακαλεῖσθαι.

1) δ'. Βασ. Ε'. α. — 2) ια'. Βασ. Ε'. α. — 3) ιγ'. Βασ. αὐτόθι. — 4) ἀσφαλίζεσθαι Γ'. — 5) ιε'. Βασ. αὐτόθι. — 6) πρόσφυγος 1340 καὶ Γ'.

Τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις ἢ ἐκδίοις, ἐπιμελῆς ἔστω τῶν προσφευγόντων τὰ ὄνματα καὶ τὰς αἰτίας ἀπογράφεσθαι, καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἐμφανίζειν, κἀκεῖνοι τὴν ἐπιτήδειον δίκην αὐτοῖς διατυπούτωσαν· ὥστε οἱ μὴ ἀπογραφόμενοι οὐκ εἰσὶ πρόσφυγες. Ζήτει καὶ ἐν τῷ ζ' κεφ. τοῦ II στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

“Ὅτι οὐ δεῖ ἐν Ἐκκλησίαις δύο πόλεων ἓνα εἶναι κληρικόν.”

Συνόδου τετάρτης ι. κ'.

Ὁ ι. τῆς δ'. Συνόδου κανὼν, ἔτι δὲ καὶ ὁ κ'. εἰς δύο πόλεων Ἐκκλησίας ἓνα κληρικὸν καταλέγεσθαι οὐκ οἶεται δεῖν· εἰς ἣν δηλαδὴ τὴν ἀρχὴν κεχειροτόνητο, καὶ πρὸς ἣν ὕστερον καταπέφυγεν οἱα μείζονος δόξης ἐφέσει κενῆς, ἐξ ἐπισκοπῆς τύχον εἰς μητρόπολιν, ἢ ἐκ ταύτης εἰς πατριαρχεῖον, ἀλλ' ἀποκαθίστασθαι τοῦτον ἐνθα πρῶτον τὴν χειροτονίαν ἐδέξατο. Εἰ δέ τις, φησὶ, μετατεθῆναι πρὸ τοῦ κανόνος ἐφθασε τούτου, οὐ δεῖ καὶ τῶν πραγμάτων μεταποιεῖσθαι τῆς Ἐκκλησίας, ἐξ ἧς μετεκινήθη· τοῖς δὲ τοῦτο ποιούσιν, ἐκπτώσεως τοῦ οἰκείου τιμᾶται βαθμοῦ. Τοῦτο δὲ οὐκ ἐμποδίζει τοὺς ἐν μιᾷ πόλει εἰς δύο Ἐκκλησίας ταττομένους κληρικούς.

Συνόδου ἐβδόμης ιε'.

Εἰ καὶ ὁ ιε'. τῆς ζ'. Συνόδου, ἐν μὲν ταῖς περιφανέσι τῶν πόλεων τὸν ἓνα κληρικὸν κατατάττεσθαι δυσὶν Ἐκκλησίαις αἰσχροῦ κέρδους χάριν ἀπαγορεύει, συγχωρεῖ δὲ τοῦτο μόνον ἐν ταῖς ἐξω γίνεσθαι χώραις, παρὰ τὸ σπανίζειν ταύτας ἀνθρώπων· Εἰ γὰρ τὸ ἀποχρῶν, φησὶν, ἐκείνω τοῦ βίου ἢ τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας μὴ πορίζῃ καρποφορία, ἀλλ' ἓνια καὶ τῶν ἐτέρων μετιῶν ἐπιτηδευμάτων, καὶ ἑαυτῷ, καὶ ἄλλοις ἐπαρκείτω· Ταῖς χρεῖαις μου γὰρ, φησὶν ὁ Ἀπόστολος, καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπεηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταὶ 1). Ταῦτα δὲ πάντα μετεποίησαν ἢ τοῦ κληροῦ καὶ τῶν πραγμάτων μεταβολή.

1) Πράξ. Κ'. 34

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

"Οτι οὐ δεῖ τῆς Ἐκκλησίας ἔνδον τὰς λεγομένας ἀγάπας, ἢ συμπόσια γίνεσθαι, ἢ τῶν ἱερῶν ταύτης ἔνδον περιβόλων καπηλεῖον εἶναι, ἢ τι κατ' ἐμπορίαν προτίθεσθαι, ἢ κτήνος χωρὶς ἀνάγκης εἰσάγειν, ἢ εἶνα μετὰ γυναικὸς καταμέρειν. Ζήτει τὸ γ' κεφ. τοῦ Α στοιχείου.

Συνόδου ἕκτης σς', πῆ, 4ζ'.

Ὁ δὲ σς'. τῆς σ'. Συνόδου κανὼν, ἔνδον πῶν τῆς Ἐκκλησίας ἱερῶν περιβόλων καπηλεῖον εἶναι, ἢ ἐδώδιμα προτιθέναι εἰς πρᾶσιν, ἢ ἕτερα ἅττα κατ' ἐμπορίαν, τῶν καριδῆ ἀθέσμων ἠγούμενος, ἀφορισμῶ τὸν οὕτω ποιοῦντα καθυποβάλλει· οὐκ εἴρηκε δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἔνδον, τοῦτο γὰρ οὐδ' ἂν εἰς τῶν εὐσεβεῖν αἰρουμένων, καὶ φρενὸς μετρίας μετελληφῶς ἐννοήσαιεν· ἀλλὰ τῶν ἱερῶν περιβόλων, ἅπασαν τὴν τῆς Ἐκκλησίας δηλῶν περιοχὴν, τὰ τε προτεμενίσματα, καὶ τὰ προαύλια. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ καὶ ὁ Κύριος ἀγανακτήσας, φραγγελίῳ τοὺς θεοκαπήλους τοῦ ἱεροῦ ἀπήλασε, καὶ τὸ κέρμα, ἦτοι τὸ νόμισμα ἐξέχεε τῶν κολλυβιστῶν, τῶν τὰ λεπτὰ νομίσματα δηλαδὴ πωλούντων.

Ὁ δὲ πῆ., τοὺς χωρὶς ἀνάγκης κτήνος οἰονδηποροῦν ἐντὸς Ἐκκλησίας εἰσάγοντας, κληρικοὺς μὲν ὄντας, καθαιρεῖ, λαϊκοὺς δὲ, ἀφορίζει· εἰ δέ τις, φησὶ, χειμῶνος τυχὸν ὁδοιπορῶν, καὶ ἀπορῶν εἰς καταμονὴν οἰκίσκου, εἰς τὸν ναὸν εἰσέδω, καὶ τὸ κτήνος ἐκυτῶ συνεισθήγαγεν, οὐκ ἂν ὀφλήσῃς μέμψιν, οἷα μὴ γνώμη, ἀλλ' ἀνάγκη τοῦτο πεποιηκῶς, ἀγωνιῶν, μὴ ἄρα τοῦ κτήνους διαφθαρέντος τῷ κρύει, καὶ αὐτὸς κινδυνεύσῃς, μὴ οἷός τε ὢν χωρὶς ἐκείνου βαίνειν ἐπὶ τὰ πρότω, εἰ καὶ τὸν ἐκ τοῦ ψύχους θάνατον κατὰ γε τὸ παρὸν ἔδοξε διαπεφευγέναι· τὸ σάββατον γὰρ, φησὶ, διὰ τὸν ἄνθρωπον γεγένηται, ἵνα ἀναπαύσῃται ὁ δούλος σου καὶ τὸ ὑποζύγιον 1) ὥστε ἢ τοῦ ὑποζυγίου ἀνάπαυσις οὐ δι' αὐτὸ, ἀλλὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον νενομοθέτηται, ἵνα ἀναπαυσάμενον ἔχη τοῦτο εἰσέπειτα ἀκμαϊότερον· ὡς καὶ ὁ μέγας φησὶ Παῦλος· Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ 2); ἀλλ' οὐδὲ

1) Μάρκ. Β', κζ'. — 2) 4. Κορ. Θ'. θ'.

τῶν πετεινῶν ἕνια προσῆκόν εἰσάγεσθαι, ἵνα μὴ τῆ ἐκκρίσει τούτων τὰ θεῖα καθυβρίζηται ἀχρειούμενα.

Ὁ δὲ 4ζ', τοὺς γυναιξὶ συνοικοῦντας, καὶ περὶ ἐλάττονος τὴν εἰς τὰ θεῖα τιθεμένους αἰδῶ, ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἱεροῖς τόποις ἐσκηνεῖσθαι τολμῶντας, καὶ μὴ διαστέλλοντας ἀνά μέσον ἀγίου καὶ βεβήλου κατὰ τὸ λόγιόν, τούτων ἀπάντων καὶ τῶν λεγομένων κατηγουμενέων ἐξωθεῖσθαι προστάττει· τοὺς δὲ μὴ πειθομένους, κληρικοὺς μὲν ὄντας, καθαιρεῖ, λαϊκοὺς δὲ, ἀφορισμῶ ὑποτίθει.

Νόμος.

Καὶ γὰρ καὶ ὁ ἀνωτέρω ρηθεὶς νόμος, οὐδὲ τοὺς πρόσφυγας ἐπιτρέπει ἔνδον τοῦ ναοῦ ὑπνοῦν ἢ ἐσθίειν. Ἀλλὰ καὶ ἡ σγ' νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ, τιμωρεῖσθαι κελεύει τοὺς ἐπιτρέποντας ἄλλοις ἐν τοῖς κατηγουμενεῖσι σκηνοῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

"Οτι τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν πράγματα ἀνεκποίητα εἶναι δεῖ, καὶ ὕπως δεῖ τοὺς ἐπισκόπους ταῦτα διοικεῖν.

Ἀποστόλων λή.

Ὁ λή. τῶν ἀγίων ἀποστόλων κανὼν, πάντων μὲν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων, τὸν ἐπίσκοπον ἔχειν τὴν φροντίδα κελεύει, καὶ ὡς ὑπὸ Θεῷ μάρτυρι διοικεῖν ταῦτα· μὴ ἐξείναι δὲ αὐτῷ, δτιοῦν ἐξ αὐτῶν σφετερίζεσθαι, ἢ συγγενέσιν ἰδίῳις τὰ τοῦ Θεοῦ χαρίζεσθαι· εἰ δὲ πένητες εἴεν, ἐπιχορηγεῖν καὶ τούτοις ἐξ ἑαυτοῦ τοῖς λοιποῖς πένησι· μὴ μόντοι προφάσει τῶν ἐνδεῶν, τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀπεμπολεῖν· ἐκ δὲ γε τῶν προσόδων, ἑαυτῷ τε κακείνοις ἐπαρκεῖν· τὰ γὰρ τῷ Θεῷ καθιερωθέντα οὐχ ὄσιον ἐκποιεῖν.

Συνόδου ἑβδόμης ιθ'.

Τοῦτον κατὰ ῥῆμα ἐπεξιών ὁ τῆς ζ' Συνόδου ιθ'. προσεπάγει· Ἐπίσκοπος 1) ἢ ἠγούμενος, ἔστιν 2) τῶν τοῦ ἐπισκοπέου ἢ τῶν τοῦ μοναστηρίου κτημάτων ἐκποιούμενος, καὶ ἔργοντι ἢ

1) εἴτις ἐπίσκοπος Γ'.

ἐτέρῳ τινὶ ἐκδιδοῦς, ἄκυρον εἶναι τὴν ἐκδοσιν· εἰ δὲ προφασίζοιτο προσζημιῶν μᾶλλον ἢ ὄνεια τὸν ἀγρὸν, μηδ' οὕτως ἄρχουσι, κληρικοῖς δὲ ἢ γεωργοῖς αὐτὸν ἐκδιδοῦν· εἰ δὲ πανουργία χρήσασατο, καὶ ἐκ τοῦ κλήρου ἢ τοῦ γεωργοῦ ὁ ἀρχὼν αὐθις ὠνήσατο τὸν ἀγρὸν, καὶ οὕτως ἄκυρον εἶναι τὴν πράξιν, εἴτε πράσις, εἴτε συνάλλαγμα εἴη, καὶ τὸν ἀγρὸν τῷ ἐπισκοπεῖω ἢ τῷ μοναστηρίῳ ἀποκαθίστασθαι, καὶ ὁ τοῦτο σκαιωρήσας ἐπίσκοπος ἢ ἡγούμενος, ὁ μὲν, τοῦ ἐπισκοπείου, ὁ δὲ, τοῦ μοναστηρίου ἐκβεβλήσθων, ὡς διασκυρτίζοντες κακῶς ἂ οὐ συνήγαγον· τῇ ἐκβολῇ δὲ πάντως συνεξακούεται καὶ ἡ καθαίρεσις.

Καρθαγένης κς', λγ'.

Τούτοις καὶ ὁ κς'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ ἐπιψηφίζετκι, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεκποίητα εἶναι τὰ κτήματα βούλεται, εἰ καὶ μηδὲν τινὰ φέρει πρόσδοτον· εἰ δὲ πολλή τις ἀνάγκη ἐπίκειται, τοῖς ὠρισμένοις δώδεκα ἐπισκόποις, καὶ πρὸ τούτων τῷ τῶν ἄλλων πρωτεύοντι, ἀναθεῖναι τὰ περὶ τούτου· εἰ δὲ τοῦτο οὐχ οἶόν τε διὰ τὸ ἀπαραίτητον τῆς ἀνάγκης, τοὺς ὁμόρους γοῦν τῶν ἐπισκόπων διαμαρτύρασθαι, προνοίᾳ τοῦ μὴ ἀγνοῆσαι τὴν Σύνοδον τὰς ἐπισυμβάσας τῇ Ἐκκλησίᾳ τούτου περιστάσεις· ὅπερ εἰ μὴ δράσαι προθυμηθῆναι, οἷα ὑπεύθυνος τῷ Θεῷ καὶ τῇ Συνόδῳ, τῆς ἰδίας τιμῆς ἀλλοτριωθήσεται.

Ὁ δὲ λγ'. πρεσβυτέροις καὶ λοιποῖς κληρικοῖς ἀπείρηκεν ἔστιν ἂ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πιπράσκουσιν κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, εἰ μὴ ἄρα καὶ ὁ ἐπίσκοπος συναινέσειεν· οὐ μὴν οὐδ' αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν ἐφείτα, τῆς ἐφ' ἣ τελεῖ ἀγνοούσης Συνόδου, προσέτι καὶ τῶν ὑπ' αὐτῷ πρεσβυτέρων· δεῖ γὰρ ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων μάρτυρας αὐτοὺς ἀξιοχρέους ἔχειν, ὡς μὴ σκάνδαλα κατ' αὐτοῦ φύοιντο· κινήτὰ μέντοι πωλεῖν, σκεῦη τυχὸν ἱερά, πάντα ἀπείρηται· τὰ δὲ γε πρὸς τροφήν ἐπιτήδεια, σίτον δῆπου, καὶ ἄλλοια σπερμάτων εἶδη, νεμεσᾶν οὐδεὶ τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ δίχα γνώμης τῶν τοῦ κλήρου πιπράσκοντι.

Ἀρχύρας ιε'.

Ταῦτα καὶ ὁ ιε'. τῆς ἐν Ἀρχύρα διεξιῶν ἐπάγει· ὡς εἴ γε μὴν συμβαίη πρὸς τῶν κληρικῶν προθῆναί τι τῶν τῆς Ἐκκλησίας,

ἐπισκόπου χρηρευούσης, τῷ τῆνικαῦτα ἀνακαλεῖσθαι τὸν εἰσέπειτα χειροτονηθῆσόμενον τὸ πρᾶθὲν· τῇ δὲ τούτου κρίσει ἀνείται, εἴτε χρῆ ἀναστραφῆναι τὸ τίμημα τῷ πριαμένῳ, εἴτε καὶ μὴ· εὐπροσόδου γὰρ ἴσως τοῦ χωρίου τυγχάνοντος, πλείω τῆς καταβληθείσης τιμῆς ἐκαρπώσατο.

Κυρίλλου.

Ὁ δὲ μέγας Κύριλλος, ἐν Κεφαλαίῳ δευτέρῳ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς, κειμήλια καὶ κτήσεις ἀκινήτους ἀνεκποίητα τὰς Ἐκκλησίαις σώζεσθαι κελεύει· τῶν δὲ παρεμπιπτόντων ἀναλωμάτων τὴν οἰκονομίαν, τοὺς τὴν Θεῖαν διέποντας ἱερωσύνην ἔχειν· τὸ γὰρ ἀπαιτεῖσθαι λόγον τὸν ἐπίσκοπον τῆς διοικήσεως τῶν ἐπισυμβαινόντων ἀναλωμάτων, εἴτε ἐκ προσόδων εἴεν τῆς Ἐκκλησίας, εἴτ' οὖν καὶ ἀπὸ τινων καρποφορίας, λυπήσει σφόδρα, ὡς μηδὲν ἐσχάτης ἀδικίας ἐλλείπον, τοὺς ὑπανταχῆ γῆς ὄντας θεοσεβεστάτους ἐπισκόπους· ἕκαστος γὰρ ἡμῶν, τῶν ἰδίων καιρῶν δώσει λόγον τῷ δικαίῳ κριτῇ.

Νόμοι.

Τὰς ἐκποιήσεις τῶν κτημάτων, ἃ τοῖς εὐαγέσιν οἴκοις ἀνήκει, ἴσμεν τῇ πείρᾳ, εἰς ἐσχάτην βλάβην καὶ παντελῆ καταστροφήν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ γινομένης· φιλούμεναι γὰρ ἐκ τούτου τῆς οἰκείας περιουσίας, εἰς τὸ μηκέτι εἶναι περιίτανται· διὸ ἄμεινον ἀπὸ τοῦ νῦν μὴ συγχωρεῖν προσέρχεσθαι ταύτας, εἰ μήτου ἀπαραίτητος κατεπείγει χρεία.

Οἱ ἀπὸ τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων ἢ ἀπλῶς Ἐκκλησιῶν ἐμφυτεύόμενοι, ἢ μισθούμενοι, ἢ ἀγοράζοντες, ἢ κατὰ τινὰ τρόπον ἐκλαμβανόμενοι κτήσιν ἀκίνητον, πολλὴν ὀφείλουσι καταβάλλεσθαι φροντίδα, ἵνα τὰ παρ' αὐτῶν καταβαλλόμενα, εἰς ἀναγκαίας χρείας τῶν εἰρημένων Ἐκκλησιῶν, ἢ ἀντεισαγωγὰς ἐτέρων κτημάτων χρησιμευόντων αὐταῖς ἐκδαπανηθῶσιν· ἐὰν δὲ τὰ παρ' αὐτῶν καταβληθέντα μὴ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον διοικηθῶσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ τυχὸν 1) εἰς ἄλλας τινὰς ἰδίας χρείας, ἢ ἀπλῶς ἔξωθεν τῆς ὠφελείας τῶν εὐαγῶν οἴκων, οἱ ταῦτα πε-

1) τὸ κατὰ τὸ τυχὸν οὐ κεῖται ἐν 1378, 1390, 1. ἀλλὰ παρὰ Β.

πρακότες, ἢ ἄλλως ὅπως δὴ ποτε ἐκδεδωκότες τὰ καταβληθέντα καταναλώσουσιν· οἱ μὲν προσηρημένοι εὐαγεῖς οἴκοι καὶ αἱ Ἐκκλησίαι, εἴσω τῆς τεσσαρακονταετίας ἀγωγὴν ποιούμενοι, ἀναργύριως τὰ οἰκεία παντὶ τρόπῳ ἀπολήφονται· οἱ δὲ τὴν δέουσαν φροντίδα περὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἐκκληφθέντων μὴ ποιησάμενοι, ἀπὸ μὲν τοῦ εὐαγοῦς οἴκου οὐδὲν ὡς, ὡς προεῖρηται, λήφονται· ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς, τὸ, καὶ μὴ τινα ἑτέραν ὑποσχέιν τιμωρίαν, ὅτι τὰς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, ὅσον τῇ αὐτῶν ἀμελείᾳ, εἰς διαφθορὰν ἐλθεῖν συγκατεργάσαντο· κατὰ μὲντοι γε τῶν καταναλωσάντων αὐτὰ εἰς οἰκείαν δαπάνην, ἢ ἀπλῶς ἐξώθεν τῆς τῶν εὐαγῶν οἴκων ὠφελείας, ἀγωγὴν ἔχειν δύνανται 1).

Ἄν δὲ παρὰ τὰ διηγορευμένα ἡμῖν συνάλλαγμα τι γένηται ἐπὶ τοῖς διαφέρουσι πράγμασι, κινητοῖς τε καὶ ἀκινήτοις, ἐνὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων, ἀναδίδοσθαι μὲν τῇ αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ πρᾶγμα, ἐφ' ᾧ τοιοῦτό τι παρηκολούθησε μετὰ τῶν τοῦ μέσου χρόνου καρπῶν· μενέτω δὲ παρ' αὐτῇ καὶ τὸ τίμημα, ἢ τὸ ἀντίδωρον, ἢ τὸ ὑπὲρ ἀμείψεως, ἢ ἄλλης οἰασοῦν αἰτίας αὐτῇ δεδομένον· εἰ δὲ δωρηθεῖν πρᾶγμα ἐκκλησιαστικόν, καὶ αὐτὸ ἀναδίδοσθαι τῇ ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν τοῦ μέσου χρόνου καρπῶν· εἰ δὲ ὑποθήκη παρὰ ταῦτα δοθεῖν, ὁ δανειστής τὸ ἐποφειλόμενον ἀπολλύτω, καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ ἀποδιδότω· οἱ δὲ τὰ συμβόλαια γράψαντες ἐπὶ τοιούτοις ταβουλλάριοι, παρὰ τόνδε ἡμῶν τὸν νόμον, διηνεκεῖ ἐξορία καταδικαζέσθωσαν 2).

Ἡ μὲντοι ταῦτα νομοθετοῦσα ρα'. Ἰουστινιάνειος νεαρὰ θεσπίζει, μὴ μόνον ἀπρόσοδα ἀλλὰ καὶ εὐπρόσοδα πολλάκις ἀκίνητα Ἐκκλησιῶν ἢ μοναστηρίων, καὶ αὐτῆς τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐκποιεῖσθαι καὶ ἐκδίδοσθαι, δι' αἰτίας τὰς ἐν αὐτῇ δηλουμένας· πρὸς δὲ, καὶ ἰσρὰ σκεῦη ἐν τῷ καλοῦντι τοῦ καιροῦ ἐκποιεῖσθαι, ἢ ὑποτίθεσθαι, εἰς ἀνάρρυσιν τυχόν αἰχμαλώτων· εἰ δὲ πλείονα εἶεν σκεῦη, μηδεμίαν ἐμποιοῦντα χρῆσιν ἀναγκαίαν, συμβάλειν δὲ τινα τῶν εὐαγῶν οἴκων βαρύνεσθαι πλήθει χρεῶν, καὶ μὴ ὑπεσιν ἕτερα κινητὰ πρᾶγματα, ἐξ ὧν ἐνὶ δοθῆναι τὰ χρεῖα, ἄδεια ἔσται, συνισταμένης πράξεως ἀζημίως, ἐπισκό-

του μὲν ἐμποιοῦντος παρὰ τῷ μητροπολίτῃ, τούτου δὲ παρὰ τῷ ἰδίῳ πατριάρχῃ, τὰ περιττὰ σκεῦη ἄλλοις εὐαγέσιν οἴκοις χρεῖαν ἔχουσι πωλεῖν, ἢ χωνεύειν καὶ πιπράσκειν, καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς τὸ χρεὸς παρέχειν, ὥστε μὴ τὰ ἀκίνητα αὐτῶν ἐκποιεῖσθαι 1).

Οἱ εὐαγεῖς οἴκοι μὴ εὐποροῦντες ἀλλαχόθεν πληροῦν τὰ δημόσια, καλῶς πωλοῦσι καὶ κτήσεις ὑπ' ὄψιν τοῦ μητροπολίτου, συνόντων αὐτῷ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν κληρικῶν· τότε δὲ καὶ τὰ ἀκίνητα ἐκκλησιαστικὰ ἐκποιεῖται, ὅταν μὴ ἢ παντελῶς κινητὰ 2).

Παρὰ δὲ τοῖς νόμοις, ἐκποίησις μὲν λέγεται κυρίως ἢ μεταόσεις τῆς δεσποτείας, ἢ γουον ἢ δωρεὰ, ἢ πρᾶσις, ἢ ἐμφύτευσις, ἢ ἀνταλλαγή, καὶ τὰ ὅμοια· ἐκδοσις δὲ, ἢ ἐπὶ χρόνοις ὠρισμένοις πρὸς τινὰς παραπομπή· καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἢ ἐκδοσις ἐκποίησης λέγεται, καὶ ἢ ἐκποίησης, ἐκδοσις.

Ὁ ἐπὶ παρανόμῳ συναλλάγματι διδοὺς, ἀγωγὴν ἔχει εἰς τὸ ἀναλαβεῖν τὸ δοθέν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ ἐπισκόπων.

Ζῆτει ἐν τῷ ζ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Δ' στοιχείου κανόνων ἢ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων.

Νόμοι.

Ἐπίσκοπός ἐστι θεατής, καὶ κηδεμὸν πασῶν τῶν ἐκκλησιαζομένων ψυχῶν, τῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ, δύνανται ἔχων τελεστικὴν πρεσβυτέρου, καὶ διακόνου, ὑποδιακόνου, ἀναγνώστου, ψάλτου, καὶ μοναχοῦ 3).

Ἴδιον ἐπισκόπων, τοῖς μὲν ταπεινοῖς συγκατέρχεσθαι, καταφρονεῖν δὲ τῶν ἐπαιρομένων, καὶ πρὸς ταπεινώσιν ἔργων καὶ λόγων τῶν ὑπερηφάνων τὸ φρόνημα καθέλκειν, καὶ προκινδυνεύ-

1) Νεαρ. ρα'. Κ. 5'. — 2) Νεαρ. ρα'. Κ. 14.

1) Νεαρ. ρα'. Κ. 1. — 2) Νεαρ. ρα'. Κ. 5'. — 3) Ἐπα-
νεγ. Ζ'. Κ. 1.

εἰν τοῦ ποιμνίου, καὶ τὴν ἐκείνου στενοχωρίαν οἰκείαν ὀδύνην ποιῆσαι 1).

Ὅτι τοῖς ἐπισκόποις ἐντέταλται 2) καταμηνύειν τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ πρωτεύουσι, γὰρ ἀδικίας τῶν ἀδικούντων.

Οἱ ἐπίσκοποι ἐπισκεπτέσθωσαν τοὺς ἐν φυλακῇ κατὰ τετράδα καὶ παρασκευὴν, εἴτε οἰκέται, εἴτε ἐλεύθεροί εἴεν, καὶ παρασκευάζετωσαν τοὺς ἄρχοντας ποιῆν ἐν αὐτοῖς ὅσα οἱ νόμοι κελεύουσι· μὴ πειθομένων δὲ τῶν ἀρχόντων, μηνυέτωσαν τῷ βασιλεῖ περὶ αὐτῶν 3).

Οἱ ἐπίσκοποι ὀφείλουσι παρασκευάζειν τοὺς ἄρχοντας ἐν τῶν ἡμερῶν εἴκοσιν ἐκβάλλειν τοὺς ἐμβεβλημένους ἐν τῇ φυλακῇ οἰκέτας, κὰν μὴ φάνωνται οἱ δεσπότες εἴσω τῶν εἴκοσιν ἡμερῶν, ἀπολύειν αὐτούς. Ζήτει καὶ τὸ ἡ. Κεφ. τοῦ II στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΙ.

Ὅτι τοὺς ἐπισκόπους χωρίζεσθαι δεῖ τῶν ἰδίων γυναικῶν.

Ζήτει τὸ ιζ'. Κεφάλαιον τοῦ Γ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ ἐπισκόπων, Ἐκκλησίας λαμβανόντων διὰ προστασίας ἀρχόντων.

Ἀποστόλων λ'.

Ὁ λ'. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανῶν, οὕτω φησὶ κατὰ ῥῆμα· Εἴ τις ἐπίσκοπος, κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατῆς Ἐκκλησίας γένοιτο, καθαιρεῖσθω, καὶ ἀφορίζεσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες· τὸ τοῦ ἐπισκόπου δὲ μνημονεύσας ὄνομα, ἐκ τοῦ περιέχοντος καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν συμπεριέλαβε κληρικοῦς· εἰ δὲ καὶ ἐν τῷ κέ. κανόνι λέλεκται, μὴ δεῖν δις ἐκδικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ὅν καὶ ζήτει ἐν τῷ ι. Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου, ἀλλὰ διὰ τὸ περιὸν τῆς κακίας καὶ τὸ τοῦ ἁμαρτήματος περι-

φρανῶς ἐξάγιστον, διπλῆν ἐπάγει τὴν τιμωρίαν, ἀφορισμὸν πρὸς τῇ καθαιρέσει, καὶ τούτοις, καὶ τοῖς ἐπὶ χρήμασι μὴ δεδιόσι χειροτονεῖν.

Συνόδου ἐβδόμης γ'.

Τούτου καὶ ὁ γ'. κανὼν τῆς ζ'. Συνόδου, ὡς ἔχει λέξεως, μνηνται, καὶ ἐπιφέρει, πᾶσαν ψῆφον παρὰ ἀρχόντων γινομένην, ἐπὶ ἐνίων ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων, ἄκυρον μένειν· καὶ ἐπὶ μὲν ἐπισκόπων ψῆφόν φησι, τὴν κατ' ἐξουσίαν τῶν ἀρχόντων εἰς ἔργον προβαίνουσαν· ἐπὶ δὲ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καταχρηστικῶς ἢ ψῆφος ἀντὶ χειροτονίας ἐλήφθη· γίνεσθαι δὲ τὴν τοῦ ἐπισκόπου κελεύει χειροτονίαν κατὰ τὸν δ'. κανόνα τῆς α'. Συνόδου, ὅν καὶ ζήτει ἐν τῷ α. Κεφ. τοῦ X στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ ἐπισκόπου χειροτονηθέντος, καὶ μὴ καταδεχομένου ἀπελθεῖν εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἐκκλησίαν, ἢ ἀπελθόντος καὶ μὴ δεχθέντος, ἢ μὴ δυνηθέντος ἀπελθεῖν διὰ τὸ ὑπὸ ἐθνῶν τὴν Ἐκκλησίαν κατέχεσθαι.

Ἀποστόλων λς'.

Ὁ λς'. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανῶν, τὸν χειροτονηθέντα ἐπίσκοπον καὶ ἀφικέσθαι μὴ καταδεχόμενον εἰς τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ, καὶ τὴν φροντίδα τοῦ λαοῦ ἀναδέξασθαι, ἀφορίζεσθαι κελεύει, μέχρις ἂν καταδέξηται· εἰ δ' ἀπελθὼν ἀποπεμφθεῖν, οὐ παρὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην, ἀλλὰ παρὰ τὴν τοῦ λαοῦ μοχθηρίαν, αὐτὸν μὲν ἐπίσκοπον καὶ οὕτω μένειν, τὸν δὲ κλῆρον τῆς πόλεως ἐκείνης ἀφορίζεσθαι, οἷα καλῶς τὸν λαὸν μὴ παιδεύοντα.

Ἀντιοχείας ιζ', ιη'.

Ταῦτα καὶ ὁ ιζ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ διέξεσιν, ἔτι δὲ καὶ ὁ ιη'. ἀλλὰ τὸν μὲν ἀπειθοῦντα, τὴν ἐπίκρισιν ἐκδέχεσθαι κελεύουσι τῆς τελείας Συνόδου, εὐπρόσωπον αἰτίαν τυχὸν προβαλλόμενον· τὸν δὲ πρὸς τοῦ λαοῦ ἀποπεμφθέντα, μετέχειν μὲν τῆς τιμῆς καὶ τῆς λειτουργίας, μηδὲν δὲ παρενοχλεῖν τοῖς πράγμασι τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἣ διαγῶν τυγχάνει· ὡς γὰρ οὐκ ἐφείται τούτω

1) κώδ. Κ. 5'. 2. — 2) ἐντέταλται Γ. — 3) 22 κώδ. 1. 4.

διδάσκειν, ἢ λειτουργεῖν, ἢ χειροτονεῖν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, εἰ μὴ πρὸς τοῦ ἐγχωρίου ἐπιτραπέλη, οὕτως οὐδέ τινα τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων ἔξεστι σφετερίζεσθαι· ἐκδέχεσθαι δὲ καὶ τοῦτον τὴν γνώμην τῆς τελείας Συνόδου.

Συνόδου ἑκτης λζ'.

Ὁ δὲ τῆς ς'. Συνόδου κανὼν λζ', τὸν εἰς Ἐκκλησίαν χειροτονηθέντα βαρβάρους ὑπόφορον, καὶ τὴν ἐκεῖσε ἀφιξίν ἀπεγνωκότα, τὸν προὔπτον φυλαττόμενον κίνδυνον, μηδενὸς τῶν τοῖς ἀρχιερεῦσι πρεσβείων παρὰ τοῦτο στέρεσθαι ἀξιοῦ· μηδὲ γὰρ τὴν ἐθνικὴν εἰς τοσοῦτον ἐνδυναστεύειν ἐπήρεια, ὡς καὶ τὰ τῆς Ἱερουσάλῃς λυμαινεσθαι δίκαια· μηδὲ τῇ βαρβαρικῇ περιστάσει τὴν τοῦ ἀπεριγράπτου περιγράφεσθαι ἀγιείαν. Καὶ χειροτονεῖν γὰρ ἐφείτα τούτῳ κληρικούς οἴουσι δῆποτε, καὶ τοῦ τῆς προεδρίας βαθμοῦ κατὰ τὸν ἴδιον ἔχεσθαι ὄρον, καὶ πάντα τὸ βέβαιον ἔξει, ὅσα δῆπου κανονικῶς διαπράττεται, ὡσπερ ἂν εἰ καὶ κατὰ τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἐκκλησίαν ἐτύγχανεν ὢν.

Ζῆτει καὶ ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου κανὼνα ις'. τῆς λεγομένης ΛΒ'. Συνόδου.

Νόμος.

Ὁ δὲ αἰόδιμος βασιλεὺς Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, ἐγγράφῳ ἐπιτάγματι, μεγάλαις εἰσφορῶν δόσεσι δεξιούσθαι κελεύει τοὺς χειροτονίαν ἐπισκοπῆς τινος δεξαμένους τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν Ἐκκλησιῶν, τῶν ὑπὸ βαρβάρους ἔτι κατεχομένων· μοναστηρίων τε γὰρ προστασίας, καὶ ἐπετείου ἐπισιτήσεις, καὶ ἕτερα ἅττα τοιαῦτα τούτοις ἐπιβραβεύει 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ.

Περὶ ἐπισκοπῶν, μητροπόλεων γινομένων, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο εἶναι μητροπολίτας.

Συνόδου τετάρτης ιβ', ιζ'.

Ὁ ιβ'. τῆς δ'. Συνόδου κανὼν, τὰ δεινότατα ἐπανατείνεται τῶν ἐπισκόπων τοῖς διὰ γραμμάτων ἐπιχειροῦσι βασιλικῶν εἰς

1) Σύντ. Τόμ. Β'. σελ. 300.

δύο τὴν μίαν διαιρεῖν ἐπαρχίαν, καὶ τὴν οἰκείαν ἐπισκοπὴν νέαν πραγματευομένοις καλεῖσθαι μητρόπολιν· τοῦτο δὲ ἄρα πραγματὰ ποτε παρέσχε καὶ τῷ μεγάλῳ Πατρὶ Βασιλεῖ, τῆς Καππαδοκίας διακριθείσης διὰ τὴν νέαν τῶν Τυάνων μητρόπολιν· τοὺς δὲ τοιοῦτόν τι τοῦ λοιποῦ τολμῶντας, τῆς Ἱερουσάλῃς ἐξοστρακίζει. Ὅσαι γε μὴν ἐπισκοπαὶ γράμμασι βασιλικῶν ὀνόματι πρὸ τούτου τετίμηνται μητροπόλεων, ταύτης μόνης τῆς τιμῆς ἀπολαβεῖν παρεγγυᾷ, καὶ τοὺς τούτων προέδρους μητροπολίτας καὶ μόνον καλεῖσθαι, τῇ δὲ ἀληθῶς μητροπόλει οὐδὲν ἦττον ἀναλλοίωτα τὰ προτοῦ δίκαια περισώζεσθαι· ἀλλὰ τανῦν οὐ πάντα τὰ τοῦ κανόνος φυλάττεται τούτου· ὁρῶμεν γὰρ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ ἐφ' ἡμῶν οὐκ ὀλίγας, βασιλικῶν ἐπιτάγμασιν εἰς τὴν τῆς μητροπόλεως προεδρίαν ἀναγομένας.

Ὁ δὲ ιζ', εἴ τις ἐκ βασιλικῆς, φησὶν, ἐξουσίας κεκαίνισται πόλις, καὶ ἐκ βάρων ἀνεγήγερται, ἢ καὶ αὐθὶς καινισθεῖη καὶ ἀνεγερθεῖη, καὶ βασιλικῶν καὶ δημοσίων τύποις τιμηθεῖη, ἐγγράφοις δηλαδὴ προσταγμασι, πρεσβεῖα πολιτικὰ, ἢ τιμὴν ἐπισκοπῆς, ἢ μητροπόλεως ταύτη χαρίζομένοις, δεόν καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν παροικιῶν τε καὶ πραγμάτων τάξιν τοῖς βασιλικῶν τύποις ἀκολουθεῖν, καὶ ἐπισκοπὴν αὐτὴν ἢ μητρόπολιν καταλογίζεσθαι, μονονουχὶ τῶν Πατέρων λεγόντων, ἐπειδὴ τοῖς βασιλεῦσιν ἀντιπίπτειν οὐ δεδυνήμεθα, τοῖς πρὸς αὐτῶν ψηφίζομένοις καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξις ἀκολουθεῖτω.

Περὶ προνομίων βασιλικῶν.

Νεαρά.

Ἐξεστι γὰρ τῷ βασιλεῖ περὶ ἐνοριῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάττεσθαι, καὶ προνομία τινῶν ἀφαιρεῖσθαι, καὶ ἐπισκοπὰς αὐθὶς εἰς μητροπόλεις τιμῶν, καὶ ἡγουμένους προχειρίζεσθαι, καὶ ἕτερα τινὰ τοιαῦτα ποιεῖν 1).

Ταῦτα καὶ ὁ τῆς ς'. Συνόδου λη'. δίδεισι ταῖς αὐταῖς αὐτῷ χρησάμενος λέξεσι τε καὶ ἐννοίαις.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, ἅμα μὲν τὸ ἐκ τῶν κανόνων φυλαττόμενος δέος, ἅμα δὲ καὶ τινὰς τῶν Ἐκκλησιῶν

1) Βαλα. εἰς Καν. ιζ'. τῆς δ'.

τιμᾶσθαι βουλόμενος, χρυσοβούλλῳ γράμματι διορίζεται, μὴ ἄλλως ἐπισκοπῆν εἰς ὑψηλότερον θρόνον ἀνάγεσθαι, εἰ μὴ ὁ κατὰ καιροῦς βασιλεὺς οἴκοθεν ὀρμηθεῖς, χάριτος ἀνθρωπίνης οὐκ εὐπρεποῦς μὴ μεσολαβούσης, βουλευθεῖν ταύτη τὸ ἐπαναβεβηκὸς ἀξίωμα παρασχεῖν, ἢ τὸ τῆς πάλεως δυσωπηθεῖς μέγεθος, ἢ πίστει τῇ πρὸς τὴν εὐαγῆ κινήσει Ἐκκλησίαν, ἢ τοῦ προσώπου αὐτῆς τὴν ἀρετὴν αἰδεσθεῖς. Εἰ γὰρ ἐξ εὐπροσώπου τοιαύτης αἰτίας ὁ βασιλεὺς προεδρίαν Ἐκκλησίᾳ τινὶ χαρίσαστο, καὶ τὴν Πατριάρχην εἰκὸς τῷ ταύτης ἀρχιερεῖ τὸν προσήκοντα βαθμὸν ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν ἀπονέμειν Συνόδῳ, εἰς μητροπολίτου τυχόν, ἢ ἀρχιεπισκόπου τόπον ἀνηνεγμένῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Ὅτι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους, τὰς ἐπισκοπὰς καὶ τὰ μοναστήρια ἀνακαλεῖσθαι, εἰ κοινὰ γένοιτο καταγῶγια.

Συνόδου ἐβδόμης ιγ΄.

Ὁ τῆς ἐβδόμης Συνόδου ιγ΄ κανὼν, τοὺς κοινὰ καταγῶγια πεποιηκότας Ἐκκλησίας τινὰς, ἢ ἐπισκοπὰς, ἢ μοναστήρια, ἐξίστασθαι τούτων κελεύει, ὡς ἂν αὐτοῖς τὸ ἀρχαῖον λάβῃσι σχῆμα· εἰ δὲ μὴ βούλοιντο, κληρικοὺς μὲς ἕντας, καθαιρεῖσθαι, λαϊκοὺς δὲ, ἀφορίζεσθαι, καὶ τῷ ἀτελευτήτῳ σκώληκι, καὶ τῷ μὴ σθενυμένῳ πυρὶ παραπέμπεσθαι, ὡς τὸν τοῦ Θεοῦ οἶκον ἐμπορίου ποιοῦντας οἶκον· οὐ μὴν τὸ τοῦ χρόνου προβαλοῦνται μήκος οἱ τὰς ἐπισκοπὰς εἰς κοσμικὰ μεταθέντες καταγῶγια· οὐ γὰρ ἀποκλείει τοὺς ἀνακαλουμένους ταῦτα ὁ μετὰ χρόνος· τὰ δὲ γε μοναστήρια μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη οὐκ εὐχερῶς ἀποκαθίστανται τοῖς ἀναζητούσιν, εἰ καὶ διὰ βραθυμίαν τῶν προκατεχόντων εἰς αὐτοὺς περιῆλθον.

Ὅτι οὐ κωλύονται οἱ κοσμικοὶ μοναστήρια ἐκλαμβάνειν.

Τὰ τοῦ κανόνος μέντοι οὐκ ἐμποδῶν ἔσται τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μοναστήρια, εἰ γε πρὸς βελτίω κατάστασιν, καὶ πρὸς ἐπίδοσιν κρείττω τὰ τῆς μονῆς γενέσθαι τούτοις μελήσεις· τοῦτο

γὰρ καὶ ὁ τόμος τοῦ Πατριάρχου Σεργίου ἐφίησιν· ἀλλὰ τοὺς ποιοῦντας αὐτὰ κοσμικὰ καταγῶγια, τῆς κατοχῆς αὐτῶν ἐξῶσαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Περὶ τῶν τοῦ ἐπισκόπου ἰδικῶν πραγμάτων, καὶ ὅπως δεῖ τὰ τῆς Ἐκκλησίας διοικεῖν αὐτόν.

Ἀποστόλων μ΄, μᾶ.

Ὁ μ΄ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, τὸν ἴδια κεκτημένον πρὸ τῆς χειροτονίας ἐπίσκοπον, κελεύει δὴλα ταῦτα ποιεῖν, καὶ μὴ τοῖς τῆς Ἐκκλησίας μιγνύειν, ἐν ἐξουσίαν ἔχη τελευτῶν, οἷς βούλεται καὶ ὡς βούλεται ταῦτα καταλιπεῖν, ὀρθοδόξοις μέντοι Χριστιανοῖς· καὶ μὴ προφάσει τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων ἀπόλλυσθαι τὰ τοῦ ἐπισκόπου, γυναῖκα καὶ παῖδας ἔσθ' ὅτε κεκτημένου, ἢ συγγενεῖς, ἢ οἰκέτας· δίκκιον γὰρ παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις, μήτε τὴν Ἐκκλησίαν ζημιωθῆναι ἀγνοῖα τῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, μήτε τὸν ἐπίσκοπον ἢ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς, προφάσει τῶν τῆς Ἐκκλησίας, ζημίαν ὑπομένειν, βύρει χρεῶν ἴσως ὑποκειμένης, καὶ εἰς πράγματα τούτοις ἐμπίπτου- τας, τῷ αὐτοῦ διαλοιδορεῖσθαι θανάτῳ· εἰ γὰρ μὴ δὴλα τὰ τε πρὸ τῆς χειροτονίας, καὶ τὰ μετὰ ταύτην αὐτῷ περιελθόντα, ἐξ αἰτίας εὐπροσώπου ποιήσαστο, τῶν αὐτοῦ πάντων ὁ μετ' αὐτὸν χειροτονηθεὶς ἀνθέξεται, ἀναδεδεγμένος πάντως καὶ τὴν τῶν χρεῶν ἔκτισιν.

Ὁ δὲ μᾶ, τὸν ἐπίσκοπον τὴν ἐξουσίαν ἔχειν τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτάττει πραγμάτων, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ταῦτα διοικεῖσθαι γνώμην, διακόνους χρώμενον τῶν κληρικῶν τοῖς ἐξηλεγμένοις ἐπ' ἀρετῇ καὶ ὑπολήψει χρηστῇ. Εἰ γὰρ τῶν τιμῶν καὶ ἀθανάτων ψυχῶν ἐπιτέτραπται τὴν διοίκησιν, πολλῶν γε δὴ πιστευτέον αὐτῷ τὴν τῶν ὑλικῶν τε καὶ φθειρομένων, ὥστε χορηγεῖν ταῦτα τοῖς δεομένοις καὶ τοῖς ἐπιζενουμένοις τῶν ἀδελφῶν, καὶ μηδενὸς ἐνδεῶς ἔχοντας καθιστᾶν· ἐπεὶ τοι γε καὶ φιλόξενον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον πρὸς τοῖς ἄλλοις· χρῆσθαι δὲ τισι τούτων καὶ εἰς τὰς ἀναγκαίας αὐτοῦ χρείας, διατρο-

φάς τε, φημί, και σκεπάσματα 1), κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον· οὐ μὴν εἰς τρυφάς και βλακειάς, και περιττὰς ὀρέξεις και ἀναήτους· και γὰρ ὁ νόμος διετάξατο, τοὺς τῷ Οὐσιαστηρίῳ προσεδρευόντας ἐκ τοῦ Οὐσιαστηρίου τρέφεσθαι· ἐπεὶ περ οὐδὲ στρατιώτης δῆπουθεν ἰδίοις ὀψωνίοις ὄπλα κατὰ τῶν πολεμίων ἄρασθαι προθυμηθήσεται 2).

Τοῖς δυοῖν τούτοις ἀποστολικοῖς κανόσιν ἐπόμενοι, ὁ, τε κδ'· και ὁ κέ. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἐπιψηφίζουσι, και ἐπάγουσιν· Ἄν δὲ τοῖς ἀποχρῶσιν ὁ ἐπίσκοπος μὴ αἰρῆται βιώναι, μήτε μὴν εἰδῆσει τῶν ἐν τῷ κλήρῳ τὰς προσόδους τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων εἰσδέχεσθαι, και τὴν χορηγίαν αὐθις ἢ δέον ποιεῖσθαι· οὐ μὴν ἀλλὰ και τοῖς γένει προσήκουσι δαιτηταῖς τούτων χρώμενος, εἰς οἰκείας ἐκφέρει τὰ πλείω χρείας, ὡς λεληθότως βλάπτεσθαι τοὺς λογισμοὺς τῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας, εὐθύνας ἂν εἴη δίκαιος ὑποσχεῖν, οἷα λογισταῖς ἀπαράλογιστοις, τῇ Συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας. Εἰ δ' αὐθις ὁ ἐπίσκοπος διαβάλλοιτο, και οἱ σὺν αὐτῷ πρεσβύτεροι, ὡς ἂν τὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἑαυτοὺς και οὐκ εἰς τὸ δέον δαπανῶντες, ὡς θλίβεσθαι μὲν τοὺς πένητας μὴ τὰ πρὸς χρείαν ποριζομένους, βλασφημίαν δὲ τῷ τε λογισμῷ τῶν πραγμάτων και τοῖς ταῦτα διοικοῦσι προστρέβεσθαι, και ταῦτα διορθώσεως τυγχανέτω, τὸ πρέπον τῆς ἁγίας δοκιμαζούσης Συνόδου. Ζῆτει και τὸ δ'. Κεφάλ. τοῦ Δ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Ὅτι τὸν ἐπίσκοπον, και οἰκονόμον ἔχειν δεῖ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων.

Συνόδου τετάρτης κς'.

Ὁ κς'. τῆς δ'. Συνόδου κανῶν, Δεῖ, φησι, τὸν Ἐκκλησίαν λαχόντα ἰθύνειν ἐπίσκοπον, και οἰκονόμον ἔχειν ἐκ τοῦ κλήρου, τοὺς τρόπους ἐπιεικῆ, και παντὸς κέρδους και λήμματος ὑπάρ-

χόντα ὑψηλότερον, οὐ μὴν ἐκ τοῦ λαοῦ, οὐδέ τινα τῶν αὐτῶ προσηκόντων, ὥστε μετὰ τῆς αὐτοῦ γνώμης τὰς προσόδους τῶν ταύτης πραγμάτων εὐ μάλα διέπειν, και μὴ καπηλεύειν τὸν ἔρανον τῆς χρηστότητος· εἰ γὰρ και ἀνεῖται τῷ ἐπισκόπῳ πάντων ἢ ἐξουσία, ἀλλ' οὐτινοσοῦν τοῦ ἐπιμαρτυροῦντος χωρὶς, ἢ κιστα τὴν τούτων οἰκονομίαν γίνεσθαι δεῖ, ἵνα μὴ μάτην και εἰκῆ τὰ τῶν πενήτων σκεδαννύμενα ὑποπτεύηται, ὥστε και λοιδορίαν ἐντεῦθεν τῇ ἱερῶσύνῃ προστρέβεσθαι, ὡς δῆθεν ἀθέσμως τούτοις τοῦ ἐπισκόπου χρωμένου· τὸν δὲ μὴ οὕτω ποιούντα, τὰς εὐθύναις ὑποτίθησι τῶν θείων κανόνων.

Συνόδου ἐβδόμης ιά.

Ταῦτα παρεγγυᾶται και ὁ ιά. κανὼν τῆς ζ'. Συνόδου, και προστίθησιν, ὡς, εἰ μὴ βούλοιτό τις τῶν μητροπολιτῶν, αὐθέκαστος ὢν, οἰκονόμον ἐκ τοῦ κλήρου τοῖς πράγμασιν ἐπιστῆσαι, ἀλλ' ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, ὑπ' αὐτὸν τσλούσης τῆς μητροπόλεως, τῷ περιόντι τῆς ἐξουσίας, και οἰκονόμον ἐπ' αὐτῇ προχειρίσεται· ταῦτα δὲ και τῷ μητροπολίτῃ πράττειν ἐφείται κατὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ ἐπισκόπων· τὸ αὐτὸ και ἐπὶ τῶν μοναστηρίων φυλαχθήσεται.

Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας θ', ι.

Ὁ δὲ Θεόφιλος Ἀλεξανδρείας, ἐν γε τῷ θ'. και ι. αὐτοῦ κανόνι, κρίσει παντὸς τοῦ ἱερατείου τὸν τῆς ἐπισκοπῆς οἰκονόμον ἐπισκήπτει προβάλλεσθαι, εἰ και τὴν γνώμην ἔχουσι τοῦ ἐπισκόπου σύμφηρον, ἵνα τὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς δέον δαπανῶνται τῇ ἐκείνου φροντίδι, χήραις και πένησι, και ταῖς ἐπιδημοῦσαι ξένοις διανεμόμενα, και μηδὲν τούτων αὐτὸν ἐξιδιοῦσθαι· ἀφιλόργυρον γὰρ εἶναι δεῖ τὸν τοῦ Θεοῦ λειτουργόν, και οἰκονόμον τῶν αὐτῶ ἀνατεθειμένων. Ζῆτει νόμους ἐν τῷ ἡ. κεφ. τοῦ Ε' στοιχείου.

Νόμος.

Ἡ δὲ γ'. Ιουστινιάνειος νεαρχ, Προσήκει, φησι, τὸν κατὰ καιροὺς ἁγιώτατον Πατριάρχην, και τοὺς εὐλαβεστάτους οἰκονόμους, τὰς γινόμενας δαπάνας ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πόρων, περὶ εὐσεβεῖς δαπανᾶν πράξεις, και Θεῷ ἀρεσκοῦσας, και εἰς

1) 4. Τιμ. 6. 7, 8. — 2) 4. Κορ. 9, 7.

ἐκείνους ταῦτα χορηγεῖν τοὺς ταῖς ἀληθείαις δεομένους, καὶ οὐκ ἔχοντας ἐτέρωθεν τροφῆς ἀφορμὴν· ταῦτα γὰρ τὸν δεσπότην Θεὸν θεραπεύει 1)· ἀλλὰ μὴ εἰς ἀνθρώπους εὐποροῦντας, ὡς ἐντεῦθεν τοὺς ἀπορουμένους μὴ τυγχάνειν τῶν ἀναγκαίων· ἴστωσαν γὰρ οἱ θεοφιλέστατοι οἰκονόμοι, ὡς, εἰ παρὰ ταῦτα πράξαιεν, ταῖς ἐκ Θεοῦ ποιναῖς ὑποκείσονται, καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν οὐσίας τὰ ἀζήμιον τῇ ἀγιωτάτῃ περιποιήσουσιν Ἐκκλησίᾳ 2)· ὥστε καὶ τὰ διδόμενα ἀδελφάτα, καὶ τὰ λοιπὰ σιτηρέσια πρὸς εὐποροῦντας καὶ παραδυναστεύοντας, οὐκ ἔχουσι τὴν ἐκ τῶν νόμων ἰσχύν· τὰ πρὸς ἐνδεεῖς δὲ, πάντως βέβαια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Ἔστι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον μοναστήριον κτίζειν ἐπὶ ἄκρῃ τῶν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ πραγμάτων.

Συνόδου α. καὶ β'. ζ'.

Ὁ ζ'. τῆς α. καὶ β'. Συνόδου κανὼν, Μηδενὶ τῶν ἐπισκόπων ἐξεῖναι διορίζεται, μοναστήριον ἴδιον ἐπὶ καταλύσει τῆς οἰκείας ἐπισκοπῆς νεουργεῖν· εἰ δὲ τις τοῦτο τολμῶν φωραθῆι, αὐτὸν μὲν τῷ προσήκοντι ἐπιτιμῶ καθυποβάλλεσθαι, τὸ δὲ νεουργηθὲν ὑπ' αὐτοῦ, τῇ ἐπισκοπῇ προσκυρωθῆναι, ἴδιον ἐσόμενον αὐτῇ κτήμα, ὡσπερ εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὑπῆρξε μοναστήριον· τὰ γὰρ παρανόμως γινόμενα, οὐκ εἰς ἀνατροπὴν τῶν κανονικῶς πραττομένων εἶναι δεῖ. Καὶ εἰ μὲν τῶν ὀρίων ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἐπισκοπῆς τὸ νεουργηθὲν καθεστήκει, λόγος οὐδεὶς· εἰ δὲ ὑπὲρ ὄριον εἴη, τοῦ μὲν μοναστηρίου καὶ τῶν αὐτῷ προσόντων ἢ ἐπισκοπῇ ἐκείνῃ ἔσται κυρία· ὁ δὲ ἐγχώριος ἐπίσκοπος τὰ ἀρχιερατικὰ καὶ μόνον δίκαια ἔξει· εἰ μὲντοι τὰ τῆς ἐπισκοπῆς οὐ λυμάνεται, εἴτε ὁ ἐκ βάρων μοναστήριον ἀνεγείρων, εἴτε ὁ τῷ χρόνῳ παλαιωθὲν ἀνακαινίζων, ἐπαίνων οὐχ ἥττον ἢ μὲμψεως ἄξιος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ΄.

Ἔστι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον χορηγεῖν τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσι τῶν κληρικῶν ἐκ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων.

Ἀποστόλων γθ'.

Ὁ γθ'. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανὼν, Τὸν μὴ ἐπιχορηγοῦντα ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον ἐκ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων κληρικῶ ἐνδεεῖ, ἀλλ' ὑπεροδοῦντα πενία πιεζόμενον, ἀφορίζεσθαι κελεύει· ἐπιμένοντα δὲ, καθαιρεῖσθαι, οἷα τὸν ἀδελφὸν φονεύσαντα, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ, εἰ καὶ ἄλλοθεν ἐκεῖνος προνοία θεοτέρα τὰ πρὸς τροφήν ἐπορίσατο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Ἔστι τοῦ ἐπισκόπου τελευτήσαντος οὐ χρὴ τὰ τούτου πράγματα ὑπὸ τῶν κληρικῶν αὐτοῦ ἢ τοῦ μητροπολίτου ἀρπάζεσθαι, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τῷ χειροτονηθῆσεσθαι μέλλοντι.

Συνόδου ἑκτης λβ'.

Ὁ λβ'. τῆς ς'. Συνόδου κανὼν, Μη ἐξεῖναι, φησί, τινὶ τῶν ἀπάντων μητροπολιτῶν, τελευτήσαντος τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπου, τὰ ἐκείνου πράγματα, ἢ τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας, ἀφαιρεῖσθαι ἢ σφετερίζεσθαι· ἀλλ' ἢ παρὰ τῷ κλήρῳ τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνου ταῦτα φυλάττεσθαι, ἢ, κληρικῶν ἐνδεῶς ταύτης ἐχούσης, τὸν μητροπολίτην ταῦτα τηρεῖν τῷ χειροτονηθῆσεσθαι μέλλοντι ἐπισκόπῳ, ἀμείωτα παντάπασιν ἀποδώσοντα.

Συνόδου δευτέρας κδ'.

Τοῦτο καὶ ὁ κδ'. τῆς δ'. ἐπιτάττει Συνόδου, Μη ἐξεῖναι μήτε κληρικοῖς μετὰ θάνατον τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου ἀρπάζειν τὰ ἐκείνῳ διαφέροντα πράγματα, μήτε τοῖς ταῦτα παραλαβοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χειροτονηθῆσομένῳ ταῦτα τηρεῖν, ἐλλείποντος μηδεὶς, ἢ τοὺς ἐκ τούτων νοσφισαμένους, περὶ τοὺς ἰδίους κινδυνεύειν βαθμούς.

1) θεραπεύειν πέφυκε. Β. — 2) Νεαρ. γ'. κεφ. γ'.

Νόμος.

Τούτους και ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς Μανουήλ τοὺς κανόνας ἐπικυρῶν, νόμον βασιλικοῖς ἐξέθετο γράμμασι, μὴ ἀρπάζεσθαι πρὸς τῶν τὰ δημόσια διοικούντων τὰ τοῖς ἐπισκόποις προσόντα, θανάτῳ τὸν βίον μεταλλάττουσι 1). Ζήτει καὶ τὸ γ'. κεφ. τοῦ Χ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ.

Ὅτι οὐ δεῖ ἐπίσκοπον εἰς πρεσβυτέρου κατέναι βαθμόν.

Συνόδου τετάρτης κθ'.

Ὁ κθ'. τῆς δ'. Συνόδου κανὼν, ἐπίσκοπον εἰς πρεσβυτέρου κατάγειν βαθμὸν οὐκ οἶεται δεῖν· ἱεροσυλία γὰρ ἀντικρυς, φησί, τοῦτό γε, οἷα τὴν ἱερωσύνην, ὃ ταύτης οὐκ ἐνδίκως στερούμενος, ὡσανεὶ συληθεὶς· τῷ μέντοι προφανῶς ἐγκλήμασι περιπεπτωκότι, τῆς ἱερωσύνης αὐτὸν ἀφαιροῦσιν, οὐδὲ ἱερέως δοθήσεται τόπος· ἐγκλημάτων δὲ ὧν ἀθῶος, οὔτε τῆς ἐπισκοπῆς, οὔτε τῆς ἱερωσύνης δίκαιος ἂν εἴη στέρεσθαι· ἐκατέρου γὰρ ἐκάτερον ἔχεται.

Περὶ παραιτήσεως ἐπισκόπων.

Κυρίλλου γ'.

Τούτοις καὶ ὁ ἅγιος ἐπιψηφίζεται Κύριλλος, ἐν τῷ γ'. κεφ. τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς· τὸ παραιτεῖσθαι γὰρ, φησί, τοὺς ἱεουργοῦντας τὰς ἐαυτῶν Ἐκκλησίας, τοῖς τῆς Ἐκκλησίας οὐκ ἀρέσκει θεσμοῖς· ἀξιοὶ μὲν γὰρ ὄντες λειτουργεῖν, οὐ δεῖ ποιεῖσθαι παραιτήσιν· εἰ δὲ ἀνάξιοι, μὴ ἀπὸ παραιτήσεως ἐξιέτωσαν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀποδειχθέντων κατ' αὐτῶν ἐγκλημάτων.

Εἰ δὲ καὶ παραιτήσασθαι τινα 2) τὴν ἐπισκοπὴν συμβαίη, καὶ ἦν ἐπιστεῦθη ποιμνὴν καταλιπεῖν, ἀντέχεσθαι τῆς λειτουργίας εἰσαῦθις, οὐκ ἂν εἴη δίκαιον· ἄγνωμον γὰρ, τὸ μὲν μοχθηρὸν καὶ ἐπίπονον 3) παραιτεῖσθαι τῆς προεδρίας, τὴν διδα-

σκαλίαν, φημί, καὶ τὴν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν, καὶ τὸ εἰς δύναμιν εἶργειν τὴν πρὸς τὰ χεῖρω τούτου φορὰν· ὅσα δὲ τιμὴν φέρει καὶ σέβας, πρρακατέχειν καὶ οἰκειοῦσθαι, τὴν βραστήωνην περὶ πλείονος τῆς τῶν ψυχῶν ἐπιμελείας πεποιημένον.

Δείκνυται δὲ καὶ ἐκ τοῦ ις'. κανόνος τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας Συνόδου ἢ περιττῆ τῶν οὕτω ψηφισομένων ἄνοια, τὸ δύνασθαι δηλαδὴ τοὺς ἀρχιερεῖς, τὰς μὲν ἐπισκοπὰς παραιτεῖσθαι, τὴν ἱερωσύνην δὲ καὶ αὐθις παρακατέχειν· οὗτος γὰρ ὁ κανὼν, τὸν πλέον τῶν ἐξ μνηῶν τῆς οικείας ἀποδεδημηκότα ἐπισκοπῆς, ἀναγκαίᾳ οἰαδῆτινι προφάσει μὴ κωλυόμενον, ἐκπίπτειν κελεύει καὶ τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τῆς ἱερωσύνης· εἰ δὲ ὁ τὸ ἔλαττον ἁμαρτῶν οὕτω καταδεδίκασται, πῶς ὁ καθάπᾳξ παραιτησάμενος τὴν ἐπισκοπὴν, καὶ τῆς τοῦ ποιμνίου φροντίδος διὰ βίου καταφρονήσας, οὐκ ἐπὶ πλέον τιμωρηθήσεται, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ ἦκον, τοῖς λύκοις ἀνεῖς τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ παρὰ τοῦ πρώτου, ποιμένος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἱερὸν ποίμνιον, μὴ ὅτι γε καὶ ὡς περ γέρας αὐτῷ νέμειν τὰ τῆς ἱερωσύνης πρεσβεῖα, περὶ οὗ καὶ ὁ ι. κανὼν τοῦ ἁγίου Διονυσίου διέξεισιν. Εἰ γοῦν τοὺς τὴν ἀρχὴν εἰς προστασίαν λαοῦ καλουμένους, οἱ κανόνες ἀφορίζεσθαι, εἰ μὴ πείθονται, ἀξιούσιν, τίς ἂν τῶν νοῦν ἐχόντων, ἀπραγμόνως τῶν καθεστώτων δέξαιτο τὴν παραίτησιν, ἀλλ' οὐκ ἐσχάτως, ὡς ἂν οἶός τε ἦ, τούτους κολάσειεν; Ἄλλως τε τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ὄνομα, πράγματός ἐστι καὶ ἐνεργείας δηλωτικόν· ὃ δ' ἀποσεισάμενος ἐκοντὶ τὴν ἐνέργειαν, ἐκπέπτωκε δηλαδὴ καὶ τῆς κλήσεως· ἐπίσκοπος δὲ καλεῖσθαι μὴ πεφυκώς, πῶς τῆς ἱερωσύνης ἀνθέξεται; πῶς δὲ καὶ ἱεράρχης κληθήσεται ὁ κληρὸν μὴ κεκτημένος ὑφ' ἐαυτὸν, μήτε μὴν ἀρχῶν ἱερωμένων; ὧ δὲ μὴ πρόσεστιν ἱεραρχίας ὄνομα, πολλοῦ γε δεῖ ταύτης ἢ ἐνεργείας· ὃ γὰρ τοῦ ὀνόματος μὴ μετέχων, σχολῆ γε τοῦ πράγματος. Οὐ δεκτέον τοίνυν ἀπλῶς τὴν παραίτησιν, εἰ μὴ ἀνάξιόν τις ἐαυτὸν τῆς ἱερωσύνης ὁμολογήσει· τούτου δὲ ἀποδεδειγμένου, ἅμα τῇ παραιτήσει, καὶ πάσης ἱερατικῆς ἀξίας ὁ παραιτούμενος ἐκπεσεῖται.

Ἐπιστολὴ τῆς γ'. Συνόδου πρὸς τοὺς ἐν Παμφυλίᾳ.

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Παμφυλίᾳ ἐπιστολῆς τῆς ἀ-

1) Συγχ. Τάμ. Β'. σελ. 383. — 2) παραιτεῖσθαι B. 1340 — 3) καὶ ἐπίπονον B.

γίας και οικουμενικῆς τρίτης Συνόδου περί τινος Εὐσταθίου, δέκνυται τοῖς ὁρθῶς ἐπιβάλλουσι, τοὺς παραιτούμενους τῆς Ἐκκλησίας, ἀμφοτέρων ἅμα ἐκπίπτειν, καὶ τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τῆς ἱερωσύνης· προσέτι γε μὴν καὶ τὸ ὅλως παραιτεῖσθαι τοὺς ἀρχιερεῖς τὰς ἐπισκοπὰς, μὴ εἶναι ἀνεπίκλητον 1)· οὗτος γὰρ ὁ Εὐστάθιος, ἐπίσκοπος ὢν Παμφυλίας, καὶ περιστάσεσιν ἐμπεπτωκῶς, καὶ ἀπειρηκῶς ἀπὸ μικροψυχίας καὶ ἀπραγμοσύνης, ἐγγράφως παρητήσατο τὴν ἐπισκοπὴν· κάκεῖ μὲν ἄλλος κεχειροτόνητο· ὁ δὲ, κλαίων τῇ ἱερᾷ προσῆλθε μετὰ ταῦτα Συνόδῳ, οὐ τὴν Ἐκκλησίαν ἀνακαλούμενος, οὐδὲ τῷ κεκτημένῳ ταύτην ἀμφισβητῶν, ὄνομα δὲ καὶ τιμὴν ἔχειν ἐπισκόπου μόνον ἐπιζητῶν· οἱ καὶ τὰ δάκρυα καὶ τὸ βαθύ γῆρας δυσωπηθέντες τοῦ Εὐσταθίου, καὶ μὴ τι αὐτῷ συμβαίη ἐκ τῆς ἀμέτρου λύπης εὐλαβηθέντες, τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου ἔχειν αὐτὸν ἐδικαίωσαν, καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν κοινωνίαν, ὥστε ἐντὸς τοῦ ἁγίου Οὐσιαστηρίου εἰσιόντα μεταλαμβάνειν· μήτε δὲ ἱεουργεῖν αὐτὸν, μήτε χειροτονεῖν, εἰ μὴ ἐπιτραπέη 2) πρὸς τοῦ ἐγγωρίου ἐπισκόπου· ταῦτα δὲ οὐ κανονικῶς εἴρηται τοῖς ἁγίοις, ἀλλ' οἰκονομικῶς χρησαμένοις καὶ ἀσυνήθει συγκαταβάσει, ὡς ὁ τὴν ἐπιστολὴν ἀκριβῶς μετιῶν σαφῶς εἴσεται 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος κατὰ μοναχοὺς ἀποκαρεῖς, τῆς ἱερωσύνης ἐκπίπτει.

Συνόδου ἁγίας Σοφίας β'.

Ὁ β'. κανὼν, ἧς ὁ πατριάρχης Φώτιος ἤρχε Συνόδου, οὐκ

ἐφίησι τοῖς ἀρχιερεῦσι, μοναδικὴν περιθεμένοις στολὴν, τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῖς μεταποιεῖσθαι· μετανοίας γὰρ ὁ τῶν μοναχῶν βίος ἐπαγγελία, καὶ κατανύξεως διηνεκῆς ὑπόθεσις. Οἱ τοίνυν περὶ ἐλαχίστου τὴν τῶν ἀρχιερέων περιωπὴν τῆς τῶν μοναχῶν θέμενοι ταπεινότητος, καὶ τοῦ διδασκαλικοῦ ἀξιώματος τὴν τῶν μετανοούντων καὶ μαθητευομένων τάξιν προκρίναντες, πῶς ἂν εἶεν δίκαιοι, πρὸς ἐκεῖνο αὐτοῖς ἐπαναστρέφειν ὕπερ ἔργοις ἠθέτησαν; Ἀλλ' οὐδὲ ὁ μοναχικὸν ἔσθημα ἐνδεδυμένος ἀρχιερεὺς, εἶτα τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν ὑποδύς σχῆμα, ἔτι τῆς ἱερωσύνης μεταποιηθήσεται· εἰ γὰρ τὸ μικρὸν σχῆμα, ὕπερ ἀβραβῶν τοῦ τελείου τυγχάνει, τὴν ἀρχιερωσύνην δύναται παύειν, πολλῶν γε μᾶλλον ἢ τελεία ἀπόκαρσις. Τοῦτο δὲ τοῖς ἱερεῦσιν οὐκ ἐμποδὸν ἔσται, οὐ γὰρ διδασκάλου τόπον ἐπέχουσι· διὰ τοιούτου, καὶ μετὰ τὴν ἀπόκαρσιν ἱεουργεῖν οὐ κωλύονται, οἷον τοῦ κωνόου χώραν ἐπὶ τούτοις μὴ ἔχοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

Ὅτι οὐ δεῖ γίνεσθαι ἐπίσκοπον ἐν πόλει, ἢ κώμῃ μικρᾷ.

Σαρδικῆς ε'.

Ὁ ε'. τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου κανὼν, οὐκ οἶεται δεῖν ἐπίσκοπον ἐν κώμῃ προχειρίζεσθαι, ἢ ἐλαχίστη πόλει, ἧ δὴ καὶ εἰς ἀρκέσει πρεσβύτερος, ἵνα μὴ τὸ τοῦ ἐπισκόπου ἀξίωμα εὐτελές τι χρῆμα καὶ εὐκαταφρόνητον λογίζηται τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ χειροτονεῖσθαι ἐνθα καὶ μόνον παλαιὸν ἔθος ἦν· εἰ δέ τις τῶν πόλεων λαοῖς μὴ πλήθουσα πρότερον, πολλοὺς ἔπειτα τοὺς οἰκήτορας σχοίη, καὶ ἀξία ἐπισκόπου κριθείη, λαμβανέτω ἐπίσκοπον μετὰ γνώμης ἡμῶς συνοδικῆς, κατὰ τὸν λέγοντα ἀποστολικὸν κανόνα, μηδέν τι περιττὸν γίνεσθαι παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ἄνευ γνώμης συνοδικῆς, ὅν καὶ κατὰ τὸ ἰά. ζήτει κεφάλαιον τοῦ παρόντος στοιχείου. Τό γε μὴν ψηφίζεσθαι τοὺς ἐπισκόπους παρὰ τοῦ πλήθους τῶν πόλεων, καὶ παρὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι, εἴρηται μὲν καὶ ἐν ἑτέροις διαφόροις κανόσιν, ἀλλὰ τὸ τήμερον ἔχον οὐ γίνεται· οἱ γὰρ

1) ἀνεπίκλητον Γ.— 2) πρὸς τοῦ οἰκείου τοῦ τόπου, ἡγουν κτλ. Γ.— 3) Ἐν 1378 ἀναγιγνώσκεται Ἄνατολιου Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ λεγόμενοι ἀπὸ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας εἰς πρεσβυτέρου τάξιν κατακληθέναι, εἰ μὲν ἀπὸ αὐλόγων αἰτιῶν καταδικάζονται, εἰκότως οὐδὲ τῆς τοῦ πρεσβυτέρου ἐντὸς ἀξιοῦ τυγχάνουσιν εἶναι τιμῆς· εἰ δὲ διότι τινὸς αἰτίας αὐλόγου εἰς τὸν ἥττονα κατεβιβάσθησαν βαθμῶν, δίκαιοι τυγχάνουσιν, εἰ γε ἀνεύθυντοι φανεῖεν, τὴν τῆς ἐπισκοπῆς ἀναλαμβάνειν ἀξίαν τε καὶ ἱερωσύνην.

τούτους χειροτονοῦντες, καὶ τὰς ἐκείνων ψήφους διὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων ποιοῦνται.

Λαοδικείας νζ'.

Ταῦτα καὶ ὁ νζ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου διορίζεται, Ἐν ταῖς κώμαις καὶ ταῖς χώραις ἐπισκόπους μὴ καθίστασθαι, ἀλλὰ περιοδεύτας, οὓς ἡμεῖς ἐξάρχους φαμέν, ὡς περιιόντας, καὶ τοὺς πιστοὺς καταρτίζοντας, καθέδραν δὲ οικίαν μὴ κεκτημένους· Εἰ δέ τινες, φησὶ, πρό γε τούτου τοῦ κανόνος ἐνταῦθα κατέστησαν ἐπίσκοποι, μηδὲν ἄνευ γνώμης τοῦ τῆς πόλεως ἐνεργείτωσαν ἐπισκόπου, δι' οὗ καὶ τοῦ τοιοῦτου βαθμοῦ ἡξίωνται, μήτε μὴν οἱ πρεσβύτεροι.

Τούτοις ἀκόλουθα καὶ ὁ νη., πρὸς δὲ καὶ ὁ ιη. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου θεσπίζουσιν, ἐν ταῖς φυλαῖς καὶ μικραῖς παροικίαις ἐπισκόπους μὴ γίνεσθαι· εἰ δὲ καὶ γενέσθαι συμβαίη, ἀλλὰ μὴ ἄνευ γνώμης τῶν ἐχόντων αὐτὰς ἐπισκόπων, καὶ τὸν γεγονότα ἐν αὐτῇ καὶ μόνῃ ἀρκεῖσθαι, καὶ μὴ περαιτέρω ταύτης προβαίνειν, καὶ ἐτέρων ἐθέλειν ἀντιποιεῖσθαι, ὡς ἀνηκόντων δῆθεν αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ ἀμεταθέτως μὲν ἔχειν τὰ τῶν ἐπισκοπῶν ὅρια, εἰσέτι διατηρεῖται, κατὰ τὴν τῶν κανόνων ἀκρίβειαν· ἐπισκοπὰς δὲ ἐκ νέου ἐν παροικίαις ἐτέροις ἐπισκόποις ὑποκειμέναις, οὐκ εἴωθε γίνεσθαι, εἰ μὴ βασιλεὺς γράμμασι τοῦτο ἐφῆ· ἀλλ' οὐδὲ τῇ μεγάλῃ Συνόδῳ καινίζειν ἐπισκοπὴν ἐφείται, χωρὶς βασιλικοῦ ἐπιτάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

Περὶ χωρεπισκόπων.

Ἐπειδὴ τοίνυν οὐκ ἤξιουν οἱ θεῖοι Πατέρες ἐπίσκοπον ἐν εὐτελεῖ καὶ μικρᾷ κώμῃ καθίστασθαι, δεῖν ἔκριναν χωρεπισκόπους ἐν ταύταις χειροτονεῖσθαι. Οὐκ ἄκαιρον δὲ οἶμαι βραχέα καὶ περὶ τούτων κατὰ τὸ παρῆκον ἐνθάδε διεξελεῖν, εἰ καὶ τῷ βασιλεῖ τούτῳ σιγὴν ὁ χρόνος ἀρτίως ἐπέταξεν.

Νεοκαισαρείας ιδ'.

Ὁ οὖν ιδ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου κανὼν, Οἱ χωρεπίσκο-

ποι, φησὶ, τύπον τῶν ἐβδομήκοντα φέρουσιν Ἀποστόλων, ὡσπερ ἄρα οἱ ἐπίσκοποι τῶν δώδεκα, οἷς ἐμφυσήσας ὁ Κύριος ἔφησε· Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον, ἂν τινῶν ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, καὶ τὰ ἐξῆς, οἱ δὲ καὶ ἄλλοις διανέμειν τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπορίσαντο χάριν· ταῦτα δὲ καὶ τοῖς ἐβδομήκοντα οὐκ ἦν δεδομένα· καὶ δῆλον ἐκ τοῦ τὴν βίβλον ιστορῆσαι τῶν Πράξεων, τὸν Φίλιππον, τῶν ἐπτὰ τυγχάνοντα διακόνων, εἰς Σαμάρειάν τε κατελθεῖν, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ βαπτίσει, Πνεύματος δὲ ἁγίου τούτους μὴ κοινώνησαι· ταύτη τοι καὶ Πέτρος ἀπεστάλησαν παρὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ Ἰωάννης, οἱ καὶ τὰς χεῖρας ἐπιθέντες τοῖς βαπτίζομένοις, τὸ Πνεῦμα ἐχορήγησαν, μήπω αὐτοῖς ἐπιπεπτωκός· τὸν τύπον οὖν οἱ χωρεπίσκοποι πληροῦντες τῶν ἐβδομήκοντα, οὐδὲ πρεσβυτέρους, ἢ διακόνους χειροτόνουν, οἷα μηδὲ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος παρέχειν δυνάμενοι· τούτῳ δὲ μόνον, φησὶ, τετίμηνται, τῷ τὰ θεῖα δῶρα προσφέρειν, διὰ τὸ σπουδαίως τοῖς πένησι διανέμειν τὰ εἰς τὸ Κυριακὸν συναγόμενα.

Περὶ ἱερέων πνευματικῶν.

Εἰ οὖν οἱ χωρεπίσκοποι οὔτε ἁμαρτιῶν ἄφασιν, οὔτε Πνεῦμα ἅγιον ἐδύναντο χορηγεῖν, οἱ πλείω τῶν πρεσβυτέρων τὰ πρόνομια κεκτημένοι, σχολῇ γ' ἂν οὗτοι λογισμοῦς δέξασθαι δυναθεῖεν, καὶ ἁμαρτήματα λύειν τε καὶ δεσμεῖν, ἂν μὴ παρὰ ἐπισκόπου τὴν ἐξουσίαν λάβωσι ταύτην.

Ἀντιοχείας ι.

Ὁ δὲ ι. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὑπὸ μὲν τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου, ἐν τῇ ὑποκειμένῃ πούτῳ χώρᾳ, τοὺς χωρεπισκόπους χειροτονεῖσθαι κελεύει· ὑπὸ δὲ τούτων, μήτε πρεσβύτερον, μήτε διάκονον, εἰ μὴ μόνον ἀναγνώστας, καὶ ὑποδιακόνους, καὶ ἐφορκιστάς· τοὺς δὲ ταῦτα παραβαίνοντας ἀφαιρεῖ τῆς ἱερωσύνης.

Ἀγκύρας ιγ'.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ ιγ'. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ διεξίσει, πρεσβυτέρους ἢ διακόνους τὸν χωρεπίσκοπον μὴ χειροτονεῖν· εἰ δὲ διὰ γραμ-

μάτων τοῦ ἐπισκόπου ἐπιτραπείη, πρεσβύτερον καὶ ἐν ἑτέρῃ χειροτονήσῃ κώμη.

Βασιλείου ι.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλείος τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐπιστέλλει χωρεπισκόποις, γνώμης αὐτοῦ χωρὶς μὴ χειροτονεῖν ὑπηρέτας, ἢτοι ὑποδιακόνους, ὅτι πολλοὶς καὶ τῶν ἀναξίων ἀνεξετάτως ἐπέτιθεσαν τὰς χεῖρας· ἢ γινώσκετε, φησὶν, ὅτι λαϊκὸς ἔσται ὁ ἄνευ γνώμης ἡμετέρας εἰς ὑπηρεσίαν καταλεγείς· τῶν δὲ ἄλλων τῆς τοῦ ἁγίου ἐπιστολῆς, τίς ἂν ἀξίως ἀγάσαιο;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ΄.

Περὶ ἐπιτορκίας.

Ἀποστόλων κέ.

Ὁ κέ. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, τὸν ἐπιτορκίας ἀλόντα, ἢ ποργείας, ἢ κλοπῆς ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, καθαιρεῖσθαι καὶ μὴ ἀφορίζεσθαι ἀξιοῖ· οὐ γὰρ πρὸς ἡμῶν ἔστι, δις ἐκδικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτό.

Βασιλείου ι.

Ὁ δὲ ι. τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανῶν, Οἱ ἐξομνύμενοι, φησὶ, τὴν χειροτονίαν μὴ καταδέχεσθαι, μὴ ἀναγκαζέσθωσαν ἐπιτορκεῖν· εἰ γὰρ καὶ δοκεῖ τις εἶναι κανῶν ὁ συγχωρῶν ἐξεῖναι λύειν αὐτὸς ἑαυτοῦς τοῦ δεσμοῦ, ὃν σφίσι αὐτοῖς ἀνοήτως ἐπέβαλον, ἀλλὰ πείρα ἐγνώκαμεν, ἥμισυ τοὺς ἐπιτορκήσαντας εὐδοκεῖσθαι, καὶ εὐαρέστους εἶναι Θεῷ· σκοπεῖν γε μὴν δεῖ καὶ τὸ εἶδος τοῦ ὄρκου, καὶ τὰ ῥήματα, καὶ τὴν διάθεσιν, ἀφ' ἧς ὁμωμόκασι, καὶ τὰς κατὰ λεπτὸν ἐν τοῖς ῥήμασι προσθήκας, μὴ ἄρα ἐκ μικροψυχίας τυχόν, καὶ οὐκ ἐξ ἀμεταθέτου γνώμης, ὁμῶσαι προήχθησαν· μηδεμιᾶς δὲ παραμυθίας φαινομένης, ἑατέον αὐτοῦς· τὰ δὲ ἐξῆς, Λογγίνῳ τινὶ ἀγρὸς ἦν, καλούμενος Μίνδαλα, τῆ ἐπισκοπῆ Μισθίας ὑποκείμενος. Σεβῆρος δέ τις, Μασάδων ἐπίσκοπος, Κυριακὸν τινα εἰς τὸν ἐν ἀγρῷ ναὸν πρεσβύτερον χειροτόνηκεν, ὁμῶσαντα παραμένειν τε τῷ ναῷ καὶ τῆ ἐπι-

σκοπῆ αὐτοῦ ὑποκείσθαι· ἀλλ' ὁ τῆς χώρας ἐκείνης ἐπίσκοπος ἱερούργειν ἐκώλυε τὸν Κυριακὸν, οἷα παρ' ἑτέρου χειροτονηθέντα ἐν Ἐκκλησίᾳ διαφερούση αὐτῷ· τοιγάρτοι καὶ καταλιπὼν αὐτὴν ὁ Κυριακὸς ὄχετο· ὁ δὲ Λογγίνος λυπούμενος ἠπεῖλει τὸν ναὸν ἐρημώσῃν, καὶ εἰς ἕδαφος καθαιρήσῃν· ἐρωτηθεὶς οὖν ὁ ἅγιος, ἀξιοῖ τὸν ἀγρὸν, ἐν ᾧ ἐπεκηρύχθη ὁ Κυριακὸς, τῆ ἐπισκοπῆ Μασάδων ὑποτεθῆναι, εἰ καὶ ἑτέρας ἦν ἐνορίας, καὶ τὸν Κυριακὸν ἐκεῖσε αὐτὸς ἐπαναστρέψαι· οὕτω γάρ, φησὶ, καὶ ἡμεῖς οὐ δόξομεν παρὰ κανόνας ποιεῖν, τῷ Κυριακῷ συμπεριφερόμενοι, καὶ ἐκεῖνος τὸν ὄρκον οὐ παραθήσεται· οὐδὲ γὰρ πρόσκειται τῷ ὄρκῳ, ὡς οὐδὲ βραχὺ τοῦ ἀγροῦ ἀναχωρήσει· καὶ ὁ Λογγίνος τὴν Ἐκκλησίαν οὐκ ἐρημώσῃ, καὶ τὴν ἑαυτοῦ οὐ βλάψῃ ψυχὴν. Ὅρα πῶς ἐκ τῆς τῶν ῥημάτων ἐξετάσεως τὸν νοῦν ἐθήρυσεν ὁ ἅγιος, ὥστε μὴ δοκεῖν ἐπιτορκεῖν τὸν ὁμῶσαντα. Τοῦ δὲ Σεβῆρου ἐγκαλουμένου τὸ παρ' ἐνορίαν χειροτονῆσαι, καὶ λήθην πρόβηλλομένου, τῷ Θεῷ μὲν, φησὶν ὁ ἅγιος, τὴν ἐκδίκησιν ἀνατίθεμεν, τῷ τῶν κρυπτῶν γνώστη καὶ ἐξεταστῇ· ἡμεῖς δὲ ἀδιακρίτως τοῦτον δεχόμεθα, συγγνώμην δίδόντες ἀνθρωπίνῳ πάθει, τῆ λήθῃ (οὐ γὰρ ἐσμέν τῶν καρδιῶν κριταί, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀκούομεν κρίνομεν), εἰ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν πολυτρόπως ἐλυμήνατο, χειροτονήσας μὲν παρ' ἐνορίαν ἀκανονιστως, ὄρκῳ δὲ καταδεσμήσας παρὰ τὰ εὐαγγέλια, ἐπιτορκεῖν δὲ διδάξας δι' ὧν μετετέθη ὁ πρεσβύτερος, ψευδόμενος δὲ νῦν δι' ὧν τὴν λήθην σχηματίζεται.

Ἐν δὲ τῷ ιζ' κανόνι ταῦτα διεληπτά· ἄπιστός τις λαχὼν ὄρκον Ἀντιοχείων, ἀπειλάς καταπλήξας τῶν ἐνταῦθα ἱερέων ἐπίσους, εἰς τοῦτο βίας ἤγαγε καὶ ἀνάγκης, ὥστε ὁμῶσαι τῆς ἱερωσύνης πεπαῦσθαι· τούτων εἰς τις, Βιάνωρ ὄνομα, εἰς τὸ Ἰκόνιον μετῴκησεν, περὶ οὗ τὴν μέγαν Βασιλείου, τοῦ Θεοῦ ἐρομένου Ἀμφιλοχίου, φάναι, ὅτι κοινὸν ἐξεθέμην ὄρον καὶ κανόνα περὶ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁμωμοκότων πρεσβυτέρων, ἵνα τῶν μὲν κοινῶν συλλόγων ἀπέχωνται, ἰδίᾳ δὲ τὰ τῶν πρεσβυτέρων ἐνεργῶσιν, ὅπως μὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῦς τὰ τῆς ἱερουργίας ἐξομοσάμενους, αἴτιοι σκανδάλου γένοιτο· τούτῳ δὲ τῷ Βιάνωρι μάλλον ἄδειαν παρέχει πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν, ὅτι οὐκ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἀλλ' ἐν Ἰκόνιῳ τὰ τῆς ἱερουργίας μέλλει πράττειν· δεκτὸς οὖν

ἐστιν ἀπαιτούμενος παρὰ τῆς εὐλαβείας σου μεταμέλῃσθαι ἐπὶ τῇ εὐκολίᾳ τοῦ ὄρκου, ὃν ἐπὶ τοῦ ἀπίστου ἀνδρὸς ἐξωμόσατο, βασιλάσαι τὴν ὄχλησιν τοῦ μικροῦ ἐκείνου κινδύνου μὴ δυνήθεις. Ἀλλ' ἐν μὲν τῷ ζδ', τοὺς ἐπιόρκους τῶν λαϊκῶν ἀπροσδιορίστως ἐπιδεκτικῶν τῶν ἀγιασμάτων ἀπειργεῖ· ἐν δέ γε τῷ πβ', διαιρέσει χρησάμενος, τοὺς μὲν ἐξ ἀνάγκης καὶ βίας ἐπιορκήσαντας, μετὰ ἐξαετῆ χρόνον δέχεσθαι διωρίσασθαι· τοὺς δὲ χωρὶς ἀνάγκης τὴν ἐαυτῶν πίστιν προδόντας (ἐπιορκία γὰρ ἐστὶ Θεοῦ ἄρνησις), μετὰ ἐνδέκατον ἔτος τῆς θείας ἀξιοῦ κοινωνίας, μετάνοιαν ἀξιόλογον ἐπιδειξαμένους. Τούτοις δὲ τοῖς ἐπιτιμίοις ὑπόκεινται οἱ ἔκοντι τὸ ἀμάρτημα τῆ ἐξομολογήσει θριχυβεύσαντες, καὶ τὴν θεραπείαν ἐπιζητήσαντες, οὐ μὴν οἱ τοῖς ἐτέρων ἐλέγχους φωραθέντες ἐπιόρκοι· ἐκεῖνοι γὰρ, ἅμα τῆ εἰς χρήματα ποινῆ, καὶ πλειόνως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτιμῶνται· ὁ γὰρ ἔλεγχος, ὡς πολλάκις εἴρηται, διπλασιάζει τὸ τοῦ ἀμαρτήματος ὄφλημα, ὡσπερ οὖν ἡ μετάνοια κουφίζει τῆς τιμωρίας τὴν πλάστιγγα. Πολυειδὲς δὲ ἐστὶ τὸ τῆς ἐπιορκίας ἀμάρτημα, παρὰ καὶ δυσχερῶς θεραπεύεται· ἄλλως γὰρ ἐπιτιμᾶται ὁ κατ' ὀλιγωρίαν ὀμόσας καὶ ἐπιορκήσας· ἄλλον τρόπον ὁ κατὰ βίαν· ὁ μεταμέλω χρησάμενος, ἄλλως ἢ οὗτοι· ἑτέρως ὁ τινὶ ἀμυνόμενος· τὸν δὲ κατὰ ὄλον τοῦτο πεποιηκότα ποῦ θήσεις; ὁ δὲ κατὰ τι παιγνιώδες καὶ ἀπόβλητον τὸν ὄρκον ἠθετηκῶς ποῦ τετάσσεται; ὁ δὲ σωματικὸν ὄρκον παραβεβηκῶς, ὁ δὲ ἔγγραφον, περὶ τούτων τί χρὴ προσδοκᾶν; Ἐξεταστέον τοίνυν ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα, καὶ εἰς δύναμιν θεραπευτέον.

Ἐν δὲ τῷ κθ' τοὺς ὀμνύοντας τῶν ἀρχόντων, ἐνίοις τῶν ὑπὸ χεῖρα τιμωρίας ὑποβαλεῖν, διττῶς ἰσθαι κελεύει· τῆ μὲν, μὴ προχείρως ὀμνύναι διδάσκεισθαι· τῆ δὲ, μὴ εἰς ἔργον τὴν πονηρὰν καὶ ἀπάνθρωπον κρίσιν ἐκφέρειν· ἀλλὰ τὴν μὲν ἐπὶ τῆ προπεταίᾳ τοῦ ὄρκου μετάνοιαν ἐπιδείκνυσθαι, μὴ μόντοι προσχήματι εὐλαβείας, τῆς περὶ τὸν ὄρκον δηλαδὴ, τὴν πονηρίαν ἐαυτῶν βεβαιούσιν· οὐδὲ γὰρ τῆ Ἰερώδη συνήνεγκεν εὐορκῆσαι, ὅς τὴν πάγην 1) δῆθεν τῆς ἐπιορκίας φυλαττόμενος, τῷ τοῦ φόνου ἐάλω, ἔργον

μαχαίρας τὸν τοῦ πάντος ἀξίον προφήτην θέμενος. Καθ' ἅπαρ μὲν γὰρ ἅπας ὄρκος ἀπειρήται καὶ κατακέκριται, πολλῶ δὲ δήπου πλέον εἰκὸς, ὁ ἐπὶ κακίῳσιν τινῶν προαχθεῖς· ὡστε μεταγινώσκειν χρὴ τὸν ὀμνύοντα, οὐχὶ σπουδάζειν βεβαιούσιν τὸ ἀνόσιον. Καὶ γὰρ εἴ τις ὀφθαλμοῦς τινος ἐξορύξειν ὀμώσει, ἢ φονεύσειν, ἢ τῶν ἐντολῶν ἠντιναοῦν ἀθετήσῃ, ἐξεταστέον, τί ἀρὰ βέλτιον, παρ' οὐδὲν θέσθαι τὸν ὄρκον, ἢ εἰς ἔργον τὸ κακὸν ἀγαγεῖν, καὶ τὴν ἐντολὴν παραβῆναι. Ἰησοῦσα γὰρ, φησὶν ὁ Δαυὶδ, καὶ ἔρησα τοῦ φυλάξαι τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου 1), οὐχὶ τὴν ἀμαρτίαν· ὡσπερ γὰρ τὴν ἐντολὴν ἀμεταθέτοις κρίμασι προσήκει βεβαιουθῆσαι, οὕτω τὴν ἀμαρτίαν παντοίως ἀκυροῦσθαι καθήκει καὶ ἀφανίζεσθαι 2)· ἀλλὰ καὶ ὁ χωρὶς ἀνάγκης ἔννομον ἀθετήσας ὄρκον, πλέον εὐθύνεται, ἢ ὁ βίαν παθὼν· εἰ δὲ μὴ ἔννομος εἴη ὁ ὄρκος, ἀλλ' ἐφ' ᾧ τινὲς δράσειν κακῶς, ἢ στερήσειν τινὸς ἀγαθοῦ, ἢ πάλιν, εἴτις ὀμώσει πρῶγμα μὴ ὄν ἀξίον εἰς ὄρκον ἀγεσθαι, τότε ἡ ἀθέτησις κολάσει μὲν οὐχ ὑπόκειται, μετρίαν δὲ πρὸς τοῦ ἐπισκόπου τὴν ἐπιτιμῆσιν δέχεται.

Ἀλλ' ἐπεὶ περ εὐθύνονται μὲν οἱ ἐπιόρκοι 3), οἱ δὲ εὐορκούντες ἀφίενται, καὶ τὸ ὀμνύναι ἄρα δέδοται, εἴποι τις ἂν, καὶ ποῦ τὴν εὐαγγελικὴν θήσομεν ἐντολὴν, τὴν μὴ ὀμνύναι ὅπως διακελευομένην;

Ἀλλ', οἶμαι, τὸ εὐαγγέλιον ὡσπερ τῶν ἀμαρτημάτων τὴν πρώτην, ὡς εἶπειν, βλάστην ἐσπούδακεν ἐκριζοῦν, οὕτω δὴ καὶ τὸν ὄρκον, ὡς τῆς ἐπιορκίας ὄντα θύραν, ἀπειρήκεν· ἄλλως τε, ἐκεῖνο μὲν τῶν εἰς τὸ τέλειον ἐφθακῶτων ἂν εἴη, ὡσπερ τὸ πωλῆσαι τὰ ὑπάρχοντα καὶ δοῦναι πτωχοῖς· εἰ γὰρ πάντες πωλεῖν ἀνάγκην ἔξουσιν, τίνες ἂν εἴεν οἱ ὠνούμενοι; πρὸς δὲ καὶ τὸ, τὴν παρειὰν παιομένων, τῆς ἐτέρας μὴ φεΐδεσθαι· καὶ τὸν χιτῶνα τῷ ἱματίῳ προσαποδύεσθαι, καὶ ὅσα τῆς εὐαγγελικῆς νομοθεσίας ἕτερα, ἕπερ οὐκ ἀνάγκην ἔχει τοῖς ἐπιτασσομένοις, αἴρεσιν δὲ καὶ φυλάττουσι μὲν, τιμὴν καὶ ἀντίδοσιν, μὴ φυλάττουσι δὲ, οὐδ' ὄντιναοῦν κίνδυνον· ὁ δὲ ἔννομος ὄρκος δεύτερον ἐκείνου καὶ οὐκ ἀπόβλητον. Ἐνθεν τοι καὶ τῶν βασιλέων οἱ τὴν τῆς εὐσεβείας

1) πλάστην, ε.

1) Παλ. ραλ, 103. — 2) ἀφανίζεσθαι, ε. — 3) ἔρκει ε.

πορφύραν ἠμφιασμένοι, τοῦτον μὲν ἔστιν οὐ προβαίνειν ἐπέτραψαν, τὸν δὲ παράνομον καὶ ἀπαίδευτον, παντάπασιν κεκώλυκασιν.

Περὶ τίνος ὁμοιωτος τὴν τρίτην νηστεύειν.

Τῶν εὐπατριδῶν δὲ τίνος ὁμοιωκότος τὴν τρίτην τῆς ἑβδομάδος καθάπαξ τοῦ κρέως ἀπέχεσθαι, τιμῶν ἐντεῦθεν ἐγνωκότος τὸν τίμιον Πρόδρομον, καὶ τῆ Συνόδῳ προσαναθεμένου, εἰ ἀνάγκην ἔξει καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, τρίτην τῶν τήνικαῦτα τελουμένην ἡμέραν, τὸν ὄρκον τῆς νηστείας τηρῆσαι, ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Λουκᾶς ἐκεῖνος μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν Συνόδου ἀπεκρίνατο, ὅτι, εἰ καὶ εἰς πάντα καιρὸν ἡ νηστεία ἀγαθὸν, ἀλλ' οὐ χρὴ τὸν τοιοῦτον ὄρκον προκεκρίσθαι τῆς δεσποτικῆς ἑορτῆς· εἰ γὰρ οἱ Ἀπόστολοι κολάζουσι τὸν ἐν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ νηστεύοντα, ἢ γόνυ κλίνοντα, τίς ἀνάσχοιτο ἂν τοῦ προτιμῶντος τὸν ἰδίᾳ γεγονότα καὶ αὐθαίρετον τῆς νηστείας ὄρκον τῆς δεσποτικῆς ἑορτῆς καὶ πνευματικῆς εὐφροσύνης; Ζήτετε καὶ ἐν τῷ Ὑ. Κεφαλ. τοῦ Β στοιχείου κανὼνα τοῦ ἁγίου τούτου κή. καὶ ἐν τῷ Ἀ. Κεφ. τοῦ Α στοιχ. κανὼνα πά.

Συνόδου σ'. 4δ'.

Οὐ δὴ καὶ μνησθέντος ὁ 4δ' τῆς σ'. Συνόδου κανὼν, Ἐπειδὴ φησὶ, τοὺς ὁμνύοντας ὄρκους ἑλληνικοὺς, οἷον μὲν τὸν Ἥλιον καὶ τοὺς τοιούτους, ὁ τοῦ μεγάλου Βασιλεῖου πά. κανὼν ἐπιτιμῆσει καθυποβάλλει, καὶ ἡμεῖς τούτοις ἀφορισμὸν ὀρίζομεν.

Νόμοι.

Ἐπὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν μέχρι καὶ ἀναγνωστῶν, τὸ ὁμνύειν ὅπως κεκώλυται· διὰ δὲ τῆς ἐγγράφου ὁμολογίας τὰ τοῦ ὄρκου τούτοις πληροῦται 1).

Ἐν ταῖς ψήφοις δὲ τῶν ἀρχιερέων καὶ μόνον, ὁ ἐπίσκοπος καθαιρεῖται ἀρνούμενος τὴν ἰδίαν ὑπογραφὴν, ἐν ἑτέροις δὲ ὑποθέσεσιν οὐ καθαιρεῖται, ἀλλὰ ζημιοῦται κατὰ τοὺς νόμους.

Λέγει δὲ καὶ ἡ σβ'. νεκρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ Πάν ἑγγραφόν, ᾧ ἐπιγέγραπται ὁ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ

1) Δ. 26 Κώδ. I. 3.

τύπος· διὰ χειρὸς τοῦ συνθεμένου αὐτοῦ, ἔχειν ὀφείλει τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἀμετάπτωτον, εἰ καὶ κατησφαλισμένον οὐκ ἔστι διὰ προστίμου.

Οὐδεὶς κατὰ Θεοῦ ὁμῶσας κινδυνεύει· κανὼν γὰρ ὁ ὄρκος τιμωρὸν ἔχει τὸ θεῖον· ὁ δὲ κατὰ βασιλέως ὁμῶσας κατὰ τινα θερμότητα συγχωρεῖται· πλὴν ὁ ἐν διαλύσει ἐπιορκῶν κατὰ τοῦ βασιλέως, τὸ πρόστιμον δίδωσι, καὶ ἐκπίπτει τῆς ἰδίας ἀγωγῆς, καὶ ἀτιμοῦται 1).

Ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις εἴωθεν ὁ δικαστῆς ἐπιφέρειν ὄρκον, καὶ οὕτω ψηφίζεσθαι 2).

Καλῶς ἐπιφέρω σοι κατὰ τῆς σωτηρίας σου ὁμῶσαι· πᾶς γὰρ θεμιτὸς ἐξ ἐπαγωγῆς ὄρκος φυλάττεται, καὶ ὅν τις ὁμῶσῃ κατὰ τὴν ἰδίαν θρησκείαν· ὁ δὲ κατὰ ἀδοκίμου θρησκείας γεγονώς ὄρκος οὐ φυλάττεται 3).

Ὁ ἐκ δικαστικῆς ψήφου, ἢ ἐξ αἰτήσεως τοῦ ἀντιδίκου ὄρκον ὑπέχων ἐπ' Ἐκκλησίας, τῶν ἀχρόντων ἐφαπτόμενος εὐαγγελίων, ἐπιορκεῖν δὲ μετὰ ταῦτα ἐλεγχθεῖς, γλωσσοκοποιεῖσθαι τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ μαρτύρων 4).

Ὁρκος ἔστι λόγος πιστούμενος δι' ἑαυτοῦ τὴν ἀλήθειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ ἐπιτρόπων καὶ κουράτορων.

Συνόδου τετάρτης γ.

Ὁ γ' τῆς δ'. Συνόδου κανὼν, κληρικοὺς ἢ μονάζοντας ἀπειρετικὴν ἀλλότρια κτήματα μισθοῦσθαι δι' αἰσχροκέρδειαν, ὅπερ ἔστι πράγματα ἐργολαβεῖν κόσμικὰ 5), τῆς θείας λειτουργίας καταμελοῦντας, εἰ μήπου ἐκ τῶν νόμων καλοῖτό τις εἰς ἀφηλικῶν ἀπαραίτητον ἐπιτροπήν· τοῖς μὲν γὰρ ἀνήθους ἐπίτροποι δίδονται, τοῖς δὲ ἀφήλιξι κουράτορες. Καὶ κληρικοὶ μὲν εἰσὶν ἀφ-

1) μδ'. Β. κα. ΚΒ', ε, καὶ μέ. Β. κα. ΙΑ', β'. — 2) λζ. Β. κα. ΚΒ', ε. — 3) Προοίμ. καὶ ε. Θέμ. α. καὶ γ'. Β. κα. ΚΒ', ε. — 4) Π. βλ. Ν. ΑΘ'. Κεφ. μ. γ'. — 5) Τὸ ἐργολαβεῖν ἔστι τὸ αἰσχρὰ κέρδη λαμβάνειν, καὶ ἀλλότρια πράγματα καὶ ὑποθέσεις μεταχειρίζεσθαι· σημείωσις ἐν Χ. 1378 δι' ἐρευθῆς γραφῆς.

ρηνες, οἱ τῶν ιδ'. ἤττους ἐτῶν· ἀνηθαὶ δὲ θήλειαι, αἱ ἤττους τῶν εβ'. ἐτῶν· ἀφήλικες δὲ, οἱ τὴν ἡβὴν ὑπερανabάντες, ἤττους δὲ τῶν κέ. ἐτῶν, καὶ ἄρρηνες ὡς, καὶ θήλειαι. Δύναται καὶ ὁ τῆς πόλεως ἐπισκοπὸς· ἐπιτρέπειν τοῖς τοιούτοις ἐκκλησιαστικῶν φροντίζειν πραγμάτων, ἢ ὄρφανῶν καὶ χηρῶν ἀπρονοήτων, καὶ τῶν μάλιστα ἐκκλησιαστικῆς δεομένων βοηθείας, διὰ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ὡς ἐν ταῖς Πράξεσιν ἐστόρηται, προχειρισμένων τῶν ἀποστόλων τοὺς ἐπτὰ διακόνους, ἵνα μὴ ἐν τῇ καθημερινῇ διακονίᾳ αἱ χῆραι παραθεωρῶνται· οὐ μὴν ἑαυτοὺς ταῖς τοιαύταις ἐπιρρίπτειν διοικήσεσιν ἐφείτα κέρδους χάριν ἢ δόξης· οἱ δὲ βοηθείας δεόμενοι, οὗτοι ἂν εἴεν οἱ τῇ Ἐκκλησίᾳ προσπεφυγότες, ἐπηρείας δυναστῶν ἐκτραπέμενοι, ἢ οἱ περὶ τι πταίσαντες, ἢ εἰς δουλείαν ἀδίκως ἐλκόμενοι, καὶ ζητοῦντες ἐπικουρίαν, δι' οὓς καὶ οἱ ἐκδικοὶ γίνονται· τὸν δὲ παραβαίνοντα, τοῖς προσήκουσιν ἐπιτιμίῃς καθυποβάλλεσθαι βούλεται. Πάντες τοίνυν κληρικοὶ τε καὶ μοναχοί, κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ σφῶν ἐπισκόπου, οὐ μόνον ἐκκλησιαστικὰ, ἀλλὰ καὶ πολιτικὰ ἐνεργῆσαι δύνανται πράγματα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπιτροπὴν ὑπελθεῖν καὶ κουρατορείαν· ἐπιτροπῆς δὲ τῆς ἐξωθεν δίχα, ἐπισκόποις καὶ μοναχοῖς, οὔτε ἐπιτροπὴν, οὔτε κουρατορείαν ἔξεστι δέξασθαι, καὶ εἰ ἐκ τῶν νόμων καλοῦνται· οἱ δὲ κληρικοὶ, ὅτε καλοῦνται παρὰ τῶν νόμων, καὶ τὰ ἀμφοτέρω ὑπελθεῖν οὐ κωλύονται· πάντες δὲ καινῇ ἐκκλησιαστικῇ πράγματι ἐνεργεῖν οὐκ ἐμποδίζονται, καὶ δίχα προτραπῆς ἐπισκόπου.

Νόμος.

Τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἢ μοναχοὺς ἐκ μηδενὸς νόμου ἐπιτρόπου ἢ κουράτορας αἰουδήποτε προσώπου γίνεσθαι συχωροῦμεν· ἐπιτροπεύειν δὲ τῶν ὑπὲρ ψυχῆς ὀφειλόντων δίδωσθαι, καὶ διοικεῖν προσκαλουμένους, οὐ κωλύομεν· καὶ γὰρ τοῖς ἀρχιερεῦσι μᾶλλον ἢ ὑπὲρ τῶν πλημμελημάτων ἰλασμοῦς ἀφιέρωται 1).

Τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ ὑποδιακόνους, τῷ δικαίῳ μόνῳ τῆς συγγενείας εἰς ἐπιτροπὴν ἢ εἰς κουρατορείαν καλομένου, τὴν λειτουργίαν ὑπαδέχεσθαι συχωροῦμεν 2).

Ἐπιτροπεύονται δὲ κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον ἐλεύθεροι, οἱ διὰ τὴν ἡλικίαν ἐκδικεῖν ἑαυτοὺς μὴ δυνάμενοι. 1).

Ἀλλότριος οἰκέτης ἐν διαθήκῃ ἀχρήστως ἐπίτροπος δίδοται 2).

Οὐκ ἐπιτροπεύει οὐδὲ κουρατορεύει ὁ μεῖζων τῶν ἐβδομήκοντα ἐτῶν, οὐδὲ ὁ ἐλάττων τῶν κέ. ἐτῶν· πῶς γὰρ ὁ δεόμενος ἄλλου κηδεμονίας 3)·

Ἄσωτοι καὶ μανιόμενοι, καὶ μεζζονες ὡς τῇ ἡλικίᾳ, κουρατορεύονται ὑπὸ τῶν ἰδίων συγγενῶν 4).

Οὐδεὶς ἐγχειρίζει πλέον τῶν τριῶν ἐπιτροπῶν 5).

Τῷ υἱῷ τοῦ αἰγμαλώτου ἐπίτροπος οὐ δίδοται, ἀλλὰ τῇ οὐσίᾳ κουράτωρ· ὑποστρέφοντος γὰρ τοῦ πατρὸς, γίνεται αὐτοῦ ὑπεξούσιος, ὡς εἰ μηδέποτε ἠχμαλωτίσθη 6).

Τῷ ἔχοντι ἐπίτροπον νοσοῦντα, ἢ γέροντα, δίδοται κουράτωρ παρὰ τοῦ ἀρχοντος 7).

Ἐὰν κλέψωσιν οἱ ἐπίτροποι πράγματα ἀφηλίκων, ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὸ διπλοῦν ἐνέχεται.

Προτιμῶνται τῶν θηλειῶν οἱ ἄρρηνες, τελείας ἡλικίας ὑπάρχοντες· γυνὴ γὰρ οὐ κουρατορεύει, οὐδὲ τὰ τῆς ἐπιτροπῆς ὑπέρχεται λειτουργήματα, εἰ μήτου μήτηρ ἢ μάρμη εἴη 8).

Ὁ πλησιέστερος συγγενῆς ἐπιτροπεύει· εἰ δὲ πολλοὶ τὸν αὐτὸν ἐπέχουσι βαθμῶν, πάντες ἐπιτροπεύουσιν 9).

Ζῆται καὶ ἐν τῷ ιε'. Κεφ. τοῦ Μ' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ΄.

Περὶ εὐνούχων.

Ἀποστόλων κα', κβ'. κγ', κδ'.

Ὁ μὲν κα'. τῶν ἀγίων ἀποστόλων κανῶν, Εὐνούχος, φησὶν, εἰ μὲν ἐξ ἐπηρείας ἀνθρώπων τις ἐγεγόνει, ἢ ἐν διωγμῷ τὰ τῶν ἀνδρῶν ἀφηρέθη, ἢ οὕτως ἔφυ, εἰ καὶ ὁ φίλος αὐτῷ σεμνὸς εἴη καὶ ἀμεμπτος, εἰς ἱερωσύνην προβιβαζέσθαι.

1) Πρόξ. Ν. λς', α. — 2) λς'. Βασ. ΑΖ, β'. — 3) Θ'. Βασ. ΑΖ'. δ'. — 4) ιθ'. Βασ. ΑΠ. ι. — 5) κς'. Βασ. ΑΠ', ι. — 6) ς'. Βασ. ΑΖ'. ε. — 7) ι. Βασ. αὐτίθι. — 8) Πρόξ. Ν. λς', κςφ. δ. — 9) θ'. αὐτίθι.

1) ιε' Βασ. Γ, α. — Ν. ε' Ἀέγγι. — 2) Βασ. αὐτίθι.

Ὁ δὲ κβ'. Ὁ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσας, κληρικὸς μὴ γινέσθω, αὐτόχειρ γὰρ αὐτοῦ γέγονε τῷ παραβόλῳ τοῦ πράγματος, ἑαυτῇ τὸν θάνατον ὡσπερ προμνώμενος, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ δημιουργίᾳ παλεμῶν ἄντικρυς.

Ὁ δὲ κγ'. Εἴ τις, κληρικὸς ὢν, ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσειεν, ὡς προδηλότατα θανατῶν, καθαιρείσθω.

Ὁ δὲ κδ'. Λαϊκὸς ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσας, εἰς ἔτη ἀφοριζέσθω τρία, ὡς ἐπιβουλος τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς· ἄλλως τε καὶ εἰς ἀνδρῶν φύσιν τοῦ Θεοῦ τούτους δημιουργήσαντος, εἰς ἑτέραν ἀλλόκοτον αὐτοὶ ἑαυτοὺς μεταπλάττουσιν, ὥστε μήτε ἄνδρας εἶναι, καὶ σπερματικὴν καὶ τοῦ ὀμοίου γενετικὴν δύναμιν ἀποβεβληκότας, μήτε γυναῖκας, οὐ γὰρ τίκτειν ἔχουσι φύσιν.

Συνόδου πρώτης α.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ α. τῆς α. Συνόδου κανὼν διορίζεται, τὸν ἐν νόσῳ ὑπὸ ἰατρῶν χειρουργηθέντα, ἢ ὑπὸ βαρβάρων τῶν παιδαγόνων μορίων ἀφαιρεθέντα, τοῦ κλήρου μὴ διαπίπτειν· ὅστις γὰρ μὴ ὑγιαίνων, ἐπίτηδες ἐξέτεμεν ἑαυτὸν, τούτον μὴ ὅτι κληροῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τῷ κλήρῳ ἐξισταζόμενον, ἐξωθεῖσθαι· προσεῖσθαι δὲ εἰς κλῆρον τοὺς ὑπὸ βαρβάρων ἢ δεσποτῶν 1) εὐνουχισθέντας, εἰ συμβαίνοντα τῇ ἱερωσύνῃ καὶ τὸν βίον μετιόντες εἶεν.

Συνόδου πρώτης καὶ δευτέρας ς'.

Ὁ δὲ τῆς λεγομένης α. καὶ β'. Συνόδου κανὼν ἡ. καὶ τὸν ἑτέρους ἐκτέμνοντα, ὡς τῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας ὑβριστὴν, εἴτε αὐτοχειρῆ, εἴτε ἐξ ἐπιτάγματος, κληρικὸν μὲν ὄντα, καθαιρείσθαι κελεύει, λαϊκὸν δὲ, ἀφορίζεσθαι· εἰ μήπου νόσην ἢ τινι προσπεσόν, πρὸς τὴν ἐκτομὴν τοῦ πεπονηθότος ἠνάγκασεν· οὔτε γὰρ ἱερέως αἰτιατέον, τοῖς νοσοῦσιν ἐξ ἐπιτάγματος ἐφιστάντας τὴν εὐνουχίζοντα, οὔτε μὴν λαϊκοὺς αὐτοχειρῆ χρωμένους· τοῦτο γὰρ ἰατρείαν τοῦ νοσήματος, ἀλλ' οὐκ ἐπιβουλήν τοῦ πλάσματος, ἢ τῆς πλάσεως ὕβριν λογιζόμεθα.

Ζήτει καὶ ἐν τῷ ιθ'. κεφ. τοῦ Γ' στοιχείου κανὼνα ε. τῆς ς'. Συνόδου.

Νόμοι

Κελεύομεν μηδένα Ῥωμαίων εὐνουχίζεσθαι, μηδὲ ἔξω τῶν Ῥωμαίων γῆς, μηδὲ ἀγοράζειν μηδένα τὸν εὐνουχισθέντα Ῥωμαίων· ἀλλὰ καὶ τὸν εὐνουχίσαντα, καὶ τὸν ἀγοράσαντα, καὶ τὸν συμβολαιογράφον, καὶ τὸν τελώνην τὸν κομισάμενον τέλος τι ὑπὲρ τούτου, τιμωρεῖσθαι· τὰ δὲ ἔξω τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἐδάφους εὐνουχίζομενα ἀνδράποδα βάρβαρα, ἐξεῖναι πᾶσιν ἐμπύροις ἀγοράζειν τε καὶ πιπράσκειν· ἂν δὲ τις παρ' ἡμῶν εὐνουχισθῆ δούλος, αὐτίκα τούτῳ τὴν ἐλευθερίαν δίδοσθαι, καὶ ἂν διὰ νόσον εὐνουχισθῆ 1).

Ὁ δὲ ἡδονὴν ἢ ἐμπορίαν εὐνουχίσας τινὰ, εὐγενῆς μὲν ὢν, δημεύεται· εὐτελής δὲ, ζῆσει καὶ θηρίοις ὑποβάλλεται.

Ἡ δὲ νεκρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ, τὴν γυναικὴ νόμῳ γάμου συναφθέντα εὐνοῦχον, τῇ τῆς πορνείας ὑποκεισθαι κολάσει κελεύει, καὶ τὸν ἀνιέρως συναρμόσαντα ἱερέα, τῆς ἱερατικῆς ἀξίως ἀπογυμνῶσθαι· ἐπίσης δὲ τοῖς εὐνούχοις, οὓς βούλονται εἰσποιεῖν, καὶ εἰς μοῖραν τάττειν υἱῶν 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕ'.

Περὶ εὐχῶν εὐταξίας.

Συνόδου ἑκτῆς οέ.

Ὁ οέ. τῆς ς' Συνόδου κανὼν, τοὺς εὐχομένους ἐν Ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλοντας, μὴ ἀτάκτους προτεσθαι καὶ ἐπιτεταμένους ἐπισκήπτει φωνάς, ἀλλ' ἐν συντετριμμένη καρδίᾳ, καὶ ἥθει κατεσταλμένῳ, καὶ νοῦ προσευχῇ τὰς εὐχὰς ποιεῖσθαι καὶ ψαλμωδίας, ἐφ' ᾧ τῷ τε ἐντὸς ἥθει, καὶ τῷ ἐκτὸς εἶδει, τοῦ Θεοῦ τὸν ἔλεον ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις ἐλκύσαι· Ἰβλαβεῖς γὰρ, φησὶν ἡ τοῦ Λευιτικοῦ βιβλίου, ποιεῖτε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ 3)· μηδὲ τοῖς κεκλασμένοις καὶ ἀσέμνοις μέλεσι χρῆσθαι, καὶ τῇ περιττῇ τῇ τῶν ἀσμάτων ποικιλίᾳ, καὶ ῥόδων τερετίσμασιν, ἀθυμελικαῖς οὐχ ἥκιστα, καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἢ Ἐκκλησίας προσῆκε Θεοῦ, πολλάκις δὲ ταῦτα καὶ πρὸς πολλῶν κειώλυνται Πατριαρχῶν μετὰ σφοδρῶν

1) π. Βα. ΙΘ', 4.—Νεαρ. Ἰουστ. ρμδ'. κεφ. 6'.—2) Ν. Λέν. Κς'.—

3) Λευιτ. ΙΒ', 31.

1) Συνκοπιῶν δ.

τῶν ἐπιτιμιῶν· παρήγγελλται δὲ τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀποίκιον τῆς ψαλμωδίας ἀσπάζεσθαι, ἐν γε ταῖς παννυχίσι καὶ ταῖς τελεταῖς τῶν ἀποιχομένων, ὡς τὸ ἀρχαῖον ἔθος καὶ θεοφιλὲς εἶχεν, ἀλλ' οὐδὲν γέγονε πλέον.

Περὶ τοῦ τρισαγίου ὕμνου.

Ὁ δὲ πά. τοὺς τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ τὴν τοῦ Πέτρου τοῦ Κναφέως φωνὴν παρενείρειν μὴ αἰδουμένους, τὴν τῷ, ἅγιος ἀθάνατος, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἐλέησον ἡμᾶς, προστιθείσαν, τῆ δλεθρίῳ τοῦ ἀναθέματος ἐφήσει καταδίκη· ἡ γὰρ τέταρτον ἢ τοιαύτη πρόσωπον εἰσάγει φωνή, ἀνά μέρος τιθεῖσα τὸν τοῦ Θεοῦ Υἱόν, τὴν ἐνυπόστατον τοῦ Πατρὸς δύναμιν, καὶ ἀνά μέρος τὸν ἐσταυρωμένον Χριστόν, ὡς ἕλλον ὄντα παρὰ τὸν ἰσχυρόν, ἢ παθητὴν, τὴν Τριάδα δοξάζει, συσταυροῦσα τῷ Υἱῷ τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ἴσμεν δὲ, ὡς ἡ ἐκκλησιαστικὴ δόξαισιν ἱστορία, ὅπως λιτανεύοντος τοῦ λαοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τινὶ θεηλάτῳ πιεζομένου πληγῆ, Πρόκλου ἀρχιερατεύοντος, αἰθέριον ἀρπαγείη παιδίον, καὶ τὸν ὕμνον τουτοῦ μνηθεῖη, καὶ κατενεχθὲν, τοῖς παροῦσι τὸ μνηθὲν ἀπαγγεῖλαιεν· ἔσαντος δὲ τοῦ λαοῦ τῆς προσθήκης χωρὶς, ἡ θεήλατος σταῖη πληγῆ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη Σύνοδος οὕτως ἔδεδεσθαι τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐθέσπισεν· εἰ καὶ τὸ κρυπτὸν γένος τῶν Ἀρμενίων καὶ ὕφαλον, τῆς βδελυρᾶς ταύτης εἰσέτι καὶ νῦν οὐ μεθίενται πλάνης. Ζήτει καὶ ἐν τῷ ι' κεφ. τοῦ Β στοιχείου κανόνα ιε. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου.

Λαοδικείας ις', ιζ', ιη'.

Ὁ δὲ ις'. ταύτης, ἐν τοῖς σαββάσι μετὰ τῶν ἐτέρων Γραφῶν καὶ Εὐαγγέλιον κελεύει ἀναγινώσκεσθαι. Πρὸ γὰρ τῆς γινομένης τὴν τήμερον τάξεως ἐν ταῖς εὐχαῖς τε καὶ ψαλμωδαῖς, εὐχαὶ μόνον ἐγίνοντο ἐν σαββάτῳ, καὶ οὕτω τὴν ἀναίμακτον προσέφερον οἱ ἱερεῖς θυσίαν. Εὐαγγέλιον δὲ ἢ ἄλλη τις Γραφή ἐπ' Ἐκκλησίας οὐκ ἀνεγινώσκετο, οἷα τὴνικαῦτα πανηγυρίζειν εἰωθὸς κατὰ τοὺς λέγοντας κανόνας, μήτε νηστεύειν, μήτε γόνυ κάμπτειν ἐν σαββάτῳ.

Ὁ δὲ ιζ'. κηδεμονικώτερόν τι ποιῶν; καὶ εἰς καθίσματα μερισθῆναι τοὺς Δαυτικοὺς ψαλμοὺς ἐπέταξε, καὶ ἀναγνώσεις μεταξὺ γίνεσθαι, ἵνα μὴ ἀκηδιῶν ὁ λαὸς τῷ συνεχεῖ τῆς ψαλμωδίας τῆς Ἐκκλησίας ἀποπηδῶσιν.

Ὁ δὲ ιη', τὰς παραδεδομένας εὐχὰς λέγειν ἐν ταῖς ἐννάταις τε καὶ ἐσπέραις, καὶ μὴ τὸν βουλόμενον ἰδίας εὐχὰς συντιθέναι, καὶ ταύτας λέγειν ἐν ταῖς συναξέσιν.

Καρθαγένης ργ'.

Τούτοις ἐπιψηφίζεται καὶ ὁ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ργ', τὰς ὑπὸ τῶν συνετωτέρων συντεταγμένας καὶ ὑπὸ τῆς Συνόδου κεκυρωμένας εὐχὰς λέγεσθαι μόνας, ἐν ταῖς λιταῖς, φημι, τῆς λειτουργίας ἀπάσης, ἐν τοῖς προομιαῖς, ἄχρι δηλαδὴ τῶν θείων Εὐαγγελίων, ἐν ταῖς τῶν κατηγουμένων παραθέσεσι, δι' ὧν τῷ Θεῷ τούτους οἱ ἱερεῖς παρατίθενται, καὶ ἐν ταῖς ἐπιθέσεσι τῶν χειρῶν ἐπὶ τε τῶν χειροτονουμένων καὶ τῶν ἐν μετάνοιᾳ γενωμένων· τὰς δὲ παρ' ἐνίων εἰσαγομένας νέας εὐχὰς μὴ προσίσθαι· ἔπερ γὰρ οἱ Πατέρες οὐκ ἔδοκίμασαν, τὸ ἀμφίβολον δῆπουθεν ἔχει, καὶ δέος ὑποτρέχει, μὴ ἔρα τὰ τῆς ἐρήμης μὴ συμβαινόντα παρενείρωσι πίστει.

Λαοδικείας ιθ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ιθ'. κανῶν, τὰς ὑπὲρ τῶν κατηγουμένων, φησὶν, εὐχὰς πρῶτον, καὶ τῶν ἐν μετάνοιᾳ, εἴτα τῶν πιστῶν γίνεσθαι δεῖ· εἴτα μόνοις ἐξείναι θεσπίζει τοῖς ἱερατικοῖς εἰς τὸ ἅγιον εἰσιέναι θυσιαστήριον, καὶ κοινωνεῖν. Ζήτει καὶ ἐν τῷ θ'. κεφ. τοῦ Β στοιχείου κανόνα ε. καὶ κ'. τῆς ἐν Γάγγρᾳ Συνόδου.

Καρθαγένης ριδ'.

Ὁ δὲ ριδ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, τοῦ ἀναθέματος ἀξιοῦ τὸν οἰόμενον μὴ ἀληθῶς, ἀλλὰ ταπεινώσεως χάριν παραινοῦντα ἡμᾶς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Ἰωάννην λέγειν, ἔάν εἴπωμεν, ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἐαυτοὺς ἀπατῶμεν, καὶ ἀλήθεια ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν 1). Ἐκ γὰρ τῶν ἐξῆς ῥημάτων τῆς ἐπιστολῆς δεικνυται προδήλως τοῦ Ἀποστόλου ἡ ἐννοια, ἐπάγοντος· ἔάν δὲ ὁμολογή-

1) 4. 1m. 4'. 8, 9.

σωμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ὅστις ἀφήσει ταύτας ἡμῖν, καὶ καθαρῖσει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.

Ὁ δὲ ριέ. καὶ ρις'. τὸν ὑπειλήφοτα τοὺς ἀγίους λέγειν μὲν τὸ, ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ἑαυτοὺς δὲ τῶν ὀφλημάτων ἐξαίρειν, οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς εἶναι ταύτην τὴν παραίτησιν πάνυ τι ἀναγκαῖον, ἀλλὰ τοῖς ἐν τῷ λαῷ ἀμαρτάνουσι, τῷ ἀναθέματι παραπέμπουσιν' ὅτι γὰρ οὐκ εὐχῆς πρόσχημα οὐδ' ὑπόκρισις ταπεινότητος τοῖς ἀγίοις ὑπῆρξέ ποτε, ἀλλ' ἀληθῆς καρδίας συντριβὴ, δηλοῖ ὁ μέγας Ἰάκωβος, ὃδὲ πη λέγων' Ἐν πολλοῖς ἀμαρτάνομεν πάντες· καὶ ὁ Δαυὶδ'· Μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν 1)· καὶ ἐν τῇ εὐχῇ ὁ Σολομών' Οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὃς οὐχ ἤμαρτε· καὶ ὁ Ἰωβ'· Ἵστε εἰδέναι πάντα ἄνθρωπον τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ 2)· καὶ ὁ Δανιὴλ' Ἠμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, καὶ τὰ ἐξῆς 3)· τίς γὰρ τῆς εἰρωνείας ἀνάσχοιτο τῶν τάναντια τοῖς σφῶν λόγοις φρονούντων· οἱ περ χεῖλεσι μὲν ἄφεςιν αἰτοῦσιν ἀμαρτιῶν, ὡς ἀθῶοι δὲ τούτων τῇ καρδίᾳ διάκεινται, καὶ μὴ ἐνθρώποις, ἀλλ' αὐτῷ ψευδόμενοι τῷ Θεῷ. Ζήτηι καὶ ἐν τῷ λζ'. Κεφ. τοῦ Κ στοιχείου κανόνα τῆς ς'. Συνόδου.

Νόμοι.

Κελεύομεν πάντας ἐπισκόπους τε καὶ πρεσβυτέρους, μὴ κατὰ τὸ σεσιωπημένον, ἀλλὰ μετὰ φωνῆς τῷ πιστοτάτῳ λαῷ ἐξακουομένης, τὴν θεῖαν προσκομιδὴν, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι προσευχὴν ποιεῖσθαι, πρὸς τὸ κἀντεῦθεν τῶν ἀκουόντων τὰς ψυχὰς εἰς πλείονα κατάνυξιν καὶ τὴν πρὸς τὸν Δεσπότην Θεὸν διανίστασθαι δροσολογίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ ἐφορκιστῶν.

Λαοδικείας κς'.

Ὁ κς'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κανὼν, ἐφορκίζειν οὐ δεῖ φησὶν, ἤγουν κατηχεῖν, τοὺς ὑπὸ ἐπισκόπων εἰς τοῦτο μὴ χειροτονηθέντας.

1) Ψαλ. 140. — 2) γ'. Βκτ. Π. 40. — 3) Ἰωβ, λζ'. 7. — 4) Δαν. θ', 5.

Ἀντιοχείας ι.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ δέκατος, καὶ χωρεπισκόπους ἐφίησιν ἐφορκιστὰς χειροτονεῖν, ὃν καὶ ζήτηι ἐν τῷ λά. Κεφαλ. τοῦ Ε στοιχείου.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ζ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τοῦ ζέοντος ὕδατος, τοῦ τοῖς θείοις μυστηρίοις ἐμβαλλομένου.

Ζήτηι ἐν τῷ ἡ. Κεφαλαίῳ τοῦ Κ στοιχείου κανόνα λβ'. τῆς ς'. Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ζωγραφίας δι' ἡδονῆς τὰς ψυχὰς λυμαινομένης. Συνόδου ἑκτης ρ'.

Ὁ ρ'. τῆς ς'. Συνόδου κανὼν, ζωγραφίας ἀσέμνους, αἱ τοὺς ὀρώντας 1) πρὸς ἀτόπους ἐρεθίζουσιν ἡδονάς, ἐν τοίχοις χαραττεῖν ἀπαγορεύει παντάπασι· καθότι βραδίως αἱ αἰσθήσεις τοῖς μὴ προσέχουσι τὰ δι' αὐτῶν ὀρώμενα, ὡς γε δὴ καὶ τὰ ἀκουόμενα, ἐπὶ τὴν ψυχὴν εἰσκρίνουσι καὶ εἰσωθοῦσι· ταύτη τοι καὶ, Οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὀρθὰ βλέπέτωσαν, ἡ σοφία φησὶ καὶ· Πάση φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ζωοφθόρων ἢτοι κτηνοβατῶν καὶ ἀλογευσαμένων.

Ζήτηι τὸ ε. Κεφάλαιον τοῦ Α στοιχείου.

1) τῶν ὀρώντων τὰς ψυχὰς Β. — 2) Παροιμ. Α'. 23, 25.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Η ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ ἡγουμένων.

Ζήτει τὸ ς΄. Κεφάλαιον τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων κληρικῶν.

Ζήτει ἐν τῷ ε΄. Κεφαλῆν τοῦ Δ στοιχείου κανόνας τῆς μὲν ς΄. Συνόδου τεσσαρεσκαιδέκατον καὶ πεντεκαιδέκατον, καὶ τῆς τετάρτης πεντεκαιδέκατον, καὶ τῆς ἐν Κάρθαγένῃ Συνόδου ις΄. οἳ καὶ διατάττονται, τὸν μὲν πρεσβύτερον τριάκοντα ἐτῶν χειροτονεῖσθαι, πέντε δὲ καὶ εἴκοσι τὸν διάκονον, τὴν διάκονον δὲ μ΄. καὶ τὸν ὑποδιάκονον κ΄. οἱ δὲ ρηθέντες τῆς ς΄. Συνόδου, καὶ καθαιρεῖσθαι κελεύουσι τοὺς ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας χειροτονεῖσθαι μὴ ἀναμένοντας.

Τὰ αὐτὰ περὶ τῆς τῶν πρεσβυτέρων ἡλικίας καὶ ὁ ια΄ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ φησὶν ὅτι καὶ ὁ ρηθεὶς τῆς ς΄. Συνόδου ιδ΄, ἐπὶ λέξεως λαβῶν, δίδεισι.

Νόμος.

Ἡ δὲ ργ΄. Ἰουστινιάνειος νεαρά, Πρεσβύτερον, φησὶν, ἐλάττωνα τῶν τριάκοντα ἐνιαυτῶν γίνεσθαι οὐκ ἐπιτρέπομεν· οὐδὲ διάκονον τῶν κέ., καὶ ὑποδιάκονον τῶν κ΄, οὔτε ἀναγνώστην τῶν ιή. διάκονον δὲ γυναῖκα μὴ χειροτονεῖσθαι, ἥτις ἐλάττων ἐστὶ τῶν μ΄. ἐτῶν, ἢ εἰς δεύτερον ἦλθε γάμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τοῦ τῆς ἡμέρας διαστήματος.

Νόμος.

Ἡ ἡμέρα ἀπὸ ἑβδόμης ὥρας τῆς νυκτὸς ὀρίζεται μέχρι τῆς ε΄. ὥρας τῆς ἐπομένης νυκτὸς καὶ τὸ γινόμενον ἐν οἰαδήποσὶ ὥρα τῶν κδ΄. ὥρων ἐν ἡμέρᾳ δοκεῖ γίνεσθαι.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Θ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῶν Θεάτρων καὶ Θυμελικῶν διαφόρων παιγνίων.

Λαοδικείας νδ΄.

Ὁ νδ΄. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κανόν, ἱερατικούς ἢ κληρικούς εἰς γάμους, ἢ εἰς ἑορτὰς ἐτέρας ἐστιωμένους, κελεύει ὄλως μὴ ἐπιστρέφεσθαι καὶ τὸν νοῦν προσέχειν ταῖς εὐθυαῖς ἐν τούτοις γίνεσθαι καταγελάστοις πρὸς γέλωτα θεωρίαις, ἀλλὰ, πρὶν τοὺς ἐκ τῆς Θυμέλης εἰσιέναι, τούτους ἀναχωρεῖν.

Συνόδου ἑκτῆς κδ΄. νά.

Συνῶδ᾽ αὐτῶν καὶ ὁ κδ΄. τῆς ς΄. Συνόδου διαταττόμενος κωλύει τοὺς ἱερωμένους καὶ μοναχοὺς εἰς ἵπποδρομίας ἀπιέναι καὶ θυμελικῶν παιγνίων ἀνέχεσθαι· ἐκτίθησι δὲ καὶ τὸν ρηθέντα κατὰ ῥῆμα κανόνα τῶν ἐν Λαοδικείᾳ Πατέρων· τοὺς δὲ τούτοις προσανέχειν ἀλόντας, ἢ πύσασθαι παραγγέλλει, ἢ ἐπιμένοντας καθαιρεῖσθαι. Ζήτει καὶ τὸ ζ΄. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου.

Ὁ δὲ νά. τῆς αὐτῆς ἑκτῆς Συνόδου, τοὺς λεγομένους μίμους, καὶ τὰ τούτων θέατρα, καὶ τὰ τῶν κυνηγίων θεώρια, καὶ τὰς ἐπὶ σκηνῆς ὀρχήσεις, τελέως ἀργῆσαι νομοθετεῖ· τοὺς γὰρ πιστοὺς ἢ τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας ἀκρίβεια μὴ ἀνειμένως βιοῦν βούλεται, μηδὲ τὰ χυνοῦντα τὸν τῆς ψυχῆς τόνον ἐπιτηδεύειν, ἀλλ' αὖ πρέπει ἀγίοις· μίμους δὲ φησὶ, τοὺς ἐνίων ἀπομιμουμένους φωνὰς καὶ ἦθη, πρὸς τὸ γελᾶν ἀκρατῶς τοὺς παρόντας παρασκευάσαι· κυνηγίων δὲ θεωρίαν, οὐ τὸ θηρᾶν λέγει διὰ κυνῶν ἢ ἄλλως πως, τοῦτο γὰρ ἔργον οὐ θεωρία ἐστίν, ἀλλ' ἐν ταῖς μεγίσταις τῶν πόλεων θηρία ἐτρέφοντο, λέοντές τε καὶ ἄρκτοι, αὐτὰ δὲ καὶ κατὰ τινὰς ἐξήγον καιροὺς ἐπὶ τὰ θέατρα, καὶ νῦν μὲν ταύροις προσπαλαίειν ἐφίεσαν, νῦν δὲ ἀνθρώποις δορυαλώτοις ἢ κατακρίτοις, ὅσπερ τούτους διασπαράττειν πρὸς ἡδονὴν τῶν θεωμένων, ὁ γε καὶ πολλὴν ὀμότητα κατηγέρει τῶν οικείων χαρμονῆν τὰς ἐτέρων συμφορὰς ποιουμένων, καὶ ὁμοφυῶν ἀνθρώπων αἰμῶσιν ἡδομένων· σκηνὴ δὲ ἐστὶν ἢ προσποίητος ὑπό-

κρίσις, ὅθεν καὶ σκηνηκόλ λέγονται οἱ ὑποκρινόμενοι, καὶ ἀπει-
κάζοντες ἑαυτοὺς, ποτὲ μὲν δούλοις, ποτὲ δὲ δεσπότης, ἢ στρα-
τηγός, καὶ ἄρχουσι. Τὰς οὖν ἐπὶ σκηνης ὀρχήσεις ἀνδρῶν τε καὶ
γυναικῶν, ἀναιδῶς λυγίζομένων καὶ ἀσχήμενόντων, καὶ εἰς ἀ-
κολασίαν τοὺς ὀρώντας ἐκκαλουμένων, καὶ τὰ ἐπὶ κόβρης βραβεί-
ματα καὶ ψοφήματα ἀπαγορεύων ὁ κανὼν, τοῖς πρὸς τι τούτων
ἑαυτοὺς ἐκδεδωκόσι, κληρικοῖς μὲν οὖσι, καθαίρεσιν ἐπάγει, λαϊ-
κοῖς δὲ, ἀφορισμὸν.

Ζήτει καὶ τὸν τῆς Συνόδου ταύτης ξβ'. κανόνα καὶ ξε'. ἐν τῷ
γ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Ε' στοιχείου.

Καρθαγένης ιε', ζ', ξα'.

Ὁ δὲ ιε'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανὼν, τοῖς παισὶ τῶν
ιερέων ἀπείρηκε θεώρια ἐκτελεῖν· ἐνλοῖς γὰρ τῶν πολιτῶν, οἷς
ἔμελλεν ἢ περὶ τὰ θεάτρα μανία, ἵπποι ἐτρέφοντο εἰς ἄμιλλαν
ἡσκημένοι δρόμων, καὶ θηρία, εἰς θηριομαχίαν· ταῦτα οὖν τοὺς
παῖδας τῶν ιερέων μὴ ὅτι τελεῖν κελεύει, ἀλλὰ μὴδὲ ἀφικνουμέ-
νους ἐκεῖσε θεωρεῖν· δεῖ γὰρ αὐτοὺς ἐν παιδείᾳ τρέφεσθαι καὶ
νουθεσίᾳ Κυρίου· καθ' ἃ δὴ καὶ Παῦλος ὁ μέγας, πρὸς Τίτον
γράφων περὶ πρεσβυτέρων φησὶν· Ἐἴ τις τέκνα ἔχει πιστά, μὴ
ἐν κατηγορίᾳ ἄσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα· 1) καὶ πρὸς Τιμόθεον· Τὸν
ὀρεγόμενον ἐπισκοπῆς, τέκνα δεῖ ἔχειν, ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης
σεμνότητος· 2) τὰ δὲ θεάτροις σχολάζοντα, ἄσωτίας ὑπόληψιν
οὐ δικπέφυγε· ἀλλὰ καὶ πᾶσι Χριστιανοῖς κεκήρυκται τελέως
τούτων ἀπέχεσθαι, καὶ τοὺς βλασφημεῖν αἰρουμένους ἐκτρέπε-
σθαι, ἀσέμνοις χρωμένους ῥήμασί τε καὶ πράγμασι.

Ὁ δὲ ζ'. καὶ τὰ ἐν ταῖς μνήμασι τῶν ἁγίων μαρτύρων κοι-
λῶει συμπόσια γίνεσθαι, καὶ τὰς ἐν τούτοις μυσαρὰς ὀρχήσεις·
συμβαίνει γὰρ καὶ τὰς εὐσχήμονας τῶν γυναικῶν παρὰ τοῦτο
εἰς τὰς Ἐκκλησίας μὴ ἀφικνεῖσθαι, διὰ τὸ λάγνως κατ' αὐτῶν
ὄρμην τοὺς τὰ αἰσχροῦ μὴ αἰσχυνομένους ἐπιτηδεύειν.

Ὁ δὲ ξα'. θεώρια καὶ ἵπποδρομίας ἐν κυριακαῖς ἢ ἐτέραις
ἑορτασίμοις ἡμέραις, ἢ τῇ ἐβδομάδι τοῦ Πάσχα, κωλύει γίνεσθαι,
ἵνα μὴ τούτοις σχολάζοντες οἱ Χριστιανοί, τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλη-

1) Τίτ. Α', 6.—2) 4. Τιμοθ. Γ', 4.

ταῖς ὀλιγορῶσι συνάξεων· κελεύει δὲ μὴ ἀναγκάζεσθαι τινὰ τῶν
πιστῶν ἀνιέναι εἰς θεάτρα.

Συνόδου ἕκτης ξς'.

Ὁ δὲ ξς'. τῆς ε'. Συνόδου κανὼν, τὴν ὅλην ἐβδομάδα τοῦ
Πάσχα ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις σχολάζειν ἀπαιτεῖ τοὺς πιστοὺς,
ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις εὐφραينوμένους· τὰ δὲ θεάτρα καὶ τὰς ἵππο-
δρομίας, τῷ τηνικαῦτα κενώλυκεν· ὅν καὶ ζήτει ἐν τῷ ζ'. Κεφ.
τοῦ Η' στοιχείου. Ζήτει καὶ ἐν τῷ θ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Δ' στοιχείου
κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ρθ'.

Νόμος.

Ὁ δὲ νόμος, ἀτίμους ἡγεῖται πάντας τοὺς διὰ πόρον εἰς ἀγῶ-
να κατιόντας, καὶ τοὺς διὰ φιλοτιμίαν ἐπὶ σκηνης προϊόντας·
ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς παιγνίων τέχνην καὶ μὴ ἐπιδειξάμε-
νος, οὐκ ἀτιμοῦται· ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς τὸ θηριομαχήσαι,
κἂν μὴ θηριομαχήσῃ, ἀτίμος γίνεται, ὡς αἰσχροῦ κέρδους τὴν
ἑαυτοῦ ζωὴν προτιέμενος 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Θεολογίας καὶ ὀρθοδόξου πίστεως.

Ζήτει τὸ περὶ πίστεως Κεφάλαιον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν ἁγίων Θεοφανείων.

Ζήτει ἐν τῷ λζ'. Κεφ. τοῦ Κ' στοιχείου κανόνα τοῦ Θεοφίλου
Ἀλεξανδρείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

*Περὶ τῶν θυσιαστήριων ἱερέων κληρικῶν παρὰ γνώ-
μην τῶν οικείων ἐπισκόπων.*

Ζήτει τὸ ιβ'. Κεφάλαιον τοῦ Σ' στοιχείου.

1) β'. Βασ, κλ', 6', γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ὅτι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἱερωμένοις μόνοις εἰσέρχασθαι

1) ἀσφιδές· εἰσέρχονται δὲ καὶ βασιλεῖς, ὅτε τὰ δῶρα τῆ
θείᾳ τραπέζῃ προσοίσειν μέλλουσι· λαϊκοῖς δὲ,
ἢ γυναῖξιν, εἰσιέναι ἀπειρήται.

Ζήτει τὸ 5'. Κεφάλαιον τοῦ Β στοιχείου, καὶ τοῦ Γ στοι-
χείου τὸ κέ'. Κεφάλαιον, καὶ ἐν τῷ λέ. Κεφ. τοῦ Ε στοιχείου
κανὼνα ιθ' τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ι ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ ἱερῶν σκευῶν καὶ ἱεροσυλίας.

Ἀποστόλων οβ', ογ'.

Ὁ οβ'. τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ ογ',
τὸν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀφελόμενον κηρὸν, ἢ ἔλαιον, ἔτι δὲ
σκευὸς ἀγιασθὲν, χρυσοῦ ἢ ἀργύρου παποιημένον, ἢ ὀθόνην εἰς
οικίαν χρῆσιν σφετεριζόμενον καὶ κοινοῦντα, εἴγε μὴ ἱεροσυ-
λίας, ὡς δ' οὖν παρανομίας δίκης ὑπέχοντα, ἀφορισμῶ ὑποβάλλ-
ουσιγ. Ὁ Ἄχαρ δὲ, καὶ ἄπερ οὐδέπω Θεῷ προσήνεκται, οὔτε
μὴν ἡγιάσται, ἀλλὰ μόνον ἐπήγγελται ὑφελόμενος, τὴν ἐσχά-
την ἔδωκε δίκην καταλευσθεῖς παγγενῆς.

Συνόδου Α' καὶ Β'. ι'.

Ὁ δὲ ι. τῆς λεγομένης Α' καὶ Β'. Συνόδου, ἐκδηλότερον τῶν
κανόνων τουτωνι τὸν νοῦν ἐρμηνεύων, τοὺς σφετεριζομένους τὰ
ἐκτὸς, φησὶ, τοῦ θυσιαστηρίου σκεύη ἢ ἄμφια, δ. δὴ πρὸς κόσμον
τοῦ ναοῦ ἀφιέρωνται, λυχνίας τυχόν, ἢ ἐπιπλα, καὶ εἰς χρῆσιν
ἀνίερων ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις παρέχοντας, ὁ ἀποστολικὸς ἀφορίζει

κανῶν, καὶ ἡμεῖς συναφορίζομεν τοὺς μέντοι τὸ ἅγιον ποτήριον,
ἢ τὸν δίσκον, ἢ τὴν λαβίδα, ἢ τὴν σεβασμίαν ἐνδυτὴν, ἢ τὸν
λεγόμενον ἀέρα, ἢ ἀπλῶς ἐν τι τῶν ἐν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ
ἱερῶν καὶ ἁγίων σκευῶν ἢ ἀμφισμαίων εἰς ἴδιον κέρδος ὑφαρ-
πάζοντας, ἢ εἰς χρῆσιν χρωμένους ἀνίερων (τὸ μὲν γὰρ ἐστὶ βε-
βηλῶσαι, τὸ δὲ, συλῆσαι τὰ ἅγια), παντελεῖ καθαιρέσει καθυ-
ποβάλλομεν, ὡς δυσσεβῆς ἔργον διαπραξαμένους.

Νύσσης η'.

Ὁ δὲ Νύσσης μέγας Γρηγόριος, ἐν τῷ η' κανόνι, ἡ ἱεροσυ-
λία, φησὶ, παρὰ μὲν τῆ ἀρχαίᾳ καὶ θείᾳ Γραφῇ οὐδὲ ἐνομίσθη
τῆς φονικῆς κατακρίσεως ἀνεκτοτέρα· ὁμοίως γὰρ ὅ,τε φόνω
ἀλοῦς, καὶ ὁ τὰ ἀνατεθέντα τῷ Θεῷ ὑφελόμενος, τὴν διὰ τῶν
λίθων τιμωρίαν ὑπέσχον· ἢ δὲ τῆς Ἐκκλησίας συνήθεια, συγκατα-
θάσει οὐκ οἶδ' ὅπως χρησαμένη, ἀνεκτότερον τὸ τῆς τοιαύτης
νόσου καθάρσιον ἐλογίσαστο· ἐλάττονι γὰρ χρόνῳ τοὺς ἱεροσύ-
λους ἢ τοὺς μοιχοὺς ἐκολάσαστο· τοὺς οὖν μοιχοὺς εἰς ιθ'. ἔτι τῆς
κοινωνίας ἀπείργει. Ζήτει καὶ ἐν τῷ ις'. Κεφαλ. τοῦ Ε στοιγ.
κανὼνα β'. τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, καὶ τῶν ἐκεῖσε κειμένων νόμων
τὸ δ'. Κεφάλαιον.

Νόμοι.

Τὸ περὶ ἱεροσυλίας ἔγκλημα ὁμοίον ἐστὶ τῷ τῆς καθοσιώσεως.

Ὁ περὶ τῆς ἱεροσυλίας κινεῖται νόμος κατὰ τοῦ ὑφελομένου
ἐκ τῶν ἱερῶν χρημάτων, ἢ χρησαμένου τούτοις εἰς ἰδίας χρείας,
ἢ παρασκευάσεντος κατὰ δόλον γενέσθαι τι τούτων.

Ὁ κλέπτων τὸ μήπω Θεῷ καθιερωθὲν, ὡς κλέπτης ἐνάγεται·
τὸ γὰρ ὑφελέσθαι ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ χρήματα ἰδιωτικά, οὐκ ἐστὶν
ἱεροσυλία, ἀλλὰ κλοπή· ὁ δὲ τὰ ἀνατεθειμένα τῷ Θεῷ κλέπτων,
καὶν ἐξ ἰδιωτικοῦ τόπου κλέψῃ, ὡς ἱερόσυλος ἐνάγεται. Ἐπεὶ δὲ
εἰσὶ τινὰ ἱερά μὴ ἀνατεθειμένα τῷ Θεῷ, ὡς τὰ ἰδικῶς 1) ἡμῖν
διαφέροντα εἰκονίσματα, μήπω ναοῖς ἢ μοναστηρίοις ἀνατε-
θέντα, κατὰ τοῦτό φησιν ὁ νόμος, τὸν τόπον ποιεῖν τὴν κλοπὴν
ἢ τὴν ἱεροσυλίαν· ὁ γὰρ τὴν ἐν τῷ οικίῳ ἡμῶν οὔσαν ἁγίαν

1) ἰδιωτικῶς Γ.

εικόνα κλέπτων, οὐκ ἔστιν ἱερόσυλος, ἀλλὰ κλέπτῃς· εἰ δὲ μὴ, εἴποιμεν ἂν καὶ τὸν νομισματα κλέπτοντα, εικόνα ἔχοντα τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς Θεοτόκου, ὡς ἱερόσυλον ἐνάγεσθαι· ὅπερ ἄτοπον καὶ ψευδές.

Ὁ ἱερόσυλος ἐν νυκτὶ τῷ θυσιαστηρίῳ ἐπιβαίνων, καὶ τὰ ἀνατεθειμένα τῷ Θεῷ ἱερὰ μολύνων ἢ ἀφαιρούμενος, ξίφει τιμωρεῖσθαι· ἐν ἡμέρᾳ δὲ μέτριόν τι ἀφαιρούμενος ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας διὰ πτωχείαν, τυπτόμενος ἐξοριζέσθαι 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὅτι οὐ δεῖ ἐνδοῦν τῶν ἱερῶν περιβόλων τὰς λεγομένας ἀγάπας ποιεῖν, ἢ καπηλεῖα εἶναι, ἢ τι κατ' ἐμπορίαν προτιθεῖναι, ἢ κτηνος χωρὶς ἀνάγκης εἰσάγειν, ἢ τινα μετὰ γυναικὸς καταμένειν.

Ζήτει τὸ ιε. Κεφαλ. τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τῆς θείας ἱερουργίας.

Ζήτει ἐν τῷ ε. Κεφ. τοῦ Τ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ Ἰουδαίων, καὶ ὅτι μετ' αὐτῶν κοινωνίαν ὁμοίως ἔχειν οὐ δεῖ 2).

Ζήτει ἐν τῷ β'. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου κανόνα ξδ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Ἀποστόλων ὁ, οά.

Ὁ δὲ ὁ, τὸν μετὰ Ἰουδαίων νηστεύοντα, ἢ συνεορτάζοντα, ἢ παρ' αὐτῶν τὰ τῆς ἐορτῆς δεχόμενον ξένια, ἢ ἄζυμα, ἢ τι τῶν

1) ιδ'. Βασ. ε', μέ. — 2) τοὺς πιστοὺς, προστίθῃσι Β.

τοιούτων, κληρικῶν μὲν ὄντα, καθαιρεῖ, λαϊκῶν δὲ, ἀφορίζει· κἄν γὰρ μὴ τὰ ἐκείνων, εἰ καὶ οὕτω δρώη, φρονῶν ἰσχυρίζεται, ἀλλὰ πολλοῖς σκανδάλου δίδωσιν ἀφορμὴν καὶ ὑπόνοιαν καθ' ἑαυτοῦ, ὡς τὰς Ἰουδαϊκὰς τιμᾶς τελετὰς, ἃς πρό γε τῆς Χριστοκτονίας ὁ Θεὸς φαίνεται βδελυττόμενος, Νηστείας, λέγων, καὶ ἀργίας, καὶ τὰς ἐορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἢ ψυχὴ μου 1)· οὐ γὰρ τοῖς Ἰουδαϊκῶς ζῶσιν ἐπιτιμᾶ ὁ κανὼν, ἀλλ' οἷς οὐ περιπλείουτου γίνεται, τῷ ἀδιαφόρως βιώναι, τῆς ἐκείνων ἀποδιτάσθαι κοινωνίας.

Περὶ ἀζύμων· κατὰ Λατίνων.

Ἐκ τούτου πάρεστι γινῶναι, μὴ κατὰ μικρὸν παρανομοῦντας τοὺς δι' ἀζύμων τὴν μυστικὴν ἐπιτελοῦντας Οὐσίαν· εἰ γὰρ τοῖς ἀπλῶς ἐσθίουσιν ἄζυμα ἐξ Ἰουδαϊκῆς ἐορτῆς καθαιρέσειν ἐπάγει καὶ ἀφορισμὸν, τὸ μεταλαμβάνειν τούτων ὡς Κυριακοῦ σώματος, δι' αὐτῶν τε τὸ Πάσχα ἐπιτελεῖν, ποῖαν ἔχει παραίτησιν εὐπρεπῆ; οὐ γὰρ τὸ ἀπλῶς ἐσθίειν ἄζυμα κεκώλυκεν, ἀλλὰ τὸ δι' ἀζύμων κατὰ Ἰουδαίους ἐορτάζειν· τίς δὲ μεζῶν τῆς ἀνχιμάκτου Οὐσίας ἐορτῆ, ἣν ὁ Κύριος ἡμῖν, τὸν σωτήριον μέλλων ὑπέρχεσθαι θάνατον 2), πρὸ τῆς τοῦ Πάσχα ἐορτῆς παραδέδωκεν; Ὅτι γε μὴν οὐδὲ εἰς νοῦν τοῖς Θεοῖς ἐπῆλθε Πατράσι τὸ δι' ἀζύμων ἐορτάζειν ἡμᾶς, δῆλον ἐκ τοῦ πασθῆν σπουδάσαι τούτους Ἰουδαϊκὴν περιελεῖν ἐορτῆν, καὶ τὰναντίᾳ τοῖς αὐτῶν ἔθεσιν ἐπιτάξει καὶ νόμοις, ὥσπερ δὴ τὴν ἐν τοῖς σάββασι νηστείαν καὶ ἀργίαν λελύκασι· προσέτι καὶ ἦν εἰς ἀνάμνησιν τῆς τῶν Νινευιτῶν τελοῦσι νηστείας, καὶ τ' ἄλλα, ἃ κατὰ μέρος διεξιέναι οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ.

Ὁ δὲ οὐκ καὶ τὸν κομίζοντα Χριστιανὸν ἔλαιον εἰς τὰ τῶν ἐθνῶν ἱερὰ, ἢ εἰς τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν, ἢ λύχνους ἔπτοντα, τῆ τοῦ ἀφορισμοῦ δίδωσι δίκην· τιμᾶν γὰρ ἐκ τούτου τὰ ἐκείνων ὄργια λογισθήσεται.

Λαοδικεῖας 13', 14', 16'.

Τούτων ἀφίστασθαι πάντων παρεγγυῶσι καὶ ὁ τῆς ἐν Λαοδι-

1) Πσ. Α', 13. — 2) τὸ μυστήριον τὸ σωτήριον μέλλων ὑπέρχεσθαι, ἢ γενεὴ ἐκούσιον θάνατον B.

κεία λζ'. κανόνων, καὶ ὅλη, καὶ ὁ λθ'. ἀμφοτέρων τῶν ἀποστολικῶν μεγνημένοι κανόνων αὐτοῖς ῥήμασι καὶ ὀνόμασιν.

Συνόδου ἑκτης ιά.

Ὁ δὲ ιά. τῆς ε'. Συνόδου, τὸν τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔζυμα ἐπιθί-
ειν μὴ παραιτούμενον, ἢ τὴν τούτων φιλίαν οὐκ ἀτιμάζοντα,
ἢ ἐν νόσοις πρὸς ἰατρείαν αὐτοὺς προσκαλούμενον, ἢ ἐν βουλαιῶν
τούτοις συλλουόμενον, κληρικὸν μὲν ὄντα, καθαιρέσει, λαϊκὸν
δὲ, ἀφορισμῶ ὑποτίθησι. Ζήτει καὶ τὸ δ'. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου.

Λαοδικεῖας κθ'.

Ὁ δὲ κθ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, οὐ δεῖ, φησὶ, τοὺς Χρι-
στιανούς, τοὺς τὸν εὐαγγελικὸν νόμον δεξαμένους, καὶ τελειώ-
τερον τοῖς ἔτι τὸν σκιώδη καὶ ἀτελεῖ διώκουσι προσέχειν Ἰου-
δαίοις, καὶ τὸ σάββατον, ὡς ἐκεῖνοι, τιμῶντας, ἀπραξίαν ἐν
τούτῳ παντὸς ἔργου καταψηφίζεσθαι· ἀλλ' ἐν τούτῳ μὲν ἐργά-
ζεσθαι, τὴν δὲ κυρίαν τῶν ἡμερῶν προτιμῶντας, εἴγε δύναιντο
σχολάζειν ὡς Χριστιανοί, τῶν ἔργων ἀφεμένους προσεδρεύειν
ταῖς Ἐκκλησίαις· τὸν γὰρ ἐκ πενίας, ἢ ἡστινοσοῦν ἄλλης ἀνάγ-
κης καὶ κατὰ τὴν Κυριώνυμον ἔργον ἀπαραίτητον ὑπελθόντα,
ὡς ἄγνωμον, μὴ συγγνώμης τυγχάνειν· τοῖς δὲ τὰ Ἰουδαϊκὰ μὴ
παραιτούμενοις ἔθνη, φανερώς τιμᾶται τοῦ ἀναθέματος.

Νόμοι.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἐν σαββάτῳ καὶ ταῖς ἄλλαις αὐτῶν ἑορταῖς, οὔτε
σωματικῶς λειτουργοῦσιν, οὔτε τι ποιοῦσιν, οὔτε διὰ δημοσίαν
ἢ ἰδιωτικὴν αἰτίαν ἐνάγονται, ἢ Χριστιανοῖς ἐνάγουσιν 1).

Ἐὰν Ἰουδαῖος Χριστιανὸν ἢ κατηχούμενον ἀνδράποδον κτή-
σηται, καὶ περιτέμῃ, ἢ κολμήσῃ τινὸς διαστρέψαι χριστιανικὸν
λογισμὸν, κεφαλικῶς τιμωροῖσθαι 2).

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Κ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

*Περὶ τῶν καθαιρεθέντων ἤδη ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν,
καὶ ὑπὸ πόσων ἐπισκόπων καθαιροῦνται.*

Ζήτει ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου περὶ τῶν ἐνδίκως κα-
θαιρεθέντων· ἀλλὰ δὴ καὶ τὸν ιβ'. κανόνα, καὶ τὸν ιβ'. τῆς ἐν
Καρθαγένῃ Συνόδου, οὓς εὐρήσεις, ὑπὸ δώδεκα μὲν ἐπισκόπων
χρῆναι κελεύοντάς καθαιρεῖσθαι τὸν ἐπίσκοπον· ὑπὸ ἑξ δὲ, τὸν
πρεσβύτερον, καὶ τριῶν, τὸν διάκονον· καὶ ἐν τῷ ιγ'. Κεφ. τοῦ
Α στοιχείου κανόνα ιά. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· καὶ ἐν τῷ θ'.
Κεφ. τοῦ αὐτοῦ στοιχείου κανόνα κζ'. τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

Συνόδου ἑκτης κά.

Ὁ δὲ κά. τῆς ε'. Συνόδου οὕτω κατὰ λέξιν φησὶν· Οἱ ἐπ' ἐγ-
κλήμασι κανονικοῖς ὑπεύθυνοι γινόμενοι κληρικοί, καὶ διὰ τοῦτο
παντελεῖ τε καὶ διηνεκεῖ ὑποβαλλόμενοι καθαιρέσει, καὶ εἰς τὴν
τῶν λαϊκῶν τόπον ἀπωθοῦμενοι, εἰ μὲν ἐκουσίως πρὸς ἐπιστρο-
φὴν ὁρῶντες ἀθετοῦσι τὴν ἁμαρτίαν, δι' ἣν τῆς χάριτος ἐκπε-
πτώκασι, καὶ ταύτης τέλειον ἀλλοτρίους ἑαυτοὺς καθιστάσι, τῷ
τοῦ κληρικοῦ κειρέσθωσαν σχήματι· εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἀθέμιτος
αἰρήσονται, καθάπερ οἱ λαϊκοὶ τὴν κόμην ἐπιτρεφέτωσαν, ὡς
τὴν ἐν κόσμῳ ἀναστροφὴν τῆς αἰωνίου προτενιμηκότες ζωῆς·
φιλανθρωπότερον γὰρ ὁ κανὼν τοῖς ἀλτθεῖ μεταμέλω χρησαμέ-
νοις διατίθηται· οἱ μὲν γὰρ διὰ τινὰ περίφανῃ ἐγκλήματα κα-
θαιροῦμενοι, μοιχαῖα τυγόν, ἢ ἱεροσυλίᾳ περιπεσόντες, εἰς τὴν
τῶν λαϊκῶν ἐκβάλλονται γῶραν, καὶ ἐνεργεῖν οὐδ' ὄτιοῦν αὐτοῖς
ἔξεστι τῶν τοῖς κληρικοῖς ἀνηκόντων· οἱ μὲν ται δευτέροις γά-
μοις προσομιλήσαντες συγγινώσκονται διὰ τὸν γάμον, καὶ τὰ
ἔξω μετιέναι τοῦ βήματος οὐκ ἀπείργονται, ὡς ἡ οθ'. νεαρά
τοῦ βασιλέως Λέοντος διορίζεται, ἣν καὶ ζήτει ἐν τῷ δ'. Κεφ.
τοῦ Γ στοιχείου. Ζήτει καὶ ἐν τῷ ις'. Κεφαλαίῳ τοῦ Η στοι-
χείου τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου κανόνας θ' καὶ ι, καὶ ἐν τῷ
ζ'. κεφαλαίῳ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου κανόνα α. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ
Συνόδου.

1) 1 Κωδ. Γ', ΓΝ. — 2) ν. Βασ. Α', α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῶν καινιζομένων ἐκ βασιλέων Ἑκκλησιῶν ἢ πόλεων.

Ζήτει τὸ κἀ. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ καινοτομιῶν.

Νόμοι.

Καινὸν ἔργον ποιεῖ τις ἢ οἰκοδομῶν, ἢ καταλύων ὀτιοῦν, καὶ τὴν προτέραν ὄψιν ἐναλλάσσειν 1).

Ὁ τὸν παλαιὸν οἶκον ἀνανεῶν, τὸ ἀρχαῖον σχῆμα μὴ παρεξίτω, μήτε ἀφαιρείσθω τὰ φῶτα ἢ τὴν ἀποψιν τῶν γειτόνων, εἰ μὴ ἄρα δουλείαν ἔχοι κατὰ συμφωνίαν ἢ ἐπερώτησιν παραχώρηθεῖσαν αὐτῷ, ἢ ἐπιτρέπουσαν, ὡς βούλεται, τὸ παλαιὸν ἀμείβειν σχῆμα. Ἦνίκα δὲ δύο οἶκοι ἀπαντικρὺ ἀλλήλων εἰσὶ, χρὴ μεταξὺ αὐτῶν δώδεκα πόδας εἶναι, ἀρχομένους ἀπὸ τῶν θεμελίων μέχρι παντός τοῦ ὕψους· τούτου γὰρ φυλαττομένου τοῦ διαστήματος, ἔξεστιν ἐκάστῳ εἰς ἀπειρον ὕψος τὸν ἴδιον ἐγείρειν οἶκον, καὶ θυρίδας ἐν αὐτῷ παρακυπτικῶς κατασκευάζειν· ὁ δὲ νέον οἶκον οἰκοδομῶν μὴ ἀφαιρείσθω τὴν ἀποψιν τοῦ γείτονος, ἐὰν ἐξ εὐθείας ὄρᾳ τὴν θάλασσαν ἐστὼς ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις, ἢ καθεζόμενος ἐν αὐτοῖς· καὶ μὴ ἀναγκαζέσθω παρατρέπειν ἑαυτὸν εἰς πλάγιον, ἐφ' ᾧ ἰδαῖν θάλασσαν· ἐὰν δὲ ῥ' ποδῶν ἐν μέσῳ τῶν δύο οἴκων ὑπάρχη διάστημα, ἐξέστω ἀκωλύτως κτίζειν τῷ βουλομένῳ, καὶ τὴν ἐπὶ θάλατταν ἀποψιν ἀφαιρείσθαι τοῦ γείτονος· εἰ δὲ συμφωνόν ἐστιν ἐπιτρέπον τινὲ τὴν οἰκοδόμησιν, κρατεῖτω τὸ συμφωνόν, εἰ καὶ βλάπτει τὸν γείτονα περὶ τὴν τῆς θαλάσσης ἀποψιν· οὐδὲ γὰρ προσήκει τὰς ὑπαρχούσας τινὲ δουλείας διὰ τῶν γενικῶν νόμων ἀφαιρεῖσθαι 2).

Ὅτι δὲ μέσου ὄντος στενωποῦ ἢ πλατείας, οἰκοδομεῖ τις τὸν

ἑαυτοῦ οἶκον, εἰ καὶ πλέον ἔχει τῶν δώδεκα ποδῶν τὸ τοῦ στενωποῦ ἢ τῆς πλατείας μέτρον, μὴ ἀφαιρείσθω τὸ περιττὸν, καὶ τῷ ἰδίῳ οἴκῳ προστιθέτω· οὐ γὰρ ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δημοσίου τοὺς δώδεκα πόδας ὄρισεν ἡ διάταξις, ἀλλ' ὥστε μὴ στενώτερον τῶν δώδεκα ποδῶν εἶναι τὸν μεταξὺ τῶν οἴκων ἀέρα· ὅτε δὲ πλέον τούτων εὐρίσκεται, μηδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀφαιρείσθω, ἀλλὰ τῇ πόλει περισιζέσθω τὰ οἰκεία. Εἰ μὲν τοι πόδες δέκα εἰσὶν ἐν μέσῳ καὶ μὴ ἐλάττονες, τότε παρακυπτικῶς μὲν μὴ ποιεῖτω ὁ κτίζων, εἰ μὴ πρότερον εἶχεν αὐτὰς, φωταγωγούς δὲ ποιεῖτω ἀπὸ ἐξ ποδῶν τοῦ πάτου ἀνοιγομένης 1).

Δουλείαν ἐπιθεῖναι τοῖς ἐπικοίνοις οἰκήμασιν, ὁ εἰς τῶν κοινῶν παρὰ γνώμην τοῦ ἑτέρου οὐ δύναται, οὐδὲ τὸν ἐπίκοινον καταλύειν τοῖχον, ἢ ἀνανεοῦν παρὰ γνώμην τοῦ κοινωνοῦ, ἐπειδὴ οὐκ ἔστι μόνος δεσπότης 2).

Κατὰ δένδρων μέντοι ἢ κήπων δουλεία ἀπόψεως οὐ φυλάττεται 3).

Ἐὰν δένδρον τοῦ γείτονος ἐν τῷ μεσαυλίῳ ἰστάμενον, μεγάλας ἐκτείναν ρίζας, τοὺς θεμελίου τῆς ἐμῆς οἰκίας βλάβῃ, προνοία τοῦ ἄρχοντος ἀναγκαζέσθω ὁ γείτων ἐκτέμνειν 4).

Οὐ καλῶς κωλύει τις τὸν γείτονα αὐτοῦ ἀνοίγοντα πυλεθῶνα κατὰ τῆς δημοσίας ὑποκάτω τοῦ σταλαγμοῦ τῶν κεράμων αὐτοῦ, ἐν ᾧ μὴ βλάβῃ τὴν πάροδον 5).

Ἐὰν ἡ πηγὴ, ἀφ' ἧς ἔλκει τις ὕδωρ, ξηρανθεῖσα ἐπὶ τισι χρόνοις, αὐθις πρὸς τὰς ἑαυτῆς ἐπανέλθῃ φλέβας, ἀνανεοῦται αὐτῷ πάλιν ὁ τοῦ ὕδατος ἀντλησμός καθά καὶ πρότερον 6).

Οὔτε φούρνον, οὔτε ἐστίαν ἐν τῷ ἐπικοίνῳ τοίχῳ δύναται τις ποιεῖν 7).

Τὸν κτίζοντα φούρνον, δύνανται οἱ ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις οἴκοις ὑπὸ τοῦ καπνοῦ βλαπτόμενοι κωλύειν αὐτὸν, εἰ μὴ ἄρα δικαιοῦν εἶχεν ἐκεῖσε τὸν καπνὸν εἰσπέμπειν· καὶ τὸ ἀνάπαλιν οἱ ἐν ταῖς ὑψηλοτέραις στέγαις οἰκοῦντες κωλύονται ὕδωρ ρίπτειν ἢ κόπρον, καὶ καταβλάπτειν τοὺς ἐν τοῖς χαμηλωτέροις

1) Πρ. Ν. ΑΗ', α. — 2) αὐτ. ζ'. — 3) αὐτ. η'. — 4) αὐτ. κ'. — 5) αὐτ. ισ'. — 6) αὐτ. ις'. — 7) αὐτ. ιζ'.

1) Πρ. Ν. ΑΗ', θ', ι. — 2) αὐτ. ζ'. — 3) αὐτ. η'. — 4) αὐτ. κ'. — 5) αὐτ. ισ'. — 6) αὐτ. ις'. — 7) αὐτ. ιζ'.

οικοῦντας. Ἐπὶ τοσούτον γὰρ ἔξεστί τιμι ποιεῖν τι ἐν τοῖς ἐαυτοῦ, ἐφ' ὅσον ἕτερον μὴ καταβλάπτῃ 1).

Ἐν ὁ τοῖχος σου κατὰ τοῦ οἴκου μου ἐκκλίνῃ ἡμῖσι ποδῶς, ἀναγκάζω σε ἀναρῆσθαι αὐτόν 2).

Οὐδεὶς δύναται κόπρον πλησίον τοῦ ἀλλοτρίου τοῖχου ρίπτειν, εἰ μὴ τοιαύτην ἔχει δουλείαν 3).

Ὅστις χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς ῥύμην πόλεως ταῖς ἰδίαις ἀναφράξει οἰκίαις, ἀναμφισβητήτως τὰ ἀρχαῖα δίκαια τῆ πόλει ἀποδώτω 4).

Κατὰ νόμον ἡ πλατεῖα ὁδὸς εἰς μὲν ὀρθὸν, ὀκτώ ποδῶν ἐσιν, εἰς δὲ κάμψιν, ἐκκαίδεκα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ καλανθῶν καὶ κληθονισμῶν.

Ζῆτει τὸ γ'. Κεφάλαιον τοῦ Β στοιχείου καὶ τὸ γ'. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ κανόνων Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ πόσους δεῖ κανόνας κρατεῖν.

Συνόδου τετάρτης α΄.

Ὁ α. τῆς δ'. Συνόδου κανῶν, Τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων, φησί, καθ' ἑκάστην Σύνοδον, οἰκουμενικὴν τε δηλονότι καὶ τοπικὴν, ἄχρι καὶ νῦν ἐκτεθέντας κανόνας, εἰς τε δογμάτων συντελοῦντας ἀκρίβειαν, καὶ τὴν τῆς Ἐκκλησίας κατάστασιν, κρατεῖν δικαιούμεν.

Ὁ δὲ β' τῆς ε'. Συνόδου κανῶν, καὶ κατὰ μέρος τοὺς συναχθέντας τοὺς ἱεροὺς καὶ θεῖους κανόνας κοινῇ τε καὶ ἰδίᾳ θεῖους Πατέρας ἀπαριθμεῖται, καὶ βεβαίως μένειν θεσπίζει, οὕς

αὐτοὶ τε τῇ ἐπιπινοίᾳ τοῦ ἁγίου ἐχρησμοδότησαν Πνεύματος, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἅγιοι Πατέρες ἐδέξαντο καὶ ἐκύρωσαν, καὶ ἡμῖν παραδεδώκασι πρὸς τε ψυχῶν θεραπείαν, καὶ ἰατρειαν παθῶν, τοὺς πέντε καὶ ὀγδοήκοντα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, φησί, πλὴν τῶν διὰ Κλήμεντος Διατάξεων, (αὐταὶ γὰρ πολὺ τὸ νόθον πρὸς τῶν κακοδόξων, δίκην ζιζανίων, εἰσεδέξαντο), τὸ κῦρος ἔχειν κελεύει, καὶ οὕς οἱ ἐν Νικαίᾳ τριακόσιοι δέκα καὶ ὀκτώ Θεοφρόνοι Πατέρες ἐκπεφωνήκασιν· ἀλλὰ μὴν καὶ οὕς ἡ ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων δευτέρα καὶ οἰκουμενικὴ Σύνοδος τῶν ς'. Πατέρων ἐθέσπισε, καὶ ἡ τρίτη τῶν ἐν Ἐφέσῳ διακοσίων Πατέρων, καὶ ἡ τετάρτη τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἑξακοσίων τριάκοντα Πατέρων, καὶ οὕς ἡ ἐν Ἀγκύρᾳ Σύνοδος διετάξατο, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ, καὶ ἡ ἐν Γάγγραις, καὶ ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, καὶ ἡ ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Φρυγίας, καὶ ἡ ἐν Σαρδικῇ, καὶ ἡ ἐν Καρθαγένῃ· δεκτέοι γὰρ μὴν καὶ οἱ παρὰ Νεκταρίου, καὶ Γενναδίου τῶν Κωνσταντινουπόλεως γραφέντες προέδρων, προσέτι Διονυσίου, καὶ Πέτρου τῶν ἱερομαρτύρων, Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου, καὶ Κυρίλλου, Τιμοθέου, καὶ Θεοφίλου, αἱ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως γεγόνασι πρόεδροι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Γρηγορίου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ, Βασιλείου Καισαρείας τοῦ μεγάλου, Γρηγορίου Νύσσης, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, καὶ Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου· ὁ μόντοι πρὸς τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἄφρων χώρας ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ καὶ τῆς κατ' αὐτὸν Συνόδου ἐκδοθεὶς κανῶν ἐν τοῖς αὐτῶν τόποις καὶ μόνον ἐκράτησε. Τῶν τοίνυν συμπάντων κανόνων τούτων ὅ γέ τινα παραχαράττειν, ἢ ἀνατρέπειν, ἢ ἀθετεῖν τολμῶν, ἢ καινοτομεῖν, ἢ ἑτέρους ψευδῶς πρὸς τινῶν συντεθέντας παραδέχεσθαι, τῶν ἐπιχειρούντων τὴν ἀλήθειαν καπηλεύειν, ὁ τοιοῦτος ἔστω, φησὶν, ἀνάθεμα, καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ καταλόγου ἀλλότριος.

Συνόδου ἑβδόμης α΄.

Ὁ δὲ α. τῆς ζ'. Συνόδου κανῶν, Τοὺς θεῖους, φησί, κανόνας, ἔργον νομίζοντες ἀτεχνῶς περιμάχητον, ἀσπασίως ἐνσερνιζόμεθα, οὕς τε πρῶτον οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι σαφῶς διεγράφαξαν, καὶ οὕς αὐθις αἱ ἑξ ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν Συνόδων, πρὸς δὲ καὶ αἱ το-

1) Ὁρ. π. ΔΠ', 10'. — 2) Ὁρ. π. ΔΠ', 11'. — 3) Ὁρ. π. ΔΠ', 12'. — 4) αὐτ. κδ'.

πικαὶ συνετάζαντο· ἔτι γε μὴν καὶ οὐς ἰδίᾳ ἔνιοι τῶν ἐπ' εὐσεβείᾳ διενεγκόντων καὶ ἀρετῇ σοφοὶ Πατέρες ἐκπεφωνήκασιν, καὶ δλόκληρον καὶ ἀσάλευτον τὴν σφῶν διαταγὴν τηρεῖσθαι θεσπίζομεν, ὡς ἂν γε δῆλον τῆς αἰωνίου μακαριότητος πρόξενον· ἐξ ἑνὸς γοῦν ἅπαντες καὶ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος αὐγασθέντες τὸν νοῦν, τὰς τῶν κανόνων διατάξεις ὑποτυπώσαντες ἐκδεδώκασιν, ἃς δὴ καὶ ὡς μαρτύριά τε καὶ κατορθώματα, αἰδοῖ τῇ πάση τιμᾷ χρῆ· διαμαρτύρονται γέ τοι σαφῶς καὶ ὑποδεικνύουσι, πῶς δεῖ βιοῦντας ἡμᾶς τὴν ἀρετὴν κατορθοῦν· καὶ τοῖς παραβεβηκόσι τὴν μετελευσομένην αὐτοῦς προζωγραφοῦσιν ἀπαραίτητον κόλασιν· ταύτη τοι καὶ τὰ τοῦ Θεόπτοῦ Μωσέως δανεισάμενοι, λέγομεν· Ἐν αὐτοῖς οὐκ ἔστι προσθεῖναι, καὶ ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν 1)· καὶ τὰ τοῦ Ἀποστόλου· Εἰ ἄγγελος εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω 2)· ἀνάθεμα τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀποφαινόμεθα τοὺς παρὰ τῶν θείων κανόνων τούτων παραπεμφθέντας, καθαιροῦμέν τε τοὺς καθαιρεθέντας, καὶ τοὺς ἀφορισθέντας συναφορίζομεν· ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῖς ἐπιτιμηθεῖσι, τὴν αὐτὴν ἐπιτιμίαν ὀρίζομεν.

Τόμος ἐνώσεως.

Ὁ δὲ τῆς ἐνώσεως τόμος, τοῖς ἐν καταφρονήσει, φησὶ, τιθεμένοις τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους κανόνας τῶν μακαρίων Πατέρων ἡμῶν, οἳ καὶ τὴν ἀγίαν ὑπερείδουσιν Ἐκκλησίαν, καὶ ὅλον τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα κόσμοῦντας, πρὸς θείαν ὁδηγοῦσιν εὐλάβειαν, ἀνάθεμα.

Νόμος.

Ἡ δὲ ρλά. Ἰουστινιάνειος νεαρὰ, θεσπίζομεν, φησὶ, νόμων τάξιν ἐπέχειν τοὺς ἀγίους καὶ ἐκκλησιαστικοὺς κανόνες, τοὺς ὑπὸ τῶν ἀγίων ἐπτὰ Συνόδων ἐκτεθέντας ἢ βεβαιωθέντας, τουτέστι, τῆς ἐν Νικαίᾳ τῶν τιή, καὶ τῆς ἐν Ἄρειος ὁ τῆς μάνιας ἐπώνυμος ἀνεθεματίσθη· καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ἀγίων ρν'. Πατέρων, ὑφ' ὧν ὁ πνευματομάχος Μακεδόνιος ἐστηλιτεύθη· καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ, ἐν ἣ ὁ Νεστόριος κατακρίθη· καὶ τῆς ἐν Χαλ-

κηδόνι, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ δεύτερον, δι' ἧς Ἰβριγένης μετὰ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, καὶ ἕτεροὶ τινες δυσσεβεῖς παρεδειγματίσθησαν· καὶ ἔτι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ τρίτον, ἣτις διαφόρους αἰρέσεις θριαμβεύσασα, τὰ τῶν προγενεστέρων ἀγίων Συνόδων θεία δόγματα ἐπεκύρωσε, καὶ ἐπὶ πᾶσι τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον, ἐξ ἧς οἱ κατὰ τῶν ἀγίων εἰκόνων λυττήσαντες, ἐξίσου τοῖς προλαβοῦσιν αἰρετικοῖς τῆς καθολικῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ἀπεκηρύχθησαν· τῶν γὰρ προειρημένων ἀγίων Συνόδων τὰ δόγματα, καθάπερ τὰς θείας Γραφάς, δεχόμεθα, καὶ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττομεν· ὧν δὲ ἀγίων Συνόδων μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν ἢ νεαρὰ μέμνηται, ὁ τὴν τῶν νόμων ἀνακάρθασιν ποιήσας βασιλεὺς προσέθετο· πλεον τοίνυν τῶν νόμων τοὺς κανόνας ἰσχύειν ἀνάγκη· οἱ μὲν γὰρ παρὰ βασιλέων μόνων συνετέθησαν, καὶ παρὰ τῶν εἰσέπειτα καλῶς ἔχειν ἐνομίσθησαν· οἱ δὲ γε κανόνες, παρὰ τῶν ἀγίων Πατέρων γνώμη καὶ σπουδῇ καὶ ψήφῳ τῶν τηλικάδε βασιλέων συνεγράφησαν καὶ ἐπεστηρίχθησαν· ὅμως γε μὴν μεγάλην ῥοπὴν τοῖς θείοις κανόσιν οἱ φιλευσεβεῖς ἐκπορίζουσι νόμοι, τὰ μὲν ἐκείνοις συντρέχοντες, τὰ δὲ καὶ ἀναπληροῦντες, ἅπερ ἐκείνοις ἔσθ' ὅπη παρῆται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Περὶ κατονικοῦ.

Ζήτηι τοὺς κειμένους νόμους ἐν τῷ κή. Κεφ. τοῦ X στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ὅτι εἰς καπηλεῖον οὐ δεῖ τὸν κληρικὸν εἰσιέναι.

Ἀποστόλων νδ'.

Ὁ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων νδ'. κανὼν, τὸν ἐσθίειν ἐν καπηλείῳ φωραθέντα κληρικόν, εἰ μὴ που δι' ἀνάγκην ἐν πανδοχείῳ, ἀφορίζεσθαι κελεύει· βίου γὰρ σεμνοῦ τοῖς λαϊκοῖς παράδειγμα

1) Δευτ. ΙΒ', 32. — 2) Γαλ. Α', 8, 9.

τυγχάνοντες τοὺς κληρικούς, ἀνεπιλήπτους ἐν ἕκαστι εἶναι δεῖ,
ἵνα μὴ δι' αὐτοὺς πρὸ τοῦ Θεοῦ ὄνομα βλασφημηθῆται· ὁ δὲ κα-
πηλείοις ὡς τὰ πολλὰ χάρων, ἀθῶος τῆς τῶν ἐκεῖ προσεδρευ-
όντων καὶ ἀσέμνως βιούντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν οὐκ ἂν
εἴη κακίης· τὰ αὐτὰ καὶ ὁ τῆς ἐν Καρθαγένῃ μ'. διορίζεται.

Συνόδου ἑκτης θ'.

Ὁ δὲ θ'. τῆς ε'. Συνόδου, Μηδὲν ἐξεῖναι φησὶ κληρικῶ καπη-
λικὸν ἐργαστήριον ἔχειν· εἰ γὰρ τῷ τοιούτῳ εἰς καπηλείον εἰσ-
ιέναι οὐκ ἐπιτέτρεπται, σχολῆ γ' ἂν ἄλλοις ἐν τούτῳ διακο-
νεῖσθαι, καὶ ἂ μὴ θέμις αὐτῷ ἐγχειρεῖν· εἰ δέ τις τοῦτο διαπρά-
ξαιτο, ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρείσθω· καὶ δεῖνόν μὲν ἂν εἴη, τὸ
προῖσασθαι τούτου, καὶ δι' ἑαυτοῦ τοὺς εἰσιόντας ὑποδέχεσθαι· εἰ
δέ τις κληρικὸς, τοιοῦτον ἐργαστήριον ἔχων, ἐτέρῳ δοίη μισθοῦ,
τοῖς τοῦ κανόνος δεσμοῖς οὐχ ὑπέκειται· τοῦτο γὰρ ἔσθ' ὅτε
καὶ παρὰ μοναστηρίοις καὶ Ἐκκλησίαις συμβαῖνον ἴδοι τις ἂν.

Λαοδικείας κδ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κδ'. πρεσβυτέρους, διακόνους, ὑπηρέ-
τας, ἀναγνώστας, ψάλτας, ἐφορκιστάς, θυρωροὺς, καὶ τοὺς ὅσοι
τοῦ τῶν ἀσκητῶν τάγματος, εἰς καπηλείον εἰσιέναι τῶν ἀθέσ-
μων ἡγείται, καὶ κομιδῇ βλαβερόν.

Νόμοι.

Ἡ δὲ βλγ'. Ἰουστινιάνειος νεκρὰ, τὸν ἀναστρεφόμενον ἐν κα-
πηλείῳ μοναχὸν, σωφρονίζεσθαι κελεύει παρὰ τοῦ ἐπάρχου, καὶ
ἐξωθεῖσθαι τοῦ μοναστηρίου παρὰ τοῦ ἡγουμένου, ὡς τὸν ἐν
αἰσχύνῃ βίον τῆς ἀγγελικῆς καταστάσεως ἀλλαξάμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ'.

Περὶ καρποφορίας τῆς εἰς τοὺς θείους ναοὺς.

Ἀποστόλων γ', δ'.

Ὁ γ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, ἔτι δὲ καὶ ὁ δ'. ἐπὶ τῇ
ἀναμάρτῳ θυσίᾳ οἶνον μόνον καὶ ἄρτον κεχρηῆσθαι κελεύει, καὶ

τοὺς εἰς τοὺς ναοὺς καρποφοροῦντας ταῦτα μόνον εἰσφέρειν,
ἔτι δὲ καὶ ἔλαιον, ὥστε φῶς δι' αὐτοῦ τῷ ἀληθινῷ φωτὶ ἀνα-
πέμπεσθαι, καὶ θυμίαμα τῷ καιρῷ τῆς ἁγίας προσφορῆς· μήτε
δὲ μέλι, μήτε γάλα, μὴ ἀντὶ οἴνου τὰ ἐξ ἐπιτήδεις σκευαζόμενα
σίκερα, ἢ καὶ μέθην ὥσπερ οἶνος ἐμποιεῖν πέφυκε· μὴ ὕρνεις, ἢ
ἕτερα ζῶα, ἢ ὄσπρια· τὸν δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶντα κληρικόν,
εὐθὺς καθαιρεῖ. Τὰ μὲν τοι, ὡς ἀπαρχὰς τῶν ὠρίων καρπῶν, ἐν
γε τῷ δέοντι καιρῷ εἰσφερόμενα, πεπεύρους, φημί, βότρους, καὶ
νέα χίδρα, τὰ πρὸς βρώσιν ἐπιτήδεια δηλαδὴ τῶν ὄσπριων, καὶ
τὴν ἄλλην ἅπασαν ὀπώραν, ἐπ' οἴκου πέμπειν τῷ ἐπισκόπῳ
καὶ τοῖς πρεσβυτέροις· εἰς δὲ γε τὸ θυσιαστήριον μηδ' ὀτιοῦν
τούτων εἰσάγειν· κακίηνους ταῦτα δεχομένους, μὴ εἰς οἰκείαν
μόνην ἔχειν ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ καὶ τῷ κλήρῳ διανέμειν παντί.

Συνόδου ἑκτης κή.

Ὁ δὲ κή. τῆς ε'. Συνόδου καθαιρεῖ τοὺς εἰς τὸ θυσιαστήριον
σταφυλάς δεχομένους κληρικούς, καὶ τῇ ἀναμάρτῳ θυσίᾳ τῆς
προσφορῆς συνάπτοντας, καὶ οὕτως ἠνωμένως ἀμφοτέρω διανέ-
μοντας τῷ λαῷ· ἀλλὰ τὴν μὲν εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν τελουμένην
ζωοποιὸν προσφορὰν ἰδίᾳ τῷ λαῷ μεταδιδόναι κελεύει· ἰδίᾳ δὲ
τὰς σταφυλάς μετ' εὐλογίας, ὡς ἀπαρχὰς, διανέμειν· πρὸς τὸ
χάριν εἰδέναι τοὺς μεταλαμβάνοντας τῷ δοτῆρι τῶν ἐτησίων
καρπῶν, δι' ὧν τὰ σώματα ἡμῶν κατὰ τὸν θεῖον ὅρον τρέφεται
τε καὶ αὐξεῖ· ὁ δὲ παρὰ τὰ διατεταγμένα ποιῶν κληρικὸς κα-
θαιρεῖται.

Γάγγρας ζ'.

Ὁ δὲ ζ'. τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου, ἔτι καὶ ὁ ἦ, τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ
διδόντα ἢ λαμβάνοντα τὰς τῇ Ἐκκλησίᾳ προσαγομένας καρπο-
φορίας, παρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ οἰκονόμου, ἅτε περὶ
ἐλαχίστου τούτους τιθέμενον, τῷ ἀναθέματι ἀνατίθῃσιν.

Καρθαγένης λζ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ λζ'. μηδὲν πλέον ἄρτου καὶ οἴνου κε-
λεύει προσφέρεσθαι εἰς τὰ ἅγια· τὸν μὲν ἄρτον, εἰς τύπον τοῦ
σώματος τοῦ Κυρίου, τὸν δὲ οἶνον, τοῦ αἵματος· οὕτω γὰρ ὁ

Κύριος τοῖς οικείοις διδούς μαθηταῖς, ἔφη· Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα μου· καὶ τὸ ποτήριον αὔθις· Πίστε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου 1). Ἐπεὶ δὲ οὐχ αἷμα μόνον ἀλλὰ καὶ ὕδωρ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Κυρίου ἐρρύη, νυγείσης ἐν τῷ σταυρῷ τῇ λόγχῃ, ἀναγκασίως τῇ Ἐκκλησίᾳ νενόμισται, ἐν τοῖς ἱεροῖς μυστηρίοις ὕδωρ τῷ οἴνῳ παρακινῶν· τὸ δὲ μέλι καὶ γάλα εἰς τὸ μυστήριον τῶν νηπίων προσφέρεσθαι, παρὰ τῆς ζ'. Συνόδου κεκώλυται· φησὶ γὰρ ὁ νζ'. ταύτης κανὼν· Ἐν τοῖς θυσιαστηρίοις οὐ χρὴ γάλα καὶ μέλι προσφέρεσθαι.

Περὶ ὑδροπαραστατῶν καὶ Ἀρμενίων.

Συνόδου ἑκτης λθ'.

Ἀλλὰ καὶ ὁ λθ'. ταύτης δὴ τῆς ζ'. Συνόδου, δύο διαγράφων αἱρέσεις, ἐκ διαμέτρου μὲν ἰσαμένας, ἐπίσης δὲ νοσοῦσας τὸ ἄθεσμον, τῶν τε ὕδατι μόνον εἰς τὴν τοῦ ἁγίου ποτηρίου χρωμένων ἱερουργίαν, οἳ δὴ καὶ ὑδροπαραστάται προσηγορεύθησαν ἐκ τῆς πράξεως, καὶ τῶν δι' οἴνου μόνου τὴν ἱερουργίαν αὔθις ποιουμένων Ἀρμενίων· διὰ δὴ ταῦτα, ὕδωρ οἴνῳ μιγνύναι κελεύει, καὶ οὕτω τὴν ἀναίμακτον προσάγειν θυσίαν· καὶ ἡ μὲν, παλαιά τις ἦν· ἡ δὲ τῶν Ἀρμενίων, ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ Χρυσοστόμου ῥημάτων ἔσχε τὰς ἀφορμὰς 2). Ὁ γὰρ μέγας αὗτος Πατήρ, τὴν ῥηθεῖσαν τῶν ὑδροπαραστατῶν αἵρεσιν ἀνατρέπων, φησὶν ἐν τῇ τοῦ κατὰ Ματθαίον ἐξηγήσει, τὸ ῥητὸν ἀξίως τοῦ ἐν αὐτῷ πνεύματος ἀναπτύσσων, τὸ λέγον, Οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου 3)· τίνας ἔνεκεν οὐχ ὕδωρ ἔπιεν ἀναστάς, ἀλλ' οἴνον; ἄλλην αἵρεσιν πονηρὰν πρόρριζον προανασπῶν. Ἐπειδὴ γὰρ εἰσέτινες ἐν τοῖς μυστηρίοις ὕδατι μόνῳ κεχρημένοι, δεικνύς, ὅτι καὶ ἠνίκα τὰ μυστήρια παρέδωκεν, οἴνον παρέδωκε, καὶ ἠνίκα ἀναστάς χωρὶς μυστηρίων ψιλὴν τράπεζαν παρετίθετο, οἴνῳ ἐκέχρητο, ἐκ τοῦ γεννήματος, φησὶ, τῆς ἀμπέλου· Ἄμπελος δὲ οὐχ ὕδωρ, ἀλλ' οἴνον γεννᾷ· τοῦτο πλάνον ἐνήκε τοῖς Ἀρμενίοις, οἰθηθεῖσι τὸν μέγαν ἀθετεῖν τὴν τοῦ ὕδατος ἐν τῇ ἱερᾷ θυ-

σίᾳ προσαγωγῇ. Ταύταις οὖν ἀπομαχόμενος ὁ κανὼν ταῖς αἱρέσεσιν, Ὁ τοῦ Κυρίου, φησὶν, ἀδελφός, ὁ μέγας Ἰάκωβος, ὁ τῆς τῶν Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας πρῶτος τὸν θρόνον κοσμήσας, καὶ ὁ τῆς Καισαρέων ἀρχιεπίσκοπος μέγας Βασίλειος, οὐ τὸ κλέος πᾶσαν ἐπέδραμα τὴν ὑφήλιον, πρὸς δὲ, τὸ χρυσοῦν στόμα τῆς Ἐκκλησίας, ἐγγράφως τὴν μυστικὴν ἡμῖν παραδεδωκότες ἱερουργίαν, ἐξ ὕδατος καὶ οἴνου τὸ ἱερὸν ποτήριον τελειοῦν ἐκδεδώκασι, καὶ ταῖς κατ' αὐτοὺς Ἐκκλησίαις, ἐνθα τὴν ποιμαντικὴν ἐνεχειρίσθησαν ἡγεμονίαν, οἳά τινα κληρὸν ἄνωθεν ἡγμένον κατέλιπον. Μέννηται δὲ καὶ τοῦ προρρήθέντος λζ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ κανόνος. Ὁ τοίνυν μὴ οὕτω ποιῶν, ἀλλ' ὡς ἀτελὲς τὸ μυστήριον ἐξαγγέλλων, καὶ καινοτομῶν τὰ παραδεδωμένα, τὴν ἱερωσύνην περιδύεσθω, φησὶ.

Περὶ τοῦ ζέοντος ὕδατος τοῦ τοῖς θείοις μυστηρίοις ἐμβαλλομένου.

Οὐ δεῖ δὲ τοὺς Λατίνους ἡμᾶς αἰτιᾶσθαι, εἰ πρὸς τῷ τέλει τῆς ἱερουργίας ζέον ὕδωρ τῷ ποτηρίῳ ἐγχέομεν· οὐ γὰρ μεταβάλλει τοῦτο τὴν δι' οἴνου καὶ ὕδατος τοῦ ποτηρίου ἔνωσιν, ἐπεὶ μὴ ἐστὶν ἕτερόν τι τὴν φύσιν τοῦ πρὶν ἐμβληθέντος ὕδατος· πιστοῦται δὲ μόνον τὸ τοῦ θαύματος μέγεθος, τῷ καὶ τῇ γεύσει πείθειν ἡμᾶς, μὴ ἐκ νεκροῦ ἀλλ' ἐκ ζῶντος σώματος τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ ῥυθῆναι· ἐκ νεκροῦ γὰρ ἀτριζὸν αἷμα οὐ πέφυκε καταρρεῖν· ἐκ δὲ τοῦ Κυριακοῦ σώματος, ὡς ζῶντος καὶ ζωοποιοῦ, τὰ ζωοποιὰ ἐρρύη, τὸ αἷμα, φημί, καὶ τὸ ὕδωρ· οὐκ εἰσάγεται δὲ τὸ ζέον κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνώσεως, ἵνα μὴ ψυχρὸν αὔθις ἐν τῷ καιρῷ τῆς μεταλήψεως γεγονὸς εἰς τὸν πρότερον ἐπανέλθῃ λόγον. Οἱ δὲ Ἰβήρες, καίπερ ὀρθοδοξίας ἄκρως μεταποιούμενοι, ζέον τῷ ἁγίῳ οὐκ ἐμβάλλουσι ποτηρίῳ, τῷ ἐν ἔθει, ὡς φασὶ, γεγονέναι, μὴ οἴνου πίνειν μετὰ θερμοῦ ὕδατος· ἀλλὰ τὴν τοῦ μυστηρίου διδαχθέντες δύναμιν, τοῦτο καὶ αὐτοὶ ποιεῖν ἐπετράπησαν.

Ὁ δὲ κθ'. τῆς ζ'. Συνόδου ἀνατρέπει καὶ ἕτερόν τι τῶν ἀθεμίτων ἐν τῇ τῶν Ἀρμενίων χώρα γινόμενον· μέλη γὰρ τοῦ θυομένου εἴποντες ζῶον ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου, ἐκ τούτων ἀφαι-

1) Ματθ. Κζ', 26, 28. — Μάρκ. ΙΔ', 22, 24. Λουκ. ΚΒ', 19, 20. — 2) τὰς ἀμοιβάς εἴτ' οὖν ἀφορμὰς Β. — 3) Ματθ. Κς, 20. Μάρκ. ΙΔ', 26. Λουκ. ΚΒ', 18.

ρέματα τοῖς ἱερεῦσιν ἰουδαϊκῶς ἀπένεμον, τούτοις ἀφωρισμένα καὶ ἀποτεταγμένα, κεφαλὴν τυχόν, ἢ ἄλλο τι μέρος ἀφαιρεθὲν ἐκ τοῦ σώματος, ἃ ποτε τοῖς ἰουδαίοις λόγον εἶχον ἀναγωγῆς· τοῦτο γοῦν ἀπαγορεύει, ἐφίησι δὲ προσάγειν αὐτοῖς οἷα καὶ ὅσα οἱ προσάγοντες βούλονται, ἔξω τῆς Ἐκκλησίας, συγκαταβάσει χρώμενος, διὰ τὴν κριτήσασαν παρ' ἐκείνοις συνήθειαν· τὸν δὲ ἔτι τοῦτο ποιῶντα, ἀφορίζεσθαι παρεγγύησε.

Περὶ τῆς λοχείας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Συνόδου ἑκτης οθ'.

Ὁ δὲ οθ' ἀπαγορεύων τὸ σερμίδαλιον ἔψειν, καὶ ἀλλήλοις μεταδιδόναι τῇ ἐπιούσῃ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, εἰς τιμὴν δέθεν τῆς λοχείας τῆς ἀχράντου Παρθενομήτορος, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοχευομένων ἔθος γίνεσθαι γυναικῶν, κληρικῶν μὲν τοῦτο ποιούντων, καθαιρέσει, λαϊκῶν δὲ, ἀφορισμῶ καθικνεῖται, ἀλόχευτον εἶναι λέγων τὸν τόκον τῆς ἀγίας Παρθένου, ὅτε καὶ ἀσπορον τὴν σύστασιν ἐσχηκότα· λοχεία δὲ ἐστὶν ἡ μετ' ὠδίνων τοῦ βρέφους ἀπότηξις, καὶ ἡ τῶν αἱμάτων ἀκόλουθος ῥύσις, ὧν ἥκιστα πειραθῆναι τὴν Θεοτόκον νομιζομεν, μᾶλλον δὲ βεβαίως πιστεύομεν· ταῦτα γὰρ ταῖς φυσικῶς συλλαβούσαις παρομιρτεῖ· τῇ δὲ Παρθένῳ, ἐπεὶ περ ἐκ Πνεύματος ἀγίου καὶ ὑπὲρ φύσιν ἡ σύλληψις ἦν, καὶ ὁ τόκος δῆπου τῶν φυσικῶν ἰδιωμάτων ὑπέρτερος· ὕβρις τοίνυν τῇ Θεοτόκῳ, καὶ οὐ τιμὴ, τὸ γίνεσθαι τι ἐπὶ τῷ ἀνεκφράστῳ τόκῳ, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τικτουςῶν εἴωθε γυναικῶν.

Θεοφίλου η'.

Ὁ δὲ τοῦ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας η', τὰ προσφερόμενα εἰς λόγον θυσίας, μετὰ τὸ ἀνηλωσθαι ὅσα νόμος εἰς τὴν τῶν μυστηρίων χρείαν, τοὺς κληρικοὺς ἐπισκῆπτει διανειμαμένους ἐσθίειν ταῦτα καὶ πίνειν· κοινωνεῖν δὲ τούτων καὶ τοῖς πιστοῖς ἀδελφοῖς, τῶν κατηχομένων δὲ μηδενί.

Ζῆτει νόμον ἐν τῷ ιθ' Κεφ. τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ κατηγορίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ τίνες εἰς κατηγορίαν δεκτοί, καὶ τίνες ἀδεκτοί.

Ζῆτει ἐν τῷ θ' Κεφαλαίῳ τοῦ Δ στοιχείου, περὶ τῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις μαρτύρων.

Νόμος.

Ἐὰν πατήρ κατηγορήσῃ τινὸς περὶ φόνου τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, καὶ ἀποφανθῇ κατὰ συκοφαντίαν κινήσας, οὐκ ἀτιμοῦται· ἀδελφὸς δὲ κατὰ ἀδελφοῦ μέγα ἔγκλημα κινεῖν οὐ δύναται, ἐπεὶ τοῦ γε καὶ οὐκ εἰσακουσθήσεται, καὶ ἐξορίᾳ ὑποβληθήσεται 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ κατηχομένων.

Ζῆτει ἐν τῷ α' Κεφαλαίῳ τοῦ Α στοιχείου.

Νεοκαισαρείας ε'.

Ὁ δὲ ε' τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, τῶν τελεωτέρων τις κατηχομένων ἀμαρτῶν, φησὶ, καὶ πεπαυμένος τοῦ ἀμαρτάνειν, μετὰ τῶν ἀκρωμένων στήτω· εἰ δὲ τῶν ἀκρωμένων εἴη, καὶ τῆς ἀμαρτίας οὐκ ἀφίσταται, εἰς τὴν τῶν προσκλαιόντων χώραν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθείσθω. Εἰς δύο γὰρ τάξεις οἱ κατηχομένοι πάλαι διήρηντο, εἰς τε τοὺς ἤδη τελεώτερον τὴν πίστιν εἰσδεξαμένους, ὑπερτεθειμένους δὲ τὸ βάπτισμα, οἱ καὶ μέχρι τῆς τῶν κατηχομένων εὐχῆς ἐν τῷ Κυριακῷ παρέμενον, καὶ ταύτης μυστικῶς λεγομένης, τὸ γόνυ ἐκκλινον, ἐκφωνηθέντος δὲ τοῦ, Ὅσοι κατηχομένοι προέλθετε, ἐξήρχοντο· εἰς τε τοὺς ἄρτι προσελθόντας, οἱ καὶ ὡς ἀτελέστεροι, μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῶν θείων Ἐυαγγελίων ἐξίασι. Ζῆτει καὶ ἐν τῷ α' Κεφ. τοῦ Β στοιχείου κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου κ'. Θεοφίλου δ'. Κυρίλλου δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Τίνες δεῖ κληρονομεῖν τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου.
Ζῆτει τὸ δ' Κεφάλαιον τοῦ Δ στοιχείου.

1) Πρ. Ν. Αθ', μζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ κληρονομίας, καὶ ἀποκλήρων υἱῶν ἢ γονέων.

Νόμοι.

Οἱ κατιόντες, καὶ ἄρρενες, καὶ θήλειαι ὧσι, προτιμῶνται τῶν ἀνιόντων καὶ τῶν ἐκ πλαγίου 1).

Ἐὰν πάππος τελευτήσῃ ἐπὶ υἱῷ καὶ ἐγγόνοις ἀπὸ ἄλλου παιδός, οἱ ἐγγονοὶ ὑπεισέρχονται τὸ πρόσωπον τοῦ ἰδίου πατρὸς, καὶ ἕνα τῷ υἱῷ, τουτέστι τῷ ἰδίῳ υἱῷ, κληρονομοῦσι τὰ τοῦ πάππου, λαμβάνοντες εἴ τι ἔμελλε λαμβάνειν, εἰ περιῆν, ὁ πατὴρ αὐτῶν, καὶ ἄρρενες, καὶ θήλειαι ὧσιν, εἴτε ὑπεξούσιοι, εἴτε αὐτεξούσιοι 2).

Κατιόντων μὴ ὑπόντων, προσκαλοῦνται οἱ ἀνιόντες, προτιμῶμενοι τῶν ἐκ πλαγίου πάντων, χωρὶς τῶν ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων φύντων ἀδελφῶν καὶ ἀδελφοπαιδῶν· τῶν δὲ ἀνιόντων ὁ ἐγγύτερος τῷ βαθμῷ προτιμᾶται ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ πλαγίου· εἰ δὲ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ εἴσι πάντες, ὁμοῦ καλοῦνται εἰς τὴν κληρονομίαν 3).

Ἀνιόντων ὑπόντων τῷ τελευτήσαντι, καὶ ἀδελφῶν γνησίων, καὶ παιδῶν ἀδελφοῦ ἀμφιθαλοῦς προτελευτήσαντος, πάντες καλοῦνται εἰς τὴν αὐτοῦ διαδοχὴν, καὶ θήλειαι, καὶ ἄρρενες ὧσιν· οἱ γὰρ ἀδελφόπαιδες ὑπεισέρχονται τὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς πρόσωπον, καὶ λαμβάνουσιν εἴ τι ἔμελλε λαμβάνειν, εἰ περιῆν, ὁ πατὴρ αὐτῶν 4).

Οἱ ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων φύντες ἀδελφοὶ πρώτην ἔχουσι τάξιν εἰς τὸ κληρονομήσαι τὸν ἴδιον ἀδελφόν· ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ παῖδες τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ, οὐ μόνον ὁμομητρικοῦ καὶ ὁμοπατρικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀμφιθαλοῦς· εἰ δὲ μὴ ὑπείσιν ἀδελφοὶ, ἢ παῖδες ἀδελφῶν τοιοῦτων, τότε οἱ ἐκ διαφόρων γονέων φύντες ἀδελφοὶ κληρονομοῦσι τὸν ἀποθανόντα ἀδελφόν 5).

Ἐὰν τις τελευτήσῃ ἐπὶ ἀδελφῷ ἐκ διαφόρων γονέων ὑπάρχοντι, καὶ ἐπὶ υἱοῖς ἀδελφοῦ ὁμοπατρικοῦ καὶ ὁμομητρικοῦ, οἱ

1) Πρ. Ν. Δ', ε'. — 2) αὐτέθι δ'. — 3) αὐτέθι ε'. — 4) αὐτέθι ζ'. — 5) αὐτέθι η'.

τεκνάδελφοὶ προτιμῶνται τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τὴν ἐκείνου κληρονομίαν 1).

Ἡ μήτηρ συγκληρονομεῖ τοῖς ἰδίοις τέκνοις, τῶν τελευτησάντων αὐτῆς μὲν παιδῶν, ἐκείνων δὲ ἀδελφῶν, ἐνὸς ἀδελφοῦ μέρος λαμβάνουσα 2).

Ὅτι δεῖ τὸν μὴ δευτερογαμήσαντα ἄνδρα λαμβάνειν ἐκ τῆς προικῆς, παιδὸς ἐνὸς μοῖραν κατὰ δεσποτείαν 3).

Ἀδελφοῦ μὴ ὑπόντος ἢ ἀδελφόπαιδος, οἱ λοιποὶ ἐκ πλαγίου συγγενεῖς καλοῦνται, οἱ τῷ βαθμῷ μέντοι γε ὄντες ἐγγύτεροι· καὶ εἰ εὐρεθεῖεν πολλοὶ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, ἐξίσης κληρονομοῦσιν 4).

Οἱ ἐκ διαφόρων πηλακῶν παῖδες οὐ κληρονομοῦσιν ὑπάντων φυσικῶν, ἢ γαμετῆς, ἢ ἄλλων διαδόχων αὐτῶν 5).

Νόθος παῖς γενόμενος γνήσιος, μόνου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γίνεται γνήσιος, οὐκέτι δὲ καὶ τῶν κατιόντων, ἢ τῶν ἀνιόντων, ἢ τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν τοῦ πατρὸς, οὐδὲ κληρονομεῖ αὐτοῦς, οὐδὲ κληρονομεῖται ἐξ' αὐτῶν χωρὶς διαθήκης 6).

Εἰ πατὴρ προικίζων τὴν ἐαυτοῦ θυγατέρα συνεφώνησεν ἀρκεῖσθαι αὐτὴν τῇ δοθείσῃ ὑπὲρ αὐτῆς προικί, καὶ μὴ ἔχειν μέρος ἐκ τῆς αὐτοῦ κληρονομίας, οὐκ ἔρρωται τὸ σύμφωνον τοῦτο, οὐδὲ κωλύεται κληρονομεῖν ἀδιάθετον αὐτὴν τελευτώντα ἢ θυγάτηρ, τὴν προῖκα τοῖς ὑπεξούσιοις μείναςιν αὐτῆς ἀδελφοῖς συνεισφέρουσα· ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεάν, ὡς περ τὴν προῖκα, δεῖ συνεισφέρεισθαι, ἀδιάθετου τελευτώντος τοῦ ταύτην ἐπιδεδωκότος, εἴτε μήτηρ ἐστίν, εἴτε πατὴρ, ἢ τις τῶν ἀνιόντων, ἢ πρὸς πατρός, ἢ πρὸς μητρός 7).

Ἦνίκα τελευτήσῃεν ἄνθρωπος ἢ γαμετὴ ἀδιάθετοι, καὶ μηδένα ἐκ τῶν ἀνιόντων, ἢ τῶν κατιόντων, ἢ τῶν ἐκ πλαγίου ἔννομον ἢ φυσικὸν σχοίησαν διάδοχον, τότε ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν τῆς γυναικὸς καλεῖσθαι ἐξ ὀλοκλήρου κληρονομίαν, καὶ ἡ γυνὴ διαδεχέσθαι τὸν ἄνδρα 8).

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος συμφωνήσῃ πρὸς τὴν γυναῖκα, ἵνα τελευτώσῃ

1) Πρ. Ν. Α. θ'. — 2) 3) Πρ. Ν. ς', ε'. — 4) αὐτ. ι'. — 5) Σύνοψ. ΑΒ'. ε'. — 6) Αρμ. Ε'. κ. 67. — 7) Πρ. Ν. Α', ιβ', ιε'. — 8) αὐτ. ιθ'.

αὐτὴν κληρονομήσῃ, τὸ σύμφωνον ἄχρηστόν ἐστιν 1).

Ζήτηι καὶ ἐν τῷ ιζ'. Κεφ. τοῦ ΙΙ στοιχείου· ζήτηι καὶ τὸ ἐ. Κεφ. τοῦ Υ' στοιχείου.

Ψήφισμα γεαρόν.

Τὸ δὲ ψήφισμα τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Ἀθανασίου, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν Συνόδου, ἃ γέγονεν ἔρισμῳ τοῦ αἰοιδίου βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, κελεύομεν, φησί, τοὺς ἀτέκνους χηρεύοντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, μὴ ἀρπαγὴν ὑπέχειν τῶν ὑπαρχόντων, μήτε παρὰ τῶν τὰ δημόσια διενεργούντων, μήτε τῶν εἰς παροικίαν τούτους ἔχόντων, ἀλλὰ τὸ τρίτον τῆς οὐσίας ἐκείνων, τὴν δεσποτείαν ἀπολαμβάνειν, τὸ τρίτον εἰς μνημόσυνα τοῦ ἀπελθόντος ἀναλίσκεσθαι, καὶ τὸ ζῶν μέρος ἀπολαμβάνειν τὸ ἕτερον· εἰ δὲ καὶ τὸ ἐπιζήσαν ἀπέλθοι μέρος, τοὺς τούτῳ προσήκοντας, τὸ ἀπὸ νόμου κληρονομεῖν· ἂν δὲ μηδεις συγγενῆς προσῆ τῷ ἀποικομένῳ, τῷ δημοσίῳ εἶναι τὸ ἡμισυ, καὶ τοῖς ἐκείνου μνημοσύνοις τὸ ἡμισυ 2).

Ἀκυρωθῆναι δὲ καὶ τὸν νόμον κελεύομεν, ὃς διορίζεται, τοὺς ἐπὶ τέκνῳ χηρεύσαντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, εἶτα καὶ τοῦ τέκνου κατὰ πόδα· ἀποικομένου, κληρονομεῖν τὸ ζῶν μέρος, τὰ τοῦ παιδὸς πατρῷα πάντα ἢ μητρικὰ· τοὺς δὲ τοῦ τεθνεώτος γονεῖς, πρὸς τῇ τοῦ τέκνου ἀποβολῇ, ἀδικώτατα καὶ τῆς περιουσίας στερίσκεσθαι· ἀλλὰ τηρεῖσθαι μὲν τὸ τρίτον τῆς προικὸς εἰς μνημόσυνα τοῦ ἀποικομένου, τὸ δὲ τρίτον τοῖς γονεῦσι, καὶ τὸ τρίτον τῷ καταλειφθέντι μέρει 3).

Ἐὰν μέρος οὐσίας ληγατευθῇ, ἐπιλογὴν ὁ κληρονόμος ἔχει, ἢ τὸ μέρος τῶν πραγμάτων δοῦναι, ἢ τὴν αὐτῶν ἀποτίμησιν· τῶν μέντοι ἀδαιρέτων καὶ δυσδαιρέτων πάντων, τὴν ἀποτίμησιν δίδωσιν.

**Ἐπι περὶ ἀποκλήρων υἱῶν.*

Διὰ τὰς ὑποτεταγμένας αἰτίας τὸν υἱὸν ἀπόκληρον εἶναι τῆς πατρικῆς οὐσίας θεσπίζομεν 1).

α'. Εἰ τοῖς ἰδίῳις γονεῦσι χεῖρας ἐπιβάλοι·
β'. Εἰ βαρείαν καὶ ἀπρεπῆ ὕβριν αὐτοῖς ἐπαγάγοι·
γ'. Εἰ ἐπὶ ἐγκληματικαῖς αἰτίαις αὐτῶν κατηγορήσει, ταῖς μὴ οὐσαις κατὰ βασιλέως, ἢ πολιτείας·

δ'. Εἰ μετὰ φαρμακῶν ὡς φαρμακὸς συναναστρέφαιτο·
ε'. Εἰ τῇ ζωῇ τῶν ἰδίων γονέων διὰ φαρμακείας, ἢ ἄλλῳ οἰκρῶν τρόπῳ, ἐπιβουλεύσαι πειραθῆι·

ς'. Εἰ τῇ ἰδίᾳ μητρειᾷ, ἢ τῇ τοῦ πατρὸς παλλακῇ μιχθεῖη·
ζ'. Εἰ συκοφάντης κατὰ τῶν γονέων γένοιτο, καὶ διὰ τῆς ἰδίας καταμηνύσεως βαρείας αὐτοῦς ζημίας ὑπομεῖναι παρασκευάσειεν·

η'. Εἰ ἐν ἀσθενείᾳ χρονίᾳ κατακειμένων, ἢ ἐν γῆρᾳ καὶ ἀδυναμίᾳ καταντησάντων, ἀμελήσει τῆς τούτων φροντίδος· καὶ μετακαλούμενος παρὰ τῶν γονέων, μὴ βουληθεῖη ἐπιμελείας αὐτοῦς ἀξιῶσαι·

θ'. Εἰ μὴ βουληθεῖεν οἱ ἄφρονες τῶν παιδῶν, τοὺς γονεῖς ἐγυθῆσασθαι, εἰς ὅσον εὐποροῦσιν, ὑπὲρ χρέους ἐγκαλουμένους·

ι. Εἰ ἐλεγχθεῖη τις τῶν παιδῶν, κωλύσας τοὺς γονεῖς διαθήκας γράψαι, ὥστε εἰ μετὰ ταῦτα τοῦτο πράξει· δυνηθεῖεν, ἄδειαν αὐτοῖς εἶναι τὸν τοιοῦτον παιδα ποιεῖν ἀπόκληρον·

ια'. Εἰ παρὰ γνώμην τῶν γονέων μέρους ἑαυτὸν ἐγκαταλέξει, καὶ ἐν τούτῳ τῷ ἐπιτηδεύματι διαμείνη·

ιβ'. Εἰ τινὰ τῶν γονέων μανέντα, οἱ παῖδες, ἢ οἱ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομεῖν αὐτὸν δικαιοῦμενοι, μὴ βουληθεῖεν ἐπιμελείας αὐτὸν ἀξιῶσαι· ἀπαλλαγέντι γὰρ τῆς μανίας ἔξῃστι ποιεῖν αὐτοῦς ἀποκλήρους· εἰ δὲ ἐν τῇ νόσῳ μέχρι θανάτου κατεχομένου, ἀλλότριός τις συμπάθησας, ἰδίῳις ἀναλώμασιν ἐπιμεληθεῖη, καὶ διὰ γραμμάτων τοὺς κληρονόμους καλῶν, μὴ βουληθεῖεν ἀπαντῆσαι, καὶ πρὸς τὴν τοῦ μανέντος ἐπιμελείαν διεγερθῆναι, ἄδειαν ἔξει ὁ ὑποδεξάμενος καὶ εἰς τέλος φροντίσας, εἰς τὴν αὐτοῦ κληρονομίαν εἰσελθεῖν, ἀνατρεπομένης τῆς ἐκείνων διαδοχῆς·

ιγ'. Εἰ τινὰ τῶν γονέων δορυάλωτον γεγονότα μὴ σπουδάσαιεν οἱ παῖδες εἰς τὴν ἐκείνου ἀνάφρυσιν· ἐπανασωθέντι γὰρ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, ἔξῃστι ἀχρηστία αὐτοῦ γράψασθαι,

1) Ἐπιναγ. ΑΔ', κγ'. — 2) Σύντ. Τόμ. Β'. σελ. 122. — 3) αὐτ. σελ. 124.

— 4) Πρ. Ν. ΑΓ', α. καὶ ἐπ. — Ν. Ἰουστ. ριθ. κεφ. γ'.

καὶ ἀποκλήρους ποιῆσαι· εἰ δὲ καὶ ἀποθανεῖν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ συμβαίη τῇ ἀμελείᾳ τῶν παίδων, ἢ τῶν ἐξ ἀδιαθέτου εἰς τὴν αὐτοῦ καλουμένων κληρονομίαν, τούτους ἅπαντας εἰς τὴν αὐτοῦ διαδοχὴν ἐλθεῖν οὐκ ἀνεχόμεθα, ἀλλὰ τὰ ἐκείνου πράγματα τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως, ἐξ ἧς ὀρμᾶται, προσανατίθεσθαι, καὶ μὴ ἐν ἄλλαις αἰτίαις, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν αἰχμαλώτων ἀναβύσσει παρ' αὐτῆς διαπανθᾶσθαι. Εἰ δὲ καὶ πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας διαθήκην ἐκθέμενος, ἔγραψεν αὐτοὺς κληρονόμους, ἀκυροῦμεν εἰς ἅπαν τὴν τοιαύτην διαθήκην· ταύτην δὲ τὴν ποινὴν κατ' ἐκείνων κρατεῖν θεσπίζομεν, οἵτινες τὸν ἡ. τῆς ἑαυτῶν ἡλικίας ἐπλήρωσαν ἐνικυτόν·

ιδ'. Εἰ ὁρθόδοξοι ὄντες οἱ γονεῖς, τινὰ τῶν παίδων αἴσθοντο αἰρετικοῖς προσανέχοντα δόγμασιν. Εἰ δ' αὖθις ἐπὶ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν σωφρονήσας ὁ παῖς ἐπανήξει, ἀπολαμβάνει μὲν τὸν ἴδιον κληρονόμον, τοὺς δὲ καρποὺς τοῦ μέσου χρόνου μὴ ἐπιζητεῖν·

Ἄν τοίνυν μίαν τῶν εἰρημένων αἰτιῶν κατὰ τινος τῶν παίδων οἱ γονεῖς ταῖς ἰδίαις ἐγγράφωσι διαθήκαις, καὶ οἱ γραφέντες κληρονόμοι ἀληθῆ εἶναι ταύτην ἀποδείξωσι, τὴν διαθήκην, τὴν ἰδίαν ἔχειν ἰσχὺν παρακελευόμεθα.

Περὶ ἀποκλήρων γονέων.

Θεσπίζομεν αὖθις μὴ ἐξεῖναι ταῖς παισὶ τοὺς ἰδίους γονεῖς ἀποκλήρους ἐν ταῖς αὐτῶν διαθήκαις ποιεῖν, ἂν μὴ τὰς ὑπαριθμουμένας αἰτίας ἐν αὐταῖς καταγράψωσιν 1)·

α'. Εἰ οἱ γονεῖς τὸν ἴδιον παῖδα εἰς ἀναίρεσιν δοῦεν, δίχα τῆς εἰς καθοσίωσιν ἀναφερομένης αἰτίας·

β'. Εἰ φαρμακείαις, ἢ γοητείαις, ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ τῶν υἱῶν ἀποδειχθεῖεν ἐπιβουλεύσαντες·

γ'. Εἰ ὁ πατήρ τῇ ἰδίᾳ νύμφῃ, ἢ τῇ παλλακῇ τοῦ ἰδίου παιδὸς συμμιγείη·

δ'. ε'. ς'. ζ'. Ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῇ κωλύσει τῆς διαθήκης, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς μανίας, καὶ αἰχμαλωσίας, καὶ κακοδοξίας, τὰ

1) Πρ. Ν. ΑΓ'. ιθ' καὶ ἐπ. Νεαρ. ριέ, κρη. δ'.

πάντα καὶ ἐνταῦθα παραφυλαχθήσεται, ὡς γε δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀποκλήρων υἱῶν ἐθεσπίσαμεν. Ἀλλὰ καὶ ὁ συγγενῆ κεκτημένος κωφὸν, ἢ ἄλλalon, ἢ ἄφρονα, ἢ μαινόμενον, εἰ μὴ προμηθούμενος ἐκδικεῖ τὰ αὐτῶν πράγματα, οὐ δύναται αὐτοῦς κληρονομεῖν. Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ αἰχμαλώτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

"Οτι κληροῦσθαι δεῖ καὶ τοὺς μὴ καταγομένους· ἐκ γένους ιερατικοῦ, εἰ ἄξιον εἶεν.

Συνόδου ἔκτης λγ'.

Ὁ λγ'. τῆς σ'. Συνόδου κανὼν; ἐπὶ μὲν τῶν Ἰουδαίων, ἢ Δευτικῆ; φησὶ, μόνη φυλὴ τὴν ιερωσύνην ἐκληρώσατο, ἐξ ἧς οἱ ιεροῦσθαι μέλλοντες ἐλαμβάνοντο; καὶ κληρικοὶ ὠνομάσθησαν διὰ τὸ γεγράφθαι ἐν τῷ Δευτεροννομίῳ, Οὐκ ἔσται τοῖς Δευταῖς κληρὸς ἐν υἱαῖς Ἰσραὴλ, ὁ γὰρ Κύριος μερὶς αὐτῶν καὶ κληρὸς 1) ἡμῶν δὲ οὐκ εἰς τὸ γένος τοῦ εἰς κληρὸν προχειριεῖσθαι μέλλοντος ἀποβλέπειν προσῆκεν· ἀλλ' εἰ ἄξιός ἐστι κατὰ τοὺς ὅρους τῶν θείων κανόνων, εἰς κληρὸν καταλεγέσθω, εἴτε προγόνους ἔσχεν ιερέας, εἴτε καὶ μὴ.

Περὶ ἀναγνώστου.

Μηδὲ ἐπ' ἄμβωνός τις τὰς θείας ὑπαναγινωσκέτω βίβλους, εἰ μὴ κουρῆν μετ' εὐλογίας παρὰ τοῦ ἰδίου δέξαιτο ἐπισκόπου· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν ἀφοριζέσθω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

"Οτι οὐ δεῖ τοὺς κληρικοὺς μετατίθεσθαι.

Ζήτει ἐν τῷ Ὑ'. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου κανόνα δ'. τῆς δ'. Συνόδου, καὶ ἑτέρους.

1) Δευτερ. ΙΙ'; 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

"Οτι τῶν κληρικῶν τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσιν ἐκ τῶν
τῆς Ἐκκλησίας δεῖ χορηγεῖν.

Ζήτει τὸ κς'. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

"Οτι οὐ δεῖ τοὺς κληρικοὺς ἀρπάζειν τὰ τοῦ
τελευτήσαντος ἐπισκόπου πράγματα.

Ζήτει τὸ κζ'. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

"Οτι οὐ δεῖ κληρικὸν ἓνα ἐν δυοῖν εἶναι πόλεσιν,
ἢ ἐν μιᾷ πόλει δύο Ἐκκλησίας ὑπηρετεῖν.

Ζήτει τὸ ιδ'. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

"Οτι οὐ δεῖ τοὺς κληρικοὺς πράττειν τι ἄνευ τῆς τοῦ
ἐπισκόπου γνώμης.

Ἀποστόλων λθ'.

Ὁ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων λθ'. κανὼν, πρεσβυτέροις καὶ δια-
κόνους μὴ ἐξεῖναι κελεύει, δίχα γνώμης τοῦ ἐπισκόπου πράτ-
τειν ἄπερ αὐτῷ ἀνεῖται, καὶ μόνῳ τῷ τὴν προστασίαν τοῦ λα-
οῦ ἐπιτετραμμένῳ, καὶ λόγον ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν καὶ εὐ-
θύνας μέλλοντι δώσειν· λέγω δὴ τὸ λύειν καὶ δεσμεῖν τὰ ἡ-
μικρτημένα, καὶ ἢ μειοῦν, ἢ ἐπιτείνειν τὰ ἐπιτεμνόμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

"Οτι οὐδὲ οἱ κληρικοὶ ἀπολελυμένως ἐχειροτονοῦνται
Συνόδου τετάρτης ε'.

Ὁ ε'. τῆς δ'. Συνόδου κανὼν, οὐκ ὕστατον δεῖν, ἱερέας, καὶ

διακόνους, καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἐν κλήρῳ κατειλεγμένων ἀπο-
λελυμένως χειροτονεῖσθαι, ὡς ὅτ' ὅπῃ βούλονται ἀπιέναι, καὶ
ἱερατικόν τι πράττειν, ἀλλ' ἰδικῶς ἐν Ἐκκλησίᾳ πόλεως ἢ κώ-
μης, ἢ ἐν τῷδε τῷ μαρτυρίῳ ἢ τῷ μοναστηρίῳ, ὡς περ ἄρα
καὶ οἱ ἐπίσκοποι εἰς τήνδε τὴν Ἐκκλησίαν ἤδη χειροτονοῦνται·
τοῦ δὲ μὴ οὕτω χειροτονηθέντος, ἄκυρον εἶναι τὴν χειροτονίαν·
ἀλλὰ τανῦν, τοῦτο καταπεφρόνηται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

"Οτι τοὺς κληρικοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων
ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν εἶναι δεῖ τοῦ ἐπισκόπου.

Συνόδου τετάρτης ἦ.

Ὁ ὄγδοος κανὼν τῆς δ'. Συνόδου, τοὺς κληρικοὺς τῶν πτω-
χείων, καὶ μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων, τοῖς ἐπισκόποις τῶν
πόλεων ὑπεῖκαιν κελεύει, πτωχεῖα καλῶν τὰ εἰς πτωχῶν ἀπο-
τεταγμένα πρόνοιαν καὶ διοίκησιν, γηροκομεῖα, φημί, καὶ ὄρ-
φανοτροφεῖα· μαρτύρια δὲ, τοὺς εἰς ὄνομα μάρτυρος ἀνεγερεθέν-
τας σηκοῦς· τοὺς δὲ, κατὰ αὐθάδειαν, τοῦ ἐπισκόπου ἀφηνιά-
ζοντας μοναχοὺς τε καὶ κληρικοὺς, καὶ τοὺς θάρσος τούτοις
παρέχοντας λαϊκοὺς, τῆς τῶν πιστῶν κοινωνίας ἀλλοτριῶσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

"Οτι ὁ κληρικὸς, ἐφ' ᾧ ᾖ περιπέσοι ἀμαρτήματι,
καθαίρεται, οὐ μὴν καὶ ἀφορίζεται.

Ζήτει τὸ ι. Κεφάλαιον τοῦ Δ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

"Οτι τῶν κληρικῶν οἱ πρὸς μείζονα βαθμὸν ἀνιέναι
μὴ πειθόμενοι, ἐκπίπτουσι καὶ οὐ γῦν εἰσιν.

Καρθαγένης λβ'.

Ὁ λβ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανὼν, τὸν ἐν οἰφδῆποτε

τῆς Ἐκκλησίας κατειλεγμένον βαθμῶ, καὶ τῷ ἰδίῳ μὴ πειθόμενον ἐπισκόπῳ, εἰς μείζονα προεῖναι παρακαλοῦντι, τὸν μόχθον ἴσως τὸν ἐν αὐτῷ παραιτούμενον, καὶ τοῦ βαθμοῦ ἐκπίπτειν ἀξιοί, οὐ ἀποστῆναι οὐκ ἠθέλησεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Περὶ κλοπῆς.

Ζήτει ἐν τῷ λβ΄. Κεφαλαίῳ τοῦ Ε' στοιχείου, κανόνα κέ. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων.

Βασιλείου ξά.

Ὁ δὲ ξά. τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν, Ὁ κλέψας, εἰ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ, φησι, μεταμεληθεὶς δημοσιεύσει τὴν ἀμαρτίαν, ἐνικυτὸν τῆς τῶν ἀγιασμάτων κοινωνίας κωλυθήσεται μόνῃς· εἰ δὲ ἐλεγχθεὶς, εἰς ἔτι δύο· μερισθήσεται δὲ αὐτῷ ὁ χρόνος, εἰς ὑπόπτωσιν μόνῃν καὶ σύστασιν, οὐ μὴν καὶ τοῖς προσκλαίουσιν ἔσται ἢ ἀκρωμένοις.

Γρηγορίου Νύσσης ς΄.

Ὁ δὲ ς΄. τοῦ Νύσσης μεγάλου Γρηγορίου, Ὁ λάθρα, φησὶν, ἀφαιρούμενος τὸ ἀλλότριον, εἰ μὴ ξίφει καθώπλισται, ὡς ἂν οἶός τε ἢ τὸν ἀνθιστάμενον διακρήσασθαι, καὶ δι' ἐξαγορεύσεως τὸ πλημμέλημα φανερώσας, δι' ἐλεημοσύνης τὴν νόσον θεραπεύσει· εἰ δὲ μηδὲν πλέον τοῦ σώματος κέκτηται, κόπῳ τὸ πάθος ἐξιάσεται, ἢ φησὶν ὁ Ἀπόστολος, Ὁ κλέπτης μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσίν, ἵνα μεταδῷ τῷ χρεῖαν ἔχοντι 1).

Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ ιά.

Ὁ δὲ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θαυματουργός, ἐν τῷ ιά. κανόνι, Οἱ πράγματά τινα ἐν τῷ πεδίῳ, φησὶν, εὐρόντες, ἢ ἐν ταῖς ἐκυτῶν οἰκίαις, ἀλλότρια, πρὸς τῶν ἐχθρῶν ἐρριμμένα, ἂν μὲν κατηγορηθέντες ἐλεγχθῶσιν, ὑποκιπτέτωσαν· ἑαυτοὺς δὲ ἐξ-

ειπόντες, καὶ τοῖς πιστοῖς συνευχέσθωσαν· πληρωτέον δὲ τὴν ἐντολὴν, ἀίσχρὸν ἅπαν λῆμμα διωσαμένους, καὶ μήτε μῆνυτρα, μήτε μὴν σῶστρα, ἢ οἷς εἰώθασιν ἐπευφημίζειν ἑτέροις ταῦτα ὑνόμασι, τὸ παράπαν εἰσπράττοντας.

Νόμοι.

Οἱ ἐν οἰαδήποτε πόλει κλέπτοντες, ἐλεύθεροι μὲν ὄντες, ἄποροι δὲ, ἅπαξ τοῦτο ποιήσαντες, τυπτέσθωσαν· εἰ δὲ εὐποροὶ εἴεν, πρὸς τῇ ἀποκαταστάσει τοῦ κλαπέντος καὶ διπλῆν τὴν ποσότητα δότωσαν τῷ τὴν κλοπὴν ὑποστάντι· δις δὲ ἄλόντες, ἐξοριζέσθωσαν· εἰ δὲ τρις φωραθῆεν τοῦτο τολμήσαντες, χειροκοπέσθωσαν 1).

Τὸ προπτεῶς ληφθὲν, ἢ ἀτόπως κλαπέν, εἰ πραθῆη, διεκδικεῖται, μὴ καταβαλλομένου τοῦ δοθέντος ὑπὲρ αὐτοῦ τιμήματος 2).

Ὁ ἀναδιδούς τὰ κλαπέντα οὐκ ἀπαιτεῖ 2 ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ τιμήματα.

Ὁ τὸ ἀλλότριον πράγμα ἐρριμμένον λαμβάνων ἐπὶ τῷ κερδᾶναι, καὶ ἀγνοῆ τίνας ἔστιν, ὑπόκειται τῇ περὶ κλοπῆς ἀγωγῇ, εἰ μὴ ἄρα ὁ δεσπότης ἀπρονόητον εἶσεν αὐτό· τότε γὰρ, καὶ ὡς κλέπτων αὐτὸ λάβῃ, οὐχ ὑπόκειται, ἐπειδὴ ἐπαύσατο ὄν τοῦ δεσπότη· κλοπὴ γὰρ οὐ γίνεται μὴ ὄντος τοῦ κλοπὴν ὑφισταμένου· εἰ δὲ καὶ τὸ μὴ ὄν ἀπρονόητον ἐνόμισεν ἀπρονόητον, οὐκ ἔστι κλέπτης· εἰ δὲ ἔλαβεν ἐπὶ τῷ δοῦναι τῷ δεσπότη, οὐχ ὑπόκειται τῆς περὶ κλοπῆς ἀγωγῇ, καὶ εὐρητρα λάβῃ 3).

Ὁ κλέπτων ἐν φωσσάτῳ, εἰ μὲν ὄπλα, τυπτέσθω· εἰ δὲ ἴππον, χειροκοπέσθω 4).

Ὁ τοῦ κλέπτου δούλου κύριος, εἰ μὲν βούλεται ἔχειν τὸν οἰκέτην, τὸ ἀζήμιον ποιείτω τῷ τὴν κλοπὴν ὑποστάντι· μὴ βουλόμενος δὲ, τοῦτον αὐτῷ ἀποδιδότω εἰς τελείαν δεσποτείαν 5).

Τὰς ἀλλοτρίας ἀγέλας οἱ ἀπελαύνοντες, ἅπαξ τοῦτο πεποιηκότες, τυπτέσθωσαν· ἐκ δευτέρου δὲ, ἐξοριζέσθωσαν· εἰ δὲ καὶ τρίτον φωραθῆεν τὸ τοιοῦτον τολμήσαντες, χειροκοπέσθωσαν,

1) Ἐρριμ. Δ', 28.

1) Πρ. Ν. ΛΘ', νδ'. — 2) ρδ'. Βασ. ΙΕ', α. — 3) μγ'. Βασ. Ξ'. ιδ'. — 4) Πρ. Ν. ΛΘ', νγ'. — 5) αὐτ. γδ'.

τῆς ἀπελαθείσης ἀγέλης δηλονότι τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ ἀποκαθίσταμένῃς 1).

Περὶ ληστῶν.

Οἱ ἐπίσημοι λησταὶ ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς ἐπλημμέλησαν, ἀνασταυροῦνται, ἵνα διὰ τῆς θέας πτοηθῶσιν οἱ τοῖς τοιούτοις ἐγχειροῦντες, καὶ ἵνα γένηται παραμυθία τοῖς συγγενέσι τῶν ἀναιρεθέντων 2).

Οἱ δένδρα καὶ μάλιστα ἀμπέλους τέμνοντες, ὡς λησταὶ κολλάζονται καὶ πολλοὶ τὸ αὐτὸ τέμνωσι δένδρον, ἕκαστος αὐτῶν εἰς ὀλόκληρον ἐνέχεται, ἥτοι ἐξ ἀρνήσεως μὲν, τὸ διπλοῦν τοῦ τιμήματος ἐξ ὁμολογίας δὲ, τὸ ἀπλοῦν 3).

Ὁ ἐν εἰδήσει ὑποδεχόμενος τὸ κλαπὲν πρᾶγμα, καὶ ὁ συνειδῶς τῷ ἀμαρτάνοντι, ἐν ἴσῳ αὐτῷ τιμωροῦνται.

Κλέπτῃς ἐστὶν ὁ λάθρα καὶ χωρὶς ὄπλων ἀμαρτάνων, ὅς οὔτε μέλους ἐκκοπήν, οὔτε θάνατον ὑπομένει· ὁ δὲ βία πλημμελῶν μεθ' ὄπλων, ἢ χωρὶς ὄπλων, ἐν οἰωδῆποτε τόπῳ, τὰς ἀπὸ τῶν νόμων ποινὰς ὑφίσταται. Ζήτησι καὶ ἑτέροις νόμοις ἐν τῷ β'. Κεφαλαίῳ τοῦ Α' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Ὅτι οὐ δεῖ κοινοῦν τῷ ἀκοινοῦντι.

Ἀντιοχείας β'.

Ὁ β'. κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, τῆς κοινωνίας τῶν ἀκοινοῦντων ἀποδείξασθαι παντάπασιν ἡμῖν ἐγκελεύεται, καὶ μήτε ἐν οἴκῳ τούτοις συνεύχεσθαι, μήτε ἐν Ἐκκλησίᾳ, εἰ καὶ ἑτέρας ἐπαρχίας τύχοιεν ὄντες· εἰ γὰρ καὶ τῷ τόπῳ διαστάμεθα, ἀλλὰ γε τῇ πίστει ἀλλήλων οὐκ ἀφιστάμεθα οἱ ἀπανταχοῦ γῆς Χριστιανοί, καὶ μία πάντες καθολικὴ Ἐκκλησία λεγόμεθα τε καὶ ἐσμέν· ὅστις γε μὴν τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου τοῖς ἀκοινοῦντοῖς ἀλοίῃ κοινοῦντων, καὶ τοῦτον ἀκοινοῦντην εἶναι, ὡς

1) Πρ. Ν. ΑΘ' γς'. — 2) αὐτ. ις'. — 3) ε', καὶ ς'. Βασ. Ξ', ις'.

τῶν τῆς Ἐκκλησίας κανόνα συγχέοντα. Ζήτησι καὶ τὸ κ'. Κεφ. τοῦ Α' στοιχείου, καὶ ἐν τῷ β'. Κεφαλαίῳ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μέ. μς'. καὶ ξδ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ λγ'. καὶ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας θ'. καὶ ἐν τῷ ιε'. Κεφαλαίῳ τοῦ Π' στοιχείου, κανόνα α'. τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ τῶν μὴ κοινοῦντων τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ἢ τὴν κοινωνίαν ἐπὶ τρεῖς κυριακάς ἀναβαλλομένων.

Ἀποστόλων η', θ'.

Ὁ η' καὶ ὁ θ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανόνες, ἐτοίμους ἀεὶ πάντας βουλόμενοι εἶναι καὶ ἀξιούς τῆς τῶν Θεῶν κοινωνίας ἁγιασμάτων 1) ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, τῆς ἱερᾶς τῶν Θεῶν μυστηρίων λειτουργίας προσφερομένης, τῶν ἁγιασμάτων τοῖς ἄλλοις μὴ κοινοῦνσαντα, τὴν αἰτίαν κελεύουσιν ἀνειπεῖν· καὶ εἰ μὲν εὐπρόσωπος εἴη, συγγνώμης τυγχάνειν, εἰδ' οὖν, ἀφορίζεσθαι· λαβὴν γὰρ σκανδάλου καὶ ὑπονοίας δίδωσι τῷ λαῷ κατὰ τοῦ προσενεγκόντος τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἱερέως, οἷά τι συνειδῶς αὐτῷ κώλυμα πρὸς τὴν ἱερωρίαν· ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰσιόντας τοῦ λαοῦ πιστοὺς, καὶ τῶν ἁγίων Γραφῶν ἀκούοντας, καὶ μὴ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἁγίᾳ παραμένοντας μεταλήψει, ἀφορίζεσθαι ὡς ἀτάκτους.

Συνωδῶ τούτῳ καὶ ὁ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ β'. διορίζεται, πάντας γὰρ τοὺς εἰσιόντας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τῶν ἱερῶν Γραφῶν ἐπαύοντας, μὴ κοινοῦντας δὲ τῆς εὐχῆς ἅμα τῷ λαῷ, ἢ τὴν ἁγίαν μετάληψιν τῆς εὐχριστίας ἀποστρεφομένους, ἐξ αὐθαδείας ἴσως, ἢ ἀταξίας, ἢ περιφρονήσεως, ἀποβλήτους τῆς Ἐκκλησίας γίνεσθαι ἀξιοί, ἕως ἂν καρποὺς μετανοίας δι' ἐξομολογήσεως ἐπιδειξάμενοι συγγνώμης τύχωσι. Φασὶ δὲ τινες περὶ τῶν ἱερατικῶν τῶν ἐν τῷ β' ἡμῶν τῆνικαῦτα ἱερουροῦντων, τοὺς κανόνας ταῦτα νομοθετεῖν, καὶ μέντοι λαϊκῶν τῶν μὴ περι-

1) καὶ τῶν Θεῶν μυστηρίων κοινωνίας Β.

μενόντων ἄχρις ἂν ἡ μετάληψις πρὸς τῶν ἀξίων γένηται· ἐπαχθὲς γὰρ σφόδρα καὶ βίαιον, ἀναγκάζεσθαι πάντας ἐκάστης μεταλαμβάνειν, ἢ ἀφορίζεσθαι· πῶς γὰρ οἶόν τε τὸν ἐν μέσῳ στρεφόμενον, καὶ τοῖς τοῦ κόσμου πράγμασι μολυνόμενον, καθαρὸν τὸ τῆς ψυχῆς δοχεῖον παρέχειν ἐκάστοτε, πρὸς τὴν τοῦ πνευματικοῦ μέρου ἀποδοχὴν; ἀγαπητὸν γὰρ, εἰ πάντα τ' ἄλλα παριδὼν τις καὶ πρόβῳ θέμενος, καὶ ἓνα τοῦτον σκοπὸν συζητάμενος, μηδεμιᾶ δ' ἐτέρῃ κακίστῃ δουλεύσας ἐπιθυμίᾳ, εἴτα δύναίτο, σὺν Θεῷ βοηθῷ, τούτου κατατυχεῖν· ἀλλ' ἔγωγε οἶμαι τοῖς πάλαι πιστοῖς οὐχ ἥττον τοῦ πιστεῦειν ὀρθῶς τὸ βιώναι ὀρθῶς ἐσπουδάζετο· τοιγάρ τοι καὶ πολλὰ τῶν τηνικαῦτα τοῖς κανόσιν ἐκφωνηθέντων, ἐτέρως ἢ τανῦν ἔχοντα φαίνεται· οὕτω δὲ ἡμᾶς τὸ ἡμελημένον καὶ σκαιὸν τοῦ βίου διέθηκεν, ὡς μηδὲ πιστεῦειν εἴ ποτέ τινες εἰς τοῦθ' ἦκον ἀρετῆς τῶν πιστῶν. Ἀμέλει καὶ παρὰ ταύτην, οἶμαι, τὴν ἀπειλὴν τῶν θείων κανόνων, ἢ τοῦ ἀντιδώρου ἐπενοήθη διανομὴ, ὥστε πᾶσαν εἶναι ἀνάγκην καὶ τοῖς μὴ δυναμένοις τῶν ζωοποιῶν μυστηρίων μετέχειν, προσμένειν τὸ τέλος τῆς θείας ἱεροτελεστίας, ὡς ἂν ἐκ χειρὸς τοῦ ἱερέως πρὸς ἁγιασμὸν αὐτὸ λάβοιεν. Ζήτηι καὶ ἐν τῷ ζ'. Κεφ. τοῦ Π στοιχείου κανόνα ξγ'. τῆς σ'. Συνόδου.

Συνόδου ἑκτης π'.

Ὁ δὲ π'. ταύτης, τοὺς ἐν τῇ πόλει διάγοντας ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, καὶ εἰς τρεῖς Κυριακὰς ἐν τρισὶν ἑβδομάσι τῆς αὐτῶν Ἐκκλησίας ἀπολειφθέντας βαρείας ἄνευ ἀνάγκης, ἔτι δὲ καὶ τοὺς μὴ συνερχομένους τοῖς πιστοῖς λαϊκοῦς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τῶν εὐχῶν μὴ κοινωνοῦντας, ἀλλ' εἰς τρεῖς Κυριακὰς καὶ αὐτοὺς ὑστερίσαντας, ἐκείνους μὲν καθαιρεῖ, τούτους δὲ ἀφορίζει. Ζήτηι καὶ ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου κανόνας τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου ια. καὶ ιβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Ὅτι οὐ δεῖ κοινωνίαν διδόναι τοῖς σώμασι τῶν ἤδη τελευτησάντων.

Συνόδου ἑκτης πγ'.

Ὁ πγ'. τῆς σ'. Συνόδου κανὼν, τοῖς σώμασι τῶν ἤδη τελευτησάντων, τῆς εὐχαριστίας μεταδιδόναι, οὐκ οἶεται δεῖν γέγραπται γὰρ, φησι, Λάβετε, φάγετε· τὰ δὲ νεκρὰ σώματα οὔτε λαβεῖν 1), οὔτε φαγεῖν δύνανται. Ζήτηι καὶ ἐν τῷ α. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ ιθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Ὅτι τὸν κοινωνῆσειν μέλλοντα, οὐ δεῖ προσιέναι τῇ ἰδίᾳ γυναικί.

Ζήτηι τὸ ιθ. Κεφάλαιον τοῦ Γ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Πότε κοινωνεῖ ὁ ὄνειρασθεῖς.

Διονυσίου δ'.

Ἐν τῷ δ'. κανόνι, ὁ ἅγιος Διονύσιος Ἀλεξανδρείας, τοῖς ἐν ἀπροαιρέτῳ ῥύσει νεκτὸς γεγονόσι, δικαστὴν ἀδέκαστον τοῦ πράγματος τὸ ἴδιον ἐφίστησι συνειδός· εἰ μὲν γὰρ μὴ προὔποκειμένης ἡστινοσοῦν ἐμπαθείας, αὐτομάτως ἢ τῆς γονῆς συμβέβηκεν ἐκροή, τῆς φύσεως αὐτὴν ὡς περίττωμα ἐκκρινάσης, ἀνεμποδίστως ὅ γε τοῦτο παθὼν, φησί, τῇ θείᾳ κοινωνίᾳ προσίτω· εἰ δέ τις ἐμπαθῆς λογισμὸς προὔπηρξε, καὶ οὗτος ἐμφιλοχωρήσας τῇ αὐτοῦ διανοίᾳ, νεκτερινὴν ἐπήνεγκε φαντασίαν, καὶ ταύτη ἐπηκολούθησεν ἢ τῆς γονῆς ἐκροή, ἢ ἐκ παραιτίας καὶ ἀδδηφάγίας τοῦτο συνέβη, ὁ τοιοῦτος οὐ καθαρὸς ἐστίν, οὐ διὰ τὴν ῥύσιν τοῦ σπέρματος, οὐ γὰρ ἀκάθαρτον τοῦτό γε, ἐπεὶ μηδὲ ἡ σὰρξ, ἥς ἐκεῖνο περίττωμα, ἀλλὰ διὰ τὸ πονηρὸν ἐνθύμιον,

1) μεταλαβεῖν Β.
Τόμ. Σ'.

ὑπερ ἐμβόλυε τὴν διάνοιαν. Ὁ τοίνυν τῆ συνειδήσει παρὰ τοῦτο διακρινόμενος, παρρησίας ἐστέρηται· πῶς οὖν προσελεύσεται τῷ Θεῷ οὕτω διακείμενος; κατὰ γὰρ τὸν μέγαν Πυθλον, ὁ διακρινόμενος, ἐὰν φάγη, κατακέκριται 1).

Ἀθανασίου.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, πρὸς Ἀμμοῦν τινα ἐπισέλων, δι' ἐπιχειρημάτων πλείστων διέξεισι, κατασκευάζων, μηδὲν τῶν ὑπὸ Θεοῦ κτισθέντων ἀκάθαρτον εἶναι τῆ ἐαυτοῦ φύσει· ἔργον δὲ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος, τὰς φυσικὰς ἐκκρίσεις ὑποκείμενος· τῷ γὰρ ζῷω δέδονται πόροι, ἵνα διὰ τούτων ἕκαστον μέλος ἀποπέμπῃ τὸ περιττόν. Τῆς μὲν οὖν κεφαλῆς αἱ τρίχες περίττωμα, καὶ τὰ διὰ ρινῶν καὶ στόματος ὑγρά· καὶ γαστρός, τὰ διαχωρήματα· τοῦ δὲ ὅλου σώματος, οἱ ἰδρώτες· τῶν δὲ σπερματικῶν πόρων, τὸ σπέρμα· ταῦτα δὲ ἐκκρινόμενα καὶ κενούμενα 2) λυσιτελεῖ τῷ ζῷω, κατεχόμενα δὲ, φθείρειν εἴθε· καὶ τοῖς μὲν εὐγνώμοσιν, οὐδὲν ἀκάθαρτον τῆ ἐαυτοῦ φύσει· τοῖς δὲ μεμιασμένοις, οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς, καὶ ἡ συνείδησις, τῆ ἀμαρτίας δηλαδή, καὶ τῷ μὴ λογιζέσθαι περὶ αὐτῶν τὰ πρέποντα· ἴσασι δὲ καὶ ἰατρῶν παῖδες, ὅπως ἡ φύσις ὡς περιττόν διώκει τὸ σπέρμα· ἀμαρτία δὲ οὐδεμία, κενουμένου τοῦ περιττώματος.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλείος, ἐν τοῖς ἀσκητικοῖς, ἐρωτηθεὶς, εἰ τολμητέον προσιέναι τῆ κοινωνίᾳ τὸν ὄνειρώξαντα, ἀπεκρίνατο, τὸ ἐν ἀκαθαρσίᾳ ὄντα τινὰ ἐγγίζειν τοῖς ἁγίοις, καὶ ἐκ τῆς παιλαίᾳς διαθήκης φοβερὰν διδασκόμεθα τὸ κρίμα· εἰ δὲ πλεον τοῦ ἱεροῦ ὧδε, φοβερώτερον δηλονότι παιδεύσει ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος, εἰπὼν· Ὁ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἐσθίει καὶ πίνει 3)· ἀκαθαρσίαν δὲ ὠνόμασεν ὁ ἅγιος, οὐ τὴν σπερματικὴν ἐκκρίσιν, ἣν οὐκ ἂν τις οἶμαι διὰ τέλους ἐκφεύξεται, εἰ μήπου δεινῶς ἠλίθιος εἴη, ἀλλὰ τὴν πονηρὰν ἐπιθυμίαν, περὶ ἧς ὁ Κύριος ἔφησεν, Ὁ ἐμβλέψας γυναικί, καὶ τὰ ἐξῆς 4) ἧς ἠγουμένης, ἢ τε κατὰ διάνοιαν ἀμαρτία διὰ συγκαταθέσεως τελεῖται, καὶ ἡ καθ' ὑπνοῦς ἔπεται φαντασία, καὶ ἡ φύσις τοῦ σπέρματος.

Περὶ μαλακίας.

Εἰ δὲ οὕτως εὐθύνεται ἡ ἀπὸ συγκαταθέσεως διὰ νυκτερινῆς φαντασίας τοῦ σπέρματος ἐκροή, πολλῷ γε μᾶλλον ἢ διὰ μαλακίας ἐκκρίσις ἐπιτιμηθήσεται, ὕπαρ γε πάντως, καὶ οὐκ ἐξ ὄνειρώξεως γινομένη.

Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.

Φησὶ γὰρ ὁ Νηστευτῆς Ἰωάννης· Ὁ μαλακίας πάθει ἀλοῦς πρὸ τῆς ἱερωσύνης κληρικὸς, μὴ θαρρῶν ἴσως ὡς παρὰ τοῦτο μόνον τῆς ἱερωσύνης εἰρχθήσεται, ἱκανῶς πρότερον ἐπιτιμώμενος, οὕτω τῆς ἱερωσύνης ἀξιούσθω· εἰ δὲ μετὰ τὴν ἱερωσύνην τούτῳ περιπέπτωκεν, εἰς ἐνιαυτὸν ἕνα τῆς ἱερωσύνης ἀργήσας, καὶ τοῖς εἰωθῶσιν ἐπιτιμίαις σωφρονισθεὶς, πρὸς τὴν ἱερωσύνην ἐπανιέτω· εἰ δὲ μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀμαρτίας δις ἢ τρίς τοῦτο ἐργάσαιο, τῆς ἱερωσύνης παυσάμενος, εἰς ἀναγνώστου τάξιν ἐρχέσθω· λαϊκὸς δὲ, τὸ τῆς μαλακίας αἰσχροὺν κατσεργασάμενος πάθος, εἰς μ'. ἡμέρας τῆς κοινωνίας εἰργεταί, ξηροφαγῶν ἐν αὐταῖς, καὶ γονυκλισίας ἐκάστης ποιῶν μθ'. ἡ δὲ διὰ τῆς ἀλλήλων μίξεως γινομένη μαλακία, διπλοῦν ἐργάζεται τὸ κακόν, ἅτε δύο μολυνομένων ψυχῶν, διὸ καὶ διπλάσιον ὁ τῆς ἐργατικῆς τὸ ἐπιτίμιον δέχεται, εἰς π'. ἡμέρας τῆς κοινωνίας εἰργόμενος, καὶ εἰς ρ'. τὸ τῶν μετανοιῶν μέτρον ἐκτείνων, μετὰ τῆς προσηκούσης νηστείας· ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Ἡ δὲ ἀπὸ νόσου τῶν νεφρῶν γινομένη ῥοή τοῦ ὕδατος, οἷα ἢ τῶν γονορρυῶν καὶ τῆς λιθιάσεως, παντάπασιν ἀνεπίκλητος· εἰ γὰρ καὶ τῷ Μωσέως νόμῳ οἱ γονορρυεῖς ἀκάθαρτοι ἐλογίζοντο, ἀλλ' ἐκεῖνος καθ' ἕτερον δήπου γε τρόπον διὰ τῶν σωματικῶν παθημάτων τὰ τῆς ψυχῆς παρεδείκνυ νοσήματα, καὶ διὰ τῶν ἀκουσίων τῶν ἐκουσίων κατέτροχεν· εἰ γὰρ τὰ φυσικὰ δοκεῖ πως εἶναι ἀκάθαρτα, πολλῷ γε μᾶλλον ἢ κατὰ γνώμην λαγνεία· σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος, ἐν τοῖς σωματικοῖς προεγύμναζεν, οἷα παῖδας, τοὺς Ἰουδαίους, ἵν' ἐπιτηδειότερους πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν πνευματικῶν καὶ τελειωτέρων ἐντολῶν ἀπεργάσθηται· διδάσκει δὲ διὰ τούτων, καὶ τὰς συνουσίας τῶν τοιούτων ἐκφεύγειν ἡμᾶς, ὡς μὴ προσκοναχρωσθῆναι τῆ ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνων προχο-

1) Ῥωμ. ΙΔ', 23.—2) κινούμενα Β.—3) ἁ. Κορ. ΙΔ', 20.—4) Ματθ. ε', 28.

μένη τῶν λόγων ἀκαθαρσία· οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ τὸ ἴδιον πάθος, λοιμικοῦ δίκην νοσήματος ἐπὶ πάντα ἄγειν φιλοτιμούμενοι, καὶ πολλοὺς ἑαυτοῖς ἔχειν παραπλησίους, ἔν' ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν κακῶν, τὰ τῶν ἐλέγχων ὄνειδῆ, ὡς ἂν οἰηθεῖεν, διαδιδράσκωσιν· ἀλλ' ὁ ἡμέτερος νόμος, οὐδὲν ἔλαττον τούτους τῶν ὑγιαίνοντων προσίεται· ἐπεὶ καὶ οἱ λέπραν νοσήσαντες, παρ' ἐκείνων μὲν, καὶ τῆς παραβολῆς ἠλαύνοντο, ὡς ἀκάθαρτοι· ἡμῖν δὲ καὶ συνεκκλησιάζουσι, καὶ συνεύχονται, μηδὲν ἐκ τῆς νόσου ἐμποδιζόμενοι.

Τιμοθέου ιβ'.

Ὁ δὲ ιβ'. κανὼν τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, εἰ μὲν λογισμὸς, φησὶν, ἐπιθυμίας προσέβαλε τῇ ὄνειρασθέντι, καὶ τούτου ἐμφιλοχωρήσαντος τῇ ἐκείνου διανοίᾳ, ἢ τῆς γονῆς ῥύσις ἐπηκολούθησε, τὴν κοινωνίαν ὑπερθετέον· ἢ γὰρ συγκατάθεσις τὸν λογισμὸν ἐμόλυεν· εἰ δὲ οὐδὲν τούτων προηγήσατο, δείκνυται πείραν εἶναι τοῦ διαβόλου, τῆς θείας αὐτὸν ἀπάγειν κοινωνίας μηχανωμένου· ἀλλὰ μηδὲν ὁ τοιοῦτος ἐνδοιάζων, τῇ κοινωνίᾳ προσίτω· εἰ γὰρ καὶ κατορθωθείη τῷ πονηρῷ τὸ μὴ μετέχειν αὐτὸν ἐντεῦθεν τῶν ἁγιασμάτων, ἐπιβουλεύων οὐ παύσεται, ὅσάκις ἂν αὐτὸν γνῶ, πρὸς τὴν θείαν ἐτοιμαζόμενον κοινωνίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

"Ὅτι τῆς θείας κοινωνίας χάριν· οὐ δεῖ τι λαμβάνειν.

Ὁ κγ'. τῆς ς'. Συνόδου κανὼν, τοῖς μεταδιδούσι τῷ λαῷ τῆς ἀχράντου κοινωνίας, παντάπασιν ἀπείρηκε τοὺς μεταλαμβάνοντας εἰσπράττειν ὀβολοὺς, ἢ οἴονδ' ἢ ποτε εἶδος· ἢ γὰρ χάρις, φησὶν, οὐ πιπράσκειται. Μὴ τοίνυν διὰ χρημάτων, ἀλλὰ προῖκα τοῦ ἁγιασμοῦ τοῖς ἀξίοις 1) μεταδοτέον· εἰ δὲ φωραθείη τις τῶν ἐν τῷ κλήρῳ κατειλεγμένων τὸ οἰονοῦν εἰσπράττων εἶδος, ὧν τῆς ἀχράντου μεταδίδωσι κοινωνίας, καθαιρείσθω, οἷα ζηλωτῆς τῆς

1) ἀγίοις B.

τοῦ Σίμωνος πλάνης καὶ κακουγίας· οὗτος γὰρ χρημάτων πρί-
ασθαι τὴν χάριν ἐζήτει τοῦ Πνεύματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

*Περὶ τῶν κοινοῦ διακρινομένων ἀπὸ πρεσβυτέρου
γεγαμηκός.*

Ζήτησι ἐν τῷ Θ΄. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου κανόνα δ΄. τῆς ἐν Γάγ-
γρα Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ΄.

*Περὶ τῆς ἐν κοινῶν εὐταξίας πρεσβυτέρων καὶ λαϊκῶν.
Συνόδου ἑκτῆς νῆ, ρά.*

Ὁ τῆς ς΄. Συνόδου νῆ. κανὼν οὐκ ἐπιτρέπει λαϊκῶ τῶν
θείων μυστηρίων ἐκυτῶ μεταδιδόναι, ἐπισκόπου παρόντος, ἢ
πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου· τὸν δὲ παρὰ ταῦτα ποιούντα, εἰς ἐβ-
δομάδα μίαν ἀφορίζεσθαι ἄξιοι, ἵνα μάθοι ταπεινοῦσθαι, καὶ
μὴ τοῖς ὑπὲρ ἑαυτὸν ἐγχειρεῖν.

Ὁ δὲ ρά. πάντων ἥκιστα προσίεται τοὺς δι' εὐλάβειαν δῆθεν
καὶ τῶν θείων δώρων τιμὴν, σκεύεσι χρυσοῦ, ἢ ἀργύρου, ἢ πο-
λυτελοῦς ἄλλης ὕλης πεποιημένοις, τὰ θεῖα δεχομένους δῶρα,
καὶ οὕτω μεταλαμβάνοντας· ἀλλὰ τὰς χεῖρας εἰς τύπον σταυ-
ροῦ σχηματίζειν, καὶ ταύταις τὸ θεῖον ὑποδεχομένους δῶρον,
μεταλαμβάνειν· μακρῶ γὰρ αἰσθητοῦ παντὸς προτετίμηται ἡ
χειρὶ Θεοῦ πλασθεῖσα χεὶρ ἀνθρώπου, τοῦ εἰκόνι θεῖα τετιμημέ-
νου, καὶ σῶμα Χριστοῦ χρηματίσαντος, καὶ ναὸς Θεοῦ, κατὰ
τὸν Θεῖον Ἀπόστολον 1)· τῇ χειρὶ οὖν ἕκαστος τὴν κοινῶν δε-
χέσθω, φησί, τῆς χάριτος· ἀληθῶς γὰρ οὐδεὶς τῆς θείας μετα-
λήψεως ἄξιος, ἀλλὰ χάριτι πάντες αὐτῆς ἀξιούμεθα, καθὼ καὶ
χάριτι ἐσμέν σεσωσμένοι, ὡς πού φησιν ὁ Ἀπόστολος 2)· τοὺς
δὲ προτιμῶντας τῆς τοῦ Θεοῦ εἰκόνας τὴν ἄψυχον ὕλην, καὶ
διὰ σκευῶν τοιούτων κοινοῦ πειρωμένους, ἀφορίζεσθαι διο-

1) 4. Κορ. Γ΄, 16. καὶ ΙΒ΄, 27. — 2) Γαλα. Β΄, 5.

ρίζεται. Ζήτηι και ἐν τῷ ε'. Κεφαλαίῳ τοῦ Δ στοιχείου κανὼνα τῆς α'. Συνόδου ιη', καὶ τὸ δ'. Κεφάλαιον τοῦ Γ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΒ'.

Ὅτι κοσμικὰς φροντίδας οὐ δεῖ μετιέναι κληρικούς, ἢ μονάζοντας, εἰ μήπου κατ' ἐπιτροπὴν βασιλέως.

Ἀποστόλων ε', πά, πγ'.

Ὁ ε'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, Ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀναλαμβάνειν παρεγγυᾶται, εἰ δὲ μή, καθαιρεῖσθαι· βούλεται γὰρ ὁ κανὼν τοὺς ἀπηριθμημένους ἔξω συγχύσεως καὶ θορύβου δημόδους τηρεῖν ἑαυτοὺς, καὶ ἀπερισπάστως τῆς θείας ὑπηρεσίας μεταποιεῖσθαι.

Ὁ δὲ πδ. τοῦτον ἐξεπίτηδες σαφηνίζων, εἰ μὴ πείθονται, φησὶ, τῶν κοσμικῶν ἀποστῆναι φροντίδων, τότε καὶ καθαιρεθῆσονται· εἰ δὲ ἀποσταῖεν, ὥστε μηκέτι δημοσίας μετιέναι διοικήσεις, ἐπὶ ταῖς φθάσασι συγγνωσθήσονται.

Ὁ δὲ πγ', Ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἔτι τὸ ἱερατικὸν περικείμενον σχῆμα, στρατεία σχολάζοντα, στρατιωτικῶν πραγμάτων δηλαδὴ διοικήσεων, οὐ γὰρ τὴν μεθ' ὅπλων ἐνταυθα φησὶ μεταχείρησιν, ὑπὸ καθάρσεσιν τίθησιν· οὐδεὶς γὰρ δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν 1), κατὰ τὸ λόγιον.

Συνόδου τετάρτης ζ'.

Ὁ δὲ τῆς δ'. Συνόδου ζ', τοὺς καθάπαξ ἐν τῷ κλήρῳ κατειλεγμένους, ἢ μοναστὰς, μήτε ἐπὶ στρατείαν, μήτε ἐπὶ κοσμικὴν ἀξίαν ἔρχεσθαι κελεύει, τὸ ἱερὸν ἀποδυσάμενους σχῆμα, καὶ μετενδύντας ὑπερ πρὸς ἔθους ἐκείνοις, ἢ, τοὺς τοῦτο τολμῶντας, καὶ μὴ μεταμελομένους, μηδὲ τὸ κατάλληλον αὐτοῖς τῷ ἱερῷ βίῳ σχῆμα μεταλαμβάνοντας, ὃ πρὶν κατὰ Θεὸν εἶλοντο, ἀναθεματίζεσθαι ἀξιοῖ· οὐκέτι γὰρ καθαιρέσει ὁ τοιοῦτό τι τολμήσας ὑποβάλλεται· ἐπεὶ τοι γὰρ ταύτην αὐτὸς ἑαυτοῦ καὶ πρὸ καταδίκης κατεψηφίσατο, ἀπογυμνώσας ἑαυτὸν τῆς ἱερικ-

1) Ματθ. ε', 21.

τικῆς ἀμπεχόνης, καὶ λαϊκὸς γεγονώς. Ζήτηι καὶ τὸ ιγ'. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

Συνόδου ΑΒ' ια'.

Ὁ δὲ τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας Συνόδου κανῶν ἐνδέκατος, τοὺς ρηθέντας κανόνας ἐπικυρῶν, καὶ τὰ ἐκείνων ἐπεξιῶν, ἐπάγει, ὡς, εἴτις τῶν ἱερέων, ἢ διακόνων, ἢ ὅλως τῶν ἐν κλήρῳ κατηριθμημένων κοσμικὰς ἀρχὰς καὶ φροντίδας μεταχειρίζοιτο, ἢ κουρατορίας ἀναδέχοιτο, τοῦτον τοῦ οἰκείου κλήρου διώκεσθαι· οὐ γὰρ οἶόν τε δυσὶ προσανέχειν κυρίοις, ὡς ἔφημεν.

Καρθαγένης ις'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ις', Ἐπισκόπους, ἢ πρεσβυτέρους, ἢ διακόνους, ἐκλήπτορας ἀλλοτρίων κτημάτων, ἢ προκουράτορας, εἴτ' οὖν φροντιστὰς, καὶ διοικητὰς, ἐπισκήπτει μὴ γίνεσθαι, μηδὲ ἐκ τινος αἰσχροῦ καὶ ἀτίμου πράγματος τροφὴν πορίζεσθαι· οὐδεὶς γὰρ, φησὶ, στρατευόμενος, ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις 1), καὶ τὰ ἐξῆς· αἰσχρὸν μὲν οὖν ἂν εἴη τυχόν τὸ πορνοδοσκεῖν· ἄτιμον δὲ, τὸ καπηλείου προΐσασθαι.

Ὁ δὲ ἁγιώτατος Πατριάρχης Λουκᾶς, καὶ μυρεφικὰ ἐργαστήρια ἢ λουτρά πρὸς τῶν κληρικῶν ἐνεργεῖσθαι ἀπέφηκεν, ὡς αἰσχροῦ κέρδους καὶ ψεύδους παραίτια.

Περὶ ἱατρῶν.

Οὔτε μὴν ἱατρῶν ἐξηγεῖσθαι τοὺς διακόνους παρεχώρει, ἱατρικῆς καὶ αὐτοὺς μεταποιουμένους, μὴ εὐκείναι, λέγων, τοὺς μετὰ στιχαρίων τὰ ἅγια μεταχειριζομένους, κοσμικὰς στολὰς ἐνδύεσθαι, καὶ μετὰ λαϊκῶν ἀνδρῶν, τῶν ἱατρῶν, φημι, προπομπεύειν. Γέγονε δὲ καὶ σημεῖωμα τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου, ἀφορισμῶ καθυποβάλλον τοὺς κοσμικὰ καὶ δημόσια πράγματα διενεργοῦντας κληρικούς· καὶ ἕτερον τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου, μὴ συγχωροῦν, διακόνους ἢ ἑτέρους κληρικούς δημοσία συνηγορεῖν· ἔτι δὲ καὶ τοῦ Πατριάρχου Μεγαλλ τοῦ Ἀγγιᾶλου,

1) ε'. Τιμ. θ. Β', 4.

κοσμικά ὀφφίκια ἢ πρακτορικὰς ἐνεργείας, ἢ κουρκοτείας, τοὺς κληρικοὺς ἐπισκῆπτον μὴ ἀναδέχεσθαι.

Συνηθιαε.

Ἐπεὶ δὲ ὁ δ'. κανὼν τῆς δ'. Συνόδου, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ δ'. τῆς α'. καὶ β'. Συνόδου, οὗ καὶ ζήτηι κατὰ τὸ ιέ. Κεφάλαιον τοῦ Πιστοιχείου, οὐ κωλύουσι τοὺς ἐπισκόπους, ἔσθ' ὅτε τοῖς ὑπ' αὐτοὺς ἀνατιθέντας μοναχοῖς οὐ μόνον ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διοίκησιν, ἀλλὰ γε καὶ βιωτικῶν, εἴτουν πολιτικῶν, πολλῶ πλέον βασιλεῦσι τοῦτο δοθήσεται, οἷς ἔθος ἔστιν ἅ τῶν ἱερῶν μετατιθέναι κανόνων, εὐσεβεῖ μέντοι γνώμη καὶ φιλοθέω' τῶν γὰρ κανόνων, τὰς τῶν ἐπισκόπων ψήφους τοῖς ἐπισκόποις τῆς ἐπαρχίας ἀνατιθέντων, ἄρχοντι δὲ μηδενὶ τούτων ἐξεῖναι κελυόντων κοινωνεῖν, οἱ βασιλεῖς καὶ τῆς ψήφου τῶν ἐπισκόπων χωρὶς, καὶ Πατριάρχας, καὶ ἐπισκόπους προβάλλονται· διὰ γοῦν τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἐπὶ τοῦ βασιλέως Μιχαήλ τοῦ Δούκα, ὁ μητροπολίτης ἐκεῖνος Σίδης τὰ τῆς βασιλείας ὠκονόμει, καὶ ὁ Νεοκαισαρείας τὰ τῆς πόλεως ἀνεγράψατο, καὶ ἐφ' ἡμῶν ὁ Κυζίκου Νήφων, τὴν τε ἀπογραφὴν, καὶ τὰς τοῦ δημοσίου ἀπάσας ἐνήργησε δουλείας.

Νόμοι.

Ἢ δὲ πς'. νεαρά τοῦ βασιλέως Λέοντος Θεσπίζει, Μήτε ἐπισκοπον, μήτε τινὰ τῶν τοῦ κλήρου, συνηγορίαίς, ἢ μισθώσεσιν, ἢ ἐγγύαις ἐνασχολεῖσθαι· τὸν δὲ τοιοῦτόν τι ποιοῦντα, ἐπὶ χρόνον μὲν τινα ἀφορίζεσθαι ἐπιμένοντα δὲ, καθαιρεῖσθαι· συνηγοροὺς δὲ φησι τοὺς ἐν τοῖς πολιτικοῖς τεταγμένους δικαστηρίοις, καὶ βασιλικά λαμβάνοντας σιτηρέσια, καὶ ὑπὸ πριμικηρίους ὄντας, καὶ ὑπὸ κοσμικῶν ἀρχόντων σφραγιζομένους, οἷς οἱ κληρικοὶ συντάττεσθαι ἐκωλύοντο· ὑπὲρ φίλων μέγτοι ἢ ἄλλως οικείων, ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ κατ' ἐλευθερίαν συνηγορεῖν οὐ κωλυθήσονται.

Ἢ δὲ ρκγ'. Ιουστινιάναιος νεαρά, Μηδαίς, φησι, τὸν οικείου κλήρον ἐὼν, γινέσθω κοσμικός· ἐπεὶ καὶ τῆς προσγενομένης αὐτῷ ἀξίας ἢ στρατείας ἀποστρηθήσεται, καὶ τῇ βουλῇ τῆς ἰδίας ἀποδοθήσεται πόλεως.

Ἡ δὲ ζ'. καὶ ἡ νεαρά τοῦ βασιλέως Λέοντος, τοὺς κληρικοὺς καὶ μοναχοὺς μετασχηματισθέντας, καὶ λαϊκοὺς γενομένους, καὶ ἄκοντας πρὸς τὸ πρότερον ἀποκαθίστασθαι σχῆμα κελεύουσι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ κουρατόρων.

Ζήτει τὸ λγ'. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

Περὶ κριτηρίων, ἐνθα δεῖ κρινεσθαι κληρικούς τε καὶ μοναχοὺς, καὶ περὶ κριτῶν αἰρετῶν.

Ζήτει τὸ θ'. Κεφάλαιον τοῦ Δ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

Περὶ τῶν κύβοις καὶ μέθαις σχολαζόντων.

Ἀπουτόλων μβ', μγ'.

Ὁ μβ'. τῶν ἀγίων ἀποστόλων κανῶν, καὶ ὁ μγ', ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ ν'. τῆς ε'. Συνόδου, Ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, κύβοις καὶ μέθαις σχολάζοντα, ἢ παύσασθαι, ἢ καθαιρεῖσθαι κελεύουσιν· ὑποδιάκονον δὲ, ἢ ψάλτην, ἢ ἀναγνώστην, ἢ λαϊκόν, ἀφορίζεσθαι, εἰ τὰ ὅμοια δρῶν· οἱ μὲν γὰρ τοῦ κλήρου, πάσης ἀρετῆς ἀρχέτυπον τῷ δήμῳ προκείμενοι, μὴ ὅτι διδασχῆ καὶ νοουθεσίᾳ, ἀλλὰ τῷ ἀνεπιλήπτῳ τῆς ἀγωγῆς μάλιστα εἰς ἀρετῆς ἀσκήσιν παρακαλεῖν αὐτοὺς ὑπόχρεοι καθεστήκασιν, οὐ μὴν ἐπαλείφειν πρὸς ἁμαρτίαν τῷ ἡμελημένως βιῶναι· οἳ γε μὴν τοῦ λαοῦ τῆς Γραφῆς ἀκουέτωσαν, μὴ πίνειν οἶνον κελευούσης εἰς μέθην, μηδὲ μεθύσκεσθαι οἴνω, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία 1)· ἀλλὰ καὶ εἰς καπηλεῖον εἰσιέναι, ἢ καπηλικοῦ ἐργαστηρίου τοὺς κληρικοὺς προϊστασθαι, διάφοροι κανόνες κεκωλύκασιν· οὗς καὶ εἰς τὸ ζ'. ζήτει Κεφάλαιον τοῦ παρόντος στοιχείου.

1) Ἐφεσ. Ε, 18.

Νόμος.

Ἢ δὲ ραγ'. Ἰουστινιάνσιος νεαρά, Ἐπίσκοπος, φησὶν, ἢ κληρικὸς, κυβέων, ἢ κοινωνῶν τοῖς κυβέουσιν, ἢ παρακαθήμενος, ἢ θεάτρον, ἢ κυνήγιον θεωρῶν, ἀφορίζεται πάσης ἱερᾶς λειτουργίας ἐπὶ τριετίαν, καὶ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται· ἀξίαν δὲ διὰ τὴν μετάνοιαν ἐπιδειξαμένους, ἔξῃστι τῷ ἱερεὶ τὸν χρόνον ἐλαττοῦν τῆς ἐπιτιμίας· ἀνάγνωθι καὶ τὴν πγ'. νεαράν τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΣ'.

Ὅτι ἐν Κυριακῇ κατ' ἐξαιρετικὸν τοὺς ἐπισκόπους διδάσκειν δεῖ τὸν λαόν.

Ζήτει ἐν τῷ ια'. Κεφαλ. τοῦ Κ στοιχείου κανόνα ιθ'. τῆς ε'. Συνόδου καὶ ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ αὐτοῦ στοιχείου κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νγ'. καὶ ἐν τῷ ιη'. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου κανόνα ε'. τοῦ Τιμοθέου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΖ'.

Ὅτι ἐν Κυριακῇ οὐ δεῖ νηστεύειν, ἢ γόγγυ κλίνειν, ἢ ἐργάζεσθαι, ἢ δειώρια γίνεσθαι.

Ἀποστόλων ες'.

Ὁ ες'. τῶν Ἀποστόλων κανῶν, τὸν ἐν Κυριακῇ ἢ σαββάτῳ νηστεύοντα, πλὴν τοῦ ἑνὸς μόνου, κληρικὸν μὲν ὄντα, τῆς ἱερωσύνης ἀπογυμνοῦ· ἀφορισμῷ δὲ τὸν λαϊκὸν δίδωσι· οἱ μὲντοι δι' ἄσκησιν ἐν ὁρισμέναις ἡμερῶν περιόδῳ ἐσθίοντες, δέκα τυχόν, ἢ ὀκτώ, πικντάπασιν ἀνεπίκλητοι· πλεῖστοι γάρ, τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι, τὸν τῆς νηστείας τῶν ἡμερῶν ἀριθμὸν καὶ μέχρι τεσσαρκοντάδος ἐξέτειναν· ἐν μόνῳ δὲ τῷ μεγάλῳ νηστεύειν ἐπιτάττει σαββάτῳ, καθότι τὸ ζωοποιὸν τοῦ Κυρίου σῶμα ἄπνου ἐν τῷ τάφῳ τηνικαῦτα κατέκειτο.

Συνόδου ἑκτης γέ.

Ὁ δὲ νέ. τῆς ε'. Συνόδου κανῶν, τὸν ἀποστολικὸν τουτονὲ κανόνα διέξεισι, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει Ῥωμαίων ἐπισκήπτει μὴ παραβαίνειν, μηδὲ νηστεύειν τοῖς σαββάσι τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, διὰ τὴν γινομένην κατὰ πᾶν σαββάτον ὑπὲρ πάντων τῶν ἁγίων προσφορᾶν, ἐν ᾧ τὸν ἰσχυρὸν ὁ Κύριος ἔδῃσε, καὶ τὰ σκεύη τούτου διήρπασε, εἰ καὶ εἰς οὐδὲν τὰ τοῦ κανόνος αὐτοῖς ἐλογίσθησαν· μάλλον μὲν οὖν ἐπιτείνοντες τὸ κακόν, καὶ τὰ τοῦ ὅλου χρόνου σαββάτα νηστεύειν οὐ παραιτοῦνται.

Γάγγρας ιζ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Γάγγρα ιζ'. τοὺς διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ἐν τῇ Κυριακῇ νηστεύοντας, τῷ ἀναθέματι παραπέμπει· τηνικαῦτα γὰρ φειδρὸς εἶναι δεῖ μάλλον καὶ γεγανθυμένους διὰ τὴν ἔγερσιν τοῦ Κυρίου, καὶ τὴν τῆς βροτείας φύσεως ἐκ τοῦ πτόματος τῆς ἁμαρτίας ἀνάστασιν· οὐ μὴν κατηφιᾶν τῇ νηστείᾳ, καὶ σκυθρωπάζειν.

Πέτρον ιε'.

Ὁ δὲ ιε'. τοῦ ἁγίου Πέτρου Ἀλεξανδρείας, τὴν μὲν τετράδα παρελήφαμεν, φησὶ, νηστεύειν, διὰ τὸ γεγονὸς συμβούλιον ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ τοῦ Κυρίου παρὰ τῶν Ἰουδαίων· τὴν δὲ γε παρσκευὴν, διὰ τὸ αὐτὸν ἐν ταύτῃ πεπονθέναι ὑπὲρ ἡμῶν· τὴν μὲντοι Κυριακὴν χαρμωσύνης ἡμέραν ἡγοῦμεθα, ἐν ᾗ οὐδὲ γόνατα παρελήφαμεν κλίνειν. Ζήτει περὶ Κυριακῆς καὶ ἐν τῷ θ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Β στοιχείου κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νγ'. καὶ ἐν τῷ ιη'. Κεφαλ. τοῦ Γ στοιχείου κανόνα ε'. τοῦ Τιμοθέου.

Περὶ τῶν ἁγίων Θεοφανίων.

Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας.

Ὁ δὲ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος, τῆς τῶν ἁγίων Θεοφανίων εορτῆς, ἐν ᾗ μέχρι ἐσπέρας νηστεύειν εἰώθαμεν, ἡμέρα Κυριακῆ συνδραμούσης, τὸ προσῆκον ἀπονέμειν ἑκατέρῃ καλεῖ· φησὶ γάρ· Καὶ τὸ ἔθος, καὶ τὸ πρέπον ἡμᾶς ἀπαιτεῖ, πάσαν Κυριακὴν τιμᾶν, καὶ ἐν ταύτῃ πανηγυρίζειν, ἐπειδὴ περ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν αὐτῇ τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν ἡμῶν ἐπε-

τάνευσε· διὸ καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς Γραφαῖς καὶ πρώτη κέκληται, ὡς ἀρχὴ ζωῆς ἡμῖν ὑπάρχουσα, καὶ ὀγδόη, ἅτε δὴ ὑπερανάβηθηκυῖα τὸν τῶν Ἰουδαίων σαββατισμόν. Ἐπεὶ οὖν συνέβη τὴν τῶν Θεοφανίων ταύτην ἡμέραν νῆστιμον εἶναι, ἐπιστημόνως χωρήσωμεν πρὸς ἐκάτερον, καὶ μεταλαβόντες ὀλίγων φοινίκων, ἐκκλίνωμεν ἅμα καὶ τὰς αἰρέσεις, τὰς μὴ τιμώσας τὴν ἀναστάσιμον τοῦ Κυρίου ἡμέραν, καὶ τὸ ὀφειλόμενον τῇ νηστίμῳ ἀποδώμεν ἡμέρα, τὴν ἐσπερινὴν περιμένοντες σύναξιν, ἣτις ἀπὸ ἐννάτης ὥρας ἐνταῦθα τελεῖται.

Ὅτι ἐν Κυριακῇ κλίνειν γόνυ εὐχομένους οὐ δεῖ.

Συνόδου πρώτης κ'.

Ὁ δὲ κ' τῆς α'. Συνόδου κανὼν, οὐδὲ γόνυ κλίνειν ἐν Κυριακῇ οἴεται δεῖν, οὔτε μὴν ἐν ταῖς τῆς Πεντηκοστῆς ἀπάσαις ἡμέραις· τὰς δὲ αἰτίας ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐν τῷ λζ'. τῶν πρὸς τὸν ἅγιόν Ἀμφιλόχιον κεφαλαίων σαφῶς ἀναπτύσσει, ὑπερ καὶ ζῆτει ἐν τῷ β'. Κεφαλαίῳ τοῦ Ε' στοιχείου.

Συνόδου ἑκτης ι'.

Ὁ δὲ ι' τῆς ε'. Συνόδου, Ἐπειδή, φησι, πρὸς τῶν Θεῶν Πατέρων γόνυ μὴ κλίνειν ἐν ταῖς Κυριακαῖς προστετάγμεθα, τὴν τοῦ Χριστοῦ τιμῶντες Ἀνάστασιν, δεόν μετὰ τὴν κατὰ τὸ σάββατον ἐσπερινὴν τῶν ἱερῶν εἰς τὸ θυσιαστήριον εἴσοδον, μηδένα κλίνειν τὸ γόνυ μέχρι τῆς ἐσπέρας τῆς Κυριακῆς, ὅτε αὐθις ἢ εἴσοδος τῶν ἱερωμένων γίνεται· ἐξ ἐκείνου γὰρ τὰ γόνατα κάμπτοντες τὰς εὐχὰς τῷ Κυρίῳ προσάγομεν· τῆς γὰρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐγέρσεως πρόδρομον τὴν μετὰ τὸ σάββατον νύκτα παραλαμβάνοντες, τῶν ὕμνων ἐντεῦθεν πνευματικῶς ἀπαρχόμεθα, εἰς φῶς ἐκ σκοτῶν τὴν ἑορτὴν καταλήγοντες, ὡς ἐν ὁλοκλήρῳ νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ πανηγυρίζειν ἡμᾶς.

Ὅτι ἐν Κυριακῇ οὐ δεῖ ἐργάζεσθαι.

Ζῆτει εἰς τὸ γ'. Κεφ. τοῦ Ι' στοιχείου κανόνα κθ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου.

Νόμοι.

Ἢ Κυριακῇ ἄπρακτος ἔστω· ἐν αὐτῇ γὰρ οὐχ ὑπομιμνήσεταιί τις, ἢ ἐγγύας ἀπαιτεῖται, ἢ δημόσιον, ἢ ἰδιωτικὸν χρέος,

οὔτε δικάζεται, οὔτε σκηνηκὴ Θεά, ἢ κυνήγιον, ἢ ἱπποδρόμιον τελεῖται· ἀλλ' εἰ καὶ φθάσει βασιλέως νατάλιον ἐν Κυριακῇ, ὑπερτίθεται τὸ θεώριον· ὁ δὲ θεωρῶν ἐν Κυριακῇ ἀποστρατεύεται καὶ δημεύεται· ἔξεστι δὲ πακτεῦειν, καὶ σύμφωνα ποιεῖν, καὶ διαλύεσθαι ἐν Κυριακῇ 1).

Ἀλλαχοῦ δὲ ὁ νόμος, ἀπρακτίτητον μὲν τὴν ἀργίαν ἐν τῇ Κυριακῇ ἀπαιτεῖ, ἀλλ' ἄνευ τῶν γεωργῶν· ἴσως γὰρ τῶν ἔργων κατεπειγόντων, ἄλλην οὐχ οἶόν τε ἡμέραν εὑρεῖν, οὕτως αὐτοῖς πρὸς τὰ ἔργα συμβαλλομένην 2).

Ἡ δὲ νδ'. νσαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος, σχολάζειν κατὰ τὴν Κυριώνυμον καὶ τοὺς γεωργοὺς διορίζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΙΓ.

Περὶ κωδικέλλου.

Νόμος.

Κωδικέλλός ἐστι, τῆς ἐν τῇ διαθήκῃ ἐλλιποῦς γνώμης τοῦ διατιθεμένου ἀναπλήρωσις, καὶ ἐγγραφὸς τελευταία βούλησις ἐπὶ τισὶ προσώποις καὶ γράμμασι, τοῖς καὶ ἐν διαθήκῃ ἢ μνημονευθεῖσιν, ἢ μνημονευθῆναι δυναμένοις, πλὴν κληρονόμου καὶ κληρονομίας 3).

Διαφέρει δὲ διαθήκη κωδικέλλου, ὅτι ἐν μὲν τῇ διαθήκῃ καὶ κληρονόμον καὶ ἀποκληρονόμον ἔξεστι γράφειν, καὶ λεγάτα, καὶ ἐλευθερίας, καὶ ἐνστατον, καὶ ὑποκατάστατον, ἐν δὲ τῷ κωδικέλλῳ οὐδὲν τούτων 4).

Ἐνστασίς ἐστὶν ἡ πρώτη θέσις τῆς κληρονομίας, τουτέστιν ὁ πρῶτος βαθμὸς τῶν κληρονόμων 5).

Ἰποκατάστασίς ἐστὶν ἡ ἐξ ἀποτυχίας τοῦ πρώτου κληρονόμου ἐφ' ἕτερον τῆς κληρονομίας μετάθεσις, οἷον, εἴτις εἴποι, ἔστω μου ὁ δεῖνα κληρονόμος· εἰ δὲ μὴ, ἔστω ὁ δεῖνα 6).

Ἐν κωδικέλλῳ φιδεκόμενον γράφεται καὶ λεγατάριον 7).

Συνίσταται δὲ ὁ κωδικέλλος διὰ πέντε μαρτύρων 8).

1) Σύν. Ζ'. ιζ'. — 2) ιθ'. Βασ. Ζ'. ιζ'. — 3) Πρ. Ν. ΚΘ', ε. — 4) β'. αὐτ. — 5) γ'. αὐτόθι. — 6) δ'. αὐτόθι. — 7) κβ'. Βασ. Λζ'. ε. — 8) κδ'. αὐτόθι.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Α ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων.

Ἀποστόλων π'.

Ὁ π'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, τὸν ἐξ ἐθνικοῦ, φησι, βίου, ἢ καὶ ἐκ φαύλης ἀγωγῆς προσελθόντα τῇ πίστει, οὐ θέμις εὐθέως ἐπίσκοπον προχειρίζεσθαι· οὐ γὰρ ἂν εἴη δίκαιον τὸν μηδέπω πείραν δεδωκότα, εἶγε περὶ τὴν πίστιν ἔχει τὸ ὑγιές, καὶ περὶ τὸν βίον τὸ ἀνεπίληπτον, ἑτέροις καθῆσθαι διδάσκαλον· εἰ μὴ ἄρα κατὰ θεῖαν ἀποκάλυψιν ἢ χάρις ἐπιφανῶς τούτῳ τὴν ἐπισκοπὴν ἐγχειρήσειεν· οἷα δὴ καὶ τῷ σοφῷ Ἀνανία περὶ τοῦ μεγάλου ἀπεκάλυψε Παύλου, σκεῦος ἐκλογῆς τοῦτον εἶναι αὐτῷ χρηματίσασα.

Συνόδου πρώτης β'.

Ταῦτα καὶ ὁ β'. τῆς ἁγίας πρώτης Συνόδου παρεγγυᾷ, τὸν ἄρτι πιστεύσαντα ἐθνικὸν, μήτε ἐπὶ τὸ πνευματικὸν ἄγειν παραχρῆμα λουτρὸν, μήτε μὴν ἅμα βαπτισάμενον εἰς ἐπίσκοπον ἢ πρεσβυτέρου καθίξειν ἀξίωμα· καὶ γὰρ καὶ χρόνου δεῖ τῷ κατηχουμένῳ, καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα δοκιμασίας πλείονος· ἐπεὶ καὶ Παῦλος ὁ θεῖος, Τιμοθέῳ ἐπιστέλλων, καὶ ὑπογράφων τῷ λόγῳ τὸν ἐπισκοπῆς προστησόμενον, καὶ τοῦτό φησι· Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεῖς, εἰς κρῖμα ἐμπέσῃ, καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου 1), τὸν ἐν τῇ πίστει νεωστὶ φυτευθέντα δηλῶν, οὐ τὸν νέαν ἄγοντα τὴν ἡλικίαν· εἰ καὶ ἀνάγκης κατεπειγούσης, εἰσὶν οἱ καὶ τῶν τοιούτων γεγονασιν οὐκ ἀπόβλητοι. Εἰ δὲ καὶ τοῦ χρόνου, φησὶ, προϊόντος, ὑπὸ δύο μαρτύρων ἢ τριῶν ἐλεγχθεῖν ψυχικὸν ἔχων σφάλμα, πεπαῦσθαι τοῦτον τοῦ κλήρου· τὸν δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶντα, περὶ τὸν ἴδιον κινδυνεύειν βαθμόν.

Συνόδου Α' καὶ Β', ιζ'.

Ὁ δὲ ιζ'. τῆς λεγομένης Α' καὶ Β' Συνόδου κανὼν, λαϊκὸν ἢ

1) ε. Τιμ. 1', 3.

μοναχὸν, ἀθρόον ἐπὶ τῷ τῆς ἐπισκοπῆς ἀνάγειν ἀξίωμα, οὐκ οἶεται δεῖν, εἰ μὴ πρότερον τοὺς ἱερατικοὺς διέλθοι βαθμοὺς, καὶ τὸν νενομισμένον ἐφ' ἐκάστῳ χρόνον πληρώσας, δόκιμος δειχθεῖν ἐν ἄπασι· εἰ γὰρ καὶ μὴ αὐτῷ προβιβάσθοντες ἔνιοι διέλαμψαν ἀρετῇ, καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ Ἐκκλησίας κατηύγασαν, ἀλλ' οὐ νόμον Ἐκκλησίας τὸ σπάνιον, φησὶ, τιθέμεθα· ἐν μέντοι τῷ τῆς Ἐκκλησίας ὁ μοναχὸς καλούμενος τάγματι, τὸ μηδὲν τοῦ λαϊκοῦ διενήνοχεν.

Σαρδικῆς ι.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Σαρδικῇ ι. κανὼν, τὸν ἐξ ἀγορᾶς καὶ δημῶδους ὄντα συγχύσεως, κἂν πλούτῳ κομᾷ, κἂν σχολαστικὸς ᾖ, ἅτε περὶ λόγους σχολάζων, ἐπισκῆπτει μὴ ἀθρόον χειροτονεῖσθαι, εἰ μὴ ἐφ' ἐκάστῳ τῶν ἱερατικῶν βαθμῶν ἱκανὸν ὑπηρετήσας καιρὸν, τὴν τε ὀρθὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ τὴν τῶν τρόπων ἐπιεικειαν, καὶ τὸ στερρόν ἐπιδείξει τοῦ φρονήματος· τῷ τνηκαῦτα γὰρ εἰκότως ἐκ τῶν τῆς ὑφεδρίας βαθμῶν εἰς τὸ τῆς προεδρίας ὕψος ἀναδραμεῖται.

Λαοδικείας γ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ τρίτος, οὐ δεῖ, φησι, τὸν προσφάτως φωτισθέντα εἰς ἱερατικὸν κατὰ πόδας τάγμα προάγεσθαι· ὁ μὲν τοι μέγας ἐκεῖνος φωστὴρ Νεκτᾶριος, ἄρτι τῆς τῶν κατηχουμένων ἀγέλης ἀφορισθεὶς, καὶ τῷ θεῷ λουτρῷ τὸν τοῦ βίου ῥύπον ἀποπλυνάμενος 1), καθαρὸς ἤδη τὸ καθαρώτατον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα περιβάλλεται, καὶ ἅμα τῆς τε βασιλευούσης ἐπίσκοπος γίνεται, καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἑξάρχος δευτέρως Συνόδου.

Νόμος.

Ἡ δὲ ργ'. Ἰουστινιάνειος νεαρά, οὐκ οἶεται δεῖν ἐκ τῶν λαϊκῶν εὐθέως ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι τινα, ἀλλὰ πρότερον γίνεσθαι κληρικόν, καὶ μένειν ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὰς Γραφὰς διδασκόμενον, καὶ τοὺς θελοὺς κανόνας· τὸν δὲ μὴ αὐτῷ γινόμε-

1) τὸν τοῦ θεοῦ πόλου φέρον ἀνοτερνισάμενος, ἀποπλυνάμενος δὲ τὸν τοῦ βίου ῥύπον B.

νον, τῆς ἐπισκοπῆς ἐκβάλλεσθαι, καὶ τὸν χειροτονήσαντα, ἐπὶ ἔτος ἐν τῆς λειτουργίας χωρίζεσθαι· ἀισχρὸν γάρ, φησι, καὶ ἱκανῶς ἄλογον, ὁ τοὺς ἄλλους ὀφείλων διδάσκειν, παρ' ἐτέρων μετὰ τὴν χειροτονίαν διδάσκεσθαι. Εἰ μὲντοι γε διδακτικὸς εἶη, καὶ ἐν τῷ λαϊκῷ τᾶγματι ἀριθμούμενος, καὶ μηδὲν ἐλλείπων τῶν ὅσα γε εἰς ὠφέλειαν ἐτέρων φέρει καὶ καταρτισμὸν, ἐπ' αὐτοῦ τὸν τοιοῦτον μὴ παρατηρεῖσθαι χρόνον, ἢ πείρα παρ᾽ ἑσχαυ ἀκίνδυνον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

*Περὶ τῶν εἰς λαϊκοῦ τάξιν ἐρχομένων ἐπισκόπων,
ἢ κληρικῶν, ἢ μοναχῶν.*

Ζήτει τὸ λβ'. Κεφάλαιον τοῦ Κ. στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Ὅτι τοὺς λαϊκοὺς ἐπὶ Ἐκκλησίας διδάσκειν οὐ δεῖ.

Ζήτει ἐν τῷ ζ'. Κεφ. τοῦ Δ. στοιχείου κανόνα ξδ'. τῆς σ'. Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῆς θείας λειτουργίας.

Ζήτει ἐν τῷ ε'. Κεφαλαίῳ τοῦ Τ. στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Λατίνων.

Ζήτει ἐν τῷ λζ'. Κεφ. τοῦ Κ. στοιχείου κανόνα νε'. τῆς σ'. Συνόδου, καὶ ἐν τῷ ιβ'. Κεφ. τοῦ Ε. κανόνα ιε'. τῆς α. καὶ β'. Συνόδου, καὶ ἐν τῷ ε'. Κεφ. τοῦ Τ. στοιχείου κανόνα νς'. τῆς σ'. Συνόδου, καὶ ἐν τῷ ια'. Κεφ. τοῦ Ε. στοιχείου κανόνα γ'. τῆς β'. Συνόδου, καὶ ἐν τῷ δ'. Κεφ. τοῦ Ι. στοιχείου κανόνα ἀποστολικὸν ἑβδομηκοστόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ ληστῶν μετανοούντων.

Νύσσης ἔκτος.

Ὁ μέγας τῆς Νύσσης Γρηγόριος, ἐν τῷ σ'. κανόνι, τὸν ληστὴν, μεταμέλω χρησάμενον, καὶ διὰ μετανοίας τῇ Ἐκκλησίᾳ προσπεφυγότα, τῷ τῶν ἀνδροφόνων ὑπάγεσθαι κελεύει κρίματι· καὶ γὰρ τὴν μισοφονίαν εἰς συμμαχίαν, φησὶ, τοῦ σπουδαζομένου παραλαμβάνει, πρὸς αὐτὸ τοῦτο παρασκευαζόμενος, καὶ ὄπλοις, καὶ πολυχειρίᾳ, καὶ τοῖς ἐπικλήροις τῶν τόπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶν ληστῶν ἀναιρούντων.

Βασιλείου πέ.

Ὁ νέ. τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν, τοὺς λησταῖς ἀντεπεξίόντας, λαϊκοὺς μὲν ὄντας, εἰς τριετίαν τῆς κοινωνίας ἀπείργει, ὡς· γε δὴ καὶ τοὺς ἐν πολέμοις φονεύσαντας· κληρικοὺς δὲ, καθαιρεῖ· Πᾶς γάρ, φησὶν, ὁ λαθῶν μάχαιραν, ἐν μάχαιρᾳ ἀποθανεῖται 1)· μάχαιραν καὶ θάνατον· τὴν καθίρεσιν ἀποκλῶν, καὶ τὴν στέρησιν τῶν ἁγιασμάτων· τοῖς γὰρ εὖ φρονοῦσι, θανατηφόρος ταῦτα λογίζεται τιμωρία.

Συνήθεια 2).

Ἀλλὰ γε τοῦτο φορτικὸν τισιν ἔδοξε, καὶ κρίσεως ὀρθῆς οὐ μέτοχον, ἀντὶ τῶν ἐπάθλων, ὧν ἔδει τυγχάνειν τοὺς διὰ τὴν ἐτέρων προκινδυνεύοντας σωτηρίαν, καὶ διὰ σπουδῆς τιθεμένους ἐκκαθαίρειν τοὺς τύπους τῆς τῶν ληστῶν ἐπηρείας, τούτους ἐπιτιμίοις καθυποβάλλεσθαι· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθιστάμενους, ἵνα μὴ ἀποθάνωσιν, ἐκείνων ἐπιθεμένων 3)· τὸ γὰρ, Πᾶς δ λαθῶν μάχαιραν, οὐχ ἥμισυ τοῖς λησταῖς ἀρμόσειεν ἂν, ἢ τοῖς αὐτοῖς διαχειριζομένοις. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Κων-

1) Ματθ. Κς'. 82. — 2) Γ. — ἐν δὲ 1378 ἀναγιγνώσκεται· Ζήτει τοῦτο ἐν τῷ σ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Φ. στοιχείου. — 3) ἐπιτιθεμένων 1378.

σταυτίνου 1) τοῦ Χλιαρηνοῦ, ἐζητήθη τὰ περὶ τούτου· καὶ διέγνωστο τῇ Συνόδῳ, ὅτι εἰ μὲν δυνάμενός τις διαδράναι τὴν ἐπιβουλήν τοῦ ληστοῦ, ὃ δὲ τούτῳ μὲν οὐκ ἤρκεσθη, ἀλλ' ἐκ μελέτης αὐτῷ ἐπιθέμενος ἀνήρηκεν, οἷα φονεὺς ἐπιτιμηθήσεται, καὶ πλεόν ἢ ὡς τῷ παρόντι δοκεῖ κανόνι· ἴσως γάρ, εἰ περιῆν ὁ ληστής, μεταμέλω τε ἐχρήσατο, καὶ τῆς ληστείας ἀποσχόμενος τῷ Κυρίῳ προσεκολληθή· εἰ δὲ πρῶτος τὸ ξίφος ἤρκως ἦν ὁ ληστής κατὰ τοῦ αὐτὸν ἀνελάττος, τότε τὰ τοῦ παρόντος χώραν ἔξει κανόνας. Ὡς μὲντοι διὰ τὸ κοινῇ συμφέρον πολλὰ παρακληθεῖς, τὴν τούτου ζήτησιν ἐν φροντίδι θέμενος καὶ μελέτη, τοῦτον εὔρε καὶ διεχρήσατο, καὶ ἐκ τῶν πολιτικῶν, καὶ ἐκ τῶν τῆς Ἐκκλησίας νόμων, μὴ ὅτι τιμωρίας, ἀλλὰ καὶ ἐπάθλων ἀξιωθήσεται, ἅτε πολλοὺς τῶν ὁμοφύλων ἐκ θανάτου ῥυσάμενος, καὶ τὴν χώραν ἐξημερώσας· ἀσφαλείας δ' ἕνεκεν πλείονος ἐπιτριετίαν ἤρεσε καὶ τούτους καταδικάζεσθαι, ὡς καὶ τοὺς ἐν πολέμῳ φονεύσαντας. Τοὺς γε μὴν κληρικοὺς, σιονδήποτε φόνον πεποιηκότας, εὐθὺς καθαιρεῖσθαι, μηδεμιᾶς οὔσης διαφορᾶς πολεμίου, ἢ ληστοῦ, ἢ ὀποιουδήτινος ἑτέρου· ὡς καὶ ἐκ τοῦ σημειώματος τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου δῆλον καθέστηκεν.

Νόμοι.

Ὁ τὸν ἐπελθόντα φονεύσας, ἐν ᾧ περὶ τὴν ζωὴν ἐκινδύνευσεν, ἀνεύθυνός ἐστιν· ἐν γὰρ τοῖς κινδύνοις ὀφείλει ἕκαστος ἑαυτὸν ἐκδικεῖν, καὶ μὴ τὴν τῶν νόμων ἀναμένειν βοήθειαν 2).

Τὸν ληστὴν ἐπιόντα, ἀκινδύνως ἔξεσφι φονεύειν 3).

Ἀρχιερεὺς δὲ, Ἀγαρηνὸν φονεύσας, κατ' αὐτοῦ ξίφος ἀνατείναντα ἐν καιρῷ πολέμου, καθήρεθη ὑπὸ τῆς Συνόδου.

Ζήτει καὶ ἐν τῷ κγ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Κ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ ληστρικῶς ἀρπαζόντων τὰ ἀλλότρια.

Ζήτει ἐν τῷ ιδ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Ὅτι λυβέσθαι οὐ δεῖ τοὺς ἄνδρας ὁμοῦ ταῖς γυναῖξι.
Ζήτει τὸ κ'. Κεφαλαίον τοῦ Γ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῆς λοχίας τῆς ἀλοχεύτου Θεοτόκου.

Ζήτει ἐν τῷ η'. Κεφαλαίῳ τοῦ Κ στοιχείου κανόνα οθ'. τῆς ε'. Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ λύσεως γάμου.

Ζήτει τὸ ιγ'. Κεφαλαίον τοῦ Γ στοιχείου.

1) Κωνσταντινουπόλεως Β. — 2) ιδ'. Βασ. Ξ', λθ'. — 3) ιε', αὐτίθι.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Μ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ μάγων, μαθηματικῶν, καὶ μάντεων, ἔτι δὲ καὶ ἀστρολόγων, ἐπαιδιῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ γοητειῶν, φαρμακειῶν, καὶ περιάπτων.

Συνόδου ἑκτης ξά.

Ὁ ξά. τῆς ε΄. Συνόδου κανὼν, τοὺς μάντεσιν ἑαυτοὺς ἐπιδεδωκότας, ἢ γόησιν, ἢ τοῖς λεγομένοις ἑκατοντάρχους, ἢ τοῖς τὰς ἀρκτους ἐπισυρόμενοις, ἢ ἕτερα θηρία πρὸς παίγνιον καὶ βλάβην τῶν ἀπλουστέρων, ἢ τοῖς νεφοδιώκταις, ἢ τοῖς γόησιν, ἢ τοῖς παρέχουσι τὰ φυλακτήρια, ἢ τοῖς τύχην, καὶ εἰμαρμένην, καὶ γενεθλιαλογίαν, καὶ τοιούτων βημάτων ἕχλον φωνοῦσι, κατὰ τοὺς τῆς πλάνης λήρους, οἱ τὸν μὲν, εἰς ἡμέραν φασὶ γεννηθῆναι κακοποιόν, τὸν δ' αὖ, εἰς ἀστέρα ἀγαθόν, τοὺς οὖν προσανέχοντας τούτοις, ἐπὶ ἐξαετίαν καταδικάζει ἐπιμένοντας δὲ τῷ κηκῷ, τελέως ἐκκηρύττει τῆς Ἐκκλησίας, λαϊκοὺς ὄντας δηλαδὴ ἱερωμένοις δὲ, οὐδεμίαν παραίτησιν, τὸ μὴ οὐ καθαιρεθῆναι ὡς γὰρ τῷ Ἀποστόλῳ εἴρηται, Τίς συγκατάθεσις ναῦ Θεοῦ μετ' εἰδώλων, καὶ τὰ ἐξῆς 1).

Περὶ μαγείας.

Μάντεις μὲν οὖν λέγονται οἱ τοῖς δαίμοσιν ἑαυτοὺς ἐκδόντες καὶ προσαναθέμενοι, καὶ ταῖς αὐτῶν ὑποθήκαις διὰ τινῶν σημείων πειρώμενοι βλέπειν τὰ μέλλοντα.

Περὶ ἑκατοντάρχων.

ἑκατοντάρχου δὲ, οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα σοφώτερόν τι νοοῦντες, καὶ ταύτη δοκοῦντες ἐπίπροσθεν τῶν πολλῶν εἶναι.

Περὶ ἀρχισυριῶν.

Οἱ δὲ τὰς ἀρκτους ἐπισυρόμενοι, βάρματα 2) ἔξαρτῶντες αὐτῶν, καὶ τῶν τριχῶν κείροντες, ταῖς γυναῖξιν ἀμφοτέρα ἐπο-

1) ε΄. Κορ. ε΄, 10. — 2) βάρματα Γ.

ρέγουσιν, ὡς νόσους ἐλαύνειν καὶ βασκανίαν ἔχοντα φύσως ἄλλοι δὲ ἔφεις περιφέρουσιν ἐγκολπίους, γοητεῖαν δι' αὐτῶν μετιόντες.

Περὶ νεφοδιωκτῶν.

Νεφοδιώκται δὲ, οἱ διὰ τῶν ἐν τοῖς νέφεσι σχημάτων τινὰ προφοιθάζοντες.

Περὶ γοήτων.

Γόητες δὲ οἱ Δαυϊτικοὺς δῆθεν ψαλμοὺς ᾄδοντες, καὶ ὄνομάτων μαρτυρικῶν μεμνημένοι, καὶ αὐτῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τούτοις τὴν ἐκ τῶν δαιμόνων παρεναίροντες γοητεῖαν. Ἔτεροι δὲ τοῖς τραχήλοις τῶν παιδῶν συνεπτυγμένους χάρτας ἀπαιωροῦσι, ταῖς περατυχοῦσαις ἐπωδαῖς γεγραμμένους, ἐρυθροῖς ὑφάσμασιν αὐτοὺς ἐνειλίσσοντες, εἰς ἀπότροπὴν δῆθεν παντὸς ἀνιάρου, ἃ καὶ φυλακτήρια λέγουσι, καὶ περιάπτα. Καθῆρηνται δὲ πολλάκις καὶ ἱερεῖς ἐπὶ τῆς Συνόδου, ἄρτον τῆς μεγάλης πέμπτης τισὶ φαγεῖν ἐπορέξαντες, ἐφ' ᾧ τὰ συληθέντα εὐρεθῆναι, ἐκ τοῦ μὴ βραδίως τοῦτον καταπιεῖν ἄλλος δὲ τις ἱερεὺς μετὰ Εὐαγγελίου ξύλῳ συνδεδεμένου, καὶ κυκλικῶς περιστρεφομένου, ἐρωτήσεις περὶ τινῶν ποιούμενος ὑποθέσεων διὰ ψαλμῶν Δαυϊτικῶν, εὐθέως καθῆρηται. Τοιαῦτα εἰσι καὶ αἱ τὰς Ἐκκλησίας ἢ ταῖς ἀγίαις εἰκόσι προσεδρεύουσαι γυναῖκες, καὶ τούτων ἰσχυριζόμεναι γινώσκειν δῆθεν τὰ μέλλοντα, καὶ προλέγειν κατὰ τὰς πάλαι πνεῦμα Πύθωνος ἐχούσας. Περὶ τούτων πάντων φησὶν ὁ θεὸς Χρυσόστομος, ὅτι, καὶ τῆς ἀγίας Τριάδος ὄνομα ἐπιλέγεται τοῖς τοιοῦτοις, καὶ ἀγίων γίνονται ἐπικλήσεις, καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐπάγεται, φεύγειν δεῖ τὰ τοιαῦτα καὶ ἀποτρέπεσθαι ἄλλὰ καὶ ἐν τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ λόγῳ τοῦ βιβλίου τῶν ἀνδριάντων, ἔτι δὲ καὶ ἐν τῷ ἐ. τῶν πρὸς Ἰουδαίους λόγων, οὐ παρέργως θριαμβεύει τὰ τούτων.

Ἀγκύρας κδ΄.

Ὁ δὲ κδ΄. τῆς ἐν Ἀγκύρα Συνόδου, ἐπὶ πενταετίαν ἐπιτιμᾷ, οἱ δὲ τὰς τῶν ἐθνῶν συνηθείαις ἀλογίστως ἀκολουθοῦντες, εἰς τοὺς ἑαυτῶν οἴκους μάντεις εἰσάγουσιν ἐπὶ ἀναιρέσει 1) δῆθεν

1) ἀναιρέσει 1378 καὶ Β.

μαγειῶν, καὶ φαρμακείων, ὡς ἂν τοῦ τοιοῦτου μύσους ἐκκαθά-
ραι τὸν οἶκον ὑπισχνουμένους· οἳ κλινοπέτεϊς ἑαυτοὺς ἐκ τού-
των ὑποπτεύοντες γεγονέναι, καὶ νόσῳ χρονίᾳ κατεργασθῆναι,
ἢ καὶ τινὰ τῶν ἀπωλομένων δυναμένους καταμπνύειν. Τοῖς αὐ-
τοῖς ἐπιτιμίοις ὑπόκεινται καὶ οἱ γοητευτρίαις προσερχόμενοι,
καὶ ταῖς μετὰ κριθῶν μαντευομέναις.

Βασιλείου πγ'.

Τοῦτον κατὰ ῥῆμα τὸν κανόνα διέξεισι καὶ ὁ τοῦ μεγάλου
Βασιλείου πγ'. πλὴν οὗτος καὶ μέχρις ἐξαετίας τοὺς καταχρη-
σαμένους τῷ τοιοῦτῳ κακῷ παρατείνει, ὥστε οἱ ἅπαξ πλανη-
θέντες, εἴτα τοῦ κακοῦ ἀποστάντες, ἐλαττόνως ἐπιτιμηθῆσονται.

Λαοδικείας λς'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ λς', κληρικούς, μάγους ὄντας, καὶ
ἐπαιδοὺς, ἢ μαθηματικούς, ἢ ἀστρολόγους, ἢ τὰ λεγόμενα
ποιούντας φυλακτήρια, παντάπασι τῆς Ἐκκλησίας ἀπορρίπτε-
σθαι διορίζεται· καὶ μάγοι μὲν εἰσιν οἱ δαίμονας ἀγαθοποιούς
δῆθεν ἐπικαλούμενοι πρὸς ἀγαθοῦ τινος σύστικιν, καίτοι μιαι-
φόνους πάντας καὶ ἀλάστορας ὄντας τῇ προαιρέσει.

Περὶ ἐπαιδῶν.

Ἐπαιδοὶ δὲ, οἱ γόεις, οἱ δὲ ἐπωδῶν τοὺς δαίμονας ἐφελκόμε-
νοι πρὸς τὰ οἰκεία θελήματα, καὶ θηρία καταδεδουμένους καὶ
ἐρπετὰ πρὸς τὸ μὴ λυμῆνασθαι τὸ κτήνος τυχόν, ἐξῶ πουνυ-
κτῆς ἀλιζόμενον· ἀλλὰ καὶ ὄφεις ἕτεροι καταγοητεύουσιν, οὓς
περὶ δὴ καὶ μεταχειρίζόμενοι, ἄδηκτοι ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπαθεῖς κα-
κῶν διαμένουσι.

Περὶ μαθηματικῶν.

Μαθηματικοὶ δὲ, οἱ τὰ οὐράνια σώματα δοξάζοντες ἔχειν τὴν
τοῦ παντὸς κυριότητα, καὶ κατὰ τὴν κίνησιν τούτων διοικεῖ-
σθαι τὰ καθ' ἡμᾶς. Τὰ δὲ τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης εἰς δύο
ταῦτα διήρηται, ἀστρονομίαν, καὶ ἀστρολογίαν· καὶ ἡ μὲν καὶ
τοῖς ἁγίοις αὐτοῖς συγκεχώρηται, ἅτε τὴν τῶν οὐρανίων ἀπάν-
των διδάσκουσα θέσιν τε καὶ κίνησιν, καὶ τὴν εὐτακτοῦ ἀφθίς

αὐτῶν συμπλοκὴν καὶ διάστασιν· ἡ δὲ ἀστρολογία, τουτέστιν
ἢ ἐκείθεν προμάντευσις, καὶ καθ' εἰρηδὴν δῆθεν τῶν οὐρανίων
ἐκβαίνουσα, καὶ τὸ μέλλον γνωρίζουσα, οὐδαμοῦ τοῖς Πατράσιν
ἐκδέδοται, ἅτε τοὺς ἀπλουστέρους γενέσει τε καὶ εἰμαρμένη
προσέχειν καταναγκάζουσα· καὶ ἀστρολόγοι, οἱ συνεργεῖα δαιμό-
νων μαντεύμενοι δι' ἀστέρων, καὶ οἳ θεοῖς τούτοις προσέχοντες.
Τέσσαρα δὲ εἰσι τὰ λεγόμενα μαθηματικὰ βιβλία· ἀριθμητικὴ,
μυσικὴ, γεωμετρία, καὶ ἀστρονομία. Οὐ ταῦτα τοίνυν ὁ κανὼν
ἀναγινώσκειν ἀπείργει, ἀλλὰ τὸ περιέργως αὐτοῖς κεχρῆσθαι,
καὶ ταῖς τῶν οὐρανίων κινήσεσι πιστεύειν συμπεριφέρεσθαι τὰ
ἡμέτερα, καὶ τινὰ τῶν ἐσομένων αἰεσθαι προγινώσκειν, ὡς ἐξ
ἀνάγκης συμβησομένων παρὰ 1) τὴν τοιάνδε κίνησιν τῶν ἀ-
στέρων.

Νόμος.

Ἐκείτη τοι καὶ ὁ νόμος φησὶν· Ἡ μὲν γεωμετρία δημοσίᾳ
διδάσκειται· ἡ δὲ μαθηματικὴ κατακρίνεται ὡς ἀπηγορευμένη 2).

Βασιλείου ζ'.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεὺς ἐν τῷ ζ'. κληρικούς, φαρμακούς, καὶ εἰδω-
λολάτρους, καὶ φονεῖς, εἰς εἴκοσιν ἔτη καταδικάζει· μοιχοὺς δὲ,
καὶ ἀρρενοφθόρους, καὶ ζωοφθόρους, εἰς ἑ., εἰδωλολάτρους λέγων
οὐ τοὺς προδήλως ἀσεβεῖς, ἀλλὰ τοὺς μετὰ τὸ βάπτισμα γοητείας
μετιόντας καὶ μαντείας· τρόπον γὰρ τινὰ εἰδωλολατροῦσι καὶ
οὗτοι, ἐπικλήσει χρώμενοι δαιμονίων, καὶ τὴν ἐκείνων ζήτου-
τες ἐπικουρίαν· οἱ μὲν γὰρ ἀπ' ἀρχῆς εἰδωλολάτραι, μετανοούν-
τες καὶ βαπτιζόμενοι, εὐθέως τῇ θεῷ κοινωνίᾳ προσίασιν· οἱ δὲ
μετὰ τὸ βάπτισμα τεθυαῖτες εἰδώλοις, σύνοικον διὰ βίου τὴν
μετάνοιαν κέκτηνται, καὶ περὶ τὰς τούτου δυσμᾶς τὸ θεῖον δῶ-
ρον λαμβάνουσιν. Ὡσπερ ἄρα καὶ ἐν τῷ ξέ. τὸν γοητεῖαν ἢ φαρ-
μακείαν ἐξαγορεύοντα, τῷ τοῦ ἐκούσιως φονεύσαντος ὑπάγεται
κρίματι, εἰς κ'. αὐτοῖς ἔτη τῆς κοινωνίας ἀπείργων, καὶ μάλα
εἰκότως· αἱ μὲν γὰρ γοητεῖαι, δαιμόνων ἔχουσιν ἐπικλήσεις
κακοποιῶν, περὶ τοὺς τάφους ἐπαδομένας, ὥστε πινὰ παρεθῆναι

1) διὰ Γ. — 2) κγ'. Πισ. Ξ', λθ'.

τὰ μέλη τυχόν, καὶ διὰ βίου κατακλιθῆναι, καὶ ἀβίωτον αὐτῷ τὸν βίον γενέσθαι· ταύτη τοι καὶ γοητεία παρωνομάσθησεν ἀπὸ τῶν περὶ τοὺς τάφους γέων καὶ θρήνων.

Αἱ δὲ φαρμακτεῖαι ἢ ἀναιροῦσιν, ἢ τῶν φρενῶν ἐξιστῶσι, καὶ εὐκαταὸν τὸν θάνατον ποιοῦσι τῷ πάσχοντι, εἴ ποτε ἀνανήψειεν, ἢ τοῖς γε προσήκουσι τῷ ἀνθρώπῳ, ἢ φίλτρον χάριν ἐνίοτε γίνεσθαι, παραπαίειν καὶ οὕτω παρασκευάζουσιν.

Ἐν δὲ τῷ οβ', καὶ τὸν μάντεσιν ἑαυτὴν ἐπιδεδωκότα, ἢ τισι τοιούτοις, καὶ τὰ ἐκείνων φρονεῖν προαιρούμενον, τῷ τῶν φονέων οικονομεῖσθαι χρόνῳ κελεύει· εἴ γὰρ καὶ τὰ χρηστήρια μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου σάρκωσιν ἐκλελοίπασι, καὶ αἱ τῶν ψευδωνύμων προφρήσεις Θεῶν, ἀλλὰ γε καὶ τήμερον δι' ἐπωδῶν καὶ ἐνεργείας δαιμόνων ἐπ' ὅτε συμβαίνουσι γίνεσθαι, εἴ καὶ ψευδεῖς αἱ πλείους ἐλέγχονται· ἀλλ' οἱ μὲν τοὺς δαίμονας ἀνέδην ἐπικαλούμενοι, οὐκ ἀπεικότως τῷ τῶν φονέων ὑποβάλλονται κρίματι· οἱ δὲ ἁγιασμὸν καὶ ἀρετὴν ὑποκρινόμενοι κέρδους ἕνεκα, μετρίωτέρον, οἶμαι, καὶ οὐ κατ' ἐκείνους, τὰς εὐθύνas ὑφέξουσιν.

Γρηγορίου Νύσσης β'.

Ὁ δὲ μέγας Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἐν τῷ β' κανόνι, ταῦτα δίδασκε κατὰ ῥῆμα· Οἱ πρὸς γόητας ἀπιόντες ἢ μάντεσιν, ἢ τοὺς διὰ δαιμόνων καθάρσιά τινα καὶ ἀποτροπιασμοὺς ἐνεργεῖν ὑπισχνουμένους, ἐρωτῶνται δι' ἀκριβείας καὶ ἀνακρίνονται, πότερον, ἐπιμένοντες τῇ εἰς Χριστὸν πίστει, ὑπ' ἀνάγκης τινὸς συνηθέθησαν ἐκείνη τῇ ἁμαρτίᾳ, κακίᾳ τινος ἢ ἀφορήτου ζημίας ταύτην αὐτοῖς τὴν ὁρμὴν ἐμποιησάσης, ἢ καθόλου καταφρονήσαντες τοῦ πεπιστευμένου παρ' ἡμῶν μαρτυρίου, τῇ τῶν δαιμόνων συμμαχίᾳ προσέδραμον· εἴ μὲν γὰρ ἐπ' ἀθετήσει τῆς πίστεως, καὶ πρὸς τὸ μὴ πιστεύειν εἶναι Θεὸν τὸν παρὰ τῶν Χριστιανῶν πιστευόμενον, ἐκείνο πεποιήκασι, τῷ κρίματι τῶν ἄκουσίως ἀρνησαμένων ὑπαχθῆσονται· ὁποῖον δὲ τὸ τούτων κρίμα, ἐν τῷ α' αὐτοῦ κανόνι ὁ ἅγιος οὗτος διαλαμβάνει, ὅν καὶ ζῆτει ἐν τῷ α' κεφ. τοῦ Α' στοιχείου· Εἰ δὲ τις, φησὶν, ἀβάστακτος ἀνάγκη κατακρησθήσασθαι τῆς μικροψυχίας αὐτῶν, εἰς

τούτου προήγαγε, τὸ μέτρον τῶν ἐν πορνείᾳ πλημμελησάντων καὶ αὐτοὶ φυλάξουσιν, ὅπερ καὶ εἰς ἔτη παρατείνει ἐννεά. Ζῆτει τὸ γ'. Κεφάλαιον τοῦ Ε' στοιχείου.

Νόμοι.

Ὁ διὰ Ουσιῶν μαντευόμενος, ξίφει τιμωρεῖσθω· ὁ δὲ τούτου προτρεψάμενος παρακλήσει ἢ μισθῷ, ἐξορίᾳ καὶ δημεύσει ὑποκείσθω 1).

Οἱ φαρμακοὶ, ἀξιωματικοὶ ὄντες, δεπορτατεύονται· οἱ δὲ λοιποὶ, εἰς κεφαλὴν τιμωροῦνται 2).

Ὁ ἐπιτηδευσάμενος γοητεῖαν ἔλκουσαν εἰς ἔρωτα τοὺς σώφρονας λογισμοὺς, ἢ κατὰ σωτηρίας ἀνθρώπων μηχανησάμενος, δημεύσει καὶ ἐξορίᾳ τιμωρεῖται 3).

Μηδεὶς ἐπερωτάτω τινὰ μαντικὴν ἐπαγγελλούμενον· οἱ γὰρ μάγοι κεφαλικῶς τιμωροῦνται 4).

Οἱ εἰς βλάβην ἀνθρώπων δαίμονας ἐπικαλούμενοι ξίφει τιμωρεῖσθωσαν 5).

Ἴσον ἐστὶ τὸ ἀπηγορευμένα μαθεῖν, καὶ τὸ διδάσκειν 6).

Εὐλόγως ὁ ἀνὴρ, εὐρίσκων τὴν αὐτοῦ γαμετὴν φαρμακὸν, βεπουδίῳ λύει τὸν γάμον· ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα 7).

Ὁ φάρμακον ἀντὶ λατρείας δούλῳ δεδωκὼς ὑπόκειται τῇ αὐτῇ ποινῇ, ὡς αἰτίαν θανάτου παρασχών· ὡσαύτως καὶ ὁ προπετῶς διδοὺς φάρμακον 8).

Οἱ παραφρονῆσαι τινα φαρμάκῳ ποιοῦντες, ἐνέχονται τῷ περὶ ὕβρεως νόμῳ 9).

Τῷ περὶ φονέων νόμῳ ὑπόκειται ὁ διὰ τὸ φονεῦσαι ἄνθρωπον ποιῶν φάρμακον, ἢ πιπράσκων, ἢ ἔχων 10).

Εἰ καὶ μὴ κακῶς τις λογισμῷ παράσχοι γυναικὶ συλληπτικόν, καὶ τελευτήσῃ· ἢ λαβοῦσα, ἐξορίζεται ὁ παρασχών 11).

Εἴ τις ἐλεύθερος, ἢ δούλος, ἐπὶ οἰαδῆποτε προφάσει δοίῃ πόμα εἴτε ἀνδρὶ, εἴτε γυναικὶ, εἴτε δούλῳ, εἴτε δεσποίνῳ, καὶ

1) κδ'. Βασ. Ε', λθ'. — 2) λδ'. Βασ. Ε', νθ'. — 3) κί'. Βασ. Ε', λθ'. — 4) κς'. αὐτόθι. — 5) κζ'. αὐτόθι. — 6) κθ'. αὐτόθι. — 7) 8 §. 3. Κώδ. 8, 17. — 8) γ'. Βασ. αὐτόθι. — 9) ιδ'. Βασ. Ε', κθ'. — 10) γ'. Βασ. Ε', λθ'. — 11) αὐτόθι.

ἐκ τούτου ἀσθενήσαντες ἀποθάνοιεν οἱ δεξάμενοι, ζήφει ὁ παρασχὼν τιμωρεῖσθω 1).

Οἱ τὰ λεγόμενα ποιοῦντες φυλακτὰ, ἐπὶ φιλίας τὸ δοκεῖν ἀνθρώπων, δημευόμενοι ἐξοριζέσθωσαν 2).

Ἡ δὲ ξ΄. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος, Εἴ τις, φησὶν, ὅλως τὰ τοιαῦτα φωραθείη μαγκανευόμενος, εἴτε πρόφασει σώμάτων θεραπείας, εἴτε ἀποτροπῆς τῆς τῶν καρπίμων βλάβης, τὴν ἐσχάτην εἰσπραττέσθω ποινήν, τὴν τῶν ἀποστατῶν κόλασιν ὑφίστάμενος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ μαλακίας.

Ζήτει τὸ κή. Κεφάλαιον τοῦ Κ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ μεθύοντων.

Ζήτει τὸ λέ. Κεφάλαιον τοῦ Κ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ μεταθέσεως καὶ μεταβιβάσεως ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν.

Ζήτει τὸ θ΄. Κεφάλαιον τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ὅτι τοὺς μεταροοδῆτας οὐ δεῖ ἀποβιάζεσθαι.

Ἀποστόλων γβ΄.

Ὁ γβ΄. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, Εἴ τις ἐπίσκοπος, φησὶν, ἢ πρεσβύτερος, τὸν ἀπὸ ἁμαρτίας ἐπιστρέφοντα οὐ προσα-

1) Πρ. Ν. ΔΘ΄., σζ΄. — 2) οἷ αὐτίθι.

ἔεται, ἀλλὰ μυσαιτόμενος ἀποβάλλεται, κατὰ τὸν παλαιὸν ἐκείνου δήπου Ναβάτον, καθαιρέσθω, οἷα λυπῶν τὸν Χριστὸν εἰρηκότα, Χαρὰ γίνεται ἐν τῷ Οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι 1)· ὅς διὰ τὴν τῶν ἁμαρτωλῶν σωτηρίαν κλίνας τοὺς Οὐρανοὺς καταβέβηκεν· ὅς ἔφη, μὴ ἔλθειν καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοικιν· οὐ τῆς φιλανθρωπίας οὐδεμίαν τῶν ἡμετέρων κρείττων ὥφθη ἁμαρτιῶν· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ Προφήτου βοᾷ· Λέγε σὺ πρῶτος τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῆς 2). Ζήτει ἐν τῷ ἐξῆς ζ'. Κεφαλαίῳ κανόνα μς'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου.

Λαοδικεῖας β'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου β'. κανὼν, τοὺς ἐν διαφόροις ἐξετασθέντας πταισίμασι, καὶ δι' ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας τοῖς κακοῖς ἀντιζύγου, καὶ, ὅ φασιν, ἐκ διαμέτρου τὸν εἰσέπειτα βίον πρὸς τὸν πρότερον ἐπιδειξαμένους, τῆς Θείας ἀξιοῦ μεταλήψεως ἀξιοῦσθαι, οὐ παρὰ τὴν αὐτῶν σπουδὴν, παρὰ μὲν τοι τοὺς οἰκτιροῦς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἄφατον ἀγαθότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν τῆς μετανοίας τόπων.

Εἰς τέσσαρας δὲ τάξεις οἱ μετανοοῦντες διήρηνται· εἰς τοὺς προσκλαίοντας, τοὺς ἀκροωμένους, τοὺς ὑποπίπτοντας, καὶ τοὺς συνισταμένους· καὶ προσκλαίοντες μὲν εἰσιν οἱ ἔξω τῆς Οὔρας τοῦ εὐκτηρίου ἱστάμενοι, καὶ πρὸς τῶν εἰσιόντων τε καὶ ἐξιόντων πιστῶν εὐχὴν τε αἰτούμενοι, καὶ τὴν τῆς ἁμαρτίας συγχώρησιν· ἀκροώμενοι δὲ, οἱ ἐνδον τῆς Οὔρας ἱστάμενοι ἐν τῷ λεγομένῳ νάρθηκι, καὶ τῶν Θείων Ἐραφῶν, καὶ τῆς κοινῆς ἐπακούοντες διδασκαλίας, εἴθ' οὕτω μετὰ κατηχομένων ἐξερχόμενοι· ὑποπίπτοντες δὲ εἰσιν οἱ ἐνδον τῆς Ἐκκλησίας ἱστά-

1) Λουκ. ΙΓ', 7 καὶ 10. — 2) Ἰσαΐ. ΜΓ', 26. — ὁ δὲ μὴ πρῶτος εἰπὼν, ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐλεγθῆναι, δυσχερεστέραν εὗρεσκε τὴν συγγνώμην, προστίθεται ἐν 1375.

μενοι, κατόπιν δὲ τοῦ ἁμβώνου, καὶ μετὰ τῶν κατηχομένων καὶ οὗτοι ἐξιόντες, ἤνικα τὸ, ὅσοι κατηχομένοι ἐκφωνηθεῖν παρὰ τοῦ διακόνου· συνιστάμενοι δὲ, οἱ τοῖς πιστοῖς μὲν συνευχόμενοι καὶ συμπάλλοντες, τῆς δὲ τῶν ἁγιασμάτων ἀπεχόμενοι μεταλήψεως, μέχρις ἂν, ἐξήκοντος τοῦ νενομισμένου χρόνου, τὸ τέλειον αὐτοῦς τῆς θείας ἐκδέξεταί κοινωνίας.

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Ὅτι κατὰ τὴν τῶν μετανοούντων διάθεσιν ἔξεσι τῷ ἐπισκόπῳ ἢ ἀγιάσαι, ἢ ἐπιτεῖναι τούτοις τὰ ἐπιτίμια.

Συνόδου πρώτης ιβ΄.

Ὁ ιβ΄. τῆς α΄. Συνόδου κανῶν, κριτὴν ἐφίστησιν ἀπαραλόγιστον τὸν ἐπίσκοπον, ἢ μειοῦν τὰ ἐπιτίμια, καὶ φιλανθρωπότερόν τι βουλευέσθαι, τοῖς ἐξ εὐκρινούς διανοίας μετανοοῦσι, καὶ τῷ τοῦ Θεοῦ φόβῳ καλῶς στοιχειουμένοις, καὶ δάκρυσιν αὐτὸν ἰλεουμένοις, καὶ τὴν ἐκ τῶν ἐπιτιμίων κάκωσιν εὐχαρίστως ὑπομένουσι, καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἄσκησιν περὶ πικρῶς ποιουμένοις, κοινωνοῦσι δὲ τῶν ὄντων τοῖς δεομένοις, καὶ ἔργῳ καὶ σῆματι τὴν ἐπιστροφὴν ἐπιδεικνυμένοις· ἢ τῆς ἀκριβείας αὐθις μηδὲλως ὑφίστασθαι, εἰ ἀδιαφόρως ὁρῶν καὶ ἀνειμένως τὸν ἐπιτιμούντα πρὸς τὴν ἐπιτίμησιν διακείμενον, καὶ τῷ σῆματι μόνῳ τῆς εἰς τὸν νεὸν παρόδου ἀρκαούμενον, καὶ οὐκ ἀνιώμενον καὶ ἀναξιοπαθεῖντα, ὅτι τῶν μὲν πιστῶν ἀποδιαστέλλεται, τοῖς δὲ κατηχομένοις, τῆς τε στάσεως κοινωνεῖ, καὶ πῆς ἐκ τοῦ νεοῦ ἀποφοιτήσεως.

Ἀγκύρας β, ε, ζ΄.

Ταῦτα καὶ ὁ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ β΄. διορίζεται, τὴν ἐξουσίαν τοῖς ἐπισκόποις ἀνατιθεῖς, κατὰ γε τὸν κάματον, καὶ τὸ ταπεινὸν τοῦ μετανοοῦντος καὶ πρῶτον, ἢ προστιθέναι, ἢ ἀφαιρεῖν τῶν ἐπιτιμίων. Ἀλλὰ καὶ ὁ ε. ἔτι καὶ ὁ ζ΄. τοῖς ἐπισκόποις ἐπιτρέπει τὴν ἐξουσίαν, ἢ ἀγιάσαι ἢ ἐπιτεῖναι τοῖς μετανοοῦσι τὰ ἐπι-

τίμια, θερμότερον δηλαδὴ ἢ ῥαθυμότερον τὴν μετάνοιαν ἐπιδεικνυμένοις· σκοπεῖν δὲ καὶ τὸν προτοῦ βίον τούτων, καὶ τὸν εἰσέπειτα, εἴτε σωφρόνως, εἴτε ἀνειμένως ζῶσι καὶ γαίνως, καὶ οὕτω τὴν φιλανθρωπίαν ἐπιμετερεῖν.

Συνόδου ἑκτης ρβ΄.

Ὁ δὲ ρβ΄. τῆς ς΄. Συνόδου κανῶν, τὸν ἐξουσίαν, φησὶν, εἰληφότα παρὰ Θεοῦ λύειν τε καὶ δεσμεῖν, σκοπεῖν τε τὴν τῆς ἀμαρτίας ποιότητα χρῆ, καὶ τὴν τοῦ ἡμαρτηκότος πρὸς τὴν ἐπιστροφὴν διάθεσιν, εἴτε πρὸς τὴν ὑγίειαν νεύσει 1), ἢ τοῦναντίον διὰ τῶν οικείων τρόπων προσκαλεῖται καθ' ἑαυτοῦ τὸ ἀρρώστημα, καὶ οὕτω κατάλληλον ἐπάγειν τὴν θεραπείαν τῷ τραύματι, ἵνα μὴ τῇ ἀμετρίᾳ καθ' ἑκάτερον χρώμενος, ἀποσφαλεῖ πρὸς τὴν σωτηρίαν τοῦ κάμνοντος· πολυειδῆς γὰρ καὶ ποικίλη τῆς ἀμαρτίας ἡ νόσος. Πᾶς μὲντοι λόγος Θεῶ, καὶ τῷ τὴν ποιμαντικὴν ἡγεμονίαν ἐγχειρισθέντι, τὸ πλανώμενον πρόβατον ἐπαναγαγεῖν, καὶ τὸ τρωθὲν ὑπὸ τοῦ ὕφους ἐξιάσασθαι, καὶ μῆτε κατὰ κρημνοῦ ὠθησάσαι τῆς ἀπογνώσεως, μῆτε τὰ χαλινὰ ἐπιδοῦναι πρὸς τὴν τοῦ βίου ἐκκυσίν τε καὶ καταφρόνησιν· ἀλλ' ἐνί γε τῷ πρόπῳ, εἴτε διὰ τῶν αὐστηροτέρων καὶ στυφόντων, εἴτε διὰ τῶν ἀπαλωτέρων τε καὶ πραοτέρων φαρμάκων, κατὰ τοῦ πάθους στήναι, καὶ πρὸς τὴν συνούλωσιν τοῦ ἔλκουσ ἀνταγωνίσασθαι, τοὺς τῆς μετανόας καρποὺς δοκιμάζοντι, καὶ οἰκονομοῦντι καλῶς τὸν πρὸς τὴν ἄνω λαμπρότητα καλούμενον ἄνθρωπον· ἀμφοτέρα τοίνυν εἰδέναι χρῆ, καὶ τὰ τῆς ἀκριβείας, καὶ τὰ τῆς συνηθείας, ἢ συμπαθείας, καὶ ἐπὶ τῶν μὴ καταδεχομένων τὴν ἀκρότητα, τῷ τῆς συμπαθείας τύπῳ κεχρησθαι, ὡς ὁ ἱερός καὶ μέγας διδάσκει Βασίλειος.

Βασιλείου γ΄. οδ΄.

Ἐν γὰρ τῷ γ΄. αὐτοῦ κανόνι, Καθόλου, φησὶ, ἀληθέστερον ἴκμα τοῦ σφάλματος, ἢ τῆς ἀμαρτίας ἀναχώρησις, καὶ τὸ δι' ἐγκρατείας καὶ κακοπαθείας τὴν σάρκα δουλαγωγῆσαι, καὶ ὑποτάξαι τῷ πνεύματι· οὕτω γὰρ τελείαν ἡμῖν ὁ μετανοῶν παρέξει

1) νεῖαι 1340 καὶ Γ.

τῆς ἰατρύσεως αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν. Δεῖ δὲ τοὺς τῶν ψυχῶν οἰκονόμους, ἀμφότερα εἰδέναι, καὶ τὰ τῆς ἀκριβείας, καὶ τὰ τῆς συνηθείας· καὶ εἰ μὲν καταδέχονται τὴν ἀκριβείαν οἱ ἐξομολογούμενοι, κατ' ἐκείνην οἰκονομεῖν αὐτοὺς· εἰ δὲ σκληρύνονται, ἔπεσθαι τῇ συνηθείᾳ τῆς συγκαταβάσεως.

Ἐν δὲ τῷ οδ'. Οἱ δεσμεῖν καὶ λύειν ἐξουσίαν εὐκλεφέστες παρὰ Θεοῦ, μεμπτέοι οὐκ ἂν εἶεν, εἰ, τῶν ἐξομολογούμενων σπουδαίαν καὶ θερμότεραν τὴν μετάνοιαν ἐπιδεικνυμένων, αὐτοῖς ἀρέσειεν ἐλαττώσασθαι τοὺς ὀρισθέντας τῶν ἐπιτιμίων χρόνους, τῆς ἐν ταῖς Γραφαῖς ἱστορίας ἐγγυωμένης ἡμῖν, τοὺς μετὰ μείζονος ἐξομολογούμενους πόνου, ὅστων τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν καταλαμβάνειν.

Πρᾶξις Συνοδική.

Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Λουκᾶ, στρατιώτῃ τινὶ φόνον ἐκούσιον δρᾶσαντι, ἐπίσκοπός τις ἐπὶ μετρίῳ πάνυ καιρῷ ἐγγράφως αὐτῷ τὴν ἀθώωσιν δέδωκε, καὶ ἐγκαλούμενος παρὰ τῆς Συνόδου, τὴν παρόντα κανόνα προέτεινεν· ἀλλ' ἤκουσεν, ὅτι τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐδόθη μὲν αὐξεῖν τε καὶ μειοῦν τὰ ἐκ τῶν κανόνων ἐπιτίμια, οὐ μὴν ἀνεξετάστῳ καὶ ὑπερβαλλούσῃ χρῆσθαι συγκαταβάσει. Ὅθεν τὸν μὲν στρατιώτην τοῖς ἐκ τῶν κανόνων ἐπιτιμίοις ἡ Σύνοδος καθυπέβαλε· τὸν δὲ ἀρχιερέα, δίκαις ἀπήτησε, τὴν ἐν ὀρισμένῳ καιρῷ τῆς λειτουργίας ἐπίσχεσιν.

Γρηγορίου γ'.

Ὁ δὲ Νύσσης μέγας Γρηγόριος, ἐν τῷ γ'. κανόνι, Ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρῳ κεχρημένων, φησὶ, τῇ ἐπιστροφῇ, καὶ τῷ βίῳ δεικνύοντων τὴν πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐπάνοδον, ἔξεστι τῷ οἰκονομοῦντι πρὸς τὸ συμφέρον συντεμεῖν τὴν χρόνον, καὶ τάχιον ἀποδοῦναι τούτοις τὴν κοινωνίαν, ὅπως ἂν τὴν τοῦ θεραπευομένου κατάστασιν δοκιμάσειεν· ὡσπερ γὰρ τὸ τοῖς χόλοις ρίπτειν τοὺς μαργαρίτας ἀπαίρηται, οὕτω τὸ ἀποσερεῖν τοῦ τιμίου μαργαρίτου τὸν ἤδη ἄνθρωπον διὰ τῆς καθαρότητός τε καὶ τῆς ἀπαθείας γεγόμενον, τῶν ἀτόπων ἐστὶ· πανταχοῦ γὰρ ἐν πλημμελήματος εἶδει τοῦτο καθορᾶν προσήκει πρὸ πάντων, οἷα ἐστὶν ἡ τοῦ θεραπευομένου διάθεσις, καὶ μὴ τὸν χρόνον οἴεσθαι πρὸς θεραπείαν

ἄρκειν, (τίς γὰρ ἂν ἐκ τοῦ χρόνου ἴσως γένοιτο;) ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν τοῦ ἑαυτὸν δι' ἐπιστροφῆς θεραπεύοντος 1). Ἔστι δέ, φησι, διαφορὰ τις ἐν τῷ λόγῳ τῆς μετάνοιας 2) ποιούτῃ· ὁ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν ἐξαγόρευσιν τῆς ἁμαρτίας ὀρμήσας, αὐτὸ τὸ καταδέξασθαι δι' οἰκείας ὀρμῆς γενέσθαι τῶν κρυφίων κατηγορος, ὡς ἤδη τῆς θεραπείας ἀρξάμενος, ἐν φιλανθρωποτέροις γίνεται τοῖς ἐπιτιμίοις· ὁ δὲ φορηθεὶς ἐπὶ τῷ κακῷ, ἢ διὰ τινος ὑποψίας ἢ κατηγορίας ἀπελεγχθεὶς ἀκουσίως 3), ἐν ἐπιτεταμένη γίνεται τῇ ἐπιστροφῇ, ὥστε καθαρισθέντα δι' ἀκριβείας αὐτὸν, οὕτως ἐπὶ τὴν τῶν ἀγιασμάτων ἐλθεῖν κοινωνίαν. Ζῆτει καὶ ἐν τῷ λθ'. Κεφ. τοῦ Ε στοιχείου κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου πθ'. καὶ ἐν τῷ κγ'. Κεφ. τοῦ Κ στοιχείου κανόνα τοῦ αὐτοῦ ξά. καὶ ἐν τῷ ή. Κεφ. τοῦ Σ στοιχείου κανόνα τοῦ αὐτοῦ σ'. καὶ ἐν τῷ κγ'. Κεφ. τοῦ Κ στοιχείου κανόνα Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ ιά.

Τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τοῦ β'. λόγου περὶ ἱερωσύνης.

Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος, ἐν τῷ β'. τῶν περὶ ἱερωσύνης λόγῳ, Οὐχ ἀπλῶς, φησι, πρὸς τὸ τῶν ἁμαρτημάτων μέτρον δεῖ τὴν ἐπιτιμίαν ἐπάγειν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἁμαρτανόντων στοχάζεσθαι προαιρέσεως, μὴ ποτε ῥάψαι τὸ διερρώγος βουλόμενος, χεῖρον τὸ σχίσμα ποιήσης, καὶ ἀνορθῶσαι τὸ καταπεπτωκὸς σπουδάζων, μείζονα ἐργάσῃ τὴν πτώσιν. Οἱ γὰρ ἀσθενεῖς καὶ διακεχμμένοι, καὶ τὸ πλεόν τῇ τοῦ κόσμου δεδεμένοι τρυφῇ, ἔτι καὶ ἐπὶ γένει καὶ δυναστείᾳ μέγα φρονεῖν ἔχοντες, ἡρέμα μὲν καὶ κατὰ μικρὸν ἐν οἷς ἁμαρτάνουσιν ἐπιστρεφόμενοι, δύναιντ' ἂν, εἰ καὶ μὴ τέλειον, ἀλλ' οὖν ἐκ μέρους τῶν κατεχόντων αὐτοῖς ἀπαλλαγῆναι κακῶν. Ἐὰν δὲ ἀθρόον τις ἐπαγάγῃ τὴν παιδεύσιν 4), καὶ τῆς ἐλάττονος αὐτοῦς ἀποστερήσει παιδεύσεώς τε καὶ διορθώσεως· ψυχὴ γὰρ, ἐπειδὴν ἀπερυθριάσαι βιασθῆ, εἰς ἀνεπιστίαν 5) ἐμπίπτει, καὶ οὔτε προσήνεσι λόγοις εἰκαὶ λοιπὸν,

1) παρὰ Γ. ἀναγινώσκειται ἀνταῦθα· ὅσοι γὰρ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἐν τῇ πρὸς Δαρόθεον πρώτῃ ἐπιστολῇ, εἶπε οὐ χρόνων ποσότητι, ἀλλὰ διαθέσει ψυχῆς ἡ μετάνοια κρίνεται. — 2) θεραπείας Γ. — 3) ἄκων ἐλεγχθεὶς Γ. — 4) κόλασιν ἔπει τὴν παιδεύσιν Β. — 5) ἀγαλησίαν Γ.

οὔτε ἀπειλαῖς κάμπτεται, οὔτε εὐεργεσίαις προτρέπεται, ἀλλὰ γίνεται πολὺ χείρων τῆς πύλεως ἐκείνης, ἢ ὁ Προφήτης κακίζων ἔλεγεν· Ὅψις πόρνῆς ἐγένετό σοι, ἀπηναισχύντησας πρὸς πάντας 1)· διὰ τοῦτο πολλῆς δεῖ συνέσεως τῷ ποιμένι, καὶ μυρίων ὀφθαλμῶν, πρὸς τὸ περισκοπεῖν πάντοθεν τὴν τῆς ψυχῆς ἕξιν· ὡσπερ γὰρ εἰς ἀπόνοιαν ἄλρονται πολλοὶ, καὶ εἰς ἀπόγνωσιν τῆς αὐτῶν καταπίπτουσι σωτηρίας, ἀπὸ τοῦ μὴ δυνηθῆναι πικρῶν ἀνασχέσθαι φαρμάκων, οὕτως εἰσὶ τινες, οἳ, διὰ τὸ μὴ δοῦναι τιμωρίαν τῶν ἁμαρτημάτων ἀντίρροπον, εἰς θλιγωρίαν ἐκτρέπονται, καὶ πολλῶ γίνονται χείρους, καὶ πρὸς τὸ μείζον ἁμαρτάνειν προάγονται. Χρὴ τοίνυν μηδὲν τούτων ἀνεξέταστον ἀφεῖναι, ἀλλὰ πάντα διερευνησάμενον ἀκριβῶς, καταλλήλως τὰ παρ' ἑαυτοῦ προσάγειν τῷ προσερχομένῳ, ἵνα μὴ μάταιος αὐτῷ γένηται ἡ σπουδὴ.

Βασιλείου πδ', κέ.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεῖος, ἐν πδ'. κανόνι, Πάντα δὲ ταῦτα γραφομέν, φησιν, ὥστε τοὺς καρποὺς δοκιμάζεσθαι τῆς μετανοίας· οὐ γὰρ πάντως τῷ χρόνῳ κρίνομεν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ τῆς μετανοίας προσέχομεν. Ἐὰν δὲ δυσσποσπιάτως ἔχῃσι τῶν ἰδίων ἐθῶν, καὶ ταῖς ἡδοναῖς τῆς σαρκὸς μᾶλλον δουλεύειν ἐθέλωσιν, ἢ τῷ Κυρίῳ, καὶ τὴν κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον ζωὴν μὴ παραδέχωνται, οὐδεὶς ἡμῶν κοινὸς πρὸς αὐτοὺς λόγος· ἡμεῖς γὰρ ἐν λαῷ ἀπειθεῖ καὶ ἀντιλέγοντι, δεδιδάγμεθα ἀκούειν, ὅτι ὁ σώζων σώζει 2) τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν.

Ἐν δὲ τῷ κέ. παραινεῖ τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πᾶσι τοῖς δεσμεῖν καὶ λύειν ἔχουσιν ἐξουσίαν, μὴ συναινεῖν τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἐν τῷ τῆς κοινωνίας ἀνέχεσθαι τῶν ἐπιμενόντων ταῖς ἁμαρτίαις, κἀντεῦθεν τούτοις συναπόλλυσθαι· ἀλλὰ διαμαρτύρασθαι μὲν αὐτοῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, μὴ συναπάγεσθαι δὲ τούτων τῇ πονηρίᾳ, καὶ εὐχεσθαι μὲν τούτους κερδαίνειν, καὶ τῆς παγίδος ἐξελεσθαι τοῦ πονηροῦ· εἰ δὲ μὴ οἶοί τέ, φησι, γενοίμεθα, τὰς γούν ἑαυτῶν ψυχὰς τῆς αἰωνίου κατακρίσεως σπουδάσωμεν περισώσασθαι.

1) Ἰερ. μ. Γ', 3. — 2) σώζων Γ. — Γεν. Γ', 3.

Καρθαγένης μς'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ μς', Μίρους, καὶ σκηνικοὺς, καὶ πάντας τοὺς πλημμελῶς βιοῦντας, καὶ τοῖς ἄλλοις αἰτίους τῆς διακεχυμένης ζωῆς, τερατοποιούς τε, καὶ ὀρχηστάς, ἔτι γε μὴν ἀποστάτας, τοὺς τὰ Χριστιανῶν ἐξομωσαμένους δηλαδὴ, διὰ μετανοίας πρὸς Θεὸν ἐπιστρέφοντας, μὴ ἀποπέμπεσθαι κελεύει, ἀλλὰ μᾶλλον διδόναι τούτοις χάριν, ἥτοι ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημένων, (ὡς πού τῷ μακαρίῳ εἴρηται Παύλῳ, Χάριτι ἐστὲ σωσμένοι), καὶ καταλλαγὴν, ἥτοι λύσιν τῶν ἐπιτιμῶν 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ὅτι δεῖ τοὺς ἔτι μετανοοῦντας, τῆς τελευταίας ἐφισταμένης, τῆς θείας ἀξιοῦσθαι κοινωνίας· εἰ δὲ ἀνακλιθεῖεν, ταύτης πάλιν ἀπέχεσθαι.

Συνόδου Α', ιγ'.

Ὁ ιγ'. τῆς α'. Συνόδου κανὼν, Τοὺς ἔτι τοῖς τῆς μετανοίας ἐπιτιμῶσι ἐνεχομένους, καὶ νόσῳ δεινῇ περιπεπτωκότας, ὅσον εἰκάσαι, τὴν ἐκδημίαν ἐπαπειλούσῃ, τοῦ τελείου καὶ αναγκαιοτάτου ἐφοδίου, τῆς τῶν ἁγίων μυστηρίων, φημί, μεταλήψεως, κελεύει μὴ στέρεσθαι, ἀλλὰ μετὰ δοκιμασίας τοῦ ἐπισκόπου ἐν ταῖς τελευταίαις ἀναπνοαῖς τούτων ἀξιοῦσθαι· τῆς νόσου δὲ, εἰ οὕτω συμβαίη, ράτσαντας, καὶ πρὸς τὴν υἱείαν ἐπανιδόντας, τῆς μὲν θείας εἰργεσθαι κοινωνίας, ἐν τῇ χώρᾳ δὲ αὐθις στήναι τῶν προτέρων ἐπιτιμῶν, ἕως ἂν ὁ νενομισμένος αὐτῶν χρόνος ἐκμετρηθῇ.

Ἀγκύρας ς'.

Ταῦτα καὶ ὁ ς'. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ διορίζεται, τῷ ἔτι μετανοοῦντι, εἰ κίνδυνος ἐπισυμβαίη, καὶ προσδοκία θανάτου ἐκ νόσου, ἢ ἄλλης οἰασοῦν προφάσεως, τοῦτον εἰς κοινωνίαν μὲν, ἀλλ' ἐπὶ ὄρω δεχθῆναι· τὸν θάνατον γὰρ ἐκφυγόντι κοινωνεῖν οὐκ ἐξέσται, τοῦ ὀρισμένου μὴ ἐξήκοντος καιροῦ τῶν ἐπιτιμῶν.

1) Ἐφεσ. Η', 3. — ἐν 147ῷ ἀναγιγνώσκεται ἀνταυθὶ δ κανὼν ιβ'. τῆς Α'. Συγνίδου.

Γρηγορίου Νύσσης ε.

Ὁ δὲ ε. τοῦ μεγάλου Γρηγορίου Νύσσης, εἰ δέ τις, φησί, μὴ πληρώσας τὸν χρόνον, τὸν ἐκ τῶν κανόνων ἀφωρισμένον, ἐξοδεύει τοῦ βίου, κελεύει ἢ τῶν Πατέρων φιλανθρωπία, μετασχόντα τῶν ἁγιασμάτων, μὴ κενὸν τοῦ ἐφοδίου πρὸς τὴν ἐσχάτην ἐκείνην καὶ μακρὰν ἀποδημίαν ἐκπεμφθῆναι· εἰ δὲ μετασχὼν τοῦ ἁγιάσματος πάλιν εἰς τὴν ζωὴν ἐπανέλθοι, ἀναμένει τὸν τεταγμένον χρόνον, ἐν ἐκείνῳ τῷ βαθμῷ γενόμενον, ᾧ ἦν πρὸ τῆς κατ' ἀνάγκην δοθείσης αὐτῷ κοινωνίας.

Ταῦτα ἢ τῶν Πατέρων φιλάνθρωπος βούλεται γνώμη, εἰ προσπελάσει τὸ χρεὼν τῷ ἔτι καθαιρομένῳ τοῖς φαρμάκοις τῆς μετανοίας, καὶ ἢ κυρία παρεῖναι δοκεῖ, ἐφείσθαι τοῖς πρεσβυτέροις, κοινωνίαν αὐτῷ μεταδοῦναι, ὡς μὴ ἀποβιδῶναι μηδένα παρ' αὐτοῖς δεδεμένον· ἀναρῶσθέντα δὲ πάλιν τὸν μήπω τὸ τοῦ καιροῦ πεπληρωκότα διάστημα, τοῖς προτέροις ὑπόδικον εἶναι, καὶ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων περιμένειν τῆς συγγνώμης τὸ σύνθημα, τοῦ χρόνου δηλαδὴ τῆς μετανοίας, μετὰ τοῦ ρύπου τῆς ἁμαρτίας ὑπαπανθέντος 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὅτι τῶν μετανοούντων τοὺς λογισμοὺς δέχεσθαι, καὶ λύειν καὶ δεσμεῖν τὰ ἡμαρτημένα, τοῖς ἐπισκόποις ἐδόθη, κατ' ἐπιτροπὴν δὲ τούτων, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις.

Καρθαγένης ε', ζ', μγ'.

Ὁ ε'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανὼν, τὴν τοῦ χρίσματος ποίησιν, τὴν τοῦ ἁγίου μύρου δηλαδὴ 2) τελετὴν, καὶ τὴν τῶν κορῶν ἀφιέρωσιν, κατὰ τι παλαιὸν γινομένην ἔθος, καὶ τὴν τῶν μετανοούντων καταλλαγὴν, ὅπερ ἐστὶν ἢ τῶν λογισμῶν ἐξαγγελία, καὶ ἢ τῶν ψυχικῶν λατρείᾳ τραυμάτων 3), διὰ τῶν τῆς μετανοίας ἐπιτιμιῶν, καὶ τῆς πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπιστροφῆς, (οὕτω γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῷ Θεῷ καταλλάττεται), ταῦτα πάντα

1) διασπασθέντος Β.—2) τὸ δηλαδὴ οὐ κεῖται παρὰ Β.—3) τραυμάτων Β.

παρὰ πρεσβυτέροις ἀπείρηκε γίνεσθαι· τοῖς γὰρ ἀρχιερεῦσιν ἢ τούτων ἀνεῖται διοικήσεις, ἅτε δεσμεῖν καὶ λύειν δεδυνημένοις, τύπον φέρουσι τῶν Ἀποστόλων, αἷς τὴν ἐξουσίαν ταύτην ὁ Χριστὸς ἐνεχείρισεν· ὥστε οἱ χωρὶς ἐπιτροπῆς ἐπισκόπου δεχόμενοι λογισμοὺς ἀνθρώπων ἱερωμένοι μοναχοὶ κακῶς ποιοῦσι, καὶ λίαν ἐπικινδύνως· οὔτε γὰρ λύειν, οὔτε δεσμεῖν ἔχουσιν ἐξουσίαν, πολλῷ δὲ μάλλον οἱ ἀνέροι μοναχοί· τούτοις γὰρ καὶ τὸ ἐπιτρέψαι ὅλως λογισμοὺς ἀνθρώπων ἀναδέχεσθαι καὶ κρίνειν, ἥμιστά θεμιτόν. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἔβδος, τὴν καταλλαγὴν τῶν μετανοούντων, εἰ περὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύουσιν, οὐκ οἶεται δεῖν τοὺς πρεσβυτέρους ποιεῖν, ἐπιτροπῆς ἕνευ τοῦ ἐπισκόπου.

Ταῦτα καὶ ὁ μγ'. διορίζομενος, εἰ δὲ ἄπεστι, φησὶν, ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὁ ἐν μετανοίᾳ ὢν ἐν χρόνῳ κινδύνου γεγένηται, καταλλαττέτω τούτον καὶ ὁ πρεσβύτερος. Ζῆτει καὶ τὸ ἦ. Κεφ. τοῦ Κ στοιχείου· καὶ ἐν τῷ λά. Κεφ. τοῦ Ε στοιχείου κανὼνα μ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου.

Ὅτι καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἕστερον νόμοις φιλανθρωπότερον ἔδοξε ταῖς τιμωρίαις κεχρηθῆναι.

Ἀλλὰ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν νόμων ἐπὶ τὸ φιλανθρωπότερον, καὶ οὐχ ὡς εἶχον πρότερον κρίσεως, ἐν τῇ λεγομένῃ τῶν νόμων ἀνακαθάρασι μεταβέβληνται· ἀναιρεῖ γὰρ αὕτη τὸ εὐθὺς ἀναιρεῖσθαι τοὺς μεγάλους ἐαλωκότας ἐγκλήμασιν. Ὁ γὰρ τὴν ἀνακαθάρσιν ταύτην συνθέμενος βασιλεὺς, οὐδεμίαν τῶν ἐν τοῖς διγέστοις ἢ ταῖς διατάξεσιν ἀπάνθρωπον ποινὴν προσήκατο· οὔτε γὰρ κεφαλῆς ἀφαιρεῖν ἐθέσπισεν, οὔτε καταλεύειν, ἢ καλεῖν, ἢ βρόχον ἐξάπτειν· ἀπείρηκε δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ τῆς Οκλάττης βυθῷ πνιγμονήν· εἰ δὲ καὶ ὑποσχέιν τινὰς κεφαλικὰς ἔσο' ὅτε κελεύσει ποινὰς, ἀλλ' οὐ τὰς θανατηφόρους ἐκείνας φησί, τὸ δὲ ὑπερορίσαι, ἢ ἐν εἰρητῇ περιορίσαι, τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπήν, τὴν ἀφαίρεσιν τῆς χειρὸς, καὶ τὴν ἄλλην περὶ τὸ σῶμα λύσιν, ἢ δύναται ἔν καὶ ἐπιστροφῆς καιρὸν παρασχέιν τῷ τιμωρουμένῳ, τῇ τοῦ χρόνου παρατάσει, καὶ τῶν ἐπταισμένων μετάνοιαν· πᾶσι γὰρ τοῖς νόμοις τῶν νεαρῶν ἐπὶ τὸ φιλανθρωπότερον δοκεῖ τοὺς προλαβόντας ἐρμηνεύεσθαι νόμους, καὶ οὕτω τὸς ἀποφά-

σεις γίνεσθαι. Εἰ δὲ οἱ πολιτικοὶ νόμοι οὕτω μεταποιῶνται φι-
λανθρωπίας, πολλῶ μᾶλλον οἱ τοῖς Ἐκκλησίας ἐκκόπτειν γὰρ
τοῦ σώματος τῶν Χριστιανῶν τοὺς αἰρετικούς δεδιδάγμεθα, πρὸς
δὲ καὶ τοὺς ἀτόποις ἐνεχομένους ἐγκλήμασι, τιμωρεῖσθαι δὲ οὐ
μεμαθήκαμεν, ἀλλ' ἀμεταθέτως ἔχοντας, τῷ πολιτικῷ νόμῳ
παραδιδόναι, ὡς πρὸς τῶν ἀρχόντων τὰς κατ' αὐτῶν ἀποφάσεις
ἐκφέρεσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ μιχροφαγησάντων.

Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ α΄.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θαυματουργός, ἐν τῷ α΄ κανόνι, οὐ βί-
βριαν ἐμπορεῖ, φησι, τὴν βλάβην, εἰ τῶν ἐν τοῖς βαρβάροις ἀπη-
γορευμένων βρωμάτων, ἢ καὶ εἰδωλοθύτων ἐγεύσαντο οἱ αἰχ-
μάλωτοι, δι' ἀνάγκην καὶ βίαν σωματικὴν, τῆς φύσεως τραφῆναι
βιαζομένης· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν ὁ Σωτὴρ, ὅτι οὐ τὰ εἰσπορευό-
μενα εἰς τὴν κοιλίαν κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὰ ἐκπορευό-
μενα 1). Διὰ γὰρ μὴν τὴν μιχροφαγίαν ἠττόνως ἐπιτιμηθήσονται,
εἰ καὶ τῆς νενομισμένης τροφῆς ἀπορία τῶν ἀπειρημένων ἦψαντο,
δουλείας ζυγῷ πιεζόμενοι· εἰ δὲ τρυφήν περὶ πλείονος ποιού-
μενοι καὶ ἀδδηφαγίαν, οὐδὲ τῶν μεμολυσμένων ἀπέσχοντο,
διαεέδληνται, διὸ δὴ καὶ σφοδρότερον ἐπιτιμηθήσονται. Ζήτει
καὶ ἐν τῷ α΄ Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου κανόνα ζ΄. τῆς ἐν Ἀγκύρας
Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ μίμων καὶ σκηνικῶν.

Καρθαγένης ξγ΄.

Ὁ ξγ΄. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανὼν, τοὺς μίμους καὶ
σκηνικούς, ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ὀρησκείας, καὶ βαπτι-

1) Ματθ. ΙΕ΄, 11.

σαμένους, μὴ ἀναγκάζεσθαι αὐτοῖς παρεγγυᾶ ὑπὸ τοῦ δήμου τὰ
τῆς παλαιᾶς μετιέναι κακίας, εἰ καὶ ὡσπερ τι λειτούργημα καὶ
ἀπαραίτητον χρέος καὶ ἄκοντες εἴλκοντο ταῦτα ἐπιδείκνυσθαι,
κατὰ τι παλαιὸν ἔθος, ἐν ταῖς μεγίσταις καὶ μάλιστα τῶν πό-
λεων, ἔνθα καὶ τὰ θέατρα ἦν. Τῶν δὴ μίμων καὶ σκηνικῶν, τῶν
διάφορα πρόσωπα δηλαδὴ μιμουμένων καὶ ὑποκρινομένων (σκη-
νὴν γὰρ λέγουσι τὴν ὑπόκρισιν), τοὺς μὲν ὑπ' ὄψιν τοῦ Βασιλέως
ταῦτα ὑποκρινομένους, ἐντίμους ἔχουσι τῆς πολιτείας οἱ νόμοι·
οἳ γὰρ μὴν ἐν πικνηγύρεσι καὶ δήμων ἄλλαις συνάξεσι γέλωτα
τοῖς ὄρωσι κινουῦντες, τοῖς ἐπὶ κόρυθς βαπίσμασι καὶ ψοφήμασι,
ἄτιμοι τοῖς νόμοις λογίζονται.

Ζήτει ἐν τῷ η΄. Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου κανόνα ραθ΄. τῆς ἐν
Καρθαγένῃ Συνόδου, καὶ ἐν τῷ α΄. Κεφ. τοῦ Θ στοιχείου κανόνα
νά. τῆς ς΄. Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ μισθώσεως.

Νόμοι.

Ἐὰν χωρὶς αἰτίας καταλείπη τὸν ἀγρὸν ὁ μισθωσάμενος, πρὸ
συμπληρώσεως τοῦ χρόνου, δίδωσιν ὅλου τοῦ χρόνου τὸν μι-
σθόν 1).

Ὁ μισθωσάμενος ἵππον ἐπὶ τὸ βαστάσαι τι δῆλον, καὶ βα-
ρύτερον ἐπιθεῖς καὶ βλάβας, ἐνέχεται ὑπὲρ τῆς βλάβης 2).

Ἐὰν χρήσῃται τις ἵππῳ ἕως ὠρισμένου τόπου, ὑπὲρ δὲ τοῦτον
ἀπενέγκῃ ἢ πέμψῃ, τὴν συμβῆσαν ἐπ' αὐτῷ βλάβην ἢ θάνατον,
τὸν χρησάμενον ὄρων, καὶ τὸ ἀζήμιον ποιεῖσθαι τοῦ κυρίου τοῦ
ἵπου 3).

Οὐ δύναται ἐκβαλεῖν ἄκοντα τὸν μισθωσάμενον ὁ μισθώσας,
πρὸ τοῦ ὠρισμένου χρόνου, κἄν ἄλλος αὐτοῦ πλείονα εἰσαγάγῃ
μισθώματα, καὶ ἂν εὐγνωμονῇ ἐκεῖνος περὶ τὸ ὁμολόγησε δοῦναι
μισθώμα 4).

1) νδ΄. Βασ. Κ΄, α΄. — 2) λ΄. αὐτίθι. — 3) Πρ. Ν. Λθ΄, ν΄. — 4) πγ΄.
Βασ. Κ΄, α΄. — Ἐπιτ. Ζ΄. κς΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

*Περὶ μνηστείας.**Νόμος.*

Ὁ τὴν ἰδίαν μνηστὴν πρὸ τῆς ἡδῆς, ἦτοι τοῦ ἐγ' χρόνου, φθείρας, εἰ μὲν οἱ τῆς κόρης γονεῖς οὐ βούλονται τὴν τοιαύτην διαλύσαι μνηστείδαν, ἀναμενέτω τοῦ γάμου τὸν χρόνον· εἰ δὲ διὰ τὴν φθορὰν διαλύσαι βούλονται, ἀπαρεμποδίστως ἢ τοιαύτη λύσθω μνηστεία, καὶ ὁ φθορεὺς, τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑποστάσεως τὸ τρίτον μέρος τῷ μέρει διδόντω τῆς κόρης 1). Ζήτει καὶ τὸ ἐ. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

*Περὶ μοιχείας.**Γρηγορίου Νύσσης δ'.*

Ὁ Νύσσης μέγας Γρηγόριος ἐν τῷ δ' κανόνι, Ἰρεσέ, φησὶ, τισι τῶν ἀκριβεστέρων, καὶ τὸ κατὰ τὴν πορνείαν πλημμέλημα μοιχείαν εἶναι νομίζειν, διότι μία ἐστὶν ἡ νόμιμος συζυγία καὶ γυναικὶ πρὸς ἄνδρα, καὶ ἄνδρι πρὸς γυναῖκα· πᾶν οὖν τὸ μὴ νόμιμον, παράνομον πάντως, καὶ ὁ μὲν τὸ ἴδιον ἔχων, δηλαδὴ τὸ ἀλλότριον ἔχει· τῷ γὰρ ἀνθρώπῳ μία δέδοται παρὰ τοῦ Θεοῦ βοήθης, καὶ τῇ γυναικὶ μία ἐφήρησται κεφαλή. Οὐκοῦν, εἰ μὲν τις τὸ ἴδιον αὐτοῦ σκεῦος, καθὼς ὀνομάζει ὁ Θεὸς Ἀπόστολος, ἐαυτῷ κτήσεται, συγχωρεῖ ὁ νόμος τῆς φύσεως τὴν δικαίαν χρῆσιν· εἰ δὲ τις ἔξω τοῦ ἰδίου τραπέιη, ἐν ἀλλοτρίῳ πάντως γενήσεται· ἀλλότριον δὲ ἐκάστω, πᾶν τὸ μὴ ἴδιον, καὶ μὴ ὁμολογούμενον ἔχη τὸν κυριεύοντα. Οὐκοῦν οὐ πρόβρω τοῦ κατὰ τὴν μοιχείαν πλημμέληματος καὶ ἡ πορνεία, τοῖς τὸν ἀκριβεστέρον ἐξετάζουσι λογισμὸν ἐδείχθη, λεγούσης καὶ τῆς θείας Γραφῆς, Μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρίαν 2). Πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς ἀσθενεστέροις ἐγένετό τις παρὰ τῶν Πατέρων συμπεριφορὰ, εἴτουν οἰκονομία καὶ συγκατάβασις, διεκρίθη τὸ πλημμέλημα τῇ γενικῇ διαίρεσει ταύτῃ, ὡς πορνείαν μὲν λέγεσθαι τὴν χωρὶς

1) Ηρ. Ν. ΛΘ', ξί. — 2) Παροιμ. ἔ. 29.

ἀδικίας ἐτέρου γινομένην τινὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐκπλήρωσιν, μοιχείαν δὲ, τὴν ἐπιβουλήν τε καὶ ἀδικίαν τοῦ ἀλλοτρίου. Καὶ καθολικὴ μὲν ἐστὶ ταύτης θεραπεία, τὸ τῆς ἐμπαθοῦς λύσεως τῆς περὶ τὰς τοιαύτας ἡδονὰς καθαρὸν ἐκ μεταμελείας γενέσθαι τὸν ἄνθρωπον. Ἐπεὶ δὲ τῶν ἐν πορνείᾳ μολυνθέντων ἀδικία τις τῆ ἀμαρτίας ταύτης οὐ καταμέμικται, διὰ τοῦτο διπλασίον ἐβρίσθη τῆς ἐπιστροφῆς ὁ χρόνος τοῖς ἐν μοιχείᾳ μισθῶσιν, ἐπεὶ καὶ διπλῆ τούτοις ἡ ἀμαρτία, μία μὲν, ἢ κατὰ τὴν ἄθεσμον ἡδονήν, ἑτέρα δὲ, ἢ κατὰ τὴν τοῦ ἀλλοτρίου ἀδικίαν συνισταμένη. Ἐπεὶ τοίνυν οἱ ἐν πορνείᾳ μολυνθέντες δι' ἐτῶν ἐννέα τῆς κοινωνίας ἀξιοῦνται, ἢ κατὰ τὴν μοιχείαν ἀμαρτία τῷ χρόνῳ διπλασιάζεται, εἰς δεκαοκτὼ χρόνους ἐκτεινομένη· πρὸς δὲ τὴν τοῦ μολυνθέντος διάθεσιν, ἢ θάπτον, ἢ βραδύτερον, ἢ τοῦ ἀγαθοῦ μετουσία συγχωρεῖται. Ζῆτει καὶ τὸν ἀ. τούτου κανόνα ἐν τῷ ἀ. Κεφαλῶν τοῦ Α' στοιχείου.

Βασιλείου γή.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐν τῷ γή. κανόνι, τὸν μοιχὸν εἰς δεκαπέντε ἔτη τῆς κοινωνίας ἐκβάλλει.

Ἀγκύρας κ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀγκύρα κ'. κανόν, τοῦ μοιχοῦ καὶ τῆς μοιχαλίδος τὸ ἐπιτίμιον μέχρις ζ'. συστείλας ἔτους, μετὰ τὴν τούτων ἐκμέτρησιν, καὶ τοῦ τελείου τυχεῖν αὐτοὺς ἀξιοῖ.

Ἀποστόλων ξά.

Ὁ γὰρ μὴν ξά. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τὸν ἐπὶ μοιχείᾳ, ἢ πορνείᾳ, ἢ οἰαδήποτε ἀπειρημένην πράξει, φανερώς ἐλεγχθέντα, μὴ ὅτι γὰρ εἰς ἱερωσύνην, ἀλλ' οὐδὲ εἰς κληρὸν ἔρχεσθαι τὸ σύνολον συγχωρεῖ.

Νεοκαισαρείας ή.

Ὁ δὲ ή. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου κανόν, τὸν τῆς μοιχευθείσης γυναικὸς ἄνδρα, οὐ θεμιτὸν εἶναι θεσπίζει εἰς ὑπηρεσίαν οἰουδήτινος εἶναι βαθμοῦ· τὸν δὲ ἱερωμένον, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ μοιχευθείσης, ἢ διαζυγῆναι ταύτης καλεῖται, ἢ μὴ βουλόμενον ἀποστῆναι, τῆς ἱερωσύνης ἀφίστασθαι· μολυνόμενος γὰρ τῆ

τῆς μεμιασμένης θυμιάς, οὐκ ἂν εἴη δίκαιος, ἀκάθαρτος ὢν, τῶν καθαρῶν καὶ ἁγίων μυστηρίων ἐφάπτεσθαι· εἰ γὰρ καὶ ἔξεστι τῷ ἀνδρὶ ἀκινδύνως λαμβάνειν τὴν μοιχευθεῖσαν, καὶ συγχωρεῖν τὸ ἀμάρτημα, ἀλλὰ τοῖς ἱερωμένοις τοῦτο οὐ δέδοται, κατὰ τὸν κελεύοντα ἡ. Ἀποστολικὸν κανόνα, μὴ ἱεραῖσθαι τὸν διαβεβλημένην γυναίκα συνοικοῦντα, ἢν καὶ ζῆτει ἐν τῷ δ'. Κεφαλ. τοῦ Γ στοιχείου.

Βασιλείου λδ'.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐν τῷ λδ'. κανόνι, τὰς μοιχευθείσας, φησί, καὶ δι' εὐλάβειαν καὶ τὸν τῆς μελλούσης κρίσεως φόβον τὴν ἀμάρτιαν ἐξομολογουμένας, ἢ καὶ ὀπωσοῦν ἐλεγχομένας ὑπὸ τε τοῦ ὄγκου τυχόν τῆς γαστρὸς, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ τὸ βρέφος ἀποτεκεῖν, ἀποδήμου τοῦ ἰδίου ὄντος ἀνδρός, οὐκ ἔφασαν δεῖν οἱ Πατέρες ταύτας δημοσιεύειν, ἐκ τοῦ τοῦς τόπους τῶν ἐπιτιμίων ἀναγκάζειν αὐτὰς διῆναι, τὸν τοῦ προσκλαίοντός, φημι, τοῦ ἀκρωμένου, καὶ τοῦ ὑποπίπτοντος, ἵνα μὴ θανάτου αἰτίαν παράσχωμεν ἐλεγχθείσαις. Ὁ γὰρ τῆς τοιαύτης ἀνὴρ, ἐξιοῦσαν τῆς Ἐκκλησίας ὄρων μετὰ τῶν ἐν ἐπιτιμίοις ὄντων, καὶ περιφανεστέρως οὐ δεηθεὶς μαρτυρίας τοῦ τὸν γάμον αὐτῷ διοργῆναι, αὐτίκα διαχρήσεται ταύτην· Μεστὸς γὰρ ζήλου, κατὰ τὸν Σολομῶντα, θυμὸς ἀνδρός αὐτῆς 1)· ταύτη τοι καὶ συνίστασθαι τοῖς πιστοῖς ἐπέταξαν, καὶ συνεύχεσθαι χωρὶς κοινωνίας, ἄχρις ἂν ὁ τῆς μετανοίας χρόνος ἐκμετρηθῇ.

Ἐν δὲ τῷ λζ', Ὁ ἀλλοτρία γαμετῆ, ἢ μεμνηστευμένη ἑτέρῳ συμφθαιρόμενος, καὶ μετὰ τὸ ἀφαιρεθῆναι ταύτην, γαμετῆ συνοικήσας, ἐπὶ μὲν τῇ πρώτῃ, μοιχείαν ἐγκληθήσεται· ἐπὶ δὲ τῇ δευτέρῃ, ἀνέγκλητος ἔσται, ἐλευθέρῃ οὔσῃ ἀνδρός.

Ἐν δὲ τῷ λθ', Ἢ τῷ μοιχῷ συζῶσα, μοιχαλὶς ἔστι, φησί, τουτέστιν ἢ μοιχευθεῖσά τινι, καὶ μετὰ θάνατον τοῦ νομίμου ἀνδρός τῷ μοιχῷ, νόμῳ δῆθεν γάμου μιγεῖσα· οὐ γὰρ συγχωρεῖται τούτῳ συνοικεῖν ἢ τοιαύτη, οὔτε παρὰ τῶν τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων· καὶ εἰ μὴ ἀποσταθῆ,

οὐ λύεται ταύτης ἢ ἀμαρτία, καὶ εἰ τὸν χρόνον ἐκτελέσεις τῶν ἐπιτιμίων. Ζῆτει καὶ τὸ ἐ. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ ἰσ'.

Νόμοι.

Ὁ ἐπὶ μοιχείᾳ γυναῖκος κατηγορηθεὶς οὐ δύναται ταύτην γαμετὴν ἀγαγέσθαι 1).

Πάντας, ὅσοι τὰς γυναῖκας αὐτῶν μοιχευόμενας εὐρίσκοντες μὴ ἀπολύουσι, τιμωρεῖσθαι κελεύομεν· πορνοδοσκός ἐστιν, ὁ τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν μοιχευθεῖσαν μὴ ἀπολύσας, οὐ μὴν δ' ὕψιλως ὑποπτέσας 2).

Ἀλλὰ τανῦν, καὶ μετὰ τὴν καταδίκην, δύναται ὁ ἀνὴρ ἀναλαβεῖν ἐκ τοῦ μοναστηρίου τὴν μοιχευθεῖσαν αὐτοῦ γυναῖκα, κατὰ τὴν ριζ'. Ἰουστινιάνειον νεαράν, κελεύομεν, λέγουσαν, τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκα, ταῖς προσηκούσαις ὑποβαλλομένην ποιναῖς, μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι· καὶ εἰ μὲν εἴσω διετίας ὁ ἀνὴρ αὐτὴν ἀναλαβεῖν βουληθείη, ἐξουσίαν αὐτῷ δίδομεν τοῦτο ποιεῖν, καὶ συνοικεῖν αὐτῇ, μηδένα κίνδυνον ἐντεῦθεν εὐλαβουμένῳ, οὐ γὰρ καταβλάπτεται ὁ γάμος διὰ τὰ ἐν τῷ μεταξύ γεγονότα· εἰ δὲ ὁ προειρημένος χρόνος παρέλθοι, ἢ ὁ ἀνὴρ, πρὶν ἀναλαβεῖν αὐτὴν, τελευτήσῃ, κελεύομεν ἀποκείρεσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα λαμβάνειν 3).

Εἰ περὶ μοιχείας ὁ ἀνὴρ κατηγορήσας τῆς γυναῖκος ἀπελέγξει, τῆνικαῦτα, χωρισμοῦ γενομένου, ἔχει τὸν ἀνδρὶ κελεύομεν, πρὸς τῇ πρὸ γάμου δωρεῇ, καὶ τὴν προῖκα καὶ πρὸς τούτοις, εἰ παῖδας μὴ ἔχοι, τοσοῦτον λαμβάνειν ἐκ τῆς ἄλλης τῆς γυναῖκος περιουσίας, ὅσον τῆς προικὸς τὸ τρίτον μέρος εἶναι γινώσκεται· ὥστε τῇ αὐτοῦ δεσποτείᾳ καὶ τὴν προῖκα, καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ὀρισθεῖσαν ποινὴν προσκυροῦσθαι· εἰ γὰρ παῖδας ἔχοι ἐκ τοῦ αὐτῆς συνοικεσίου, καὶ τὴν προῖκα καὶ τὴν ἄλλην τῆς γυναῖκος περιουσίαν τοῖς παισὶ φυλάττεσθαι· καὶ οὕτω τὸν μοιχὸν νόμιμως ἐλεγχόμενον, ἅμα τῇ γυναίκα τιμωρεῖσθαι· καὶ εἰ μὲν ἔχει ὁ μοιχὸς γαμετὴν, τὴν προῖκα καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεάν αὐτῇ περισώζεσθαι, τὴν δὲ ἄλλην τοῦ ἀνδρός αὐτῆς περιουσίαν, εἰ μὲν εἰσὶν ἀνιόντες ἢ κατιόντες, ἕως τρίτου

1) Παροιμ. ς', 34.

1) Βασ. ς'. 10'. — 2) λ'. Βασ. ζ', λη'. — 3) Νεκρὰ Ἰουστ. ελδ'. κεφ. ι'.

βαθμοῦ ταύτην λαμβάνειν αὐτούς· εἰ δὲ μὴ, προσκυροῦσθαι ταύτην τῷ δημοσίῳ 1).

Οἱ μοιχοί, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπέσθωσαν· οἱ δὲ μέσοι καὶ ὑπουργοὶ τοῦ τοιούτου ἀσεβήματος γεγονότες, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι, διηνεκεῖ παραπαμφθῆσαν ἐξορία 2).

Ἀλλὰ καὶ ἡ λβ'. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος, τὰς προσηκούσας ποινὰς διορίζεται τοῖς μοιχοῖς καὶ ταῖς μοιχαλίσι.

Ἡ δὲ λγ. 3), ῥινῶν ἐκτομῇ τὸν μοιχὸν καὶ τὴν μοιχαλίδα κολλάζει, καὶ διορίζεται, τὸν μὲν ἄνδρα τῆς μοιχευθείσης κερδαίνειν τὴν προῖκα, αὐτὴν δὲ ἐν μοναστηρίῳ περιορίζεσθαι, καὶ ἄκουσαν μὴ ἀποκείρεσθαι· τὰ δὲ τῆς προικῆς ἐπέκεινα πράγματα, τοὺς παῖδας αὐτῆς καὶ τὸ μοναστήριον διανέμεσθαι· ἢ, παίδων μὴ ἔντων, τοὺς γονέας αὐτῆς ἢ κατὰ γένος ἄλλως προσήκοντας.

Ἡ μοιχεία οὐ μόνον ἐπὶ φθορᾷ νομίμου γαμετῆς κινεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀσυστάτου, καὶ ἀθεμίτου γάμου, καὶ μνηστείας, καὶ παλλακισμοῦ 4).

Ὁ τὸν μοιχὸν μετὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς ἐν συμπλοκῇ καταλαβῶν, ἐὰν συμβῆ αὐτὸν ἀνελεῖν, οὐκ εὐθύνεται ὡς ἀνδροφόνος· ἐν μόνῳ γὰρ τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἐπ' αὐτοφώρῳ δύναται φονεῦειν τὸν μοιχὸν ὁ ἀνὴρ, καὶ τοῦτον σκηνικὸν ἢ ἄτιμον ὄντα· οὐ δέδοται δὲ τοῖς ἀνδράσι φονεῦειν τὰς μοιχευθείσας αὐτῶν γυναῖκας 5).

Διάφοροι δὲ νόμοι θεσπίζουσι, μὴ ἄλλως τὴν γυναῖκα μοιχευθείσαν κατακρίνεσθαι, εἰ μὴ διὰ φανερῶν ἀποδείξεων, τούτεστι διὰ πέντε μαρτύρων ὁμνυόντων ἰδεῖν ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν μοιχείαν τελευτημένην· κατὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲ πάντες δύνανται κινεῖν τὸ τῆς μοιχείας ἔγκλημα, ἀλλὰ πρόσωπα πέντε· ἀνὴρ, πατὴρ αὐτῆς, ἀδελφός, θεῖος πρὸς πατρός, θεῖος πρὸς μητρός, οὕτω γὰρ εὐπιστοτέρα ἢ πρόφασις τῆς ζητήσεως γίνεται· εἰ δὲ ξένοι εἶεν οἱ κατηγοροῦντες, εἰ μὲν ἀποδείξουσιν, ἐκτομῇ τῶν

1) ἔ. Βασ. ΚΗ', ζ'. — 2) Πρ. Ν. ΛΘ', μέ. — 3) διερρηωτέον πιθανῶς, ἢ δὲ διαληφθεῖσιν. — 4) ἰ. Βασ. Ξ', λζ'. — 5) Πρ. Ν. ΛΘ', μβ'.

ῥινῶν οἱ μοιχοὶ τιμωροῦνται· ἀν δὲ ἀπελεγθῶσι δι' ἔχθραν τὴν κατηγορίαν πεποιηκότες, οὗτοι τὴν τοιαύτην ποινὴν ὑπομένουσιν· ἀλλ' οὐδὲ αὐτὴ ἡ γυνὴ ὁμολογοῦσα μοιχευθῆναι καταδικάζεται, ὅπερ καὶ ἔστι καινόν 1).

Ὁ δὺο γαμετὰς ἔχων τυπτέσθω· ἐκδιωκομένης παρ' αὐτοῦ τῆς ἐπιστάκτου γυναικὸς, μετὰ τῶν τεχθέντων ἐξ αὐτῆς παίδων.

Ὁ δὺο γαμετὰς ἔχειν πειραθεὶς οὐ νόμῳ, ἀλλὰ φάκτω προαιρέσεως, ὑπόκειται τῷ τῆς μοιχείας ἔγκληματι· ὁ μὲν γὰρ μετὰ ἐλευθέρου συμπλακεὶς, ζώσης τῆς αὐτοῦ γυναικὸς, ὡς πόρνος κατακρίνεται· ὁ δὲ κατὰ γάμου κοινωνίαν δευτέραν ἀγόμενος, ὡς μοιχὸς τιμωρεῖται 2).

Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι εἰσὶ πρόσωπα ἀμαρτάνοντα, καὶ οὐκ εὐθύνονται· ὁ μοιχεύων τὴν γυναῖκα τοῦ ἀποδόλου αὐτοῦ, καὶ ὁ μοιχεύων πολύφθορον καὶ πολύκοιτον ὑπανδρον, τῷ τῆς μοιχείας ἔγκληματι οὐχ ὑπόκειται, εἰ μὴ τῷ τῆς πορνείας· καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ τιμωρεῖται ὡς μοιχὸς, ἡ δὲ γυνὴ οὐκ εὐθύνεται, ὅτε ἄκουσαν καὶ βεβιασμένην αὐτὴν χειρὶ κρατήσῃ, εἰ καὶ αὐτὴ ἐρυθριῶσα, τὸ γεγονὸς εὐθὺς οὐκ ἀνήγγειλε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ μοναστηρίων καὶ μοναχῶν.

Συνόδου πρώτης καὶ δευτέρας α'.

Ὁ τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας Συνόδου κινῶν πρότος, μὴ ἐξεῖναι κελεύει μοναστήριον δικοδομεῖν ὄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου, τὴν εἰωθυῖαν πρότερον ἐπιτελοῦντος εὐχὴν, ἐν βρεβίῳ δὲ αὐτό τε τὸ μοναστήριον ἐγγράφεισθαι, καὶ ὅσα πρὸς τοῦ δειμαμένου αὐτῷ ἀφιέρωται, καὶ τὸ βρεβίον τῷ ἐπισκόπῳ προσαποτίθεσθαι, ὡς μηκέτι δύνασθαι τὸν ἀφιερῶσαντα ἔστιν ἃ τούτων αὐθις ἐξειδιοῦσθαι· ὧν γὰρ ἀπεξένωσεν ἑαυτὸν διὰ τῆς μονῆς ἀναθείς τῷ Θεῷ, πῶς οἶός τε, οἷα δεσπότης ταῦτα διέπειν, οὐχ ὅπως καὶ ἄλλοις διαπιπράσκειν; οὐ μὴν οὐδὲ ἡγούμενον ἑαυτὸν ταύτης ἐξ καθιστᾶναι παρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκό-

1) ἔ. Βασ. Ξ', λζ'. — 2) πδ'. Βασ. αὐτόθι. — 3) λθ'. μ'. ξβ', Βασ. αὐτόθι.

που, οὐδ' ἕτερον ἀνθ' ἑαυτοῦ προχειρίζεσθαι· εἰ γὰρ τὰ ἀνθρώποις δεδωρημένα, οὐκ ἔνι χωρὶς εὐπροσώπου αἰτίας τὸν δωρησάμενον ἀναλαβεῖν, σχολῆ γε τῶν ἀνατεθειμένων Θεῷ τὴν κυριότητα ὁ ἀναθεὶς ἰδιοποιήσεται, ὡς προσηγορία μόνη καὶ μὴ πρᾶγματι τὴν ἀφοσίωσιν εἶναι.

Συνόδου τετάρτης κδ'. καὶ Συνόδου ἕκτης μθ'.

Ὁ δὲ κδ'. τῆς δ'. Συνόδου κανὼν, ἔτι δὲ καὶ τῆς ε'. ὁ μθ', τὰ ἕπαξ καθιερωθέντα μοναστήρια, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, ἢν ἔθος εὐχὴν προκαταβάλλεσθαι τῆς οἰκοδομίας, ὡς περ τινὰ θεμέλιον ἀρραγῆ, ἐπιτάττουσι μένειν εἰς τὸ διηνεκές μοναστήρια, καὶ τὰ προσήκοντα τούτοις πρᾶγματα φυλάττεσθαι ἀνεκποίητα, καὶ μηκέτι γίνεσθαι ταῦτα κοσμικὰ καταγύγια· τοὺς δὲ τοῦτο μὴ τηροῦντας, κανονικῶς εὐθύνεσθαι, ἱερωμένους μὲν δηλαδὴ καθαιρέσει, λαϊκοὺς δὲ ὑποβαλλομένους ἀφορισμῷ. Ζήτει καὶ ἐν τῷ ιβ'. Κεφ. τοῦ Ε' στοιχείου κανὼνα ιζ'. τῆς ζ'. Συνόδου.

Ὁ δὲ ταύτης κ'. οὐκ οἶεται δεῖν ἀπὸ γε τοῦ νῦν διπλᾶ γίνεσθαι μοναστήρια, καὶ τοῖς μοναχοῖς ἔγγιστα τὰς μοναζούσας οἰκεῖν· σκανδάλου γὰρ καὶ προσκόμματος τοῖς πολλοῖς αἴτιον τοῦτό γε· ἀλλ' ὅσοις ἤρесе μετὰ τῶν ἰδίων ἀποτάξασθαι συγγενῶν, οἱ μὲν ἄνδρες, εἰς ἀνδρῶν, αἱ δὲ γυναῖκες, εἰς γυναικῶν εἰσίστησαν, φησὶ, μοναστήρια· τὰ δὲ ἄχρι καὶ τήμερον διακρέσαντα διπλᾶ μοναστήρια, αἰδοῖ τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν τυπώσαντος Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν Βασιλεῖου, οἰκονομεῖσθωσαν, ὡς ἐκεῖνός γε διατάσσεται· συνδικιτᾶσθαι δὲ καὶ συναναστρέφεσθαι μοναχοὺς μοναστρίαις οὐ δεῖ, ἅτε βλαβερὸν καὶ ἀθέμιτον· οὔτε παρρησίαν πρὸς αὐτὰς ἔχειν, οὔτε ἰδίᾳ προσομιλεῖν, μὴ ὅτι κατὰ μόναν αὐταῖς συνεσθῆιν· τὰ δὲ γε κομιζόμενα ταῖς κανονικαῖς ἀναγκαῖα τοῦ βίου πρὸς τῶν ἀνδρῶν, ἔξωθεν τῆς θύρας ἢ ἡγουμένη ταῦτα παραλαμβάνετω μεθ' ἑτέρας μοναστρίας γραχός· εἰ δὲ καὶ τῶν μοναχῶν τις τὴν καθ' αἷμα προσήκουσαν ἰδεῖν περὶ πλείστου ποιεῖται ἀναγκαίου πράγματος πέρι, τῆς ἡγουμένης ὡς ὄψιν ταύτη προσομιλεῖτω δι' ὀλίγων καὶ μικρῶν λόγων, καὶ ταχέως ὑποχωρεῖτω.

Συνόδου τετάρτης. δ'.

Ὁ δὲ δ'. τῆς δ'. Συνόδου, μοναστήριον οἰκοδομεῖν ἢ εὐκτήριον, οὐκ ἐν καλῷ τίθεται, παρὰ γνώμην τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου· τῶν μέντοι μοναχῶν τοὺς εἰλικρινῶς καὶ μὴ προσήματι τὸν μονήρη μετιόντας βίον, τὴν ἡσυχίαν μὴ ἐν παρέργῳ τιθέναι κελεύει, μόνη τε προσκνέχειν τῆ νηστεία καὶ προσευχῆ, καὶ ἐν οἷς ἀπετάξαντο τόποις προσκαρτερεῖν· οἱ γοῦν οὕτω βιοῦντες, δίκαιοι ἂν εἴεν τὰ πρεσβεῖα κατὰ τῶν ἄλλων φέρεσθαι μοναχῶν· ὑπέκειν μέντοι καὶ τούτους τῷ ἐγγχωρίῳ ἐπισκόπῳ, ὡς περ νόμος τοῖς κληρικοῖς, καὶ μηδὲν ἱερτικὸν πράττειν, πρὸς ἑτέραν ἀπαίροντας ἐπαρχίαν, χωρὶς ἀπολυτικῆς ἢ συστατικῆς τοῦ ἐπισκόπου γραφῆς· τοὺς γε μὴν τὰ ἴδια καταλιμπάνοντας μοναστήρια, καὶ τὰς πόλεις ἀδιαφόρως καὶ ἀτάκτως περιῶντας καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς δὲ καὶ τὰ πολιτικὰ διαταράσσοντας πρᾶγματα, ὡς μήτε τὰ θεῖα μέραι τῷ ἑαυτῶν, μήτε τὰ ἀνθρώπινα κατὰ γε τὴν προσήκουσαν τάξιν ἑῶντας διενεργεῖσθαι, ὑπὸ λαϊκῶν μὲν τὰ βιωτικὰ, ὑπὸ δὲ μοναχῶν καὶ κληρικῶν τὰ τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένα, τούτους καὶ ἄκοντας τοῖς μοναστηρίοις ἐγκλείειν κελεύει, εἰμὴ τινες ἄρα εἰς πολιτικῶν πραγμάτων ἀναγκαίαν διαίτησιν ἐπιτραπέειν παρὰ τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου, ἅτε τῶν τῆνικαῦτα κληρικῶν ἢ λαϊκῶν ἀσφαλέστερον ταῦτα διαθεῖναι μὴ ἀμαθῶς ἔχοντες· ἐπιτάττει δὲ, καὶ μηδένα δουλον τοὺς τῶν μοναστηρίων προεστώτας εἰσδέχεσθαι ἐπὶ τὸ μονάσαι παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου δεσπότη, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται, τὸν δὲ τὸν ὅρον τουτονὶ παραβαίνοντα, ἀκοινωνήτογ εἶναι· τὸν γε δὴ τῆς πόλεως ἐπίσκοπον χρῆναι τὴν δέουσαν ποιεῖσθαι πρόνοιαν τῶν μοναστηρίων, ἵνα μὴ τῆ τῶν προσόντων αὐτοῖς ὀχλήσει πραγμάτων συνταράττεται τοῖς μοναχοῖς τὸ φιλήσυχον. Ζήτει τὸ κβ'. καὶ τὸ κε. Κεφ. τοῦ Ε' στοιχείου.

Συνόδου ἕκτης μγ'. μ'.

Περὶ τοῦ πῶς χρῆ δέχεσθαι τοὺς θέλοντας ἀποκαρῆναι.

Ὁ δὲ μγ'. τῆς ε'. Συνόδου κανὼν, Οὐκ ἀπειρηται, φησι, παντὶ Χριστιανῷ, καὶ μεγάλα ἡμαρτηκότι, τὴν μοναδικὴν μετελλεῖν

πολιταίαν, ἥτις ἡμῖν τὴν ἐν μετανοίᾳ ζωὴν σὺν ἀκριβείᾳ στηλο-
γραφεῖ· οἷά τις γὰρ στήλη τὴν μετάνοιαν ἡμῖν τῷ ἕξωθεν σχή-
ματι, καὶ τῷ βίῳ, καὶ τοῖς ἡθεσιν ὑπογράφει, καὶ ταύτης ἀεὶ
μεμνήσθαι παρασκευάζει· μὴ δὴτα ἢ τῶν πταισμάτων πληθὺς
καὶ τὸ βᾶρος ἀπόγνωσιν ἡμῖν ἐμποιεῖτω· μηδὲ τις τρόπος ἐμ-
ποδῶν γενέσθω τινὶ πρὸς τὴν τοῦ Θεοφιλοῦς τούτου σκοποῦ
ἀποπλήρωσιν· ὁ γὰρ Σωτὴρ ἡμῶν εἶρηκε· τὸν ἐρχόμενον πρὸς
με, οὐ μὴ ἐκβάλω ἕξω 1).

Ὁ δὲ μ', εἰ καὶ τὸ κολλᾶσθαι Θεῷ, φησὶ, πολλὰ χαίρειν
πρότερον τοῖς τοῦ βίου 2) φράσαντας πράγμασι, τῆς ἐκείθεν
μακρυότητος κληρονόμους οἶδε ποιεῖν 3), ἀλλ' ἀνεξετάστως
οὐ δέον· οὐδὲ παρὰ τὸν προσήκοντα δῆπου τῆς ἡλικίας καιρὸν,
τοὺς τὸν μονῆν βίον αἰρουμένους, τὸν τῆς μονῆς προστατοῦντα
προσέσθαι δεῖ. Τῷ δὲ πλατυνοῦναι περιφανῶς τὴν εὐσέβειαν,
τῷ περιόντι τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, καὶ δεκάτης ὧν τις μὴ ἀπο-
βεβλήσθω, μόνον εἰ τοὺς τρόπους συμβαίνοντας ἔχοι τῷ ἐπαγ-
γέλματι, μὴ ὅτι καὶ τὸ δέκατον παριππεύσας ἔτος.

Συνόδου ΑΒ'. ε. β'.

Ὁ δὲ ε. τῆς λεγομένης ΑΒ. Συνόδου κανῶν, τοὺς τῷ μονῆν
προσιόντας βίῳ, ἐπὶ τριετίαν ἐν τῇ μονῇ δοκιμάζεσθαι διωρί-
σατο, τὴν κοσμικὴν περικειμένους ἔτι στολὴν· ἀξιόχρεων δὲ
τὴν ἐν τούτῳ τοῦ χρόνου περὶ τὸ ἐπάγγελμα πρόθεσιν ἐπιδειξά-
μενους, τηλικαῦτα τὸ μοναχικὸν ἀμφιέννυσθαι σχῆμα· τὰς γὰρ
ἀκρίτους καὶ ἀδοκιμάστους ἀποταγὰς, ὡς ἐπίπαν ἴσμεν τῆ τῶν
μοναχῶν εὐταξία λυμαινομένης. Οἱ γοῦν προπετῶς ἑαυτοὺς τῷ
μονῆν ἐπιρρίπτοντες βίῳ, καὶ πρὸς τὸ τραχὺ μετέπειτα καὶ
ἐπίπυον τῆς ἀσκήσεως ἀπειπόντες, ἐπὶ τὸν φιλόσαρκον καὶ
ὕλικόν βίον ἀθλίως πάλιν ἐπαναστρέφουσιν. Εἰ δέ τις περὶ
πλείστου πεποίητο τὰ τῆς εὐλαβείας καὶ ἀρετῆς, ὡς τὸ φθάσαν
τοῦ βίου τοῦ μέλλοντος ὑπάρχειν ἐχέγγυον, καὶ ὁ ἕξαμηνιαῖος
ἀποχρήσει καιρὸς. Ἀλλ' οὐδὲ τῶν εἰσπραττομένων ἔτι τὸ δοκι-
μόν, τοῖς νόσῳ περιπεπτωκόσι βαρεῖα, τὴν τελείωσιν ὑπερθε-
τέον τοῦ σχήματος. Τοῦς δὲ παρὰ ταῦτα δρώντας, τὸν τε τῆς

μονῆς ἐξηγούμενον, φησὶ, καὶ τὸν εἰσαγόμενον, τὸν μὲν, τῆς
ἀρχῆς ἐκπίπτειν, καὶ τὴν ὑποταγὴν ὑπεισέρχεσθαι· τὸν δὲ, εἰς
ἐτέραν μονὴν ἀπάγεσθαι, μηδὲν τῆς ἀκριβείας ὑφιερμένην 1).

Περὶ τῶν χωρὶς εὐχῆς τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα περιβεβλημένων.

Εἰ δέ τις καὶ τῆς τριετίας ἐντὸς τὸ μοναχικὸν καὶ χωρὶς
εὐχῶν ἔνδυμα περιβάλλοιτο, μεγάλας ὑφέξει δίκας, εἰ ἀποδύ-
σασθαι τοῦτο βουληθεῖη, ὡς παίζων ἀντικρυς ἐν οὐ παικτοῖς·
καὶ ἄκων γὰρ τοῦτο περιβεβληθῆσθαι ἀναγκασθήσεται.

Ὁ δὲ β'. ταύτης, μὴ ἀποκείρειν ὄντιναοῦν ἐπισκῆπτει, καὶ
τὸ μοναχικὸν σχῆμα περιτιθέναι, ἂν μὴ πρότερον ὁ μέλλων
αὐτὸν εἰς ὑποταγὴν ἔχειν παρῆ, ᾧ τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας
μελήσει, καλῶς αὐτὸς πρότερον ἔργοις τὴν ἀρετὴν ἀσκηθεῖς,
καὶ οἷος πρὸς ταύτην καὶ τοὺς ὑπὸ χεῖρα ἐνάγειν.

Περὶ τῶν διὰ νόσον ἢ λύπην ἀποκειρομένων, εἰ καὶ ἐκ προπετείας, ἢ περὶ τῶν χωρὶς εὐχῶν τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα περιβεβλημένων.

Τοὺς μέντοι διὰ νόσον ἢ λύπην ἀποκειρομένους, ἐφ' ᾧ δόξαν
μόνον εὐλαβείας ἐντεῦθεν κτήσασθαι, καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις αὐθῆς
παρεδρεύοντας οἴκοις, μηδὲν μέλον αὐτοῖς τῶν ἀσκητικῶν ἰδρώ-
πων, καὶ πόνων· τούτους μὲν εἰς ὑποταγὴν ἐν μοναστηρίῳ καθ-
ιστᾶν, ἐν ᾧ ἂν ὁ ἐπίσκοπος δοκιμάσῃ· τὸν δὲ παραλόγως αὐ-
τὸν ἀποκείραντα καθαιρεῖσθαι, οἷα τῶν θείων παραβάτην κα-
νόνων, καὶ τὴν μοναχικὴν εὐταξίαν συγγέοντα· διὰ γὰρ τὰς
ἀκρίτους ταύτας καὶ ἐπισφαλεῖς ἀποκάρσεις, ὕβρις μὲν τῷ μο-
ναχικῷ προστρέβεται βίῳ, Θεὸν δὲ βλασφημεῖσθαι συμβαίνει.
Ἀλλ' οὐδὲ ὁ τὴν τρίχην πρὸς ταῖς τελευταίας ἀναπνοαῖς, ὡς γε
δὴ μοναχοῖς ἔθος, ἀποκάρει, εἰ καὶ μόνῳ τῷ ἀναπνεῖν, τὸ μὴ
νεκρὸς εἶναι πιστεύεται, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῷ τελούμενα μηδὲν
συνεῖς, οἷος τέ ἐστι τὴν μοναχικὴν περιδυθῆναι στολὴν, καὶ τὴν
κοσμικὴν αὐθῆς ἐνδύσασθαι, ἢ ἐν τῷ κόσμῳ διάγειν συγχωρη-

1) ἰω. ε', 37. — 2) κλισίον Β. — 3) μακρυότητις καλίσταται πρόξενον Β.

1) ἐφιέμενον Γ.

Θήσεται, εἰ μὴ βούλοιο δεσμοῖς ἐπιτιμίων ὑποβληθῆναι· οὐ μὴν οὐδὲ τοῖς ἐκ προπετείας, τὸ μοναχικὸν σχῆμα περιτιθεμένους, τοῦτο δοθήσεται.

Συνόδου ἐβδόμης ιθ'.

Ὁ δὲ ιθ', τῆς ζ'. Συνόδου, ἀπειρήκει παντάπασιν τοῖς τὸν μονήρη βίον ἐν σεμνείῳ μετελθεῖν προθεμένους, διὰ χρημάτων τὴν εἰς αὐτὸ ποιεῖσθαι εἰσέλευσιν, ἀλλ' οὐδ' εἰς ἕτερον ἱερατικὸν τι τάγμα 1), οὐ γὰρ οἶόν τε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ, καὶ οὐ ἡ ἀρχὴ ἀδόκιμος, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον, καὶ τὸ πᾶν ἀπόβλητον· τὸν δὲ τοῦτο διαπραττόμενον ἐπίσκοπον, ἢ ἡγούμενον, ἢ πρύσασθαι κελεύει ἢ καθαιρεῖσθαι· εἰ δὲ ἱερωσύνης ὁ ἡγούμενος ἀμοιροῖ, προβέβληνται γὰρ ἔσθ' ὅτε καὶ ἐκ τοιούτων, τοῦ μοναστηρίου ἐκβάλλεσθαι, καὶ ἐτέρῳ πρὸς ὑποταγὴν παραδίδοσθαι· τοῦτο δὲ καὶ ἡγουμένη τοιαῦτα τολμήσασα ὑφέξει τὸ ἐπιτίμιον.

Ἄττα δὲ οἱ γονεῖς ἐκ τοῦ κλήρου τῶν παιδῶν τῇ μονῇ ἀφορίζουσιν, ἀφαιρεῖν αὐτοῖς οὐκ ἔξεστιν· ἀφιέρωται γὰρ τῷ Θεῷ καὶ τε μένη ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τε ἐξέλθῃ ὁ ταῦτα προσενεγκῶν· εἰ μὴ ἄρα πρὸς τοῦ ἡγουμένου ἢ αἰτία συμβαίῃ τῆς μονῆς τοῦτον ὑποχωρήσῃ.

Συνόδου ΑΒ' ζ'.

Ὁ δὲ ζ'. τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας Συνόδου, οἱ μοναχοί, φησί, οὐδὲν ἴδιον ἔχειν ὀφείλουσιν, ἅτε νεκρωθέντες τῷ κόσμῳ διὰ τὴν ἐν Χριστῷ κεκρυμμένην ζωὴν· οὕτω γὰρ ὁ μακάριος Λουκᾶς τοὺς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν τυπώσαντας, δῆλους ἡμῖν πόρρωθεν καθιστάς, τῶν πιστευσάντων ἔφησεν οὐδεὶς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. Ἔνθεν τοι καὶ τοῖς μονάζουσιν ἐθέλουσιν, ἐξέστι περὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς διατίθεσθαι πρότερον, καὶ οἷς ἂν βούλοιντο ταῦτα παρεπέμπεσθαι προσώποις, μὴ κεκωλυμένοις παρὰ τοῦ νόμου, οἷον αἰρετικοῖς ἢ νόθοις παισὶ· μετὰ γὰρ τοι τὸ μονάσαι, τῶν προσόντων αὐτοῖς πάντων τὸ μονα-

στηρίον ἔχει τὴν κυριότητα, καὶ οὐδὲν περὶ τῶν οικείων φροντίζειν ἢ διατάττεσθαι τούτοις παρακεχώρηται· εἰ δὲ τις φωραθεῖν κτῆσιν ἠντιναοῦν ἰδιοποιήσασθαι, ταύτην μὲν ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς, ἢ ὁ τῆς χώρας ἐπίσκοπος, λαβὼν καὶ πωλήσας, πολλῶν μαρτύρων ἐπ' ἄψει, τὴν ἐντεῦθεν διαβολὴν φυλαττόμενος, πτωχοῖς καὶ ἀπόροις διανεμάτω· τὸν δὲ τὴν τοιαύτην κτῆσιν κατ' ἐκείνον τὸν ἄναντιαν ὑποσυλῆν μελετήσαντα, τῷ προσήκοντι ἐπιτιμίῳ σωφρονισάτω· τούτοις πᾶσιν ὑπεύθυνος καὶ ἡ τῶν μοναζουσῶν ἔσται φατρία.

Συνόδου ἔκτης μά, μβ', μζ'.

Ὁ δὲ μά. τῆς ς'. Συνόδου, σφαλερὸν ἠγήσατο πάντη καὶ ἰταμόν, τοὺς τῆς κοσμικῆς ἀνακεχωρηκότας ἄρτι διαίτης, ἑαυτοὺς εὐθὺς ἐν οικίῳ βραχυτάτῳ ἐγκλείειν, καὶ σφίσι αὐτοῖς γίνεσθαι τοῦ μονήρους βίου καθηγητάς· δεῖ γὰρ πρότερον ἐν ἀδελφῶν πλειόνων σεμνείῳ τὸ τῆς ὑποταγῆς γινόμενον ἐπὶ τριετίαν ἐνδείξασθαι· εἴτα ἐφ' ἕτερον ἕνα προσμείναντας χρόνον, ἐνθα δὴ καὶ ἐπικλείεσθαι εἴλοντο, καὶ τῆς σφῶν γνώμης ἀμεταθέτως ἔχειν ἀντικρυς ἐλεγχθείσης, ὡς οὐ κενῆς ἄρα δόξης, ἀλλ' ἀρετῆς ἐφέσει ταύτη διελθεῖν οἱ τοιοῦτοι προήρηνται, μετ' ἐπιτροπῆς τοῦ κατὰ τὴν χώραν ἐπισκόπου, ἐπικλεισμένους μένειν, καὶ μηκέτι τοῦ οικίου τὸ παράπαν ἐξίεναι, εἰ μήπου κατ' ἀνάγκην ἐκβιάσθαι τινὰ, ἢ τοι διὰ κοινὴν τοῦ λαοῦ λυσιτέλειαν, ἢ διὰ νόσον, ὅσον οὐκ ἤδη τὴν τοῦ θανάτου ψῆφον μηνύουσιν ἔσσεσθαι, ἀλλὰ καὶ τότε μὴ ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου· εἰ γὰρ δὴ ἄλλως ἐξελεῖν βουλευθεῖεν, καὶ ἄκοντας εἰσθεῖν εἰς τὸν οἰκίον ἐκείνον χρῆ, καὶ ἀσφαλῶς καθειργνύειν, ὡς μηκέτι βλάσαν εἶναι σφίσι τὴν ἐξοδὸν· προσέτι καὶ νηστείας αὐτοῦς ὑποβάλλειν, καὶ σκληραγωγίαις κατατρύχειν, ὡς ἂν οὕτω θεραπευθεῖν τὸ τῆς γνώμης αὐτῶν εὐμετάβολον· οὐδεὶς γὰρ, φησὶν ὁ Σωτὴρ, βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφείς εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετὸς ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν 1).

Περὶ ἐρημιτῶν.

Ὁ δὲ μβ', τοὺς λεγομένους ἐρημίτας, καὶ μέλανα περικειμέ-

1) πρᾶγμα Β.

1) Λουκ. Θ', 63.

Γόμ. Γ'.

νοὺς ἱμάτια, τὰς τε κόμας ἐπὶ πολὺ καθειμένους, καὶ ἀνδρῶν μεταξὺ καὶ γυναικῶν ἀναστρεφομένους, καὶ τὸ οἰκεῖον ἐπάγγελμα καθυβρίζοντάς, τούτους ἦτοι τὰς κόμας κελεύει περιελεῖν, καὶ σχῆμα μοναχικὸν ἀνηρῆσθαι, καὶ ἐν φροντιστηρίῳ μοναχῶν συγκαταλεγῆναι, ἢ μὴ αἰρουμένους, τῶν πόλεων ἀπεκλιθένεσθαι, καὶ πρὸς τὰς ἐρημίας ἀποπέμπεσθαι, ἐξ ὧν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἑαυτοῖς ψευδῶς ἀνεπλάσαντο.

Ὁ δὲ ς', μὴτε ἐν ἀνδρῶν μοναστηρίῳ γυναῖκα, μὴτε μὴν ἄνδρα ἐν γυναικείῳ, κελεύει καθεύδειν· παντὸς γὰρ σκανδάλου καὶ προσκόμματος ἀνωτέρους εἶναι δεῖ τοὺς πιστοὺς, καὶ μάλιστα τὰς μοναχοὺς, καὶ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ τὸν ἑαυτῶν βίον ρυθμίζειν, καὶ διευθύνειν· τοῖς δὲ εἰς τοῦτο τόλμης ἰουσι κληρικοῖς τε καὶ λαϊκοῖς, ἀφορισμοῦ καὶ ἀμφοῖν τιμᾶται.

Συνόδου ἐβδόμης κβ'.

Ὁ δὲ κβ' τῆς ζ' Συνόδου, ἱερομένοις, καὶ οἷς ὁ βίος μονότροπος, ἐπιπλήττει κατ' ἰδίαν γυναιξὶ συνεσθίουσιν, εἰ καὶ καθ' αἷμα τούτοις αὐταὶ προσήκουσιν· εἰ δὲ ταύτας συνδείπνους δεήσει λαβεῖν, μὴ ἄλλως ἢ θεοφόρων συμπαρόντων ἀνδρῶν, ἢ καὶ τιμίων καὶ εὐλαβῶν γυναικῶν, ἵνα καὶ αὐτὸ τὸ τραπέζης αὐταῖς καὶ ἀλῶν κοινωνεῖν, πρὸς ὠφέλειαν εἴη πνευματικῆν· Εἴτε γὰρ ἐσθίετε, φρσίν, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ ποιεῖτε 1)· καὶ Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει 2). Ἀλλὰ καὶ λογισμοὺς καθαίρειν κελεύόμεθα, ἡγουν ἐκπλύνειν, ἢ καθαιρεῖν, ἦτοι καταβάλλειν, καὶ μὴ ἔξιν αὐτοὺς ἡμῶν κατεξανίστασθαι· ὁδοιποροῦντι δὲ τινι τούτων, καὶ μὴ εὐποροῦντι ἢ καταχθεῖν, καὶ ἐν πανδοχείῳ καταλύειν οὐκ ἀπειρήται, τῆς χρείας αὐτὸν κατεπειρηθήσης, μόνον σωφρόνως καὶ μετ' εὐλαβείας. Οἱ μέντοι γυναιξὶ καὶ τέκνοις συζῶντες, καὶ κατὰ κόσμον βιοῦντες, οὐ κωλύονται γυναιξὶ συνεσθίειν· οὐ γὰρ διαβέβληται τοῦτο, εἰ μετ' εὐχαριστίας τῆς πρὸς Θεὸν γίγνοιτο, καὶ μὴ μετὰ θυμελικῶν ἐπιτηδευμάτων, καὶ σατανικῶν ἁσμάτων, καὶ πορνικῶν λυγισμάτων, οἷς ἐπέρχεται ἡ προ-

1) ἔ. Κορ. Ι', 31. — 2) αὐτόθι, 23.

φητικῆ ἀρά· Οὐαὶ οἱ μετὰ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου τὸν οἶνον πίνοντες 1), καὶ τὰ ἑξῆς.

Καρθαγένης λή.

Οὐδὲ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου λή. κανὼν ἐφίησι μοναχοῖς ἢ κληρικοῖς ἀδεῶς εἰσιέναι πρὸς παρθένους, ἢ χήρας, αἱ δὲ τῷ Θεῷ καθιέρωνται, τοῦ ἐπισκόπου μὴ ἐπιτετραφότος, ἢ τοῦ πρεσβυτέρου, εἰ ἐκεῖνος ἀπήξει· ἀλλὰ καὶ τότε μὴ μόνους μόναις ἐντυγχάνειν, ἀλλὰ παρόντων ἢ κληρικῶν ἑτέρων, ἢ Χριστιανῶν ἐντίμων καὶ εὐλαβῶν, ὥστε πάσαν ὑποψίαν περιαιρεῖσθαι· Ἀπόσκοποι γὰρ, φησὶν ὁ Ἀπόστολος, γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις, καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· ἐπεὶ φεύγειν τὰς πονηρὰς ὑπολήψεις προστετάγμεθα, καθὼς ὅτι ψευδεῖς 2).

Συνόδου ἐβδόμης κά.

Περὶ μεταθίσεως ἀπὸ μοναστηρίου εἰς μοναστήριον.

Ὁ δὲ κά. τῆς ζ' Συνόδου οὐκ ἐπιτρέπει μοναχὸν ἢ μοναστριαν, τὴν οἰκεῖαν καταλιμπάνειν μονῆν, καὶ εἰς ἑτέραν ἀπιέναι· συμβᾶν δὲ οὕτω, ξενοδοχεῖσθαι μὲν, ὡς ἀναγκαῖον, δι' ἐπαλείου τίθεται, ἵνα μὴ κοσμικῶς καὶ ἀδιαφόρως βιοῦσιν ἐκθιασθεῖεν συμμίξαι· προσλαμβάνεσθαι δὲ οὐ δῆτα ἄνευ γνώμης τῶν σφῶν ἡγουμένων.

Συνόδου ΑΒ', γ', δ'.

Ὁ δὲ γ' τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας Συνόδου, ἀφορισμῶ τὸν ἡγούμενον ὑποτίθεισιν, εἰ μὴ ἐπιμελῶς ἀναζητοῖται τοὺς τῆς ἑαυτοῦ ποιμνῆς ἀκοδιδράσκοντας μοναχοὺς, καὶ πρὸς τὸν ἱερὸν ἐπανάγει σιγῶν, τῇ καταλλήλῃ θεραπείᾳ τὸ νεοσηκὸς ἐπιρῶνυς πρόθετον· εἰ γὰρ ὁ ζῶων ἀλόγων ποιμῆν, ἀμελῶς περὶ τὸ ποιμνιον διακείμενος, τιμωρίαν ἀναγκαίως ὑπέχει, ὁ τῶν τοῦ Χριστοῦ ὄρεμμάτων τὴν σωτηρίαν περὶ ἐλαχίστου δι' οἰκεῖαν ῥαστώνην τιθέμενος, πῶς οὐκ ἀπαραίτητον εἰσπραχθήσεται δίκην; Ἀπειθῶν δὲ ὁ ἀνακαλούμενος μοναχὸς ἐπανιέναι θοεν δῆτα καὶ ἐξελέλυθε πρὸς τοῦ ἐπισκόπου ἀφορισθήσεται.

Ὁ δὲ δ', τὸν ἀποδράντα τῆς ἰδίης μονῆς μοναχὸν, καὶ πρὸς

1) Ἠσ. Ε', 12. — 2) ἔ. Κορ. Ι', 32.

ἐτέραν μετακεχωρηκότα, ἢ εἰς κοσμικὸν ἀσέμνως εἰσχωμάσαντα κηταγώγιον, αὐτὸν τε καὶ τὸν τοῦτον ὑποδεξάμενον, ἀφωρισμένον εἶναι κελεύει, ἕως ἄν ὁ ἀποφοιτήσας πρὸς τὴν μονήν, ἧς κακῶς ἐξελήλυθεν, ἐπανήκη· εἰ μὲντοι ὁ τῆς χώρας ἐπίσκοπος, ἔστιν οὗς τῶν ἐπ' εὐλαβείᾳ σεμνυνομένων μοναχῶν, ἐκ τῆς ἑαυτῶν εἰληφώς, εἰς ἐτέραν ἐγκαταστήσεις προστασίαν μονῆς, καὶ ἀμφοτέρων αὐτῶ ὑποκειμένων δηλαδὴ τῶν μονῶν, ἢ καὶ κοσμικὴν οἰκίαν ἐπιτηρεῖν διορίσαστο, τοῦτο καὶ τοὺς ὑποδεχομένους, καὶ τοὺς μοναχοὺς, ἀνευθύνους εἶναι ποιεῖ.

Καρθαγένης π'.

Ὁ δὲ π'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, ἐπιτιμᾶσθαι τὸν ἐπίσκοπον ἀξιοῖ, ὅς τὸν ἀλλότριον ὑποδεχόμενος μοναχὸν, εἰς βαθμὸν καθίστησι κλήρου, ἢ καὶ ἡγουμενίαν οἰκείου μοναστηρίου, ἀνευ ἀπολυτικῆς τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου γραφῆς· καὶ τὸν μὲν ἐπίσκοπον τῆ τοῦ ἰδίου λαοῦ ἐφεῖς κοινωνίᾳ καὶ μόνον, ἐτέρους αὐτῷ κελεύει μὴ κοινωνεῖν· τὸν δὲ μοναχὸν, τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἡγουμενίας ἐκπίπτειν. Ζήτει καὶ τὸ ς'. Κεφ. τοῦ Α' στοιχείου, καὶ ἐν θ'. Κεφ. τοῦ αὐτοῦ στοιχείου, κανὼνα κγ'. τῆς δ'. Συνόδου, καὶ ἐν τῷ ιθ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Γ' στοιχείου κανὼνα ιη'. τῆς ζ'. Συνόδου, καὶ τὸ κθ'. Κεφάλαιον τοῦ Ε' στοιχείου· ἔτι δὲ καὶ τὸ λγ'. καὶ τὸ κ'. Κεφάλαιον τοῦ Κ' στοιχείου, καὶ ἐν τῷ λθ'. Κεφαλαίῳ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου κανὼνα ζ'. τῆς δ'. Συνόδου.

Γάγγρας ιγ'. ιθ'.

Ὁ δὲ ιγ'. τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου τῷ ἀναθέματι παραπέμπει τοὺς τέκνα ἔχοντας, καὶ προφάσει ἀσκήσεως ταῦτα χαίρειν ἐώντας, καὶ μὴ τὰ τῆς θεοσεβείας καὶ λοιπῆς ἀρετῆς ἐξασκοῦντας, πρὸς δὲ καὶ τὰ τῷ βίῳ αὐτάρκη πορίζοντας, οἷα περὶ πλείστου δῆθεν τὴν εὐλάβειαν ποιουμένους καὶ ἀσκησιν, καὶ μὴ ἐξὸν σωτηρίας αὐτοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιτυχεῖν. Φησὶ γὰρ ὁ μέγας Παῦλος· Εἴ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, οὗτος τὴν πίστιν ἠρνηταὶ καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων 1)· καὶ περὶ τῶν χηρῶν διαταττόμενος, εἰ ἐτεκνοτρόφησαν, προστίθεται,

1) ε. Τιμ. Β', 10.

καὶ ταῖς ἀφηλικεστέροις τὰς νέας σωφρονίζειν παρεγγυᾷ, φιλάνθρωπος εἶναι, φιλοτέκνους· καὶ ἐν ἄλλοις, τοῖς πατράσι κρέφειν ἐπισκήπτει τὰ τέκνα ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου 1). Ὡς ἔστι δεινὸν, Θῆρας μὲν, τοὺς σφετέρους σκύμνους τρέφειν τε καὶ περιέπειν, καὶ μέχρι θανάτου τούτων προκινδυνεύειν, ἀνθρώπους δὲ, καὶ τὴν τῶν θηρίων ἐν τούτῳ παρελαύνειν ὠμότητα. Ἀλλὰ τῷ ἤδη ἀποκειραμένῳ οὐκ ἐφεῖται τῆς τῶν τέκνων χάριν ἐπιμελείας, τὴν μονὴν ἔξν, καὶ ἐπιχωριάζειν τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ· μελήσει γὰρ τῷ Θεῷ, τῷ πατρὶ τῶν ὄρφανῶν, καὶ κριτῇ τῶν χηρῶν, καὶ τῆς τούτων προνοίας.

Ὁ δὲ ιδ', τοῦ ἀναθέματος ἀξιοῖ, καὶ τῶν παιδίων, ὅσοι προφάσει τῆς ἀσκήσεως, μὴ διὰ τιμῆς τοὺς οἰκείους πατέρας ἔγουσι, μηδὲ γηροβοσκεῖν αἰροῦνται· ἀλλ' ἀπρονοήτους ἔωσι πιστοὺς τε ἄντας, ἢ καὶ ἀπίστους· προτιμητέον μὲντοι, φησὶ, παντάπασιν τὴν εὐσέβειαν, ὅταν οἱ ἀπίστοι γονεῖς δηλαδὴ, πρὸς τὴν οἰκίαν δυσσέβειαν, τοὺς παῖδας ἔλκειν πειρῶνται. Ὁ δὲ ιθ', Εἴ τις, φησὶ, τῶν παρθενεύοντων δῆθεν διὰ τὸν Κύριον κατεπαίροιο τῶν γεγαμηκότων, ἀνάθεμα ἔστω.

Περὶ μοραίουσῶν.

Συνόδου ἑκτῆς μέ.

Ὁ δὲ μέ. τῆς ς'. Συνόδου κοιλύει τὰς κείρασθαι μελλούσας τῶν γυναικῶν, λαμπροτέροις κοσμουμέναις στολαῖς, τῷ Ουσιαστηρίῳ προσάγεσθαι, κακεῖ μὲν τὴν φλυαρίαν ἐκείνην κεριδύεσθαι, ἐνδιδύσκεσθαι δὲ τὰ τῶν μοναχῶν ἄμφω· ταραχὴν γὰρ ἐπεγεῖρει τοῦτο τῇ ψυχῇ, ὡς ἀποσπωμένη τῶν τοῦ κόσμου ἡδέων.

Ὁ δὲ μς'. τὰς τὸν ἀσκητικὸν αἰρουμένας βίον, ἀπρόιτους βούλεται μένειν ἐν τῇ μονῇ· ἀπαραιτήτου δὲ χρείας καταπειγούσης, μετ' εὐλογίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς πρεσβυτέρων ἐξέρχασθαι· καὶ τότε μὲντοι μὴ μύνας, ἀλλὰ συμπαραμορματουσῶν αὐταῖς πρεσβυτιδίων, ἢ τὰ πρῶτα τῶν ἐν τῇ μονῇ φερουσῶν, καὶ μάλιστα, εἰ νέαν ἄγουσιν ἐκείνην τὴν ἡλικίαν, ἥτις καὶ ἀφω-

1) Ἐφεσ. ς'. 4.

λάκτοις ὀφθαλμοῖς παγίς ἐσιν οὐχ ὑπερβῆναι ραδία· καὶ αὐταῖς ταύταις, πρὸς τῷ φύσει ὀλισθηρῷ τοῦ γυναικείου φρονήματος, μέγα μέρος εἰς κακίαν καὶ ἡ νεότης συμβάλλεται· ἀλλ' οὐδὲ νυκτὸς ἔξω μέναι τῆς μονῆς συγχωρεῖ τὸ παράπαν· οἷ γε μὴν μοναχοί, χρείας κατεπειγούσης, μετ' εὐλογίας τοῦ ἡγουμένου, καὶ καθ' ἑαυτοὺς προϊέναι οὐκ εἴργονται, προσέτι καὶ τῆς μονῆς ἐκτὸς, ἔστιν οὐ διανυκτερεύσαι· ταῦτα δὲ εἴρηται περὶ τῶν ὑπόπτων διὰ τὴν νεότητά γυναικῶν, οὐ μὴν ἀνυπόπτων διὰ γῆρας καὶ ἀρετήν.

Καρθαγένης μδ'. ρκγ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ μδ', τὰς ἱεράς ἐπισκῆπται παρθένους, τῶν πατέρων χωριζομένας, ὑφ' ὧν ἐν ἀσφαλείᾳ διατηροῦντο τῇ τοῦ ἐπισκόπου προνοίᾳ ἢ τοῦ πρεσβυτέρου, ἀποδήμου ὄντος ἐκείνου, ταῖς τιμιωτέραις γυναιξὶ παρατίθεσθαι εἰς συνοίκησιν, ἢ πάσας τὰς νεωτέρας ὁμοῦ συνοικεῖν· ἵνα συζῶσαι διηνεκῶς ἔχοιεν ἀλλήλας ὄραν καὶ διατηρεῖν, καὶ μὴ τῆδε κάκεισε περιουῶσαι τὴν ὑπόληψιν βλάβτοιεν καὶ εὐκοσμίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἡ τῶν νεωτέρων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐφ' ἐνὶ συνοίκησιν οἴκῳ, πρὸς ἡμῖν μὲν ἐν τῷ τέως ἡμέληται· παρὰ δὲ τοῖς Λατίνοις εἰσέτι φυλάττεται.

Ὁ δὲ ρκς'. τῷ ἐπισκόπῳ καὶ μόνῳ, τὰς κύρας μετασχηματίζειν ἀνατίθῃσι, πλὴν μὴ πρὸ τῶν κέ. ἐτῶν, εἰ μήπου δι' ἀνάγκην· τοῦτο δὲ ἀνήρηται παρὰ τοῦ εἰρημένου μ'. κανόνος τῆς ε'. Συνόδου, δεκκετεῖς διοριζομένου ἀποκείρεσθαι καὶ ἀρρένας καὶ θηλείας.

Γάγγρας ιε'.

Ὁ δὲ ιε'. τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου, τὰς διὰ νομιζομένην θεοσέβειαν ἀποκειραμένους τῶν γυναικῶν ὑποβάλλει τῷ ἀναθέματι, ἀνθ' ὧν παραλύουσι τὸ σύμβολον τῆς ὑποταγῆς· ὡς πού φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς 1), τὸ σημεῖον δηλαδὴ τῆς πρὸς τὸν ἀνδρᾶ ὑποταγῆς, ἥτοι τὰς τρίχας· καὶ αὖθις· Εἰ αἰσχροὺν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, καλυπτέσθω 2)· καὶ· Γυνὴ ἐὰν κομᾶ, δύοα αὐτῇ ἐσιν,

ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ 1)· καὶ ἡ φύσις γὰρ οἰκεῖον εἶδυτα τὴν κόμην ταῖς γυναιξίν, οὐδὲ φαλάκρωμα ταύταις ἐργάζεται. Ἢ μέντοι μοναδικὴν ἐλομένην πολιτείαν, καὶ ἄκοντος τοῦ ἀνδρὸς ἀποκαρῆσεται.

Περὶ μοναχῶν ἀρρένων καὶ θηλειῶν ἀκραιπτότων.

Ἀγκύρας ιθ'.

Ὁ δὲ ιθ'. τῆς ἐν Ἀγκύρα Συνόδου, τοὺς παρθενίαν ἐπαγγειλαμένους· ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, λαϊκὴν ἀμπεχόνην ἔτι περικειμένους, μὴ μέντοι ἀποταξάμενους καὶ μοναχικὸν ἐπανηρημένους ἐνδυμα, τούτους, τὴν ἐπαγγελίαν ἠθετηκότας, καὶ πρὸς γάμον ἐκκλίναντας νόμιμον, τῷ τῶν διγάμων ὄρω καὶ ἐπιτιμίῳ ὑποβάλλεσθαι διορίζεται.

Βασιλείου ς', ιη'.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεὺς, ἐν τῷ ς'. κανόνι, τὰς τῶν κανονικῶν πορνείας, φησὶ, κληρικῶν δηλαδὴ καὶ μοναχῶν, καὶ τῶν ἀσκουμένων τοῦ θήλεος γένους, εἰς γάμον οὐ χρὴ καταλογίζεσθαι. Οὐ γὰρ κατὰ τὸν λέγοντα πολιτικὸν καὶ ἐφ' ἡμῖν ἔσται νόμον, ὅτι ὁ πρὸς ἐλευθέραν εἰσελθὼν, μὴ ποιησαμένην πόρον ἐκ τοῦ ἰδίου σώματος, οὐ παλλακὴν, ἀλλὰ γαμετὴν ἔχειν δεκεῖ· ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ διασπᾶν αὐτῶν τὴν συνέφειαν, εἰ καὶ αἰροῦνται τῆς ἡδονῆς ἀπολαβεῖν, ἐπειδὴ γε τῆς τιμῆς ἐκπεπτώκασι· τοῦτο γὰρ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ λυσιτελές, ἀνακοπτομένων καὶ τῶν λοιπῶν μὴ τοιαῦτα τολμᾶν, καὶ ταῖς αἰρετικοῖς καθ' ἡμῶν οὐ δώσει λαβὴν, ὡς διὰ τὴν τοῦ ἀμαρτάνειν ἄδειαν ἐπισπωμένων πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς ἐξ ἑτέρας Ὁρησείας, ἐφιέντων αὐτοῖς ἐμμένειν τῇ ἀμαρτίᾳ, καὶ τοὺς ἀθέσμους γάμους μὴ κωλύοντων.

Ἐν δὲ τῷ ιη', εἰ καὶ οἱ ἐν Ἀγκύρα Πατέρες, φησὶ, τὰς ἐκπεπτώκας μετὰ τὸ ἐπαγγεῖλασθαι παρθενεύειν, κατὰ τοὺς διγάμους ἐπιτιμᾶσθαι κεκρίκασιν, ἀλλ' ἐπεὶ τοι γε τὰ τῆς Ἐκκλησίας, Θεοῦ χάριτι, ἐπιδέδωκεν, οἷα μοιχαλίδας δίκαιον ταύτας κολάζεσθαι, ἐκ διαφόρων ἐπιχειρημάτων τὸν οἰκεῖον κατασκευάζων λόγον· ἐκείνας δὲ φάμεν, αἱ, τὸν ις'. ἢ ιζ'. χρόνου

1) 2 Κορ. ΙΑ, 10. — 2) αὐτόθι β.

1) 2 Κορ. ΙΑ, 15.

ἀμείψουσαι, τὴν ἀγαμίαν ἐκουσίως ὁμολογήκασι, πολλὰ χαίρειν εἰποῦσαι τῷ γάμῳ· οὐ μὴν ἄς προσάγουσιν οἱ γονεῖς, ἢ καὶ οἱ ἄλλως προσήκοντες, βιωτικόν τι ἐντεῦθεν σφίσιν αὐτοῖς διοικούμενοι, μὴ εὐποροῦντες τυχόν τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἀποτίσαι προῖκα· ταύτας δὲ τὰς μὴ ὀρμηθείσας οἴκοθεν, οὐ δεῖ ραδίως προσδέχεσθαι, ἕως ἄν φανερώς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐρευνήσωμεν γνῶμην· ἀλλ' ἐπὶ τῶν μοναζουσῶν καὶ ἀσκουμένων, τοῦτο οὐκ εἴωθε γίνεσθαι· κἄν γὰρ ἐν ἥττονι τῆς ὀρισθείσης τῷ ἀγίῳ καὶ ἀπαλῇ πάνυ τῇ ἡλικίᾳ τὴν κοσμικὴν ἀπόθωνται τρίχα, βεβαία ἔσται καὶ εἰς τὸ ἐξῆς αὐτῶν ἡ ὁμολογία.

Ἐν δὲ τῷ ιθ', Ἄνδρῶν δὲ, φησὶν, ὁμολογίαν οὐκ ἔγνωμεν, πλὴν εἰ μὴ τινες ἐαυτοὺς τῷ τάγματι τῶν μοναζόντων ἐγκατηρίθμησαν, οἵτινες κατὰ τὸ σιωπώμενον δοκοῦσι τὴν ἀγαμίαν παραδέχεσθαι· ἀλλὰ καὶ τούτους ἐρωτήσθαι προσῆκε, καὶ φανερώς τὴν ἀγαμίαν ὁμολογεῖν, ἵνα, ἐὰν ψεύσωνται τὴν ὁμολογίαν, ὡς πορνεύοντες ἐπιτιμηθῶσιν· ἀλλὰ γε καὶ οἱ μὴ ποιήσαντες μοναχοὶ τοιαύτην ὁμολογίαν, ρακενδύται μόνον γεγνότες, μεταμφιάσασθαι, καὶ εἰς γάμον ἐλθεῖν οὐ δύνανται.

Ἐν δὲ τῷ ξ', Τὴν παρθενίαν ὁμολογήσασαν, καὶ ἀθετήσασαν τὴν ἐπαγγελίαν, τὸν χρόνον τοῦ ἐπὶ τῆς μοιχείας ἀμαρτήματος ἐκπληροῦν ἄξιοι, ἔτη δηλαδὴ ιε'. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν μοναζόντων, φησὶ, γινέσθω.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ἐν τῇ πρὸς Θεόδωρον β' ἐπιστολῇ, Τὸν γὰρ τῷ ἐπουρανίῳ, φησὶ, συναφθέντα νυμφίῳ, τοῦτον μὲν ἀφείναι, γυναικὶ δὲ ἑαυτὸν συνάψαι, μοιχείας ἐστὶ πρῶγμα, κἄν μυριάκις αὐτὸν σὺ γάμον καλῆς· μᾶλλον δὲ καὶ μοιχείας τοῦτο χαλεπώτερον, ὅσῳ κρείττων ἀνθρώπων ὁ Θεός. Εἰ γὰρ ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ, πολλῶ μᾶλλον οἱ ἐν Χριστῷ ζῶντες οὐκ ἄν εἴεν αὐτοὶ τοῦ σώματος αὐτῶν κύριοι 1).

Συνόδου ἑκτης μδ'.

Ὁ δὲ μδ' τῆς ς'. Συνόδου, Τὸν ἀλόντα πορνείᾳ μοναχόν, καὶ μεταμελείᾳ μετὰ τοῦτο χρησάμενον καὶ ἐξομολογήσει, φη-

1) ὁ ὅς οὗτος ἀεὶ καίτοι ἐν τοῖς ὑπ' ὄψιν ἡμῶν Κώδικεσιν, ἀλλὰ μόνον παρὰ Β.

λάνθρωπότερόν τι ποιῶν, μηδὲν πλέον τῶν πορνεύοντων ἐπιτιμᾶσθαι κελεύει. Οἶμαι τοίνυν τουνού τὸν κανόνα δεόντως κριτεῖν, οἷα τῶν ἄλλων μεταγενέστερον. Ζῆται καὶ τὸ ια'. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου, καὶ ἐν τῷ ιε'. Κεφαλαίῳ τοῦ Δ. στοιχείου κανόνα δ'. τῆς δ'. Συνόδου, καὶ ἐν τῷ ιε'. Κεφ. τοῦ Ε. στοιχείου κανόνα ιζ'. τῆς ζ'. Συνόδου.

Νόμοι.

Ἐκποίησις μοναστηρίου μὴ γινέσθω, ἐφ' ᾧ τὸ ἱερατικὸν σχῆμα εἰς ἰδιωτικὴν μετασχηματίζεσθαι διαγωγὴν, ἐπεὶ ἄδειαν ἔχουσιν οἱ ἐπίσκοποι ἐκδικεῖν, καὶ εἰς τὸ πρότερον ἐπαυάγειν σχῆμα 1).

Ἀπὸ δὲ τῆς ρλά. Ἰουστινιανέου νεαρᾶς γνώμης ἄν, ὅτι τὰ γινόμενα παρὰ τῶν κτητόρων ἐν τοῖς μοναστηρίοις τυπικὰ, στέργειν ὀφείλουσιν, εἰ μήπου τοῖς κανόσιν ἐναντιοῦνται· οὐ γὰρ ἔξεστιν αὐτοῖς ἀπείργειν τοὺς ἐγγωρίους ἐπισκόπους τῶν κανονικῶν δικαίων ἐν τοῖς παρ' αὐτῶν κτιζομένοις μοναστηρίοις· οὐδὲ οἱ ἀναγείροντες ἀρχιερεῖς μοναστήρια, ἐπισκήπτειν μετ' ἐπιτιμίου δύνανται τοῖς μετ' αὐτοὺς ἀρχιερεῦσι, μηδ' ὀτιοῦν εἰς ταῦτα δίκαιον ἔχειν· στρέφεται γὰρ ὁ παράλογος ἀφορισμὸς εἰς τὰς ἐκείνων κεφαλὰς 2).

Ὅπως προβάλλεται ἡγούμενον ὁ ἐπίσκοπος.

Ὁ ἐπίσκοπος τὸν ἀββά, ἢ τὸν ἀρχιμανδρίτην ἐκάστου μοναστηρίου, μὴ πάντως κατὰ τὸν βαθμὸν προβαλλέσθω, ἀλλ' ὅν οἱ μοναχοὶ πάντες, ἢ οἱ εὐπόληπτοι ἐπιλέξωνται, ἐπὶ τῶν ἐπαγγελίων λέγοντες, ὡς οὐ διὰ φιλίαν ἢ χάριν αὐτὸν ἐπελέξαντο· ἀλλὰ γινώσκοντες αὐτὸν ὀρθόδοξον, καὶ σώφρονα, καὶ τῆς διοικήσεως ἄξιον, καὶ δυνάμενον φυλάξει τὴν ἐπιστήμην τῶν μοναχῶν, καὶ τὴν τοῦ μοναστηρίου κατὰστασιν· τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων καὶ ἀσκητηρίων 3).

Νεαρῆ.

Ἢ δὲ ραγ', Ἐν ἄπασι δὲ τοῖς μοναστηρίοις, φησὶν, ἄπερ κα-

1) Νεαρ. ρα', κ'. — 0', Βασ. Ε. δ'. — 2) Νεαρ. ρλά. ι. — 3) Νεαρ. ραγ' λδ'. — 6', Βασ. Δ. ε.

λοῦνται κοινόβια, κελύομεν κατὰ τοὺς μοναχικοὺς κανόνας, ἐν ἐνὶ οἴκῳ πάντας οἰκεῖν, καὶ κοινῶς τρέφεσθαι· καὶ ἐν ἐνὶ οἴκῳ πάντας κεχωρισμένως καθεύδειν, ὥστε ἀμοιβαδὸν ἀλλήλοις μαρτυρίαν τῆς σώφρονος διαγωγῆς παρέχειν αὐτούς· ταῦτα δὲ πάντα καὶ περὶ τὰ τῶν γυναικῶν φυλάττεσθαι μοναστήρια 1).

Τὸ δὲ εἰς ταύτης Κεφάλαιον, Οὐκ εἰσελεύσεται, φησὶν, οὔτε γυνὴ παντῆρα εἰς ἀνδρῶν μοναστήριον, οὔτε ἀνὴρ εἰς γυναικειον, ἢ προφάσει μνήμης τινὸς τελευτήσαντος κἀνταῦθα κειμένου, ἢ διὰ τινὰ ἑτέραν αἰτίαν· οὐδὲ εἴτις ἀδελφὸν τυχόν ἢ ἀδελφὴν, ἢ τινὰ τῶν ἐκ τοῦ γένους ἔχειν ἐν τῷ μοναστηρίῳ φήσεις· συγγένεια γὰρ τοῖς μοναχοῖς ἐπὶ γῆς οὐκ ἔστι, τοῖς γε τὸν ἐν Οὐρανοῖς ζῆλώσασιν βίον· καὶ μήτε ἀνδρες ἐν γυναικειῷ μοναστηρίῳ τάφοις κατατιθέσθωσαν, μήτε γυναῖκες ἐν ἀνδρικοῖς μοναστηρίοις κατορυττέσθωσαν, ἵνα μὴ πάροδος ἐντεῦθεν γένοιτο τῇ φύσει πρὸς ἑαυτὴν, ἀ μὴ θέμις δρᾶν, τρυφᾶν τε καὶ παίζειν, καὶ τὰ θεῖα πράγματα καταισχύνειν 2).

Ἄλλ' εἰ καὶ γυνὴ τις ἐν γυναικειῷ θάπτεσθαι μέλλοι μοναστηρίῳ, (ἄνδρα γὰρ οὐκ εὐαγὲς εἶναι κρίνομεν), τοὺς τὴν κλίνην φέροντας μόνους, καὶ τοὺς ὀρύξαντας εἰσφοιτᾶν ἐπ' αὐτό· καὶ τὰς μὲν μοναχὰς ἐν τῷ ἰδίῳ μένειν καταγωγίῳ· μόνην δὲ τὴν θυρωρὸν καὶ τὴν ἡγουμένην, εἴγε βουληθεῖη, παρῆναι τοῖς γινομένοις· καὶ θᾶπτον ἐκείνους τελέσαντας τὰ περὶ τὴν ὀσίαν, εὐθὺς ἀπιέναι, μήτε θεασαμένους τινὰς τῶν μοναζουσῶν, μήτε ὑπ' αὐτῶν θεαθέντας· τρίτα δὲ ποιῶντας καὶ ἑνατα, ὡς γε δὴ νόμος ἐν τεθνεῶσιν ἔστιν, καὶ ἀκολουθῶς τεσσαρακοστὰ, καὶ λοιπὰ κατὰ τοὺς τεταγμένους καιροὺς μνημόσυνα, εἰ μὲν γυναικειον εἴη τὸ μοναστήριον, γυναῖκας ἅπαντα πράττειν· εἰ δὲ ἀνδρῶν, ἄνδρας 3).

Μὴ πολλάς δὲ εἶναι τὰς εἰς τὸ μοναστήριον εἰσόδους, ἀλλὰ μίαν ἢ δύο τυχόν, ἐφεστάναι τε τῇ πύλῃ ἄνδρας γεγηρακότας καὶ σώφρονας, οἵπερ οὔτε τοῖς μοναχοῖς συγχωρήσουσιν ἐκφοιτᾶν τοῦ μοναστηρίου χωρὶς γνώμης τοῦ ἡγουμένου, οὔτε τοῖς

ἔξωθεν ἀδεῶς γίνεσθαι κατὰ τὸ μοναστήριον νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν 4).

Ὁ εἰς τὸν μοναχικὸν ἐρχόμενος βίον, εἰ μὲν γνώριμος εἴη ὅτι οὐδαμῶς ὑπόκειται τύχῃ, τοῦτον, ὅποταν δοκιμάσῃ ὁ ἡγούμενος, τὸ μοναχικὸν σχῆμα περιβαλλέτω· εἰ δὲ ἄγνωστος, εἰς τριετίαν δοκιμαζέτω, καὶ εἰ ἄξιος κριθεῖη, ἀποκειρέσθω, μηδὲν δεινὸν παθεῖν ὑφορώμενος, εἰ ὄχλησις μετὰ ταῦτα συμβαίη. Ζήτει νόμον καὶ ἐν τῷ εἶ'. Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου 2).

Προνοία τοῦ ἐπισκόπου, μήτε μοναχοῖ, μήτε μονάστρια κατὰ τὰς πόλεις περιερχέσθωσαν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀποκρισιarίων τὰς ἀποκρίσεις αὐτῶν ποιείτωσαν, ἐν τοῖς μοναστηρίοις μένοντες. Ζήτει καὶ ἐν τῷ ζ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Κ στοιχείου 3).

Εἴ τις τῶν μοναχῶν τὸ μοναστήριον καταλιπὼν, εἰς κοσμικὸν μετέλθοι βίον, οὗτος τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς, εἴ τινα ἐκτήσατο, γυμνωθεὶς πρῶτον πρὸς τοῦ ἐγχωρίου ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος, αὔθις μεθ' ὧν ἐπεκτήσατο πραγμάτων ἐν τῷ μοναστηρίῳ καὶ ἄκων ἐμβυλλέσθω 4).

Οἱ τὸν μονήρη βίον ἐπακηρημένοι, οὔτε κουρατορεύουσιν, οὔτε ἐπιτροπεύουσιν, οὔτε δίκας ἑτέρων λέγουσιν, οὐδ' ἂν συγγενεῖς ὧσιν οἱ τὰς δίκας ἔχοντες, πλὴν ὑπὲρ τῆς ἰδίας καὶ μόνης μονῆς, καὶ τότε συναινέσει τοῦ ἡγουμένου 5).

Ἐὰν μοναχὸς καταλίπη τὸ ἴδιον μοναστήριον, καὶ εἰς ἕτερον ἔλθῃ, εἴ τινα πράγματα ἐν τῷ καιρῷ, καθ' ὃν τὸ μοναστήριον καταλέλοιπεν, ἔχειν φανεῖη, τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ, εἰς ὃ εἰσηλθεῖ, ταῦτα διαφέρειν κελύομεν 6).

Ἀπαγορεύομεν τοῖς γονεῦσι, τοὺς παῖδας μοναχικὸν ἐπιλεγόμενους βίον, ἐκ τῶν εὐχγῶν ἀφέλαειν μοναστηρίων, ἢ τῆς ἰδίας αὐτοῖς ἀποκλαίειν κληρονομίας, εἰ καὶ αἰτία τις πρὸ τοῦ μοναχικοῦ παρηκολούθησε βίου 7).

Ὁ μέλλων εἰσιέναι εἰς μοναστήριον διατιθέσθω τὰ κατ' αὐτὸν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ· ἐπεὶ προσκυροῦται τῷ μονα-

1) N. ρκγ'. κέφ. λς'. — δ'. Βασ. αὐτόθι. — 2) N. ρλγ'. γ'. — εἶ'. Βασ. αὐτόθι. — 3) N. ρλγ'. γ'. — κ'. Βασ. αὐτόθι.

1) ρλγ'. α. — εἶ'. Βασ. Δ'. α. — 2) ρκγ'. λε. — γ'. Βασ. αὐτόθι. — 3) ρκγ'. μβ'. — ιγ'. Βασ. αὐτόθι. — 4) ρκγ'. μβ'. — ιη. Βασ. αὐτόθι. — 5) ρκγ'. ε. καὶ στ'. — ια. Βασ. Γ'. α. — 6) ρκγ'. μδ'. — ιγ'. Βασ. αὐτόθι. — 7) ρκγ'. μα. — ις'. Βασ. αὐτόθι.

στηρίω τὰ αὐτοῦ πάντα, εἰ καὶ μὴ ῥητῶς φήσειεν εἰσαγαγεῖν αὐτὰ, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται κατ' οὐδένα τρόπον κύριος αὐτῶν 1).

Ὁ ἐπὶ παισὶ μονάσας δύναται καὶ μετὰ τὸ μονάσαι διελεῖν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τοῖς ἰδίοις παισὶ, φυλάττων ἑαυτῷ μέρος ἓν, ὃ καὶ τῷ μοναστηρίῳ ὁρμύζει 2).

Ἐὰν ἀδιάθετος ὁ μονάσας τελευτήσῃ, τότε οἱ παῖδες αὐτοῦ λήφονται τὴν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίαν, τουτέστι τὸ φιλκίδιον, καὶ τὰ λοιπὰ δίδονται τῷ μοναστηρίῳ 3).

Ἡ δὲ νεαρά τοῦ βασιλέως Λέοντος, δεκάστῃ μὲν εἰσιέναι τὸ μοναστήριον τὸν παῖδα κελεύει, κατὰ τὸν ῥηθέντα τῆς ζ'. Συνόδου κανόνα, καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα λαμβάνειν, μὴ μέντοι καὶ διατίθεσθαι περὶ τῶν οικειῶν, μέχρις ἂν ὁ ις'. ἢ ιζ'. ἐπιστῇ χρόνος. Οἶμαι γάρ, φησί, διὰ τοῦτο καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον, τουτονὶ τὸν χρόνον ὀρίσαι ἐν τῇ ἀσκητικῇ αὐτοῦ βίβλῳ, ὡς μηδὲν ἐμποδῶν οὐσης τινικαῦτα τῆς ἡλικίας εἰς τὸ περὶ τῶν οικειῶν βουλευσασθαι 4).

Δεῖ δὲ διπλαῦν τὸ ἔργον τοῖς μοναχοῖς εἶναι, ἢ ταῖς θαλαῖς ἐνασχολεῖσθαι Γραφαῖς, καὶ ταύτας ἀεὶ μελετᾶν, ἢ τὰ μοναχοῖς πρέποντα ἐργόχειρα μετιέναι· διάνοια γάρ μάτην σχολάζουσα, οὐδὲν ἂν τῶν ἀγαθῶν ἀποτέκοι 5).

Λαϊκὸς, καὶ μάλιστα σκητικὸς, ἢ πόρνος, κεχρημένος ἢ μιμούμενος τὸ μοναχικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα, σωματικῶς τιμωρεῖται, καὶ ἐξορίζεται πρὸς τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἀρχόντων· ὡσαύτως καὶ ὁ ἐμπαῖξαι βουλευθεὶς οἰανδήτινα ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν. Ζήτει καὶ ἐν τῷ λγ'. Κεφ. τοῦ Ε' στοιχείου. Ζήτει καὶ ἐν τῷ ιγ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Ε' στοιχείου 6).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τοῦ ἁγίου μύρου.

Ζήτει ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ παρόντος στοιχείου κανόνα ις'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, καὶ ἐν τῷ α'. Κεφ. τοῦ Β' στοιχείου κανόνα μὴ. τῆς ἐν Λαοδικεῖᾳ Συνόδου.

1) Νεαρ. Ε. ε.—Πρ. Ν. ΚΑ'. Β'. — 2) ρκγ'. λά. Πρ. Ν. αὐτίθι. γ'. — 3) αὐτίθι. — 4) Ν. ε'. — 5) Ν. ρκγ'. ε'. — κδ'. Βασ. Α'. 4. — 6) Ν. ρκγ'. μδ'. — ις'. Βασ. αὐτίθι.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ν ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ ταῶν οἰκοδομῆς καὶ καθιερώσεως.

Ζήτει τὸ ιε'. Κεφάλαιον τοῦ Ε' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ὅτι οὐ δεῖ ἔνδον τῶν τοῦ τοῦ τοῦ περιβάλλον συμποσίου γίνεσθαι, ἢ καπηλεῖα εἶναι, ἢ τι κατ' ἐμπορίαν προτιθεσθαι, ἢ κτήνος χωρὶς ἀνάγκης εἰσάγειν, ἢ τινα μετὰ γυναικὸς καταμέγειν.

Ζήτει τὸ ιε'. Κεφάλαιον τοῦ Ε' στοιχείου.

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ νηπίων ἐπιθεμένων, ἢ ἀμφιβαλλομένων, εἰ ἐβαπτίσθησαν.

Ζήτει τὸ κθ'. Κεφάλαιον τοῦ Γ' στοιχείου, καὶ τὸ β'. Κεφ. τοῦ Β' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ νηστείας.

Ἀποστόλων Εθ'.

Ὁ ζθ'. τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανῶν, τὸν πρὸ τοῦ ἁγίου Πάσχα τεσσαρακονθήμερον χρόνον, μηδὲν σπουδῆς τοὺς πιστοὺς ἀνέντας, νηστεία θεσπίζει προσανέχειν καὶ ἐγκρατεία, εἰς μνήμην ἄγων τῶν ἡμερῶν δήπου ἐκείνων, ἐν αἷς ὁ Κύριος, νηστεία φραξάμενος κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, τὸν ἡμέτερον εἶλε πολέμιον· οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τετράδα καὶ παρασκευὴν ἐκάστης τῶν ἄλλων τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑβδομάδων, ἐξ ἴσης ἐκείνης ἐν νηστεία

διάγειν καὶ ξηροφαγία 1) τοῖς γε μὴν οὐκ ἀνεχομένοις ἐν ταύταις ἀπέσαις νηστεύειν, κληρικοῖς μὲν καθαίρεσιν, λαϊκοῖς δὲ ἀφορισμὸν ἐπιφέρει, εἰ μὴπου τις, φησὶν, ἀσθενεῖα κάτοχος ὢν, εἴργεται· ἢ γὰρ νηστεία διὰ ταπεινώσιν ἐπινενόηται τῆς σφριγώσης σαρκὸς· ταύτης δὲ νόσῳ κατασταλείσης, οὐ πῆνυ τοῖ ἀναγκαῖον, τὸ νηστεία ταύτην δαμάζειν. Τοὺς γοῦν ἀσθενῶς ἔχοντας, καὶ τὴν ἐξ ἰχθύων ἐδωδὴν προσιεμένους, ἄγνωμον μὴ συγγνώμης τυγχάνειν· κρεῶν δὲ ὅλως ἀψασθαι, οὐδὲν διενήνοχε δυσσεβείας, εἰ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πνεύων, τῇ μεταλήψει τούτων ἀναρρώσθηται. Δοκεῖ ἐν μὲν τοῖς σαββάσι καὶ ταῖς Κυριακαῖς τοῦ τεσσαρακονθήμερου, ἀφθονωτέρῳ κεχρησθαι τροφῇ συγκεχώρηται, κατὰ τὸν ξϛ'. Ἀποστολικὸν κανόνα, ὃν καὶ ζήτησι ἐν τῷ λζ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Κ στοιχείου· κυρίως δὲ ἡ πρὸ τοῦ ἁγίου Πάσχα καὶ μόνῃ τεσσαρακονθήμερος νηστεία νενομοθέτηται· εἰ γὰρ ἦσαν καὶ ἕτεραι, ἐμνήσθη ὃν κἀκεῖνων ὁ κανὼν· πλὴν καὶ κατὰ τὰς ἄλλας νηστήμους, τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, φημί, τῆς κοιμήσεως τῆς ἁγίας Θεοτόκου, καὶ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, οὐδεὶς εὖ φρονῶν, οἴμαι, νηστεύουσιν ἐγκαλέσειεν.

Ζήτησι καὶ ἐν τῷ λζ'. Κεφ. τοῦ Κ στοιχείου τὸν ιε. κανόνα τοῦ ἁγίου Πέτρου Ἀλεξανδρείας.

Τιμοθέου ι.

Ὁ δὲ δέκατος τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, ἐν ταῖς πρὸ τοῦ Πάσχα νηστήμοις ἡμέραις, καὶ οἴνου μεταλαμβάνειν, καὶ ἐλαίου, δικαιοῖ τὸν ὑπὸ νόσου ἐκτετηκότα, καὶ μὴ παραπλησίως τοῖς ἄλλοις, τῆς νενομισμένης ἔχεσθαι ξηροφαγίας, ἀλλ' ὡς ὑπομείναι δεδύνηται, ἢ ἐκάστης καταλύειν, ἢ παρ' ἡμέραν, κατὰ τὴν ἐπίκρισιν ᾧ προσανέθετο τὴν οἰκονομίαν τῶν οἰκείων λογισμῶν. Ζήτησι καὶ τὸ κε. Κεφάλαιον τοῦ Γ στοιχείου.

1) ἐνταῦθα προστίθενται ἐν τῷ Κ 1375 τὰ ἐξῆς.

Τῶν γὰρ ἰουδαίων δις τοῦ σαββάτου, ἤτοι τῆς ἐβδομάδος, εἰκοσθῶν νηστεύουσιν, δευτέραν, φημί, καὶ πέμπτην, ἡμᾶς οἱ τῆς χάριτος τετράδα καὶ παρασκευὴν νηστεύων ἄγειν εὐσεβισαν.

Γάγγρας ιη.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου ιη. κανὼν, Εἴ τις τῶν ἀσκουμένων, φησὶ, χωρὶς ἀνάγκης σωματικῆς ὑπερηφανεύοιτο, καὶ τὰς παραδεδομένας νηστείας εἰς τὸ κοινὸν, καὶ φυλαττομένας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παραλύσει, ὑποικουροῦντος ἐν αὐτῷ τελείου λογισμοῦ, ἀνάθεμα ἔστω. Καὶ ὁ μὲν μ.α. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανὼν, νήστεις εἶναι κελεύει τοὺς τελούντας τὰ τοῦ Ουσιαστηρίου ἅγια διακόνους καὶ ἱερέας, μιᾶς ἐξηρημένης ἑτησίως ἡμέρας, καθ' ἣν τὸ Κυριακὸν ἐπιτελεῖται δεῖπνον, τῆς μεγάλης δηλαδὴ πέμπτης· μετὰ γὰρ τὴν σωματικὴν, τὰ τῆς πνευματικῆς, ὡς εἶποιε, τροφῆς ἐπετέλουν· ἀλλὰ καὶ δήλης ὀψίας οὐτινόσουν τελευτήσαντος, εἰ μὲν εἶεν οἱ τὰ ἅγια τελούντες νήστεις, φησὶ, μόναις εὐχαῖς ἐκτελείτωσαν ταῦτα· τοῦτο δὲ τὸ νῦν ἔχον παρὰ τοσοῦτον οὐ πράττεται, παρόσον καὶ ἡμῖν, ὅτι καὶ λέγειν ἠγνόηται· ἀλλὰ δύο κανόνες δίκην ὡς εἰπεῖν τούτῳ λαχόντες, σχολὴν ἄγειν ἐπιτετιμήμασιν.

Λαοδικείας ν'.

Ὁ μὲν γὰρ ν'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, μὴ δεῖν, φησὶ, ἐν τῇ ἁγίᾳ τεσσαρακοστῇ τῇ ὑστερίᾳ ἐβδομάδι τὴν πέμπτην λύειν, πολυτελεστέροις δηλαδὴ βρώμασι κεχρημένους, καὶ ὅλην ἐντεῦθεν τὴν τεσσαρακοστὴν ἀτιμάζειν· ἀλλὰ πᾶσαν ἐν νηστεία διαέναι καὶ ξηροφαγία, ἐκτὸς δηλαδὴ τῶν ἐν ταύτῃ σαββάτων καὶ Κυριακῶν.

Συνόδου ς'. κθ'.

Ὁ δὲ κθ'. τῆς ς'. Συνόδου ταῦτά τε, ὡς ἔχει λέξεως, δίδεισι, καὶ προσεπάγει, ὡς οἱ θεῖοι Πατέρες δι' αἰτίας ἕως λυσιτελεῖς τῷ τότε κειρῷ τῇ οἰκονομίᾳ ταύτῃ ἐχρήσαντο· ἡμῖν δὲ οὐκ ἀναγκαῖον τὰς Ἀποστολικὰς καὶ Πατρικὰς ἀθετεῖν παραδόσεις, τὸν ρηθέντα αἰνιττόμενος ξθ'. Ἀποστολικὸν κανόνα, καὶ τὸν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου τουτονί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ὅτι οὐ δεῖ ρησεύειν ἐν τοῖς σάββασιν καὶ ταῖς
Κυριακαῖς.

Ζήτηται τὸ λζ'. Κεφάλαιον τοῦ Κ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ΄.

Ὅτι τοὺς ρησεύοντας οὐχ ὡς βδελυκτῶν τῶν βρωμιά-
των ἀπέχεσθαι δεῖ.

Ζήτηται τὸ θ'. Κεφάλ. τοῦ Β στοιχείου, καὶ ἐν τῷ β'. Κεφ.
τοῦ Ε στοιχείου, τὸν κγ'. κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ΄.

Περὶ Νόμου.

Νόμος ἐστὶ κοινὸν παράγγελμα· φρονίμων ἀνδρῶν δόγμα·
ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων ἐπιστροφή, ἥτοι σωφρο-
νισμός· πύλεις συνθήκη κοινή· ἐστὶ δὲ καὶ θεῖον εὖρημα. Ἀρετὴ
νόμου τὸ κελεύειν, τὸ κωλύειν, τὸ ἐπιτρέπειν, τὸ τιμωρεῖσθαι 1).

Οὐ περὶ τοῦ καθέκαστον, ἀλλὰ κοινῶς οἱ νόμοι τίθενται. Ὁ
νόμος ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης ὠνόμασται, ἐστὶ γὰρ τέχνη τοῦ
καλοῦ καὶ τοῦ ἴσου 2).

Τοὺς νόμους, ἀπὸ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβαινόντων,
οὐ μὴν τῶν σπανίως εἰσάγεσθαι δεῖ, οὐδὲ ἀπὸ τῶν δυναμένων
ἐν ἐνὶ συμβῆναι θέματι· παρορῶσι γὰρ οἱ νομοθέται τὸ ἄκαξ
ἢ δὲ 3).

Οἱ προγενέστεροι νόμοι εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἔλκονται·
αἱ δὲ μεταγενέστεραι διατάξεις ἰσχυρότεραι τῶν πρὸ αὐτῶν
εἰσὶν 4).

Ἐν οἷς οὐκ ἐστὶν ἔγγραφος νόμος, ἢ μακρὰ συνήθεια, ἐπὶ πολ-

1) ιγ'. ιδ'. καὶ ιη'. Βασ. Β'. ε. — 2) ιθ'. καὶ α. αὐτόθε. — 3) ιδ'. ις'. καὶ
αὐτόθε. — 4) λς'. αὐτόθε καὶ ε. Βασ. Β. Ϛ'.

λοῦς ἐνικυτοῦς δοκιμασθεῖσα, ἀντὶ νόμου κρατεῖ, τάξιν ἔχουσα
νόμου 1).

Τὰ κακῶς κριθέντα καὶ τυπωθέντα, οὔτε νόμος, οὔτε χρό-
νος, οὔτε συνήθεια βεβαιοῖ 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τομῆς.

Νόμοι.

Ὅτι δεκαετία ἢ εικοσαετία οὐ βοηθεῖ τῇ κακῇ πίστει νεμο-
μένῳ, εἰ μὴ ἢ τριακονταετία καὶ μόνον, εἴπερ ἀδιακόπως ἐνέ-
μετο, καὶ ὄχλησιν ἐν δικαστηρίῳ μὴ ὑπέμεινε 3). Ζήτηται καὶ ἐν
τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου.

Πᾶσα δουλεία καὶ πᾶσα χρῆσις, ἐπὶ τῶν μὴ κεχρημένων, διὰ
τῆς τοῦ χρόνου παραδρομῆς, ἐπὶ μὲν παρόντων, δεκαετία, ἐπὶ
δὲ ἀπόντων, εικοσαετία ἀπόλλυται 4).

Ὁ ἔχων δουλείαν τοῦ ποτίζεσθαι καὶ βόσκειν ἐν τῷ ἀγρῷ σου
θρέμματα, δύναται κτᾶσθαι δουλείαν τοῦ ἐν αὐτῷ ποιεῖν κα-
λύβην 5).

Ὁ δὲ ἀλλοτρίου ἀγροῦ ἔλκων ὕδωρ, εἰδότες τοῦ δεσπότη
τοῦ ἀγροῦ, κτᾶται κατὰ τοῦ ἀγροῦ δουλείαν, ἐν τῷ νενομι-
σμένῳ τριετίας χρόνῳ, μὴ κωλύσαντος αὐτὸν τοῦ δεσπότη
τοῦ ἀγροῦ 6).

Τὰ κινητὰ πράγματα, ἐπὶ τριετίαν ἀνεπιφωνήτως κρατού-
μενα, δεσπόζονται 7).

1) μδ'. Βασ. Β'. ε. — 2) ρζ'. αὐτ. — 3) γ'. Βασ. Ν'. ε. — 4) ε. Βασ. ΝΗ,
ζ'. — 5) ε. Βασ. ΝΗ, γ'. — 6) δ'. Βασ. ΝΗ. ζ'. — 7) δ'. Βασ. Ν'. ε.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ε ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ ξοάνων καθαιρέσεως.

Καρθαγένης νή. πδ΄.

Ὁ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανὼν νή, καὶ μέντοι καὶ ὁ πδ΄, τὰ ξόανα πάντα κελεύουσι καθαιρεῖν, καὶ τὰ τῶν εἰδώλων ἐγκαταλείμματα, ρίζαις αὐταῖς ἐξελεῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὅτι δεῖ τοὺς ξένους τῶν κληρικῶν ὑποδέχεσθαι.

Ζήτει τὸ θ΄. Κεφάλαιον τοῦ Α στοιχείου.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Θ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ὅτι οἰκονόμον ἔχειν δεῖ τὸν ἐπισκοπὸν καὶ τὸν ἡγούμενον.

Ζήτει τὸ κδ΄. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ οἰωνισμῶν.

Ζήτει τὸ γ΄. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ ὄνειρασθέντος.

Ζήτει τὸ κή. Κεφάλαιον τοῦ Κ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ ὄρκων.

Ζήτει τὸ λβ΄. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Π ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ παιγνίων θυμελικῶν.

Ζήτει τὸ α. Κεφ. τοῦ Θ στοιχείου, καὶ ἐν τῷ ιε. Κεφ. τοῦ Μ στοιχείου, κανόνα κζ΄. τῆς ζ΄. Συνόδου, καὶ τὸ ζ΄. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῶν ἐν παραδείῳ ἐσθιόντων κληρικῶν.

Ζήτει τὸ ζ΄. Κεφάλαιον τοῦ Κ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ κραιπήσεως ἐπισκόπων.

Ζήτει τὸ κή. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῶν παρθενῶν ἐλομένων γυναικῶν.

Ζήτει τὸ ιε. Κεφάλαιον τοῦ Μ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς ἐν τῇ παρασκευῇ τῆστειας.

Ζήτει τὸ δ΄. Κεφάλαιον τοῦ Ν στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ παρακαταθήκης.

Παρακαταθήκη ἐστὶ τὸ ἐπὶ παραφυλακῇ τινι διδόμενον 1). Ἐὰν ἐξ ἐπιδρομῆς λησῶν ὁ τὴν παρακαταθήκην λαβὼν ἀπώλεσε ταύτην, οὐ κινδυνεύεται τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ ἢ ἀπώλεια· ὁ γὰρ παρακαταθήκην λαμβάνων, δόλον μόνον καὶ βραθυμίαν καὶ ἀμέλειαν ἀπαιτεῖται, εἰ μὴ ῥητῶς καὶ ἕτερόν τι συμφωνήθῃ 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα.

Ἔπειτα τὰς μὲν ἄλλας τῶν ὑποθέσεων, ἃς τὸ προκείμενον ἀπαιτεῖ σύνταγμα, τοῦ μὴ δὲν ἐλλείπειν τῶν ἠκόντων εἰς δύναμιν τοῖς μικρὰ καὶ φρονούσι καὶ δρῶσιν ἡμῖν ἐμέλησε, τοῦ δὲ σεβασμίου τοσοῦτον κατωλιγορήσομεν Πάσχα, ἐν ᾧ τὸ κεφάλαιον τῆς περὶ ἡμᾶς τοῦ Κυρίου οικονομίας ἐξείργασται, ὡς μὴ τὰς μεθόδους αὐτοῦ, καὶ τὰς τούτων αἰτίας, ὡς οἶόν τε δήλας θεῖνα τοῖς ἀγνοοῦσι; καὶ τίς ἂν ἡμᾶς δικαίως οὕτω παραιτήσαιντο μέρψεως; Τοιγάρτοι καὶ πρὸ γε τῶν θεῶν χρησμάτων, μικρὰ μοδοκεῖ διαλαβεῖν ἅττα.

Τοῦ Πάσχα τοῦ Ἰσροῦ πολλοῦ δέομεν ἐν περινοίᾳ γενέσθαι, μὴδέπω κατεληφότες τὸ νομικόν· δεῖ γὰρ τοὺς τύπους ἡγεῖσθαι πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας συντέλειαν. Τὸ πάσχα τοίνυν τὸ νομικόν, Μωσῆς ἐκεῖνος ὁ πάνυ, κατὰ γε τὴν ιδ΄. τοῦ πρώτου σεληνιακοῦ μηνὸς τελεῖσθαι νενομοθέτηκε. Πρῶτος δὲ μὴν ἐστὶν ὁ παρ' Αἰγυπτίους μὲν Φαμενώθ, Δίστρος δὲ παρ' Ἕλλησι, Νισάν δὲ παρ' Ἑβραίοις, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ὀνομαζόμενος Μάρτιος· ἐν ᾧ τὴν ἐναντίαν τοῦ παντὸς διαππεύων ὁ ἥλιος, τὸ πρῶτον ἄρχεται τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου δωδεκατημέριον εἰσιέναι, ὃ δὴ καὶ ἰσημερινόν, καὶ μηνῶν ἀρχὴν, καὶ κεφαλὴν τοῦ κύκλου, καὶ ἄφειν τοῦ δρόμου 3) τῶν πλανητῶν, οἱ περὶ ταῦτα ἐσχολακότες φιλοῦσι καλεῖν· τὸ δὲ πρὸ τούτου,

μηνῶν ἔσχατον, καὶ τελευταῖον δωδεκατημέριον, καὶ τέλος τῆς τῶν πλανητῶν περιόδου. Τὸν Μάρτιον δὲ πρῶτον εἶναι μῆνα 1) πιστεύομεν, ἐξ ἧν ὁ Μωϋσῆς εἶρηκεν, ὡς κελεύσειεν ὁ Θεὸς κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ, τὰ δένδρα, καὶ τὰ ἄνθη, καὶ τὰς πύας ἀναβλαστῆσαι· ὀρώμεν δὲ οὐκ ἐν ἑτέρῳ, ἀλλ' ἐν τούτῳ νόμῳ φύσεως, τοῦ Θεοῦ πληρούμενον τὸ ἐπίταγμα. Ὁ μὲν οὖν εἰρημένος μὴν, ὡς περ ἄρα καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, οὐχ ἦττον τοῖς ὀνόμασιν ἢ τῷ ἀριθμῷ τῶν ἡμερῶν διαφέρουσι παρ' ἐκάστοις τῶν εἰρημένων ἐθνῶν.

Περὶ ἰσημερίας 2).

Τὴν γε μὴν ἰσημερίαν, ἣ μὲν τοῦ παντὸς φύσις, τὸν αὐτὸν αἰεὶ χρόνον καθ' ἕκαστον ἔτος ποιεῖ, τῷ πολλὴν φέρειν αἰεὶ πρὸς ἑαυτὸ τὴν ἰσότητά τὸ τοῦ ἐνιαυσίου χρόνου διάστημα· ὁ ἀριθμὸς μὲντοι τῶν ἡμερῶν τε καὶ μηνῶν, ἕτε τοῖς ἄλλοις εἰωθὸς ἔθνεσι, καὶ ᾧ κατὰ Ῥωμαίους ἡμεῖς χρώμεθα, οὔτε τὴν αὐτὴν ὥραν, οὔτε τὴν αὐτὴν ἡμέραν συγχωρεῖ γίνεσθαι. Ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐνιαύσιον μέγεθος, πρὸς ταῖς τξέ. ἡμέραις, καὶ τέταρτον ἔγγιστα προσλαμβάνει, ὅταν ἢ ἡ ἰσημερία περὶ μεσημβρίαν, τὸ μὲν ἐξῆς ἔτος ἔσται περὶ δύσιν ἡλίου, τὸ δὲ ἐξῆς, περὶ μέσας νύκτας, καὶ οὕτω μέχρι παντὸς. Ἐπεὶ δ' αὖθις ἢ ἐπὶ τξέ. ἡμέρας ἐπουσία, οὐχ ὅλον τέταρτον ἡμέρας περιέχει, ἀλλὰ παρὰ τριακοσιοστὸν, ὡς προϊόντες ἀκριβέστερον δεῖξομεν 3), ἡμεῖς δὲ τῷ τῶν ἡμερῶν καὶ μηνῶν ἀριθμῷ κατὰ Ῥωμαίους χρώμεθα, ὡς τοῦ τετάρτου αἰεὶ τελείου προσγινομένου, καὶ παρὰ τοῦτο κατὰ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς μίαν ἡμέραν ταῖς τξέ. προστίθεμεν, ἐξ ἀνάγκης τὴν ἰσημερίαν συμβαίνει ἐν τοῖς τ'. ἐνιαυτοῖς πρὸ μιᾶς ἡμέρας γίνεσθαι· οἶον, ἐπεὶ κατὰ τὸ παρὸν ἡ ἰσημερία ἐπιλελόγισται ἡμῖν γινομένη τῇ ὀκτωκαιδεκάτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, μετὰ τριακόσια ἔτη, ἔσται τῇ ἐπτακαιδεκάτῃ· εἶτα μετὰ ἕτερα τριακόσια, τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ, καὶ οὕτως αἰεὶ· καὶ γὰρ κατὰ τοὺς χρόνους Νεβουνασάρου περὶ λήξιν ἑσπερίαν ἐτύγγανεν οὕσα τῆς τοῦ Μαρτίου πέμπτης καὶ εἰκο-

1) Πρ. Ν. Η΄, ε. — 2) ἀπόθεσις α. — 3) νόμου Β.

1) εὐ καίτοι τὸ, μῆνα, παρὰ Π. — 2) Γ. — 3) ὡς καὶ ἐν ἑτέροις εἰρήκαμεν 1340 ε.

στῆς· ἐν δὲ τοῖς Φιλίππου τοῦ Ἀριδαίου, περὶ μεσημβρίαν τῆς τετάρτης καὶ εἰκοστῆς αὐτοῦ· ἠνίκα δὲ ὁ Χριστὸς τὸν σωτήριον ὑπὲρ ἡμῶν ὑπῆρχετο θάνατον, περὶ μέσην νύκτα τῆς κγ'. τοῦ αὐτοῦ μηνός· ἐφ' ἡμῶν δὲ νῦν, ὡς δεδήλωται, περὶ που τὴν δεκάτην ὀγδόην αὐτοῦ 1).

Οἱ μὲν οὖν λογιώτεροι τῶν Ἑβραίων, καὶ μάλιστα οἱ τὴν Ἰουδαίαν οἰκοῦντες, οἷος ἦν Ἰώσηπος καὶ Φίλων, ἄνδρες φιλοσοφίας ἀπάσης ἐπ' ἄκρον ἐλληλακότες, οὐκ ᾔδοντο δεῖν πρὸ τῆς ἰσημερίας τὸ νομικὸν ἄγειν πάσχα· αὐτοὶ γὰρ οὕτως φασι δεῖν τὰ διαβατήρια θύειν ἐπίσης ἅπαντας μετὰ ἰσημερίαν ἐαρινὴν, μεσοῦντος τοῦ πρώτου μηνός· οἱ δὲ ἀγροικότερον διακείμενοι, καὶ πανταχῆ τῆς οἰκουμένης διεσπαρμένοι, πρῶτον ἐξ ἀμαθίας μῆνα ὑπολαμβάνοντες, ἐν ᾧ τὴν ἐαρινὴν γίνεσθαι συμβαίνει μόνον ἰσημερίαν, εἴτε δὲ πρὸ ταύτης, εἴτε μετὰ ταύτην ὁ πλησιφαῆς ἀπαντᾷ τῆς σελήνης σχηματισμός, οὐδ' ὀτιοῦν μέλον αὐτοῖς, οὔτε μὴν εἰ μήπω καθαρῶς τοῦ τῆς ἰσημερίας σημείου ἐπέβη ὁ ἥλιος, ἐν τούτῳ ἀσυντηρήτως καὶ πρὸ τῆς ἰσημερίας ἐπετέλουν τὸ πάσχα· περὶ ὧν μοι δοκεῖ καὶ ὁ ζ'. τῶν Θείων Ἀποστόλων κανὼν διορίζεσθαι, ἀφορισμὸν καταψηφιζόμενος, εἴ τις τῶν τοῦ κλήρου, τὴν ἁγίαν τοῦ πάσχα ἡμέραν μετὰ Ἰουδαίαν πρὸ τῆς ἐαρινῆς τελέσειεν ἰσημερίας· ἐπεὶ γὰρ οὐ διεζευγμένως ὁ κανὼν ἐπιτιμᾷσθαι Θεσπίζει, τὸν μετὰ Ἰουδαίων, ἢ πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἑορτάζοντα, τὸ εἰρημένον ἀνωθεν νοεῖν ὑποτίθῃσι. Συμβαίνει δὲ, πέμπτον τῆς σελήνης κύκλον διερχομένης, ᾧ τινι ἐξ ἀνάγκης ὁ εἰκοστὸς ὀγδοὺς Θεμέλιος ἔπεται, (οὕτως γὰρ τοῖς πολλοῖς ὁ περιττεύων ἀπὸ τῶν αὐτῆς κύκλων τῶν ἡμερῶν ἀριθμὸς ὀνομάζεται), καὶ περὶ που τὴν τοῦ Μαρτίου ἑπτακαιδεκάτην τὸ πλησιφαῆς ἀκριβῶς ὑπολευκαινούσης, ἐκείνους μὲν ἀνεπιστημόνως πάνυ καὶ προπετῶς τῆνικαὐτὰ τὴν ἑορτὴν ἄγειν· τοῦτο γὰρ ἔτι καὶ νῦν ὀρώμεν παρανόμως ποιοῦντας, τοὺς ταῖς ἡμετέραις πόλεσιν ἐπιχωριάζοντας· ἡμεῖς δὲ τὸ ἀδεῆς ἡμῖν αὐτοῖς περιποιούμενοι, καὶ ὡς οὐχ ὅσια δρῶσι πολλὰ χαίρειν αὐτοῖς φάσκοντες, ἐπὶ τὸν ἐξῆς σεληνιακὸν ἐπειγόμεθα μῆνα, ὃν αἱ τοῦ

1) τὰ ἀπὸ τοῦ, ἐφ' ἡμῶν δὲ νῦν, οὐ κεῖται παρὰ Β.

Ἀπριλίου ἀριθμεῖν ἡμέραι πεφύκασιν, ἠνίκα καὶ μακρῶ τῷ τῶν ἡμερῶν διαστήματι διέχειν συμβαίνει τοῦ παρ' Ἰουδαίοις τὸ ἡμέτερον πάσχα· οὕτω γὰρ οἱ Θεῖοι Πατέρες σοφῶς ἔγαγόν καὶ ἀκριβομένως ἐσκόπησαν, τοὺς τῶν Θείων Ἀποστόλων Θεσμούς, παντὸς μᾶλλον οἰκονομούμενοι τὸ βέβαιον ἔχειν 1), οὐ μὴν εἰ μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἐκείνην τὸ πάσχα τελέσουσιν 2) ἰσημερίαν, συνεορταστέον αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ καὶ ὁ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ πρώτος ἀπαγορεύει κανὼν, ἐξεπίτηδες, ὡς ἔοικε, τὸν νοῦν ἐρμηνεύων τοῦ Ἀποστολικοῦ τοῦδε κανόνος, ὅτι δύο τίθησιν ἐπὶ τοῦ πάσχα διορισμούς ὁ κανὼν, εἰ καὶ οὕτω τὸν λόγον προήγαγε 3), ταῖς Ἰουδαίοις ἡμᾶς μὴ συνεορτάζειν, καὶ τὴν ἐαρινὴν περιμένειν ἰσημερίαν, οἷς ἕτεροι δύο ἐξ ἀνάγκης ἐπηκολούθησαν, ἄγειν τε τὴν ἑορτὴν εὐθὺς τῇ πρώτῃ μετὰ τὴν ἰσημερίαν πανσελήνω, καὶ μετὰ ταύτην μὴ ἐν οἰαδῆποτε τῶν ἡμερῶν ἀπλῶς, ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ μετὰ τὴν πανσελήνων εὐθὺς τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι τῶν διορισμῶν ἔτι καὶ νῦν βεβαίως διατηροῦνται· ἢ δὲ μετὰ τὴν πανσελήνων πολλὰς ἡμῶν ὑπερτίθεται κυριακῆ, τῷ δύο προστίθεσθαι ἡμέρας ἐκάστου ἔτους τῷ πάσχα τῷ νομικῷ, καὶ μετ' ἐκείνας ἐπὶ τὴν κυριακὴν ἔρχεσθαι. Συνέβη δὲ τοῦτο οὐκ ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀπειρίας τῶν Θεσπισάντων Πατέρων τὸν περὶ τοῦ πάσχα τουτονὶ νόμον, ἀλλὰ τῷ δρόμῳ τῆς σελήνης τὰ τῆς αἰτίας ἀναφέρεται ταύτης· ἐπειδὴ γὰρ αὐθις τὸ ἐνιαύσιον κίνημα δι' ἡμερῶν ἀποκαθίσταται τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε καὶ τεταρτημορίου ἡμέρας ἔγγιστα, ὡς εἴρηται, αἱ δὲ μέσαι τῆς σελήνης κατὰ μῆκος πάροδοι οὐκ ἀποκαθίστανται ἐν ὅλοις ἔτεσι 10'. τοῖς κατὰ προσθήκην τοῦ τετάρτου ἀριθμουμένοις, ἀλλὰ παρὰ μιᾶς ἡμέρας ἐξηκοστὰ πρῶτα τρία, καὶ δευτέρα τριάκοντα ἑπτὰ, τούτου χάριν ἐν τῷ ἐνικυτοῖς, οὐχ ὅλοις πάλιν, ἀλλ' ἐλαττουμένοις ἡμέρας οὐδὲν, ἐξηκοστὰ πρῶτα νζ'. καὶ δευτέρα νβ', ἦτοι μίαν ἡμέραν ἔγγιστα, ἢ εἰρημένη γίνεται ἀποκατάστασις· διὰ δὲ

1) ἐν μὲν τοῖς τοῖς δεκαεννέα σεληνιακοῖς κύκλοις εἰς τοῦτο συμβαῖνον ἴδοι τις ἄν' 1375. — 2) τελοῦσιν Β. Γ. — 3) Ὅτι τέσσαρες οἱ τοῦ ἡμετέρου πάσχα προσδιορισμοί· ἐπιγραφή ἐν γ. 1376.

τούτο ἀρτίως δύο μετὰ τὴν πανσέληνον ἡμέραι εὐρίσκονται προσιθέμεναι ἐν τῇ τοῦ νομικοῦ πάσχα εὐρέσει, τῆς πανσελήνου μὴ δυναμένης καταλαβεῖν ἀρτίως τὴν ὀρισθεῖσαν τότε τοῖς Πατράσι ποστὴν τοῦ μηνὸς, ἐλαττουμένης, ὡς εἴρηται, ἐν τριακοσίοις τέσσαρσιν ἔτεσι, μίαν ἡμέραν ἔγγιστα. Καὶ τοιαύτην μὲν ὁ χρόνος περὶ τὴν ἡμέραν τοῦ πάσχα, καὶ ἡ τῶν φωστήρων κινήσεις τὴν ἀνωμαλίαν πεποίηκε· τῇ εὐσεβείᾳ γε μὴν οὐδοπωστιοῦν τούτο λυμαίνεται, ὅτι μὴ καὶ τὰ μεγάλα συμβάλλεται· περιφανεστέρα γὰρ ἐντεῦθεν ἡ διάστασις δείκνυται τῆς τοῦ νομικοῦ καὶ τοῦ ἡμετέρου τελετῆς πάσχα, οὐ μιᾶς ἡμέρας, ὡς τότε, ἀλλὰ τριῶν μεσολαβουσῶν τοῦλάχιστον. Διὰ γὰρ τούτο πάντως καὶ τὴν ἡμέραν οἱ Πατέρες μετενηνόχασιν ἐπὶ τὴν κυριακὴν· εἰ δ' ἐν κυριακῇ τὸ νομικὸν τύχοι πάσχα, ἐπὶ τὴν ἐξῆς μεταβαίνειν διωρίσαντο, τὴν θεομάχον καὶ ἀνέορτον αὐτῶν ἑορτὴν ἡμᾶς ἐκτρέπεσθαι, καὶ μακρῷ τῷ διαστήματι τὴν ἡμετέραν ἐκείνης πᾶσι τρόποις ἀποδιίστασθαι, ἐν καλῷ κείσθαι σκοπήσαντες 1). Ταῦτα δὲ πλατυκώτερον ἡμῖν προῖταῦσι δειχθήσεται, ἐνθα καὶ κανόνια ἐκτέθεινται, τὴν τε ἰσημερίαν καὶ τὰς πανσελήνους ὀλοσχερέστερον ἐρμηνεύοντα, καὶ ἐν ποίοις ἔτεσι φανερώς ἡ τῶν συζυγιῶν διαφορὰ δείκνυται.

Τίνος ἕνεκα μετ' ἰσημερίαν τὸ πάσχα γίνεται;

Ἀλλὰ γὰρ καλὸν ἂν εἴη σκοπῆσαι, καὶ τίνος ἕνεκεν μετ' ἰσημερίαν ἐαρινὴν τὸ πάσχα τελεῖν προστετάγμεθα· ὅτι τοι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὸν κόσμον παραγαγόντος τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἄχρι καὶ τῆς ἐβδόμης ἀκριβοῦς ὑπῆρχεν ἰσημερία, μήτε τῆς ἡμέρας, μήτε μὴν τῆς νυκτὸς τὴν ἐτέραν, μηδὲ τὸ ἀκαριαῖον πλεονεκτούσης· εἰ γὰρ καὶ ἡ τετάρτη τῶν ἡμερῶν, τῶν φωστήρων ἡύχει θεωμένη τὴν γένεσιν, ἀλλ' οὐκ ἦν αὐτοῖς ἐπιτετραμμένον καὶ τὴν ἐναντίαν εἶναι, ὡς γε δὴ τανῦν, τοῦ παντός· ὁ μὲν γὰρ ἥλιος, τὸ πρῶτον ἰσημερινὸν

1) Εἰ γὰρ μὴ τούτο ἦν, ἀτάκτως κεν προῦθαινε συμπίπτον, ὡς εἶπε, τὸ ἡμέτερον· οὐκ εἴη δύο, πλειόνων δὲ ἢ ἐλαττόνων ἐκάστου ἔτους τῶν ἡμερῶν ἐπιγινόμενον· ταῦτα εὐρίζεται ἐν γ. ε.

εὐθὺς τμήμα τοῦ ζωδιακοῦ ὑπελθὼν, ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ κριοῦ ἴδρυτο μοίρα· ἡ δὲ γε σελήνη, ἐν τῇ κατὰ διάμετρον τούτου χώρᾳ παραχρῆμα διίστατο, τὸ φθινοπωρινὸν μὲν, ἰσημερινὸν δὲ καὶ αὐτὴ, τὸν ζυγὸν, διίππεύουσα, μηδὲ βραχὺ τοῦ ἡλίου προεκπηδῶσα, ὡς γοῦν πέφυκε τρέχειν τὴν τήμερον, οὐ γὰρ ἦν ἄλλως τὸ πλησιφαῆς ἀκριβοῦς αὐτῇ περισώζεσθαι, μηδὲν ἀτελὲς ἐξ ἀρχῆς τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς ὑποδεικνύντος πεποιημέναι, εἰ καὶ τὸ τετραμμένον πρὸς τὸν ἥλιον αὐτῆς ἅπαν μέρος, διόλου πεφωτισμένον τυγχάνον, τῷ διαφόρῳ τῆς κινήσεως ποικίλα τὰ τῶν φωτισμῶν ἡμῖν ὑποφαίνει σχήματα. Ὁμαλῶς τοίνυν καὶ ἄμφω τὰ φῶτα, μάλλον δὲ ἀκινήτως ὁμοῦ τῷ παντὶ συγκινούμενα, τὸ τέλος οἶονεὶ τῆς τοῦ παντός δημιουργίας ἀνέμενον. Τῇ γε μὴν ἕκτῃ, χερσὶ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος πλάττεται, ἰσημερίας εἰσέτι καλὸν ἐπανθούσης, καὶ τῆς σελήνης τῷ δαφιλεῖ τῆς αἰγλης πρὸς τὸν ἥλιον ἰσταμένης ἐξ ἐφαμβλλου σχεδόν· οὐ γὰρ ἦν εἰκὸς, ἢ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον πρὸ τῆς ἰσημερίας πλασθῆναι, ἡλικία σκότῳ τὰ πάντα ἐκρύπτετο, θς διὰ τὴν πολλὴν πρὸς τὸ φῶς οἰκειότητα, καὶ τοῖς ἀπηλλοτριωμένοις τοῦ τῆς εὐσεβείας φωτὸς, φῶς κατὰ λόγον προσείρηται, ἢ τοῦς φωστήρας τοῦ προσήκοντος καθυφεῖναι κόσμου, νῦν πρῶτον δορυφοροῦντας τῷ βασιλεύειν τῆς κτίσεως μέλλοντι· ἄλλως τε καὶ τοῦ χρόνου μέλλοντος δημιουργεῖσθαι, ἔδει τὴν ἡμέραν δῆπου καὶ τὴν νύκτα ἄρτι παραγενομένης, ἐκ τῆς ἰσότητος ἄρξασθαι· ἐπεὶ καὶ προτέρα κατὰ φύσιν αὐτῇ τῆς ἀνισότητος, ὡς αἱ ἐξεις τῶν στερήσεων, τοῦ Θεοῦ ἡμᾶς ἐντεῦθεν διδάσκοντος τὸν τῆς ἰσότητος νόμον, ἐν ᾧ τὸ τῶν ἀρετῶν ἔστηκεν, ἐπίπροσθεν τιθέναι πάσης πλεονεξίας καὶ ἀνισότητος· εἴθ' οὕτω τῶν φωστήρων μετὰ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, ὡς ἐξ ἀφετηρίας τρέχειν ὑπαρξασμένων, καὶ μὴ ἰσοταχῶς πεφυκότων κινεῖσθαι, τὴν ἀνωμαλίαν ἐπισελεθεῖν. Ἐπεὶ γοῦν τὴν ἐξ ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου πτώσιν εὐδόκησεν ὁ Κύριος ἐπανορθώσασθαι, προσήκοντῆν ἐν τῇ τοῦ χρόνου ἰσημερινῇ ἀρχῇ, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος τὴν πρώτην ἔσχε πλάσιν, καὶ τὴν αὐτοῦ οἰκονομηθῆναι ἀνάπλασιν, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ τὸ φῶς ἔμελλεν αὐξεῖν τῆς εὐσεβείας, καὶ τὸ σκότος τῆς ἀσεβείας μειοῦσθαι, μετ' ἰσημερίαν τὸ σωτήριον πάσχα οὐκ ἔξω λόγου

τελεῖται, ἡνίκα τὸ μὲν τῆς ἡμέρας φῶς ἐπιδίδωσι, τῆς νυκτὸς δὲ τὸ σκότος ἐλαττοῦται.

Διατί οὖν γίνεται κύριον πάσχα κατ' ἔτος.

Οὐκ αἰεὶ δὲ κύριον γίνεται πάσχα, διότι ἐπὶ τούτου χρὴ πολλὰ συνδράμειν· οὐ μόνον γὰρ τὸ κατ' ἔτος ἐπιζητούμενον τῆς σελήνης πλήρες, ὅπερ ἡ τῶν ἡμερῶν τεσσαρεσκαίδεκάτη ταύτη χαρίζεται, τῆ ἰσημερίας δεῖ συνελθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἕκτην τῶν ἡμερῶν, καὶ τὴν τοῦ Μαρτίου τρίτην καὶ εἰκοστήν, ἅπερ καὶ ὅτε ὁ πρῶτος Ἀδάμ ἐπλάττετο, καὶ ὅτε πρὸς τοῦ δευτέρου Ἀδάμ αὐτὸς οὗτος ἀνεπλάττετο, συνημμένα ἦν ταῦτα δὲ σπανίως εἰώθει συμπίπτειν· διὸ καὶ οἱ λεγόμενοι ἐμβόλιμοι μῆνες εἰσαγόμενοι, τὴν περὶ τὸν καιρὸν τοῦ πάσχα ποιοῦσιν ἀνωμαλίαν· ἐπιζητούμεν γὰρ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ πάθει, προηγουμένως μὲν, ὡς δεδήλωται, τὴν τῆς σελήνης ἰδ'. μετ' ἰσημερίαν εἶναι· εἰ γὰρ μικρὸν γοῦν φθάσειε ταύτην, νόμος παρ' ἡμῖν θεῖος, τὸν μὲν σεληνιακὸν ἐκείνου μῆνα παντάπασιν ἀθετεῖν, πρὸς δὲ τὴν ἰδ'. τοῦ ἐξῆς ἀπαντᾶν· ἔπειτα κυριακῇ τὸ πάσχα τελεῖν, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις μὴ συνεορτάζειν· οὐ γάρ, καὶ εἴγε κυριακῇ τὸ Ἰουδαϊκὸν πάσχα συνέλθοι, εἰς τὴν ἐξῆς ἡμεῖς ὑπερτιθέμεθα τὸ ἡμέτερον, ἥτις καθαρὰ δήπου καὶ ἐλευθέρη τῆς τῶν Ἰουδαίων ἔστι τελεστῆς. Ἀνωμαλίας οὖν διὰ ταῦτα περὶ τὴν εορτὴν γινομένης τοῦ πάσχα, τῆς κυρίας τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαμαρτάνομεν. Ὁ γὰρ Κύριος τὸ σωτήριον ὑπέλωε πάθος, εφθ'. ἔτους ἐνισταμένου, τρίτον μὲν καὶ εἰκοστὴν τοῦ ἡλίου κύκλον διανύοντος, δέκατον δὲ τῆς σελήνης· καὶ οἱ μὲν Ἰουδαῖοι περὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν εἶχον πάσχα, τῆ τελευταία μὲν τῆς ἐβδομαίδος ἡμέρα, ὡς φασιν οἱ Εὐαγγελισταί, μεγάλην ἀποκαλοῦντες τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοῦ σαββάτου, τετάρτη δὲ τοῦ Μαρτίου καὶ εἰκοστῆ· τῆς δὲ ἐπιούσης κυριακῆς, ἥτις τῷ ἡλίῳ ἀφώρισται κατεξείρετον, καὶ εἰς τὴν πέμπτην καὶ εἰκοστὴν ἀκολουθῶς τοῦ Μαρτίου ἐτέλει, ὁ νοητὸς τῆς δικαιοσύνης ἥλιος Χριστὸς ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλεν. Ἐπει τοίνυν τὸ νομικὸν, ὡς εἴρηται, πάσχα, ἰδ'. τῆς σελήνης μετ' ἰσημερίαν τελεῖται, ἀπὸ τῆς καὶ τοῦ Μαρτίου μέχρι τῆς ιθ'. τοῦ Ἀπριλίου εἰωθὸς ἐπιπίπτειν, τὸ δὲ ἡμέτερον πῆ. μετὰ τοῦτο

κυριακῇ, δημιουργὸς δὲ τῶν ἡμερῶν τε καὶ ἐβδομαίδων ὁ ἥλιος, ἀμφοτέρων τῶν φώτων τοὺς κύκλους διαμετρούμενος, τὸ προκείμενον ἐκ τοῦ ράστου ἠερῶμεν. Κύκλοι τοίνυν ἐτέθησαν τῆ μὲν σελήνῃ ιθ', ὀκτῶ δὲ καὶ εἴκοσι τῷ ἡλίῳ· κἀκεῖνοι μὲν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου νόμῳ φύσεως ἄρχονται, ὡσπερ δὴ καὶ ὁ ταύτης θεμέλιος· οἱ δὲ γὰρ τοῦ ἡλίου, τὴν ἀρχὴν τοῦ Ὀκτωβρίου ἔσχον ἀρχὴν· οὐδέτερον ἀλόγως οἶμαι, εἰ καὶ τὰς αἰτίας τούτων ἔργον διεξελοῖεν.

Διὰ τί ἰθ' τῆς σελήνης εἰσὶ κύκλοι;

Μέγροι μὲν οὖν τῶν ιθ'. οἱ τῆς σελήνης ἀναβιβάζονται κύκλοι 1)· διὰ τοῦτον τὸν τρόπον ὁ σεληνιακὸς μῆν τέως, κατὰ τὸ πρόχειρον, δι' ἡμερῶν γίνεται κθ'. καὶ ἡμισείας ταύτη τοι καὶ κατ' ἐνιαυτὸν οἱ τῆς σελήνης ιθ'. μῆνες, εἰς ἡμέρας ποσοῦνται τυδ', ἐνδουσῶν πρὸς τὰς πξξ. καὶ τοῦ τεταρτημορίου τῆς ἡμέρας, ὅς ὁ ἥλιος κατ' ἐνιαυτὸν ποιεῖται, ἡμερῶν ια'. καὶ τετάρτου ἐννεακαίδεκάκις δὲ τῆ ἡλιακῇ κινήσει γινόμενος ὁ ἐνιαυτὸς, καὶ ποιῶν ἡμέρας ςθλθ'. πρὸς τῷ ἡμίσει καὶ τετάρτῳ, τοὺς μὲν ιθ'. σεληνιακοὺς μῆνας εἰς σκῆ. περιήστησιν ἐν ἡμέραις ςψκς', τὰς δὲ εἰρημέναις περιττὰς ἡμέρας, ἥτοι τὰς ια'. καὶ τὸ δ'. εἰς ἑτέρους σεληνιακοὺς μῆνας ἑπτὰ, ἔχοντας ἡμέρας σς'. καὶ ἡμισειαν· ἔτι δὲ εὐρίσκονται περιττεύουσαι ἡμέραι ζ'. καὶ τέταρτον· ἀλλὰ καὶ αὗται τῆ τοῦ κύκλου τῆς ἐννεακαίδεκαστηρίδος ὀλότητι συνυπάγονται, ὡς δειχθήσεται. Ἐπει γὰρ, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, οὐχὶ κθ'. ἡμερῶν καὶ λ'. πρώτων λεπτῶν μόνον, ἥτοι ἡμισείας ἡμέρας, ὁ σεληνιακὸς γίνεται μῆν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρου λεπτοῦ ἐνὸς ἡμισείας καὶ τρίτου, ἥγουν ἐνὸς πρώτου καὶ ν'. δευτέρων· καὶ τοῦτο ἀποδείκνυσι διὰ τῶν γινομένων ὕλων μηνῶν ἀπὸ ἐκλείψεως εἰς ἐκλείψιν· ταῦτα, τὸ ἐν, λέγω, λεπτόν, καὶ τὸ ἡμισι, καὶ τὸ τρίτον, ἐν ταῖς εἰρημέναις σλέ. τῆς σελήνης περιόδοις ἀναβιβάζόμενα, ποιοῦσι λεπτὰ πρῶτα υλ', καὶ δεύτερα ν', ἅπερ ἅπαντα ἐπὶ τὰ ἐξήκοντά μερίζόμενα, τὰ μὲν υλ'. ποιοῦσιν ἡμέρας ἑπτὰ· τὰ δὲ ὑπολειπόμενα πρῶτα δέκα, καὶ

1) κύκλοι τοίνυν ἐτέθησαν τῆ μὲν σελήνῃ ιθ'. 1210.

πεντήκοντα δεύτερα, οὐ δύνανται τέταρτον ἡμέρας ποιῆσαι· λείπεται γὰρ λεπτά πρῶτα τέσσαρα, καὶ δεύτερα δέκα· καὶ τοῦτο κατὰ λόγον, διὰ τὸ ἐνδεῖν ἐκάστη ἐννεακαιδεκαετηρίδι, ὡς ἀποδέδεικται τῷ Πτολεμαίῳ, λεπτῶν πρῶτων τριῶν καὶ δευτέρων λζ'. εἰ δὲ καὶ ἔτι λείπεται λεπτὸν πρῶτον ἓν, καὶ κζ'. δεύτερα, οὐκ ἔξω λόγου καὶ τοῦτο, διότι οὐχὶ τέταρτον ἡμέρας ὀλοκλήρον συναπαρτίζει τὸν ἐνιαύσιον κύκλον, ἀλλὰ παρὰ τριακοστὸν ἡμέρας, ὡς ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν. Καὶ οὕτω μὲν ὁ σεληνιακὸς κύκλος ἐξ ἀνάγκης ἐν μόναις γνωρίζεται ιθ'. ἔτεσιν, ὡς καὶ τοῦ περιττεύοντος τῶν κατ' ἔτος σεληνιακῶν περιόδων, διὰ δεκαεννέα 1) μόνων ἐτῶν εἰς τὰς τριακίνας ἐντελεῖς περιόδους ἀναδιεξοζομένου, καὶ πάσας τὰς εἰρημένας σιέ. ποιούντος πάντα ἀνελλιπεῖς, καὶ μηδὲν τι λοιπὸν ἔχουσας περιττὸν, ὥσπερ ἦν τῷ κύκλῳ τούτῳ σκοπός· ἐκάλεσαν δὲ τὸν χρόνον τοῦτον περιοδικόν, ὡς εἰς μίαν ἀποκατάστασιν ἄγοντα τὰς διαφορὰς τῶν κινήσεων τῶν φῶτων ἀμφοῖν.

Διὰ τί εἰσι· εἰκοσιοκτῶ οἱ τοῦ ἡλίου κύκλοι;

Εἰς κή. δὲ κύκλους ἀνεισιν ὁ τοῦ ἡλίου δρόμος, ὅτι αἱ τξέ. καὶ τέταρτον ἡμέρας τοῦ χρόνου ποιούσιν ἐβδομάδας νβ'. καὶ περιττεύει καθ' ἕκαστον χρόνον ἡμέρα μία, καὶ κατὰ τέσσαρας χρόνους, αὐθις ἑτέρη μία· ὅθεν καὶ ζητοῦντες εὑρεῖν ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου κινήσεως τὴν τῆς ἐβδομάδος ἡμέραν, καθ' ἕκαστον κύκλον αὐτοῦ, ἡμέραν μίαν προσλαμβάνομεν, καὶ μετὰ τέσσαρας χρόνους, χάριν τοῦ βισέκτου, ἑτέρη μίαν· καὶ συμποσοῦντες, τὴν ζητούμενην ἡμέραν εὑρίσκομεν. Αἱ οὖν περιττεύουσαι αὐταὶ ἐν οὐδενὶ ἑτέρῳ χρόνῳ ὀλοκλήρους ἐβδομάδας ἀπαρτίσαι δύνανται, ὡς ἐν τῷ τέλει τοῦ χρόνου καὶ τέλος ἐβδομάδος εὑρεθῆναι, εἰ μὴ ἐν τῷ κή. κύκλῳ· αἱ γὰρ κή. ἡμέραι, ἐβδομάδες γίνονται τέσσαρες, καὶ τὰ κή. τέταρτα τῶν ἡμερῶν, ἐβδομάς αὐθις μία, ὕπερ ἐν ἑτέρῳ οὐχ οἷόν τε συμβῆναι κύκλῳ, εἰ μὴ ἐν τῷ κή. ἢ ἐν τῷ δις κή, ἢ τρις κή. καὶ ἐξῆς· ἐάν δὲ ἐπέκεινα τῶν ιθ'. τῆς σεληνιακῶν κύκλων, ἢ τῶν κή. τοῦ ἡλίου, ἐθελήσωμεν ἐκτεῖναι τὸν ἀριθ-

μὸν, εὑρεθήσεται τὸ ζητούμενον ἐν τοῖς ἐπέκεινα κύκλοις, ὡς καὶ ἐν τῷ α'. ἢ β'. ἢ γ'. κύκλῳ ἐπεγινώσκετο.

Διὰ τί ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου οἱ τῆς σελήνης κύκλοι καὶ θεμέλιοι ἀρχοῦνται;

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τὸν τε κύκλον τῆς σελήνης καὶ τὸν θεμέλιον ψκρίζειν ἀρχόμεθα, ὅτι τῇ μὲν τετάρτῃ τῆς ἐβδομάδος ἡμέρᾳ, ὅτε ἥλιος καὶ ἡ σελήνη τῷ δημιουργῷ λόγῳ εἰς τὸ εἶναι παρήχθησαν, τῷ δὲ πεντεκαιδεκάτῳ δρόμῳ τοῦ κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα σεληνιακοῦ μηνὸς, ἔρτι πρῶτον ἀνατετάλλασιν, ἅτε τῆς σελήνης πεντεκαιδεκαταίας εὐθὺς καὶ τελείας ἀναφανείσης, μηδὲν ἀτελὲς ἐξ ἀρχῆς τοῦ Θεοῦ πεποιημέναι θελήσαντος· ἵνα μετὰ τὸ δύναι τὸν ἥλιον προῖ ἀνατείλαντα, καὶ τὴν εἰς ἐξουσίαν αὐτῷ δοθεῖσαν ἡμέραν ὅλην καταφωτίσαντα, ἔλην καὶ αὐτὴ καταυγάσῃ τὴν ὑπεξούσιον νύκτα. Ἀπὸ τῆς ιέ. οὔν τοῦ Μαρτίου μέχρις ὅλου τοῦ Δεκεμβρίου, μῆνες εὑρίσκονται ἡλιακοὶ μὲν θ'. καὶ ἡμισυς, διαφόρους ἡμερῶν ἕκαστος ποσότητας ἔχοντες· οἱ δὲ τῆς σελήνης, δι' ἡμερῶν ἀεὶ γινόμενοι κθ'. καὶ ἡμισείας, οὐ μόνον μῆνες ὀρθῶνται τοσοῦτοι, ἀλλὰ πρὸς τοῦτοις καὶ ἡμέραι περιττεύουσιν ια'. ὁ γὰρ Ἰανουάριος καὶ ὁ Φεβρουάριος συντιθέμενοι, οὐδὲν πλέον φέρουσι σεληνιακῶν δύο μηνῶν. Ἐπεὶ οὖν τῇ τοῦ Ἰανουαρίου α'. ὁ περιττεύων τῶν ια'. ἡμερῶν ἀριθμὸς σαφῶς ἀνεφάνη μετὰ τὸν ἀπαρτισμὸν τοῦ τελείου τῆς σελήνης κύκλου, ἀναγκαίως ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου ὅτε κύκλος αὐτῆς, καὶ ὁ περιττεύων ἀριθμὸς ἀρχεται, θεμέλιος τῶν ἡμερῶν τοῦ ἐξῆς αὐτῆς κύκλου, καὶ ὢν, καὶ καλούμενος.

Διὰ τί ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου οἱ κύκλοι τοῦ ἡλίου ἀρχοῦνται;

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου τὰς τῶν κύκλων τοῦ ἡλίου φαιμέν ἀρχεσθαι περιόδους, ὅτι τῷ ιέ. δρόμῳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, ἐνηλλαγμένως αἱ τῶν μηνῶν ἡμέραι πρὸς τὰς τῆς ἐβδομάδος ἐφέροντο· τῇ δὲ α'. τοῦ Ὀκτωβρίου εὑρεθείσης καὶ τῆς ἐβδομάδος ἐν τῇ α'. τῶν αὐτῆς ἡμερῶν, ἐκείθεν καὶ ἀρχόμεθα· οὐδεὶς γὰρ τῶν μηνῶν ἕτερος, ὅτι μὴ μόνος ὁ Ὀκτώβριος, κατὰ τὴν πρώτην τοῦ

1) δι' ἀριθμῶν μόνων ιθ'. ἐτῶν 1378.

ἡλίου περιόδου, τὴν πρώτην τῶν αὐτοῦ ἡμερῶν τῇ πρώτῃ τῆς ἐβδομάδος ἔχει συμπύπτουσαν. Ἐκ τούτου τοίνυν ἀρχόμενοι, ἐκάστου τῶν ἑξῆς μηνῶν, τὰς μὲν κή. ἡμέρας ἐῶμεν, ὡς ὀλοκλήρους ἐβδομάδας ἀπαρτιζούσας, τὰς δὲ ἐπέκεινα τούτων λαμβάνομεν, ἕως ἂν εἰς τὴν ἡμέραν ἔλθωμεν, περὶ ἧς τὴν ζήτησιν ἔχομεν. Ὅτι δὲ κατὰ τὸν πρῶτον τῆς δημιουργίας τοῦ ἡλίου κύκλον οὕτω συνήντησε, καταμαθεῖν εὐπετές· ἀπὸ τῆς ιε. τοῦ Μικρτίου, ἐν ἧ τὴν γένεσιν ἔσχεν ὁ ἥλιος, μέχρις ὅλου τοῦ Σεπτεμβρίου, μετὰ τῶν πρὸ τοῦ ἡλίου τριῶν ἡμερῶν ἡμέραι γίνονται σγ', αἵτινες ποιοῦσιν ἐβδομάδας ἐννέα καὶ εἴκοσιν· ἐπτάκις γὰρ τὰ εἴκοσιν, ἑκατὸν τεσσαράκοντα, καὶ ἐπτάκις τὰ ἐννέα, ἐξήκοντα τρία· λοιπὸν ἡ πρώτη τοῦ Ὀκτωβρίου ἐγένετο καὶ πρώτη τῆς ἐβδομάδος.

Πῶς ὁ τῆς σελήνης εὐρίσκειται κύκλος;

Ἀλλ' ἡνίκα τὸν τῆς σελήνης κύκλον εὐρεῖν ἐθελήσειας, τοῖς δακτύλοις τῶν χειρῶν τὸ ἐνιστάμενον ἔτος λάμβανε. Κείσθω δὴ τὸ ἐφ' ἡμῶν ςωμγ'. καὶ ἐπεὶ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἔχουσι τῷ ιθ'. ἀριθμῷ τῶν τῆς σελήνης κύκλων, ὅ, τε ρη'. καὶ ὁ αῖθ', ἄφελε πρῶτον ἐκ τρίτου τὸν αῖθ'. εἶτα τῶν μεινάντων αῖμγ'. ἀφελῶν ἑξάκις τὸν ρη', ἕξεις τὰ περιλειπούμενα τρία, ἅπερ εἰσὶν ὁ κύκλος τῆς σελήνης. Εἰ δὲ βούλει, κράτησον τὸ μικρὸν ἔτος μόνον, ἦτοι τὰ μγ'. πρόσθεσ καὶ τὰ ιζ'. τὰ περισσεύσαντα ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, καὶ τὰ ὁμοῦ γινόμενα ξ'. ὕφελε ἐπὶ τῶν ιθ'. καὶ τὰ καταλειφθέντα τρία δηλοῦσι τρανῶς τῆς σελήνης τὸν κύκλον.

Πῶς ὁ τῆς σελήνης εὐρίσκειται θεμέλιος;

Τὸν δὲ ταύτης θεμέλιον ἀκριβῶς εἴση, εἴαν περ ὂν εὐρες αὐτῆς κύκλον ἐνδεκαπλασιάσας, καὶ τρεῖς ἡμέρας τούτοις προσθεῖς, ὑφέλης ἐπὶ τῶν λ'. καὶ τὸν καταλειφθέντα ἀριθμὸν, ὡς θεμέλιον τῆς σελήνης κρατήσης· αἱ δὲ τρεῖς αὐταὶ ἡμέραι προστίθενται, διὰ τὸ μὴ ἀποκαθίστασθαι τὰς τῆς σελήνης κατὰ μῆκος παρόδους ἐν ὅλοις ιθ'. ἔτεσιν, ὡς εἴρηται· ἀλλὰ παρὰ μιᾶς ἡμέρας ἐξηκοστὰ πρῶτα τρία, καὶ δεύτερα τριάκοντα ἑπτὰ, ὥστε εἰς

τριακοσίους τέσσαρας ἐνικυτούς μίαν ἡμέραν ἐγγιστὰ τὸν κύκλον ἐλαττοῦσθαι τῆς σελήνης· διὰ δὲ τοῦτο ἐπὶ μὲν τοῦ εῖθθ'. ἔτους τοῦ κόσμου, οὐδεμίαν ἡμέραν τῷ ἐνδεκαπλασιασμῷ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης προσετίθετο· τὸ ἀπ' ἐκείνου δὲ ἄχρι τοῦ ςωμγ'. ἔτους, μία προσετέθη· ἐντεῦθεν δὲ μέχρι τοῦ ςωμζ'. ἔτους, δύο· αὖθις δὲ ἄχρι τοῦ ςωμά', τρεῖς· εἰσέπειτα δὲ κατὰ τὸ ἴσον τοῦ εἰρημένου χρόνου διάστημα, τέσσαρες προστεθήσονται· πλὴν καὶ κατὰ τὸ παρὸν τὸν ιζ', τὸν ιή, καὶ τὸν ιθ'. κύκλον τῆς σελήνης ἐνδεκαπλασιάζων, τέσσαρας ἡμέρας προσθήσεις, καὶ οὕτω τὴν ποσὴν τοῦ σεληνιακοῦ εὐρεῖν ἂν δυναθῆίης μινός.

Πῶς οἱ τοῦ ἡλίου κύκλοι εὐρίσκονται;

Ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου, κράτησον ταῖς χερσὶ τὸ τρέχον ἀρτίως ςωμγ'. ἔτος· καὶ ἐπεὶ ὁ εἰκοστὸς ὄγδοος τῶν κύκλων τοῦ ἡλίου ἀριθμὸς ἀναλογεῖ τῷ τε σπ' καὶ τῷ βώ. ἄφελε ἐκ δευτέρου τὸν βώ. καὶ τῶν περιλειπομένων αῖμγ'. αὖθις ἄφελε τετράκις τὸν σπ'. εἶτα τῶν μεινάντων ρηγ'. τετράκις ἀφελόντος σου τὸν κή, ἀνεξάντλητος μένει ὁ ιά. ὅς ἐστιν ὁ τοῦ ἡλίου κύκλος.

Ἄλλως.

Ἢ καὶ οὕτω· κράτησον τὰ μικρὰ ἔτη τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ἦτοι τὰ μγ'. πρόσθεσ καὶ τὰ καταλειφθέντα τῆς παρελθούσης κδ'. καὶ τὰ ὁμοῦ γινόμενα ξζ'. μείρισόν ἐπὶ τὰ κή. καὶ τὰ τούτων ἐλάττονα ιά, ὁ κύκλος ἐστὶ τοῦ ἡλίου.

Ἐτέρως.

Ἀλλὰ γὰρ μηδὲ ταύτην ἀπαξιώσης τὴν μέθοδον, καὶ ῥᾶτα τὸν ἐπιζητούμενον κύκλον καὶ ἀμφοτέρων συνήσεις τῶν φώτων. Ὁ ιθ'. κύκλος τῆς σελήνης, καὶ ὁ κή. κύκλος τοῦ ἡλίου, ἀλλήλοις πολυπλασιαζόμενοι, τὸν φ'. καὶ λβ'. συνάγουσιν ἀριθμὸν, ἄλφα τισὶν ἄνομαζόμενον, παρὰ τὸ συνάγεσθαι τὴν αὐτὴν πᾶσότητα τοῖς ἐξ ὧν τὸ ἄλφα στοιχεῖον σύγκειται· τούτω τοίνυν καὶ τὸ πλήρωμα τῶν κύκλων ἀκολουθῶς συνέρχεται· ὁ μὲν γὰρ εὐθὺς ιθ'. ὁ τῆς σελήνης, ὄγδοος δὲ καὶ εἰκοστὸς ὁ τοῦ ἡλίου γίνεσθαι· οὐκοῦν μείρισον τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ἐπὶ τὰ φλβ'. οὕτω· δωδεκάκις τὰ πεντακῶσια, ἑξακισχίλια· δωδεκάκις τὰ λ'.

τριακόνσια ἐξήκοντα· δωδεκάκις τὰ δύο, καὶ ὁμοῦ στπδ'. λοιπὰ υξά. πρὸς τὸ σήμερον τυχὸν σωμέ. ἔτος· καὶ ἂν μὲν τὸν κύκλον τῆς σελήνης ἐθέλης εὑρεῖν, μέρισον τὰ υξά· ἐπὶ τὰ ιθ'. οὕτως· κ'. τὰ δέκα, σ'· κ'. τὰ θ'. ρπ'· δ'. τὰ ι. μ'. τετράκις τὰ θ'. λς'. ὁμοῦ υνς'. λοιπὰ ε. ταῦτα πέφυκεν ὁ τῆς σελήνης κύκλος· ἂν δὲ τοῦ ἡλίου ζητῆς, οὕτως· δεκάκις τὰ κ'. σ'· δεκάκις τὰ η'. π'· ἐξάκις τὰ κ'. ρκ'· ἐξάκις τὰ η'. μή. ὁμοῦ υμ.ή. λοιπὰ ις'. ε. δὴ πέφυκεν ὁ κύκλος τοῦ ἡλίου.

Πῶς εὐρίσκεται ἡ Ἰνδικτος;

Οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς Ἰνδικτου ποιεῖ· τὰ μὲν ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ἀναλύων ἐπὶ τὰ ιε'. τὰ δὲ μικρὰ, μετὰ προσθήκης ἐτῶν ε. μερίζων αὔθις ἐπὶ τὰ ιε'. Εἰ γὰρ καὶ τοῖς τὰ Ἑλλήνων φρονεῦσι Ρωμαίοις ἐξεύρηται τὸ τῆς Ἰνδικτου καὶ ἐπινεμήσεως ἔθος, διὰ τὸ φανερώς ἐπὶ τοσοῦτοις ἐναλλάττειν χρόνοις τὰς τῶν ἀνθρώπων ἡλικίας, ἀλλ' ἔλαθον ἐαυτοὺς τῇ ἀληθείᾳ καὶ οὗτοι συνενεχθέντες, καὶ τοῖς τῷ μεγάλῳ Μωσῆ ἀναγεγραμμένοις ἀπὸ κτίσεως κόσμου συμφθεγγόμενοι χρόνοις.

Πῶς τὸ νομικὸν εὐρίσκεται πάσχα;

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν εὑρεσιν ἤδη τοῦ νομικοῦ ἴωμεν πάσχα· Ἐνδεκαπλυσίασον τὸν τηνικαῦτα διίππεύοντα τῆς σελήνης κύκλον, προστίθει τούτοις ἡμέρας ἕξ, τὰς συνισταμένας ἐκ τοῦ εἰρημένου λεπτοῦ ἐνός καὶ ἡμίσεως καὶ τρίτου, ἅπερ κατ' ἐπέκεινα τῶν κθ'. καὶ ἡμισείας ἡμερῶν ἔχων δέδεικται ὁ τῆς σελήνης μηνιαῖος κύκλος· ἀπὸ δὲ τοῦ ιζ'. κύκλου μέχρι τοῦ ιθ'. ἡμέρας προσθήσεις ἑπτὰ· πλείων γὰρ ἢ ἐκείνων ποσότης ἐν τούτοις συνάγεται· καὶ ἐνώσως ἀπάσας, ἔκβαλε τὰς τριακοντάδας καὶ τὰ περιλειφθέντα ἥττονα τῶν λ'. κάτασχε μόνον καὶ τούτοις προστίθει τὰς τοῦ Μαρτίου ἡμέρας, μέχρις ἂν εἰς τὸν ν'. ἔλθῃς ἀριθμόν· εἰ δὲ οὐκ ἀρκέσουσιν αἱ τοῦ Μαρτίου πᾶσαι, πρόσθεσ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀπριλίου, καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ποστὴν τοῦ μηνός, ἣτις ἀνεπλήρωσε τὸν πεντηκοστὸν ἀριθμόν, ἴσθι τὸ νομικὸν γινόμενον πάσχα.

Ἄλλως.

Εἰ δὲ δοκεῖ σοι καὶ ἑτέρως, προστίθει τῷ ἐν τῇ α. τοῦ Ἰανουαρίου

εὑρεθέντι θεμελίῳ τῆς σελήνης ἐπακτὰς γ'. τῆς δὲ σελήνης εἰς τὸν ιζ'. ἀφιγμένης κύκλον, καὶ ἀνιούσης μέχρι τῶν ιθ', τέσσαρας ἐπακτὰς τῷ θεμελίῳ προστίθει· καὶ ἂν πλέον τῶν λ'. ὁ ἀριθμὸς γένηται, ὑφελε τὰ λ'. καὶ τοῖς περιλειφθεῖσι προστίθει ἀπὸ τῆς α. τοῦ Μαρτίου, μέχρις ἂν ὁ ν'. ἀριθμὸς πληρωθῇ· εἰ δὲ τοῦ Μαρτίου πᾶσαι οὐκ ἀνεπλήρωσαν τὸν ν', πρόσθεσ τὰς λοιπὰς ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου, καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ποστὴν τοῦ μηνός, ἣτις ἀνεπλήρωσε τὸν ν', τελούμενον γίνωσκε πάσχα τοῦ νόμου.

Ἄλλως.

Εἰ δὲ βούλῃ, καὶ οὕτω· κράτησον τὸν ἐν τῇ α. τοῦ Ἰανουαρίου μηνός εὑρεθέντα τῆς σελήνης θεμέλιον· τούτῳ προστίθει ἐκ τῶν τοῦ Μαρτίου ἡμερῶν, ἕως ἂν γένωνται ἡμέραι μζ', ἢ ἐκείνων μόνων μὴ ἐξαρκουσῶν, προστίθει καὶ ἀπὸ τῶν τοῦ Ἀπριλίου· πλὴν τὸν ιζ'. κύκλον τῆς σελήνης θεούσης, μέχρι τοῦ ἐννεακαιδεκάτου, ἡμέρας ἀριθμει μή. κάκει τὸ νομικὸν τελούμενον γίνωσκε πάσχα· πλέον δὲ τῶν εἴκοσι καὶ ἕξ ἡμερῶν ἔχοντος τοῦ θεμελίου τῆς σελήνης, μὴ λάμβανε τὰς τοῦ Μαρτίου πάσας ἡμέρας, ἀλλὰ μίαν μόνην· ἐκ δὲ τοῦ Ἀπριλίου ἀναπλήρωσον τὰς μζ'. ἡμέρας.

Δεῖ δὲ σε καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὡς ἢ κατὰ τὸ νομικὸν πάσχα κυρίως πανσέληνος ἐν τῷ μέ. εὐρίσκεται ἀριθμῷ, οὕτω γὰρ ἀναπληροῦται εἰς καὶ ἡμισυς σεληνιακὸς μῆν. ἴσασύτως καὶ ἐπὶ τῶν ῥηθειςῶν ἐτέρων μεθόδων, αἱ συνάγουσι τὸν ν', οὐκ ἐπὶ τούτου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μή. ἀριθμοῦ ἢ σελήνη φθίνειν ὑπάρχεται· ἢ δὲ ἀνωμαλία ταύτης, ὡς εἴρηται, καὶ τὰς ἑτέρας δύο προστέθεικεν ἡμέρας· καὶ ἐνταῦθα μὲν τὸν μζ'. συνάγουσιν ἀριθμόν, ἐκαὶ δὲ τὸν ν'. 1).

Ὅπως τὸ Χριστιανικὸν εὐρίσκεται πάσχα.

Καὶ οὕτω μὲν ἢ ἐν τῷ νομικῷ πάσχα ποστὴ τοῦ μηνός ἡμέρα

1) πρὸς δὲ Γ'. ἀναγινώσκειται καὶ ταῦτα· Ἄλλως, εἰ μὲν ἐν τῷ μάρτιῳ τὸ ἐνεστὸς εὐρίσκεται τῶν Ἰουδαίων πάσχα, προσθετέον ἡμέρας ιθ', κάκει τὸ ἐπιὸν εὑρεθήσεται· εἰ δὲ ἐν τῷ Ἀπριλίῳ τὸ ἐνεστὸς, ὑφαιρετέον ἡμέρας ἑνδεκα, κάκει τὸ ἐρχόμενον ἔσται· ἐπὶ δὲ τοῦ ἐκκαιδεκάτου μηνου κύκλου, δώδεκα ἀφαιρετέον, καὶ τὸ ἐπιὸν εὐθὺς ἔσται δῆλον.

εὐρίσκεται. Δεῖ δέ σε εἰδέναι καὶ ποία ταύτη συνέρχεται τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα, ὡς ἂν ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν κυριακὴν ἐρχόμενος, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τοῦ μηνὸς αὐτοῖς καταλαμβάνων ποστὴν, ἐκεῖ τὸ Χριστιανικὸν τελούμενον πάσχα γινώσκῃς. Κράτησον οὖν τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου προστίθει τούτῳ τὰς λεγομένας ἐπακτάς, ἧτοι κατὰ δ' χρόνους μίαν, αἵτινές εἰσι τοῦ βισέκτου· εἶτα τὰς ἑνδεκα τοῦ τετραμήνου, ἤγουν ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου, ἀπὸ τοῦ ἔχοντος μηνὸς ἡμέρας λ', δύο λαμβάνων, τρεῖς δὲ ἀπὸ τοῦ ἔχοντος λ' ἀπὸ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου μὴ λαμβάνε, διὰ τὸ ἐσχάτως αὐτὸν κεκολοβῶσθαι· καὶ εἰ μὲν ἐν τῷ Μαρτίῳ εὐρίσκεται τὸ πάσχα τὸ νομικὸν, λάβε καὶ τὰς μέχρι τοῦ πάσχα τούτου ἡμέρας· εἰ δὲ ἐν τῷ Ἀπριλίῳ, λάβε καὶ ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μόνως τρεῖς, καὶ τὰς τοῦ Ἀπριλίου, ὅσαι μέχρι τοῦ πάσχα εὐρίσκονται, καὶ ἐνώσας ἀπάσας, ἀνάλυσον ἐπὶ τὰ ζ', καὶ εἰ μὲν μία περιλειφθεῖ ἡμέρα, ὑπάρχει κυριακὴ, καὶ δεῖ σε προσμένειν τὴν ἐρχομένην· εἰ δὲ δύο, δευτέρα· εἰ δὲ τρεῖς, τρίτη, καὶ ἐξῆς μέχρι τῶν ἐπτά· καὶ ἀφ' ἐκάστης, ἐπὶ τὴν κυριακὴν ἀπαντᾷ, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς, ἐφ' ἣν ἡ κυριακὴ εὐρίσκεται, λέγε τὸ Χριστιανικὸν εἶναι πάσχα.

Ὅπως εὐρίσκεται ἡ ἀπόκρεως.

Μετὰ δὲ τὸ εὑρεῖν τὴν ἡμέραν τοῦ μηνὸς, καθ' ἣν τὸ τῶν Χριστιανῶν πάσχα γίνεται, προστίθει ταύτῃ τρεῖς ἡμέρας ἐτέρας, τέσσαρας δὲ, εἰ ὁ χρόνος βισέκτος εἴη, καὶ ἐνώσας ἀπάσας, εἰ μὲν ὁ ἀριθμὸς τούτων εἰς τὸν Μάρτιον πίπτει, ζῆτει τὴν ἀπόκρεω ἐν τῇ ἰσχυρίῳ τοῦ Ἰανουαρίου ἡμέρᾳ· εἰ δὲ ἐκεῖνος ἐν τῷ Ἀπριλίῳ εὐρίσκεται, σκόπει ταύτην ἐν τῷ Φεβρουαρίῳ. Σκόπει δὲ καὶ οὕτω τὸν ἐνιστάμενον τῆς σελήνης θεμέλιον, ἄχρι καὶ πεντηκοντάδος ἐκτενεῖς, προσεπιβάλλον αὐτῷ τὰς ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ Ἰανουαρίου καὶ πρόσω ἡμέρας, καὶ τοῦ ν'. τελευταίου ἀριθμοῦ εἰς οἰανδήποτε ἐβδομάδος ἡμέραν, τῇ ἐξῆς κυριακῇ τὴν ἀπόκρεω βεβαίως ἐπιτέλει· ἀλλὰ τῆς σελήνης εἰς τὸν κς'. καὶ περαιτέρω θεμέλιον προΐούσης, μίαν μόνην ἐκ τοῦ Ἰανουαρίου λήψη, τὰς δὲ γε λοιπὰς, ἐκ τοῦ Φεβρουαρίου· οὕτω δὲ τὴν ἀπόκρεω, ἣ πίπτει, γνωρίσεις· εἰ μὲν εἰς τὸν Ἰανουάριον,

τὸ πάσχα πάντως ἔσται τὸν Μάρτιον, (τὸ τῶν Χριστιανῶν φημί)· εἰ δὲ εἰς τὸν Φεβρουάριον αὐτῇ, ἐκεῖνο τὸν Ἀπριλίον· ἀφαίρεσιν μόνον τοσούτων ἐνθάδε ποιῶν ἡμερῶν, ὅσων ἐκεῖ προσθήκη, τριῶν δηλαδή, εἰ δὲ βισέκτον εἴη, τεσσάρων. Ἀλλὰ καὶ τὸ νομικὸν ἐντεῦθεν πάσχα γινώσκειται, τῇ αὐτῇ μὲν αἰ τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα συμπίπτει, ἣν ὁ πεντηκостὸς ἀριθμὸς ἐπὶ τῆς ἀποκρέω δείκνυσι 1), μετ' ἀφαίρεσιν δὲ κἀνταῦθα τριῶν ἢ τεσσάρων τοῦ μηνὸς ἡμερῶν.

Περὶ τοῦ νομικοῦ πάσχα, καὶ τῆς περὶ τὴν καυσέληνον διαφωνίας 2).

Ἄριστα μὲν πάντων, καὶ ὡς οὐκ ἂν τις φήθῃ κάλλιον, τὸ παρὸν κανόνιον τοῖς Πατράσι συντέθειται· τοὺς γὰρ κύκλους ἀμφοτέρων τῶν φώτων, ἡλίου τε, φημί, καὶ σελήνης, τοῖς ἔξω σελιδίῳ ἔχον περικειμένους, τῷ μὲν τῆς σελήνης κύκλῳ, τὸ νομικὸν ἐγγύς ὃν δείκνυσι πάσχα, τῷ δὲ τοῦ ἡλίου, τὸ Χριστιανικὸν, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐνθα καὶ τὸ νομικὸν κείμενον εὐθείας. Ἄρ' οὖν οὐκ ἐναργῆς τὰ στοιχεῖα ταυτὶ τῶν πραγμάτων εἰκῶν; Ἄρ' οὐκ ἀμφοτέρων κηρύττει τῶν διαθηκῶν ἐπιφανῶς τὸ διαφορον; Ἡ γὰρ σελήνη τὸν ἐπειτακτον εἰκονίζουσα νόμον, τὸν ἐν τῇ νυκτὶ τῆς πολυθέου πλάνης ἀμυδρῶς αὐγάζοντα τὴν τῆς θεογνωσίας ἀλήθειαν, ἀπόρρητον ὃν τοῖς πλείστοις, οἷα μυστήριον, καὶ ὡς περ ἐν σκότει καλυπτόμενον τὸ τέλειον τῆς τρισηλίου Θεότητος φῶς, οὐκ ἔξω λόγου, καὶ τὸ τοῦ νόμου δείκνυσι πάσχα· τὴν δὲ πλουσίαν εἰκονίζων τῆς χάριτος δαδουχίαν ὁ πᾶσιν ἡδύς ἰδεῖν ἥλιος, καὶ τὴν τρανήν καὶ ἀνακεκαλυμμένην ὡς ἐν μεσημβρίᾳ τῆς ἀληθείας ἀκτῖνα, καὶ τὴν τῆς Τριάδος ἐπίγνωσιν, ἣν ὁ τῆς δικαιοσύνης πᾶσιν ἐφήπλωσεν ἥλιος, ὑψηλῆς εἰκότως καὶ τοῦ ἀληθινοῦ πάσχα δείκνυται. Ἀλλ' ἐπειδὴ γὰρ ὁ νόμος τὴν τῆς σελήνης ὀλόκληρον περίοδον μῆνα καλεῖν εἰώθει, καὶ τῇ ιε. τοῦ πρώτου αὐτῆς μηνὸς, τὸ πάσχα θεσπίζει τελεῖν, ἡμῖν δὲ τούτους κατὰ Ῥωμαίους ἔθος μετρεῖν, χρη-

1) εἰ μὴ βισέκτον εἴη B. οὐ κεῖται δὲ ἐν τοῖς ὑπὸ ὄψιν Κώδιξι. — 2) Ματθαῖος ἔγνω ταυτὶ συντεταχέναι. 1376.

σίμως τὸ παρὸν εὐρηται κανόνιον, ὑποδεικνύον τὸν πλησιφαῆ τοῦ πρώτου μηνὸς τῆς σελήνης σχηματισμὸν, ἐν ποίᾳ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μηνὸς ποστῆ γίνεται· καὶ αὕτη πάλιν ἐν ποίᾳ τυγχάνει τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα· ἴν' ἡμεῖς ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν πρώτην τῆς ἐβδομάδος ἐλθόντες, καὶ τὴν κατ' αὐτὴν αὔθις τοῦ μηνὸς γνόντες ποστὴν, τὸ ἡμέτερον πάσχα βεβαίως πανηγυρίζωμεν.

“Ὅτι τέσσαρες οἱ τοῦ Πάσχα διορισμοί.

Τέσσαρες δέ εἰσιν οἱ ἀναγκάτως ζητούμενοι περὶ τὸ ἡμέτερον τοῦτο πάσχα διορισμοί· δύο μὲν, οὓς ὁ Ἀποστολικὸς Θεσπίζει κινῶν, ὡς ἐν τῷ τοῦ πάσχα Κεφαλαίῳ πρὸ βραχέος 1) εἰρήκωμεν, καὶ δύο, οἷς ἐξ ἀγράφου χρόμεθα παραδόσεως· α. ὅτι δεῖ μετὰ ἰσημερίαν ἐαρινὴν τὸ πάσχα ἐπιτελεῖν· β'. ὅτι αὐτὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Ἰουδαϊκῆς τελετῆς· γ'. ὅτι οὐχ ἀπλῶς μετ' ἰσημερίαν, ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην μετ' ἰσημερίαν πανσέληνον· καὶ δ'. ὅτι καὶ μετὰ τὴν πανσέληνον, εὐθὺς τῆς ἐβδομάδος πρώτῃ. Ἴνα τοίνυν καὶ οἱ τέσσαρες οὗτοι διορισμοὶ πᾶσιν ἐπίσης διατηρῶνται σοφοῖς τε καὶ ἰδιώταις, καὶ οἱ ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην Χριστιανοὶ τὸν αὐτὸν ἐορτάζωσι χρόνον, καὶ μὴ ἀστρονόμων ἐκάστοτε δέωνται, τὸ παρὸν οἱ Πατέρες ἡμῶν κανόνιον συντετάχασιν, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ παραδεδώκασιν, οἰηθέντες δι' αὐτοῦ μηδένα τῶν ῥηθέντων πρᾶσδιορισμῶν καταλύεσθαι. Εἴργασται δὲ αὐτοῖς ὁ κανὼν οὕτω· λαβόντες 10'. ἐξῆς ἐνιαυτοῦς τοὺς ἀπὸ τοῦ ,σγλγ'. ἔτους ἀπὸ γενέσεως κόσμου, μέχρι τοῦ ,σνα. καὶ ἐπιλογισάμενοι τὴν ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν πρώτην πανσέληνον, (ἐπέβαινε δὲ τοῦ τῆς ἰσημερίας σημείου τῆνικαῦτα ὁ ἥλιος, ὅτε τοῖς Πατράσι ταῦτα ἐσκοπεῖτο, τὴν πρώτην καὶ εἰκοστὴν τοῦ Μαρτίου μηνὸς, ὡς τὰ ἰδίως ἡμῖν ἐκτεθέντα σαφῶς δηλοῦσι κανόνια), ἐσημειώσαντο καὶ ποίαν ἡμέραν τοῦ Μαρτίου ἢ τοῦ Ἀπριλίου συμβαίνει τῶν πανσελήνων ἐκάστην γίνεσθαι· περιλαβόντες οὖν τὴν ἐννεακαιδεκάδα ταύτην τῶν ἐτῶν τε καὶ πανσελήνων ἐνὶ κανονίῳ δύο περιέχοντι σελίδια, καὶ μέχρι τριακασίων ἐτῶν τὰς μετ' ἰσημε-

1) ἀντὶ πρὸ βραχέος, παρὰ Β. καὶ τοῖς κώδιξιν ε καὶ κ εὐρηται, κατὰ τὸ Π στοιχεῖον.

ΚΑΝΟΝΙΟΝ ΕΝ ΠΟΙΟΙΣ ΕΤΕΣΙΝ

Η ΚΑΤΑ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟΝ ΠΑΣΧΑ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ

Σελήνης
κύκλος.

Ποία συνέρχεται ποσῆ τοῦ μηνός, κατὰ ποῖον ἀπὸ μεσημέ-
βριος ὀλοχερέστερον α', ἢ β', τῆς ἡμέρας λεπτόν.

Α.	ς. σ. λγ.		ς. φ. λζ.		ς. ω. κα.	
Β.	ς. σ. λδ.	Μαρ. κβ. κγ' μθ''	ς. φ. λη.		ς. ω. κβ'.	Μαρτ.... λδ'.
Γ.	ς. σ. λε.	'Απρ. ι. κγ' μ''	ς. φ. λθ.	'Απρ. θ κε' κε''	ς. ω. μγ.	'Απρ. η. κζ' νς''
Δ.	ς. σ. λς.	Μαρ κθ. με' μα''	ς. φ. ν.	Μαρ. κη. μζ' ν''	ς. ω. μδ.	Μαρ. κζ. μθ' νη''
Ε.	ς. σ. λς.	'Απρ. ιζ. λθ'' λδ''	ς. φ. να.	'Απρ. ις. μα' μβ''	ς. ω. μς.	'Απρ. ιε. μγ' ν'
ς.	ς. σ. λη.	'Απρ. ζ. α' λς''	ς. φ. νβ.	'Απρ. ς. γ' μδ''	ς. ω. μς.	'Απρ. ε. ε' νβ''
Ζ.	ς. σ. λθ.	Μαρ. κζ. κγ' λη''	ς. φ. νγ.	Μαρ. κς'' κε' μ''	ς. ω. μζ.	Μαρ, κε. κς' μδ'.
Η.	ς. σ. μ.	'Απρ. ιδ. ιζ' κθ''	ς. φ. νγ.	'Απρ. ιγ. ιθ' λς''	ς. ω. μη.	'Απρ. ιβ. κ' μς'.
Θ.	ς. σ. μα.	'Απρ. γ. λθ' λα''	ς. φ. νδ.	'Απρ. β. μα. λθ''	ς. ω. μθ.	'Απρ. α. κγ' κζ''
Ι.	ς. σ. μβ.	Μαρ. κδ. α' λγ''	ς. φ. νε.	Μαρ. κγ. γ' μα''	ς. ω. ν.	Μαρ. κβ. ε' μα''
ΙΑ.	ς. σ. μγ.	'Απρ. ια. νε' κε''	ς. φ. νε'.	'Απρ. ι. νεζ' λγ''	ς. ω. να.	'Απρ. θ. νθ' κα''
ΙΒ.	ς. σ. μδ.	Μαρ. λα. ιζ' κζ''	ς. φ. νεζ'.	Μαρ. λ. ιθ' λε''	ς. ω. νδ.	Μαρ. κθ. κα' μγ''
ΙΓ.	ς. σ. με.	Μαρ. κ. λθ' κθ''	ς. φ. νη'.	Μαρ. ιθ. μα' λς''	ς. ω. νγ.	Μαρ. ιη. μγ' με''
ΙΔ.	ς. σ. μς.	'Απρ. η. λγ' κα''	ς. φ. νθ.	'Απρ. ζ. λε' κθ''	ς. ω. νδ.	'Απρ. ς. λζ' λς''
ΙΕ.	ς. σ. μζ'.	Μαρ. κη. νε' κγ'.	ς. φ. ξ.	Μαρ. κζ. νε' λα''	ς. ω. νε.	Μαρ. κς. νθ' λθ''
Ις.	ς. σ. μη.	'Απρ. ιε. μθ' ιε''	ς. φ. ξα.	'Απρ. ιδ. να' κγ''	ς. ω. νε.	'Απρ. ιγ. νγ' λα''
ΙΖ.	ς. σ. μθ.	'Απρ. ε. ια' ις''	ς. φ. ξβ.	'Απρ. δ. ιγ' κε''	ς. ω. νε.	'Απρ. γ. ιε' λγ''
ΙΗ.	ς. σ. ν.	Μαρ. κε. λγ' ιθ'	ς. φ. ξγ'.	Μαρ. κδ. λε' κζ''	ς. ω. νη.	Μαρ. κγ. λζ' λε''
Ιθ.	ς. σ. να.	'Απρ. ιγ. κζ' ια''	ς. φ. ξδ'.	'Απρ. ιβ. κθ' ιθ''	ς. ω. νθ.	'Απρ. ια. λα' κζ'.

Θεμέλιος τῆς Σιλ.	Οὐράλιος τῆς Σιλ.	Το Νομικόν Φάσκα	α'	β'	γ'	δ'	κε'	ε'
δ'	α'	Απρ. β'	Απρ. ζ'	Απρ. ς'	Απρ. ε'	Απρ. δ'	Απρ. γ'	Απρ. α'
κε'	β'	Μαρ. κβ'	Μαρ. κδ'	Μαρ. κγ'	Μαρ. κέ'	Μαρ. κθ'	Μαρ. κζ'	Μαρ. κδ'
ς'	γ'	Απρ. ι'	Απρ. ιδ'	Απρ. ιγ'	Απρ. ιδ'	Απρ. ια'	Απρ. ιζ'	Απρ. ιβ'
ιζ'	δ'	Μαρ. λ'	Μαρ. λα'	Απρ. ς'	Απρ. ε'	Απρ. δ'	Απρ. γ'	Απρ. ε'
κη'	ε'	Απρ. ιη'	Απρ. κ'	Απρ. κ'	Απρ. ιθ'	Απρ. κε'	Απρ. κδ'	Απρ. κγ'
ο'	ς'	Απρ. ζ'	Απρ. ιδ'	Απρ. ιγ'	Απρ. ιδ'	Απρ. ια'	Απρ. ι'	Απρ. ς'
κ'	ζ'	Μαρ. κζ'	Μαρ. λα'	Μαρ. λ'	Μαρ. κθ'	Απρ. ιη'	Απρ. ιζ'	Απρ. ιβ'
α'	η'	Απρ. ιε'	Απρ. κά'	Απρ. κ'	Απρ. ιθ'	Απρ. ιη'	Απρ. ιζ'	Απρ. ιζ'
ιβ'	ο'	Απρ. δ'	Απρ. ζ'	Απρ. ς'	Απρ. ε'	Απρ. ιδ'	Απρ. ι'	Απρ. γ'
κγ'	ι'	Μαρ. κδ'	Μαρ. λά'	Μαρ. λ'	Μαρ. κθ'	Μαρ. κη'	Μαρ. κζ'	Μαρ. κς'
δ'	ια'	Απρ. ιβ'	Απρ. ιδ'	Απρ. ιγ'	Απρ. ιθ'	Απρ. ιη'	Απρ. ιζ'	Απρ. ιδ'
ιέ'	ιβ'	Απρ. ε'	Απρ. ζ'	Απρ. ς'	Απρ. ε'	Απρ. δ'	Απρ. γ'	Απρ. ζ'
κς'	ιγ'	Μαρ. κα'	Απρ. κδ'	Απρ. κγ'	Απρ. κβ'	Μαρ. κη'	Μαρ. κζ'	Μαρ. κγ'
ζ'	ιδ'	Απρ. θ'	Απρ. ιδ'	Απρ. ιδ'	Απρ. ιδ'	Απρ. ια'	Απρ. ι'	Απρ. α'
ιη'	ιε'	Μαρ. κθ'	Μαρ. λά'	Μαρ. λ'	Απρ. ε'	Απρ. δ'	Απρ. γ'	Απρ. δ'
κθ'	ις'	Απρ. ιζ'	Απρ. κά'	Απρ. κ'	Απρ. ιθ'	Απρ. ιη'	Απρ. κδ'	Απρ. κβ'
ια'	ιζ'	Απρ. ε'	Απρ. ζ'	Απρ. ς'	Απρ. ιδ'	Απρ. ια'	Απρ. ι'	Απρ. δ'
κβ'	ιη'	Μαρ. κέ'	Μαρ. λά'	Μαρ. λ'	Μαρ. κθ'	Μαρ. κη'	Μαρ. κζ'	Μαρ. κς'
γ'	ιθ'	Απρ. ιγ'	Απρ. ιδ'	Απρ. κ'	Απρ. ιθ'	Απρ. ιη'	Απρ. ιζ'	Απρ. ιδ'

ρίαν ἐαρινὴν τοῦ πρώτου μηνὸς πανσελήνουσ ταῖς αὐταῖς τῶν μηνῶν συμπίπτειν ἡμέραισ σκοπήσαντες, τῇ ἐφεξῆς ἀνακυκλήσει τῶν ἐννεακαιδεκαετηρίδων, τούτω ἡμῖν χρῆσθαι τῷ κανόνι παρέδοσαν, κατὰ γε τὰ ἐξῆς ἅπαντα ἔτη, ὡς οὐκ ἄτοπον ὄν, οὐδὲ τῇ εὐσεβείᾳ λυμαινόμενον, εἰ παρὰ τὴν ἀνώμαλον τῆς σελήνης κίνησιν, μετὰ τὴν ἐξαρίθμησιν τῶν βῆθέντων τ'. ἐτῶν, ὁ κανὼν οὕτως, μὴ κατὰ τὴν πανσέληνον τοῦ πρώτου μηνὸς, ἀλλὰ μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας τὸ νομικὸν δείξει πάσχα, καὶ παρὰ τοῦτο συμβήσεται τὸν δ'. ἐνίοτε μὴ τηρεῖσθαι τοῦ πάσχα διορισμῶν, ἅτε τῆς προσθήκης τῶν δύο ἡμερῶν ὑπερβαίνειν ἔσθ' ὅτε ποιούσης τὴν μετὰ τὴν πανσέληνον πρώτην κυριακὴν, κακείνην μὲν τῇ τῶν βαίων 1) ἀφοσιῶν ἑορτῇ, τῇ γε μὴν ἐξῆς τὸ σωτήριον πάσχα ἐπιτελεῖν· τοῦτο δὲ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἀρτίως συμβαίνον, καὶ τοὺς πολλοὺς ἐκταράττον, ὡς ἀναγκαίου κινδὸς καταλυομένου δόγματος καὶ ἀξίου μὴ παρορθῆσθαι. Τοῦτο δὲ ὡσπερ πάλαι ἐπιτυγχάνον οὐκ ἄχρηστον, οὕτω νῦν διαμαρτάνον ἀκίνδυνον δειχθήσεται· οὐ γὰρ λέληθε τοῦτο τοὺς πάντας ἀρίστους ἐκείνους Πατέρας, οὐδὲ παρὰ τὸ ἀνεπιστημόνως ἔχειν αὐτοὺς περὶ τὴν ἀστροθεώμονα τέχνην, τοῦτο συμβέβηκεν, ἀλλὰ καρὰ τὴν τῶν φωστήρων, ὡς εἴρηται, κίνησιν· τὸ δ' ὅπως, αὐτίκα βῆθήσεται. Τὸ ἐνιαύσιον κίνημα δι' ἡμερῶν ἀποκαθίσταται τξέ. καὶ τεταρτημορίου ἡμέρας ἔγγιστα· αἱ δὲ μέσαι τῆς σελήνης κατὰ μῆκος πάροδοι οὐκ ἀποκαθίστανται ἐν ὅλοις ἔτεσι ιθ'. τοῖς κατὰ προσθήκην τοῦ τετάρτου ἀριθμουμένοις· ἀλλὰ παρὰ μιᾶς ἡμέρας ἐξηκοστὰ πρώτα τρία, καὶ δεύτερα λζ'. καὶ διὰ τοῦτο ἐν τδ'. ἐνιαυτοῖς οὐχ ὅλοις πάλιν, ἀλλ' ἐλαττουμένοις ἡμέρας οὐδὲν, λεπτὰ πρώτα νζ'. καὶ δεύτερα νβ'. ἥτοι μίαν ἡμέραν ἔγγιστα, ἢ εἰρημένη γίνεται ἀποκατάστασις· λαβόντες γὰρ ἀρτίως ἡμεῖς τὴν μετὰ τδ'. ἔτη ἀπὸ τῶν Πατέρων ἐννεακαιδεκάδα, δεκάτην ἐξδόμην οὖσαν τῆς ὑπ' ἐκείνων τῷ τότε ληφθείσης, ἥτις ἄρχεται δηλονότι ἀπὸ τοῦ ςφλζ'. ἔτους, καὶ ἐπιλογισάμενοι τὰς ἐν αὐτῇ μετ' ἰσημερίαν ἐαρινὴν πανσελήνουσ, εὖρομεν ἐκάστην γενομένην πανσέληνον πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῶν ἐν τῇ α'. ἐννεακαι-

1) Ἐβραίων 1375.

δεκάδι, ὡς προτέτακται ἐν τῷ παρ' ἡμῶν ἐκτεθέντι περὶ τούτων κανονίῳ· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς ὁμοίας ἐπιλογισάμενοι συζυγίας τῆς ἐννεακιδεκάδος, ἧτις ἀπὸ ταύτης ἐν ἴσῳ διαστήματι ἀρχεται, ἀπὸ τοῦ ἡωμά. δηλονότι ἔτους, πρὸ μιᾶς πάλιν ἡμέρας τῶν πρὸ αὐτῶν ταύτας εὐρομεν· καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς δὲ τῶν ἐτῶν, τοῖς τῷ ἴσῳ ἀεὶ διέχουσι διαστήματι, μίαν ὁμοίως ἡμέραν ἔγγιστα εὐρήσει τις τὴν τῶν συζυγιῶν διαφορὰν· διὰ δὲ τοῦτο ἀρτίως δύο μετὰ τὴν πανσέληνον ἡμέραι εὐρίσκονται προστιθέμεναι ἐν τῇ τοῦ νομικοῦ πάσχα εὐρέσει, τῆς πανσελήνου μὴ δυναμένης καταλαβεῖν τὴν ὀρισθεῖσαν τοῖς Πατράσι ποστὴν τοῦ μηνὸς, ὀπισθορμητὴν γενομένης, ὡς εἴρηται, ἐν τῷ ἔτεσιν, μιᾶς ἡμέρας ἔγγιστα διαστήματι· τοσαύτην δὲ χρόνος περὶ τὸν κανόνα τοῦτον πεποίηκε τὴν πλημμέλειαν.

Περὶ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας.

Ἄλλ' οὐδὲ τὰ τῆς ἰσημερίας ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἔστηκεν ἡμέρας ἀεὶ. Ἐπεὶ γὰρ τὴν ἐπὶ τοῦ λοξοῦ διὰ μέσου τῶν ζωδίων ἰδίαν κίνησιν βραδέως ποιεῖται ὁ ἥλιος, ὡς εἶναι τὴν μίαν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, τὸν ὅλον ἐνιαυτὸν, τῷ δὲ παντὶ ἰσοταχῶς σχεδὸν συμπεριπολεῖ, ὥστ' ἐν μιᾷ περιστροφῇ τὸ νυχθήμερον ἔγγιστα ποιεῖν, ὅταν ἄρα ἐπὶ τῶν κοινῶν τομῶν γένηται, τοῦ τε οἰκείου καὶ τοῦ μεγίστου τῶν παραλλήλων, ἴσην ἐξ ἀνάγκης πανταχοῦ κατ' ἐκείνην τὴν περιστροφὴν τὴν ἡμέραν ποιεῖ τῇ νυκτί. Τοῦ γὰρ μεγίστου τῶν παραλλήλων κύκλου ἴσα τμήματα ἔχοντος, τό τε ὑπὲρ γῆν, καὶ τὸ ὑπὸ γῆν, ὅταν ἐπ' αὐτοῦ ὦν ὁ ἥλιος, τὴν μετὰ τοῦ παντὸς ποιῆται περιστροφὴν, τῷ ὑπὸ γῆν χρόνῳ ἴσον ποιεῖ τὸν ὑπὲρ γῆν ἐξ ἀνάγκης· τὰ γὰρ ὁμαλῶς κινούμενα, ἐν ἴσῳ χρόνῳ τὰ ἴσα διεξέρχεται διαστήματα. Διὰ ταύτην οὖν τὴν γινομένην ἐπ' αὐτοῦ ἰσότητά τῆς νυκτὸς πρὸς τὴν ἡμέραν, αὐτὸν μὲν ἰσημερινὸν ὀνομάζουσι κύκλον, τὰ δὲ κοινὰ σημεῖα αὐτοῦ τε καὶ τοῦ λοξοῦ, καθ' αἷ τῶν νυχθημέρων ἰσότητες γίνονται, ἰσημερινὰ, ἰσημερινὰ δὲ τὴν ὥραν, ἧ πρῶτον τοῦ ἡλίου τὸ κέντρον ἐπὶ τῆς κοινῆς τομῆς γίνεται τῶν εἰρημένων δύο κύκλων· δύο δὲ εἶσι τὰ ἰσημερινὰ ταῦτα σημεῖα, τό τε φθινοπωρινὸν, τὸ κατ' ἀρχὴν τοῦ ζυγοῦ

κείμενον, ἐν ᾧ γίνεται ὁ ἥλιος ἀπὸ τῶν βορείων ἐπὶ τὰ νότια διερχόμενος, καὶ τὸ ἐκρινόν, τὸ κατ' ἀρχὴν τοῦ κριοῦ θεωρούμενον, ᾧ τινι τὸ τοῦ ἡλίου κέντρον συνέρχεται, ἀπὸ τῶν νοτιοτέρων ἐπὶ τὰ βόρεια κινουμένου· καὶ ἡ ὥρα ἐκείνη, ἐκρινὴ καλεῖται ἰσημερία, μεθ' ἣν ὁ θεῖος νόμος, τὸ Πάσχα ἐπιτελεῖσθαι κελεύει. Κατὰ μὲν οὖν τὴν τοῦ παντὸς φύσιν, ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὰ τῆς ἰσημερίας ἀεὶ γίνεται, διὰ τὸ ἴσον εἶναι ἀεὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐνιαυσίου χρόνου· κατὰ δὲ τὸν ἐκάστοτε γινόμενον πρὸς τὴν γῆν τῶν οὐρανίων σχηματισμὸν, καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἡμερῶν τε καὶ μηνῶν, ᾧ κατὰ Ῥωμαίους ἡμεῖς χρόμεθα, οὔτε κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, οὔτε κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν συμβαίνει ἀεὶ τὴν ἰσημερίαν γίνεσθαι. Ἐπεὶ γὰρ ἡ ἐνιαύσιος ποσότης πρὸς ταῖς τξέ. ἡμέραις καὶ τέταρτον ἔγγιστα πρόσλαμβάνει, ὅταν ἡ ἰσημερία περὶ μεσημβρίαν, τὸ μὲν ἐξῆς ἔτος ἔσται περὶ δύοσιν ἡλίου, τὸ δὲ ἐξῆς, περὶ μέσας νύκτας, καὶ οὕτω μέχρι παντός· ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ἡ τοῦ βισέκτου ἡμέρα εἰς δ'. ἐνιαυτοῦς προσ-απαρτίζεται· ἐπεὶ δ' αὖθις ἡ ἐπὶ τξέ. ἡμέραις ἐπουσία οὐχ ὅλον τέταρτον ἡμέρας περιέχει, ἀλλὰ παρὰ τριακοσιοστὴν, ἡμεῖς δὲ τῷ τῶν ἡμερῶν καὶ μηνῶν ἀριθμῷ κατὰ Ῥωμαίους χρόμεθα, ὡς τοῦ τετάρτου ἀεὶ τελείου προσγινομένου, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τέσσαρας ἐνιαυτοῦς μίαν ἡμέραν ταῖς τξέ. προστίθεμεν, συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης μετὰ τ'. ἐνιαυτοῦς πρὸ μιᾶς ἡμέρας γίνεσθαι τὴν ἰσημερίαν· ὅλον, ἐπεὶ κατὰ τὴν παρὸν ἡ ἰσημερία γίνεται τῇ ιθ'. Μαρτίου, μετὰ τ'. ἔτη ἔσται τῇ ιζ'. εἶτα μετὰ ἕτερα τοσαῦτα τῆς ιζ'. καὶ οὕτως αἰαί. Ἡ μὲν οὖν κατὰ τὸ ἰδρυσ'. ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐαρινὴ ἰσημερία ἐπιλελόγισται ἡμῖν γεγονυῖα Μαρτίου κζ'. κατὰ μεσημβρίαν· λέγω δὲ μεσημβρίαν, κατὰ τὸν δι' Ἀλεξανδρείας μεσημβρινόν· τῶν δὲ ἐξῆς, ὅσαι μὲν τοῖς τ'. ἔτεσιν ἀλλήλων διαφέρουσιν, ἐκάστη πρὸ μιᾶς τῆς πρὸ αὐτῆς ἡμέρας κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν γίνεται, ὡς προτέτακται ἐν τῷ διαγράμματι αἱ δὲ μεταξὺ τούτων ἰσημερίαι, τοῖς μεταξὺ διαστήμασι δηλονότι γίνονται. Εἰ δὲ καὶ σαφέστερα βούλει γινῶναι τοῦ χρόνου σημεῖα, ἐν μὲν τοῖς χρόνοις Ναβουνασσάου, περὶ λῆξιν ἑσπερίαν ἦν ἡ ἰσημερία τῆς τοῦ Μαρτίου πέμπτης καὶ

εικοστής, ἐν δὲ τοῖς Φιλίππου τοῦ Ἀριδαίου, περὶ μεσημβρίαν τῆς κδ'. αὐτοῦ,

ἔτη ἀπὸ κτίσεως Κόσμου Ἰσημερίαι κατὰ τὸν Μάρτιον.

δρυσ'	κζ'.
δυνς'	κς'.
δψνς'	κέ.
ενς'	κδ'.
ετνς'	κγ'.
εχνς'	κβ'.
εθνς'	κά.
εσνς'	κ'.
εφνς'	ιβ'.
εωνς'	ιή.

ἐν αἷς δὲ ἡμέραις ὁ Χριστὸς τῷ οἰκειῷ Θανάτῳ τὸν Θάνατον ἐθανάτου, τρίτην καὶ εἰκοστὴν διανύοντος αὐτοῦ, περὶ μέσσην ἐκείνην τὴν νύκτα· ὅτε δὲ τὸ τῶν Πατέρων τουτὶ κανόνιον ἐγε- γόνει, τῆς α'. τούτου καὶ κ'. τὰ τῆς Ἰσημερίας ἀπῆντα· νῦν δ' ἐφ' ἡμῶν, ὡς δεδήλωται, ἡ ιή. ταύτην ὀλοσχερῶς ὄρθ. γινομέ- νην· τοιαύτην ἀνωμαλίαν ἢ ἐπὶ τῆ τῶν φωστήρων κινήσει βρα- χυτάτη ἔλλειψις κατὰ μικρὸν προσγινομένη ἀπέτεκε, καὶ τὰ φῶτα ἐπισθόρμητα γίνεσθαι παρεσκεύασεν. Οὐ μὴν παρὰ τοῦτο μεταποιεῖν τὸν τῶν Πατέρων προσήκει κανόνα· οὔτε γὰρ οἷόν τε συνθεῖναι ἕτερον, οὔτω σαφῶς δεικνύοντα τοῖς πασι τοὺς εἰρημένους περὶ τὸ πάσχα διορισμούς· ἀλλὰ καὶ ἦν ἐθελήσαμεν, ὡς τινες, μεταθεῖναι, δυσὶν αὐτὴν ἡμέραις ὑποβιβάσαντες, ἀρ- ξάμενοι δηλονότι ἀπὸ τοῦ ἑωμα'. ἔτους, πρὸς τῷ μηδὲ πάντας δυνατὸν εἶναι τοὺς ἀνά πάσαν τὴν οἰκουμένην τὰ Χριστιανῶν πρεσβεύοντας πείσαι μεταμαθεῖν αὐτὸν, ἔτι καὶ μετὰ τδ'. πάλιν ἔτη, καὶ αὖθις μετὰ τοσαῦτα, καὶ αἰεὶ οὕτως ἢ αὐτὴ παρακο- λουθήσει ἁμαρτία, καὶ δεήσει πολλάκις τοῦτον μεταποιεῖν, ὥσε βέλτιον μὴ καινοτομεῖν· ἢ γὰρ τοιαύτη καινοτομία οὐ μόνον οὐ δυνήσεται μὴ τῆ αὐτῆ πάλιν περιπεσεῖν ἁμαρτία, ἀλλὰ καὶ στάσεως οὐ μετρίας τῆ Ἐκκλησία γενήσεται πρόξενος. Νῦν δὲ καὶ οὕτως ἔχοντος τοῦ κανόνος, τὰ καιριώτερα τῶν ὀφειλομένων περὶ τὸ Πάσχα τηρεῖσθαι, δι' αὐτοῦ βεβαίως τηροῦνται, τὸ μετ'

ἰσημερίαν δηλονότι, καὶ τὸ μετὰ τὴν πανσέληνον, τὴν μετ' ἰσημερίαν, τὰ τῆς ἑορτῆς ὑπὸ πάντων, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρό- νῳ, καὶ τῆ αὐτῆ ἡμέρα τελεῖσθαι ἀστασιάζως. Ἔτι δὲ εἰ ὀρθῶς εἶχεν ὁ περιοδικὸς οὔτος κατὰ πάντα κανὼν, πολλάκις ἂν συν- ἔβαινε, τὴν ἐξῆς εὐθὺς ἡμέραν τῆς ἐκείνων ἑορτῆς ἡμῖν τὸ πάσχα τελεῖσθαι· νῦν δὲ μετὰ τρεῖς τοῦλάχιστον ἡμέρας τῆς ἐκείνων ἑορτῆς ἢ ἡμετέρα τελεῖται· ὅπερ ἔτι μᾶλλον τῷ Ἀπο- στολικῷ κανόνι σύμβαίνει, τῷ διοριζομένῳ, μὴ δεῖν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τοῖς Ἰουδαίοις τὸ πάσχα τελεῖν· καὶ ἢ συμβεβηκυῖα περὶ τὸ πάσχα διαμαρτία, ὥσπερ ἐξεπίτηδες ποιεῖ τὸν τοιοῦτον ἐπιπλέον νόμον φυλάττεσθαι. Ἀλλ' οὐκ ἄκαιρον οἶμαι καὶ τῶν ἐπικαίρων ἤδη μνησθῆναι χρησμῶν.

Συνόδου Ἀντιοχείας α'.

Ὁ α'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου κανὼν, ὄρον, φησὶν, ἐξενή- νοχεν ἢ ἐν Νικαίᾳ πρώτη Σύνοδος, ὑπ' ἄψιν τοῦ εὐσεβοῦς βασι- λέως Κωνσταντίνου, τὴν τοῦ ἀγίου Πάσχα τελετὴν μὴ συνάμα τοῖς Ἰουδαίοις τοὺς Χριστιανούς ἀγειν, ἀλλ' ὥσπερ τοῖς νόμοις καὶ τῷ φρονήματι, οὕτω καὶ τῷ διαλλάττοντι τῶν ἡμερῶν τού- των ἀποδιέστασθαι· τοὺς δὲ τὸν ὄρον ἐκείνον παραλύειν τολ- μῶντας κληρικούς, καὶ οὕτω τὸν λαὸν πειρωμένους διδάσκειν, τῆ ἀφαιρέσει ζημιοῖ τῆς ἱερωσύνης· πρὸς δὲ, καὶ τοὺς τολμῶν- τας τούτοις μετὰ τὴν καθάρειν κοινωνεῖν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἔξω τοῦ βήματος ἀλλοτριουῖσθαι τιμῆς, τῆς ἐν τῇ καθέδρᾳ δηλαδὴ, καὶ τῆς ἄλλης· οἱ γὰρ διὰ μέτριον 1) πταίσμα τῆς ἱερωσύνης ἀφρημένοι, τῆς περὶ τὰ ἔξω τιμῆς οὐκ εἴργονται.

Συνόδου ἑκτης ες'.

Ὁ δὲ ες'. τῆς ε'. Συνόδου, ἀπὸ τῆς ἀναστάσιμου ἡμέρας ἄχρι τῆς καινῆς κυριακῆς, ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευμα- τικαῖς ἑορτάζειν διακελεύεται τοὺς πιστούς· καὶ ἐβῶσθαι φρά- σαντας ταῖς ἵπποδρομίαις, καὶ ταῖς δημώδεσι θεαῖς, θοαμινὰ τοῖς ἱεροῖς ἐπιχωριάζειν, ἀνθ' ὧν τῆς τοῦ διαβόλου δουλείας ἠλευ- θερώμεθα· τὸν γὰρ ἀληθῆ Χριστιανὸν ἕτοιμον εἶναι δεῖ σχεδὸν

1) μέτριον π. Γ.

ἐκάστοτε πρὸς τὴν τῶν θείων μυστηρίων ὑποδοχὴν· οὕτω γὰρ ἐσόμεθα συνκναστάντες Χριστῷ, τῆς χαμαιζήλου καὶ γήϊνης ζωῆς, καὶ συνυψωθέντες πρὸς ὑπερκόσμιον καὶ πνευματικὴν τῶντι διαγωγὴν.

Ζήτησι καὶ ἐν τῷ α. Κεφ. τοῦ Θ. στοιχείου κανόνα ξά. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου.

Συνόδου ἑκτης πθ'.

Ὁ δὲ πθ'. τῆς ς'. Συνόδου, τὰς τοῦ σωτηρίου πάθους ἡμέρας ἐν νηστείᾳ εἰσηγεῖται, καὶ προσευχῇ, καὶ κατανύξει καρδίας ἐπιτελεῖν τοὺς πιστοὺς· μέσων 1) δὲ νυκτῶν μετὰ τὸ σάββατον ἀπονησιάζεσθαι, τῶν θείων Εὐαγγελιστῶν Ματθαίου καὶ Λουκᾶ, τοῦ μὲν, διὰ τοῦ ὄψε σαββάτου ῥήματος, τοῦ δὲ, διὰ τοῦ βαθέος ὄρθρου, τὴν βραδυτῆτα ἡμῖν τῆς νυκτὸς ὑπογραφόντων· μέχρι μὲν γὰρ τῆς τοῦ σαββάτου νυκτερινῆς ς'. ὥρας, θέμις νηστεύειν· μετὰ δέ γε τὴν ζ'. οὐκ ἔτι· ἅτε καὶ τοῦ Κυρίου ἐγγεγέρθαι πιστευομένου τῷ τότε, καὶ μὴ νηστεύειν τὰς κυριωνύμους προστεταγμένον.

Διονυσίου Ἀλεξανδρείας.

Τούτοις συνάδων καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Διονύσιος Ἀλεξανδρείας, κατ' ἐκεῖνο τῆς ὥρας κελεύει ἀπονησιάζεσθαι τοὺς πρὸ τοῦ πάσχα νενηστευκότας, ὧν οἱ μὲν ἄσιτοι πᾶσαν τὴν πρὸ τοῦ πάσχα ἐβδομάδα διατελοῦσιν, ἄλλοι δὲ, δύο ἡμέρας, ἢ τρεῖς, ἢ τεσσαρὰς· τὸ γὰρ ὄψε σαββάτου εἰρημένον τῷ θεῷ Ματθαίῳ, οὐ τὴν ἐσπέραν δηλοῖ, φησὶν, ἀλλὰ νύκτα βαθεῖαν, βραδυτῆτα καὶ μακρὸν χρόνον, τοῦ ὄψε δηλοῦντος· ταύτη τοι καὶ ἐπήγαγε, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων· ὁ δὲ Ἰωάννης, πρωτῆ, σκοτίας ἔτι οὔσης, φησὶν· ὁ δὲ Λουκᾶς, τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέος· ὁ δὲ Μάρκος, λίαν πρωτῆ, τῆς μιᾶς σαββάτων, αἱ γυναῖκες ἦλθον ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου· ταυτὸν δὲ ἔστι τὸ λίαν πρωτῆ τῷ βαθέος ὄρθρου.

Περὶ τῆς τριημέρου ἀνιυστάσεως.

Ἐπεὶ μὲν γὰρ τῶν νυκτῶν πρὸς τὸ μνημεῖον αἱ γυναῖκες

ἀπήεσαν· προσήδρευον δὲ τῷ τάφῳ μέχρι ἀνατολῆς ἡλίου. Ἐπεὶ γὰρ καὶ ἀρχὴ τῆς ἡμέρας ἢ τοῦ ἡλίου ἀνατολὴ γίνεται, καὶ ἀρχὴ τῆς νυκτὸς ἢ δύσις αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ πολιτικὸς νόμος καὶ οἱ περὶ τὴν ἀστροθεύμονα τέχνην ἐσχολακότες, ἀρχὴν τῆς ἡμέρας, τὴν νυκτερινὴν ἐβδόμην τίθενται ὥραν, καὶ ἀρχὴν τῆς νυκτὸς τὴν ἐβδόμην ἡμερινὴν· διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ νυκτὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως, ἅτε τῆνικαῦτα ἰσημερίας οὔσης ἐαρινῆς, ὄρθρος βαθεύς, καὶ λίαν πρωτῆ ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, καὶ σκοτία, καὶ ὄψια σαββάτου εἰς μίαν σαββάτων, τὴν τότε κυριακὴν, ἐπιφωσκούσα, ὁ μετὰ ἕκτην ὥραν καιρὸς τῆς νυκτὸς, τῇ θείᾳ τῶν Εὐαγγελιστῶν προσηγόρευται λογάδι, ὃς ἦν ἀρχὴ τῆς κυριακῆς· παρὸ δὲ καὶ τριήμερον λέγομεν τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, κατὰ τὴν ἀψευδῆ αὐτοῦ ἐπαγγελίαν. Ἐπεὶ γὰρ τῇ παρασκευῇ τὸν ζωοποιὸν ὑπνώσε θάνατον, ἥτις ἦν πρώτη, δευτέρα δὲ τὸ σάββατον, ἤψατο δὲ καὶ τῆς ἐβδόμης ὥρας τῆς νυκτὸς, ἥτις ἦν ἀρχὴ τῆς κυριακῆς, ὡς εἴρηται, τρίτη ἄρα λογίζεται ἡ κυριακή.

Τοῦ Χρυσόστομου.

Φησὶ δὲ ὁ τῆς Ἐκκλησίας περίβολος, ἢ τῆς εὐαγγελικῆς ἐμπειρίας βίβλος, ὁ θεῖος, φημι, Χρυσόστομος, ὅτι τὸ μὲν θάπτον ἀναστῆναι, ἐγκλημα οὐκ ἦν· τὸ δὲ βράδιον, ὑποψίας ἔγεμεν· οὐ γὰρ ἂν καὶ τὸν χρέος καταβάλλοντα πρὸ τῆς ὀρισθείσης προθεσμίας, νοῦν ἔχων ἄνθρωπος αἰτιάσαιτο. Οἱ μὲν οὖν θεοὶ Εὐαγγελισταί, τὰς τῶν εὐαγῶν γυναικῶν προσελεύσεις, καὶ ὡς κατεῖδον αὐταὶ διαφόρους περὶ τὴν ἀνάστασιν ὀπτασίας, ὡς εἶχεν ἕκαστος διὰ μνήμης, ἢ θειοτέρας, μᾶλλον εἶπειν, ἐμπνεύσεως, σαφῶς ἀνεγρέψαντο. Ἡ μὲν τοι ἀληθὴς τῆς ἀναστάσεως ὄρα, εἴτε ἐβδόμη τυγχάνουσα ἦν, εἴτε μὴν ὀγδόη, μόνῳ τῷ ἀναστάντι Θεῷ γνώριμος.

Καρθαγένῃς λδ'. ογ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου λδ'. καὶ ὁ ογ'. τὴν τοῦ ἁγίου πάσχα ἡμέραν παρεγγυῶνται γίνεσθαι δὴλην ἐν ταῖς ἐτησίαις γινομέναις Συνάδοις· ἡμέραν δὲ τῆς Συνόδου ὀρίζονται τὴν πρὸ δέκα καλαυδῶν Σεπτεμβρίων, ὡς εἶναι ταύτην εἰκοστὴν πρώτην

1) 1310 — μέσων B. μέσῳ νυκτὸς Γ.

τοῦ Ἀυγούστου· καλάνδρι γὰρ αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ μηνὸς λέγονται· εἰ οὖν τὰς πρὸ τούτων ἀφέλοις δέκα, ἢ καὶ λείπεται τοῦ Ἀυγούστου, τριάκοντα καὶ μίαν ἡμέρας ἔχοντος.

Λαοδικείας ιδ'.

Ὁ δὲ ιδ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, οὐκ οἶεται δεῖν τὰ ἅγια δῶρα, εὐλογίας δῆθεν χάριν, τῷ τοῦ πάσχα καιρῷ ἀπὸ παροικίας πέμπειν εἰς παροικίαν· ὡς ἀπρεπὲς γὰρ καὶ οὐκ εὐσχημον ἔθος δικαίως πρὸς τῶν Πατέρων κεκώλυται· τοῦτο δὲ νῦν οἱ Λατῖνοι ποιῶσιν, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάσχα ἐπιμερίζοντες τὰ ἄζυμα μετὰ τὸ ἁγιασθῆναι, ὡς κοινὰ τῷ δήμῳ πάντι.

Νόμος.

Τῇ πρώτῃ τῶν πασχαλίων ἡμερῶν, καὶ βασιλικῆς ἐπὶ τούτῳ μὴ καταλαβούσης κελεύσεως, πάντες οἱ ἐν φυλακαῖς ἀπολυέσθωσαν, εἰ μὴ ἔρα ἱερόσυλός ἐστιν, ἢ μοιχός, ἢ περθένων ἄρπαξ, ἢ τυμβωρύχος, ἢ γόνης, ἢ φαρμακός, ἢ φονεὺς, ἢ πατροκτόνος, ἢ κατὰ βασιλέως ἢ πόλεως εὐρέθη μηχανησάμενος 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Πατριάρχου.

Πατριάρχης ἐστὶν εἰκὼν ζῶσα Χριστοῦ 2) καὶ ἔμφυχος, δι' ἔργων καὶ λόγων ἐν αὐτῷ ζωγραφῶν τὴν ἀλήθειαν.

Σκοπὸς τῷ Πατριάρχῃ, πρῶτον μὲν, οὐς ἐκ Θεοῦ παρέλαβεν, ἐν εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι βίου διαφυλάξαι· ἔπειτα δὲ καὶ πάντας τοὺς αἰρετικούς, κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτῷ, πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐπιστρέψαι· αἰρετικοὶ δὲ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς κανόσι καλοῦνται, καὶ οἱ τῇ καθολικῇ μὴ κοινωνοῦντες Ἐκκλησίᾳ· ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἀπίστους διὰ τῆς λαμπρᾶς καὶ θαυμασίας αὐτοῦ πράξεως ἐκπλήττων, μιμητὰς ποιῆσαι τῆς πίστεως, καὶ τοὺς ὀρθῶντας τὰ ἔργα αὐτοῦ λατρευτὰς τῆς παναγίας

καὶ ὑμοουσίῳ Τριάδος, τὸ εἶναι ἐπ' αὐτῷ ἀπεργάσασθαι 1).

Τέλος τῷ Πατριάρχῃ ἢ τῶν κατ' ἐπιστομὴν αὐτῷ ψυχῶν σωτηρία· καὶ τὸ ζῆν μὲν ἐν Χριστῷ, ἐσταυρωθῆναι δὲ τῷ κόσμῳ 2).

Ἰδίᾳ Πατριάρχου, τὸ εἶναι διδασκικόν· τὸ πρὸς πάντας ὑψηλοὺς τε καὶ ταπεινοὺς, ἀστενοχωρήτως ἐξισοῦσθαι, καὶ πρῶτον μὲν εἶναι πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐντυγχάνοντας ταῖς διδασκαλίαις· ἐλεγκτικὸν δὲ πρὸς τοὺς ἀπειθοῦντας· ὑπὲρ δὲ τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς ἐκδικήσεως τῶν δογμάτων, καὶ τῆς συντήρησεως τοῦ δικαίου καὶ τῆς εὐσεβείας λαλεῖν ἐναντίον βασιλέων καὶ μὴ αἰσχύνεσθαι 3).

Τῆς πολιτείας ἐκ μερῶν καὶ μορίων ἀναλόγως τῷ τινι ἀνθρώπῳ συνισταμένης, τὰ μέγιστα καὶ ἀναγκαιότατα μέρη, βασιλεύς ἐστὶ καὶ Πατριάρχης· διὸ καὶ ἡ κατὰ ψυχὴν καὶ σῶμα τῶν ὑπηκόων εἰρήνῃ καὶ εὐδαιμονίᾳ, βασιλείας ἐστὶ καὶ ἀρχιερωσύνης ἐν πᾶσιν ὁμοφροσύνη καὶ συμφωνία 4).

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ὁρόνος βασιλεὶα ἐπικροσηθεὶς ταῖς συνοδικαῖς ψήφοις πρῶτος ἀνηγορεύθη· αἷς οἱ θεοὶ κατακολουθοῦντες νόμοι, καὶ τὰς ὑπὲρ τοὺς ἑτέρους Ὁρόνους γινομένας ἀμφισβητήσεις, ὑπὸ τὴν ἐκείνου προστατεύουσιν ἀναφέρεσθαι διάγνωσιν καὶ κρίσιν 5).

Πάντων τῶν μητροπόλεων, καὶ ἐπισκοπείων, μοναστηρίων τε, καὶ Ἐκκλησιῶν ἢ πρόνοια καὶ φροντίς, ἔτι δὲ καὶ κρίσις, καὶ κατάκρισις, καὶ ἀθώωσις, τῷ οἰκείῳ Πατριάρχῃ ἀνάκειται· τῷ δὲ Κωνσταντινουπόλεως προέδρῳ, ἔξεστι καὶ ἐν ταῖς τῶν ἄλλων Ὁρόνων ἐνορίαις, ἐν οἷς οὐκ ἔστι προκαθιέρωσις ναῶν, σταυροπήγια διδόναι, οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις Ὁρόνοις γινομένας ἀμφισβητήσεις ἐπιτηρεῖν καὶ διορθοῦσθαι, καὶ πέρας ἐπιτιθεῖναι ταῖς κρίσεσιν· ὡσαύτως καὶ μετανοίας, καὶ ἐπιστροφῆς ἁμαρτημάτων καὶ αἱρέσεων, αὐτὸς καὶ μόνος καθίσταται δικαιοκτῆς τε καὶ γνώμων.

1) ἕως 5) ἐπαναγωγῆς Γ. Γ'. Κεφ. α. β'. γ'. δ'. ή. θ'. ι. καὶ ια'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ περιουσιῶν, ἤτοι ἐξάρχων.

Ζήτην ἐν τῷ λ΄. Κεφαλαίῳ τοῦ Ε στοιχείου κανόνα τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου νζ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ πίστεως ὀρθοδόξου.

Ζήτην τὸ Κεφάλαιον τοῦτο πρὸ τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ πλεονεξίας καὶ ἀρπαγῆς.

Ζήτην τὸ ιβ΄. Κεφάλαιον τοῦ Α στοιχείου.

Νύσσης ς΄.

Ὁ δὲ μέγας Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἐν τῷ ς΄. κανόνι, τὸ τῆς εἰδωλολατρίας, φησὶν, εἶδος, οὕτω γὰρ ὠνόμασε τὴν πλεονεξίαν ὁ μέγας Απόστολος, οὐκ ὀϊδ' ὅπως ἀθεράπευτον ὑπὸ τῶν Πατέρων ἡμῶν περιώφθη· καίτοι γε δοκεῖ τὸ τοιοῦτον κακὸν τῆς τριττῆς ἐν τῇ ψυχῇ καταστάσεως πάθος εἶναι· καὶ γὰρ ὁ λογισμὸς τῆς τοῦ καλοῦ κρίσεως ἀμαρτάνων, ἐν τῇ ὕλῃ τὸ καλὸν εἶναι φησὶν, οὐ πρὸς τὸ ἄϋλον ἀναβλέπων κάλλος· καὶ ἡ ἐπιθυμία πρὸς τὰ κάτω βεῖ, τοῦ ἀληθοῦς ὀρεκτοῦ ἀπορρέουσα· καὶ ἡ φιλόνηκός τε καὶ θυμώδης διάθεσις, πολλὰς ἐκ τῆς τοιαύτης ἀμαρτίας τὰς ἀφορμὰς λαμβάνει· καὶ, τὸ ὅλον εἰπεῖν, συμφωνεῖ ἡ τοιαύτη νόσος τῷ Ἀποστολικῷ τῆς πλεονεξίας ὄρω· ὁ γὰρ Θεὸς Απόστολος, οὐ μόνον αὐτὴν εἰδωλολατρίαν, ἀλλὰ καὶ ῥίζαν ἀπάντων τῶν κακῶν ἀπεφῆνατο 1)· καὶ ὕμῳ τὸ τοιοῦτον εἶδος περιώφθη τῆς νόσου ἀνεπίσκεπτόν τε καὶ ἀτημέλητον· διὸ καὶ πλεονάζει κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τὸ τοιοῦτον ἀβρώστημα· καὶ οὐδεὶς τοὺς ἐπὶ τὸν κλῆρον ἀγομένους περιεργάζεται, μήπως τῷ τοιοῦτῳ εἶδει τῆς εἰδωλολατρίας κατεμιάνθησαν. Ἀλλὰ

1) Κολοσσ. Γ΄, 6. — Τιμόθ. ς΄, 10.

περὶ τούτων διὰ τὸ παρῆσθαι τοῖς Πατέρας ἡμῶν, ἀρκεῖν ἡγούμεθα τῷ δημοσίῳ τῆς διδασκαλίας λόγῳ, ὅπως ἀνὸς τε ἦ, Θεραπεύειν, καὶ ὡς περ τινὰ πλῆθωρικὰ τὰς πλεονεξτικὰς ἀβρώστιας καθάρειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Ὅπως δεῖ πνευματικοὺς Πατέρας οἰκονομεῖν τοὺς αὐτοῖς ἐξομολογουμένους.

Ζήτην τοῦ Μ στοιχείου Κεφ. ε΄, ς΄, ἦ, καὶ θ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Ὅτι οὐ δεῖ πνικτὰ ζῶα ἐσθίειν.

Τῷ ξγ΄. κανόνι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πρὸς δὲ καὶ τῷ ξζ΄. τῆς ς΄. Συνόδου, ἀπηνὲς εἶναι δοκεῖ καὶ ἀτεχνῶς ἄλογον, τὸ μὴ πρῶτον ἐκκενοῦν τῇ σφαγῇ τῶν ἀλόγων ζώων τὸ αἷμα, τοὺς τῶν κρεῶν αὐτῶν ἄπτεσθαι μέλλοντας· ἀπειρηται δὲ καὶ θηριάλωτον ἐσθίειν ἢ τεθνηκός, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν λίχνον γαστέρα, αἷμα οἰουδήποτε ζώου, τέχνη τινὶ κατασκευάζειν ἐδώδιμον· εἰ γὰρ καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις ἐπέτρεψε τῶν λαχάνων οὐχ ἦττον τὰ ἄλογα τῶν ζώων ποιῆσθαι τροφήν, ἀλλὰ κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς ἐσθίειν ἀπειρηκε· τὸ γὰρ αἷμα, ψυχῆς ἐν τοῖς ἀλόγοις ἐπέχει δύναμιν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐν ταῖς Προάξεσι, μετὰ τοῦ εἰδωλοθύτου καὶ τῆς πορνείας, καὶ ἀπὸ τοῦ πνικτοῦ παρκαφυλάττεσθαι νενομοθετήκασι τοὺς πιστοὺς· τοῖς δὲ ταύτην περὶ ἐλαχίστου τιθεμένοις τὴν ἐντολήν, εἰς κληρικὸς μὲν τελοῦσι, δίκην ἐπάγουσι τὴν καθάρειν, ἀφορισμὸν δὲ τοῖς τοῦ λαοῦ. Οἱ γὰρ μὴ Λατῖνοι, καὶ τῶν ἱερῶν τούτων κατολιγωροῦντες κανόνων, ἀδεῶς ἐσθίουσι τὰ πνικτὰ.

Νόμος.

Ἡ δὲ νη΄. νεαρά τοῦ βασιλέως Λέοντος διορίζεται, τοὺς μὲν πωλοῦντας ἢ ἐσθιοντάς εἶδος οἰουδηποτοῦν μετέχον αἵματος, αἰκίζομένους δημεύεσθαι, καὶ διὰ τῆς ἐν χρόνῳ κουρῆς ἀτιμῶσθαι,

καὶ ἀειφυγία κατακρίνεσθαι· τοὺς δὲ μὴ τὰ τοιαῦτα ἐκδικούν-
τας ἄρχοντας, δέκα λίτρας ζημιοῦσθαι χρυσοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ ποινῶν.

Ζήτει ἐν τῷ ιδ΄. Κεφαλαίῳ τοῦ Σ στοιχείου κανόνα ε. τῆς
ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου.

Νόμοι.

Οὐδεμίαν γυναῖκα ὑπὲρ χρηματικῆς αἰτίας δημοσίας ἢ ιδιω-
τικῆς, ἢ ὑπὲρ ἐγκλήματος οἰουδήποτε, ἢ εἰς φρουρὰν βάλλε-
σθαι συγχωροῦμεν, ἢ δι' ἀνδρῶν φυλάττεσθαι, ἵνα μὴ διὰ τῶν
τοιούτων ἀφορμῶν εὐρεθῶσι περὶ τὴν σωφροσύνην ἀτιμαζόμεναι·
εἰ δὲ βαρύτερον εἴη τὸ ἐγκλημα, ἐφ' ᾧ κατηγορεῖται, εἰς μονα-
στήριον ἐμβαλλέσθω, ἢ γυναιξὶ παραδιδόσθω, ὥστε ἀσφαλῶς
τηρεῖσθαι, ἕως οὗ τὸ πρᾶγμα φανερωθῇ 1).

Ἐὰν ἐπαγάγη ὁ βασιλεὺς τιμωρίαν τινὶ, μὴ κολαζέσθω παρα-
χρῆμα ὁ καταδικασθεὶς, ἀλλ' ὑπερτιθέσθω λ'. ἡμέρας ἢ κατ'
αὐτοῦ τιμωρία· ἴσως γὰρ τεύξεται φιλάνθρωπίας 2).

Τοὺς μὴδὲν ἡμαρτηκότας παῖδας, τὰ τῶν πατέρων ἁμαρ-
τήματα οὐ καταβλάπτει, οὐδὲ τοὺς πατέρας τὰ τῶν τέκνων·
τὰ γὰρ ἁμαρτήματα τῇ κεφαλῇ ἔπονται 3).

Ἀπαγορεύει ἡ διάταξις ἀμφοτέρας τέμνεσθαι τὰς χεῖρας, ἢ
τοὺς πόδας 4).

Ποινὴ μετάλλου ἐστὶ, τὸ καταδικασθῆναι τινὰ ἄσβεστον
ποιεῖν, ἢ ὄσιον ὀρύττειν 5).

Ζήτει καὶ ἐν τῷ θ΄. Κεφαλαίῳ τοῦ Μ στοιχείου καὶ ἐν τῷ θ΄.
Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου κανόνα ν'. τῆς ἐν Κερθυχένη Συνόδου.

1) ζ'. Βασ. τ', ιθ'. — 2) νζ'. Βασ. Ξ', νά. — 3) κδ' καὶ νθ', Βασ. Ξ',
νά. — 4) θ'. Βασ. τ', ιθ'. — 5) ι, θ', ιθ', Βασ. Ξ', νά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ πορνείας.

Ζήτει ἐν τῷ ιδ΄ Κεφ. τοῦ Μ στοιχείου κανόνα δ'. τοῦ μεγά-
λου Γρηγορίου Νύσσης, ὅστις καὶ εἰς θ'. χρόνους τοὺς πόρνους
ἐπιτιμᾶσθαι κελεύει.

Βασιλείου νθ', κβ', κς', μθ'.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐν τῷ νθ'. κανόνι, τὸν πόρνον μέχρις
ἐπταετίας τῆς κοινωνίας ἀπείργει· εἰ γὰρ καὶ ἐν τῷ κβ'. κα-
νόνι, ὃν καὶ ζήτει ἐν τῷ ιγ'. Κεφ. τοῦ Λ στοιχείου, μετὰ τετραε-
τίαν δοκεῖ λύειν τοῖς τοιούτοις τὸ ἐπιτίμιον, ἀλλ' οὐχὶ γνώ-
μην οἰκείαν, τὴν δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ Πατέρων εἰσήνεγκε· τὴν γε-
μὴν ἐπταετίαν, τῇ ἰδίᾳ κρίσει τούτων κατεψηφίσαστο, βαρύ-
τερον ἢ οἱ πρὸ αὐτοῦ τὴν πορνείαν κολάζων· ὥσπερ ἄρα καὶ
ἕτερα τῶν παθῶν οὐκ ὀλίγα.

Περὶ δὲ τοῦ γυναικὶ συνοικοῦντος νομίμῳ καὶ πορνεύοντος,
ζήτει ἐν τῷ ις'. Κεφαλαίῳ τοῦ Γ στοιχείου κανόνα τοῦ μεγά-
λου Βασιλείου κα'.

Περὶ δὲ τοῦ γυναικὰ παρθένον φθείραντος βία, ζήτει τὸ λ'.
Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐν κε'. κανόνι, ὅ τὴν ἀμνήστειτον
φθείρας παρθένον, φησὶ, καὶ μετὰ τὴν φθορὰν οἷα συζύγῳ χρώ-
μενος, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ φθορᾷ ἐπιτίμιον ὑποστήσεται· τὴν δὲ γυ-
ναῖκα, τὴν μετ' αὐτοῦ συμβίωσιν αἰρουμένην, οὐκ ἀφαιρεθήσε-
ται, εἴ γε καὶ οἱ γονεῖς τῆς κόρης δηλαδὴ καταδέχονται ἐπι-
οῦσης ὑπεξουσίῳ· ἐκείνων γὰρ μὴ ἀνεχομένων, ὁ φθείρας, κατὰ
τοὺς πολιτικούς νόμους τιμωρηθήσεται, οὗς καὶ ζήτει κατὰ τὸ
ρηθὲν λ'. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου.

Ἐπὶ τριετίαν δὲ καὶ ὁ φθείρας ἐπιτιμᾶται, καὶ ἡ φθορεῖσα,
κατὰ τοὺς κειμένους τοῦ ἁγίου τούτου κανόνας ἐν τῷ ἡ' Κεφ.
τοῦ Γ στοιχείου· ἀκολούθως δὲ καὶ οὗτος τῷ Ἀποστολικῷ ζ'.
κανόνι, ὃν καὶ ζήτει ἐν τῷ αὐτῷ λ'. Κεφ. τοῦ Ι στοιχείου, τὸν
τὴν παρθένον φθείραντα, νομίμως ταύτῃ συνάπτεσθαι διορίζε-
ται· ἴσως γὰρ εἰ μὴ τούτῳ συναφθεῖη, ἀτιμος περιλειφθήσεται,
οὐδενὸς ταύτην αἰρουμένου πρὸς γάμον λαβεῖν.

Ἐν δὲ τῷ κς', Ἡ πορνεία γάμος οὐκ ἔστι, φησὶν, ἀλλ' οὐδὲ γάμου ἀρχή· εἰ μὲν οὖν οἶόν τε τοὺς κατὰ πορνείαν συναπτομένους χωρίζεσθαι, τοῦτο κράτιστον· σαθρὸς γὰρ ὡς ἔθεσμος ὁ τοῦ τοιοῦτου γάμου θεμέλιος· εἰ δὲ στέργουσιν ἐκ παντὸς τρόπου καὶ ἄμφω τῇ συνοικέσιον, τὸ μὲν τῆς πορνείας ἐπιτίμιον γνωρίζετωσαν, ἀφιέσθωσαν δὲ συνοικεῖν, ἵνα μὴ χειρὸν τι γένηται· ἢ γὰρ ἐτέρῳ συζυγεῖσα ἢ γυνή, εἰς μοιχείαν ἐκκυλισθήσεται, τῷ πρώτῳ λάθρα συμφυερωμένη· ἢ στέργοντες ἀλλήλους διακαῶς, καὶ συνεῖναι κωλυόμενοι, ἑαυτοὺς διαχειρίσονται, τῷ κατ' ἄκρας ἀλόγῳ τῷ ἔρωτι, τὴν ἀπ' ἀλλήλων μὴ ἐνεγκόντες διάζευξιν. Ζήτει καὶ τὸν π'. τοῦτου κανόνα ἐν τῷ δ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Γ' στοιχείου.

Νόμοι.

Ἄλλ' ὁ νόμος, τὸν παλλακῆ σῶφρονι χρώμενον, ἀναγκάζεσθαι κελεύει ταύτην καὶ νόμῳ γάμου λαβεῖν· τὴν δὲ καὶ ἐτέροις μιγνυμένην, καὶ μὴ τῷ ἐνὶ ἀρκουμένην προσώπῳ, καὶ τῆς οικίας τοῦ πορνεύοντος ἐξωθεῖσθαι 1).

Περὶ τῶν βία πορνευομένων γυναικῶν, καὶ μάλιστα τῶν αἰχμαλώτων.

Βασιλείου μθ'.

Περὶ δὲ τῶν πορνευομένων ἐξ ἀνάγκης γυναικῶν, ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐν μθ'. κανόνι, λέει πρὸς ἀνάγκην, φησὶ, γενόμεναι φθοραὶ, ἀνεύθυνοι ἔστωσαν· ὥστε καὶ ἡ δούλη, εἰ παρὰ τοῦ ἰδίου δεσπότητος βεβίασται, ἀνέγκλητος ἔστω· ὡσπερ δὴ καὶ ἡ ἐξ ἀρπαγῆς βιασθεῖσα, ἢ ἡ τοῖς πολεμίοις ληφθεῖσα, καὶ ὑπ' ἐκείνων φθαρεῖσα· ἀλλὰ τῆς μὲν φθορᾶς ἕνεκεν ἐπιτιμᾶσθαι ταύτην οὐ δέον· εἰ δὲ διάκονος ἐτύγχανεν οὔσα, τοῦ διακονεῖν παύσεται· ἀλλ' οὐδὲ τῷ ἱερωθῆσθαι μέλλοντι, ἢ ὑπὸ τοιοῦτων ἐφθαρμένη, ἢ οἰουδήτινος ἄλλου, συναφθήσεται.

Γρηγορίου τοῦ Θευματουργοῦ α'.

Ὁ δὲ α'. κανὼν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θευματουργοῦ, τῆς ὑπὸ βαρβάρων φθοραίας, φησὶ, εἰ μὲν καὶ ὁ πρότερος βίος

κατέγνωστο, οὐδὲ δορυαλώτου γενομένης ἢ πορνικῆ ἕξις ἀνύποπτος, ταύτη τοι καὶ προχεύως οὐ δεῖ ταῖς τοιαύταις εὐχῶν κοινωνεῖν· εἰ δέ τις ἐν ἄκρῃ ζήσῃ σιωφροσύνη, καὶ ὑπονοίας πάσης ἐλεύθερον τὸν πρότερον ἐπιδεδειγμένη βίον, νῦν ἐκ βίας καὶ ἀνάγκης περιπέπτωκεν ὕβρει, ἐλευθεῖσθαι μάλλον, ἢ ἐγκαλεῖσθαι δικαίαν, κατὰ τὸ ἐν τῷ δευτερονομίῳ παράδειγμα ἐπὶ τῇ νεάνιδι, ἣν ἐν τῷ πεδίῳ εὐρών ἄνθρωπος ἐβιάσατο· τῇ νεάνιδι γάρ, φησὶν, οὐ ποιήσεται οὐδέν· οὐκ ἔστι τῇ νεάνιδι ἀμάρτημα θανάτου, ὅτι ὡς εἴτις ἀναστῆ ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ θανατώσῃ αὐτόν· οὕτω καὶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο· ἐβόησεν ἡ νεάνις, καὶ ὁ βόηθῶν οὐκ ἦν αὐτῇ 1)· πλὴν καὶ αὐταὶ μετρίως ἐπιτιμηθήσονται, ὡς γε δὴ καὶ οἱ βρωμάτων ἀπειρημένων κατ' ἀνάγκην ἀπογευσάμενοι.

Νεοκαισαρείας α'.

Περὶ δὲ τῶν πορνείᾳ περιπεπτωκότων κληρικῶν, ταῦτα τοῖς κανόσι διετίληπται.

Ὁ μὲν γὰρ α'. κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου, τὸν μετὰ τὴν ἱερωσύνην, νομίμῳ δῆθεν γυναικὶ συναφθέντα, τῆς ἱερωσύνης ἀπογυμνοῖ· πορνεύσαντα δὲ ἢ μοιχεύσαντα, τελείως τῆς Ἐκκλησίας ἐξοστρακίζει, καὶ ἐν τοῖς τόποις ἱστῆσαι τῶν μετανοούντων· ἀλλὰ τὸ ἐπιτιμᾶσθαι ταύτην τὸν πορνεύσαντα ἱερέα, οὔτε τοῖς Ἀποστολικοῖς, οὔτε τοῖς Πατρικοῖς κανόσι δοκεῖ, οὐς καὶ ζήτει ἐν τῷ ι'. Κεφαλαίῳ τοῦ Δ' στοιχείου.

Βασιλείου γ'.

Ὡσπερ δὴ καὶ ὁ γ'. τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν, τὸν πορνεύσαντα διάκονον, τῆς μὲν διακονίας ἐκβάλλει, καὶ εἰς τὸν τῶν λαϊκῶν ἀπωθεῖται τόπον· τῆς δὲ κοινωνίας οὐκ ἀπέργει τῶν ἁγιασμάτων· τοῦτο μὲν, φησὶ, διὰ τὸν, οὐκ ἐκδικήσεις, λέγοντα, δις ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καλαιὸν νόμον· τοῦτο δὲ, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἔτι ἐλπίδα πρὸς τὸν πρότερον ἐπανιέναι βαθμόν· ὁ μὲν γὰρ λαϊκὸς ἐκπίπτων, μετὰ τὴν ἐντετυπωμένην ἐν τῇ μετανοίᾳ τοῦ χρόνου περίουον, ἐπὶ ἀνεῖσιν ὕβριν ἐξελήλυθεν· οὗτος

1) Σύνοψ. κπ', ια'.

1) Δευτερ. κπ', 26, 27.

δὲ ἅπαξ ἔσχε διαρκῆ τὴν καταδίκην τῆς καθαιρέσεως· καθόλου γε μὴν ἀληθὲς αὐτῷ ἴαμα πρὸς τὴν μέθεξιν τῶν ἁγιασμάτων, ἢ τῆς ἀμαρτίας ἀναχώρησις, διὰ τε συντριμμοῦ καρδίας, καὶ παιδαγωγίας τῆς σαρκός· εἰ γὰρ ἔτι πορνεύων οὐ πέπαυται, μὴ ὅτι τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ τῆς μετὰ τῶν πιστῶν εἰς τὰς εὐχὰς συνελεύσεως ἐκβληθῆσεται, καὶ ἐπιτιμίοις ὡσπερ οἱ τοῦ λαοῦ καθυποβλήθησεται.

Βασιλείου μδ'.

Ὁ δὲ μδ'. γυναῖκα διάκονον Ἑλληνι συμπορνεύσασαν, τῆς μὲν ἀξίας καθαιρεῖ, κοινωνεῖν δὲ τῷ λαῷ στάσεως καὶ εὐχῶν οὐκ ἀπείργει· τῷ δὲ ζ'. ἔτει τῆς τῶν ἁγιασμάτων κοινωνίας ἀξιούσθαι κελεύει, εἴ γε ἐν ἀγνείᾳ βιώη, καὶ σωφροσύνη· τῇ πιστεὶ δὲ προσίοντι τῷ Ἑλληνι, καὶ ταύτην εἰς γάμου συνάφειαν αἰτουμένῳ, οὐκ οἴεται δεῖν ἐκδιδόναι, ἱεροσυλίαν σαφῆ λογιζόμενος, τὸ ἅπαξ ἀφιερῶθαι τῷ Θεῷ σῶμα, εἰς χρῆσιν σαρκικῆς ὑπάρχειν ἐπιθυμίας· ἐντεῦθεν τοῖς ὀρθῶς σκοποῦσιν οὐκ ἄδηλον, ὡς οὐδὲ κληρικοὺς μετασχηματιζομένους, ἢ μοναχοὺς, γυναῖξί συνάπτεσθαι ὁμιτόν· οὐ μὴν οὐδὲ τὰς τῶν ἱερέων γυναῖκας ὄσιον, δευτέροις γάμοις προσομιλεῖν, ἐν σῶμα τῇ πρὸς τοὺς ἱερέας συναφείᾳ γεγενημένας.

Ζῆτει καὶ τὸ κέ. Κεφ. τοῦ Χ στοιχείου, καὶ ἐν τῷ δ'. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ιζ'. καὶ ιη. καὶ τὸν ξα. ἐν τῷ ιδ'. Κεφ. τοῦ Μ στοιχείου· καὶ ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου κανόνα κζ'. τοῦ μεγάλου Βασιλείου, καὶ τῆς ς'. Συνόδου κς'. καὶ ἐν τῷ ιε'. Κεφ. τοῦ αὐτοῦ στοιχείου κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου ξθ'.

Περὶ δὲ τῶν πορνευσάντων μοναχῶν, ζῆτει καὶ τὸ ιε'. Κεφ. ἄλλαιον τοῦ Μ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ'.

Περὶ τοῦ πορνεῦσαι ἐπιθυμήσαντος, καὶ μὴ πράξαντος.

Ἔθος γε μὴν ἀρχαῖον ἔστι τῇ κακίᾳ, μὴ ἀθρόον ἡμῖν, μηδὲ ἀπὸ τοῦ πρώτου παραστάντος ἐπιστρατεύειν τὰ πάθη, ἀλλὰ

τέχνη τινὶ καὶ περινοῖα σοφιστικῇ τὸ τῆς ἀπωλείας ἡμῖν βάραθρον κατὰ μικρὸν ὑπορύττειν. Ταύτη τοι καὶ τοῖς λογισμοῖς ἠπίως τῷ δοκεῖν καὶ ἰλαρῶς ἐπιμίγνυσθαι, προτέραν τινὶ λεγομένην ἐφίησι προσβολὴν τῷ ἐπαγωγῷ τοῦ δεικνυμένου ἰνδάλματος, ὑποφθεῖραι τούτους ἐπιβούλως μηχανωμένη, καὶ τὰς τῶν ἡδονῶν ἀρχὰς, ὡς ψιλὰς ἐννοίας, καὶ μηδὲν πλέον, τὰ γε εἰς βλάβος ἐχούσας, ἀδεῶς εἰσδέξασθαι πείθουσα· κρύπτει γὰρ τὸ τῆς ἀμαρτίας ἄγκιστρον, τῷ τῆς ἡδονῆς δελέατι, ὡς ἂν τούτῳ περιχανόντες, ἐκείνῳ περιπαρῶσι, κἀντεῦθεν λαβοῦσα ὑποχειρίους, ὅσα καὶ ὑπηρέταις αὐτοῖς χρήσεται· εἶθε μὲν οὖν μὴ καὶ συμμάχους ἐκλάμβανε κατὰ τῆς ψυχῆς, τοὺς διέπειν φεῦλ καὶ φρουρεῖν αὐτῇ ἐπιτετραμμένους· εἰ γὰρ γυμνωθεῖη τῆς ἐκ τῶν λογισμῶν συμμαχίας ἢ καθ' ἡμῶν ὀργῶσα κακία, εἰς μάτην αὐτῇ τὰ τῆς ἐνέδρας ἔσται καὶ μαγγανείας, μὴ πεφυκυῖα μόνη πάθος δημιουργῆσαι, καὶ εἰς ἔργον προενεγκεῖν, τὸ πομφόλυγος δίκην ὁμοῦ τε φαινόμενον, καὶ εὐθὺς ἀπολλύμενον καὶ διαλυόμενον, νεκρᾶς ὂν ἀτεχνῶς, ὡς εἰπεῖν, καὶ ἀνυπάρκτου φύσεως· ἀλλὰ τὸ εἶναι καὶ τὸ ζῆν πρὸς τῶν ἡμετέρων δανειζόμενον λογισμῶν, νεκροῖ τοὺς τὸ ζῆν δίδοντας αὐτῷ· τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν παθῶν τῆς κακίας ἐπιχειρα· αὕτη τοίνυν ἢ προσβολὴ ὡς ἥκιστα τῆς ἡμῶν προαιρέσεως ἠρτημένη, ἔγκλημα ἡμῖν οὐχ οἷα τε προστρέψασθαι. Ὁ συνδυασμὸς ἔπεισι δεύτερος, ὅν ἡρέμα καὶ κατ' ὀλίγον τὸ τῆς προσβολῆς θαμινὸν εἰσέσει ἀπογεννᾶν, ἐμπαθῶς ἢ καὶ ἀπαθῶς τοῦ λογισμοῦ συλλαλοῦντος τῷ προσβαλόντι· τοῦτο τίς ἂν ἰσχυρίσαιο μὴ ζημιαν εἶναι ψυχῆς λογικῆς, τῆς τοῦ Θεοῦ ἐννοίας περὶ πλείονος τῶν λογισμῶν αὐτῆς ποιουμένων τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα σχολήν; Ἢ συγκατάθεσις ἐφίσταται τρίτη, νεῦσιν καὶ τῆς ψυχῆς κατηγοροῦσα πρὸς τὸ πάθος ἐνήδονον, ἣν καὶ ὡς γραμματεῖον ἤδη δεξαμένη ἀπὸρρητον, ἢ αἰχμαλωσία κατὰ πόδας τετάρτη κατεξανίσταται, τὴν ἀρίστην ἡμῶν ἀχρειοῦσα κατάστασιν, τῆς καρδίας ἤδη περιγενομένη, καὶ δρέπεσθαι πείθουσα τὴν ἀπατηλὴν βλάβην 1) τῆς φαντασίας. Εἰ δὲ καὶ τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς εἰσφθερῆται,

1) βλέβην Β.

οὐδὲν ἀπόνασθαι ταύτης ἐξ, καὶ μάλιστα πονηροῖς ἐνθυμήμασιν αἰρουμένους ἐγκαλινδεῖσθαι· συνέντες δὲ ἢ κακοῦ γεγονάμεν, διὰ πάλης περιγενέσθαι τοῦ πτερνίσαι πειρωμένου πειρώμεθα· καὶ δύοσιν θάτερον, ἢ σφοδρότερον πνεύσαντες ἐκρατήσαμεν θειοτέρα ῥοπή, ἢ χαννωθέντες, καὶ τὰ νῶτα δόντες, ἀγόμεθα καὶ φερόμεθα· οὕτω δὲ τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα συχνῶ χρόνῳ τῇ ψυχῇ παραμείναντα, καὶ εἰς τὴν σφῶν αὐτῶν ἐξίν αὐτὴν μεταθέμενα, τελευτώντα, τὸ λεγόμενον πάθος, ὡσανεὶ τρόπαιον, πήγνυσι, καὶ στήλην ἐν τῇ καρδίᾳ τῇ μνήμῃ τρεφόμενον, καὶ τῇ συνηθείᾳ διατηρούμενον, καὶ τὴν ψυχὴν παρασκευάζον περὶ παντός ποιεῖσθαι πᾶσαν αἰσχρότητα.

Νεοκαισαρείας δ', θ', ι.

Διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ τέταρτος τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου κανῶν, τὸν ἐπιθυμήσαντα γυναικὸς, καὶ συγκαθευδῆσαι ταύτη προθέμενον, εἰς ἔργον δὲ μὴ προβεβηκυίας τῆς ἐνθυμήσεως, ὑπὸ τῆς χάριτος ῥυσθῆναι διίσχυρίζεται, πλὴν καὶ τοῦτον καλὸν ἂν εἴη μετρίως ἐπιτιμᾶσθαι, κατὰ τὸν ὁ. τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανόνα· φησὶ γάρ· Τὸν ἐν χεῖλεσι μιανθέντα διάκονον, καὶ μέχρι φιλήματος ἡμαρτηκέναὶ ὁμολογήσαντα, τῆς μὲν λειτουργίας ἄχρητινὸς ἐπισχεθῆναι χρή· τῶν δὲ ἁγιασμάτων σὺν τοῖς διακόνοις μεταλαμβάνειν· ὡσαύτως καὶ πρεσβύτερον· τὸν δέ τι πλέον φωραθέντα ἡμαρτηκέναὶ, ἐν οἷῳ ἂν εἴη βαθυρῶ, καθαιρεῖσθαι.

Ἔπεται τούτοις καὶ ὁ θ'. προσέτι καὶ ὁ ι. τῆς αὐτῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου, τὰ μὲν πρὸ τῆς πορνείας λέγοντες ἁμαρτήματα, ἅπερ ἐν ἐπαφαῖς καὶ φιλήμασι, καὶ ἑτέροις δὴ τισὶ θεωροῦνται τοιούτοις, λόγος αἰρεῖ παρὰ τοῖς πολλοῖς διαλύεσθαι τῇ χειροθεσίᾳ· εἰ μὲντοι πρὸ τῆς χειροτονίας πορνείας ἢ ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος, καὶ τῷ συνειδῶτι κρουόμενος ὁμολογήσῃ τὸ πρὸ τῆς χειροτονίας ἁμάρτημα, τοῦ μὲν ἱερουργεῖν εἰρχθήσεται· ἀρετῆς δὲ μεταποιούμενος, τῶν λοιπῶν τῆς ἱερωσύνης πρεσβείων οὐκ ἐκβλήθησεται· μήτε δὲ αὐτὸς ὁμολογῶν, μήτε μὴν προφανῶς ἐλεγχόμενος, ἐπ' ἐκαίνῳ δέον τὴν ἐξουσίαν ποιεῖσθαι, ἢ πύσασθαι εἴ γε ἡμαρτεν, ἢ ἐνεργεῖν, εἰ μὴ δὲν

ἐκυτῶ σύννοιδεν· ἐλεγχθεῖς δὲ ὑπὸ πάντε μαρτύρων, ἔρκω τὴν κατηγορίαν βεβαιωσαμένων, πρὸς τῇ καθαιρέσει καὶ τῶν γερῶν τῆς ἱερωσύνης ζημιωθήσεται, εἰς λαϊκοῦ διωθούμενος τόπον.

Ὁ δὲ Θεόφιλος Ἀλεξανδρείας, ἐν τῷ ἐ. κανόνι, ἀναγνώστην πορνείαν φυγόντα, εἰ γενομένης ἀκριβοῦς ἐξετάσεως φανερῶς ἐλεγχθείη, τοῦ κλήρου, φησὶν, ἐκβάλλεσθαι χρή· ἐν τῷ κλήρῳ δὲ μένειν μὴ ἐλεγχθέντα· οὐ γὰρ δεῖ ταῖς ματαίαις προσέχειν διαβολαῖς.

Νόμος.

Ἰησι δὲ καλὸ νόμος· Κρεῖσσον τὰ ἁμαρτήματα καταλιμπάνειν ἀνεκδίκητα, ἢ τινὰς ἀναιτίως κολάζεσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ πορνοδοσκῶν.

Συνόδου ἔκτης πς'.

Ὁ πς'. τῆς ς'. Συνόδου κανῶν, τοὺς ἐπ' ὀλίσιψ ψυχῶν πόρνους συνάγοντας, καὶ ἐκτρέφοντας, κληρικοῦς μὲν ὄντας, καθαιρεῖ· πρὸς ταύτη, κελεύει καὶ ἀφορίζεσθαι, διπλῆν τούτοις ἐπιτάγῳ τὴν ἐπεξέλευσιν· λαϊκοῦς δὲ, ἀφορίζεσθαι.

Νόμοι.

Ὁ εἰδῶς πορνεῦσθαι τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ σιωπῶν, πορνοδοσκὸς ἐστίν 1).

Οἱ ἐκ πορνείας γεγεννημένοι, οὐ μόνον τῆς μητρὸς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκ μητρὸς συγγενῶν κληρονομοῦσι, καὶ ὑπ' αὐτῶν κληρονομοῦνται· ἢ δὲ Ἰλλουστρία νομίμους ἔχουσα παῖδας καὶ πορνογενεῖς, οὐδὲν δύναται παρασχεῖν τοῖς πορνογενέσιν, οὔτε ζῶσα, οὔτε τελευτῶσα 2).

Ἡ τοῦ πορνογενοῦς κληρονομία οὐκ ἀνήκει τοῖς πρὸς πατρὸς συγγενέσιν, οὐ γὰρ λέγεται ἔχειν πατέρα, τῇ μητρὶ δὲ αὐτοῦ καὶ τοῖς ὁμομητρίοις ἀδελφοῖς· οἱ δὲ περὶ γάμων νόμοι, καὶ

1) β'. θεμ. β'. καὶ θ'. προσβ. Παγδ. ΜΗ. Ε. — 2) θ'. καὶ ιγ'. Βασ. ΜΕ. β'. καὶ μδ'. Βασ. ΜΕ. α.

οὐ κανόνες ἐπιγινώσκουσι καὶ τὴν ἐκ πορνείας συγγένειαν, καὶ συναπτομένους τοὺς ἐκ πορνείας συγγενεῖς, ὡς τοὺς ἐξ ἐννόμων γάμων αἰμομιξία περιπεσόγγτας κολάζουσιν 1).

Ὁ μόντοι παλλακισμὸς νόμιμὸς ἐστίν· ὁ γὰρ γυναῖκα σεμνήν παλλακευόμενος, καὶ ποιῶν ἐν ἐκμαρτυρίᾳ τοῦτο κατάδηλον, ὡς γαμετὴν αὐτὴν ἔχειν δοκεῖ· εἰ δ' οὖν, ἀσέλγειαν πρὸς αὐτὴν πλημμελεῖ 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ πρεσβείων καὶ προνομιῶν, ὧν ἔχουσιν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ αἱ Ἐκκλησίαι καὶ περὶ τῶν παροικιῶν αὐτῶν.

Ζήτει τὸ ιβ΄. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Περὶ ὧν ἔχουσιν οἱ πρεσβύτεροι δικαίωσιν.

Ζήτει τὸ θ΄. Κεφάλαιον τοῦ Μ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ προικῶν πραγμάτων.

Νόμοι.

Ἡ διατετιμημένη προῖξ τῷ ἀνδρὶ κινδυνεύεται· κἂν ἀποθῶνῳσι τὰ ζῶα, κἂν τὴν ἐσθῆτα ἢ γυνὴ κατατριψῇ, τὴν ἀποτίμησιν αὐτῶν δίδωσι· τῆς δὲ ἀδιατιμῆτου καὶ ἡ αὐξήσις καὶ ἡ μείωσις τὴν γυναῖκα ὀρεῖ· καὶ αὐτὴ λαμβάνει τὸν τοκετὸν τῶν δούλων· τοὺς δὲ καρποὺς καὶ τὴν γονὴν τῶν θρεμμάτων ὁ ἀνὴρ λαμβάνει 3).

Τὰ ἐπαγγελθέντα χάριν προικὸς, εἰ μὴ ἐντὸς δύο ἐτῶν κατα-

βληθεῖεν, ἀπαιτοῦνται καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν ἀπὸ τρίτης ἑκατοστῆς 4).

Ἀποροῦντος τοῦ ἀνδρὸς ἐν συνεστῶτι τῷ γάμῳ, δύναται ἡ γυνὴ παρακρατεῖν τὰ πράγματα αὐτοῦ εἰς τὴν ἰδίαν προῖκα, προτιμωμένη πάντος δανειστοῦ καὶ ὑποθήκην ἔχοντος· πλὴν οὐ δύναται ἐκποιεῖν ἢ παρακρατεῖ· ἐπειδὴ ὀφείλει ἐξ αὐτῶν ἀποτρέφειν ἑαυτὴν καὶ τὸν ἀνδρα καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς 2).

Οὐ κατέχεται ἡ γυνὴ ἐκ τῶν τοῦ ἀνδρὸς συναλλαγμάτων, κἂν ἐγγυήσῃται αὐτόν· καὶ οὐδὲ δημευομένου τοῦ ἀνδρὸς συναπάγονται τὰ πράγματα τῆς γυναικὸς· οὐδὲ τὰ ἐξώπροικα ὑπόκεινται ταῖς τοῦ ἀνδρὸς λειτουργίαις 3).

Ὁ ἀνὴρ, καὶ ἄπορος ὢν, πᾶσαν τὴν προῖκα χρεωστεῖ 4).

Ὁ πενθερὸς ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ, καὶ ἡ γυνὴ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀπαιτούμενοι ἢν ἐπερωτήθησαν προῖκα, πρὸς τὸ μέτρον τῆς οὐσίας αὐτῶν καταδικάζονται 5).

Ἐὰν ὁ ἀνὴρ συμφωνήσῃ πρὸς τὴν γυναῖκα, ἵνα τελευτῶσαν αὐτὴν κληρονομήσῃ, τὸ σύμφωνον ἄχρηστον ἐστίν· ἐὰν δὲ γένηται σύμφωνον ἐξ ἀρχῆς, ἵνα προτελευτώσης τῆς γυναικὸς ἢ προῖξ ἀπομείνῃ παρὰ τῷ ἀνδρὶ, καὶ εἰ παρὰ τοῦ πατρὸς δεδομένη ἐστὶν ἡ προῖξ, ἔρρωται τὸ σύμφωνον, καὶ ἀποκλείεται ὁ πατήρ 6).

Ἐὰν ὁ πατήρ οὕτως ἐστὶν αἰσχροδός, ὥστε δέος εἶναι, μήποτε λαθῶν τὴν προῖκα δαπανήσῃ, ἀρνείται αὐτῷ ἡ ἀγωγή· καὶ ὁ δικαστὴς προνοεῖ αὐτοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς 7).

Εἰ παίδων ὑπόντων δεήσει τὸν ἐρμείναντα μετὰ τελευτὴν τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἄνευ τοῦ περιελθεῖν εἰς ἕτερον συνοικέσιον, τῆς τῶν οἰκείων τέκνων συνδιαγωγῆς χωρισθῆναι, μετὰ τὸ ἀπολαθεῖν ἐντελῆ τὰ ἴδια πράγματα, δεῖ λαμβάνειν αὐτόν καὶ ἐνὸς παιδὸς μοῖραν κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν τέκνων, τεκνοτροφίας τε ἕνεκα, καὶ τῆς διασσεωσμένης αὐτῷ πρὸς τὸν πρῶτον γάμον αἰδοῦς καὶ τιμῆς 8).

Ἐἴ τι ὁ ἀνὴρ ἐδαπάνησε πρὸς τὴν γαμετὴν αὐτοῦ νοσοῦσαν,

1) θ'. Βασ. ΜΕ. 6'. καὶ 6'. Βασ. ΚΗ. ε'. — 2) Σύν. ΚΗ', σελ. 273. — β'. Βασ. 5'. 25'. — 3) Πρ. Ν. Η', α', β'.

1) Ἀρμ. Δ', Γ', 22. — 2) ρισ'. Βασ. ΚΘ', α'. — 3) 4, β', γ'. Βασ. ΚΑ', δ', καὶ Σύν. Ζ'. σελ. 54. 4) Πρ. Ν. Θ', β'. 5) Πρ. Ν. Θ', δ'. — 6) αὐτ. θ'. — αὐτ. καὶ ι. — 7) ὁ α'. Βασ. ΚΗ, η'. — 8) Ἐκλογ. Β', ζ'.

μετά τὸν αὐτῆς θάνατον οὐ δύναται ἀπαιτεῖν τὸν πενθερὸν αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡ προῖξ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἐπανήξει, ἀλλὰ τῇ διαθέσει αὐτοῦ ὀφείλει λογίζεσθαι· ὅσα δὲ εἰς τὴν ταφὴν ἠνάλωσεν, ὁ πατὴρ δίδωσι πρὸς ὃν ἡ προῖξ ἐπανήλθεν 1).

Ὁ τοῦ γήμαντος ὑπεξουσίου πατὴρ, καὶ αὐτὸν ἀναγκάζεται τρέφειν, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ· αὐτὸς γὰρ ὑπόκειται τοῖς βάρεσι τοῦ γάμου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ 2).

Ζήτει τὸ β'. Κεφάλαιον τοῦ Δ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ προδοτῶν.

Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ θ'.

Ὁ θ'. κανὼν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ, ὅσοι, φησὶν, αἰχμάλωτοι τοῖς βαρβάροις γεγόνασιν, καὶ τῇ σφῶν δυσσεβείᾳ συναπαχθέντες, τοσοῦτον ταύτης μετέσχον, ὥστε καὶ λήθην λαβόντες τοῦ εἶναι Χριστιανοὺς, ἐνίοις τῶν ὁμοφύλων ξύλω ἢ ἀγχόνη ἐφόνευσαν, καὶ ὁδοὺς ἢ οἰκίας ἀγνοοῦσι τοῖς βαρβάροις ὑπέδειξαν, καὶ τῆς ἀκροάσεως ἐκβληθῆναι, μέχρις ἂν συναλθοῦσι τοῖς ἁγίοις, κοινῇ περὶ αὐτῶν τι δόξῃ, καὶ πρὸ αὐτῶν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι.

Νόμοι.

Ὁ ἐρεθίζων πολεμίους, ἢ προδιδοὺς πολεμίους Ῥωμαίους, κεφαλικῶς τιμωρεῖται 3)· οἱ δὲ κατὰ χέρσον, ἢ θάλασσαν ποῖς ληστεύουσι συλληστέσαντες, τῶν φανερῶν πολεμίων μᾶλλον κολάζονται, ὅσω καὶ τοῦ φανεροῦ πολέμου ἢ ἀφανῆς ἐπιβουλὴ χαλεπωτέρα καθέστηκε.

Τοὺς ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν πρὸς τοὺς πολεμίους ἀποφεύγοντας, ὡς πολεμίους ἔξεστιν ἀκινδύνως φονεῦναι 4).

Ὁ κατὰ τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως ἢ τῆς πολιτείας μηχανήσμενος, ἢ μελετήσας, φονεύεται καὶ δημεύεται 5).

1) κή. Πανδ. ΙΑ', ζ'. — 2) κ'. Θέμ. θ'. Πανδ. Ι', β'. — 3) γ'. Βασ. ε', λς'. — 4) Πρ. Ν. λθ', γ'. — 5) αὐτίθι ε'.

Οἱ πρὸς τοὺς πολεμίους αὐτομολοῦντες, καὶ τὰς ἡμετέρας βουλὰς ἀπαγγέλλοντες, ἀπαγχονίζονται. 1)

Ζήτει τὸ ιά. Κεφάλαιον τοῦ Σ στοιχείου.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ρ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῶν ἐν ῥύσει ἀπροαιρέτῳ γινομένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.

Ζήτει τὸ ις'. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου καὶ τὸ κή. Κεφ. τοῦ Κ στοιχείου.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Σ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ὅτι τοῖς σάββασιν οὐ δεῖ ἰηστεύειν.

Ζήτει ἐν τῷ λζ'. Κεφ. τοῦ Κ στοιχείου, κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ες'. καὶ τῆς ε'. Συνόδου νέ. καὶ τῷ λέ. Κεφ. τοῦ Ε στοιχείου, τῆς ἐν Λαοδικεῖᾳ Συνόδου κανόνα ις'. καὶ ἐν τῷ ε. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου κανόνα νέ. τῆς ε'. Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ σκηρικῶν.

Ζήτει ἐν τῷ α. Κεφ. τοῦ Θ στοιχείου κανόνα τῆς ε'. Συνόδου· καὶ ἐν τῷ ζ'. Κεφ. τοῦ Μ στοιχείου κανόνα μς'. τῆς ἐν Κερθαγένῃ Συνόδου.

Ζήτει καὶ τὸ ιά. Κεφ. τοῦ Μ στοιχείου.

1) Πρ. Ν. Λθ', ις'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

*"Οτι σταυρόν ἐν ἐδάφει γράφειν οὐ δεῖ, ἀλλὰ
καὶ τοὺς ὄντας ἀπαλείφειν.*

Συνόδου ἐκτῆς ογ'.

Ὁ ογ'. τῆς ε'. Συνόδου κανὼν, τὸν τοῦ τιμίου σταυροῦ τύπον ἐν ἐδάφει γράφειν ἀπείρηκεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη γραφέντας διαγράφειν ἀνευδοιάστως ἐπισκῆπτει καὶ ἐξαλείφειν, ὡς ν μὴ συμπατούμενον τοῖς βαδίζουσιν, ἐφυβρίζοιτο τὸ σωτήριον τῆς ἡμῶν νίκης τρόπαιον· τὸ καὶ διανοίᾳ αἰδοῖ τῆ πάσῃ τιμώμενον, καὶ λόγῳ διαφερόντως θαυμαζόμενον, καὶ αἰσθήσει πρακτικῶς 1) προσκυνούμενον.

Νόμος.

Μηδεὶς ἐν ἐδάφει, ἢ ἐν μαρμάρῳ, ἐπὶ ἐδάφους κειμένῳ, ἢ ἐν μύλιτῃ λίθῳ σταυρόν ἐγγλυφέτω· καὶ οἱ ὄντες ἐν τούτοις περιαιρεσθῶσαν· ὁ δὲ παραβαλὼν τὸν νόμον, τὴν βαρυτάτην ὑπομνήτω ποινήν 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ συμβολαίων καὶ συμφώνων.

Νόμοι.

Ἢ τῶν συμβολαίων ἀπώλεια οὐκ ἀναιρεῖ τὰς ἀγωγὰς, ἐν ᾧ δυνατόν ἐστιν ἐτέρως ἀποδειχθῆναι τὸ ἀληθές 3).

Τὰ χωρὶς δόλου σύμφωνα καὶ μὴ τοῖς νόμοις ἐναντιούμενα ἔρρωται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ συμποσίων.

Λαοδικείας νέ, κζ',

Τῷ νέ. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κανόνι, κληρικούς ἢ λαϊ-

κοὺς συμπόσια ποιεῖν ἐξ ἐράνου καὶ συμβουλῆς ἀπείρηται· ταῦτα γὰρ, ὡς ἐπίπαν, οὐδενὸς εἶναι ἀγαθοῦ, ὅτι μὴ καὶ πάσης αἰσχρότητος πλέα 1).

Ὁ δὲ κζ'. ταύτης, ἐν ταῖς λεγαμέναις ἀγάπαις τῶν συμποσίων, μέρη αἶρειν, καὶ οἵκαδε κομίζειν τοὺς τοῦ κλήρου ἀπείρηκε· λιχνείαν γὰρ τοῦτο καὶ μοχθηρίαν τῶν δρώντων κατηγορεῖ, ὡς ἐντεῦθεν τὴν τῆς Ἐκκλησίας κατάστασιν ἐξυβρίζεσθαι.

Ζήτει καὶ τὸ γ'. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν τὰς συνάξεις τὰς ἱερὰς ἀποστρεφομένων.

Ζήτει ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου κανόνα ε. καὶ ε'. τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῶν συνεισάκτους γυναῖκας ἐχόντων κληρικῶν.

Ζήτει τὸ ιθ'. Κεφάλαιον τοῦ Γ' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

*Περὶ τῶν συνεπισημαμένων κληρικοῖς ἁμαρτήματα,
καὶ μὴ ὁμολογούντων.*

Βασιλείου οά.

Ὁ οά. τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν, ὁ ἁμαρτήματι συνεγνωκῶς, φησὶ, τινι, καὶ μὴ ὁμολογήσας, ἀλλ' ἐλεγχθεὶς, ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ὅν ὁ ἐργάτης τῶν κακῶν ἐπιτετίμηται, καὶ αὐτὸς ἔσται ἐν ἐπιτιμίῳ· οὐκ ἦν δὲ ἄρα τῷ ἁγίῳ πρὸς τρόπον τὴν μόνην εἶδησιν ἔχοντα, καὶ μὴ ἀρκοῦντα κωλύσαι, τιμωρεῖσθαι, τὸν δὲ γε συναράμενον καὶ συμβουλεύσαντα, καὶ δυνάμενον ἐπισχεῖν, εἴπερ ἐβούλετο· καὶ ὁ προφήτης γὰρ, οὐχ ἀπλῶς

1) πραγματικῶς Β. — 2) ια'. Βασ. Α, ε. — 3) ε', Βασ. ΚΒ', ε.

2) ε'. Βασ. ΙΑ', ε.

κολάζεσθαι ἀξιοὶ τὸν θεωροῦντα κλέπτην ἢ μοιχὸν, ἀλλὰ τὸν συντρέχοντα τῷ κλέπτῃ, καὶ συναιρούμενον, καὶ τὸν συμμεριζόμενον τῇ κοινωνίᾳ τῷ μοιχῷ τὸ ἀμάρτημα· πανταχοῦ δὲ ἢ μὲν ἐξομολόγησις τῆς κολάσεως ἀρκιεῖται τὸ πλεῖστον· ὁ δὲ ἔλεγχος χαλεπωτέραν ταύτην ἐργάζεται.

Ζήτησι καὶ ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου κανὼνα κέ. τῆς ἐν Ἀγκύρα Συνόδου.

Νόμοι.

Ὁ ὑποδεξάμενός τινα ἐνεχόμενον ἐγκλήματι ἐν εἰδήσει, τὴν αὐτὴν ὑφίσταται τιμωρίαν· ὁ δὲ ληστὰς ὑποδεξάμενος καὶ μὴ προσαγαγὼν αὐτοὺς τῷ δίκαστηρίῳ, δημεύεται, ἢ τιμωρεῖται, κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ προσώπου, ὡς ἂν ὁ δικαστὴς συνίδῃ 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ Συνόδων τῶν ἐτησίως γινομένων.

Ἀποστόλων λζ'.

Ὁ λζ'. τῶν Ἀποστόλων κανὼν, δις τοῦ ἔτους Σύνοδον κελεύει ποιεῖν τοὺς ἐκάστης ἐπαρχίας ἐπισκόπους τῷ οἰκείῳ συνιόντας μητροπολίτῃ· ἅπαξ μὲν, τῇ τετάρτῃ τῆς Πεντηκοστῆς ἐβδομάδι, δεῦτερον δὲ, φθινοῦσης ἤδη τῆς ὥρας, τῇ ιβ'. τοῦ ὑπερβερεταίου, ἤτοι τοῦ Ὀκτωβρίου· ἐφ' ᾧ πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τε δογμάτων, καὶ γραφικῶν ζητημάτων, καὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων λύεσθαι, καὶ μὲν τοὶ καὶ διαφορὰς ἔστιν ὧν πρὸς ἀλλήλους, καὶ δίκας, καὶ ἐριδας.

Ἀντιοχείας κ'.

Τούτῳ καὶ ὁ κ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου πρὸς λέξιν σχεδὸν ἔπεται· μὴ ἐξεῖναι δὲ προστίθῃσιν ἐνίοις καθ' ἑαυτοὺς Συνόδους ποιεῖν, μὴ πρὸντος τοῦ τῆς ἐπαρχίας μητροπολίτου· τότε γὰρ τελεία γίνεται Σύνοδος, ὅτε καὶ ὁ μητροπολίτης σύνοστι τοῖς λοιποῖς.

Συνόδου πρώτης δ.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ε'. τῆς α'. Συνόδου κανὼν, φθινοῦσης μὲν ὥρας κατὰ τὸν Ὀκτώβριον, κελεύει τὴν μίαν τῶν Συνόδων ἀθροῖζεσθαι· τὴν δὲ ἑτέραν, οὐκ ἐν τῇ Πεντηκοστῇ, ἀλλὰ πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς συνεστάναι· ὡς ἂν, πάσης ἀηθίας καὶ μικροψυχίας τῆς πρὸς ἀλλήλους περιαιρουμένης, καθαροὶ τῷ φύσει καθαρῷ τὸ τῆς νηστείας προσενέγκοιεν δῶρον.

Συνόδου τετάρτης ιθ'.

Ὁ δὲ ιθ'. τῆς δ'. Συνόδου, ἐν καλῶ οἰεταὶ κείσθαι τοὺς ἐπισκόπους δις τοῦ ἔτους Συνόδους ποιεῖν, ἐνθα ἂν ὁ τῆς ἐπαρχίας δοκιμάση μητροπολίτης, ἐπ' ἐνίων ἐκκλησιαστικῶν διορθώσει πραγμάτων· τοὺς δὲ μὴ συνιόντας τῶν ἐπισκόπων, ὑγιῶς τοῦ σώματος ἔχοντας, καὶ ταῖς αὐτῶν ἐπιχωριάζοντας πόλεσι, μηδέ τις ἑτέρου ἀναγκαίου πράγματος εἰργόντος, ἀδελφικῶς ἐπιπλήττεσθαι.

Συνόδου ἑκτης η'.

Ὁ δὲ τῆς ς'. Συνόδου ἡ. τοῦτον μὲν ὡς ἔχει λέξεως δέισι, νομοθετεῖ δὲ, ἅπαξ τοῦ ἔτους καὶ μὴ δις Σύνοδον γίνεσθαι, καθὼν ὀρίσας τὸν ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, διὰ τε τὰς τῶν βαρβάρων ἐφόδους, καὶ τὰς προσπιπτούσας ἑτέρας αἰτίας, αἱ δυσχερεῖς ποιοῦσι τοῖς ἐπισκόποις τὰς συνεχεῖς ἀποδημίας.

Συνόδου ἑβδομῆς ζ'.

Τοῦτον αὖθις ὁ ς'. ἐπικυρῶν καὶ τῆς ζ'. Συνόδου, ἀφορίζεσθαι ἀξιοῖ, εἴ τις ἄρχων εὐρεθείη εἰργῶν τινὰ τῶν εἰς τὴν Σύνοδον ἀπιόντων ἐπισκόπων· συνιοῦσι δὲ τούτοις, προὔργου, φησὶ, μελέτω, ὥστε τὰς τοῦ Εὐαγγελίου ἐντολάς, καὶ τὰς τῶν κανόνων μενιέναι διδάσκειν τοὺς ὑπὸ χεῖρα· εἴ τινα δὲ τῶν συνελθυθῶτων ἐπισκόπων, κτήνος, ἢ ἕτερον εἶδος, ὁ μητροπολίτης ἀπαιτήσας ἄκοντα ἐλεγχθεῖη, τετραπλάσιον ἀποτισάτω.

Λαοδικείας μ'.

Καὶ ὁ μ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ πολλῆς ἀξιοῖ φροντίδος τὸ καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἐτησίως Σύνοδον γίνεσθαι· διὸ καὶ τοὺς ἐπι-

1) γ'. Βασ. Ξ', κζ'.

σκόπους εἰς τυχὴν καλουμένους οὐκ ἀναδύεσθαι, ἀλλ' ἀμελητὶ ἀπιέναι προστάττει· καὶ ἢ τοὺς σοφωτέρους, ἅττα ἴσασι διδάσκειν, ἢ τοὺς ἀπλουστέρους, ἅπερ ἀγνοοῦσι μαθάνειν· οὕτω γὰρ κατορθοῦσθαι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐπιδιδόναι συμβαίνει, περὶ τε τὰ ὀρθὰ τῆς πίστεως δόγματα, καὶ τὰς τὸν βίον ρυθμιζούσας ἐντολάς· ὁ δὲ καταφρονῶν, ἑαυτὸν ἐπιτιμηθεὶς αἰτιάσθω, εἰ μὴ τινι ἀνωμαλίᾳ ἢ τοῦ σώματος ἢ τῶν πραγμάτων ἐμποδισθεῖη.

Καρθαγένης ιθ', ογ', ος', ιζ'.

Καὶ ὁ ιθ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, Σύνοδον τοῖς ἐπισκόποις κατ' ἐνιαυτὸν ἐπισκῆπτει ποιεῖν· ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ ογ'. ὅν καὶ ζῆτει ἐν τῷ ζ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Π στοιχείου.

Τούτοις δὲ καὶ ὁ ος'. ἐπιψηφίζεται, τὰς αὐτὰς τοῖς ρηθεῖσι κανόσιν αἰτίας ἐπεξιών· τὸν δὲ μὴ πειθόμενον, τῆς μὲν τῶν ἄλλων ἀφίστασθαι κοινωνίας κελεύει, μόνῃ δὲ τῇ τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας ἀρκεῖσθαι.

Ἀλλὰ τῷ ιζ'. κανόνι, οὐ τῶν ἀναγκαίων εἶναι δοκεῖ, κατ' ἐνιαυτὸν Σύνοδον γίνεσθαι τῶν ἐπισκόπων εἰς Καρχηδόνα, ἵνα μὴ συντρέθωνται οἱ ἀδελφοί· ἀλλ' εἰ μὲν αἰτίαι κοῖναι ἀνακύψαιεν περὶ δογμάτων τυχόν, γράμμασι καλεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους, καὶ κοινῆς γινομένης Συνόδου, λύεσθαι τὸ ἀμφίβολον· εἰ δὲ ἰδικαί εἶεν, ἐν ἐπαρχίᾳ ἐκάστη τὴν λύσιν αὐτὰς λαμβάνειν.

Νόμος.

Ἡ δὲ ρλζ'. Ἰουστινιάνειος νεαρά 1), ἅπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους τῷ Ἰουνίῳ ἢ τῷ Σεπτεμβρίῳ Συνόδους γίνεσθαι βούλεται τῶν μητροπολιτῶν παρὰ ταῖς Πατριάρχεις, καὶ τῶν ἐπισκόπων παρὰ τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἐξετάζεσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι περὶ τε πίστεως, καὶ κανόνων, καὶ πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν, καὶ τὰ παρὰ τοὺς κανόνας ἀμαρτανόμενα διορθοῦσθαι· τοὺς δὲ ἄρχοντας μὴ ἐπιτιμημένους τοῖς μητροπολίταις καὶ τοῖς ἐπισκόποις, ὑπερτιθεμένους τὰς τεταγμένους Συνόδους ποιεῖν, ἢ

1) Νεαρ. ρλζ', Κεφ. δ', ε'.

τοὺς μὴ πειθόμενους οὐ μηνύοντες τῷ βασιλεῖ, ἐσχάτως τιμωρεῖσθαι. Ἀλλὰ τὸ τῶν Συνόδων τούτων πάντα τὸ νῦν ἔχον καταπεφρόνηται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ συστατικῶν γραμμάτων.

Ζῆτει τὸ θ'. Κεφάλαιον τοῦ Α στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῶν συνωμοσίας, ἢ φατρίας, ἢ στάσεις ποιούντων.

Συνόδου τετάρτης ιη', Συνόδου ἑκτης, λδ'.

Ὁ ιη'. τῆς δ'. Συνόδου κανὼν, καὶ ὁ λδ'. τῆς ε'. Συνόδου, ἐν τοῖς πολιτικοῖς, φασί, νόμοις, ὧν οἱ πλείους πρὸς τῶν ἔξω σοφῶν συνετέθησαν, τὸ τῆς συνωμοσίας ἢ φατρίας ἀπείρηται τόλμημα, πολλῶ γε δήπου τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ· ὅστις τοίνυν τῶν μοναζόντων ἢ κληρικῶν τοιούτῳ ἀλόγιῳ ἐγκλήματι, ἢ συσκευῆς ἐλεγχθεῖη τυρεύων, ἥτοι τεκταίνων, ἐπισκόποις ἢ κληρικοῖς, τοῦ οἰκείου ἐκπιπτέτω βαθμοῦ. Συνωμοσία δὲ ἐστὶ τὸ τινὰς κατὰ τινῶν βουλευσασθαι, καὶ ἀλλήλους ὄρκους συνδέσαι, ἢ μὴν μὴ ἀποστήσεσθαι τοῦ βουλευματος, μέχρις ἂν τοῦτο τελεσθεῖη· ὡς πού καὶ ἐν ταῖς Πράξεσι τῷ Θείῳ Λουκᾷ ἰστόρηται, ὅτι ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφάς, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν, ἕως ἂν ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον 1). Φατρία δὲ ἐστὶ κυρίως τὸ τῶν συγγενῶν ἢ τῶν ἄλλως ἠνωμένων σύστημα· ἐνταῦθα δὲ κακοθελὲς δηλοῖ διαβούλιον, καὶ συμφωνίαν τινῶν ἐπὶ πράξεσι φύλαις. Τυρεύειν δὲ, τὸ σκληρὰ καὶ πονηρὰ κατασκευάζειν, καὶ μηχανᾶσθαι· ὡς τὸ, Ἐτυρώθη ἢ καρδίᾳ αὐτῶν 2), ἀντὶ τοῦ ἐσκληρύνθη.

Νόμοι.

Ὁ συνωμοσίαν κατὰ τῆς πολιτείας παρασκευάσας γενέσθαι,

1) Πράξ. κγ', 12. — 2) Ψαλμ. ρη', 70.

καὶ ὁ ἐπιβουλεύσας τῷ στρατοπέδῳ, ἢ τοῖς πολεμίοις αὐτὸ προδοῦν, ἢ ὁ κατὰ δόλον ἐμποδίσας ὑπὸ Ῥωμαίους γενέσθαι τοὺς πολεμίους, ἢ παρασκευάσας αὐτοὺς βοηθηθῆναι πλῆθει, ἢ ὅπλοις, ἢ χρήμασιν, ἢ ἑτέρῳ οἰωδῆποτε τρόπῳ, τῷ τῆς καθοσιώσεως ὑπόκειται ἐγγλήματι 1). Ἀλλὰ καὶ τὸ συνάγεσθαι ὄχλον χωρὶς βασιλικῆς ἐπιτάγματος, πολλῆς ἄξιον τιμωρίας κρίνεται πρὸς τῶν νόμων. Ζήτηι καὶ τὸ κἀ. Κεφάλαιον τοῦ II στοιχείου.

II δὲ νεαρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, εἰδήσει καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου καὶ τῆς Συνόδου, ἀναθέματι καθυποβάλλει τοὺς μέλλοντας ἢ ἐπιβουλαῖς ἐπιχειρεῖν, ἢ μούλτῳ· ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς συμπράττοντας καὶ συγκοινωνοῦντας τῇ αὐτῶν ἀποστασίᾳ, καὶ τοὺς συμβουλεύοντας ἢ παρορμῶντας εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ τοὺς συνεκστρατεύοντας, καὶ τοὺς δεχομένους αὐτοὺς εἰς μετόπισιν, μὴ μεταμελομένους ἀπὸ τῆς ἀποστασίας, καὶ καταλιμπάνοντας αὐτήν 2). Ζήτηι περὶ ταύτης τῆς νεαρᾶς ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς ἐν Γάγγρῃ Συνόδου, ἥτις ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου κεῖται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ σχισματικῶν.

Ζήτηι ἐν τῷ β΄. Κεφαλαίῳ τοῦ Α στοιχείου κανὼνα α΄. τοῦ μεγάλου Βασιλείου, σοφῶς ὀριζομένου καὶ διαιροῦντος τὰ σχίσματα, καὶ τὰς αἰρέσεις, ταῖς ἐκκεντέρων ιδιότησιν.

Ὁ δὲ λα΄. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, ὅστις, φησὶ, πρεσβύτερος, μηδὲν τι κατεγνωκὼς τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, μήτε περὶ τὴν εὐσέβειαν σφαλλομένου, μήτ' αὐτὸ χαίροντος ἀδικίας, ἀλλ' εὐσεβοῦς μὲν τὰ πρὸς Θεὸν, δικαίου δὲ τὰ πρὸς ἀνθρώπους ὑπάρχοντος, πάθει φιλαρχίας κάτοχος ὢν, ἰδίᾳ πῆξαι θυσιαστήριον, καὶ παρασυνάξεις παιῶν ἐν τούτῳ ἱερουργεῖν, μετὰ μίαν καὶ δευτέραν καὶ τρίτην παραίνεσιν, καὶ παράκλησιν ἐπὶ τὴν προτέραν δύνουσαν, ἔτι γνώμη χρώμενος αὐθεκάστῳ, αὐτὸς μὲν ὡς φιλαρχος, καὶ τυραννικῶν ἔργων ἐπιδεικνύμενος, καθαιρεῖσθαι

1) δ΄. καὶ ιβ΄. Βασ. κβ΄. λγ΄. — 2) Ὁρα τοῦ παρ. Κονστ. Τόμ. Β΄. σελ. 127.

οἱ δὲ συνκαυχθέντες αὐτῷ, καὶ συνεκκλησιάζοντες, εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, καὶ αὐτοὶ καθαιρεῖσθωσαν· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορισμῷ ὑποβεβλήσθωσαν.

Ἐναργῶς τοίνυν ἐκ τούτου παρίσταται, μηδ' ἠντιναοῦν ὕβρειν εὐθύνῃν, τοὺς τῶν ἰδίων ἐπισκόπων ἀποσχιζομένους, καὶ ἀποφαιτῶντας κληρικοὺς, καταγνωσκοντας ὡς ἀσεβοῦντων ἢ ἀδικούντων· δι' ἕτερον μὲντοι γὰρ τρόπον, καὶ καὶ χεῖριστα λέγεται περὶ ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου, οὐ δίκαιον τῆς ἐκείνου κοινωνίας ἀφίστασθαι, πρὶν ἂν ἢ δι' ἀκριβοῦς ἐξετάσεως κρίσις τοῦτον καθέλη· οὐ γὰρ τῶν ἀνθρώπων ἡ χεῖρις, ἀλλὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὃ καὶ διὰ τῶν ἀναξίων πορίζειν κακότητα· εἰδῶσι τοῖς θερμότητι πίστεως προσιοῦσι· πάντας γάρ, φησιν, ὁ Θεὸς οὐ χειροτονεῖ, διὰ πάντων δὲ ἐνεργεῖ.

Ἐντιοχείας ε΄.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ε΄. διέξεισι, προσθεῖς, ὡς, εἰ μετὰ τὴν καθάρσιν ὁμοῦδων ἐπιμένει, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἀναστατῶν, διὰ τῆς ἔξωθεν καὶ πολιτικῆς ἐξουσίας σωφρονισθῶ, εἴπως ταῦτα γούν πρὸς μετόπισιν ἐπιστρέψειεν· ἐπιτιμᾶν γὰρ μόνον ἐφείταται τοῖς ἐπισκόποις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τιμωρεῖσθαι τοὺς πταίνοντας· μὴ πειθομένους δὲ, τοῖς ἄρχουσι πρὸς σωφρονισμὸν ἐκδιδόναι.

Ζήτηι καὶ τὸν λα΄. καὶ τὸν νθ΄. τῆς ε΄. Συνόδου ἐν τῷ α΄. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου.

Συνόδου ΑΒ΄, ιβ΄, ιγ΄, ιδ΄, ιε΄.

Ὁ δὲ ιβ΄. κανὼν τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας Συνόδου, τῷ λα΄, φησὶ, τῆς ε΄. Συνόδου κανὼνι γινόμενοι σήμεφθοι, ἀποκεκληρωμένους εἶναι, καὶ ἐπιτετραμμένους κελεύομεν πρὸς τοῦ κατὰ χώραν ἐπισκόπου, τοὺς ἐν εὐκτηρίοις οἴκοις, ἐνδον οἰκίας οὔσι, λειτουργοῦντας ἱερέας· εἰ δὲ τινες παρὰ τούτους ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου εἰς τὰς οἰκίας ἐπιπίπτοντες ἀψυχοῦνται λειτουργίας τολμήσασιν, ἐκείνους μὲν καθαιρεῖσθαι, τοὺς δὲ συγκοινωνοῦντας αὐταῖς ἀφορίζεσθαι.

Ὁ δὲ ιγ', ὡς περ αἱ τῶν αἰρετικῶν ζιζανίων ἐκφύσεις, φησὶ, τῇ μαχαίρᾳ τοῦ Πνεύματος ρίζαις αὐταῖς ἐξεκόπησαν, οὕτω καὶ τὴν τῶν σχισματικῶν μανίαν, τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα μερίζειν ἐπιχειροῦσαν, ἡμεῖς ἀναστέλλοντες, ὀρίζομεθα, ὡς, εἴ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἐπὶ τισὶ δὴθεν ἐγκλήμασιν, ἃ τῶν σαρκικῶν ἐξήπται παθῶν, τοῦ οἰκείου 1) κατεγνωκῶς ἐπισκόπου, πάσης δυσσεβείας καὶ ἀδίκου πράξεως ἔχοντας τὸν βίον 2) ἐκδικμέτρου, ὡς τῷ ἀποστολικῷ καὶ θεῷ κανόνι διείληπται, ἀποστῆναι τῆς αὐτοῦ κοινωνίας τολμήσεις πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως, καὶ τοῦδε τὸ ὄνομα τὴν θεῖαν ἐπιτελῶν ἱεροτελεστίαν μὴ ἀναφέρει, τοῦτον ὑπακείσθαι καθαιρέσει κελεύομεν, καὶ πάσης ἱερατικῆς ἀποστερεῖσθαι τιμῆς· ἀθέμιτον γὰρ τὴν τῶν μητροπολιτῶν κρίσιν ἀρπάζοντα, πρὸ κρίσεως ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ τοῦ οἰκείου πατρὸς καὶ ἐπισκόπου καταψηφίζεσθαι· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπομένους αὐτῷ, κληρικοὺς μὲν τυγχάνοντας, τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ὑποβάλλεσθαι· μοναχοὺς δὲ, ἢ λαϊκοὺς, μὴ ὅτι τῆς ἱερᾶς ἀφορίζεσθαι κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησίας παντάπασιν ἐξωθεῖσθαι, μέχρις ἂν τὴν πρὸς τοὺς σχισματικοὺς συναφειαν διαπτύσαντες, πρὸς τὸν οἰκεῖον ἐπιστραφῶσιν ἐπίσκοπον.

Ὁ δὲ ιδ'· καθαιρέσιν καὶ τοῦ ἐπισκόπου καταψηφίζεται, εἰ τῆς κοινωνίας τοῦ ἰδίου ἀποσχισθεῖν μητροπολίτου, μηδὲ ἀναφέρειν ἀνέχοιτο ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς τὸ αὐτοῦ ὄνομα.

Ὁ δὲ ιε', τῶν αὐτῶν εὐθυνῶν καὶ τοῖς μητροπολίταις τιμᾶται τοῖς ἀποσχιστομένοις τοῦ σφῶν Πατριάρχου· εἰ δ' ὁ Πατριάρχης τυχὸν, φησὶν, ἢ ὁ μητροπολίτης, ἢ ὁ ἐπίσκοπος, οἶανδ' ἴτινα αἰρεσιν πρὸς τῶν θεῶν κατεγνωσμένην Πατέρων, δημοσίᾳ καὶ γυμνῇ, φάναι, κηρύττη τῇ κεφαλῇ, οἱ τῆς αὐτοῦ κοινωνίας ἀποδιαστελλόμενοι, καὶ ἀποτειχίζοντες ἑαυτοὺς, μὴ ὅτι κολάσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς προσηκούσης τοῖς ὀρθοδόξοις ἀξιούσθων τιμῆς· οὐ γὰρ ἐπισκόπων, ἀλλὰ ψευδεπισκόπων καὶ ψευδοδιδασκάλων κατέγνωσαν, καὶ οὐκ εἰς σχίσματα τὴν ἑνωσιν τῆς Ἐκκλησίας κατέτεμον, ἀλλὰ σχισμάτων καὶ μερισμῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἐσποῦδασαν ῥύσασθαι, τό γε εἰς αὐτοὺς ἦκον· διὰ τοῦτο καὶ ἡ-

1) δηλαδὴ τοῦ οἰκείου 1878 — 2) πάντως 1878 καὶ B.

μεῖς εὖ ποιῶντες, τὴν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἀπειπάμεθα κοινωνίαν, καὶ πρὸ γε συνοδικῆς διαγνώμης καὶ κρίσεως.

Γάγγρας ε'.

Ὁ δὲ στ'· τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου κανὼν, τῷ περὶ ἐλαχίστου τιθεμένῳ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἰδίᾳ ἐκκλησιάζοντι, καὶ παρὰ γνώμην ἱεουργοῦντι τοῦ ἐπισκόπου, τῶν ἐσχάτων τιμῶν ἀξιοῖ· τί γὰρ τοῦ ἀναθέματος ἐσχατώτερον τε καὶ φρικωδέστερον; Ἐκκλησίαν δὲ, οὐ τὸν νεῶν, ἀλλὰ τὸ τῶν πιστῶν φησὶ πλήρωμα· ὁ γὰρ νεῶς, κατὰ τὸν Πηλουσιώτην ἅγιον Ἰσίδωρον, ἐκκλησιαστήριον ἂν κυρίως λέγοιτο, ὡς θυμίαμα, θυμιατήριον, καὶ θυσία, θυσιαστήριον.

Καρθαγένης ι, ια.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ι. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, τὸν ἀφορισμῷ ἐπιτιμηθέντα πρεσβύτερον, εἰ ἐξ ἀπονοίας νεῶν πῆξας θυσιαστήριον, ἰδίαν τῷ Θεῷ ἱεουργίαν προσφέρει, τῷ ἀναθέματι παραπέμπει, οἷα τὴν τῆς Ἐκκλησίας πίστιν καὶ κατάστασιν λυμαινόμενον, καὶ βλασφημεῖσθαι ταύτην παρασκευάζοντα πρὸς τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν. Πρῶτον μὲν γὰρ παραγγελίαις πειρᾶσθαι δεῖ τοὺς τὰ σχίσματα ποιῶντας ἐπανάγειν πρὸς τὴν ὁμόνοιαν· μὴ πειθομένους δὲ, καθαιρεῖν ἢ ἀφορίζειν· εἰ δὲ καὶ οὕτω μένοιεν ἀπαυθδιαζόμενοι, καὶ στασιάζοντες, ὑποτιθέναι τούτους τῷ ἀναθέματι, καὶ ὡς σσηπῶτα μέλη τοῦ ὑγιαίνοντος σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἐκτέμνειν.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ ια. ἀποφαίνεται· Τὸν καταγνωσθέντα πρὸς τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου πρεσβύτερον, ὡς μὴ καλῶς βιοῦντα, προσαγγεῖλαι δεῖ τοῖς γειτνιωσὶ τῶν ἐπισκόπων, ὡς ἂν δι' ἐκείνων τῷ ἰδίῳ διαλλαγείη· εἰ δὲ φυσιωθεῖς, ἀποσχισθεῖν μὲν τοῦ ἐπισκόπου, ἰδίᾳ δὲ ἱεουργεῖν βουληθείη, οὐ μόνον τὸν ἴδιον ἀπολέσει βαθμὸν, ἀλλὰ καὶ ἀνάθεμα ἔσται. Χρὴ δέ, φησὶ, σκοπεῖν, μὴ ἄρα δικαίως τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον ὁ κληρικὸς αἰτιῶτο, ἢ ἀδικοῦντα βλέπων αὐτὸν, ἢ τῷ ὀρθῷ ἐναντιούμενον δόγματι, καὶ οὐκ ἔξω λόγου τὴν αὐτοῦ κοινωνίαν ἐκκλίνει.

Ζήτηι ἐν τῷ β'. Κεφ. τοῦ Α' στοιχείου κανὼνα λγ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, καὶ τὸ κ'. Κεφάλαιον τοῦ Κ' στοιχείου.

Τοῦ Χρυσόστομου.

Ἡ δὲ πολύστομος τῆς Ἐκκλησίας σάλπιγξ, ὁ μακάριος τρώντι Χρυσόστομος, τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐρμηνεύων ἐπιστολὴν, καὶ τῷ ια'. τῆς ἐρμηνείας λόγῳ, περὶ τῶν τὰ σχίσματα ποιούντων διαλεγόμενος, ἀνὴρ τις ἅγιος, φησὶν, εἶρηκεν, ὅτι οὐδὲ μαρτυρίου αἵμα ἐξαλείφειν δύναται τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Ἐν δὲ τῷ ζε'. τῆς αὐτῆς Κεφαλαίῳ, τοῦ εἰς ἀρεσὴν ἐμπεσεῖν, τὸ τὴν Ἐκκλησίαν σχίσει, οὐδὲν ἕλαττον κακὸν δείκνυσιν· οὐδὲν δὲ οἶον καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἐν ἄριθμον θεῖναι τοῖς φθάσασι, τοῦ ἐν ἀγίοις Διονυσίου Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυρος, ἦν πρὸς τὸν Νανῶτον πέμπομε, Ῥώμης ὄντα πρεσβύτερον.

Ἐπιστολὴ Διονυσίου πρὸς Νανῶται, Ῥώμης πρεσβύτερον.

Διονύσιος Νανῶτῳ ἀδελφῷ χαίρει.

Εἰ ἄκων, ὡς φῆς, ἤχθης, δείξεις, ἐὰν ἀναχωρήσης ἐκὼν· ἔδει μὲν γὰρ καὶ πᾶν ὁπίσθιν πεθεῖν ὑπερ τοῦ μὴ διακόψαι τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· καὶ ἦν οὐκ ἀδοξοτέρα τῆς ἕνεκεν τοῦ μὴ εἰδωλολατρῆσαι γινομένης, ἢ ἕνεκεν τοῦ μὴ σχίσει μαρτυρίαν, κατ' ἐμὲ δὲ καὶ μείζων· ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑπὲρ μιᾶς τις τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἐνταῦθα δὲ ὑπὲρ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ· καὶ νῦν δὲ, εἰ πείσαιο, ἢ βιάσαι τοὺς ἀδελφοὺς εἰς ἁμόνοιαν ἐλθεῖν 1), μείζων ἔσται σοι τοῦ σφάλματος τὸ κατάρθωμα· καὶ τὸ μὲν οὐ λογισθήσεται, τὸ δὲ ἐπαινεθήσεται· εἰ δὲ ἀπειθούστων, ἀδυνατεῖς, σώζων σώζε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν. Ἐβρόσθαι σε ἐχόμενον τῆς εἰρήνης, ἐν Κυρίῳ εὐχομαι.

1) ἀναλθεῖν 1310, εἰσελθεῖν B.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Τ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς τάξεως τῶν κληρικῶν.

Ζήτει τὸ δ'. Κεφάλαιον τοῦ Δ στοιχείου

Λαοδικείας κς'.

Ὁ δὲ νς'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κανὼν, τοῦ ἐπισκόπου τὴν εἴσοδον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ποιούμενον, μὴ ἐξεῖναι κελεύει τοῖς πρεσβυτέροις προλαμβάνειν, καὶ εἰσερχομένους καθίζει, καὶ μόνον ἐξὼ τὸν ἐπίσκοπον, (οὐχ ὅπως γὰρ ἀταξίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ περιφρονεῖν τὸν ἐπίσκοπον τοῦτο σημεῖον), ἀλλὰ τούτῳ συνεισιέναι, εἰ μήπου τις ἀνωμάλως ἔχει τὸ σῶμα, καὶ τὴν στάσιν ἥμισυ δύναται φέρειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ταφῆς.

Νόμοι.

Οὐκ ἔξεστι θάπτειν ἐνθα δὴλόν ἐστιν ὅτι μάρτυρος σῶμα ἀπόκειται 1).

Οὐδεὶς ἀπὸ τῶν τάφων ὕλην τιγὰ ἢ ἕτερον οἰκοδόμημα μεταφέρει 2).

Μηδεὶς σῶμα ἀνθρώπινον χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς εἰς ἕτερον τόπον μεταφέρειτω 3).

Ζήτει καὶ ἐν τῷ ιε'. Κεφ. τοῦ Μ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ὅτι τοὺς τελευτήσαντας οὐτε βαπτίζειν δεμιτῶν, οὐτε τοῖς σώμασιν αὐτῶν κοινωρίας μεταδίδουαι.

Ζήτει τὸ κς'. Κεφάλαιον τοῦ Κ στοιχείου.

1) ε'. Βασ. Ε. ζ. — 2) ιδ'. Βασ. Ξ', κγ'. — 3) ιδ'. Βασ. ΝΘ', γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

*Περὶ τῶν τέκνων τῶν κληρικῶν.**Καρθαγένης λέ.*

Ὁ λέ. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανῶν οὐκ οἴεται δεῖν ἐπισκόπους καὶ κληρικούς εὐχερῶς τοῖς τέκνοις αὐτῶν διδόναι τὸ αὐτεξούσιον, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς ἡλικίας καὶ τῶν ἀγαθῶν τρόπων δοῖεν πληροφορίαν, ὅτι δυνήσονται δεόντως καὶ εὐλαβῶς τὰ καθ' ἑαυτοῦς οἰκονομεῖν· εἰ δ' οὖν, τῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν καὶ αὐτοὶ ἔσονται κοινωνοί.

Νόμοι.

Οἱ δὲ νόμοι κελεύουσι μὴ παρὰ μόνου τοῦ πατρὸς εἴτε κληρικοῦ, εἴτε λαϊκοῦ, τὴν τῶν τέκνων αὐτεξουσιότητα γίνεσθαι, εἰ μὴ καὶ δικαστικὴ διάγνωσις τοῦτο ἐπιψηφίσαι· φασὶ γάρ· Οὐ γυμνή συναίνεσις τοῦ πατρὸς ἐλευθεροῖ τῆς ὑπεξουσιότητος τὸν παῖδα, ἀλλὰ νόμιμος πράξις 1).

Οἱ δὲ ὀφφικίῳ τιμηθέντες παῖδες τῶν ἐπισκόπων, αὐτεξούσιοι παρὰ τοῦ νόμου γίνονται, καὶ λόγον ὑπὲρ αὐτῶν οἱ πατέρες οὐ διδῶσι· φησὶ γάρ ἡ π.ά. Ιουστινιάνειος νεαρὰ, ὅτι πάντες οἱ ἀξιωματικοί, καὶ οἱ ἔχοντες ὀφφίκια ἄρχοντες, αὐτεξούσιοι ἔσωσαν, καὶ εἰ τῆς πατρικῆς χειρὸς οὐκ ἔφθασαν ἀπολυθῆναι 2).

Τῶν ψυχικῶν μέντοι σφαλμάτων, ἅπερ οἱ ὑπεξούσιοι ἀμαρτάνουσι παῖδες, ἴσως οἱ πατέρες δίκην ὑπέχουσιν, οὐ μὴν καὶ τῶν ἐγκληματικῶν· οὐ γάρ κολάζονται πατέρες ὑπὲρ τέκνων· φησὶ γάρ ὁ νόμος· Τὰ ἀμάρτηματα τῆ κεφαλῆ ἔπονται 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τελουμένων ἐθῶν.

Ζήτησι τὸ δ΄. Κεφάλαιον τοῦ Ν στοιχείου.

Συνόδου ἑκτῆς νέ, γς', γθ'.

Ὁ δὲ νέ. τῆς ε΄. Συνόδου κανῶν, τοῖς τὴν παλαιὰν οἰκοῦσι

1) ε', Βασ. ΑΑ, γ'. — 2) Νεαρ. π.ά, Κεφ. α', γ'. — 3) ε. Βασ. ΑΑ, ε.

ῥώμην παρεγγυᾶται, μὴ νηστεύειν τὰ σάββατα τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, ἐκτὸς μόνον τοῦ ἐνὸς καὶ μεγάλου σαββάτου· ἀλλ' ἀδιόρθωτοι μεμενήκασι οἱ ἀλαζόνες, μήτε τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων, μήτε τούτου ἐπιστρεφόμενοι· καὶ μήτε τὴν καθήρεσιν οἱ ἱερωμένοι, μήθ' οἱ τοῦ δήμου τὸν ἀφορισμὸν εὐλαβούμενοι· μάλλον δὲ τοσοῦτον χεῖρους γεγόνασι, ὡς μὴ μόνον ἐν τούτοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῦ χρόνου σάββασιν, παρὰ νόμῳ νηστεύειν· τὸ δ' ἐτι τούτου παρανομώτερον, ὅτι τὴν τοῦ σαββάτου κατάλυσιν ἐπὶ τὴν τετράδα μετενηνόχασιν καὶ παρασκευὴν, τὴν δ' ἐν ταύταις νηστείαν ἐπὶ τὸ σάββατον, ἔργον ὡσανεὶ ποιοῦμενοι, πάντα νόμον ἱερὸν τιθέναί ἀνάστατον.

Ὁ δὲ γς'. τὴν αὐθις ἐκ διαμέτρου τῶν ἡρμενίων διορθούμενος πλάνην, ἐν τοῖς σάββασιν καὶ ταῖς κυριακαῖς τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, τυροῦ καὶ ὠῶν ἀπέχεσθαι καὶ τούτους κελεύει, οἷα δὴ νόμος πάση τῇ ὑψηλίῳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ. ὡς περ γὰρ πάντων τῶν θυομένων ἀπεχόμεθα ζώων, οὕτω δέον, καὶ ὅσα τούτων καρπὸς, εἰς τροφήν μὴ προσίεσθαι· τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν τετράδων παρατηρητέον καὶ παρασκευῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ· τοῖς δὲ παραβαίνουσι, καθαιρέσει ἢ ἀφορισμῷ τιμᾶται, κληρικοί· οὐτὶν, ἢ δημόταις τυχόν· ἀλλὰ καὶ τούτῳ τοὺς Λατίνους μάλλον ἂν ἴδῃς εἰς ἔσχατον ἀφιγμένους παρανομίας, ὡς περ ἐξεπίτηδες ὁμῶς χωροῦντας τοῖς θείοις κανόσιν· ἐν γὰρ τοῖς σάββασιν καὶ ταῖς κυριακαῖς τῆς τεσσαρακοστῆς, οὐ μόνον τυροῦ καὶ ὠῶν, ἀλλὰ γε καὶ κρεῶν ἄπτόνται, οὐχὶ τοῦ δήμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μοναχῶν οἱ ἀσθενῶς δῆθεν τοῦ σώματος ἔχοντες.

Ζήτησι καὶ ἐν τῷ α'. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου, τῆς ἐν Καιδικεῖᾳ Συνόδου κανόνα με'. καὶ ἐν τῷ ζ'. Κεφ. τοῦ Π στοιχείου κανόνα πθ'. τῆς ε΄. Συνόδου.

Ὁ δὲ τῆς ε΄. Συνόδου νθ'. κανῶν, ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ἡμέραις, οἷα πανθῆναι προστεταγμένον, καὶ νηστεύειν καὶ κατανύσσεσθαι εἰς ἐξίλασμα τῶν οὐ καλῶς ἐκάστη βεβιωμένων, τὴν τῶν προηγιασμένων λειτουργίαν κελεύει τελεῖσθαι· ἐν δὲ γε τοῖς σάββασιν καὶ ταῖς κυριακαῖς αὐτῆς, καὶ τῇ ἁγίᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἡμέρᾳ, ἐπέπερ ἐν ταύταις νηστεύειν οὐκ ἔννομον, καὶ θυσίαν προσφέρειν, καὶ τελείαν γίνεσθαι λει-

τουργίαν' τιμῶμεν γὰρ τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἡμέραν, πανηγυρίζοντες ἐν αὐτῇ, ὡς ἀρχὴν καὶ κεφάλαιον τῆς ἡμῶν σωτηρίας' ἔοικεν οὖν μίαν εἶναι τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν' εἰ γὰρ καὶ ἑτέρα τοῖς κανόσιν ἐπεγινώσκετο, ὠρίσθη ἂν καὶ ἐν ἐκείνῃ, μὴ τελείαν ἱεροτελεστείαν, ἀλλὰ προηγιασμένην τελείσθαι.

Διὰ τὴν ὥραν ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας ἢ δευτέρα τελείται λειτουργία' ἔστι δὲ ὅτε καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐν ταῖς μεγίσταις τῶν ἑορτῶν.

Ἀλλὰ γὰρ ζητητέον ἐνταῦθα, τίνας χάριν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἡμερῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, περίπου τρίτην ὥραν ἀπὸ τῆς ἑσπέρης νόμος τὴν Θεῖαν τελείσθαι μυσταγωγίαν' τῶν δὲ περιφανῶν ἔστιν ἄς ἑορτῶν, καινότερον τρόπον οἶονεὶ πρεσβεύειν οἰόμενοι, τούτων τὴν τελετὴν εἰς τὴν ἑσπέραν ταμιευόμεθα, καὶ μετὰ τὰς ἑσπερίους εὐθὺς ἐπιτελοῦμεν ἁδᾶς. Τοῦτ' ἔστι γοῦν τὸ ἔθος κατ' ἐξαιρέτην καὶ ἰδίᾳ τετήρηται τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ, τῇ τε ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ καὶ σεβασμίᾳ σαββάτῳ' πρὸς δὲ, τῇ περιφανεί τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἡμέρᾳ, καὶ γε τῇ λαμπρᾷ καὶ φερωνύμῳ τοῦ Θεοῦ φωτὸς, εἶγε μὴ συνέλλοιεν ἡμέραις, τῶν οικειῶν οὐκ ἀνεχομέναις διὰ ταύτας ἐλατῆσαι πρεσβείων' ταύταις, εἰ βούλει, προστίθει, καὶ τὴν εὐαγῆ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἡμέραν. Καὶ ἡ μὲν ἐκ τῶν εἰκότων τοῦ προτέρου αἰτία, ὅτι τοι ἐν τούτῳ τῆς ἡμέρας ὁ Παράκλητος ἐναργῶς τοῖς Ἀποστόλοις ἐπιφοιτήσας, καὶ τὸ τρίτον φῶς ἤδη καὶ τέλειον τελείως τούτοις μυσταγωγήσας, καὶ ἡμᾶς τῇ ἐπωνύμῳ τῆς Θεῖας Τριάδος ὥρα, τὴν τελείαν καθιεροῦν ἱερουργίαν τῇ τρισυποστάτῳ Θεότητι, δι' αὐτῶν σαφῶς ἐδιδάξατο. Εἰ γὰρ καὶ τῆς Θεῖας ἱερουργίας ἡ τελετὴ τὸ τῆς ἀρρήτου οικονομίας ὑπογράφει τοῦ Λόγου μυστήριον, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον τὴν χάριν ἔσμεν τῷ τε εὐδοκήσαντι ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ συνεργήσαντι ζωοποιῷ Πνεύματι. Ἦν γε μὴν ταῖς εἰρημέναις ἐπισήμοις ἡμέραις, ἕτερ' ἅττα ἐν βύθει κεκαλυμμένα, καὶ ὑπὲρ ἔννοιαν τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας μυστήρια, ἀμυδρῶς πως ἡμῖν παραγυμνοῦται σκιαγραφούμενα, ὡς ἂν καὶ ἐκ τῆς τούτων, καθόσον ἐρικτὴν, μυστικῶς, πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῖν ὑπάρξῃ πόθον ἐπὶ πλέον πτεροῦσθαι

καὶ ἀνατείνεσθαι. Τοῦ γοῦν τελείου καὶ ἄκρου φωτὸς, ἐπὶ γῆς ὡς ἐν ἑσπέρᾳ τῷ τέλει τῶν αἰώνων τῷ κόσμῳ φανέντος, τέλος μὲν ὁ δρόμος τῆς τοῦ νόμου, ὡς εἶπεν, ἡμέρας ἐλάμβανεν 1) ἡ δὲ τῆς καινῆς διαθήκης αὐγὴ, τὸν τῆς πολυθέου σκότον κακίας καταλύειν ὑπῆρχετο, ἐν ᾧ σκιώδης νόμος πολλοῦ γε ἄρα ἔδει περιελθεῖν. Ταύτη τοι καὶ τοῦ μυστηρίου τούτου τοῖς συλληψομένοις ἤδη καὶ ὑπουργήσουσι μαθηταῖς κοινῶν ὁ Σωτὴρ, οὐ μεθ' ἡμέραν, ἀλλ' ἐν ἑσπέρᾳ βαθείᾳ, τῆς μεγάλης πέμπτῃς φημι, καὶ πρὸς Θεοῦς ἐπαλείφων ἀγῶνας, καὶ ὁμῶς παρακαλῶν τῇ πλένῃ χωρεῖν, ἀτρεμιζούσῃ καθαρῶς τῇ ψυχῇ, καὶ τοῖς λογισμοῖς ἐστῶσιν, οὐχ ὅπως τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὡς ἐντεῦθεν μελλόντων ἔργων ἔσσεσθαι κρείττωνων ἢ κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινῆ, φησι, κίρνησι διαθήκη, τοῖς ὑπερμαχοῦσι ταύτης καὶ προασιζουσιν, ὑπεμφαίνων διὰ τοῦ ποτηρίου, μὴ ἂν ποτε τούτοις ὑπάρξαι, κινδύνων ἄνευ καὶ πειρασμῶν τῆς πλάνης περιγενέσθαι, καὶ εἰς τέλος ταύτην καταγωνίσασθαι, ἧς τὸ ἐνιστάμενον τῆνικαδε σκότος, σημεῖον περιφανές ἦν. Διὰ δὴ ταῦτα, ὅσα ἡμᾶς εἰδέναι καὶ τὸ εἶδος ἀπαιτεῖ, ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἡμερῶν τοῦ χρόνου, ὥρα τρίτη τὰ τῆς Θεῖας τελείται ἱερουργίας' κατὰ μὲν τοι τὰς δηλωθείσας ἐπισήμους καὶ μόνον, ἑσπέρα Θεοῖς Πατέρων τετήρηται' εἰδῶσαι γὰρ οἱ Θεοὶ Πατέρες, τὰ τῆς ἱερᾶς ὑπαλλάττειν μυσταγωγίας, καὶ διὰ τῆς ποιικιλίας, ἔστιν ὁ τῶν ὑπὲρ ἔννοιαν μυστηρίων, φιλανθρώπως ἡμῖν ὑπεμφαίνειν, καὶ πρὸς τὴν ἐννοσίαν καὶ ὑπέροσον ἐντεῦθεν γινῶσιν, οὐχ ἥκιστα Θεομασίως χειραγωγεῖν.

Καὶ 2) κατὰ τὴν ἱστορίαν δὲ, νυκτὸς ἡ Παρθένος τὸν Κύριον τέτοικε' καὶ δῆλον ἐξ ὧν ὁ Εὐαγγελιστὴς φησιν, ὡς καὶ ποιμένες ἦσαν, καὶ τὰ ἐξῆς' νυκτὸς δὲ ὁ Κύριος πρὸς τοῦ Ἰωάννου ἐβραπτίσατο, ἵνα τὸ Πνεῦμα ἐν εἶδει περιστραῖς πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον, θαψιλεῖ τῷ φωτὶ τὴν νύκτα περιουγάσαν, καὶ τὸν

1) 1378, καὶ Γ. — τέλος μὲν ὁ νόμος τῆς τοῦ δρόμου, ὡς εἶπεν, ἡμέρας ἐλάμβανε 1340. — 2) Καὶ κατὰ τὴν ἱστορίαν . . . εἰδέξατο, ὡς καίτοι ἐν ταῖς ὑπὲρ ἡμῶν κώδικιν ἀλλὰ παρὰ Β.

λαὸν ἐκπλήξαν τῷ ἀσυνήθει τῆς θέας, οἷα Θεῷ τῷ Σωτῆρι προσέχεν τούτοις δικμαρτύρηται· νυκτὸς δὲ τοῦ μυστικοῦ δείπνου ὁ Κύριος κεκοινωνήκε· νυκτὸς δὲ καὶ ἡ σωτήριος Ἀνάστασις γεγένηται· νυκτὸς καὶ ἡ Παρθένοσ πρὸς τοῦ Γαβριήλ τὸν ἀσπασμὸν τὸν ξένον ἐδέξατο.

Λαοδικείας μθ', να', ρθ'.

Καὶ ὁ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ δὲ μθ', κατὰ τὴν τεσσαρακονθήμερον ταυτηνὴ ἄρτον προσφέρειν, ἥτοι τελείαν ποιεῖν ἱεροτελεστίαν, οὐκ οἶεται δεῖν, εἰμὴ ἐν τοῖς ταύτης σάββασι καὶ κυριακαῖς.

Ὁ δὲ να', μήτε ἐν ταῖς μνήμασι, μήτε ἐν τοῖς γενεθλίοις τῶν ἁγίων μαρτύρων, καθ' ὅλην τὴν τεσσαρακοστήν, διὰ τελείας θυσίας ἐπιτάττει πανηγυρίζειν, εἰ μήπου συνέλθοιεν ἡμέρα σαββάτου ἢ κυριακῆς· καὶ εἰ τῶν μαρτύρων τὰς μνήμας ἀθέμιτον ἐν ἡμέραις νηστίμοις ἐπιτελεῖν, σχολῆ γε δὴ που τῶν ἄλλως ἀποιομένων, εἰμὴ ἐν σαββάτῳ καὶ μόνῳ.

Ὁ δὲ ρθ', οὐδὲ γάμους, οὐδὲ γενέθλια τελεῖν ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ συγχωρεῖ.

Ὅπως ἀποδεκτικῶσι τοῦ ὄλου χρόνου ἡ τεσσαρακοστὴ λέγεται, καὶ διὰ ποίας αἰτίας τελεῖται ὅσα ἐν αὐτῇ τελεῖται.

Ἀλλὰ γὰρ καλὸν ἂν εἴη καὶ τὰς τούτων αἰτίας, ὡς οἶόν τε, δήλας θεῖναι τοῖς ἀγνοοῦσιν· ἀγνωμον γὰρ ἐκείνων φθονῆσαι τοῖς βαθυτέρας ἐφιεμένοις γνώσεως, ἃ τοὺς πολλοὺς βαθυμῆα διαπέφυγε γνώμης.

Ἄπας ὁ παλαιὸς νόμος τοῖς ὀρατοῖς ἐκπαιδεύειν εἰώθει τὴν τῶν ἀοράτων κατάστασιν, καὶ τοῖς σωματικοῖς τῶν πνευματικῶν πραγματεύεσθαι τὴν διόρθωσιν· πρὸς δὴ τοῖς ἄλλοις, καὶ τὰς τῶν ὑπαρχόντων δεκάτας τῷ Θεῷ καθιεροῦν ἐτησίως τοῖς παλαιοῖς προσετέτακτο· τὰ δὲ τυπικῶς παρ' ἐκείνοις τελούμενα, μυστικῶς ἡμῖν ἐκλαμβάνεται. Ἢ οὖν θεῖα τῶν Ἀποστόλων λογὰς, μὴ καταλύειν, ἀλλ' ἀναπληροῦν κὰν τούτῳ τὸ ἐνδέον ἐγνωκότες τοῦ νόμου, οὐ τῶν ἐπικαίρων πραγμάτων, ἀλλὰ τῶν ἡμερῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐκάστης τοῦ ἐνιαυτοῦ περιτροπῆς, τὰς δεκάτας καθιεροῦν τῷ Θεῷ τεθεσπίκασιν, ὡς ἂν

διὰ τῆς ἐν αὐταῖς σπουδῆς καὶ θερμότερας μετανοίας, τὰ πρῶτον τὸν ἐνικυτὸν τῆς ψυχῆς ἀρρώσθηματὰ, σὺν Θεῷ βοηθῶ, δυνηθείημεν ἐξιάσασθαι· τὸ δέκατον δὲ τοῦ ἐνικυτοῦ, τὰς τῶν νηστειωῶν ταύτας ἡμέρας εἶναι φαρμέν. Αἱ γὰρ ἑπτὰ τούτων ἑβδομάδες, χωρὶς τῶν σαββάτων καὶ κυριακῶν, ἡμέραι γίνονται πέντε πρὸς ταῖς τριάκοντα· προστιθεμένου δὲ καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου, καὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς λαμπρᾶς καὶ φωτοειδοῦς νυκτός, ἡμέραι γίνονται λς'. καὶ ἡμίσεια, τὸ ι'. ἀκριβῶς οὔσαι τῶν τξέ'. τοῦ ἐνικυτοῦ ἡμερῶν· τῶν γὰρ τριακασίων τὸ δέκατον, τὰ τριάκοντα, καὶ τῶν ξ'. τὰς ε', καὶ τῶν ε'. τὸ ἥμισυ. Ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι μυστικὸν ἐμφαίνει θεώρημα ὁ τριακοστὸς ἕκτος οὗτος ἀριθμὸς· τρίγωνον γὰρ ἔντα φασὶν οἱ περὶ ταῦτα ἐσχολακότες, καὶ εἰς σχῆμα τετραγώνου καὶ κύκλου 1) μεταβάλλειν. Ὁ γὰρ μόνος τέλειος ἐν μονάσιν ἕκτος 2) ἀριθμὸς, πρὸς αὐτὸν αὐτὸς πολυπλασιαζόμενος, τοῦτον τοιοῦτον ἀπογεννᾷ. Διὰ μὲν οὖν τοῦ τριγώνου, ἡ τρισυπόστατος θεαρχία δηλοῦται, διὰ δὲ τοῦ τετραγώνου, ἡ πρὸς αὐτὴν ὀρθὴ πίστις, καὶ πάγιος· ἐδραῖον γὰρ καὶ αἰεὶ ὡσαύτως ἐστὼς τὸ σχῆμα τοῦ τετραγώνου, ταῖς ἰσομέτροις γωνίαις τῶν πλευρῶν ἐρειδόμενον· ὁ δὲ κύκλος τῶν ἀρετῶν ἐμφαίνει τὴν πρὸς ἑαυτὰς κυκλικὴν περιόδον. Ἐπειδὴ γὰρ ταῦτα προσοικειοῖ τῷ Θεῷ, ἢ τε ὀρθὴ περὶ τὸ θεῖον ὑπόληψις, καὶ ἢ τῶν ἐντολῶν τήρησις, διδάσκει σε ὁ ἀριθμὸς καὶ ἐν τῇ πίστει τῆς ἀγίας Τριάδος ἐδραῖον εἶναι καὶ ἀμετάθετον, καὶ τὸν κύκλον τῶν ἀρετῶν μὴ ἐν παρέργῳ τιθέναι, ἀλλὰ καὶ ἀμφότερα ὡς ἀπαρχὴν τοῦ ὅλου ἐνικυτοῦ προσκομίζειν Θεῷ, ἐν τῷ τῆς νηστείας μάλιστα καιρῷ. Ὁ τοίνυν τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἄνωθεν βασιλεύων ἐχθρὸς καὶ πολέμιος, ὁρῶν ἡμᾶς περὶ πλείονος τὴν ἀρετὴν ποιουμένους, τῶν τῆς κακίας εἰδῶν ὄντων πλειόνων, καὶ τὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῦ σκεύη ὡς λύμην ψυχῆς ἀντικρυς ἐκβάλλειν διεγερθέντας, τὰ ὄπλα καθ' ἡμῶν αἶρει μεθ' ὑπερηφάνου παρασκευῆς, καὶ οἷα φυγάδας ἐπανάγειν πείρῃται, καὶ ὡς δραπέτευόντων ἀντιλαμβάνεται, ὑπέχειν αὐτῷ κελεύων καὶ μὴ ἀφηνιᾶν, μηδὲ ταῖς πονηραῖς ἀποτάττεσθαι συνηθείαις, ἀλλὰ τοῖς

1) τετράγωνον καὶ κύκλον, κ. — 2) ἕξ β.

ειωθῶσιν ἐγκαλινδοῦσθαι πάθειν· φιλεῖ γὰρ ὡς ἐπίπαν ὁ πονηρὸς τοῖς ἐπείγομένοις τῶν παθῶν ἐλευθερωθῆναι, μανικώτερον ἐπιτίθεσθαι, καὶ σφοδρότερον τῶν παθῶν ὑπανάπτειν τὴν φλόγα, ἐαυτὸν τοῖς ὅλοις ἀντιτιθεῖς, ἕνα ψυχῆς ἀνδρίαν, πειρασμῶν κρατήσῃ περιουσία, τοῦ Θεοῦ τοῦτο συγχωροῦντος, ὅπως οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται, καὶ δείξῃ τοὺς ἀρίστους ἢ καλῆ, καὶ ταπεινοφρονεῖν διδάχθωμεν, καὶ ἡμῖν αὐτοῖς μὴ θαρσεῖν, καὶ τὴν κακίαν τελέως μισήσωμεν, ἐναργέστερον καταγνόντες αὐτῆς τὸ φονικὸν ὄμοῦ καὶ ἀπατηλὸν καὶ ἐξάγιστον. Ἐναργῆς δὲ τῆς τοῦ πονηροῦ σκαιοῦτος εἰκῶν, καὶ ὁ πάλαι τὸν Ἰσραὴλ ὑποχείριον ἐσχηκὼς Φαραὼ· τοῦτον γὰρ κάκεινος παραπλησίως τῇ χρονίῳ δυσχερᾶντα δουλεία, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ποθοῦντα, τοῖς χαλεπωτέροις τῶν ἔργων τῆνικαῦτα μᾶλλον ἐξέθλιβε, καὶ τῇ πλινθουργίᾳ συγκεκυφῶτα, τὸ τῆς δουλείας εἰσάπαν παρεσκεύαζε σχῆμα δεικνῦναι· ὡς δὲ καὶ οὗτος πρὸς τὴν γῆν ἡμᾶς καὶ τὰ γῆινα συνωθεῖ κεχηνένοι, καὶ τούτοις ὅλον προσέχειν τὸν νοῦν, σὺν πάσαις ὁμοῦ ταῖς ὀρωμέναις καὶ νοουμέναις αἰσθήσεσι, καὶ πρὸς τὸ ὑπὲρ αἰσθησῶν ὅλως μὴ ἀνανεῦν, ὑπόφορον ἐκεῖνος εἶχε τὴν Αἴγυπτον, ἣτις ἐρμηνεύεται σκότος· ἀρχῶν καὶ οὗτος τοῦ νοητοῦ προσηγόρευται σκότους· ἐκεῖνος διὰ σπουδῆς ἦν τῶν παιδῶν φθείρειν τὰ ἄρβρα, καὶ τούτω τοὺς ἐρβωμένους τῶν λογισμῶν. Ταύτη τοι καὶ ὁ βασιλεὺς ἡμῶν Χριστὸς, τὸν πρὸς αὐτὴν πόλεμον ἡμᾶς ἐκπαιδεύων, καὶ τὴν ἀγωνίαν εὖ μάλα διατιθέμενος, νηστεία καθοπλίζει καὶ προσευχῆ, καὶ κατανύξει καρδίης, (τὰ γὰρ ἐναντία τούτων ἐξάπτειν καθ' ἡμῶν τὴν τῶν δαιμόνων πέφυκε λύτταν, οὐχ ἥττον ἢ τὰ ἐλακώδη τὸ πῦρ), καὶ οὕτω τοῖς πολεμίοις ὁμόσε χωρεῖν ἐπιτρέπει, αὐτὸς στρατηγῶν, αὐτὸς ὑπερμαχῶν, προασπίζων, προπολεμῶν, τοὺς ἀντιπάλους αὐτὸς νικῶν, καὶ τὸ βραβεῖον ἡμῖν χαριζόμενος· οἶα σου τῶν κριμάτων ἢ ἄβυσσος! μαιζόνων ἢ καθ' ἡμᾶς θαυμάσαι πραγμάτων, δημιουργὲ Κύριε. Καθάρτε οὖν οἱ στρατιῶται, διημερεύοντες ἐν τῇ μάχῃ, μάλιστα πρὸς ἐσπέραν διακριθέντες, τροφῆς μέμνηνται, σκέδιον ἐξ ἐώλων βρωμάτων παρατιθέμενοι τράπεζαν, πρὸς τὸ μὴ παντάπασι τὰς αὐτῶν ἐξασθενῆσαι δυνάμεις, ἐπεὶ καὶ μέλλουσιν αὐθις τῆς ὑστεραίης

ὁμόσε τοῖς βαρβάροις ἰέναι, (βουθετεῖν γὰρ ἢ σφραγιάζειν ταῖς πολεμοῦσιν οὐκ ἔξεστιν, ὑπερ τοῖς ἐπ' ἀδείας πανηγυρίζουσιν ἴδιον), οὕτω καὶ ἡμεῖς τὸ καινὸν ἡμῶν σφάγιον θύοντες σάββατου καὶ κυριακῆς, ἡνίκα τοῦ τόπου τῆς πολλῆς ὑποχαλῶμεν ἀσκήσεως, ἐξ ἐκείνων τῶν προτεθυμένων καὶ προηγιασμένων μερίδων, ὅσον ἀποζῆν πρὸς ἐσπέραν σιτούμεθα, νόμῳ πένθοντων καὶ πολεμούντων ὁμοῦ· μᾶλλον γε μὴν τῶν ἀγίων ἐκείνων μεταλαμβάνοντες· σαρκῶν, νευρούμεθα, πρὸς τὸ τοῖς ἐχθροῖς αὐθις εἰς χεῖρας ἐρρωμένως ἰέναι· πνευματικῶ γὰρ ὀπλίτη πνευματικῆ τροφῆ, σύστασις· διὰ δὲ τοῦτο, μυστικώτερον πρὸς ἐσπέραν, τὴν τῶν προηγιασμένων τελεῖν ἐπιτετράμμεθα λειτουργίαν.

Ὅπως οὐ τελεῖται μνημόσυνον τῶν ἀποικομένων ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ, εἰ μὴ τὸ σάββατον.

Πάλιν οἱ πρὸς μάχας ἔχοντες, περὶ τῆ ψυχῆ δεδιότες, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτῆς θέοντες 1), ὅσαις αὐτίκα τιμᾶν εἴργονται, τοὺς ἔργον μαχίρας γεγεννημένους, καὶ εἰ τῶν τιμωτάτων ἢ φιλοτάτων αὐτοῖς ὄντες τυγχάνουσιν, τοῦ πάθους κρείττονος ὄντος, ἢ κατ' ἀνάγκην τῶν νεκρῶν, μὴ ἄρα τοῦ πολέμου πανταχῇ περιρρέοντος, καὶ τοῦ κινδύνου ἐπιηρημένου, τῇ περὶ τὸν καιόμενον ἀσχολία καιρίως 2) βληθῶσι, καὶ τῷ νεκρῷ συγκατανεχθῶσι. Πρὸς τὴν νοητὴν οὖν καὶ ἡμᾶς τῶν νεκρούντων παθῶν παρακαττομένους μάχην, αὐτὰ θάπτειν ἀνάγκη πειρασθαι, οὐ τῶν σώμασιν ἀπογινομένων ταῖς μνήμας προσέχειν τὸν νοῦν, ὡς τὸ τοῦ Κυρίου ἐπίταγμα· ἐκεῖνοι πεπαιυμένοι τοῦ πολεμεῖν, πρὸς τὴν ἀνάγκην τῶν ἐσφαγμένων, καὶ τὰς νενομισμένας ποιῶνται ταφάς· καὶ ἡμεῖς τοῦ συντόνου μεθέμενοι τῆς νηστείας ἐν ταῖς ἰλαρωτέραις τῶν ἡμερῶν, τῶν ἐν ταῖς μνήμας τῶν ἀποικομένων μεμνήμεθα τελετῶν.

Ὅπως γάμοι καὶ ἄλλαι τιναε τοιαῦται πανηγύρεις ἐν τῇ μ'. οὐ τελουῦνται.

Τί δὲ γάμων μέλλει καὶ ὑμεναίων τοῖς δόρυ κινουῦσιν, ἢ ἐορ-

1) κίνδυνον, προστίθησιν οἰκοθεν Γ. ἐν περιτελίδω. — 2) καιρίως.

ταῖς ἐφείται χεῖρειν καὶ πανηγύρεσι; πολλοῦ γε καὶ δεῖ οὐ
δητὰ οὐδ' ἡμῖν ἐν τῇ πρὸς τοὺς δαίμονας πάλη, τοιοῦτου τινὸς
μέλλειν ἀσφαλῆς καὶ καθήκον.

*Περὶ τοῦ θαύματος τοῦ διὰ κολλύβων τοῦ ἁγίου
Θεοδώρου.*

Εἰ γὰρ μαρτύρων μνήμας ἐξῆν ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἐορτάζειν
καιοῖς, παντὸς μᾶλλον ἔδει τοῦ καλὸν ἐν μάρτυσι λάμποντος
Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος, ἐν τῇ πρώτῃ τῶν νηστειῶν ἡμέρᾳ τε-
λεῖν, καθ' ἣν τὸ μηδενὸς ἔλαττον εἰς θαύματος λόγον Θαῦμα
πεποίηκεν, ἐλέγξας τοῦ παραβάτου τὴν κεκρυμμένην σκαιότητα,
καὶ μὴ χρανθῆναι τὸν λαὸν τοῖς ἡλισγημένοις βρώμασιν ἐν ταῖς
νηστίμοις ἡμέραις πρᾶσκευάσας, ἀλλ' ἐπισκήψας τῷ τότε ἀρ-
χιερεῖ, τοὺς μὲν κατ' ἀγορὰν εἰς ὠνὴν προκειμένους ἄρτους,
χαίρειν ἔαν, σίτον δὲ ἔψιν, καὶ τούτῳ χρωμένους, τὴν τῆς
φύσεως ἀνάγκην παραμυθεῖσθαι ὅ καὶ πεποιηκότες, τὴν ἐπι-
βουλήν ἐφυλάξαντο, ἵνα μὴ τῆς ἀρετῆς ἢ κακίας κατακαυχῆση-
ται, καὶ τῆς εὐσεβείας ἢ δυσσεβείας περιγένηται· ἀλλ' ἐπειδὴ
τῷ τῆς νηστείας σκυθρωπῷ, τὸ γεγανωμένον τῆς ἐορτῆς οὐ
συνέβαινε, τῷ ἐπιόντι πρώτῳ σαββάτῳ τὴν εὐποιῶσαν πανηγύ-
ρει τιμᾶν, ἄριστα Θεομοῖς Πατέρων ἐταμιεύθη.

*Διὰ τί πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς μνήμην τελοῦμεν πάν-
των τῶν πίστει κεκοιμημένων, καὶ τῶν ἁγίων
Πατέρων.*

Διὰ τοῦτο τοῦτο πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν νηστειῶν, τὸ τῆς ἀπό-
κρεω σάββατον, τοῖς ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένοις, τὸ δὲ γε μετὰ
τοῦτο, τοῖς ἁγίοις πᾶσι μνήμη δημοτελής ἀφωσιῶται· συμπέ-
ρασμα ὡς ἂν εἴποι τις τῶν ἐπὶ τούτοις τελετῶν, ὡς μὴ σχολὴν
ἐχόντων ἡμῶν πρὸς ἀγῶνας ἢ δὴ χωρούντων πνευματικούς, τοι-
ούτοις προσανέχειν.

*Διὰ τί δὲ πάλιν μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν, τῶν ἁγίων
Πάντων.*

Προὔργου τοῖς στρατιώταις μετὰ τὴν τῶν βαρβάρων ἥτταν,

τρόπαιον στήσαι, καὶ ἐξελεῖν ἀριστεῖά τῷ βασιλεῖ, εἶθ' οὕτως
ἐπὶ τὰς τῶν ἀνααιρεθέντων ἵνα ταφάς· καὶ ἡμῖν ἐπιμελές,
μετὰ τὸν ἐν νηστεία νοητὸν πόλεμον, καὶ τὴν νίκην τῆς Ἀνα-
στάσεως, τρόπαιον τῇ Πεντηκοστῇ στήσαι, καὶ τῷ νικοποιῷ
Χριστῷ ἄσκι τὰ ἐπινίκια, καὶ οὕτω τοῖς κειμένοις τὸ χρέος
ἀφοσιῶν, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ μεθ'
ἡμέρας ἑπτὰ τῶν ἁγίων Πάντων πανηγύρεν ἐπιτελεῖν, ὑπαρχὴν
ὡσάνει ποιουμένους τῶν ἐφεξῆς ἐορτῶν τε καὶ μνημοσύνων.
Ἄλλ' οὐδ' ἐν ἐορταῖς δεσποτικαῖς ἀποικοιμένων μνημόσυνα ποι-
εῖν ὄσιον, ἢ μνήμας μαρτύρων ἐπιτελεῖν εὐπρεπές· βασιλικῶν
γὰρ τελομένων ἐπινικίων, οὔτε τοὺς πεσόντας ἐν μάχῃ νόμος
κένθει, οὔτε δεσποτικαῖς τροπαίαις δουλικὰς ἀριστείας ἀνα-
μιγνύνκει· τοῖς μὲν γὰρ δουλικοῖς ἀναμερίχθαι τὰ τοῦ δεσπό-
του, τῶν ἐννομωτάτων τε καὶ δικαιοτάτων, ἀθλοθετοῦντός τε
καὶ στεφανοῦντος νικήσαντας· τὰ δουρικὰ δὲ τοῖς δεσποτικοῖς
ἐπεισάγειν, τολμηρὸν καὶ ἀνόητον, εἰ μήπου τινῶν ἁγίων, διὰ
τὸ περιφανῆς τῆς ἀθλήσεως.

Ἀϋθίς γε μὴν καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τὰ τῆς νηστείας ταύ-
της θεωρητέον. Ἡμέρας τὸ σύμπαν εἰπεῖν τεσσαράκοντα καὶ
ὀκτὼ νηστειᾶν ἄγειν ἐν τούτῳ τοῦ καιροῦ προσετάγμεθα· τὰς μὲν
τεσσαράκοντα, καθ' ἰσορίαν 1) τῆς τοῦ Κυρίου νηστειᾶς, ἢ φρα-
ξάμενος κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, τὸν ἡμέτερον εἶλε πολέμιον· τὰς
δ' ἐπομένους ταύταις ὀκτὼ, κατ' εὐλάβειαν τῶν σωτηρίων αὐτοῦ
παθημάτων· ἀλλ' αἱ μὲν, τὸ θεωρητικὸν ἡμῶν ἀνάπτουσι, καὶ
πρὸς τὴν μέλλουσαν ὀγδόην καὶ ἀκατάληπτον 2) ἀναπτεροῦσιν
ἡμέραν, φωτὸς υἱοὺς καθιστᾶσαι, καὶ τὴν υἱεῖσι πρέπουσαν ἀγά-
πην σὺν εὐλαθείᾳ πορίζουσαι· αἱ δὲ, τῶν παθῶν ἡμᾶς περιεῖναι
ποιοῦσι, καὶ τοῦ σώματος, καὶ τῶν γέντων κουφίζουσι, καὶ
ἀπανιστᾶσι τὸν στοιχειωτικὸν ἐντιθεῖσαι φόβον, δημίου δίκην
τὸ συνειδὸς ἡμῶν στίζοντα τῇ μνήμῃ τῶν ἐπταισμένων, καὶ
τῶν ἐπηρετημένων τοῖς οὕτω βιαῦσι κολάσεων, κατὰ τὸ φάσκον
λόγιον, Ἐὰ φόβῳ Κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ 3). Ἐπεὶ δὲ ἡ
τεσσαρακοστὴ ἐκ δεκάδων σύγκειται πάντως τεσσάρων, αὐτὴν

1) εἰς τύπον τῆς τοῦ Κυρίου Β.— 2) ἀκατάλυτον ε.— 3) Παροιμ. ΙΑ', 16.
τόμ. Γ'.

ἤδη τὴν τετράδα θεωρητέον, ὅπως εἴτε ἐν μονάσιν, εἴτε ἐν δεκάσιν εὐρίσκεται. Ἐπὶ κακώσεως μὲν ὡς ἐπίπαν καὶ τιμωρίας λαμβάνεται παρὰ τῆ Γραφῆ· ἐνιαχοῦ δὲ καὶ θείων ἐκβάσεις ὑπογράφει πραγμάτων· ἡμέρας καὶ γὰρ μ'. καὶ νύκτας Ἰσας ὕοντος τοῦ Θεοῦ, ὁ μέγας τῆ γῆ κλύδων ἐπήει· πρὸς ὃ καὶ ἡμεῖς ἀφορῶντες παράδειγμα, τῷ Ἰσφ τοῦ κατακλυσμοῦ τῶν ἡμερῶν ἀριθμῷ κατανυσόμενοι καὶ πενθοῦντες, τοῖς ὕδασι τῶν δακρύων τὸ τῆς ἁμαρτίας διαγράφομεν ἄγος 1). Τετρακόσια ἔτη τῷ Ἀβραάμ ὁ Θεὸς κεχηρμάτικε, τὸ ἴδιον αὐτοῦ γένος δουλωθῆναι πρὸς τῶν Αἰγυπτίων, καὶ κακωθῆναι, καὶ μυρίαν αἰκίαν ὑπενεγκεῖν, ὃ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἐκβέβηκεν. Ἐν ἡμέραις οὐ πλείοσιν ἢ μ'. ταῖς θεηλάτοις ἐκείναις πληγαῖς ὁ μέγας Μωσῆς τὴν Αἴγυπτον μαστίξας, τῆς τοῦ Φαραῶ δουλείας τὸν Ἰσραὴλ ἠλευθέρωσεν. Ἡ μυρία εὐεργετηθεῖσα κατὰ τὴν ἔρημον γενεᾶ, καὶ διὰ μυρίων ἐπιδειξαμένη τὸ ἀχάριστον, τῷ τεσσαρακοσῷ ἔτει, διὰ τὸ ἀνήκεστον, αὐτόθι πᾶσα κατέστρωται· ἄκρατα γὰρ ἦν μεθύουσκα τὸ τῆς Αἰγύπτου πολύθεον, εἰς κόρον τούτου πιούσα, καὶ διὰ τέλους εἰς τὸν εὐεργέτην Θεὸν ἐξυβρίζουσα.

Ἀλλ' οὐδ' ὁ μέγας ἐν τῷ Δευτερονομίῳ Μωσῆς ἀξιοῦ πλείους τῶν τεσσαράκοντα παλεῖν τὸν πλημμελήσαντα, προσθήκην γὰρ ὕβρεως τὴν προσθήκην τῆς μαστιγῆς τῷ πάσχοντι ἐλογίζετο 2). ταύτη τοι καὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἤρεσε, μιᾶς δεούσης ταύτας ἐπάγειν, ἵνα μὴ τὸν τεσσαρακοστὸν ἐθελήσαντες πληροῦν ἀριθμὸν, καὶ τῆ ῥύμη τῆς χειρὸς περιττοτέρας ἐπενεχθείσης πληγῆς, καὶ ἄκοντες τὸν τυπτόμενον ἀτιμάσωσι· παρὸ καὶ ὁ μέγας Παῦλος πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν εἰλήφει.

Ἦνίττετο δὲ ὁ νόμος, ὡς αἰ μαστιγῆς ἁμαρτανόντων ἄχοι τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀναστάσεως τὸ ἐνεργὸν εἶχον, περαιτέρω δὲ οὐ προέβησαν, δωρησαμένου πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐλευθερίαν τῶν ἐπὶ τοῖς πεπλημμελημένοις κολάσεων. Τὸν γὰρ καθ' ἡμᾶς τοῦτον αἰῶνα εἰς ε'. διαιροῦντες καιροῦς οἱ τοῦ Πνεύματος, α'. μὲν εἶναι φασὶ καθ' ὃν ἐν τῷ παραδείσῳ διάγων ἦν

Ἀδάμ· β'. τὸν ἐπὶ Νῶε· γ'. ὃν ὁ μέγας Ἀβραάμ τῆ τῆς εὐσεβείας περιήγαγεν αἴγλη· τὸν δ'. σὺν τοῖς λοιποῖς προφήταις ὁ μέγας ἐπλήρωσε Μωσῆς· ε'. μὲν τοι καὶ τελευταῖον, ἠνίκα ἡ τῶν ἀγαθῶν τελευταία φορὰ, ἡ τοῦ Σωτῆρος, φημι, ἐνανθρώπησις, ὥρεξε παντὶ τῷ κόσμῳ τὴν ἀνακαινίσιν· ἐφ' ἐκάστου γὰρ τούτων τῶν καιρῶν καὶ νόμος ὁ προσήκων ἐδίδδοτο, τῷ μὲν Ἀδάμ ὁ φυσικὸς, ὁ τῆς συνειδήσεως, ὃν ἠθετικῶς, εὐθύνας εἰσεπράχθη τῆς παραβάσεως· ὁ τῆς κρεωφαγίας καὶ οἰνοποσίας τῷ Νῶε· τῷ Ἀβραάμ, ὁ τῆς περιτομῆς· ὁ γραπτὸς νόμος ἐκ θείας ἐπιφροσύνης διὰ Μωσέως πᾶσι τοῖς ἐξ ἐκείνου περὶ πλείστου ποιουμένοις τὸ εὐσεβεῖν. Ὁ γε μὴν Σωτὴρ τελευταῖον, τὸ τῆς χάριτος Εὐαγγέλιον, καὶ τὴν δαψιλῆ χορηγίαν τοῦ Πνεύματος ἡμῖν ἐδωρήσατο· τὸν δὲ τελευταῖον τοῦτον καιρὸν αἰνίττεται καὶ τὸ, Πέμπτη δὲ γενεᾶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου 1), ἐν τούτῳ γὰρ τῆς τε τῶν δαιμόνων, καὶ τῆς τῶν παθῶν ἐλευθερωθέντες δουλείας, τῆς διὰ τοῦ μεγάλου Θύματος ἀπηλαύσαμεν σωτηρίας.

Τούτους, οἶμαι, τοὺς ε'. καιροῦς ὑποσημαίνει καὶ ἡ παρὰ τοῦ μισθωσαμένου τοὺς ἐργάτας εἰς τὸν αὐτοῦ ἀμπελῶνα, ὃς ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτ' περὶ τρίτην ὥραν, καὶ ε'. καὶ θ'. καὶ ια'. καθ' ἣν ἐμισθώσατο τὰ ἔθνη ὁ Χριστὸς κεκλημένα πρὸς ἐργασίαν τῶν πνευματικῶν ἐντολῶν, ὅτε καὶ τῶν ἔργων ὁ μισθὸς πρῶτον τοῖς ὑστέροις ἀποδίδδοται· πρῶτοι γὰρ ἡμεῖς τὴν ἀναγέννησιν κομιζόμεθα, οἷς ἐτύθη Χριστὸς, καὶ ἀναστὰς τὸ ἅγιον εἰς ἀνακαινίσιν ἡμῶν ἐνεφύσησε Πνεῦμα. Ἐπεὶ τοίνυν ἐνηθρώπησε μὲν τὸν πέμπτον καιρὸν ὁ Σωτὴρ, ἀνέστη δὲ τῆ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, (μετὰ γὰρ τὴν ἐβδόμην, ἦτοι τὸ σάββατον, ὀγδόῃ πάντως ἢ μετ' ἐκείνην Κυριακῇ), εἰ πεντάκις τὸν ἦ'. μετρήσεις, εὐρήσεις τὸν μ'. ὃν οὐχ ὑπερβαίνουσιν αἱ μαστιγῆς τῶν ἁμαρτανόντων· εἰ δ' ὑπερβήσονται, φησιν, ἀσχημονήσει ὁ μαστιζόμενος, ἀσχήμων γὰρ ὄντως καὶ ἀτιμὸς ὁ μαστιζόμενος ἔτι, λέγω δὴ μετὰ τὴν χάριν τῆς εἰρημένης ἀφέσεως· ἢ γὰρ ὡς μὴ πιστεύσας μαστίζεται, ἢ ὡς μετὰ τὴν ἄφεσιν τοῖς προτέροις περιπεσῶν ἁμαρτήμασιν 2).

1) Ἰεξοδ. ΙΓ', -18. — 2) τὰ ἀπὸ τοῦ, Ἦνίττετο δὲ ὁ νόμος, μέχρι τοῦ, περιπεσῶν ἁμαρτήμασιν, οὐ κεῖται ἐν τοῖς ὑπ' ὄψει Κώδιξιν, ἀλλὰ παρὰ Β.

1) ἄλλοις Κ. — 2) Δευτ. ΚΕ', 3.

Τι δ' ἂν εἴποις περὶ τῆς δουλευούσης νόμῳ φύσεως γυναικὸς, καὶ καθ' ἡδονὴν ἐπιθυμίας σαρκὸς κούσης, καὶ εἰς φῶς προαγούσης τὸ κῆμα; Ἄρ' εἰς ἐλάττους τῶν μὲν ἡμερῶν, καὶ τῆς τῶν πιστῶν κοινωνίας καὶ τῶν ἁγιασμάτων ἐκβάλλεται; οὐ δῆτα· διὰ τοσοῦτων γὰρ ἡμερῶν καὶ τοῦ προγονικοῦ μιάσματος, καὶ τῆς πρὶν ἡδονῆς ταύτην ἐκκαθαίρεσθαι ὁ τοῦ Μωσέως νόμος διακελεύεται. Ἀλλὰ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἐν τῷ καλοῦντι τοῦ καιροῦ ὁ μέγας οὗτος Μωσῆς ἐπιλέλησαι; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· δι' ἡμερῶν γὰρ μὲν νηστεία τὴν σάρκα ἐκτῆξας, καὶ ὡσπερ τινέφος λεπτόνας, ἐλευθερίως τῷ νῶ παρέσχε τὰς θείας ἐμφάσεις ἐισδέξασθαι· καὶ πολλῷ γε βέλτιον τῶν λιθίνων πλακῶν, ὡς θεῖον λαβῶν, μετ' οὐ πολὺ θυμῷ δικαίῳ συνέτριψε· διὸ καὶ δευτέρως δεηθεὶς νομοθεσίας, καὶ τὸν λαὸν τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ παραιτούμενος, οὐκ ἐλάττους τῶν προτέρων ἡμέρας νενήστευκεν. Ὡς δὲ καὶ ἡμεῖς τὰς πεπονηκυίας τῆς τῆς ἀμαρτίας ἐπιβουλῆς τῆς καρδίας ἡμῶν πλάκας, τὰς ἐντολὰς ἀπωσαμένων τοῦ νόμου, ἀπειλικρινημένως αὐθις κτισθῆναι, καὶ τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον αὐταῖς ἐγχαλασθῆναι σπουδάζομεν διὰ τῆς τεσσαρακονθήμερου κακοπαθείας. Οὐδὲ τοῦτο οἶμαι τοῦ ἀνδρὸς πόρρω βάλλειν τῆς ὑποθέσεως· εἰς τρεῖς γὰρ ἐτῶν τεσσαρακοντάδας, Μωσῆς οὗτος ὁ πάνυ βεδιωκῶς, τὴν μὲν, περὶ τὴν ἀνάληψιν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ παθημάτων κακοπαθῶν διετέλεσεν· ἡ δὲ, τοῦτον εἶχε περὶ τὴν θεωρίαν τῶν ὄντων, ἐν σχήματι ποιμένος, πολλοὺς ἰδρῶσι φιλοσοφούντα· τῆ δὲ ἐξῆς, τὴν τοῦ πλήθους ἡγεμονίαν μυρίοις διεχειρίζε πόνοις 1).

Τῷ δὲ ἐκ Θεσβῆς προφήτῃ, οὐ τί ἂν εἴποις θαυμασιώτερον, τὴν Ἰεζάβελ ἀποδιδράσκοντι, τί ἄλλο κράτιστον ἐν τοῖς τοιούτοις, καὶ προφήτῃ μάλιστα πρὸς τρόπου νενόμισται; οὐ τὸ ἀνυσιμώτατον τῆς νηστείας φάρμακον; Ἀλλὰ τὸν ἀριθμὸν οὐκ ἐδικαίου τουτονὶ παριέναι, μεθ' ὃν καὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης θεωρίας ἤξιωτο· ἀνθ' ὧν καὶ ἡμῖν τὴν Ἰεζάβελ ἐκ δυοῖν ποδαῖν, ὡς εἰπεῖν, ἀποδιδράσκειν προσῆκεν· αὕτη γὰρ πένθους ἰσχύς

1) ἀλλὰ καὶ τῶν τεσσάρων οὐ πλείους ἄγγελοι τὰς συμφορὰς ἐκείνας τῷ Ἰωβ μεμυγόνασι. 1375.

ἐρμηνευμένη, τὴν τὸ ἰσχυρὸν ἡμῖν πένθος προξενούσαν αἰνίττεται ἀμαρτίαν, καὶ τῷ ψυχικῷ ἀπειλούσαν παραδώσειν θανάτῳ· οὕτω καὶ τῶν ἱστοριῶν ἔστιν ὡς ὁ πνευματικῶς ἀναπτύσσων οὐκ ἀμοιρήσει παιδείας, ἦθος ἀποχρώσεως ρυθμίσει. Πολλὰ καὶ τῷ Σωτῆρι τοῦ ἀριθμοῦ τοῦδε ἐμέλησε· τὴν γὰρ τριττὴν ἡμῶν γέννησιν, τὴν ἐκ σωμάτων, φημί, τὴν ἐκ βαπτίσματος, τὴν ἐξ ἀναστάσεως, καὶ αὐτὸς οἰκονομῶν μείζονι μετιῶν, δι' ἡμερῶν ἐκάστην τεσσαράκοντα ὥφθη τετελεχῶς. Μετὰ γοῦν τὸν ἀπόρρητον ἐν σαρκὶ τόκον, ἡμέρα τεσσαρακοστῆ τῷ ἱερῷ προσενηνεκται, τὴν ἐμὴν ἀφοσιούμενος κάθαρσιν· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ταύτης ἐδεῖτο, ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου· μετὰ γοῦν τὸ βάπτισμα μὲν ἡμέρας νηστεία καθοπλισάμενος, τοῦ πολεμίου κατεστρατήγησεν· οὐ γὰρ ἡξίου νηστεύων ὑπερβάλλειν τὰ ἐσκαμμένα, καὶ τοῖς θεοῖς ἐκείνοις ἀνδράσι πάλαι διηνυσμένα, ἵνα μὴ τὸν ἄνθρωπον ὑποκρίνασθαι νομισθῆι. Διὰ τοσοῦτων δὲ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, εἰς τὸ ὑπερουράνιον ἀνεισιν ἱερὸν, καθαρὰν τὴν ἡμῶν φύσιν ἐν ἑαυτῷ παριστάς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ. Ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς Αἴγυπτον φυγαδεῖαν, τὴν νοσητήν, φημί, κακοπάθειαν, ὡς κάλλιστα διαθέμενος, τετραετῆς ἐκείθεν τὸ κατὰ σάρκα ἐπάνεισιν 1). Ὡς ἐν κεφαλαίῳ δὲ εἰπεῖν, συμβολικῶς τοίτοις πάσιν ἂν τις ἀποχρώντως τεκμήραιτο, ὡς συμπάσης τῆς ὑπ' οὐρανὸν, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ζώων τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ἡγεμονίαν ὁ Θεὸς ἐγχειρίσας, οὐκ ἡξίου τὴν τοῖς ἀλόγοις βάσιμον ταύτην μόνην οἴκησιν ἔχειν καὶ τὸν κατ' εἰκόνα ἐκείνου γενόμενον· παρὸ καὶ ἰδίᾳ πῆγνυσιν αὐτῷ πάντων ὕστατον ὡσανεὶ βασιλεία τὸν θεῖον Παράδεισον, τρυφῆς ὄντως χωρίον, καὶ ψυχῆς φιλοθείας κατάλληλον ἐνδιαίτημα· ἵν' ὁ ἄνθρωπος ἐν τούτῳ διαιτώμενος, ἐκείθεν, οἷά τις Θεός, τοῖς ὑπὸ χεῖρα τὰ προσήκοντα χρηματίζῃ· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐκ δύο πολὺ τῆ φύσει διεστηκότιον, ἀλόγου καὶ λογικῆς οὐσίας, συντέθειται, ἵνα λόγῳ κατακοσμηθῆται τὰ ἐπίγεια, ὡς γε δὴ ταῖς ἀγγελικαῖς δυνάμεσι τὰ οὐράνια· ἀλλὰ τῆς μὲν δοθείσης ἐντολῆς πρὸς

1) εἰς δ' ἡμέρας Λάζαρος τοῖς τοῦ ἔδου μωχοῖς κρυπτόμενος ἦν. Γ. ἐν περισελίδῃ.

τὸ παρεωραμένον αὐτῷ μᾶλλον ἀντὶ τοῦ ποθεῖσθαι καταστροφῆς, τῆς δὲ κακίας ἐπιφυσίσης, καὶ ταύτη τὴν φύσιν ἀλλοιωθεῖς, εἰς φθορὰν τε καὶ τὸν κτηνώδη βίον ἀθλίως μεταπεσῶν, τὸ κοινὸν καὶ τοῖς ἀλόγοις ἠλλάξατο καταγώγιον· ὑπερόριος δὲ τῆς αὐτῷ δοθείσης 1) ἄβραξ ἐστίας γενόμενος, οὐ γὰρ ἦν θέμις τὸ τὴν φθορὰν μὴ προσιέμενον χωρίον οἰκεῖν τὸν μετεκδύοντα 2) τὸ φαιδρὸν τῆς ἀφθαρσίας ἰμάτιον, πρὸς τὸν σύνθετον τουτονὶ καὶ ὁμοφυᾶ κόσμον εἰκότως ἀπεωθείτο, ὅθεν δὴ καὶ προσείληπτο· ᾧ οἷα συγγενεὶ τῆς οἰκείας σκαιότητος μεταδούς, ματαιότητος ὑποχείριον, καὶ φθορᾶς καὶ κακώσεως τόπον εἰργάσατο· τοιοῦτος δὲ πάλιν καὶ οὗτος καταστάς, δίκην ἐνδίκως ὥσπερ λαγχάνει πρῶτῳ τῷ τὴν φθορὰν αὐτῷ προξενήσαντι, φροντίσι, καὶ λύπαις, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, οἷόν τισι τριβόλοις, σκύτους πικρότερον αὐτὸν αἰκίζόμενος· ὡς γὰρ πῦρ, καὶ σκώληξ, καὶ ἰὸς, εἰς φῶς προϊόντα, τοῖς γεννησαμένοις πρῶτοις ἐπιβουλεύει, οὕτω καὶ ἡ κακία τῷ κόσμῳ ἐπεισελθοῦσα, ἀνθρώπων πρῶτῳ διὰ τούτου λωβᾶται, τῷ ταύτης δημιουργῷ. Διὰ πάντων τοίνυν ἡμῖν ἐπεμβαίνοντα 3) τὸν ἐκ τεσσάρων στοιχείων συγκείμενον τουτονὶ, καὶ τῆς φθορᾶς ἡμῖν κοινωνήσαντα κόσμον, ἡ θεωρία τῶν ἱστοριῶν ἐλέγχουσα, διὰ πράξεως ὑπογράφει τῇ τετραπλῇ τῶν ἡμερῶν δεκάδι, κακοπαθεῖν ἡμᾶς ὑφηγησαμένη τε καὶ νομοθετήσασα, ὡς ἂν τοῦτον καὶ ἄκοντες ὡς ἀτεχνῶς μάστιγα φεύγωμεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ψυχῆς ἀντικρυς θάνατον, τοῖς πρὸς αὐτὸν ἀεὶ κεχηνήσι· πρὸς δὲ τὴν ἀληθινὴν ἡμῶν σπεύδωμεν ἐπανιέναι πατρίδα, φημὶ δὴ τὸν παράδεισον, τοῦ μὲν ἐβδόμου τοῦδε καὶ φθορῶν αἰῶνος πολὺ τῇ φύσει διεστηκότα, προσήκοντα δὲ κατ' ἄκρας τῇ μετὰ τοῦτον ἡμᾶς ἐκδεξαμένη τοῦ ὀγδοῦ μακαριότητι· φυτοῖς γὰρ ἐτεθήλει θαυμαστῆς φύσεως, καρπὸν βελτίῳ προϊσχομένοις, ἥπερ τὰ πρότερα, καλὸν μὲν ἰδεῖν, καλλίω δὲ χρήσασθαι· ἄρρητον γὰρ αὐτῷ τὸ τῆς ὥρας καὶ ἡδονῆς περιῆν.

Ἐνταῦθα πάλαι, καθάπερ ἔφην, ὁ Ἀδάμ ἐπιχωριάζων, ἐπίδοξος ἦν, εἰ τὴν ἐντολὴν διὰ τέλους τηρήσειε, καὶ τὴν κλη-

ρονομίαν ἐκδέξασθαι τῆς ἐτοιμασθείσης αὐτῷ βασιλείας πρὸ καταβολῆς κόσμου· ταύτης γὰρ οἶονεὶ γυμνάσιον ὁ παράδεισος· τὴν πρόξενον δὲ τῆς φθορᾶς ἡδονὴν πρὸ τῆς ἐντολῆς ποιησάμενος, οὐχ ὅπως ἐκείνης διήμαρτεν, ἀλλὰ καὶ τούτου θεία ψήφω ἐκδέβληται· ἡ γὰρ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν οὐ κληρονομεῖ, καὶ πρὸς τὸν τῆς ἐβδόμης ἐπώνυμον ἐξωστράχισται τουτονὶ κόσμον· ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἐλπίδος εἰς ἄπαν διέψευσταί· εἰς γὰρ τὴν ὀγδόην ἡ ἐκείνων ἀπόλαυσις τῶν ἀνθρώπων τετήρηται τοῖς Θεοφιλῶς καὶ σωφρόνως βεβιωκόσι· διὸ δὴ καὶ τὸ συγκραθὲν ἡμέτερον σῶμα ἐκ τῆς ὑλικῆς ταυτησὶ τετρακτύος, οὗ ταῖς ἀλόγοις ὀρέξεσι τὸ τῆς ψυχῆς καταγοητευθὲν λογιζόμενον, ἡμῖν καὶ πάση τῇ κτίσει τὴν τῆς φθορᾶς ἐμνήστευσε λώβην, ἐφ' ἑκάστου χρῆ τῶν ἠνωμένων αὐτῷ στοιχείων, δι' ἀγωγῆς ἐπιπόνου τελείων τὴν κάθαρσιν δέξασθαι, τῷ τελείῳ τῆς δεκάδος τῶν ἡμερῶν ἀριθμῷ· καὶ ταύτη τὸ βαρὺ φορτίον τῆς ἀμαρτίας ἀποσεισάμενον, ῥαδίαν τῇ ψυχῇ τὴν πρὸς τὰ ἄνω παράχωρησαι πορείαν· καὶ γὰρ ὅσον ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος φθίρεται, τοσοῦτον ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται, τοῦ Ἀποστόλου φωνῆ, ὥσπερ τούναντιον Ἡρώδης, (ἐρμηνεύεται δὲ ὁ δερμάτινος), δι' οὗ τὸ τῆς σαρκὸς εἰκονίζεται φρόνημα, τῇ τετραρχίᾳ φυσώμενος, τῇ συμπήξει φημὶ τοῦ ἡμετέρου σαρκίου, ἦν ὕστερον τοῖς υἱέσι διεΐλε, μὴ οἷός τε ὢν, τὸν παρ' ἡμῖν ὀρθὸν τῶν δογμάτων λόγον ἐλεῖν, τῶν γοῦν ἀρρένων βρεφῶν, τῶν πρώτων, φημὶ, τοῦ νοῦ καὶ γενναίων πρὸς ἀρετὴν κινήματων, οὐ πέφυκε φεῖδασθαι· ὁ δὲ τούτου τετράρχης υἱὸς εἰκός τι νομίζει ποιεῖν, εἰ μὴ τοῖς τρόποις οὐχ ἦττον, ἢ τῷ γένει καὶ τῇ κλήσει τῷ πατρὶ συμβαίνων ὀφθείη; Οὐ μὲν οὖν ἀμέλει τὸν κήρυκα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, εἰ καιροῦ λάβοιτο, καὶ οὗτος ἐκτέμνει.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ δεκάς αὕτη γέννημα τῆς τετράδος οὔσα, τετράς ἐστι καὶ αὕτη· συντιθεμένη γὰρ τοῖς κατόπιν αὐτῆς ἀριθμοῖς, τὴν δεκάδα γεννᾷ, καὶ παρὰ τοῦτο εἰς κάκωσιν οἶμαι καὶ ταύτην παραλαμβάνεσθαι· δεκάτῃ οὖν γενεᾷ ὁ οἰκουμένικὸς ἐπεισέφρησε κλύδων· δέκα δὲ πληγαῖς ὁ Νιούσης τὴν Αἴγυπτον ἐβασάνισε. Τοιγαροῦν ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ ἡμᾶς, καὶ τὴν παλαιωθεῖσαν τῇ φθορᾷ τῶν στοιχείων σύμπασαν φύσιν,

1) δωρηθείσης, ε. — 2) ἐκδύοντα ε. — 3) ὑπερβαίνοντα, ε.

εἰς τὸ ἀρχαῖον βουλευθεὶς ἀναπλάσαι, καὶ τὴν ἀφθαρσίαν αὐθιγὰ φιλανθρώπως χαρίσασθαι, ἀφ' ἡμῶν, δι' ὧν ἡ φθορὰ πάλαι τῶ παντὶ ἐπεκώμασεν, φήθη δεῖν τῆς ἰατρείας ἀπάρξασθαι, ἰατρικοῖς ὄργανοις πρὸς τοῦτο χρῆσάμενος. Τὰς γὰρ ἐν ἡμῖν ἐπιβρώσας πρῶτον φυσικὰς τέσσαρας ἀρετὰς, ἐν καλῶ κείσθαι νομίσας τὰ μεγάλα στοιχεῖα τῆς ἐν αὐτῷ καινῆς κτίσεως, τὰ τέσσαρα, φημί, Εὐαγγέλια, ἐξ ἀντιρρόπου τοῖς ἀψύχοις ἐν ἡμῖν, τοῖς λογικοῖς ὑπεστήσατο, τέσσαρα ἄττα, καὶ ταυτὶ περιέχοντα, δόγματα, ἐντολὰς, ἐπαγγελίας, καὶ ἀπειλὰς· ὡς ἂν τοῖς πιστεύουσι μὲν τοῖς δόγμασι, καὶ περὶ πλείστου τὰς ἐντολὰς ποιουμένοις, τὴν ἐν ἐπαγγελίαις κομίσασθαι τῆς υἰοθεσίας ὑπάρξῃ μακαριότητα, τῇ κτίσει δὲ σὺν αὐτοῖς, εἰς τὴν τῆς ἀφθαρσίας μεταστοιχειωθῆναι λαμπρότητα· τοῖς δὲ μὴ οὕτω ποιητέον εἶναι πεφροντικῶσι μετὰ τὴν φρικτὴν ἐκείνην οἰκονομίαν, ἀλλὰ μέχρι παντὸς ἐπὶ τῆς κακίας μεμενηκόσι, πᾶσαν ἐλπίδα δευτέρας ἀναπλάσεως περιαιρεθῆναι, τῶν δὲ ἠπειλημένων κολάσεων αὐτίκα μάλα κληρονομεῖν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ περ ἡ νηστεία, κατὰ τὸν ἅγιον εἰπεῖν Κύριλλον, κάθαρσις πέφυκε τῶν πέντε αἰσθήσεων, δι' ὧν ἀστράπτειν, ἢ μολύνεσθαι τῇ ψυχῇ περιγίνεται, ἡ δὲ κάθαρσις αὕτη τὴν ἐν τῇ ὀγδόῃ ἐλπίζομένην ἐγγυᾶται μακαριότητα, πολυπλασιασθέντων τῶν πέντε πρὸς τὰ ὀκτώ, ὁ τεσσαρακοστὸς γεννᾶται ἀριθμὸς. Διὰ δὴ ταῦτα πάντα, ὡς δέδεικται, τῇ τεσσαρακοθημέρῳ νηστεία τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἀχραιομένας τῇ λύσῃ τῆς ἀμαρτίας ἐγκαινίζει ἐν τούτῳ τοῦ καιροῦ προστετάγμεθα, καθ' ἣν καὶ ἕμπας ὁ κόσμος τῇ πρὸς τὰ κρείττω μεταβολῇ κατ' ἐνιαυτὸν ἐγκαινίζεται.

Νόμος.

Ὅτι αἱ πρὸ τοῦ πάσχα ζ'. ἡμέραι καὶ αἱ μετὰ τὸ πάσχα τοσαῦται, καὶ ἡ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἡμέρα, καὶ ἡ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, καὶ ἡ τοῦ πάθους τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἡ κυριακὴ, ἄπρακτοί εἰσι, καὶ οὔτε θέατρα ἐν αὐταῖς τελεῖται, οὔτε δίκη λέγεται 1).

1) κ.ε', Βασ. Ζ'. ιζ'.

Ἐν ταῖς προλαβούσαις τοῦ πάσχα τεσσαράκοντα ἡμέραις, πᾶσα ζήτησις τῶν ἐγκληματικῶν βασάνων σχολάζει 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς ἐν τῇ τετραδὶ νηστείας.

Ζήτησις ἐν τῷ λβ'. Κεφ. τοῦ Κ κανόνα ιε'. τοῦ ἁγίου Πέτρου. Ἀλεξανδρείας, καὶ ἐν τῷ δ'. Κεφαλαίῳ τοῦ Ν στοιχείου κανόνα ξθ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ὅτι τόκους λαμβάνειν ἀπειρήται παντὶ κληρικῶ, καὶ περὶ τόκων.

Ἀποστόλων μδ'.

Ὁ μδ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν, Ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, τόκους εἰσπράττοντα τοὺς δανειζομένους, ἢ παύσασθαι, ἢ καθαιρεῖσθαι κελεύει· ὡς ἐνὶ μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ ποτε κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον ἐπαγγειλάμενοι ζῆν, διπλῆν ὑπόσχωμεν δίκην 2), περιπετεῖς γενόμενοι καὶ οἷς ὁ παλαιὸς ἀπειρήκε νόμος. Ὁ μὲν γὰρ, Οὐκ ἐκτοκιεῖς, φησί, τὸ ἀργύριόν σου τῷ ἀδελφῷ σου 3)· ὁ δὲ Ἰεζεκιὴλ ἐν ταῖς μεγίστοις τῶν κακῶν τίθεται, τόκον λαβεῖν καὶ πλεονασμόν. Ὀδύρεται δὲ καὶ ὁ Ἰσαίας, δόλον ἐπὶ δόλῳ, καὶ τόκον ὄρων ἐπὶ τόκῳ 4)· καὶ ὁ Ψαλμωδὸς περὶ πάλεως ἐν πλήθει κακῶν εὐθνηγομένης φησὶν· Οὐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς τόκος καὶ δόλος 5). Ὁ δὲ Κύριος, Τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι, μὴ ἀποστραφῆς· δανεῖζετε δὲ παρ' ὧν οὐκ ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν 6)· ὁ γὰρ ἐλεῶν πτωχὸν, δανεῖζει Θεῷ· τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ δῶρον μὲν ἐστὶ διὰ τὴν ἀνελπιστίαν τῆς ἀπολήψεως, δάνεισμα δὲ διὰ τὸ τοῦ δεσπότου φιλότιμον, δαψιλῆς ἀποτιννύντος ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πολλαπλασίους τὰς ἁμοιβὰς.

1) κ.ε'. Βασ. Ζ'. ιζ'. — 2) κλάσιν Β. — 3) Λευκ. ΚΓ', 20. — 4) Ἰερ. Θ', 6. — 5) Ψαλμ. ΝΔ', 11. — 6) Λευκ. ε', 31.

Συνόδου πρώτης ιζ'.

Ὁ ιζ' τῆς α'. Συνόδου, πάντα κληρικόν, καὶ τῶ κανόνι ἐξεταζόμενον, καθαιρεῖσθαι κελεύει, περὶ ἐλαχίστου τιθέμενον, τὸ φάσκον ἱερὸν λόγιον, τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ 1), καὶ τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὸ αἰσχρὸν διώκοντα κέρδος, καὶ τόκους ἀπαιτοῦντα τοὺς δανειζομένους, ἢ ἐκατοστιαίους, ἢ ἡμιόλιους. Πολυειδεῖς γὰρ ὄντες οἱ τόκοι, βαρύτεροι τῶν λοιπῶν οἱ ἐκατοστιαῖοι, ἦτοι τὰ ιβ'. ἐπὶ τοῖς ἐκατὸν νομίσματα, ἅτινα τοῖς τοκογλύφοις εἰσπράττειν νόμος· οἱ γὰρ παλαιοὶ ταῖς ἐκατοντάσιν ἐχρῶντο, ὡσπερ ταῖς λίτραις ἡμεῖς τῶν οβ'. ἐξαγίων. Ἡμιόλιοι δὲ εἰσιν οἱ ἡμίσεις τοῦ ὅλου τόκου τῶν δώδεκα νομισμάτων, ἦτοι τὰ ἐξ' οὐ μὴν ὡς ἔθος τοῖς ἀριθμητικοῖς καλεῖν τὰς τῶν ἀριθμῶν ὑπὲρ τὸ πρὸς τι ποσότητος ἔτι ὁ μὲν ἐξ τυχόν, ἡμιόλιός ἐστι τοῦ τετάρτου, οὗτος δὲ ἐκείνου ἡφημιόλιος. Ἀλλὰ καὶ τοῖς μὴ ἀνέδην τοῦτο μετιοῦσι, σοφίζομένοις δὲ τὰ τοῦ πράγματος, τῶ μὴ ἀλῶναι παρανομίας, οἵτινες καὶ ἑτέροις ἐγχειρίζοντες χρήματα, τὸ μὲν κέρδος ἐξίσης συμφωνοῦσι μερίζειν, τῆς δὲ ζημίας μὴ κοινωνεῖν· τοῖς δὲ τοιαῦτα τεχνάζουσιν, ἢ ἕτερόν τι κέρδος ἐπινοοῦσιν αἰσχρὸν, καθαιρέσεως δεῖν οἴεται δίκην λαγχάνειν, καὶ τοῦ κλήρου ἀλλοτριοῦν· φιλανθρωπότερον δ' ἂν εἴη τὸ μετὰ παραγγελίαν, κατὰ τὸν ἀνωτέρω ἀποστολικὸν κανόνα.

Συνόδου ἑκτῆς ι'.

Τὰ αὐτὰ γὰρ καὶ ὁ ι'. τῆς ἑκτῆς λέξας Συνόδου, ἢ παύσασθαι, ἢ καθαιρεῖσθαι τῶν κληρικῶν τοὺς τοκογλύφους κελεύει.

Λαοδικεῖας δ'.

Τούτοις ἔπεται καὶ ὁ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ δ'. κανών.

Καρθαγένης ε'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ε', τὴν ἀπληστίαν πάντων τῶν κακῶν εἶναι μῆτέρα, οὐδεὶς, φησιν, ἀγνοεῖ· ταύτην οὖν περιαιρετέον παντάπασιν, καὶ μὴ κέρδους αἰσχροῦ χάριν τοὺς τῶν Πατέρων ὄρους παραβαίνειν, καὶ μὴ ἐξεῖναι κληρικῶ ἀφ' οἰουδήποτε πράγματος τόκον λαβεῖν· δανείζει γὰρ τις οὐκ ἀργύριον μόνον,

1) Ψαλμ. ΙΑ', 6.

ἀλλὰ καὶ σίτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, συμφωνούντος τοῦ δανειστοῦ μετὰ τὸν ὠρισμένον καιρὸν τὸδε τι ἐπέκεινα δοῦναι· περὶ γὰρ ὧν οἱ θεοὶ Πατέρες ἐθέσπισαν, οὐ δεῖ ψηφίζεσθαι καὶ βουλεύεσθαι, ἀλλ' ἔπεσθαι μηδὲν ἀντιλέγοντας ἢ περιεργαζομένους· εἰ γοῦν τὸ τοιοῦτον λαϊκοῖς ἀνείδος φέροι καὶ μέμψιν, πολλῶ δῆπου κληρικοῖς.

Βασιλείου ιδ'.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐν ιδ'. κανόνι, ὁ τόκους λαμβάνων κληρικὸς, φησὶ, εἴαν καταδέξηται τὸ ἀδίκον κέρδος πτωχοῖς ἀναλῶσαι, καὶ εἰσέπειτα τὸ τῆς φιλοχρηματίας φυλάξασθαι νόσημα, δεκτός ἐστιν εἰς ἱερωσύνην· ἐπειδὴ καὶ ἑτέρωθι, φησὶν, Ὁ μὲν γεωργὸς τὸν στάχυν λαβὼν, τὸ σπέρμα πάλιν ὑπὸ τὴν ρίζαν οὐκ ἐρευνᾷ· ὁ δὲ δανειστής, καὶ τοὺς καρποὺς ἔχει, καὶ οὐκ ἀφίσταται τῶν ἀρχαίων· ἀνευ γῆς φυτεύει, καὶ θερίζει ἀνευ σπορᾶς· διὰ τοῦτο χαλκοῦ καὶ χρυσοῦ, καὶ τῶν ἀγόνων παρὰ φύσιν γεννῶντων, ἢ κατὰ φύσιν τίκτουσα γίνεται στείρα.

Νόμοι.

Εἰ καὶ πολλοῖς τῶν πρὸ ἡμῶν ἔδοξε δεκτέαν εἶναι τὴν τῶν τόκων ἔκτισιν, ἴσως διὰ τὴν τῶν δανειστῶν δυσκληρίαν τε καὶ ὀμότητα, ἀλλ' οὖν ὡς ἀναξίαν τῆς ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πολιτείας, ἀπευκταίαν εἶναι κεκρίκαμεν, ἅτε παρὰ τῆς θείας νομοθεσίας κεκωλυμένην· διὰ κελεύει ἢ ἡμετέρα γαληνότης, μηδενὶ μηδαμῶς ἐξεῖναι, ἐν μηδεμιᾷ ὑποθέσει τόκον λαμβάνειν, ἵνα μὴ νόμον φυλάττειν οἴόμενοι, νόμον Θεοῦ παραβαίνωμεν· ἀλλὰ κὰν εἴ τις ὁσονδήποτε λάβοι, εἰς τὸ χρέος λογισθήσεται 1).

Ὁ δὲ παλαιὸς νόμος, ῥητὴν ὀρίζει τοῖς τόκοις ποσότητα, τῆ ποιότητι μὲν τοῖς τῶν προσώπων διαλλάπτουσαν. Τοὺς μὲν γὰρ δανείζοντας ἀπὸ ἰλλουστρίων καὶ ἀνωτέρω, ἄχρι τρίτης ἐκατοστῆς καὶ μόνον κελεύει λαμβάνειν· ἀργυροπράτας δὲ καὶ ἐμπόρους, ἄχρι διμοίρου ἐκατοστῆς· τοὺς δὲ λοιποὺς πάντας ἄχρι ἡμίσεως ἐκατοστῆς· εἰ δὲ πρὸς οἶκον εὐαγῆ τὸ δάνειον εἴη, ἄχρι τετάρτου ἐκατοστῆς. Ἐπὶ δὲ τῶν ναυτικῶν

1) Πρ. Ν. ις', ιδ'.

δανείων, ἔνθα ὁ δανειστής τὸν ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναδέχεται κίνδυνον, οὐ λαμβάνει ὁ δανειζὼν πλέον τοῦ νομίμου τόκου, ἢ γουν τῆς ἑκατοστῆς· εἰ γὰρ ἀναδέχεται ὁ δανειζὼν τὸν κατὰ θάλατταν κίνδυνον, δύναται λαβεῖν καὶ ὑπὲρ τὸν ἔννομον τόκον. Ἐπὶ δὲ τῶν δανειζομένων καρπῶν, ἐφ' ὧν τὸ παλαιὸν ἐξῆν πλείονα τόκον ἐπερωτᾶν διὰ τὸ ἄδηλον τῆς ἐκβάσεως, οὐκ ἐπιτρέπει σήμερον ἡ διάταξις πλείονα τόκον ἐπερωτᾶν, εἰ μὴ ἕως ἑκατοστῆς μόνον, μὴ βουλουμένη μήτε διὰ παρακατασχέσεως ἐνεχύρων, μείζονα τόκον λαμβάνεσθαι, μήτε τοὺς δικαστὰς ποτὲ καταδικάζειν πλείονα τόκον προφάσει τῆς τῶν τόκων συνηθείας· εἰ δέ τις μείζονα τόκον λάβῃ, εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸν καταλογίζεσθαι. Ἐκατοστιῶς δὲ λέγεται τόκος, τὰ διδόμενα δώδεκα νομίσματα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ὑπὲρ ἐκάστου χρόνου· ἡ δὲ παρ' ἡμῖν νομιζομένη λίτρα, κατ' ἀναλογίαν νομίσματα ἔχει οκτώ, ἢτοι δίμοιρον 1).

Οἱ τόκοι ἄχρι τῆς ποσότητος τοῦ ἐκδανεισθέντος κεφαλαίου ἐκτεινέσθωσαν· εἰ δὲ συμβαίῃ ἐπέκεινα τοῦ μέτρου τῶν κεφαλαίων καταβληθῆναι, εἰς τὸ κεφάλαιον λογίζεσθωσαν 2).

Ὁ τόκον τόκου μεθοδεύων ἀτιμοῦται· οὐδεὶς γὰρ τόκον τόκου ἀπαιτεῖ, κἂν κατὰ μικρὸν καταβληθῇ 3).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τοῦ τρισαγίου ἔργου.

Ζήτει ἐν τῷ λε΄. Κεφαλαίῳ τοῦ Ε' στοιχείου, κανὼν πα΄ τῆς ς΄. Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

"Ὅτι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς οὐ δεῖ καλλωπίζειν.

Συνόδου ἑκτης κς΄.

Ὁ κς΄. τῆς ς΄. Συνόδου κανὼν, Οἱ τὸν Χριστὸν, φησι, διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐνδυσάμενοι, τὴν ἐν σαρκὶ αὐτοῦ πολιτείαν

1) ο', οά, οδ', Βασ. ΚΓ', γ'. — ιέ, ιή, Βασ. ΚΓ', ε. — 2) κς'. Βασ. ΚΑ', ς'. — 3) οε' καὶ οή, Βασ. ΚΓ', γ'.

μιμεῖσθαι καθωμολόγησαν, πᾶσαν τε ἀγνείαν μετιέναι καὶ σωφροσύνην, καὶ μὴ τῇ τῆς ὕλης προστετηκότας 1) ματαιότητι, τὸ σῶμα κοσμεῖν περιττῶς τε καὶ περιέργως· τί δ' ἂν γένοιτο περιττότερον, τοῦ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ πώγωνος περὶ πλείστου ποιεῖσθαι κοσμεῖν, εὖ τε διατιθέναι, καὶ δέλεαρ καθεῖναι ταῖς εὐολίσθοις πρὸς ἀκολασίαν ψυχαῖς, ἀφέντας τὸ διά πάσης ἀρετῆς τὸν ἔνδον κοσμεῖν ἄνθρωπον; φησὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος· Ἀνὴρ ἐὰν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστὶ 2)· καὶ ὁ Μωσῆς ἐν τῷ Δευτερονομίῳ· Οὐ ποιήσετε σισόην ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, οὐδὲ φθερεῖτε τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος ὑμῶν 3). Τοὺς οὖν τοιοῦτόν τι ποιῶντας, πατρικῶς πρότερον ἐπιτιμᾶσθαι κελεύει· ἐπιμένοντας δὲ, ἀφορίζεσθαι. Τούτοις ὑπόκεινται τοῖς ἐπιτιμίαις καὶ οἱ τὰς τρίχας κλώθοντες ὥστε οὐλας γενέσθαι, ἢ βάπτοντες, ἢ ὕδατι διαβρόχους ποιῶντες, καὶ τῷ ἡλίῳ θέροντες, ἢ εἰς ξανθὰς μεταβάλλοιεν, ἢ χρυσιζούσας, ἢ δασείας ἐπιμελούμενοι γενέσθαι, ἢ νόθους πλοκάμους περιτιθέμενοι, ἢ τὸ γένειον ξηρῶντες, ἢ κεράμῳ πεπυρωμένῳ τὸ πλέον τούτου ἄποτεφροῦντες, ἢ τοῖς ὀδοῦσιν εὐφυῶς ἐστὶν ἀπεριαιροῦντες, καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν εὐσχημον ἀποκαθιστάντες, ὡς δοκεῖν ἄρτι φύειν αὐτοῖς τὸν ἴουλον· ταῦτο γὰρ νῦν καὶ μάλιστα ὥσπερ τι νόσημα ἐπιδήμιον τοῖς χριστωνύμοις ἐνέσκηψεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τυμβωρύχων.

Ὁ ξς΄. τοῦ μεγάλου Βασιλείου κανὼν, τὸν τυμβωρύχον, ὅς τοὺς τάφους ἀνοίγνυσι, καὶ συλᾷ τὰ τοῖς νεκροῖς συνθαπτόμενα, εἰς δέκα ἔτη τῆς ἱερᾶς κοινωνίας ἀποκλείεσθαι κελεύει.

Γρηγορίου Νύσσης ζ΄.

Ὁ δὲ μέγας Γρηγόριος Νύσσης ἐν τῷ ζ΄. κανόνι, ἢ τυμβωρυχία, φησὶ, διήρηται εἰς τὸ συγγνωστόν τε καὶ ἀσύγνωστον· εἰ μὲν γὰρ τις φειδόμενος τῆς ὀσίας, καὶ ἄσυλον ἀφείς τὸ κε-

1) προστετηκότας ε. — 2) ἁ. Κορ. ΙΑ, 14. — 3) Λευίτ. ΙΘ', 27.

κρυμμένον σῶμα, ὡς μὴ ἀναδειχθῆναι τῷ ἡλίῳ τὴν ἀσχημοσύνην τῆς φύσεως, λίθοις τισὶ τῶν τῷ τάφῳ προβεβλημένων συγχρήσεται εἰς ἔργου τινὸς κατασκευῆν, ἐπαινετὸν οὐδὲ τοῦτό ἐστι, πλὴν ἀλλὰ συγγνωστὸν ἐποίησεν ἢ συνήθεια, ὅταν εἰς προτιμότερόν τι καὶ κοινωφελέστερον ἢ τῆς ὕλης μετάθεσις γένηται· τὸ δὲ ἀνερευνάσθαι τὴν κόνιν ἀπὸ τῆς γεωθείσης σαρκὸς, καὶ ἀνακινεῖν τὰ ὀστέα ἐλπίδι τοῦ κόσμου τινὰ τῶν συγκατορυθέντων κερδᾶναι, τοῦτο τῷ αὐτῷ κρίματι κατεδικάσθη, ὡς καὶ ἡ ψιλὴ πορνεία, εἰς ἑννέα δηλαδὴ χρόνους· εἰ δὲ σπουδαίαν ὁ θεραπευόμενος ἐπιδείξαιτο τὴν ἐπιστροφὴν, ἔξεστι τῷ οικονομῶντι τὴν αὐτοῦ θεραπείαν, συντεμεῖν τὴν ἐκ τῶν κανόνων ὀρισθεῖσαν τῇ ἐπιτιμίᾳ προθεσμίαν.

Νόμοι.

Οἱ ἀπὸ τῶν τάφων ὕλης ἀφαιροῦντες ὑποκείσθωσαν τῷ τῆς ἱεροσυλίας ἐγκλήματι 1).

Ἐάν τις ἀπὸ τάφου ἀφέληται λίθους, ἢ κίονας, ἢ μάρμαρα, ἢ ἄλλην οἰανδήποτε ὕλην, εἴκοσι λίτρας χρυσίου τῷ δημοσίῳ καταβαλλέτω 2).

Οἱ τυμβωρυχοῦντες, καὶ γυμνοῦντες τὰ τῶν τεθνεώτων σώματα, εἰ μὲν μεθ' ὀπλων, κεφαλικῶς τιμωροῦνται· εἰ δὲ χωρὶς ὀπλων, μέχρι μετάλλου 3).

Οἱ τοὺς νεκροὺς ἐν τοῖς τάφοις ἐκδύοντες χειροκοπέθωσαν 4).

Οἱ λείψανα, ἢ ὀστέα μετακινήσαντες, εὐτελεῖς μὲν ὄντες, ἄκρως τιμωροῦνται· ἐντιμοὶ δὲ, περιορίζονται, ἢ εἰς μέταλλα πέμπονται 5).

Οὐ δεῖ τὰ λείψανα τῶν τελευτώντων ψηλαφᾶσθαι ἢ σκυλεύεσθαι· τὰ δὲ προσκαίρως ἀποτεθέντα μεταφέρειν ἔξεστι 6).

Μηδεὶς σῶμα ἀνθρώπινον χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς εἰς ἕτερον τόπον μεταφερέτω 7).

1) ἰε. Βασ. Ξ', κγ'. — 2) Βασ. αὐτ. — 3) γ'. Θέμ. ε'. Βασ. Ξ', κγ'. — 4) Πρ. Ν. ΑΘ', γζ'. — 5) ἰε. Βασ. αὐτ. — 6) ιδ'. Βασ. αὐτ. — 7) ιδ'. Βασ. ΝΞ, γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ὅτι τύπτειν κληρικοῖς οὐκ ἐφείται.

Ἀποστόλων κζ'.

Ὁ κζ'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, Ἐπίσκοπον, φησὶν, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, τύπτοντα πιστοὺς ἁμαρτάνοντας, ἢ ἀπίστους ἀδικήσαντας, καὶ ταύτη φοβεῖν ἐκείνους ἐθέλοντα, καθαιρεῖσθαι προστάττομεν, οὐδαμοῦ γὰρ ὁ Κύριος τοῦτο ἡμᾶς ἐδίδαξε· τούναντίον δὲ, αὐτὸς τυπτόμενος, οὐκ ἀντέτυπτε, λοιδορούμενος, οὐκ ἀντελοιδᾶρει, πάσχων, οὐκ ἠπέλει· ἐκέλευε δὲ καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐμπαρέχειν τῷ μὴ φειδομένῳ τῆς δεξιᾶς. Ἐλέγχειν γὰρ τοὺς ἀδικοῦντας ἄλλως ἔξεστι· καὶ τοῖς ἀδικουμένοις ἐπικουρεῖν ὀπίσθι δύνάμεις· καθὼς δὴ καὶ Παῦλον ἴσμεν τὸν μέγαν, Τιμοθέῳ ἐντελλόμενον, τοὺς ἁμαρτάνοντας ὑπ' ὄψιν πάντων ἐλέγχειν, ἵνα καὶ τοῖς λοιποῖς φόβος ἐγγένηται· κληρικοῖς δὲ οὐ θεμιτὸν ἑαυτοὺς ἐκδικεῖν· σωφρονίζειν μόντοι μετρίως τοὺς ἰδίους αὐτῶν μαθητὰς ἁμαρτάνοντας, καὶ μετὰ παραγγελίαν μὴ ἐπιστρέφοντας συγκεχώρηται· ὅτι, καὶ ὁ Κύριος, τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ ἐμπορευομένους, ὡς εἰς τὸ θεῖον ἁμαρτάνοντας, τῷ φραγγελίῳ τύπτων ἀπήλασεν· εἰ δὲ τις καὶ διδάσκαλος ᾖν, Ουμῶ εἴξας, φονευτηρίῳ τύψειεν ὄργανῳ, οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται.

Συνόδου ΑΒ', θ'.

Ὁ δὲ θ'. τῆς λεγομένης πρώτης καὶ δευτέρας Συνόδου, τὸν Ἀποστολικὸν τοῦτον κανόνα διεξιῶν, ἐπιτιμᾷ τοῖς αὐτὸν πειρωμένοις παραχαράττειν, καὶ οἰόμενοι τοὺς αὐτοχειρίᾳ τύπτοντας μόνους αἰτιασθαι, οὐ μὴν καὶ τοὺς ἐξ ἐπιτάγματος· μάταιον γὰρ τοῦτο, φησὶ, καὶ τῆς διανοίας τοῦ Ἀποστολικοῦ κανόνος ἀλλότριον, τὸν μὲν τρεῖς ἢ τετράκις πλήξαντα καθαιρεῖσθαι, τὸν δὲ ἐξ ἐπιτάγματος εἰς θάνατον στίζοντα, εἶναι ἀθῶον· χρὴ γὰρ τὸν τοῦ Θεοῦ ἱερέα διδαχῇ καὶ νοουθεσίᾳ, ἔσο' ὅτε δὲ καὶ ἐκκλησιαστικοῖς ἐπιτιμίαις τὸν ἀτακτοῦντα παιδαγωγεῖν, ἀλλὰ μὴ μᾶστιξι καὶ πληγαῖς εἰς τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπιπηδᾶν ἀσέμνως, καὶ ἐνυβρίζειν σώματα· εἰ δὲ τινες εἶεν

παντάπασιν ἀσωφρόνιστοι, τούτους διὰ τοῦ ἐγχωρίου ἄρχοντος οὐδεις ὁ κωλύων σωφρονίζειν, ὡς καὶ ὁ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκανῶν διορίζεται, ἐν καὶ ζῆται ἐν τῷ ιβ'. Κεφ. τοῦ Σ στοιχείου.

Συνόδου Φωτιανῆς γ'.

Ὁ δὲ γ'. τῆς Συνόδου, ἧς ἐξῆρχεν ὁ Φώτιος, ὑπὸ ἀνάθεμα τίθησι τὸν ὅλως τύφαι ἢ φυλακῇ καθαιρεῖται τολμήσαντα τῶν ἐπισκόπων τινὰ, εἴτε χωρὶς αἰτίας, εἴτε καὶ αἰτίαν πλασάμενον· εἰ δὲ πάνυ εἴη εὐπρόσωπος ἢ αἰτία, οὐδὲ ὁ τὴν μεγίστην ἀρχὴν διέπων ἐκδικεῖν ταύτην δύναται· ἀλλὰ δεῖ τῇ Συνόδῳ ἀνατιθέσθαι, ἢ μόνῃ κρίνειν ἐφεῖται καὶ κολάζειν τῶν ἐπισκόπων τοὺς ἀμαρτάνοντας.

Νόμοι.

Ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύει μὲν τοῖς ἐπισκόποις πλήττειν χερσὶν οἰκείαις, οὐχ ὥρισε δὲ ποινὴν· γενικῶς δὲ περὶ παντὸς τύπτουτος ἢ ὑβρίζοντος διορίζεται, διδούς κατ' αὐτῶν τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγὴν, ἣτις καὶ χρηματικῶς κινεῖται καὶ ἐγκληματικῶς, καὶ διορίζεται ποία ἐστὶ τραχεῖα ὕβρις, ποία δ' ἐλαφρά 1).

Ὁ ἱερέα, εἴτε ἐν Ἐκκλησίᾳ, εἴτε ἐν λιτῇ ἐπιχειρῶν τύπτειν, ἐξοριζέσθω 2).

Ἐὰν βλαβῇ σῶμα ἐλεύθερον, ἢ καταδίκη γίνεται εἰς τὴν δαπάνην τῆς ἰατρείας, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐργασίας, οὐ μὴν τῆς ἀμορφίας· σῶμα γὰρ ἐλεύθερον οὐ διατιμᾶται· ὁ δὲ σῶμα δούλου βλάβας, ἀπαιτεῖται πρὸς τοῖς εἰρημένοις, καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῆς διατιμῆσεως αὐτοῦ 3).

1) κέ. Βασ. Γ', ε. καὶ ε. Βασ. Ξ', κἀ. — 2) μγ'. Βασ. Γ', ε. — 3) γ'. Βασ. Ξ', β'.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Υ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ὕβρεων.

Ζῆται τὸ ζ'. Κεφάλαιον τοῦ Β στοιχείου.

Ἀποστόλων γέ, νε'.

Ὁ δὲ νε'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, ἐτι δὲ καὶ ὁ νε', ὁ τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον ὕβρισε κληρικὸς καθαιρεῖσθω, φησὶ Ἄρχοντα γὰρ τοῦ λαοῦ σου, οὐκ ἐρεῖς κακῶς 1). Μωσέως τοῦτο τοῦ πάνυ φωνῆ· πρεσβύτερον δὲ ἢ ἡδιάκονον. ὁ ὕβρισε ἀφορίζεσθω· ἢ γὰρ πρὸς τὸν μείζονα ὕβρις, καὶ μείζονος ἀξία τῆς τιμωρίας, ἐλάττονος δὲ ἢ πρὸς τοὺς ἐλάττονας· ὁ μὲν γὰρ, κεφαλῆς ἐπέχει τόπον τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας, οἱ δὲ, χειρῶν, καὶ τῶν διακονικῶν ἐτέρων μελῶν.

Ὁ δὲ νε', Καὶ ὁ χωλὸν, ἢ τυφλόν, ἢ τὰς βάσεις πεπληγμένον χλευάσας, ἀφορίζεσθω, φησὶν, εἴτε κληρικὸς εἴη, εἴτε τῶν τοῦ λαοῦ· τοὺς τοιούτους γὰρ ἐλεεῖν μᾶλλον δεόν χειρὰ βοῆθῶν ἐπορέγοντας, ἢ χλευῆς καὶ γέλωτος ποιῆσθαι ὑπόθεσιν 2).

Νόμοι.

Ἡ τραχεῖα ὕβρις ἢ ἀπὸ τοῦ προσώπου, ἢ ἀπὸ τοῦ πράγματος, ἢ ἀπὸ τοῦ τόπου κανονίζεται· ἀπὸ προσώπου, ὅταν ἄρχοντι ἢ πάτρωνι γένηται· ἀπὸ τόπου, ὅταν ἐν θεάτρῳ πάντων ὁρώντων· ἀπὸ τοῦ πράγματος, ὅταν καὶ τραῦμα γένηται, ἢ ὄψις πληγῇ· οἱ τοιοῦτοι, ἢ πρὸς καιρὸν ἐξορίζονται, ἢ τινος κωλύονται πράγματος ἐντιμοὶ ὄντες· εἰ δὲ ἐλεύθεροι μὲν εἴεν, εὐτελεῖς δὲ, ροπαλίζονται· εἰ δὲ δοῦλοι, φραγγελιζόμενοι, τῷ δεσπότῃ ἀποδίδονται 3).

Εἴ τις τῶν ὁσίων μυστηρίων, ἢ τῶν ἄλλων ἁγίων λειτουργιῶν ἐπιτελουμένων, εἰς ἁγίαν εἰσελθὼν Ἐκκλησίαν, τῷ ἐπι-

1) Δευτέρ. κβ', 28. — Πράξ. Ἀποστ. κγ', θ. — 2) ἐν δὲ τῷ 1978 ἀναγιγνώσκεται καὶ τὰ εἴη· ἀτιμώμεναί τις ὁ ἐν τινι πράγματι ὑβριζόμενος· ἀτιμώμεται δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐλοσχερῇ ἀτιμίαν ὑπομείνας — 3) γ'. Οὐμ. ἢ. Βασ. Ξ', κἀ.

σκόπιον, ἢ τοῖς κληρικοῖς, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑπηρέταις τῆς Ἐκκλησίας ὑβρεῶς τι ἐπαγάγοι, κελεύομεν τοῦτον βασάνους ὑπομείναι, καὶ εἰς ἐξορίαν πεμφθῆναι· εἰ δὲ καὶ αὐτὰ τὰ θεία μυστήρια καὶ τὰς λειτουργίας ταράξοι, ἢ ἐπιτελεῖσθαι κωλύσοι, κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι· τούτου αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ταῖς λιταῖς, ἐν αἷς ἐπίσκοποι ἢ κληρικοὶ εὐρίσκονται, φυλαττομένου· ἵνα, εἰ μὲν ὑβριν τις μόνον ποιήσοι, βασάνοις καὶ ἐξορία παραδοθῆ, εἰ δὲ καὶ τὴν λιτὴν διασκεδάσοι, κεφαλικὸν κίνδυνον ὑπομείνη 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ ὑδροπαραστατῶν αἰρετικῶν.

Ζήτησι ἐν τῷ β΄. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου καὶ ἐν τῷ η΄. Κεφ. τοῦ Κ στοιχείου κανὼνα λβ΄. τῆς ζ΄. Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ υιοθεσίας.

Ζήτησι ἐν τῷ η΄. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου.

Ὁ υιοθετῶν ὀφείλει μείζων εἶναι κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ υιοθετουμένου χρόνοις ιη΄. ἢ γὰρ θέσις μιμεῖται τὴν φύσιν 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ ὑπηρετῶν ἤτοι ὑποδιακόνων.

Λαοδικεῖας κα΄.

Ὁ κα΄. τῆς ἐν Λαοδικεῖα Συνόδου κανῶν, Οὐκ ἔξεστι, φησὶ, τοῖς ὑπηρέταις, ἐν τῷ οὕτω πως ὠνομασμένῳ διακονικῷ, τῶν ἱερῶν ἄπτεσθαι σκευῶν, πρὸς τὸ δι' αὐτῶν ἱεουργῆσαι δηλονότι τὰ εἰς θυσίαν προσφερόμενα, τὸν ἄρτον, φημί, καὶ τὸν οἶνον, ἐκ τῶν περιεχόντων ὑποδηλῶν τὰ περιεχόμενα· οὐ γὰρ ἐφεῖται τούτοις τὰ τῶν διακόνων μετιέναι. Κενῶν δὲ τῶν ἱε-

ρῶν σκευῶν ἄπτεσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἱεουργίαν ἐτοιμάζειν, καὶ μετὰ τοῦτο περιστέλλειν, καὶ ἐν καλῷ τοῦ νεῶ τιθέναι, τοῖς ὑποδιακόνοις παντὸς μᾶλλον προσῆκον· τούτο καὶ γὰρ αὐτοῖς ἡ διακονία.

Ὁ δὲ κε΄. οὐδὲ ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν ἐφίησι τὸν ὑπηρέτην, ἤτοι τὸν ὑποδιάκονον.

Ὁ δὲ μγ΄. οὐτε τοῦ λαοῦ ὑπερεύχεσθαι τοὺς ὑποδιακόνους κελεύει ἐν τῷ τῆς θείας λειτουργίας καιρῷ, οὐτε τὰ θεία μεταχειρίζειν μυστήρια, τοῦτο γὰρ ἔργον μόνοις τοῖς ἱερεῦσιν, ἀλλὰ ταῖς θύρασι ἐφεστάνκι τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν, καὶ μηδὲ πρὸς βραχὺ τούτων ἀφίστασθαι, ὥστε εἰσάγειν τε καὶ ἐξάγειν τοὺς κατηχουμένους, τοὺς ἐν μετανοίᾳ, καὶ τοὺς λοιπούς 1). Ἐν δὲ καὶ τοῦτο τῶν τῆς Ἐκκλησίας ταγμάτων, τὸ τῶν ὑπηρετῶν, φημί, τῶν καὶ θεραπευτῶν λεγομένων, καὶ ὑποδιακόνων, παρὰ τοσοῦτον τοῦ λαϊκοῦ πληρώματος ὑψηλότερον, παρ' ὅσον τῶν τοῦ βήματος ταπεινότερον.

Ζήτησι καὶ ἐν τῷ θ΄. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου, κανὼνα τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου ιε΄. καὶ ἐν τῷ θ΄. Κεφ. τοῦ Σ στοιχείου, κανὼνα τῆς ἐν Λαοδικεῖα κβ΄. καὶ κγ΄. Ζήτησι καὶ τὸ λ΄. Κεφ. τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ ὑποβόλου.

Νεαρῆ.

Ἢ τοῦ σοφοῦ Λέοντος Νεαρῆ, πλείονα δεῖ εἶναι, φησὶ, τὴν προῖκα, τοῦ ὑποβόλου· τοῦ δὲ ἀνδρὸς ἀτέκνου τελευτήσαντος, ἂν μὴ παρῆ σύμφωνον, ἀνακομίζεται ἡ γυνὴ τὴν τε προῖκα καὶ τὸ ὑπόβολον, καὶ πλέον οὐδὲν· εἰ δὲ τὴν γυναῖκα ὁ θάνατος διασπάσει, τῆς μὲν οἱ κληρονόμοι τὴν προῖκα λαμβανέτωσαν· ὁ δὲ ἀνὴρ, τοῦ ἰδίου μὴ ἀποστερείσθω, ὑποβόλου 2).

1) Ἐν 1378 καὶ τὰ ἐξῆς· ἢ τῶν δεχομένων αὐτὰ σκευῶν, τοῦ ἱεροῦ δίσκου καὶ τοῦ ποτηρίου. — 2) Νεαρ. κ΄. Λέοντος.

1) μζ΄. Βασ. Γ΄, ε. — 2) γ΄. Βασ. ΔΓ΄, ε.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Φ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ Φαλκιδίου.

Νόμος.

Φαλκιδίος ἐστὶ νόμος περίαιρων ἀπὸ τῶν λεγαταρίων τὸ τρίτον μέρος τῆς πατρικῆς οὐσίας, καὶ περιποιῶν τῷ κληρονόμῳ ἐπενούησιν δὲ προνοία τῶν παιδῶν, ἵνα οἱ φυσικοὶ κληρονόμοι πρότερον θεραπευθῶσιν. Ἔστι δὲ τοιοῦτος· εἰ μὲν εἰς ὧν τυγχάνει τῷ πατρὶ παῖς, ἢ δύο, ἢ τρεῖς, ἕχρι καὶ τῶν τεσσάρων, ὑπεξαιρουμένων πρότερον τῶν χρεῶν, καὶ τῶν ἐν τῇ κηδεῖα ἀναλωμάτων, καὶ τῶν ἐπ' εὐσεβείᾳ διδομένων, ἔτι δὲ καὶ τῶν τιμημάτων τῶν ἐλευθερωθέντων οἰκετῶν, λαμβάνουσιν οἱ παῖδες τὸ γ' τῆς καθαρᾶς περιουσίας τοῦ πατρὸς· εἰ δὲ ε' εἰσὶν οἱ παῖδες καὶ ἐπέκεινα, τὸ ἥμισυ κτῶνται τῆς ὑποστάσεως, τὸ δὲ λοιπὸν φιλοτιμεῖται ὁ πατὴρ ἔνθα ἂν αἰρεῖται, ἢ ἐνὶ τῶν αὐτοῦ παίδων, ἢ πλείοσιν, ἢ ξένῳ οἰωδῆτινι· εἰ δὲ καὶ κατὰ βουθῶν ῥίψαι βουλευθείη τυχὸν ὁ πατὴρ, οὐκ ἔχει τὸν ἀνακρίνοντα. Φησὶ δὲ ὁ νόμος· Ἰὰ ἐπ' εὐσεβείᾳ καταλιμπανόμενα λεγάτα, καὶ τοῦ φαλκιδίου αὐτοῦ κατὰ προτίμησιν ἀνώτερα εἶναι θεσπίζομεν 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ φαρμακῶν καὶ μάγων.

Ζήτει τὸ α΄. Κεφάλαιον τοῦ Μ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ φθορᾶς παρθένων.

Ζήτει ἐν τῷ ιε΄. Κεφ. τοῦ Μ στοιχείου, κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου ιη΄. καὶ ξ΄. καὶ τὸ ιγ΄. Κεφ. τοῦ Α' στοιχείου, καὶ τοῦ Γ' στοιχείου τὸ η΄. καὶ λ΄. Κεφάλαιον.

1) Σύνοψ. Δταλ. ΑΖ΄. — Βασ. ΜΑ΄, δ. καὶ δ΄. — ιγ΄. Βασ. Ε΄. γ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ φιλυργυρίας.

Ζήτει τὸ ια΄. Κεφάλαιον τοῦ Π στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ φόνων ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων.

Ὁ ξε΄. τῶν ἀγίων ἀποστόλων κανῶν, ὅστις ἐν μάχῃ, φησὶ, καὶ φιλονεικία πλήξας ἀποκτείνει τινά, εἰ καὶ μίαν ἔτυχε κατενεγκῶν τὴν πληγὴν, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρεῖσθαι διὰ τὴν προπέτειαν αὐτοῦ· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθαι· διὰ γάρ ται τοῦτο καὶ ὁ Κύριος, οὐχ ὅπως μὴ ἀμύνεσθαι τὸν λελυπηκότα, ἀλλὰ καὶ τὴν δεξιὰν ἐμπαρέχειν κελεύει τῷ παίοντι, οἷα τῆς μάχης ἔσθ' ὅτε τελευτώσης εἰς φόνον.

Νύσσης ε΄.

Ὁ δὲ μέγας Γρηγόριος Νύσσης, ἐν τῷ ε΄. κανόνι, τὸ τοῦ φόνου, φησὶν, ἄγος, τῇ διαφορᾷ τοῦ ἐκουσίου καὶ τοῦ ἀκουσίου διήρηται· καὶ ἐκούσιος μὲν ἐστὶ φόνος, ὁ ἐκ παρασκευῆς τετολημημένος· ἔπειτα κἀκεῖνος ἐν τοῖς ἐκουσίοις ἐνομήσθη, ὅταν τις ἐν συμπλοκῇ καὶ μάχῃ τύπτων τε καὶ τυπτόμενος, ἐνέγκῃ κατὰ τινος καιρίαν τὴν διὰ χειρὸς πληγὴν· ὁ γὰρ ἅπαξ τῷ θυμῷ κρατηθεὶς, καὶ τῇ ὀρμῇ τῆς ὀργῆς χαριζόμενος, οὐδὲν ἂν πρὸς τὸν καιρὸν τοῦ πάθους τῶν ἀνακτόψαι τὸ κακὸν δυναμένων ἐπινοῦν λάβοι ποτὲ, ὥστε καὶ τὸ ἐκ συμπλοκῆς ἀποτέλεσμα τοῦ φόνου, εἰς ἔργον προαιρέσεως καὶ οὐκ εἰς ἀποτυχίαν ἀνάγεται.

Οἱ δὲ ἀκούσιοι φόνοι, φανερὰ ἔχουσι τὰ γνωρίσματα, ὅταν τις πρὸς ἕτερόν τι τὴν σπουδὴν ἔχων, ἐξ ἀποτυχίας τῶν ἀνηκέστων τι δράσῃ. Τοῦ μὲν οὖν ἐκουσίου φόνου εἰς ἑπτὰ καὶ ἑκοσι χρόνους παρατείνεται τὸ ἐπιτίμιον, εἰς τρεῖς ἐννεαετηρίδας διαιρουμένους· ὡς ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πανταλῶς εἶναι ἀφορισμένον τὸν ἐπιτιμηθέντα, ἔξω τῆς ἑκκλησίας ἱστάμενον, καὶ προσκλαίοντα· τὰς δὲ λοιπὰς δύο, εἰς τε τὴν τῶν ἀκροωμένων πρότερον, εἴτε τῶν ὑποπιπτόντων διελόμενον στάσιν, οὕτως ἐπὶ τὴν τῶν

ἀγιασμάτων μετουσίαν ἐλθεῖν. Εἰ δὲ τὸ μέγεθος τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἐπιτιμηθέντος, καὶ ἡ τῆς μετανοίας θερμότης περιγένοιτο τῶν ἐν τῇ μακρᾷ προθεσμίᾳ βαθυμότερον ἑαυτοὺς ἐκκαθαίρωντων, συντριβήσεται αὐτῷ καὶ ἡ τοῦ ἐπιτιμίου παράτασις· ὥστε ἀντὶ τῶν ἐφ' ἐκάστῳ βαθμῷ ἐννέα ἐτῶν, ὀκτώ, ἢ ἑπτὰ, ἢ ἕξ, ἢ πέντε μόνα γενέσθαι κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ τὴν Ἐκκλησίαν οἰκονομοῦντος.

Ὁ δὲ ἀκούσιος φόνος συγγνωστὸς μὲν, οὐ μὴν ἐπαινετὸς ἐκρίθη· τὸν γὰρ ἀλόντα τῷ μιάσματι τούτῳ, ὡς ἐξάγιστον ἤδη γενόμενον, ἀπόβλητον ἱερατικῆς χάριτος ὁ κανὼν ἀπεφήνατο· ὅσος δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῇ ψιλῇ πορνείᾳ τοῦ καθαρσίου ὁ χρόνος τῶν ἐννέα ἐτῶν, τοσοῦτος καὶ ἐπὶ τῶν ἀκουσίως πεφονευκότεων καλῶς ἔχειν ἐδοκιμάσθη· δηλαδή καὶ ἐν τούτῳ τῆς προαιρέσεως τοῦ μετανοοῦντος δοκιμαζομένης, εἰδέον τὸν ὀρισθέντα χρόνον αὐτῷ ἐξήκειν ἢ ἐλάττω γενέσθαι.

Βασιλείου η'.

Οὕτω καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐν τῷ η' κανόνι τὸν ἐκούσιον καὶ ἀκούσιον ὀριζόμενος φόνον, Ἀκούσιος μὲν ἐστὶ, φησὶν, ὅταν τις ἀκοντίσας λίθον, ἐφ' ᾧ θηρίον ἀμύνασθαι, ἢ κατασεῖσαι δένδρου καρπὸν, ἄνθρωπον παριόντα μὴ προϊδὼν, εἰς θάνατον πλήξῃ· οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἐπιστρέψαι τινὰ βουλόμενος, ἱμάντι, ἢ βέβδῳ μὴ πάνυ τραχεῖα τύψοι, ἀποθάνοι δὲ ὁ τυπτόμενος· ἡ γὰρ πρόθεσις ἐνταῦθα σκοπεῖται, ὅτι βελτιῶσαι ἐβούλετο τὸν ἀμαρτάνοντα, οὐκ ἀνελεῖν. Ἐν τοῖς ἀκουσίοις ἐστὶ κακεῖνο, ὅταν τις ἀμυνόμενος ἐν μάχῃ τινὰ, ξύλῳ ἢ χειρὶ ἀφειδῶς ἐπὶ τὰ καίρια τὴν πληγὴν ἐνέγκῃ, ἐφ' ᾧ κακῶσαι τοῦτον, οὐχ ὥστε παντελῶς ἀνελεῖν· ἀλλὰ τοῦτο ἤδη προσεγγίζει τῷ ἐκούσιῳ. Ὁ γὰρ τοιοῦτος χρησάμενος ὄργανον πρὸς ἀμυναν, καὶ μὴ πεφισμένως τὴν πληγὴν ἐπαγαγὼν, δηλὸς ἐστὶ τῷ κεκρατησθαι ὑπὸ τοῦ πάθους ἀφειδῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁμοίως καὶ ὁ ξύλῳ βραεῖ, ἢ λίθῳ³ μείζονι τῆς δυνάμεως τῆς ἀνθρωπίνης χρησάμενος, τοῖς ἀκουσίοις φονεῦσι συναριθμεῖται· ἄλλο μὲν τι προσλόμενος, ἄλλο δὲ τι ποιήσας· ὑπὸ γὰρ τοῦ θυμοῦ τοιαύτην ἤνεγκε τὴν πληγὴν, ὥστε ἀνελεῖν τὸν πληγέντα·

καὶ τοι ἡ σπουδὴ ἦν αὐτῷ συντρίψαι τυχόν, οὐχὶ καὶ παντελῶς θανατῶσαι. Ὁ μὲντοι ξίφει χρησάμενος οἰωδῆτινι, οὐδεμίαν ἔχει παραίτησιν, καὶ μάλιστα δὲ τὴν ἀξίνην ἀκοντίσας, καὶ γὰρ οὐδὲ ἀπὸ χειρὸς φαίνεται πλήξας, ὥστε τὸ μέτρον τῆς πληγῆς ἐπ' αὐτῷ εἶναι· ἀλλ' ἠκόντισεν, ὥστε τῷ βάρει τοῦ σιδήρου, καὶ τῇ ἀκμῇ, καὶ τῇ διὰ πλείστου φορᾷ, ὀλεθρίαγτὴν πληγὴν ἀναγκαιῶς γενέσθαι. Ἐκούσιον 1) δὲ πάλιν παντελῶς, καὶ οὐδεμίαν ἔχον ἀμφιβολίαν, οἶόν ἐστι τὸ τῶν ληστῶν, καὶ τῶν πολεμικῶν ἐφόδων· οἱ μὲν γὰρ χρημάτων ἕνεκεν ἀναιροῦσι, τὸν ἔλεγχον ἀποφεύγοντες· οἱ δὲ ἐν τοῖς πολέμοις ἐπὶ φόνους ἔρχονται, οὔτε φοβῆσαι, οὔτε σωφρονίσει, ἀλλ' ἀνελεῖν τοὺς ἐναντιουμένους ἐκ τοῦ φανεροῦ προκινούμενοι. Καὶ μὲντοι καὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν περίεργον φάρμακόν τις ἐγκεράσῃ, ἀνέλη δὲ, ἐκούσιον τιθέμεθα τὸ τοιοῦτον· οἷα ποιοῦσιν αἱ γυναῖκες πολλάκις, ἐπαιδίαις τισὶ καὶ καταδέσμοις πρὸς τὸ ἑαυτῶν φίλτρον ἐπάγεσθαι τοὺς ἄνδρας πειρώμεναι, καὶ προσδιδούσαι φάρμακα, σκότωσιν ἐμποιοῦντα ταῖς αὐτῶν διανοίαις· αἱ τοιαῦται ἀνελοῦσαι, εἰ καὶ ἄλλη προελόμεναι, ἄλλο ἐποίησαν, ὅμως διὰ τὸ περίεργον καὶ ἀπηγορευμένον τῆς ἐπιτηδεύσεως, ἐν τοῖς ἐκούσιως φονεύουσι καταλογίζονται. Καὶ αἱ τὰ ἐμβρυοκτόνα τοίνυν ἐπορέγουσαι ἢ δεχόμεναι φάρμακα, ὡς ἀμβλωθρίδια προνεγκεῖν καὶ ἄωρα τὰ γεννήματα, οὐδὲν τοῖς ἐκοντὶ φονεύουσιν ἀπεοίκασιν.

Ἐν δὲ τῷ μγ', Ὅστις, φησὶ, θανάτου πληγὴν τῷ πλησίον δέδωκε, φονεὺς ἐστὶν, εἴτε ἤρξε τῆς πληγῆς, εἴτε ἠμύνατο.

Ἐν δὲ τῷ νς', Ὁ ἐκοντὶ φονεύσας, ἔπειτα μεταμεληθεὶς, εἰς κ'. ἔτη τῆς κοινωνίας ἐκποδῶν ἔσται τῶν ἀγιασμάτων, ἐν πέντε ἔτεσιν ἔτεσιν ἔξω τῆς θύρας τοῦ εὐκτηρίου ἐστῶς καὶ προσκλαίων, καὶ τὴν ἰδίαν ἐξαγορεύων παρανομίαν, τῶν εισιόντων τε πιστῶν δεόμενος εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ποιεῖσθαι· ἐν πέντε ἔτεσι μετὰ τῶν ἀκρωμένων ἐξελεύσεται· καὶ αὐθις ἐν ἑπτὰ μετὰ τῶν ἐν ὑποπτώσει, ἔνδον οὐ μενεῖ διὰ τέλους· ἐν τοῖς λοιποῖς τέσσαρσι συστήσεται· καὶ ταῦτα δικηνικῶς, ἐν μεθέξει τῶν ἀγιασμάτων γενήσεται.

1) φόνον δὲ Β.

Τὸν δὲ ἀκουσίως φονευκότα, ἐν τῷ νζ'. εἰς δέκα ἔτη τῆς τῶν ἁγιασμάτων κοινωνίας ἀπείργει. Ἐν δὲ τῷ νδ'. κατὰ τὸ ἴδιωμα τῆς περιστάσεως, τοῦ ἀκουσίως φονεύσαντος ἢ ὑφεῖναι, ἢ ἐπιτεῖναι κελεύει τὰ ἐπιτίμια.

Ἐν δὲ γε τῷ ια'. ἀποχωρῶσαν εἶναι, φησὶ, καταδίκην τῷ ἀκουσίως φονεύσαντι, τὸ ἐπὶ ἑνδεκά ἔτη μὴ κοινωνῆσαι· ὑπερβέβηκε γὰρ καὶ τὸν τετυπωμένον τοῖς κανόσι καιρόν· ἐπὶ δὲ τῶν πληγόντων, τὰ Μωσέως παρατηρήσωμεν· καὶ τὸν κατακλιθέντα μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, ὡς ἔλαβε, βαδίσαντα δὲ πάλιν ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ ῥάβδῳ, οὐ λογισόμεθα φονεῦσθαι· εἰ δὲ οὐκ ἐξανέστη μετὰ τὰς πληγὰς, ἀλλ' οὖν τῷ μὴ προσελεύσθαι αὐτὸν ἀνελεῖν, ὁ τυπτήσας, φονεὺς μὲν, ἀλλ' ἀκούσιος διὰ τὴν πρόθεσιν.

Ἀγκύρας κβ', κγ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀγκύρα Συνόδου κανὼν κβ'. τοὺς ἀκουσίῳ φόνῳ περιπεσόντας, φησὶ, ὁ μὲν πρότερος ὕρος ἐν ἑπταετίᾳ κελεύει τοῦ τελείου μὴ μετριοχεῖν· ὁ δὲ δεύτερος τὸν πενταετῆ χρόνον πληρῶσαι.

Ὁ δὲ κγ'. τοὺς ἐκουσίως φονεύσαντας, ἐν τῷ τέλει τοῦ βίου τῆς κοινωνίας ἀξιοῦσθαι κελεύει. Σὺ δὲ τοῖς τοῦ μεγάλου Βασιλείου μάλλον πείθου κανόσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Περὶ τῶν φονευόντων δαυτοὺς.

Ζῆται τὸ ιβ'. Κεφάλαιον τοῦ Β στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

*Περὶ τῶν φόνων τῶν ἐν πολέμοις,
καὶ τῶν φονευόντων Ἀγασίας.*

Ἀθανασίου.

Ὁ μὲν μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῇ πρὸς Ἀμμουὺν ἐπιστολῇ, φονεῦσθαι οὐκ ἔξεστί, φησὶν, ἀλλ' ἐν πολέμῳ ἀναιρεῖν τοὺς ἀντιπάλους, καὶ ἔννομον καὶ ἐπαίγιον ἕξιον.

Βασιλείου ιγ'.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεῖος ἐν τῷ ιγ'. κανόνι, τοὺς ἐν πολέμοις φόνους, οἱ Πατέρες ἡμῶν, φησὶν, ἐν τοῖς φόνοις οὐκ ἐλογίσαντο, ἐμοὶ δοκεῖ, συγγνώμην δόντες τοῖς ὑπὲρ σωφροσύνης καὶ εὐσεβείας ἀμυνομένοις· τάχα δὲ καλῶς ἔχει συμβουλεύειν, ὡς τὰς χεῖρας μὴ καθαρὰς, τριῶν ἐτῶν τῆς κοινωνίας ἀπέχεσθαι. Λι' ἐπαίνου γὰρ τίθεται καὶ ὁ θεσπέσιος οὗτος Πατήρ, τοὺς ὁμῶς τοῖς ἀντιπάλοις εὐψύχως ἰόντας, καὶ τοῦ τῶν Χριστιανῶν γένους ὑπερασπίζοντας· τί γὰρ τῶν ὑπὲρ σωφροσύνης καὶ εὐσεβείας ἀμυνομένων, εἰς ἐπαίνου λόγον γένοιτ' ἂν ἀξιώτερον; Ὅτι γε μὴν αὐτῷ πρόκειται σκοπεῖς, τὰς συνεζευγμένους ἐσθ' ὄπη καὶ ταῖς ἀγαθαῖς τῶν πράξεων καθάρειν κηλίδας, μετρίως καὶ τούτοις ἐπιτιμᾶ, ὡσπερ, οἶμαι, καὶ ὁ μέγας ἂν ἐποίησεν Ἀθανάσιος, εἰ ταύτην προστησάμενος καὶ αὐτὸς ἐτύγχανε τὴν ὑπόθεσιν, καὶ μὴ ἑτέρως βλέπων, τούτων ἀπεμνημόνευσεν. Ἀλλ' οἱ τῆς μεγαλονοίας τοῦ νομοθέτου μὴ ἐφικνούμενοι, μηδὲ τῶν ἀνθρωπίνων κατορθωμάτων τὸ πρὸς κακίαν ἀγχίθυρον στοχαζόμενοι, μέμψεις αὐτῷ περιάπτειν τολμῶσιν, οἷα φορτικὸν ὂν τὸ τῆς συμβουλῆς, καὶ τῆς ἁρθῆς ἀποδέον κρίσεως· συμβήσεται γάρ, φασὶ, παρὰ τοῦτο, τῶν στρατιωτῶν τοὺς εὐδοκιμωτάτους, καὶ μάλιστα οἷς ἔργον, ἔλπει καὶ φόνῳ τὰς τῶν ἀλλοφύλων ἀνακόπτειν ὁρμᾶς, διὰ βίου τῆς τοῦ ἀγαθοῦ στέρεσθαι μεταλήψεως, ὅπερ Χριστιανοῖς ἀφόρητος κόλασις. Διὰ τί γάρ, φασὶν, οὐ καθαρὸι τὰς χεῖρας, οὐς σωφροσύνης πέρι καὶ εὐσεβείας αὐτὸς πολεμεῖν μαρτυρεῖς, ἄριστα πάντων τοῦτο σκοπήσας· καὶ γὰρ εἰ μὴ οὗτοι προθυμηθεῖεν εἰς χεῖρας τοῖς βαρβάροις ἰέναι, καὶ τὰ ἕλφη ἐπισειοντὲς παῖθειν, οὐχ ὅπως τῶν ἀλλοτρίων μὴ ἐφίεσθαι 1), ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν σφετέρων δεδοικέναι, οὐκ ἂν φθάνοι τὰ τῆς εὐσεβείας οἰχόμενα, τῶν βαρβάρων ὑφ' ἑαυτοῦς πάντα ποιουμένων κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσαντος ἐρημίαν, καὶ τὸ οἰκεῖον σέβας διὰ σπουδῆς τιθεμένων κρατύνειν; Σωφροσύνην δὲ τίς ἐστὶ ὁ μετιῶν, ἀναγκαζομένων πάντων ζῆν κατ' ἐκείνους, αὐτοκράτορας ἤδη γεγεννημένους. Τούτοις πει-

1) οὐχ ὅπως τῶν ἀλλοτρίων ἐφίεσθαι, ε.

δικῆ ὡς ἂν φκίη τις γλώττη τολμῶσι περιβομβεῖν τὴν πολύστομον τοῦ Πνεύματος σάλπιγγα, καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἐμπειρίας τὴν βίβλον· πρὸς οὗς ἐκεῖνο ἂν εἴποιμι, ὅτι τῶν ἐν ἡμῖν φυσικῶν παθῶν συλλήβδην εἶπεῖν ὁ ἔσμδς, μετὰ τὴν τοῦ Ἀδάμ, ὡς ἴσμεν, παράθεσιν, τῷ τῶν ἀνθρώπων εἰσεκώμασε γένει, ὅσπερ ἀρρώστημάτων κοινῶν τῇ κακίᾳ συνεισπεσόντων· τούτων τὰ μὲν, φύσει συνέζευκται καὶ ἀνάγκη, τὰ δὲ, φύσει διοικεῖται καὶ προαιρέσει· καὶ τὰ μὲν ἔχει τὸ ἀνεπίκλητον, τῷ ἀποχρῶσαν κεκτῆθαι παρὰ τῆσιν τὴν ἄλογον ἀνάγκην τῆς φύσεως, ἂν μὴ τῇ χρεῖα μόνον ἢ ἀμετρία λυμῆνηται· ἐφ' ἧ δὲ ἡ προαίρεσις ἄγει, ἢ περὶ τῆ λογικῆ καὶ αὐτεξουσίᾳ συνεισέρχεται φύσει, ὑποκλίνεσθαι ταύτην πείθουσα τοῖς τῆς ἀλόγου φύσεως πάθεσιν, ἐξόν, εἴπερ ἐβούλετο, μὴ ἐνδοῦναι, οὐ πάντα τὸ ἄμεμπτον, εἰ καὶ συγκεχώρηται, διαπέφευγε· ταύτη τοι καὶ καθάρσεως ταῦτα δεῖται, οἷα τῆς προγονικῆς ἥττης κατ' ἴχνος ἐπόμενα. Καὶ γὰρ ὁ γάμος, εἰ καὶ τῆς ἀθανασίας, ἧς ἐκπεπτώκαμεν, δοκεῖ γε δήπου φέρειν τὸ ἀπεικόνισμα τῆ τοῦ γένους διαδοχῆ, ἀλλ' οὐν εἰ μὴ ἐπικούρον σχολῆ τὸν νόμον, καὶ τῇ ἱερᾷ τελετῇ τὴν παλαιὰν προστροπὴν ἀποπλύναιτο, τῶν ἐξαγίστων εἶναι δοκεῖ· ὅσπερ δὴ καὶ τὰ τικτόμενα βρέφη, εἰ μὴ τῷ θεῷ καθαρθεῖν λουτρῷ, ἐκποδῶν τῆς ἡμῶν ἱσταται κοινωνίας, καὶ τοι μὴ ἐκ προαιρέσεως, φυσικῶς δὲ τοῦ προγονικοῦ μετεσχηκέναι μιάσματος πιστευόμενα, ἅτε τῆς γενέσεως αἰτίαν, τῆς σαρκὸς ἴσχοντα τὴν ἐπιθυμίαν, ὡς που φησὶν ὁ θεὸς Δαβὶδ· Ἴδου γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην 1), καὶ τὰ ἐξ ἧς. Εἰ οὖν τῶν τῆς παραβάσεως προαιρετικῶν παθῶν ἔκγονα καὶ οἱ πόλεμοι, καὶ οἱ τούτοις ἐπόμενοι φόνοι, ἀνάγκη δήπου καὶ τοὺς ἐν ὕπλοις ζῆν ἐλομένους, καὶ τὴν δεξιὰν τοῖς τῶν ἄλλοφύλων αἵμασι βάπτειν, καθαρθῆναι πρότερον τοῖς τῆς μετανοίας φαρμάκοις, καὶ τῷ ταύτης πυρὶ τὰ περιφύμενα τῷ ἐπιτηδεύματι ῥύπη ἐκτῆξαι, καὶ οὕτω τοῖς μυστηρίοις τοῦ νέου προσιέναι Ἀδάμ. Ἐπεὶ καὶ πᾶσα ἡ εὐαγγελικὴ νομοθεσία, ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον ἡμᾶς ἐπανάγουσα, καὶ πρὸς τὴν πνευματικὴν ὡς οἶόν τε καὶ ἀμείνω παρα-

1) Ψαλμ. Ν'. 1.

καλοῦσα ζωὴν, οὐδαμοῦ δεικνυται ἢ πολέμους ἐν καλῷ τιθεμένη, ἢ φόνοις τὴν τῆς κακίας ἔγχουσα ῥύμην, ὡς τὰ τῆς παλαιᾶς εἶχε νομοθεσίας, ἀλλ' ἐκ διαμέτρου τούτοις ἱσταμένη, καὶ τὰναντία διδάσκουσα. Καὶ γὰρ που τοῖς μαθηταῖς ἐρομένοις τὸν Κύριον, εἰ ἐπιτραπέειν σκηπτοὺς ἐπαφείναι τοῖς Σαμαρείταις μὴ δεξαμένοις αὐτοὺς, ζήλω τῷ τοῦ Θεοβίτου, ἐπιτραπέειν, ἐπετίμησεν, Οὐκ ἴστε, εἰπὼν, οἷου Πνεύματός ἐσεύμεῖς 1). Οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τὴν Παλαιὰν ἀκριβῶς σκοπήσαις, ἀδελφά ταύτη φρονοῦσαν ἐν γε τοῖς τοιοῦτοις εὐρήσαις, εἰ καὶ τῶν τρώπων τῆς ἀνθρωπείας φύσεως τὸ διάφορον, τὸ τῆς προνοίας ἀπῆται διάφορον. Ἐπεὶ τί μαθὼν ὁ θεὸς τὸν θεῖον Δαβὶδ οὐ προσήκατο, ναδὸν αὐτῷ προθυμούμενον ἀνεγείρει; Οὐ παρὰ τὸ μεμιάνθαι τούτου τὴν δεξιὰν τῷ μυρίῳ φόνω τῶν ἄλλοφύλων, εἰ τῷ κἀνταῦθα πρὸς πίστιν Ἰωσήπος ἀξιόχρεως; Τί δὲ ἠνίκα τοῖς ἐξ οὐρανοῦ δείμασι, καὶ τῇ λεπτοτάτῃ φωνῇ τῆς αὖρας, ὁ θεὸς ἐν Χωρῆθ' ἐχρημάτιζεν αὐτῷ τούτῳ τῷ δηλωθέντι Θεοβίτη, καὶ τῶν μὲν, ἀπειναί, τῇ δὲ, παρῆναι Κύριον ἔλεγεν; Οὐκ ἐναργῶς ἐντεῦθεν ἔδειξεν, ὅτι μακροθυμία καὶ φιλανθρωπία μόνη φίλη Θεῷ, ἐκαστον δὲ τῶν ἄλλων, ἢ πονηρία τῶν ἀνθρώπων ἐφέλικετα; Τί τῆς Μωσαέως ὑπουργίας τὸ κράτιστον; Οὐ τὸ τὴν ἀσέβειαν ἐκ μέσου γεγενῆσθαι παρασκευάσαι, τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων ἐνδυναστεύουσαν, καὶ ἅπαντας ἐκτριβῆναι τοὺς ταύτη κατὰ κράς ἀλόντας, καὶ ἀπεγνωσμένους παντάπασι τὴν πρὸς τὰ κρείττονα μεταβολὴν; Τί οὖν δὴ τοὺς ἐκθερίζοντας, ἐξ ἐπιτάγματος Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρωπείων σωμάτων καὶ τὴν ἀσέβειαν ἐσθ' ὅπου τῆς εἰς τὴν παρεμβολὴν ἐπὶ ῥητάς ἡμέρας ἀπεῖργεν εἰσόδου· τοὺς γὰρ ἐπὶ τὸν ἔχθιστον Βαλαάμ πρὸς αὐτοῦ μετὰ χρησμῶν ἐκπεμφθέντας αἰσίων, καὶ τὰς ὑποτελεῖς ἐκεῖνω πόλεις ἄρδην δηρώσαντας, τοὺς ἐν αὐταῖς τε πάντας, πλὴν ὅσων ἦν ἐν νηπίοις, ἀφειδῶς καταθύσαντας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἱερεύσαντας βασιλέα, ἄνδρα μυρία καὶ βεβουλευμένον καὶ δεδρακότα πρότερον τοὺς Ἰουδαίους κακῶ· (γυνᾶϊκας γὰρ ἀσελγεῖς προστησάμενος, λαγναίαις μὲν τὰ σώματα, τὰς ψυχὰς

1) Λουκ. Θ'. 55.

δὲ ἀσεβεία τῶν αὐταῖς συμφορῶν διέφθειρε)· τοὺς οὖν οὕτω κατὰ τῶν πολέμιων ἠριστευκότας, ἔξω μείναι τοῦ στρατοπέδου εἰς ἐβδόμην ἡμέραν ἐπέταξε τῷ δὲ μεγάλῳ ἱερεὶ Ἰλσαζάρῳ καθάριεν αὐτοὺς παρεγγύησε, δείξας, οἶμαι, ὡς εἰ καὶ νόμιμοι αἱ κατ' ἐχθρῶν σφαγαί, ἀλλ' ὅ γε κτείνων ἄνθρωπον, εἰ καὶ δικίως ἀμυνόμενος καὶ βιασθεὶς, κἂν ὅποιασοῦν ᾖν τυγχάνη θρησκείας, ὑπαίτιος εἶναι δοκεῖ διὰ τὴν ἀνωτάτω συγγένειαν καὶ κοινὴν, οὐ χάριν καθάρσεως ἐδέησε τοῖς κτείνασι καὶ τοὺς πόρρω ἀσεβείας ἐληλακότας, πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ νομισθέντος ἔργου. Πρὸς τοίνυν τὸν νόμον τοῦ Πνεύματος τὸν νῦν ὄλον τείνων ὁ ἄγιος, καὶ πρὸς παράδειγμα Μωσῆα βλέπων, ὠδίνοντα μὲν τοῦ πνευματικοῦ νόμου τὸ δίκαιον, μήπω δὲ τελέως θαρροῦντα δοῦναι τούτῳ τὴν παρρησίαν, τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων ταύτην μὴ προσιεμένων, οὐδὲ τοὺς ἐν πολέμοις φόνους ἔξω δίκης ἐστάναι κελεύει, ὡς ἡ ἐπίκρισις ἔχει τοῦ κεραυνύοντος τὰ φάρμακα καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ταῦτα προσιεμένου, εἰ καὶ βητοῖς δοκεῖ χρόνοις τὴν τοῦ πταίσματος ἐπιμετρεῖν ἄφρονες, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀμαρτήμασι δρᾶται διαταττόμενος.

Καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως δὲ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ἐν καιρῷ τῆς Ἐκκλησίας τὰ τοῦ κανόνος γέγονε τοῦδε. Ἐκείνου γὰρ ἀναγκάζοντος νόμον θέσθαι τὴν Ἐκκλησίαν, τοὺς πίπτοντας ἐν πολέμοις ἐξ ἴσης τοῖς ἁγίοις πρεσβεύειν μάρτυσι, καὶ ὡσπερ ἐκείνους ὕμνοις γεραίρειν καὶ πανηγύρειν, οἱ τότε τῆς Ἐκκλησίας προβεβλημένοι, ἐπεὶ πολλὰ λέγοντες τὸν βασιλέα οὐκ ἐπειθον, μὴ ὅσιον εἶναι τοῦπίταγμα, τελευτῶντας τῷ κανόνι τούτῳ ἐχρήσαντο, πῶς οἷόν τε, φάμενοι, τοὺς ἐν πολέμοις πεσόντας συνχριθμῆναι τοῖς μάρτυσιν, οὗς ὁ μέγας Βασιλεὺς, ὡς τὰς χεῖρας μὴ καθαρούς, τῶν ἁγιασμάτων ἐπὶ τριετίαν ἀπειρῆξε· καὶ οὕτω τὴν τοῦ βασιλέως βίαν ἀπεσκευάσαντο. Διαφόρων δὲ ἱερέων καὶ ἐπισκόπων ἐπὶ τῆς Συνόδου ἐξομολόγησαμένων, πολλοῖς συμπλακῆναι, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἀνελεῖν, ἡ ἱερὰ καὶ θεία Σύναδος τῷ τοῦ ἁγίου τούτου κανόνι καὶ τῷ νεῖ. ἐπόμμενοι, ὅν καὶ ζῆτει ἐν τῷ ε'. Κεφ. τοῦ Α' στοιχείου, ἀναλεγόμενοι καὶ ὅσα τῆς θείας Γραφῆς διείληπται, τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἐκέλευσε παύσασθαι, εἰ καὶ ἐνίοι, τῶν τοῦ στρατιωτικοῦ

καναλόγου μάλιστα, τούτοις οὐκ ἐτίθεντο. Ζῆτει καὶ τὸ ζ'. Κεφ. τοῦ Α' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῶν φονευουσῶν γυναικῶν διὰ φαρμάκων τὰ ἔμβρυα.

Ζῆτει τὸ κη'. καὶ τὸ κθ'. Κεφ. τοῦ Γ' στοιχείου, καὶ ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ αὐτοῦ στοιχείου κανόνα κε'. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Συνόδου. Ἔτι περὶ φόνων ἀκουσίων, καὶ περὶ τῶν ἀποπνιγέντων νηπίων παρακειμένων τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν.

Ἐν τοῖς ἀκουσίοις δὲ φόνοις ἐκεῖνο κρίνεται, ἡνίκα τῶν βρεφῶν ἔνια, μέσον κείμενα νυκτὸς τῶν γονέων, ἐκ βραθυμίας αὐτῶν, ἢ μέθῃ, ἢ γαστρὸς κόρῳ βραδυνομένων, καὶ ἐμπεσόντων αὐτοῖς, ἀποπνιγῆ· οἱ καὶ τὴν ἐπταετίαν φυλάξουσιν, ξηροφαγίᾳ δὲ καὶ γονάτων κλίσει· τὸ θεῖον ἐξιλεούμενοι, κλαυθμῷ καὶ πῆ κατὰ δύναμιν ἐλεημοσύνη ὑποτέμνουσι καὶ τοὺς ὀρισθέντας χρόνους, συγγνώμην ἔχοντες καὶ τῷ ἀνηκέστῳ ληφθῆναι συμφορᾷ.

Εἰ δ' ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου σαφῶς τοῦτο συνέβη, μηδὲν τῶν γονέων ἐπταικότως, εἰ καὶ συγγνώμης τὸ συμβᾶν ἄξιον, ἀλλ' οὖν καὶ μετρίων δεῖ τῶν ἐπιτιμιῶν· ἔοικε γὰρ δι' ἑτερά τινα ἀμεικνότητα πταίσματα, τὴν ἐγκατάλειψιν ταυτηνὴ γεγονέναι παρὰ τοῦ φυλάσσοντος Κυρίου τὰ νήπια. Μὴ δῶν γὰρ, φησὶν, εἰς σάλον τὸν πόδα σου, καὶ οὐ νυστάξει ὁ φυλάσσων σε ἄγγελος 1).

Εἰ δὲ καὶ ἀφώτιστον ὄν ἀπεπνίγη τὸ βρέφος, ἐπιτινεσθᾶι δεῖ τοῖς γονεῦσι μετὰ τῶν ἐπιτιμιῶν καὶ τὸ περὶ τὴν ἐλεημοσύνην φιλότιμον.

Νόμοι.

Ὁ φόνος ἀπὸ διαθέσεως σκοπεῖται, εἰ σκοπὸν ἔσχε φονεῦσαι ἢ οὐ· ὅθεν ἐστὶν εὐρεῖν, ὅτι καὶ ὁ πλήξας, μὴ φονεύσας δὲ, ὡς φονεὺς τιμωρεῖται· καὶ ὁ φονεύσας, εἰ μόνον ἠθέλησε πλήξαι,

1) Παλμ. ΠΚ'. 3.

οὐ τιμωρεῖται ὡς φονεύς· ἡ δὲ τοιαύτη διάθεσις ἀπὸ τοῦ πλη-
ξαντος ὀργάνου σκοπεῖται. Καὶ ἔστι τοῦ μὲν ἔκουσίου φόνου τι-
μωρία, ἐπὶ μὲν ἐντίμου φονεύσαντος, δαπορτατίων, ἢτοι τελεία
δήμευσις· ἐπὶ δὲ τῶν εὐτελῶν, τὴ ξίφει καὶ θηρίοις ὑποβλη-
θῆναι· ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ βλακείαν ἢ ἀμέλειαν φονεύσαντος,
πενταετῆς ἔξορία· ἐπὶ δὲ τοῦ ἀκουσίου, συγγνώμη δέδοται 1).

Ὁ περὶ ἀνδροφόνων νόμος δόλον ἐπιζητεῖ, καὶ οὐ μεγάλην
ἀμέλειαν· ὅθεν ἂν τις ἐκρυπτόν ἐξ ὕψους ρίψας ἢ, λίθον, ἢ κλάδον
ἀπὸ δένδρου, φονεύσῃ τινά, οὐχ ὑπόκειται τῷ παρόντι νόμῳ 2).

Οὔτε ἴνφανς, τουτέστιν ὁ ἐπταετῆς, οὔτε ὁ μαινόμενος, φο-
νεύων ὑπόκειται τῷ περὶ ἀνδροφόνων νόμῳ 3).

Ὁ ἐντειλόμενός τινι φονεῦσαι, ὡς φονεὺς κρίνεται 4).

Ἐν πᾶσι τοῖς ἐγκλήμασι δεῖ ζητεῖν, εἰ ἐκ προνοίας ἢ κατὰ
τύχην ἤμαρτέ τις· καὶ οὕτως ἢ κατὰ νόμον, ἢ πραοτέραν τὴν
τιμωρίαν ἐπιφέρειν 5).

Ὁ ἀνελὼν ἀνιόντα ἢ κατιόντα συγγενῆ, πυρὶ παραδίδοται 6).

Ὁ τὸν ἐπελθόντα φονεύσας, ἐν ᾧ περὶ τὴν ζωὴν ἐκινδύνευεν,
ἀνεύθυνός ἐστιν 7).

Ἐὰν τὸν ἐν νύκτι κλέπτοντα φονεύσῃ τις, τότε ἀτιμώρητος
μένει, ὅτε μὴ ἠδύνατο δίχα τοῦ ἰδίου κινδύνου φείσασθαι αὐτοῦ 8).

Ζήτει καὶ ἐν τῷ ε'. Κεφ. τοῦ Α' στοιχείου, τὸ κθ'. Κεφ. τοῦ Γ'
στοιχείου.

Νεαρά Ἀθανασίου.

Ἢ δὲ νεαρά τοῦ ἁγίου Πατριάρχου Ἀθανασίου καὶ τοῦ ἀοιδί-
μου βασιλέως Ἀνδρονίκου διορίζεται, τὸν φόνον ἀλόντα, αὐτὸν
μόνον τιμωρεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους, τοὺς δὲ παῖδας αὐτοῦ μὴ
δημεύεσθαι, τῇ μισοφονίᾳ μὴ συμπράξαντας· μεριζομένης δὲ
τῆς αὐτοῦ περιουσίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν οἰκείων παίδων,
ἀπονέμει μίαν καὶ τῷ φονευθέντι μερίδα, καὶ μάλιστα εἰ πενία
συζῶν ἦν, καὶ ἐπὶ γυναίκεσσι καὶ παισὶν ἀπῆλθε· μόνην δὲ τὴν τοῦ
φονέως μερίδα προσκληροῦσθαι τῷ δημοσίῳ 9).

Καὶ ὁ τὸ νήπιον φονεύσας, τιμωρία φόνου ὑπόκειται 1).

Ζήτει καὶ τὰς δύο νεαράς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ πορ-
φυρογεννήτου κατὰ τὴν τοῦ φόνου ποιότητα, διαφόρους καὶ τὰς
τιμωρίας νομοθετούσας· καὶ τίνες δεῖ τῶν φονέων προσφεύγον-
τας τῇ Ἐκκλησίᾳ μὴ ἐκβάλλειν, καὶ τίνες ἀφειδῶς ἀποσπᾶν 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὅτι οὐ δεῖ φυλακῆρια ποιεῖν.

Ζήτει τὸ α'. Κεφ. τοῦ Μ' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ τῶν ἐν φυλακῇ κατακρυπτῶν.

Ζήτει ἐν τῷ ια'. Κεφαλαίῳ τοῦ Τ' στοιχείου κανόνα γ'. τοῦ
Φωτίου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὸ ιζ'. Κεφ. τοῦ Ε' στοιχείου.

Νόμος.

Χρὴ τοὺς ἄρχοντας κατὰ κυριακὴν ἐπισκε.....
φυλακῆ· καὶ ὀρίζειν, ἵνα φιλανθρωπῶς αὐτοῖς οἱ φύλακες χρῶν-
ται, καὶ τροφὰς αὐτοῖς ἀπορουμένοις ἐπινοεῖν 3).

1) κ'. Βασ. Ξ', λθ'. — 2) Τόμ. Ε' τοῦ παρ. Συγτ. σελ. 258 καὶ 258. —
3) λθ'. Βασ. ς': γ'.

1) α', Θέμ. δ'. β'. Θέμ. ς'. καὶ ιθ'. Βασ. Ξ'. λθ'. — 2) ε'. Βασ. ξ', λθ'. —
3) η'. Βασ. αὐτόθι Πρ. Ν. Αθ', π'. — 4) ια'. Βασ. αὐτ. — 5) ι. Βασ. Ξ', λθ'. — 6)
Πρ. Ν', Αθ', λε'. — 7) αὐτ. λθ'. — 8) ις'. Βασ. Ξ'. λθ'. — 9) Τόμ. Β' τοῦ παρ.
Συγτ. σελ. 121.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Χ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ὅπως αἱ τῶν χειροτονουμένων επισκόπων ψήφοι γίνονται, καὶ περὶ τῆς γερουσίας ἐν ταύταις ἀντιλογίαις.

Συνόδου πρώτης δ΄.

Ὁ δ΄ κανὼν τῆς πρώτης Συνόδου κατὰ ῥῆμά φησιν, Ἐπίσκοπον προσήκειν μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι· εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτον ἢ διὰ κατεπίγουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξάπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους, συμψήφων γινομένων καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιῆσθαι· τὸ δὲ κῦρος τῶν γινομένων δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ μητροπολίτῃ· επικυροῦ γὰρ οὗτος τὰς ψήφους, ἕνα τῶν ψηφισθέντων ἐκλεγόμενος, καὶ χειροτονῶν μεθ' ἑτέρων δύο ἢ τριῶν επισκόπων· εἰ δὲ ἢ τοῦ μητροπολίτου ἐπαρχία τοσοῦτον επισκόπων ἐνδεῶς ἔχοι, καὶ ἐξ ἀλλοδαπῆς προσλαμβάνειν χρεῶν εἰς τε τὰς ψήφους καὶ τὴν χειροτονίαν.

Καρθαγένης ιγ΄.

Τούτοις καὶ ὁ ιγ΄ τῆς ἐν Καρθαγένῃ ἐπιψηφίζεται, εἰ δὲ τις, φησί, τῇ ἰδίᾳ ὁμολογίᾳ ἢ τῇ ὑπογραφῇ ἐκντιωθείη, αὐτὸς καθ' ἑαυτοῦ τὴν δίκην ἐκφέρει, στερούμενος τῆς ἰδίας τιμῆς. Δείκνυται δὲ ἐκ τῶν κανόνων, μὴ νόμιμον εἶναι τὸν μητροπολίτην ταῖς ψήφοις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀρχιερέων συμπαρῆναι, ἀλλὰ μόνους τοὺς επισκόπους.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ε΄ κανὼν, μὴ ἐξεῖναι φησὶ τῷ βουλομένῳ παντὶ τῇ ψήφῳ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι παρῆναι· ἐγκλήματα γὰρ ἔσθ' ὅτε κατὰ τινῶν ἐν τῷ μέσῳ συμβαίνει κινεῖσθαι, καὶ τῆς χειροτονίας ἴσως αὐτοὺς ἀπείργοντα· καὶ εἰ μὴ ἀνέκφορα τοῖς πολλοῖς εἴη ταῦτα, αὐτὸς μὲν ἀισχύνην αὐτοῖς ὀφλήσει καὶ γέλωτα, καὶ ἅμα προτροπὴ πρὸς κακίαν αὐτοῖς τοῦτο γενήσεται· βλασφημηθήσεται δὲ τὸ θεῖον πρὸς τῶν

μὴ καλῶς ἐνιδρυμένων τῇ πίστει, ὥσπερ ἄρα διὰ τῶν ἀρετῆς μεταποιουμένων δοξάζεται.

Ἀντιοχείας ιθ΄.

Τὰ αὐτὰ καὶ ὁ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ιθ΄ κανὼν διορίζεται, παρῆναι δεῖν προηγουμένως λέγων τὸν μητροπολίτην τῆς ἐπαρχίας τῇ ψήφῳ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι, οὐχὶ τῇ συμπαρῆναι τοῖς επισκόποις, ἀλλὰ τῷ ἐπιτρέπειν· χωρὶς γὰρ τῆς αὐτοῦ ἐπιτροπῆς ψήφους γενέσθαι ἀδύνατον· εἴτα πάντας τοὺς τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας επισκόπους μετακλήτους γεγενημένους δι' ἐπιστολῶν τοῦ μητροπολίτου. Καὶ βέλτιον μὲν τοὺς πάντας συνίεναι· εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τοῦτο, τοὺς γοῦν πλείους παρῆναι δεῖ· τοὺς μέντοι δι' ἀναγκαίας αἰτίας μὴ ἀπαντήσαντας, διὰ γραμμάτων τοῖς πεπραγμένοις ἐπιψηφίζειν, καὶ οὕτω γίνεσθαι τὴν τῆς ψήφου κατάστασιν· ἂν δὲ μὴ οὕτω γένηται, ἀνίσχυρον εἶναι τὴν χειροτονίαν. Εἰ δὲ κανονικῶς, ὡς εἰρήκαμεν, τὰ τοῦ πράγματος τελεσθεῖη, ἔνιοι δὲ τῶν επισκόπων ἴσως ἀντιλέγοιεν φιλονεικῶς, μὴ τὰ τῆς ψήφου ἐμποδιζέσθω, ἀλλ' ἢ τῶν πλειόνων ψῆφος κρατεῖται.

Καρθαγένης μθ΄.

Ὁ δὲ μθ΄ τῆς ἐν Καρθαγένῃ, τοῦ επισκόπου, φησὶν, ἐκλεγόμενου παρὰ τριῶν επισκόπων, ἂν ἀναφυῇ τις ἐκ τῶν τοῦ δήμου ἀντιλογία, οὐκ εὐαγεῖς εἰσαγόντων τινῶν αἰτίας, δεῖ προστεθῆναι τῷ ἀριθμῷ τῶν τριῶν καὶ ἑτέρους δύο, ὥστε ὁμοῦ πάντας ἐξετάσαι τὰ κατὰ τοῦ ψηφισομένου λεγόμενα, καὶ καθαρὸν αὐτὸν ἀποφῆναι.

Ζῆτει καὶ ἐν τῇ ια΄ Κεφ. τοῦ Ε' στοιχ. κανόνα ς΄ τῆς α΄ Συνόδου, καὶ κη΄ τῆς τετάρτης Συνόδου.

Ἡ δὲ ρλζ΄ Ἰουστινιάνειος νεάρᾳ, ἐπὶ τρισὶ προσώποις τὸ ψηφισμα γίνεσθαι τῶν επισκόπων κελεύει παρὰ τε τῶν κληρικῶν καὶ τῶν τῆς πόλεως τὰ πρῶτα φερόντων, ἐφ' ἧ ψηφίζεται ὁ ἐπίσκοπος, ἐκάστου τούτων κατὰ τῶν θείων ἐπομνυμένων Εὐαγγελίων, μῆτε δόσει χρυσοῦ, ἢ ὑποσχέσει, ἢ φιλίᾳ, ἢ χάριτι, ἢ ἄλλῃ τινὶ προσπαθείᾳ τοῦτον ἐκλέγεσθαι, ἀλλ' εἰδότες τῇ τε

πίσται ὀρθὸν καὶ τῷ βίῳ σεμνόν· καὶ εἰ ἔσχε γαμετήν, καὶ αὐτὴν μίαν, καὶ οὔτε χήραν ἢ ἐκβεβλημένην, ἀλλ' οὐδὲ παλλακὴν ἐκτίσαστο, καὶ ἐκ τῶν ψηφίζομένων τριῶν τὸν βελτίονα χειροτονεῖσθαι τῇ ἐπιλογῇ καὶ τῇ κρίσει τοῦ χειροτονοῦντος· τοιοῦτον ἔχειν βίον ἀπαιτεῖ καὶ τοὺς χειροτονουμένους κληρικούς. Ἀλλὰ τὰ πλείω τούτων τοῖς ἱεροῖς παρεῖται κανόσι, μήτε κατὰ τῶν θείων Εὐαγγελίων ὑμνῶναι τοὺς ψηφίζομένους· δεῖν οἰομένους, μήτε παρὰ τῶν κληρικῶν ἢ τῶν πρώτων τῆς πόλεως τὰς ψήφους γίνεσθαι, ἀλλὰ μόνων τῶν ἐπισκόπων, οἳ καὶ τὸν ὑπὲρ τούτων λόγον πρὸς τοῦ κοῖνου κριτοῦ εἰσπραχθήσονται.

Νόμος.

Κατηγορίας δέ, φησι, πρὸς τινος κινήσεως κατὰ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ ἐφ' οἰαδήποτε αἰτία, ἀναβαλλέσθω ἢ τοιαύτη χειροτονία, καὶ ζήτησις ἀκριβεστάτη γινέσθω τριῶν εἰσω μηνῶν· καὶ εἰ μὲν ὑπεύθυνος εὐρεθῆναι δὲ μέλλον χειροτονηθῆσεσθαι, κωλυέσθω ἡ χειροτονία· εἰ δὲ ἀνεύθυνος, χειροτονεῖσθω· ὁ δὲ μὴ ἰσχύσας ἀποδείξει κατήγορος, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οἰκείου ἐξωθείσθω βαθμοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς, προσηκόντως σωφρονιζέσθω. Εἰ δέ τις πρὸ ἐξετάσεως τοῦτον χειροτονήσῃ, καθαιρεῖσθω συνάμα τῷ χειροτονηθέντι 1).

Ὁ δὲ τῇ οικείᾳ ἐναντιούμενος περὶ τὰς ψήφους ὑπογραφῇ, λέγων μετὰ ταῦτα μεγαθικῆναι τόδε τι τὸ κωλύον τὸν ψηφισθέντα χειροτονηθῆναι, ἄλλως οὐ καθαιρεθῆσεται, εἰ μὴ περὶ τὰς ἀποδείξεις ἀτονήσῃεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὅτι τὰς τῶν χειροτονουμένων ψήφους οὔτε παρὰ ἄρχόντων, οὔτε παρὰ τοῦ δήμου γίνεσθαι χρή.

Ζήτηται τὸ ιθ'. Κεφ. τοῦ Ε' στοιχείου.

Λαοδικεῖας ιθ', ιγ'.

Ὁ γε μὴν ιθ'. καὶ ὁ ιγ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κανῶν, οὗ

1) Ν. ρλζ', γ'.

τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπουσιν ἢ ἐπισκόπους ἢ πρεσβυτέρους ἐκλέγεσθαι, ἀλλὰ τῇ κρίσει τοῦ μητροπολίτου, καὶ τῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐπισκόπων· εἶναι δὲ τὸν ἐκλεγόμενον ἐκ πολλοῦ δεδοκιμασμένον ἔν τε λόγῳ καὶ πράξει, ὡς τῷ μὲν, δύνασθαι τοὺς ὑπ' αὐτὸν πρὸς τὴν ὑγιαίνουσαν πίστιν παρακαλεῖν, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας τὰς ὀρθοῖς δόγμασιν ἐλέγχειν, τῷ δὲ βίῳ, οἶόν τε εἶναι πρὸς τὸν τῆς ἀρετῆς ζῆλον ἔλκειν τοὺς πρὸς αὐτὸν βλέποντας, εὐθὺν τε ὄντα καὶ ἀνεπίληπτον, καὶ τρόποις χρηστοῖς εὐθηνούμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τοῦ χρόνου οὗ ἐντὸς δεῖ τοὺς ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι.

Ὁ κε'. τῆς δ'. Συνόδου κανῶν, τὰς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας ἐντὸς τριῶν μηνῶν γίνεσθαι διατάσσεται, παρ' οἷς ἡ ἐκείνων ἀνήκει προχειρίσις· οὐ γὰρ ἐπὶ πολὺν χρόνον τοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν λαοὺς ἐρήμους εἶναι τῆς τῶν ποιμένων προνοίας, καὶ ὡς ἔτυχε φέρεσθαι, εἰ μήπου ἐξ αἰτίας ἀπαραιτήτου συμβαίη ἐπιταθῆναι τὸν χρόνον, καὶ ὑπερτεθῆναι τὴν χειροτονίαν, ὑπὸ βαρβάρων ἰσως ἐκλωκυίας τῆς πόλεως· τοὺς δὲ μὴ οὕτω ποιοῦντας, ἐκκλησιαστικοῖς ἐπιτιμίοις ὑποβάλλεσθαι. Τὴν μὲντοι πρόσοδον τῆς χηρευούσης Ἐκκλησίας, τοῦ καιροῦ τῶν τριῶν μηνῶν ἢ καὶ πλείονος, σώαν παρὰ τῷ οἰκονόμῳ τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας ἐπιτάττει φυλάττεσθαι τῷ χειροτονηθῆσεσθαι μέλλοντι.

Ζήτηται τὸ κζ'. Κεφ. τοῦ Ε' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ὅποιους εἶναι δεῖ τοὺς χειροτονοῦμένους ἐπισκόπους, καὶ τίνα πρὸ πάντων γνώσκειν χρή.

Συνόδου ἐβδόμης β'.

Ὁ β'. τῆς ζ'. Συνόδου κανῶν, τῷ μέλλοντι προχειρίζεσθαι,

καὶ εἰς τὸν τῆς ἐπισκοπῆς ἀνιέναι βαθμὸν, τοῦτο εἶναι οἱ προὔρου παρεγγυᾶται, τὸν Ψαλτῆρα παντὸς μᾶλλον ἐπίστασθαι, ἐκπαιδεύειν τε τὸν οἰκεῖον λαὸν τὰ τούτου πρὸ τῶν ἄλλων ἄδειν τε καὶ μυεῖσθαι ἀνακρίνεσθαι δὲ ἐσφαλῶς πρὸς τοῦ οἰκείου μητροπολίτου, εἰ προθύμως ἔχει, ἱερευνητικῶς καὶ οὐ κατὰ τὸ παρῆκον τοὺς ἱεροὺς ἀνάγιωσκεῖν κανόνας, καὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, τὴν τε τοῦ Θεοῦ Ἀποστόλου βίβλον, καὶ πᾶσαν τὴν ἄλλην Θεϊαν Γραφήν, καὶ τὸν νοῦν αὐτῆς σπουδαίως ἐκλέγεσθαι, καὶ κατὰ τὰ Θεία ταύτης ἐντάλματα αὐτὸν τε βιοῦν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνάγειν περὶ πλείστου ταῦτα τιθέναι, ἔτοιμόν τε εἶναι πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν εὐσπερεῖς εἶναι πρὸς τοῦτο παρασκευάζειν· οὐσία γὰρ καὶ σύστασις τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας, τὰ Θεοπαράδοτα λόγια, ὡς ὁ μέγας ἀπεφήνατο Διονύσιος καὶ εἰ μὲν ἀσμένως ταῦτα ποιεῖν ὑπισχνεῖται, τὴν χειροτονίαν λαμβάνει· εἰ δὲ ἀρριβάλλων εἴη καὶ ἀναδυόμενος, ἄπρακτον ἀποπέμπεσθαι· φησὶ γὰρ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου· Σὺ ἀπόσω ἐπίγνωσιν, καὶ γὰρ ἀπόσωμαί σε τοῦ μὴ ἱερατεύειν μοι 1)· εἰ γὰρ πάντες οἱ πιστοὶ ψάλλοντες συντασσόμεθα, Ἐν τοῖς δικαιομασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου 2), ἧπου τοῖς τὴν ἱεράν ἐνδεδυμένοις στολὴν πολλῶν γε μᾶλλον τοῦτο προσήκει ποιεῖν.

Καρθαγένης ιη', ιθ'.

Ὁ δὲ ιη' καὶ ιθ' τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, τὸν χειροτονοῦμενον ὑπομιμνήσκεσθαι κελεύει τοὺς ὄρους τῶν Πατέρων φυλάττειν, ὅσα τε περὶ δογμάτων, καὶ ὅσα περὶ τῶν ἱερῶν κανόνων ἐθέσπισαν, ἵνα μὴ τοὺς ὄρους τούτων παραξίοντες, ἐπισχάτων ἀνόνητα μεταμεληθῶσιν, ἢ ἐν τῷ παρόντι καθαιρέθοντες, ἢ ἀπαραιτήτους δίκας ὑπέχοντες ἐν τῷ μέλλοντι.

1) Ωσπερ, Α', 6. — 2) Ψαλμ. ριγ', 16.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ὑπὸ πόρων ἐπισκόπων χειροτονοῦνται οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί.

Ἀποστόλων α', καὶ β'.

Ὁ μὲν α'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανόν, ἐπίσκοπον ὑπὸ δύο ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι κελεύει, καθιερούμενον πρὸς αὐτῶν τῇ ἐπικλήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ τῇ ἱερᾷ τῶν εὐχῶν τελετῇ.

Ὁ δὲ β', πρεσβύτερον, καὶ διάκονον, καὶ τοὺς λοιποὺς κληρικούς, ὑφ' ἑνὸς ἐπισκόπου χειροτονεῖσθαι παρεγγυᾶται.

Καρθαγένης μθ'.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ μθ', τρεῖς ἐπισκόπους εἰς ἐπίσκοπου χειροτονίαν ἀρκεῖν ἀπεφήνατο, ἵνα μὴ πλείους ἐπιζητούντων, τῷ χρησίμῳ καὶ ἀναγκαίῳ τῆς Ἐκκλησίας ἐμποδῶν τοῦτο γένηται. Οὐκ ἀνάγκη δὲ καὶ τοὺς τρεῖς τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας εἶναι· ἀλλ' εἰ μὴ τοσοῦτους ἔχει ὁ μητροπολίτης, καὶ ἐξ ἑτέρας ἐπαρχίας δύο προσλαμβάνει, καὶ οὕτω τὸν ψηφισθέντα χειροτονεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Ὅτι τὸν χειροτονηθῆσεσθαι μέλλοντα ἐπίσκοπον, δεῖ πρότερον τῆς ἰδίας χωρίζεσθαι γυναικὸς.

Ζήτει τὸ ιζ'. Κεφάλαιον τοῦ Γ' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῆς τῶν χειροτονοημένων ἡλικίας.

Ζήτει τὸ θ'. Κεφάλαιον τοῦ Β' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

"Οτι οὐ δεῖ χειροτονεῖν ἕτερον ἀνθ' ἑαυτοῦ τὸν
τελευτῶντα ἐπίσκοπον.

Ἀποστόλων ος'.

Ὁ ος'. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν, Οὐ χρῆ, φησί, τὸν ἐπίσκοπον, ὁποιοῦνδήποτε μεριστάμενον τρόπῳ ἢς ἰθύνειν ἔλα-
χεν Ἐκκλησίας, ἢ τινι τῶν ἀφ' αἱμάτων ἢ ἑτέρῳ χαρίζομενον, εἰς τὸν ταύτης ὀρόνον τοῦτον χειροτονεῖν· οὐ γὰρ δίκαιον, ἢ τοὺς γένει προσήκοντας κληρονόμους τῆς ἐπισκοπῆς ποιῆσαι, ἢ ἑτέροις τὰ τοῦ Θεοῦ πάθει ἀνθρωπίνῳ χαρίζεσθαι· εἰ δὲ συμβαίη γενέσθαι, καὶ τὴν χειροτονίαν ἄκυρον μένειν, καὶ τὸν χειροτονήσαντα ἀφορίζεσθαι· ὑπὸ γὰρ Συνόδου τοὺς ἐπισκόπους γίνεσθαι διατέτακται, οὐ μὴν ἕκαστον ἀνθ' ἑαυτοῦ προῖσχεσθαι ἢ ἢν βουληθεῖη. Τοῦτο καὶ τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ τῶν ἀπειρημένων ἐδόκει· ἀμέλει καὶ τῶ θεσπεσίῳ ἐνεκάλουν 1) Πίωσῃ, ὡς ἔρα τὸν ἀδελφὸν Λαρόν καὶ τοὺς ἐκείνου υἱοὺς ἱεράσθαι προεχειρί-
σατο· καὶ εἰ μὴ σημείοις ὁ Θεὸς τὴν ἱερωσύνην αὐτοῖς ἐπέψῃ-
φισεν, οὐκ ἂν ἦσαν φθάνοντες ταύτης ὡστρακισμένοι.

Ἀντιοχείας κγ'.

Ὁ δὲ κγ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, μὴ ἐξεῖναι κελεύει τῶ βουλομένῳ χειροτονεῖν ἢν βούλεται διάδοχον ἑαυτοῦ, καὶ πρὸς τῇ τελευτῇ τοῦ βίου τυγχάνη ὢν, εἰ δὲ μὴ, ἄκυρον εἶναι τὴν κατάστασιν· τοὺς δὲ θεσμούς τῆς Ἐκκλησίας φυλάττοντας, μετὰ τὸ μηκέτι εἶναι τὸν ἐπίσκοπον, κρίσει τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων τὸν ἕξιον προχειρίζεσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

"Οτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι τινα ἐπίσκοπον, ἢ πρεσ-
βύτερον, ἢ διάκονον, εἰ μὴ πρότερον τοὺς ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πάντα ποιήσῃ Χριστιανούς.

Καρθαγένης λς'.

Ὁ δὲ λς'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανῶν, μὴ χειροτονεῖ-

1) ἀπεργάζεσθαι Κ. ἀπεκάλουν ε. Β.

σθαι κελεύει μὴτε ἐπίσκοπον, μὴτε πρεσβύτερον, μὴτε διά-
κονον, ἢν μὴ πρότερον τοὺς οικείους πάντας Χριστιανούς γενέσ-
θαι παρασκευάσωσιν. Ὁ γὰρ τοὺς οικείους ἐπιστρέψαι πρὸς εὐ-
σέβειαν μὴ δεξιῶς ἔχων, πῶς ἑτέρους ἱκανὸς ἔσται διδάσκειν·
ὡς καὶ ὁ μέγας φησὶ Παῦλος· Εἴ τις ἰδίου οἴκου προστῆναι
οὐκ οἶδε, πῶς οὗτος Ἐκκλησίας Θεοῦ προσθήσεται 1)·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

"Οτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι ἄθροον τὸν λαϊκὸν ἐπίσκοπον,
οὐδὲ τὸν ἄρτι φωτισθέντα· καὶ διὰ ποίας αἰτίας
ὁ κληρικὸς τῆς ἱερωσύνης ἀφαιρεῖται.

Ῥήτηται τὸ α'. Κεφάλαιον τοῦ Α' στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Πότε χειροτονεῖται ἐννοσχος, ἢ ἄλλως τὸ σῶμα
λελωθημένος, ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς.

Ῥήτηται τὸ λδ'. Κεφάλαιον τοῦ Ε' στοιχείου.

Ἀποστόλων οδ', οη'.

Ὁ δὲ οδ'. καὶ ὁ οη' κανόνες τῶν ἁγίων Ἀποστόλων οὐκ ἀπο-
θουνται τῆς ἱερωσύνης τὸν ἑτερόφθαλμον, ἢ τὸ σκέλος ὑποσκά-
ζοντα· οὐ γὰρ λώβη, φησὶ, σώματος, οἷα τε τοῦτο μιᾶναι, ἀλλὰ
ψυχῆς μόλυσμός 2)· ταυτὶ γὰρ τῷ σκιώδει παρατετῆρητο νόμῳ,
δλόκληρον ἐπιζητοῦντι τὸ σῶμα, τοῖς ὀρωμένοις ἐκπαιδεύειν
τὰ πνευματικὰ εἰωθότι. Ἀλλὰ καὶ ὁ μετὰ τὴν ἱερωσύνην τοιοῦ-
τόν τι πεπονθώς, ταύτης ἀπεκινεῖτο· παρ' ἡμῖν δὲ, καὶ ὁ τὰς
ὄψεις μετὰ τὴν ἱερωσύνην ἀνακοπεῖς, ἢ ἑτέρῳ πάθει περιπεσὼν
ἀνηκέστῳ, τῆς ἱερωσύνης οὐ μετατίθεται. Εἰ γὰρ τις, φησὶ, καὶ
ἔμφω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκέκοπται, ἢ τὰ ὄτα κεκώφωται, ἢ
τὴν δεξιὰν ἀργὴν ἔχει χεῖρα, ἢ ἄλλην τινα τῶν αἰσθήσεων ἀφή-

1) ε. Τιμὸθ. Γ', β. — 2) λογισμὸς ε.

ρηται, προσισταμένης αὐτῷ τῆς πηρώσεως πρὸς τὴν τῆς ἱερωσύνης ἐνέργειαν, εἰς ἱερωσύνην οὐ προδιβασθήσεται, οὐ τῷ βεβλάφθαι τὰ μέλη, ἀλλὰ τῷ ἀδυνάτως ἔχειν πρὸς τὴν τῶν θεῶν μεταχείρησιν. Ὁ δὲ μετὰ τὴν ἱερωσύνην ἐκεῖνα παθὼν, ταύτης οὐκ ἀφαιρεῖται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι ἐπίσκοπον ἐν Ἐκκλησίᾳ,
ἢς ὁ ἐπίσκοπος ἔτι περιεσσι.

Ζήτει ἐν τῷ Θ΄. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου κανόνα ις΄. τῆς α΄
καὶ β΄. Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι ἐπίσκοπον
ἐν πόλει μικρᾷ ἢ κώμῃ.

Ζήτει τὸ λ΄. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ χειροτονίας χωρπισκόπων.

Ζήτει τὸ λα΄. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τοῦ χειροτονηθέντος ἐπισκόπου, καὶ μὴ καταδεχομένου
ἀπελθεῖν εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἐκκλησίαν.

Ζήτει τὸ κ΄. Κεφάλαιον τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄.

Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονίας ποιεῖν ἐπίσκοπον ἐν ταῖς μὴ
ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐνορίαις.

Ἀποστόλων λε΄.

Ὁ λε΄. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανόν, ἐπίσκοπον μὴ τολμᾶν
διορίζεται, ἔξω τῶν αὐτοῦ ὄρων χειροτονίας ποιεῖσθαι ἐν ταῖς
μὴ ὑποκειμέναις αὐτῷ πόλεσι καὶ χώραις· εἰ δέ τις τοῦτο
πεποιηκώς ἐλεγχθῆναι παρὰ γνώμην τῶν αὐτὰς κατεχόντων,
καθαιρεῖσθω καὶ αὐτός, καὶ οὐδὲ ἐχειροτόνησεν. Ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ
τῷ μητροπολίτῃ ἔξεστιν εἰς ἐνορίαν τινὸς τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων
ἀπιέναι, καὶ ἱεραρχικὸν τι τελεῖν γνώμης ἄνευ τοῦ ἐπι-
σκόπου.

Ζήτει ἐν τῷ θ΄. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συ-
νόδου κανόνα ιγ΄. καὶ κβ΄. καὶ τῆς β΄. Συνόδου κανόνα β΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Ὅτι χειροτονεῖν ἐπισκόπον οὐκ ἐρεῖται κληρικὸν
ἑτέρας ἐνορίας.

Ὁ νδ΄. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου κανόν, τοὺς ἀλλότριον
δεχομένους κληρικὸν ἐπισκόπους, καὶ χειροτονοῦντας ἐν ταῖς
ὑπ' αὐτοὺς Ἐκκλησίαις, τῆς τῶν λοιπῶν κοινωνίας ἀφορίζει.

Τίνα τοὺς ἐπισκόπους παραγοῦ ποιεῖν συγκεχώρηται,
καὶ τίνα οὐκ ἔξεστι συνέδρια.

Τὸ μὲν τοι συνοδικὸν σημεῖωμα, ὃ γέγονεν ἐπὶ τοῦ Πατριάρ-
χου Μιχαήλ, τοῦ καὶ χρηματίσαντος ὑπάτου τῶν φιλοσόφων,
συγκεχώρηται μὲν, φησι, τοῖς ἀρχιερεῦσι τοὺς ἀμυήτους ἅπαντας
τὸν περὶ πίστεως λόγον διδάσκειν, καὶ κατηχεῖν, καὶ βαπτί-
ζειν ὁτιοῦνδήποτε ἔντας, τῶν θεῶν τε μυστηρίων μεναδιδόναι
τοῖς ἐξ οἰασοῦν ἐνορίας πισταῖς· χειροτονίας δὲ ἀξιοῦν τοὺς ἀπαν-
ταχόθεν ἐρχομένους, οὐδαμῶς, ἀλλ' ἢ μόνους τοὺς ἐκ τῆς οἰ-
κείας ἐνορίας, ὡς οἱ θεῶν κανόνες διορίζονται· σκληρὸν μὲν

τοὶ καὶ ἀπηνὲς ἐλογίσαντο, τοὺς οὕτω φθάσαντας πράξει, τοὺς μὲν ἐπισκόπους ἀφορίσαι, τοὺς δὲ χειροτονηθέντας γυμνᾶσαι τῆς ἱερωσύνης, εἰ μήπου μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν παραίνεσιν πεισθῆναι οὐκ ἐβουλήθησαν· ἀλλὰ καὶ τότε τοῦ μὲν ἐπισκόπου ἀργίαν ἐπὶ ῥητῶ κατεψηφίσατο χρόνῳ, τὸν δὲ χειροτονηθέντα, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐνορίᾳ ἱερατεύειν, ἐν ἣ κεχειροτόνητο. Δίδουσθαι δὲ κελεύει τοῖς τῆς ἐπισκοπῆς ὑπηρέταις καὶ τῷ χαρτοφύλακι παρὰ τῶν χειροτονουμένων, τὰ ἐξ ἔθους ἀρχαίου τετυπωμένα· καὶ ζήτηι ταῦτα ἐν τῷ κη'. Κεφ. τοῦ παρόντος στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Τισι τῶν ἐπισκόπων δέδοται ἀλλοτρίους λαμβάνειν κληρικοὺς, καὶ χειροτονεῖν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοῦς Ἐκκλησίαις.

Ζήτηι ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου κανόνα νε'. τῆς ἐν Καρθαγένη Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Ὅτι χειροτονεῖται κληρικὸς, καὶ ὁ μὴ ἐκ γένους ἱερατικοῦ καταγόμενος.

Ζήτηι τὸ ιγ'. Κεφάλαιον τοῦ Κ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Πότε χειροτονοῦνται καὶ δοῦλοι.

Ζήτηι τὸ ιβ'. Κεφάλαιον τοῦ Δ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ χειροτονιας ἀναγνωστῶν.

Ζήτηι τὸ ς'. Κεφάλαιον τοῦ Α στοιχείου.

Νόμος.

Ἀναγνώστης χειροτονεῖσθαι ἀφ' ὅτουσιν χρόνου δύναται καὶ

ἐπίσταται ἀναγινώσκειν· ἐν δὲ δευτέραν γαμετήν ἀγάπηται, ἢ πρώτην μὲν, χήραν δὲ, ἢ διαζευχθεῖσαν ἀνδρὸς, ἢ τοῖς νόμοις ἢ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην, μηκέτι εἰς ἄλλον ἐκκλησιαστικὸν προβαίνεται βαθμόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Ὅτι οὐκ ἐχειροτονοῦντο ἀπολελυμένως οἱ κληρικοί.

Ζήτηι τὸ ιθ'. Κεφάλαιον τοῦ Κ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Ὅτι χειροτονεῖται ὁ πρὸ τοῦ βαπτισματος θύσας κατηχούμενος.

Ζήτηι ἐν τῷ α'. Κεφ. τοῦ Δ στοιχείου κανόνα ιβ'. τῆς ἐν Ἀγκύρα Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Ὅτι ἀναχειροτονήσεις οὐ δεῖ γίνεσθαι.

Ἀποστόλων ξη'.

Ὁ ξη'. τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανὼν, τὸν δευτέραν πρὸς τινος χειροτονίαν δεξάμενον ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν, καθαιρεῖσθαι κελεύει καὶ αὐτὸν καὶ τὸν χειροτονήσαντα, εἰ τοῦτο σύννοιδεν αὐτῷ, εἰ μὴ ἄρα πρὸς αἰρετικῶν τὴν χειροτονίαν δεξάμενος ἔτυχεν· ἀθετοῦμεν γὰρ τῶν τοιούτων ὡσπερ τὸ βάπτισμα, οὕτω δὴ καὶ τὴν χειροτονίαν, οὐ γὰρ ἁγιασμὸν ταῦτα, ἀλλὰ μόλυσμὸν παρδείσμεθα προξενεῖν· ὁ δὲ δευτέραν πειρώμενος δέξασθαι χειροτονίαν, ἢ ὡς τοῦ πρώτου χειροτονήσαντος καταγινώσκων τοῦτο ποιεῖ, ἢ ὡς ἐλπίζων πλείονος ἀπολαύσεσθαι πρὸς τοῦ δευτέρου χάριτος, ἢ ὡς ἀποστάς τυχὸν τῆς ἱερωσύνης, καὶ ἐξ ὑπαρχῆς χειροτονεῖσθαι διανοούμενος, ὅπερ ἕθεσμον.

Καρθαγένης μή.

Ὁ δὲ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου μή. κανὼν, μήτε ἀναβαπτίζειν, μήτε δέχεσθαι τινὰ δευτέραν χειροτονίαν διορίζεται· ἀλλὰ δευτέραν οὗτος χειροτονίαν φησὶ, τὸ ἕξαι τινὰ τὴν ἰδίαν ἐπισκοπὴν, καὶ πρὸς ἑτέραν μεταπεσεῖν, ὃς καὶ μετὰ πρῶτοντος ὑπομιμνησκόμενος, εἰ μὴ πεισθεῖν πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπανιέναι, τῇ τῶν ἀρχόντων ἐκδοθήσεται ἐξουσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Περὶ τοῦ ὑποκειμένου ἁμαρτήμασι, καὶ χειροτονηθέντος.

Συνόδου πρώτης θ΄.

Ὁ θ΄. τῆς α΄. Συνόδου κανὼν, τὸν ἀνεξενάστως χειροτονηθέντα πρεσβύτερον, ἢ ἀνακριθέντα μὲν καὶ ἐξομολογησάμενον πρὸ τῆς χειροτονίας, πορνεία τυχὸν περιπεπτωκέναι, παρὰ κανόνας δὲ χειροτονηθέντα, μηδὲν ἀπόνεσθαι τοῦτον ἐκ τῆς ἀθέσμου χειροτονίας κελεύει· μετὰ γὰρ τὴν διάγνωσιν καθαιρεῖται· οὐ γὰρ ὡσπερ τὸ θεῖον λουτρὸν, νέον ἄνθρωπον τὸν βαπτισάμενον ἀποτελεῖ, οὕτω καὶ ἡ ἱερωσύνη τὰ πρὸ γε αὐτῆς ἁμαρτήματα λύει, ὡς τινες οἴονται· τοῦτο γὰρ ὁ κανὼν οὐ προσέεται· τὸ γὰρ ἀνεπίληπτον ἐν πᾶσιν ἡ Ἐκκλησία ζητεῖ, καὶ μὴ εὐροῦσα, ἐκδικεῖ.

Θεοφίλου ε΄.

Ὁ δὲ ε΄. τοῦ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, τοὺς μὲν τοιοῦτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθεῖ, μήτοι γε τῆς ἱερωσύνης· τῷ δὲ ἐξ ἀγνοίας χειροτονήσαντι, συγγνώμην δίδωσι.

Ζήτει τὸν κανόνα τοῦτον, καὶ ἐν τῷ ις΄. Κεφ. τοῦ II στοιχείου καὶ τῆς ἐν Ναιοκαισαρείᾳ Συνόδου θ΄. καὶ ι΄. 1).

1) καὶ ἐν τῷ θ΄. Κεφαλαίῳ τοῦ Γ' στοιχ. κανὼνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου κ΄. καὶ ἐν τῷ ιδ΄. Κεφαλαίῳ τοῦ Μ' στοιχείου κανόνα τῶν ἁγίων ἀποστόλων ξα΄. καὶ Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως Κεφ. λβ΄. Γ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΤ΄.

Ὅτι οὐ δεῖ χειροτονεῖσθαι τὸν ἐν νόσῳ φωτισθέντα.
Ζήτει ἐν τῷ α΄. Κεφ. τοῦ Β' στοιχείου κανόνα ιβ΄. τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περὶ τῶν τὴν χειροτονίαν ἀμυδόντων μὴ καταδέξασθαι.
Ζήτει ἐν τῷ λβ΄. Κεφ. τοῦ Ε' στοιχείου κανόνα ι΄. τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

Περὶ τῶν χειροτονουμένων ἐπὶ χρήμασι.

Ἀποστόλων κθ΄.

Ὁ κθ΄. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οὕτως ἐπὶ λέξεως ἔχει· Εἴ τις ἐπίσκοπος διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατῆς γένοιτο, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, καθαιρεῖσθω καὶ αὐτός, καὶ ὁ χειροτονήσας, καὶ ἐκκοπέσθω τῆς κοινωνίας παντάπασιν, ὡς Σίμων ὁ μάγος ὑπ' ἐμοῦ Πέτρου.

Ζήτει καὶ τὸν λ΄. τούτων κανόνα ἐν τῷ ιθ΄. Κεφ. τοῦ II στοιχείου, καὶ τὰ ἐνταῦθα περὶ ἀμφοτέρων τῶν κανόνων τούτων ῥηθέντα.

Συνόδου τετάρτης β΄.

Ὁ δὲ β΄. κανὼν τῆς δ΄. Συνόδου, Εἴ τις, φησὶν, ἐπίσκοπος εἰς πρᾶσιν καταγάγοι τὴν ἀπρατον χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὴν ἀτίμητον δηλαδὴ, καὶ πράξει μὴ ὑποπίπτουσαν, τῷ ὑπερφυᾷ ταύτην εἰλεῖ καὶ τιμῆς πάσης ἐπέκεινα, καὶ χειροτονήσειεν ἐπὶ χρήμασιν ἐπίσκοπον, ἢ χωρεπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ ὑποδιάκονον, (οὔτοι γὰρ οἱ χειροτονοῦμενοι), ἢ τινὰ τῶν ἐν τῷ κλήρῳ προβάλλοιτο οἰκονόμον, ἢ ἐκδικον, ἢ νεωκόρον, (οὔτοι γὰρ οἱ προβαλλόμενοι, ὡσπερ ἄρα οἱ ἀναγνώσαι καὶ ψάλλται σφραγίζονται), ἢ τινὰ ἄλλως τῶν τοῦ κανόνος ἕτερον, ὃ τούτοις ἐπιχει-

ρήσας δι' οικείαν αίσχροκέρδειαν, καὶ ἐλεγχθεὶς, κινδυνεύτω περὶ τὸν οικεῖον βαθμὸν καὶ ὁ χειροτονούμενος μηδὲν ἐκ τῆς κατ' ἐμπορίαν χειροτονίας ὠφελείσθω ἢ προβολῆς, ἀλλ' ἔστω ἀλλότριος τῆς ἀξίας ἢ τοῦ φροντισματος, οὐδ' διὰ χρημάτων τετύχηκεν· εἰ δέ τις καὶ μεσιτεύων φανεῖται τοῖς οὕτως αἰσχροῖς καὶ ἀθεμίτοις λήμμασι, καὶ οὗτος, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οικείου ἐκπιπτέτω βαθμοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς, ἢ μονάζων, ἀναθεματιζέσθω. Ἐνταῦθα καλὸν ἂν εἴη τὸ στῆθος πλήξαντας πεπονθότως ἀναβοῆσαι· Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσης, Κύριε, Κύριε, τίς ὑποθήσεται; Τίς γάρ ἐστιν ὁ διοίκησιν εὐαγοῦς οἴκου, ἢ διακονίαν οἰκονομήσας τῆς Ἐκκλησίας ἀναδεχόμενος, ἢ κληρικὸς γινόμενος, ἢ μονιῶν λαμβάνων, ἄνευ τῆς δόσεως; Εἰ δὲ πᾶσι τούτοις τοῖς τε πορίζουσι καὶ ποριζομένοις ἀθέσμως, τῶν ἐσχάτων οἱ ἱεροὶ τιμῶνται κανόνες, ποῖα ἡμῖν σωτηρίας ἐλπίς μὴ ἀφισταμένοις καὶ τῆς αὐτῶν κοινωνίας παντάπασιν;

Συνόδου ἕκτης κβ'.

Ὁ δὲ κβ' τῆς ε'. Συνόδου κανὼν, τοὺς ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένους, φησὶ, εἴτε ἐπισκόπους, εἴτε οἰουσιδήποτε κληρικούς, καὶ οὐ κατὰ δοκιμασίαν καὶ τοῦ βίου ἀστείαν αἴρεσιν, αὐτοὺς τε καὶ τοὺς χειροτονήσαντας καθαιρεῖσθαι προστασσομεν.

Συνόδου ἑβδόμης ε'.

Ὁ δὲ ε' κανὼν τῆς ζ'. Συνόδου, σύμπαντας τοὺς ρηθέντας κανόνες διεξιὼν, καὶ ἐν καλοῦ μοίρα τῆ πρώτῃ τῶ κοινῶ τῆς Ἐκκλησίας δεδύσθαι νομίσας, τῆ ἐκείνων κρίσει καὶ οὗτος ἐπιψηφίζεται.

Βασιλείου.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεὺς, πρὸς τοὺς ὑφ' αὐτὸν ἐπισκόπους γράφων, ὥστε μὴ χειροτονεῖν ἐπὶ χρήμασι, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταῦτα φησὶ· Νομίζουσί τινες μὴ ἀμαρτάνειν, τῶ μὴ ἅμα λαμβάνειν, ἀλλὰ μετὰ τὴν χειροτονίαν· λαβεῖν δὲ ἐστὶ τὸ ὑπεδῆποτε λαβεῖν· παρακαλῶ οὖν ταύτην τὴν πρόσδοτον, μᾶλλον δὲ τὴν προσαγωγὴν τὴν ἐπὶ γέενναν ἀπόδοσθε, καὶ μὴ τὰς χεῖρας μολύναντες τοῖς τοιοῦτοις λήμμασιν, ἑαυτοὺς ἀναξίους ποιήσῃτε τοῦ ἐπιτελεῖν ἅγια μυστήρια.

Γενναδίου.

Ἡ δὲ ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ Γενναδίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς γε τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα περιέχει· Ἰστω τοίνυν καὶ ἐστὶν ἀποκήρυκτος, καὶ πάσης ἱερατικῆς ἀξίας τε καὶ λειτουργίας ἀλλότριος, καὶ τῆ κατὰρα τοῦ ἀναθέματος ὑποκείμενος, ὅ,τε κτᾶσθαι τὴν ἱερωσύνην διὰ χρημάτων οἰόμενος, καὶ ὁ ταύτην παρέχειν ἐπὶ χρήμασιν ὑπισχνούμενος, εἴτε κληρικὸς, εἴτε λαϊκὸς εἴη, κἂν ἐλέγχηται, κἂν μὴ ἐλέγχηται τοῦτο ποιήσας· οὐ γὰρ οἶόν τε συμβῆναι ποτε τὰ ἀσύμβατα, οὐδὲ Θεῷ συμφωνῆσαι τὸν Μαμωνᾶν, ἢ τοὺς τούτῳ δουλεύοντας, δουλεύσαι Θεῷ· δεσποτικὴ καὶ αὕτη ἀπόφασις ἀναμφίλεκτος· Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ Μαμωνᾷ 1).

Ταρασίου.

Ἡ δὲ τοῦ ἐν ἁγίοις Ταρασίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς Ἀδριανὸν Πάπαν Ῥώμης σταλεῖσα, Φορητότερος μᾶλλον ἐστὶ, φησὶ, Μακεδόنيος, καὶ ἡ τῶν ἀμφ' αὐτὸν πνευματομάχων δυσσεβῆς αἴρεσις, ἢ οἱ πιπράσκον τολμῶντες τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ κτίσμα καὶ δούλον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ληρωδοῦσιν· αὐτοὶ δὲ ἑαυτῶν, ὡς δοκοῦσι, δούλον αὐτὸ ποιοῦσιν· ὁ γὰρ τι πιπράσκων, ὡς δεσπότης αὐτοῦ πιπράσκει· καὶ ὁ ἀγοράζων, δεσπότης εἶναι βουλόμενος τοῦ ἐξωνηθέντος, ἀργυρίου τοῦτο κτᾶται τιμῆς. Προστίθῃσι δὲ καὶ ὡς ἐφ' ἀμύλλον τὸ τούτων ἁμαρτήματα τῶ τοῦ προδότου Ἰούδα, οὕτως ἐ συλλογιζομένη· εἰ γὰρ ὁμοούσιον τῶ Τῷ τὸ Πνεῦμά ἐστι καὶ ὁμότιμον, κατακρίνεται δὲ ὁ Ἰούδας, τὸν Τῶν ἀποδόμενος ἀργυρίου, ἀνάγκη δῆπου καὶ τοὺς τὸ Πνεῦμα πιπράσκοντας, μὴ ἐλάττονας ἢ ἐκεῖνος τὰς εὐθύναις ὑπέχειν.

Ἐκ τοῦ βίου τοῦ Χρυσόστομου.

Ἀλλὰ γὰρ παρίτω καὶ ἡ τῆς Ἐκκλησίας σειρήν, ἢ διὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ἄδουσα λύρα, ὁ τὰ πνευματικὰ φάρμακα μᾶλλον πάντος ἰατροῦ εἰδώς τε καὶ σαρδῆς κεραυνός, ὁ Θεὸς, φημί, Χρυσόστομος, ὡς ἂν ἡμᾶς κἂν τούτῳ διδάξῃ, ὅπως χρῆ τὸ

1) Ματθ. ε', 24.

αύστηρόν τῶν θεῶν κανόνων ἔσθ' ὅτε τῇ συμπαθείᾳ παρακί-
νῶντας ὑποχαλῶν' ἴσμεν γάρ ὅπως τοὺς χρυσίῳ τὰς χειροτονίας
ἐκωνημένους, τῆς μὲν ἱερωσύνης ἐγύμνωσε, τὸ δὲ χρυσίον παρὰ
τῶν τοῦ χειροτονήσαντος κληρονόμων ἤξιωσεν ἀπολαβεῖν, ἐπει-
δὴ τὴν ζωὴν ἐκμετρήσας ἐκεῖνος ἔφθασεν ἤδη, (Ἄντωνίνος οὗτος
ἦν τῆς Ἐφεσίων ὁ πρόεδρος, ὁ τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος δωρεὰν
ὄντιον θέσθαι μὴ καταπτήξας). Ἀλλ' ὄρα μοι τῆς τοῦ ἁγίου
συμπαθείας τὸ περιόν' ἐξώμνυντο μὲν γάρ ἐπὶ πολὺ πρότερον
ἐκεῖνοι, ἢ μὴν τοῦτο πεποιθημένοι μηδέποτε· τοῖς δὲ φανεροῖς
ἐλέγχοις δυσωπηθέντες, τόπων ὑπομιμησκόμενοι καὶ καιρῶν,
καὶ τῆς τοῦ χρυσίου ποσότητος, οὕτως ἔχουσιν ἀνωμολόγησαν ὕπε-
ρον, διατεινόμενοι ὡς οὐ σκαιότητι γνώμης, ἀλλ' ἀκεραιότητι
μᾶλλον καθυπαχθῆναι, τοιαύτην ὑπειληφότες τὴν συνήθειαν
εἶναι, καὶ ἵνα τοῦ βουλευτηρίου, ᾧ περ ἡμεν ὑποτελεῖς, ἀπαλ-
λαγείημεν, φάμενοι. Πρὸς ταῦτα ἡ οὐρανομήκης ἐκείνη ψυχὴ,
καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ οἰκτιρισμῶν εἴπερ τις ὑφηγητῆς γνησιώτατος,
οὐκ ἀφορισμὸν πρὸς τῇ καθαιρέσει ἐπήνεγκεν, ὡς οἱ θεοὶ κα-
νόνας κρίσεως ἔχουσιν, οὐ τῆς Ἐκκλησίας ἀπεώσατο, (καὶ τοι
τῆς μὲν ἐκουσίας ἐξομολογήσεως, ἐκασταχῆ τῶν εὐθυνῶν τὸ
πλεῖστον ἀφαιρουμένης, τοῦ δὲ ἐλέγχου χαλεπωτέρας ταύτας
ἐργαζομένου), ἀλλ' ἡμερότητι τὸ τῶν κανόνων κέρσας ἀπότομον,
εἶσω τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ἁγισμάτων αὐτοῖς μετέχειν ἐπέ-
στρεψεν, ἱκανῶς ταύτη τὰς αὐτῶν οἰόμενος παρακαλέσαι ψυχὰς,
τῇ τῆς ἱερωσύνης ὀδυνώμενας ἐκπτώσει.

Ἐκ τῶν Πράξεων.

Ἐν δὲ τῇ βίβλῳ τῶν Πράξεων ταῦτα γέγραπται· Θεασάμε-
νος δὲ ὁ Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν Ἀπο-
στόλων δίδεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρή-
ματα, λέγων, ὅτι καί μοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἂν ἐπιθῶ
τὰς χεῖρας, λαμβάνη Πνεῦμα ἅγιον. Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν·
Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ
Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτῆσθαι 1), καὶ τὰ ἐξῆς.

1) Πράξ. Η', 18.

Ἢ δὲ τρίτη τῶν Βασιλειῶν, Καὶ οὐκ ἐπέστρεψεν Ἰεροβοάμ,
φῆσιν, ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψε, καὶ ἐποίησεν ἐκ
μέρους τοῦ λαοῦ ἱερεῖς ὑψηλῶν· ὁ βουλόμενος ἐπλήρου τὴν χεῖρα
αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο τοῦτο τὸ ῥῆμα εἰς ἀμαρτίαν τῷ οἴκῳ Ἰερο-
βοάμ, καὶ εἰς ὄλεθρον, καὶ εἰς ἀφανισμόν ἀπὸ προσώπου τῆς
γῆς 1). Τίς οὖν οὐκ οἶδε καὶ τὸν πάλαι Γιεζῆ, ὅπως τῷ προφήτῃ
μὲν Ἐλισσαίῳ διακονούμενος ἦν, ὡς ἡ τῶν Βασιλειῶν τέταρτη
διέξεισιν, οἷα δὲ πέπονθεν ἐξ ὧν ἔδρασεν; Οὐχ ἦττον γάρ διὰ
κακίαν ἐκεῖνος, ἢ δι' ἀρετὴν ὁ διδάσκαλος, μικροῦ τοῖς πᾶσι
γνωρίζεται. Χρήματα γοῦν τοῦ Νεεμάν τῷ προφήτῃ πορίσας
προθυμουμένου, ἀνθ' ὧν τῆς λέπρας ἐξάντης δι' αὐτοῦ γεγένητο,
κακείνου τὴν εὐσφορὰν μὴ προσηκαμένου, ὁ Γιεζῆ καταλαβὼν
ἀπιόντα τὸν Νεεμάν, καὶ τὴν φιλοχρηματίαν τῷ ψεύδει ἐπι-
λυγᾶσας, ὡς ἄρα ὁ διδάσκαλος αὐτῷ λαβεῖν ἐπιτάξειε, καὶ
ταύτη τῶν ἐκείνου εὐληθῶς οὐκ ὀλίγα, κληρονόμος εὐθὺς καὶ
ἤς ἐκεῖνος ἀπῆλλακτο λέπρας γεγένητο, αὐτὸ τοῦτο τοῦ προ-
φήτου ἀρασαμένου.

Βασιλείου.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐν τῇ εἰς τὸν προφήτην Ἰσαΐαν ἐρμη-
νεΐᾳ, ἐξηγούμενος τῇ, Πύμον ἔδωκεν εἰς βοήθειαν, ἵνα εἴπωσιν
οὐχ ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο; περὶ οὐ οὐκ ἔστι δῶρα δοῦναι περὶ
αὐτοῦ 2), ὅτι αἱ ἐγγαστριμύθοι, φῆσιν, ἐπ' ἀργυρίῳ μαντεύονται·
τοῦτο γάρ ἐστι τὸ καταγέλαστον, ὅτι καὶ ἀργύριον αὐτοῖς
τελοῦσι, μισθὸν τοῦ ψεύδους, αἱ ἀπατώμενοι. Τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ
νόμου οὐκ ἔστι τοιαῦτον, ὥστε δῶρα δοῦναι περὶ αὐτοῦ, ὅτι
τὴν χάριν οὐδεὶς ἀποδίδεται· Δωρεὰν γάρ, φῆσιν, ἐλάβετε,
δωρεὰν δότε 3). Ὅρξας ὅπως ἠγανάκτησε Πέτρος ἐπὶ τῷ Σίμωνι,
ἀργύριον ὑπὲρ τῆς τοῦ Πνεύματος χάριτος προσκομίσαντι; Τὸ
ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη, φῆσιν, εἰς ἀπώλειαν, ὅτι ἐνόμισας
τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ διὰ χρημάτων κτῆσθαι 4). Οὐκ ἔστιν οὖν
ὁ τοῦ Εὐαγγελίου λόγος ὡς τὰ πωλούμενα ῥήματα τῶν ἐγγα-
στριμύθων· τί γὰρ ἂν τις δοίη ἄξιον αὐτοῦ ἀντάλλαγμα;

1) γ'. Βασ. Π', 32, 34.—2) Ἠσ. Η', 20.—3) Ματθ. Ι'. 8.—4) Πράξ. Η', 13.

ἄκουσ τοῦ Δαβὶδ διαποροῦντο; καὶ λέγοντες· Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι 1); Οὐκ ἔστιν οὖν δῶρα δοῦναι περὶ τούτου ἀντάξια τῆς αὐτοῦ χάριτος· ἐν δῶρον ἄξιον, ἢ φυλακὴ τοῦ δωρηθέντος. Ὁ δούς σοι τὸν θησαυρὸν, οὐχὶ τιμὴν ἀπαιτεῖ τοῦ δωθέντος, ἀλλὰ φυλακὴν ἀξίαν τοῦ δεδομένου.

Νόμοι.

Ἐάν τις διὰ δόσεως χρυσίου ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς γένηται, ἢ ξενόδοχος, ἢ πτωχοτρόφος, ἢ νοσοκόμος, ἢ διοικητὴς εὐαγοῦς οἰουδήπου οἴκου, ἢ ἐτέρου τινὸς ἐκκλησιαστικοῦ φροντιστῆς διακονήματος, καὶ ὁ δούς, καὶ ὁ λαβὼν, καὶ ὁ μέσος γενόμενος, τῆς ἱεροσύνης, ἢ τοῦ κλήρου, ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης διοικήσεως, ἀπογυμνούσθωσαν 2).

Εἰ δέ τις τῶν ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν, εἴτε πρὸ τῆς χειροτονίας, εἴτε μετὰ ταῦτα, ἐκ τῶν ἰδίων πραγμάτων δοῦναι βουληθεὶς τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς τὴν ἐπεκηρύχθη; οὐ μόνον οὐ κωλύομεν, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπαίνου ἄξιον κρίνομεν 3).

Περὶ κανονικοῦ, καὶ τῶν ὑπὲρ χειροτονίας δεδομένων.

Ἐξ αὐτῆς τῆς κόμης, ἐν ᾗ ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία, κατὰ ἀναλογίαν τῶν τόπων, κρίσει τοῦ ἐπισκόπου οἱ κληρικοὶ χειροτονείσθωσαν, καὶ τὴν οἰκίαν ἐπιγινωσκέτωσαν κεφαλαιώδως· χάριν δὲ τοῦ τριούτου κανονικοῦ, καὶ τῶν ὑπὲρ χειροτονίας δεδομένων συνήθως, διορίζεται τὸ χρυσόβουλλον τοῦ αἰοδήμου βασιλέως Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ ταῦτα· Ὑποὶ γάρ, φησιν, ἡ βασιλεία μου, ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἱερέων, καὶ ἐπὶ τῷ κανονικῷ, τὸν παλαιὸν ἐνεργεῖν τύπον, καὶ μηδὲν ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ λαμβάνειν πλέον τὸν χειροτονοῦντα τούτους ἐπίσκοπον, ἀλλ' ἢ μόνον τὰ ἐπτὰ χρυσὰ νομίσματα, ἧγουν ἐν μὲν, ὅτε ποιῇ αὐτὸν ἀναγνώστην, τρία δὲ, ὅτε χειροτονεῖ αὐτὸν διάκονον, καὶ ἕτερα τρία, ὅτε πληροῖ αὐτὸν ἱερέα. Ἐπιβεβαιοὶ δὲ τοῦτο καὶ τὸ συνοδικὸν ψήφισμα τὸ γεγονὸς ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Μιχαήλ, ὃ καὶ ζήτησι κατὰ τὸ ιζ'. κεφάλαιον τοῦ

1) Παλμ. ΡΙΚ', 12. — 2) Ὁ. Βασ. Γ', 4. — 3) εὐσεβ.

παρόντος στοιχείου. Ὡσαύτως καὶ ὑπὲρ τοῦ κανονικοῦ, ἀπὸ τοῦ ἔχοντος χωρίου τριάκοντα καπνοῦς, νόμισμα χρυσοῦν ἐν, ἀργυρᾶ δύο, κριὸν ἓνα, κριθῆς μοδίους ἕξ, οἴνου μέτρα ἕξ, ἀλεύρου μοδίους ἕξ, καὶ ὕρναις τριάκοντα. Ἀλλὰ καὶ ἕτερον συνοδικὸν σημεῖωμα γέγονεν ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Νικολάου, κελεῖον κατὰ τὸ τοιοῦτον χρυσόβουλλον δίδοσθαι τὰ κανονικά, καὶ τὰ ὑπὲρ χειροτονίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ χηρῶν γυναικῶν.

Ζήτησι τὸ α'. Κεφάλαιον τοῦ Γ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

Περὶ τῶν χλευαζόντων τοὺς ἀσθενῶς τοῦ σώματος ἔχοντας.

Ζήτησι τὸ α'. Κεφ. τοῦ Γ στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Περὶ τοῦ ἀγίου χρίσματος, καὶ τίνας χρίονται μόνον τῶν προσερχομένων τῇ Ἐκκλησίᾳ αἰρετικῶν.

Ζήτησι ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Μ στοιχείου κανόνα ς'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, καὶ ἐν τῷ α'. Κεφ. τοῦ Β στοιχείου κανόνα μ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, καὶ ἐν τῷ β'. Κεφ. τοῦ Α στοιχείου κανόνα ζ'. τῆς β'. Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

Περὶ Χριστιανισμοῦ.

Καρθαγένης ρη'.

Ὁ ρη'. κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, τοὺς τὴν ἄσκησιν εἰσδεχομένους τῶν Χριστιανῶν, ἐλευθέρᾳ προσιρέσει καὶ αὐτε-

ξουσίῳ νομοθετεῖ προσιέναι τῇ πίστει, ἀλλὰ μὴ βία, μηδ' ἐξ ἀνάγκης· τὰ γὰρ τοιαῦτα οὐ βέβαια, οὐδὲ νόμιμα· αἰρετὴν γὰρ εἶναι δεῖ τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' οὐ βεβιασμένην, ἢ ἀκούσιον ἄ. σκησιν δὲ εἰπὼν, ἐνέφηγεν, ὅτι πᾶσαν δεῖ τὸν Χριστιανὸν ἀρετὴν ἀσχεῖν, ἐγκράτειαν, καὶ σωφροσύνην, καὶ πρὸ γε τῶν ἄλλων, τὴν εἰς ἅπαντας ἀγάπην· ὡς ὁ γε μὴ ταύτη βιοῦς, ὀνόματι μόνον Χριστιανός, ἀλλ' οὐ πράγματι λέγεται.

Βασιλείου μεί.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεὺς ἐν τῷ μεί. κανόνι, Ὁ τὴν τοῦ Χριστιανοῦ, φησι, προσηγορίαν εἰληφώς, καὶ διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν παραβάσεως τὸν Χριστὸν ἐνυβρίζων, οὐδὲν ἐκ τῆς ἐπωνυμίας ἀπάνητο μόνης, ἀδελφὰ τῷ μεγάλῳ φιλοσοφῶν Ἰακώβῳ, Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, φύσκοντι, ἐὰν πίστιν τις λέγει ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη· μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτὸν 1); ἵσπερ γὰρ τῆς αὐγῆς τῶν ἀρετῶν ἐν ἡμῖν ἀστραπτούσης δοξάζεται ὁ Θεός, κατὰ τὸ, λαμψάτω τὸ φῶς ἡμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων 2), καὶ τὰ ἐξῆς, οὕτω τοῦ ζόφου προσαναχραινόντος ἡμᾶς τῶν παθῶν, βλασφημεῖσθαι τὸν Θεὸν συμβάλει παρά τοῖς ἔθνεσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ χωρηπισκόπων.

Ζήτει τὸ λγ'. Κεφάλαιον τοῦ Π στοιχείου.

1) Ἰάκ. Β', 14. — 2) Ματθ. Ε', 16.

ἈΡΧΗ ΤΟΥ Ψ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Πῶς δεῖ ψάλλειν καὶ εἰσεσθαι.

Ζήτει τὸ λς'. Κεφ. τοῦ Ε στοιχείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ψαλιτῶν καὶ ἀναγνωστῶν.

Ζήτει ἐν τῷ θ'. Κεφ. τοῦ Ε στοιχείου κανόνα κγ'. τῆς ἐν Λαοδικεῖα Συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

"Ὅτι πρὸς τοὺς ψευδομάρτυρας τῶν αἰρετικῶν οὐ δεῖ ἀπιέναι.

Ζήτει ἐν τῷ ε'. Κεφ. τοῦ Λ στοιχείου κανόνα τῆς ἐν Λαοδικεῖα Συνόδου θ'. καὶ λδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

"Ὅπως αἱ ψῆφοι γίνονται τῶν μελλόντων χειροτονησθαι.

Ζήτει τοῦ Χ στοιχείου Κεφάλαιον α'. καὶ ε'.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ω ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ἦνα δεῖ ὠράριον φέρειν.

Ζήτηει ἐν τῷ θ΄. Κεφ. τοῦ Ε στοιχείου κανόνας τῆς ἐν Λαοδικαίᾳ Συνόδου κβ΄. καὶ κγ΄.

ΔΟΣΑ ΤΩ ΘΕΩ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ ΑΜΗΝ 1).

1) Ἐν δὲ τῷ χειρογράφῳ 1376 ἀναγινώσκεται Ἰντελειώθη ἢ παροῦσα βίβλος διὰ χειρὸς ἐλαχίστου Κυρίλλου ἀρχιερέως τοῦ Ναυπακτείου, ἔτους 1500, ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ δ΄.

Ε Λ Ε Γ Χ Ο Σ

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ

ἮΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΞ ΤΟΜΟΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΙΕΡΗΣ ΚΑΝΟΝΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΗΣ,

Συνταχθεὶς ὑπὸ

ΜΗΛΕΤΙΑΔΟΥ Κ. ΠΑΛΛΗ.

(Οἱ ἀλφαβητικοὶ ἀριθμοὶ ἐμφαννοῦσι τοὺς τόμους,
οἱ δὲ ἀραβικοὶ, τὰς σελίδας).

.....

- Ἄαρών, δικαιολόγησις τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ διαγωγῆς αὐτοῦ. Δ. 88.
Ἄβουδάτιος, ἐπὶ τῆς ὑπαταίας αὐτοῦ ἐν Ἰππῶνι Ἐγγίῳ σύνοδος. Γ. 303.
Ἄγαμος, σωφρονεῖται, ἢ γαρμείτω ἐννόμως. Δ. 399. πότε σεμνόν; 269.
Ἄγάπαι Α. 431. Γ. 75. — μὴ ποιεῖν ἀγάπας ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐν Κυριακαῖς. Α. 431. Β. 476. Γ. 495. 407. Γ. 266. 318. — μηδὲ μέρος ἐν αὐταῖς λαμβάνειν. Α. 432. — τί ὁ καταφρονῶν τῶν ἐπιστεως ἀγάπας ποιούντων, καὶ μὴ θέλων συγκοινωνεῖν αὐταῖς; Α. 432. Γ. 407. Γ. 76. — τοὺς εἰς ἀγάπην καλουμένους μὴ μέριμναι. Γ. 494.
Ἄγάπη, ἐκ τοῦ θεοῦ. Γ. 564. — οἰκοδομεῖ, αὐτόθι.
Ἄγάπιος καὶ Βαγάδιος, ἀντιποιοῦνται ἀμφοτέρω τῆς ἐπαρχίας Βόσρων. Γ. 625.
Ἄγαρηνοί, νήπια ὑπὸ αὐτῶν αἰχμαλωτισθέντα εἰς βαπτιστέα. Β. 497.
Ἄγγελικοί, αἵρεσις. Γ. 202. Γ. 69.
Ἄγγελῖται, αἵρεσις Γ. 69.
Ἄγγελοι, ἢ μάρτυρες. Τί ἔσαν τὶς καταλίπη τι τοῦτοις; Α. 401 — ἀπαγορεύεται τὸ ἀγγέλους ὀνομάζειν. Γ. 201.
Ἄγλα δωραά (ἔρα Μετάληψις). εἰ γὰρ ἐσθλὴν ὑψωμένας προσφορὰς τοῦ ταύτης κεκολυμένους; Δ. 425. προσφέρεται ἀπὸ νησιῶν. Γ. 446.
Ἄγία Τριάς, κηρυξέα. Γ. 299.
Ἄγιασμός, ἔστιν ἄξιον γίνεσθαι ἐν οἰκῇ ποτε ἀγγεῶν; Ε. 371. — οὐ πιπράσκειται. Β. 356.
Ἄγιον, τὸ κατὰ γνώμην ἱερέων γεγονὸς ἱερὸν οὐκ ἔστιν ἱερὸν, ἀλλὰ ἀ-

- γιον. Α. 90.— μὴ πέμπεσθαι εἰς τὰς παροικίας λόγιον εὐλο-
γιῶν. αὐτ. καὶ Γ. 183.— τὰ μὴ ἱερωθέντα ἄγια καὶ πωλοῦνται
καὶ ἀγοράζονται. Α. 91.— οὐ πάντα τὰ ἄγια εἰσὶ καὶ ἱερά. Δ. 450.
- Ἅγιον Ὅρος, δίκαια τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ, Ε. 131.
- Ἄγκυρα, Β. 168. 172.— σύνοδος ἐν— Γ. 20— προτέρα τῆς ἐν Νικαίᾳ.
Β. 114.
- Ἄγορὰ καὶ πρῶσις. Σ'. 76.
- Ἄγρὸς ἐπισκοπῆς ἢ μοναστηρίου ἀνεκπαίητος. Β. 592. Ὅρα Πρῶγμα.
- Ἀγχιάλου Μιχαήλ, Σ'. 343.
- Ἀγχιαστεία, ὄρισμός. Ε. 359. 390. Σ'. 126.
- Ἀγγλόνη, Δ. 386.
- Ἀγωγή ὕβρεως· τί ὁ συκοφαντικῶς κινήσας αὐτήν; Α. 229.
- Ἀγῶν, πάντα εἶδη Δ. 133.— περὶ τῶν παραπηδιῶντων εἰς τὸν ὠδίνον-
τα τοῦ μαρτυρίου ἀγῶνα. Δ. 23.— τί οἱ μετὰ ζήλου μὲν εἰς τὸν
ἀγῶνα ἐλθόντες, ἠττηθέντες δὲ καὶ ἐπὶ ταύτῃ ὀδυρόμενοι; 34.
Ὅρα Πίστις.
- Ἀδάμ, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ οὕτως θνητὸς ἐπλάσθη, ὅσπερ ἀθάνατος. Γ. 564.
- Ἀδελφότης, ὁ ἀγαθόμενος ἀδελφότης καὶ θεῖαν οὐ κληροῦται. Β. 26.
- Ἀδελφομικτός, ἐπιτίμιον αὐτοῦ. Δ. 222. 238. 403.
- Ἀδελφοποιεῖν, ἀπηγορευμένη. Ε. 400. Σ'. 126.
- Ἀδελφός, τί οἱ δύοσιν ἀδελφοῖς, ἢ ἀδελφαῖς γαμούμενοι; Β. 26. 312.
364. Γ. 71. Δ. 154. 240.— εἰ ἔξεστιν ἀγαγέσθαι εἰς γάμον δύο
ἀδελφούς; Δ. 260. 265.— μὴ λαμβάνειν δύο ἀδελφοὺς δύο πρωτεξα-
δέλφους. Α. 282. Ε. 11.— λαμβάνειν. Ε. 11. 45. 156. 341.—
μηδὲ θεῖαν καὶ ἀνεψιάν. 19.— λαμβάνειν δὲ νόμφην καὶ ἀνδρα-
δέλφην. 82.— ἔτι δὲ καὶ τὴν θυγατέρα τινὸς καὶ τὴν ἀνεψιάν τῆς
γυναικὸς αὐτοῦ. 100.— πρὸς δὲ καὶ θεῖαν πρωτεξαδέλφην καὶ
ἀνεψιάν ἐξ ἑτέρου πρωτεξαδέλφου. 389.
- Ἀδιάθετος, πότε δεκτέον τὰς ὑπὲρ αὐτῶν γινομένας εὐποιίας. Δ. 427.
- Ἀδριανουπολίται, τοῖς αἵμασι τῶν ζώων χρῶνται. Β. 463.
- Ἀδρουμεινὴ σύνοδος. Γ. 393.
- Ἄδυτον, ἔρα Θεσιαστήριον.
- Ἄζυμα Β. 329.— ἑορτὴ Ἰουδαϊκὴ Β. 91.— μὴ λαμβάνειν ἄζυμα παρ'
Ἰουδαίων. Γ. 206.— μυστικὴ οὐσία δι' ἄζυμων. Β. 91.— ἐπι-
μερισμὸς τῶν παρὰ Λατίνους. Γ. 183. Σ'. 308.— τὰ Λατίνων ἱε-
ρουργούμενα κοινὰ λογίζονται, ἢ ἄγια; Ε. 430.— μετέχειν ἄζυ-
μων τῆς καλαίας οὐσίας ἐστίν, οὐ τῆς καινῆς διαθήκης. Δ. 409.
- Ἀηθία, ἢ ἐμπόθεια. Β. 127.
- Ἀἴρ, τί τοῖς δακτύλοις τύπτειν; Β. 451.
- Ἀθανάσιος, κανονικὰ αὐτοῦ. Γ. 369. Δ. 67.— ἐπιστολὴ πρὸς Ἀμμουῖν.
Δ. 67.— ἑορταστικὴ. 78.— πρὸς Ρουφιανὸν. 82.
- Ἀθηναίων ἐπίσκοπος. Β. 380.
- Ἀθίγγανοι, τίνες λέγονται; Β. 445. 458.
- Ἀθληταί, ἢ τούτων τέχνη οὐκ ἔστι παιγνικὴ, οὐδ' ἀτιμωσιμὸς. Α. 322.
- Ἀούρα ἐπίσκοπος. Γ. 439.
- Αἰνύτιος ἐπίσκοπος, καθαιρεθεὶς καὶ καταναισχυνητῶν κατακρίνεται. Γ. 472.
- Αἶλλα, μεταγενέστερον ὄνομα τῆς Ἰερουσαλήμ, δεθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτο-
κράτορος Ἀδριανοῦ. Β. 130.
- Αἰμομιξία, ἐπιτίμιον τοῦ εἰς ἀδελφὴν ἢ νόμφην ἀσχηματήσαντος. Α.
303 Δ. 222. 238. 405. 410. 439.— μὴ ἔαν ἀτιμωρήτους τοὺς
ταύτη ἀλόντας. Ε. 123.
- Αἵρεσις, ὄρισμός. Α. 261. Δ. 89.— παιδοποιίας (ὄρα Ὑποκατάστασις)—
λόγος περὶ αἵρέσεων τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ. Α. 339.— ἀνα-
θεματισμὸς τῶν αἵρέσεων. Β. 165. 168.
- Αἱρετικὸς, τίς ἐστι; Α. 35. 261. Β. 184. Γ. 365. Δ. 476. Σ'. 57.—
εἶδη αὐτῶν. Α. 262—264—268. 340—363. Β. 118. 133. ἐπ.
458. 461. 465. 476. 481. 487. 490. 216. 292. 302. ἐπ.
373. 529. 531 ἐπ. Γ. 149. 176. 275. 276. Δ. 89. 197. 354.
398. 407. 408. 473. Ε. 88. 90. 203. 209. 307. 446. 452.—
—προσερχόμενοι βαπτίζονται, τινὲς δὲ μόνον χρίονται. Α. 129.
273. Β. 181. Γ. 176. 417. Δ. 473. Ε. 614.— οἱ πενόμενοι
οὐ λαμβάνουσι τὰ ἀξιωματικὰ ἀπὸ τῶν διλάστηρων, ἢ τῶν ἐκ'
κλησιῶν. Α. 155.— οὐ καταμαρτυροῦσιν ὀρθοδόξου. 178. Γ.
596.— ἀπαγορεύεται αὐτοῖς τὸ εἰς ἐκκλησίαν εἰσεῖναι. Α. 270.
Γ. 176. Δ. 401—ἢ καιμητήρια. Γ. 179.— οὐ μαρτυρεῖ. Β.
364. 505. 529.— τί ὁ προσποιηθεὶς ὀρθοδοξίαν ὑπὲρ τοῦ τυ-
χεῖν τινος; Α. 242.— δίκαια κληρονομίας αὐτῶν καὶ τῶν
παιδῶν αὐτῶν. 243. 262. Γ. 365.— οἱ ἐπίσκοποι οὐ καταλιμ-
πνύουσιν αὐτοὺς κληρονόμους. Γ. 505.— τοὺς αἱρετικοὺς παῖ-
δας δύνανται οἱ γονεῖς ἀποκληροῦν. Α. 243.— κωλύονται ἔχειν
προνόμια, ἢ διδάσκειν, ἢ κληρικοὺς ποιεῖν, ἢ στρατεύεσθαι
κτλ. 262—δίκαια τῶν αἱρετικῶν παιδῶν τῇ ὀρθοδοξίᾳ προσι-
όντων. 244—οὐ λαμβάνουσιν ἀκλήτητα ἀπ' ἐκκλησίας. 245.—
τί ἂν τις ποιήσῃ καταγύγιον τῆς αὐτοῦ αἵρέσεως; αὐτ.— τί ἂν
τις ἐνεφύτευσεν, ἢ ἐξεμίσθωσέ τι αἱρετικῶν; αὐτ. Γ. 366.— οἱ
εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν προσερχόμενοι κληροῦνται, εἰ ἱκανοὶ εἰσιν.
Α. 273. Β. 103. 133. 158. Δ. 474. περὶ τῶν μετανοούντων.
Α. 274. Δ. 107. Σ'. 57.— πῶς δεκτέον τοὺς προσερχομένους τῇ
ὀρθοδοξίᾳ; Β. 187. 529. Δ. 398.— ἀπαγορεύεται τὸ συναλλάτ-
τεσθαι γάμον αἱρετικοῖς. Α. 263. Β. 251. 471. Γ. 180. 198.
364. Δ. 439. 476.— οἱ εἰς πίστιν ἐπιστρέφοντες ὀφείλουσιν
ἀναθεματίζειν πᾶσαν αἵρεσιν. Γ. 176.— μὴ λαμβάνειν εὐλογίας

αίρετικῶν. 198. Δ. 459. — μηδὲ συναύχεσθαι τούτοις. Β. 81. Γ. 198. μὴ συνσορτάζειν, μηδὲ ἄζυμα παρ' αὐτῶν λαμβάνειν, μηδὲ κοινωνεῖν τῇ αὐτῶν ἀσέβητι. Γ. 206. Δ. 82. 459. — μητροπολίτης προστεθεὶς αίρετικοῖς ἐκπίπτει. Β. 192. — αίρετικὸς ἱερεὺς κοινωνήσας μετὰ πιστῶν, καὶ πάλιν αίρεσιώτης γενόμενος ἐπιστρέφων οὐχ ἱεράται. Δ. 470. — οὐ θεμιτὸν τελεῖσθαι τέκνιον ἀναδοχὰς ὑφ' αίρετικῶν. 476. — ἀκολουθία γιγνομένη εἰς τοὺς ἐκ Λατίνων ἐπιστρέφοντας. Ε. 143. — καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζονται. 211. 212. — εἰ ἔξεστιν αὐτοῖς κτελεῖν ἐκκλησίας ἐν αἷς πόλεσιν οἰκοῦσιν. 415. — νόμος Θεοδοσίου κατὰ τῶν χειροτονοῦντων καὶ χειροτονουμένων αίρετικῶν. Γ. 529. — νόμοι πολιτικοὶ κατ' αὐτῶν. Σ. 74.

Λίσγρα αἰτία τὰ διδόμενα οὐκ ἀντιστρέφονται. Β. 576.

Λίχμαλωτος. Σ. 78. — τὰ πρὸς ἀνάβρυσιν αἰχμαλώτων καταλιμπανόμενα ἔρρωται. Α. 102. — τίς ὀφείλει ὑπουργῆσαι τῷ πράγματι; 102. 104-105. — εἰ ἐπιτιμᾶται ἢ ὑπὸ βαρβάρων βιασθεῖσα αἰχμαλωτος; Δ. 45. 395. — τί οἱ τοὺς διαφυγόντας αἰχμαλώτους βίβη κατέχοντες; 59. 396. — τί οἱ ὁμοφρονήσαντες τοῖς βαρβάρους; 60. 394. 396. — οἱ τὰ τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἀρπάζοντες πράγματα ἐκκήρυκτοι. Δ. 52.

Ἀκάθαρτον, ἐπιτίμιον τοῦ γενομένου ὕδατος, οἴνου, ἢ ἐλαίου, ἐνθα ἔπυσεν ἀκάθαρτόν τι. Δ. 445.

Ἀκελδαμά, τιμὴ αἵματος. Α. 282.

Ἀκερσεκόμης, ὁ μὴ κερεῖς. Β. 407.

Ἀκέφαλοι, οἱ Σεβηριανοί. Σ. 65.

Ἀκοινωνήτος, εἰ κοινωνεῖ μέλλων ἀποθανεῖν; Α. 334. Β. 143. Δ. 314. 393. — τί οἱ τούτω συνευχόμενοι; Β. 14. 126. — οὐ παραδέχεται παρ' ἄλλου, ἢ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐπισκόπου. Β. 15. 42. 43. Γ. 138. 266. 316. 379. — τοὺς ἄλλοι ἀκοινωνήτους μὴ διατρέβειν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Β. 269. — τί ὁ εἰπὼν κοινωνεῖδεν, ἐν σὺδεν ἀκοινωνήτον. Β. 270. Γ. 587. — οὐ κατηγορεῖ. Γ. 593. Σ. 226. — τί ἐν ὁ ἐν Ἀφρικῇ ἀκοινωνήτος μεταβῆ πέραν θαλάσσης πρὸς κοινωνίαν; Γ. 554. ὁ πρὸς τοῦ ἀκουσθῆναι κοινωνῶν, καταδεδικασται. Γ. 379. — καὶ ὁ ἀδάπτιστος. Δ. 302. — καὶ ὁ μὴ συνιουρργῶν. Β. 159. — ὁ ἐπὶ τρεῖς κυριακάς μὴ κοινωνῶν ἀφορίζεται. Β. 13.

Ἀκολουθία εἰς τοὺς ἐκ τῶν Λατινικῶν αίρέσεων ἐπιστρέφοντας Ε. 143.

Ἀκρόασις, ἔνδον τῆς πόλεως. Δ. 66.

Ἀκροώμενοι. Β. 144. — ἐν τῷ νάρθηκι ἵστανται. Δ. 66.

Ἀκρωτηριαζόμενος, ἕρα ἔκδοχος.

Ἀκούδιτα, στρωματὶ, Β. 476. Σ. 76.

Ἀλανία, ἐπισκοπή. Γ. 285. — Ἀλανοὶ τῆς Ποντικῆς αὐτ. — μητροπολίτης. Β. 370.

Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοποι διὰ χρημάτων χειροτονοῦσι τὸν Μάξιμον. Β. 176. — ὁρόνος τρίτος τῆν τάξιν. 387. — διχόνοια τῆς Ῥωμαϊκῆς πρὸς τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐκκλησίαν. Γ. 547. — πατριάρχου δικαιοδοσία. Ε. 522. — μετὰ λώρου λειτουργεῖ. Α. 149.

Ἀλέξιος, πατριάρχης. Γ. 97. — διατάξεις αὐτοῦ. Ε. 20-37. — μοναστήριον ἐπώνυμον αὐτοῦ Β. 675. — Κομνηνός, αὐτοκράτωρ. Γ. 508. Δ. 251. Σ. 275. — διατάξεις αὐτοῦ. Ε. 280-291. — νόσος τῆς συζύγου αὐτοῦ Ζωῆς. Δ. 251. — Ἀλεξιακά κατηγουμενεῖα. Γ. 440.

Ἀλογεύμενοι Α. 334. Γ. 53. Δ. 110. 220. 303. 403. 430. Σ. 78. — τίσι συνευκτέον; Γ. 56.

Ἀλύπιος, ἐπίσκοπος. Γ. 290. 593.

Ἀμαλθία. Β. 609. — νέος. αὐτ.

Ἀμαθοῦντος ἐπίσκοπος, Γ. 324. — καθαίρεσις ἄκυρος. Γ. 324.

Ἀμαρτία, ποσαπλή, Α. 204. Δ. 142. — πολυειδής. Β. 449. 551. — πῶς μετρεῖται τὸ ἔλεος; 553. — ἐπὶ ἀμαρτίας τέσσαρες βαθμοί. Γ. 75. — τίς πρὸς θάνατον, καὶ τίς οὐ; Δ. 99. 173. 191. 206. Β. 345. 352. — τίνα εἰσὶ τὰ τῆς ἐπιθυμίας ἀμαρτήματα; Δ. 508. — πότε οἱ ἀμαρτήσαντες προσδέχονται; Γ. 173. — ἐπιτίμιον τοῦ συνγνωκότος τινὲ τῶν ἀμαρτημάτων καὶ μὴ ὁμολογήσαντος. Γ. 68. Δ. 230. — τίτλος καὶ χρόνος τῶν ἀμαρτημάτων. Δ. 404. — δεῖ ζητεῖν εἰ κατὰ τύχην ἀμαρτία τις ἐγένετο, ἢ ἐκ προνοίας. Α. 200. — ὁ ἐπιμένων τῇ ἀμαρτίᾳ ἀνίστατον πάσχει τραῦμα Δ. 242. Σ. 365.

Ἀμυθείας ἐπίσκοπος Βασιλείας. Γ. 24.

Ἀμβων, τίσι ἔξεστιν ἐπ' ἀμβωνος τοὺς θεοὺς λόγους τῷ λαῷ ἀποφωνεῖν; Β. 379. 645. Γ. 185. Δ. 447. Σ. 80. 329.

Ἀμβλωθρίδια, Β. 548. Σ. 199. — παινὴ τῶν δίδόντων. Β. 548. Ὅρα Ἐκτρωσις.

Ἀμέλεια ἀσέγγνωστος. Β. 176.

Ἀμετανόητος ἐπισπᾶ τὴν τῆς συκῆς κατάραν. Δ. 48.

Ἀμμοῦν, μοναχός. Δ. 43. 67.

Ἀμμων, ἐπίσκοπος. Γ. 625.

Ἀμνός, οὐ δεῖ γράφεσθαι ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ. Β. 492. — διατὶ αἵματι ἀμνοῦ αἰ φλιαὶ τῶν οἴκων τῶν Ἑβραίων ἐχρῶντο; αὐτ.

Ἀμυκλῶν ἐπίσκοπος, Νικολαὸς Μουζάλων. Γ. 427.

Ἀμφιάσματος μεταβολὴ πότε ἐπιτιμᾶται. Γ. 109. Σ. 197. — ἐξαίρεσις. αὐτ.

Ἀμφιβάλλειν, διαφέρει τοῦ ἐναντιοῦσθαι. Β. 200.

Ἀμφιλόγιος, Ἰκονίου ἐπίσκοπος. Δ. 88. — κανονικὰ αὐτοῦ. Γ. 369. —

- Βασιλείου ἐπιστολαὶ πρὸς αὐτόν. Δ. 88. 138. 257.
- Ἀμφισβητήσεις κανονικῶς ἀναφύμεναι ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ. Α. 143.
- Ἀναβαπτίζεω, ἀπηγόρευται. Α. 426. Β. 62. 65. 5'. 442. Γ. 375. 419.
— τίνας μόνον ἀναβαπτίζονται; Δ. 89. 197. Β. 62. 146 —
187. 189. 529. Γ. 176. 5'. 64.
- Ἀναγνώστης οὐ γίνεται ἥτιων κτ'. ἐπιών. Α. 66. — κατὰ δὲ τὸ Ἰου-
στινιάνειον δίκαιον ἰκανὰ τὰ κτ'. αὐτ.—ὄφρεια αὐτοῦ. Ε. 440. 5'.
80. 329.—μὴ προσκονεῖν τῷ δῆμῳ. Α. 156. Γ. 342.—ὁ δευτε-
ρογαμῶν μὴ προκοπέτω, μὴ μὴν καὶ τριτογαμείτω. Α. 244.
Β. 23. — κυβεύειν ἢ μεθύειν (ὄρα Κληρικὸς). — μὴ φορεῖν
ὠράριον. Γ. 192. — ἔξεστιν αὐτῷ γαμετὴν λαμβάνειν. 342.
— τί ὁ τῇ αὐτοῦ μνηστῇ συναλλάξας, ἢ κλεψιγαμήσας; Β. 33.
251. 339. Γ. 309. 369. Δ. 225.— τί ὁ ἕνεκα πορνείας ἐκβλη-
θεὶς καὶ αὐτὸς χειροτονηθεὶς; Δ. 346. — οὐ προκαθεται, οὐδὲ
μνημονεύεται πρὸ τῶν ἱερέων. 494. διατί ἡ τάξις αὐτῶν. Β. 346.
- Ἀνάδοχος, οὐκ ἄγει εἰς γάμον τὴν ἰδίαν ἀναδεκτὴν, οὐδὲ τὴν ταύτης μητέ-
ρα, ἢ θυγατέρα. Α. 303.—οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. 304. (ὄρα Γάμος)—
οὐ κωλύονται αἱ γυναῖκες ἀναδέχεσθαι ἐκ τοῦ ἀγίου βαπτίσμα-
τος τέκνα. Ε. 380.
- Ἀνάδυσσις, τὸ βάπτισμα διὰ τριῶν — καὶ καταδύσεων. Β. 66. 5', 443.
- Ἀνάθεμα, ὀρισμός. Β. 741. Γ. 97. 5'. 46. 80. — ἀναθεματισμὸς
Ναυάτου κτλ. Β. 135. Γ. 100. καὶ ἐπ.—τῶν αἵρέσεων Β. 165.
- Ἀνάθημα, 5'. 80.—τελεῖ ὑπὸ ἐπισκοπικῶν δίκαιον. Β. 650.—ὁ δωρου-
μενος οὐκέτι δεσπόζει. Β. 649. Ὅρα Σκεῦος.
- Ἀναίμακτος, ὄρα Θυσία.
- Ἀνάκρισις, οὐ κρατεῖ ἐπὶ εὐνούχων. Α. 54.
- Ἀναπαλαίω, τί λέγεται. Δ. 29.
- Ἀναπίπτειν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀπαγορεύεται. Β. 476. 5'. 76.
- Ἀνάστασις, τίτις ὄρα γέγονε. Δ. 1. μὴ κλίνειν γόνυ ἐν ταῖς κυριακαῖς.
Β. 516.—τριήμερος Β. 515.—περὶ τῶν ἀρνούμενων αὐτήν. αὐτ.
- Ἀναστασίου Πάπα Ῥώμης περὶ Δονατισσιῶν. Γ. 474. 478.
- Ἀνατολή, τίνας ἕνεκα πρὸς ἀνατολὰς εὐχόμεθα; Α. 144. 142. Δ. 283.
- Ἀνατόλιος, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως. Β. 286.
- Ἀναφορὰ ἀγία. Α. 145. — μὴ γίνεσθαι παρόντων αἵρετικῶν. 420. 268.
Δ. 336.
- Ἀναχειροτόνησις, ἀπαγορεύεται. Α. 63. Β. 87. Γ. 449. ἐξάρσεις. Β. 164.
- Ἀναχωρητικὸς βίος, Β. 402. — δοκιμασία. 401.
- Ἀναψηλάφησις ψήφων ἐπισκόπων. Α. 180.
- Ἀνδρόνικος, Παλαιολόγος. Ε. 333. 5'. 326.
- Ἀνησος, πότε συγγινώσκειται, καὶ πότε οὐ, καὶ τίς ὁ μετὰ τὴν ἡβὴν
χρόνος ἐστὶ. Α. 128.

- Ἀνὴρ, πότε οὐ δύναται κινεῖν περὶ τῆς πρὸ τοῦ γάμου βιαίας τῆς
παρθένου φορῆς; Α. 245.—μὴ συλλουεῖσθαι γυναῖκα. 326. Β. 484.
Γ. 497. 5'. 495. αἱ ἀπὸ τῶν γαμετῶν ὑποχωρήσαντες καὶ ἐν ἄλλο-
τρίᾳ διάγοντες ἀφουρίζονται. Ε. 445. — μὴ ἀπολύειν τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ ἐκτὸς λόγου πορνείας. Β. 507.—ὁ πειραθεὶς ἔχειν δύο γυ-
ναῖκας, μοιχὸς 510 — διασπᾶ τὸν γάμον, ὅταν ἡ γυνὴ αὐτοῦ
ἐπίτηδες ἀποσάλλῃ. 520. — μοιχευόμενος οὐ καταλείπτεος ὑπὸ
τῆς συζύγου αὐτοῦ. Δ. 120 140. 449. 479. 239. Β. 63. 505. Γ.
62. 548. — τί ὁ καταλειφθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ; Δ. 179.
Β. 505. — τί ὁ γαμήσας μετὰ τὸ ἀφικεῖσθαι τὴν ἀλλοτρίαν;
Δ. 181. ἐπιτίμιον τοῦ καταλιμπάνοντος τὴν σύζυγον καὶ ἐτέ-
ραν ἀγαγομένου. Δ. 120. 165. 479. 481. 239. 340. 404. Γ.
62. Β. 63. 505. — τί ὁ ἔχων γυναῖκα δαιμονώσαν; Δ. 341. —
ἀνὴρ, οὐτινος ἡ γυνὴ ἐκ δεινῆς ἀπονεύσεως διεχειρίσατο ἑαυτήν,
ἱερᾶται; Δ. 496. — κεφαλὴ τῆς γυναικὸς. Γ. 144. 5'. 374.
- Ἀνθέμιος, ὑπατεύοντος αὐτοῦ σύνοδος ἐν Καρθαγένῃ. Γ. 534.
- Ἀνιόντες, τίνας; 5'. 127. — βαθμοί. 125.
- Ἀνοξία, Β. 582.
- Ἀνόμοιοι, οἱ ἑθνομίανοι. Β. 168.
- Ἀντίγραφα Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας πρὸς τὴν ἐν Ἀφρικῇ σύνοδον. Γ. 645.
- Ἀντίδωρον, Γ. 128.
- Ἀντιμύσιον. 5'. 80. — ἐὰν κατ' ἀγνοίαν πλυθῇ οὐ κοινοῦται. Δ. 427.
Β. 580. — ἐπέχουσι τύπον καθιερωμένων ἀγίων τραπεζῶν. Ε.
446. 444. 413. — ὑπὸ τῶν γίνονται; 142. — ἐτυμολογία. 414.
5'. 262.
- Ἀντιόχεια, ὀρόνος τέταρτος. Β. 387 — σύνοδος ἐν—144. Γ. 422. —
δικαιοδοσία τοῦ πατριάρχου. Β. 429. Γ. 447. Ε. 523.
- Ἀντίπανα, Β. 365.
- Ἀντωνῖνος, ἐχειροτόνει ἐπὶ χρήμασι Δ. 385.
- Ἀξιωμα, ἐπάγεται αὐτεξουσιότητα. Α. 77—79. τάξις τῶν ἐκκλησια-
στικῶν. Ε. 409. 531. — οὐ λαμβάνει τις ἥτιων κτ'. ἐπιών. Α. 67.
κατὰ τί κρείττω τῶν βασιλικῶν. Β. 323. — οὐκ εἰσὶ τῆς ἐξου-
σίας τῶν ἐπισκόπων, ἀλλὰ τῶν κανόνων. Γ. 386.
- Ἀξιωματικός, πότε βατανίζεται; Α. 192. 199.
- Ἀπαλλοτριώσεις μοναστηριακῶν. Β. 592. Ὅρα Μοναστήριον.
- Ἀπαρχαί, πότε καὶ τίτις ἔξεστι προσφέρειν; Β. 6. Γ. 400.
- Ἀπειθὴς τῷ οἰκείῳ ἐπισκόπῳ. Α. 179. Γ. 436.
- Ἀπελεύθερος, οὐ κατηγορεῖ. Γ. 596.
- Ἀπηγορευμένον, ἔσον ἐπὶ μαθεῖν καὶ διδάσκειν ὅπερ ἀπηγορευμένον
ἐστὶ. Α. 491.
- Ἀπίριος, πρεσβύτερος. Γ. 609.

- Ἄπιστος, οὐ βαπτίζεται πρὸ τοῦ ἰκανῶς κατηχηθῆναι. Β. 449. — τίς οὕτω λέγεται; Γ. 395. — οὐκ εἰσέρχεται εἰς ἐκκλησίαν. Ὅρα Αἰρετικός.
- Ἄπληστιαν, πάντων κακῶν μητέρα εἶναι. Γ. 306. Δ. 320. Ὅρα Πλεονεξία.
- Ἄποδημία ἐπισκόπου ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ πότε κολάζεται; Α. 450. Β. 489. 696. Γ. 263. Σ'. 84.
- Ἀπόκαρσις, Β. 384. ἡ τοῦ χειροτονουμένου γυνὴ οὐκ ἀναγκάζεται ἀποκαρῆναι Β. 424. Ε. 324. — ἂν ἱερατικὸς ἀποκαρῆς, τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ μείνῃ ἐν τῷ κόσμῳ, προάγεται εἰς ἱεροσύνην. Ε. 403. — ἐν ἀσθενείᾳ Γ. 89. — τῆς γυναικὸς τοῦ μέλλοντος ἐπισκόπου. Σ'. 490.
- Ἀποκατάστασις, πότε σβέννυται; Α. 405. — καθαιρεθέντος. Γ. 427.
- Ἀποκέρυκτος υἱός. Α. 51. Σ'. 326.
- Ἀπόκρεως, Β. 89. — ἐρμηνεῖα τοῦ εὐρίσκῃ αὐτήν. Γ. 490. Σ'. 448.
- Ἀποκρισιάριοι, ἔξεστιν αὐτοῖς τῶν μοναστηρίων ἐξέρχασθαι. Α. 257. — σιωφρονίζονται, τοὺς ἀπλουστέρους ταρασσόντες. αὐτ.
- Ἀπόκρυφα βιβλία. Β. 77.
- Ἀπολλινάριστα. Α. 264. Β. 165. 187. 303. 529. Δ. 398. Ε. 447. Σ'. 64.
- Ἀπόλλων, ἐπίσκοπος, Δ. 344.
- Ἀπολυτικά ἐπιστολά. Α. 154. Β. 243 Γ. 367. 555. Σ'. 94. 97.
- Ἀποστάται. Α. 321. Δ. 97. Σ'. 54. — ὁ ἀπὸ Χριστιανοῦ γενόμενος Ἰουδαῖος δημεύεται. Α. 495. 324. — δίκαια τοῦ τρίτου κατὰ τοῦ ἀποστάτου. αὐτ. — οὐ συναναστρέφεται τοῖς πιστοῖς, οὐ μαρτυρεῖ, οὐ διατίθεται, οὐ κληρονομεῖ, οὐ δωρεῖται, οὐκ ἔχει μετάνοιαν. αὐτ. — τίς ἢ ἐξάλειψις ὡς πρὸς τὴν μετάνοιαν; αὐτ. καὶ Γ. 415. Ὅρα Ἀρνησιθρησκός.
- Ἀπόστολοι, κανόνες αὐτῶν. Β. 4. — διδαχῆ. Δ. 80. — ἰσχύς τῶν κανόνων. Β. 308. — ἀπηγόρευται ἢ ἀνάγνωσις τῶν διαταγῶν αὐτῶν. Β. 444. 308.
- Ἀποτροπὴ τῆς μεταλήψεως. Γ. 426.
- Ἀπότακται, ἀναβαπτίζονται. Δ. 497. — οὐχὶ, ἀλλὰ μύριον μόνον χροῖονται. Β. 187. — μιᾷ ψήφῳ τοῖς Καθαροῖς καὶ Ἐγκρατίταις καὶ Ὑδροπαραστάταις ὑπόκεινται Δ. 90.
- Ἀραβιανός, ἐπίσκοπος. Γ. 625.
- Ἀργίας ἡμέραι. Δ. 404.
- Ἀρειος, Α. 344. Β. 443. 302. Ε. 569. — Ἀρειανοί. Β. 487. 529. Δ. 398. Ε. 449. Σ'. 60.
- Ἀρζούτη, Γ. 423. — Ἀρζούταναί 434.
- Ἀριστεροί, οἱ Σαββατιανοί. Σ'. 64.
- Ἀριστηνός, προσεκληθὼν ἀπὸ τῆς συνόδου ἀποσχέσθαι τοῦ δικαιοδοτικοῦ ἔργου. Β. 9.

- Ἀριστοφάνους κωμικῶ. Β. 449.
- Ἀρκετοβόρος. Β. 443. Σ'. 356.
- Ἀρμένιοι, οἷον μόνον κέχρηται ἐν τῇ μυστικῇ τραπέζῃ Β. 373. 384. 545. Σ'. 329. — ἐψουσι κρέα ἐν τῷ Οὐσιαστηρίῳ. Β. 543. — ἐσθίουσι τυρόν καὶ ὡς ἐν τοῖς σάββασι καὶ ταῖς κυριακαῖς τῆς τεσσαρακοστῆς. Β. 436. — νηστεύουσι τὴν τετάρτην καὶ παρασκευὴν πρὸ τῆς ἀποκρέω καὶ τὴν τυροφάγον. Β. 89. — εἰ κωλύονται κτερίζειν ἐκκλησίας ἐν αἷς πόλεσιν αἰκοῦσι; Ε. 415. — παρ' αὐτοῖς ἱερατεύουσι μόνον οἱ ἐξ ἱερατικοῦ γένους καταγόμενοι. Β. 379.
- Ἀρμενόπουλος, ἀνατροπὴ τῶν ἀναγεγραμμένων παρ' αὐτῷ ἀναθεματισμῶν. Ε. 427.
- Ἀρνησιθρησκός. Σ'. 49. — ὁ μετανοῶν προσδέχεται, ἀλλ' οὐ κληροῦται. Β. 438. — πῶς μετανοητέον τοῖς ἐκουσῶς παράπειται; 437. Δ. 434. — πῶς τοῖς ἐνεκα βρασάνων. Δ. 433. — πῶς τοῖς διὰ τὴν τῆς ἡλικίας μικρότητα; αὐτ. — ἐν τῷ τέλει τοῦ βίου ἀξιούσθω τῶν ἀγιασμάτων. 404. 433. Ὅρα Χριστός.
- Ἀρνησίχριστος. Β. 80. 433. Γ. 21. — 22. 43. Δ. 23. 233. Σ'. 54.
- Ἀρούς, συμβουακηθήσεται λόκος μετὰ ἀροῦ. Γ. 202.
- Ἄρπαγῆ. μέζων τῆς μοιχείας. Α. 218. 304. — ἡ ἄρπαγῆσα οὐ δύναται γαμεῖσθαι τῷ ἄρπαγι, οὐδὲ συναινοῦντος τοῦ πατρὸς. 216. 303. Β. 279. Β. 495. — ἐὰν οἱ γονεῖς συγχωρήσωσιν, ἐξορίζονται. Α. 216. — πῶς τιμωρεῖται ὁ ἄρπαξ δούλης, καὶ πῶς ὁ ἐλευθέρως; 216. Β. 279. 321. Δ. 469. 489. 209. — τίς ἢ διαφορὰ μεταξὺ — δούλης καὶ ἐλευθέρως; Δ. 450. 469. 489. 209. — ὁ εἰδοποιήσας δούλος ἄρπαγῆν παρθένου ἐλευθεροῦται. Α. 215. — τίσιν ἔξεστι φονεῦν τοὺς ἄρπαγας, ἢ τοὺς βοηθοῦντας αὐτοῖς; 244. 216. — ἀποδράντας αὐτοὺς τίνας ζητοῦσι; αὐτ. — τίς λαμβάνει τὰ τοῦ ἄρπαγος, ἢ τοῦ βοηθήσαντος αὐτῷ πράγματα; 219. — πῶς τιμωρεῖται ὁ ἄρπάξων, ἢ πειραθεὶς ἄρπάσαι παρθένον ἱεράν; 214. 219. Δ. 446. — τὰ τοῦ ἄρπαγος πράγματα λαμβάνει τὸ μοναστήριον. Α. 214. — εἰ ἐξ ἀκόνισσά ἐστιν ἢ βιασθεῖσα, τὸ μὲν μοναστήριον λαμβάνει τὴν κυριότητα, αὐτὴ δὲ τὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων. αὐτ. — τὰ αὐτὰ καὶ ἐκουσά τις τῶν γυναικῶν ἄρπαγῆ. 215. — ἐὰν ἄρπαγῆ ἢ μνηστὴ τοῦ υἱοῦ μου, κινῶ τὸν περὶ βίας νόμον. αὐτ. — ὁ λέγων πρὸς δούλου τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἄρπαγῆσαι, τοῦ δούλου κατηγορεῖ. αὐτ. — τί ὁ ἄρπάξων δούλην ἄλλοτρίαν εὔσαν πόρνην; 218. 304. — ἡ γαμηθεῖσα τῷ ἄρπαγι οὐ κληρονομεῖ αὐτόν. 219. — ὁ ἐκουσῶς ἄρπάξας κόρην καὶ βιασόμενος, ἀφορίζεται κατὰ τὸν νόμον. Β. 83. Δ. 450. 457. 439. 469. Σ'. 404. —

- μεμνηστευμένης. Γ. 41. Δ. 150. 169. 182. 189. 209. Σ'. 101.
 τὸ ἐξ ἀρπαγῆς κέρδος ὀλεθριώτερον τῆς πράξεως τοῦ Ἄχαρ. Δ.
 33. 396. 403. — ἀλλοτριών. Δ. 58. Σ'. 98. — τί οἱ ἀρπάσαν-
 τες τὰ τῶν ὁμοφύλων ἐν τῇ τῶν βαρβάρων ἐπιδρομῇ; Δ. 395.
 — τῶν μὴ ἀνηκουσίων ἐκκλησιῶν. Σ'. 98.
 Ἄρραβίων, πότε ἀποδίδεται ἀπλοῦς, πότε διπλοῦς; Α. 249. 272. Σ'. 76.
 Ἄρβηνοκοιτία. Α. 304. Δ. 110. 520. 308. Σ'. 104. — πῶς κολλάζεται;
 αὐτ. — πῶς προσδέχεται; Δ. 400. — ὁ καθ' οὐ ἐπράχθη, τῆς
 ἱερωσύνης ἀπείργεται. 442. — μὴ ἔαν ἀτιμωρήτους τοὺς ταύ-
 τη ἀλόνας. Ε. 123.
 Ἄρρητοποιός. Δ. 400.
 Ἄρτος, εἰς τύπον τοῦ Κυριακοῦ σώματος, Γ. 400. — διατὶ χειρίζεται
 τοῖς τελευτήσασιν ἀρχιερεῦσι. Β. 496.
 Ἀρχιεπισκοπὴ πρώτη Ἰουστινιανῆς, ἦτοι Βουλγαρίας. Α. 44. — προνό-
 μια αὐτῆς. Ε. 219—223. — τίνες ἐτιμῆθησαν εἰς μητροπόλεις;
 498. — ὅτι δέκα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ἑλλάδι. 600.
 Ἀρχιερεὺς, ἁκῶν οὐ χειροτονεῖται. Γ. 451. — ἀμέμπτως βιοῦν. Β.
 709. — τίνα κοινὰ τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ τίνα ἰδικά; Γ. 442. —
 ὁ ἀπολέσας τὸν θρόνον αὐτοῦ βοηθεῖται ἐν μοναστηρίῳ. Β. 636.
 παραιτούμενος τοῦ θρόνου, δύναται κρατεῖν τὴν ἀρχιερωσύνην; Β.
 213. — μόνοις αὐτοῖς δέδοται τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν. αὐτ. Σ'. 370.
 — τίσι δέδοται τιμωρεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς; Β. 711. — ἀποδημία.
 697. — τόπον Ἀποστόλων πληροῦσι. Γ. 314. Ὅρα Ἐπίσκοπος.
 Ἀρχισυνάγωγος. Δ. 382.
 Ἀρχοντες, Σ. 105. — ἐπιβλέπουσι τὰ ἱερά. Α. 89. — ἀναζητοῦσι τοὺς
 ἱεροσώλους. 109. — τοὺς ἀρπαγας. 214 καὶ 216. — τιμωροῦν-
 ται μὴ ἐπιτιθέμενοι τοῖς μητροπολίταις καὶ ἐπισκόποις, ὑπερ-
 τιθεμένοι ποιεῖν τὰς συνόδους. 155. — τίνα παραφυλάττουσι;
 202. — οὐ δύνανται ἀνατρέπειν τὴν ὑπ' αὐτῶν ὀρισθεῖσαν ποινὴν.
 231. — οὔτε αὔξειν ἢ μειοῦν. 233. — ἐκτὸς διὰ βασιλικῆς προσ-
 ταγῆς. αὐτ. — τὰ κατὰ μέρος διαλαλούμενα δύνανται καὶ τε-
 λείως ἀναιρεῖν καὶ ἐναλλάσσειν. 234. — πῶς τιμωρεῖται ὁ πει-
 ραθεὶς γῆμαι ἀκουσαν κόρη, ἢ ἀκόντων τῶν γονέων; 278. — προ-
 νοοῦσι μὴ παραβαίνεσθαι τὰ περὶ παιγνίων νενομοθετημένα. 328.
 Ἀρχοντίκια. Β. 322. Γ. 396. — ὅτι βαθμοὶ εἰσι. Δ. 206.
 Ἀσέβεια, περὶ τῶν ἐξ αὐτῆς προσερχομένων. Δ. 399.
 Ἀσεβῆς, ὅτι καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματίζεται. Ε. 211—212.
 Ἀσέλλος, τοποτηρητῆς τῆς Ἐκκλησίας Ῥώμης. Γ. 286.
 Ἀσθενής, μὴ χλευάζειν αὐτοῦς. Α. 327. Β. 74. Σ'. 481. — οὐ νήστεύει.
 Δ. 336. ὁ μέλλων ἀποθανεῖν κοινωνεῖ καὶ μετὰ τὸ φαγεῖν. 428. —
 τῷ ἐπιζητοῦντι τὸ σχῆμα, ἢ τὸ ἅγιον βάπτισμα, χρὴ διδόναι ἀνυ-

- περθέτως. Α. 124. Δ. 429. — πῶς χειροτονεῖται; Α. 52.
 Ἀσκήσεως ὑπόθεσις πρὸς ὑπερηφανίαν καὶ καινισμόν. Γ. 117. Σ'. 509.
 Ἀσκητής, Β. 484. — διαφορὰ — καὶ κληρικῶν. αὐτ. — ἔξεστι παντὶ
 τὸν ἀσκητικὸν ἐλέσθαι βίον. 408.
 Ἀσκήτρια, ἢ μονάστρια, οὐ προσομιλεῖ γάμφ. Β. 257. — εἰ οὐδεμίαν
 ἀγωγὴν ἐκ τοῦ ἴδλου μοναστηρίου ἔλκεται, ἀλλὰ εἰ ἐντολέως
 κρίνεται. Α. 176. 177.
 Ἀσουρετανὸς Εὐάγγελος. Γ. 393.
 Ἀσπασμός, σύμβολον ἀγάπης. Γ. 189.
 Ἀστρολόγος. Α. 188. 321. Β. 443. Γ. 205. Σ'. 356. — οὐ κληροῦται,
 Γ. 205. — τί εἰ ἐρώτηθεις εἴποι κλέπτην τὸν μὴ ὄντα; Α. 197.
 Ἀστρονομία, ἀπηγόρευται. Α. 266. Δ. 511.
 Ἀσυλον τίσιν οὐ δίδεται; Β. 538.
 Ἀσωτος οὐ χειροτονεῖται. Δ. 427.
 Ἀταξία ἐκκλησιαστικὴ τί λέγεται; Β. 702.
 Ἀτιμα πρόσωπα οὐ κατηγοροῦσι. Γ. 596.
 Ἀττικοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολή. Γ. 616.
 Λύγουστίνος, ἐπίσκοπος. Γ. 593.
 Λόδιανοί, σχισματικοί. Γ. 200.
 Λύρηλιος, ἐπίσκοπος Καρθαγένης. Γ. 286. 394. — ἐπὶ αὐτοκράτορος
 Λύρηλιανοῦ σύνοδος ἐν Ἀντιοχείᾳ. Γ. 1.
 Αὐτεξούσιος. Γ. 398. — ὁ δοῦλος οὐκ ἀπὸ πάσης χειροτονίας αὐτεξούσιος
 γίνεται. Α. 81. — τὰ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀρ-
 χοντίκια αὐτεξουσίου ποιῶσι τοὺς ὑπεξοσώλους. αὐτ. Γ. 396.
 Αὐτοκέφαλοι ἐκκλησίαι. Β. 171. Ε. 455. 513.
 Αὐτομολῶ. Δ. 29.
 Αὐτοῦργια, τὰ εὐπρόσοδα κτήματα. Β. 593. — ἀνεκπαίηται. αὐτ.
 Ἀφείδρω. Δ. 7. Σ'. 106. ὅρα Γονὴ καὶ Ἐκκλησία.
 Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, εἰς ἣ ἔννοια τῆς ῥήσεως ταύτης; Γ.
 568. 570.
 Ἄφεις, ὅρα Ἐξομολόγησις.
 Ἀφίλικες Σ'. 107.
 Ἀφουρίζομενοι. Α. 183. Δ. 111. — οὐ κατηγοροῦσι. Γ. 595. — κατὰ τί
 διαφέρουσι τῶν ἀδέκτων; Β. 17. — αἱ διὰ βίου — οὐδὲν ἀπεσείκασιν
 καθρημένων 118. — εἰ δίδεται μεταλαθεῖν τοῖς ἐν τῷ θανάτῳ
 τοῦτο ζητοῦσι; 143. — ἐκ τίνων αἰτιῶν τις ἀφορίζεται; Α. 184.
 οἱ συνευχόμενοι τούτοις ταυτοκράτῃται. Β. 45. — καὶ οἱ δε-
 χόμενοι αὐτοῦς. 45. 46. 42. 124. 705. Γ. 138. 267. 316.
 379. — οἱ ὑπὸ τῆς Ῥώμης — εἰσὶ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ
 τὰν ἀπαλιν. Β. 705. — ὁ τὴν ἀδικίαν Θεραπεύσας συνίσταται τοῖς
 πιστοῖς. Δ. 354. — τί εἰ ἱεροῦργῆσαι ἀφωρισμένος ἱερεὺς; Ε. 116.

Ἄφορισμα. Β. 17. Γ. 107. — ἐπισκόπου, ἢ πατριάρχου. Β. 345. — πότε ἐπιτείνεται; Β. 17. Γ. 138. — πῶς λύεται, θανόντος τοῦ ἀφορισαντος; Β. 43. — μὴ ἀφορίζειν ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. Γ. 604. — καινὸν εἶδος. Γ. 497. Γ. 407.

Ἄφροι, οἱ Καρχηδόνιοι. Γ. 49.

Ἄχαρ, ὁ τοῦ Ζαρά ἐκ τῆς προνομῆς λαβῶν λιθοβολεῖται. Δ. 53.

Ἄχιλλεύς, εἶδος βασιλικῆς παιγνίου. Β. 426.

Β.

Βαγάδιος οὐ κανονικῶς καθρέθη ὑπὸ δύο ἐπισκόπων, Γ. 256.

Βαζαριτανοί. Γ. 439.

Βαθέως ἔρθρου, Δ. 2. Γ. 426.

Βαθμοί, συγγενείας. Α. 280. Ε. 32. 36. 37. 40. 397. 421. Γ. 425. οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἢ τὰ ἀξιώματα. Β. 24. ἐκπτώσις ἀπὸ τοῦ — Β. 193. — προβιβάζεται τις καὶ ἄκων. Γ. 385. Ὅρα Γάμος.

Βάκχαι. Β. 449. 586.

Βάκχος, παρ' Ἑλλησι θεὸς ἔφορος τῆς μέθης. Β. 586. — μὴ ἐπιβοᾶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν ταῖς ληναῖς. Β. 448. — ἑορτὴ αὐτοῦ τὰ Διονύσια, 450.

Βαλανεῖον, αἰσχροκερδὲς ἐπιτήδευμα τὸ προσιτασθαι αὐτῶν, Β. 344. — ἐπιτήμιον τῶν γυναιξὶ συλλουομένων. Β. 483. Γ. 193.

Βαλλίζειν, ἀρχεῖσθαι, ἀπηγόρευται τοῖς χριστιανοῖς ἐν ταῖς γάμοις. Γ. 219.

Βαλσαμῶν, ἔπη αὐτοῦ. Α. 2. — πρόλογος εἰς τὸν νομοκάνονα. Α. 31. ἑρμηνεῖα εἰς τοὺς ἀποστολικούς κανόνας, Β. 3. καὶ ἐπ. — εἰς τοὺς τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων. Β. 114. καὶ ἐπ. — εἰς τοὺς τῶν τοπικῶν. Γ. 2. καὶ ἐπ. — εἰς τοὺς τῶν Πατέρων Δ. 6. καὶ ἐπ. — ἀποκρίσεις εἰς τὰς κανονικὰς ἐρωτήσεις Μακαρίου. Δ. 447. — μελέται αὐτοῦ. Δ. 497. — Ἰωάννου τοῦ Κίτρου κρίσις περὶ τῶν κανονικῶν ἀποκρίσεων καὶ τῶν λοιπῶν συγγραμμάτων τοῦ Βαλσαμῶνος. Ε. 418.

Βάμματα ἐξαρτιώμενα τῶν ἄρκτων. Β. 443.

Βάπτισμα, νέον ἄνθρωπον ποιεῖ. Β. 137. — τῆς ταφῆς καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ τύπος. Γ. 213. — ὅθεν ἐγίνετο τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ. Γ. 212. — κώλυμα πρὸς γάμον προσώποις τισίν. Ε. 439. 247. 426. — καὶ ὁ σταυρὸς βάπτισμα λέγεται. Β. 62. — ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου διάταξιν. Α. 124. Β. 65. 66. Γ. 442. — τί βάπτισμα δεκτόν; Δ. 89. — τύποι αὐτοῦ. Δ. 284. — ἡ εὐλογία τοῦ ὕδατος ἐκ τῆς παραδόσεως αὐτ. — ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις μόνοις ἐφεῖται βαπτίζειν. Β. 66. — ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ μοναχῶν. Δ. 434. — καὶ Χριστιαν-

νῶ. αὐτ. — εἰ βαπτίζει ἰσραὴς κοινωθεὶς, ἐλλείψει ὀρθοδόξου; 434 α'. — ὅτι ἐν βάπτισμα. Γ. 375. — πρὸ τοῦ βαπτίσματος ὀφείλει τις δοκιμάζεσθαι. Β. 117. — τοὺς βαπτιζομένους μανθάνειν τὴν πίστιν. Α. 121. Β. 485. Γ. 214. Ε. 381. — οἱ βαπτιζόμενοι χρίονται μύρω. Γ. 215. Γ. 443. — διατί; αὐτ. — τὰ νεογνά εἰς ἄφρον ἀμαρτιῶν βαπτίζονται. Γ. 564. — περὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἡμαρτηκότων. Α. 122. Β. 417. Γ. 43. Δ. 446. 345. 362. — περὶ τοῦ ὑπ' ἀσεβοῦς βαπτισθέντος. Β. 62. — περὶ τοῦ ἐξ Ἰουδαίων. Γ. 122. — πῶς βαπτίζειν τοὺς ἑλληνας μικροὺς ὄντας, καὶ πῶς τελείους; Α. 124. — τοὺς Σαμαρείτας; 122. — τοὺς δαιμονίωντας; Γ. 129. Δ. 332. — τοὺς νοσοῦντας; Α. 124. Γ. 88, 129, 214, 442, Δ. 107. Ε. 380. — ὅτι βαπτίζονται οἱ ἀγνοοῦντες εἰ ἐβαπτίσθησαν. Α. 122. Β. 496. Γ. 488. — καὶ ἡ κροφοροῦσα. Α. 124. Γ. 79. — τὸ ἔμβρυον οὐ συμβαπτίζεται αὐτῇ. Γ. 79. — καὶ οἱ παρ' αἰρετικῶν βεβαπτισμένοι. Β. 62. 87. Γ. 2. 215. — τινὲς δὲ μόνον χρίονται. Β. 187. — ἡ γυνὴ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς οὐ βαπτίζεται. Α. 130. Δ. 7. 334. — περὶ τῶν δι: ἢ μὴ δεόντως βαπτισθέντων, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς μὴ βαπτίζοντων. Α. 126. Β. 62. 65. 66. — μὴ βαπτίζειν ἐν εὐκτηρίοις οἴκοις. Β. 374. 438. 687. Γ. 3. Ε. 31. — ἄλλως ἢ νεαρὰ τοῦ Λέοντος. Β. 372. — μηδὲ τοὺς μετὰ δύο ἐβδομάδας τῆς Μ'. προσελθόντας. Γ. 212. — μηδὲ τοὺς νεκρούς. Γ. 352. — ἀναδοχὴ ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Β. 428. Γ. 138. — τοὺς βαπτίζοντας μὴ ἀπαιτεῖν χρήματα. Δ. 474. — αἱ γονεῖς μὴ βαπτίζετωσαν τὰ ἑαυτῶν ἔκγονα. Ε. 247. — ἐπιτήμιον τῶν γονέων, ὧν ἀμελεῖα τέθνηκεν ἀβάπτιστον τέκνον. Δ. 443. — τοὺς βαπτίζοντας μὴ ἀπαιτεῖν χρήματα. 474. — ὁ βαπτιζόμενος ἐνδύεται τὸν Χριστὸν Β. 535 — ἀκοινωνήτος καὶ ὁ ἀβάπτιστος. Δ. 362. — (δρα Αἰρετικὸς). εἰς πόσον κριτὴν ὀφείλει βαπτίζεσθαι τὸ παιδίον; Ε. 369. — ἔστιν ἄξιον ἀναδέχεσθαι τὰ τῶν πατρῶν παιδία; 374. — ἢ τὸν ἱερεῖα βαπτίζειν τὸ τέκνον αὐτοῦ; 372. — εἰς ἐκ τῶν πολλῶν ἀδελφῶν ἀναδέχεται παιδίον, πάντες λέγονται σύντεκνοι; αὐτ. — τὸ τῶν αἰρετικῶν ἀπέβλητον. 614 — εἰ βαπτίζονται οἱ ἐξ αἰρέσεως ἐπιστρέφοντες εἰδωλοῦται; Γ. 2. — ὁ προσφάτως βαπτισθεὶς οὐ κληροῦται. Γ. 174. — ὁ ἐν νόσῳ βαπτισθεὶς οὐ γίνεται πρεσβύτερος. Γ. 88. Γ. 115. — ἂν ὁ νόσῳ ἢ ἄλλως ἀφρημένος τοῦ νοῦ βαπτίζεται; Γ. 412. Γ. 415.

Βάρβαροι, τί οἱ ἐγκαταλεχθέντες τούτοις καὶ ἀτοπὰ τινα κατὰ τῶν ὁμοφύλων πολμήσαντες; Δ. 60. 396. — περὶ τῶν εὐρόντων τὰ ὑπ' αὐτῶν καταλειφθέντά; 64. 396. — οὐκ ἐξὸν κερδαίνειν τὰ πράγ-

- ματα τοῦ ὑπὸ βάρβάρων καταδιωκομένου. 396.
 Βάσανοι, ἀπαγορεύονται τοῖς ἐπισκόποις. Γ. 136. — περὶ τῶν ἐνεκα
 βασάνων ἐξομοσάντων. Δ. 14. 248.
 Βασιανός, ἐπίσκοπος Ἐφέσου. Γ. 428.
 Βασιλείος, ἐπίσκοπος Ἀμασείας. Γ. 20. — κανονικαὶ ἐπιστολαὶ τοῦ
 Μεγάλου. Δ. 89. — ἀσκητικαὶ διατάξεις. Δ. 179. — Γορτυναίων
 τῆς Κρήτης ἐπίσκοπος ἐκπροσωπῶν ἐν τῇ Σ'. οἰκουμενικῇ Συ-
 νόδῳ τὸν Πάπαν, υπογράφεται μετὰ τοὺς τέσσαρας Πατριάρχας
 ὡς ληγάτος. Β. 323. Σ'. 24.
 Βασιλεύς, ὅτι χριστὸς Κυρίου. Β. 467. Γ. 44. Σ'. 423. — δύναται ποιεῖν
 μεταθέσεις κληρικῶν. Β. 23. 428. — οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ἀμεί-
 βειν τοὺς ὀνόμους. Ε. 274. — εἰσέρχεται εἰς τὸ οὐσιαστήριον.
 Β. 468. — ἀπολαύει ἀπάντων τῶν ἀρχιερατικῶν προνομίων
 ἐκτὸς τοῦ ἱεουργεῖν. Ε. 429. — οἱ κατ' αὐτοῦ ὄπλα ἐγείρον-
 τες ἀναθεματιστέοι Γ. 97. — περὶ τοῦ ὑβρίζοντος αὐτόν. Α.
 313. Β. 408. — οὔτε νόμοις οὔτε κανόσιν ὑπόκειται. Γ. 349.
 — τὰ προστάγματα αὐτοῦ λέγονται πραγματικοὶ τύποι. Β. 247.
 Βασιλικὰ, ἡ Σ'. βιβλία τῶν νόμων. Δ. 451.
 Βασιλικὴ ἐξουσία, ὅτι πάντα ποιεῖν ἠδύνατο. Γ. 336. — καὶ προνόμια
 ἐκκλησιαστικὰ δίδειν, ἢ ἀφαιρεῖσθαι. Β. 262. Σ'. 278.
 Βασιλικῆς Σακευδῆς Ἐκκλησία. Γ. 526.
 Βάσκανος ὀφθαλμὸς, Β. 444.
 Βέβηλα, ὀρισμός. Α. 89.
 Βελλιδάνσιον δόγμα Β. 469.
 Βενεφίκιον, τί λέγεται; Β. 442.
 Βεσένης ἐπίσκοπος. Β. 95.
 Βερνίκης ἐπίσκοπος. Γ. 625.
 Βηκένης Ἐκκλησία. Γ. 419.
 Βῆμα, τίνες λέγονται τοῦ βήματος; Β. 484. — τίνες οἱ ἐκτὸς τοῦ βή-
 ματος; αὐτ.—οἱ τοῦ βήματος ὀμνύουσι δι' ἐγγραφῆς, οἱ δ' ἐκτὸς
 τοῦ βήματος, κατὰ λαϊκοὺς. αὐτ.
 Βῆρος, σηρικὸν ὄφασμα. Γ. 408.
 Βηρυτὸς, Β. 287.
 Βία, ἀφαιρεῖ τὸν καταλογισμὸν, Γ. 28.
 Βιάνιορ, ὀρκισθεὶς ἂν πράττη τὰ τῶν ἱερέων. Δ. 438. Σ'. 289.
 Βιβλία, τίνα σεβάσματα καὶ ἅγια; Β. 409. — τίνα ἀπόβλητα; Δ. 434.
 511. — τὰ τῶν αἰρετικῶν καιέσθωσαν. Α. 266. Ε. 80. —
 οὐ διαίρουσιν μεταξὺ τῶν κληρονόμων. Α. 267. — περὶ τοῦ ἀνα-
 γινώσκοντος ἐπ' ἐκκλησίας ψευδεπίγραφα. — Β. 77. 440. Ε.
 81. — τί ὁ διαφθείρων τὰ ἱερά, ἢ δίδων ταῦτα πρὸς τὸ διαφθα-
 ρῆσαι; Β. 464. — περὶ τοῦ ἀποκρύπτοντος τὰ κατὰ τῶν ἀγι-

- ων εἰκόνων. Β. 585. — τίνα τῶν τῆς Γραφῆς ἀναγινώσκειν;
 Β. 409. 308. Γ. 224. 225. 368. Δ. 78. 363. 365. 397. —
 εἰ δαὶ ἀναγινώσκειν τὰ λεγόμενα, Διδασκαλῆαι τῶν ἀγίων Ἀπο-
 στόλων, καὶ Ὁράσεις τοῦ ἀγίου Παύλου; Δ. 449. — καὶ τὰ
 πάθη τῶν μαρτύρων. Γ. 415. — μὴ ἀναγινώσκειν τὰ μαθη-
 ματικά. 511. — μὴδὲ τὰ νεοφανῆ ἄνευ δοκιμασίας τῆς ἐκκλη-
 σίας. Ε. 81. — μὴδὲ τὰ Χρυσομάλλου. αὐτ. — περὶ τοῦ συγ-
 γράφοντος ἀσεβῆ. αὐτ.
 Βιβλιοκάπηλοι, ὅτι οὐκ ἔξεστι πωλεῖν αὐτοῖς ἐπὶ ἀπαλοιφῇ τὰ τῆς Γρα-
 φῆς βιβλία. Β. 464. — ἐξαίρεσις. 465.
 Βίκτωρ, ἐπίσκοπος σφαγίς. Γ. 558.
 Βύβλος, ἐπισκοπή. Β. 287.
 Βλάξ, ἤγουν προβατώδης, χρόνῳ δοκιμαζέσθω. Δ. 400.
 Βλαχερνῶν, ἐν τῇ Ἰταλλίᾳ σταφυλαὶ προσφέρονται τῇ πατριάρχῃ Β. 5.
 Βόγ, Βουλγαριστὶ ὁ Θεός. Σ. 65.
 Βογόμελοι. Α. 194. Β. 68. Ε. 83. 88. 90. 452. — αἰρεσις αὐτῶν. Γ.
 49. 446. Ε. 85.
 Βονιφάτιος. Γ. 369. — διάδοχος Ζωσίμου Πάπα Ῥώμης. Γ. 705.
 Βοράδος, Δ. 58.
 Βότρων ἐπισκοπή. Γ. 625.
 Βοτὰ, ἑορτὴ τοῦ Πενός. Β. 448.
 Βότρουος ἐπισκοπή. Β. 287.
 Βουλγαρίας ἀρχιεπισκοπή, αὐτοκέφαλος. Β. 471. Ε. 266. Σ. 258.
 Βουλευτῆς, τίσι τιμωραῖς οὐχ ὑπόκειται; Α. 233.
 Βούλησις τελευτῶντος βεβαία ἔστω. Α. 99.
 Βρέβιον Β. 649. — τῶν κεφαλαίων. Γ. 534. 535.
 Βρέφος βαπτισθὲν θηλάζεται παρὰ τῆς αὐτοῦ μητρὸς ἔτι ἀκαθάρτου;
 Ε. 372. — ἐπιτέμιον τῶν ἀποπνιγόντων αὐτὰ καθ' ὕπνου. Δ.
 443. Ε. 400. — ὡς ἀμελεῖα ἀπέθανον ἀβάπτιστα. Δ. 443. —
 τῶν ἐκτιθεμένων αὐτά. αὐτ. καὶ Ε. 448.
 Βροῦμος, ἐπίθετον τοῦ Διονύσου. Β. 449.
 Βρουμάλια, ἑορτὴ τοῦ Διονύσου. Β. 449.
 Βρωμάτων διαφορά. Δ. 257. — τίνων ἀπέχεσθαι; Β. 81. — ὄρα Μιαρα-
 φαγία.
 Βυζάκιον, ἐπισκοπή. Γ. 522.
 Βυζάντιον, ἀλωθὲν ὑπετέθη Παιρινθίοις. Β. 473.
- ¶
- Γάγγρα, μητροπόλις Παμφλαγονίας. — Σύνοδος ἐν — Γ. 96.
 Γάλα, οὐ προσφέρεται ἐπὶ τὸ οὐσιαστήριον. Β. 4.

Γαλλόνιος τοποτηρητής, Γ. 596.
 Γαμβρός συμφουριόμενος τῇ ἑαυτοῦ πενθερᾷ. Α. 279. Δ. 440. Ε. 442.
 Γαμετή, τίς ἐγκυρος δωρεὰ πρὸς αὐτήν; Α. 98. — πότε δεῖ ἀπέχεσθαι αὐτῆς διὰ τὴν κοινωσίαν; 120. — εἰ φαρμακὸς, λύεται ὁ γάμος. 193. — ἄλογος ἀποβολὴ τῆς ἀπρόλου. 298. — ἀποβολὴ τῆς δαιμονιζομένης. 335. Δ. 340. — ἐπὶ τῇ ὑπὸ δούλου ἀρπαγῇ αὐτῆς κατηγορία. Α. 215.
 Γάμος, ὄρισμός. Δ. 188. Σ'. 153. — ὅτι τίμιος. Γ. 100. — ἡλικία Ε. 35. 285. — ἂν ἰβησάσης τῆς κόρης κυροῦται, Δ. 183. — οὐ γίνεται ἄνευ συναινέσεως τῶν γονέων ἢ δεσποτῶν. Α. 310. Β. 38. 405. Δ. 182. 185. 189. Σ'. 154. — καὶ τῶν συναπτομένων. Α. 310. Δ. 151, Σ'. αὐτ. οὐκ εὐλογεῖται ὑπὸ μοναχοῦ, οὔτε ἐν μοναστηρίῳ. Ε. 367. — οὐ γίνεται λάθρα. Ε. 254. — ὁ ἀθέμιτος οὐ βεβαιοῦται. Β. 363. — παράδειγμα Μαξίμου ζητοῦντος ἀποστῆναι. Δ. 352. — γάμοι ἄθεστοι. Δ. 162. — περὶ τοῦ ἀγνοῦντος ἀθέμιτον γάμον περιπαρῆντος κληρικοῦ. Β. 361. — τῷ μοναχῷ ἢ κληρικῷ ἀπηγόρευται. Β. 318. Σ'. 169. — οἱ συμπράξαντες μᾶλλον ἀξιόποιοι τῶν αὐτουργῶν. Γ. 69. — κωλυμένοι. Α. 278. Β. 258. 432. Δ. 560. Ε. 45. 51. 253. 358. 395. Σ'. 165. — διαίρεσις αὐτῶν. Δ. 162. 520. Ε. 54. — τρεῖς τάξεις κωλυμένων, ἢ ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ἢ ἐξ αἵματος, καὶ ἢ ἐξ ἐπιγαμίας. Ε. 439. Σ. 139. 151. — τίνα πρόσωπα κωλύονται ἐκ τῆς πρώτης. Β. 432. Ε. 156. 247. 407. 442. Σ'. 127. 151. — γάμος αἰρετικῶν πρὸς ὁμοδόξους. Α. 270. Β. 252. 471. Γ. 180. 198. 364. Δ. 439. — πρὸς ἔθνικοὺς. Γ. 364. — οἱ Ἰβηρὲς ἐγκαμίζουσι τὰς θυγατέρας αὐτῶν Ἀγαρηνοῖς. Β. 473. — ὁ β'. γάμος τῷ πρώτῳ ἐξίσταται. Δ. 494. — ἀλλ' ἀπαγορεύεται τὸ κληροῦσθαι τῷ δυσὶ γάμοις συμπλακέντι. Β. 313. — λαϊκὸς δὲ ὢν οὐ κληροῦται. αὐτ. — ὁ ἐτέρῳ μνηστευθεῖσαν ἀγόμενος, τοῦ μνηστοῦ ζῶντος, μοιχᾶται. Β. 538. — τί εἰ μόνον δεσμωτικὰ προέβησαν, ἀλλ' οὐχὶ μνηστεία; Α. 300. Β. 541. — ἀπαγόρευσις τοῦ τρίτου γάμου καὶ ἐπέκεινα. Α. 280. Γ. 74. Δ. 102. 293. Ε. 252. — ἀλλ' οὐ διασπᾶται. Δ. 203. — τῇ εὐλογίᾳ παρανόμου γάμου κληρικὸς μὴ προσίτω. Δ. 337. — ὁ δ'. παράνομος, Ε. 253. Σ'. 160. — ἐπὶ παρανόμων γάμων οὐκ ἔστι προίξις. Α. 278. — ὁ μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων κωλύεται ἐπ' ἀπειρον. Α. 280. Ε. 40. 359. 395. 422. — μέχρι τίνος βαθμοῦ οἱ ἐκ πλαγίου; Α. 280. Δ. 482. Ε. 95. 259. 296. 422. Σ'. 125. — μέχρι τίνος οἱ ἐξ ἀγχιστείας; Α. 282. Ε. 396. 424. — ἢ οἱ ἐξ υἱοθεσίας; Σ'. 137. — τοῦ ζ'. βαθμοῦ. Α. 280. Ε. 37. 41. 46. 93. 95. 159. 314. 396. 422. — ὅπου

σύγχισις τῶν ὀνομάτων. Α. 594. Ε. 362. 389. — ἐν τοῖς γάμοις οὐ μόνον τὸ ἐπιτετραμμένον, ἀλλὰ καὶ τὸ εὐπροσπεύς ζητητέον. Ε. 363. 367. 389. — ἐκ τριγενείας μέχρι τοῦ τετάρτου βαθμοῦ. Β. 175. 366. — ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Β. 428. Ε. 407. 442. — μείζων ἢ πνευματικὴ συγγένεια τῆς κατὰ σάρκα Β. 429. — συνέπειαι τοῦ παρανόμως συναφθέντος Α. 210. 275. Β. 432. Γ. 62. Δ. 216. 222. 260. — περὶ τῶν βδελυσσομένων αὐτόν. Α. 209. 313. Β. 67. Γ. 98. 100. 106. Σ'. 141. — ὁ ἄρχων οὐ δύναται γαμεῖν τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ γεννηθεῖσαν. Α. 278. — γάμος χήρας. Α. 309. Δ. 563. — κωλύεται ὁ μεταξὺ κατιόντων συγγλυτικοῦ καὶ ἀπελευθέρων, ἢ παιγνικῶν, ἢ σκηρικῶν. Ε. 363. — ἂν ἀναγκάζεται τις γαμεῖν; Ε. 254. — ὁ μετὰ τὴν λύσιν τῆς μνηστείας κωλύει τὴν ἱεροσύνην. Ε. 53. — Ὅρα Ἀδελφός, Ἐξάδελφος.

Γαστριμαργία. Δ. 45.

Γενέθλια, τοῦ Χριστοῦ. Β. 449. — μαρτύρων ἐν Μ' μὴ ἐπιτελεῖν. Δ. 218.

Γενναδίου Πατριάρχου ἐπιστολή. Β. 38. Δ. 368.

Γερόντιος, ἐπίσκοπος Κλαυδιανουπόλεως. Γ. 625.

Γεωμετρία. Γ. 204.

Γεωργαί, ἂν ἐν Κυριακῇ αὐταῖς ἐργαστεύω. Β. 462.

Γηροκομεῖον, Ε. 261. 270.

Γητυτική, Β. 444.

Γνώσις, φυσιοί. Γ. 564.

Γόητες. Α. 491 καὶ ἐπ. Β. 442. Δ. 434. — τίνας λέγονται; Α. 307.

— ἐπιτίμιον αὐτῶν. Δ. 221, 232, 350, 404, 434. — περὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἀπιόντων. Δ. 306, 221, 232, 250. — καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Πάσχα ἐγκλιεῖν καὶ δεσμοῦνται Α. 192. — πότε ὁ καταδικασθεὶς οὐκ ἐκκαλεῖται; 193. — πότε ψηφίζεσθαι περὶ αὐτῶν; αὐτ. — μὴ ἔαν αὐτοῦ; ἀτιμωρήτους. Ε. 123. — αἱ εἰδότες τούτους παραδιδότωσαν. Α. 191.

Γονεῖς, οὐ δύναται κωλύειν τοὺς παῖδας αὐτῶν μονάσαι, ἢ κληρωθῆναι. Α. 223. — ἔξεστιν αὐτοῖς ἀποκληροῦν τοὺς αἰρετικούς αὐτῶν παῖδας. 243. Σ. 324. — οἱ ἐπιτρέποντες ταῖς παισὶν αὐτῶν ἄπειρον μίξιν, ταῖς περὶ τῶν φθορῶν νόμοις ὑπάκουσιν. Α. 290. — ἐπιτίμιον ὧν ἀμελεία ἀπέθανεν ἀδάπτιστον τὸ τέκνον. Δ. 443. — περὶ τῶν ἀμελοῦντων τῶν οἰκείων τέκνων. Γ. 440. — γηροκομεῖσθαι ὑπὸ τῶν τέκνων. 112. — μὴ βαπτίζειν τοὺς ἑαυτῶν ἐγγόνους. Ε. 247.

Γονυκλισία, τίς ἢ ταύτης αἰτία, καὶ πότε οὐκ ἔξεστι ταύτην γίνεσθαι; Α. 442. Β. 192. Δ. 43. 286. 287. — ἔξεστι γονυκλιεῖν ἀσπασμοῦ χάριν. 428.

Γότθος, Δ. 58.

Γράμματα συνοδικὰ πέμπειν δεῖ τὸν Πρόεδρον τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀναγορευόμενον πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον καὶ τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας. Ε. 483.

Γραφαί, τίνες αἱ κανονικαί. Γ. 368. — οὐδὲν παρ' αὐτὰς ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγνωστέον. αὐτόθι. — τί οἱ τούτων ἀκροώμενοι καὶ μὴ ἄχρι τέλους προσκαρτεροῦντες; Α. 332. — μὴ ἀκριβολογεῖν γραμματικὴν ἐν τῇ Γραφῇ. Δ. 435.

Γραφαί ἐν πίναξι καὶ τοίχοις ἀπηγορευμένοι. Β. 545.

Γρηγόριος ὁ Θαυματουργός. Β. 464. — κανόνες. Δ. 45. — τοῦ Θεολόγου ἔμμετρα ποιήματα. Δ. 363. — τοῦ Νύσσης κανόνες, Δ. 295. πρὸς — πρεσβύτερον ἐπιστολὴ Βασιλείου. Δ. 269.

Γυνὴ οὐ γίνεται πρεσβυτέρα. Α. 84. Β. 459. — μὴ συλλουέσθω ἀνδράσι. 221 καὶ 326. Β. 484. — πότε δίδουσα βρεπούδιον ἐμβάλλεται εἰς μοναστήριον; Α. 250. — τίσι δεινέμεται τότε ἡ περιουσία αὐτῆς; αὐτ. μὴ ἀποκείρεσθαι δι' ἄσκησιν. 260. Γ. 443. — ἡ αἵρετικὴ οὐκ ἔχει τὰ τῆς ὀρθοδόξου προνόμια. Α. 262. — ἡ γαμοῦσα ἐντὸς τοῦ πενθίμου ἔτους ἀτιμοῦται. 276. καὶ 294. — πῶς λύεται ἡ ἀτιμία; 276. πότε μονογαμεῖ ἀζημίως ἐντὸς τοῦ πενθίμου ἔτους; 276. — μέχρι τίνος βαθμοῦ κληρονομεῖ τῶν συγγενῶν αὐτῆς; ἐξ ἀδιαθέτου; αὐτ. — ἡ γυνὴ τοῦ μὴ φαινομένου περιμανέτω αὐτόν, καὶ μὴ γράμματα ἐδέξατο. 293. Β. 522. Δ. 473. 480. 495. Ε. 414. — πόσα ἔτη δεῖ περιμένειν αὐτόν; Ε. 459. 441. — τί ἂν πύθεται αὐτόν πελευτῆσαι; Α. 293. — οὐ προσομιλεῖ γάμφ μὴπω δωδεκαετής. Ε. 35. — ἡ δυνύουσα ἐγκυμονεῖν πέμπεται εἰς νομὴν. Α. 345. — μὴ εἰσέλτω εἰς τὸ θυσιαστήριον. Α. 327. 415. Γ. 242. Σ'. 496. — τί ὅταν μάλνεται; Α. 330. — περὶ τοῦ ἐπιθυμήσαντος συγκαθευδῆσαι γυναικὶ καὶ μὴ πράξαντος. Α. 333. Γ. 75. — τὴν τοῦ ἐπισκόπου ἐν μονῇ ἐνοικίεσθαι. Β. 419. — ἱ. 324. δημοσίᾳ μὴ ὀρχεῖσθαι, μηδὲ ἀνδρῖταις στολαῖς κεχρηῆσθαι. Α. 260. Β. 448. Γ. 489. — ἐν Ἐκκλησίᾳ σιγαῖν. Β. 467. — οὐ συνηγορεῖ εἰμὴ περὶ ἰδίας δίκης. αὐτ. — περὶ τῆς καταλιπούσης τὸν αὐτῆς ἀνδρα. Β. 505. 63. Δ. 179. 420. 465. 481. 239. 340. — τί ἡ δυσὶν ἀδελφοῖς γαμηθεῖσα; Γ. 71. Δ. 454. — εἰ βάπτίζεται ἡ κυφοροῦσα. (ὄρα Βάπτισμα). — τί ἡ διαζευγνομένη τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς διὰ τὸ βδελύσσεσθαι τὸν γάμον; Γ. 440. — τὰς ἐν ἀφέδρω μὴ μεταλαμβάνειν. Δ. 7. 335. 393. 444. Γ. 242. Σ'. 406. — μηδὲ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν. (ὄρα Μετάληψις). μηδὲ βαπτίζεσθαι. Δ. 334. — περὶ τῆς βιασθείσης ὑπὸ βαρβάρων. 45. — ἀρπαγὴ πρὸς γάμον. Β. 279. — μοιχευομένη κατα-

λιμπάνεται ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Β. 63. 505. Γ. 62. 548. Δ. 420. 440. 449. 179. 239. — τί αἱ ἐν αἰρέσει εἶναι καὶ ὁμολογοῦσαι παρθενίαν; Β. 444. Γ. 77. 487. — Δ. 446. 402. 334. 362. Γυνὴ ἐν ὁδῷ κηῆσασα καὶ τοῦ κηήματος ἀμελήσασα. Β. 83. Δ. 475. 207. 443. — τὰς μοιχευθείσας μένειν ἐδημοσιεύτους ἀνευ μέντοι κοινωνίας. Δ. 177. 438. — αἱ παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς ἀκολουθήσασαι πορνεύουσι. 182. Σ'. 164. — τί ἡ γηραμένη κατ' ἀγνοίαν ἀνδρὶ καταλειφθέντι πρὸς καιρὸν ὑπὸ τῆς ἰδίας; Δ. 473. 480. 495. — τὴν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐγκαταλειφθεῖσαν ἕξυγα μένειν. 499. Σ'. 187. — ἡ γεννήσασα οὐ νηστεύει. Γ. 248. Β. 88. 367. 572. Δ. 335. 336. — τί ὅταν δαιμονῶ; 344. — μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς δύναται γαμεῖν ἐν νόμῳ. 445. — τίνες ἀπέχεσθαι γυναικῶν; Γ. 302. — ἐπιτίμιον τῆς φθειρούσης τὰ ἔμβρυα. Β. 518. ὄρα Ἑκτροπία — ἐπιτίμιον τῆς ἀποπνιξίας τὸ βρέφος κατ' ὕπνου. 442. — αἱ ἐκτιθέμεναι τὰ οἰκεία βρέφη ὡς φονεῦτραι κολάζονται. Ε. 448. — τί ὅταν μοιχευθῇ γυνὴ ἱερέως; 46. — μὴ ἐπιβρίπτειν ἑαυτὴν τῷ βουλομένῳ. 423. — περὶ τῶν κατὰ βίαν ἀποκαρεισῶν. 448. — ἐὰν γυνὴ τέκη, οἱ εἰσελθόντες ἐν τῇ οἰκίᾳ πῶς ἐπιτιμηθήσονται ἐπὶ τῷ μεταλαβῆναι; 372. — τί εἰ διαβάλλῃ ἱερεὶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἔτεκε παιδίον; 442.

Γύψινα κατασκευάσματα ἀνθρωπόμορφα. Β. 546.

Δ.

Δαίμονας μὴ ἐπικαλεῖσθαι. Α. 492. — οἱ προσκικειοῦντές ἑαυτοὺς τῷ δαίμονι, ἐν γίνονται τῇ συναφίᾳ Β. 434.

Δαιμονῶν οὐ κληροῦται. Α. 53. Β. 401. Σ'. 202. — οὐδὲ συνεχεται τοῖς πιστοῖς. 401. — πότε κοινωνεῖ; Α. 417. Δ. 332. 424. — μετὰ δὲ τὴν ἀνάληψιν, εἰ ἀξίος ἔστι. Β. 402. — ὁ ἐκ διαλειμμάτων μεταλαμβάνει. Β. 402. Δ. 333. — πῶς βαπτίζεται; Α. 429. Δ. 332. — ὀδασκέσθω τὴν εὐσέβειαν. Δ. 400. — περὶ τοῦ ἔχοντος γαμητὴν δαιμονῶσαν. Β. 335. Δ. 340. — πῶς τιμωροῦνται οἱ προσκοιούμενοι δαιμονῶν; Β. 440. — πῶς οἱ προσελθόντες τοῖς δαίμοσι; Β. 528.

Δακτύλιον, σημασία τοῦ δακτυλιφορεῖν. Ε. 434.

Δάνειον, Σ'. 204.

Δανεισταί, Σ'. 204.

Δανιὴλ νατάριος. Γ. 392. — ἀνέγνω ἐπὶ τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως τῆς ἐν Νικαίᾳ. 297.

Δεισιδαιμονίαι ἐθνικῶν φροντεῖται. Β. 448.

Δέκιος, ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ σύνοδος περὶ Ναυάτου. Β. 434. Γ. 4. Δεπονάτος. Ε. 410. 533. 539.
 Δέρκου ἐπίσκοπος. Β. 442. Γ. 437.
 Δεσμῖν καὶ λύειν μόνις τοῖς ἀρχιερεῦσι δέδοται καὶ τοῖς ὑπὸ τούτων ἐκ ωρῆθεισιν ἱερεῦσι. Β. 618.
 Δεσμωτικά, σύμβασις περὶ μέλλοντος γάμου ἄνευ μνηστείας. Β. 544.
 Δεσπότης, περὶ τοῦ μὴ ζευγνύοντος δοῦλον ἢ δοῦλην, εἰδότες ὅτι πορνεύει. Δ. 399. — εἰ δύναται πωλεῖν τὴν ὑπ' αὐτοῦ φθειρομένην δοῦλην; 483. — ἐπιτίμιον τοῦ διδάσκοντος δοῦλον καταφρονεῖν τοῦ δεσπότη, προφάσει θεοσεβείας. Γ. 102. — τῶν ὑποβαλλόντων τοὺς δούλους ἀνθ' ἑαυτῶν θύειν. Δ. 22.
 Δηλητήριον, ὄρα φάρμακον.
 Δημόσιος τόπος, οὗ γίνεται ἱερὸς παρὰ κέλυσιν βασιλείας. Α. 89.
 Διαδοτήρια, ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα. Σ', 406.
 Διαβεβλήσις ἀντὶ ὄρκου. Β. 594.
 Διαβολὴ Δ. 304.
 Διάγνωσις Πατριαρχική, ἰσχὺς αὐτῆς. Γ. 130.
 Διαζευκτικὸς ἔστιν ὅτε ἀντὶ συμπλεκτικοῦ ἐκλαμβάνεται. Β. 477.
 Διάζευξις, τὸ πάλαι καὶ χωρὶς αἰτίας ἐγίνετο. Β. 7. 65. 507. — ποινὰ τῶν συναινέσει διαζευγνομένων. Β. 212. — κατὰ τίνας νόμους περιστάσεις συγκεχώρηται; Β. 8. Β. 421. Σ'. 205. — λόγοι διαζυγίου. Δ. 120. — τὸ πάλαι διὰ δικαστικῆς διαγνώσεως. Β. 65. — τοὺς διαζευγνομένους μὴ αὐθις γαμεῖν. Β. 63. 505. Γ. 548. Δ. 199. Ε. 244. — αἱ γίνονται τὰ τέκνα αὐτῶν; Β. 242. — κατέρρηξις τοῦ παρ' Ἑβραίοις περὶ διαζυγίου νόμου. Β. 507.
 Διάθεσις, ἐκ τοῦ πλῆξαντος ὄργάνου σκοπεῖται. Β. 520
 Διαθήκη, Β. 400, 667. Σ'. 205. — ἐπισκόπου γενομένη ὑπὲρ αἰρετικῶν ἐπάγει ἀνάθεμα. Γ. 506.
 Διαιτα, ἢ κατοικία. Β. 640.
 Διακαινήσιμος ἐβδομάς, σχολάζειν ἐν ἐκκλησίαις. Β. 460. Δ. 431.
 Διακονία, ἀπὸ λαϊκῶν ἱερέων συνίσταται. Α. 41. — εὐθύνη τῶν ἐμπιστευμένων διακόνων ἐκκλησιαστικῶν. Ε. 30.
 Διακόνισσα, οὗ γίνεται ἥττων μ'. ἐτῶν. Α. 66. Β. 254. 337. 398. — οὐ προσομιλεῖ γάμῳ. Β. 254. 256. Δ. 108. — τὴν σήμερον οὐ χειροτονεῖται. Β. 254. — ὑπηρεσίᾳ αὐτῶν. Δ. 477. — χειροτονοῦμεναι νοουθετήσασαν. Α. 211. — μὴ ἐχέτωσαν συνόντας αὐταῖς ἐν τάξει συγγενῶν. Δ. 161. — μὴ συνοικεῖν τιμὴ δυναμένῳ παρασχεῖν ὑποψίαν ἄσεμνον αὐτῷ. — πῶς τιμωροῦνται οἱ φθορεῖς αὐτῶν; 211. 213. 303. — περὶ τῆς ἑλληνικῆς συμφορέσεως. Α. 191. 173. 203. 206. 223. Β. 32. 312. 352. — ἡ βιασθεῖσα λαμβάνει τὴν χρῆσιν τῶν τοῦ βιαστοῦ πραγμάτων. Α. 214. —

οἱ νόμιμοι παῖδες τὸ νόμιμον μέρος λαμβάνουσι. 212. 219. — τίσι συντάσσονται αἱ ἀπὸ Παυλιανιστῶν ἐπιστρέφουσαι; Β. 162.
 Διάκονοι, ἀριθμὸς αὐτῶν. Α. 69. Β. 339. Γ. 94. Ε. 230. Γ. ἡλικία. — 342 Σ'. 209. — σπάνις αὐτῶν. Γ. 438. — ἀπαγορεύεται ὁ γάμος. Α. 210. 212. Β. 318. — περὶ τῶν πρὸ τῆς χειροτονίας διαμαρτυρουμένων ὅτι βιάονται γαμῆσαι Γ. 39. — ἀλλ' ὁ κανὼν ἀργεῖ. Γ. 40. Β. 318. — ὑπὸ τίνος χειροτονοῦνται; Β. 4. — ὁ ἀναχειροτονοῦμενος καθαιρεῖται. Β. 87. — ἀπαγορεύεται αὐτοῖς διδόναι πρεσβυτέροις κοινωνίαν, καὶ τούτων προκαθίσθαι. Α. 116. Β. 154. 320. Γ. 139. — ἐκτός ἂν τὸ πρόσωπον ἐπέχῃσι μητροπολίτου ἢ Πατριάρχου. Β. 320. — μὴ ἀφίστασθαι τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου. Β. 690. — ἄνευ γνώμης αὐτοῦ μηδὲν ἐπιτελείτωσαν. Β. 54. — ἐκπτώσις αὐτῶν. Γ. 21. 22. 33. Β. 80. 438. Α. 17. 29. — περὶ τῶν ἀπεγομένων κρείων. Γ. 43. — περὶ τῶν σωματικῶς πρὸ τῆς χειροτονίας ἡμαρτηκότων. 87. — μὴ προσκυνεῖν τὸν εἴημον. 342. — ἔχουσι τιμὴν ὑπὸ τῶν ὑψηροτέρων καὶ πάντων τῶν κληρικῶν. Γ. 22. — ὁ μὴ καταδεχόμενος τὴν ἐγγειριαθεῖσαν αὐτῷ λειτουργίαν καὶ φρονεῖν αὐτῷ τοῦ λαοῦ ἀφορίζεται. αὐτῷ. — ἀπέχεσθαι θεῶν οἰκείων γαμετῶν, ὅτε φηλαφῶσι τὰ ἄγια. Γ. 369. — ὁ μετὰ Ἰουδαίων συνορτάζων καθαιρεῖται. Β. 90. — οἱ ἐπὶ βαρυτέρῳ ἐγκλήματι ἐλεγχθέντες, χειροθεῖσιν, ὡς λαϊκοὶ, μηδ' αὖτις ὑποδέχονται. — ἀκούονται ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐπισκόπων. Γ. 292. — οἱ πορνεύσαντες, τῆς μὲν διακονίας ἐκβάλλονται, τῆς δὲ κοινωνίας οὐ κωλύονται. Δ. 99. 173. 191. 206. Β. 32 352. Γ. 375. — ἐπιτίμιον τοῦ ἐν χεῖλεσι μιανθέντος. Δ. 228. Ε. 374. περὶ τοῦ συζευγθέντος πρὸ τοῦ βαπτίσματος τῆ αὐτοῦ ἀδελφῆ. Δ. 345. — μὴ παροινεῖτω. Δ. 402. — τοκίτων, ἢ κύβοις σχολάζων, ἢ μέθαις, καθαιρεῖται. Β. 58. 59. — μὴ παρασυναγέτω. Γ. 436. — αἱ μετὰ ἀρχιερέως ἢ ἱερέως συλλειτουργοῦντες ὀφείλουσι μεταλαμβάνειν, ἐκτός εὐλόγου κωλύματος. Δ. 462. — μὴ προσδεχέσθαι ἄνευ συστατικῶν. Β. 43. — ἕτερον ἐπιτήδευμα ἢ τὸ διδασκαλικὸν ἀκινδύνως οὐκ ἀναλαμβάνουσι. Δ. 463. — μὴ γινέσθωσαν ἐκλήπτορες ἢ προκουράτορες; Γ. 342. — μηδὲ ἀρχιτροί. Γ. 344. — εἰ προάγονται εἰς ἱεροσύνην παρὰ γνώμην τῶν ἀρχιερακόνων αὐτῶν; Δ. 480. — δικάζονται ὑπὸ τριῶν ἐπισκόπων. Γ. 322. — μετὰ χειροτονίαν πορνεύσας ἀπέβλητος. Δ. 99. — τὸν ἐπιτιμηθέντα διὰ τινος παράβασιν ὑπὸ μητροπολίτου ἀποθανόντος, εἰ δυνατόν ἐστι λυθῆναι τοῦ ἐπιτιμίου παρ' ἐτέρου μητροπολίτου; Ε. 332. ὄρα Ἐπίσκοπος, Πρεσβύτερος, Χειροτονία.

- Διάβια, τὸς κληρικῶς μὴ δίδόναι τοιαῦτα ὑπὲρ χειροτονίας. Α. 61.
καὶ ἐπ. Β. 237. ἕρα Χειροτονία.
- Διατήμιος, ἐπίσκοπος. Γ. 515.
- Διατύπωσης εὐσεβείας, ἐντὸς πάσου χρόνου θεῖ τούτην ἐκπληρωθῆναι ὑπὸ τοῦ κελουσοθέου; Α. 83.
- Διγαμία, πὸς ἐπιτιμᾶται; Γ. 80.
- Δίγαμος, οὐχ ἱεράται. Α. 211. Β. 23; 312. Γ. 78. 80. Δ. 131. 242.
Ε. 28. 399. Σ'. 211.—πὸς ἐπιτιμᾶται; Γ. 174. Δ. 102. 203.
242. 438. Ε. 441.—οὐ στεφανοῦται καὶ τῆς μεταλήψεως ἀπερ-
γεται ἐτη δύο. Δ. 427.— στεφανοῦται. Ε. 441.— κατὰ τὴ
διαφέρει τοῦ πόρνου; Β. 378.— ὁ διγαμίας δεποτάτος εἰ
ὀφείλει ἐν τῷ καιρῷ τῆς εισόδου συνοδεῦσιν τῷ ἀρχιερεῖ; Β.
382.— εἰ ὁ ἐκ διγάμων γεννηθεὶς ἱεράται. 442.
- Διδασκαλία τοῦ λαοῦ, Σ'. 211.
- Διδάσκαλοι, ὅτι εὐθὺς μετὰ τοῦ ἀρχόντος ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἱσταγται
ἐκπροσωποῦντες τῷ Πατριάρχῳ. Β. 348. Ε. 291.— τὴ τεύ-
πεται αὐτοῖς λαμβάνειν; Β. 348.— τίνες διορίζονται; αὐτ.—
ἀριθμὸς αὐτῶν. 532. 538.— κολάζονται φονευτηρῶ ῥοπάλῳ τῷ
πτοντες. Β. 682.
- Δίδυμος, ἀρετικὸς ἀναθεματισθεὶς ὑπὸ τῆς Σ'. Συνόδου. Β. 292. 303.
Διέσιον. Α. 330.
- Δικαιοδοσία ἐκκλησιαστικῆ. Σ'. 213.
- Δικαιοσύνη, Σ'. 213.
- Δικαιοφύλακος ὀφθαλμίου. Ε. 326. 409.
- Δικαιωτήρια Β. 198.
- Δικαστικὰ ὀφθαλμίου τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων. Γ. 464.
- Δικαστήριον ἐκκλησιαστικόν. Γ. 330. 378. Σ'. 221.— ὁ φεύγων τὸ ἀρμό-
διον ἐπιτιμᾶται. Γ. 333.
- Δικαστῆς, διαλαλήσας μένει τοιοῦτος. Α. 234.— τοῦ αἵρετοῦ ἢ ἀπόφα-
σις οὐχ ὑπόκειται ἐκκλήσει. Γ. 537. 584. Σ'. 220.— ἄλλως κατὰ
τοὺς πολιτικούς νόμους. Γ. 584.— τοὺς ἱερατικούς μὴ διχά-
ζεσθαι ὑπὸ κοσμικῶν δικαστῶν. Γ. 540. Ε. 28.— ἄλλως
πράττεται ἡδῆ. Γ. 336.— περὶ τῶν παραδεχομένων τοιοῦτους
δικαστῶν, ἢ βία ἐκδόντων πρὸς αὐτούς. αὐτ.— ἀριθμὸς τῶν
δικαζόντων ἐπίσκοπων, πρεσβύτερον, διάκονον, καὶ τοὺς λοιποὺς
κληρικούς. Γ. 362.— δωροδοκούμενων ποινὰ. Γ. 337.— τρεῖς
δικασταὶ ἐπελέγησαν ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας ἵνα μὴ χρονοτριβῶ-
σιν οἱ ἐπίσκοποι παρὰ τῆ συνόδου. Γ. 593.
- Δίκη ἰδιωτικῆ, Β. 182.— ἐγκληματικῆ αὐτ. καὶ 695.— μὴ ποιεῖν
γῆσαν ὄρκου. Ε. 248.— ἐπισκόπου. Γ. 322. Σ'. 22.— πρε-
σβύτερου καὶ διακόνου. αὐτ.— λοιπῶν κληρικῶν. 362.

- Διοίκησις, τίς λέγεται; Β. 239.— τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Β. 52.—
διάρσεις αὐτῶν. Β. 169.— ὁ κηρύττων ἐντὸς τῆς διοικήσεως
κολάζεται. Β. 18. 19. 349.— ὁ ἐπὶ τριετῶν κατέχων τὴν ἀπό-
αίρέσεως ὑπὸ αὐτοῦ ἐλευθερωθεὶσαν διοικήσιν, οὐκ ἀφαιρεῖται.
Β. 258. Γ. 574. 416. 458. 475. 478. 527. 542. 574.
572. 580.— ὁ καταφρονῶν τῆς ἰδίας διοικήσεως ἐπίσκοπος,
ἀκοινώνητος. Γ. 585.— τὰς διοικήσεις μὴ δέχεσθαι ἕτερον
ἐπίσκοπον. Γ. 243. 432.— μὴ ἐπιτηδῆν εἰς ἀλλοτρίαν. Β.
149.— ἐν ταῖς ἐπιτροπικαῖς διοικήσεσιν ἀναθημάτων, οὐκ ἔχουσι
χώραν οἱ τῶν δικαστηρίων ὑπερβίβασις. Α. 84.— πὸς με-
ταξὺ ἀλλήλων μέρζονται τὰς διοικήσεις οἱ καθολικοὶ καὶ οἱ
Δονατισταὶ ἐπίσκοποι; Γ. 572.— ὅρα Ἐκκλησία.
- Διδωρος, ἐπίσκοπος Ἰαρού; ἐπιστολῆ Βασιλείου πρὸς αὐτόν. Δ. 259.
- Διονύσιος Ἀλεξανδρείας. Γ. 483.— κανόνες αὐτοῦ. Δ. 1—13.—
ἐπιστολὴ πρὸς Βασιλεῖον. Δ. 4.
- Διόνυσος, μὴ ἀναφέρειν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Β. 448.
- Διόσκουρος, ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, ἀνεθιματισθὴ ὡς αἵρετικὸς ὑπὸ
τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου. Β. 216. 304.— καθαίρεσις. Β. 216.
Σ'. 64.— αἵρεσις αὐτοῦ. Β. 216.
- Δισκοπότηρον, εἰ ἀγιάζονται δι' εἰδικῶν εὐχῶν τὰ τῶν ἀγίων δίσκων
καὶ ποτηρίων καλύμματα, καὶ τὰ ἀγγεῖα, ἐν οἷς τὰ ἅγια βαπτί-
σματα γίνονται; Δ. 450.— ἐπιτίμιον τοῦ ἱερουργούντος, ὅταν
τι χυθῆ ἐκ τοῦ ἀγίου ποτηρίου ἢ δίσκου. 463.— τῶν χραι-
νόντων. Β. 685.
- Δίστρος, ὁ Μάρτιος παρ' Ἑλλήσι. Σ. 404.
- Διφθέροι, τὰ χειρῶν γραφ. Γ. 184.— ἄλλως καὶ τὸ φελώνιον. 185.
- Διωγμὸς Δ. 14. καὶ ἐπ. Σ'. 235.— περὶ τῶν ἐξομοσάντων ἐν αὐτῷ.
αὐτ. ὅρα Ἐξομώτης.
- Διωκόμενοι, ὑποδεκτέοι διὰ πίστεως. Δ. 402.
- Δόγματα καὶ κηρύγματα ἐκκλησιαστικὰ, τὸ δίδασκεν καὶ ἐρμηνεύει
αὐτὰ τοῖς ἀρχιερεῦσι δέδοται, καὶ τοῖς παρὰ τούτων ἐπιτετραμ-
μένοις. Β. 455.— τὰ μὲν εἰσιν ἔγγραφα, τὰ δὲ ἄγραφα. Δ.
283. 292.— ἰσχύς αὐτῶν. αὐτ.— τί ἐστι δόγμα; 285.—
κατὰ τί διαφέρει τοῦ κηρύγματος; αὐτ.— τίς ὁ λόγος τῆς μὴ
ἐγγράφου αὐτῶν παραδόσεως; αὐτ.— εἴ τις τῶν δοκούντων τοῖς
Πατράσι σαλεύσει τι, προδοσθε ἐστὶ δόγματος, ἀλλ' οὐκ οἰκονο-
μία. 398.
- Δομεικῆτον, ἄξιωμα ἐκκλησιαστικόν. Β. 24.
- Δομειτικός, ὀφθαλμίου. Β. 24. Ε. 410. 412. 533. 539.
- Δομήτριος μοναστηρίων ἐκτιθέασι τὰ τυπικὰ αὐτῶν. Β. 652.
- Δονατιανὸς πρωτεύων, δικαστῆς ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Συνόδου. Γ. 693.

Δονάτος, ὡσαύτως. Γ. 593.

Δονατισταί, Α. 262. Γ. 416. Ε. 450. — αἵρεσις αὐτῶν. Γ. 460. — σύνοδος κατ' αὐτῶν. Γ. 558. — εἰ βαπτίζονται οἱ παῖδες αὐτῶν προσερχόμενοι; Γ. 416. — τοὺς μικροὺς παρὰ ταῖς Δονατισταῖς βαπτιζομένους χειροτονεῖσθαι κληρικούς. Γ. 458. 416. — πρῶτος μετ' αὐτῶν διαπράττειν. Γ. 475. — τοὺς κληρικούς αὐτῶν ἐν τῇ κλήρῳ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀναδέχεσθαι. 478. — Ἀναστασίου Πάπα Ῥώμης ἐπιστολή. Γ. 474. — ἀποστολή πρεσβυτείας περὶ εἰρήνης 480. περὶ τοῦ συνελθεῖν αὐτοῖς χάριν ἐπιστροφῆς. 523. — τύπος τῆς πρὸς τοὺς Δονατιστάς συνελύσεως 525. — κομμονιτόριον ὅπερ ἔλαβον οἱ κατὰ τῶν Δονατιστῶν πρεσβευταί. Β. 55. 87. Γ. 327. 386. 417. 458. 478. 480. — περὶ τῶν ἀπὸ τῶν Δονατιστῶν ἐπιστρέφόντων. 542. 559. — αἱ τῶν ἐπιστρέφόντων Δονατιστῶν ἐνορίαι τίσι θρόνοις ἀποδοτέαι. 571. — πῶς μερίζονται μεταξὺ ἀλλήλων τὰς διοικήσεις οἱ καθολικοὶ ἐπίσκοποι, καὶ πῶς οἱ ἀπὸ Δονατιστῶν ἐπιστρέφοντες. 416. 458. 475. 476. 478. 480. 527. 572. 574. ἀποστολή συνοδικῶν γραμμάτων πρὸς τοὺς ἐν Ἀφρικῇ ἄρχοντας περὶ τῶν Δονατιστῶν. Γ. 476. 436. 436. 416. 458. 478. 480. 523. 527. 534. 542. 571. 572. Β. 34. 679. — ἵνα κατάδηλα ᾖσι τὰ μεταξὺ Δονατιστῶν καὶ Μαξιμιανιστῶν γενόμενα. Γ. 476.

Δόξα, δόκησις καὶ φαντασία Δ. 302.

Δούκας, Μιχαήλ, αὐτοκράτωρ. Σ'. 344.

Δουλεία, οὐ συνίσταται δι' ἱεροῦ τόπου. Α. 90.

Δουλκίτιος, τοποτηρητής. Γ. 532.

Δούλος, ὁ διὰ πάθος ἐνούχιος τῆς ἐλευθερίας τυγχάνει. Α. 55. — καὶ ὁ κληρούμενος, 76—81, 221, 223. — τί ἐὰν ὁ οὕτως ἐλευθερούμενος κοσμικὸς γένηται; 77. 221. 223. 254. — τί ὁ παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη κληρωθεὶς; Α. 80. 223. 254. Β. 105. Σ'. 236. — ἐντὸς τριετίας ὁ δεσπότης ἀνακαλεῖται τοῦτον. Β. 105. 255. — δίκαια τοῦ δούλου, ἢ ἐκκληροδοσίῳ εἰς παραφυλακὴν κτιζομένου ἱεροῦ. 98. — οἱ ἀλλότριοι δούλοι πρῶτοι βασανίζονται. 193. — ἐλευθεροῦται εἰ καταμηνύσει ἀρπαγὴν παρθένου. 215. — πότε καταδικασθεὶς ἀπαλλάττεται τῆς ποινῆς; 233. — ὁ δεσπότης λαμβάνει τὰ πράγματα τοῦ μονάζοντος δούλου, ἄπερ εἰς τὸ μοναστήριον ἤγαγε. Α. 255. — τί οἱ μονάζοντες, ἢ προφάσει εὐλαβείας καταφρονούντες καὶ μὴ δουλεύοντες τοῖς δεσπότης; 220. 253. Γ. 102. — αἱ γνώμη τοῦ δεσπότη κληρωθέντες ἐλευθεροῦνται. Α. 254. Β. 105. — ἐπὶ τριετίαν ὀφείλουσι προσκαρτερῆσαι. αὐτ. — τί οἱ ἀναγκάζοντες δούλας συνεῖναι μήναις; 322. — οἱ ἀναγκάζόμενοι ποιῆσαι τι αἰσχρὸν ἐλευθεροῦνται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου.

Α. 325. — μαρτυρία τῶν ἐλευθερουμένων. — περὶ τοῦ προτρέποντος δούλον ἀναχωρεῖν τοῦ δεσπότη προφάσει εὐλαβείας. Γ. 103. Β. 105. 225. — οὐ κατηγορεῖ. Γ. 596. Σ'. 227. 323. — ἐπιτίμιον τῶν ὑπὸ τῶν δεσποτῶν αὐτῶν καταναγκασθέντων θύσαι τοῖς εἰδώλοις. Δ. 22. — ἢ παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη γημάμηνη πορνεύει. Δ. 185. 189. 209. Β. 105. 225. 503. Γ. 102. 507. — παινὴ τοῦ μίγνουμένου αὐτῇ. Β. 510. — δούλη ἀπίστου δεσπότη παλλακὴ μόνῃ σχολάζουσα προσδεχέσθω, ἀσελγαίνουσα δὲ καὶ πρὸς ἄλλους ἀποβαλλέσθω. Δ. 400. — πρόφυγες. 403. — ἐγκληματαί. Α. 48. — εἰ κοινωνοῦσιν οἱ ζευγύμενοι παρὰ τῶν κυρίων αὐτῶν ἄνευ εὐλογίας. Β. 500. Ε. 371. 379. 400. — οὐκ ἔξεστιν αὐτοῖς ἐλευθεροῦσθαι. Ε. 416. — τὰ τῶν δούλων ἀμαρτήματα ἐπὶ τοὺς δεσπότης φέρονται. Ε. 444. — μὴ γαμεῖν ἄνευ ἱερολογίας. 443. — οἱ ἱερολογούμενοι μενέτωσαν δούλοι. 445. —

Δρουγγάριος, ἀξίωμα. Δ. 227.

Δυτικῶν τόμος Β. 178.

Ἐωρεαί, τίνες ἔρβωνται, καὶ τίνες ἀναιροῦνται; Α. 100. Σ'. 237. — αἱ πρὸς κοσμικοὺς γενόμεναι τῶν μοναστηρίων ἠωρεαὶ ἐπὶ συστάσει καὶ βελτιώσει, ἔρβωνται. Β. 614. — ἐπὶ ταῖς τῶν ἀκινήτων τὰ νόμιμα δεῖ φυλάττεσθαι. Α. 257. — καὶ δι' ἄεμνον αἰτίαν καλῶς γίνεται. Α. 304. — πρῶτα τῶν ἠωρεαίων Ε. 93.

Ἐωρεῶν δόξα. Δ. 380.

Ἐωρεατικὸν ἐπὶ τῇ εὐκλήριον οἶκον κτισθῆναι. Β. 651.

Ἐωροδοκία. Γ. 337.

Ἐῶρον, ἐν δῶρον ἕξιον. Α. 380 — τί προτιμότερον, πτωχοῖς ἢ Ἐκκλησίᾳ δωρησασθαι; Β. 676. — περὶ τῶν τοῖς ἱερεῦσι προσαγομένων δῶρων χάριν τῶν ἀγιασμάτων. Β. 355.

Ε.

Ἐβραῖοι, οὐ προσάγουσι θυσίαν ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. Β. 82.

Ἐγγαστρέμυθοι, Β. 433. Σ'.

Ἐγγύαι. Σ'. 238. — μὴ διδόναι τοὺς κληρικούς; Β. 27. — ἐξαιρέσις. Σ'. 240. — μὴδὲ τοὺς μισθωτὰς δημοσίων τελῶν, 28.

Ἐγκαίνια, Β. 582. — Ὅρα Καθιέρωσις.

Ἐγκλειστρα, τόπος μονήσεως, Β. 401. — ἀπαγορεύεται ἢ ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἐπιτροπῆς ἔξοδος. 404.

Ἐγκλημα, πότε κινεῖται παρὰ τῆ ἐπισκόπου, καὶ πότε παρὰ τῷ ἄρχοντι; Α. 173. — τίς ἀπαράδεκτος εἰς τὸ κινῆται; Γ. 599.

Ἐγκόλιον, Β. 316.

- Ἐγκράτεια ἱερωμένων, Γ. 301, 369. Ψ'. 191. Ἰρα Παρθενία.
 Ἐγκρατῆται, Δ. 94. 197. Ψ'. 57. — σχισματικοί, Δ. 95. — οὐκ ἀνα-
 βαπτίζονται, 96. 197.
 Ἐδέσσης Ἰθάς, Β. 194.
 Ἐθὴ ἑλληνικά, Β. 469. Γ. 66. Ψ'. 243. — πολιτικά. Ψ'. 245.
 Ἐθνικός, ὁ ἄπιστος, Β. 528. Γ. 364. — πῶς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος;
 Α. 52. — περὶ τοῦ ἐστιαθέντος ἐθνικῆ ἑορτῆ, Γ. 35. — γάμος
 μετ' ἐθνικοῦ, Γ. 364. — μὴ ἔπεισοι ἐθνικαῖς συνηθείαις, Γ.
 67. — εἰς ψευδωνύμους θεοὺς ἐπίστευον, εἰς τὰ στοιχεῖα, κτλ.
 Β. 528.
 Ἐθὸς ἐκκλησιαστικόν, Α. 38. Δ. 260. Ε. 403. — πολιτικόν, αὐτ. —
 ἄγραφον, Ε. 403. — τὰ παλαιὰ κρατεῖτω Δ. 264. — τὰ ἑλληνικά
 ἀπαγορεύονται τοῖς νομομαθέσι. Β. 469. Γ. 66. Ψ'. 243.
 Εἶδοι, πῶς ἐκλήθησαν, Β. 449.
 Εἶδωλα, ἐξαιλιπτεία, Γ. 462. 514. — διαφορά πρὸς τὰς σεπτὰς εἰκόνας
 Ψ'. 248.
 Εἶδωλεῖον, Γ. 31.
 Εἶδωλόθουτα, ἐπιτίμιον τῶν γευσσμένων ἄνευ λύπης Γ. 28. Ψ'. 372.
 — μετὰ λύπης, Γ. 31. — βία, Γ. 25. Δ. 44. 45. 245.
 Εἶδωλολάτρυα, πῶς κολάζονται; Δ. 110.
 Εἶδωλολατρεία, Δ. 320.
 Εἶδωλοποιός. Δ. 400.
 Εἰκονομάχοι, σύνοδος κατ' αὐτῶν, Β. 555. — οἱ καὶ χριστιανοκατή-
 γοροι. Β. 584.
 Εἰκῶν Ψ'. 246. — σχετικὴ προσκύνησις, Β. 555. — ἄσεμνοι —
 Β. 546.
 Εἰρήνη, πῶς διδόνται εἰρήνην οἱ κληρικοί, καὶ πῶς οἱ λαϊκοί; Α. 115.
 Γ. 187. — ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας Εἰρήνης ἡ ζ'. οἰκουμένη
 σύνοδος, Β. 555. — ἐμνηστεύθη τῷ Ἀλεξίῳ. Δ. 227. — Εἰρή-
 νης, δεκαετοῦς κόρης, παράνομος μνηστεία. Δ. 223.
 Εἰρηνικαὶ ἐπιστολαὶ, Β. 243. Γ. 139. Ψ'. 91.
 Εἰρηνικοῦ αἰρετικοῦ συγγράμματα, Β. 61. — καθάρσεις τῶν ἰδόντων
 καὶ μὴ θριαμβευσάντων αὐτά. αὐτ.
 Εἰσβολὴ βία εἰς ἀλλοτρίους οἴκους, Δ. 62.
 Ἐκατόνταρχοι, εἶδος μάντεων, Β. 442.
 Ἐκδιασμός, ὅρα ὑπομνήσεις.
 Ἐκδιασταί, πῶς κολάζονται; Α. 471. — τῆς Ἐκκλησίας Γ. 537.
 Ἐκδικεῖν δις ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐ χρή. Α. 186. Β. 32. Δ. 137. Ψ'. 233.
 Ἐκδικοί ἐκκλησιῶν, Γ. 494. 539. Δ. 531.
 Ἐκδοσις, ὅτι ἀπὸ τοῦ πρώτου ὄψεσθαι γίνεσθαι. Ε. 255. — διαφέρει τῆς
 ἐκποιήσεως. Β. 595.

- Ἐξεχειρία, Δ. 86.
 Ἐκθεσις βρέφους. Δ. 176, 413. Ε. 148. Ψ'. 200.
 Ἐκκήρυκτος ὁ ἐνοκαταδρομῆ πλεονεκτῶν, Δ. 51.
 Ἐκκλησία, ὄρισμός. Γ. 104. — ὅτι ἄψοις ἀμαρτιῶν. Γ. 4. — σχολά-
 ζουσα τίς; Γ. 184. — διαφορά πρὸς τὴν πρῶταν καὶ κυρια-
 κὸς τόπος, Β. 478. — ἡ Κωνσταντινουπόλεως, κεφαλὴ ἀπα-
 σῶν. Α. 42. — ἔχει τὰ προνόμια τῆς παλαιᾶς Ῥώμης. 79. Ψ'. 255.
 — ἐκδικεῖ πάντα τὰ ἐπὶ χειροτονίᾳ διδόμενα ἢ ὑπισχυόμενα. 61.
 — πῶς εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως οἱ
 τῶν ἄλλων αὐτῆς ἐκκλησιῶν κληρικοί μετατίθενται; 64. ἀριθ-
 μὸς τῶν ἐν αὐτῇ κληρικῶν. Ε. 231. — περὶ τῶν κατὰ κώμας
 ἐκκλησιῶν. Α. 74. — προνόμια τῆς Κύπρου ἐκκλησίας, ἡ νέας
 Ἰουστινιανουπόλεως. Β. 203, 395. Ψ'. 258. — παθῆσι καὶ καθι-
 ρωσις ἐκκλησιῶν. Α. 82. Β. 580, 625. Γ. 508. — ἔξεστι καταλιμ-
 πνεῖν διὰ τελευταίας βουλήσεως τὰς ἀγίας ἐκκλησίας. Α. 99.
 τί ποιεῖ ὁ ἀνεγείρει βουλούμενος ἐκκλησίαν; 117. Ε. 261, 270.
 — ἐν ἐκκλησίᾳ μὴ ποιεῖν ἀγάπας, μηδὲ ἐσθῆτα ἢ ὑπνοῦν. Α.
 431. Β. 476. Γ. 407. Ε. 408. Ψ'. 76. — ἐκκλησία Ἀφρικῆς,
 456. — ὅτι ἐνοῦνται αἱ ὑπὸ ἐθνῶν καταχόμεναι ἄλλαις ἐκκλη-
 σίαις, Β. 172. Γ. 246. — ἡ τῆς βίαισθαισης διακονίσεως ἐκκλησία
 λαμβάνει τὴν δικαιοσύνην τῶν τοῦ βίαισθαισης πραγμάτων. Α. 214. —
 τὰ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἀποκτηθέντα τοῖς ἐπισκόποις, τὰς αὐτῶν
 ἐκκλησίας διαφέρει. 240. — πῶς διοικεῖται αἱ παρὰ βαρβαρικοῖς
 ἔθνεσι; 242. — ἐκδικεῖ τὴν παρ' ὀρθοδόξου αἰρετικῶ δοθείσαν
 κτῆσιν, ἐν ἧ ἀγία ἐστὶν ἐκκλησία αὐτῆ. Γ. 366. — κληρονομεῖ
 αἰρετικοῦ ἀκλήρου. Α. 244. — τίνας αὐτοκέφαλοι; Β. 471. —
 οἰκουμένῃ τὰς παρὰ τοῖς ἔθνεσι κατὰ τὴν τῶν Πατέρων συνή-
 θειαν. 469. — μὴ ἀπελευθεροῦν τοὺς πιστοὺς ἄνευ αἰτίας. Β.
 439. Α. 275. Γ. 263. — μὴ εἰσάγειν κτῆσιν ἐν ἐκκλησίᾳ. Β. 510.
 — καταστρέφεται τὰ ἄνευ λειψάνων ἀγίων οἰκοδομηθέντα
 θουσιαστήρια. Γ. 509. Ψ'. 262. — μὴ κρατεῖν ὄπλον ἐν ἐκκλησίᾳ.
 Α. 431. — μὴ καθιστάσθωσαν ἐν ἐκκλησίᾳ προκαθήμενοι. Γ. 181.
 — ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐκάστη λειτουργούντων. Α. 69. Ε. 230. — τὰ
 τῆς ἐκκλησίας πράγματα ἐπὶ τῷ ἐπισκόπῳ κείσθωσαν. Β. 52, 57.
 Γ. 166. Δ. 350, 353. Ε. 23. — τὰ τῆς ἐκκλησίας ὑπ' οὐδενὸς δια-
 σταθῆσαι. Γ. 372. Ψ'. 267. — ἀκλήτητα γηρευσσῶν ἐκκλησιῶν
 μὴ ὑφαρπάζεσθαι. Β. 385. — ἀπόβλητος ὁ σχολάζουσαν ἐκκλη-
 σίαν ὑφαρπάζων. Β. 18. Γ. 134. — περὶ ἐλευθεριῶν ἐν ἐκκλησίᾳ
 γενομένων. Β. 105, 225, 498. Γ. 102, 507. Δ. 470. — περὶ
 τοῦ εἰρηνοποιηθῆναι τὰς ἐκκλησίας Ῥώμης καὶ Ἀλεξανδρείας.
 Γ. 547. — τὰς γυναῖκας ἐν ἐκκλησίᾳ συγῆ. Β. 467. — τὰς ἐν
 τόμ. Ψ'.

- ἀφ' ἑδρῶν γυναίκας μὴ εἰσιέναι. Δ. 7. — μηδὲ τοὺς αἰρετικούς. Α. 270. Γ. 276. Δ. 336. 401. — οἱ εἰς Λατινικὰς ἐκκλησίας εἰσερχόμενοι ἀπροκριμάτιστοι. Ε. 435. — ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἐν ταῖς τῶν αἰρετικῶν ψάλλομεν. Δ. 431 α. — μὴ εἰσιέναι εἰς τὰς ὑφ' αἰρετικῶν ἱερέων κοινωθείσας, εὐχῆς χάριν. 431 δ'. — πότε δ' ἐφέται τοῦτο καὶ τὸ λειτουργεῖν; αὐτ. — μὴ θάπτειν νεκροὺς ἐν— Ε. 479. — τίνες λαμβάνουσι καὶ ἐξουσιάζουσι τὰ προσφερόμενα; 470. — πρόσοδοι. Ε. 26. — εἰ ἰσχύουσιν αἱ πρὸς ἀπόρους διδόμεναι ἐτήσια δόσεις; 93. — τὸ σεβάσμιον αὐτῇ φυλάττειν. Β. 480. — τίνα ἀναγιγνώσκονται; Γ. 225. — ἐκκλησία Βλαχερνῶν ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ κληρικῶν. Ε. 232. — μὴ προσδέχεσθαι τοὺς τῇ ἐκκλησίᾳ προσφεύγοντας φονεῖς. 256. Γ'. 263. — προσδέχεσθαι. Ε. 258. — πῶς ἐκκλησία ἀναβιβάζεται εἰς τιμὴν μητροπόλεως. Β. 394. — ἐκκλησία Βουλγαρίας. Α. 44. Ε. 266. Γ'. 258. — Ἰερήσιας. Β. 172. Γ'. 258. — μὴ προσφέρειν ζῶα ἐν ἐκκλησίαις, μηδὲ σφαγιάζεσθαι ταῦτα παρὰ τῶν ἱερέων. Ε. 387. — τοῖς νεωκόροις μόνον ἀνεῖται ἔνδον ναοῦ μένειν. Ε. 408. — ὅτι ὀφείλει παρέχεσθαι παραφυλακὴ ταῖς τάξεις τῶν ἐκκλησιῶν. Γ. 528. — ὅρα Οἶκος Θεοῦ.
- Ἐκκλησιάζοντες, Α. 117. — ἰδέα, 332. Γ. 104, 136. Δ. 402.
- Ἐκκλησιάρχης, Ε. 533, 539.
- Ἐκκλησιαστήριον, Γ. 404.
- Ἐκκλητος κληρικῶν, Γ. 147, 239, 292, 613. — κατὰ αἰρετῶν δικαστῶν οὐ δίδοται, Γ. 537, 584.
- Ἐκκρισις φυσικῆ, εἰ ἀκάθαρτος; Δ. 12, 67, 338, 396, 436, 598.
- Ἐκλήπτωρ τελῶν μὴ γινέσθω κληρικὸς, Γ'. 239.
- Ἐκποίησις, διαφέρει τῆς ἐκδόσεως, Β. 595. — χειρηλίων, Β. 592. — ἐξίρσεις ὡς πρὸς τὰ ἀπρόσοδα, ἢ καὶ τὰ εὐπρόσοδα. Β. 595. Γ. 372, 390. — ἡ τῶν κυριακῶν ὑπὸ πρεσβυτέρου, ἐλλείπει ἐπισκόπου, ἀνατρέπεται. Γ. 50.
- Ἐκτρωσίς, πῶς κολάζεται ἢ ἐκ προθέσεως ἐκτρώσασσα; Α. 312. Β. 518. Γ. 63. Δ. 96, 443. Ε. 400. — πῶς ἢ ἐπὶ χρήμασι; αὐτ. — πῶς ἢ μετὰ διαζύγιον πρὸς ἐκδίχσιν τοῦ ἀνδρός; αὐτ. — πῶς ὁ δοῦς πόμα πρὸς ἐκτρωσιν; αὐτ. Β. 518. Δ. 114. 443. Γ'. 200.
- Ἐλαίας ἐπίσκοπος. Β. 68.
- Ἐλαιον, οὐκ εἰς οὐσίαν, ἀλλ' εἰς φωταγωγίαν. Β. 6. — ἀφαίσεις. 4. 92. — μὴ κομίζεσθαι εἰς ἱερὸν ἔθνων, ἢ συναγωγὴν Ἰουδαίων. Β. 91.
- Ἐλεγχος μεγάλυνει τὴν κόλασιν. Δ. 232.
- Ἐλευθερία, ἀδιαπλήρητος. Β. 499. — αἱ περὶ ἐλευθεριῶν ὑποθέσεις δικάζονται ὑπὸ τοῦ πρωτεκδικίου τῆς Μ. ἐκκλησίας. Γ. 493. — δό-

σις — ὅρα Ἰεκκλησία.

- Ἐλληνες, οἱ ἐθνικοί. Β. 252. Γ'. 173. — τιμωροῦνται εἰ βαπτίζομενοι οὐ προσάγουσι τῷ βαπτίσματι τοὺς οἰκέλους. Α. 50. — τί ἐάν καταλειφθῇ ἢ διορηθῇ τι πρὸς σύστασιν τῆς ἐλληνικῆς πλάνης; 270. — οὐ προσδέχονται εἰς κατηγορίαν. Γ. 596. — συμπόσια αὐτῶν. Γ. 465. — μὴ συνάπτειν γάμους πρὸς αὐτούς. Γ'. 173.
- Ἐμβρονον, ὅρα Ἐκτρωσις.
- Ἐμπαθῆς τὸ σῶμα, εἰ γίνεται ἐπίσκοπος. Α. 53.
- Ἐμπρησμός. Γ'. 249.
- Ἐμφανιστικὰ ἐπισκόπων, Α. 61.
- Ἐμφύτευσις ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, Β. 597. Γ'. 280.
- Ἐμφυτευτής, Β. 597.
- Ἐνάγων, οἱ ἀδίκως ἐνάγοντες κληρικούς ἀποδιδόσιν τὰς δαπάνας αὐτῶν, Α. 168. — πότε ἐνάγουσι παρὰ πολιτικῷ δικαστῇ; αὐτ. 170. — ποινὴ τοῦ αὐτόθι κινουμένου ἐγκληματικῆν δίκην κατὰ κληρικῶν ἢ μοναχοῦ, Γ. 333.
- Ἐναντιοῦμαι τί διαφέρει τοῦ ἀμφιβάλλω; Β. 200.
- Ἐναπόγραφος, ἔξεστι χειροτονεῖσθαι καὶ ἀκρίτων τῶν δεσποτῶν ἐν ταῖς κατ' αὐτοὺς κτήσεσι, Α. 74.
- Ἐνδεεῖς, βοηθοῦνται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου, Β. 76.
- Ἐνδύματα ἀρμόδια τοῖς ἱερωμένοις. Β. 364. 622. Γ. 190. Γ'. 251.
- Ἐνέχυρον, Γ'. 204, 252.
- Ἐνθρονισμός, Β. 582.
- Ἐνορία, κυρίως μόνοις τοῖς Πατριάρχαις δέδοται, Β. 41.
- Ἐνοριακὰ δίκαια, Β. 42. Ε. 101. — δόσεις σταυροπηγίων. Β. 42 — λῆψις κληρικῶν, αὐτ.
- Ἐνοστασις κληρονόμου, Γ'. 349.
- Ἐντάγματα διδόμενα τοῖς χειροτονουμένοις μητροπολίταις, Ε. 544. — τοῖς πνευματικοῖς, 573. — τοῖς ἐξάρχαις, 579.
- Ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἄνευ τῆς χάριτος αὐτοῦ οὐ πληροῦνται, Γ. 665. — ὁ παραβαλίων αὐτὰς τὸν Χριστὸν ἐνυβρίζει, Γ'. 516.
- Ἐνόπιον, ὅτι τὸ διὰ τοιούτων καθιστάμενον Οὐσιαστήριον ἀποδοκιμάζεται, Γ. 508.
- Ἐνώσεως τόμος, Ε. 4. Γ'. 159.
- Ἐξάδελφοι δύο εἰ λαμβάνουσι δύο ἀδελφάς, ἢ τὰν ἀπάλιν. Α. 282. Ε. 41, 43, 341, 354. — εἰ δύναται τις λαβεῖν δύο δευτέρας ἐξ ἀδελφας. Α. 284. Δ. 556. 592. Ε. 103. — ἢ τὴν μητέρα, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὴν θυγατέρα, ἢ ἡγάγετο ἔτι ἀνήλικον οὖσαν ὁ δισεξάδελφος αὐτοῦ. Ε. 32. — γάμος μετὰ τρισεξάδελφον. 40, 47, 361. — ἂν δύο πρῶτοι ἐξ ἀδελφοῦ, οὐρανὸν μεγάλην καὶ ἀνεψιάν; 41. — τρισεξάδελφος οὐ συζεύγνυται μετὰ

της διεξαδέλφης. 46. — εἰ δύο διεξαδέλφοι μητέρα καὶ θυγατέρα; 57. — τί ὁ συναφθεὶς μετὰ τῆς διεξαδέλφης τῆς ἰδίας μητρὸς; 92.

Ἐξαμιλίου ἐπίσκοπος, Γ. 284.

Ἐξάρχος, τάξις αὐτοῦ. Β. 239. Ε. 533. Σ'. 286. — ὁ πρωτεύων ἐπίσκοπος μὴ καλεῖσθαι οὕτω, Γ. 404. — ὁ πατριαρχικὸς ἔξαρχος ἐπὶ τίσιν μοναστηρίοις κέντηται δίκαια; Ε. 110, 112. — καθήκοντα αὐτοῦ, 539, 579. — ἐντάλματα διδόμενα αὐτοῖς, 579. — δικαίωματα, 580. — γράμμα ἑξαρχικὸν κατ' ἀρχιερέως, 585.

Ἐξομολόγησις, ἄφεσις τοῖς ἁμαρτάνουσι, Β. 140. 549. Δ. 99. — κοσμικοῦ 235. 430. — ἐν τίνι ἡλικίᾳ ἑξομολογοῦνται οἱ παῖδες; 341, 484. — περὶ τῶν ἕληλα πταίσματα ἑξομολογουμένων. 429. — ὅτι μόνοις ἀρχιερεῦσιν ἐφεῖται δέχεσθαι λογισμοὺς. Γ. 312. — ταῖς προεστώσαις γυναικείων μοναστηρίων οὐκ ἐφεῖται ἑξομολογεῖν. 477. — ὅτι καλὸν τὸ ἑξομολογεῖσθαι, Β. 372. — τί ἂν μὴ εὕρισκῃ τις ᾧ ἑξομολογήσασθαι; 373. — πῶς τῷ Θεῷ αὐτὸς ἀναγγέλλειν τῷ κοινῷ πνευματικῷ πατρὶ καὶ ἀρχιερεῖ ὅ, τι ἂν ἀκούσῃ τις γινόμενον ἐναντίον, Β. 633. — ἡ ἑξομολόγησις κουφίζει τὴν κόλασιν, ὁ ἔλεγχος μεγαλύνει Δ. 232. — οὐκ ἔξεστι δέχεσθαι ἑξομολογήσεις ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἐπιτροπῆς. Γ. 311. — τοῖς μετὰ μελλόντος συντριβῆς ἑξομολογουμένοις ἐλαττοῦν τὰ ἐπιτίμια συγγνωστόν. Δ. 236.

Ἐξωκατάκηλοι, Ε. 409. 540.

Ἐξωκοιτῶ, Β. 414.

Ἐξωμονιτόν, Β. 636.

Ἐξωμοσία, Β. 290.

Ἐξωμόται, ἕνεκα βασάνων, Δ. 14, 245, 394. — ἕνεκα φυλακῆς, 13. 394. — δειλίας, 17. — περὶ τῶν μὴ μεταμελομένων, 18, 394. — τί οἱ μεταμελομένοι; 34. 394. 492. — δοῦλοι καταναγκασθέντες ὑπὸ τῶν δεσποτῶν, 394. — τί οἱ ἐκπεπτωκότες μὲν, ἀναπαλαίσαντες δέ; 23. 394. — ἢ δόντες ἀργύριον ὅπως μὴ ἑξομώσωσι; 37. 395. — ἢ ἔδσαντες τὰς ἰδίας περιουσίας καὶ ἀναχωρήσαντες. 39. 394. — ἢ ὑποκριθέντες καὶ ἐμπαίζαντες τοὺς βιαστάς, 394. — ἢ εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτομολήσαντες, αὐτ. — ἢ βιασίως θύσαντες, τῶν βιαστῶν ἀκουσίως τὰς ἰδίας χεῖρας προσενεγκόντων τῆς ἀνιέρω θυσία, αὐτ. —

Ἐορτάζω, Β. 427. — μὴ σὺνεορτάζειν τοῖς Ἰουδαίοις, ἢ τοῖς ἔθνεσι, Γ. 206.

Ἐορτῆ, μὴ νηστεύειν ἐν ἑορταῖς, Β. 70. — θεώρια μὴ ἐπιτελεῖν Γ. 466.

Ἐπαιδὴς ὁ προσιῶν δοκιμαζέσθω. Δ. 400. Ε. 384.

Ἐπαιδίας μετέρχεσθαι τῷ κληρικῷ οὐκ ἐφεῖται. Γ. 208. Δ. 469.

Ἐπαρχίαν μὴ διαιρεῖσθαι εἰς δύο, Β. 216. — ἔχειν ἴδιον πρωτεύοντα διὰ τὸ μακροδαπές, Γ. 351. — ἐπιτέκτεσθαι αὐτὰς, 430. — περὶ ἐπιδόσεως αὐτῶν. Ε. 538.

Ἐπεισακτος, ἂν ὁ μέχρι θανάτου συνοικῶν γυναικὶ ἐπεισάκτω μεταλήφεται τῶν ἀγιασμάτων; Β. 424. Ε. 376. — εἰ δεῖ τὸν συνοικῶντα γυναικὶ ἐπεισάκτω μετὰ τὴν ἀποθίωσιν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, εἰς διγάμου ἢ τριγάμου βαθμὸν δέχεσθαι; 377. — οἱ ἐπεισάκτοις συνοικῶντες μετὰ πόρνων τάττονται. 378.

Ἐπερώτησις, ἡ αἰσχρὰ ἀνίσχυρος. Α. 110.

Ἐπιβαίνειν εἰς ἑτέραν ἐπαρχίαν παρὰ γνώμην τοῦ κατέχοντος ἐπισκόπου ἀπηγόρευται, Γ. 577.

Ἐπίθαισι, Β. 147. Γ. 577. Σ'. 84. Ὅρα Μετάθεσις.

Ἐπιγονάτια, Δ. 478. — σημασία, 513.

Ἐπιγόνιος, ἐπίσκοπος, Δ. 438.

Ἐπιθυμητικόν, μέρος τῆς ψυχῆς, Β. 118. — ἀρετὴ αὐτοῦ, Δ. 301, Σ'. 60.

Ἐπικουρὶς, ἡ ἱερατικὴ κουρὰ, Β. 381. — ὁ λαδῶν κουρὰν ἀναγνώστου, καὶ ρίψας τὰ ἱερὰ ἄμφια, ἀναστρεφόμενος κατὰ λαϊκοὺς, μένει λαϊκός. Β. 80.

Ἐπιράνικα, Δ. 478. — σημασία, 513.

Ἐπινεμήσεως ἔτος, Σ'. 418.

Ἐπίορκος, Α. 121. — ἐν τίσιν δεῖ τοὺς ἱμνύοντας μὴ εὐορκεῖν; Α. 314. Δ. 124, 138, 165, 221, 248. — ὅτι μεγάλως κολάζονται. Α. 316. — ὁ κατὰ Θεοῦ ὁμόσας οὐ κινδυνεύει. 319. — ἐπιτίμιον τοῦ ἐπίορκου. Γ. 528. Δ. 221, 248, 405, 444, Σ'. 283. — περὶ τῶν βλαβερῶν ἐπιορκησάντων, Δ. 248.

Ἐπισκοπεῖον, γυναῖκας μὴ ἐνδαιτυῖσθαι ἐν αὐτοῖς, Β. 628.

Ἐπισκοπή, καὶ δουλικῆς καὶ ἐναπογράφου τύχης ἐλευθεροῦ, καὶ ὑπεξουσιότητος. Α. 77. — μνηστὴς προαγέσθω ἄθροον εἰς τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἀξίωμα. Α. 52. Β. 103, 117, 701. Γ. 89, 174, 257. — μὴ ἀφαιρεῖσθαι αὐτὰς ἀπὸ τῶν μητροπόλεων, Ε. 62. — τάξις αὐτῶν. Ε. 455. — περὶ τῶν μεταλλαξαδῶν ὄνομα, 495. — τίνες ἐτιμύθησαν εἰς μητροπόλεις; 493. — προεπιθετικὰ γράμματα, 588. — ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ διατρίσεις, 591.

Ἐπίσκοπος, ὅποιον εἶναι δεῖ; Ε. 291. Σ'. 271. — ὑπὸ πόσιων ἐπισκόπων χειροτονεῖται; Β. 1. 122. 554. — μὴ προαγέσθω ἀμέσως ὀνεύφτος. 103 Σ'. 350. — μὴ χειροτονεῖσθαι διὰ δόσεως χρυσίου ἢ ἄλλου τιμῆς. Α. 43. 61. 62. — οὐ χειροτονεῖται πρὸ τοῦ διὰ τῶν κατωτέρων βαθμῶν διελθεῖν. Β. 703. πῶς δοκιμάζεται; Β. 703. — οὐ κωλύεται δὲ προαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ χειροτονεῖται αὐτ. — δώρων ἀπέχεσθαι. Β. 566. Ε. 547. — προ-

νόμια τοῦ Κωνσταντινουπόλεως. Α. 42. 44. 64. 143. Β. 173. 280. 387. — τοῦ Κύπρου. Β. 203. 395. — τοῦ Τομέως. Α. 57. 144. — πῶς ὁ σχολάζων ἐπίσκοπος διορίζεται εἰς σχολάζουσαν ἐπισκοπὴν; 53. Γ. 154. — περὶ τοῦ μὴ δεχθέντος ὑπὸ τῆς παροικίας, ἐν ἣ ἐχειροτονήθη, ἢ μὴ καταδεξαμένου, ἢ μὴ δυνηθέντος ἀπελθεῖν. Α. 56. Β. 48. 158. 343. 404. Γ. 58. 159. — ὁ τελευτῶν οὐ δύναται ἕτερον ἀνθ' ἑαυτοῦ χειροτονεῖν. Α. 56. Β. 97. Γ. 165. — μὴ διαρπάζειν τὰ τῶν τελευτῶντων πράγματα. Β. 383. Ε. 98. 546. — οὐ γίνεται ἀπλῶς ἐν πόλει βραχεία, ἢ κώμη. Α. αὐτ. Β. 133. Γ. 222. 243. — μὴ εἶναι ἐν μιᾷ πόλει δύο, ἢ ἐν δυοῖ πόλεσιν ἓνα κληρικόν. Α. αὐτ. Β. 240. 620. Δ. 470. — τί οἱ διὰ προστασίας ἀρχόντων γινόμενοι ἐγκρατεῖς ἐκκλησιῶν; Α. 58. Β. 37. 564. — οὐ χειροτονοῦνται διὰ γάμον ἢ παλλακισμόν. Α. 59. Β. 15. 25. 26. 312. 330. Γ. 131. — ὁ χειροτονοῦμενος δελεῖται εἶναι παρθένος, ἢ ἐκ παρθενίας μονογαμήσας παρθένον. Α. 59. — ἡ γυνὴ αὐτοῦ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται. Β. 8. 419. Ε. 321. — τί εἰ χρεία γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι; αὐτ. — κωλύεται τὸ ψηφίζεσθαι τινα εἰς ἐπισκοπὴν ἔχοντα γαμετὴν νόμιμον; Α. 60. Β. 419. — μὴ υποδέχεσθαι ἀλλοτρίους κληρικούς. Β. 20. 145. 148. 266. 229. 240. 269. 343. 344. 620. Γ. 129. 271. 272. 275. 136. 444. 519. — ἀπαλλάττεται τῆς πατρικῆς ἐξουσίας. Α. 72. 77. — ὑπ' αὐτὸν τελοῦσιν οἱ μοναχοὶ τῶν πτωχείων, μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων. Α. 76. Β. 234. — ἀπαιτεῖ τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειμμένα. Α. 83. 86. 102. — πότε ἕδειαν ἔχει ἀποκινεῖν τὸν ὑπὸ τοῦ τελευτήσαντος ὀνομασθέντα ἐκτελεστὴν διατυπώσεως τινος ἱερῆς; αὐτ. καὶ 85. — τί εἰ ῥαθυμεῖ ἀναγκάσαι τὴν πλήρωσιν τῆς διατυπώσεως; 83. — μὴ συγκοινωνεῖν αἰρετικοῖς ἢ Ἰουδαίοις. 118. 269. Β. 61. 81. 90. 328. Γ. 180. 198. 206. — τί ὁ μετὰ Ἰουδαίων τὸ πάσχα ἐορτάσας; Β. 10. 90. 91. 328. Γ. 123. 106. — μὴ δεχεσθαι τὸ τῶν αἰρετικῶν βάπτισμα. 124. 269. Β. 64. — μὴ λαμβάνειν ἐξ αἰρετικῶν εὐλογία, ἢ εὐχεσθαι ἐν ἐκκλησίαις αὐτῶν. 269. Β. 60. Γ. 198. 206. — τί ὁ ἐν εἰδήσει κοινωνικὸν λέγων τὸν αἰρετικόν; 270. Γ. 587. — μὴ δωρεῖσθαι ἢ κληροδοτεῖν αἰρετικῷ, καὶ συγγενεῖ. Γ. 364. 505. 529. — περιουσία τῶν ἀποδιούντων ἐπισκόπων. Α. 240. Β. 55. 383. Ε. 305. 324. — μὴ ἀποδημεῖν ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἢ ἐν ἑτέρῳ διάγειν ἐπαρχίᾳ. Α. 149. Β. 18. 20. 269. 230. 169. 343. 344. 349. 587. 696. Γ. 58. 129. 150. 164. 209. 233. 259. 262. 272. 366. 485. — μὴ ἀπολιμπανέσθω ἔξω τῆς αὐτοῦ

ἐκκλησίας πλέον ἐνιαυτοῦ, ἢ κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν, Α. 150. 164. Β. 696. Γ. 259. 273. — παρὰ κέλευσιν βασιλικὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει μὴ παραγινέσθω. Α. 150. — τί δὲ εἰ δίκης ἕνεκεν ἀπολιμπάνεται; Α. 150. — μὴ ἀνιέτω εἰς τὸ Βοζάντιον πρὶν ἢ τὰ πατριαρχικὰ λάβῃ γράμματα, αὐτ. Ε. 28. — πῶς εἰσέρχεται πρὸς τὸν βασιλέα. Α. 151. 243. — τῷ πολὺν χρόνον τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς ἀπολειφθέντι οὐ χορηγοῦνται δαπάναι, Α. 151. — πολυπραγμονεῖν χρὴ τὰς αἰτίας τῆς ἀδουπορίας τῶν δι' ἄλλων ἐπισκοπῶν περιόντων ἐπισκόπων. 154. Γ. 282. — περὶ τῶν περιόντων πρὸς βασιλέα ἢ τοὺς περὶ αὐτὸν. Ε. 144. 146. 248. 252. 253. 282. 552. 554. Ε. 28. — ὁ τὰ ἐν ἀλλοτρίᾳ ἐπισκοπῇ ἰδία κτήματα ἐπισκεπτόμενος μὴ διαμενέτω ἐκεῖ πλέον τριῶν κυριακῶν. 262. — ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν μὴ μεθίστασθαι. Α. 63. Ε. 18. 20. 145. 148. 169. 229. 240. 587. Γ. 129. 154. 164. 228. 231. 271. 272. 366. 419. — μὴ ἀπίτω εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν ἄνευ προσκλήσεως τοῦ ἐπισκόπου. Β. 47. 169. 324. Γ. 150. 164. 233. 259. 366. Ε. 28. — τίς ὁ σχολάζων; Γ. 154. — οὐ δεῖ ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀγχαρίας διδόναι. Α. 133. 182. — οὐδὲ χειραφετεῖν ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. 156. Γ. 396. — πῶς ἐκδικοῦσι τοὺς παρ' αἰρετικῶν καταγομένους αὐτῶν τόπους. Α. 156. 274. Γ. 580. — περὶ τῶν μὴ ἐπιστρεφόντων τοὺς αἰρετικούς. Α. 157. Β. 75. 346. 453. Γ. 580. 585. Ε. 291. 545. — ὅτι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀπολογεῖται τῷ Θεῷ. Α. 157. Β. 54. Ε. 545. — φιλόπτωχον εἶναι, Β. 58. πότε τοῦ λαοῦ ἀμαρτήσαντος ὁ κληρὸς ἀφορίζεται; Α. αὐτ. — τί ὁ ἀμελῶν τῆς ἰδίας ποιμνῆς; Β. 696. Ε. 304. 545. — κοσμικῶς φροντίδας μὴ ἀναλαμβάνετω. Α. 157. Β. 9. 104. 588. 586. Γ. 342. Δ. 470. — μὴ ἔχειν γυναῖκα συνελκτον. Α. 160. Β. 120. 347. 328. 628. 642. Γ. 60. 402. — πῶς δεῖ εἰσιέναι πρὸς γυναῖκας; Α. 162. Β. 642. Γ. 402. — ἔφειτο ἔχειν γυναῖκα πρὸ τῆς Σ'. συνόδου Β. 7. — ἀποδάσασθαι τῆς γυναικὸς, κατὰ κοινὴν ἀρέσκειαν Β. 419. — τάξις ἐν χρόνῳ τῶν ἐπισκόπων, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ καθέζονται, καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους. Α. 163. Β. 154. 320. Γ. 189. 221. 514. 518. — τίνας καὶ παρὰ τίσι κατηγοροῦσιν ἐπισκόπων; Α. 164. Β. 93. 180. 237. 267. Γ. 315. 320. 322. 330. 381. 595. 596. Δ. 355. Ε. 225. — τί ὁ συγκοινωνήσας παρὰ δικαστῆ ἐπίσκοπον; Α. 164. — μὴ δικάζεσθαι παρὰ πολιτικῷ ἢ στρατιωτικῷ ἀρχοντι. Α. 165. Ε. 28. 226. 228. — δικάζει τοὺς ὑπ' αὐτὸν κληρικούς καὶ μοναχούς. Α. 173. Ε. 28. 226. — ἐπίσκοπος ἔχων δίκην πρὸς κληρικόν ἢ ἐπίσκοπον παρὰ τῷ μητροπολίτῃ τῆς

ἐπιρχίας δικάζεσθω. Α. 174. 184. Ε. 28. — εἰ δὲ ὑπάρχει ὑποψία τις, παρὰ τῷ πατριάρχῃ. Ε. 28. — παρὰ τίνων δικάζονται ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκόμενοι; Α. 167. Ε. 227. — τί εἰ κατὰ τινα πρόφασιν οὐ δύναται τερμῆν τὴν ὑπόθεσιν ὁ ἐπίσκοπος; Α. 170. — τί ἂν ἀπὸ κελεύσεως δικάζῃ ἐπίσκοπος; 173. — εἰ κατηγορία κατὰ κληρικοῦ κινεῖται παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ, ἢ παρὰ τῷ ἄρχοντι; αὐτ. Ε. 228. — ἢ κατ' ἐπισκόπου, Α. 182. Γ. 419. — εἰ ὑπερτίθεται ἐπὶ τοῖς χρηματικῶς δικάζει, 174. — δικαζόμενος οὔτε ἐγγύς δίδωσιν, οὔτε ὁμολογίας ποιεῖ αὐτ. — πότε ἀποδημῶν οὐκ ἐνάγεται; 175. — οὔτε ἐπὶ χρηματικῇ οὔτε ἐπὶ ἐγκληματικῇ δίκῃ χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς διάγεται ἢ παρίσταται. 176. — ὁ ὑπὲρ τῶν ἰδίων πραγμάτων ἐναγόμενος δίδωσι σπύρτουλα, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ οὐκ ὀχλεῖται αὐτῶς, ἀλλ' ὁ οἰκονόμος αὐτ. Ε. 227. — πόσαι καὶ τίνες καταμαρτυροῦσιν ἐπισκόπων; Α. 177. Β. 96. 267. 395. 396. 399. 600. — τί οἱ μὴ πειθαρχοῦντες τῷ οἰκείῳ ἐπισκόπῳ; Α. 179. Γ. 436. 370. 467. 584. — μὴ ὑποδέχεσθαι τὸν ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου ἐκβληθέντα, ἢ ἀπὸ κοινωνίας γενομένον. Α. 179. Γ. 438. 316. 487. — δίκαι ἐπισκόπων. Α. 179. Β. 93. 237. 253. Γ. 452. 233. 239. 267. 330. 377. 576. 580. 595. — μόνον ἐπὶ χρηματικῶν δικῶν ἰσχυρῶς ὁ ἐπίσκοπος δικάζει. Α. 169. — ἢ ψῆφος αὐτῶν ἐρῶνται μεταξὺ τῶν ἐπιλεγμένων αὐτοῦ αὐτ. — μηδεὶς ἐκ πρώτης αἰτιάσθω παρὰ τῷ Πατριάρχῃ, ἀλλὰ παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ αὐτ. — ἐκτός ἂν ὑπόπτως πρὸς αὐτὸν ἔχη αὐτ. — ἐπὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὁ ἐπίσκοπος κατὰ τοὺς κανόνας σκοπεῖ αὐτ. — διαφωνία ἐπισκόπων ἐν τῷ δικάζειν. Γ. 452. — ἐναντίως τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ ἄρχοντος ψηφίζομένου, ἢ τοῦ ἄρχοντος ψηφῶς ὑπόκειται ἐκκλησίᾳ. Α. 180. — αὐτοδικία πρὸς συνεπίσκοπον. Α. 181. Γ. 576. — περὶ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων Α. 181. Β. 566. καὶ Γ. 262. 273. 275. — τί εἰ χωρὶς κανονικῆς αἰτίας ἀφορίζῃ τινὰ τῆς κοινωνίας; Α. αὐτ. 133. Β. 566. — τί ἂν ὁδοκίμος ἐπίσκοπος ἐκβαλλόμενος ποιῇ τι παραχῶδες; Α. 183. — τί ὁ τῆς Ἱερουσάλης κανονικῶς ἐκπεσὼν καὶ μὴ μένων ὑποὺ κελεύσθῃ; Α. 184. — ἐκ τίνων αἰτιῶν ἀφορίζεται ἐπίσκοπος, κληρικός, ἢ λαϊκός; αὐτ. καὶ Β. 7, 11, 20, 22, 27, 31, 37, 48, 58, 60, 63, 71, 73, 83, 85, 90, 97, 108, Γ. 59, 70. — μὴ κατάγεισθαι εἰς πρεσβυτέρου βαθμῶν. Α. 184. Β. 283. 349. — ἐφ' ὅσον χρόνον οὐ κοινωνεῖ τῷ παρ' αὐτοῦ ἀφορισθέντι, οὐδ' οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι κοινωνοῦσιν αὐτῷ. Α. 185. Β. 13. 43. 124. Γ. 132. 604. — πόσαι καθαιροῦσιν ἐπίσκοπον;

Α. αὐτ. Γ. 322. 362. — αἰτεῖται καθαιρέσεως. Α. αὐτ. Β. 4, 7, 9, 45, 27, 31, 34, 37, 39, 47, 58—62, 65—70, 73, 76, 80, 84, 87—90, 104, 107, 108, 195, 217, 228, 263, 279, 312—317, 326, 303, 336, 360, 387, 625. Γ. 39, 46, 58, 70, 123, 128—136, 150, 282. Δ. 228. — ὁ καθαιρούμενος καὶ δευτερον ἐκκαλεῖται πρὸς τὸν Ῥώμη, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως. Γ. 237. 290. — ἐκ τίνων αἰτιῶν ἀφορίζεται καὶ καθαιρεῖται; Α. 186. Β. 32, 37, 83. — ἐκ τίνων αἰτιῶν ἀναθεματίζεται; Α. αὐτ. Β. 217. 232. Γ. 414. Δ. 269. — ἐκ τίνων αἰτιῶν τελείως ἐκβάλλεται; Α. αὐτ. Β. 36, 67, 83, 352. Γ. 132. 203. — μὴ πιστεύεσθαι τὸν ἐπίσκοπον λέγοντα ἰδιαζόντως αὐτῷ τὴν ἀρνούμενον κληρικὸν συνομολογήσαι τὸ ἐγκλημα. Α. 137. Γ. 603. — τί ὁ ἐσθλὸν κρέα ἐν αἵματι, ἢ θηριάλωτον, ἢ θνησιμαῖον; Α. αὐτ. Β. 81. 462. Γ. 24. — ἀπέχεσθαι τῶν οἰκείων γαμετῶν. Α. αὐτ. καὶ Β. 330, 333. 419 Γ. 301. 302. 369. 482. — περὶ τυπτόντων ἢ φονευόντων. Α. 200. Β. 34. 83. 679. Δ. 211. 57. 479. — περὶ κυβεύοντων, ἢ μεθυσκομένων, ἢ θείαις παραβαλλόντων. Α. 201. Β. 58. 356. 424. Γ. 220. — περὶ τυμβωρυχοῦντων. Α. αὐτ. 207. — περὶ κλεπτόντων. Α. αὐτ. 204. — περὶ τοκίζοντων. αὐτ. Β. 59. 151. 328. 566. Γ. 174. 306. 342. Δ. 134. — περὶ ἐπιγορῶντων. Α. αὐτ. 203. Β. 32. Δ. 438. 465. — μὴ μεταδιδόναι τῆς μεταλήψεως ἐπ' ἀμοιβῇ. Β. 354. — τί εἰ γένηται λαϊκός, ἀξιωματικός, ἢ στρατευόμενος; Α. 221. Β. 107, 140, 232. Δ. 470. — μὴ ἐσθλῆσιν ἐν καπηλείῳ ἢ πανδοχείῳ. Α. 226. 71, 192. — πρῶτον τὸ τοῦ ἐπισκόπου μετὰ τὴν χειροτονίαν ἀποκτηθέντα. Α. 239. Β. 673. Γ. 386. — ἰδικὰ τοῦ ἐπισκόπου πράγματα, καὶ ὅτι οὐκ ὤφειλεν ἀδικήσας τελευτᾶν. Α. 241 Β. 55. 267. Γ. 466. 262. 327. 505. — ἄκυρος ἢ ὑπὲρ αἰρετικῶν διαθήκη αὐτοῦ. Γ. 306. — διακρινέσθωσαν τὰ τοῦ ἐπισκόπου ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Β. 55. 268. Γ. 467. 364. 386. — μὴ προβαλλέσθω τὸν ἀββᾶν ἢ τὸν ἀρχιμανδρίτην ἐκαστου μοναστηρίου κατὰ βαθμῶν, ἀλλ' ὅν οἱ μοναχοὶ ἐπιλέξονται. Α. 255. Ε. 549. — μὴ προσφέρειν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ἕτερα παρὰ τὰ νομομισμένα. Β. 4. 437. — διανέμειν τοῖς κληρικοῖς τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν. Β. 6. — μὴ ἐκβάλλειν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα προφάσει εὐλαβείας. Β. 7. 448. 330. 333. 369. 419. Γ. 103. 302. 342. 369. 57. 139. — μεταλαμβάνεται ὁσάκις προσφέρει, ἢ τὴν αἰτίαν λεγέτω. Β. 41. — ὁ μετὰ τὸ βάπτισμα διγαμήσας, ἢ παλλακὴν κτησάμενος, οὐ χειροτονεῖται ἐπίσκοπος. Β. 23. 313. — εἰδέναι χρὴ τὸν ἑαυτοῦ πρῶτον. Η. 45. 268. Γ. 110. — ἐπὶ τῷ ἐπισκόπῳ κείσθωσαν τὰ τῆς ἐκκλησίας. Η.

54. 618. Γ. 50. 466, 222, 309, 313, 398, 403, 423. — χορηγείν ἐξ αὐτῶν τοῖς δεομένοις. Α. 454. Β. 76. Γ. 248. Ε. 25. — μὴ σφετερίζεσθαι τι ἢ ἐκποιεῖν ἐξ αὐτῶν. Β. 52. 592. Γ. 468. Ε. 26. — ἀποστάται ἐπίσκοποι. 495. — παραίτησις ἐπισκόπων. Β. 437. 206. Δ. 29. 359. Σ'. 282. — τὴν δέουσαν ποιῆσθαι πρόνοιαν τῶν μοναστηρίων. 226. 658. — μὴ δίχα οἰκονόμων τὰ τῆς ἐπισκοπῆς διοικεῖν πράγματα. 276. 590. Ε. 25. 546. Σ'. 278. — περὶ τῶν μὴ ὑπογραφόντων τῇ συνόδῳ Αἰγυπτίων. Β. 288. — τὸν διδάσκοντα ἐν ξένη ἐπισκοπῇ καταβιβάζεσθαι εἰς πρεσβύτερον. 47. 169. 203. 349. Γ. 450. 464. 233. 259. 262. Σ'. 282. — περὶ τῶν ἐν σκὰ βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς ἐμποδιζομένων τῆς σφῶν ἐπαρχίας. Β. 338. — τίνα ἀπαιτοῦνται τοῖς ἐπισκοπῆσουσι; 560. — μὴ κατακυριεύειν τῶν κληρικῶν. 569. — μὴ οἰκοδομεῖν μονὴν ἐπὶ καταλύσει τῆς ἐπισκοπῆς. 673. Σ'. 280. — περὶ σγλοματος ἐπισκόπων ἀπὸ τῶν οικείων μητροπολιτῶν. Β. 692. — μὴ ἐκλέγειν ἐπίσκοπον, ζῶντος τοῦ πρώτου. 696. Γ. 238. — οἱ μονάσαντες ἐκπίπτουσι τῆς ἀξίας. Β. 707. Δ. 453. — ἐξουσίαν ἔχουσιν ἀφιέναι ἁμαρτήματα. Γ. 45. Δ. 235. — οἱ εἰς σύνοδον καλούμενοι μὴ ἀπολιμπανέσθωσαν. Γ. 207. 496. Ε. 27. — τὸν πρότερον μὴ προσαγορεύεσθαι ἕξαρχον. Β. 45. 404. — ἐν ἐκκλησίᾳ μὴ συμποσιάζεσθαι. Β. 476. 480. 540. Γ. 194. 407. — τοὺς εἰς παροικίαν χειροτονουμένους μὴ τίνα ἑαυτοῖς ἐκδικεῖν διοίκησιν. Γ. 243. 432. 452. 544. — τὸν ἐπιξενούμενον μὴ καθέζεσθαι ἐν ἡ καθέδρᾳ ἐπιξενούται. Β. 75. 273. 344. 696. Γ. 259. 485. 493. 500. 580. 585. 507. — τοὺς νομίζοντας ἔχειν δικαίον ἐνορίας μὴ αὐθεντικῶς ἐπιδράττεσθαι ταύτης. 576. — τί ὁ καταφρονῶν τῆς ἰδίας διοικήσεως; 585. 259. 472. 493. 500. 584. Β. 73. 273. 696. — περὶ τῶν τοὺς Δονατιστὰς κοινωνῆσαι ψευσαμένων ἐπισκόπων. Γ. 587. — μὴ συναιεῖν τοῖς ἁμαρτάνουσι, μηδὲ συνεπάγεσθαι ταῖς ταύτων πονηρίαις. Δ. 255. — πῶς χρηστέρων ταῖς ἀρειανίσαι. Δ. 343. — τοὺς τελευταῖντας μὴ μύρω χρίεσθαι. 467. — μὴ ἀπωθεῖσθαι τοῦ ἰδίου λαοῦ προφάσει τοῦ πατριαρχικαῖς μοναῖς ὑποκείσθαι τὰ χωρία ἢ προάστεια ἐνθα προκάθηται. Ε. 443. 440. — μεταθέσεις ἐπισκόπων. 416. — περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων. Α. 54. Β. 704. Γ. 256. — οὐ γίνεται τις ἐπίσκοπος πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ Χριστιανοὺς ποιῆσθαι. Α. 50. Γ. 299. — εἰ γίνεται ἐπίσκοπος εὐνοῦχος, ἢ ἄλλως ἐμπαθῆς τὸ σῶμα. Α. 53. Β. 29. 30. 99. 400. 444. — τάξις προκαθεδρίας αὐτῶν. Ε. 455. — ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἑλλάδι. Ε. 594. — καθήκοντα. 893. — ὁ ἱερουργῶν εἰς ἀνευθρόνιστον ἐκκλησίαν πῶς κολάζεσθαι

Β. 582. — ἐπίσκοπος μεσότης, ὁ εἰς χηρευόταν ἐπαρχίαν πομπόμενος τοῦ ποιμᾶναι τὸν λαὸν μέχρι χειροτονίας τοῦ ἐπισκόπου. Γ. 493.

Ἐπιστολαὶ συστατικαὶ καὶ εἰρηνικαί, Α. 454. Γ. 438. Ε. 544. 550. 555. 558. 564. 568. 572. Σ'. 90. — διαφορὰ αὐτῶν Α. 454. Β. 44. 243. — τισὶ δίδονται; 243. Ε. 544. — παρὰ τίνων; Γ. 439. Ε. 544. — πρὸς τίνα σκοπόν; Ε. 554. — ὅτι καὶ ἀπολυτικά λέγονται. Β. 456. Σ'. 97. — τῷ Καρχηδόνος ἕξεσι γράφειν ἐπιστολάς ἐπ' ὀνόματι ἀπάντων τῶν ἐπισκόπων. Γ. 542. — πατριαρχικαί, Ε. 4.

Ἐπιτίμιον, πῶς ἐπακτέον τοῖς ἁμαρτάνουσι; Δ. 387. Σ'. 364. — τίποι τῶν ἐπιτιμίων. Δ. 405. — αὔξειν καὶ μειῶν ἐφεῖται τοῖς ἀρχιερεῦσι, Β. 440, 549. Γ. 22, 31, 35. Δ. 35, 69, 96, 308, 314, 326, 328. — καὶ ὁ ἀπλοῦς μοναχὸς δίδωσιν ἐπιτίμιον. Δ. 434 γ. — οὐ χρόνῳ ἀλλὰ τρόπῳ κρίνονται, Δ. 253. — περὶ τῶν καταφρονούντων αὐτῶν. 445. — ἂν ἐπιτιμᾶται ὁ ἀποσχιστὴς καὶ μετανοῶν; 434 η'. — περὶ τοῦ κατ' ἄγνοιαν συμπαγόντος πρεσβυτέρου μετὰ πρεσβυτέρου βεβρωκότος μετὰ τοῦ μητροπολίτου Κωνσταντίνου. 434 θ'. ὁ δὲ ἐπιτίμιον, τελευτῶν, κοινωνῆ, Β. 443. Σ'. 370.

Ἐπιτραχήλια, σημασία αὐτῶν Δ. 548.

Ἐπίτροπος ὑπεριθέμενος πῶς ζημιούται; Α. 85. — τί ὁ φθείρων τὴν ἐπιτροπευομένην; 215. — πότε ὁ υἱὸς αὐτοῦ δύναιται ἀγαγέσθαι τὴν ἐπιτροπευομένην δι' αὐτοῦ; 277. — τί ἐάν υλοθετήσῃται τὸν ἄνδρα τῆς ἐπιτροπευθείσης; 278.

Ἐπιφανίου συγγραφή περὶ αἰρέσεων Γ. 202.

Ἐπιφορῆσαι, συλλαβεῖν, Γ. 69.

Ἐπιφώνημα, διὰ τριῶν τριακονθήμερων ἐπιφωνημάτων μετακαλοῦνται ἐνάγοντες καὶ ἐναγόμενοι, Γ. 364. — Ἀριστηνὸς προσεκλήθη ἀποσχέσθαι τοῦ ὄφραίου. Β. 9.

Ἐργολαβεῖν τί λέγεται; Β. 224. Γ. 349.

Ἐργολάβια, Γ. 349.

Ἐρημίται, τὰς πόλεις διατρέχοντες, Β. 406. — πόθεν ἢ κλήσις; 407.

Ἐσωκουρίτης, μοναχὸς, Β. 656.

Ἐσωμονιτάτον, Β. 636.

Εὐαγγέλια ἀναγινωσκέσθωσαν ἐν σαββάτῳ, Γ. 185. — οὐδεὶς κατὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἀτιμωρητὶ πράττει. Γ. 307. — τίνα λέγεται εὐαγγελικά; Β. 578.

Εὐαγγελισμὸς, εἰ τύχοι τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, ἂν ἰχθυοφαγοῦμεν. Δ. 427.

Εὐάγγελος Ἀσσυριτανός. Γ. 393.

Εὐαγῆς οἶκος, διοικητῆς αὐτοῦ, Σ'. 250. 544. — τὰ εἰς εὐαγῆς οἴκους δωρούμενα, μόνῃ τῇ τῶν ρ'. ἐνιαυτῶν παραγραφῇ ἐκβάλλονται. Δ. 404. — οἱ δωρούμενοι σιθασμῶ οἴκῳ ἄπορον κτήσιν, ἀναγ-

κάζονται ἀναλαβεῖν αὐτήν, καὶ πᾶσαν ζημίαν προσγενομένην ἀποκαθιστᾶν. 107. — τί ἐὰν μὴ ἐκδικήσωσιν ἐπὶ ἐνιαυτὸν τὰ πράγματα τῆς φθορείσης ἀσκητρίας, ἢ μοναστρίας, ἢ διακονίας; 212, 249. — περὶ τῶν κοινοποιούντων αὐτούς. Β. 612. — μὴ ἐπιζητεῖν ἀπεράντους κτήσεις. Β. 261. — ἀναίρεσις τῆς διατάξεως ταύτης. 270. — ἢ κατ' αὐτῶν παραγραφὴ τεσσαρακονταετής. Β. 264. Γ. 575.

Εὐάγριος, Β. 292, 304.

Εὐγενία, ἀγία, Γ. 109.

Εὐεργέτιδος μονή, Γ. 342. — δεῖ τὸν καθηγούμενον αὐτῆς εἶναι ἱερέα, αὐτ

Εὐδοξία, Δ. 227.

Εὐδόξιος, αἰρετικὸς, Β. 406. — ἢ κακοπιστία αὐτοῦ ἀναθεματιζέσθω. Δ. 83. Σ'. 67.

Εὐζώτιος, αἰρετικὸς, Α. 83.

Εὐθύμιος, πατριάρχης, κατὰ τῆς τετραγαμίας ἀποφαίνεται. Ε. 4. Σ'. 459.

Εὐκτήριον, γρόνος τῆς ἀπὸ τῆς τελευταίας τοῦ διαθέτου ἀνεγέρσεως. Α.

88. — μὴ ἐγχειρεῖν οἰκοδομῇ ἀνευ τῶν πρὸς ἀπαρτισμὸν ἐτα-

μῶν μέσων. Β. 625. — οὐδ' ἀνευ εὐχῆς ἐπισκοπικῆς. 540. —

ἱεουργεῖν ὑπὸ γνώμην τοῦ κατὰ χώραν ἐπισκόπου, Β. 374. —

Ὅρα Ἐκκλησία, Θυσιαστήριον.

Εὐλογία, ὄρισμος, Δ. 464. — αἱ τῶν αἰρετικῶν, φευκταί, Γ. 498. —

ἀπὸ εὐλογίας γενέσθαι τί δηλοῖ; Δ. 425.

Εὐνομάνοι, ἢ Εὐδοξίανοι, Β. 465. 533. Σ'. 59. 64.

Εὐνόμιος, αἰρετικὸς, Β. 406. Σ'. 64.

Εὐνούχος, τρία εἶδη. Β. 30. — πότε κληροῦται; Α. 53, 343. Β. 29,

414. Σ'. 295. — πῶς τιμωροῦνται οἱ εὐνούχοι; Α. 54.

Β. 30, 676. Σ'. 297. — ἑαυτοῦς, Β. 31. Δ. 404. — οἱ εὐνούχι-

σθέντες ἐλευθεροῦνται. Α. 54. — τί οἱ παρ' ἄλλων εὐνούχισθέν-

τες; Β. 444. — ἀλλ' οὐκ ἀπαγορεύεται τὸ διὰ νόσον εὐνούχισθαι.

677. — συμβῆλαιον περὶ εὐνούχων οὐ κρατεῖ. Α. 54. — οὐ συνά-

πτει γάμον. Σ'. 297. — υἱοθετεῖ Β. 430. Σ'. 297.

Εὐόδιος, ἐπίσκοπος σφαγείς, Γ. 520, 558.

Εὐρημα ἀποκερδαίνειν ἀπηγόρευται, Δ. 55, 58, 396. — περὶ τῶν εὐρι-

σκότων τὰ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταλειφθέντα. 64, 396.

Εὐρετρα, μήνοτρα, ἢ σῶστρα μὴ ἀπαιτεῖν. Δ. 65, 396.

Εὐριπίδου τραγικά, Β. 449.

Εὐσέβεια. Β. 443.

Εὐσεβαῖς αἰτίαι. Α. 85.

Εὐσέβιος, Παμφίλου, Β. 434.

Εὐστάθιος, αἰρετικὸς, Γ. 104, 145. — σύνοδος κατ' αὐτοῦ. αὐτ. — παραι-

τηθεὶς τῆς ἐπισκοπῆς ἀναζητεῖ τὴν ἐπισκοπικὴν τιμὴν, Β. 207. 284.

Εὐταξίαν ἐκκλησιαστικὴν μὴ συγγεῖν. Β. 480. 702.

Εὐτυχής, αἰρετικὸς, Α. 266. Β. 246, 303. Σ'. 64.

Εὐτυχιανός, Α. 268, Ε. 447.

Εὐφρόσυρος, ἐπίσκοπος. Δ. 58.

Εὐχαί, τίνων ὁ λαὸς ἀκροᾶται; Α. 414. — τὰς κεκυρωμένας — ἐπιτε-

λεῖν, Γ. 486. 550. — τάξις αὐτῶν. 487. Σ'. 297. — ποσάκις

εὐχεσθαι δεῖ; Δ. 404. — εὐχὴ ἐνώπιον βασιλέως παρὰ μητρο-

πολίτου ἄρτι χειροτονηθέντος. 597. — ἀπέδλητος ἢ μὴ κοινωνῶν

εὐχῆς ἅμα τῷ λαῷ, Γ. 426.

Εὐχαριστία, δοτέα τῷ ἐπιτετιμημένῳ ἐκ τοῦ βίου ἐξοδεύονται, Β. 443. —

αἱ εὐχαί ἐκ παραδδοσεως. 284.

Εὐχίται, Γ. 449. Σ'. 65.

Ἐφέσου σύνοδος, ἢ γ'. οἰκουμενική. Β. 492. — περὶ τοῦ παρσαλεύοντος

τὰς πράξεις αὐτῆς, Β. 200.

Ἐφορρίζειν τοὺς μὴ ὑπὸ ἐπισκόπου προαχθέντας ἐν χρή. Γ. 493.

Ἐφοριστής, ἢ κατηχητής. Γ. 442. Σ'. 300.

Ζ.

Ζαρά, ἢρα Ἄγαρ.

Ζέον ὕδωρ, Β. 373. Δ. 462. Σ'. 304.

Ζήνων, ἐπίσκοπος τῆς Κυπρίων ἐπαρχίας, Β. 203.

Ζουπάνος, Ε. 508.

Ζῶα οὐ προσφέρονται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, Β. 4.

Ζωγραφίαι ἄσεμνοι ἀπαγορεύονται. Σ'. 304.

Ζωή, σύζυγος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, δεινῶς πάσχουσα, διὰ μαγγανειῶν

νοσηλεύεται, Δ. 251.

Ζωναράς, Α. ιζ'. Δ. 76.

Ζωοφόρος, Δ. 440.

Ζώσιμος, ἐπίσκοπος. Γ. 294.

Η.

Ἡβή, ηλικία ιδ'. ἐτῶν ἐπὶ ἀρβένων, καὶ ιβ'. ἐπὶ θηλειῶν, Α. 427. —

ἐπὶ κληροδοσίας ἀποτροφῆς ἐκτείνεται εἰς τὸ ιη'. ἔτος ἐπὶ τῶν

πρώτων, καὶ ιδ'. ἐπὶ τῶν δευτέρων. 428. — διαίρεσις τῆς ἀνη-

βότητος αὐτ.

Ἡγούμενος, ἐπιβλέπει τοὺς μοναχοὺς. Α. 255. — οὐ γίνεται δύο

μοναστηρίων. Α. 57, 255. — περὶ τῶν ἐξ ἑτέρου μοναστηρίου

- γινομένων, 253. — πότε δίδει τὸ σχῆμα τῷ βουλομένῳ αὐτὸ λαβεῖν, καὶ πότε ἐπέχει; 255. Β. 654. — κωλυέτω τὸν ἐξ ἐτέρου μοναστηρίου προσερχόμενον. Α. 249. Β. 658. — μὴ ἐκποιεῖν τὰ τῆς ἐκκλησίας. Β. 592. — περὶ τῶν μὴ ἀναζητούντων τοὺς ἀποδιδράσκοντας μοναχοὺς, ἢ μὴ ἀναλαμβάνοντων ὅταν εὐρίσκωσι. Β. 656. — τίς ἡγούμενος χειροτονεῖ ὑποδιάκονον ἢ ἀναγνώστην; Β. 379. 645. Γ. 342. Δ. 427. Σ'. 80. — οὐ χρὴ τὸν μαστήρην ἀπεβάλλειν. Δ. 429. — ἔνταλμα τοῖς προχειρισθεῖσιν ἡγουμένοις, Ε. 570. — εἰ γίνονται ἡγούμενοι ἀνέροισι, Β. 648. —
- Ἡλικία ἀφ' ἧς κρίνονται τὰ ἁμαρτήματα, Δ. 344. — πρὸς χειροτονίαν, Α. 66. Β. 254. 337. Γ. 88. 342. Σ'. 302. — συγγνώμη ἡλικίας, Σ'. 77. —
- Ἡλιος· πῶς εὐρίσκεται ὁ κύκλος αὐτοῦ; Σ'. 416. — διατί κῆ. οἱ τοῦ ἡλίου κύκλοι; 442. — διατί ἄρχονται ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρίου; 443.
- Ἡμέρα, διάστημα αὐτῆς, Σ'. 302. — πασχάλιος, Α. 440. — ἔμπρακτοι καὶ ἄπρακτοι, Δ. 138. Β. 165.
- Ἡμιάρειοι, Γ. 165.
- Ἡμιολοί, τόκος, Β. 152. Σ'. 474.
- Ἡράκλεια, Β. 173. — ὁ μητροπολίτης — χειροτονεῖ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως αὐτ. — ἐξαιρετικὰ παραδείγματα, Β. 249.

Θ.

- Θεάσιος, ἐπίσκοπος σφαγείς, Γ. 220, 558.
- Θέατρα ἀπαγορεύονται. Β. 358. 424. Σ'. 303.
- Θεία καὶ ἀνεψιά, συνάπτονται μετὰ θείου καὶ ἀνεψιοῦ, Α. 284. Δ. 557. Ε. 58. 424. — καὶ μετὰ δύο ἐξαδέλφων, Ε. 41. — ἀλλ' οὐχὶ μετὰ δύο ἀδελφῶν, Ε. 44. 424.
- Θειμέλιον σελήνης πῶς εὐρίσκεται; Σ'. 444.
- Θεοδόσιος ὁ μέγας, ἢ 6'. οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐπ' αὐτοῦ. Β. 165. — ὁ μικρὸς, γ'. οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐπ' αὐτοῦ, Β. 192.
- Θεόδοτος, Πατριάρχης, Β. 473.
- Θεόδουλος, μοναχὸς, Β. 68.
- Θεοδώρα, Β. 434. — Κομνηνῆ, σύζυγος Ἀνδρονίκου, εἰ καὶ κατὰ βίαν ἀποκαρεῖσα, κωλύεται νυμφευθῆναι τῷ Κράλῃ Οὐγγρίας, Γ. 28.
- Θεοδώρητος, Κύρου ἐπίσκοπος, κατὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον, Β. 193. Σ'. 71.
- Θεόδωρος Μοψουεστίας, Β. 292. 304. Ε. 203. 209. — ὁ Βαλσαμῶν, ὄρα Βαλσαμῶν. — Θαῦμα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου διὰ τῶν κολλύβων Σ'. 464. — χειροτονεῖται ἀντὶ τοῦ Εὐσταθίου, Β. 213.
- Θεοκάπηλοι, Β. 484.
- Θεολογία, Α. 35. Ε. 187.
- Θεοὶ ψευδώνυμοι, Β. 528.
- Θεός, Γ. 459. — ἐκ Θεοῦ ἄρχεσθαι, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι, Β. 301. — ὁ κολλώμενος τῷ Θεῷ, ἐν πνεύμα ἔστι.
- Θεοτόκος· ὁ τόκος αὐτῆς ἀλόχευτος, Β. 486. Σ'. 322. — μὴ ἔψειν σεμίδαλιν ἔνεκα τῶν λοχειῶν αὐτῆς, Β. 486. Σ'. 322.
- Θεοφάνεια Σ'. 305. — τί εἰ κυριακῇ συμπέσωσι; Δ. 342. Σ'. 347.
- Θεοφάνης, Καισαρείας, Β. 249.
- Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας κανόνες, Δ. 342.
- Θεοφυλάκτου Κωνσταντινουπόλεως φαῦλαι πράξεις, Β. 449.
- Θεραπεία, ἡ τιμὴ ἢ ἡ ἴασις, Γ. 179.
- Θέσις, Σ'. 137. ὄρα Ἰσοπέλα.
- Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος, ἄλλοτε ληγάτος τοῦ Πάπα, Σ'. 256.
- Θεώρια, ἢ παίγνια, Α. 324. Β. 424, 445, 448, 456, 469, 533. Γ. 330, 335, 466.
- Θηρία· τίνες τούτοις παραδίδονται; Δ. 191.
- Θηριομαχία, ὅτι ὁ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς τὸ θηριομαχεῖν, ἀτιμοῦται. Α. 322. Β. 426. Γ. 598. — ἐξαιρέσις, Α. 324.
- Θησαυρὸς μὴ ἀναζητησθῶ διὰ Ουσιῶν, Α. 195.
- Θλίβλαι, εὐνούχων εἶδος, Β. 30.
- Θλίψις· διὰ πολλῶν θλίψεων ἢ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἡγεῖσθαι. Δ. 27.
- Θραβακηναί, Γ. 648.
- Θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν, Ε. 455. — περὶ τῶν πέντε πατριαρχικῶν θρόνων, Β. 41. Ε. 486. — τάξις τῶν ὑποκειμένων τῷ Κωνσταντινουπόλεως. 488. — ἐνεστῶσα τάξις τῶν ὑπὸ τοῦ τῆσ-σαρας πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τὰς αὐτοκεφάλους ἐκκλησίας Ῥωσσίας, Κύπρου, Λδοστρίας, Συναίου, Μαυροβουνίου, καὶ Ἐλλάδος τελούντων, 513. — προβιβαστικὰ γράμματα θρόνων, 538.
- Θυγάτηρ· πότε συζεύγνυται ἐλευθέρως; Α. 340. — πότε ἀποκληροῦται; αὐτ. Ε. 39. — ἢ παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς ἀκηλουθήσασα τῷ ἐρυστῇ πορνεῖ. Δ. 482. 450. Σ'. 184. — τί ἂν διαλλαγῶσιν οἱ γονεῖς; αὐτ. — ἐπιτίμιον αὐτῶν· αὐτ. — ὁ γάμος μετὰ τριετίαν γινέσθω· αὐτ.
- Θυρελικὸς, Β. 426. Δ. 400. Σ'. 303.
- Θυμιάματα, διατί προσφέρονται; Β. 5. — διατί δίδονται τῷ λαῷ παρὰ τοῦ Πατριάρχου μετὰ τὴν κατήχησιν; Δ. 523.
- Θυμικόν, μέρος τῆς ψυχῆς, Β. 118. Δ. 415. 300. Σ'. 50.

Θυμοειδής, Δ. 345. Α. ὄρα θυμικόν.

Θυσία' προσάγειν θυσίαν, πανηγυρίζειν ἐστίν. Β. 427.—ἡ διὰ ζώων ἀπαγορεύεται. Β. 4. Β. ἀν καὶ ἡ διὰ νέων χθρῶν. Β. 35. 543. Γ. 400. — μὴ συνάπτειν σταφυλὴν τῇ θναίμακτῳ θυσίᾳ. Β. 365. — ἡ ἀναίμακτος θυσία ὑπὸ νηστικῶν ἀνθρώπων ἐπιτελεῖσθω. Β. 4. 367. Γ. 405.—πῶς τιμωρεῖται ὁ θυσίας ἀπηγορευμένας ποιῶν; Α. 199.—πῶς ὁ ἀπειλῆ θύσας τοῖς εἰδώλοις; Γ. 33. Δ. 16.—πῶς οἱ πολλακίς ἐκθρίας θύσαντες; Γ. 37. Δ. 41. 395.—πῶς οἱ καὶ ἄλλους ἀναγκάσαντες; Γ. 38. Δ. 22. 394. — τίσιν ἐκχωροῦνται τὰ μετὰ τὰ ἀναλισκόμενα εἰς τὴν θυσίαν προσφερόμενα; Δ. 348. 421.—θυσίαι Ἑβραίων. Β. 544.

Θυσιαστήριον, τίσιν ἐφέται ἐν αὐτῷ κοινῶν, καὶ ὅτι γουσιξὴν ἢ εἰσοδος ἀπαγορεύεται. Α. 115, 327. Β. 466. Γ. 212. Δ. 404. Γ'. 123. 196.—εἰ ἐφέται μοναχῷ εἰσεῖναι εἰς αὐτό. Δ. 417.—ἡ μοναζούσα. 428.—τῷ βασιλεῖ ἐπιτρέπεται. Β. 466. Γ'. 123.—ἐξαιρέσεις ἐν τῷ ναῷ Χάλκης, Β. 467. — τοὺς ἐν αὐτῷ προσεδρεύοντας ἐξ αὐτοῦ τρέφεισθαι. Α. 57. — οὐκ ἐξεσι ἐν αὐτῷ προσφέρειν μέλι καὶ γάλα. Β. 4. 437. — τοὺς τῷ θυσιαστηρίῳ δουλεύοντας ἀπέχεσθαι γυναικῶν. Γ. 302.—μὴ πηγνύναι χωρὶς ἐπισκόπων. Α. 413, 344. Β. 39. Γ. 137, 318, 508. — τὸ δι' ἐνοπλίων καὶ μεταίων ἀποκαλύψεων ἀνθρώπων καθιστάμενον ἀποδοκιμάζεται. Γ. 509.

Θῦται, Α. 321.

Γ.

Ἰακωβίται, ἀχρεῖς, Δ. 407. 5.

Ἰακωβός, ἀδελφὸς τοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα. Β. 374. — πρῶτος ἱεράρχης Ἱεροσολύμων αὐτ.

Ἰατροὶ μὴ γινέσθωσαν οἱ διάκονοι. Γ'. 343 — οὐκ ἐπιλέγεται ὁ ἀνεπιστήμων, καὶ ἀρχίατρος ἢ. Β. 648.

Ἰβας, Ἑδέσσης. Β. 194. — ἀσθεῖς ἐπιστολή. Ε. 203.

Ἰθῆρες, ἐκκλησία αὐτῶν αὐτόνομος. Β. 172. Γ'. 238. — ἐγκαμίζουσι τὰς θυγατέρας αὐτῶν Ἀγαρηναῖς. Β. 473. — οὐ βάλλουσι ζέον τῷ ἀγῶνι πατηρίῳ. 377.

Ἰγνάτιος, πατριάρχης, σύναδος κατ' αὐτοῦ, Β. 648.

Ἰεβούς, τὰ Ἱεροσόλυμα. Β. 130.

Ἰδικά, οὐχ ἔλκονται εἰς παράδειγμα. Δ. 175.

Ἰερὰ ἄμφια, σημασία αὐτῶν. Δ. 548. Ε. 430.

Ἰεραξ. Δ. 349.

Ἰερατικός' κλήσις τῶν περὶ τὸ βῆμα, κληρικοί δὲ, οἱ λοιποί. Γ. 210.—

διαφορὰ ἱερατικοῦ, κληρικοῦ, καὶ ἀσκητοῦ. Β. 485.—δεῖ ἀτοίμους εἶναι πρὸς τὴν τῶν ἀγιασμάτων μετέληψιν. 41.—μὴ διαγμεῖν. Ε. 28. — ὁ λαβὼν χίρην, ἐκβεβλημένην, ἢ ἐταίραν, οὐχ ἱεράται. Β. 25. — εἰ ἱεράται ὁ μετὰ τὸ ἀποθνεῖν τὴν μνηστὴν αὐτοῦ ἄλλην ἀγαγόμενος; Δ. 453. — εἰ ὁ συνάφας γάμον μετὰ τὸ διαλῦσαι τὴν πρώτην μνηστείαν. Ε. 54. — ἐπεὶ δὲ καὶ οὐτινος ἢ γυνὴ ἠὲτοχειριάσθη ἐκ δεινῆς ἐσθνελας. Δ. 496. — προσέτι καὶ ὁ τῶν ὀφθαλμῶν ἢ τῶν ποδῶν τὸν ἕτερον πεπηρωμένος, ὁ κωφός, ἢ ὁ τυφλός; Β. 99. Δ. 467. Γ'. 503.—ὡσαύτως καὶ ὁ ἀποκαρῖς, ἐὰν ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔμεινεν ἐν τῷ κόσμῳ. Ε. 405. — τί ὅταν ἡ γυνὴ αὐτοῦ μοιχευθῇ; Α. 73. Ε. 46. — ἐπιτίμιον τοῦ φονέως. Δ. 191. Ε. 49.—τοῦ τύπτοντος. Α. 200. Β. 34. 679. Γ'. 479.—τοῦ ἀπαιτοῦντος τόκου. Β. 59. 154. 328. Γ. 174. 306. 342. — τοῦ ἀμελοῦντος τοῦ ἰδίου κλήρου. Β. 75. 273. 346. 489. 696. Γ. 259. 262. 485. 493. 580. 585. — τοῦ ἐσθλοῦτος ἀμαζώου, ἢ πικτόν. Α. 437. Β. 81. 462.—τοῦ μὴ μεταλαμβάνοντος οἴνου καὶ κρεῶν ἐν ἑορταῖς. Β. 70. Γ. 400.—τοῦ μὴ δεχομένου τὸν μετανοοῦντα. Β. 68.—δικαίως καθαιρεθεῖς οὐχ ἱεροπραγεῖ. 36. Γ. 132. 322. Δ. 424. — ἔχει δὲ τὸ τῆς ἐκκλησίας βολήθημα. Γ. 146. — οὐχ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ψηφίζονται. Β. 564. — οὐδ' ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Γ. 483. Δ. 493. — μὴ συνεσθῆναι ἰδίᾳ ἢ μετὰ γυναικῶν. Β. 643.—μὴ καταλιμπάνειν τὴν οἰκίαν ἐνορίας. Ε. 27. — μὴ ἀπέχεσθαι εἰς ἄλλην πόλιν ἄνευ συστατικῶν. Β. 15. 20. 43. 250. Γ. 133. 144. 209. 366. Ε. 23. — καὶ ὁ ἐπιφερόμενος συστατικὰ ἐξεταζέσθω. Β. 44.—μὴ ὀδεύειν ἄνευ καλεῦσεως ἐπισκόπου. Γ. 209. 366. — τί ὅστις ἐκκλησίαν διοριθεῖς καὶ μὴ καταδεχόμενος; Β. 18. 118. Γ. 153. 159. Γ'. 273.—ἄνευ τῆς τοῦ ἐπισκόπου γούμης μὴδὲν ἐπιτελείτωσαν. Β. 51.—κόσμηκας φροντίδας μὴ ἀναλαμβάνειν. 9. 404. 220. Γ. 342. Γ'. 342.—τίς ἢ ἐξαιρέσεις; Β. 220.—μὴ στρατεύεσθαι. 107. — μὴ συλλογέσθαι μετὰ γυναικῶν. 183. Γ. 497.—μὴ θεωρεῖν ἱππηλασίας ἢ θέατρα. Β. 356. Γ. 220. 334.—φεύγειν τὴν τῶν Ἰουδαίων κοινότητα. Α. 413. 269. Β. 31. 90. 328. — τί ὁ ἐπὶ τρεῖς κυριακάς ἀπολειφθεῖς τῆς ἐκκλησίας; Α. 275. Β. 489.—μὴ ἀνατρέφεσθαι ἐν καπηλείᾳ. Β. 58.—μὴ εἶναι μάγους, ἐπαιθεύς, μαθηματικούς, ἀστρολόγους. Γ'. 358.—μὴ παραμένειν τοῖς γάμοις μετὰ τὸ τοὺς θυμελικαὺς εἰτελεῖσθαι. Β. 356. Γ. 220.—μὴ ποιεῖν συμπόσια ἐκ συμβολῆς. Γ. 221. Γ'. 444.—μὴ παραιτεῖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον. Α. 179. Β. 58.—39. 93. 123. 180. 237. Γ. 446. 322. 552.—μὴ ἐγκαταλείπειν τοὺς ἰδίους λαοὺς. Β. 75. 273. 346. 489. 696. Γ. 259. 485.

580. 584, 585. — ἕτερον ἐπιτήδευμα παρὰ τὸ διδασκαλικὸν ἀκινδύνως οὐκ ἀναλαμβάνει. Δ. 468. — οἱ ἀπὸ θ'. γάμου παῖδες, ἢ οἱ ἀπὸ δουλίδων καὶ παλλακῶν τεχθέντες ἱερῶνται. Δ. 493. — τί ὁ παραδυναστεύων τῷ τῆς πόλιως ἄρχοντι καὶ καταγγέλλων; Ε. 383. — τί ὁ ἀμφιεννόμενος κοσμικὰ ἐνδύματα, καὶ βραδύφορῶν, ἢ νυκτοπορῶν; αὐτ. — τί ὁ στάσεις ποιῶν; 384. καὶ 386. — τί ὁ παραβαίνων τοῦ θεοῦ κανόνας καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν; αὐτ. — μετὰ τὴν καθάρσιν παραδίδεται τῇ ἀρχοντικῇ ἐξουσίᾳ. Γ. 421.

Ἱερεὺς, ἐκλογή αὐτοῦ. Δ. 46. — οὐκ ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ ὄχλου. Γ. 183. — τέκνα. Γ. 330. — ὁ καθαιρεθεὶς οὐ πράττει τὰ ἱερῶν. Δ. 424. — εἰ ἱερουργεῖ μετὰ τὴν ἀπόκαρσιν; 453. Ε. 374. — εἰ ἱερουργεῖ καθ' ἡν ἡμέραν φαντασθῆ; Δ. 455. 602. Ε. 370. — ἂν ὁ λουσοθεὶς δύναται αὐθιμερὸν ἱερουργῆσαι, ἢ ἱερουργήσας λουσοθῆναι, ἢ φλεβουτομηθῆναι; Δ. 457. — οὐ δεῖ ἱερουργεῖν τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ μετὰ τὸ φαγεῖν. Β. 368. — ἐπιτίμιον τοῦ ἱερουργοῦντος ὅταν γυθῆ τι ἐκ τοῦ ἀγίου ποτηρίου ἢ δίσκου. Δ. 463. — ἱερεὺς λαϊκὸς ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας οὐ δύναται ἐξαγορεύειν δέχεσθαι. 465. — ἕτερον ἐπιτήδευμα παρὰ τὸ διδασκαλικὸν ἀκινδύνως οὐκ ἀναλαμβάνει. 468. — αἰρετικὸς ἱερεὺς κοινωνήσας μετὰ πιστῶν, καὶ πάλιν αἰρεσιώτης γενόμενος, ἐπιστρέφων οὐχ ἱερᾶται. 470. — οὐκ ἐφείτῃ αὐτοῖς ἐνδύεσθαι ἐπιγονάτια ἢ ἐπιμάνικα. 478. — ὁ εὐλογῶν γ'. γάμον καθαιρεῖται. 495. — τῇ τοῦ τελευτήσαντος ἱερέως συζύγῳ δευτερογαμεῖν οὐ συγχωρῆται. 563. — ἂν λειτουργῆ ἐν εὐκτηρίοις οἴκοις; Ε. 34. — τί ὅταν γυνὴ ἱερέως μοιχευθῆ; 46. — κορνειῶν καθαιρεῖται. Β. 32. — τί ὁ εὐλογῶν γάμον παρὰ γνώμην τῶν γονέων; Ε. 47. — τί εἰ φουεῦσει; 49. — ἐπιτιμᾶται ὅτε κύων ἢ μῦς φάγη τοὺς προηγιασμένους ἄρτους. 115. — περὶ τοῦ ἀφωρισμένου ἱερουργοῦντος. 116. — ἐπιτίμιον τῶν λεληθότως ποιησάντων τῇ μεγάλῃ Μ'. εὐλογήσεις γάμων. αὐτ. — εἰ ἔστιν ἄξιον βαπτίσαι τὸ ἴδιον παιδίον; 372. — τί εἰ διαβληθῆ ὑπὸ γυναικὸς τεκούσης παιδίον, ὅτι ἐξ αὐτοῦ τοῦτο ἔτεκεν; 442. — ὅρα Ἱερατικὸς, Κληρικὸς.

Ἱεριχοῦς πολιορκία ὑπὸ Ἰησοῦ. Β. 609.

Ἱερομνήμων. Ε. 409. 532. 538. — ὅτι ἀκερδῆς τὸ ἀξίωμα. Γ. 385. — ὅρα Ὀφφίκιον.

Ἱερὸν, θεοῦ δικαίου. Α. 89. — ὀρισμός· αὐτ. — ἀδιατίμητον· αὐτ. — οὐ κτεῖται τις διὰ τῆς χρονίας νομῆς, ἢ δι' ἐπερωτήσεως· αὐτ. 95. — τί ὁ ἐξ ἀπάτης ἀγοράσας; αὐτ. — οὐδ' ἀγοράζεται· αὐτ. Β. 592. — ὅτι κειώλυται τὸ ἐν ἱερῷ κτερίζειν· αὐτ. καὶ 93. — οἱ ἄρ-

χοντες ἐπιθλέπουσι τὰ ἱερά. αὐτ. — οὐ καλῶς τις πακτεύει μὴ καθιερούν τὸν ἴδιον τόπον. αὐτ. — οὐ δύναμεθα ἐκδοικεῖν τὰ ἱερά ὡς ἡμέτερα. αὐτ. — ὅτι ἱεροῦ τόπου παρεντιθεμένου ἢ δι' αὐτοῦ πάροδος εἰς ἰδιωτικὸν ἀπαγορεύεται. 90. — ὑπὸ τοὺς πολέμους γινόμενα παύεται εἶναι ἱερά. αὐτ. — ἡ ἀγορασία συνίσταται εἰ ἀγνοεῖ ὁ ἀγοραστής εἶναι αὐτὸ ἱερὸν, οὐχὶ δὲ εἰ γινώσκει. αὐτ. — τοῦ ἱεροῦ πεσόντος ὁ τόπος οὐ γίνεται βέβηλος, οὐδὲ πωλεῖται. αὐτ. — τὸ παρὰ γνώμην τῶν ἱερέων γεγονὸς ἱερὸν οὐκ ἔστιν ἱερὸν. αὐτ. — τὸ δι' αὐθιγῆς ἱερέως οἰκοδομηθὲν, κἢν καταπέση, ὡς ἕγιον, οὐκ ἔτι κοινωθήσεται. αὐτ. — ἐξ εὐλόγων αἰτιῶν πωλεῖται ἔστιν ὅτε τὰ ἱερά. 92. — τὰ ἐπὶ καρποφορίᾳ προσαγόμενα οὐκ εἰσὶν ἱερά. αὐτ. — ἀπαγορεύεται τὸ ποιεῖν ἢ ἐμβάλλειν ἐν ἱερῷ τόπῳ ὑπερ ἀμορφίαν καὶ οὐ κόσμον αὐτῷ φέρει. αὐτ. — ὁ ἱερὸν κληροδοτῶν δοκεῖ μαίνεσθαι. αὐτ. — ἡ τῶν ἱερῶν φυλακὴ τρισὶν ἐπιτέτραπται; αὐτ. καὶ Β. 593. — οὐκ ἔξεστι τὸ ἐπίδικον τῷ Θεῷ καθιεροῦν· Α. 93. — πάντα τὰ ἱερά εἰσὶ καὶ ἅγια. Δ. 450. — οἱ σὺν ὄπλοις κατέχοντες ἱερὸν τι ὑπέκεινται ποινῇ. Α. 97. — δίκαια τοῦ ἐν ἀγνοίᾳ τὸ ἱερὸν ὡς ἰδιωτικὸν ἀγοράζοντος. 108. — ἐκποῦσις καὶ ὑποθήκη αὐτῶν οὐκ ἐπιτέτραπται· αὐτ. — ὅτι κλειεσθαι δεῖ. 268. — περὶ τοῦ λαμβάνοντος ἱερὸν τι σκεῦος· εἰς οἰκίαν χρῆσιν. Β. 93. 682. Γ'. 316. — μὴ ποιεῖν πράξεις ἐνδον τῶν ἱερῶν περιβόλων. 480. — ὅτι εἰσὶ τιμῆς ἄξια καὶ σέβασματος. 511. — μὴ εἰσάγειν ἐν αὐτοῖς κτήνος εἰ μὴ ἕνεκα μεγάλης ἀνάγκης· αὐτ. — τίνας λέγονται ἱεραὶ τόποι; 537. — τὸ περὶ καινοτομίας παράγγελμα ἔχει χώραν πρὸς ἀποτροπὴν νέου ἔργου ἐν ἱερῷ τόπῳ. Α. 92.

Ἱεροσόλυμα, πέμπτος ὄρνος. Β. 387. — ὁ τούτων ἐπίσκοπος πῶς τιμᾶται; Β. 132. Γ'. 284. — ὠνομάσθη οὕτω μετὰ τὸ οἰκοδομηθῆναι τὸν ναόν. Β. 130. — κατασκάπτεται ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων· αὐτ. — ἡ τοῦ Ἱεροσολύμων ἀπόφασις ἀνακρίνεται ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας. Γ. 147.

Ἱερόσουλός Α. 109—113. 326. Γ'. 306. — τίς ἔστιν; Α. 112. — πῶς τιμωρεῖται; 110. 112. Δ. 348. 448. — πῶς ὁ νυκτερινός, πῶς ὁ ἡμερινός, καὶ πῶς ὁ τίμιος; Α. 112. — πῶς ἐπιτιμᾶται ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας; Δ. 328. — πρὸς τὸ ποιῶν τοῦ ἐγκλήματος τιμωρεῖται. Α. 110. 111. — τίς ἀναζητεῖ αὐτούς; 110. — ἀνισχύρως τις ὁμολογεῖ ἱεροσυλεῖν, καὶ οὐχ ἀρμόζει ἐκ τούτου ἀγωγή. 109. — τὰ ἐξ ἱεροσυλίας κτηθέντα οὐ δικαιοῦνται εἰ κληρονόμοι· αὐτ. καὶ 110. — τὸ τῆς ἱεροσυλίας ἐγκλημα ἕμοιόν ἐστι τῷ καθοσιώσεως. 110. Γ'. 307. — κατὰ τίνος κινεῖται ὁ κατ' αὐτῶν νόμος; αὐτ. — ὁ κατ' αὐτῶν νόμος ὁ αὐτὸς ἔστι τῷ

- των ἐπιθούλων· αὐτ. — τὸ ἐξ ἱερῶ ὑφελέσθαι ἰδιωτικὰ χρήματα οὐκ ἔστιν Ἱεροσολία. Δ. 111. — ὁ τόπος διακρίνει αὐτὸν τοῦ κλέπτου· αὐτ. — τὸ τῆς Ἱεροσουλίας ἔγκλημα καὶ κατὰ κληρονόμων ἀρμόζει. Δ. 113. — πῶς ἐνομοίθη τῇ παλαιᾷ Γραφῇ; Δ. 328. Σ'. 307. — τὸ ἐξ ἐπισκοπῆς εἰς πρεσβυτέρου κατάχρησιν βαθμὸν Ἱεροσουλία ἐστὶ. Β. 286.
- Ἱεροφύλαξ, ὁ κληροδοτῶν τούτων νομίσματα δίδοσθαι τῷ καιρῷ τῆς ἐορτῆς, αὐτῷ τῷ ἱερῷ δοκεῖ τὰ νομίσματα ταῦτα δίδόναι. Δ. 98.
- Ἱερωσύνη, κώλυμά ἐστι πρὸς γάμον. Δ. 210. — μὴ προάγεσθαι εἰς ταύτην διὰ προσαγωγῆς χρημάτων. Δ. 58. Β. 564. — τὰ θεοπαράδοτα λόγια οὐσία, ἢ σύστασις τῆς Ἱερωσύνης. Β. 563. — εἰ λώβη σώματος κωλύει τῆς Ἱερωσύνης; Δ. 467. — περὶ τῶν ἐκπεσόντων ταύτης καὶ τεκνοποιησάντων, Δ. 211. — ὄρα Κληρικός.
- Ἱησοῦς ὄρα Χριστός. — τοῦ Ναυῆ. Β. 609.
- Ἰλιάς κακῶν. Δ. 219.
- Ἰματισμοῦ μεταβολὴ πότε ἐπάγει ἐπιτίμιον ταῖς γυναῖξι; Γ. 409. — Ἰουγενίας καὶ Μελάνης παραδείγματα ἀγχιθεται· αὐτ.
- Ἰμφανς (imphans) τὸ νεώτερον τοῦ τριετοῦς νέπιον. Δ. 128.
- Ἰνδικτός, Σ'. 416.
- Ἰνκεπτός, ὁ ἐξ αἰμομιξίας. Δ. 462.
- Ἰννοκέντιος, πάπας Ῥώμης. Γ. 547.
- Ἰουβενάλιος, ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, Β. 131.
- Ἰουδαῖος, προσηλυτεύων, κεφαλικάς τιμωρεῖται, Δ. 197. — μὴ μιμεῖσθαι τὰς συναγωγὰς αὐτῶν. Δ. 263. Γ. 196. — οὐκ ἐνάγονται, οὐτε γαμοῦσι Χριστιανὰς, κλπ. Δ. 263. Σ'. 173. — ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν τίσι διαλέκτοις τὰς Γραφὰς ἀναγινώσκουσιν; Δ. 267. — τὸ πῆ ὁμῶδι τῶν Ἰουδαίων κληροδοτούμενον οὐκ ἀπαιτεῖται. 269. — ἀπηγόρευται τοῖς ἱερῶσιν αὐτῶν πόρναις ἢ δοῦλας κλπ. πρὸς γάμον ἄγεσθαι. Β. 25. — εἰ μὴ εἰλικρινῶς προσέρχονται, οὐ προσδέχονται. Β. 583. — οὐ κατηγορεῖ. Γ. 396. — ὁ Ἰουδαῖζων ἢ μετατιθέσθω, ἢ ἀποβαλλέσθω, Δ. 400. — μὴ προσδέχεσθαι Ἰουδαῖον θέλοντα χριστιανίσαι ἐπὶ τῷ φυγεῖν ἔγκλημα ἢ χρέος. Δ. 123. — μὴ συνεορτάζειν. Β. 40. 329. Γ. 206. — μὴ λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ ἄζυμα. Β. 323. Γ. 206. — μὴ ἐχέτω ἀνδράκοδον Χριστιανόν. Β. 583. — Στροβιλιῶται Ἰουδαῖοι. Β. 608. — αἱ ἐορταὶ αὐτῶν κατήργηται. Β. 330. — Ἰουδαϊκόν ἐστὶν ἔθος τὸ ἐπὶ ἀργυρίου συλλογῇ ἀμείβεσθαι τοῖς ἀρχισυναγώγαις. Δ. 385.
- Ἰουδαῖζων, ὁ χρώμενος τοῖς τοῦ παλαιοῦ νόμου, ἀνευ ὧν ἐδέξατο ἢ ἐκκλησία. Δ. 242.

- Ἰούδας, αἰρετώτερος τῶν πρὸς πᾶσαν ἀνθρώπων κατάγνωσιν ἀπερυθρισάντων. Δ. 386.
- Ἰούλιος, Πολυδεύκης, Δ. 230. — ἐπίσκοπος Ῥώμης, Γ. 236.
- Ἰουστινιανὴ νέα, ἢ Κύπρος, χαίρει τὰ προνόμια τῆς τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας. Β. 395. Γ. 450. Σ'. 253. —
- Ἰουστινιανοῦ, ὁμολογία πίστεως. Ε. 187. — Πινύτμητος. Β. 294. 300.
- Ἰππική, ἢ Ἱπποδρόμιον. Α. 328. — ὁ Ἱπποδρόμιος προσκεῖμενος, εἰ μὴ παύσαιτο, ἀποβαλλέσθω. Δ. 400. — ξύλινον Ἱππικὸν κεκόλυται. Β. 360.
- Ἱπποδρομίας ὅσα τοῖς κληρικαῖς ἀπηγόρευται. Β. 356. 426. Γ. 334. — ἄτοπα κατ' αὐτάς. Β. 357.
- Ἱππῶν, πόλις τῆς Νουμιδίας. Γ. 393. — περὶ τῶν ἐν αὐτῇ φροντιστῶν τῆς ἐκκλησίας. 500. — σύνοδος, 489. 535.
- Ἰσημερία ἑαρινὴ διάφορος. Β. 40. Σ'. 405.
- Ἰωάννης, πάπας Ῥώμης. Β. 705. — ὁ Νηστευτής. Δ. 432. Σ'. 404. — Ἐφέσου, ὁ κολπιωτὸς, ἐδέξατο. Β. 350. — ὁ Χρυσόστομος. Β. 373. — ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου. Β. 395. — καθάρσεις μὴ κανονικὴ τοῦ Ἀμαθοῦντος Ἰωάννου. Γ. 324. — Κωνσταντινουπόλεως. Γ. 348. Σ'. 343. — Ἀντισχελάς. Β. 193.
- Ἰωβιανὸς, ἐπίσκοπος. Γ. 4.
- Ἰώσηπος, Σ'. 406.

ΚΚ.

- Καθαίσεις ἐπισκόπου, γίνεται ὑπὸ συνόδου, ἢ, εὐχερσίας μὴ οὔσης, ὑπὸ δώδεκα ἐπισκόπων. Γ. 322. 362. 628. Σ'. 314. — Ἰωάννου Ἀμαθοῦντος, ἄκυρος· αὐτ. — πρεσβυτέρου ὑπὸ ἑξ, διακόνου ὑπὸ τριῶν αὐτ. — ἀναγνώστου καὶ λοιπῶν κληρικῶν, ὑφ' ἑνός· αὐτ. καὶ 362. — καταχρηστικὴ χρῆσις τοῦ ὄρου τούτου ἀντὶ τῆς ἐξωθήσεως. Β. 138. 160. — γίνεται καὶ ἐνεκὰ γεγονότων κωλυόντων τὴν κλήρωσιν, ἀν καὶ κατὰ βίαν ἢ ἄγνωσαν ἐγένετο, Δ. 203. 344. — ὁ τῷ καθηρημένῳ συνευχόμενος κληρικὸς καθαιρεῖται. Β. 15. 90. — ἐπιτίμιον τοῦ καθηρημένου μὴ τρεπομένου ἐπὶ μείζονα σύνοδον, ἀλλ' ἐνοχλοῦντος τὰς βασιλικὰς ἀκοάς. Γ. 146. — ὁ καθαιρεθεὶς ἱερουργῶν οὐκ ἀξιοῦται ἀποκαταστάσεως. Β. 36. Γ. 132. — ὁ καθαιρεθεὶς ἀντὶ λαϊκοῦ ἐστὶ. Δ. 424. — τίσι σχήματι διάγειν; Β. 352. Γ. 375. — περὶ τῶν ὑπὸ Νεστορίου δι' εὐσέβειαν καθαιρεθέντων. Β. 196. — καθάρσεις τοῦ Πατριάρχου Κοσμᾶ τοῦ Ἀττικοῦ, Ε. 307. — ἱερέως. 574. — μετὰ τὴν καθάρσιν παραδίεται τῇ ἀρχοντικῇ ἐξουσίᾳ. Γ. 424. — ὁ

καθαιρέσεις ὑπ' οὐδενὸς ἐκδικεῖσθω. Γ. 467. — ὁ οἰόμενος ἀδικεῖσθαι ἐκκαλεῖσθω. Γ. 469. — ὅτι καὶ δεῦτερον πρὸς τὸν Ῥώμης ἐκκαλεῖται. Γ. 239. ὅρα Ἐπίσκοπος.

Καθαίρειν λογισμοῦ. Β. 643. Σ'. 386.

Καθαίρειν, ὅρα Καθαίρειν.

Καθαροί, οἱ Ναυατιανοί. Β. 134. Δ. 89. Σ'. 60. — βάπτισμα αὐτῶν. Δ. 89. — Ἐγκρατεῖται, Ἰδιοπαριστάται, καὶ Ἀποτακτεῖται μιᾷ ψήφῳ ὑπόκεινται. Δ. 90. — ὅτι χειροτονοῦνται. Δ. 89. 354.

Καθάρσια, τίνα λέγονται; Δ. 307.

Καθέδρα ἱερατικὴ πότε τις μετέχει ταύτης, τῶν δὲ λοιπῶν οὐκ ἐνεργεῖται; Α. 186. — διατί ἐν ὑψηλῷ; Β. 75. — οὐκ ἔξεστι τῷ ἐπισκόπῳ ἐναλλάττειν αὐτήν. Γ. 487. — παράδειγμα τοῦ Δέρκου. Γ. 488.

Καθιέρωσις, ὅρα Ἐκκλησία. — ναῶν οὐ γίνεται ἄνευ ἀγίων λειψάνων. Β. 580. ὅρα Κορῶν.

Καθοσιώσεως ἔγκλημα, ὅμοιον τῷ περὶ τῆς Ἱεροσουλίας. Α. 110.

Καινομοὶ ἀπὸ βασιλικῶν τύπων γινόμενοι. Α. 143. Β. 292. Σ'. 275.

Καινοτομία, Σ'. 312. — παράγγελμα. Α. 92.

Καισάρεια ὁ Καισαρείας ἐχειροτόνησε τοὺς Κωνσταντινουπόλεως Στέφανον καὶ Λεόντιον. Β. 249. — ἐν Παλαιστίνῃ, ἢ τοῦ Στρατωνος, μητρόπολις τοῦ Ἱεροσολύμων. Β. 132.

Κακία, ὄρισμός. Α. 118. — αἱ κακώσεις. Δ. 38.

Κακὸν, ὁ ποιῶν αὐτὸ ἐν προσχήματι τοῦ ἀγαθοῦ, διπλάσιως τιμωρητέος, Δ. 278.

Καλάνδαι, τίνας ἡμέραι λέγονται; Β. 448. Σ'. 150. — πόθεν ἐκλήθησαν. 449.

Καλλικράτεια. Β. 453.

Καλλιπίκη, μήτηρ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως. Β. 161.

Κάλλος, Δ. 301.

Καλλωπίξω τὴν κόμην ἀπηγόρευται. Β. 533. Σ'. 476.

Καλοκτένης, μητροπολίτης Θηβῶν, ἐποίησε παρθενῶνα. Β. 257.

Καλοτυχὰς, χωρίον τῆς Χερσονήσου, οὗ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ δώροις μετέδιδε τῶν ἀγιασμάτων. Β. 355.

Κανονία, δι' ὀπιωρῶν κοσμοῦμενα. Β. 6. Ε. 490. Σ'. 544. — ὅτι δίδονται ὡς καὶ τὰ ὑπὲρ χειροτονίας, Α. 75—76. Ε. 280. Σ'. 514. — τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λαϊκῶν τὰ ὑπὲρ τοῦ κανονικοῦ τοπωθέντα κομίζεσθαι. Ε. 60. 280. — κανονικὰ πράγματα τίνα λέγονται; Β. 577.

Κανονικὰ παραδόσεις. Β. 579. — εὐάγγελικα αὐτ.

Κανονικαί, οἱ ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενοι. Δ. 107.

Κανονικὸν τοῦ Νηστευτοῦ, εἰ χρὴ κανονίξω κατ' αὐτό; Δ. 125.

Κανστράτοι, castrati, εὐνοῦχοι. Β. 30.

Κανστρόσιος, ὄφρικιον. Ε. 531. 537.

Κανῶν, τίνες κρατοῦσι; Α. 36. Β. 216. 308. Ε. 401. Σ'. 314. — ἰσχύς αὐτῶν. Α. 36. καὶ 38. — τί ὅταν νόμοις ἐναντιοῦνται; 37. — ὅτι ὑπὸ τῆς κοινότητος ἐκτίθενται. 42. — ἔνθα οἱ κανόνες οὐδὲν τι διαρρίζονται, δεῖ τοὺς νόμοις ἀκολουθεῖν. 68. — ὅτι πάντες οἱ πρὸ τῆς Σ'. συνόδου ἐκτεθέντες ἰσχύουσι. Β. 302. 308. — περὶ φυλακῆς τῶν πρὸ τῆς Ζ'. συνόδου ἐκτεθέντων. 535. — τί ὁ παραβαίνων αὐτοῦς ἱερατικὸς; Ε. 386. — περὶ τῶν κατορχουμένων αὐτῶν. Β. 682. Σ'. 316.

Καπηλεῖον, ἔνδον ἱεροῦ περιβόλου μὴ γίνεσθαι, Β. 481. 476. Γ. 195. 407. — ἀπαγορεύεται ἢ εἰσδοῦς ἢ τὸ ἐμπόριον αὐτοῦ κληρικοῖς. Β. 71. Γ. 192.

Κάπηλος, ἢ παυσάσθω, ἢ ἀφοριζέσθω. Δ. 400.

Καπνοί, αἱ οἰκίαι. Σ'. 415.

Καπούης σύνοδος. Γ. 419.

Καρθαγένη, πόλις τῆς Καρχηδόνος. Γ. 286. — τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῆς ἔξεστι κληρικὸν ὄσεν θέλει χειροτονεῖν. Γ. 444. — προνόμιον αὐτοῦ. Β. 344. — γράφει ἐπ' ὀνόματι πάντων τῶν ἐπισκόπων. Γ. 512.

Καρποφοραί. Α. 133. Γ. 98. Σ'. 318. — τίνας δεῖ λαμβάνειν ἢ δίδδναι; Α. 105. 134. — ὁ καρποφορῶν πρᾶγμα τι, αὐτὸς γίνεται ἔνοχος, ὅταν δὲ τὸ πρᾶγμα καταβληθῆ, ἐλευθεροῦται ὁ ἐπαγγελλάμενος. 99. — τίνες ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπαγγελίας ἐνέχονται; αὐτ. — ἂν τις καρποφορήσῃ τὸ ε'. μέρος τῶν αὐτοῦ πραγμάτων, ἕως ἂν αὐτὸ χωρήσῃ, οὐ παύεται εἶναι τῆς οὐσίας αὐτοῦ; αὐτ. — ἢ τῆς καρποφορίας ἔνοχὴ διαβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους. αὐτ.

Καρχηδὼν, σύνοδος ἐν αὐτῇ. Γ. 4.

Καταβραβεύειν, τὸ μὴ τῷ νικῆσαντι τὸ βραβεῖον δοῦναι, ἀλλ' ἄλλῳ. Γ. 202. Σ'. 69.

Κατάθεσις κρινομένων οὐ πιστεύεται, εἰ μὴ καὶ ἀπόδειξις διδάσκει τὸν δικαστήν. Α. 194.

Καταλλαγὴ μετανοούντων. Γ. 310. — ὅτι οὐ γίνεται ὑπὸ πρεσβυτέρων. Γ. 209.

Κατήγορος ἐπισκόπου τίς ἂν εἴη; Α. 17. 164. 172. Β. 93. 180. 237. 258. 267. Γ. 315. 426. 593. Σ'. 225. — πρὸς τίνα τὴν κατηγορίαν ὀφείλει ἐνιστῆναι; Β. 237. Γ. 359. Σ'. 223. — πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων. Γ. 352. — περὶ κατηγοροῦ καὶ κατηγορουμένου. 381. — μὴ ἀνεξετάστως τὰς κατὰ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν κατηγορίας προσδέχεσθαι. 599. — τί ὁ κατηγορησας πολλὰ καὶ μηδὲν ἀποδείξας; 599. Α. 172. 179. — ὁ παρὰ

- δούλου λέγων τὴν αὐτοῦ γαρμῆν ἀρπαγῆναι, τίνας ὀφείλει κατηγορεῖν; Α. 245. — πότε τέμνεσθαι τὴν κατηγορίαν; Α. 48. 164. Σ'. 225. 323. — οἱ ἀκοινοῦντες καὶ ἄτιμοι οὐ κατηγοροῦσι. Γ. 596. — περὶ τοῦ συκοφαντικῶς κατηγοροῦντος. Γ. 209. — ὁ διαβεβλημένος οὐ δεκτός. Γ. 364. — ὁ ὑποπευόμενος βίαν ἐπιλέγεται ἕτερον τρόπον πρὸς τὴν δίκην. Γ. 384. —
 Κατηγορούμενος, ὑποπευόμενος βίαν, ἐπιλέγεται ἕτερον τρόπον πρὸς τὴν δίκην. Γ. 384.
 Κατηγούμενα, μὴ κοινοῦσθαι. Β. 537. — Ἀλεξιακά. Γ. 440.
 Κατηγούμενος, τίς λέγεται; Γ. 188. — εἶδη αὐτῶν, Β. 145. Σ'. 323. — τί ἂν πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινοῦνται; Α. 130. Δ. 331. — τί εἰ παραπέσει; Β. 145. Γ. 77. — εἰ ὁ ἀσθενήσας καὶ ἐκφρων γενόμενος βαπτίζεται; Α. 333. — οἱ μέλλοντες τελευτῶν βαπτίζεσθαι. Β. 143. Δ. 362. — ἔτι ἐξέρχονται. Α. 335. — ἂν ὁ δαιμονιζόμενος βαπτίζεται. αὐτ. — πῶς ὁ ἀρνησόμενος ἐπιτιμᾶται; Σ'. 56. — ἐξωθοῦνται καὶ τῶν κατηγουμένων οἱ κοινοῦντες τὰς ἐκκλησίας. Β. 538.
 Κατιόντες, τίνας; Σ'. 127. — βαθμοί. 125.
 Καφορμία, ἀφορισθεὶς ἀνυφέρεται πρῶτον εἰς τὸν πατριάρχην Μουζάλιωνα. Γ. 321.
 Κεῖρα, ἡ ἀτελής ἑλικία. Β. 497.
 Κεκοίμημένοι, ἐπιτελεῖν ὑπὲρ αὐτῶν μνημόσυνα. Α. 402.
 Κελεστίος, αἰρετικὸς ὁμόφωνος Νεστορίῳ· περὶ τῶν φρονούντων τὰ αὐτοῦ. Β. 192. 194. 197. — εὐρηταί που Κελεστίνος ἡμαρτημένως. αὐτ.
 Κελεστίνος, Α. 263. — ὁπρὸς αὐτοῦ. Β. 192. — ἐπιστολὴ πρὸς αὐτόν. Γ. 618.
 Κελλία καὶ λαύρας, ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν. Β. 652. — μὴ ἐγκατακαλεῖσθαι ἐν κελλίῳ. Β. 404.
 Κέρδος, καταλειφθὲν ὑπὸ τοῦ τελευτηθέντος, πότε ἐπιβάλλεται; Α. 86. — ἐξ ἀρπαγῆς. Δ. 53. — οὐκ ἀποκερδαίνει ὁ εὐρίων τὰ παρ' ἄλλου ἀπολεσθέντα. Δ. 55. — αἰσχρὰ κέρδη τίνα; Γ. 364.
 Κέρμα, νόμισμα λεπτόν. Β. 481.
 Κηρός καὶ ἔλαιον· περὶ τῶν ἀπ' ἐκκλησίας λαμβανόντων. Α. 134. Β. 92. — κηρία ἀνάπτειν εἰς ὑποτύπωμα τοῦ ἀστέρου ἀπηγόρευται. Β. 494.
 Κίναϊδος, ὄρα Ἀρβεντοκότης.
 Κίνδυνος· καταλλαγὴ τῶν ἐν κινδύνῳ καθεστῶτων. Β. 54. Γ. 313. 309.
 Κλάρος, ὑπὸ τῆς ἐν Καρχηδόνι ἐκκλησίας ἐπιλέγεται δικαστής. Γ. 593.
 Κλεψιγαμία κωλύει τὴν κλήρωσιν. Δ. 158. 225.
 Κληθῶν, τί λέγεται; Β. 457.
 Κλέπτης, Α. 325. Δ. 65. — ἱερῶν πῶς κολάζεται; Α. 91. Δ. 405. Σ'. 307.

- ὁ ἰδιωτικῆς εἰκόνας, ὡς κλέπτης ἐνέχεται. Α. 94. — τὸ ἐξ ἱερῶν ἰδιωτικὰ ὑφελέσθαι χρήματα οὐκ ἱεροσυλία ἀλλὰ κλοπῆ. 144. — ὁ κλέπτων τὸ μήπω τῷ Θεῷ καθιερωθὲν, ὡς κλέπτης κολάζεται. αὐτ. — ὁ τόπος διακρίνει αὐτὸν τοῦ ἱεροσύλου. αὐτ. — πῶς τιμωρεῖται ὁ μικροῦς ναυὸς ἀφολάκτους κλέπτων; 142. — πῶς ὁ μεταγνοῦς, καὶ πῶς ὁ ἀλεγχθεὶς; Α. 204. Δ. 53. 55. 58. 59. 219. 308. 320. 405. 444. — τίς ἡ διαφορά κλέπτου καὶ ληστοῦ; 324. Σ'. 334. — πόσα εἶδη κλοπῆς, καὶ τίς ἐστὶ φανερός, καὶ τίς ἀφανής; Α. 204. — πότε ἀποδίδωσι τὸ τετραπλοῦν, καὶ πότε τὸ διπλοῦν τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος; 205. — ἐγκληματικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τιμωρεῖται. αὐτ. Σ'. 333. — πότε ἀναιρεῖται ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή; αὐτ. — ὁ ἐπὶ κλοπῆ καταδικασθεὶς, ἢ φιλικῶς ἀπαλλαγείας, ἐπὶ δόσει χρημάτων, ἀτιμοῦται. 206. — συνέργεια Α. 231.
 Κλήμεντος διατάξεις. Β. 77. 308. Δ. 84. — ἐπιστολαὶ αὐτοῦ, Β. 109.
 Κληρικὸς, ἐννοεῖται καὶ ὁ μοναχός. Γ. 386. — προσόντα αὐτῶν. Α. 59. τίνας εἶσι; Α. 70. 71. Β. 381. 615. Γ. 492. — διαφορά ἀπὸ τοῦ ἱερομένου καὶ τοῦ ἀσκητοῦ. Β. 485. — περιουσία αὐτῶν. Α. 74. 72. — εἰ ὁ κληρούμενος μένει ὑπεξούσιος. 72. — πῶς ὁ εὐνοικός, ὁ ἐν νόσῳ, ἢ ὁ νεωστὶ βαπτισθεὶς, καὶ ὁ ἐκ φάουλῆς διαγωγῆς χειροτονεῖται κληρικὸς; Α. 52. Β. 79. 103. 116. Γ. 88. 174. — πῶς ὁ εὐνοῦχος ἢ ἄλλως ἐμπαθῆς τὸ σῶμα; Α. 53. Β. 29. 30. 99. 100. 116. — ὁ δαιμονιζόμενος οὐ κληροῦται. Α. 55. Β. 104. — οὐδ' ὁ δόγχιμος. Ε. 23. — ἡ χήρα αὐτοῦ οὐ δευτερογαμεῖ. Β. 449. — τί ὁ μὴ δεχθεὶς ὑπὸ τῆς παροικίας, ἐνθα ἐχειροτονήθη, ἢ μὴ καταδεχθεὶς, ἢ μὴ δυνήθεις ἀπελθεῖν; Α. 56. Β. 48. 158. 343. 404. Γ. 58. 159. — περὶ τοῦ μὴ πειθορχοῦντος τῷ ἱερω ἐπισκόπῳ, βουλομένῳ προαγαγεῖν αὐτόν εἰς μείζονα βαθμόν; Α. 56. Β. 383. Δ. 124. Ε. 29. — μὴ εἶναι ἐν οὐσί πόλεσιν ἢ ἐκκλησίαις ἕνα κληρικόν. Α. 55. Β. 240. 620. Ε. 237. Σ'. 265. — μὴ μετιέναι ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Α. 63. Β. 145. 146. 148. 229. 268. 343. 344. 349. Γ. 164. 228. 231. 271. 436. 519. Β. 327. — μὴ ἀπ' ἐκκλησίας εἰς ἐκκλησίαν, Β. 48. 20. 145. 230. Γ. 129. 164. Ε. 230. — μὴ χειροτονεῖσθαι ἀπολελυμένως ἀλλὰ πάντως εἰς ἐκκλησίαν ἢ μοναστήριον. Α. 74. 230. Β. 230. Σ'. 330. — τοὺς κληρικὸς τῶν μοναστηρίων, μαρτυρίων, καὶ πτωχείων ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον εἶναι τῆς πόλεως. 76. Β. 234. Σ'. 334. — περὶ τῶν ἀποσχισθέντων καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων ἱστῶντων θουσιαστήρια. Α. 143. Β. 687. Γ. 104. 318. Σ'. 451. — πῶς διδοῦσαι τὴν εἰρήνην; 145. Γ. 187. — τί οἱ συγκοινωνοῦντες αἰρετικοῖς, ἢ Ἰουδαίοις, ἢ ἐπιτρέποντες αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχόμενα αὐτῶν θυσίας; Α. 118. Β. 44. 60. 61. 81. Γ. 125. 138. — τί οἱ

δεχόμενοι βάπτισμα αρετικών; Α. 424. Β. 61.—ή εὐλογία; Α. 269. Β. 60. Γ. 498. 206.— μὴ δωρεῖσθαι, ἢ κληροδοτεῖν αἰρετικῶν, κἄν συγγενῆς ἢ. Α. 242. Γ. 364. 505. 529.— μὴ ἀποδημεῖν ἰάπλωσ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἢ ἐν ἑτέρῳ διαγείν ἐπαρχία. Α. 149. Β. 18. 20. 169. 250. 269. 343. 349. 587. 696. Γ. 58. 429. 450. 464. 209. 240. 233. 259. 262. 272. 366. 485. Ε. 237.— περὶ τῶν ἀποσχίζόντων ἀπὸ τοῦ οἴκελου ἐπισκόπου. Β. 690.— περὶ τῶν ἀπίόντων πρὸς βασιλέα, ἢ τοὺς περὶ αὐτὸν, Α. 454. Γ. 144, 146, 248, 252, 253, 282, 552, 554. Ε. 28.— μὴ χειραφετεῖν ὡς ἔτυχεν, Α. 156. Γ. 396.— διδάσκειν τὸν λαόν. Α. 157, Β. 75. 346. 453. Ε. 291.— κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀναλαμβάνειν. Α. 157. Β. 9, 104, 588, 686. Γ. 342. Δ. 470. Σ'. 342.— μὴ διδόναι ἐγγύας. Β. 27.— μὴ ἔχειν ἐν ταῖς οἴκοις αὐτῶν γυναῖκα συνείσακτον. Α. 460. Β. 420. 317. 628.— πῶς εἰσιέναι δεῖ πρὸς γυναῖκας; Α. 462. Β. 420. 628. 642. Γ. 402.— μὴ συνεστιᾶσθαι τῷ δευτερογαμοῦντι. Α. αὐτ. Γ. 80. Δ. 337. Σ'. 342.— μὴ ἔστωσαν ὄργιλοι. Β. 83.— μὴδὲν ποιεῖν ἄνευ τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν, Α. αὐτ. Β. 54. Γ. 222. Σ'. 330.— μὴ ποιεῖν συμπόσια ἐκ συμβολῆς. Α. 462, 327. Γ. 224. Ε. 388.— πῶς καθέχονται καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους; Α. 463. Β. 454, 320. 27. Γ. 489.— τίνες καὶ παρὰ τίσι κατηγοροῦσιν αὐτῶν; Α. 464. 477. Β. 93. 180. 237. 267. Γ. 345. 320. 322. 330. 384. 588. 595. Δ. 355. Ε. 226. Σ'. 225.— ὁ κατήγορος ἐγγράφως ἀσφλιξέσθω, εἰ μὴ ἀποδείξει ἔνοχος εἶναι ταυτοπαθεία. Β. 484.— οὐκ ὀμνύουσιν. Α. 467. Ε. 594.— μὴ δικάζεσθαι παρὰ πολιτικῶ ἢ στρατιωτικῶ ἄρχοντι. Α. 465. Β. 237. Ε. 28. 228. Σ'. 225.— ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τίνων δικάζονται; Α. 467. 474. Ε. 227. Σ'. 214.— ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δ' εὐρισκόμενοι καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἐναγόμενοι τοὺς οἰκονόμους διδάσκειν ἐγγυητάς. Α. αὐτ.— παρὰ ταῖς ἐπάρχους χρηματικῶς ἐναγόμενοι, ἢ ἀλλήλους ἐγγυῶνται, ἢ ἐνυποθήκους ποιοῦσιν ὁμολογίας. 468.— οἱ κληρικοὶ καλῶς ἐν συμβολαίῳ ἀπολέγουσι τῆ τοῦ φόρου παραγραφῆ, αὐτ.— πόσοι καὶ τίνες καταμαρτυροῦσιν αὐτῶν; Α. 477. Β. 96. 267. Γ. 463. 593—600. Σ'. 225.— τί εἰ ὁ κατήγορος μὴ ἀποδείξει τὸ προτεθὲν πρῶτον κεφάλαιον; Α. 473. Γ. 599.— δίκαι κληρικῶν. Α. 479. Β. 237. Γ. 322. 377. 558. Ε. 28. 226. 284. Σ'. 221. 314.— οἱ ἐπ' ἐγκλήμασι κανονικοῖς ὑπεύθουνοι, καθαιροῦνται καὶ λαϊκοὶ γίνονται. Β. 352.— περὶ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων. Α. 482. Β. 566. Γ. 267. 275. 346. 318. 320. Δ. 345.— ἐκ ποίων τις αἰτιῶν ἀφορίζεται, ἢ καθαιρεῖται, ἢ ἀφορίζεται καὶ καθαιρεῖται; ἐκ ποίων τις αἰτιῶν

ἀναθεματίζεται, ἢ ἐκβάλλεται; Α. 484—486. Β. 46, 42, 67, 124, 226, 234, 352. Γ. 438, 203, 266, 267, 474. Σ'. 233.— μὴ ἐσθίειν κρέα ἐν αἵματι, θηριόλωτον, ἢ θνησιμαῖον; Α. 487. Β. 84. 462. Σ'. 434.— ἀπέχεσθαι τῶν οἰκείων γαματῶν. Α. αὐτ. Γ. 304. 369. 482. Δ. 9. 334. Σ. 191.— τί ὁ ἀσθενεὶς χλευάζων; Α. 487. Β. 74.— ἢ ἀκρωτηριάζων ἑαυτὸν; Α. αὐτ. Β. 31. 114. 676.— περὶ κληρικῶν, ἀποστατῶν, θητῶν, μάγων, ἐπαισιδῶν, ἀστρολόγων, μαθηματικῶν, μαντειῶν, φαρμακειῶν, καὶ περιάπτων. Α. 488. Β. 80. Γ. 24. 22. 203. Δ. 233.— περὶ τυπτόντων ἢ φονευόντων. Α. 200. Β. 83.— περὶ κυβευόντων, μεθυσκομένων, ἢ θέαις παραβαλλόντων, τυμβωρυχαύντων, κλεπτόντων, ἐπιορκούντων, τοκιζόντων, κλπ. Α. 204. Β. 58. 424. Σ'. 342.— οἱ ἀπὸ μοναχῶν κληρικοὶ, εἰ γαμοῦσι; Α. 242. Β. 348.— τί οἱ γινόμενοι λαϊκοὶ, ἀξιοματικοὶ, ἢ στρατευόμενοι; Β. 232.— οἱ ἐγγύας διδόντες καθαιροῦνται. Α. 226. Β. 27. Δ. 404.— μὴ ἐσθίειν ἐν καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ. Β. 58. Γ. 492.— τί οἱ ὑβρίζοντες βασιλέα, ἐπίσκοπον, ἄρχοντα, ἢ πρεσβύτερον; Α. 227. Β. 73. 108. Ε. 384.— τί οἱ ποιοῦντες λιβέλλους; Α. 228. Ε. 384.— πράγματα κληρικῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν ἀποκτηθέντα. Σ'. 206.— περὶ τῶν ἐξ ἑτέρων μοναστηρίων γινομένων κληρικῶν. Α. 253. Β. 644. Γ. 503.— περὶ κληρικῶν αἰρετικῶν τῆ ὀρθοδόξῳ προσιόντων ἐκκλησία. Α. 268. Γ. 89. 458. 478.— μὴ ἀποσκιρτᾶν ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου. Β. 20. 22. 229. 240. 266. 269. 343. 344. 587. 620. 690. Γ. 429. 274.— 273. 436. 519.— μὴ εἶναι αἰσχροκερδεῖς. Β. 29.— τί οἱ ἐπὶ πορνείῳ, ἐπιορκίῳ, ἢ κλοπῇ ἐλεγχθέντες; Β. 32. 79. Δ. 408. 438.— πότε ὁ κλῆρος πόλεως τινος ἀφορίζεται; Β. 48.— ὅπολους εἶναι δεῖ τοὺς κληρικούς; 49. 342. Ε. 28. 294.— τί ὁ ἀρνησάμενος διὰ φόβου τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα, τί ὁ τὸ τοῦ κληρικῶ; Β. 80.— τί ὁ ἀπ' ἐκκλησίας τι ἀλλοτριῶν; 92. 642. Σ'. 267.— μὴδένα προσδέχεσθαι εἰς ἀλλήν ἐκκλησίαν ἄνευ εἰρηνικῶν ἐπισκόπων. Β. 45. 46. 43. 243. 250. Γ. 438. 209. 366. Ε. 237.— τίνες καὶ μετὰ τὸ κληρωθῆναι γαμοῦσι; Β. 33. 254. 348. Γ. 342. 358. 390.— συνωμόται. Β. 263. Ε. 384.— μὴ διαρπάζειν τὴν περιουσίαν τῶν τεθνηκότων ἐπισκόπων. Β. 383. Ε. 98. 546.— μὴδὲ τὰ τῆ ἐκκλησίας ἀνήκοντα. Ε. 98.— μὴ ἐχέτωσαν καπηλικὸν ἐργαστήριον. Α. 220. Β. 58. 71. 326.— περὶ τῶν προφάσει βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς ἀποδημούντων. 344.— μὴ χρηματίζεσθαι ἕνεκα τῆς μεταλήψεως. 355. Σ'. 340.— ἀνοίκειον ἐσθῆτα μὴ ἀμφιεννύθω. Β. 364. 622.— οὗ γένος ἐπιζητεῖται τῶν ἐν κλῆρῳ ταχθησομένων. 379. Ε. 294. Σ'. 329.— μὴ συλλοβεσθαι γυναῖκα. Β. 483. Γ. 497. Σ'. 495.— τί ὁ ἐπὶ τρεῖς ἔδ-

δομάδας ἀπολειφθεῖς τῆς ἐκκλησίας; Α. 275. Β. 489. — τί οὐ
 ὀνειδίζοντες τοὺς ἀνευ ὀδοσεως κληρωθέντας; Β. 37. 572. — μὴ
 κατατάττεσθαι εἰς κλῆρον διὰ χρημάτων. Β. 247. 631. — μὴ πα-
 ραμένειν τοῖς γάμοις μετὰ τὸ τοὺς θυμελικοὺς εἰσελθεῖν. Γ. 220.
 Ε. 387. — περὶ τοῦ παρ' ἀβυγῆλου ἐπισκόπου τῆς ἐκκλησίας
 ἐκβληθέντος. Γ. 267. 346. 348. 320. 377. Δ. 345. — ὁ χειρο-
 τονοούμενος ὀφείλει ὑπομνησθεσθαι τοὺς ὄρους φυλάττειν.
 Γ. 352. — μηδένα συνεισάγειν τοῖς μὴ ὁρθοδόξοις Χριστιανοῖς,
 καὶ συγγενεῖς ὡσι. Β. 55. Γ. 364. — κτήματα τῶν κληρικῶν.
 Β. 55. 268. 327. 383. Γ. 466. 386. — οὐ χειροτονοῦνται πρὶν ἢ
 πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν Χριστιανοὺς ποιήσωσιν. Α. 50. —
 μὴ ὑποδέχεσθαι παρ' ἑτέρων ἐπισκόπων. Β. 20. 445. 448. 229. 240.
 266. 269. 343. 344. 620. Γ. 129. 271. 272. 273. 436. — τοὺς
 δικάσαντας κληρικοὺς μὴ ἀναγκάζεσθαι χάριν διαγνώσεως τῆς
 ἰδίας αὐτῶν κρίσεως δημόσια μαρτυρεῖν. Β. 96. 446. Γ. 463. — οἱ
 καταδικασθέντες παρ' οὐδενὸς ἐκδικεῖσθαισιν. Β. 36. Γ. 467. — τί
 οἱ μὴ φροντίζοντες δικαιολογηθῆναι ἐντὸς ἑνιαυτοῦ; Β. 93. 480.
 237. Γ. 501. — οἱ ἐν διωγμῷ αὐτομολήσαντες, ἐκπεπωκότες καὶ
 ἀναπαλαίσαντες οὐ λειτουργοῦσι. Β. 80. 438. Γ. 21. 22. 24.
 43. Δ. 29. — οἱ ἀρνηθέντες τὸ ὄνομα τοῦ κληρικοῦ καθαι-
 ροῦνται. Β. 80. — τὰς τῶν κανονικῶν ἀθέσμου, γαμικὰς συνα-
 φείας παντὶ τρόπῳ διασπᾶσθαι. Δ. 403. — τί ὁ τὴν πρὸς θά-
 νατον ἁμαρτίαν ἁμαρτάνων; 473. — τοῖς παραπρασθεῖσι μίαν
 προσήκειν τιμωρίαν. Β. 32. 37. 315. Γ. 373. Δ. 169. 173. 491.
 206. — τί ὁ καλούμενος ζευξῆαι γάμον πρᾶνον; 337. — μη-
 δένα κληρικὸν ἐκβάλλεσθαι χωρὶς ἀξιοπίστων μαρτύρων. Β. 93.
 96. 446. 480. Γ. 322. Δ. 349. — ὁ ἀνὴρ, οὐτινος ἢ γυνὴ χυτο-
 χειριάσθη ἕνεκα θεινῆς ἀσθενείας, οὐ κεκώλυται κληρωθῆναι. Δ.
 496. — καθαιρεῖται οὐτινος ἢ γυνὴ ἐμοιγεύθη καὶ ἀνέχεται αὐτήν.
 Β. 26. — ἀριθμὸς τῶν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ε. 234. — ἂν
 ὁ μετὰ τὴν μνηστείαν συγγενόμενος τῆ οἰκείᾳ μνηστῆ, καὶ λαθῶν
 τὰς εὐχὰς τοῦ γάμου, μετὰ τὸ χειροτονηθῆναι ἱερουργῆ; 382.
 — περὶ τοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος. 599. — ὁ ἐν Ἀφρικῇ ἀκοινώ-
 νητος, εἰς τὰ πέραν μετακίτων, ἀκλήριτος. Γ. 554. — οὐ γί-
 νονται ἀρχιεποῖ. 344. — μὴ μετασχηματιζέσθαισιν διὰ προ-
 σωπείων, μηδ' ὡς ζῶα τετράποδα. Β. 454. — πένες γάμοι κω-
 λούσι τὴν χειροτονίαν; Β. 26. — μετὰ θάνατον τῆς οἰκείας
 μνηστῆς ὁ κληρικὸς κωλύεται ἑτέραν ἀγαγέσθαι. Γ. 482.

Κληρονόμος, μὴ πληρῶν τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίαι καταλειμμένα, λέγων
 μὴ ἐπαρκεῖν τὴν καταλειφθεῖσαν κληρονομίαν. Α. 87. — περὶ τοῦ
 μὴ ποιούντος ἐντὸς ἑνιαυτοῦ τὸν ξενῶνα, ἢ ἄλλον σεβασμιου

οἴκον, παρὰ τὰ κελευσθέντα. 88.

Κληρονομῶ, οἱ ἐξ ἀδιαθέτου τελευτῶντες ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ κληρο-
 νομοῦνται παρὰ τῶν ἐκκλησιῶν. Γ. 506. Γ'. 206. 323. — λόγοι
 ἀποκληρώσεως τῶν τέκνων. Γ'. 326. — τῶν γονέων. Γ'. 328.

Κλῆρος, τιμωρεῖται διὰ τὸ ἄτακτον τοῦ λαοῦ. Β. 50.

Κλίματος δευτέρου ἐκκλησία. Γ. 535.

Κλοπῆς εἶδη. Δ. 325. Γ'. 332. — τὰς οἰκιακὰς εὐτελεῖς μὴ φέρειν εἰς
 δημοσίαν ἐξέτασιν. Γ. 604.

Κογχύλη, πορφύρα. Β. 365.

Κοιμητήριον, τοὺς πιστοὺς μὴ εἰσιέναι ἐν τοῖς πῶν ἀσεβῶν. Γ. 467. —
 μηδὲ ἐν κοιμητηρίοις ἁγίων ὑπὸ αἰρετικῶν ἱερέων κατεχομένοις.
 Δ. 434 δ'.

Καινόβια. Β. 632.

Κοινωνία, πότε λύεται; Α. 91. — ἁγία κοινωνία. Δ. 390. — τί ἀν-
 χυθῆ κατὰ γῆς; Δ. 463. — ἐτοίμους δεῖ ἡμᾶς εἶναι. Β. 44.
 43. Γ. 426. Γ'. 335. — ὅτι χάριν αὐτῆς οὐ δεῖ τι λαμβάνειν.
 Β. 354. Γ'. 340. — μὴ μεταδίδοναι τοῖς νεκροῖς. Γ'. 337. — οὐτε
 τὸ γένος οὐτε ἡ τάξις σκοποῦνται. Β. 548. — φεύγειν τὴν τῶν
 ἁμαρτανόντων κοινωνίαν, Δ. 255. — μὴ τινα ὡς ἔτυχε κοι-
 νωνίας στερεῖν. Γ. 604. — ἂν ὁ καταπιὼν ὕδωρ νιπτόμενος
 μεταλαμβάνῃ; Δ. 344. "Ὁρα Μετάληψις.

Κοινωνῶ, οὐ δεῖ κοινωνεῖν τῷ ἀκαινωγήτῳ. Β. 60. 64. Γ. 426. Δ. 336.
 Γ'. 334.

Κόλλυβα, θαῦμα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. Γ'. 464.

Κόλλυβιστής, Β. 481.

Κόλλυδος, λεπτὸν νόμισμα. Β. 482.

Κολπωτός, Β. 350.

Κολυμβήθρα, ποῦ ἀποχύνειν τὸ ἀπόλουσμα αὐτῆς; Ε. 370

Κόμη, περὶ τῶν ἐντρεπιζόντων αὐτήν, Β. 536. — γυνὴ οὐκ ἀποκείριται
 διὰ νομιζομένην ἄσκησιν. Γ. 443.

Κομητάτος, ὅπου ὁ κόμης. Γ. 535.

Κοιμονιτόριον ὅπερ ἔλαβον οἱ κατὰ τῶν Δονατιστῶν πρεσβυτεῖαι. Γ. 527.

Κομνηνός, ὄρα Ἀλέξιος.

Κοντομονόβαλον. Α. 328.

Κοντοπαίκτης, εἶδος βασιλικοῦ παιγνίου. Β. 426.

Κόρακις, οἰωνισμὸς δι' αὐτῶν, Β. 459.

Κορίνθου ἐπίσκοπος, ἦν ἄλλοτε ληγάτος τοῦ Πάπα, ὡς καὶ ὁ Ἀθηῶν.
 Γ'. 256.

Κορνήλιος, Πάπας. Β. 435. — σύνοδος ἐπ' αὐτοῦ, αὐτ.

Κορῶν καθιέρωσις, Γ. 344. — ὑπὸ πρεσβυτέρου οὐ γίνεται. Γ. 309.

Κορῶναι, οἰωνισμὸς. Β. 459.

- Κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀναλαμβάνειν τοὺς ἐκ τοῦ κλήρου. Γ'. 342.
 Κοσμικοὶ κακῶς διοικοῦντες τὰ τῶν μοναστηρίων ἐκβάλλονται ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων. Β. 652.
 Κόττος, ἀττήγαλος, τυχηρὸν παίγιον. Β. 358.—ὁ ἥττηθεις οὐκ ἀπαιτῆται, καταβαλὼν δὲ ἀνλαμβάνει. Α. 327.—ἡ ἐπὶ τούτῳ γενομένη ἀσφάλεια ἄκυρος. αὐτ.—περὶ τοῦ ἥττηθέντος ἐν σχήματι κόττου θερμίσις, ἢ ἄλλη τι ἐλθ. αὐτ.
 Κουβουκλίσιον, ὁ στέγος αὐτοῦ οὐ δυνατός, ἀλλὰ ταπεινός. Β. 323.
 Κουσδουλτόδος, ἐπίσκοπος. Γ. 517.
 Κουρὰ μοναχική. Β. 381. Γ. 89.—πῶς γίνεται; Γ'. 381.—Ιερατική. Β. 379. 381.—ἀναγνώστου. 615.—ἐνιοὶ τῶν παρ' Ἀρμενίοις ψαλτῶν καὶ ἀναγνωστῶν οὐ κείρονται. Β. 379.—παντὶ ἐφείται. 408.—στερεὶ ἀρχιερατικῆς ἀξίας. 707. "Ὁρα Ἐπικουρὶς, Ἀπόκρισις.
 Κουράτωρ, Β. 223. Γ'. 293. 345.
 Κράδη, κλάδος συκῆς. Β. 557.—συκίνη ἐπικουρία. αὐτ.
 Κρέα' μὴ εἰσάγειν κρέα καὶ τυροὺς εἰς τὸ θυσιαστήριον. Β. 5.—μηδὲ ἐψῆν ἢ τοῖς ἱερῶσι προσάγειν. Β. 543.—περὶ τῶν βδελυσσομένων αὐτά. Α. 209. 343. Β. 67. 119. Γ. 48. 101. Γ'. 144.—περὶ τοῦ ἀπεχομένου ὑείων κρεῶν. Δ. 164.—μὴ κατακρίνειν τὸν ἐσθίοντα κρέα. Γ. 191.—μὴ ἐσθίειν κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς, ἢ θηριάλωτον. Α. 313. Β. 81.
 Κρεσκόνιος, ἐπίσκοπος. Γ. 422.—Βιλαρκεντίσιος, 499.
 Κρεωφαγία, Δ. 257. 435.
 Κρημνώματα Δ. 230.
 Κριγκεντιανός, ἐπίσκοπος. Γ. 394.
 Κριτής, παρανομῶν, τιμωρεῖται. Γ. 337.
 Κριτήρια κληρικῶν. Γ'. 221. 345.
 Κρίτρισι. Β. 459.
 Κτηνοβάτης, ὅρα Ἀλογευόμενος.
 Κτήνος εἰς ναὸν οὐκ εἰσάγεται, εἰ μὴ ἐν ἀνάγκῃ. Β. 540.
 Κτήτορες μοναστηρίων, Β. 236.
 Κτητορικὸν δίκαιον. Β. 119.
 Κυβεύειν ἀπηγόρευται κληρικοῖς. Α. 202. 231. Β. 58. 424. Γ'. 345.
 Κύβος, Β. 58.—περὶ τῶν κύβοις σχολαζόντων. Α. 327. Γ'. 345.
 Κύημα' περὶ τῆς ἀμεληθείας τοῦ κυήματος. Δ. 175. 207. 443.
 Κύκλοι ἡλίου, σελήνης, ὅρα Ἰλλίος, Σελήνη.
 Κυλίστρα, Β. 469.
 Κυνικοί, πόθεν ἐκλήθησαν; Β. 177.
 Κυντανός κόνταξ. Α. 328.
 Κυπριανός, ἐπίσκοπος Ἀφρικῆς. Γ. 1. Δ. 92.—κανὼν, Γ. αὐτ.

- Κύπρος, ἡ καὶ Ἰουστινιανόπολις. Γ. 450. Β. 528.—ὁ Ἀντιοχεὺς μὴ ἐκλεγέτω τοὺς ἐπισκόπους. Β. 203.—προνόμιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Β. 395. Γ. 450. Γ'. 258.—ἐπέμπετο στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀντιοχεὺς. Β. 205.—ὁ ἀρχιεπίσκοπος χαιρετονεῖται ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐπισκόπων. αὐτ.
 Κυράδιον, γυναῖκα ἀδικοῦσαν, οἱ ἐν τῷ Γερμανῷ πρεσβύτεροι ἀφώρισαν τῆς ἐκκλησίας. Δ. 354.
 Κυριακή' ταῖς κυριακαῖς καὶ τῇ Πεντηκοστῇ μὴ γονυκλιτεῖν, μηδὲ θεωρία γίνεσθαι. Α. 440. Β. 162. 460. 516. Γ. 466. Δ. 43. Γ'. 346.—δεῖ σχολάζειν. Α. 140. Β. 460. Δ. 486. Γ'. 348.—μὴ νηστεύειν. Α. 332. Β. 43. 84. 163. Γ. 114. Δ. 401. Γ'. 346.—τοὺς ὁμοζύγους ἀπέχεσθαι ἀλλήλων. Δ. 9. 334. 338. 485.—περὶ τοῦ ἐπὶ τρεῖς κυριακάς ἄνευ αἰτίας ἀπολειφθέντος τῆς ἐκκλησίας. Α. 275. Δ. 489.—μὴ ὁδοιπορεῖν ἐν κυριακῇ ἄνευ ἀνάγκης. Δ. 431.—οἱ ἀπερχόμενοι εἰς βαλανεῖα ἐπιτιμῶνται. 486.—ἐν κυριακῇ δεῖ ἰδίως τὸν ἐπίσκοπον διδάσκειν τὸν λαόν. Β. 346. Γ'. 148. 346.
 Κυριακὸν σῶμα, ἡ ἐκκλησία. Γ. 475.—τὸ Κυριακόν, ὁ τοῦ Κυρίου λαός. Γ. 51.
 Κυριακός, ὁ τῷ Κυρίῳ ἀνατεθειμένος τόπος. Β. 476. Γ'. 76.—πρεσβύτερος. Δ. 127.—τὰ προθέντα κυριακὰ ὑπὸ πρεσβυτέρων, ἀνακαλοῦνται. Γ. 50.
 Κύρις ἐλέησον, Β. 351.
 Κύριλλος, κανόνες. Γ. 355.—ἐπιστολὴ πρὸς τὴν ἐν Ἀφρικῇ σύνοδον. Γ. 615.—τοῦ Πάπα Ἀλεξανδρείας καθάρσεις. Β. 194.—τοκοτηρητῆς-Κελεστίνου Πάπα Ῥώμης. αὐτ.
 Κύριος, ἐπιτίμιον τοῦ διδάσκοντος τὸν δοῦλον προφάσει εὐσεβείας καταφρονεῖν τοῦ κυρίου. Α. 283. Γ. 102.
 Κωδικέλλον, Γ'. 349.
 Κωμῶζων, πίνων οἶνον μετὰ αὐλῶν καὶ ψῶν. Β. 660.
 Κωμικὰ πρόσωπα. Β. 450.
 Κώνστανς, Β. 179.
 Κωνσταντῖνος' νεαρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου, περὶ τῶν ἀδιαθέτως τελευτήσαντων ἐπισκόπων. Γ. 506.—ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Βιθήνης Σύνοδος Ζ'. Β. 555.—Καισαρέως ἱστορία. Β. 304.—Θεσπισμα, πρὸς Σιλβέστρου. Β. 175. Γ. 149.—ὁ τοῦ Λέοντος, υἱοῦ τοῦ Κοπριανίου. Β. 555.—ὁ Χλιαρηνός, πατριάρχης. Γ'. 354.—ὁ Νικαεὺς, περὶ τῆς παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς νυμφευθείσης. Δ. 183.
 Κωνσταντῖνος, ὁ τοῦ Κωνσταντίνου, ἀρειανίστας ἀπειλεῖται ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Κώνσταντος. Β. 179.

Κωνσταντινούπολις, νέα Ῥώμη. Β. 173. — ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς πρὸνδ-
μια. Β. 173. 280. 344. 337. Γ'. 251. — ἴσα τῷ τῆς παλαιᾶς
Ῥώμης. Β. 387. — χειροτονεῖται ὑπὸ τοῦ Πρακλείας. Β. 176.
Γ'. 257. — ἀλλ' ὁ Στέφανος καὶ ὁ Λεόντιος ὑπὸ τοῦ Καισαρείας.
Β. 219. — ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ οὐχ ὑπόκειται ἐκκλήτῳ. Γ. 148. —
χειροτονεῖ τοὺς τῆς Ποντικῆς, Ἀσιατικῆς, καὶ Θρακικῆς μητροπο-
λίτας. Β. 171. — πέμπει σταυροπήγια καὶ εἰς ἑτέρων ὁρίων
ἐνορίας. Γ'. 429.

Κωφός, οὐ χειροτονεῖται ἐπίσκοπος. Β. 100. — ὁ γλευάζων αὐτὸν ἐπιτι-
μᾶται. Α. 327. Β. 74.

Λ.

Λαγονομήγια, Β. 356. 426.

Λαϊκός, μὴ διδασκῆται δημοσίᾳ. Α. 333. Β. 453. Γ'. 352. — ἀλλὰ τῷ δι-
ναμένῳ ἀμέμπτως διδάσκειν, ἐπιτρέπεται. Δ. 400. — οὐ κωλύον-
ται συμπάλλειν. Γ. 185. — μὴ μεταλαμβάνειν ἀφ' ἑαυτῶν. Β.
437. — μὴ εἰσέρχασθαι εἰς τὸ ἱερόν. 466. — μὴ μέθαις ἢ κύβοις
συχλάζειν. 58. 424. — μηδὲ ποιεῖν συμπόσια ἐκ συμβολῆς, ἢ ἐ-
σθίειν μετὰ θυμελικῶν καὶ ὀρχήσεων. 645. — μὴ συλλοῦσθαι
μετὰ γυναικῶν. 483. Γ. 197. — περὶ τοῦ ὑδρίζοντος βασιλέα,
Α. 313. — ἢ ἐπίσκοπον, Β. 73. 710. — ἢ τοὺς πεπηρωμένους
τὸ σῶμα. 74. — ἢ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ ἐμβάλλοντος καὶ ἑτέραν
ἀγομένου. 65. — ἢ μὴ μεταλαμβάνοντος οἴνου ἢ κρεῶν ἐν ἑορταῖς,
Α. 209. Β. 71. — ἢ πλείστονος, ἢ φανεύοντος, 83. — ἢ εἰσερχομένου
εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων, ἢ αἰρετικῶν, 32. — ἢ μετὰ Ἰουδαίων
νηστεύοντος ἢ ἑορτάζοντος. 90. — ἢ ἐσθίοντος εἰδωλόθουτα, ἢ
πικρὰ, ἢ θνησιμαῖα, ἢ θηριάλωτα, Α. 313. — ἢ διγαμοῦντος.
273. — ἢ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάζοντος, 313. Β. 31. — ἢ πειρωμένου
μὴ εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν μοναστηρίων ἢ πτωχείων καὶ μαρ-
τυρίων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπισκόπου, Α. 314. Β. 234. —
ἢ τοῖς ἀφορισμένοις προσθεμένου καὶ ἀποσχίζοντος τῶν πρε-
σβυτέρων. Α. 314. — περὶ τοῦ ἀφορισθέντος καὶ ὑπ' ἄλλου δε-
χθέντος. Α. 331. — περὶ τῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ τῆς ἐν
Ἐφέσῳ συνόδου. 332. — περὶ τῶν δι' ἀδικίαν γενομένων ἀκοι-
ωνήτων. 333. — περὶ τῶν δυναστικῶς μιαινοφαγητῶντων. Γ. 24.
Δ. 417. — οὐχ ἱερᾶται σῦντος ἢ γυνὴ ἐμοιχεύθη. Α. 73. 309.
Β. 507. Γ. 82. Ε. 405. — ἐκ τίνων αἰτιῶν ἀφορίζεται; Α. 184.
— ἢ ἀναθεματίζεται; 186. — ὁ ἐπὶ τρεῖς κυριακάς μὴ συναλθῶν
τῇ ἐκκλησίᾳ ἀποκινεῖται τῆς ἁγίας κοινωνίας. Α. 275. Β. 489.

Γ. 259. — ὑπόκειται τῷ κατὰ χώραν ἐπισκόπῳ. Β. 39. — περὶ
τοῦ ἀφορισθέντος καὶ ὑπ' ἄλλου δεχθέντος. Α. 331. — οἱ λαϊ-
κῶν παῖδες μὴ συναπτέσθωσαν γάμῳ αἰρετικοῦς. Γ. 364. — μὴ
συνεσθίειν μετὰ τῶν ὑπογραφέντων τῇ αἵρεσει. Δ. 431 ε'. —
περὶ τῶν συνομοσύντων κατὰ τοῦ οἴκελου ἐπισκόπου ἢ ἀρχιεπι-
σκοποῦ. Ε. 384. — πῶς ἄποροι ὄντες τάσσονται ἐν μοναστηρίῳ γά-
ριν βοήθειας; Η. 636. — κωλύονται τοῦ ἀναγιγνώσκειν ἐπ' ἀμβω-
νος. 370. — ἢ τοῦ κατέχειν ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα. 380.

Λαϊκός, νοτάριος, Γ. 524.

Λακεδαιμονίας μητρόπολις ἄλλοτε ἐπισκοπὴ τῶν παλαιῶν Πατρῶν.
Β. 247.

Λαμπαδάριος, Ε. 539.

Λαοδικεῖα, πόλις τῆς Φρυγίας σύνοδος ἐν αὐτῇ. Γ. 171.

Λαοσυνακτάτα, ἀξίωμα. Β. 24. σελ. (10).

Λαοσυνάκτης, Β. 25. Ε. 410, 533, 534, 539.

Λατῖνοι. Γ'. 352. — εἰ ἐκχωρητέον αὐτοῖς μεταλαμβάνειν τῶν ὁρίων
ἀγιασμάτων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἡμῶν; Δ. 400 Ε. 435. —
τίς ἢ μεταξύ ἡμῶν καὶ αὐτῶν διαφορά; Ε. 401. 431. — οὐκ
ἀπέχον τὸ θάπτεσθαι Λατίνους ἐν Ῥωμαϊκοῖς ναοῖς, καὶ φάλ-
λεσθαι ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ Λατίνων, καὶ τὰν ἄπαλι. Ε. 404. —
τὰ αὐτῶν ἄζυμα, καὶ ἱερστικά ἄρτια, καὶ σκεῦη, κοινὰ λογίζον-
ται ἢ ἅγια; Ε. 430. — προτιροῦσιν τῷ κανόνι συναλλάττοντες
ἀδιαφόρως τὰ ἐξ ἀγγλιστίας συναίεσια. Δ. 242. — ἐσθίουσιν τὰ
πικρὰ ἀδιαφόρως; Β. 81. 463. — νηστεύουσι τὰ σάββατα. 434.
— καὶ λαϊκοὶ καὶ γυναῖκες παρ' αὐτοῖς εἰσέρχονται εἰς τὸ θυ-
σιαστήριον. 466. Γ. 212. — πῶς συνάπτουσι γάμον μετὰ γυ-
ναικὸς ἐκ τῆς Ῥωμανίας; Β. 254. — ἄζυμα ἐγκόλπια φέροντες
μεταλαμβάνουσιν τε αὐτοὶ καὶ ἄλλοις ἐπιτιμῶσιν. 438. — αἰτιῶν-
ται τὴν εἰς τὸ ἅγιον πατήριον τοῦ ζέοντος εἰσβολήν. Β. 376.

Λαύρα, ἢ κελλίον. Η. 652.

Λέαινα, πρόνοια περὶ τῶν σκύμων αὐτῆς. Δ. 209.

Λεγάτοι τοῦ Πάπα, οἱ τοποτηρηταὶ αὐτοῦ. Β. 301.

Λειξουρία, Δ. 219.

Λειπυρόματα, τὰ ἄζυμα. Β. 329.

Λειτουργία· διατὶ συνήθως τῆς τρίτης ὥρας τελεῖται; Γ'. 458. — μὴ
ποιεῖν λειτουργίαν ἐν οἴκοις. Α. 113. Β. 371. 438. 687. Ε. 31.
— μηδὲ παρόντων αἰρετικῶν. Γ. 176. 179. 198. Δ. 336. —
μηδὲ ἄνευ θερμοῦ εἰμῆ κατὰ πολλὴν περιετασίαν. Δ. 428. — ὁ
ἱερομόναχος οὐ λειτουργεῖ ἄνευ μανθῶν. 429. — εἰ δεκάται αἱ
λεγόμεναι λειτουργίαι Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοῦ καὶ Μάρκου;
443. — οἱ μὴ εἰδότες τὴν ἑλληνικὴν λειτουργίαν, κατὰ τὴν δι-

κείαν διάλεκτον. 452. — ὅτι καὶ ἐν πλοίῳ καὶ ἐν εὐκτηρίῳ οἴκῳ τελοῦνται λειτουργίαι, ἢ θεῖα βαπτίσματα. 458. — εἰ ἔστιν ἄξιον μετὰ μιᾶς προσφορᾶς λειτουργῆσαι; Ε. 369. — ἢ μετὰ ὄξους, ἐλλείψει οἴνου; αὐτ.

Λείψανα, πῶς μετακινεῖν ἀκινδύνως; Α. 207.

Λεκανομάντις, Β. 444.

Λεοντόπολις Ἰσαυρίας, ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπὸν ἔστιν Ἰσαυρουπόλεως. Α. 57.

Λεπρὸς, Γ. 56.

Λεχὼ, μὴ εἰσὶτω εἰς τὸν κοιτῶνα ἔνθα κείται τὸ βαπτισθὲν αὐτῆς βρέφος. Δ. 431.

Λέων ὁ σοφὸς, ἀφορισθεὶς ἔνθα τετραγαμίας. Ε. 3. Σ'. 459. — ὁ Στυππῆς. Ε. 76.

Ληγάτον, ἐντὸς τίνος προθεσμίας παραδέχεσθαι δεῖ; Α. 87. — τί ὅταν ὑπέρθωνται παρασχεῖν αὐτὸ οἱ τούτῳ βεβαρυμένοι; αὐτ. — πότε οὐκ ἐκποιεῖται; 104. — τί ἐν ληγατευθῆ ἑτήσιον διηγεκέσθῃ, ἢ δωρηθῆ τόποις εὐαγγέλιον ἢ κλήριον κλπ.; 103. — τὸ ληγατευόμενον εὐαγγέλιον οἴκοις, ἐξ ἀρνήσεως διπλασιάζεται. 107.

Ληστεία, Α. 323. — ἀκοπὴς αὐτῆς. 321.

Ληστής, Α. 325. 331. Σ'. 334. — πῶς τιμωροῦνται; Δ. 320. 395.

444. — πῶς εἰ ὑποδεχόμενοι καὶ μὴ παραδίδοντες αὐτούς; Α.

225. — πῶς οἱ τοῖς λησταῖς ἀντιπεξίοντες; Δ. 212. Σ'. 334.

— τίς ἢ μετὰ ληστοῦ καὶ κλέπτου διαφορά; Δ. 321. — ἢ τοῦ

πολεμίου; Δ. 62. — μετανοοῦντες. Δ. 320. Σ'. 353. — περὶ

τῶν φονεῦντων αὐτούς. Σ'. 353. 488. — περὶ τῶν ληστρικῶς

ἀρπαζόντων τὰ ἀλλότρια. Σ'. 98.

Λητόσις, ἐπιστολὴ Γρηγορίου Νύσσης πρὸς —. Δ. 295.

Λίβελλος, ὁ εὐρίσκων καιέτω. Α. 229.

Λιβύη, Β. 172.

Λικινίου τυρανίας. Β. 139.

Λιμοῦ σώζονται οἱ Ῥωμαῖοι. Β. 419.

Λίνος, πρῶτος ἀρχιερεὺς Ῥώμης. Γ. 286.

Λίτρα, περιεκτικὴ ἄλλοτε μὲν ρ'. ἐξαγίων, εἶτα δὲ οβ'. Β. 453.

Λογγίνος, Δ. 121.

Λογικόν, δύναμις τῆς ψυχῆς. Β. 118. — ἀρετὴ αὐτοῦ. αὐτ. Δ. 300.

Σ'. 50.

Λογισμοὺς ἐχεσθαι μόναις ἱερεῦσιν ἐφέται. Γ. 312.

Λογοθέτης, Ε. 531. 537.

Λόγος Θεοῦ, ὠφέλεια ἐκ τοῦ ἀκροᾶσθαι αὐτοῦ. Δ. 341.

Λουδεμπιστής, ἢ λουδεπάκτης, ἢ παυσάσθω, ἢ ἀφοριζέσθω. Δ. 400.

Λουκᾶ πατριάρχου σημεῖωμα. Γ. 344.

Λούεσθαι μετὰ γυναικῶν ἀπηγόρευται. Β. 484. Σ'. 195. — καὶ αὐτοῖς

τοῖς ὁμοζύγοις. αὐτ.

Λοχεῖα, ἢ μετ' ὠδίνων τοῦ βρέφους ἀπότεξις; Σ'. 322. — ἐν ἐπὶ τῆς Θεοτόκου λέγεται; αὐτ.

Λυγισματα, αἱ ἕσμενοι ὀρχήσεις. Β. 644.

Λύειν, ὄρα Δεσιμεῖν.

Λυκῶ, χώρα Αἰγύπτου. Δ. 342.

Λύσις γάμου, Σ'. 175. 355. — ὄρα Διαζύγιον.

Λῶρος, σημαίνει τὴν ἀγίαν Ἀνάστασιν. Σ'. 261.

Μ.

Μαγγανία, Δ. 251.

Μάγος, τίς λέγεται; Γ. 203. Σ'. 356. — ἐπιτίμιον τῶν καταμαντευομένων. Β. 442. Γ. 66. 203. Δ. 250. 307. — ὁ προσίων, χρόνῳ δοκιμαζέσθω, παυσάμενος προσευχέσθω, εἰ δὲ μὴ, ἀποβαλλέσθω. Δ. 400.

Μαδύτων μητρόπολις χηρεύουσα. Β. 393. — ἐπισκοπὴ τοῦ Ἰρακλείας αὐτ.

Μαθηματικὴ, κατακρίνεται. Γ. 206. Σ'. 356.

Μαθηματικὸς, προσίων τῇ ἐκκλησίᾳ καιέτω ἐπὶ τοῦ ἐπισκόπου τὰς βίβλους αὐτοῦ. Α. 192. 321. Σ'. 356.

Μαινόμενος, ὁ ἐπίτροπος οὐ δύναται καθιεροῦν πρᾶγμα αὐτοῦ. Α. 92. — περὶ τοῦ ἐκ διαλειμμάτων. Β. 102.

Μακάριος ὁ Ἱεροσολυμίτης. Β. 662. — καθαίρεσις Μακαρίου. Β. 658.

Μακεδονιοί. Β. 187. Ε. 446. — πῶς δεκτέον αὐτούς; Β. 187. 529. Δ. 398.

Μακεδόνιος, Β. 37. — σύνοδος κατ' αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Β. 167.

Μάκρης Θεοδούλου παρατήσις. Β. 700.

Μαλακία, Δ. 437. Σ'. 339. 362.

Μαμμωνᾶς, περὶ τῶν προτιμωμένων αὐτῶν τῆς τοῦ Θεοῦ ὑποταγῆς. Β. 572.

Μάνης, Παράκλητον ἑαυτὸν ἐκάλει. Β. 531. Σ'. 65.

Μανία φορητὴ καὶ ἀνόποιστος. Α. 330. 331.

Μανιχαῖοι, ἐσχάτως τιμωροῦνται. Α. 262. 264. 267. 340—342. Σ'. 75. — τίνες εἰσὶ; Β. 531. Δ. 89. Σ'. 65.

Μάντις, Α. 188. 191. 193. 321. Β. 444. Δ. 307. Σ'. 356. — μὴ προσέρχασθαι τούτοις. Β. 442. Γ. 66. 203. Δ. 110. 221. 232. 250. 306. 404. — ἐπιτίμιον τῶν καταμαντευομένων. Δ. 250. 110. 221. 232. 306. 404. Γ. 66. 203. — τῶν μαντευομένων ἐπὶ ἀνευρέσει τινός. Δ. 404.

Μαξιμιλιανὸς, ἐπίσκοπος. Γ. 518.

- Μαξιμιανιστάι, ἀπεσχίσθησαν τῶν Δονατιστῶν. Γ. 470. 476
 Μαξιμίλλα καὶ Πρίσκιλλα, ψευδεῖς προφητείες. Β. 490.
 Μάξιμος ὁ Κονικός. Α. 268. Β. 176.
 Μαπαλιτῶν παροιμία. Γ. 438.
 Μαργέλια γράμματα, Β. 365. 624.
 Μαρία μήτηρ Κωνσταντίνου καὶ ἀνάδοχος Εἰρήνης. Β. 431.
 Μαρκελλιανός. Β. 465. 468. Σ'. 63.
 Μαρκέλλος, αἰρεσιάρχης ἐξ Ἀγκύρας. Β. 468.
 Μαρκιανὸς βασιλεύοντος ἡ δ'. συνέρχεται σύνοδος. Β. 246.
 Μαρκίων, αἰρεσιάρχης. Β. 532.
 Μαρκιωνιστάι. Β. 532. Δ. 89. 197.—βαπτίζονται ἐπιστρέφοντες. Β. 530.
 Μάρτιος, πρῶτος μῆν. Σ'. 405.—Ὅρα Βοτὰ καὶ Καλάνδαι.
 Μάρτυρες ὅποιους εἶναι δεῖ; Α. 178. Γ. 599. 600. Σ'. 227.—ὅτι εἷς
 μόνος οὐκ ἀκούεται κἄν ἀξιωματικὸς εἶη. Α. 178. Γ. 604.—
 ὁμνῶναι δεῖ αὐτοὺς πρότερον. Α. αὐτ.—μὴ ἔλκεσθαι εἰς μαρτύ-
 ρίαν τοὺς τῶ γένει προσήκοντας. Γ. 464.—μάρτυρες περὶ βα-
 πτίσεως. Β. 496.—οἱ ἐκ τοῦ οἴκου, ἢ οἱ ὑπεξούσιοι τοῦ κατη-
 γόρου, οὐ δεκτοί. Γ. 600. Σ'. 228.—τὰ τῶν μαρτύρων πάθη ἐν
 ταῖς μνήμασι αὐτῶν ἀναγιγνωσκέσθωσαν. Γ. 446.—περὶ τῶν
 περιφρονούντων τὰς τῶν ἁγίων μαρτύρων συνάξεις. 447.—περὶ
 τῶν τοὺς αἰρετικούς μάρτυρας τιμώντων. 200.—πλαστὰ μνη-
 μεῖα τῶν μαρτύρων, 508.—διὰ λειψάνων μαρτύρων καθιεροῦνται
 οἱ ναοί. Β. 530.—περὶ τῶν διὰ δόσεως χρημάτων φευγόντων,
 τὰς κολάσεις. Δ. 39.—περὶ τῶν παρακηδόντων εἰς τὸν ὄδνοντα
 τοῦ μαρτυρίου ἄγωνα. Δ. 25.
 Μαρτυρία ἐνός οὐκ ἀκούεται. Γ. 604.—αἱ οἰκιακαὶ ἀπόβλητοι. 602.
 Μαρτύριον, ὄρισμός. Β. 537.—λέγονται καὶ τὰ τῶν Γραφῶν παραγγέλ-
 ματα. Γ. 553.—τοὺς ἐκκλησιαστικούς μὴ εἰσέρχεσθαι εἰς τὰ
 τῶν αἰρετικῶν. Γ. 479.
 Μαρτυρολογία ὑφ' αἰρετικῶν συνταχθέντα κατέσθωσαν. Β. 452.
 Μάρων, εἶδος βασιλικῦ παιγνίου. Β. 426.
 Μασάδων ἐπίσκοπος. Δ. 425.
 Μασσαλιανοί, οἱ Βογόμιλοι. Γ. 449. Δ. 408. Ε. 454. Σ'. 65.
 Ματρικίον καὶ χειροθέσιον Νουμιδίας. Γ. 515.
 Μαυρέντιος, ἀναφορὰ αὐτοῦ, Γ. 545.
 Μαυριτανία Σιτυφένσης, ἴδιον ἔχει πρωτεύοντα. Γ. 354.
 Μαύριον τοποτηρηταί, περὶ βαπτίσεως τῶν ἀμφιβαλλομένων εἰ ἐβαπτί-
 σθησαν νηπίων. Γ. 488.
 Μεγάλη ἀμέλεια ὄβλη ἔοικε. Δ. 476.
 Μεγάλη Ἐκκλησία συνεισφορὰ χρηματικὰ τῶν μητροπόλεων ὑπὲρ αὐ-
 τῆς. Ε. 131.—ἀξιώματα. 534.

- Μέγαρα, ἐπισκοπὴ αὐτῶν ἀμαυρωσίσα, ἐπανασύζεται τῇ μητροπόλει
 Ἀθηνῶν. Β. 613.
 Μέγιστος, μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως. Β. 99.
 Μεδιολάνων ἐπίσκοπος. Γ. 456.
 Μέθη' περὶ τοῦ σχολάζοντος κύβοις ἢ μέθαις. Β. 58. Σ'. 345. 362.
 Μειζότεροι, οἱ κουράτορες τῶν ἀγροικικῶν προαστείων. Β. 589.
 Μελάνη, ἁγία. Γ. 409.
 Μέλι, οὐ προσφέρεται ἐπὶ τὸ οὐσιαστήριον. Β. 4.
 Μέρωνος τοῦ Ἐφέσου καθάρσεις. Β. 494.
 Μεσαρίτου ὁ γάμος διασπᾶται. Δ. 489.
 Μεσημβρίας ἐπίσκοποι. Β. 380.
 Μεσίτης ἐπίσκοπος. Γ. 493.
 Μετάθεσις, τί διαφέρει μεταθέσεως καὶ ἐπιθέσεως; Β. 447. Σ'. 85. 362.
 Μεταθέσεις. Ε. 391. Σ'. 362.—ὅτι μόνον διὰ βασιλικῆς κελεύσεως
 γίνονται. Ε. 423. Σ'. 84.—πότε δύναται ὁ μητροπολίτης ποιεῖν
 μεταθέσεις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων; 445.—κληρικοί μὴ με-
 τατιθέσθωσαν. Σ'. 84. 329.
 Μετανοῶν μὴ ἀποβαλλέσθω, Σ'. 362.
 Μετάληψις, ἢ εὐχαριστία, οὐ δίδονται τοῖς νεκροῖς. Α. 449. Β. 495. Σ'.
 337.—πάντες οἱ πιστοὶ ἔτοιμοι ἕστωσαν πρὸς τὸ μεταλαμβάνειν.
 Β. 464.—περὶ τῶν διακρινομένων μεταλαβεῖν ἀπὸ πρεσβυτέρων
 ἐγγάμων, Α. 445. Γ. 403. Σ'. 364.—περὶ τῶν μὴ κοινωνούντων
 ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας, Α. 446. Β. 489.—ἢ ἀποστρεφομένων τὴν
 μετάληψιν. Γ. 426.—εἰ μεταλαμβάνουσιν οἱ δαιμονιζόμενοι; Α.
 447. Δ. 332.—ἢ οἱ ὄνειρώξαντες; Α. 420. Δ. 42. 394. Σ'.
 337.—ἢ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν, οἱ πρότερον κεκωλυμένοι; Β. 443.
 Δ. 393.—ἢ οἱ συγγενόμενοι σύζυγοί; Δ. 334. 338. 393. 456.
 Σ'. 491. 337.—ἢ ὁ ἀκουσίως βδωρ ποιῶν; Δ. 344.—ἢ οἱ
 Λατῖνοι καὶ ἕτεροι αἰρετικοὶ ἐν ταῖς Ῥωμαϊκαῖς ἐκκλησίαις; Δ.
 460.—ἢ ὁ παρ' Ἀγαρηνῶν ἀλχηλωτισθεὶς καὶ μιαιφυγῆσας
 καὶ ἐξωμωσάμενος καὶ περιτμηθεὶς καὶ τὴν σωτηρίαν ἀνακα-
 λούμενος; 402. Ε. 370.—ἢ οἱ πνέοντες μὲν εἰσέτι, ἀναισθητοῦν-
 τες δὲ ὄλωσ; Ε. 375.—ἢ οἱ ἕως θανάτου συναικούντες γυναῖξιν
 ἐπεισάκτοις; 376.—ἢ ἡ εὐτρεπισθεῖσα πρὸς τὸν γάμον, ἐὰν συμβῇ
 αὐτῇ τὰ συνήθη; 372.—οὐ μεταλαμβάνουσιν αἱ γυναῖκες ἐν
 ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν. Α. 449. Γ. 212. Δ. 7. 335.
 393. Ε. 372.—περὶ τῶν μὴ μιγνυόντων βδωρ τῷ οἴνῳ ἐν τῇ
 εὐχαριστίᾳ. Β. 365. 373. 437. 543. Γ. 400. Δ. 462.—πῶς
 ὑποδεκτέον ταῖς χερσὶ τὴν ὀσίαν εὐχαριστίαν; Β. 546.—περὶ
 τῶν μὴ προσκαρτερούντων τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ, ἀλλὰ μεταλαμ-
 βανόντων. Α. 446. 332. Β. 43. Γ. 426.—πότερον καλὸν, τὸ

συνεχῶς κοινωνεῖν, ἢ ἐκ διαλειμμάτων; Δ. 388—390. 460.—
ὅτι δίδεται τοῖς μέλλουσιν ἀποθανεῖν καὶ μετὰ τὸ φαγεῖν. 428.
— μὴ μεταλαμβάνειν ἐκ χειρῶν τοῦ μὴ νηστεύοντος Ἰσρέως.
431 α. — ἐπιτίμιον τοῦ μετὰ τὴν θείαν μετάληψιν ἐμέσαντος.
443. — ἂν τὸ ζέον ὕδωρ ἀπαραιτήτως εἰς τὰ ἅγια βάλλεται;
B. 373. Δ. 362. Γ'. 301. 324. — τοὺς μεταδιδόντας μὴ ἀπαι-
τεῖν χρήματα. Δ. 374. E. 386. — οἱ παλλακευόμενοι οὐ μετα-
λαμβάνουσι. A. 481.—ἂν δέον ποιῆσαι ἐνώσειν μετὰ ὄξους, ἐλ-
λείψει οἴνου; E. 369 — ἐν τισιν ἐκκλησίαις οὐκ ἐγχειρίζεται.
B. 548.— ἂν ὁ λαϊκὸς δύναται αὐτὸς ἐαυτῷ μεταδιδόναι; 437.
— ὄρα Εὐχαριστία.

Μετάνοια· τίνες ἐν μετανόια λέγονται; Γ. 188. — δέχεσθαι λογισμοὺς
αὐτῶν τίσι δέδοται; Γ'. 370. — ἡ τῶν ἀποστάντων εἰς αἵρετι-
κούς οὐκ ἔστι παραδεκτή. A. 234. — ἔστι παραδεκτή. αὐτ. καὶ
B. 141. — μὴ δέχεσθαι τοὺς μετανοοῦντας, αἵρεσις Ναυατιανῆς.
B. 409. Γ'. 362. — τίσιν ἐπιτρέπεται δίδοναι τοῖς μετανοοῦσι
καταλλαγὴν; A. 230 — 234. B. 54. 542. Γ. 407.—οἱ μετα-
νοοῦντες καὶ ἐξομολογούμενοι εὐπρόσδεκτοι. Γ. 173. 414. Δ.
399. — τόποι τῆς μετανόιας. Δ. 66. 238. Γ'. 363. — ὅτι μὴ
τῷ χρόνῳ, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ κρίνεσθαι τὴν μετάνοιαν. Δ. 253.
308. 314. B. 549. Γ'. 364. — ἂν ἐπιτιμᾶται ὁ ἀποσχίστας καὶ
μετανοῶν; Δ. 431 ἡ. — πῶς συνέτεμε τοὺς τῆς μετανόιας χρό-
νους ὁ Νηστευτής; 435.— οὐ δεῖ καταβιάζεσθαι τὸν ἀρχιερεῶ
εἰς τοὺς μετανοοῦντας. B. 709.—οἱ ἔτι μετανοοῦντες, ἐξοδεύον-
τες, ἀξιοῦνται τῶν ἀγιασμάτων. Γ'. 369.

Μεταφραστῆς, κατεκάλυψε τὰ μαρτυρικὰ σκάρματα. B. 453.

Μετοικία, ἢ ἔξορία. Γ. 34.

Μηνᾶς, ἐπίσκοπος. Δ. 330.

Μήνυτρα, ὄρα Εὐρετρα.

Μητρόπολις, πῶς γίνεται ἐκκλησία; B. 394. — μητροπόλεις διάφοροι
πῶς διακρίνονται; B. 284.—τιμαί. 247.

Μητροπολίτης· μὴ εἶναι δύο ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ. A. 56. E. 70. — πότε
ἀπαιτεῖ τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειφθέντα; A. 87. — καλεῖ
τοῖς νενομισμένοις κηρύγμασι τὸν πέραν ἐνιαυτοῦ ἀπολειφθέντα
ἐξω τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ ἐπίσκοπον. 450. — ἀποδημῶν εἰς τὸ
Βυζάντιον τὰ πατριαρχικά λαμβανέτω γράμματα. αὐτ. — πότε
κρίνει; 481. — πότε ἐνάγει τις ἐνώπιον αὐτοῦ; 469. — τί δὲ
εἰ ὑπόπτως πρὸς αὐτὸν ἔχει; αὐτ. — μὴ γίνεσθαι ἐπίσκοπον
χωρὶς τῆς γνώμης καὶ αὐτοῦ. B. 428. E. 314.—περὶ τοῦ ἀφαι-
ροῦντός τι εἴδων οἱ ἐπίσκοποι ἐπιφέρονται μεθ' ἐαυτῶν ἐν τῇ
συνόδῳ. B. 578.—περὶ σχίσματος αὐτῶν ἀπὸ τῶν οἰκείων πα-

τριαρχῶν. 692. — μητροπολίτου καθισταμένου καὶ οἱ πλησιό-
χωροι μεταπέμπονται. Γ. 247. — ἕδειαν ἔχει καθιστῶν οἰκο-
νόμους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. E. 26. — πότε δύναται μεταθέσεις
ποιεῖν ἐπισκόπων; 416.— προνόμια τοῦ Κοζίκου. 329.—τάξις
προκαθεδρίας τῶν μητροπολιτῶν. 455. 473.—τάξις τῶν ὑπο-
κειμένων τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως. 490.—
τύποι καθ' οὓς γράφουσι πρὸς πατριάρχας καὶ λοιπούς. 502.—
ὁ καθιστάμενος λαμβάνει παρὰ τοῦ πατριάρχου πρᾶξιν. 550.—
ἐπίδοσις ἐπαρχιῶν. 588. — ψῆφοι αὐτῶν. B. 284. — μὴ μετα-
πιπέτωσαν εἰς ἄλλους θρόνους τῆς ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἄνευ προ-
στάξεως βασιλικῆς. Γ. 486.

Μητροπολιτικὰ δίκαια. Γ'. 274.

Μητροιδ, ἐπιτίμιον τῶν μητροιδικῶν. Δ. 241. 440.

Μητροφάνης, πατριάρχης. Γ.

Μιαροφαγία, Δ. 247.

Μιαροφαγήσας, εἰ μεταλαμβάνει. Γ'. 372.—ὄρα Μετάληψις.

Μικτὸς γάμος, τοῖς ψάλλταις καὶ ἀναγνίσταις ἀπηγόρευται. B. 251.

Μημοί. B. 426. Γ'. 372. — εὐ κατηγοροῦσι. Γ. 596. — μετανοοῦντες
προσδέχονται. 414.— περὶ τῶν γινομένων Χριστιανῶν. 469.—
οὐκ ἔξεστιν αὐτοῖς χρῆσθαι τῷ τῶν ἱερῶν παρθένων σχήματι.
A. 259.—περὶ τῶν ἀναγκάζοντων δούλας, ἢ ἐλευθέρους συνεῖναι
μίμοις. 322.

Μίνσος B. 582.—ὄρα Ἀύτιμίνσιον.

Μινυρίσματα, τὰ ἄτακτα ψαλμοφῶδηματα. Γ. 185.

Μίξις, ποίας ἡμέρας δεῖ τῆς πρὸς ἀλλήλους μίξεως ἀπέχεσθαι. A. 333.
Δ. 9. 334. — οἱ ἐπιτρέποντες τοῖς παισὶν αὐτῶν ἄωρον μίξιν
γονεῖς, τοῖς τῶν φθορέων νόμοις ὑπόκεινται. A. 290.

Μισθωσις, Γ'. 373.—ἂν ἐπὶ τῷ κτισθῆναι ἱερὸν ἔρρωται; A. 95.

Μισθωτῆς ἀλλοτρίων κτημάτων μὴ γινέσθω ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς. B.
224. Γ. 343.

Μιτατεύεσθαι, καταλύειν. A. 263. ὑποσημ. (3).

Μιχαήλ ὁ Ἀγγιᾶλου, Γ'. 343.

Μνημόσυνον ἀποιχομένων οὐ τελεῖται ἐν Μ'. εἰ μὴ τὸ σάββατον. Γ'. 463.

Μνηστεία, ὀρισμός; B. 540. Γ'. 480. 374.—διαφορὰ μεταξὺ τοῦ πολι-
τικοῦ καὶ ἐκκλ. νόμου. A. 285. — ὁ χρόνος αὐτῆς ὀρισμένος.
αὐτ. 288. E. 35. 287. 381. 419. Γ'. 481. — ἡ τοῦ βασιλέως
οἰκονομία ἀναπληροῖ τὸ ἐλλεῖπον αὐτοῦ. A. 290. E. 289. —
ἂν ἰσοδύναμος τῷ γάμῳ. A. 290. B. 539. Δ. 453. E. 54.—ἀνή-
βου ἀνυπόστατος. Δ. 223.—λύεται δι' οὓς λόγους ὁ γάμος. A.
290. E. 291. — εἰ συμβαίνει συγχρόνως τῷ γάμῳ. A. 288.—
τὰ τοῦ γάμου κωλύματα εἶσι καὶ τῆς μνηστείας. E. 32. 237.

- 419.—ὅτε τελειοῦται διὰ μόνης συναινέσεως. E. 420. — μὴ γίνεσθαι ἄνευ ἱερᾶς εὐλογίας. 288. 419. Γ'. 480.— τὰς δι' ἱερᾶς εὐλογίας τελεσθείσας μὴ διασπᾶσθαι διὰ δόσεως προστίμων, ἀλλ' ἀμετακινήτους μένειν. αὐτ. — ὁ ἐπιζήσας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐτέρου μνηστῆρ οὐ δύναται συναλλάξαι γάμον πρὸς ὃ πρόσωπον συμβαλέσθαι οὐκ ἠδύνατο, εἰ συνήπτετο γάμος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ τελευτήσαντος. E. 287. — εἰ ἱερουργεῖ ὁ κληρικὸς ὅστις συνεγένετο τῇ μνηστῇ αὐτοῦ, καὶ χειροτονηθεὶς ἱερεὺς, ἔλαβε τὰς εὐχὰς τοῦ γάμου; E. 382. — εἴ τις τῶν μνηστῆρων μονάζει, ἀποδίδονται ἀπλοῖ οἱ ἀρραβῶνες. A. 249. — ὁ τὴν ἐτέρου μνηστῆν ἀγαγόμενος, μοιχὸς αὐτ.— τί ὁ γαμήσας μετὰ τὸ ἀρχιερεῖσθαι τὴν ἀλλοτρίαν; Δ. 181.— πότε ἀπαγορεύεται ὁ γάμος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀποθανόντος μνηστοῦ, καὶ πότε οὐ; 453. — ἂν ἱεράται ὁ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὴν μνηστῆν αὐτοῦ ἄλλην ἐγόμενος; αὐτ.— ἡ ἀρραβείσα ἀποδίδεται τῷ προμνηστευσαμένῳ. Γ. 41.
- Μνηστευθεῖσα**, ἀρραβείσα ἀποδίδεται τῷ προμνηστευσαμένῳ. Γ. 41.— ὁ ἐτέρῳ μνηστευθεῖσαν, ἔτι τοῦ μνηστοῦ ζῶντος ἀγόμενος, μοιχῆται. B. 538. 540.
- Μοιχαλὶς**. B. 505.— καὶ ἡ μοιχῶ συζῶσα. αὐτ. Δ. 181.— ἐπιτίμιον. Γ. 63.— ἀλλ' οὐχ ἡ τῷ ἀφειμένῳ ἀνδρὶ συνοικοῦσα. Δ. 120.— ἐκ μόνης τῆς ὁμολογίας αὐτῆς οὐ καταδικάζεται. Γ. 83.— ὁ συχωρῶν τὸ ἔγκλημα λαϊκὸς ἀναλαμβάνει αὐτὴν ἀκωλύτως. B. 509.— μοναχῇ ἐτέραις συνεγνωκυῖα μοιχίαν καὶ μὴ φανεροῦσα, ἴσον ἔχει τὸ ἐπιτίμιον τῇ πραττούσῃ. 443.
- Μοιχεῖα**, τί διαφέρει πορνείας; B. 64. Δ. 308 Γ'. 374.— ἐπιτίμιον. A. 304. B. 64, 79, 506. Γ. 62, 82. Δ. 216, 308, 404, 480, 488. E. 123.— νόμι. Γ'. 377.— τί ὁ προδότης τοῦ δικαστοῦ ἐκφυγὼν τὰς τῆς μοιχείας ποινὰς; E. 253.— τίνες ἐγκαλοῦσι; Γ. 83.— πότε ὁ πρὸς κατηγορίαν χρόνος οὐ φυλάσσεται; A. 218.— ἀπὸ τίνος ἡλικίας πλημελεῖται; 128.
- Μοιχὸς**, Δ. 110.— ὁ μεμνηστευμένῃν βιασάμενος. B. 85.— οὐ κληροῦται. B. 79. Γ'. 375.— οὐδ' ὁ ἀνὴρ τῆς μοιχευθείσης, μὴ ἀπολύσας αὐτήν. Γ. 62. 549.— ὁ κληρικὸς ἀποβάλλεται. A. 73.— 74. 309. B. 507. Γ'. 82. Δ. 439. E. 460.
- Μοναδικὴ πολιτεία**, ἂν ἐπιτρέπεται ταῖς μεγάλας ἡμαρτηκᾶσι; Γ'. 381.— ἀποστερεῖ τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας. B. 707.
- Μονάζουσαι**, Γ'. 389.
- Μοναστηριακά**, διὰ κληρικῶν οἰκονομοῦνται. B. 592.
- Μοναστήριον**. Γ'. 376.— ὁ θέλων ποιῆσαι τί πράττει; A. 1. 247. E. 449.— ὁ ἐπίσκοπος ἐγκαταγράφει ἐν βιβλίῳ τὰ ὑπὸ τοῦ δομητοῦ

- πρὸς οἰκονομίαν δοτέα. B. 649.— ὁ προσενεγκὼν αὐτὰ ἀπαλλοτριοῦται τῆς κυριότητος αὐτῶν. αὐτ.— οὐχ ἡγουμένεῦσι πρὸς γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, οὐδ' ἕτερον καθίστησιν ἡγούμενον. αὐτ.— ὅτι ἀνεκποίητον. A. 1. B. 652. E. 22. 30.— ἐκτίθησι τοπικὰ κατὰ τοὺς κανόνας. B. 651.— οὐ συνίσταται ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας. B. 225. 625. 648.— τίνα τὰ ἐπισκοπικὰ ἐπὶ μοναστηρίου δίκαια; B. 651.— ἡ Νεαρὰ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ἀπαγορεύουσα τὴν ἀνέγερσιν μοναστηρίων, κατηργήθη ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Πορφυρογεννήτου. B. 652.— ὁ βουλούμενος συνιστᾶν μὴ κωλυέσθω. E. 264.— τρεῖς τοῦλάχιστον μοναχοὶ συνιστῶσι μοναστήριον, 626.— ἐν ἀνδρῶν γυναικα μὴ διάγειν. B. 446. 628. 637. E. 22.— μηδὲ ἀνδρὰ ἐν γυναικείῳ καθεύδειν. B. 446.— μηδὲνα προσδέχεσθαι διὰ χρημάτων. B. 631.— μηδὲ δοῦλον παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη. A. 226.— μὴ γίνεσθαι διπλᾶ. B. 657. E. 550.— τί δηλοῖ; B. 640.— ὁ καταλιμπάνων τὸ ἴδιον μοναστήριον ἀπόλλυσι τὰ παρ' αὐτοῦ προσαχθέντα κινητὰ. A. 248. 257. B. 631. 641.— ἄτοπον τὸ ἐν τῇ μονῇ δημοσιεύεσθαι, Δ. 428.— τί οἱ καινοποιούντες αὐτὰ; B. 642.— μὴ γίνεσθαι ἐπίδοσιν ἐπισκοπικοῦ κτήματος πρὸς μοναστήριον. E. 383.— ἀπαγορεύεται τὸ ἐκδοτικῶς, εἴον ἐπὶ ἐνιαυτοῖς κθ', μοναστήριον, ἢ πακτικῶς μητροπόλει ἐκδίδεσθαι καὶ ἐπισκοπῇ. 31.— πῶς ἀποροὶ λαϊκοί, ἢ οἱ στερηθέντες τῶν οἰκείων ὀφείων ἀρχιερεῖς τάσσονται ἐν μοναστηρίοις; B. 636.— προσφορὰ τῶν ἀποκειρομένων, B. 634.— ἂν ἀναστρέφονται τῷ ἐκ τῆς μονῆς ἀναχωροῦντι μοναχῷ; B. 634.
- Μονάστρια**, ἢ μονάζουσα, ὄρα Μοναχός.— οὐκ ἀφέλικται τοῦ μοναστηρίου ἐνεκα ἀγωγῆς, Γ'. 249.— πότε ἐκχωρεῖται ταῖς μοναζούσαις εἰσιέναι εἰς τὸ θυσιαστήριον; Δ. 428.— περὶ τῆς ὑπὸ βαρβάρων φθορείτης, 429.— περὶ νεανίου πρεσβυτέρου ὑπηρετοῦντος καὶ μεταδιδόντος μοναστηρίῳ αὐτ.— οὐκ ἐφεῖται ταῖς προϊσταμέναις γυναικείῳ μοναστηρίου δέχεσθαι λογιμούς. Δ. 477.— ἡ ἐτέρα συνεγνωκυῖα μοιχίαν, καὶ μὴ φανεροῦσα, ἴσον ἔχει τὸ ἐπιτίμιον τῇ πραττούσῃ. 443.—
- Μοναχός**, A. 247. B. 397. 408, 654, 662. Γ'. 381.— ἔροι ἐπιβεβλημένοι τοῖς μοναχοῖς. B. 225, 639.— δοκιμάζεται πρὸ τοῦ καταξιοθῆναι τοῦ σχήματος. B. 662. E. 550.— ἡλικία, B. 397. Δ. 440.— οἱ ἐν τῇ μονῇ προτιμητέοι τῶν ἔξωθεν προσεργαζομένων καὶ βοηθείας δεομένων, B. 632.— τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ μονῇ προσκληροῦνται, παίδων αὐτοῖς μὴ ὑπόντων, ἄλλως διαίρουσιν μεταξὺ τούτων, A. 248, 251. B. 667, 670. Γ'. 396.— διελθῆκει αὐτῶν, B. 667.— ἡ οὐσία

τοῦ εἰς ἑτέραν μονὴν ἀπελλόντος τῇ προτέρᾳ διαφέρει. Α. 246, 257. Β. 667. — οἱ χειροτονούμενοι μοναχοὶ κληρικοὶ λέγονται. Β. 234. — τὸ μοναχικὸν ἐπάγγελμα μαθητείας καὶ ὑποταγῆς ἔργον, Β. 709. — συγγένεια τοῖς μοναχοῖς οὐκ ἔστι. Β. 417. Γ. 394. — γάμιον οὐ προσομιλοῦσι, Α. 240, 258. Β. 254, 256, 409. Δ. 445. — ἀποκαρησόμενοι ἐρωτῶνται εἰ παρθενίαν ὁμολογοῦσι. Β. 232, 256, 409, Γ. 60. 342. Δ. 408, 440, 445. 217. — περὶ τῶν μελλόντων ἐγκλισθῆναι, Β. 401. Γ. 383. — τὰς κείρασθαι μελλούσας μὴ κοσμεῖσθαι στολαῖς λαμπραῖς. Β. 442. — μὴ καταλιμπάνειν τὴν οἰκίαν μονῆν, Β. 226. 641, 657. Γ. 503. Δ. 465. Γ. 387. — διατί; Δ. 428. — ἐξέλξεις, 422, 428, 431 β'. — μετὰθεσις, Β. 658. — μὴ κειρέσθω τις χωρὶς τῆς παρουσίας τοῦ ἀναδεχομένου αὐτόν. Β. 654. — περὶ τοῦ ἀθετήσαντος τὸ σχῆμα καὶ πάλιν ἀπιστρέψαντος. Δ. 428, 431 α'. — ἢ μὴ μετανουῦντος 431 β'. — περὶ τοῦ τὸ μοναχικὸν ἀναλαβόντος σχῆμα φέβω στρατείας, ἢ ἄλλη τινὲ αἰτία, καὶ μετὰ ταῦτα ἀποθεμένου. 429. — ἢ κρειφαγοῦντος καὶ γαμοῦντος. 430, 665. — ὁ πορνεύων ὡς μοιχὸς κολάζεται. Β. 257, 408. Δ. 218, 437. — πῶς δεκτέον τοὺς ἀπὸ κοινωθέντων ἱερέων λαβόντας τὸ σχῆμα; 431 δ', 431 ε'. — ἢ τοὺς μεθ' αἰρετικῶν συνεσθίοντας; 431 ε'. — περὶ μοναχοῦ στρατευομένου. Α. 224, 224, 248, 259. Β. 232. Γ. 342. — Μοναχοῖς οὐκ ἐφέεται συνδιατεῖσθαι μετὰ μοναστριῶν. Α. 254. Β. 446. 637. — μὴ περιερχέσθωσαν ἐν ταῖς πόλσεσι. Α. 257. Β. 226. 444. — ἐπιτρέπεται τοῖς μοναχοῖς διανυκτερεῦσαι ἔξω τῆς μονῆς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ταῖς μοναστριαῖς. Β. 444. Γ. 389. — τί οἱ συνωμοσίας ἢ φατοῖς ποιῶντες; Α. 258. Β. 263. 382. — τί οἱ χρώμενοι σχήματι μοναχικῷ καὶ καταφριζόμενοι τῶν χρωμένων κοινῇ ἐσθῆτι; αὐτ. — τὸ σχῆμα ἐπηγόρευται λαϊκοῖς Β. 454. — ποινὰ τῶν κατὰ σκηνικοῦς αὐτὸ μιμουμένων. 666. Γ. 451. — κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀναλαμβάνειν. Β. 9, 404, 226, 588, 686. Γ. 342 Δ. 470. Γ. 381. — εἰ μὴ ἀδείᾳ ἐπισκοπικῇ, Β. 659. — τίνα πολιτικὰ πράγματα δύνανται ἐνεργεῖν; Α. 260. Β. 220, 227. — ἀπαγορεύεται αὐτοῖς θεωρεῖν ἱππηλασίας καὶ θέατρα, Β. 365. — πρὸς παρθένους ἢ χήρας μὴ εἰσέλθωσαν. Β. 420, 628, 642. Γ. 402. — καὶ ἐγκρατεῦμένοι λέγονται αὐτ. — εὐλογοῦσι τράπεζαν. Δ. 434. β'. — ἀλλ' οὐχὶ γάμον. Β. 369. — ἐν ἀνάγκῃ βαπτίζεται. Δ. 430. — ἐξέωσιν ἐπιτίμιον. 431 ο'. — οὐ δύναται ἀναδέχεσθαι παιδίον, ἢ ἀδελφοποιεῖς ἐνεργεῖν ἢ συντεκνίας, ἢ στεφάνια κρατεῖν. Β. 370, 400. — ἀνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας οὐκ ἐξομο-

λογεῖ. Δ. 464. — πῶς τοὺς ἐν ἐπιτίμοις ὄντας ἀναστρέφεται ἐν τῇ μονῇ; 428. — πῶς διατεῖσθαι ἐν ταῖς νηστείαις; αὐτ. — πῶς τῇ δ' καὶ ε'. τῆς τυροφάγου; 430. — μὴ συνεσθίειν μετὰ τοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος. 431 ε'. — τοὺς ἐργαζομένους δις ἐσθίειν τῇ μεγάλῃ Μ'. 431 α'. — ἀλλὰ μὴ καταλύειν αἶνον καὶ ἔλαιον, 431 β'. — παρὰ τῷ οἰκίῳ κρινέσθωσαν ἐπισκόπων οἱ διαφερόμενοι μοναχοί. Α. 464. Β. 28. 226. — ἐπιτίμιον τῶν πρὸς κοσμικοῦς δικαστὰς ἐλκόντων αὐτ. — ὁ ἀποκαρεῖς, καὶ τοὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ μεινάσης ἐν τῷ κόσμῳ, ἱερᾶται. 405. — ἀρχιερεὺς ἀπικειρόμενος ἀποξενούται τῆς ἀρχιερωσύνης. Β. 709. — ἐπιτίμια τῶν ἐκπεπτωκότων. Δ. 218. Γ. 391.

Μονεμβασις προνόμια καὶ περιφέρεια. Β. 323.

Μονόβολον, Α. 328, 329.

Μονομάχος. Δ. 400.

Μοντανισταί, Α. 268. 340—342. Β. 490. 533. Β. 450. — ὅτι καὶ Φρύγες καὶ Πεπουζήνοι λέγονται. Β. 490. — πῶς δεκτέον αὐτούς; Β. 487. 529. Δ. 398.

Μοντανός, αἰρεσιάρχης Α. 341.

Μουζάλων, ἐπίσκοπος Ἀμουκλῶν. Γ. 427.

Μουλτάρια, ἀναθεματίζονται. Γ. 97.

Μουσαῖος, Α. 268. — μὴ ζητεῖτω δίκαια ἢ ὄνομα ἐπισκόπου. Γ. 276. — περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταστάτων κληρικῶν. 276.

Μυρεψικὰ ἐργαστήρια, αἰσχρὸν κέρδος. Γ. 344.

Μύρον, Γ. 370. — τελετή. Γ. 342. — τοὺς τελευτῶντας ἱερεῖς ἢ ἀρχιερεῖς μὴ μύρω χρίσθαι. Δ. 467. — οὐ γίνεται παρὰ πρεσβυτέρων. Γ. 309.—

N.

Ναός, περὶ οἰκοδομῆς καὶ καθιέρωσης, Γ. 262. 397. — διὰ πρεσβυτέρων οὐ γίνεται. Γ. 309. — οὐδ' ἀνευ ἀγίων λειψάνων, Β. 580. — μὴ ἐσθίειν ἢ ὑπνοῦν ἐν αὐτῷ. Α. 431. Β. 476. 537. Γ. 495. 407. Γ. 266. 348. — μὴ εἰσάγειν κτήνος ἐκτὸς μεγίστης ἀνάγκης. Β. 510. — μὴ ἐξωθεῖν τοὺς πρόσφυγας. Γ. 263.

Ναβονάσσαρος, Γ. 405.

Ναζιανζός, τῷ μητροπολίτῃ — ἐδόθη ἡ ἐκκλησία Ἀγκύρας Β. 472.

Νάρδον, πολύτιμον μύρον, Γ. 246.

Νάρθηξ, Β. 536. Δ. 8.

Ναυατιανός, οἱ καὶ Καθαροί. Β. 448. 487. Β. 433. Δ. 89. 398. Β.

430. Γ'. 60. — οὐ δέχονται μετόνοιαν. Β. 409. — περί τῶν προσερχομένων τῇ ὀρθοδοξίᾳ. Β. 433. Γ. 476. Δ. 351. 398. — ἀπὸ Ναυάτου οὕτως ἐκλήθησαν. Β. 434. — εἰ ἀναβαπτίζονται; Δ. 39. 497. — εἰ χειροτονοῦνται; Β. 433. Δ. 354. — προσερχόμενοι μένουσι τοῖς αὐτοῖς βαθμοῖς. Β. 433.
- Ναυάτος, πρεσβύτερος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας. Β. 434. — τοὺς ἐκ φίλου παραπεπτωκότας οὐκ ἐδέχετο αὐτ. — ἀναθεματίζεται. 435. —
- Νεεμὴν ὁ Σόβου. Δ. 436.
- Νελλου μητροπολίτου περί τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων. Α. 388.
- Νεκροὶ μὴ μεταδίδειν αὐτοῖς τῶν θεῶν μυστηρίων. Β. 493. Γ. 352. — μηδὲ βαπτίζειν. Γ. 352. — μηδὲ θάπτειν ἐν ἐκκλησίαις. Δ. 479. — τί οἱ Λατίνοι; Ε. 404. — τοῖς ἀρχιερεῦσι διατί χειρίζεται μετὰ τὴν τελευταίαν ἔγγραφον; Β. 496.
- Νεκτάριος, ἄρα κατηγορεῖται καὶ φωτισθεὶς γίνεται ἐπίσκοπος τῆς βασιλευούσης καὶ ἑξαρχος τῆς 6'. συνόδου. Γ. 474.
- Νεογνῶν παραμέλησις. Δ. 475. — ἔρχετο Βάπτισμα.
- Νεοκαισαρείας σύνοδος, προτέρα τῆς ἐν Νικαίᾳ, δευτέρα δὲ τῆς ἐν Ἄγκυρᾷ. Β. 444. Γ. 70. —
- Νεοφίτιστος, οὐκ εὐθείως ἱερέται. Β. 403. 446. Γ. 474. 256.
- Νεστόριος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως αἰρετικὸς, Α. 268. Β. 492. 201. 303. 306. 532. Δ. 405. Γ'. 71. — οἱ τὰ Νεστορίου φρονεῦντες κληρικοὶ καθαιροῦνται. Β. 494. 497. — ἡ ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος καθαιρεῖ αὐτόν. Β. 492. — ἀνωφέλητοι οἱ ὑπὸ ἐπισκόπων κατακριθέντες καὶ ὑπ' αὐτοῦ εἰς κοινωνίαν δεχθέντες. Β. 493.
- Νεφροδιώκτης, Β. 444.
- Νηστεία, μὴ νηστεῦν ἐν σαββάτῳ καὶ κυριακῇ. Α. 332. Β. 434. Γ. 414. Δ. 43. Γ'. 346. 400. — αἱ νηστείας ἡμέραι, πένθους καὶ κατανύξεως. Β. 427. — νηστεῦν τετράδα καὶ παρασκευῆν. Α. 333. Β. 84. Γ. 415. Δ. 43. 487. — διατί; Δ. 43. 395. — τὰς τοῦ σωτηρίου πάθους ἡμέρας μέχρι μεσονυκτίου τοῦ μεγάλου σαββάτου. Β. 542. Δ. 4. — ὁ νοσῶν καὶ ἡ λεγὼ οὐ νηστεύουσι. Α. 440. Δ. 336. Γ'. 498. — πρὸς τί ἐπεινοήθη ἡ νηστεία; Δ. 335. — περί τοῦ τί κενώλυται ἢ ἐπιτέτραπται γίνεσθαι ἐν τῇ Μ'. Α. 435. — τοῦ καταλύοντος καὶ μὴ καταλύοντος ἡ διάθεσις σκοπεῖται. Γ. 50. — αἴρεσις Εὐσταθίου. 445. — εἰ γρηὶ τὴν ἐν τῷ Ἀγούστῳ νηστείαν ἐπιτελεῖν; Δ. 419. 488. 585. 589. 594. — πῶς δεῖ νηστεῦν τὴν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου Φιλίππου; 434 6. 488. 565. 580. — οἱ κατὰ τὰς νηστείας ἐγκρατεῦμενοι καὶ τὰς τετράδας καὶ

- παρασκευὰς ξηροφαγοῦντες δύνανται καὶ διὰ δευτέρου τραπέζης θεραπεῦσαι τὴν τοῦ σώματος ἔνδειαν. 488. — δικαιολογία τῶν νηστεϊῶν. 565. 580. — τὴν τοῦ τιμίου Στουροῦ νηστείαν οὐκ ἀπὸ τῶν Γραφῶν παρελάβομεν, ἀλλ' ἀπὸ παραδόσεως. 591. — μὴ ἀπέχεσθαι τῶν βρωμάτων ὡς βδέλυκτῶν Γ'. 441.
- Νηστευτῆς, Ἰωάννης. Δ. 432. Γ'. 104.
- Νίκαια, Βιθυνίας μητρόπολις. Γ. 616. — σύνοδος ἐν αὐτῇ. 443. — ὁμολογία πίστεως. Γ. 297. — συζητήσεις περί τῶν γνησίων πρακτικῶν τῆς συνόδου ταύτης Γ. 295.
- Νίκην μὴ ἀνακαλεῖσθαι διὰ κόπτου καὶ τύχης. Β. 353.
- Νικηφόρου Βασιλέως περί οἰκοδομῆς νέων μονῶν νομοθεσία. Β. 652. — κανόνες τοῦ Ὁμολογητοῦ. Δ. 427.
- Νικόλαος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Δ. 447. — ἐρωτήσεις μοναχῶν τινοῦ κλπ. αὐτ. — Μουζάλων, βίβλ. καρτείας ζητεῖ ἀποκατάστασιν. Γ. 427.
- Νισάν, ὁ Μάρτιος παρ' Ἑβραίοις. Γ'. 404. —
- Νίφων, μοναχὸς περιορισθεὶς ἐν τῇ μονῇ τῆς Περιβλέπτου. Ε. 88. — σημεῖωμα δι' οὗ διεγνώσθη τῆς τῶν Βογομήλων εἶναι αἰρέσεως 90. 307.
- Νομῆ, Γ'. 401.
- Νόμος, Γ'. 400. — ἀναίρεσις αὐτοῦ, Α. 39. — πρὸς τὸ φιλανθρωπότερον ἐρμηνεύεσθαι. 42. — τοὺς διδασκόμενους τοὺς πολιτικοὺς νόμους φεύγειν τὰς ἐθνικὰς δεισιδαιμονίας. Β. 469. — ὁ νόμος τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ. Δ. 447.
- Νόνναι, πάθον ἐκλήθησαν; Β. 449. Γ'. 450.
- Νοσοκόμος, Γ'. 514.
- Νοσῶν, φωτισθεὶς οὐ χειροτονεῖται πρεσβύτερος. Γ. 88.
- Νοταρίων ἑορτῇ, ἄτοπα κατ' αὐτήν. Β. 451.
- Νουμηνίαι, Β. 448. — μὴ ὑπερῆλθεσθαι πυρῶν. 456. — ἐσχόλασαν. 458.
- Νύμφη, τίς λέγεται; Γ'. 430. — ἐπιτίμιον τοῦ τὴν ἰδίαν—ἀγομένου. Δ. 239—244.
- Ξένοι. Γ. 439. — ὑποδοχὴ αὐτῶν. Α. 454. Γ'. 81. — ἐκ τῶν τῆς ἐκκλησίας βοηθεῖται. Δ. 330. — κληρικῶν ξένους ὑποδέχεσθαι Γ'. 81. 402.
- Ξενοδόχος, Γ'. 514.
- Ξενῶν, Β. 652. Ε. 264. 270.

Ἐηρὸς, Γρηγόριος. Β. 431.

Ἐβανα, Α. 268. Γ. 511. — καθαίρεισι αὐτῶν Γ'. 402.

Ἐβλινου ἱπικῶν, Α. 328—329.

Θ.

Ἰζάν, ἀψάμενος τῆς θείας κίβωτοῦ ἐπετιμήθη. Γ. 345.

Ἰοδὸνη, σημασία. Β. 93.

Οικέτης εὐαρεστείτω τῷ δεσπότῃ. Δ. 399.

Οικουορμὴ ἐκκλησιῶν, Γ'. 262.

Οικονόμος ἀξίωμα ἐκκλησιαστικόν. Ε. 594. — ἐχέτω ὁ ἐπίσκοπος Γ'. 402. — καθίσταται ὑπὸ μητροπολίτου, ἢ ἐπισκόπου. Α. 236. Β. 590. Ε. 25. — καὶ τούτω ὑπόκειται. Α. 174. — δεῖ εἶναι ἐκ τῶν τοῦ κλήρου. Α. 236. Β. 276. 278. 590. Ε. 546. — ἐκλογή αὐτοῦ. Β. 57. 276. 590. Δ. 350. — καθήκοντα αὐτοῦ. Α. 175. 236. Γ. 472. Ε. 26. 534. 534. — πρῶτός ἐστιν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἀξιωματικοῖς. Ε. 409. 534. 534. — ἐναγόμενος οὐ δίδωσιν ἐγγυητήν. Α. 167. — ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτὸς μόνος ἐνάγεται. 168. — κατ' ἔτος παρατίθεται λόγον τῆς αὐτοῦ διοικήσεως τῷ ἐπισκόπῳ. 175. 236. Ε. 26. — δεῖ αὐτὸν δίδόναι λόγους κατὰ μῆνα ἢ κατὰ δίμηνον πρὸς τοὺς ἀρχαρίους. Α. 175. 236. — εἰ τελευτήσει πρὶν δοῦναι εὐθύνας, ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι. Α. 236. — ὑπόκειται καὶ ἕνεκα φασματίας. αὐτ.

Οἶκος ἐπιτήμιον τῶν ἐπερχομένων ἀλλοτρίοις οἴκοις ἐν βαρβάρων ἐπιδρομῇ. Δ. 62. — μὴ ποιεῖν ἐν οἴκοις ἱεροτελεστίας. Ε. 31. — ὅρα Βάπτισμα, Λειτουργία.

Οἶκος Θεοῦ οἱ καταφρονοῦντες αὐτοῦ ἀναθεματίζονται. Α. 131. 332. Γ. 104.

Οἶνος, περὶ τῶν βδελυσσομένων αὐτόν. Α. 209. 313. Β. 67. Γ'. 141. — ἄνευ ὕδατος ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ προσάγεται παρ' Ἀρμενίους. Β. 373. — οἴνου ἐγχεομένου πλοῖσι γελᾶν, σατανικόν. Β. 451.

Οἰωνισμὸς, τί ἐστι; Β. 457. Γ'. 243. 402.

Οἰωνοσκόπος. Α. 191. Δ. 400.

Ἰκτώηχος, εἶδος βασιλικοῦ παιγνίου. Β. 426.

Ἰλυμπικὸς, παυσάσθω, ἢ ἀφορίζεσθω. Δ. 400.

Ἰμελογία πίστεως τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου. Γ. 297. 617. — ἐκ τίνων συγγραμμάτων; Δ. 292. — ἢ τοῦ Χριστοῦ οὐκ ἀποκαθιστᾶ εἰς τὸν κλῆρον τὸν ἐκπεπτωκότα. Δ. 30. — Ἰουστινιανοῦ κατὰ τῶν τριῶν κεφαλαίων. Ε. 187.

Ἰνειροκρίτης. Α. 191.

Ἰνειρώξαντες, εἰ εὐσυνεῖδητοι, μεταλαμβάνέτωσαν. Α. 120. 335. Δ. 12. 67. 338. 436. Γ'. 402. — ὁ μὲν καθ' ὕπνου ὀνειρώξας μίαν ἡμέραν τῆς κοινωνίας ἐκβάλλεται, ὁ δὲ ἐγρηγορῶν, ἐπτά. Δ. 436. 598.

Ἰξεοβάφος Σταυράκιος. Β. 441.

Ἰξος τὸ ποιεῖν ἕνωσιν μετὰ ὄξους, ἐλλείπει αἴνου, ἀπηγόρευται. Ε. 369.

Ἰπῦραι οὐ προσφέρονται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον πλὴν τῶν σταφυλῶν. Β. 6.

Ἰρασις, πρώτη τῶν αἰσθήσεων, καὶ διὰ ταύτης ἐπὶ πᾶν ἀγαθὸν ὁδηγεῖσθαι. Β. 545.

Ἰρθοδοξίας κεφάλαια, Δ. 405. Ε. 180. 453.

Ἰρθόδοξος μὴ συνοικεῖτω μετὰ ἀπίστου. Α. 51. Β. 471. — περὶ τοῦ λαμβάνοντος εὐλογίας παρ' αἱρετικῶν ἢ Ἰουδαίων, ἢ συνορτάζων ἢ συνηστεύων Ἰουδαίους. Α. 314. Β. 90. Γ. 179. 196. 206. 465.

Ἰρκος, Γ'. 288. 403. — οὐκ ἀναψηλαφᾶται. Α. 315. — ἐξαιρέσις. 316. — μὴ ὀρκίζεσθαι κατὰ κακοδόξους. Β. 529. — καθάρτης τοῦ ὀρκου. Α. 316. — περὶ τοῦ ἐπὶ χρήμασι κατὰ τοῦ βασιλέως ὀμόσαντος καὶ ἐπισηκῆσαντος. 318, 319. — ὁ διὰ παντὸς ὀρκίζεσθαι τῷ οἰκείῳ δούλῳ ὀμόσας οὐχ ὑπόκειται καθουσίῳ τῆς ὀργῆς παυσάμενος αὐτ. — ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς οὐ δεῖ φυλάττεσθαι αὐτ. — περὶ τῶν ὀμνούντων ὀρκους ἑλληνικοῦς. 321. Β. 528. — τίνας φυλάττονται; αὐτ. καὶ Δ. 163. — ὁ κατὰ ἀδοκίμου θρησκείας οὐ φυλάττεται. Α. 321. — τοὺς ὀμόσαντας ἱερατικοῦς μὴ δημοσίᾳ ἀλλ' ἰδίᾳ ἱερουργεῖν. Δ. 138. — καὶ μοναχοὶ ὀμνύουσι κατὰ λαϊκοῦς. Β. 481. — περὶ τοῦ ὀμόσαντος κακοποιῆται τοῦς ὑπὸ χεῖρα. Δ. 166. — σκοπητέον καὶ τὸ εἶδος τοῦ ὀρκου, καὶ τὰ ῥήματα, καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ ὀμωμάχου. Δ. 127. Γ'. 288. — ἀπηγόρευται ὅπως τὸ ὀμνύειν. Δ. 166. Ε. 248. 617. — μόνοις τοῖς ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νόμων ἀναγκασμένοις ὀρκωμοτῆσαι συγγεχώρηται. Ε. 623. — οἱ κληρικοί ποιοῦσι διαβεβαίωσιν. 604. 624. — ἀπαλλαγὴ τοῦ Τζήτη ἀπὸ τοῦ ὀρκου. Δ. 168. — συνοδικὴ διάγνωσις ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Λουκά ὑποχρεῖσθαι τὸν ὀμωσάμενον μὴ κρεωφαγεῖν τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, τρίτην οὔραν, κρεωφαγεῖσθαι αὐτ.

Ἰρως οὐ προσφέρεται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Β. 4.

Ἰρχήσεις εἰς θεοὺς καταδικάζονται. Β. 445.

Ἰοσιον ὁ Πρῶτος τῆς μνησ τοῦ Ἰοσιου, ἐγκόλπιον ἔχων ἐπιτιμᾶται. Β. 446.

Ἰοπρια οὐ προσφέρονται τῷ θυσιαστήριῳ. Β. 4.

- Ὁστιάριος, ὑφρίκιον. Β. 409. 533.
 Οὐαλεντινιανός. Β. 532. 57. 65.
 Ὁφεις ἐγκαλιζόμενοι, Β. 443.
 Ὁφρετούλης ἐκκλησία. Γ. 293.
 Ὁφρίκιον δικαιοφυλακικόν. Β. 326. — ἀρχιεπισκοπικόν. 444. 539. —
 ἱερομνήμονος. αὐτ. — τάξις τῶν ἐκκλησιαστικῶν. 409. 531.
 540. — τῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. 531. 534. — δικαστικά.
 Γ. 464. ἕνα Ἀξίωμα.

ΠΖ.

- Πάθος· τὰς τοῦ σωτηρίου πύθους ἡμέρας πῶς διάγειν; Β. 542. —
 πάθει περὶ τὰ θεῖα οὐ δεῖ χαρίζεσθαι. Β. 458. — μὴ παρατιθέ-
 ναι ὑπεκκαύματα. Β. 417. — ἐμφυτον τῇ σαρκὶ ἡμῶν τὸ ἐκ
 τῶν πύθων πῦρ. αὐτ.
 Παίγνια, τίνα συγκεχωρημένα; Α. 326. 57. 403. — αἱ περὶ τούτων
 ἀγωγαὶ τριακονταετία παραγράφονται. Α. 329.
 Παιγνική τέχνη· ὁ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς τοιαύτην τέχνην, ἀλλὰ μὴ ἐπι-
 δεξιόμενος, οὐκ ἀτιμῶται. Α. 324. — διατί; αὐτ.
 Παίζω, μὴ παίζεις ἐν τοῖς οὐ παικτοῖς. Β. 458. —
 Παῖς· περὶ τοῦ μὴ πατροτροφούντος προφάσει ἀκλήσεως. Α. 260. Γ.
 442. — ἐπιτιμῶνται οἱ γονεῖς τοῦ ἀβαπτίστου ἀποθανόντος παι-
 δός. Δ. 443. — ὅτι μετὰ τὸν ἕκτον ἐνιαυτὸν δεκτοὶ εἰσὶν οἱ παῖ-
 δες εἰς ἐξουσίαν. 344. 484. — ἂν αἱ ἀπὸ 6'. γάμου, ἢ ἀπὸ
 δουλείων καὶ παλλακῶν τεχθέντες ἱερῶνται; 493. — εἰ ἔστιν
 ὄξιον ἀναδέχεσθαι τὰ τῶν παιδῶν παιδί; Β. 374.
 Παλαιστῖναι τρεῖς, ὑπάγονται τῷ Ἱεροσολύμων. Β. 431.
 Παλαμοσκόπος. Β. 443.
 Παλλακὴ, τίς λέγεται; Α. 308. — τί διαφέρει τῆς πόρνης; Δ. 460 —
 μὴ ἔχειν παλλακὴν, Β. 254. — ὁ ἔχων παλλακὴν, ἢ γυναῖκα κα-
 ταλιποῦσαν τὸν ἴδιον ἄνδρα, οὐ χειροτονεῖται. Α. 224. — ἀπο-
 βάλλεται τῆς ἐκκλησίας. Δ. 430.
 Παλλακισμὸς, εἰ ἔστι νόμιμος; Α. 305. — τίνες παλλακεύονται; αὐτ. —
 τίνες εἰσὶ καὶ πῶς δύνανται γίνεσθαι τῆ πατρὶ γνήσιοι παῖδες;
 αὐτ. — καὶ δούλας ἰδίας δυνάμεθα παλλακεύεσθαι. 308. — τί ἢ τῷ
 δεσπότη μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ παλλακευθεῖσα μὴ ἔχοντι γαμο-
 τὴν νόμιμον; αὐτ. — τοῖς παλλακευομένοις οὐκ ἐφέται ἢ τῶν
 ἀγιασμάτων μετάληψις. Δ. 484.
 Πάμφιλος, αἰρετικὸς. Β. 78.
 Παμφυλία. Β. 208.

- Πανάριον, βιβλίον τοῦ Ἐπιφανίου. 57. 69.
 Πανδοχεῖον, περὶ τῶν ἐν — ἐσθιόντων κληρικῶν. Β. 74. Γ. 492. 57.
 317. 403.
 Παγήγυρις, χαρμονή. Β. 427. — μεγάλη τῶν Ἑλλήνων. Β. 450.
 Πανὸς ἑορτή. Β. 450.
 Πανσόφ, διάκονος ἐν Λυκοῖ. Δ. 345.
 Πανδέληνος, διαφωνία περὶ αὐτῆς. 57. 419.
 Παντεπόπτου μονή. Γ. 336.
 Πάπας Ῥώμης, πρῶτος πάντων τῶν ἱερέων. Α. 44. 445. Β. 174. —
 ἔχει πάντα τὰ βασιλικά δέκτα. Γ. 449. — ἡ τελευταία κρίσις
 παρ' αὐτῷ αὐτ. — ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Πάπα οὐκ ἔστιν
 ἐκκλησία. 454. — ἐκκληστοὶ τῶν ἐπισκόπων πρὸς αὐτόν. 613.
 — ληγάτοι αὐτοῦ. Β. 285. 304. — ὁ Θεσσαλονίκης ἦν ἄλλοτε
 ληγάτος τοῦ Πάπα. Β. 304. 57. 256. — οἱ ὑπὸ τοῦ Πάπα ἀνα-
 θεματιζόμενοι, καθιρούμενοι, ἢ ἀφοριζόμενοι, ἔστωσαν καὶ ἐν
 Κωνσταντινουπόλει, καὶ τ' ἀνάπαλι. Β. 16. 705. — ποῦ οὐκ
 ἔχει δικαίωμα χειροτονίας; 304. — τὰ προνόμια αὐτοῦ δέ-
 δονται τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Γ. 454.
 Παράγγελμα τοῖς ἱερεῦσι περὶ τῆς θεῆς χάριτος. Δ. 394. — τὸ περὶ
 καινοτομίας χώρον ἔχει ἕνα μὴ γένηται καινὸν ἐν ἱερῷ τόπῳ.
 Α. 92.
 Παραγραφὴ, κατὰ σεπτῶν οἴκων τεσσαρκακονταετής. Β. 264. Γ. 578. —
 ἑκατὸν ἐνιαυτῶν. Α. 404. — τοῦ ἀπροσφύρου δικαστοῦ. Γ. 335.
 Παραδόσεις ἔγγραφοι καὶ ἄγγραφοι. Δ. 292. — κληρονικά. Β. 579. —
 εὐαγγελικά. αὐτ.
 Παραδρομὴ χρόνου οὐ κυροῖ τὸ ἄκυρον. Β. 613.
 Παράθεσις, ἢ ἀπολυτικὴ ἐπιστολή. Γ. 367.
 Παραίτησις ἐπισκόπου, 57. 282. — διὰ λιβέλλου ἕτοπος. Β. 437. Δ.
 29. 359. — Εὐσταθίου. Β. 207. 244. 57. 284. — ὅτι οὐ δεκ-
 τὸς ὁ παραιτούμενος τῆς ἐπισκοπῆς, εἰ μὴ ἀνάξιον ἑαυτὸν τῆς
 ἱερωσύνης ὁμολογῇ. Β. 243. — μετὰ τὴν παραίτησιν οὐδὲν
 ἀρχιερατικὸν δίκαιον διατηρεῖται. Β. 209.
 Παρακαταθήκη, 57. 404.
 Παράκοιτις, Α. 393.
 Παραλαβάνοντες, οἱ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων φυλακὴν πε-
 πιστευμένοι. Β. 268.
 Παραμονάριος. Β. 217.
 Παραπεπτιωκότας καὶ προχειρισθέντες κατ' ἄγνοιαν καθιροῦνται. Β.
 438. — ἐν κληρῷ διογμοῦ. 433. — ἄνευ βασιλέων. Γ. 33. Δ. 46.
 — ἐκ φόδου. 48.
 Παρασλεύων τις τὰ τῆ ἐν Ἐφέσῳ δόξαντα ἀκουσίονητος. Β. 200.
 Τόμ. 57.

- Παρασκευή, νηστήσιμος. Β. 88. 367. 512. Γ. 212. Δ. 437. Σ'. 397.
— διατί; Δ. 43. 395. — τίς ἡ ἐξίρεσις; Δ. 438. — Ἄγιος βίος ἀναξίως συγγραφείς πυρὶ παραδίδονται. Β. 433.
- Παρασυναγωγή, Α. 261. Δ. 89. Σ'. 57. — ἐπιτίμιον τῶν παρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου παρασυναγόντων. Β. 43. Γ. 436, 204, 319.
— διαφορὰ ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν καὶ σχίσματικῶν. Γ. 321.
- Παρασυνάγωγος. Δ. 94.
- Παράχρησις τῶν παρὰ Θεοῦ γενομένων, βλαβερὸν. Β. 67. Σ'. 441.
- Παρθενία, ἐπαγγελία. Β. 256. 409. Σ'. 331. — διὰ τὸ τὸν γάμον βδελύττεισθαι. Γ. 406. Σ'. 491. — τοὺς παρθενούοντας μὴ καταπαύεσθαι τῶν γαμοῦντων. Γ. 406. — ἐπιτίμιον τῶν παρθενίαν ἐπαγγελιασμένων καὶ ἀθετησάντων. Β. 256. 409. Γ. 60. Δ. 217. 404. — ὁ ταύτην ἐλόμενος Θεομάσια ἔχει χάρισμα. 397.
- Παρθένος, τίς λέγεται ἱερά; Α. 259. Δ. 440. — ἡλικία καθ' ἣν λαμβάνει τὸ σχῆμα, Β. 398. Δ. 441. Ε. 409. — ἡ χειροτονεῖται διακόνισσα. Β. 398. — φυλακὴ αὐτῶν. Α. 258. Β. 444. 446. 449. 628. 637. 642. Γ. 440. — ἀρπαγή. Β. 35. Γ. 41. 279. Σ'. 21. — φορὰ αὐτῶν. Α. 258. Β. 83. 315. Ε. 409. Σ'. 204. — καθιέρωσις. Β. 309, 310. — οὐ προσομιλεῖ γάμω. Β. 237. Δ. 408. — πῶς τιμωρεῖται ὁ πειραθεὶς λαθεῖν εἰς γάμον παρθένον ἱεράν; Α. 210. 212. 214. Β. 256. — αἱ παρθενίαν ἐπαγγειλάμεναι μὴ συνοικεῖτωσαν ἑτέροις. Α. 258. Β. 256. 397. 409. 416. Γ. 60. — ἡ παρθένος υἱοθετεῖ. Β. 430. — ἐπιτίμιον τῶν συνειδόντων παρθένον φθαρεῖταν. Γ. 68. — περὶ παρθένων μικρῶν ἔτι μὴν καλυπτεῖται. Β. 397. Γ. 309. 440. 590. — ἐπιτίμιον τῶν ὁμολογησάντων παρθενίαν καὶ ἐκπαυσάντων. Δ. 440. 217. — μὴ ἐπιβρίπτειν τῷ βουλομένῳ αὐτήν, ἀλλ' εἰ μὲν πάθει βίαν, ἐκδικεῖσθαι αὐτήν, εἰ δ' ἐκούσιως, πομπῇ σωφρονιστέσθαι. Β. 423. — περὶ τῆς παρὰ γνώμην τῶν γονέων νυμφευομένης. Δ. 432. Σ'. 464. — ἡ ἀγία Παρθένος, γυνὴ τοῦ Ἰωσήφ ἐλέγετο. Σ'. 480.
- Παρθένον ἐν Οὐβαιοῖς. Β. 237.
- Παροικία, Α. 443. — μηδεμίαν παροικίαν ὑπὸ τινὶ ἐπαρχίᾳ λ'. ἔτι ὑποκειμένην εἰς ἄλλην μετακινεῖν. Β. 258. 360. — καινισομένης πόλεως τινος ἐκ βασιλικῆς καλεῦσεως, τίσι τύποις ἀκολουθεῖ καὶ ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παροικιῶν τάξις; 262. 392. — τοὺς ἐν ταῖς παροικίαις χειροτονημένους ἐπισκόπους μὴ τινα ἐκδικεῖν ἑαυτοῖς διέδικτην. Γ. 432. — τοὺς ἐπισκόπους μὴ ἐπεμβαίνειν ἀλλοτριῖς ἐνορίαις. Ε. 27. — τὰς ἀγροικίας παροικίας ἀπαρταλαύτους μένειν παρὰ τοῖς κατέχουσιν ἐπισκόποις. Β. 258.
- Πάσχα, Σ'. 404. — μὴ πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἐκταύξειν. Β. 10

- Σ'. 406. — μηδὲ μετὰ τῶν Ἰουδαίων. Β. 10. Γ. 123. 296. 429. 489. 554. — σχολάζειν ἐν ἐκκλησίαις δι' ὅλης τῆς διακαινησίμου. Β. 460. — ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας Καρχηδόνας ἀναγγέλλεσθαι τὴν τοῦ πάσχα ἡμέραν. 393. 429. — εὔρεσις τῆς ἡμέρας τοῦ νομικοῦ καὶ τοῦ τῶν Χριστιανῶν πάσχα. Β. 490. Γ. 490. Σ'. 447. — τέσσαρες οἱ τοῦ πάσχα διόρισμοι. Σ'. 420. — πότε ἀπὸνηγτίζεσθαι δεῖ κατὰ τὴν τοῦ πάσχα ἡμέραν; Β. 84. 512. Δ. 1. Σ'. 405.
- Πασχάλιον περὶ τῆς παντελήμου τοῦ νομικοῦ Φάσκα. Σ'. 420.
- Πατήρ, ὁμοούσιος αὐτῷ ὁ Υἱός. Β. 414. — περὶ τοῦ μὴ τεκνοτροφούντος προφάσει ἀσκήσεως. Α. 260. Γ. 410. — τί δηλοῖ τὸ βῆτόν, ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δαῖρον ἢ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠρελήθῃς; Ε. 447. — ἡ παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς νυμφευομένη ὑπεξουσία πορνεία. Α. 432.
- Πατέρων κανόνες. Β. 216. Δ. 4. καὶ ἐπ.
- Πατριάρχαι. Σ'. 428. — τάξις αὐτῶν. Α. 42. Ε. 455. 473. Σ'. 428. — ὑπὸ τῆς συνόδου αὐτῶν χειροτονοῦνται. Α. 42. Σ'. 428. — διέρχονται δι' ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν. Σ'. 429. — διακάζουσι τὰς τῶν ἐπισκόπων δίκας. Α. 474. 480. — ὁ Κωνσταντινουπόλεως δύναται μεταθέσει ποιεῖν κληρικῶν. Β. 22. 587. — μόνοις τούτοις ἐνορίαι ἀπενεμήθησαν. 42. — οὐκ ἐξεστὶν ἀποστέλλειν σταυροπήγια εἰς ἑτέρου ἐνορίαν αὐτῶν. — πρῶτοι εἰσὶν ἐπισκόπων καὶ μητροπολιτῶν. 428. — ὅτι πάντες Πατριάρχαι ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Β. 41. Δ. 408. Ε. 528. — περὶ τῶν πάντε πατριαρχικῶν θρόνων. Ε. 486. — προνομία αὐτῶν. Β. 42. Δ. 542. — ὅτι ὁ Ῥώμης, Πάπας κτανομάζεται, οἱ Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, καὶ Κωνσταντινουπόλεως, ἀρχιεπίσκοποι ἐλέγοντο, ὁ δὲ Ἀντιοχείας, Πατριάρχης. Δ. 550. — περὶ τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν καὶ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν. Β. 41. 129. — αἱ πατριαρχικαὶ ἐπιστολαὶ ἀμισθὶ δίδονται τοῖς αἰτουσιν. Ε. 2. — τὴν τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἀναφορὰν ἐν ἐκείνοις κρατεῖν, ἐν αἷς ἡ ἀνέγερσις διὰ πατριαρχικῶν σταυροπήγων ἐγγράφει. Ε. 440. — τὴν σύνοδον Ῥωσσίας καὶ τὸν θρόνον τῆς πόλεως Μοσχόβου Πατριαρχεῖον λέγεσθαι, πᾶσαν δὲ τὴν Ῥωσσίαν καὶ τὰ ὑπερβόρεια μέρη ὑποτάττεισθαι τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ Μοσχόβου. Ε. 449. — τύποι καθ' οὓς γράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως. 497. 503. 510. καὶ ἐπ. — τάξις τῶν ὑποκειμένων τῷ Κωνσταντινουπόλεως θρόνων. 493. — τίνα πιττάκια οὕτε ὑπογράφει, οὕτε βουλλῶναι, τίνα δὲ ὑπογράφει μὲν, οὐ βουλλῶναι δὲ, τίνα δὲ μόνου βουλλῶναι. 509. — τάξις τῶν θρόνων τῶν ὑπὸ τὰς αὐτοκεφάλους ἐκκλησίας τελούντων. Β. 513. — ἰσχύς πατριαρχικῆς διαγνώσεως. Γ. 450. — ὁ τῶν Ἰουδαίων ἀμεῖβει τοὺς ἀρχιου-

- ναγώνους ἐπὶ συλλογῇ ἀργυρίου. Δ. 331. — περὶ τοῦ ἀπὸ τῆς κοινωνίας τοῦ οἴκτου Πατριάρχου ἀφισταμένου. Β. 692. — ἂν ὁ παρὰ τοῦ Πατριάρχου καταδικασθεὶς προσέρχεται τῷ βασιλεῖ. Γ. 147. — Ὅρα Θρόνοι, Σταυροπήγιον, Χειροτονία.
- Πατροκτόνος, Δ. 431.
- Πατρῶν ἐπίσκοπος, ἦν ἄλλοτε ληγάτος τοῦ Πάπα. Σ'. 256.
- Πατρωνία, ἡ προστασία. Γ. 596.
- Παυλιανὸν, ἢ Παυλιανιστὰν, Β. 161. Ε. 449. Σ'. 63. — εἰ ἀναβαπτίζονται, ἢ διὰ χρίσματος μόνου ἀγιάζονται. Β. 158 532. — ὠνομάσθησαν ἀπὸ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως. Β. 161. Σ'. 63.
- Παῦλος, ὁ Σαμοσατέως αἰρετικὸς καθαιρεῖται, Β. 161. Σ'. 63. — σύνοδος κατ' αὐτοῦ. Β. 113. Γ. 122. — ὁ Ἀπόστολος ἀποκεφαλίζεται. Β. 27. — ὁ Ὁμολογητὴς ἐν τῇ κατὰ Σαρδικίην συνόδῳ. Β. 179. — ὁ ἀπὸ Σαβῆς. Γ. 14.
- Παφνούτιος ἐπίσκοπος, Σ'. 152.
- Πειρασμός· δεῖ ὑπομένειν αὐτὸν καὶ εὐχαρίστως φέρειν. Δ. 386.
- Πείρινθος ὠνόμαστο τὸ πάλαι ἢ Πράκλεια. Β. 173. — διατὶ ὁ μητροπολίτης αὐτῆς χειροτονεῖ τὸν Πατριάρχην; αὐτ.
- Πελάγιος, σύνοδος κατ' αὐτοῦ. Γ. 560.
- Πέμπτη, τῇ μεγάλῃ τὸ μετὰ τὸ φαγεῖν ἱερουργεῖν κεκόλυται. Β. 368. — πέμπτας μὴ φυλάττειν. Δ. 431.
- Πένητες· ἐκ τῶν τῆς ἐκκλησίας βοηθεῖσθαι αὐτοῦς. Δ. 350. — εἰ ἰσχύουσιν αἱ διδόμεναι τούτοις ἐτήσιας δόσεις; Ε. 93. — τὰ διδόμενα αὐτοῖς οὐδ' ὁ διάβολος ἀφαλέσθαι δύναται. Β. 676.
- Πενθερὰ, ἐπιτίμιον τοῦ μιγέντος αὐτῆς. Δ. 440. Ε. 442.
- Πεντάπολις, Β. 172.
- Πεντηκοστή, Σ'. 241. — τῆς προσδοκωμένης ἀναστάσεως ὑπόμνημα. Δ. 286. — ὡς μία ἡμέρα κυριώτατος λογίζεται. Β. 163. — μὴ γόνου κλίνειν. 162. — διατὶ μετ' αὐτὴν ἡ ἑορτὴ τῶν Ἀγίων Πάντων; Σ'. 464.
- Πέπουζα, ἐκαλεῖτο Ἱερουσαλήμ. Σ'. 62.
- Πεπουζιανὸν, Δ. 89.
- Περαματικὴ σύνοδος, ἡ ἐν Ἰταλίᾳ. Γ. 479.
- Περίεπτα, Β. 443. Σ'. 356.
- Περισβόλαιον· ἐπιτίμιον τοῦ δι' ἄσκησιν περιβόλαιον χρωμένου καὶ καταφρονούντος τῶν βήραυς φερομένων. Γ. 108.
- Περὶσόλος ἱερός, Β. 480. — ἔκτασις. 482.
- Περιοδευτὰ, Α. 74. Σ'. 430. — ἐν ταῖς χώραις ἢ ταῖς κώμαις καθίστανται. Γ. 222.
- Περιστεράν ἀπολύειν εἰς ὑποτύπωσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀκηγόρευται. Β. 491.

- Περιτομή, ἡ ἐν βίαις οὐ κωλύει τὴν εἰς τὴν πίστιν ἐπάναδον. Γ. 27.
- Περυχυτὴ, Α. 328, 329.
- Περπέρεια, ἡ βλακεία. Β. 624. Δ. 31.
- Πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἰχθύες· τῆς θαλάσσης· ὅτι ἐκ θαλάσσης ἀμφοτέρων ἡ γένεσις. Δ. 135.
- Πέτρος, ὁ κορυφαῖος σταυροῦται ἐν Ῥώμῃ. Δ. 27. — προσθήκη Πέτρου τοῦ Κνωφίως εἰς τὸ Ἅγιον Ὁ Θεός. Β. 491. — Πέτρου Ἀλεξανδρείας κανόνες. Δ. 14.
- Πῆξις ὀσμειλιων ἐκκλησίας. Β. 581.
- Πίστις ὀρθόδοξος, Α. 35. Δ. 405. Ε. 186. 453. Σ'. 46. — φυλακτέου τὴν τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου πίστιν. Β. 165. 200. Γ. 297. — τί αἱ ἐναλλάσσοντες αὐτὴν; Β. 200. — ἐλευθέρᾳ προαιρέσει προσιέναι τῇ πίστει. Γ. 559. — ἄρνησις ἐνεκα βασιλέων. Δ. 14. 245. 394. Σ'. 49. — ἐνεκα φυλακῆς. Δ. 16. 394. — διὰ δειλίαν. 17. 394. — περὶ τῶν ὑποκριναμένων ἄρνησιν. 19. 394. — περὶ τῶν ὑπὸ τῶν οἰκείων δεσποτῶν καταναγκασθέντων. 22. 394. — περὶ τῶν ἐκπεπτωκότων μὲν, ἀναπαλαισάντων δέ. 32. 394. — ἐπιτίμιον τοῦ καταναγκάσαντος τὸν οἰκεῖον δοῦλον εἰς ἄρνησιν. 22. 394. — τοῦ ἐκουσίως ἀρνησαμένου, 303. 404. — ἂν ἡ πίστις ἄνευ ἔργων σώζη. Σ'. 516.
- Πιστός· πῶς χρὴ πολιτεύεσθαι τοὺς πιστούς; Β. 559. — μὴ συνάπτεισθαι μετὰ ἀπίστου. Α. 51. — τῶν ἀπίστων συνοικέσιον μὴ λύεσθαι, ἐὰν ὁ ἕτερος αὐτῶν πιστὸς γένηται· αὐτ. — τίς ἡ διαφορὰ ἀπίστου εἰς πίστιν ἐπιστρέψαντος, καὶ τοῦ ἀπὸ γενετῆς ὄντος πιστοῦ; αὐτ. — μὴ ἔχεται παλλακὴν. Δ. 400. 402. — οἱ ἐξ ὕπνου, νιπτόμενοι, πρᾶτευχέσθωσαν. 401. — τῶν κατηχομένων μὴ ἐκ κατ' οἶκον συνευχέσθω. 420. — ἓνα ἐπιτετραμμένα, καὶ τίνα οὐ; Γ. 147.
- Πιτιάκια τοῖς χειροτονουμένοις. Β. 24. Γ. 49. 81. Ε. 509. — ὅρα Πατριάρχης.
- Πλάνη· τὸ κατὰ πλάνην διδόμενον ἔστιν ὅτε οὐ βεβαιτεύεται. Α. 107. Γ. 459.
- Πλεονέκτης, τῆς ἐκκλησίας ἐκκήρυκτος. Δ. 50.
- Πλεονεξία, Α. 334. Δ. 320. Σ'. 430. — κακὸν ἀθεράπευτον. Δ. 330. — τοὺς ἱερατικούς μὴ πλεονεκτεῖν. Β. 630. Ε. 548. Σ'. 430. — περὶ τῶν καταπλεονεκτούντων τῶν ἀλλοτρῶν. Δ. 50. 395.
- Πληγὴ, ὁ θανασιμὸς πληγώσας τινὰ φονεύς ἐστι. Β. 83. Δ. 190.
- Πληθώρα τί λέγεται; Δ. 324.
- Πνεῦμα· τί οἱ δεχόμενοι τὴν ἐν συλλαβῇ ἐπὶ τοῦ Πνεύματος; Δ. 283. κτίσμα ἔλεγεν ὁ Μακεδόνιος. Β. 37.
- Πνευματικὸς, Σ'. 431. — ὅτι διαμαρτύρεσθαι δεῖ τοῖς ἐξαγορευομένοις,

- μη συνεπάγεσθαι δὲ ταῖς τούτων πονηρίαις. Δ. 253.—ὁ πνευματικὸς ἱερεὺς ὀφείλει διαγιγνώσκειν τὴν ἔδραν τοῦ πάθους. 293.—ἐπιτάγματα διδόμενα αὐτοῖς. Β. 573 — δύναται ἀποκείρειν τοὺς τοῦτο αἵρουμένους. αὐτ. — πῶς ὀφείλει ἐξομολογεῖν; αὐτ. — ὁ ἐπισφαλῶς κρίνων κοινωνεῖ τῶν ἑλλοτριῶν ἀμαρτημάτων. 673.
- Πνευματομάχοι, Β. 465. Δ. 289.
- Πικτὸν ἐσθίειν ἀπηγόρευται, Β. 452. Γ'. 431. — οἱ Λατῖνοι ἐσθίουσι. 81. 463.
- Ποινά, Γ'. 432. 451.
- Πόλις, μετονομασθεῖσα ἀκαλοῦθως. Β. 495.— ἡ διὰ βασιλικῆς ἐξουσίας κλίσεις πόλιως τηρεῖται. Β. 392.
- Πόλεμος, περὶ τῶν ἐν πολέμῳ φόνων, ὅτι οὐ λογίζονται τοιοῦτοι. Δ. 433.— ὁ βασιλεὺς Φωκᾶς ἤθελε τοὺς φονευθέντας τοῖς μέρτυσι συναριθμεῖσθαι. Δ. 432. — πολέμων τις παρὰ κέλευσιν βασιλείως κολάζεται. Β. 382.
- Πολυγαμία, κολάζεται. Α. 274. Γ. 74. Δ. 102. 203. 242. Γ'. 460.
- Πολύευκτος, Πατριάρχης. Γ. 44.
- Πολυτέλεια, ἀπηγορευμένη τοῖς κληρικοῖς. Β. 624.
- Ποντιαὴ διοίκησις. Γ. 283.
- Πορνεία, ἡ χωρὶς ἀδικίας ἑτέρου μίξις. Δ. 308. 312. Γ'. 433. — οὗτος γάμος οὐτε ἀρχὴ γάμου λογίζεται. Β. 439.—ἐπιτίμιον. Α. 301 — 303. Δ. 309. — περὶ τῶν βία πορνευομένων γυναικῶν καὶ αἰχμαλώτων. Γ'. 434.— οὐκ ἐπαινεῖται μὲν παρὰ τῷ πολιτικῷ νόμῳ, ἀλλ' οὐδὲ ἀπαγορεύεται. Α. 304. — ὁ ἀπὸ πορνείας οὐ λέγεται ἔχειν πατέρα. 305. 307.— ἄλλη ἡ πολυχρόνιος καὶ ἄλλη ἡ πρόσκαιρος. 312.— περὶ τοῦ εἰδότος πορνεύεσθαι τὴν αὐτοῦ σύζυγον καὶ σιωπῶντας. 324. — περὶ τοῦ ἐπὶ πορνείᾳ ἀλόγους. Β. 79. 137. Δ. 430. — περὶ τοῦ πορνεύσαι ἐπιθυμήσαντος καὶ μὴ πράξαντος. Γ'. 436.— ὁ πορνεύων οὐ καταλείπτεος ὑπὸ τῆς συζύγου. Δ. 120.— ἂ κατὰ πορνείαν συναπτόμενοι χωριζέσθωσαν μᾶλλον. Δ. 459. — διαφορὰ πορνείας, μοιχείας, καὶ πολυγαμίας. 244. 309. — μὴ ἔαν ἀτιμωρήτους τοὺς ἐπὶ πορνείᾳ ἀλόγους. Β. 423.
- Πορνοδοσκός, Α. 323. Β. 503. Γ'. 439.— κέρτος αἰσχρὸν. Γ. 344.— εἰ μὴ παύσαστο, ἀπεβαλλέσθω. Δ. 322. Β. 503. Δ. 400.— πατὴρ καὶ δεσπότης στερεῦνται τῆς δεσποτίας. ἐπὶ τῶν πορνοδοσκουμένων λογαστὸς ἢ δούλης. Β. 504.
- Πόρνος, Δ. 449. 404.— οὐ μεταλαμβάνει. Β. 399. — οὐκ ἀποκλείεται τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ συνοικίσεως. Β. 63. 505. Γ. 62. 543. Δ. 120. 140. 170. 239. — ἐπιτίμιον αὐτοῦ. Δ. 246.

308. 400. 437. — τὸ διδόμενον πόρνη οὐκ ἀποδίδεται. Α. 304. εἰ τιμωρεῖται ὁ θρασυὸς θυρήσας πόρνης δι' ὧν εἰσελθόντες κλέπται, κλέψωσιν αὐτήν; αὐτ. — τίτων οἱ πορνογενεῖς κληρονομοῦσι; 305—307. — ἐπιτίμιον τῶν ἀποκτεινοσῶν τὰ αἰεὶτα βρέφη. Γ. 63.— καὶ ὁ ἀπὸ πορνεύσας οὐχ ἱερᾶται. Β. 79. 437. Δ. 430. Β. 399.— περὶ ἀδελφοῦ τοῦ ὀνομαζομένου κατὰ τὸν Ἀπάστολον πόρνου. Δ. 430. — ἐπιτίμιον τοῦ μετὰ Ἰουδαίας, ἢ Ἀγαρηνῆς πορνεύσαντος. 431.— τί διαφέρει τοῦ διγάμου; Β. 378.— ἡ τοῦ μοιχοῦ; Β. 64.— εἰ μελλοσιν ἐπιτιμῆσαι ἐπιτιμῶνται τῶν τριγάμων; Δ. 434.— περὶ τοῦ ἐπινοῦντος τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πορνεύοντα. 379.— περὶ τοῦ πορνεύσαντος εἰς τὴν ἰδίαν μητρὶν. Δ. 444.
- Πορφύριος, Α. 263. Γ'. 449.
- Ποτεντινὴ ἐκκλησία. Γ. 594.
- Ποτήριον, τὸ ἅγιον, πῶς προσάγεται; Β. 376.— μὴ σφετερίζεσθαι αὐτὸ εἰς ἰδίαν χρεῖαν. 632.
- Πουγγία, Β. 444.
- Πρᾶγμα, πότε φερέται; Α. 91. — ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διακρίσεις. 238. Β. 52. Γ. 469.— πράγματα καὶ πρόσδοσι τῶν ἀνεπισκόπων ἐκκλησιῶν. Α. αὐτ. — ἐκποίησις ἐκκλησιαστικῶν 239. Γ. 50.— πράγματα ἐπισκόπων. Α. αὐτ. — τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀνεκποίητα. Β. 7. 522. Γ. 50. 466. 372. 390. Γ'. 267.— ἄκυρος ἡ πρὸς οἰκίους μεταφορὰ τῶν κτημάτων τῶν εὐαγῶν οἴκων. Β. 53.— τὰ ἀπολεσθὲν οὐκ ὀφείλει τὸν εὐρύτα. Δ. 55. 396. — οὐ κερδαίνει τις τὰ πράγματα τοῦ ὑπὸ πολέμων καταδικασμένου. 396. — περὶ τοῦ ἀφελόντος τὰ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνήκοντα. Β. 506.
- Πράξεις διδόμεναι ταῖς χειροτονηθεῖσι μητροπολίταις καὶ ἐπισκόποις. Β. 550. 555. 558.
- Πρᾶσις καὶ ἀγορασίς. Γ'. 76.
- Πρεσβεία τῶν ἐκκλησιῶν. Β. 428. 460. 280. Γ'. 253.
- Πρεσβύτερος ἀπαγορεύεται αὐτῷ ὁ γάμος. Α. 210. Β. 348. Γ. 70.— ὅφ' ἐνὸς ἐπισκόπου χειροτονεῖται. Β. 4.— περὶ τοῦ προσφέροντος ἐπὶ τῷ θυσιαστήριον ἕτερα παρὰ τὰ νομομαρμένα. Δ. 437. — μὴ ἐκβάλλειν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα προσφάσι εὐλόγησας. Β. 7. — κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀναλαμβάνειν. 9. 104. 220. Γ. 349.— μὴ χειροτονεσθαι ἀνεκτίκτως. Β. 417.— οὗτος πρὸ λ'. ἐτῶν. 337 — ὁ ἐπὶ γράμμασι χειροτονηθεὶς καθαιρεῖται καὶ ἀφαιρίζεται. Β. 32.— περὶ τοῦ ἀθέσμου γάμου κατὰ ἄγνωστον περιπαρέντος. 364, Δ. 161.— ἡ τοῦ ἐν τῇ βερβαρικῇ καταλιπόντος τὴν γαμετὴν αὐτοῦ. Β. 369.— ἡ τοῦ ἀπὸ τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου ἀποσχίζοντος. 690.— ἡ τῶν ὑποκρυφάντων ἐν τοῖς θυογμοῖς τοῖς τρυφῶναις. Γ.

21. Β. 80. 438. Δ. 17. 29. — ἢ τοῦ ἀπεχομένου κρατῶν. Γ. 48. — ἢ τοῦ πορνεύοντος, ἢ μοιχεύοντος. 70. — ἢ τοῦ σωματικῶς πρὸ τῆς χειροτονίας ἡμαρτηκότος. 84. — μὴ ἐστιῶσθαι εἰς γάμον ἐγκυρῶντων. 80. — ἐπιχώριοι πρεσβύτεροι οὐ προσφέρουσιν ἐν τῇ πόλει. 90. — οὐ διδάσκει κανονικὰς ἐπιστολάς. 439. — πρὸ τοῦ ἐπισκόπου μὴ εἰσέρχασθαι μηδὲ καθίξασθαι ἐν τῷ βήματι. Β. 154. Γ. 221. — περὶ τῶν ἀπὸ τῶν οικείων ἐπισκόπων καταγινωσκομένων. Γ. 318. — οἱ τῆς λειτουργίας ἐκπίπτοντες, ὡς λαϊκοὶ μηδὲ μῶς ὑποδέχονται. Β. 32. 62. 87. 352. Γ. 375. — μὴ πιπράσκουσιν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα. Β. 39. — ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἐπιτροπῆς οὐ δύνανται καταλλάσσειν. Γ. 309 314. 407. — περὶ τοῦ παρισυνάγοντος. Γ. 39. — ἐπιτίμιον τοῦ ἐν χεῖρασι μιανθέντος. Δ. 228. — μὴ ἔχειν γυναῖκα συνέλσакτον. Β. 420. 317. Γ. 60. 402. Δ. 269. — τί εἰ ἐδιάσατο πρὸ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας γυναῖκα. Β. 437. Γ. 344—346. — μὴ παροινεῖτω. Δ. 402. — πρεσβύτερος μοναχὸς οὐ λειτουργεῖ ἄνευ μονάχου. Γ. 429. — μὴ μεταλαμβάνων ἄνευ λόγου, προσφορᾶς γενομένης, ἀφορίζεται. Β. 44. — κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ ἐπισκόπου ποιεῖ σταυροπήγιον. Δ. 430. — εἰ πρεσβύτεροι οἱ ἐν Ῥώμῃ, Νεαπόλει, Σικελίᾳ, καὶ Λογγοβαρδίᾳ χειροτονηθέντες; Δ. 434 γ' καὶ δ'. — πῶς δεκτέον τοὺς μετὰ αἵρετικῶν συνεσθλοντας; 434 ε'. — ὁ ἀπὸ καθήρημένου ἐπισκόπου χειροτονηθεὶς, ἄδεκτος. 434 ἦ. — περὶ τῶν συμφυγόντων μεθ' ἑτεροδόξων καὶ Κωνσταντινου τοῦ μητροπολίτου. 431 ο'. — περὶ τοῦ παραδόντος τὰ περὶ γάμων δεσμοτικὰ ἔγγραφα. Α. 300. — "Ὁρα Ἐπίσκοπος, Κληρικὸς, Χειροτονία.

Πρεσβυτέρους, ὅρα Προκαθήμενοι.
 Πριμμικήριος, ὄφρῖκιον. Ε. 440. 533. — ἑκατόνταρχος. Β. 444.
 Πρίμοτος. Γ. 541.
 Πρίσκιλλα καὶ Μαξιμίλλα, ψευδεῖς προφήτιδες. Β. 490.
 Προαγωγός, τίς λέγεται; Α. 323.
 Πρόσπειρα, εἰ ἄωρονται; Ε. 93.
 Προαύλια, Δ. 8.
 Προβλήματα ἐκκλησιαστικά· ἢ ἐπ' αὐτῶν ἰδιαιτέρως ἀπάντησις παντὶ ἐπιτίμῃ, ἢ δὲ δημοσίᾳ, τοῖς ἐπισκόποις. Β. 450.
 Προδότης, Γ'. 442.
 Προηγουμένη λειτουργία. Β. 427.
 Προϊκῶν. Γ'. 440. — παραδόντα τέκνοις, ἂν ἀφιέρωται τῷ Θεῷ, μανέντω ἐν τῇ μοναστηρίῳ. Β. 631.
 Προῖξ, πότε δίδεται τῷ ἀνδρὶ κατὰ χρῆσιν, καὶ πότε κατὰ δεσποσίαν; Α. 250. — προτίμησις. Γ'. 20 ε'. — προνόμιον τῆς μοναστῆς ἐπὶ

τῆς προικῆς. Β. 542.
 Προκαθήμενοι μὴ καθιστάσθωσαν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. Γ. 181.
 Πρόλογος Φωτίου εἰς τὸν Νομοκάνονα. Α. 5.
 Πρόναος, διαφορά πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. Β. 473. 536. Δ. 8.
 Προνόμιον, ἢ δίκαιον ὁ ἀφιστάμενος πόλει ὡς τινα τὸ τῆς ἰδικῆς ἐπισκοπῆς προνόμιον ἀτιμοῦται. Α. 57. — δίκαιον ἀρχιερωσύνης τοῦ ἐπισκόπου Καρχηδόνας. Α. 44. — προνόμια τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς αὐτοῦ συνόδου. Α. 44. 443. Β. 473. 280. 387. Γ'. 253. — τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀγριῶν. 249. — τοῦ Κοζίκου. Ε. 329. — τοῦ ἐν τῇ Σινᾷ. 331. — τοῦ Μονεμβασίας. 333. — τοῦ Βουλγαρίας. Α. 44.
 Πρόξimos ἴμφανος, (proximus infantiae), ὁ πλησιάζων τῇ νηπιώδει ηλικίᾳ, τὸ ἀπὸ ζ'. ἔτους καὶ κατωτέρω παιδίου μέχρι τοῦ γ'. Α. 428. — πρόξimos προυβέρτατος (proximus pubertati), ὁ πλησιάζων τῇ ἡβῃ, ἀπὸ τοῦ ζ'. ἔτους μέχρι τοῦ ω'. αὐτῶν. — Πρόξimos, ὄφρῖκιον. Ε. 539.
 Προπέτεια, ὁ ἐκ προπατείας φονεύων κληρικὸς καθαιρεῖται. Β. 83.
 Προσευχή· τὸ πρὸς ἀνατολὰς προσεύχασθαι, ἐκ παραδόσεως. Δ. 268. — τοὺς ὁμοδόξους ἀπέχεσθαι ἀλλήλων ἐν τῇ καιρῷ τῆς προσευχῆς. Β. 333. Δ. 9. — περὶ τῶν μὴ παραμενόντων ἐν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ μεταλήψει. Β. 43. Γ. 425.
 Προσκλαίοντες, Δ. 66. Γ'. 363.
 Πρόσκλησις, ἔξω τῆς πόλεως τοῦ εὐκτηρίου. Δ. 66.
 Προσκύνησις τῶν ἁγίων εἰκότων πῶς γίνεται; Γ'. 248.
 Προσφορὰ, ἀπὸ νηπιῶν μόνον γίνεσθαι. Γ. 446. — μὴ γίνεσθαι ἐν αἰνοῖς. Γ. 224. — πῶς γίνεται ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ ἀνελόντος; Α. 420. — ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μόνον διδόναι τὰς προσφορὰς. Γ. 405. 406. — εἰ τὰ προσφερόμενα ἐν ἐκκλησίᾳ ἀδιαφόρως χρῆ' ἐσθίειν τὸν ἱερέα καὶ ὡς βούλεται. Δ. 421. Γ'. 322. — εἰ χρῆ' ἐσθίειν προσφορὰς ὀψωμένας τοὺς κεκολυμένους ἀπὸ τῆς ἁγίας διωρεᾶς; Α. 425. — οὐχ ἁμαρτάνει τις ὑπὲρ τριῶν ἀνθρώπων μίαν προσκομίζων προσφορὰν, ἢ μίαν ἅπτων κανόνα. Α. 28. — ἀπρόσδεκτος ἢ προσφορὰ ἀνδρὸς ἔχοντος ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ γυναῖκα ἀνευλόγητον. Ε. 369. — εἰ δεῖ γίνεσθαι προσφορὰν παρὰ γυναῖκος τεκούσης καὶ μὴ λαβούσης εὐχῆν μετὰ παρέλευσιν μ'. ἡμερῶν; 370. — εἰ τῶν ἐταιριῶν δεκταὶ εἰσιν, ἢ οὐ; 371. — εἰ δεκτὴ ἢ προσφορὰ πατρὸς, εὐ εἰδότες ὁ υἱὸς πορνεύει; 379. — οὐκ ἔξεστι τοῖς ἱερεῦσιν ἀφορισμένα κρεττὴν μέλη λαμβάνειν. Β. 543.
 Πρόσφυγες τῶν ἀπανταχοῦ θεῶν ἐκκλησιῶν. Ε. 243. Γ'. 263. — τὰ ὄνοματ' αὐτῶν ἐκζητοῦσιν οἱ οἰκονόμοι. Γ. 471. — οἱ μὴ ἀπογραφόμενοι οὐκ εἰσὶ πρόσφυγες. 472. — μὴ εἶδιναι πρόσφυγας

ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐξωθεῖν. 471.

Πρωτεύειος, Γ. 495, 530. Δ. 534, 537, 572. Ε. 409. — ἐγκαίνοςία
περὶ ἐλευθεριῶν. Γ. 495.

Πρωτεύοντες, οἱ ἐπίσκοποι τῆς πρώτης καθέδρας, Γ. 404.

Πρωτοκονήναρχος, Ε. 533.

Πρωτοπλάτης, Ε. 409, 531.

Πρωτοπαῖς, Ε. 539.

Πρωτοψάλτης, Ε. 410, 533, 539.

Πυθίαις, ἡ ἀμαρτία, Δ. 295. — ἀνάστασις, ἡ ἐκ τοῦ πτώματος τῆς ἀμαρ-
τίας ἀνόρθωσις αὐτῆς.

Πτωχεῖον ἢ ζενών, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ γινέσθω ἀπὸ τῆς τοῦ διαθέτου τελευ-
τῆς. Α. 83.

Πτωχικά, τὰ περιτεύοντα ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς προσόδου. Β. 77.

Πτωχοὶ καὶ καταλιμπανόμενα αὐτοῖς ἔρβονται. Α. 102, 105.

Πτωχοτρόφος, Γ. 514.

Πύθωνος πνεῦμα, Β. 446.

Πυρκαϊά, δαιμονιώδης τελετή. Β. 458.

Π.

Ψάβδος ἐπισκοπική, σημασία αὐτῆς. Α. 548, 552.

Ψαβέννης, ἐπίσκοπος. Β. 304.

Ψασφάροι, περὶ δοκιμασίας αὐτῶν. Δ. 497. — ὁ ψασφάρος μετὰ
τρισηγίου οὐ μετασχηματίζεται εἰς λάζον. Β. 606.

Ψαφροδάρης, Ε. 532, 538.

Ψυδάρης, Ίουστινιανός. Β. 300.

Ψύπος, μέγας, ἑρμῆιον. Ε. 532, 573.

Ψόφαλον φανεστήριον. Β. 682.

Ψουάλια, εἶδος πανηγύρεως. Β. 449.

Ψουφινιανός, ἐπιστολή Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου. Δ. 82.

Ψουφινιανῶν μονή, Β. 675.

Ψύαις, Δ. 598. Γ. 406, 443. — αἷματος, Γ. 212, 322.

Ψωμανός, Λεκαπήνός. Β. 449.

Ψώμη, ἀμφοβήτης τεραστῆιον. Δ. 409. — θέσισμα Κωνσταντίνου.
Γ. 260. — διχόνοια τῆς Ῥωμαϊκῆς πρὸς τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐκ-
κλησίαν. Γ. 547. — ἀποστολικὴ καθέδρα. Γ. 286. — πρώτη
αὐτῆς ἀρχιερεὺς ὁ Αἴνως. αὐτῆς. — Νέα Ῥώμη. Β. 473, 475.

Ψωπία ἢ ἡ σύνοδος αὐτῆς καὶ ὁ θρόνος Μοσχίου, Πατριαρχεῖον λέ-
γεται. Ε. 149. — ἢ αὐτοκράτωρ Ῥωσσίας ἔχη τὸ μνημό-
συνον αὐτοῦ ἐν ταῖς ἱερῶν τελεταῖς τῆς ἐκκλησίας. 165. — δια-

κήρυξις ὅτι αὐτοκέφαλος, πράττουσα ὅσα οἱ τέσσαρες πατριαρχι-
κοὶ θρόνοι, 160, 163. — τάξις τῶν ἐπισκοπῶν τῆς Ῥωστικῆς
ἐκκλησίας. 525.

Σ.

Σαββατιανοί, Β. 489. Ε. 450. Γ. 60.

Σαββάτιος, αἰρετικός. Β. 489.

Σάββατον, δημιουργίας ὑπόμνησις. Β. 84. Δ. 404. — μὴ κητεύειν.
Α. 333. Β. 84, 434. Γ. 443. — μὴδὲ σχολάζειν. Α. 314. Γ.
496. Δ. 404. — τίνας Γραφὰς ἀναγινώσκεις; Α. 414. Γ. 485.

— πότε ἀπονιστέσθαι τὸ μέγα σάββατον; Β. 512. Δ. 4.
393. — τοὺς ὁμοζύγους ἀπέχεσθαι ἀλλήλων. Δ. 9, 334, 338. —
εἰ χρὴ μὴ κλίνειν γόνυ ἐν σαββάτῳ; 448. — οἱ τὰ σάββατα
μετὰ τῶν ἀζύμων φυλάττοντες μήτε Χριστιανοὶ μήτε Ἰουδαῖοί
εἰσι. 409. — τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον, οὐχ ὁ ἄνθρωπος
διὰ τὸ σάββατον. Β. 512.

Σαββελιανοί, Β. 468, 533. Ε. 447. — πῶς δεκτέον αὐτοῦ; τῆ ἐκκλη-
σία προσιόντας; Β. 437, 529. Δ. 398.

Σαββέλιος, αἰρετικός, ἐπίσκοπος Πενταπόλειος. Β. 468.

Σάγκτιππος, Δ. 546.

Σακελλάριος, τίνα τάξιν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀξιώμασι κατέχει; Ε.
409, 534. — καθήκοντα αὐτοῦ. Δ. 534. Ε. 531, 534.

Σακέλλη, μικρὰ, μεγάλη. Ε. 409.

Σακελλίου, καθήκοντα αὐτοῦ. Δ. 534. Ε. 531, 537. — τάξις αὐτοῦ.
Ε. 409, 534.

Σάκκος, ὄρα Ἰερὰ ἄμφια.

Σακκοφόροι. Δ. 497. — ἀναβαπτίζονται αὐτῶν.

Σαμαρείτης, βαπτίζομενος καὶ μὴ προσέγων τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι τοῦ
ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, τιμωρεῖται. Α. 50. — ἂν δύναται λαμβάνειν, ἢ
διδόναι δωρεάς, ἢ παραπέμπειν Σαμαρείταις; 244. — οἱ γῆδια
γεωργοῦντες δύνανται γράφειν κληρονόμους αὐτῶν τοὺς συγγε-
νεῖς αὐτῶν Σαμαρείτας αὐτῶν. — μὴ ἐχέτωσαν Χριστιανοὺς οἰ-
κέτας. Β. 585.

Σαρδικῆς ἢ Τριαδίτης σύνοδος. Β. 179. Γ. 227.

Σατανᾶς, Β. 459. — παραδοθῆναι αὐτῷ, ἀφορισθῆναι ἐστὶ. Δ. 414.

Σατυρικὰ πρόσωπα, Β. 449.

Σάτυροι, Β. 449.

Σεβαστοκράτωρ, Α. 227.

Σεβηριανοί, Γ. 64.

- Σελήνη, πῶς εὐρίσκεται ὁ κύκλος τῆς σελήνης; Γ'. 415. — διατί ἰθ' οἱ κύκλοι; 411. — διατί ἄρχονται ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου; 413.
- Σέργιος, Πατριάρχης, τόμος αὐτοῦ. Β. 614.
- Σεισιθηριμένος, ἡτύχαστος. Β. 68.
- Σήμερον, περὶ τῆς διὰ τριῶν σημερινῶν μετακλήσεως εἰς τοὺς θεοὺς ναοῦ τῶν μοναστηρίων. Δ. 520.
- Σημείωμα ἐκκλησιαστικόν, πῶς γίνεται; Γ. 374. — συνοδικόν, ἀνάκλητον. Γ. 450.
- Σηρικὴ ἐσθῆς, Γ. 108. ἕρα Βῆρας.
- Σιγή, σταλή γυναικός, Β. 468. Γ'. 197.
- Σίλης μητροπολίτης, φρονύμι τὰ τῆς βασιλείας προσώπων Μεγαλὴ τοῦ Δούκα. Β. 229.
- Σικελία, ὑπέκειτο τῷ Ὀρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως. Β. 472. — ἀπεσπάρθη ὑπὸ χειρῶν τυραννικῶν. αὐτ.
- Σίκερα, Β. 5.
- Σιδεαιτρος, Πάπας Ῥώμης. Γ. 449. Γ'. 261. — θέσπισμα πρὸς ἀδελφούς. Β. 475. Γ'. 261.
- Σίμωνος ἀρεσις, Ε. 517.
- Σισίνιος, ἕρα Τόμος.
- Σκευὴ καὶ ἀναθήματα ἱερὰ. Α. 103. Γ'. 306. — περὶ τοῦ μὴ ἀγοράζοντος τοιαῦτα δι' ἀνάβυσιν ἀίχμαλώτων. Α. αὐτ. — τὰ ἱερὰ σκευὴ οὐ πιπράσκειται. αὐτ. — τίς ἢ ἐξαίρεσις; 109. — οἱ ἐκποιῶντες ἢ χωνεύοντες αὐτὰ δι' ἄλλον τινὰ λόγον ἐπιτιμῶς ὑποβάλλονται. 108. Β. 272. — πότε εἶδεται ἄδεια πωλεῖν σκευὴ μηδεμίαν ποιῶντα χρῆσιν; Δ. 409. — τί οἱ εἰς οἰκείαν χρῆσιν τὰ ἱερὰ σκευὴ σφετεριζόμενοι; Β. 93. 682. — μὴ ἀπεισθῆναι ὑπὸ ὑπηρέτων. Γ. 494. — μὴ κοινοῦσθαι. Ε. 281. — πῶς λογίζονται τὰ τῶν Λατίνων ἱερὰ σκευὴ; 430.
- Σκευοφύλαξ, καθήκοντα αὐτοῦ. Δ. 534. Ε. 531. — τάξις. Ε. 409. 531. 531.
- Σκηρὴ, τί ἐστὶ; Α. 322. Β. 414.
- Σκηρικοί, Β. 449. Γ'. 372. 443. — μετανοοῦντες προσδέχονται. Γ. 414. — ποινὴ τῶν κατὰ σκηρικοῦς μιμουμένων σχῆμα μοναχῶν. Β. 666. — κἄν ὀμύσσωσιν ὡς οὐκ ἀποστήσονται τῆς πορνείας, ἀναχωροῦσι μὴ φοβούμενοι τὴν ἐκ τῆς ἐπιτορκίας ποινήν. Α. 319.
- Σκοπός, ὁ ἐπίσκοπος, ὡς ὀφείλων γρηγορεῖν. Β. 75.
- Σκότιος, ὁ νόθος. Γ'. 129.
- Σκυλλετὴ χρονικόν. Β. 449.
- Σόλυμα, ἡ Ἱερουσαλήμ. Β. 430.
- Σούρ, κληρικὸς τοῦ Ἀπόλλωνος. Δ. 345.

- Σπάρδωνες, εὐνοῦχοι. Β. 36.
- Σταδιοδρόμος, ἀφρορίζεται. Δ. 400.
- Σταυροπήγιον, εἰς θεμέλιον μοναστηρίου. Β. 630 Γ'. 262. — καὶ πρῶτος ποιεῖ κατ' ἐπιτροπὴν ἐπισκόπου. Δ. 430. — τίνων ἐξουσιάζει ὁ Πατριάρχης, καὶ τίνων ὁ ἐπίσκοπος; Ε. 410. 412. Γ'. 262. — ἔτι ὑπὸ μόνου τοῦ Πατριάρχου δίδονται κατ' ἔθος τὰ σταυροπήγια. Β. 40. Γ'. 257. — οἱ γογγυσμοὶ τῶν κατὰ τόπους μητροπολιτῶν οὐκ εἰσηκουσθησαν. Β. 41.
- Σταυρός, τιμὴ ἀποδοτέα καὶ νόθ, καὶ λόγος, καὶ αἰσθήσει. Β. 474. Γ'. 248. — μὴ ἐγγράττειν ἐν τῷ ἑδάφει σταυρόν. Β. 473. Γ'. 444. — τὸ τῷ τύπῳ αὐτοῦ κατασημαίνεσθαι ἀπὸ παραδόσεως ἐπεκράτησε. Δ. 293. — ἀνάθεσις σταυρῶν τῷδε τῷ ἱερῷ πῶς ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ κληρονόμου; Α. 98. — κύρωσις ἐγγράφου διὰ τοῦ τύπου τοῦ σταυροῦ. Γ. 328. — τοὺς τιμῶν σταυροῦ ἐν εὐαγγέσι τόπους ἀποτίθεσθαι. Β. 475.
- Στέφανος, λιθοβολούμενος ἤνυχετο ὑπὲρ τῶν διοικτῶν αὐτοῦ. Δ. 27. — Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. Β. 249.
- Στυγία μετὰ ποταμίων. Δ. 548.
- Στρατεύμενος, πῶς προσδέχεται ὁ λειπαστρατήσας ὥστε μαρτυρῆσαι ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, εἶτα δὲ ἀναστρατευσάμενος; Β. 140.
- Στρατιώτης, προσιῶν διδασκέσθω μὴ ἀδικεῖν ἢ συκοφαντεῖν, ἀπειθῶν δὲ ἀποβαλλέσθω. Δ. 400.
- Στρωμνὰς μὴ στρωμνάζειν ἐν ἐκκλησίᾳ. Β. 476. — μὴ διατυπῶν διὰ παιδοῦ καὶ στρωμνῆς τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν. 494.
- Στυππῆς, Πατριάρχης. Ε. 76. Γ'. 133.
- Συγγένεια, διαίρεσις αὐτῆς, Ε. 397. 422. Γ'. 426. — ἡ πνευματικὴ κρείττων τῆς κατὰ σάρκα. Β. 428. Ε. 407. 425. Γ'. 438. — ἡ ἐξ αἵματος καὶ ἡ πνευματικὴ κωλύει τὸν γάμον μέχρι τοῦ γ'. βαθμοῦ, ἡ ἐξ ἀγχιστείας μέχρι τοῦ ε'. ἡ δὲ ἐκ τριγενείας μέχρι τοῦ δ'. Ε. 473. 424. — βαθμοὶ αὐτῆς. Γ'. 425. — τὴν πνευματικὴν τοῖς αὐτοῖς βαθμοῖς περιγράφεσθαι εἰς καὶ τὴν φυσικὴν. Ε. 407. — ἐξ υἰοθεσίας. 426. — οὐ μεσολαθεῖ συγγένεια ἐν τῷ ἀνδρὶ καὶ τῇ γυναικί. 438. — τοῖς μοναχοῖς οὐκ ἔστι. Β. 417. — ἡ τῆς ἀπειρημένης συγγενείας εἰς γάμον σύστασις πῶς ἐπιτιμᾶται; Δ. 222.
- Σύζυγος, μετανοῶν διὰ τὸ παράνομον συναιεσίον εἰς τοὺς κατηγορούμενους κάττεται. Δ. 352. — οἱ σύζυγοι ἑαυτοῖς ἀρκείσθωσαν. 399. — ἐπιτίμιον τοῦ τὴν συνημμένην ἀπωθυμένου καὶ ἑτέραν ἀγομένου. 404. — τοῖς ἀποκρεῖσιν οὐκ ἐφεῖται ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνδικαιτᾶσθαι. 471. — οἱ μὴ ἐγκρατεῦμένοι τὴν ἐσπέραν τῆς κυ-

ριακής επιτιμῶνται. 485. — πρὸς δὲ καὶ οἱ κατὰ τὴν Μ'. αὐτ.
— εἰ μεταλαμβάνουσιν οἱ συγγενόμενοι σύνοικοι; Δ. 334. 393.
456.

Συκοφαντία, πωσαπλή; Γ. 600. — κατ' ἐπισκόπου. 209.

Συληθρίας ἐπίσκοπος. Γ. 439.

Συμβόλαια, Γ'. 444.

Συμβολαιογράφος, ποιῶν τὸ ἀββαθωνικὸν συνάλλαγμα παρὰ τὰ διατε-
ταγμένα, τιμωρεῖται. Α. 288.

Συμβολή, ἀπὸ συμβολῆς συμπόσια. Γ. 221.

Συμβουλή ἀσολος ἐν εἴδει παιδείας οὐκ ἐνοχοποιεῖ. Δ. 231.

Συμπάθεια, Β. 333.

Συμπεριφορά, οἰκονομίας συγκατάβασις. Δ. 312.

Συμπλεκτικὴ ἔννοια τοῦ διαζευκτικοῦ συνδέσμου. Β. 477.

Συμπόσια ἀπὸ συμβολῆς ἀπαγορεύονται. Α. 327. Γ. 221. Γ'. 266. 444.

— ἀφελέσθαι τὰ τῶν ἐλλήνων συμπόσια. Γ. 465.

Σύμριονα, Γ'. 444.

Συναγωγή· περὶ τῶν προσφερόντων ἐν αὐταῖς, ἢ ἐν ἱεροῖς βιβλίων. Α. 134.

— ὕρξ Ἰουδαίος.

Συναλλάττω, ἐπὶ ἀθέσμου σχέσεως. Δ. 225.

Συναξεῖς ἱεραὶ, περὶ τῶν ἀποστρεφόμενων αὐτάς. Γ'. 445.

Συνειδὼς ἢ συνεγνωκὼς τοῖς ἀμαρτάνουσιν, ὁμοίως κολάζεται. Δ. 228.

Γ. 68. Γ'. 445. — τίνας λέγονται; Γ. 69.

Συναίσκτος γυνή, Β. 120. Γ'. 193.

Συνεισφοραὶ χρηματικαὶ τῶν μητροπόλεων ὑπὲρ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Ε. 134.

Συναπιστάμενοι κληρικεῖς ἀμαρτήματα, Γ'. 445.

Συνηγορεῖν ἀπηγύρευται ταῖς ἱερομέναις. Γ. 349. Γ'. 343.

Συνήθεια μικρὰ, Α. 39. 41. Ε. 403. Γ'. 210. — ἀγραφος πότι παρα-

βαλεται; Α. αὐτ. — τινὰ τάξει καὶ κανὼν κρατοῦνται, τινὰ δὲ

συνήθεια ἐτυπύθη. Γ. 289. — τὰ τῆς ἀκριθείας καὶ τὰ τῆς συ-

νηθείας εἰδέναι χρή. Β. 550.

Συνιστάμενοι. Γ'. 363.

Συνοδικόν, ὄρα Σημεῖωμα. — βιβλίον, Δ. 585.

Σύνοδοι ἐτήσιως γινόμεναι, Β. 50. 126. 265. 324. Γ. 462. Γ'. 446. —

ἰσχὺς τῶν δεδογμένων αὐταῖς. Α. 37. Γ. 297. Γ'. 8. 446. —

περὶ τῶν μὴ ἀπίοντων εἰς αὐτάς; Α. 455. Γ. 496. — ὅτι εἰς τοῦ

ἔτους γίνεσθαι τὰς τοπικάς. Α. 455. Β. 50. 124. 265. 324.

577. Γ. 462. 352. 489. Γ'. 446. — πῶς τιμωροῦνται οἱ κατ'

αὐτῶν γράφοντες, ἢ ἀναγιγνώσκοντες; Α. 263. — τοῦ πατριάρ-

χου Γερμανοῦ περὶ συνόδων. 339. — ἀριθμὸς τῶν οἰκουμενι-

κῶν καὶ ἀπόστασις αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων. 370. Γ'. 8. — πρώτη

ἐν Νικαίᾳ. Α. 373. 389. Β. 443. — τὰ ἐν αὐτῇ ὁρισθέντα φυ-

λαττέσθωσαν. Γ. 297. — ὁμολογία τῆς πίστεως αὐτ. καὶ 617.

δευτέρα ἐν Κωνσταντινουπόλει. Α. 377. 390. Β. 453. — τρίτη

ἐν Ἐφέσῳ. Α. 378. 390. Β. 492. — εἰ οἱ πειρόμενοι ἀκαροῦν

τὰ πεπραγμένα αὐτῆ; Α. 274. Β. 499. — τετάρτη ἐν Χαλκη-

δόνι. Α. 380. 391. Β. 246. — πέμπτη ἐν Κωνσταντινουπόλει,

Α. 382. 391. Β. 292. — τίνας ἀνεθεμάτισε; Β. 292. — ἕκτη

Β. 294. — ὀδδετέρα ἐξέδοτο κανόνας. αὐτ. — ἢ ἐν Τροάδι.

Α. 383. 392. Β. 293. καὶ ἐπ. — προσφωνητικὴ ταύτης ἐπιστολὴ

πρὸς Ἰουστινιανόν. Β. 295. — ὅτι κυρίως οὐ λέγεται ἕκτη, ἀλλὰ

πενθέκτη, καὶ διατί; Β. 300. — ἐπιτίμιον τῶν παραβαίνόντων

τὰ τῆ συνόδου ὁρισθέντα. Α. 344. Γ. 280. — ἐξόμνη ἢ ἐν Νι-

καίᾳ τὸ 6'. Β. 554. — ὀγδόη, ἢ πρώτη—δευτέρα ἐν Κωνσταντι-

νουπόλει, Α. 392. Β. 647. — ἔπεται ἢ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας

Σοφίας. Α. 394. Γ. 705. — τῶν τοπικῶν καὶ οἰκουμενικῶν ἀρ-

χαιοτάτη καὶ πρώτη ἢ ἐν Κορχηδόνι. Γ. 4. — γινώμαι τῶν ἐπι-

σκόπων τῆς συνόδου ταύτης. Γ. καὶ ἐπ. — ἐν Ἀγκύρᾳ. 20. —

ἐν Νεοκαισαρείᾳ. 70. — ἐν Ἰάγγρῳ. 96. — ἀπολογία αὐτῆς

εἰς τὸ ἐξέδοτο κανόνας. 447. — ἐν Ἀντιοχείᾳ. 422. — ἐν Λαο-

δικείᾳ. 471. — ἐν Σαρδισίᾳ. 227. — πῶς καλεῖται νῦν ἢ Σαρ-

δική; Β. 479. — ἐν Κερθαγένῃ. Γ. 288. — ἐν Ἰππῶνι. 393.

— περὶ αὐτῆς τίς; Γ. 479. — ὅτι οὐδὲν τῶν ἐκ ταύτης διαρ-

θωσέων. 395. — Ἀθρομέντου. 393. — ὅτι ἐν τῇ κατ' ἔτος συ-

νόδῳ ἐκδόστη ἐπαρχία ἐπισκεπτέσθω. 395. 430. — περὶ τῶν μὴ

ἀποσταλλάντων εἰς ταύτην τοποτηρητάς. 521. — μὴ γίνεσθαι

ἄνευ ἀνάγκης. 535. — κατὰ ἐλλήνων καὶ αἰρετικῶν. 537. —

περὶ διαγνώσεως ἐπισκόπων. 538. Β. 237. — κατὰ Δυνατιστῶν

539. — κατὰ τῆς αἵρέσεως Πελαγίου καὶ Κελεστίνου. 560. —

ἐπιστολὴ τῆς ἐν Ἀφρικῇ συνόδου πρὸς Βουφάτιον. 608. —

κολάζει τοὺς ἀρχιερεῖς. Β. 741. — ἕτερα πρὸς Κελεστίνου. 613.

— περὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου τῆς Ῥωσίας. Ε. 460. — περὶ τῆς

ἐν Ἑλλάδι. 477. — νόμος καταστατικὸς αὐτῆς. 602.

Συνοικέσιον· τίνα ἀπαγορεύονται διὰ συγγένειαν; ὄρα Γάμος. — μέ-

χρι τίνας βαθμοῦ συγγενείας χωρεῖ; ὄρα Βαθμοί. — ὅτι παρὰ

τῶν ἐπισκόπων ὀφείλουσι κρῖνεσθαι καὶ ἐκδιάζεσθαι. Ε. 281. —

προτροπὴ συναιεσίου, ἢ λεγομένη βούλλα. 588. — τίμος περὶ

βαθμολογίας συνοικεσίων. Ε. 464.

Σύντεκνος, γέγρα μὴ συναπτεσθῶ. Β. 429. — κάλωμα πρὸς γέρον

τῆς θυγατρὸς. Ε. 407.

Συνωμοσία. Β. 264. 382. Γ'. 449. — γέρον ἀγαθοῦ τίμος ἂν κολάζεται;

αὐτ. — ποινά. Α. 229. Β. 263. 382. Γ'. 449.

Σύστασις, Δ. 66.

Συστατικά ἐπιστολά, Γ' 91. ὄρα Ἐπιστολαί.

Συράγιον, μὴ προσφέρειν ἐν ἐκκλησίαις, ἢ ἐν τάφοις, ἢ ἐν μνημοσύναις. Β. 387.

Σφραγίζεσθαι ἀγαθὸ τῷ ἀγίῳ μύθῳ χρθεῖν. Γ. 6. — μὴ σφραγίζεσθαι τὸ ἐν τῇ προθέσει πατήριον. Δ. 428.

Σχῆμα εἰ λέγεται; Γ. 23. Δ. 209. — μέγα καὶ μικρὸν. Β. 707. — μετὰ τὸ κληρικὸν ἢ τὸ μοναχικὸν ὁ γάμος ἀπηγόρευται. Β. 348. — τῶν σχημάτων, ἢ τῶν κατ' ἐπιφάνειαν αὐφροντιστέον. Δ. 174.

Σχίσμα, Δ. 261. Δ. 39. — διαφορά πρὸς τὴν ἀρεσιν καὶ τὴν παρασυμφωνίαν. Δ. 39. Γ'. 57. 450.

Σχισηματικὸν. Β. 483. — εἰ ἀναβαπτίζονται; Γ. 2. Γ'. 450.

Σχολάζοντα ἐπισκοπή. Γ. 456.

Σχολάζων ἐπίσκοπος. Γ. 456. — ἐκκλησία αὐτῆ. — σχολάζοντος καὶ ἀπρονότου διαφορά. Δ. 57.

Σῶμα ψυχικόν, καὶ σῶμα πνευματικόν. Β. 440. — οὐ κακὸν τὸ σῶμα, οὐδὲ κακία ἀρχή. Δ. 75. — σώματος λώθη οὐ μιαίνει, ἀλλὰ ψυχῆς μολυσμός. 99.

Σῶστρα, ὄρα Ἐῶστρα.

Τ.

Τάγμα ἱερὸν. Β. 321.

Τάξις ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ τάξει μετέτω. Δ. 462. — τῶν κληρικῶν, Γ'. 453. — τῶν θρόνων. Β. 453.

Ταρσίου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολή. Δ. 375.

Ταρσός, ἐπαρχία σχολάζοντα. Γ. 456.

Ταυτοπόθεια. Β. 508.

Ταφή, Γ'. 465.

Τάφοι γυναικεῖσι ἐν ἀνδράσι μοναστηρίοις μὴ κατορυπέσθωσαν. Β. 418.

Τέκνον, περὶ τοῦ μὴ τρέφοντος μηδὲ παιδεύοντος τὰ ἴδια τέκνα. Γ. 440. 396. — περὶ τῶν προφάσει Θεοσεβείας ἀναχωρούντων ἀπὸ τῶν γονέων. 442. — τέκνα τῶν κληρικῶν. Γ'. 456.

Τελευτώντας, περὶ τῆς παρουσίας τῶν μὴ ἐπὶ παισὶ τελευτώντων. Β. 422. 424.

Τεσσαρακοστή, ὅτι μὲν. Δ. 433. Β. 428. Γ'. 456. — ὅτι χρὴ νηστεύειν. Β. 88. — τὴν προηγιασμένην λειτουργεῖν. 427. — ἀπέχεσθαι τυροῦ τῆς σάββατος καὶ τῆς κυριακῆς αὐτῆς. 436. — οὐ προσφέρεται ἄρτος εἰμὴ ἐν σαββάτῳ καὶ κυριακῇ. 423. Γ. 246. — μὴ λύειν τὴν πέμπτην τῆς ἐσχάτης ἐβδομάδος. Β. 367. Γ. 247. — οὐ τελοῦνται μνημαὶ μορτύριον εἰμὴ ἐν σαββάτῳ καὶ

κυριακῇ. Γ. 243. — οὐδὲ μνημόσυνα, Γ'. 456. 463. — οὐδὲ γάμοι, ἢ γενέθλια. Γ. 249. Δ. 489. Γ'. 463. — οἱ κατὰ τὴν Μ'. μὴ ἐγκρατευόμενοι σύζυγοι ἐπιτιμῶνται. Δ. 485. — μὴ βαπτίζεσθαι μηδὲ ἱεουργεῖν. 439. — κατὰ τίνας ἡμέρας τῆς Μ'. γίνεσθαι χειροτονία; 490. — πόθεν παραλάβομεν φυλάττειν τὰς Μ', καὶ ὅτι οἱ ταύτας παραβαίνοντες παρανομοῦσι. 580.

Τεσσαρεσκαιδεκάτη, ἢ Τετραδέκται. Β. 487. Γ. 476. Γ'. 64. — πῶς δεκτέον ταύτους τῇ ἐκκλησίᾳ προσιόντας; Β. 487. 529. Δ. 398. — κατάλυσις διὰ τοὺς Τετραδέκτας. Β. 88.

Τετραγαμία, οὔτε τοῖς κανόσιν, οὔτε ταῖς νόμοις δεκτὴ. Δ. 244.

Τετράς, νηστεύσιμος. Β. 88. 367. 512. Γ. 242. Δ. 43. Γ'. 473. — διακτί; Δ. 43. 395. — ἐξίρεσις τῆς Διακαινησίμου. Δ. 488.

Τετυπωμένη, ἢ ἀπολυτικὴ ἐπιστολή. Γ. 367.

Τζιμισκῆς, Ἰωάννης, ἐξιοθεῖται τῆς ἐκκλησίας. Γ. 44.

Τζίτσας, εὐνοῦχος, ἀπολύεται τῆς ἐπισκοπίας. Δ. 468.

Τμή, ὁ βαθμὸς τοῦ ἱερατικοῦ. Γ. 436. — διατηρεῖται καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ἱερουργίας. Β. 313.

Τμήμα, ἐν ἀντιστρέφεται. Γ. 52.

Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας κανονικαὶ ἀποκρίσεις. Δ. 334.

Τοιχωρυγία. Δ. 325.

Τοκίζεσθαι ἀπηγόρευται κληρικοῖς, Γ. 306. Γ'. 473. — ὄρα Κληρικός.

Τόκος, ἑκατοσταίος. Β. 452. — ἡμιόλιον, αὐτῆ. — τοὺς κληρικοὺς μὴ λαμβάνειν. Β. 59. 451. 328. Γ. 474. Δ. 451. Γ'. 473. — οἱ τόκους λαμβάνοντες ἱεράονται, διορθούμενοι. Δ. 434. — οἱ τόκους λαμβάνοντες οὐ κοινωνοῦσιν, οὐδὲ τοῖς πιστοῖς συνεσθίωσι. Δ. 430.

Τόκος τῆς Θεοτόκου ἀλόχευτος. Β. 486. Γ'. 322.

Τόμος, ἐνώσιος, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου κατὰ τῆς τετραγαμίας. Δ. 280. Β. 3. Γ'. 459. — τῶν θυτικῶν, δι' οὗ ἐθεταῖθη τὸ ἐν Νικαίᾳ σύμβολον. Β. 179. — Σισινίου θέματα κεκωλυμένου γάμου. Β. 44. 395. — τόμος περὶ μοναστηρίων. Β. 614. — ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ Ἀλεξίου Πατριάρχου περὶ τοῦ ἀναθεματίζεσθαι τοὺς ἀπαστας ἀναινοῦντας κατὰ βασιλείας. Γ. 97. — τόμος συνοδικὸς περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησίας, Β. 477. — τόμος περὶ συναινεσίων Γρηγορίου. Β. 467.

Τόπος, διακρίνει τὸν κλέπτην τοῦ ἱεροσάλου. Δ. 141. — ὁ ὑπ' ἀσεβῶν βεβηλωθεὶς φρενέος. Δ. 402.

Τοποτηρηταὶ ἐπαρχιῶν. Γ. 537. — ἐλευθέρας εἶναι. 540.

Τοποτηρητής. Γ. 357.

Τραγικὰ πρόσωπα. Β. 450.

Τριαδέζα, ὄρα Σαρδία.

Τόμος. Γ'.

- Τριάς, ἄγία, αὐδεμία διαφορὰ τῶν προσώπων. Γ. 300. — περὶ τοῦ μὴ δοξάζοντος αὐτήν. Σ'. 74. "Ὁρα Ἁγία Τριάς.
- Τριγαμία. Α. 280. — οὗ γάμος λέγεται ἀλλὰ πολυγαμία. Δ. 402. 203. 242. 427. 433. 480. Σ'. 433. — ὅτι ἐπιτρέπεται τῷ μὴ ὑπερβάνει τὸ μ'. ἔτος, ἢ μὴ ἔχοντι τέκνα. Ε. 7. 446. Σ'. 459.
- Τριγένεια Σ'. 433. — ἡ ἐκ τριγενείας συγγένεια κωλύει τὸν γάμον μέχρι τοῦ δ'. βαθμοῦ. Ε. 475. 366.
- Τριοδύων πῶς ἐπιτιμᾶται; Β. 384.
- Τρίπολις, ἐπαρχία τῆς Συρίας. Β. 287. — Ἀφρικῆς. Γ. 329. — ἐν αὐτῇ τοποτηρητὴν ἐκείθεν πέμπεισθαι. Γ. 329. 424.
- Τρισάγιον ἀπηγόρευται ἡ προσθήκη Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. Β. 490. — τίς ἡ παράδοσις περὶ τοῦ ἔμνου τούτου; 491. — ὕμνος Σ'. 476.
- Τρίγας τῆς κεφαλῆς μὴ καλλωπίζεον. Β. 533. Σ'. 476.
- Τρόπαιον, πῶς λέγεται; Δ. 260.
- Τυάνων μητρόπολις. Β. 246. Ε. 83.
- Τυμθωρύχια. Α. 323. Σ'. 477. — ὀρισμός. Δ. 222. 405. — εἰς πόσας διήρηται; 326. — ἐπιτίμιον τοῦ ἀφελομένου ἐκ τῶν τάφων μόνον λίθους. Α. 207. Δ. 222. 326. 405. 444. Σ'. 473. — τοῦ ἀνορόστουτος τὰ τῶν τετελευτηκότων σώματα αὐτ. — ὑπάκειται τῷ τῆς ἱεροσυλίας νόμῳ. Α. 207. Σ'. 473. — ἐπιφέρει ἀτιμίαν αὐτ. 208. — χρηματικῶς τιμωρεῖται. αὐτ. — καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πασχάλιας ὁ τυμθωρύχος δεσποῦται. Α. 208. — πῶς οἱ μεθ' ὄπλων, καὶ πῶς οἱ ἄνευ ὄπλων; Α. 207. Σ'. 478. — οἱ ἄνευ βασιλικῆς κελεύσεως, ἢ ἐπισκοπικῆς διαγνώσεως τεθνεώτων λείψανα μετακινούντες, ὡς τυμθωρύχοι ἐνέχονται. Α. 209. Σ'. αὐτ.
- Τυμθωρύχος, Δ. 222. Σ'. 477.
- Τυπικὰ κτητόρων, πῶς κρατοῦσιν; Α. 33. — οἱ ὁμοίωτες τῶν εὐαγγέλιων οἰκῶν ἐκτιθέσθαι τὰ τυπικὰ αὐτῶν, Β. 651.
- Τύπος, τῆς πρὸς τοὺς Δονατιστὰς συνελύσεως. Γ. 525. — τύποι πραγματικοί, τὰ βασιλικὰ προτάγματα. Β. 247. — τοῦ τύπου καὶ τὰς οικίας ἀσπαζόμεθα ὡς σύμβολα τῆς ἀληθείας. Β. 494.
- Τύπτειν κληρικοῖς οὐκ ἐφείται. Σ', 479.
- Τυραννίδα μελετῶντος ποινή. Γ. 97.
- Τυρεῦω, φατριαζῶ. Β. 382. Σ'. 449.
- Τυρὸν προσνεγκῶν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἡγαόμενος καθρέθη, Η. 5.
- Τυροφάγος, Η. 89. — πῶς δεῖ διαιτᾶσθαι τοὺς μοναχοὺς τῆ δ'. καὶ Σ'. τῆς τυροφάγου; Δ. 430.
- Τυφλός, οὐ συνηγορεῖ εἰμὴ περὶ ἰδίας δίκης. Β. 468. — οὐ γίνεται ἐπίσκοπος. 400. — ἐπιτίμιον τοῦ χλευάζοντος αὐτόν. 74.
- Τύχης ἐπίκλησις ἀπηγόρευται. Β. 338.

Υ.

- Ἵβρίζω, περὶ τοῦ ὑβρίζοντος βασιλέα. Α. 343. Β. 408.
- Ἵβρις, Σ'. 484.
- Ἵδροπαραστίται, Β. 373. Δ. 90. Σ'. 320.
- Ἵδωρ, βαπτισματος ἀγιάζεται πρότερον. Γ. 3. — ζέον. Β. 373. Δ. 462. Σ'. 301. — ἡ εὐλογία τοῦ πρὸς βάπτισμα ὕδατος ἀπὸ παραδόσεως. Δ. 283.
- Ἰσοθεσία, Σ'. 436. 432. — γαμβροῦ. Α. 278. — ἐγένετο καὶ διὰ τελευτῆς ἱερῆς. Β. 430. — ἐπιτρέπη καὶ τοῖς εὐνοῦχοις αὐτ. — καὶ ταῖς παρθένοις αὐτ. — μέχρι τίνος βαθμοῦ κωλύει τὸν γάμον; Σ'. 437. — λέγεται καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτισματος ἀναδοχή. 438.
- Ἰὺς, ὁμοῦσις τῷ Πατρὶ. Β. 444.
- Ἰπέκκαυμα, τῷ ἐκ τῶν παθῶν πυρὶ μὴ παρατιθέναι. Β. 447.
- Ἰπεξούσιος, οὗ γαμεῖνομιμῖος ἄνευ τῆς τῶν κρατούντων συναίνεσεως. Α. 310. Δ. 485. 489.
- Ἰπεξουσιότης, οὐκ ἀφίεται τις ταύτης διὰ τὸ κληρωθῆναι. Α. 72. — ἐξαιρέσις. αὐτ. — πῶς λύεται; Γ. 398. — διὰ τῶν ἀξιωματιῶν τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας. αὐτ.
- Ἰπερβερεταῖος, ὁ Ὀκτώβριος μῆν. Β. 50.
- Ἰπερπηδᾶν τὸ πῦρ ἀπηγόρευται. Β. 457.
- Ἰπήγη, ἐπιτίμιον τῶν διευθετιζόντων τὸν πύγωνα. Β. 535.
- Ἰπηρέτης, Σ'. 482. — οὐχ ἔπτεται τῶν ἱερῶν σκευῶν. Γ. 190. — καθήκοντα αὐτοῦ. αὐτ. — οὐ φέρει ὠράριον. αὐτ. — ἀπηγόρευται τὸ εἰς καπηλεῖα εἰσιέναι. 192. — ἐτι δὲ καὶ τὸ ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν. 193. — οὐ δεῖ τὰς θύρας ἐγκαταλιπνάντα τῆ εὐχῆ σχολάζειν. 211. — περὶ τοῦ βαθμολογοῦντος τὸν ἀλλότριον ὑπηρέτην. 274. — περὶ τοῦ τῆ μνηστῆ αὐτοῦ συναλλάξαντος, ἢ κλεψιγαμίσχοντος. Δ. 225. — μὴ γίνεσθαι παρὰ τοὺς κανόνας. Γ. 46. 92. 139. 144. 222. 243. Δ. 275.
- Ἰπόβολον, Σ'. 483.
- Ἰπιδιάκονος, Β. 322. Σ'. 482. — ἡλικία. 337. — κατέχει τὰς θύρας τῆς ἐκκλησίας. Ε. 194. — χειρίζεται τὰ ἅγια. 374. — ὄρα Διάκονος.
- Ἰποκατάστασις, Σ'. 349. — τί ἐάν τις βαρυνθῆ τοιαύτη ἐξ ἀπαιδίας, καὶ μὴ βουληθῆ γαμῆσαι δι' ἄσκησιν; Α. 405. 249. 254. — εἰ δὲ ὑπὸ αἴρεσιν παιδοποιίας καταλειφθῆ τι, ἔχει τὸ καταλειφθὲν καὶ μὴ παιδοποιῶν. 249.
- Ἰπόκρισις ἀρνήσεως τῆς πίστεως ἐπιτιμᾶται. Δ. 19. — τοῦ Δαβὶδ ὡς ἐπιλέπτου. αὐτ.

- ὑπομνήματα ἀρχιερέων, πότε εἰσὶν ἀνυπόστατα; Α. 89.—ὑπομνήματα ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ Ἀγαπίου καὶ Βαχιδίου Γ. 625.
 ὑπομνηματογράφων. Ε. 409. 532. 537.
 ὑπομνήμων. Ε. 538.
 ὑπομνήσεις καὶ ἐκθίβασμοί, μετὰ τιμῆς προσαγέσθωσαν τοῖς κληρικοῖς, μοναχοῖς κ.λ.π. ἐπὶ τοῖς χρηματικοῖς, ἰδιωτικοῖς, καὶ ἐρμουσίοις. Α. 476.
 ὑπομνηστικόν, περὶ τῶν κοινωνησάντων τοῖς Ἀρειανοῖς ἐν Λυκοῖ τῆς Αἰγύπτου. Δ. 343.
 ὑπόπτωσις, θέσις τῶν μετανοούντων. Δ. 66.
 ὑποστάσεις. Ε. 486. καὶ ἐπ. Δ. 406.
 ὑπουργία καὶ φορεσία ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν. Α. 446.

Φ.

- Φαινόμενα διὰ πολυσταυρίων, σημασία αὐτῶν. Δ. 548.
 Φαλκίδιον, Σ'. 484.—χωρεῖ καὶ ἐπὶ τοῖς τῷ Θεῷ λαγαρευομένοις. Α. 99.
 Φαμενώθ, ὁ Μάρτιος μὴν παρ' Αἰγυπτίους. Σ'. 404.
 Φαντασία ἱερέως, ἐάν φαντασθῇ, λειτουργήσει τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ λαϊκὸς κοινωνήσει; Δ. 455. 602. Ε. 370.
 Φαρμακεία, ἐπιτιμᾶται ὡς ὁ φόνος. Δ. 440. 224. Σ'. 356.
 Φάρμακον, Β. 549.—τί ὁ δοῦ; τῷ δούλῳ φάρμακον, ἀντὶ ἰατρείας; Α. 497.—τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὐρεθέντα φάρμακα οὐ διαιροῦνται μεταξὺ τῶν κληρονόμων. αὐτ.—τὰ κακὰ φάρμακα οὐ πιπράσκονται. αὐτ.—τίς ἡ ἐξάλρεσις; αὐτ.—οἱ παραφρονῆσαι τινα φάρμακῶ ποιῶντες πῶς ἐνέχονται; αὐτ. Δ. 221.—φόνος τῶν ἐμβρύων διὰ φαρμάκων. Σ'. 493.
 Φαρμακός, Δ. 440, 224, 404. Ε. 384. Σ'. 356.
 Φατρία ὀρισμός. Α. 253. Β. 264. Σ'. 449.
 Φαυστῆνος, Ε. 649.
 Φαύστου ἐκκλησία, Γ. 560.
 Φελώνιον, ἢ διωθέρα, Γ. 485.
 Φόβος, Δ. 301.
 Φοβὰ, Δ. 458. Σ'. 484.—τί διαφέρει τῆς κλεψιγαμίας; αὐτ.—καὶ αὐτὴ ἢ κατὰ βίαν, ἐπάγει καθάρσεις. Δ. 203.—ἢ πρὸς ἀνάγκην, ὡς τῆς δούλης, ἀνεύθυνος ὡς πρὸς τὴν φθορεῖσαν. 202.
 Φορεὺς, διακονίας. Α. 244.—παρθένου. Β. 35. Δ. 150. Σ'. 204.—χήρας. Α. 309. Δ. 440.—νόμφης. Δ. 239. 240.—ἐπιτροπευομένης. Α. 215.—ἀπηγγέρευται τὸ ἀγαγέσθαι τὴν φθορεῖσαν. Γ. 85. Δ. 157. 159. 469.—ἐπιτίμιον τοῦ ἐγγάμου συμφορέντος

- ἐλευθέρα. Δ. 449. 308.—τῆς κατ' ἐπιτήδευσιν φθορείσης. 404.—ὁ συνερχόμενος τῇ ἡττονι εἶ'. ἐτῶν φορεὺς ἐστίν, ἀλλ' οὐ γαμέτης. Ε. 35.—ὁ ἀνὴρ οὐ κινεῖ ὡς τοιοῦτος περὶ τῆς πρὸ τοῦ γάμου βιαίας τῆς παρθένου φθορᾶς. Α. 215.—ἐπιτίμιον τῶν συνειδότην φθορὰν παρθένου. Γ. 68. Δ. 233. 240.
 Φόριον, τὸ φοεῖρον τὰ ἐμβρυα. Γ. 64.
 Φιλαλήθης, βίβλος Σεδῆρου τοῦ αἰρετικοῦ. Σ'. 64.
 Φιλαργυρία Σ'. 483.
 Φιληρόνια, Δ. 301.
 Φίλιππος, τοποτηρητῆς Ῥώμης. Γ. 286.—ὁ Ἀριδαίος. Σ'. 406.
 Φιλιππούπολις, Β. 99.
 Φιλοξενία, Β. 57. Σ'. 81. 402.
 Φιλοχρηματία, Δ. 301.
 Φίλων. Σ'. 406.
 Φλαβιανός, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Β. 290.—Ἀντιοχείας. Γ. 632.
 Φλάβιος Ἀρμάδιος. Γ. 623.
 Φλωρεντῆνος, ἐπίσκοπος. Γ. 558.
 Φόβος ἢ ἐξ αὐτοῦ ἀγωγή τί διαφέρει τῆς βίας; Δ. 63.
 Φοινίκαί δύο ὑπάγονται τῷ Ἀντιοχείας. Β. 434.
 Φονεὺς, πότε τιμωρεῖται ὡς τοιοῦτος καὶ πότε οὐ; Α. 200.—τίς ἐστίν; 234. Β. 83. 519. Γ. 63. 65. Δ. 96. 442. 429. 434. 490. 214. καὶ ἐπ. 215. 314.—ἐπιτίμιον τοῦ ἐκουσίου φονέως. Β. 83. 439. Δ. 440. 344. 404. 430. 442. Σ'. 485.—τοῦ ἀκουσίου, ἢ ἐκ προπετείας. αὐτ.—τοῦ ἐν πολέμοις φονεύσαντος. Δ. 442 Σ'. 483.—τοῦ φονέως Ἱερατικοῦ. Δ. 494. Ε. 49.—περιουσία τοῦ φονέως, Ε. 424.—οἱ ἐκουσίως φονεύσαντες, τῇ ἐκκλησίᾳ προσφεύγοντες, μὴ προσδεχέσθωσαν. Δ. 256.—προσδέχεσθαι μὲν κατὰ συμπάθειαν, ἀειφυγία δὲ καὶ περιουσίας ἐκπιώσει καταδικάζεσθαι. 258.—οἱ ἀκούσιοι φονεῖς κατὰ τὴν περίστασιν παιδεύεσθωσαν. Δ. 244.—ὄρα Πληγί.
 Φορεσία, ὄρα Ὑπουργία.
 Φρατρία, Σ'. 449.
 Φροντιστῆς ἐκκλησίας. Γ. 500.—διορίζεται ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου ὅπως προνοῆ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν ὅρα τῷ αὐτοῦ ἐπισκόπῳ. Ε. 26.—τῆς ἐν Ἰππῶνι. Γ. 550.—ἐκκλησιαστικοῦ διακονήματος. Σ'. 544.
 Φρύγες, προσερχόμενοι βαπτίζονται. Γ. 477. Σ'. 62.
 Φύκη τοῖς γνάθοις περιτίθεσθαι ἀπηγγέρευται. Β. 451.
 Φυλακὴ περὶ τῶν μετὰ τὸ φυλακισθῆναι ἐξομοσάντων. Δ. 46.—περὶ τῶν ἐν φυλακῇ κατακρίτων. Σ'. 272. 480. 495.

- Φυλακὰ, ἀπαγορεύονται. Β. 466. Γ'. 362.
 Φυλακτήρια, Β. 445. Γ'. 356.
 Φωκᾶς, Νικηφόρος, φονεύεται ὑπὸ Τζιμισκῆ. Γ. 44. — τοὺς ἐν πο-
 λέμοις ἀναιρουμένους ἤθελε τοῖς μάρτυσι συναριθμῆσθαι. Δ. 432.
 Φῶτα, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη. Γ'. 409.
 Φωτεινοὶ, Β. 465, Γ. 476. Γ'. 68.
 Φωτεινός, αἰρετικὸς ἐν Συρίῳ. Γ'. 68.
 Φωτίζομαι, βλαπτίζομαι δεῖ τοὺς φωτιζομένους τὴν πίστιν ἐκμανθάνειν.
 κλπ. Α. 421. Β. 485.
 Φώτιος, Πατριάρχης, Β. 705. — Νομοκάνων. Α. 35. — Σύσταγμα
 Β. 4. — συγκροτεῖ σύνοδον χάριν συνδιαλλαγῆς τῆς παλαιᾶς καὶ
 νέας Ρώμης. Β. 705.
 Φωτισμός· μὴ δέχεσθαι εἰς φωτισμὸν μετὰ δύο τῆς Μ'. ἐβδομάδας.
 Α. 421.

X

- Χαλκίδος ἐπίσκοπος. Γ. 442. Ε. 530.
 Χάρις Θεοῦ. Γ. 563. Δ. 391. — ἄπρατος. Β. 355. — δεῖ εἶναι χάριν τὴν
 χάριν. Δ. 371. — ἄνευ αὐτῆς οὐδὲν πληροῦμεν. Γ. 563. — ἡ τοῦ
 Θεοῦ χάρις βοήθειαν παρέχει τοῦ μηκέτι ἀμαρτάνειν. Γ. 563.
 Χαρισίου πρεσβυτέρου μιὰρὰ δόγματα. Β. 204.
 Χαρτουλάριος, Ε. 440. 533. 539.
 Χαρτοφύλακος ὀφρῆκιος. Β. 456. 587. Δ. 530. Ε. 409. 442. 534. 537.
 — προκἀθηται τῶν ἀρχιερέων. Β. 323. — Πέτρου — περὶ κανονι-
 κῶν ὑποθέσεων. Ε. 369.
 Χαρτοφυλακτεῖον, καλῶς καλεῖται ἐπισκοπεῖον. Β. 587.
 Χατζιτζάριοι, αἵρεσις, Δ. 407.
 Χείλεισι μιανθῆναι τί λέγεται; Β. 374. Δ. 223.
 Χειμαζόμενοι, τίνας καλοῦνται; Γ. 56. καὶ ἐπ.
 Χειραφέτησις, πῶς γίνεται; Γ. 396. — ἐπάγεται ἐκ τοῦ διορισμοῦ εἰς
 ἀξιώματα τῆς Μ. ἐκκλησίας. 398. — ἐν ἐκκλησίᾳ. 470. — ὅρα
 Ὑπεξουσιότης, Ἐκκλησία.
 Χειροθεσία, τίνα ἀμαρτήματα λύει; Α. 230. Γ. 84. — διαφορὰ πρὸς τὴν
 χειροτονίαν. Γ. 326. — πρὸς τὴν ψῆφον. 438.
 Χειροπέδα τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν ἐπιμανθῶν σημαίνονται. Δ. 548.
 Χειροτονία, Γ'. 496. — πῶθεν λέγεται; Β. 2. — κάλυμμά ἐστι πρὸς γά-
 μον. Α. 212. Β. 318. Δ. 477. — ὁ χειροτονηθεὶς ἔστω
 παρθένος, ἢ ἐκ παρθενίας μονογαμίας. Α. 59. Β. 45. 25. 342.
 330. Γ. 431. — αἱ δὲ γαμοὶ οὐ χειροτονοῦνται. Β. 342. Γ. 431.

- εἶσι μόνου; ἔξεστι πρὸ τῆς χειροτονίας γαμεῖν; Β. 33. 253.
 318. Γ. 342. — ἡ χρηματίσασα γυνὴ τοῦ χειροτονουμένου ἐπι-
 σκόπου ἐγκλείεται. Β. 3. 419. Ε. 321. — ἡ ἀπὸ λαϊκῶν ἡμεσος
 εἰς ἐπισκόπου βαθμὴν χειροτονία ἀπαγορεύεται. Α. 52. Β. 103.
 447. 701. Γ. 89. 174. 257. — ἡλικία τῶν χειροτονουμένων. Α.
 65. 66. Β. 254. 337. Γ. 83. 342. Γ'. 302. — ὅτι μετὰ προη-
 γουμένην ἐξέτασιν τελεῖται. Α. 46. 472. Β. 437. Γ. 482.
 Δ. 364. Ε. 28. — τί ἂν τις κατηγορήσῃ τοῦ μέλλοντος χει-
 ροτονηθῆναι; Α. 46. 472. Β. 429. Γ. 425. — τί ὁ συκοφαν-
 τικῶς καλύσιν αὐτήν; Α. 43. 472. Γ. 427. — ὁ ἀνάξιτος καὶ
 μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐκβάλλεται. Δ. 344. — λύει τὴν ὑπεξου-
 σιότητα. Α. 80. Ε. 443. καὶ 445. — μὴ χειροτονεῖν ὑπερήρια.
 Α. 53. Γ. 450. 464. 442. Δ. 404. 479. Ε. 27. — μηδὲ ἐπὶ
 χρήμασιν, ἢ ἀξιώμασι. Α. 43. 64. Β. 37. 217. 354. 572. 634.
 Δ. 278. 368. 375. 404. 471. — ἄκυρος. Β. 449. — οὐ χειροτο-
 νεῖται τις πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῷ εἴκῳ αὐτοῦ Χριστιανοὺς
 ποιῆσῃ. Α. 50. Β. 405. Γ. 399. — οὐδὲ οὐτινος ἡ γυνὴ ἐμι-
 χεύσῃ. Α. 73. Γ. 82. — οὐδὲ ὁ διὰ νότον βλαπτισθεὶς. Γ. 89.
 — οὐδὲ ὁ ἀσώτως ζήσῃς. Δ. 427. — πῶς ὁ φυλὸς τῆ διαγωγῆ.
 Α. 52. — αἱ ἀπὸ καλλικίδος, ἢ διγᾶμων, ἢ τριγᾶμων παῖδες, ε-
 ἄξιοι, χειροτονοῦνται. αὐτ. — περὶ τοῦ ὑποκειμένου ἀμαρτήματι
 καὶ χειροτονηθέντος. Α. 65. Β. 79. 138. — τί ὁ χειροτονῶν ἄ-
 γαμον; Α. 212. — τί ἂν τις χειροτονήσῃ πῶν ἐτέρῳ διαφέροντα
 ἄνευ τῆς τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ γνώμης; Β. 450. — χειροτονία
 ἐπισκόπου ἢ κληρικῶν. καὶ εἰάν ὁ διὰ λιβέλλου χειροτονηθεὶς πα-
 ραιτῆται τὴν ἐπισκοπήν. Α. 45. Β. 4. 4. 47. 422. 203. 205. 267.
 379. 388. 560. 690. Γ. 450. 460. 464. 476. 482. 243. 325.
 352. 423. 452. Δ. 275. 353. 359. 364. Γ'. 496. — τιμᾶσθαι
 τοὺς χειροτονήσαντας ὑπὸ τῶν χειροτονουμένων. Β. 46. — μὴ
 ὑπερτίθεσθαι τὰς τῶν ἐπισκόπου χειροτονίας ὑπὲρ τὸ τρίμηνον.
 Α. 49. Β. 273. 346. 696. Γ. 485. 493. 500. 580. 585. 587.
 — πῶσαι ἐπίσκοποι προστεθῆναι ὀφείλουσι τῷ ἀριθμῷ τῶν χει-
 ροτονοῦντων, προκειμένης ἀντιλογίας; Γ. 425. — τί ὅτε γρεῖα
 χειροτονίας ἐπισκόπου; Α. 59. Γ. 243. — ὑφ' ἑνὸς ἐπισκόπου
 χειροτονεῖται κληρικὸς. Β. 4. — πῶσαι χειροτονοῦσιν ἐπίσκοπον;
 Β. 4. 39. 422. 564. Γ. 325. 423. 625. — ἡ τοῦ Πατριάρχου
 ὑπὸ τίνος ἐπισκόπου τελεῖται; Β. 473. — εὐὲ τὴ γένος ζητεῖται
 τῶν χειροτονηθεσμένων. Β. 99. 379. — ἡ τῶν ἱερέων καὶ λοι-
 πῶν ἱερατικῶν ἀπαλείφει μικρὰ τινα ἀμαρτήματα ἐκτὸς πορ-
 νείας. Γ. 45. — τί ὅταν προκειμένης χειροτονίας ἀποδημῆ ἐπί-
 σκοπός τις; 243. — μὴ γίνεσθαι τὰς χειροτονίας παρουσία ἀκρω-

μένων. Β. 3. Γ. 175.—γίνεσθαι δὲ συμμαρτυροῦντος τοῦ ἱερατείου. Β. 4. Δ. 347. —μὴ λαθραίως. αὐτ.—ὁ χειροτονοῦμενος ὀφείλει ὑπομνήσκεισθαι τοὺς ὄρους φυλάττειν. Γ. 352. Ε. 544.—λαμβάνειν ἐπιστολάς παρὰ τῶν χειροτονοῦντων. Γ. 514. 518. Ε. 544.—καὶ ἐντάλαμα. Ε. 544.—τί οἱ ὀρνύοντες μὴ καταδεχθῆναι τὴν χειροτονίαν; Δ. 124. 164. 165. 221. 248.—ἡ ἐκλογὴ τοῦ χειροτονηθησομένου οὐκ ἐφεῖται τῷ ὄχλῳ. Β. 37. 79. 564. Γ. 176. 183. 425. Δ. 493. — περὶ τῶν ὑπὲρ χειροτονίας διδομένων. Β. 280.—εἰ ἐξίστι χειροτονεῖν εἰς τὴν ἔξω χώραν ἱερεῖς ἀζωμίτας. Ε. 403. — ὁ ὑπὸ καθρημένου ἐπισκόπου χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος, ἀδελτός. Δ. 431 ἡ.—κατὰ τίνας ἡμέρας τῆς μεγάλης Μ'. ὀφείλει γίνεσθαι; 490.—περὶ τῆς ἐν τῷ καιρῷ τῆς χειροτονίας τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων γενομένης τοῦ συμβόλου ἀσφαλείας. Ε. 566. — εἰ προσδεκτέοι οἱ ἐν Νεαπόλει, Ῥώμῃ, Σικελίᾳ, καὶ Λομβαρδίᾳ χειροτονηθέντες. Δ. 434 γ'. καὶ δ'.—ἐκλαμβάνεται ἐπίσκοπος καὶ ἀντὶ τῆς ψήφου. Γ. 326. — οἱ ἐπὶ ἡμερῶν τελειοῦσθαι τὴν ἐκάστου βαθμοῦ χειροτονίαν. Β. 703.—μὴ ἀθρόον εἰς τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ὕψος ἀνάγεσθαι. 704.—τὴν ἀρχιερέα μετὰ τὴν χειροτονίαν ἀποδείστασθαι τῆς γαμετῆς. Β. 7. 330.

Χήρα, τίς λέγεται; Α. 309. Γ'. 171. — ἡ χήρα τῆς παρθενίας ἐλάσσων. Δ. 140. — τί ἂν ἡ χήρα ἢ ὁ χῆρος εἰς γάμον ἔλθῃ; 154.—τί ἡ ἐν Κυρίῳ γαμουμένη; Β. 105. 225. Γ. 402. 507. Δ. 185. 189. 209.—τί ἂν ἡ χήρα δούλη εἰς δεύτερον ἔλθῃ γάμον; Δ. 209.—τὰς χήρας ἐκ τῶν τῆς ἐκκλησίας βοηθεῖσθαι. Δ. 350.—οὐ καταλέγεται ἐλάσσων ζ'. ἐσῶν. Β. 254. 308. — ὁ χήραν ἀγαγόμενος οὐχ ἱεράται. Β. 25. — χήρα κληρικῶ οὐ δευτερογαμεῖ. 419.

Χίρα, Β. 4.

Χλευάζω, πῶς ὁ χυλὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ κωφὸν χλευάζων ἐπιτιμᾶται; Α. 327. Β. 74. Γ'. 481.

Χλιαρηνός, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Γ'. 334.

Χοροδής, ἢ κιθαριστής, ἢ ὀρχηστής. Δ. 400.

Χήραυλος, ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ κεχειροτόνηται Μάξιμος. Β. 177.

Χουμῆλη, μεθυστικόν. Β. 5.

Χοδῆμος, Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος. Γ'. 130 — περὶ βαθμῶν συγγενείας. Ε. 397.

Χρήματα ὁ ἐπιθυμῶν αὐτῶν ἐμπέπτει εἰς ἀδικίας. Β. 566. Δ. 301.—μὴ προτιμᾶσθαι τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Β. 575. — χρήσεις αὐτῶν πρὸς τὸ ἀπαλλαγῆναι διωγμῶν. Β. 38.

Χρῆσμα. Γ. 44. Γ'. 113. 396. 515.—ποίησις αὐτοῦ. Α. 126. Γ. 309.

— χρίσθαι δεῖ μετὰ τὸ βέπτισμα. Α. 126. — παρ' αἱρετικῶν οὐκ ἔστι. Γ. 4. — οὐ γίνεται παρὰ πρεσβυτέρων. Γ. 309. — ἂν οἱ ἀπὸ ὀρθοδόξιον Παυλιανίσαντες, ἐπιστρέφοντες χρίωνται μόνον; Β. 161. 188. — τί οἱ μουσουλμανίσαντες; Β. 161. — ἀκολουθία περὶ χρίσεως τῶν ἐπιστρέφόντων Λατίνων. Ε. 143. — Ὅρος ἀνεπίθετος. Ε. 616.

Χριστέμπορος, Δ. 386.

Χριστιανισμός, Γ'. 615. — ἐλευθέρῃ προαιρέσει δεκτός. αὐτ. Γ. 560.

Χριστιανοκατήγοροι, Β. 580.

Χριστιανός, ὀρισμὸς αὐτοῦ. Α. 35.—ἐλευθέρῃ προαιρέσει προσέρχασθαι.

Γ. 559.—τί ὁ προσφέρων ἔλαιον, ἢ λυχναπτῶν ἐν τοῖς βεβήλοις γαῖσι; Β. 94. — μὴ συλλοῦεσθαι γυναικῶν. 183. — ὁ μὴ ἀσκήτων πᾶσαν ἀρετὴν, ὀνόματι μόνῳ Χριστιανός λέγεται. Γ. 559. — περὶ τοῦ ὑβρίζοντος τὸν Χριστόν. Δ. 194. Γ'. 510.—δεῖ αὐτὸν λέγειν τῷ ἀρχιερεῖ ὅτι ἂν ἀκούσῃ ἐναντίον γινόμενον. Β. 445.—μὴ ἀπίτω εἰς μαρτύρια, ἢ κομητήρια αἱρετικῶν. Γ. 179.—ἀπέχεσθαι τῶν Ἰουδαίων. Β. 83. — μὴ Ἰουδαίειν. Γ. 196. Β. 583.

Χριστός, τέλειος Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. Β. 316.—ἐπιτίμιον τοῦ ἀρνούμενου αὐτόν. Β. 80. Γ. 21—22. 43. Δ. 233. 303. 404. 432.—ὁ ἀρηστέχριστος ἐν τῷ τέλει τοῦ βίου ἀξιούσθω τῶν ἀγιασμάτων. Δ. 404.—μὴ ζωγραφίζεω ἀμυδρὸν ἀντὶ Χριστοῦ. Β. 472.—περὶ τοῦ ἐπὶ Χριστοῦ διαιροῦντος τὰς ὑποστάσεις, Δ. 406.—ἡ τολμῶντος λέγειν τὸν Χριστὸν θεοφόρον ἄνθρωπον, αὐτ.—ἡ λέγοντος δεδαξάσθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Πνεύματος. αὐτ.—Χριστὸς Κυρίου ὁ Βασιλεὺς. Γ. 44.—καὶ ὁ ἀρχιερεὺς. 45.—ἀναθεματίζονται αἱ ἀσεβῶς κατὰ Χριστοῦ ἐκφραζόμενοι. Γ. 297.—τί ἐάν τις γράψῃ τὸν Χριστὸν κληρονόμον; Α. 104.—ἀνάστασις αὐτοῦ. Β. 515.—ἐνδύονται αὐτόν οἱ βαπτιζόμενοι. Β. 533.

Χριστοφόρος, μητροπολίτης Ἐφέσου. Γ. 424.

Χρόνος τῇ παραδρομῇ αὐτοῦ οὐ κυροῦται τὸ ἀνυπόστατον τῆς ὑπὸ λαϊκῶν κατοχῆς εὐαγῶν οἰκῶν. Β. 613. — ἕρα Παραγραφή.

Χρυσίου δόσις ἀθῆσμος. Β. 566. 576.

Χρυσόβουλλας λόγος, λεγόμενος Ἰατῆρ, Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. Β. 608.—περὶ μοναστηριακῶν ἀκινήτων. 600.

Χρυσόμαλλος, αἱρετικός. Β. 78.—χρυσᾶ θεολογικὰ ἔπη. αὐτ.

Χρυσούφαντα ἐμβλήματα. Β. 365.

Χωλός, ἐπιτίμιον τοῦ χλευάζοντος αὐτόν. Β. 74.

Χωματηνοῦ, περὶ βαθμῶν συγγενείας. Ε. 421.

Χωρεπίσκοπος, Γ'. 286. 516. —ποίησις αὐτῶν, πότε καὶ πῶς προσέρουσι, καὶ τίνας χειροτονοῦσι; Α. 68. 116. Β. 615. Γ. 46. 92.

144. Δ. 275.—οὐ χειροτονοῦσιν ἄνευ ἐπιτροπῆς ἐπισκόπου. Γ. 47.—εἰς τύπον εἰσὶ τῶν Ο'. Γ. 92. 142.—οἱ ἀνεπίλεκτοι αὐτῶν διδόναι εἰρηνικὰς ἐπιστολάς. Γ. 139.—οὐ δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας. 93.—ἔχουσι προνόμια μετὰ τῶν πρεσβυτέρων. αὐτ.—ὁ βαθμὸς αὐτῶν ἠπρόκτιστος, 47.

Ψ.

Ψάλλειν τίνα δεῖ; Α. 114. Σ'. 517.—μετὰ προσοχῆς καὶ κατανώξειος. Β. 478. Σ'. 297.—τίνας ψάλλουσι ἐν ἐκκλησίᾳ; Γ. 184.

Ψαλμοὶ μὴ ἐπισυνάπτειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Γ. 186.—μηδὲ ἀναγινώσκειν ἰδιωτικούς. 225.

Ψάλλτης, Σ'. 252.—καὶ μετὰ τὸ κληρωθῆναι εἰς γάμον ἔρχεται. Β. 33, 253.—μόνοι οἱ κανονικοὶ — ἐν ἐκκλησίᾳ ψάλλουσι. Γ. 184.—ἀπαγορεύεται τοῖς ψάλλταις φορεῖν ὠράριον. 192.—πρὸς δὲ καὶ ἀγαγέσθαι εἰς γάμον ἑτερόδοξον γυναῖκα. Β. 33. 251. Γ. 180.—παρ' Ἀρμενίοις οὐ πάντοτε κείρονται. 379.—περὶ τοῦ κυβεύοντος, ἢ μεθύοντος. Β. 58.

Ψευδεπίγραφη βιβλία, Β. 77.

Ψευδομάρτυρες μὴ ἀπιέναι πρὸς τοὺς τῶν αἰρετικῶν ψευδομάρτυρας. Α. 27. Γ. 200. Σ'. 73.

Ψηλαφᾶν τὰ ἅγια διαφέρει τοῦ ἀπτεσθαι αὐτῶν. Γ. 374.

Ψηφίζω μὴ ψηφίζεσθαι περὶ γοήτων ἕως ἂν ἀποδειχθῇ τὸ ἔγκλημα ἐντελῶς. Α. 193.—ὁ ψηφισάμενος πέπαιται ἀπ' αὐτῶ τῶ πράγματι εἶναι δικαστής. 224.—πόσοι ψηφίζουσι ἐπισκοπον; Β. 1. 122.

Ψήφισμα περὶ χειροτονίας ἐπισκόπου. Α. 60.

Ψῆφος τὸ πάλαι χειροτονία ὠνόμαστο. Β. 5. Γ. 160.—ἀντὶ χειροτονίας ἐπὶ ἐπισκόπου κυριολεκτεῖται, καταχρηστικῶς δι' ἐπὶ πρεσβυτέρου καὶ διακόνου. Β. 556.—αἱ ψῆφοι οὐ γίνονται ἐνώπιον τῶν ἀκρωμένων, Β. 2. Γ. 175. Σ'. 596. 498.—αἱ παρὰ ἀργυρῶν ψῆφοι ἄκυροι. Β. 564.—ἡ τῶν πλειόνων κρατεῖ. 128.—ὅπως καὶ τίνας ὀφείλουσι ψηφίζεσθαι εἰς τὰς ἐκκλησίας; Ε. 291. Σ'. 496.—μὴ γίνεσθαι ψῆφον εἰ μὴ πάντες οἱ ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς μετακληθῶσι. Β. 128. Ε. 314.—τίνας ἐκ τῶν κληρικῶν προτιμῶνται εἰς τὸ ψηφίζεσθαι εἰς ἐπισκοπὰς; Ε. 406.—τίνας δεῖ ψηφίζειν ἐπισκόπους; 547.—πράξεις περὶ ψῆφων. 563—566.—ἀρχιερεὺς ἀρνούμενος τὴν ἐν ταῖς ψῆφοις ὑπογραφὴν αὐτοῦ καθαιρεῖται. Γ. 325.—ἐπὶ τοιοῖς προσώποις

γίνεσθαι τὰς ψῆφους παρὰ τῶν ἐπισκόπων. Α. 60. Β. 123.—ἡ τοῦ ἄργοντος ψῆφος ὑπόκειται ἐκκλήτῳ, ὅτε ἐναντία ἐστὶ τῇ τοῦ ἐπισκόπου. Α. 473.—ἀναψηλάφησις τῆς ψῆφου τῶν ἐπισκόπων. 180.

Ψυχῆς τρία μέρη. Β. 118.—κινδυνευούσης οὐδενὸς μᾶλλον φροντιστέον. 158.—δυνάμεις αὐτῆς. Δ. 296.—τίνα ἐλαττώματα ἢ κατορθώματα ἀριθμίζει ἐκάστη. αὐτ.—τὰ ἀπτόμενα τοῦ λογιστικοῦ γέροντα. αὐτ.

Ω.

Ὁμόθυμος, τοῦ ὕπνου ἑξανιστάμενος οὐ καθιστηκῶτα τὸν λογισμὸν ἔχει. Δ. 27.

Ὁμοφύριον, τὴν ἐκ τοῦ ἕδου πρὸς οὐρανὸν τοῦ πρωτοπλάστου μετάδοσιν σημαίνει. Δ. 548.

Ὁράριον, ἀπὸ τοῦ ὠρῶ, τοῦ φυλάσσω, Γ. 191. Σ'. 318.—ἀναγνώστης ἢ ψάλλτης οὐ φέρει. Γ. 192.

Ὁριγένης, Α. 343. Β. 292. 304.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΤΟΥ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ.

σελ. 7. σελ. 1379, γρ. 1375.

σελ. 20. σελ. 1330 γρ. 1340.

σελ. 65, στίχ. 4. Ἀκέφαλοι, γράφε, καὶ Ἀκέφαλοι

σελ. 124, 12, περισσάνται γρ. περισσάνται

σελ. 155, 28, αἰτεῖπε γρ. ἀντεῖπε

σελ. 296, 47, μὴ υγιαινῶν γρ. μὴν υγιαινῶν

σελ. 304, 14, ἔμελλε γρ. ἔμελε

σελ. 323, 4, θ'. γρ. Η'.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων	σώμ.	40.
Ὁ ἐν Περουπόλει φιλογενέστατος Κ. Δημήτριος		
Βερναρδάκης	»	46.
Ὁ Κ. Α. Μανάκης, Γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος		
ἐν Σερβίᾳ	»	100.
Ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ Κ. Κωνσταντῖνος Τζόκκος	»	40.
Ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ Κ. Δάζαρος Καλενδέρογλου	»	40.